

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

rok 2012

Ročník XI

čísla

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 1/2012

„Nadační rodinka“ v předvánoční Praze

Nadace policistů a hasičů - vzájemná pomoc v tísi (dále jen „Nadace“) připravila ve dnech 8. a 9. prosince loňského roku pro děti a manželky policistů a hasičů, kteří zahynuli při výkonu služby a pro bývalé policisty a hasiče, kterým těžký úraz při výkonu služby znemožnil dále vykonávat svou profesi, tradiční předvánoční setkání.

Setkání bylo zahájeno u pomníku v areálu Muzea Policie ČR uctěním památky policistů a hasičů, kteří zemřeli při plnění služebních povinností. Pietního aktu se vedle pozůstalých rodin a těžce tělesně postižených zúčastnili také členové správní a dozorčí rady Nadace a další významní hosté. „*Ti, kterým je tento pomník určen, netušili, že budou muset slova služební přísahy bezzbytku dodržet. V rozhodujícím okamžiku však neváhali a přinesli svému povolání tu nejvyšší oběť,*“ připomenul ve svém vystoupení policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy. Zároveň vyjádřil uznání a poděkování policistům a hasičům, kteří při výkonu služby utrpěli těžké zranění.

Poděkováním za podporu Nadace byl následný slavnostní předvánoční koncert uspořádaný v Národním domě v Praze

na Vinohradech. O hudební zážitky se postarala již tradičně Hudba Hradní stráže a Policie ČR pod taktovkou plk. Mgr. Jana Zástěry se svými dvěma sólistkami Ivanou Brožovou a Gabrielou Urbánkovou. Nádherným osvěžením programu bylo vystoupení dětského pěveckého sboru Harmonie a komorního pěveckého sboru Vivat Musica z Kraslic. Předseda správní rady Nadace ministr vnitra Jan Kubice převzal v průběhu koncertu tři symbolické šeky, a to na 100 000 korun od České podnikatelské pojišťovny, a.s., 247 690 korun od společnosti HERMOD, a.s., a 60 000 korun od Odborového svazu hasičů.

Program nadačního setkání pokračoval druhý den prohlídkou expozic Národního technického muzea, které tuto návštěvu umožnilo jako sponzorský dar. Vyvrcholením dvoudenní akce pak bylo setkání „Nadační rodinky“ se členy správní a dozorčí rady Nadace v budově Ministerstva vnitra. Na něm převzaly děti a jejich maminky krásné a hodnotné dárky. Ředitel Nadace PhDr. Vladimír Šutera, CSc. připomenul také její desetileté jubileum, kterého dosáhne v letošním roce.

Na závěr setkání poděkovaly matky i děti za celoroční podporu, která spočívá v možnosti lázeňských pobytů, společných dovolených, řešení mezních životních situací i finanční pomoci.

Nadační setkání se poprvé ve své funkci zúčastnil generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahošlav Ryba, který při této příležitosti vyzdvihl význam Nadace: „*Prvořadým úkolem HZS ČR je chránit životy, zdraví a majetek našich občanů. Záchrana životů patří vůbec mezi naše nejdůležitější poslání. Hasiči po každé, když vyjíždějí k zásahu, nemají jistotu, že se vrátí ve zdraví. Přesto ale jdou a pomáhají. O to smutnější je, když se některý z nich nevrátí domů, kde na něj čeká žena a děti. Jsem proto rád za každou pomoc, kterou takové rodině můžeme poskytnout,*“ uvedl.

redakce, foto Milan VÁVRŮ a Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ

strana 6

Zachovat standard bezpečnosti, jaký občanům dosud poskytujeme . . . 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

- Úder blesku příčinou vzniku požáru 6
- Využití nových technologií v oblasti ochrany před bleskem v České republice. 8
- Spalinové cesty a spotřebiče paliv 11
- Konference byla odrazovým můstkem 14
- Nové výzkumné projekty TÚPO k řešení v období let 2011 až 2015. . . 15

strana 16

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

- Je možné využít vrtulník s bambivakem k zásobování vodou? 16
- Identifikace nebezpečného organofosfátového pesticidu v terénu . . . 18
- Motolskou nemocnici chrání vlastní hasiči. 20

OCHRANA OBYVATELSTVA

- Ochrana obyvatelstva v Belgii 22
- Fentanyl a využití spektrální analýzy při jeho včasném určení 24

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

- Krizové řízení v rezortu zdravotnictví 27

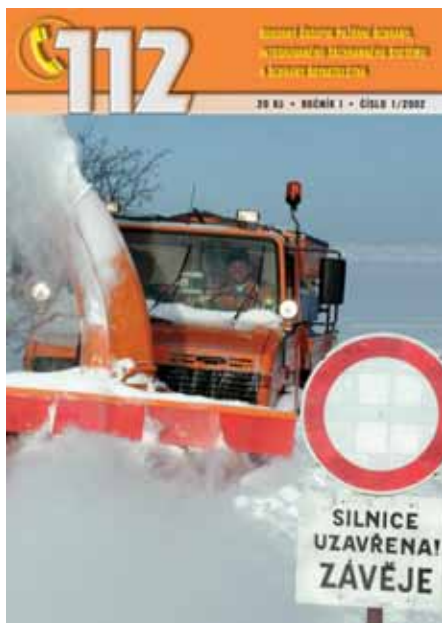
INFORMACE

- Rok činnosti Školního a výcvikového zařízení HZS ČR. 28
- Pražští hasiči se podíleli na analýze výpadku energetických zdrojů . . 29
- Posláním je profesní rozvoj a způsobilost řidičů 30
- Nová linka krizové intervence 31
- Mezi královnami kralovala Petra Kvitová 32

PŘÍLOHY

- Směrnice Ministerstva vnitra č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011
- Veletrhy a výstavy pořádané v České republice a v zahraničí v roce 2012

Časopis 112 vstupuje do druhé dekády

Vstup do roku 2012 je pro naši redakci zvláště významný. Právě před deseti lety, v únoru roku 2002, totiž vyšlo první číslo časopisu 112 – odborného časopisu požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva.

Jeho zrod je úzce spjat se vznikem „nového“ Hasičského záchranného sboru ČR v roce 2001, rozšířením jeho působnosti a úkolů. Úvahy a diskuse o názvu, koncepci a struktuře vyústily v polovině roku 2001 v rozhodnutí vedení generálního ředitelství HZS ČR zahájit v roce 2002 vydávání časopisu 112, čtvrtletníku zaměřeného zejména na problematiku požární prevence, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Zároveň bylo rozhodnuto pokračovat ve vydávání časopisu 150-Hoří, orientovaného na oblast požární ochrany s tím, že by obě periodika byla v budoucnosti sloučena.

Druhá etapa vývoje časopisu byla odstartována v roce 2004. Předcházelo jí rozhodnutí

vedení generálního ředitelství HZS ČR ukončit ke dni 31. prosince 2003 vydávání časopisu 150-Hoří a od 1. ledna 2004 zahájit vydávání časopisu 112 v měsíční periodicitě a obsahové struktuře rozšířené o oblast požární ochrany a krizového řízení. S časopisem se v podobě, v jaké vyšlo jeho první číslo v lednu 2004, setkáváte do dnes.

Za deset let své existence se časopis 112 stal důležitým informačním, vzdělávacím, metodickým a propagačním prostředkem HZS ČR v předmětné oblasti a získal si široký okruh svých čtenářů a příznivců.

Za spolupráci a pomoc redakci děkujeme členům redakční rady, dopisovatelům a smluvním partnerům, podílejícím se na jeho výrobě a distribuci, za zájem a podporu pak všem jeho čtenářům.

Věříme, že časopis 112 bude i v dalším, pro HZS ČR složitým ekonomickém období, chápán jako jeden z jeho nejvýznamnějších mediálních nástrojů k objasňování poslání a úkolů sboru.

redakce

Zachovat standard bezpečnosti, jaký občanům dosud poskytujeme

Dne 1. prosince loňského roku vystřídal ve funkci generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR genmjr. Ing. Miroslava Štěpána plk. Ing. Drahošlav Ryba. Jeho hodnocení současného postavení sboru a především problémy naplňování jeho poslání v dalším období byly předmětem našeho rozhovoru.

- *Ve funkci ředitele HZS kraje Vysočina jste působil více než deset let a výrazně jste se podílel na naplňování poslání a plnění úkolů tzv. nového HZS ČR. Jste tudíž plně kompetentní hodnotit, jaký je sbor z hlediska akceschopnosti při vstupu do druhé dekady své novodobé historie.*

Akceschopnost a vůbec fungování sboru je na vysoké úrovni. Sbor byl za desetiletí své novodobé existence několikrát důsledně prověřen při řešení mimořádných událostí menšího, ale hlavně velkého rozsahu. Povodněmi, které území republiky v podstatě postihují každoročně, rozsáhlými požáry, ale také závažnými dopravními nehodami, z nichž bych chtěl jmenovat například železniční nehodu ve Studénce v roce 2008 nebo téhož roku hromadnou dopravní nehodu na dálnici D1. Nezapomeňme také na doslova mravenčí práci odborníků vykonávajících státní požární dozor, stavební prevenci, zjišťování příčin vzniku požárů atd. Za zmínku stojí nepostradatelné krizové řízení a samozřejmě ochrana obyvatelstva. Nesmím také opomenout pomoc, poskytovanou do zahraničí. Je to dlouhá řada výborně propracovaných programů, strategií a koncepcí. Rovněž bych chtěl podtrhnout velmi důležitou spolupráci na úseku integrovaného záchranného systému s ostatními složkami systému, který je velmi dobře nastaven. Ale nesmíme usnout na vavřínech, stále je co zlepšovat, s postupem vědy, techniky a nejrůznějších technologií také se neustále učit a přispívat pokroku svoje činnosti.

- *Funkci jste převzal v období výrazně změněné ekonomické situace, jejíž první dopady sbor pocítil již v roce 2011. Ve svém vystoupení po slavnostním převzetí funkce jste dokonce upozornil, že sbor čeká boj o udržení a zachování jeho funkčnosti. S jakým rozpočtem bude v roce 2012 sbor hospodařit a s jakými dopady?*

Rozpočet HZS ČR se na rok 2012 sníží o 306 milionů korun, prostředky na provoz a investice se sníží o 104 milionů korun, kázeňské odměny budou zkráceny o 35 milionů korun. A zbytek peněz se ušetří snížením počtu systemizovaných míst o 354. Rok 2012 „přežijeme“, ale následující roky, pokud se bude rozpočet nadále snižovat, mohou vést ke snížení úrovně požární ochrany, integrovaného záchranného systému a krizového řízení v celé České republice.

- *Lze v této souvislosti očekávat propouštění příslušníků a občanských zaměstnanců případně omezení provozu některých stanic?*

Snížení tabulkových míst se zřejmě obejde bez propouštění, protože bude možné tato místa vygenerovat z „odchodovosti“ v loňském a případně v letošním roce. Již v loňském roce byla obsazována pouze zcela nepostradatelná místa specialistů, jako jsou chemici, právníci, psychologové, stavební dozor apod., ostatní tabulková místa nebyla po jejich uvolnění obsazena.

O rušení stanic neuvažujeme. V roce 2010 prošel HZS ČR vnitřním auditem nastavení organizační struktury a jednotnosti, včetně početních stavů. Tím byla vytvořena optimalizace plnění úkolů, struktury a početních stavů. Počet a rozmístění stanic odpovídají schválenému plošnému pokrytí a poskytování pomoci občanům v tísni. Jakýmkoliv omezením provozu

stanic bychom mohli ohrozit bezpečnost občanů a také plnění zákonem uložených úkolů.

- *S ohledem na vnitřní ekonomickou situaci jako i na problémy v rámci Evropské unie určitě nemůžeme, minimálně v nejbližším období, očekávat výrazné navýšení finančních toků. Pro zachování funkčnosti sboru bude pravděpodobně nezbytné hledat jiné vnější zdroje. Máte některé z nich vytipovány?*

Pokud jde o prostředky investičního charakteru, vyvinulo HZS ČR aktivity směřující k získání dotačního titulu a následněmu čerpání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie na pořízení moderní techniky a technologií pro zvýšení kvality řešení mimořádných událostí a pro zvýšení akceschopnosti při záchranných a likvidačních pracích při živelních pohromách. Jde o velmi významnou částku ve výši jedné miliardy korun, přičemž 85 % způsobilých nákladů by financovala Evropská unie prostřednictvím integrovaného operačního programu. V nejbližším období by Česká republika měla obdržet k těmto operacím vyjádření Evropské unie, podle dosavadních signálů předpokládáme, že bude kladné. V současné době rozpočtových škrťů jde o významný počín, a to nejen pro jednotky profesionálních hasičů, kterým bude za tyto prostředky pořízená technika k zásahové činnosti primárně sloužit, ale i pro sbory dobrovolných hasičů obcí, jimž může být převedena do užívání technika, kterou nová technika nahradí. Při současné situaci s krácením rozpočtu HZS ČR by bez realizace projektů z EÚ byly investice do pořízení požární techniky téměř nulové.

Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR a zdravotnická záchranná služba krajů jsou společně zapojeny do projektu jednotné úrovně informačních systémů operačního řízení a modernizace technologií pro příjem tísňového volání základních složek integrovaného záchranného systému. Projekt je realizován s podporou strukturálních fondů Evropské unie. Jeho

cílem je zvýšení kvality služeb poskytovaných občanovi na úseku tísňového volání při mimořádných událostech, zkrátit čas mezi tísňovým voláním a zásahem na místě mimořádné události, sjednotit úroveň informačních systémů operačních středisek základních složek IZS, nasadit moderní technologie a nově využívat informace.

Je nutné také zdůraznit, že se do rozpočtů HZS krajů vracejí náklady vynaložené na likvidaci následků dopravních nehod, a to zejména na základě dohody uzavřené mezi HZS ČR a Českou kanceláří pojistitelů v roce 2010. Dosud se jednotlivým HZS krajů vrátilo více než 30 milionů korun.

- **Pravděpodobně bude nutné hledat možné úspory i uvnitř sboru. Domníváte se, že existují oblasti, jejichž určité utlumení nebude mít dopad na jeho akceschopnost? Hovoří se například o snížení počtu cvičení nebo redukci soutěží požárního sportu.**

Podívejme se na hledání úspor z jiného úhlu. Prioritou je zachování většiny stanic a samozřejmě plnění našich povinností vyplývajících ze zákona. Úkoly v oblasti integrovaného záchranného systému, krizového řízení, ochrany obyvatelstva, státního požárního dozoru atd., musíme i nadále plnit. Může se ale stát, že se například prodlouží lhůty vydání stanovisek stavební prevence. Co se týče cvičení, plány vycházejí z určité „potřeby“ co procvičit, vyzkoušet nové postupy, prostředky. Samozřejmě je to prostor pro určitou zvýšenou integraci cvičení, například sousedních krajů, ale i jednotlivých složek IZS. Jednotlivé HZS krajů s touto myšlenkou k plánování cvičení přistupují. V oblasti požárního sportu se s úsporami začalo již v roce 2011 uspořádáním republikového mistrovství společně se Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska.

- **HZS ČR má zákonem stanovené poslání a úkoly. Mnohdy bylo poukázáno na skutečnost, že hasiči vykonávají činnosti, které s ochranou života, zdraví nebo majetku občanů bezprostředně nesouvisí. Jmenovat bychom mohli například úklid vozovek po dopravních nehodách nebo likvidaci padlých stromů v místech, kde nikoho neohrožují. Nezvažuje se alternativa jejich neprovádění nebo provádění za úhradu? Obojí by mohlo mít finanční přínos.**

HZS ČR nejen zachraňuje životy, zdraví, majetek a životní prostředí, ale také na tyto činnosti musí své příslušníky připravovat. Myšlenku o „zpoplatnění“ některých činností zvažujeme. Samozřejmě se odvíjí specificky pro každý jednotlivý kraj. Obecně řečeno, pokud je překročena hranice naší zákonné povinnosti, můžeme na základě zákona o požární ochraně (§ 97 zákona č. 133/1985 Sb.) vyžadovat zaplacení vykonané práce. Když budu konkrétnější, může jít například v některých případech o likvidaci rampouchů nebo vos.

Také se nabízí možnost, že bychom byli využíváni na různé technické nebo technologické pomoci, které nesouvisí se záchranou životů, zdraví, majetku a životního prostředí. Technika, kterou disponujeme, se musí stále udržovat v provozuschopném technickém stavu, a její obsluha v určité kondici.

- **Pokud nedojde k zásadní změně rozpočtové politiky, lze vůbec odhadnout, jak by tato situace mohla ovlivnit fungování samotného sboru a zajištění bezpečnosti občanů?**

Systém bude fungovat stále, ale je zásadně ohrožena jeho úroveň. Chybějící finanční prostředky nutné na zajištění chodu celého sboru, a tím vykonávání jeho zákonných povinností, mohou mít za následek snížení úrovně vnitřní bezpečnosti. Bylo by naivní se domnívat, že když budou chybět finanční prostředky, nebude to mít následky. Naši snahou je, aby dopad na občana samotného byl právě z hlediska bezpečnosti co nejmenší.

- **Jak se stavíte k názorům, že by část kompetencí a úkolů, které plní HZS ČR, mohla být přenesena na jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí?**

Spolupráce s jednotkami sboru dobrovolných hasičů obcí je realizována denně při řešení nejrůznějších událostí. Dá se

říci, že spolupráce je nastavena výborně, že se navzájem doplňujeme a je i nepostradatelná. Já sám jsem členem sboru dobrovolných hasičů od svého mládí. Vím, jaké úsilí obce vyvíjejí k tomu, aby plně zastaly svoji roli na úseku požární ochrany. Ale nezapomeňme, že požáry tvoří přibližně 20 % všech událostí, které jak dobrovolné, tak profesionální jednotky požární ochrany během roku řeší. Denně se zasahuje u dopravních nehod, poskytují se technické pomoci, provádějí se záchranné a likvidační práce u živelních pohrom. A s tím je spojen velmi důležitý fakt, že pokud bychom uvažovali o přenesení části kompetencí na dobrovolné hasiče, bude nutné jejich dovybavení technikou, dalšími prostředky pro nejrůznější zásahy, a také nezbytné vzdělávání jejich členů. V neposlední řadě by to znamenalo finanční zatížení jednotlivých obcí. V konečném důsledku by toto řešení bylo výrazně dražší a vyžádalo by si i podstatné prodloužení doby, do které je občanovi dnes pomoc poskytnuta. Účast dobrovolných hasičů na zásazích ovlivňuje ještě další okolnosti, a sice jejich nepřítomnost ve svém zaměstnání. V okolních státech, kde většina povinností „leží“ na dobrovolných hasičích, se neustále potýkají s problémy jejich uvolňování ze zaměstnání. Uvážíme-li, že hasiči denně řeší více než 280 událostí, opět se vracím k tomu, že je dobře, že máme profesionální hasiče, na jejichž bedrech leží větší břemeno a garantují rychlou pomoc v nouzi pro každého.

- **I přes problémy lze určitě konstatovat, že HZS ČR je stabilizovanou a vysoce akceschopnou organizací. Pokud byste měl postavit pořadí priorit, na co se bude nutné, z hlediska zkvalitňování činnosti sboru, zaměřit v nadcházejícím období?**

Rozhodně tou nejdůležitější prioritou je přizpůsobit se současné ekonomické situaci tak, že pokud budou nutné jakékoliv zásahy do sboru a v jakémkoliv směru, tak aby byly vratné v následujících letech. Z toho vyplývá další neméně důležitá priorita, a sice zachovat standard bezpečnosti, jaký občanům dosud poskytujeme. Tady je důležité, aby i vláda České republiky pokládala vnitřní bezpečnost za velmi důležitou a měla to na paměti zejména při sestavování rozpočtu na roky budoucí. Co se týká zkvalitnění činnosti HZS ČR, chceme se zaměřit například na systém vzdělávání členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí mimo jiné prostřednictvím e-learningových kurzů, stejně tak budeme pokračovat ve vzdělávání starostů obcí.

- **V uplynulém období byly zahájeny práce na novelizaci komplexu v roce 2000 přijatých tzv. krizových zákonů. Bude se v tomto procesu pokračovat?**

Ano, budeme pokračovat. Je nutné se podívat na aktuální potřeby novelizace právních předpisů v gesci HZS ČR, zejména v návaznosti na novou právní úpravu v oblasti informačních technologií. Mým cílem je upravit zákon o HZS ČR, který již neodpovídá současnému postavení sboru ve stále se vyvíjející době.

- **Jste na prahu nového roku. Jak byste si ho přál prožít Vy osobně a co by Vás v prvním roce Vašeho působení v čele sboru nejvíce potěšilo?**

Přeji si, aby se všichni hasiči, vrátili v pořádku od zásahů ke svým nejbližším. Aby práce, kterou dělají, je stále v této nelehké době těšila. Já osobně chci své síly věnovat na přesvědčení politiků, rozhodujících o rozpočtu, že prostředky vynaložené na zajištění vnitřní bezpečnosti jsou velmi důležité a že se dotýkají každého občana této země. Nikdy nevíme, kde začne hořet, kdy si rozmary počasí začnou vybírat svou daň, kdy budeme potřebovat rychle a odborně vyprostit zraněné ze zdemolovaného vozidla a věřte, že každá vteřina se v takové situaci zdá nekonečně dlouhá. Oblast bezpečnosti nelze podceňovat a být připraven se může jedinec vyplatit! Potěšilo by mě, kdybychom už nikdy nemuseli řešit v podstatě ohrožení funkčnosti sboru a tím i bezpečnost občanů.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, foto archiv redakce

Úder blesku příčinou vzniku požáru

V červnu loňského roku došlo po k úderu blesku k požáru a následně k výbuchu horního dílu fermentoru bioplynové stanice v Malšicích. Čtyři zaměstnanci montážní firmy měli velké štěstí, protože asi 10 minut před úderem blesku opustili pracoviště fermentoru při začínajícím dešti.

Přes Českou republiku přecházela 22. června 2011 ve večerních hodinách vlněná studená fronta. Vál západní vítr o rychlosti 5 až 6 m.s⁻¹, v nárazech až 13 m.s⁻¹. Teplota vzduchu mezi 19.00 a 20.00 hodinou klesla z přibližně 27 °C na 18 °C. V okolí obce Malšice bylo podle Českého hydrometeorologického ústavu zaznamenáno přibližně deset záporných blesků do země s vrcholovou hodnotou do 18 kA. Při bouři spadlo přibližně 14 mm srážek.

Popis objektu a technologie

Bioplynová stanice sestává ze stavebních objektů:

- technická budova s kogenerací,
- fermentor a dofermentor,
- plynovod, flára,
- přípojka VN, trafostanice,
- přístupové komunikace, zpevněné plochy,
- terénní a sadové úpravy,
- vodovodní přípojka, vytápěcí systém,
- osvětlení, aktivní bleskosvod,
- venkovní technologická vedení,
- silážní žlab včetně příslušenství.

Technologické zařízení obsahuje: příjem, ukládání a přívod substrátu, fermentaci a dofermentaci, kondenzační linku, zásobník na kvasné zbytky, využití plynu, zařízení na detekci plynu, elektrotechniku a ovládání.

Technická budova s kogenerací dále obsahuje: příjmový zásobník, čerpací a dopravní místnost (tvoří samostatný požární úsek společně s příjmovým zásobníkem), centrální velín (samostatný požární úsek), olejovou místnost (samostatný požární úsek), technická místnost s kogenerační jednotkou GE Jenbacher s navrženým elektrickým výkonem 625 kW a tepelným výkonem 680 kW (samostatný požární úsek).

Vlastní fermentor tvoří železobetonová vodotěsná nádrž (jímka) o vnitřním průměru 25,5 m s výškou stěn 6,85 m a celkovým objemem 3507 m³ (účinný objem 3089 m³). Stěny jsou po vnějším obvodu opatřeny minerální izolací opláštěnou trapézovým plechem. Na vnitřních stěnách jsou umístěny trubkové rozvody vytápění fermentoru. Nad fermentorem je umístěn membránový plynovod, který je tvořen vnitřní folií z vrstveného PVC. Fermentor s plynovodem je zastřešen vnější folií opět z vrstveného PVC. K dosažení požadované únosnosti a pevnosti střešního pláště jsou do foliové plachty vetknuty polyesterové popruhy, které jsou ukotveny ve vrcholu na nerezové ocelové hlavici vynášené dřevěným sloupem o rozměrech 350/350 mm a výšky 10,3 m a po obvodu jímky fermentoru. Vnitřní plachta (jímací plachta bioplynu) slouží jako membránový plynovod (zásobník plynu) a je

provedena z vrstvené tkaniny ve složení PVC folie – polyesterová tkanina – PVC folie s objemovou hmotností 850 g.m⁻². Fermentor dále obsahuje míchadla, plnicí potrubí, odváděcí potrubí a přepravové potrubí do nádrže na digestát. Součástí objektu fermentoru je i recirkulační šachta o rozměrech 1,5 x 3 m a přečerpávací plastová nádrž s rozměry 3 x 3 m. Do fermentoru se čerpadly dopravuje fermentační materiál (organická hmota – biomasa, v tomto případě prasečí kejda a kukuřičná siláž), kdy působením směsné kultury mikroorganismů (především mezofilních methanogenních bakterií) dochází za nepřístupu vzduchu postupně v několika stupních k rozkladu organické hmoty. Hlavním produktem anaerobní fermentace organické hmoty je bioplyn. Vedlejším produktem je stabilizovaný anaerobní materiál – tzv. fermentační zbytek, čili digestát, který je nejvíce využíván jako kvalitní organické hnojivo. Hlavním produktem bioplynové stanice je bioplyn využívaný následně jako palivo v plynovém motoru kogenerační jednotky k výrobě elektrické energie při současné produkci tepelné energie.

Průběh zásahu

Požár byl ohlášen 22. června 2011 v 19.59 hodin a OPIS HZS Jihočeského kraje vyhlásilo I. stupeň poplachu. Jednotka stanice Tábor s CAS 25 a CAS 32 jela na místo zásahu za značné bouřkové aktivity a větru, který dosahoval rychlosti vichřice. V důsledku výpadku komunikační sítě Matra a ztráty spojení s operačním střediskem měla problém s přesnou lokalizací místa požáru. Po příjezdu začala s průzkumem, kterým bylo zjištěno, že hoří střešní plášť konstrukce fermentační jímky bioplynové stanice. Jednotka ustavila techniku do bezpečné vzdálenosti, zajistila po dohodě s obsluhou vypnutí elektrického proudu bioplynové stanice a vytvořila dopravní vedení 2B a útočný proud C 52 po žebříku na hořící zbytky střešní konstrukce. Jednotka dále zajistila navedení CAS 25 k místu zásahu. Po příjezdu CAS 25 na místo zásahu byl na lokalizaci požáru vytvořen druhý útočný proud C 52 po žebříku. Explozimetrem Tetra byla monitorována výbušnost. Po lokalizaci požáru jednotka prováděla dohašování částí opláštění fermentační jímky a ochlazování kovové části opláštění. Na místo zásahu se ve 20.32 hodin dostavila jednotka SDH obce Malšice s CAS 25, která byla ponechána v záloze.

Rozsah škod

V důsledku požáru a účinků bleskového proudu došlo k poškození střešního pláště a jímací plachty, vynášecí hlavice na dřevěném sloupu, strojního a elektronického vybavení bioplynové stanice. V době vzniku požáru se ve skladovací

nádrži fermentoru nacházela naskladněná biomasa – digestát do výšky přibližně 3 mm. Mikrobiologickým rozkladem organických složek biomasy může vznikat bioplyn ve složení asi 60 % metanu, 35 % oxidu uhličitého, 4 % vodní páry a 1 % dalších stopových plynů. V důsledku požáru a následného výbuchu bioplynu nahromaděného pod jímací plachtou fermentoru došlo k poškození a utržení horního uzavíracího víka plastové přečerpávací nádrže s následným vyvržením do vzdálenosti asi šesti metrů jihovýchodně od nádrže.

Příčina vzniku požáru

Na místě požáru byly zjištěny příznaky působení atmosférického výboje – blesku na ocelové hlavici, která byla umístěna na horním konci dřevěného sloupu vynášejícího střešní plášť fermentoru a na které se nacházely známky tavení nerezové oceli. Dále bylo zjištěno mechanické poškození kuželovité části ocelové hlavice, na které došlo k deformaci okrajů směrem vzhůru v důsledku rychlé změny objemu plynu jako následek explozivního vyhoření (výbuchu) nahromaděného bioplynu v prostoru nad hladinou digestátu. Příčinou vzniku požáru byl úder blesku.

V souvislosti s šetřením příčiny vzniku požáru byla pozornost soustředěna na způsob provedení hromosvodní ochrany. Na ochranu bioplynové stanice je aplikován tzv. aktivní jímáč ESE podle projektové dokumentace zpracované podle francouzské národní normy NF C 17-102 a dále souboru platných českých technických norem ČSN EN 62305-1 až 4, které jsou spolu vzájemně v rozporu. Obecně platí, že na území České republiky je nutné v projekční i realizační fázi postupovat podle platné legislativy ČR (právně účinných předpisů na území ČR). V této souvislosti lze konstatovat, že francouzská národní norma NF C 17-102 podle vyjádření Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví je na území ČR neplatná. Tento úhel pohledu lze doporučit při povolovacím řízení uvedených staveb.

V daném případě jde o posloupanost aplikace následujících předpisů: zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících předpisů, vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků), ve znění pozdějších předpisů, a platných českých technických norem ČSN EN 62305-1 až 4, Ochrana před bleskem.

Výše uvedené skutečnosti potvrdil ve svém znaleckém posudku soudní znalec Ing. Jiří Kutáč (specializace ochrana před bleskem a přepětím).

K požáru a následném výbuchu zbytkového bioplynu došlo při výstavbě, kdy bioplynová stanice byla ve fázi dokončovacích prací. Výsledek nesprávného návrhu ochrany před bleskem dle NF C 17-102 je ten, že blesk udeřil do horního dílu fermentoru, který byl vzdálen jen 26,05 m od jímáče ESE. Přitom ochranný poloměr (ochranný prostor) daného jímáče ESE byl $R_p = 62$ m.

Výroba bioplynu ve fermentoru představovala zlomek svého špičkového výkonu. Lze se jen domnívat v jakém rozsahu a s jakými následky by probíhala mimořádná událost při zcela dokončeném fermentoru a plné kapacitě vývinu bioplynu.

Poznatky ze zásahu

Negativa

- ztráta spojení výjezdu s OPIS vlivem meteorologických podmínek a následná chybná lokalizace místa požáru,
- nedostatečná znalost technologie bioplynové stanice.

Pozitiva

- malé množství bioplynu ve fermentoru,
- stavební provedení jímky bránilo šíření požáru mimo objekt,
- dostatečné množství hasebních látek u požáru.

nprap. **Martin PETRÁK**, por. **Bc. Josef KOUTENSKÝ**,
HZS Jihočeského kraje,
Ing. Jiří KUTÁČ, Unie soudních znalců, o.s.,
foto archiv HZS Jihočeského kraje

VELKÉ POŽÁRY

od 28. 11. do 20. 12. 2011

30. 11. • **Restaurace U rybáře**, Jívno, okr. České Budějovice.
Příčina – neobjasněna. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
- **Azylový dům v rekonstrukci**, Kraslice-Liboc, okr. Sokolov.
Příčina – úmyslné zapálení. *Škoda* – 2 300 000 Kč.
- **Rodinný dům ve výstavbě**, Červený Kostelec, okr. Náchod.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
1. 12. • **Hospodářské stavení**, Valašské Klobouky, okr. Zlín.
Příčina – nedbalost. *Škoda* – 1 450 000 Kč.
2. 12. • **Diskotéka Luxor**, Česká Lípa.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Nakladač u silážní jámy**, Bohuslavice, okr. Náchod.
Příčina – technická závada v motorovém prostoru.
Škoda – 1 100 000 Kč.
4. 12. • **Ocelokolna se slámou**, Čechtice-Malá Paseka, okr. Benešov.
Příčina – úmyslné zapálení. *Škoda* – 2 690 000 Kč.
5. 12. • **Rekreační chata**, Turkovice-Rašovy, okr. Pardubice.
Příčina – technická závada elektroinstalace.
Škoda – 1 000 000 Kč.
7. 12. • **Autodílna**, Písková Lhota, okr. Nymburk.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
- **Truhlárna v areálu bývalého zemědělského družstva**,
Město Albrechtice, okr. Bruntál.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
- **Lakovna kovovýroby** firmy TRUMPF Liberec, spol. s r.o.,
Liberec. *Příčina* – technická závada a vznícení od žhavé jiskry.
Škoda – 50 000 000 Kč.
8. 12. • **Rodinný dům**, Proseč-Česká Rybná, okr. Chrudim.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 330 000 Kč.
9. 12. • **Autodílna v bývalém kravínu**, Červený Újezd, okr. Praha-západ.
Příčina – úmyslné zapálení. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
11. 12. • **Rodinný dům**, Jívka-Janovice, okr. Trutnov.
Příčina – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
15. 12. • **Rodinný dům**, Skalná, okr. Cheb.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
- **Velkokapacitní seník**, Suchá Loz, okr. Uherské Hradiště.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
- **Vysokozdvíhový vozík**, Praha 9-Horní Počernice.
Příčina – technická závada elektroinstalace.
Škoda – 1 000 000 Kč.
- **Kamion s nákladem osobních automobilů**, Mosty
u Jablunkova, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* – technická závada na
brzdovém systému. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
16. 12. • **Rekreační chata**, Radějovice, okr. Praha-východ.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
17. 12. • **Obytný panelový dům**, Jirkov, okr. Chomutov.
Příčina – technická závada elektroinstalace jističe.
Škoda – 2 000 000 Kč. Evakuováno 31 osob.
- **Truhlárna a sklad dřeva**, Planá nad Lužnicí-Lhota Samoty,
okr. Tábor. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 7 000 000 Kč.
- **Rekreační chalupa a hospodářské stavení**, Krásný Les,
okr. Liberec.
Příčina – závada komínového tělesa. *Škoda* – 6 000 000 Kč.
19. 12. • **Ocelokolna se slámou**, Nová Bystrice-Kláster I, okr. Jindřichův
Hradec. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 6 000 000 Kč.
20. 12. • **Budova dřevovýroby**, Lovčice, okr. Hodonín. *Příčina* – vznícení
od jiskry z brusky. *Škoda* – 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.

pplk. Ing. **Vladimír VONÁSEK**, MV-generální ředitelství HZS ČR

Využití nových technologií v oblasti ochrany před bleskem v České republice

Realizace prvního funkčního hromosvodu v českých zemích je přisuzována Václavu Prokopu Divišovi z konce 18. století. Princip ochranného systému zůstal zachován do dnešní doby. S rozvojem měření a nových vědeckých poznatků z fyziky bleskového výboje byla snaha zavedené systémy modifikovat.

Vylepšené jímací tyče byly již v 19. století nabízeny různými obchodními organizacemi. Leo Szilard, spolupracovník Marie Curieové, navrhl použití radioaktivních prvků ke zlepšení ochranného účinku tyčových jímáčů. Jeho nápad byl po osmácti letech realizován firmou Helita [1]. Zmínka v české literatuře o koncepci aktivních jímáčů v oblasti ochrany před bleskem je z roku 1957 pod názvem „Bouřky a ochrana před bleskem“ [2]: „Radioaktivní hromosvod užívá na jímáčích radioaktivních solí, které způsobují ionisaci ovzduší a do určité míry zvyšují účinnost hromosvodu. Tento druh se užíval hlavně ve Francii, ale v praxi se skoro nevyskytuje.“

Dnes je tato ochrana zakázána a byla nahrazena systémem jímacích tyčí pod názvem ESE (Early Streamer Emission – s urychleným vysláním vstřícného výboje). Výrobci obchodně označovaných aktivních jímáčů ESE dosud nepřesvědčili mezinárodní elektrotechnickou komisi IEC TC 81 Ochrana před bleskem o výhodách této technologie vůči klasickým, často také označovaným jako pasivní nebo franklinovské jímáče.

Komise IEC TC 81 sleduje intenzivně rozvoj nových technologií v oblasti ochrany před bleskem. Pokud tyto technologie akceptuje mezinárodní vědecký výbor CIGRE (Mezinárodní konference velkých vysokonapěťových elektrických systémů), mohou být přijaty uvedenou komisí. Diskuze nad uvedenou problematikou vyvrcholila v březnu roku 2010, kdy členské země CENELEC (mezinárodní instituce se věnuje standardizaci technických norem na základě požadavků trhu) odmítly při hlasování přijmout francouzskou normu NF C 17-102 [3] za evropskou normu EN.

Výzkumy na jímáčích ESE

Institut pro vědu a technologii na Universitě v Manchesteru v Anglii porovnal jímáče ESE (viz poznámku) a jímáč Franklinova typu podle francouzské normy NF C 17-102. Níže jsou uvedeny výsledky ze 420 pokusů:

- 55 (13,1 %) bez výboje,
- 165 krát byl zasažen jímáč ESE (39,3 %),
- 200 krát byl zasažen klasický jímáč (47,6 %).

Poznámka: 1 – klasický jímáč (Franklinův), 2 – Dynasphere, GLT Austrálie, 3 – Pulsar 60, Helita Francie, 4 – Prevelectron S6, Indelec Francie.

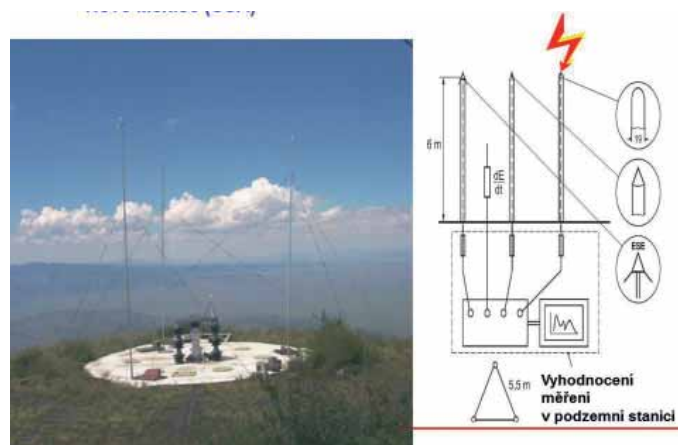
Závěr protokolu měření v laboratoři University of Manchester zcela přesvědčivě nevypovídá o přednostech ani jednoho z uvedených systémů vůči sobě navzájem [4].

V přírodní laboratoři v Novém Mexiku v USA byly instalovány na hoře South Baldy v nadmořské výšce 3287 m nad zemí tři typy jímáčů o délce 6 m (obr. 1):

- jímáč ESE,
- jímáč zakončený špičatou hlavicí,
- jímáč zakončený kulatou hlavicí.

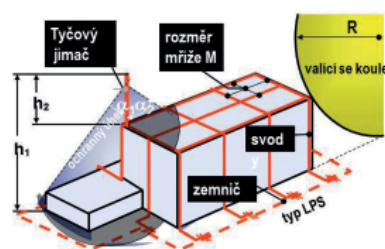
Jímáče byly vzdáleny od sebe 5,5 m a pod zemí byly instalovány přístroje pro měření bleskového proudu. Za osm let byly zaznamenány údery blesku jen do jímáčů zakončených kulatou hlavicí.

Ve specializovaných laboratořích na Českém vysokém učení technickém v Praze, Fakultě elektrotechnické, byla provedena základní srovnávací měření účinnosti aktivního (ESE) a pasivního hromosvodu za srovnatelných geometrických a elektrických podmínek. V případě, kdy bylo jako hlavní elektrody zvoleno síto o rozměrech (1,5 x 2,5 m) napájené

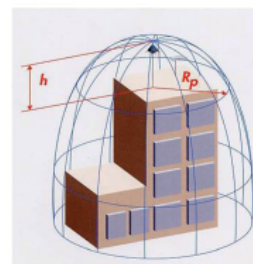
Obr. 1 Měření na jímací soustavě na vrcholu South Baldy - Nové Mexiko (USA)

Faraday klec

V souladu s ČSN EN 62305-1 až 4
Ochrana před bleskem

Princip ESE

Není v souladu s ČSN EN 62305-1 až 4
Ochrana před bleskem

Obr. 2 Porovnání rozdílných návrhů systému jímací soustavy

z impulzního generátoru, nebyla prokázána zvýšená rozdílná účinnost jednoho nebo druhého typu. Z frekvenčního měření obvodu aktivního jímáče vyplývá, že jde o princip rezonančního zdroje, který potřebuje ke své aktivaci vnější energii, aby mohl kmitat s frekvencí definovanou velikostí indukčnosti a kapacity tohoto obvodu. Takový obvod je v praxi těžko vybuditelný atmosférickým výbojem.

Česká legislativa

V § 159 odst. 2 stavebního zákona [5] se uvádí: „Projektant odpovídá za správnost, celistvost, úplnost a bezpečnost stavby provedené podle jím zpracované projektové dokumentace a proveditelnost stavby podle této dokumentace, jakož i za technickou a ekonomickou úroveň projektu technologického zařízení, včetně vlivů na životní prostředí. Je povinen dbát právních předpisů a obecných požadavků na výstavbu, vztahujících se ke konkrétnímu stavebnímu záměru.“

Na základě ustanovení § 36 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby [6] musí být provedena analýza rizika škod dle normotvorných hodnot, např. pro tyto stavby:

- a) ohrožení života nebo zdraví osob, zejména ve stavbě pro bydlení, stavbě s vnitřním shromažďovacím prostorem, stavbě pro obchod, zdravotnictví a školství, stavbě ubytovacích zařízení nebo stavbě pro větší počet zvířat,
- b) poruchu s rozsáhlými důsledky na veřejných službách, zejména v elektrárně, plynárně, vodárně, budově pro spojovací zařízení a nádraží,
- c) výbuch zejména ve výrobně a skladu výbušných a hořlavých hmot, kapalin a plynů,

d) škody na kulturním dědictví, popřípadě jiných hodnotách, zejména v obrazárně, knihovně, archivu, muzeu, budově, která je kulturní památkou,

e) přenesení požáru stavby na sousední stavby, které podle písmen a) až d) musí být před bleskem chráněny,

f) ohrožení stavby, u které je zvýšené nebezpečí zásahu bleskem v důsledku jejího umístění na návrší nebo vyčnívá-li nad okolí, zejména u továrního komína, věže, rozhledny a vysílací věže.“

Podle Sborníku technické normalizace 2004 [7] vyjadřuje „normová hodnota“, která je specifikovaná ve vyhlášce, konkrétní technický požadavek obsažený v příslušné ČSN, jehož dodržení považuje konkrétní ustanovení za splnění jím stanovených požadavků. V ochraně před bleskem jde o soubor českých technických norem ČSN EN 62305-1 až 4 [8 až 11].

Francouzská národní norma NF C 17-102 [3] není platná na území České republiky vzhledem k tomu, že nenaplnuje požadavky § 36 vyhlášky č. 268/2009 Sb. [6] a je ji možno naplnit

jen aplikací platné ČSN (obr. 2). Norma NF C 17-102 [3] platí pro stavby podléhající francouzské jurisdikci a je navíc v příkřím rozporu [12] jak s ČSN EN 62305-1 až 4, tak i s příslušnou EN 62305-1 až 4 [13 až 16] a nemá tudíž žádnou právní oporu.

Na základě výše uvedených legislativních požadavků patří bioplynové stanice do kategorie, pro kterou je potřeba vypočítat analýzou skutečné riziko podle ČSN EN 62305-2 [14] pro danou konkrétní stavbu. Na začátku roku 2008 bylo na našem území v provozu asi 23 bioplynových stanic. České sdružení pro biomasu odhaduje reálný potenciál počtu bioplynových stanic v ČR na 400 zařízení do roku 2015.

Poznatky z Malšic

Projektová dokumentace a zpráva o revizi

Projektová dokumentace byla zpracována autorizovaným inženýrem České komory autorizovaných inženýrů a techniků podle francouzské normy NF C 17-102 [3] a souboru českých

Obr. 3 Poškozená technologická část fermentoru po úderu blesku do ochranného prostoru jímáče ESE

Obr. 4 Porovnání horních dílů fermentoru po úderu a před úderem blesku

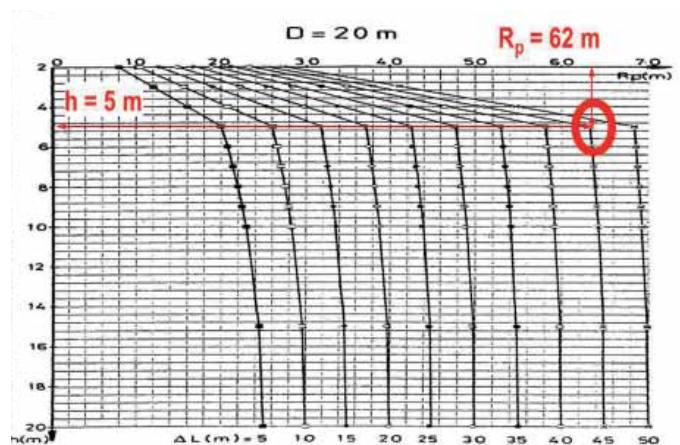
Obr. 5 Odhozené víko přečerpávací nádrže po výbuchu směsi

Obr. 6 Pohled do poškozené vnitřní jímky fermentoru, která se celá nachází v ochranném prostoru jímáče ESE

Obr. 7 Celkový pohled na umístění jímáče ESE, který je vzdálen 13 m od okraje fermentoru

Obr. 8 Tabulka pro určení ochranného poloměru R_p dle NF C 17-102

Spalinové cesty a spotřebiče paliv

Již mnoho bylo řečeno, avšak nebylo vždy zcela správně napsáno, o novém právním předpisu, který upravuje předpoklady pro zajištění požární bezpečnosti v souvislosti s provozováním komínů, kouřovodů a v neposlední řadě i spotřebičů paliv. Jde o nařízení vlády č. 91/2010 Sb., o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv. Tato právní úprava nahradila dosavadní zastaralou úpravu formou vyhlášky.

Vše souvisí s činností živnostníků - kominíků a prevencí před požáry. Nařízení vlády je v účinnosti již jeden rok. Je tedy za námi rok aplikace nového právního předpisu. Tento článek má za cíl popsat novou právní úpravu z hlediska ústavního a z hlediska cílů, jejichž naplnění sleduje, a také zaujmout obecný pohled na současnou aplikaci této právní regulace. Ochrana před požáry má dlouhou tradici, proto je část článku věnována i historii samotného kominictví.

O přijetí nařízení vlády „zaměřeného na problematiku komínů“ bylo rozhodnuto před více než dvěma roky. Po všech jednáních a domluvách se přistoupilo k postupu, kdy Ministerstvo vnitra připraví k dané problematice nařízení vlády, kterým se stanoví požadavky požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv, a to ve vztahu k obecné povinnosti k předcházení požáru zakotvené v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Nařízení vlády řeší v podrobnostech povinnosti dané právními osobám a podnikajícím fyzickým osobám ustanovením § 5 odst. 1 písm. c) zákona o požární ochraně a dále řeší podrobnosti k povinnostem daným fyzickým osobám ustanovením § 17 odst. 1 písm. i) zákona o požární ochraně. V této souvislosti lze dále uvést, že obecná povinnost předcházení vzniku požáru vyplývá všem subjektům z ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení vlády tedy nestanovuje nové povinnosti v oblasti čištění komínů, protože jim uváděné povinnosti mají základ v zákonu o požární ochraně.

Okamžikem vyhlášení nařízení vlády ve Sbírce zákonů se stala součástí právního řádu České republiky úprava podrobných podmínek, za nichž se provoz komína, kouřovodu a spotřebiče paliv považuje za vyhovující z hlediska požární bezpečnosti, a to zejména stanovením způsobů a lhůt provádění čištění, kontroly a revize komína a kouřovodu, čištění spotřebiče paliv a vypalování komína. Tyto podrobné podmínky mají oporu v zákonu o požární ochraně.

Nařízení vlády upravuje v podrobnostech problematiku, jejíž základní

parametry jsou součástí zákona o požární ochraně. Tato skutečnost dovozuje prohlásit, že nařízení vlády splňuje podmínku ústavnosti. Tuto skutečnost dokládá i schválený legislativní proces.

Hlavním věcným garantem nařízení vlády č. 91/2010 Sb. po celou dobu trvání legislativního procesu bylo MV-generální ředitelství HZS ČR. To také iniciovalo zpracování metodiky k uvedenému nařízení a kolektiv autorů vytvořil nezávazný výklad tohoto právního předpisu (Kolektiv autorů, **Nařízení vlády o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv - metodika**. Praha: MV-GR HZS ČR, 2011, 52 s. ISBN 978-80-7312-066-5). Metodika byla vytvořena s cílem přiblížit formou komentáře novou právní úpravu podmínek požární bezpečnosti komínů. Snahou autorů bylo popsat ji co nejpřehledněji, s využitím dostupných pramenů. Jde o dílo více osob, které se podílely na zpracování a hlavně prosazení nového nařízení vlády. Jak již tomu u komentářů bývá, v řadě případů se v textu projevují vlastní názory autorů, což rozhodně není na škodu. Autoři, zejména ve spolupráci s praxí (společenstvem kominíků), vytvořili i seznam možných závad. Vznikl tak komplexní praktikum s obrazovou přílohou.

Právní úpravy

Co přijetí nového nařízení vlády předcházelo. Základní úpravou v oblasti kominictví v posledním období byla vyhláška č. 111/1981 Sb., o čištění komínů. Ta zůstala součástí právního řádu i po přijetí zákona o požární ochraně. Snahy o její změnu nebo nahrazení byly dlouhodobě legislativně neúspěšné. Obecně lze konstatovat, že do přijetí nařízení vlády

č. 91/2010 Sb. se nepodařilo vydat nový, praxi a stavu vědy a techniky odpovídající právní předpis, ačkoli již od počátku 90. let byla snaha provozovat spalinové cesty ze všech hledisek bezpečně. Již před zahájením tvorby nařízení vlády se hodně diskutovalo, který rezort má být gestorem této úpravy, co byl i základní důvod „zbrždění“ přijetí řádné, současným podmínkám odpovídající právní úpravy. Funkce spalinových cest totiž není jen v tom, aby zabezpečily požární bezpečnost při používání připojených spotřebičů, ale úzce se dotýká i hygieny, ochrany zdraví, ochrany ovzduší atd.

Za posledních 25 let došlo v oblasti kominictví k mnoha změnám právních předpisů a v rámci těchto změn i k přesunu působnosti jednotlivých správních úřadů a ministerstev v oblasti kominické činnosti, aniž by byla optimálně dořešena problematika požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv. V roce 1992 byla kominická činnost převedena z působnosti Ministerstva vnitra na nově zřízené Ministerstvo hospodářství. V té době připravovaný návrh novely vyhlášky o čištění komínů nebyl Ministerstvem hospodářství dopracován. Byl vydán pouze Metodický pokyn č. 9/1996 ze dne 7. března 1996 ke sjednocení postupu okresních živnostenských úřadů při posuzování ohlašovací řemeslné živnosti „kominictví“. „Kominictví“ následně přešlo do působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu.

V lednu 1999 byl z iniciativy poslance Parlamentu České republiky Jana Žižky předložen návrh zákona o kominictví a o změně některých zákonů, který však nebyl přijat. Další snaha o legislativní změnu vyhlášky o čištění komínů vyšla ze strany Společenstva kominíků České republiky, které v letech 2004-2005 o této problematice jednalo s ministrem životního prostředí. Závěry z tohoto jednání však rovněž nevedly k realizaci příslušných legislativních kroků.

Živnost kominictví je činnost, která z hlediska cílů sledovaných touto činností spadá v současné době do působnosti čtyř ministerstev:

- Ministerstva průmyslu a obchodu [§ 13 odst. 1 písm. d) zákona č. 2/1969 Sb.] - oblast malých a středních podniků a živností,
- Ministerstva životního prostředí (§ 19 odst. 2 zákona č. 2/1969 Sb.) - oblast ochrany ovzduší,
- Ministerstva pro místní rozvoj (§ 14 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb.) - oblast stavebního řádu,
- Ministerstva vnitra [§ 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 2/1969 Sb.] - oblast požární ochrany.

Proto došlo v roce 2006 v součinnosti s výše uvedenými ministerstvy k dohodě, že Ministerstvo pro místní rozvoj

Dokonalé ucpání sazemi

Zadehtovaný komín

zahrne problematiku čištění komínů do nové vyhlášky o technických požadavcích na stavby, která nahradí vyhlášku č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu, ve znění pozdějších předpisů. V konečné verzi však byla problematika lhůt pro provádění kontrol a čištění spalinových cest z této právní úpravy vypuštěna s odůvodněním, že kontroly čištění spalinových cest nemohou provádět stavební úřady.

Důsledkem těchto marných legislativních pokusů bylo rozhodnutí o přijetí nařízení vlády zaměřeného na problematiku komínů.

Napravení nevyhovujícího právního stavu

Samotné nařízení vlády č. 91/2010 Sb. zpracovalo Ministerstvo vnitra (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky) a vzniklo ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, se Společenstvem kominíků České republiky a Hospodářskou komorou České republiky a též za účasti Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva životního prostředí. Nařízení odpovídá současným požadavkům na právní úpravu předmětné problematiky.

Základní premisou přípravy a schválení nařízení vlády č. 91/2010 Sb. bylo napravení právního stavu, který, jak již bylo naznačeno shora, již zcela nevyhovoval. Nový právní předpis, uvedené nařízení vlády, nahrazuje zastaralou, již v podstatě neaplikovatelnou, vyhlášku o čištění komínů.

Cílem nařízení vlády č. 91/2010 Sb. bylo dosáhnout stavu, kdy součástí právního řádu bude předpis odpovídající moderním požadavkům odborníků na čištění spalinových cest (sloučený pojem komín – kouřovod, dále viz definici dle

ČSN EN 1443, ČSN EN 15287-1,2 a ČSN 73 4201), a také jasně vyjadřující současně právní uspořádání vztahu uživatel nebo majitel spalinové cesty a spotřebiče na straně jedné a kominíků (nebo revizní technik komínů) na straně druhé.

Nařízení vlády č. 91/2010 Sb. stanoví zásady bezpečného provozu spalinových cest tak, aby požadavky na dodržování bezpečnosti byly uživateli a majiteli spalinové cesty a spotřebiče paliv v praxi dodržovány.

Nařízení vlády definuje povinnosti majitelů a uživatelů spalinových cest a spotřebičů a rovněž povinnosti kominíka nebo kominíka-revizního technika. Přitom není rozhodné, zda se jedná o spalinovou cestu, která je určena pro odvod spalin od spotřebiče na paliva pevná, kapalná nebo plyná.

Nařízení vlády je předpisem, který určuje právními osobám a podnikajícími fyzickými osobami konkrétní požadavky na dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti při provozu spotřebičů paliv a spalinových cest. Dále je předpisem, který vymezuje podrobnosti o povinnostech právnických osob a podnikajících fyzických osob provozujících činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím ve vztahu ke způsobu zajišťování údržby, kontroly a oprav technologických zařízení. Úpřesňuje také základní zákonem založenou povinnost fyzických osob počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných spotřebičů a spalinových cest.

Nařízení vlády rovněž odstranilo problém, který spočíval v neprovázanosti vyhlášky č. 111/1981 Sb. a českých státních norem. Zejména ČSN 73 4201

(leden 2008) Komíny a kouřovody – Navrhování, provádění a připojování spotřebičů paliv. Citovaná norma z roku 2008 totiž obsahovala odchylné lhůty kontrol a čištění komínů a kouřovodů, než uvedená vyhláška. Tento stav způsoboval problémy všem dotčeným osobám.

V nařízení vlády č. 91/2010 Sb. jsou stanoveny podmínky požární bezpečnosti při provozu spalinových cest a frekvence jejich kontrol a čištění. Dále je upraveno, kdy a kým jsou prováděny revize spalinových cest a za jakých podmínek lze provádět vypalování komína. Oproti předmětné vyhlášce není součástí nařízení vlády dnes již reliktní právní úprava (např. povinnosti kominického podniku a některé další povinnosti správce objektu a uživatele spotřebičů paliv – např. připravit nádoby z nehořlavého materiálu na ukládání sazí, opatřit orientační náčrtek všech vymetacích otvorů).

Nařízení vlády dále obecně upravuje řadu technických podrobností, které vycházejí z úpravy dané zákonem (zejména zákonem o požární ochraně nebo stavebním zákonem). Jedná se např. o stanovené technické podmínky požární ochrany pro navrhování, výstavbu nebo užívání staveb (§ 24 zákona o požární ochraně a navazující vyhláška č. 23/2008 Sb.), dále o zákonem uloženou povinnost fyzické osoby počínat si tak, aby při provozu komína a kouřovodu (obecný pojem „spalinová cesta“) a spotřebiče paliv nedocházelo ke vzniku požáru. Z pohledu stavebního je to zejména konstrukční provedení spalínové cesty (povinnost následné revize spalínové cesty) a podmínky pro zajištění bezpečného způsobu vytápění, včetně odvodu spalin. Nařízení vlády

je z hlediska předmětu úpravy zaměřeno na právnické osoby, podnikající osoby a fyzické osoby. Vymezuje podmínky, po jejichž splnění lze provoz spalínové cesty a spotřebiče paliv považovat za vyhovující z hlediska požární bezpečnosti, bezpečnosti života a zdraví (např. v oblasti kontroly, čištění a revize spalínové cesty).

Nařízení vlády č. 91/2010 Sb. se současně vymezuje i vůči právní úpravě, která sleduje „provoz“ spalínové cesty z hlediska požadavků životního prostředí. Což je v současné „smogové“ situaci

velice aktuální. Z médií i z úst kompetentních osobností je stále slyšet, že je nutné řešit výskyt smogu v České republice. Ovšem jakým způsobem? Jsem přesvědčen o tom, že je nutné se zaměřit na prevenci, tedy na postup před vyhlášením smogové situace, a k tomuto dle mého názoru i samotné nařízení vlády směřuje. Řádným čištěním a revizemi a zejména řádným spalováním a samotným topením [1].

Na závěr bych chtěl poděkovat JUDr. Jindřichovi Škodovi za podnětné připomínky a korekci tohoto článku.

[1] Prameny byly využity z důvodové zprávy k návrhu nařízení vlády o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv a z metodiky k tomuto nařízení vlády - Kolektiv autorů, Nařízení vlády o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv - metodika. Praha: MV-GR HZS ČR, 2011, 52 s. ISBN 978-80-7312-066-5

plk. JUDr. František VAVERA, Ph.D.,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autora

Promat

Dům techniky České Budějovice, spol. s r.o.,
ve spolupráci s firmami Promat, s.r.o., FK servis, Tusan, s.r.o.
a pod záštitou náměstka generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloše Svobody
a hejtmána Jihočeského kraje Mgr. Jiřího Zimoly

pořádá

15. ročník konference požární ochrany s mezinárodní účastí

ČERVENÝ KOHOUT

**která se uskuteční ve dnech 27. a 28. března 2012
v Parkhotelu, Masarykova 602, Hluboká nad Vltavou.**

Odbornými guaranty konference jsou Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje, Ing. Ladislav Karda a Ing. Jan Pavlík.

Konference je určena pro širokou odbornou veřejnost působící na úseku požární ochrany, zejména pro příslušníky a občanské zaměstnance HZS ČR, odborně způsobilé osoby a techniky požární ochrany, autorizované osoby činné v oblasti požární bezpečnosti staveb, vyučující středních a vysokých škol zabývajících se požární ochranou a ochranou obyvatelstva, pracovníky obecních úřadů, projektanty, zástupce firem vyrábějících požární techniku, věcné prostředky požární ochrany i požárně bezpečnostní zařízení a další.

Časový rozvrh konference

úterý 27. 3. 2011	09.00 – zahájení	středa 28. 3. 2011	08.30 – 12.30 – odborný program
	09.30 – 17.00 – odborný program		
	19.00 – společenský večer		

Program konference

Zaměření dalšího vývoje a připravované změny v oblasti požární prevence
(Ing. Miloš Svoboda, MV-GR HZS ČR)

Požární bezpečnost srubových staveb
(prof. Ing. Anton Osvaľ, CSc., Žilinská univerzita v Žilině)

Cisternové automobilové stříkačky – současnost a budoucí trendy
(Ing. Jaroslav Maděra, MV-GR HZS ČR)

Analýza hodnocení rizik v průmyslu s důrazem na požární rizika
(Ing. Ján Kandrác, CSc., RISK CONSULT, s.r.o.)

Požáry na zkušebním objektu ve Veselí nad Lužnicí 2011
(prof. Ing. František Wald, CSc., ČVUT Praha, Fakulta stavební)

Požární rizika při provozování fotovoltaických elektráren
(Ing. Jan Bína, České Budějovice)

Expertizní činnost při zjišťování příčin vzniku požárů
(Ing. Vlasta Charvátová, Technický ústav požární ochrany)

Praktické zkušenosti s aplikací nových technických norem v oblasti elektrické požární signalizace
(Ing. Petr Boháč, Požární bezpečnost staveb, s.r.o.)

Aerosolové stabilní hasicí zařízení v praxi
(Ing. Petr Bečák, Ph.D., VŠB-TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství)

Spolupráce se Správou státního hradu a zámku v Českém Krumlově na úseku požární ochrany
(Ing. Pavel Rožboud, HZS Jihočeského kraje)

Zkoušení zařízení pro odvod kouře a tepla – hodnocení výtokového součinitele a ostatních vlastností
(Ing. Štefan Rástocký, FIRES, s.r.o.)

Prevence závažných havárií dle zákona č. 59/2006 Sb.
(Ing. Jana Nešková, HZS Jihočeského kraje)

Zkušenosti z využívání dokumentace zdolávání požárů v činnosti jednotek požární ochrany
(Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, MV-GR HZS ČR)

Stavební zákon – požadavky požární bezpečnosti staveb
(Ing. František Konečný, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích)

Historie požární ochrany na území současné ČR
(JUDr. Zoltán Szász, Naše hasičská minulost, o.s.)

Pojišťování požárních rizik – zkušenosti v rámci EU
(Ing. Pavel Rybář, odborník z oblasti požární ochrany)

Praktické zkušenosti z výroby požárních automobilů
(Ing. Stanislav Červený, THT, s.r.o., Polička)

Požární ochrana v obcích – zhodnocení současného stavu
(Ing. Miroslava Nejtková – Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Mgr. Pavel Nejtek – HZS Pardubického kraje)

V případě zájmu kontaktujte Dům techniky, spol. s r. o., Plzeňská 2311/2a, 370 04 České Budějovice, paní Martinu Markovou,
tel.: 387 428 195, 603 326 123, e-mail: info@dumtechnikycb.cz.

Přihlášku, podrobnější údaje o programu a časovém rozvrhu konference najdete na www.dumtechnikycb.cz.

Konference byla odrazovým můstkem

V červnu loňského roku se v Českém Krumlově konala mezinárodní konference na téma Požární ochrana hmotného kulturního dědictví. Pořádala ji Profesionální komora požární ochrany ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a s Hasičským záchranným sborem ČR.

Konference se stala vysoce prestižní událostí. Sešlo se na ní přes dvě stě účastníků, především majitelů a správců historických objektů, hasičů, výrobců a dodavatelů požární techniky. Přítomni byli mezinárodně uznávaní odborníci z řady evropských zemí a také prezidenti profesních komor požární ochrany všech zemí Visegrádské čtyřky. Jednalo se o vůbec první takto koncipované setkání.

Ochrana s sebou nese komplikace

Požární ochrana je právě u historických staveb značně problematická – rizika požáru jsou vysoká, často z důvodu absence odpovídajícího požárního vybavení, ale i omezené možnosti efektivního zásahu (obtížná dostupnost objektů, nedostatek vody, hořlavost použitých stavebních materiálů, problémy s instalováním elektronické požární signalizace apod.). Nezřídka se střetávají odlišné zájmy majitelů, památkářů a hasičů, a to požární prevenci situaci neusnadňuje.

Na českokrumlovské konferenci proběhla celá řada diskuzí a jednání, jejichž cílem bylo najít shodná stanoviska v případech k zajištění požární bezpečnosti našich stavebních památek. Účastníci analyzovali předložené modelové situace, hledali kompromisy a společné úhly pohledu, které by pomohly najít taková řešení, která by byla akceptovatelná pro všechny zainteresované skupiny.

Téma nezapadlo

S odstupem několika měsíců lze konstatovat, že konference svůj účel splnila. Podařilo se nastartovat užší spolupráci majitelů a správců historických památek; proběhla například jednání s Asociací majitelů hradů a zámků, kterou zastupovala její předsedkyně Jana Germenis-Hildprandt. Výsledkem tohoto jednání je dohoda o uspořádání společného semináře nebo workshopu, který se uskuteční na jaře 2012 na zámku Blatná a bude zaměřen právě na požární ochranu historických památek.

Nezanedbatelným efektem konference je skutečnost, že v každém HZS kraje již působí kontaktní příslušník HZS ČR, specializovaný na danou problematiku. Kontaktní osoby vyčlenil i Státní památkový ústav na svých územních pracovištích. Byl uspořádán týdenní informační seminář a další seminář, určený pro projektanty zaměřené na požární bezpečnost staveb, se v současné době ve spolupráci s Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků připravuje.

Hledání cest a zdrojů

Ochrana historických památek před požárem není levná záležitost. Hledají se cesty, jak finanční prostředky získat. „Rádi bychom v blízké budoucnosti využili v České republice finančních prostředků z Evropské unie,“ říká ředitel odboru prevence HZS ČR a člen prezidia PKPO plk. Ing. Rudolf Kaiser a dodává: „Budou zapotřebí prostředky na investice do požární ochrany staveb, například na zařízení pro včasnou detekci požáru nebo lepší požární zabezpečení.“ Požární ochrana historických budov není nutná jen z důvodů technických a finančních, ale především proto, že jde o cenné kulturní dědictví našeho národa, které má být zachováno i pro příští generace. Proto je nezbytné nutně se této problematice i nadále věnovat.

František KREGL,
prezident

Profesionální komory požární ochrany,
foto archiv redakce

Zlatý plamen PKPO 2011

Prezidium Profesionální komory požární ochrany (PKPO) vyhlašuje tradiční prestižní soutěž členů PKPO o nejlepší výrobek „Zlatý plamen“, a to za rok 2011.

Pro objektivnost a k vytvoření podmínek pro hodnotitelnost jednotlivých přihlášek jsou vyhlášeny dvě kategorie soutěže:

1. kategorie – Zlatý plamen „Výrobek roku“

Obě kategorie jsou společné pro všechny tři sekce PKPO - hasicí přístroje a hydrantové systémy, požární bezpečnost staveb, speciální technologie a zařízení.

Do soutěže se může přihlásit pouze člen PKPO a musí být v přímém vztahu k přihlášenému výrobku nebo službě (výrobce, dovozce, majitel know-how či jiného oprávnění, řešitel nové technologie, myšlenky nebo jiný přímý právní vztah). Předmět soutěže nemůže být přihlášen do soutěže, pokud byl již v minulosti oceněn jako vítěz uvedené soutěže a získal pamětní trofej a diplom zlatého plamenu, bez ohledu na přihlašovatele.

Soutěžící jsou povinni podat písemnou přihlášku (předepsaný formulář) **nejpozději do 31. března 2012** na adresu Profesionální komora požární ochrany, Kolčavka 5, 190 00 Praha 9-Libeň.

Oficiální slavnostní vyhodnocení soutěže Zlatý plamen proběhne na valném shromáždění PKPO v průběhu roku 2012. Nejlepší výrobek nebo akce budou oceněny pamětní trofejí Zlatého plamenu a diplomem, které se stávají vlastnictvím vítěze a jsou nepřenositelné na jiný subjekt. Všichni členové PKPO tak mají možnost touto formou získat ocenění a zvýšit tím svou prestiž.

Přihlášku a podrobné informace o soutěži Zlatý plamen PKPO za rok 2011 naleznete také na internetových stránkách www.komora-po.cz.

Nové výzkumné projekty TÚPO k řešení v období let 2011 až 2015

MV-generální ředitelství HZS ČR, Technický ústav požární ochrany Praha (dále také jen „TÚPO“) podal v srpnu roku 2010 nabídky na řešení dvou výzkumných projektů vyhlášených Ministerstvem vnitra v rámci veřejné zakázky.

Na základě výsledků zadávacího řízení podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, a ve smyslu zákona o podpoře výzkumu a vývoje (zákon č. 130/2002 Sb.), a v souladu s § 14 odst. 3 rozpočtových pravidel (zákon č. 218/2000 Sb.) obdržel z Ministerstva vnitra rozhodnutí o poskytnutí účelové podpory na řešení projektů výzkumu, vývoje a inovací s názvem:

- Výzkum a vývoj progresivních metod stanovení požárně technických charakteristik (PTCH) hořlavých látek a materiálů za specifických technologických podmínek, č. VF20112015020.
- Výzkum efektivnosti vybraných hasiv, č. VF20112015021.

Charakteristika projektu

Technický ústav požární ochrany řeší v období od 1. srpna 2011 do 31. prosince 2015 dva nové výzkumné projekty v rámci programu „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015“. U obou projektů je Ministerstvo vnitra poskytovatelem účelové podpory, MV-generální ředitelství HZS ČR odborným gestorem a TÚPO příjemcem účelové podpory. V následujícím textu je uvedena stručná charakteristika těchto projektů.

1. Výzkum a vývoj progresivních metod stanovení PTCH hořlavých látek a materiálů za specifických technologických podmínek

1.1 Vymezení předmětu projektu

Předmětem řešení jsou progresivní zkušební metody pro stanovení:

- teplot vzplanutí a vznícení, rychlosti odhořívání a šíření plamene po povrchu pevných materiálů za specifických technologických podmínek (přetlaku, vyšších teplot a oxidační atmosféry),
- teplot vznícení, koncentračních mezí výbušnosti, maximálního výbuchového tlaku a brizance hořlavých kapalin a plynů za specifických technologických podmínek (přetlaku, vyšších teplot a oxidační atmosféry).

1.2 Cíle projektu

- vyhodnotit podrobnou literární rešerši,
- soustředit požadavky českého průmyslu na stanovení PTCH,
- vyvinout a zprovoznit zkušební komory s říditelnou atmosférou (regulovatelným přetlakem, teplotou, složením),
- vypracovat zkušební metodiky stanovení,
- zkušebně stanovit chybějící PTCH k řešení konkrétních problémů požární a protivýbuchové bezpečnosti vybraných technologií českého průmyslu,
- využít poznatků v normalizační činnosti (zkušební normy ISO, IEC, CEN).

2. Výzkum efektivnosti vybraných hasiv

2.1 Vymezení předmětu projektu

Předmětem řešení jsou:

- progresivní hasiva a postupy účinného hašení požárů pro vybrané scénáře požárů včetně požárů nanomateriálů, hořlavých kovů a jejich slitin, Li-baterií,
- moderní zkušební metody stanovení a hodnocení hasební účinnosti hasiv a hasicích systémů pro vybrané scénáře požárů včetně požárů nanomateriálů, hořlavých kovů a jejich slitin, Li-baterií,

- matematické CFD modelování hašení požárů,
- zplodiny tepelného rozkladu hasiv vznikajících při hašení požárů a jejich nebezpečný fyziologický účinek na osoby a životní prostředí,
- databáze naměřených výsledků.

2.2 Cíle projektu

- podrobné statistické vyhodnocení relevantních dat z celostátní databáze SSÚ-ZOZ o praktickém využívání hasiv HZS ČR a návrh využití v metodikách HZS ČR,
- rekapitulace mezinárodně uznávaných způsobů hodnocení hasební účinnosti hasiv pro jednotlivé třídy požárů A-F a kritické zhodnocení jejich platnosti pro různé scénáře požárů a požární techniku/technické prostředky,
- vypracování databáze technických parametrů hasebních prostředků (hasiv a hasebních systémů) používaných v ČR pro třídy požárů A-F pro praktickou potřebu (nákupy, tvorba hasebních plánů atd.) na základě vzájemného porovnání,
- zkušebně stanovit chybějící údaje hasební účinnosti a intenzit dodávky dostupných hasiv pro vybrané scénáře požárů a vhodnou požární techniku,
- vyvinout a validovat CFD model hašení vybraných scénářů požárů na základě porovnání výpočtů s daty naměřenými při velkorozměrných požárních zkouškách hašení; model následně používat jako pomůcku pro výcvik hasičů a upřesnění efektivnosti a taktiky hašení,
- vyvinout, realizovat a verifikovat metody odběru vzorků zplodin tepelného rozkladu hasiv, přípravy vzorků pro chemické analýzy, standardní operační postup chemických analýz těchto vzorků,
- ověřit možnosti hašení plamenů elektrickým polem s definovanými parametry.

Závěr

Technický ústav požární ochrany uvítá informace/náměty ve vztahu k předmětům výše uvedených výzkumných projektů, které vyplývají ze stavebního řízení, státního požárního dozoru a zajišťování požární a protivýbuchové bezpečnosti staveb, technologií a provozu nejenom ze strany HZS ČR, ale též provozovatelů technologií výroby v oblasti zejména petrochemie, chemie, léčiv, plynárenství a teplárenství.

Kontaktní adresa:

MV-GŘ HZS ČR, Technický ústav požární ochrany
Písková 42, 143 01 Praha 4-Modřany
e-mail: odvorak@mucr.cz, telefon: 950 810 106

plk. Ing. Otto DVOŘÁK, Ph.D.,
Technický ústav požární ochrany Praha, foto archiv autora

Je možné využít vrtulník s bambivakem k zásobování vodou?

Zdolávání požáru v horském terénu je vždy náročné na zajištění zásobování vodou. Proto se v Krkonošském národním parku v Sedle pod Dvoračkami 14. října 2011 uskutečnilo taktické cvičení na likvidaci lesního požáru alternativní metodou.

Před dvěma lety se zrodila myšlenka, zda by se nedalo nechat si vrtulníkem vodu nanosit do přenosné nádrže a tu pak využít pro klasické hašení hadicovým vedením.

Dne 25. září 2009 došlo v Krkonošském národním parku (KRNAP) k lesnímu požáru ve svahu kopce Plešivce. Místo požáru se nacházelo ve značně svažitém skalnatém terénu s nízkým klečovitým porostem, vzdálené od nejbližší pojezdové komunikace 400 m s převýšením 120 m. Dálková doprava vody na místo požáru byla zajištěna hadicovým vedením, přenosnými přečerpávacími nádržemi a přenosnými stříkačkami.

Do hasebních prací byl zapojen i vrtulník Bell 412 Letecké služby Policie ČR, který pomáhal s likvidací požáru a provedl 28 shozů vody. Při hašení pozemního plošného požáru jsou shozy vody z vrtulníku velice efektivní, ale při dohašování podzemních ložisek je shození tak velkého množství vody do jednoho místa neekonomické.

Netradiční taktické cvičení

Na HZS Libereckého kraje územním odboru Semily si na rok 2011 naplánovali taktické cvičení, jehož předmětem bylo hašení ohnisek lesního požáru v těžko přístupném terénu prostřednictvím vrtulníku a přenosné

nádrže. Předpokládaným taktickým využitím mělo být dohašování pozemních a podzemních požárů po provedené lokalizaci, nebo likvidace malých ložisek lesního požáru v době jeho rozvoje. Místem nasazení měly být terény pro jinou mobilní techniku nedostupné, ale vzrostlé stromy nebo jiné terénní překážky nesměly bránit vrtulníku, aby poblíž místa požáru vysadil zásahové družstvo a v místě zásahu položil zavěšené břemeno na zem.

Příprava cvičení

Prvním krokem bylo hledání odpovědi na otázku, zda lze vůbec přenosnou samonosnou lehkou nádrž z vrtulníku bambivakem plnit. Bude to bezpečné pro hasiče a vrtulník? Nepraskne nádrž, když se voda do ní naráz vypustí?

Tyto a další otázky byly diskutovány na setkání s techniky a piloty ve středisku Letecké služby Policie ČR na Letišti Praha, a.s. Vzhledem k tomu, že se v praxi ještě nic podobného neuskutečnilo, nepodařilo se na všechny otázky nalézt odpověď. Výstupem bylo rozhodnutí, že z hlediska bezpečnosti zasahujících hasičů a možného ohrožení vrtulníků musí být nádrž vybavena zařízením pro upevnění k zemi, aby nedošlo k jejímu vzletnutí tlakem vzduchu od rotoru vrtulníku. Zda nádrž vypuštění vody z bambivaku vydrží, nebylo jisté. Postupné vypouštění vody z bambivaku není možné. Jediné co lze pro zdárné naplnění nádrže udělat, je posadit bambivak před vypuštěním vody až na dno nádrže.

Dalším krokem bylo zajistit přenosnou nádrž, která by vyhovovala daným požadavkům. Za tímto účelem bylo

osloveno vedení podniku Technolen, a.s. v Lomnici nad Popelkou, kde se přenosné samonosné nádrže pro technické účely vyrábějí. Vedení podniku po objasnění záměru vyhovělo požadavkům HZS Libereckého kraje a pro účely cvičení bezplatně poskytlo upravenou přenosnou nádrž o obsahu 10 m³. Samonosná nádrž z pogumované textilie a molitanovým límcem o rozměrech 450 cm (průměr základny), 90 cm (výška), 390 cm (průměr horního okraje), o hmotnosti 25 kg byla osazena dvěma výpustními ventily s přírubou DIN C 52. Nádrž byla oproti standardní nádrži doplněna o čtyři upevňovací popruhy s 50 cm dlouhými upevňovacími kolíky na dně.

Cvičení bylo i přípravou na zdolávání požáru ve vrcholových partiích Krkonoš. Mělo přinést zkušenosti, které by bylo možné využít při zdolávání skutečného požáru (například výběr vhodného místa pro plnění vrtulníku a výcvik jednotek pro plnění letecké techniky). Posledním krokem bylo dohodnout se Správou KRNAP vhodné místo pro cvičení. Ideální by bylo provést cvičení ve vrcholových partiích Krkonoš, ale s tím nesouhlasilo oddělení ochrany přírody. Jako rozumný kompromis bylo zvoleno Sedlo pod Dvoračkami.

Průběh cvičení

Cvičení bylo naplánováno na 14. října 2011 od 14.00 hodin. Ve stanovený čas se všichni cvičící dostavili na louku „u kapličky“ v Rokytnici nad Jizerou, kde bylo vytvořeno zázemí týlu. Po přeletu vrtulníku byl připraven bambivak s příslušenstvím a s posádkou byly prodiskutovány poslední detaily

cvičení. Do kabiny vrtulníku nastoupilo záahové družstvo v počtu 1+3, byla naložena přenosná nádrž a 5 m dlouhá savice B + přechodky na armatury B/C a B/110, kulový ventil, hadicový koš (3x C), dvě náhradní hadice C, jedna kombinovaná proudnice C, kladivo a hřeby pro upevnění nádrže. (Pro ustavení nádrže v neznámém terénu by bylo vhodné záahové družstvo vybavit ještě krumpáčem a lopatou). Ve 14.29 hodin bylo záahové družstvo vysazeno na místě zásahu v Sedle pod Dvoračkami. Místo zásahu bylo od místa týlu vzdáleno 3,6 km s převýšením 380 m. Za sedm minut po vysazení mělo záahové družstvo připravenou nádrž na plnění vodou a v osmé minutě jim vrtulník z místa týlu v podvěsu dopravil přenosnou stříkačku PS 12. V osmnácté minutě bylo provedeno první plnění nádrže bambivakem.

• Plnění přenosné nádrže bambivakem

Místo zásahu bylo na svažité louce a pro umístění nádrže byla využita přírodní proláklina s dostatečnou rovinou na rozložení nádrže. Nádrž byla upevněna k zemi čtyřmi kotvícími popruhy za 50 cm dlouhé kovové kolíky na dně. Na výpustný ventil byla napojena PS 12 prostřednictvím pětimetrové savice B. V místě týlu bylo zahájeno plnění bambivaku. Velitel zásahu potvrdil pilotovi vrtulníku, že je nádrž připravena k plnění a byl domluven signál, který určoval přesný okamžik pro vypuštění vody z bambivaku do nádrže (překřížení rukou v úrovni pasu). Plán počítal s tím, že nádrž budou při plnění obsluhovat tři hasiči a čtvrtý (velitel) bude navigovat vrtulník. V průběhu cvičení při přenesení PS 12 na místo zásahu, ukázal tlak vzduchu pod rotorem, že bude nutné, aby nádrž při plnění obsluhovali čtyři hasiči. Roli velitele zásahu tedy převzal vedoucí cvičení.

Na místo zásahu přiletěl vrtulník s plným bambivakem vody. Čtyři hasiči přidržovali v pokleku okraj nádrže. Vrtulník pomalu vyklesával, současně se přibližoval k nádrži, a v daný

okamžik byl bambivak nad středem nádrže a ke dnu nádrže mu zbýval přibližně jeden metr. Vrtulník pokračoval ve vyklesávání. V momentu, kdy se bambivak dotkl dna nádrže, hasiči nadzvedli okraj nádrže. Velitel zásahu překřížil ruce před tělem v úrovni pasu a na tento signál byla vypuštěna voda z bambivaku. Dynamický ráz vody při jejím vypuštění nebyl nijak velký a stěny nádrže mu bez problému odolaly. Odlehčení bambivaku se na pozici vrtulníku nijak výrazně neprojevovalo. Pilot vrtulníku dokázal při vypouštění udržet bambivak v potřebné pozici a z nádrže s ním vystoupat pomalu ven, tak aby veškerá přinesená voda natekla do nádrže. Další plnění se cyklicky po sedmi až osmi minutách opakovalo.

• Plnění nádrže a současné hašení

Úkolem záahového družstva bylo i hašení požáru jedním proudem C. U prvních pěti naplnění nádrže musejí bezpodmínečně asistovat čtyři hasiči. Pak již (po 48 minutách po vysazení záahového družstva) na asistenci postačují dva hasiči a záahové družstvo se může rozdělit na dvě dvojice, kdy první obsluhuje PS 12 a nádrž. Druhá dvojice vytvoří útočné vedení C hadicovým košem a zajistí hašení. Pokud by na místo zásahu bylo dopraveno ještě jedno družstvo, bylo by možné vzhledem k tomu, že je vypouštěcí ventil na dně nádrže, zahájit hašení již po prvním naplnění, ale je vhodnější provést minimálně tři naplnění, aby byla nádrž dostatečně stabilní při plnění. Množství odebírané vody se musí přizpůsobit intervalu plnění nádrže. Při dohašování ohnisek podzemního požáru dochází v praxi k častému přemísťování útočného proudu. Proto by přerušovaný odběr vody neměl způsobovat problémy s likvidací požáru.

Při taktickém cvičení bylo hašení zahájeno až po sedmém naplnění nádrže (63 minut po vysazení záahového družstva) a v průběhu hašení bylo provedeno poslední osmé naplnění nádrže. Hašení bylo zahájeno později, aby se zjistilo, jak se bude při plnění chovat téměř plná

nádrž. Vrtulník ale v důsledku zásahu na pátrací akci před přiletem na cvičení neměl dostatek paliva k provedení dalších plnění.

Po osmém naplnění přenosné nádrže bambivakem rozhodl vedoucí cvičení, že po doplnění paliva nebude vrtulník v plnění nádrže pokračovat. Vrtulník odlétl pro palivo na letiště do Liberce a na místo zásahu se vrátil po 52 minutách. Mezitím záahové družstvo ukončilo zásah a připravilo se na transport zpět do týlu. Nejdříve byla do týlu vrtulníkem přenesena v podvěsu přenosná stříkačka PS 12 a následně v kabině vrtulníku záahové družstvo s veškerým příslušenstvím. Po krátkém vyhodnocení bylo cvičení v 16.47 hodin ukončeno.

Poznátky a zkušenosti

Cvičení prokázalo, že alternativní metoda zdolávání ohnisek lesního požáru s přenosnou nádrží plněnou závěsným zařízením pod vrtulník je technicky i organizačně proveditelná. Jen početní stav záahového družstva 1+3 se ukázal jako nedostatečný. Po konzultaci s pilotem vrtulníku bylo upřesněno, že lze na místo zásahu přepravit najednou až pět osob. V praxi se zřejmě tato metoda bude využívat zejména v případech, kdy už na místě zásahu bude vrtulník provádět standardní hašení. Na místě zásahu by tak měl být dostatek hasičů na současné zajištění hašení požáru i obsluhy nádrže. V případě zásahu v místě pro běžnou techniku nedostupném, bude vhodné nejprve co nejbližší k místu zásahu dopravit z návětrné strany průzkumné družstvo v minimálním počtu 1+3. Průzkumné družstvo vyhledá příhodné místo pro přistání záahového družstva a umístění nádrže. Velitel průzkumné skupiny se stane velitelem zásahu a dva členové průzkumné skupiny se zapojí do hasebních prací.

Cvičení přineslo mnoho cenných poznatků, které lze v praxi využít. Zda tomu tak bude, ukáže až čas.

kpt. Ing. Radek VOJÍK,
HZS Libereckého kraje,
foto autor a Kamila ANTOŠOVÁ

Identifikace nebezpečného organofosfátového pesticidu v terénu

Výjezdová skupina chemické laboratoře Školícího střediska HZS Jihočeského kraje Tišnov se zúčastnila taktického cvičení složek integrovaného záchranného systému s názvem „Únik nebezpečné látky v hypermarketu Albert 2011“ v Jindřichově Hradci. Úkolem výjezdové skupiny bylo identifikovat uniklou nebezpečnou chemickou látku.

Úkol to byl složitý, jelikož podle námětu cvičení mělo jít o únik neznámého pesticidu na podlahu zastřešeného parkoviště u hypermarketu a momentálně neexistuje žádný detektor na identifikaci pesticidů v terénních podmínkách. Jako pesticid byl použit organofosfátový insekticid obsahující 50 % fenitrothionu, který byl v minimálním množství rozlit v záchytné nádobce na podlaze parkoviště.

Fenitrothion

Fenitrothion je žlutohnědá kapalina s nepříjemným zápachem. Chemicky jde o dimetyl (3-methyl-4-nitrofenyl) thiofosfát, CAS 122-14-5, který je téměř nerozpustný ve vodě a rozpouští se tedy pouze v organických rozpouštědlech (aceton, ethanol, benzen). Jeho teplota varu je 109 °C při 0,19 mbar, bod vzplanutí je 166 °C a molekulová hmotnost 277,25. Tento pesticid se používal nejen jako univerzální insekticid (přípravek k hubení hmyzu) a akaricid (přípravek k hubení roztočů), ale také jako rodenticid (přípravek k hubení hlodavců).

Patří do skupiny organofosfátů, a proto působí na teplokrevné organismy jako inhibitor cholinesterázy. Přestože je nervově paralytickou látkou, jeho toxicita je pro savce nízká. LD₅₀ pro potkana po perorálním podání se v literatuře uvádí v rozsahu 200–900 mg/kg. Vysoce toxický je však pro vodní organismy a divoce žijící ptáky. Z těchto důvodů byly v minulosti všechny přípravky obsahující fenitrothion zakázány. Jako organofosfátový pesticid je možné použít k léčbě intoxikovaných 2 mg atropinu sulfát v kombinaci s 220 mg obinoxim chloridu (ComboPen® nebo polská náhražka s obdobným složením od firmy raviMED, která je od roku 2011 ve vybavení HZS ČR).

Ochrana před fenitrothionem

Fenitrothion je semitékavá látka, proto je nutné používat nejenom ochranu dýchacích cest (individuální dýchací přístroj / plynová maska s MOF 6), ale i protichemický ochranný oděv (OPCH-90 PO), zvláště pak při větších únicích.

Detekce fenitrothionu

Spolehlivá a jednoznačná detekce pesticidů obsahující fenitrothion

v polních podmínkách prostředky chemické průzkumu, které mají jednotky HZS ČR k dispozici, je problematická vzhledem k charakteru látky, která je směsí organických látek, z 50 % až 80 % je zastoupen fenitrothion. Kromě fenitrothionu jako aktivní složky pesticidu jsou ve směsi obsaženy ještě rozpouštědla (alkylbenzeny) a degradační produkty fenitrothionu (3-methyl-4-nitroanisol CAS 5367-32-8 a další).

Pro detekci byly použity následující detekční prostředky:

- **Ramanův spektrometr First Defender** látku neidentifikoval. Důvodem může být zbarvení látky a komplikovanost směsi. Spektrum čisté látky fenitrothionu je obsaženo v knihovně spekter přístroje.
- **Analýzátor plynů GDA II** páry látky neidentifikoval jako páry nervově paralytické látky.
- **Detektor nervově paralytických látek DETEHIT** kapalnou látku identifikoval jako nervově paralytickou, nicméně díky zbarvení fenitrothionu nebyl důkaz sto procentně průkazný. Páry fenitrothionu

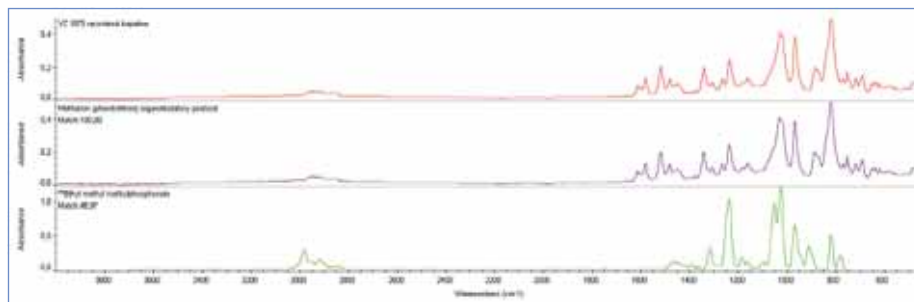
nebyly DETEHITEM identifikovány jako nervově paralytická látka.

- **Přístroj CHP-71 ve spojení s trubičkou na NPL** páry látky neidentifikoval.

Spolehlivá a jednoznačná detekce fenitrothionu, obsaženém v pesticidu, je možná pouze v laboratoři instrumentálními metodami, které mají jednotlivé laboratoře k dispozici.

Pro detekci byly použity následující detekční metody:

- **Infračervená spektrometrie s Fourierovou transformací (FTIR)** - Bylo změřeno IR spektrum ATR nástavcem s diamantovým krystalem v rozsahu vlnových 400 až 4000 cm⁻¹. Získané FTIR spektrum bylo porovnáno s knihovnou spekter chemické laboratoře, kdy vzorek byl identifikován s pravděpodobností 100 % jako organofosfátový pesticid Methathion (obsahuje fenitrothion) s pravděpodobností 49 % jako látka ze skupiny organofosfátů. Rychlost analýzy včetně vyhodnocení je kolem 20 minut.
- **Plynová chromatografie ve spojení s hmotnostní spektrometrií (GC/MS)**

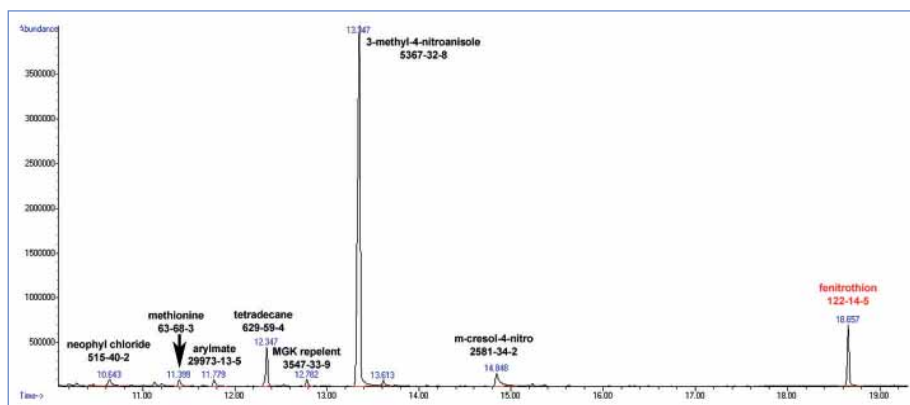

Obrázek č. 1: Porovnání FTIR spektra neznámého vzorku pesticidu s knihovnou spekter

vzorek jednoznačně identifikovala jako směs organických látek, jímž dominovala látka fenitrothion.

Analýza byla prováděna s použitím SPME vlákna (carboxen/polydimethylsiloxan). Vzorek látky se ve vialce zahřál na 60 °C, do vialky se umístilo SPME vlákno, které se nechalo exponovat vznikajícími parami po dobu 20 minut. Následně se vlákno nechalo desorbovat po dobu tří minut v nástřikovém split-splitless injektoru vyhřátém na teplotu 270 °C a splitujícími v poměru 10:1. Desorbovaný analyt (fenitrothion a další složky směsi) byly unášeny nosným plynem (He 5,6) přes kolonu RXi-5MS (délka 30 m, průměr 0,25 mm, tloušťka stacionární fáze 0,25 m) plynového chromatografu o průtoku 1 ml/min. Teplotní program chromatografu začínal na 50 °C po dobu 1 minuty, poté nárůst 10 °C/minutu do 300 °C po dobu pěti minut. Hmotnostní detektor měřil ionty v rozsahu hmot 30 až 300 AMU, počátek měření od umístění vlákna v nástřikové komoře byl 1,5 minuty. Získaná data (chromatogram a hmotnostní spektra látek) byla vyhodnocena programem MSD Chemstation a knihovnou hmotnostních spekter NIST05. Pík a hmotnostní spektrum s retenčním časem 18,657 minuty bylo shodné s hmotnostním spektrem fenitrothionu z knihovny NIST 05.

Další možností, jak provádět analýzu, bylo rozpuštění vzorku pesticidu

Obrázek č. 2: Část chromatogramu organofosfátového pesticidu

obsahující fenitrothion v etanolu. Byl připraven 0,5 % (v/v) etanolvý roztok vzorku, 0,5 l roztoku bylo nastříknuto do split-splitless injektoru v režimu split 20:1, vyhřátém na 270 °C, odkud přecházely nasorbované analyty přes nepolární kapilární kolonu RXi-5MS (délka 30 m, průměr 0,25 mm, tloušťka stacionární fáze 0,25 m) plynového chromatografu s nosným plynem (He 5,6), průtok 1 ml/min a teplotním programem 50 °C po dobu dvě minuty, poté nárůst 10 °C/minutu do 280 °C po dobu pěti minut. Hmotnostní detektor měřil ionty v rozsahu hmot 30 až 300 AMU, počátek měření od umístění vlákna v nástřikové komoře byl 10 minut. V chromatogramu kromě alkyl benzénů a nitrofenolu byl dominantní pik

s retenčním časem 19,688 minuty identifikovaný knihovnou NIST 05 jako fenitrothion.

Závěr

Pokud má být látka při chemickém průzkumu spolehlivě identifikována, musí být vždy provedena pozitivní detekce dvěmi nezávislými metodami. Vzhledem k tomu, že v současné době není možné organofosfátový pesticid detekovat běžnými prostředky chemického průzkumu, je potřeba odebrat vzorek pro laboratorní analýzu a potvrzení závěrů chemického průzkumu.

por. Ing. Jan HRDLIČKA,
HZS Jihomoravského kraje,
Školici středisko Tišnov, foto autor

Redakce časopisu RESCUE report vyhlašuje
13. ročník projektu o nejlepší záchranářský čin uplynulého roku

ZLATÝ ZÁCHRANÁŘSKÝ KŘÍŽ

Uzávěrka nominací je 31. ledna 2012

Nominovat můžete na www.zachranarskykriz.cz nebo e-mailem na media@siviliania.cz

Motolskou nemocnici chrání vlastní hasiči

Fakultní nemocnice v Motole v Praze je největší zdravotnické zařízení v ČR. O zajišťování bezpečnosti, zejména v oblasti požární ochrany, se v areálu nemocnice stará 16 členů HZS podniku Fakultní nemocnice v Motole pod vedením Ervína Běláka. Jednotka je součástí odboru pro vnitřní bezpečnost a krizové řízení.

Fakultní nemocnice v Motole poskytuje základní až zvláště specializovanou zdravotní péči a služby, a to formou ambulantní a lůžkové péče pro děti, dospělé a seniory. Stavebně ji tvoří dva propojené monobloky a několik samostatných pavilonů o celkové kapacitě až 3000 lůžek. Areál nemocnice se rozkládá na pozemku o rozloze 348 000 m². Pracuje v něm více než 5000 zaměstnanců a v denní době se tam v každém okamžiku nachází přibližně 10 000 lidí. Rizika vzniku požáru, výbuchu, úniku nebezpečné látky nebo jiné mimořádné události jsou téměř na každém kroku. Výškové objekty jsou z požárního hlediska náročné na zabezpečení (v sedmi-podlažní budově nemocnice pro dospělé je 17 km chodeb), citlivé jsou rozsáhlý systém elektrických i plynových rozvodů a sklady s toxickými látkami (chlorové hospodářství), složitý je systém dopravy (automatizovaný dopravní systém). V neposlední řadě mohou bezpečí ohrozit pracovníci dodavatelských firem, kteří mimo jiné činnosti také pracují například s otevřeným ohněm nebo s nebezpečnými látkami. Ke starostem hasičů patří i bezpečný provoz oddělení s radioaktivním prostředím, zejména aby nedošlo k úniku při jímání radioaktivního odpadu do speciálních zásobníků, v nichž se odváží k likvidaci.

K celkovému zabezpečení patří kamerové systémy, které monitorují nejfrekventovanější místa a pracovníci bezpečnostní služby, kteří je mají na starosti, spolupracují s hasiči a sdílejí s nimi potřebné informace. Zaměstnanci nemocnice mají k dispozici i další bezpečnostní prvky – spínač alarmu v nouzové situaci, vstupní kartu do neveřejných prostor, apod.

Rizika prostředí nemocnice

„Nemocnice žije svým vlastním životem jako město, v němž se i staví nebo rekonstruuje, každým dnem se něco mění. My musíme o všech technických změnách vědět a reagovat na ně v souladu s předpisy o požární ochraně,“ říká vedoucí oddělení požární ochrany Ervín Bělák a vysvětluje, že rekonstrukce probíhají za plného provozu nemocnice, a nebezpečné činnosti (práce s rozbrušovací pilou, sváření) jsou proto vykonávány za asistence hasičů tak, jak určí požární technik. V loňském roce napočítala jednotka 663 zásahů, z nichž 101 bylo technického charakteru, 301 asistencí, 167 pláných poplachů, devět požárů a 85 ostatních.

Mezi největší rizika, jako ostatně i jinde, patří kuřáci. Přestože mají ke kouření vyhrazené prostory, předpisů nedbají.

Narizení nerespektují návštěvníci ani pacienti, kteří jsou většinou vystresováni a protože většinou kouřit nesmějí nebo ne všude, odhazují nedopalky na nejrůznější i nebezpečná místa, kde snadno dojde k požáru. Zaměstnanci stavebních firem, kteří jsou v areálu nemocnice ubytováni, prý kouří dokonce i v posteli.

Velkým bezpečnostním problémem jsou zářivková svítidla, která jsou nainstalována v nemocnici v hojném počtu. Bez ohledu na záruční dobu těchto svítidel, dochází velmi často k závadám (krátké spojení), které jsou příčinou

vzniku požáru. Od roku 2004 bylo zaznamenáno deset případů.

Velmi nepřijemnou událost hasiči řešili asi před šesti lety, kdy došlo k závažnému úniku zemního plynu při rekonstrukci plynovodu za provozu (připojení odbočky). Při řezání potrubí nebyly důsledně dodrženy všechny bezpečnostní předpisy a vznikl otvor, z něhož šlehaly 15metrové plameny. Jeden zaměstnanec stavební firmy byl vážně popálen.

Mezi poslední významnější zásahy patří hašení požáru chladničky, u níž došlo ke zkratu na elektroinstalaci,

vznítl se prach usazený na její zadní stěně a požár se začal šířit. Sestra příslušného oddělení přivolala místní jednotku PO, která včas zasáhla. Nikomu se nic nestalo.

Dispečink

Systém 8000 čidel EPS různých typů (stropních nebo čidel filtrů ke kompresorům operačních sálů) je soustředěn v operačním středisku, kde je nepřetržitě monitorován a v případě detekce kouře nebo jakékoliv nestandardní situace hlásiče upozorní světelným i zvukovým signálem. Hasiči jsou schopni do čtyř minut být s požární technikou na místě události.

Helena Kučerová, jedna ze čtyř pracovníků operačního střediska, seznamuje i s dalšími systémy, které je nutné sledovat. Jsou to například vzduchotechnika, stav energocentrály, a také zařízení monitorující rozvod plynu (znamená jeho sebemenší únik).

Zajímavým zařízením je požární rozhlas. Je vybaven velkou deskou s mnoha tlačítky a lze jím vyhlásit evakuaci v celých objektech, nebo pouze po jednotlivých odděleních.

Dobrá znalost prostředí

Jednotka závodního požárního útvaru nemocnice vznikla na podnět Ministerstva vnitra 1. října 1989 v souvislosti s dostavbou budovy dětské části nemocnice. Jednotka PO přímo v místě byla podmínkou zkolaudování nové bezpečnostně náročné stavby.

Hasiči se střídají ve čtyřech dvanáctihodinových směnách. Mají k dispozici jednu CAS 25 na podvozku LIAZ a jeden dopravní automobil. Výšková technika chybí, ale vzhledem k prostorům a velikosti objektů by byla těžko využitelná. Budova nemocnice pro dospělé je vysoká 25 metrů, několik podlaží je v podzemí, které je propojeno s kolektory pro parovody a trasou automatického dopravního systému. Na její střeše slouží heliport k přistávání vrtulníků letecké záchrané služby. Záložní heliport se nachází dole v prostoru areálu.

Důležitá je možnost přetlakového větrání únikových cest a důsledné rozdělení objektů na samostatné požární úseky, kdy řešením situace při požáru musí být evakuace osob i vybavení ze zasaženého požárního úseku do sousedních bezpečných úseků s požárními uzávěry. Výhodou je velké množství hasičích přístrojů, vodní clony, stabilní hasičí zařízení, zásobárny hasiva v chodbách objektů a také dostatek vody. Hasičům slouží síť hydrantů typu C napájená ze tří zdrojů a tvořící propojený okruh. Pro případ nedostatku vodárenské dodávky je možné využít asi 200 m vzdálené motolské rybníky.

V těsné blízkosti areálu nemocnice probíhá výstavba stanice metra, která má být dokončena v roce 2014, a to s jedním výstupem uvnitř hlavní části

budovy nemocnice a druhým venkovním. Propojení únikových cest v podzemí bude pro hasiče znamenat změny v bezpečnostní strategii (plán evakuace, strategie zásahu).

Cvičení k ověření připravenosti

V kalendářním roce se hasiči účastní pravidelně čtyř až osmi cvičení v součinnosti se zdravotníky a pracovníky zajišťujícími technické služby. Jsou vždy velmi přínosná, všichni si při nich uvědomí svoje úkoly a zároveň se vyzkouší optimální skloubení všech činností v situaci, kdy hraje roli čas, ohrožené zdraví pacientů a bezpečí všech. Prověří se svolávání všech potřebných pracovníků, přísun zdravotnického materiálu, případně léků. Při aktivaci traumatologického plánu, například při mnohonásobného příjmu pacientů nebo vzniku požáru, jsou nastolena jiná pravidla, než jaká platila v dosavadním režimu a může se stát, že bude nutné dospělé pacienty transportovat do budovy určené pro děti.

Letos v květnu se konalo námětové cvičení na téma evakuace dětského lůžkového psychologického oddělení. V důsledku údajného požáru bylo nutné přemístit nemocné děti z pokoje v prvním nadzemním podlaží mimo budovu do bezpečí dětského hřiště a zahájit hasební práce s CAS 25 a čerpáním vody z podzemního hydrantu. Cílem cvičení bylo prověřit schopnost okamžité reakce všech dotčených složek při krizové situaci, platnost příslušných směrnic a účinnost metodických pokynů, provozuschopnost požární bezpečnostních zařízení, průjezdnost areálem nemocnice apod. Zásah trval přibližně tři hodiny, během kterých bylo vyzkoušeno také podávání stravy ven evakuovaným pacientům. Cvičení bylo velmi dobře hodnoceno včetně spolupráce s pracovníky ostražky a s autodopravci. Na závěr hasiči dětem předvedli požární techniku a umožnili jim si také vyzkoušet část jejího vybavení.

Úzká spolupráce s lékaři

Zásahová činnost v areálu nemocnice vyžaduje úzkou spolupráci s lékaři a zdravotnickým personálem. Hasiči musejí vždy konzultovat s lékařem, na kolik je jaká akce riziková pro jednotlivé pacienty, kterých se bude týkat. Nepřiměřený pohyb s pacientem nebo stres mu může přivodit smrt i při pouhém cvičení. Proto je nezbytné přistupovat k zásahu s ohledem na specifika léčebného zařízení.

Více než kdekoli jinde, je možné se v prostřední nemocnici setkat s osobami, které mají sebevražedné úmysly, a často se okolí nepodaří zabránit v jejich dokonání. Opět hasiči jsou ti, kteří sebevrahy snáší živé z výšek nebo již bohužel mrtvé vyprošťují z nepřístupných míst.

Odpovědnost za bezpečí

Fakultní nemocnici v Motole byl v roce 2009 udělen na tři roky certifikát o akreditaci zdravotnického zařízení, které splnilo kritéria pro řízení a kontinuální zvyšování kvality podle národních akreditačních standardů. Bezpečnostní politika nemocnice vyžaduje odpovědný přístup k bezchybnému plnění všech úkolů spojených s prevencí bezpečnosti a krizovým řízením.

Vedoucí oddělení požární ochrany Ervín Bělák pracuje v motolské nemocnici již 15 let a zná perfektně všechna její zákoutí. Říká, že má v jednotce spolehlivé lidi, odborníky s výcvikem k různým specializacím, které se uplatní. „V našich podmínkách bychom potřebovali ještě alespoň dva lezce se speciálním výcvikem a vybavením, ale to všechno stojí peníze. Náš rozpočet je dosti napjatý a nezbývá ani tolik, abychom častěji obměňovali stávající vybavení,“ dodává.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka a archiv HZS Fakultní
nemocnice v Motole

Ochrana obyvatelstva v Belgii

Jako řada ostatních států také Belgie modernizovala po 11. září 2001 svoje pevné struktury na úrovni federace určené k organizaci a řízení ochrany obyvatelstva (a nejen jeho) před nově vzniklými nevojenskými hrozbami a riziky. Těto situace využila i ke komplexní novelizaci starých a k přijetí nových zákonů, vládních nařízení a dalších legislativních a normativních aktů, týkajících se současných nevojenských a asymetrických hrozeb, především mezinárodního terorismu s přihlédnutím ke skutečnostem, že na jejím území se nachází většina ústředních orgánů EU a NATO.

Bezpečnostně politická situace a z ní vyplývající rizika

Belgie má suchozemskou hranici se čtyřmi státy – Francií, Nizozemskem, Německem a Lucemburskem, které jsou členy EU a NATO. Leží v západoevropském stabilním regionu a na jejím území se nachází většina ústředních orgánů obou organizací. Sporné územní nároky mezi Belgií a sousedy byly úspěšně vyřešeny po obou světových válkách. Neshody setrvávají spíše uvnitř federace mezi Vlasy a Valony, a týkají se především hospodářských a kulturně jazykových otázek.

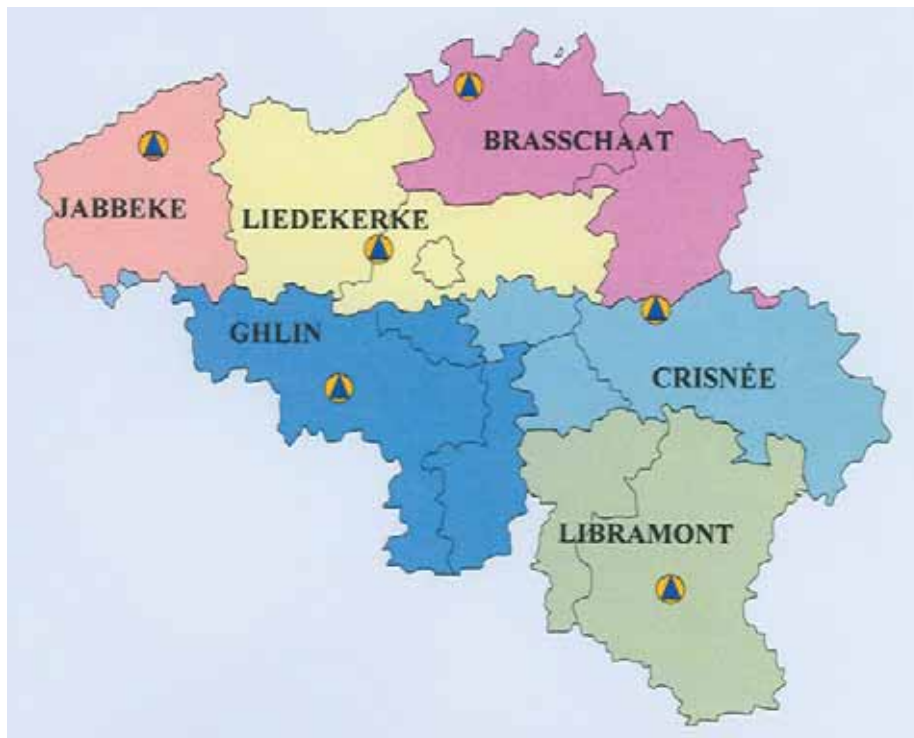
Základními dokumenty vztahujícími se k obranné a bezpečnostní politice, jsou **Plán modernizace belgické armády na období 2000 až 2015**, **Plán průběžného řízení obrany z roku 2003** a **Vize budoucí obrany z roku 2003**. První dokument se týká vysloveně ozbrojených sil, zatímco druhé dva reagují na situaci ve světě a v Evropě po teroristických útocích v USA v září 2001 a zahrnují široký komplex otázek, týkajících se obrany a ochrany státního území proti vojenským i nevojenským hrozbám. Respektují federální uspořádání země po roce 1993, a proto se zabývají pouze těmi otázkami obrany a ochrany, které spadají výlučně do kompetence federace.

Obranná politika a z ní vyplývající koncepce vycházejí důsledně ze členství Belgie v NATO, které je tak jako v ostatních zemích Beneluxu chápáno jako dostatečná záruka proti jakémukoli vojenskému ohrožení z vnějšku, za přispění potenciálu vlastních ozbrojených sil. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem a také k tomu, že hrozba ozbrojeného konfliktu v Evropě je v dohledné době velice nepravděpodobná, nepočítá Belgie s přímým vojenským útokem na svoje území a na státní svrchovanost. Na druhé straně si ale plně uvědomuje vznik nových globálních a zejména asymetrických rizik, spojených především s nástupem mezinárodního terorismu a jeho nových sofistikovaných forem.

Území Belgie se po určité, historicky poměrně dlouhé období, vyhýbaly přírodní a živelní katastrofy s dramatickými následky. Na druhou stranu se z důvodů vysoké hustoty obyvatelstva, celoplošné urbanizace krajiny a zejména rozvinuté industrializace počítá s možnými riziky průmyslových a antropogenních negativních událostí.

Mezi nejzávažnější nevojenská rizika patří především:

- mezinárodní terorismus,
- obchod s narkotiky,

Územní působnost operativních jednotek civilní ochrany

- ilegální migrace,
- dopady nerovnoměrného hospodářského vývoje ve světě,
- průmyslové havárie a katastrofy,
- extrémní meteorologické jevy.

Struktura ochrany obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva na federální úrovni tvoří dva spolu související systémy úkolů a opatření – civilní ochrana a civilní nouzové plánování.

Civilní ochrana zahrnuje všechna opatření a prostředky, dostupné pro ochranu obyvatelstva a národního dědictví v případě:

- ozbrojeného konfliktu,
- přírodních nebo antropogenních katastrof.

Mezi nejdůležitější úkoly civilní ochrany patří:

- likvidace požárů a výbuchů,
- požární prevence,
- zdravotnická záchrana a pomoc,
- technická pomoc,
- likvidace nebezpečných látek,
- zvládání nebezpečných událostí, katastrof a jiných škod,
- koordinace zásahů a plnění mezinárodních závazků,
- preventivní úkoly při shromáždění velkého počtu lidí,
- náhradní zásobování vodou,
- varování obyvatelstva,
- logistická podpora.

Civilní nouzové plánování, jehož je civilní ochrana subsystémem, je v zásadě realizované ve dvou situacích, které jsou rozlišeny jak z hlediska legislativního, tak institucionálního. Celková odpovědnost v obou situacích zůstává na federální vládě, přičemž provádění všech opatření k ochraně spočívá na civilním nouzovém plánování a krizovém managementu.

V případě národní krize, která má svůj původ na území státu, jde o přírodní nebo antropogenní negativní události velkého rozsahu; situace je řešena národními prostředky a za řešení odpovídá ministr vnitra.

V případě mezinárodní krize, která vzniká mimo území státu, jde obvykle o krizi vojenskopolitického charakteru a situace je řešena na základě společenkové spolupráce v rámci NATO.

V souladu s již zmíněnými ústavními změnami zůstávají otázky obrany a také bezpečnosti v rukou federální vlády. Každé federální ministerstvo odpovídá za civilní nouzové plánování v rámci svého rezortu. K tomu je v rámci každého ministerstva (vyjma ministerstva obrany) zřízen příslušný úřad pro civilní nouzové plánování, jehož úkolem je předvídat a řešit krizové situace většího rozsahu a zpracovávat příslušné plány podle rezortní odpovědnosti za řešení vzniklé situace.

Řídící struktury

Ústředním řídicím orgánem na federální úrovni je **Generální ředitelství civilní bezpečnosti** (dále jen „Generální ředitelství“), které je začleněno do struktury federálního ministerstva vnitra a které vzniklo na základě královského dekretu z roku 2002, týkajícího se modernizace federální administrativy.

Generální ředitelství se člení na devět nosných útvarů s touto náplní činnosti:

- operativní činnost,
- vztahy s Evropskou unií,
- reforma civilní ochrany,
- operativní jednotky,
- personální záležitosti,
- právní záležitosti,
- pořízování materiálu a nových technologií,
- finanční prostředky,
- logistická podpora.

Ředitelství pro operativní činnost (dále jen „Ředitelství“) ve struktuře Generálního ředitelství je kompetentním úřadem pro koordinaci na celém území federace. Nouzová koordinace na místní, provinční a federální úrovni je stanovena královským dekretem z roku 2006 a vychází z mnoha různých kritérií.

Koordinace na federální úrovni se provádí v těchto situacích:

- nouzová situace postihne dvě nebo více provincií,
- prostředky, jimiž disponují guvernéři provincií, nepostačují.

Předmětem koordinace ze strany Ředitelství jsou zejména tyto oblasti činnosti:

- akvizice materiálu a vybavení,
- telekomunikace,
- právní poradenství,
- prevence,
- operační výcvik,
- intervence a krizový management,
- inspekce a dozor,
- mezinárodní aktivity,
- refundace škod a ztrát,
- komunikace s obyvatelstvem.

Státní organizace

Jedinými výkonnými složkami, jejichž zřizovatelem je stát (Generální ředitelství), je šest operačních jednotek civilní ochrany, dislokovaných ve městech:

- Brasschaat poblíž Antverp,
- Crisnée poblíž Lutychu,
- Ghlin poblíž Monsu,
- Jabbeke poblíž Brug,
- Libramont v provincii Luxembourg,
- Liedekerke poblíž Bruselu.

Každá jednotka má předurčeno svoje operační území, které však nerespektuje hranice provincie, na jejímž území je dislokována. Rovněž hranice operačních území není striktně nepřekročitelná a v případě nutnosti mohou jednotky působit i mimo ně.

V operačních jednotkách civilní ochrany působí celkem asi 1400 osob, z toho asi 600 profesionálů a asi 800 dobrovolníků.

Nestátní organizace

Hasiči

Požární služby, v nichž jsou hasiči organizováni, jsou hlavní složkou nasazovanou v případě nehod, požárů nebo katastrof a do jejich kompetence spadá také preventivní činnost. Jejich zřizovatelem a zároveň organizátorem je obec.

Celkový počet hasičů na území federace je přibližně 17 000, z čehož je asi 5000 profesionálních hasičů a asi 12 000 dobrovolníků. Hasiči jsou organizováni do zhruba 250 sborů (165 ve Vlámské oblasti, 85 ve Valonské oblasti a jeden v Bruselu) a vykonávají svoji činnost ve 270 požárních stanicích.

Belgický Červený kříž

Belgický Červený kříž (dále jen „Červený kříž“) je právnická osoba. Ve své činnosti vychází z principů Mezinárodního Červeného kříže a Červeného půlměsíce, zákona z roku 1891 ve znění pozdějších předpisů a vlastního statutu. Vzhledem k federativnímu uspořádání státu jsou jeho struktury organizovány v rámci jazykových společenství a základní organizace podle obcí v nich takto:

- francouzské společenství,
- vlámské společenství,
- německojazyčné společenství (devět obcí).

Vrcholným orgánem Červeného kříže na úrovni federace je národní rada, která volí prezidenta.

Legislativa

Nejdůležitějšími právními normami v oblasti ochrany obyvatelstva na federální úrovni jsou zákony a královské dekrety, které mají zejména po federalizaci země povahu zákonů, neboť hlavou federace stále zůstává král.

Zásadní legislativní normou je zákon z roku 2007 o civilní bezpečnosti, který komplexně řeší problematiku ochrany obyvatelstva v době míru. Vymezuje

základní pojmy, charakterizuje jednotlivé negativní situace, jejich analýzu, operační řešení, systém krizového řízení, prevenci, nasazení záchranných služeb a jednotek při vzniku mimořádné situace a vymezuje pozici jednotlivých subjektů státní správy při činnostech, vyplývajících z jejich působnosti na stupni federace.

Královský dekret z června 2002 vytváří novou organizaci státní administrativy s cílem zefektivnění její činnosti zejména při řešení mimořádných situací v důsledku nevojenských hrozeb.

Královský dekret z ledna 2003 stanovuje právní rámec pro zvládání krizí na národní úrovni v tzv. federální fázi nouzového plánování. Umožňuje vůči regionům okamžitou koordinaci na národní úrovni cestou Krizového centra především v oblasti plánování před dopady všech druhů rizik, které by na území Belgie přicházely do úvahy.

Královský dekret z února 2006 vymezuje tzv. nouzovou koordinaci, tzn. koordinaci v době, kdy krizová nebo nouzová situace již nastala a je ji třeba řešit (krizový management), a to na místní, provinční a federální úrovni. Úroveň krizového managementu z hlediska veřejné správy vychází z velkého množství kritérií.

K výše uvedeným nejdůležitějším zákonným normám ještě přistupují zákony a královské dekrety související a zejména zákony přijímané na úrovni oblastí, které mají legislativní a výkonné pravomoci přesně určené ústavou a mezi které spadá problematika krizového managementu, nasazení záchranných služeb a řešení mimořádných událostí, přesahující výrazně jejich územní kompetence a na které jejich síly a prostředky postačují.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK,

Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Fentanyl a využití spektrální analýzy při jeho včasném určení

V říjnu roku 2002 bylo čečenskými separatisty obsazeno divadlo Dubrovka v Moskvě. Při záchranné akci použily ruské jednotky zvláštního určení ke zneschopnění útočníků plyn s narkotickým účinkem, který byl již před desetiletími studován specialisty KGB v programu označeném Kolokol 1.

Navzdory všem pochybnostem odborníků o použité látce v divadle šlo s největší pravděpodobností o derivát látky fentanylu, u něhož dosud nebylo zjištěno působení na lidský organismus s letálními následky. Neautorizované zdroje uvádějí, že mohly být použity deriváty 3-methylfentanyl, carfentanil nebo alfentanil [1, 2].

Na následky deprese dechového centra způsobeného použitou látkou zemřelo v moskevském divadle více než sto osob. Příčinou kritického stavu rukojmích v uzavřeném prostoru divadla byla dehydratace, stres, hladovění a omezení pohybu po dobu třech dnů.

V posledních desetiletích vzrůstá agresivita teroristických skupin a postupně je zaznamenáván stále větší počet teroristických útoků. Boj proti terorismu a kriminalitě se stává doslova celosvětovým problémem, proto se ukazuje jako nezbytné vybavit bezpečnostní složky zbraněmi neletálního charakteru, které by přispěly ke zvládnutí situace při teroristických přepadeních; tyto látky mohou být rovněž uplatněny k potlačení emocí při hromadných neštěstích, případně při davové psychóze a nepokojích. Vzhledem k nedostatku informací o použité látce v roce 2002 v Moskvě došlo k několika pochybením odpovědných složek. Informovanost zasahujících osob o použitých látkách a způsobech ochrany a léčby je v takových situacích nutná [2, 3].

V důsledku stále narůstající hrozby teroristických útoků některých nátlakových skupin je nutné věnovat pozornost včasné detekci takových látek, jejichž zneužití by mohlo být příčinou úmrtí nevinných osob. V současné době fentanyl není uveden na seznamu látek zakázaných Úmluvou o chemickém odzbrojení [4].

Armáda ČR ani alianční armády nedisponují dostatečně sofistikovanými prostředky pro jednoduché a expresní určení fentanylu. K jeho včasné identifikaci, případně k určení jeho derivátů, jsou v laboratořích Ústavu ochrany proti zbrani hromadného ničení Vyškov při Univerzitě obrany Brno prostřednictvím UV/VIS spektrometrie zpracovávány metodiky umožňující objektivní stanovení zkoumané látky v odebraných vzorcích. Výsledky z této oblasti jsou

určeny především pro praktické využití při analýze v mobilní chemické laboratoři PPCHL-2/ch.

Fentanyl

Fentanyl, známý také pod názvy China White, Persian White, Apache, King Ivory, Murder 8, Dance fever, Friend, Godfella, Jackpot [5], Sublimaze, Haldid, Leptanal, R4263, R5240, Beatryl [6] je spolu s některými svými deriváty zařazován do skupiny agonisticky působících syntetických opioidů [7].

Je využíván především v medicínské a veterinární praxi jako anestetikum, může být ovšem zneužit pro své zneschopňující vlastnosti jako potenciální zbraň [7, 8, 9]. V roce 1997 po jednání jordánského krále Husseina s izraelským ministerským předsedou Benjaminem Netanyahuem se pravděpodobně agenti Mossadu v Jordánsku pokusili o útok na vůdce Hamasu Khaleda Misha'ala smrtelnou dávkou fentanylu [6, 10].

V posledních letech je mezi drogově závislými lidmi nejen v USA, ale i v Evropě, především v Estonsku, fentanyl zneužíván i jako látka vhodná k záměně s heroinem nebo také ve směsi s některými dalšími chemikáliemi. V roce 2003 bylo při protidrogovém zásahu bezpečnostními složkami České republiky nalezeno v soukromém bytě asi 20 ampulí obsahujících právě fentanyl. K úmrtí drogově závislého jedince došlo začátkem října letošního roku také na severní Moravě. Nebezpečnost záměny fentanylu s heroinem tkví především ve skutečnosti, že je asi 50krát účinnější než heroin a je schopen vyvolat výraznou rigiditu svalstva hrudníku. Kromě deprese dechu je běžný i pokles krevního tlaku a výskyt dalších nežádoucích účinků této látky [7, 9].

Chemické a farmakokinetické vlastnosti

CAS číslo: 437-38-7

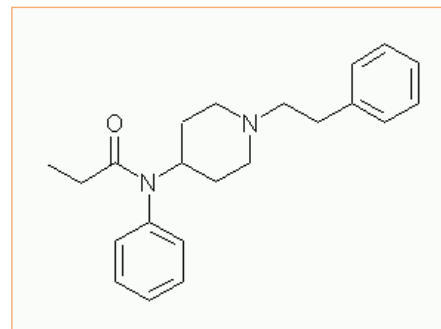
Chemický název: *N*-[1-(2-fenylethyl)-4-piperidinyl]-*N*-fenyl-propanamid

Sumární vzorec: $C_{22}H_{28}N_2O$

Molekulová hmotnost: 336,48

Bod tání [°C]: 87,5

Fentanyl je v těle vázán na opioidové receptory centrálního nervového systému. Patří k velmi účinným agonisticky působícím syntetickým opioidům, mezi něž řadíme petidin, levometadon, piritramid. Tyto látky působí podobně jako morfin, od něhož se odlišují farmakokinetickými vlastnostmi, především délkou působení a enterální resorpcí. Fentanyl je obvykle podáván intravenózně. Analgetický účinek se dostavuje po injekci zpravidla za minutu a délka trvání účinku se pohybuje kolem 30 minut. [7] Nitrožilní

Struktura fentanylu

aplikace je využívána v případech, kde je třeba dosáhnout krátké silné analgie. Analgetický efekt trvá maximálně dvě hodiny. Poločas po nitrožilní aplikaci je uváděn v rozmezí šesti až osmi hodin.

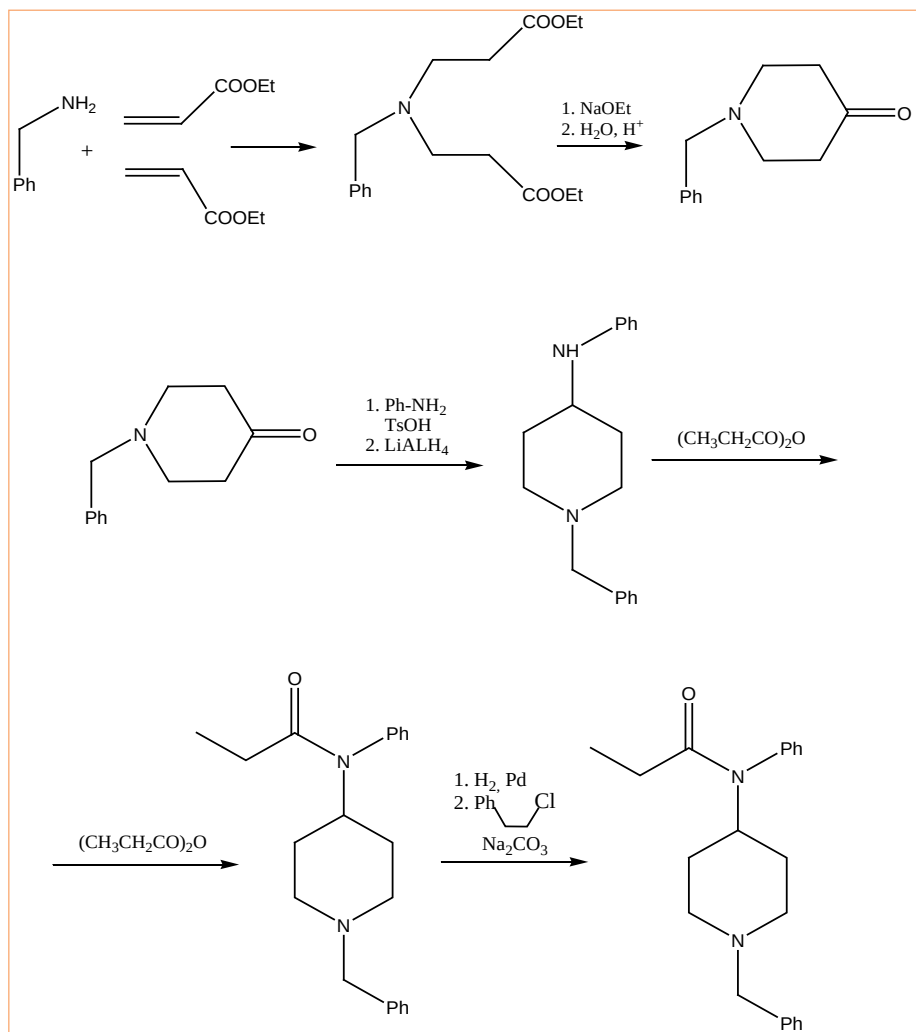
Fentanyl se váže v organismu na bílkoviny až z 84 %. Z organismu je odstraňován především metabolickou přeměnou, k níž dochází v játrech a zčásti v ledvinách. Produkty metabolismu jsou kyselina fenyloctová a norfentanyl. Bylo zjištěno, že 60 až 70 % fentanylu je z těla vyloučeno močí ve formě metabolitů. Z důvodu jeho biodegradace probíhající v játrech a následného vylučování ledvinami je pak při podávání přípravku pacientům s poškozením jater a ledvin nutná opatrnost [11, 12].

Krátká doba trvání analgie po nitrožilním podání zařazuje fentanyl mezi látky vhodné pro analgezii jak před chirurgickými zákroky, tak i k tišení bolesti u akutního infarktu myokardu. Opakované nitrožilní podání může způsobit závažnou depresi dechu, na které se podílí uvolnění fentanylu z periferní tukové tkáně [13].

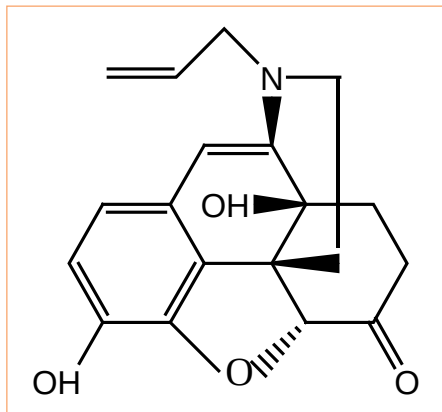
Fentanyl je v současné době k dispozici rovněž ve formě náplasti. Transdermální způsob aplikace je využit především při krutých chronických bolestech. Přípravek pro transdermální využití je známý jako Durogesic. Průlomovou bolest nastupující do třech minut tato forma nepodchycuje, přenos účinné látky se pohybuje kolem 50 $\mu\text{g/h}$. Pro transdermální fentanyl nebyla stanovena horní hranice dávky (totéž platí u morfinu), v případě užití transdermálních náplastí je nutné brát v úvahu rozměr vhodného kožního povrchu, pro dávku 700 $\mu\text{g/h}$ je již zapotřebí 280 cm^2 kůže. Zvýšená tělesná teplota způsobuje rychlejší vstřebávání [12, 13].

Syntéza fentanylu

Výchozí látkou pro syntézu fentanylu je 1-benzylpiperidin-4-on, který je získán z benzylaminu a esteru akrylové kyseliny. Reakcí s anilinem a redukcí vzniklého iminu piperidin poskytne sekundární amin, jehož reakcí s anhydridem propanové kyseliny, hydrogolytickým

Syntéza fentanylu [14]

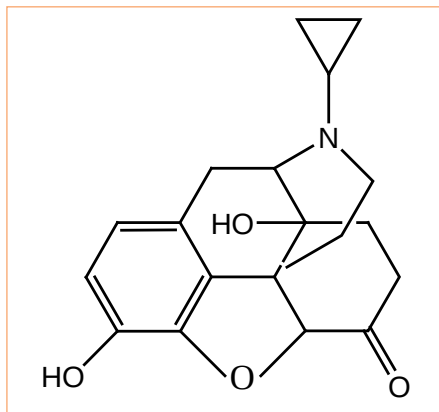
Strukturní vzorec Naloxonu

odštěpením benzylové skupiny a alkylací piperidinového dusíku je získán fentanyl [14].

Profylaxe

V závislosti na dávce fentanyl způsobuje euforii, miózu a výrazné zpomalení srdeční činnosti. Intradermální testy a stanovení koncentrace histaminu v séru u lidí, jakož i *in vivo* testy u psů prokazují, že klinicky signifikantní uvolňování histaminu po aplikaci fentanylu bylo pozorováno jen zřídka.

Nevýhodou používání látky fentanyl v medicínské praxi je velmi malý rozdíl mezi bezpečnou účinnou a letální

Strukturní vzorec Naltrexonu

dávku [15]. V kardiovaskulárním systému může fentanyl způsobit snížení krevního tlaku a bradykardii až do srdeční zástavy. Bradykardii lze léčit podáním účinné látky – atropinu. Účinky fentanylu mohou být zrušeny specifickým opioidním antagonistou naloxonem [16, 17].

Naloxon

(N-allyloxymorfan) [7] je velmi účinný antagonist opioidů, jenž nevykazuje vlastní agonistické morfinové účinky. Antagonisticky působí na všechny typy opioidních receptorů. K naprosté absenci vnitřní aktivity je nepostradatelná allylová skupina na dusíku. Bylo prokázáno,

že již dávky nižší než 1 mg mohou antagonistizovat opioidní účinek. Naloxon je indikován k potlačení deprese dechového centra při intoxikaci heroinem, při předávkování terapeuticky užívaných opioidů a také k ukončení účinku fentanylu při neuroleptanalgezi. Účinek podání Naloxonu se v případě intravenózního podání rozvine již po několika minutách. K jeho destrukci dochází během jedné hodiny v játrech. Při perorálním podání dochází pouze k jeho částečné resorpci [7, 17].

Naltrexon

Naltrexon je látka patřící mezi antagonisty opioidů, která ve své molekule neobsahuje allylovou skupinu; na dusíku je umístěna cyklopropylmethyllová skupina. Pro své antagonistické účinky je využitelný podobně jako Naloxon, ale vyznačuje se podstatně delším intervalem působení, přibližně 24 až 48 hodin. Proniká do centrálního nervového systému během 30 minut. V dávce 50 mg blokuje účinky 25 mg heroinu i. v. po dobu 24 hodin, 100 mg až 48 hodin a 150 mg až 72 hodin. Naltrexon je biotransformován převážně v játrech a je vylučován hlavně močí. Na rozdíl od Naloxonu je možné jej aplikovat perorálně. Registrované léky tohoto typu jsou spíše určeny k léčbě závislosti [7, 18].

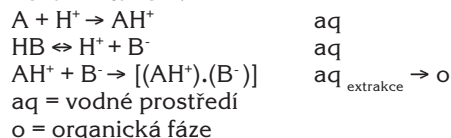
Možnosti použití instrumentální analýzy

Instrumentální analýza organických látek v současné době představuje progresivní disciplínu s neustále vzrůstajícím významem. Běžně je využívána při studiu životního prostředí, léčiv, biologických materiálů, barviv, při kontrolách znečištění půdy, ovzduší a vody. Výsledkem analýzy je identifikace čisté látky, určení složení sloučeniny, případně nalezení struktury zájmové látky. K určení sloučenin obsahující kvartérní dusík je vhodná kombinace ion-párové extrakce a diferenční pulsní polarografie.

Mezi známé způsoby určování koncentrací látek iontového charakteru, látek s protonizovaným aminickým a heterocyklickým terciárním dusíkem, patří potenciometrické titrace. Principem titrací je možnost indikace zmizelých iontových asociátů na základě jejich extrahovatelnosti do organických materiálů. K indikaci je používána iontově-selektivní elektroda, tj. skleněná elektroda, jejíž citlivá část je potažena iontově selektivní membránou z polyvinylchloridu měkčeného polárním plastifikátorem, který sehrává roli extrakčního činidla pro iontový asociát. Metodu lze aplikovat ke stanovení alkaloidů, barviv, léčiv, pesticidů, substituovaných amoniálních solí a mnoha dalších organických sloučenin [19].

Jako jednoduché, přesné a efektivní se ukázaly metody extrakční spektrofotometrie při určování některých bojových chemických látek aminického a heterocyklického charakteru, které

vytvářejí iontové páry. Pro určení těchto látek byla vybrána anionaktivní činidla - barviva extrahovatelná do organické fáze, např. amido čern 10B, bromxylenolová modř, oranž II a bromopyrogallolová červen. Obecný mechanismus tvorby iontových asociátů popisuje reakci mezi disociovanými kyselinami nebo zásadami s opačně nabitými ionty a je znázorňován vztahem:

Metodiky na základě spektrofotometrických měření byly vytvořeny pro látky zajímavé z vojenského hlediska, a to pro VX, GP, BZ nebo CR, přičemž byla brána v úvahu struktura sloučenin a jejich afinita k reakčním změnám. [20] Tvorby iontových párů některých konkrétních látek je využito jako skupinové reakce na terciární aminy s kyselými barvivy a jejich extrakce do rozpouštědla, které je nemísitelné s vodou. Extrahovaný asociát látek je chromogenním činidlem, jehož kvantitativní stanovení je prováděno spektrofotometrickou instrumentací [21].

UV/VIS spektrometrie

Základem metody je absorpce ultrafialového a viditelného záření v rozmezí 200 až 800 nm analyzovanými roztoky. Při pohlcování světla dochází k excitaci valenčních elektronů, což je základem pro měření hodnot absorpce.

K absorpci záření ve viditelné oblasti dochází za přítomnosti chromoforů, tedy strukturních prvků označovaných jako nositelé barevnosti. Chromoforem je označována izolovaná skupina atomů obsažená v molekule schopná absorbovat elektromagnetické záření z blízké ultrafialové a viditelné oblasti. Prohloubení barevnosti způsobují i takové funkční skupiny, které samy o sobě nositeli barevnosti nejsou, ale jsou vázány na molekulu obsahující chromofor. Vedou k posunu absorpčního maxima k vyšším vlnovým délkám, tzv. bathochromnímu posunu.

Spektra jsou ovlivňována sterickými efekty. K ovlivnění elektronických spekter dochází i v případě uplatnění vodíkové isomerie. Různé formy isomerů se vyznačují odlišnými spektry. Látky s acidobazickými vlastnostmi ovlivňuje pH použitého roztoku z důvodu změn konjugovaných chromoforních systémů, které nastávají při disociaci. Charakter zvoleného rozpouštědla může rovněž způsobit posun absorpčního pásu; při měření je brána v úvahu rovněž rozpustnost měřené látky [22, 23].

Závěr

Rozvoj spektrálních metod v posledních desetiletích je spojen s podstatným obratem v analýze zkoumaných látek organického charakteru, především v oblasti složitějších molekul a stopového

množství látek, kde nebylo možné aplikovat klasické postupy organické analýzy. Základem identifikace zájmové látky je zjištění identity jejího vzorku na základě shody naměřeného spektra s tabelovanými spektry standardů. Nezanedbatelnou výhodou při použití této techniky je rovněž rychlost určování struktur daných látek. K usnadnění strukturní analýzy je vhodná kombinace několika spektrálních metod. V případě směsi organických látek jsou k rozdělení jednotlivých složek používány zejména separační metody, především chromatografické a elektromigrační.

Přístroje pro určování bojových chemických látek, které při své práci používají čeští vojáci v zahraničních misích, jsou na dobré úrovni. Ke spolehlivé detekci neznámých nebezpečných látek je však nutné přizpůsobit stávající metody aktuálním podmínkám.

Fentanyl a jeho deriváty jsou zkoumány především v lékařském oboru, a to převážně chromatografickými metodami. Vzhledem k možnému zneužití těchto látek při ozbrojených konfliktech nebo teroristických útocích je vhodné nalézt a ověřit perspektivní metodu zaměřenou na jejich rychlé, spolehlivé a jednoduché orientační určení v podmínkách polní analýzy mobilní chemickou laboratoří PPCHL-2/ch.

Tento záměr splňuje spektrální technika UV/VIS, která neklade vysoké nároky na provozní prostředí, finanční náklady, zaškolení pracovníků, a přitom poskytuje dostatečnou přesnost a spolehlivost získaných výsledků.

Literatura

1. WAX, P.M. - BECKER, C.E. - CURRY, S.C. Unexpected „gas“ casualties in Moscow: a medical toxicology perspective. *Annals of Emergency Medicine*, 2003;41:700-5
2. Terrorists seize Moscow theatre, BBC News, 23 October, 2002. Dostupné z URL <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2354753.stm>
3. DUNLOP, J. B. *The 2002 Dubrovka And 2004 Beslan Hostage Crises. A Critique Of Russian Counter-terrorism*. Stuttgart: Ibidem, 2006, pg. 166. ISBN: 38-982-1608-X
4. STŘEDA, L., KOBLIHA, Z., HALÁMEK, E. *Úvod do problematiky chemického odzbrojení*. Skriptum. Vyškov, VVŠ PV, 2001.
5. URL http://www.deadiversion.usdoj.gov/drugs_concern/fentanyl.htm [cit. 2009-2-10]
6. PITSCHMANN V. *Analýza toxických látek detekčními trubičkami*. 2. vyd. Drahelčice: Econt Consulting, 2005. 194 s. ISBN 80-86664-03-1.
7. LÜLLMANN, H., MOHR, K., WELHING, M. *Farmakologie a toxikologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0836-1.
8. ŘÍHA, M. Tragédie v Moskvě - případová studie. *Časopis „112“*. 2008, s. 20-21, ISSN: 1213-7057. Dostupné z URL

- <http://www.trivis.info/view.php?cisloclanku=2008102001> [cit. 2008-1-14]
9. DEJMEK, L. Extrémně účinná narkotická analgetika - nový typ „imobilizačních“ BCHL? *Vojenské zdravotnické listy*, 2004, č. 1, roč. LXXIII.
 10. URL http://cz.altermedia.info/ze-zahranici/pouv-izrael-proti-palestincm-chemickzbran_663.html [cit. 2009-5-3]
 11. KUHLMAN, J. - MC CAULLEY, R. - VALOUCH, T. - BEHONICK, G. Fentanyl Use, Minuse, and Abuse: A Summary of 23 Postmortem Case. *Journal of Analytical Toxicology*, 2003.
 12. HUQ, H. Molecular Modeling Analysis of the metabolism of Fentanyl. School of Biomedical Science, The University of Sydney, Australia. *Journal of Pharmacology and Toxikology*, 2007.
 13. HULL, M. J. - JUHASICIK, M. - MAZUR F. - FLOMENBAUM, A. - BEHONICK, G. S. Fatalities Associated with Fentanyl and Co-administered Cocaine or Opiates. *Journal Forensic Science*, 2007, Vol. 52, No. 6, ISSN 1556-4029
 14. HAMPL, F., Rádl, S., Paleček, J. *Farmakochemie*. [online]. Version 2.0. Praha: VŠCHT Praha, 2007. [cit. 2009-09-7]. P. 001.
 15. TEISHI, T. - WOOD, A. j. j. - GUENGERICH, F. P. - WOOD, M. Biotransformation of tritiated fentanyl in human liver microsomes. *Biochemical Pharmacology*, 1995, vol. 50, no. 11. pp. 1921-1924.
 16. LÜCKENBILL, K. - THOMPSON, J. - MIDDLETON, O. - KLOSS, J. - APPLE, F. Fentanyl postmortem redistribution: Preliminary findings regarding the relationship aminy femoral blood and liver and heart tissue concentrations. *Journal of Analytical Toxicology*, 2008, vol. 32.
 17. DETTMER, K. - SAUNDERS, B. - STRANG, J. Take home naloxone and the prevention of deaths from opiate overdose: two pilot schemes. *British Medical Journal*, 2001, vol. 322. pp. 895-896
 18. ŠVESTKA, J. Naltrexon v léčbě závislosti na alkoholu. *Psychiatrie*, 2004; 8(1):109- 116
 19. HALÁMEK, E. - ČAPOUN, T. *Iontově selektivní elektroda pro stanovení organických iontů*. PV 499-88.Z
 20. KOBLIHA, Z. et. al. *Prostředky a metody ke zjišťování bojové činnosti na operačním a taktickém stupni*. VVŠ PV, Vyškov, 2000. Závěrečná výzkumná zpráva projektu.
 21. HALÁMEK, E. - KOBLIHA, Z. - PITSCHMANN, V. *Analýza bojových chemických látek*. 1. vyd. IIO Brno, 2007. ISBN 978-80-7231-258-0.
 22. ČŮTA, F. a kol. *Instrumentální analýza*. 1. vyd. Praha: SNTL, 1986.
 23. JANDERA, P. *Molekulová spektroskopie v organické analýze*, Univerzita Pardubice, 1999.

Ing. Romana JELÍNKOVÁ,
Ústav OPZHN Vyškov
při Univerzitě obrany Brno

Krizové řízení v rezortu zdravotnictví

Základní působnost Ministerstva zdravotnictví (dále jen „ministerstvo“) v oblasti krizového řízení je stanovena tzv. kompetenčním zákonem, kterým je zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů států správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Další oblasti působnosti ministerstva jsou stanoveny tzv. „zvláštními zákony“, mezi které patří např. zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 118/2011 Sb.), zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Obecně lze říci, že ministerstvo koordinuje a kontroluje přípravu na řešení krizových situací přímo řízených organizací, kterými jsou např. fakultní nemocnice, krajské hygienické stanice a Zdravotnické zabezpečení krizových stavů. Krizovou připravenost ostatních zdravotnických zařízení v České republice koordinuje a kontroluje příslušný krajský úřad a ministerstvo tuto koordinaci metodicky usměrňuje. Pouze za určitých zákonem stanovených podmínek (na vyžádání kraje) přebírá ministerstvo koordinaci činnosti zdravotnických zařízení zdravotnické záchranné služby a zdravotnické dopravní služby.

Organizace krizového řízení v rámci ministerstva

V souladu s organizačním řádem ministerstva zajišťuje plnění úkolů v rámci krizového řízení, ve spolupráci s dalšími věcně příslušnými útvary, odbor bezpečnosti a krizového řízení, který plní úlohu pracoviště krizového řízení a který je přímo podřízen ministrovi zdravotnictví. V rámci ministerstva je organizace krizového řízení postavena na principu spolupráce s věcně příslušnými odbory, zejména odborem zdravotních služeb a odborem ochrany veřejného zdraví.

Zpracování krizového plánu

Za zpracování a aktualizaci krizového plánu ministerstva, dílčího plánu obrany i dokumentace krizového štábu ministerstva (včetně dokumentace pro zaujmutí záložního krizového pracoviště) odpovídá odbor bezpečnosti a krizového řízení. V budoucnu pak bude odpovědný i za zpracování a aktualizaci plánu krizové připravenosti ministerstva, které bude vládou určeno subjektem kritické infrastruktury.

Součástí krizového plánu ministerstva je i pandemický plán resortu zdravotnictví, za jehož zpracování zodpovídá odbor ochrany veřejného zdraví.

Akceschopnost a operativní řízení při hrozbě vzniku krizové situace nebo po vyhlášení krizového stavu

Odbor bezpečnosti a krizového řízení zodpovídá za aktualizaci kontaktního spojení na členy krizového štábu ministerstva a další vedoucí zaměstnance, kteří se v rámci odborných pracovních skupin krizového štábu ministerstva podílí na řešení krizových situací. V případě potřeby jsou všichni tito pracovníci ministerstva vyrozuměni a podle potřeby povoláni k plnění úkolů v rámci své věcné působnosti.

V případě vzniku krizové situace nebo její hrozby nebo při vyhlášení krizového stavu je aktivován krizový štáb ministerstva, který je pracovním orgánem ministra zdravotnictví pro řešení krizových situací. Členy krizového štábu jsou náměstci ministra a další určené vedoucí zaměstnanci ministerstva. Na jednání krizového štábu ministerstva mohou být v případě potřeby přizváni odborníci nebo zaměstnanci jiných ústředních správních úřadů popř. krajů. Pro zabezpečení činnosti krizového štábu ministerstva je zřízen příkazem ministra zdravotnictví sekretariát krizového štábu, jehož úkoly plní odbor bezpečnosti a krizového řízení. Pracoviště krizového štábu i jeho sekretariátu je vybaveno odpovídajícími komunikačními a informačními systémy.

Koordinace plnění úkolů v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy

Přijetí a zajištění hospodářských opatření pro krizové stavy je ministerstvem realizováno v úzké součinnosti se Správou státních hmotných rezerv (dále jen „SSHR“) a kraji. Gesce za koordinaci hospodářských opatření pro

krizové stavy v podmínkách ministerstva je stanovena pracoviště krizového řízení (odboru bezpečnosti a krizového řízení), které pro krajské úřady zpracovává metodiku zabývající se problematikou rozšíření, omezení nebo záka- zu distribuce zdravotnických prostředků a léčiv.

Odbor bezpečnosti a krizového řízení zpracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy a plán nezbytných dodávek. V gesci odboru je rovněž příprava regulačních opatření v působnosti ministerstva, součinnost při kontrolách přípravy hospodářských opatření a zajištění odborných lektorů pro vzdělávání zaměstnanců správních úřadů, které organizuje SSHR. Jednotlivé útvary ministerstva (zejména odbor ochrany veřejného zdraví, odbor zdravotních služeb, odbor dohledu nad zdravotním pojištěním a odbor farmacie) úzce spolupracují s odborem bezpečnosti a krizového řízení při přípravě a realizaci hospodářských opatření pro krizové stavy.

K zajištění věcných zdrojů pro řešení mimořádných událostí a krizových situací zřídilo ministerstvo přímo řízenou příspěvkovou organizaci, Zdravotnické zabezpečení krizových stavů (dále jen „ZZKS“). ZZKS mimo věcných zdrojů pořízených z prostředků ministerstva zajišťuje rovněž správu věcných zdrojů vytvořených SSHR, tzv. „pohotovostních zásob“, a to na základě smlouvy o ochraňování uzavřené mezi SSHR a ZZKS. Metodicky a odborně řízeno je odborem bezpečnosti a krizového řízení.

Vzdělávání zaměstnanců v oblasti krizového řízení

Ministerstvo v roce 2011 v návaznosti na kurzy pořádané Institutem veřejné správy připravilo dva semináře pro zaměstnance útvarů zdravotnictví krajských úřadů se zaměřením na krizové řízení a hospodářská opatření pro krizové stavy v oblasti zdravotnictví. V rámci řízení přímo řízených organizací pořádá ministerstvo od roku 2009 semináře pro zaměstnance krizového řízení krajských hygienických stanic a fakultních nemocnic, kde je seznamuje s oblastí krizového řízení v působnosti resortu zdravotnictví. Ministerstvo cestou přímo řízené organizace Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně zabezpečuje vzdělávání zaměstnanců ve zdravotnictví formou certifikovaných kurzů. Jedním z nich je i kurz „Krizová připravenost resortu zdravotnictví“, jehož cílem je získání vědomostí a praktických dovedností, které umožňují orientaci v organizaci bezpečnostního systému státu a v systému krizové připravenosti resortu zdravotnictví. Absolvování kurzu umožňuje zaměstnancům podílet se na plnění úkolů zdravotnického zařízení v oblasti prevence mimořádných událostí a připravenosti na krizové situace. Tento kurz byl certifikován v roce 2008 a koná se průběžně podle zájmu uchazečů jednou nebo dvakrát ročně.

Zapojení do cvičení orgánů krizového řízení

Odbor bezpečnosti a krizového řízení je sekretariátem krizového štábu ministerstva a pravidelně se zapojuje do národních i mezinárodních cvičení orgánů krizového řízení.

Na základě oficiálního požadavku Evropské komise se navíc v roce 2011 zúčastnilo ministerstvo za Českou republiku cvičení IRIDIUM 2011, které se uskutečnilo v červnu v Budapešti. Tématem cvičení bylo vyhodnocení a zlepšení připravenosti reakce členských států Evropské unie na mimořádné události s výskytem chemických látek s dopadem do oblasti veřejného zdraví.

Zákon o zdravotnické záchranné službě

V loňském roce se podařilo ministerstvu předložit vládě první část tzv. zdravotnické reformy, a to dva zcela nové zákony upravující oblast poskytování zdravotních služeb. Jedním z nich je zákon o zdravotnické záchranné službě, který je historicky vůbec poprvé v České republice schválen. Z hlediska krizového řízení ukládá poskytovateli zdravotnické záchranné služby zpracovat traumatologický plán, zřídit pracoviště krizové připravenosti, koordinovat vzdělávání a výcvik složek integrovaného záchranného systému v poskytování neodkladné resuscitace, ale také koordinovat psychosociální intervenční službu pro zaměstnance poskytovatele zdravotnické záchranné služby a další zdravotnické pracovníky v případě mimořádné události nebo krizové situace při provádění záchranných a likvidačních prací. Schválením tohoto zákona budou mít poskytovatelé zdravotnické záchranné služby obdobný právní rámec pro výkon své činnosti jako další základní složky integrovaného záchranného systému, kterými je HZS ČR a Policie ČR.

Mgr. Rostislav ČERNÝ, Ministerstvo zdravotnictví

Rok činnosti Školního a výcvikového zařízení HZS ČR

V lednu letošního roku uplynul první rok činnosti nově koncipovaného Školního a výcvikového zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „ŠVZ“). Jedním z důvodů tohoto zásahu do systému vzdělávacích zařízení v rámci HZS ČR byla bezesporu nezbytná úsporná opatření.

Integrace

Po ukončení činnosti Odborného učiliště požární ochrany v Chomutově byla do nově vzniklého zařízení integrována zbývající tři vzdělávací zařízení – odborná učiliště požární ochrany Frýdek-Místek, Borovany a Brno. Z nich se stala jednotlivá střediska ŠVZ, která jsou řízena svými vedoucími.

Sídlem vedení ŠVZ je Brno. První rok řízení tohoto organizačního článku generálního ředitelství HZS ČR má za sebou i jeho ředitel plk. Ing. Ladislav Geleta. Podle jeho slov bylo prvořadou prioritou uplynulého roku zkvalitnění další práce. Jeho vizí v oblasti mezilidských vztahů v prvním roce fungování ŠVZ bylo, aby jednotliví vedoucí měli pro své podřízené „otevřené oči i uši“, ale i naopak, aby uplatňovali své pravomoci pro zkvalitnění další práce v jednotlivých kurzech i v dalších činnostech ve spolupráci s ostatními subjekty působícími na úseku požární ochrany a složkami integrovaného záchranného systému.

Dalším cílem nadále zůstává snaha o sjednocení výsledků vzdělávání tak, aby absolventi kurzů realizovaných v kterémkoli středisku získali stejné informace a byly na ně kladeny také stejné požadavky při ověřování získaných znalostí a dovedností. Jistou výhodou současné struktury ŠVZ je i flexibilnější využití lektorů mezi jednotlivými středisky.

Za zmínku stojí také velmi dobrá spolupráce střediska Brna s HZS Jihomoravského kraje, a to jak po stránce technické, tak i personální.

Hlavní cíle

Hlavními cíli ŠVZ v souladu s Konceptem vzdělávání HZS ČR jsou **zvyšování kvality vzdělávání a výcviku, pružná reakce na požadavky výkonu služby a zvyšování motivace ke vzdělávání**. Výsledkem musí být proškolený a vycvičený absolvent kurzu, který zná vše potřebné pro výkon své funkce, a to na základě požadavků HZS krajů. K naplnění tohoto cíle vede složitá cesta, která se dá rozdělit do těchto **dílčích kroků**:

1. Personální stabilizace

Kvalitní vzdělávání profesionálních hasičů realizuje profesionální hasič-lektor. Úsilí se proto v roce 2011 soustředilo na získání odborníků z praxe. Pro příklad, pouze na středisku ŠVZ Brno došlo k razantní personální obměně lektorského sboru a v období od 1. února 2011 do 1. prosince 2011 bylo přijato devět instruktorů z řad příslušníků HZS ČR z celé republiky. Velkým úspěchem je skutečnost, že i přes neodpovídající platové zařazení lektorů ve srovnání s hasiči ve výkonu služby, nebyl přijat nikdo „z civilu“. Velké poděkování patří instruktorům, kteří v ŠVZ slouží již déle. Jsou na ně kladeny stále vyšší nároky (bez možnosti vyššího finančního ohodnocení), a přesto jsou ochotni pracovat pod vysokým tlakem z důvodu zkvalitňování výuky a výcviku.

2. Zajištění fungování odborných služeb na úrovni srovnatelné s HZS krajů

Lektoři - odborníci z praxe, jsou zárukou fungování chemické, technické, strojní a spojové služby v rámci ŠVZ stejně, jako je tomu v praxi. To je nezbytná podmínka k tomu, abychom byli schopni učit právě to, co po nás výkon služby požaduje.

3. Vytvoření podmínek pro kvalitní výcvik

Pro maximální přiblížení praktického výcviku reálným podmínkám se postupně zvyšuje používání trenažérů. V loňském roce byl zprovozněn

sklepní trenažér s možností nácviku hašení hořícího tlakového plynu, elektrické rozvodné skříně, tlakových lahví a základní nácvik při zvládání žíhavých plamenů. Dále byl rozšířen a zrekonstruován ohňový kontejner simulující reálné podmínky zásahu k nácviku hašení požáru v uzavřených prostorách. „Ohňový dům“ byl vybaven technologií na spalování kapalně fáze propanu k praktickým výcvikům záchranných i hasebních prací. Zprovozněno bylo také speciální zařízení ULTRA FOG na hašení jedlých olejů a tuků, s čímž se hasiči ve své praxi velice často setkávají. Jak ukazuje statistika, nedbalost a nepozornost v domácnosti je stále častou příčinou mnoha požárů.

4. Manažerské vzdělávání a lektorské dovednosti

K zabezpečení co nejvyšší úrovně vzdělávání je nutné mít nejen odborníky -hasiče z praxe, ale rovněž kvalifikované lektory, kteří jsou schopni vhodně řídit výuku a výcvik a umějí také motivovat posluchače. Velká pozornost proto bude zaměřena na jejich přípravu a následné vzdělávání.

Výcvik profesionálních hasičů v našem vzdělávacím zařízení začíná být prestižní záležitostí, o čemž svědčí nebyvalý zájem hasičů podílet se spolu s příslušníky a občanskými zaměstnanci ŠVZ na realizaci vytýčených cílů.

kpt. Bc. Zdeněk ONDRÁČEK,
Školní a výcvikové zařízení HZS ČR,
středisko Brno, foto archiv ŠVZ HZS ČR

Pražští hasiči se podíleli na analýze výpadku energetických zdrojů

V posledních letech začíná být odbornou veřejností stále více poukazováno na absolutní závislost lidské společnosti na energiích a řada událostí jim dává za pravdu. V důsledku nejrůznějších důvodů – politických, technických, způsobených lidskou chybou, úmyslem nebo jen souhrou nešťastných okolností – se nejednou ocitly statisíce i miliony lidí bez elektrické energie nebo dodávek tepla nebo vody. Přestože jsou přijímána opatření na národní i mezinárodní úrovni nejen v podobě často skloňované diverzifikace zdrojů energií, nelze možnost vzniku rozsáhlého výpadku nikdy zcela vyloučit.

Právě tato skutečnost vedla k zahájení analýzy následků takové události a přípravě na její zvládnutí Hasičským záchranným sborem hlavního města Prahy. Pro lepší orientaci byl problém rozdělen do tří vzájemně propojených oblastí – elektrická energie, vytápění a zásobování vodou.

Elektrická energie

Pro získání potřebných informací z oblasti zásobování elektrickou energií realizovala určená pracovní skupina setkání s distributorem elektrické energie a provozovatelem přenosové soustavy, při kterém získala informace o možnostech vzniku dlouhodobých výpadků dodávek. Z jednání vzešel závěr, že jsou reálné dlouhodobé výpadky dvojího druhu. V prvním případě se jedná o časový interval v rozsahu pěti až sedmi dní, v případě druhém dojde k celkovému kolapsu systému, tedy půjde řádově o měsíce. Tento extrémní případ v celoevropském měřítku by však vyžadoval ještě mnohá další omezující opatření. Činnost pracovní skupiny se zaměřila především na výpadky dodávek nepřesahujících časový interval jednoho až dvou týdnů.

Pro provoz všech složek HZS hl. m. Prahy, důležitých pro plnění jeho hlavních úkolů, je elektrická energie zcela nezbytná. HZS hl. m. Prahy disponuje poměrně širokou škálou menších mobilních zdrojů, které jsou využívány při běžné činnosti. Většinu z nich však nelze vyjmout z vybavení jednotek a vyčlenit pro zajištění provozu stanic, jelikož je předpoklad, že u zasahujících jednotek bude naopak zvýšená potřeba těchto prostředků k provádění záchranných a likvidačních prací. Většina stanic je vybavena stálými záložními zdroji. Podle provedených zátěžových zkoušek dokážou ve větší či menší míře zajistit potřebnou úroveň elektrické energie, nicméně na dvou starších stanicích zdroje zcela chybí. V těchto případech vyvstala potřeba pořídit zdroje nové, případně provést specifické úpravy. Samostatným problémem se jeví snížení odběru při provozu záložních zdrojů. Zatímco na některých novějších nebo zrekonstruovaných stanicích je možné zajistit snížení technickým opatřením (např. odpojením nepotřebných větví), na jiných, vzhledem ke stáří a komplikovanosti rozvodů, lze omezení

spotřeby dosáhnout pouze organizačním opatřením. K tomu byl přijat pokyn ředitele HZS hl. m. Prahy, který upravuje postup po výpadku, například vydání přísného zákazu používání elektrických spotřebičů, jejichž chod není zcela nezbytný, určení osob odpovědných za kontrolu dodržování tohoto zákazu, nebo určení osob pro údržbu záložních zdrojů elektrické energie. Dále bylo doporučeno na všech stanicích, které tuto možnost nemají, technickými úpravami realizovat možnost připojení externího mobilního záložního zdroje dostatečné kapacity.

Vytápění

V oblasti vytápění stanic pracovní skupina pracovala s nejhorší možnou variantou, tedy se zimním obdobím (topná sezóna). Vytápění stanic je většinou realizováno plynovými kotelnami, ať již vlastními nebo spravovanými externím dodavatelem. Z toho vyplývá možnost děletrvajícího výpadku dodávek plynu od zahraničních dodavatelů z ne zcela politicky stabilní oblasti. Tento problém je v současné době částečně řešen diverzifikací dodávek plynu do České republiky. Vliv na přerušení dodávek tepla by měl i dlouhodobý výpadek dodávek elektrické energie, který by se projevil nejen na stanicích HZS hl. m. Prahy, ale též u dodavatelských společností. Vzhledem k možnému propojení výpadku dodávek elektrické energie a tepla současně bylo rozhodnuto, že náhradní vytápění nebude realizováno cestou topidel elektrických, ale, vzhledem k dobré dostupnosti a vlastnostem, naftových. Naftová topidla s nepřímým spalováním však musí být umístěna ve venkovních nebo dobře větraných prostorech. Teplý vzduch je pak dopravován do místností pružnými hadicemi k tomu vytvořeným prostupem. V některých případech by pak bylo nutné prostup vyřešit stálou stavební úpravou, v jiných případech šetrněji, a to výměnou výplně okna za výplň s osazeným prostupem, nebo v případě nutnosti otevřenou výplň utěsnit kolem hadic improvizovaně. Ke zjištění dostatečné kapacity topidel pro výhřev všech nezbytných prostor byla provedena série zkoušek, která ukázala vhodnost různých druhů těchto prostředků, posuzovaných podle rychlosti dosažení požadované teploty,

podle spotřeby, jejich dosažitelnosti na trhu a podle ceny.

Zásobování vodou

V oblasti zásobování vodou bylo zjištěno, že žádná stanice nemá vlastní zdroj pitné ani užitkové vody. Dojde-li k dlouhodobému výpadku dodávek vody, lze ji zajistit smluvně nebo dopravit vlastními prostředky. Pitnou vodu je možné zajistit nákupem balených vod a v případě nutnosti může být jako improvizovaných sprch použito mobilní místo speciální očisty, které disponuje vlastním systémem pro ohřev a cirkulaci.

Závěr

Celý úkol byl plněn ve čtyřech navazujících fázích. V první fázi byly určeny požadavky na minimální standard pro zachování nepřetržitého provozu na jednotlivých stanicích a v dalších objektech, jejichž činnost je nezbytným předpokladem pro plnohodnotné plnění úkolů HZS hl. m. Prahy, přičemž bylo nutné akceptovat specifika každého vybraného prostoru. V druhé fázi bylo nezbytné zjistit skutečný stav prostředků na jednotlivých stanicích, které by mohly napomoci k překonání období přerušení dodávek energií. K tomu byl sestaven podrobný seznam jednotlivých otázek relevantních pro řešení problému, provedeny kontrolní prohlídky všech deseti stanic a návštěvy některých dotčených organizací, ze kterých byla čerpána většina potřebných informací. Získané informace byly rozříděny do jednotlivých zájmových kategorií. Třetí fáze zahrnovala vyhodnocení zjištěných skutečností, navržení jednotlivých opatření a zjednodušený kvalifikovaný odhad nákladů. Čtvrtá fáze již představovala konečnou realizaci některých navržených opatření, především vydáním nezbytných organizačních pokynů ke zvládnutí situace. Realizace technických opatření byla s ohledem na finanční náročnost rozložena do dlouhodobého horizontu. Zjištěné skutečnosti již však byly využity i při projektování stanic nové, kde lze technická opatření realizovat v průběhu výstavby, a tak náklady na ně výrazně snížit oproti nákladům na dodatečné provádění u stanic stávajících.

por. Mgr. Michal FRIEDRICH,
por. Martin HABLE, DiS.,
HZS hl. m. Prahy, foto archiv autorů

Posláním je profesní rozvoj a způsobilost řidičů

Občanské sdružení Asociace řidičů zdravotnických záchranných služeb a integrovaného záchranného systému ČR (dále jen „asociace“)

bilancuje první rok své činnosti. Vznikla na podzim roku 2010 jako reakce na stále častější potřebu informování profesní i občanské veřejnosti o nových právních úpravách, které se týkají silničního provozu a stále houstnoucí dopravy.

Členem asociace se může stát osoba starší 18 let trvale žijící na území ČR. Není podmínkou, že členem může nebo musí být pouze hasič, záchranář nebo policista. Členství zaměstnanců složek IZS v asociaci je legální, nikterak nenarušuje jejich pracovní zařazení a činnost. Hlavní znaky kodexu řidiče profesionála jsou slušnost, ohleduplnost a profesionalita.

Cíle asociace

Hlavním cílem je snížení nehodovosti motorových vozidel s právem přednosti v jízdě, zvýšení bezpečnosti jejich posádek, ale i ostatních účastníků provozu na pozemních komunikacích. K dalším vytyčeným cílům patří ochrana práv sdružených řidičů, jejich vzdělávání a osobní bezpečnost. Posláním asociace je profesní rozvoj a způsobilost řidičů.

Asociace zřídila odbornou radu, ve které zasedají zástupci HZS ČR, Policie ČR, Ministerstva vnitra, Ministerstva dopravy, BESIP, obecní policie, zástupci autoškol a další specialisté.

Prostřednictvím internetových stránek www.ar-zzs.cz vydává a distribuuje potřebný výchovný a osvětový materiál. V rámci svého zaměření zajišťuje školení svých lektorů a spolupracovníků, pořádá besedy, semináře, kurzy, školení.

Právní poradna

Členové asociace mohou využívat zdarma některé služby, které se podařilo zajistit. Například právní poradenství je zcela diskrétní a se svými dotazy se na něj obrátila řada řidičů sanitních vozidel jak ZZS, tak i privátních dopravních zdravotnických služeb. V rámci akce „Klub Kryštof“ je garantována formou konzultace po telefonu okamžitá právní pomoc v případě, kdy se jako účastníci silničního provozu dostanou do svízelné situace (dopravní nehoda, odtažení vozidla).

Odborná rada se zabývá například zpoplatněním parkovného pro privátní převozní sanitky dopravních zdravotnických služeb ve Fakultní nemocnici v Motole v Praze. Nebo řešila dopravní nehody sanitních vozidel, kdy nebylo respektováno právo přednosti v jízdě.

Vzdělávání

K výkonu povolání řidiče sanitního vozidla ZZS je vyžadováno ukončené středoškolské vzdělání s maturitou, ukončený akreditovaný kurz řidiče vozidel ZZS (dříve RLP), zdravotní způsobilost k výkonu povolání a bezúhonnost, řidičský průkaz skupiny B (výhodou je řidičský průkaz skupin C, D a E), doložená praxe v řízení motorových vozidel a věk minimálně 21 let.

Pro řidiče sanitních vozidel zdravotnických záchranných služeb a převozních dopravních zdravotnických služeb asociace uskutečnila školení zaměřené na novelu silničního zákona, bezpečnou

jízdou na výstražná zvuková zařízení, komunikaci s dispečinkem, znalost vnitřních předpisů a nařízení.

V současné době asociace ve spolupráci s diplomovanými zdravotnickými záchranáři připravila pro příslušníky HZS ČR a Policie ČR školení v poskytování první pomoci a resuscitaci.

Události 112.cz

Spolupráce s Policií ČR a MV-generálním ředitelstvím HZS ČR umožnila spustit zcela nový unikátní zpravodajský server [Udalosti 112.cz](http://Udalosti112.cz) na internetové adrese: www.udalosti112.cz, který informuje o zásahové činnosti složek IZS, pomáhá například při pátrání po pohřešovaných osobách a zveřejňuje zprávy o některých mimořádných událostech poskytované tiskovými mluvčími složek IZS. Stránky by se měly stát zpravodajským serverem složek IZS.

Záměry do budoucna

Snahou asociace v příštím období je získat oprávnění k pořádání akreditovaných kurzů pro řidiče sanitních vozidel DNRR (dopravy nemocných, raněných a rodiček) k výkonu povolání a kurzů pro řidiče vozidel zdravotnických záchranných služeb k výkonu povolání.

Ve spolupráci s podnikatelskými subjekty se plánuje celorepubliková soutěž o „NEJ“ řidiče složek IZS - „řidič talent roku“, a to o putovní pohár ředitele asociace. Na jaře 2012 by se pak měla ve spolupráci se ZZS, HZS ČR a dobrovolnými hasiči uskutečnit prezentační akce zaměřená na ukázky vyprošťování osob z havarovaných vozidel a na poskytování první pomoci zraněným osobám.

Jiří BEREČ,

Asociace řidičů ZZS a IZS ČR, o.s.

Když voláte 112

RADY - TIPY - REPORTÁŽE - ROZHOVORY

- Stal se vám úraz?
- Vaše bydlení je v ohrožení?
- Někdo vás přepadl?

Mluvíme o lidech, kteří si vybrali povolání, při kterém denně riskují svůj život, aby jiný zachránili.

Večerní Radiožurnál

každý den ▶ 20.00 - 23.00 h

více informací na webu ▶

radiozurnal.cz

Vědět víc.

FIRE
JACK

STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

BESYCO spol. s r.o.

Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Nová linka krizové intervence

Policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy a náčelník Generálního štábu Armády ČR arm. gen. Ing. Vlastimil Pícek představili projekt otevřené anonymní linky pomoci v krizi pro policisty, hasiče, zaměstnance rezortů vnitra a obrany, jejich rodiny a blízké.

Na společné tiskové konferenci, která se uskutečnila 8. prosince 2011 na Generálním štábu Armády ČR, zároveň stvrdili svými podpisy součinnostní prohlášení o spolupráci v oblasti psychologické podpory Armády ČR a Policie ČR.

Policejní prezident v úvodu konference prezentoval statistiku volání na krizovou linku Policie ČR, která funguje od roku 2002. „Dosud byly krizové intervenční hovory nejvíce zaměřeny na osobní problematiku (49 %), kde nejčastěji zaznamenáváme sebevražedné úvahy (celkem 28 % z celkového počtu hovorů osobní problematiky) a úzkostné stavy po traumatu. Následují partnerské a rodinné vztahy (38 %, rozvod a partnerské problémy) a nejméně krizové intervence řeší pracovní problematiku (13 %, mobbing a šikana, problémy s kolegy a podobně). Volající z řad veřejnosti jsou v drtivé většině případů obětí trestných činů,“ uvedl.

Armáda měla podobnou linku od devadesátých let minulého století do doby, kdy byla zrušena základní vojenská služba. „Uvědomuji si, jak je tato služba pomoci v krizi potřebná také pro vojáky a naše občanské zaměstnance. Proto jsem se rozhodl požádat Policejní prezidium ČR o tuto formu spolupráce. Naši psychologové budou v počátku spolupráce u policejních kolegů na stáži,“ upřesnil náčelník Generálního štábu Armády ČR arm. gen. Ing. Vlastimil Pícek.

K dispozici je tým složený z policejních psychologů, sociálních pracovníků a bývalých policistů, kteří jsou vyškoleni v telefonické krizové intervenci. Zaručuje anonymitu, povinnost mlčenlivosti, emocionální podporu, vyslechnutí a porozumění a zprostředkování kontaktů v oblasti krizové intervence.

Linka funguje nepřetržitě na telefonních číslech 974 834 688, 991 834 688 a na skype pod názvem linka pomoci.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto archiv Armády ČR

Co Vám nabízíme

Výhradní zastoupení pro český, slovenský a východoevropský trh:

TYCO Fire & Building Products

Výhradní zástupce nadnárodní společnosti Tyco Foam pro českou a slovenskou republiku, jež je nyní jediným výrobcem pěnidel značky Finiflam, Tutogen, Expyrol, Towalex aj. (nyní se vše sjednocuje pod značku Towalex), která jsou na našem trhu již dlouholetou tradicí. Tato pěnidla byla v minulosti vyráběna v německých továrnách v Chemise Fabrik Pirna, ve společnosti Total Walther a Ansul, ale také v italské SABO Foam.

SOUTHCORBE Brothers Ltd.

Světový výrobce kožených a kombinovaných rukavic pro všechny složky IZS a armádu z patentované chemicky odolné kůže Pyrohide® s membránami Goretex a Crosstech.

BOCKERMANN GmbH.

Německý výrobce zařízení pro údržbu hasičských prostředků a kompletní vybavení stanic.

FENZY z o.o.

Světový výrobce dýchací techniky, detektorů plynů a testovacích zařízení pro dýchací přístroje.

AWG LANCIER Hydraulik GmbH.

Německý výrobce širokého spektra hydraulických a vyprošťovacích nástrojů v zajímavých cenách pro český trh.

TKW Armaturen GmbH.

Německý výrobce zařízení pro zásobování hasební vodou, speciálních armatur, monitorů a mnoho dalších.

VISION ALERT Automotive Ltd.

Anglický výrobce výstražného a signalizačního zařízení pro automobily.

CLARK Masts TEKSAM NV.

Belgický výrobce osvětlovacích pneumatických stožárů a stožárů nejrůznějšího použití.

POWERMOON - Nölle IUT GmbH.

Německý výrobce osvětlovacích balónů.

IDD SOLUTION LLC.

Estonský výrobce prostředků pro prevenci a ochranu majetku při hrozbě povodní, např. vodotěsné ochranné vaky.

KOHLBRAT & Bunz GmbH.

Rakouský výrobce prostředků pro záchranu osob, jako jsou univerzální nosítka, vakuové matrace a vyprošť. navijáků KBF.

JOHSTADT PF Pumpen GmbH.

Německý výrobce požární čerpací techniky.

GEARGRID Corp.

Americký výrobce drátěného programu skříní pro zbrojnice.

Kompletní nabídku veškerých výrobků naleznete na našich webových stránkách
www.zahas-sro.cz

Trnávka 37, Lipník n/B 751 31, tel. 581 750 111, 606 709 418

Mezi královnami kralovala Petra Kvítová

Dne 7. prosince loňského roku se v Top hotelu v Praze uskutečnilo vyhlášení nejlepších sportovců Ministerstva vnitra za rok 2011. Pikantní tentokrát bylo, že se o pomyslný rezortní titul utkaly tři osobnosti, z nichž každé by za její výsledky slušela zlatá korunka.

V průběhu slavnostního večera, kterého se zúčastnili první náměstek ministra vnitra Jaroslav Hruška a další představitelé Ministerstva vnitra, HZS ČR, Policie ČR a sportovních organizací, byli oceněni jak sportovci Centra sportu Ministerstva vnitra, tak nejlepší sportovní družstvo a jednotlivec Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR.

Lesk dekorování dodaly vynikající osobnosti našeho sportu – olympijské legendy Dana Zátopková a Věra Čáslavská, dále běžkyně na lyžích Květa Pecuková-Jeriová, diskařka Zdena Šilhavá, kanoista Martin Doktor, střelec Petr Hrdlička, judista Jiří Sosna a další. Galavečerem tradičně provázel sportovní komentátor České televize Petr Vichnar, k příjemné atmosféře přispěl Big Band Hudby Hradní stráže a Policie ČR pod vedením plk. Václava Blahunka.

Dekorování sportovců bylo zahájeno vyhlášením nejlepších sportovců z řad příslušníků HZS ČR a Policie ČR. Nejlepším sportovcem HZS ČR za rok 2011 v kategorii jednotlivců se stal Ing. Lukáš Novák (HZS Pardubického

kraje), který tak obhájil své loňské vítězství v anketě. Oceněny byly jeho vynikající výsledky ve speciální disciplíně TFA (Toughest Firefighter Alive – „nejtvrdší hasič přežije“), kterých dosáhl na Mistrovství Evropy TFA

v Mönchengladbachu, kde v konkurenci 200 závodníků nenašel přemožitele a počtvrté za sebou získal titul mistra Evropy v absolutním pořadí.

Titul pro nejlepší sportovní kolektiv HZS ČR patří **reprezentačnímu družstvu HZS ČR v požárním sportu** ve složení Karel Ryl, Kamil Bezruč, Michal Staněk, Pavel Krpec (HZS Moravskoslezského kraje), Jindřich Harasimovič, Milan Netrval (HZS Plzeňského kraje), Jan Hopp (HZS hl. m. Prahy), Petr Mařan (HZS Královéhradeckého kraje), Ing. Jakub Pěkný (HZS Ústeckého kraje), Martin Stuchlík (HZS kraje Vysočina), pod vedením Emila Dopiráka a trenérů Ivana Resslera a Josefa Pěňčí. Na Mistrovství světa v požárním sportu v německém Cottbusu družstvo obsadilo v celkovém pořadí čtvrtou příčku. Zlato, vyšperované novým světovým rekordem, získalo v disciplíně požární útok.

Nejlepšími sportovci Policie ČR byli vyhlášeni střelec **Petr Adamec** a **reprezentační družstvo Policie ČR v maratonu** ve složení Jan Bláha, Petr Minařík a Josef Veber.

Již z nominované desítky nejlepších sportovců bylo zřejmé, že pomyslné stupně vítězů budou tentokrát ryze dámskou záležitostí. Otázkou jen bylo, v jakém pořadí fenomenální trio Miroslava Knapkové, Petra Kvitové a Martina Sáblíkové tyto stupně obsadí. Raketový vzestup ve světovém tenisovém žebříčku, korunovaný vítězstvími ve Wimbledonu a na Turnaji mistryň, jako i rozhodující podíl na vítězství českého fedcupového týmu rozhodly, že nejlepší sportovkyní Ministerstva vnitra se stala **Petra Kvitová**. Mezinárodní tenisová federace vyhlásila Petru Kvitovou nejlepší tenistkou roku 2011.

Na druhém místě se umístila královna světového rychlobruslení **Martina**

Sáblíková. K jejím největším úspěchům dosaženým v loňském roce patří zisk titulu mistryně Evropy ve víceboji, bronz ze světového šampionátu ve víceboji, stříbro a zlato z mistrovství světa na jednotlivých tratích, celkové vítězství ve Světovém poháru na dlouhých tratích nebo překonání vlastního světového rekordu na 5000 m.

Třetí příčku obsadila loňská mistryně světa i Evropy ve veslování skifařka **Miroslava Knapková**.

Ocenění za dosažené sportovní výkony dále převzali sportovci, kteří se umístili na 4. až 10. místě – atlet Petr Svoboda, rychlobruslařka Karolína

Erbanová, vzpěrač Jiří Orság, plavkyně Jana Pechanová, handicapovaný cyklista Jiří Ježek, judista Jaromír Ježek a sportovní střelec Jakub Tomeček.

Zvláštní ocenění – Cenu ministra vnitra – obdržela **Martina Schmoranzová**, reprezentantka v boxu žen.

Do Síně slávy Centra sportu Ministerstva vnitra byl in memoriam uveden **Mgr. Bernard Kočař**, bývalý vynikající plavec a organizátor plaveckých závodů.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto archiv Ministerstva vnitra
a Milan VÁVRŮ

Pozvánka na lyžařské klání

Sportovní klub HZS hl. m. Prahy a generálního ředitelství HZS ČR, ve spolupráci s ředitelstvím HZS hl. m. Prahy, Vás zve na jubilejní 5. ročník **závodu v běžeckém lyžování volnou technikou na 12 km „O pohár ředitele HZS hl. m. Prahy“**, který se uskuteční v Bedřichově v Jizerských horách dne 22. února 2012. Závod, který se pojede na okruhu Nová Louka, Hřebínek, Kristiánov, Nová Louka, je určen pro příslušníky a občanské zaměstnance HZS ČR, zaměstnance HZS podniků a členy sborů dobrovolných hasičů. Maximálně 50 závodníků! Startovné je 100 Kč a pořadatelé poskytnou za tuto cenu oběd na Šámalově chatě a nápoje.

Bližší informace najdete na www.skhasicipraha.cz, nebo je poskytne Květa Valentová (tel.: 950 850 423, mobil 731 450 097, e-mail: valentova@hzs.mepnet.cz).

Summary

Keep up the brigade operational

On 1st December 2011 Col. Eng. Drahoslav Ryba replaced Maj-Gen. Eng. Miroslav Štěpán as CFO in the post of the General Director of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic. His evaluation of the current situation of the brigade, and especially of problems with fulfilling its mission in the next period, is the theme of this exclusive interview. p. 4

Stroke of lightning causes fire

In June 2011 a lightning incidence caused a fire followed by a subsequent explosion in the building of a biogas plant in Malšice, South Bohemia. The fire was caused by the wrong way of lightning protection the object. p. 6

New technologies in lightning protection

Implementation of the first functional lightning conductor in the Czech countries is attributed to Václav Prokop Diviš in the late 18th century. The protective system stays in principle the same until today. With development of new scientific knowledge there are tendencies to modify the implemented systems. p. 8

Flue ways and fuel burning appliance

The new Government Decree, that regulates conditions for guarantee of fire safety in operation of chimneys, flue ways and fuel appliances, came into force last year. p. 11

Krkonoše Exercise

Fighting the fire in mountainous terrain is always difficult with water supply. Therefore, a tactical exercise was held in the Krkonoše Mountains (Giant Mountains) National Park in North Bohemia. During this exercise a helicopter was used not only for fighting the fire but also for water supply. p. 16

Hospital protected by own fire department

The Motol University Hospital in Prague is one of the most important health institutions in the Czech Republic, and also the largest medical facility there. Fire protection in this hospital complex is provided by own company fire unit. p. 20

Crisis management in the Health Sector

The Czech Ministry of Health coordinates and supervises preparation of crisis management in their directly managed organizations, such as hospitals or regional hygiene stations. p. 27

School and Training Facility of FRS CR

In January last year the School and Training Facility of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic launched its activity by the newly designed conception. One of the reasons for changes in the existing system of educational facilities within the Czech Fire & Rescue Service was necessary economical measures. p. 28

Professional drivers association

The Association of Drivers of Medical Rescue Services and Integrated Rescue System of the CR reviews the first year of its activities. This civic association's main mission is professional development and competence of drivers. p. 30

Bewahrung der Aktionsbereitschaft des Korps

Am 1. Dezember 2011 löste Oberst Dipl.-Ing. Drahoslav Ryba den Generalmajor Dipl.-Ing. Miroslav Štěpán im Amt des Generaldirektors des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik ab. Seine Wertung der jetzigen Stellung des Korps und vor allem Probleme bei der Erfüllung seines Auftrags in der Zukunft sind Gegenstand eines exklusiven Interviews mit dem neuen Generaldirektor. S. 4

Blitz als Brandursache

Im Juni letzten Jahres brach nach einem Blitzschlag Brand im Objekt der Biogas-Anlage in Malšice im Bezirk Südmähren aus. Anschließend kam es zu einer Explosion in dem Objekt. Die Brandursache war mangelnder Schutz des Objektes vor Blitz. S. 6

Neue Technologien für den Schutz vor Blitzschlägen

Die Umsetzung des ersten funktionstüchtigen Blitzableiters in Böhmen wird Václav Prokop Diviš (Ende des 18. Jahrhunderts) nachgesagt. Das Prinzip des Schutzsystems blieb bis heute erhalten. Mit der Entwicklung neuer wissenschaftlicher Erkenntnisse gab es Bemühungen die eingeführten Systeme zu modifizieren. S. 8

Rauchabföhranlagen und Brennstoffgeräte

Im vorigen Jahr trat die neue Regierungsverordnung in Kraft, die Voraussetzungen für die Sicherung der Brandsicherheit im Zusammenhang mit dem Betreiben von Schornsteinen, Rauchabföhranlagen und Brennstoffgeräten regelt. S. 11

Übung Krkonoše (Riesengebirge)

Die Bewältigung des Brandes im Gebirge ist immer anspruchsvoll, wenn es um die Versorgung mit Löschwasser geht. Deshalb wurde im Nationalpark Riesengebirge eine taktische Übung durchgeführt, bei der ein Hubschrauber nicht nur zum Löschen, sondern auch zur Löschwasserversorgung benutzt wurde. S. 16

Krankenhaus von eigenen Feuerwehrleuten geschützt

Die Uni-Klinik im Prager Motol ist die größte medizinische Einrichtung in der Tschechischen Republik. Der Brandschutz im ganzen Areal wird von der eigenen Einheit des Feuerwehr-Rettungskorps des Unternehmens gewährleistet. S. 20

Krisenmanagement im Gesundheitswesen

Das Gesundheitsministerium koordiniert und kontrolliert die Vorbereitung auf Notlagen in den von dem Ministerium direkt geföhrten Organisationen – z.B. in den Uni-Kliniken oder den hygienischen Stationen der Bezirke. S. 27

Schulungs- und Ausbildungseinrichtung des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik

Im Januar d.J. ist das erste Jahr des Bestehens der neu konzipierten Schulungs- und Ausbildungseinrichtung des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik vergangen. Einer der Gründe der Umwandlung des früheren Systems der Ausbildungseinrichtungen im HZS waren die erforderlichen Sparmaßnahmen. S. 28

Auftrag: berufliche Entwicklung und fachliche Befähigung der Fahrer

Die Bürgervereinigung Assoziation der Fahrer der medizinischen Rettungsdienste und des Integrierten Rettungssystems der Tschechischen Republik zieht Bilanz nach dem ersten Jahr seiner Existenz. S. 30

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktoři - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráz - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., Ing. Libor Folwarczny, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošec, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, plk. Ing. Jaromír Lipovčan, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Luděk Prudil

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Háfkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 19. prosince 2012 • Číslo 1/2012 vychází 16. ledna 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv HZS Pardubického kraje

Hasiči ve Spolkové republice Německo

Velký počet hasičů v Německu je důsledkem vysoké dobrovolné společenské angažovanosti jeho obyvatel v záchranné činnosti obecně, historických tradic v sociální sféře a také pozitivního přístupu občanů ke spolkové a konfesní činnosti, zejména v oblasti požární ochrany a zdravotnického záchranářství.

Nicméně i vzhledem k těmto skutečnostem zájem především mladých lidí o službu v rámci dobrovolných hasičů klesá a v některých oblastech mají obce problémy se zabezpečením požárního pokrytí stanovených území.

Legislativa

Zřizovateli hasičů jsou v převážné většině obce a jejich činnost vychází ze zákona o obcích, resp. z jejich odpovědnosti za preventivní a zásahovou činnost na úseku požární ochrany. Dalším právním dokumentem na zemské úrovni je obvykle zákon na ochranu před požáry, před přírodními a antropogenními negativními událostmi a o záchranné službě.

Podle současné platné legislativy jsou hasiči v převážné většině obecním zařízením a dále zařízením zejména velkých průmyslových podniků. Z hlediska charakteru služby tvoří většinu hasičů dobrovolníci, pouze asi ve 100 největších městech (obvykle nad 80 tisíc obyvatel) jsou profesionální hasiči, jejichž zřizovatelem je dané město, případně privátní ekonomický subjekt. Pouze v Bavorsku mají statut spolku.

Organizace

V současnosti je v Německu asi 1,3 milionu hasičů (mužů a žen), které lze rozdělit takto:

Kategorie	Počet sborů	Počet členů
hasiči z povolání	100	28 000
dobrovolní hasiči	24 500	1 000 000
podnikoví hasiči	900	33 000
mladí hasiči	17 000 skupin	250 000

S celkovým počtem asi 34 700 požárních stanic zabezpečují plošné pokrytí území Německa v krátkých dojezdových časech. Pro jejich nasazení platí zejména tři základní principy:

- čas příjezdu na místo zásahu nesmí být delší než deset minut,
- nasazená jednotka PO musí mít minimálně devět členů,
- nasazená jednotka PO musí být vybavena zařízením na čerpání a dopravu vody, dýchacími přístroji a dostatečně dlouhými žebříky.

Každá obec je podle zákona povinna zřídit na vlastní náklady a podle vlastních podmínek odpovídající akceschopný hasičský sbor, vyzbrojit ho a provozovat. Pokud nemůže obec z nejrůznějších objektivních nebo subjektivních důvodů tento požadavek splnit, musí spolupracovat s dalšími obcemi. Sdružení dvou i více obcí může mít jednu společnou požární stanici, pokud jsou zabezpečeny stanovené dojezdové časy. Obce sice mohou teoreticky zavázat osoby mezi 18 a 50 lety fyzického věku k povinné službě u hasičů, ale toto právo je využíváno zřídka.

Hasiči všech kategorií se mohou sdružovat (podle příslušných zákonů) a sdružují se v Německém hasičském svazu (Deutscher Feuerwehrverband – DFV), který v roce 2003 oslavil 150 let od

svého vzniku. Německý hasičský svaz je zájmovým sdružením 16 zemských hasičských svazů a dvou spolkových skupin s centrálou v Berlíně. Od roku 1947 je vydáván svazový měsíčník s názvem Brandschutz (Požární ochrana), jehož hlavním obsahem je požární ochrana, záchranářství a ochrana životního prostředí.

Úkoly

V rámci svého prvoplánového nasazení plní hasiči tyto úkoly:

- záchrana osob, zvířat a majetku,
 - hašení požárů,
 - technická pomoc,
 - částečně rychlá zdravotnická pomoc a transport pacientů.
- Spolkové země nemají na činnost hasičů přímý vliv, ale jsou odpovědné za:

- legislativu – tvorba a schvalování zákonů v oblasti požární ochrany,
- vzdělávání – zřizování a provozování zemských požárních škol,
- finanční podporu – pořizování a provozování požární techniky a věcných prostředků požární ochrany.

V posledních letech vedle likvidace požárů je stále významnější podíl hasičů na poskytování technické pomoci, což se projevilo především při katastrofálních záplavách po roce 2000. Hasiči v Berlíně, Brémách, Hamburku a Severním Porýní-Vestfálsku jsou kompetentní také v oblasti zdravotnického záchranářství. V Severním Porýní-Vestfálsku zajišťují hasiči 90 % transportu pacientů. Náklady na tuto činnost jsou hasičům zpětně hrazeny zdravotními pojišťovnami.

Při svém nasazení hasiči úzce spolupracují s tzv. pomocnými službami, mezi které patří především Německý Červený kříž (DRK), Německá společnost pro záchranu života (DLRG), Johannitánská úrazová pomoc (JÜH), Maltéžská pomocná služba (MHD), Pracovní samaritánský spolek (ASB) a spolkový Institut technické pomocné služby (THW).

Vzdělávání

Základní a další vzdělávání hasičů bez ohledu na jejich zřizovatele se provádí v 16 zemských školách požární ochrany. Ústřední vzdělávací zařízení na spolkové úrovni neexistuje. Z tohoto důvodu je požární akademie v Hamburku vybrána jako jediné národní vzdělávací zařízení na úseku požární ochrany pro kurzy Evropské unie (CMI) v rámci společného evropského postupu. V současné době se připravuje ustavení Spolkového kompetenčního střediska komunálních hasičů, které má řešit úkoly státu a EU a také zabezpečovat vzdělávání v některých směrech na spolkové úrovni. S výjimkou „městských zemí“ jsou zemské školy požární ochrany financovány z daně na ochranu před požáry.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

První pomoc na duševní křižovatce

Nepříjemné události a situace jsou součástí každodenního života. Jejich zvládnutí je otázkou mnoha okolností. Většinu životních nesnází lidé dokážou čelit vlastními silami nebo s pomocí přátel. Přesto i při řešení zdánlivě jednoduchých až banálních krizí se člověk může dostat do situace, kdy neví, jak dál, a nemůže nebo nechce se obrátit s žádostí o pomoc na své blízké.

Linky důvěry nabízejí snadno dostupnou pomoc formou krizové intervence, psychické podpory, nezávislého zmapování situace, psychosociálního poradenství a informačního servisu o možnostech konkrétní pomoci v daném regionu. Většina z dvaařiceti¹⁾ českých a moravských linek důvěry, popř. krizových telefonů, nabízí své služby nepřetržitě 24 hodin denně. Nejčastěji lidé kontaktují pracovníky linek důvěry telefonicky, ale velmi využívané jsou také e-mailové dotazy a chat u linek, které tuto formu komunikace nabízejí.

K velkým mýtům o linkách důvěry patří předsevzetí, že jsou určeny „pouze“ těm, kteří přemýšlejí o skončení života vlastními příčinami. Klientem linky může být příbuzný, učitel, lékař, nebo kdokoli jiný, kterého se nějaká tíživá situace druhé osoby dotýká a hledá způsob, jak druhému pomoci. Významné může být i pouhé nasměrování člověka v krizi na některou z linek, jejímž prostřednictvím může to, co jej tíží, anonymně sdílet s vyskoleným pracovníkem, který splňuje kritéria daná zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a etickými kodexy daného pracoviště a České asociace pracovníků linek důvěry.

Linky důvěry v České republice nejsou rovnoměrně rozmístěny. Existují jednoduše tam, kde se daří držet jejich ekonomickou stabilitu. Například Moravskoslezský kraj disponuje hned

několika linkami ve své aglomeraci, naopak v kraji Vysočina nalezneme pouze jednu, donedávna tam nebyla žádná. Na linkách důvěry pozorujeme rostoucí zájem o psychosociální poradenské služby i zvýšenou důvěru v ně. Poskytovatelem služby bývá převážně občanské sdružení, někdy je přidruženou službou v rámci organizace poskytující další sociální služby.

Současným problémem je nedostatečný společný postup linek důvěry při prosazování se na veřejnosti. Ve srovnání se situací v zahraničí je tato forma pomoci v České republice mnohem méně využívána. Mezi důvody lze zařadit nedostatek prostředků menších sdružení na propagační kampaně směřované k potenciálním klientům a sponzorům, i prezentace činnosti u veřejných činitelů a zákonodárců. Také ale skutečnost, že služby nejsou zařazeny do integrovaného záchranného systému tak, jak je tomu v jiných evropských zemích, např. v rámci mezinárodního čísla 116 123, které zřídila Evropská unie pro linky důvěry poskytující emocionální podporu²⁾, nebo v rámci národních čísel jako např. 142, kterým disponuje Telefonseelsorge (telefonická péče o duši) v Rakousku.

PhDr. Jaroslava OTRADOVCOVÁ,
Mgr. Ladislav PTÁČEK, DiS.,
Modrá linka, o.s.

¹⁾ Aktualizace seznamu linek důvěry v ČR byla provedena prostřednictvím internetových vyhledávačů v měsíci listopadu 2011. Seznam s pronikem na jejich internetové stránky je k dispozici http://www.modralinka.cz/?page=seznam_ld.

²⁾ <http://eur-lex.europa.eu>

Linky důvěry v České republice

Místo	Název	Telefon
Blansko	Charitní linka důvěry http://blansko.charita.cz	516 410 668
Brno	Modrá linka, o. s. Linka důvěry nejen pro děti a mládež www.modralinka.cz	549 241 010 608 902 410
	Linka naděje – zdravotní linka důvěry FN Brno	547 212 333
Č. Budějovice	Linka důvěry České Budějovice http://www.rodinnaporadnacb.cz	387 313 030
Havířov	Linka důvěry Havířov http://www.ssmh.cz	596 410 888
Hodonín	Linka důvěry Hodonín	518 341 111
Karlovy Vary	LD Karlovy Vary www.resvitae.cz	353 588 080 723 963 356
Kroměříž	LD Kroměříž – při rodinné poradně	573 331 888
Karviná	Linka důvěry Karviná http://www.cepp.cz	596 318 080
Kladno	Linka důvěry Kladno www.ldkladno.cz	312 684 444 777 684 444
Kutná Hora	Linka důvěry Kutná Hora http://www.linkaduvery.kh.cz	327 511 111 602 874 470
Liberec	Linka důvěry Liberec www.linka-duvery.cz	485 177 177 606 450 044
Mladá Boleslav	LD Mladá Boleslav http://ldmb.webzdarma.cz	326 741 481
Most	Linka duševní tísně Most http://www.mostknadeji.eu	476 701 444
Olomouc	LD Olomouc www.ssp-ol.cz , elinka.iporadna.cz	585 414 600
Ostrava	Linka důvěry Ostrava http://www.mnof.cz	596 618 908 737 267 939
Písek	LD Arkáda v Písku www.arkadacentrum.cz	382 222 300

Plzeň	Linka důvěry Plzeň http://www.epoche.cz	377 462 312 605 965 822
Praha	Linka důvěry Praha http://www.csspraha.cz/linka-duvery	222 580 697
	Dona linka - pro oběti domácího násilí www.donalinka.cz	251 511 313
	Linka bezpečí (pro děti) – ZDARMA www.linkabezpeci.cz	116 111
	Rodičovská linka http://www.linkabezpeci.cz	840 111 234 606 021 021
	Vzkaz domů – pro děti, rodiče, vychovatele http://www.linkabezpeci.cz	800 111 113 zdarma, nebo 724 727 777
	Linka Dětského krizového centra (DKC) http://www.dkc.cz/	241 484 149
	Senior telefon http://www.zivot90.cz	800 157 157 zdarma
	Linka seniorů http://www.elpida.cz	800 200 007
	Linka CKI Bohnice http://www.plbohnice.cz	284 016 666
Strakonice	SOS telefon Diakonie Praha http://www.soscentrum.cz	222 514 040 222 521 912 728 047 416 777 734 173
	LD Strakonice, funkční jen ve školním roce www.linkaduvery.jex.cz	
	Třebíč	568 44 33 11 775 22 33 11
Ústí nad Labem	Linka pomoci (Spirála) http://www.spirala-ul.cz	475 603 390
Ústí nad Orlicí	Linka důvěry Ústí nad Orlicí http://www.linkaduveryuo.cz/	465 52 42 52
Zlín	SOS linka Zlín http://www.soslinka.zlin.cz	577 431 333

**SMĚRNICE
MINISTERSTVA VNITRA
č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011**

ze dne 24. listopadu 2011,

**kterou se stanoví jednotná pravidla
organizačního uspořádání krizového štábu kraje,
krizového štábu obce s rozšířenou působností
a krizového štábu obce**

SMĚRNICE MINISTERSTVA VNITRA

č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011

ze dne 24. listopadu 2011,

kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce

Odvětví (úsek): krizové řízení, integrovaný záchranný systém

Ministerstvo vnitra ke sjednocení organizačního uspořádání krizových štábů, zřizovaných podle § 14 odst. 2 písm. b), § 18 odst. 3 písm. a) a § 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, k řešení krizových situací, používaných ke koordinaci a provádění záchranných a likvidačních prací podle § 11 písm. c) a § 13 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., a v návaznosti na ustanovení § 12, § 13 a § 14 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, vydává tuto směrnici:

Čl. 1

Předmět úpravy

Tato směrnice stanoví organizační uspořádání a působnost krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce, pokud je zřízen. Vymezuje činnosti krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce, pokud je zřízen, při řešení mimořádných událostí nebo krizových situací.

HLAVA I

KRIZOVÝ ŠTÁB KRAJE A KRIZOVÝ ŠTÁB OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

Čl. 2

Vymezení pojmů

Pro účely této směrnice se rozumí

- krizovým štábem krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností, který je pracovním orgánem zřizovatele pro řešení krizových situací¹⁾ nebo mimořádných událostí²⁾,
- činností krizového štábu zasedání krizového štábu nebo činnost stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje nebo stálé pracovní skupiny krizového štábu obce s rozšířenou působností (dále jen „stálá pracovní skupina“),
- zasedáním krizového štábu jednání členů bezpečnostní rady, vedoucího stálé pracovní skupiny (vedoucího směny stálé pracovní skupiny) případně dalších členů stálé pracovní skupiny a přizvaných odborníků s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace,
- pracovištěm krizového štábu prostor pro zasedání krizového štábu a prostor pro činnost stálé pracovní skupiny.

Čl. 3

Použití krizového štábu

- Krizový štáb svolává hejtmán nebo starosta obce s rozšířenou působností v případech stanovených v § 12 odst. 1

písm. a) až f) nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- Krizový štáb se při své činnosti řídí § 12 odst. 2 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- K zabezpečení činnosti krizového štábu může být zpracován statut, jednací řád či jiný předpis organizačního charakteru.

Čl. 4

Složení krizového štábu

- Složení krizového štábu upravuje § 24b odst. 2 a 3 zákona č. 240/2000 Sb., ve znění zákona č. 430/2010 Sb., a § 13 a § 14 odst. 1 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Předseda krizového štábu určí z členů stálé pracovní skupiny vedoucího stálé pracovní skupiny (ve směnném provozu vedoucího směny).
- Složení krizového štábu je obsaženo v základní části příslušného krizového plánu v bodu charakteristika organizace krizového řízení. Složení stálé pracovní skupiny může být řešeno variantně s ohledem na druh mimořádné události nebo krizové situace.
- Zástupce hasičského záchranného sboru kraje, který je členem stálé pracovní skupiny, zajišťuje mimo jiné vzájemnou komunikaci stálé pracovní skupiny s příslušným operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému.
- Stálá pracovní skupina se může dále vnitřně členit s ohledem na
 - odbornost členů a dalších osob přizvaných za účelem řešení mimořádné události nebo krizové situace nebo
 - zajištění procesů směřujících k jednotnému a společnému postupu při řešení mimořádné události nebo krizové situace.
- K zajištění směrnosti jsou do funkce vedoucího stálé pracovní skupiny vždy určeny a odborně připraveny nejméně dvě osoby.
- O změnách ve složení stálé pracovní skupiny v průběhu řešení mimořádné události nebo krizové situace rozhoduje vedoucí stálé pracovní skupiny. O této změně neprodleně informuje tajemníka krizového štábu.
- Předseda krizového štábu může operativně upravit organizaci činnosti krizového štábu s přihlédnutím k vývoji řešené mimořádné události nebo krizové situace, toto může

¹⁾ § 24b odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 430/2010 Sb.

²⁾ § 11 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

učinit také na návrh vedoucího stálé pracovní skupiny. Své rozhodnutí oznámí na zasedání krizového štábu.

- (9) Obec s rozšířenou působností projednají s příslušným krajem a hasičským záchranným sborem kraje složení a organizaci krizových štábů za účelem sjednocení jejich organizačních struktur a vzájemných vazeb v rámci kraje.

Čl. 5

Svolání krizového štábu

- (1) Krizový štáb svolává jeho předseda v případech uvedených v čl. 3 odst. 1, který současně stanoví čas a místo úvodního zasedání krizového štábu. Předseda krizového štábu rozhodne, s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace, o rozsahu svolání stálé pracovní skupiny.
- (2) Pokud nemůže svolat krizový štáb jeho předseda, lze postupovat podle § 11 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- (3) Ústní, písemný nebo zpětným voláním ověřený telefonický pokyn předsedy krizového štábu ke svolání krizového štábu realizuje příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému, pokud předseda krizového štábu nestanoví jinak, které
- a) neprodleně povolá členy stálé pracovní skupiny, případně další osoby podle pokynu předsedy krizového štábu,
 - b) informuje členy příslušné bezpečnostní rady o svolání krizového štábu, čase a místě úvodního zasedání krizového štábu,
 - c) informuje bez zbytečného odkladu operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky o svolání krizového štábu kraje a času jeho úvodního zasedání,
 - d) informuje bez zbytečného odkladu řídicího důstojníka hasičského záchranného sboru kraje o svolání krizového štábu obce s rozšířenou působností a času jeho úvodního zasedání. Řídicí důstojník hasičského záchranného sboru kraje o tomto svolání neprodleně informuje hejtmana a tajemníka krizového štábu kraje.
- (4) Pokud je krizový štáb kraje nebo krizový štáb obce s rozšířenou působností svolán jiným způsobem než cestou příslušného operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému, informuje tajemník příslušného krizového štábu o tomto bez zbytečného odkladu příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému.

Čl. 6

Pracoviště krizového štábu

- (1) Pracovištěm krizového štábu je k tomuto účelu předem připravený prostor krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo hasičského záchranného sboru kraje případně jiný vhodný prostor s ohledem na řešenou mimořádnou událost nebo krizovou situaci.
- (2) O konkrétním místě zasedání krizového štábu rozhodne předseda krizového štábu na návrh tajemníka krizového štábu.
- (3) Prostor pro zasedání krizového štábu musí
- a) být vybaven zařízením umožňujícím pořízení zvukového záznamu ze zasedání krizového štábu,
 - b) být vybaven nezbytnými technickými, komunikačními a informačními prostředky (např. osobní počítač, fax, telefon),
 - c) umožňovat překlenutí výpadku elektrické energie náhradním zdrojem zajišťujícím alespoň osvětlení a provoz technických, komunikačních a informačních prostředků,
 - d) být zajištěn před povětrnostními vlivy,
 - e) být zabezpečen proti vstupu nepovolaných osob.
- (4) Prostor pro činnost stálé pracovní skupiny musí splňovat podmínky podle odstavce 3 písm. b) až e) a dále musí
- a) být vybaven nezbytnými administrativními prostředky,

- b) umožňovat nepřetržitou činnost včetně zázemí pro stravování, odpočinek a osobní hygienu členů stálé pracovní skupiny.

- (5) Pokud je prostor pro činnost stálé pracovní skupiny umístěn mimo objekt, ve kterém probíhá zasedání krizového štábu, musí být zajištěna potřebná komunikace a trvalé spojení a vyčleněny dopravní prostředky.
- (6) Organizační a administrativní podmínky pro činnost krizového štábu zajišťuje příslušné pracoviště krizového řízení³⁾.
- (7) Technický a obslužný personál zajišťuje pro činnost krizového štábu příslušné pracoviště krizového řízení. Pokud je prostor pro zasedání krizového štábu nebo prostor pro činnost stálé pracovní skupiny umístěn v objektu hasičského záchranného sboru kraje, je jím zajišťován technický a obslužný personál. Tento personál není součástí krizového štábu.

Čl. 7

Zasedání krizového štábu

- (1) Na zasedání krizového štábu se projednává zejména
- a) vývoj a dopady mimořádné události nebo krizové situace,
 - b) nasazení sil a prostředků složek integrovaného záchranného systému,
 - c) realizace krizových opatření a opatření ochrany obyvatelstva,
 - d) možnost řešení mimořádné události nebo krizové situace a doporučená opatření,
 - e) způsob zabezpečení požadavků nezbytných pro řešení mimořádné události nebo krizové situace,
 - f) návrh rozhodnutí předsedy krizového štábu,
 - g) návrh sdělení pro hromadné informační prostředky,
 - h) rozsah škod na veřejném majetku a finanční a ekonomické dopady,
 - i) žádost starosty obce o vyhlášení stavu nebezpečí včetně návrhu krizových opatření (pouze na zasedání krizového štábu kraje).
- (2) Na zasedání krizového štábu se předsedovi krizového štábu doporučují ke schválení zejména
- a) návrhy nařízení kraje nebo obce, případně ve výjimečných případech i obecně závazných vyhlášek kraje nebo obce v přenesené i v samostatné působnosti kraje nebo obce (při jejich vydávání se postupuje podle jiného právního předpisu⁴⁾),
 - b) návrh rozhodnutí hejtmana na vyhlášení stavu nebezpečí (pouze na zasedání krizového štábu kraje).
- (3) Ze zasedání krizového štábu se pořizuje zvukový záznam a zápis (včetně prezenční listiny), které se ukládají společně se zpracovými dokumenty.

Čl. 8

Činnost stálé pracovní skupiny krizového štábu

- (1) Za činnost stálé pracovní skupiny odpovídá vedoucí stálé pracovní skupiny.
- (2) Nepřetržitá činnost stálé pracovní skupiny může být organizována ve směnách. Délka jedné směny je stanovena předsedou příslušného krizového štábu na úvodním zasedání krizového štábu a může být měněna s ohledem na charakter řešené mimořádné události nebo krizové situace. V případě činnosti stálé pracovní skupiny ve směnném režimu je vedoucím stálé pracovní skupiny vedoucí příslušné směny.

³⁾ § 14 odst. 4 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 431/2010 Sb.

⁴⁾ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

- (3) Vedoucí stálé pracovní skupiny v době mezi zasedáními krizového štábu navrhuje opatření předsedovi příslušného krizového štábu.
- (4) Činnosti ve stálé pracovní skupině nejsou dotčena oprávnění a povinnosti dané jednotlivým členům jinými právními předpisy⁵⁾.
- (5) Úkoly stálé pracovní skupiny krizového štábu jsou zejména
 - a) příprava podkladů pro rozhodovací činnost předsedy krizového štábu (např. v oblasti ochrany obyvatelstva, přípravy a vyhlášení regulačních opatření, ukládání pracovní povinnosti a výpomoci, zabezpečení nezbytných dodávek, vyhlášení a odvolávání krizových stavů) včetně návrhů řešení,
 - b) sledování, analýza a vyhodnocování průběhu mimořádné události nebo krizové situace, opatření přijímaných orgány krizového řízení, složkami integrovaného záchranného systému a územními správními úřady,
 - c) dokumentování postupů řešení mimořádné události nebo krizové situace, vedení přehledu o nasazených silách a prostředcích a o ostatních disponibilních silách využitelných pro řešení mimořádné události nebo krizové situace,
 - d) podpora činnosti hejtmana nebo starosty obce s rozšířenou působností při koordinaci záchranných a likvidačních prací⁶⁾,
 - e) zajištění provedení úkolů ochrany obyvatelstva a dalších úkolů stanovených předsedou krizového štábu,
 - f) operativní součinnost s ostatními krizovými štáby, orgány krizového řízení a dalšími subjekty podílejícími se na řešení mimořádné události nebo krizové situace,
 - g) organizační zabezpečení informovanosti obyvatelstva a hromadných informačních prostředků,
 - h) analýza dopadů krizových opatření v území, pro které byl vyhlášen krizový stav, navrhování jejich změn,
 - i) vedení evidence finančních nákladů souvisejících s řešením mimořádné události nebo krizové situace,
 - j) organizační zabezpečení materiální, technické a informační podpory nasazeným silám a prostředkům.

Čl. 9

Spolupráce mezi krizovými štáby

- (1) Krizové štáby za účelem řešení mimořádné události nebo krizové situace navzájem spolupracují a udržují potřebnou komunikaci a trvalé spojení.
- (2) Spolupráce a zasilání dokumentů nezbytných pro řešení mimořádné události nebo krizové situace (např. rozsah, forma) mezi krizovým štábem kraje a krizovým štábem obce s rozšířenou působností, krizovým štábem obce s rozšířenou působností a krizovým štábem obce, pokud je zřízen, je řešena v příslušném krizovém plánu.
- (3) Spolupráce a zasilání dokumentů nezbytných pro řešení mimořádné události nebo krizové situace mezi krizovým štábem kraje a ústředním krizovým štábem probíhá prostřednictvím příslušných operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému.
- (4) Krizový štáb kraje zasilá Ministerstvu vnitra cestou příslušného operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému standardizované hlášení s informací o vývoji mimořádné události nebo krizové situace, a to vždy po úvodním zasedání krizového štábu a dále nejpozději v 8:00 a 18:00 hodin, pokud nebude stanoveno jinak. Vzor standardizovaného hlášení je uveden v příloze č. 1 k této směrnici.
- (5) Způsob předávání a forma hlášení krizového štábu obce s rozšířenou působností krizovému štábu kraje je uveden v krizovém plánu kraje a krizovém plánu obce s rozšířenou působností.

⁵⁾ Například zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁾ § 9 a 10 vyhlášky č. 328/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

- (6) Stálá pracovní skupina krizového štábu kraje udržuje potřebnou komunikaci a trvalé spojení s příslušným operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému, krizovými štáby sousedících krajů a krizovými štáby obcí s rozšířenou působností v kraji.
- (7) Stálá pracovní skupina krizového štábu obce s rozšířenou působností udržuje potřebnou komunikaci a trvalé spojení s příslušným operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému, příslušným krizovým štábem kraje, krizovými štáby sousedících obcí s rozšířenou působností zasažených mimořádnou událostí nebo krizovou situací, s krizovými štáby obcí, pokud jsou zřízeny.
- (8) Při zasilání elektronických zpráv v rámci spolupráce mezi krizovými štáby potvrzuje příjemce pouze ty zprávy, u kterých si to odesílatel vyžádal.

Čl. 10

Dokumentace krizového štábu

- (1) Dokumentaci krizového štábu se rozumí písemnosti zpracované po dobu činnosti krizového štábu při řešení mimořádné události nebo krizové situace.
- (2) Dokumentaci krizového štábu zpracovává stálá pracovní skupina, pokud předseda krizového štábu nestanoví jinak, a je předkládána vedoucím stálé pracovní skupiny na zasedání krizového štábu.
- (3) Za účelem dokumentování činnosti krizového štábu zpracovává stálá pracovní skupina zejména
 - a) záznam o průběhu činnosti stálé pracovní skupiny,
 - b) záznam o řešení mimořádné události nebo krizové situace a přijatých opatřeních,
 - c) přehled o situaci a prognózy vývoje mimořádné události nebo krizové situace,
 - d) přehled nasazených sil a prostředků, volných disponibilních lidských a věcných zdrojů,
 - e) přehled pohotovostních zásob použitých při řešení mimořádné události nebo krizové situace,
 - f) přehled okamžitých a očekávaných potřeb v souvislosti s řešením mimořádné události nebo krizové situace,
 - g) přehled nabídek humanitární pomoci, osobní pomoci a věcné pomoci, jejich rozdělení a distribuci,
 - h) návrhy tiskových prohlášení a informací pro veřejnost,
 - i) hlášení a informace jiným krizovým štábům nebo Ministerstvu vnitra,
 - j) evidenci odeslaných a doručených písemností.
- (4) Dokumenty uvedené v odstavci 3 mohou sloužit jako podklad pro zpracování závěrečné zprávy o hodnocení krizové situace.
- (5) Obsahuje-li některý dokument krizového štábu utajované informace nebo zvláštní skutečnosti, řídí se zpracování a manipulace s ním jinými právními předpisy⁷⁾.
- (6) Při nakládání se schválenou dokumentací krizového štábu se postupuje podle jiného právního předpisu⁸⁾.

Čl. 11

Odborná příprava členů krizového štábu

- (1) Odborná příprava členů krizového štábu se zabezpečuje zejména formou školení a cvičeními, která jsou organizována příslušnými orgány krizového řízení.
- (2) Předseda krizového štábu nařídí cvičení krizového štábu, pokud během uplynulých 12 kalendářních měsíců nebyl svolán krizový štáb
 - a) při cvičení složek integrovaného záchranného systému⁹⁾ nebo při cvičení orgánů krizového řízení nebo
 - b) při řešení mimořádné události nebo krizové situace.
- (2) Cvičení krizového štábu se provádí za účelem přípravy členů krizového štábu a orgánů podílejících se na řešení mimořádné události nebo krizové situace. Termín konání

⁷⁾ Například zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

cvičení, námět a náklady na jeho přípravu a provedení se projednají v příslušné bezpečnostní radě.

- (3) Hejtman je oprávněn nařídit cvičení krizového štábu obce s rozšířenou působností na území kraje¹⁰⁾. Toto cvičení může probíhat společně s cvičením krizového štábu kraje.

HLAVA II KRIZOVÝ ŠTÁB OBCE

Čl. 12 Krizový štáb obce

- (1) Starosta obce si za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán¹¹⁾.
- (2) Krizový štáb obce v rámci připravenosti na řešení krizových situací přiměřeně vykonává činnosti bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností.
- (3) Starosta obce, který zřídil krizový štáb obce, použije tuto směrnici v rozsahu odpovídajícím místním podmínkám a možnostem obce.

- (4) Starosta obce může
- do krizového štábu obce zařadit osoby nezbytné pro přípravu na krizové situace a jejich řešení,
 - organizovat a členit stálou pracovní skupinu podle místních podmínek a možností obce.

HLAVA III ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 13 Zrušovací ustanovení

Směrnice Ministerstva vnitra č. j. PO-365/IZS-2004 ze dne 8. října 2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti se zrušuje.

Čl. 14 Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem 15. prosince 2011.

Ministr vnitra
Jan Kubice v.r.

¹⁰⁾ § 18 odst. 3 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb., ve znění zákona č. 430/2010 Sb.

¹¹⁾ § 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., ve znění zákona č. 430/2010 Sb.

Vzor

Standardizované hlášení

KRIZOVÝ ŠTÁB

(hlavička příslušného krizového štábu včetně uvedení kontaktních údajů)

Zpráva č.:

Počet listů:

Přílohy:

Zasláno komu:

Odesílatel:	Příjemce:
	Kopie na vědomí:

STANDARDIZOVANÉ HLÁŠENÍ:

☐ k 08. hod. dne . . .☐ k 18. hod. dne . . .☐ k . hod. dne . . .

I. Základní údaje

Řešená mimořádná událost/krizová situace:
Vymezení zasaženého území:
Doba vzniku (datum, čas): . . . v . . . hod
Počet osob (souhrnný počet od doby vzniku mimořádné události nebo krizové situace) – ohrožených: – evakuovaných: – zraněných: – mrtvých: – pohřešovaných:

II. Podrobné údaje

Popis aktuální situace:

Činnost krizového štábu během sledovaného období:

Přehled nasazených sil a prostředků:

Přehled použitých pohotovostních zásob:

Realizace krizových opatření v území zasaženém krizovou situací:

Předpokládaný vývoj:

Požadavky na další síly a prostředky:

III. Další doplňující údaje

Např. předpokládané škody na majetku

Zpracovatel + kontakt:

Vybraná ustanovení právních předpisů

§ 12 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů zní:

„§ 12

Obsah činnosti krizového štábu kraje a obce s rozšířenou působností

- (1) Krizový štáb kraje svolává hejtman a krizový štáb obce s rozšířenou působností svolává starosta obce s rozšířenou působností v případě, že
 - a) je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení,
 - b) je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část,
 - c) jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací,
 - d) je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací¹²⁾,
 - e) jde o úkol prováděný při cvičení orgánů krizového řízení nebo cvičení složek integrovaného záchranného systému, nebo
 - f) je tento postup nezbytný pro řešení mimořádné události a není splněna některá z podmínek uvedených v písmenech a) až e).
- (2) Krizový štáb kraje nebo obce s rozšířenou působností projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření hejtmánovi nebo starostovi obce s rozšířenou působností, a to zejména na základě podkladů členů bezpečnostní rady kraje nebo obce s rozšířenou působností a stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje nebo obce s rozšířenou působností (dále jen „stálá pracovní skupina“).
- (3) Stálá pracovní skupina při řešení krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací¹²⁾ jedná nepřetržitě a připravuje podklady pro jednání krizového štábu, jehož je součástí.

¹²⁾ § 7 odst. 3, § 11 písm. c) a § 13 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.“.

§ 24b zákona č. 240/2000 Sb., ve znění zákona č. 430/2010 Sb. zní:

„§ 24b

Krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností

- (1) Krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností jsou pracovním orgánem zřizovatele pro řešení krizových situací.
- (2) Předsedou krizového štábu kraje je hejtman, který jmenuje členy krizového štábu kraje.
- (3) Předsedou krizového štábu obce s rozšířenou působností je starosta obce s rozšířenou působností, který jmenuje členy krizového štábu obce s rozšířenou působností.“

§ 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů zní:

„§ 13

Složení krizového štábu kraje a obce s rozšířenou působností

- (1) Členy krizového štábu kraje nebo obce s rozšířenou působností jsou
 - a) členové příslušné bezpečnostní rady,
 - b) členové příslušné stálé pracovní skupiny.
- (2) Členy stálé pracovní skupiny jsou
 - a) tajemník krizového štábu,
 - b) pracovníci krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
 - c) zástupci základních složek integrovaného záchranného systému¹¹⁾ a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

¹¹⁾ § 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2000 Sb.“.

§ 14 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů zní:

„§ 14

Společné ustanovení

- (1) Tajemníkem krizového štábu je tajemník příslušné bezpečnostní rady.
- (2) Pokud starosta obce zřídí k přípravě na krizové situace a jejich řešení krizový štáb obce^{12a)}, platí přiměřeně § 12 a 13.
- (3) Jednání bezpečnostní rady kraje a obce s rozšířenou působností se uskutečňuje nejméně dvakrát ročně.
- (4) Organizační a administrativní podmínky pro činnost bezpečnostní rady a krizového štábu zajišťuje příslušné pracoviště krizového řízení.

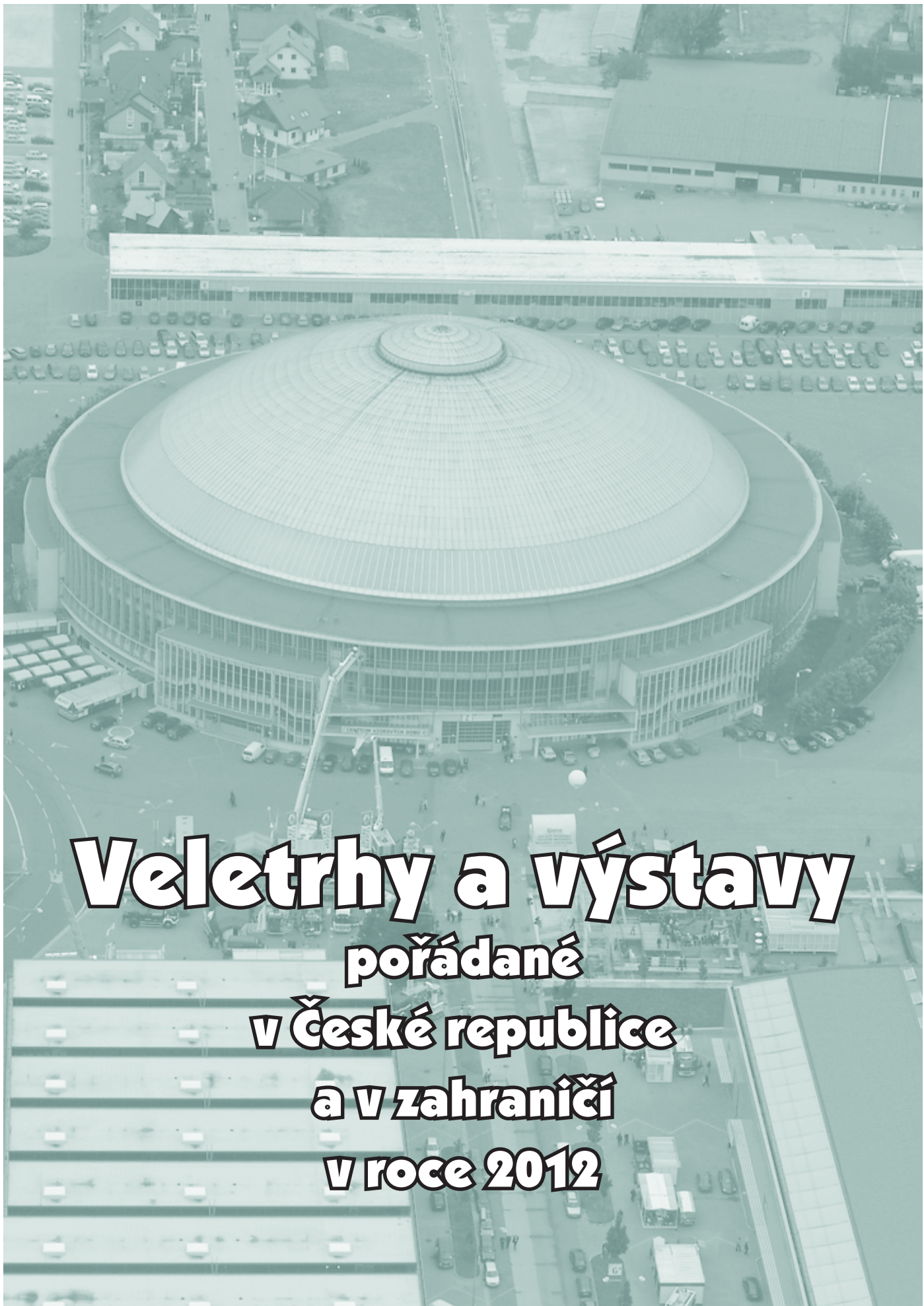
^{12a)} § 23 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb.“.

§ 11 vyhlášky č. 328/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. zní:

„§ 11

- (1) Krizový štáb kraje nebo krizový štáb obce s rozšířenou působností (dále jen „krizový štáb“) svolává jeho zřizovatel zejména při krizových stavech nebo při vyhlášení zvláštního stupně poplachu územně příslušného poplachového plánu¹⁶⁾ (dále jen „stupeň poplachu“). Pokud nelze postupovat podle věty první, může dát podnět ke svolání krizového štábu řídící důstojník hasičského záchranného sboru kraje, který může současně svolat stálou pracovní skupinu krizového štábu; o jejím svolání neprodleně informuje zřizovatele krizového štábu a řídí činnost stálé pracovní skupiny krizového štábu do jeho rozhodnutí.

¹⁶⁾ Například § 5 odst. 2 písm. d) zákona č. 239/2000 Sb.“.

Veletrhy a výstavy pořádané v České republice a v zahraničí v roce 2012

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
Česká republika				
16.-19.1.	INFOTHERMA 2012	Ostrava Výstaviště Černá louka	Ekologické a ekonomické vytápění, úspory energie a využívání obnovitelných zdrojů v malých a středních objektech	Agentura Inforpres, s.r.o. Riegrova 857 738 02 Frýdek-Místek Tel.: 558 622 524, 602 727 219 Fax: 558 622 524 bujakova@inforpres.cz www.inforpres.cz
26.-29.1.	DIVING EXPO BOAT EXPO	Praha Výstaviště Praha-Holešovice	Veletrhy vodních sportů	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Tel.: 221 992 134 Fax: 221 992 137 chmelik@terinvest.com, tel.: 606 817 540 www.terinvest.com www.modernivytipeni.cz
27.-28.1.	STAVÍME - BYDLÍME HODONÍN	Hodonín Dům kultury Horní Vály	Stavební výstava pro region Slovácka	Omnis Olomouc, a.s. Kosmonautů 8 772 11 Olomouc Tel.: 588 881 427, 776 711 499 Fax: 588 881 445 fuglickova@omnis.cz www.omnis.cz
8.-11.2.	STŘECHY PRAHA SOLAR PRAHA	Praha PVA Letňany	Odborné veletrhy se zaměřením na stavu, renovaci, obnovitelné zdroje a úspory energií	Střechy Praha, s.r.o. Jeremiášova 1422/7b 155 00 Praha 13 Kateřina Hájková Tel.: 602 356 143 Fax: 296 397 307 khajkova@strecthy-praha.cz www.strecthy-praha.cz
8.-11.2.	FOR WOOD 2012	Praha PVA Letňany	7. odborný veletrh progresivního stavění ze dřeva	ABF, a.s. František Přivětivý Tel.: 728 866 220 Fax: 225 291 198 privetivy@abf.cz www.forarch.cz www.abf.cz
17.-19.2.	STAVITEL 2012	Lysá nad Labem Výstaviště	18. národní výstava stavebních materiálů a technologií	Výstaviště Lysá nad Labem, s.r.o. Masarykova 1727 289 22 Lysá nad Labem Tel.: 325 553 203 pilarova@vll.cz www.vll.cz
23.-26.2.	MODERNÍ VYTÁPĚNÍ	Praha Výstaviště Praha-Holešovice	7. mezinárodní veletrh moderního vytápění, geotermální a solární techniky	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Tel.: 221 992 123 Fax: 221 992 149 kupcova@terinvest.com www.terinvest.com www.modernivytipeni.cz
23.-26.2.	DŘEVOSTAVBY	Praha Výstaviště Praha-Holešovice	7. mezinárodní veletrh dřevěných staveb, konstrukcí a materiálů	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Martin Přivětivý Tel.: 221 992 151 Fax: 221 992 149 drevostavby@terinvest.com www.terinvest.com
9.-10.3.	STAVÍME - BYDLÍME UHERSKÉ HRADIŠTĚ	Uherské Hradiště Klub kultury	Stavební výstava pro oblast Slovácka	Omnis Olomouc, a.s. Kosmonautů 8 772 11 Olomouc Tel.: 588 881 424, 777 102 013 Fax: 588 881 445 omnis@omnis.cz povysilova@omnis.cz www.omnis.cz
13.-16.3.	FOR INDUSTRY 2012	Praha PVA Letňany	11. mezinárodní veletrh strojírenských technologií	ABF, a.s. Tel.: 225 291 266 Fax: 225 291 191 forindustry@abf.cz www.abf.cz www.forindustry.cz
20.-23.3.	AMPER 2012	Brno Výstaviště	20. mezinárodní veletrh elektrotechniky a elektroniky	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Tel.: 221 992 134 Fax: 221 992 139 www.terinvest.com www.amper.cz
22.-24.3.	STŘECHY, PLÁŠTĚ, IZOLACE 2012	Ostrava Výstaviště Černá louka	21. ročník odborného stavebního veletrhu	Ostravské výstavy, a.s. Výstaviště Černá louka 728 26 Ostrava Tel.: 596 167 117 Fax: 596 167 125 andrea.bilkova@cerna-louka.cz www.cerna-louka.cz

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
22.-24.3.	VÝTAHY A ZDVIHACÍ TECHNIKA	Ostrava Výstaviště Černá louka	2. bienále specializované stavební výstavy	Ostravské výstavy, a.s. Výstaviště Černá louka 728 26 Ostrava Tel.: 596 167 120 Fax: 596 167 125 janka.vojackova@cerna-louka.cz www.cerna-louka.cz
29.-31.3.	STAVOTECH OLOMOUC	Olomouc Výstaviště Flora	Stavební a technický veletrh	Omnis Olomouc, a.s. Kosmonautů 8 772 11 Olomouc Tel.: 588 881 422, 608 711 422 Fax: 588 881 445 omnis@omnis.cz, nasadil@omnis.cz www.omnis.cz
29.-31.3.	BAZÉNY A SAUNY OLOMOUC	Olomouc Výstaviště Flora	Výstava bazénů, whirlpoolů a saun	Omnis Olomouc, a.s. Kosmonautů 8 772 11 Olomouc Tel.: 588 881 427, 776 711 499 Fax: 588 881 445 omnis@omnis.cz, fuglickova@omnis.cz www.omnis.cz
3.-5.4.	PRAGOMEDICA	Praha Výstaviště Praha-Holešovice	34. mezinárodní zdravotnický veletrh	Incheba Expo Praha Ing. Marcela Benešová Tel.: 220 103 491 Fax: 220 103 492 m.benesova@incheba.cz www.pragomedica.cz www.incheba.cz
11.-12.4.	STAVÍME - BYDLÍME ÚSTÍ NAD ORLICÍ	Ústí nad Orlicí Kulturní dům	Stavební výstava pro oblast Orlicka	Omnis Olomouc, a.s. Kosmonautů 8 772 11 Olomouc Tel.: 588 881 432, 608 968 158 Fax: 588 881 446 omnis@omnis.cz, nevtipilova@omnis.cz www.omnis.cz
13.-15.4.	MOBIL SALON	České Budějovice Výstaviště	20. ročník Auto, moto, garážová a servisní technika	Výstaviště České Budějovice, a. s. Husova 523 370 21 České Budějovice Tel: 387 714 911 Fax: 387 714 263 info@vcb.cz www.vcb.cz
24.-28.4.	IBF	Brno Výstaviště	Mezinárodní stavební veletrh	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 152 888 Fax: 541 152 889 ibf@bv.cz www.ibf.cz www.bv.cz
24.-27.4.	ENVI BRNO	Brno Výstaviště	Mezinárodní veletrh pro tvorbu a ochranu životního prostředí	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 152 888 Fax: 541 152 889 www.bv.cz
24.-28.4.	SHK BRNO	Brno Výstaviště	Mezinárodní veletrh technických zařízení budov	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 152 888 Fax: 541 152 889 shk@bv.cz www.shk.cz www.bv.cz
1.-2.5.	STAVÍME - BYDLÍME ŠUMPERK	Šumperk Dům kultury	Stavební výstava pro oblast Jeseníků	Omnis Olomouc, a.s. Kosmonautů 8 772 11 Olomouc Tel.: 588 881 432, 608 968 158 Fax: 588 881 446 omnis@omnis.cz, nevtipilova@omnis.cz www.omnis.cz
5.-7. 6.	PRAGOALARM/ PRAGOSEC	Praha Výstaviště Praha-Holešovice	19. mezinárodní veletrh zabezpečovací techniky, systémů služeb, požární ochrany a záchranných zařízení INCHEBA EXPO PRAHA	Incheba Expo Praha Lubor Dvořák Tel.: 220 103 307, 220 103 208 Fax: 233 378 225 l.dvorak@incheba.cz www.prigoalarm.cz www.prigosec.cz

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
6.-10.6.	AUTOTEC	Brno Výstaviště	Mezinárodní veletrh užitkových automobilů, dílů a servisní techniky	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 152 994 Fax: 541 153 042 www.bvv.cz
30.8.-4.9.	EKOSTYL	České Budějovice Výstaviště	Tvorba a ochrana životního prostředí, ekologické technologie, ekologické stavby, alternativní zdroje energie, bioprodukty a zdravý životní styl	Výstaviště České Budějovice, a. s. Husova 523 370 21 České Budějovice Tel: 387 714 911 Fax: 387 714 263 info@vcb.cz www.vcb.cz
7.-9.9.	ČTYŘI DNY SE ZÁCHRANÁŘI 2012	Lysá nad Labem Výstaviště	11. výstava představující integrovaný záchranný systém	Výstaviště Lysá nad Labem, s.r.o. Masarykova 1727 289 22 Lysá nad Labem Tel.: 325 552 050 Jan Řehounek Tel.: 325 553 204 rehounek@vll.cz www.vll.cz
8.-9.9.	CIAF	Hradec Králové	Mezinárodní letecký den	CZECH AIRSHOW AGENCY, s.r.o. Ocelářská 799 190 00 Praha 7 Tel.: 266 034 683 agency@airshow.cz www.airshow.cz
10.-14.9.	INTERPROTEC	Brno Výstaviště	Mezinárodní veletrh prostředků osobní ochrany, bezpečnosti práce a pracovního prostředí	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 152 944 Fax: 541 153 054 ddarmopilova@bvv.cz www.bvv.cz
10.-14.9.	MSV 2012	Brno Výstaviště	Mezinárodní strojírenský veletrh	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 153 044 Fax: 541 153 044 msv@bvv.cz www.bvv.cz
18.-22.9.	FOR ELEKTRO 2012	Praha PVA Letňany	5. veletrh elektrotechniky, osvětlovací techniky a zabezpečovacích systémů	ABF, a.s. Tel.: 222 891 111 Fax: 222 891 199 www.abf.cz
18.-22.9.	FOR ARCH 2012	Praha PVA Letňany	23. mezinárodní stavební veletrh	ABF, a.s. Tel.: 222 891 111 Fax: 222 891 199 forarch@abf.cz www.abf.cz www.forarch.cz
18.-22.9.	FOR THERM 2012	Praha PVA Letňany	3. veletrh vytápění, alternativních zdrojů energie a vzduchotechniky	ABF, a.s. Tel.: 222 891 111 Fax: 222 891 199 forarch@abf.cz www.abf.cz www.for-therm.cz
18.-22.9.	FOR ELEKTRO 2012	Praha PVA Letňany	5. veletrh elektrotechniky, osvětlovací techniky a zabezpečovacích systémů	ABF, a.s. Tel.: 222 891 111 Fax: 222 891 199 forelektro@abf.cz www.abf.cz www.for-elektro.cz
18.-22.9.	FOR WASTE 2012	Praha PVA Letňany	7. mezinárodní veletrh nakládání s odpady, recyklace, průmyslové a komunální technologie	ABF, a.s. Tel.: 222 891 111 Fax: 222 891 199 forarch@abf.cz www.abf.cz www.for-waste.cz
17.-19.10.	FUTURE SOLDIER	Praha PVA Letňany	Mezinárodní výstava vybavení vojenských jednotek	International Coordination Centre FUTURE SOLDIER Exhibition and Conference Opletalova 55, 110 00 Prague 1, Czech Republic www.natoexhibition.org
21.-24.11.	AQUATHERM	Praha PVA Letňany	19. mezinárodní odborný veletrh vytápění, ventilace, klimatizační, měřicí, regulační, sanitární a ekologické techniky	Progres Partners Advertising, s.r.o. Opletalova 55 110 00 Praha 1 Tel.: 224 234 274 Fax: 224 235 033 aqua@ppa.cz www.ppa.cz www.aqua-therm.cz

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
Zahraničí				
15.-17.1.	INTERSEC	Dubaj, Spojené arabské emiráty	Mezinárodní výstava bezpečnostní techniky	Channels Exhibitions LLC, Sunshine Buildings P.O.BOX 55254, Dubai, United Arab Emirates www.channelsexhibitions.com www.intersecexpo.com
24.-27.1.	BUDMA	Poznaň, Polsko	Mezinárodní veletrh stavebnictví	Miedzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. Glogowska 14, PL-60-734, Poznaň Tel.: +48/61/8692 000 www.mtp.pl info@mtp.pl
24.-27.1.	AQUA-THERM VIENNA	Vídeň, Rakousko	Mezinárodní odborný veletrh vytápění, klimatizace, sanitárního vybavení, koupelen a designu	Progres Partners Advertising, spol. s r.o. (zastoupení Reed Exhibitions) Opletalova 55 110 00 Praha 1 Ing. Olga Pešková Tel.: 221 602 324 www.ppa.cz
7.-10.2	AQUA-THERM MOSKVA	Moskva, Rusko	Mezinárodní odborný veletrh vytápění, dodávek vody, ventilace, sanitární, klimatizační a bazénové techniky	Progres Partners Advertising, spol. s r.o. (zastoupení M.S.I. Vertriebs GmbH) Opletalova 55 110 00 Praha 1 Tel.: 224 218 403, 224 234 274 Fax: 224 218 312, 224 235 033 vav@ppa.cz, www.ppa.cz
7.-10.2.	AQUA-THERM NITRA 2012	Nitra, Slovensko	14. mezinárodní odborný veletrh vytápění, větrání, klimatizační, měřicí, regulační, sanitární a ekologické techniky	Progres Partners Advertising, spol. s r.o. (zastoupení Reed Exhibitions) Opletalova 55 110 00 Praha 1 Ing. Olga Pešková Tel.: 221 602 324 www.ppa.cz
9.-12.2.	BAUEN+WOHNEN	Salzburg, Rakousko	Veletrh stavebnictví, bydlení a úspor energií	Progres Partners Advertising, spol. s r.o. (zastoupení Reed Exhibitions) Opletalova 55 110 00 Praha 1 Ing. Olga Pešková Tel.: 221 602 324 www.ppa.cz
11.-14.2.	HELI-EXPO	Dallas, Texas USA	Mezinárodní výstava vrtulníkové techniky	Helicopter Association International 1635 Prince Street Alexandria, VA 22314 Tel.: (703) 683-4646 Fax: (703) 683-4745 heliexpo@rotor.com www.heliexpo.com
14.-17.2.	SECURITY & SAFETY TECHNOLOGIES	Moskva, Rusko	Mezinárodní výstava bezpečnostní techniky	Krasnogorsk-4 143400, Moskva oblast Rusko Tel.: +7 (495) 935 7350, +7 (495) 935 7351 sst@reedexpo.ru www.security-moscow.com
28.2.-1.3.	SECURITY 2012	Sofia, Bulharsko	Mezinárodní specializovaná výstava - bezpečnost a ochrana	Bulgarian Chamber Of Commerce And Industry 42, Parchevich, Sofia, Bulgaria-1058 Tel.: +359 2/981 66 26, 989 72 40 fairs@bcc.bg www.bcci.bg
28.2.-1.3.	EUROCIS	Düsseldorf, Německo	Mezinárodní odborný veletrh komunikační, informační a zabezpečovací techniky v obchodu	Veletrhy Brno, a.s., výhradní zastoupení Messe Düsseldorf pro ČR a SR Výstaviště 1 647 00 Brno Tel.: 541 152 533 Fax: 541 153 051 mhorakova@bv.cz www.bvv.cz/representatives
5.- 8.3.	DEFENSE & SECURITY 2012	Bangkok, Thajsko	Asijská mezinárodní výstava vojenské a bezpečnostní techniky	Defense & Security 2011 Contact person: Ms. Anna Vichvech 503/23 KSL Tower 14th Floor Sri Ayuthaya Road Phyathai Bangkok 10400, Thailand Tel.: +66(0) 2642 6911 Ext. 121 Fax: +66(0) 2642 6919-20 info@asiandefense.com www.asiandefense.com
6.-7.3.	BORDER SECURITY EXPO 2012	Phoenix, Arizona, USA	Výstava bezpečnosti a ochrany, spojená s konferencí	National Center for Border Security and Immigration, University of Arizona Peter Cappiello Senior Program Manager (301) 493-5500 x3388 cappiello@ejkrause.com www.bordersecurityexpo.com

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
6.-9.3.	SECURITY SHOW	Tokio, Japonsko	Výstava zabezpečovacích zařízení	Nihon Kenzai Shimbun Inc. (NIKKEI) 1-9-5 Otemachi, Chiyoda-ku J-100-8066, Tokyo Tel.: +81/3/3512-5670 Fax: +81/3/3512 5680 tradefairs@smj.co.jp www.smj.co.jp
21.-22.3.	AVIONICS EXPO EUROPE	Mnichov, Německo	Mezinárodní výstava leteckých přístrojových systémů	Karina Pharoah Exhibit Services Manager T: +44 (0) 1992 656 615 F: +44 (0) 1992 656 700 KarinaP@pennwell.com
27.-31.3.	CONECO/ RACIOENERGIA 2012	Bratislava, Slovensko	Mezinárodní veletrh stavebnictví a využití energie	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7 851 01 Bratislava 5 Tel.: +421/2/6727 1111 Fax: +421/2/6241 1838 incheba@incheba.sk coneco@incheba.sk, www.incheba.sk
27.-31.3.	CLIMATHERM	Bratislava, Slovensko	16. mezinárodní veletrh chladicí a klimatizační techniky	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7 851 01 Bratislava 5 Tel.: +421/2/6727 1111 Fax: +421/2/6241 1838 incheba@incheba.sk coneco@incheba.sk, www.incheba.sk
27.-29.3.	ISC West: International Security Conference & Expo West	Las Vegas, Nevada, USA	ISC premier Education Bezpečnost staveb, požární ochrana a nové technologie v průmyslu	Reed Exhibitions The Americas 383 Main Avenue Norwalk, CT 06851, USA Tel.: +1/203/840 4800 Fax: +1/203/840 5805 inquiry@isc.reedexpo.com www.reedexpo.com www.iscwest.com
28.-30.3.	ISC West: International Security Conference & Expozition	Las Vegas, Nevada, USA	Largest U.S. Security Exhibit Hall Bezpečnost staveb, požární ochrana a nové technologie v průmyslu	Reed Exhibitions The Americas 383 Main Avenue Norwalk, CT 06851, USA Tel.: +1/203/840 4800 Fax: +1/203/840 5805 inquiry@isc.reedexpo.com www.reedexpo.com www.iscwest.com
28.-29.3.	Infosecurity BELGIUM	Brusel, Belgie	Výstava zabezpečení informací, informačních technologií a zdrojů	VNU Exhibitions Jaarbeursplein 6, 3521 AL Utrecht Tel: 0031/30/295 2700 Fax: 0031/30/295 2701 P. O. Box 8800, 3503 RV Utrecht Tel.: +31/30/295 2700 Fax: +31/30/295 2701 infosecurity@vnuexhibitions.com www.infosecurity.be
28.-29.3.	Infosecurity.be & Storage Expo Belgium	Brusel, Belgie	Výstava bezpečnostní techniky	Reed Exhibitions UK Gateway House 28 The Quadrant, Richmond, Surrey TW9 1DN, UK Tel.: +44/20/8271 2134 Fax: +44/20/8910 7823 rxinfo@reedexpo.co.uk www.reedexpo.com www.reedexhibitions.com
1.-3.4.	DIHAD	Dubaj, Spojené arabské emiráty	Mezinárodní výstava prostředků pro humanitární pomoc	Conferences & Exhibitions Organisation Est. P.O. Box: 13636, Dubai - UAE Dubai Health Care City. Block B, Office no. 303. Tel: +971 4 3624717 Fax: +971 4 3624718 index@emirates.net.ae dihad@index.ae www.index.ae www.dihad.org
17.-22.4.	AUTOSALÓN	Bratislava, Slovensko	22. mezinárodní salón automobilů	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7 851 01 Bratislava 5 Tel.: +421/2/67272218, +421/2/67271111 Fax: +421/2/62272227, +421/2/62272055 +421/2/62247101 incheba@incheba.sk www.incheba.sk

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
18.-21.4.	AERO	Friedrichshafen, Německo	Mezinárodní výstava všeobecného letectví	Messe Friedrichshafen GmbH Neue Messe 1 88046 Friedrichshafen, Německo PO Box 2080, 88010 Friedrichshafen Germany Německo Tel.: +49 7541 708-0, +49 7541 708-0 www.aero-expo.com
24.-26.4.	EXPO SEGURIDAD MEXICO	Mexico City, Mexiko	Mezinárodní výstava bezpečnosti a ochrany	S.A. de C.V., Tzenczontles, No. 560, Col. San Jemo 64630 Monterrey Tel.: 0052/81/8347 8560 eugenia.santamaria@giprex.com www.exposeguridadmexico.com
24.-26.4.	INFOSECURITY EUROPE	Londýn, Anglie	Výstava zabezpečení informací, informačních technologií a zdrojů	Reed Exhibitions UK Gateway House 28 The Quadrant, Richmond, Surrey TW9 1DN, UK Tel.: +44/20/8271 2134 Fax: +44/20/8910 7823 rxinfo@reedexpo.co.uk www.reedexpo.com www.reedexhibitions.com
24.-27.4.	MIPS	Moskva, Rusko	Mezinárodní výstava bezpečnosti a požární ochrany	ITE LLC Moscow 15, Zubarev lane, bldg. 1 Moscow, 129164, Russia Tel.: +7 (495) 935-7350 Fax: +7 (495) 935-7351 www.mips.ru/about/index_e.asp
24.-27.4.	PRO ARCH SLOVAKIA 2011	Banská Bystrica, Slovensko	15. mezinárodní stavební veletrh	BB Expo, s.r.o. ČSA 12 947 01 Banská Bystrica Tel.: +421/48/4125 945, 4152 691, 4154 492, 4154 160, Fax: +421/48/4124 205 bbexpo@bbexpo.sk www.bbexpo.sk
25.-26.4.	COUNTER TERROR EXPO	Londýn, Velká Británie	Mezinárodní výstava a konference k boji proti terorismu	www.counterterrorexpo.com
2.-4.5.	IDEB	Bratislava, Slovensko	4. mezinárodní veletrh obranné techniky	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7 851 01 Bratislava 5 Tel.: +421/2/67272218, +421/2/67271111 Fax: +421/2/62272227, +421/2/62272055 +421/2/62247101 incheba@incheba.sk www.incheba.sk
3.-6.5.	KADEX	Astana, Kazachstán	Mezinárodní veletrh obranné techniky	www.astana-expo.com
16.-17.5.	COUNTER TERROR EXPO US	Washington, USA	Mezinárodní výstava a konference k boji proti terorismu	www.counterterrorus.com Wendy Moore National Accounts Manager, Sales A-J Tel: 703-522-2012 Fax: 703-522-6448
12.-14.6.	AQUA	Trenčín, Slovensko	Mezinárodní výstava vodního hospodářství, hydroenergetiky, komunální techniky a ochrany životního prostředí	Expo Center, a.s. Pod Sokolicami 43 911 01 Trenčín Tel.: +421/32/7435600 Fax: +421/32/7435600 sr@expocenter.sk www.expocenter.sk
25.-27.7.	Security 2012	Sydney, Austrálie	Výstava technologií zabezpečení, bezpečnosti IT, služeb a systémů	Exhibition Enquiries and Sales – Australia & New Zealand Kylie McRorie Exhibition Sales Executive kmcrore@divexhibitions.com.au Tel.: +61 3 9261 4504 www.securityexpo.com.au
23.-27.8.	FIRE - RESCUE International 2012	Georgia World Congress Center Atlanta, USA	Mezinárodní výstava požární a záchranné techniky	International Association Of Fire Chiefs (IACF) 4025 Fair Ridge Drive Suite 300 Fairfax, VA 22033-2868 Fairfax, VA United States Of America Tel: +(1)-(703)-2730911 Fax: +(1)-(703)-2739363
3.-6.9.	MSPO	Kielce, Polsko	Mezinárodní výstava obranného průmyslu	TARGI KIELCE S.A. ul. Zakładowa 1, 25-672 Kielce Tel.: 41 365 12 22 Fax: 41 345 62 61 biuro@targikielce.pl www.msपो.pl

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
11.-13.9.	GPEC	Lipsko, Německo	Mezinárodní výstava vybavení pro policii a speciální jednotky	Exhibition & Marketing Wehrstedt GmbH Dr. Uwe H. Wehrstedt, Geschäftsführer Hagenbreite 9 06463 Falkenstein Harz / OT Ermsleben Deutschland Tel.: 0700-WEHRSTEDT Tel.: +49 (0) 34 743-62 092 Fax: +49 (0) 34 743-62 091 info@gpec.de
26.-29.9.	ARMS AND SECURITY	Kyjev, Ukrajina	Zbraně a ochrana - mezinárodní veletrh	IEC - International Exhibition Centre Ltd. 15, Brovarsky Ave., UA-02660 Kiev Tel.: +380/44/2011153 Fax: +380/44/2011153 zbroya@iec-expo.com.ua olga@iec-expo.com.ua www.iec-expo.com.ua
27.-29.9.	SLOVMEDICA	Bratislava, Slovensko	14. ročník výstavy zdravotnické techniky, technologií a přístrojů	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7 851 01 Bratislava 5 Tel.: +421/2/6727 1111 Fax: +421/2/6241 1838 Ing. Ivan Veselý Tel.: +421267272218, +421903204452 Fax: +421267272201 ivesely@incheba.sk www.incheba.sk

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 2/2012

Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

vyhlašuje

4. ročník soutěže v rámci projektu

„DÁVAJÍ ZA NÁS RUKU DO OHNĚ“

pod záštitou generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Drahoslava Ryby

Soutěž pro všechny nadšené scénáristy, režiséry, kameramany a herce na téma:

PREVENCE V PRAXI

*Pomozte svým spolužákům osvojit si základní pravidla, jak čelit mimořádné události.
Zamyslete se nad tím, co by měli vaši spolužáci znát a natočte originální video.*

Letošní soutěž je určena pro všechny, kteří mají zajímavé nápady, není jim lhostejná bezpečnost kamarádů a rádi by si vyzkoušeli některou z filmařských profesí.

Průběh soutěže: Zahájení: 1. února 2012

Ukončení: 30. června 2012 (nejpozdější termín zaslání videosnímků)

Vyhodnocení příspěvků odbornou porotou: do 15. srpna 2012

Ocenění vítězů: 8. září 2012 v Expozici požární ochrany HZS ČR ve Zbirohu

Vítězové budou pozváni na **slavnostní akci konanou 8. září 2012** v Expozici požární ochrany HZS ČR ve Zbirohu, odkud si kromě věcných darů odnesou určitě i krásné zážitky.

Soutěžní témata:

Jak volat na tísňovou linku, zneužití tísňové linky

Co dělat při požáru (požár v domě, požár ve volné přírodě,...)

Improvizovaná ochrana dýchacích cest a povrchu těla před zplodinami hoření a ostatními chemickými látkami

Aby doma nehořelo (na co si dát pozor, hasicí přístroje, hlásiče požáru,...)

Co dělat, když zazní siréna

Na co nezapomenout před opuštěním bytu (z hlediska požární bezpečnosti)

Jak se připravit na povodně

Na videosnímku bude porota hodnotit – nápad, originalitu zpracování, srozumitelnost, obsahovou správnost, celkový umělecký dojem a technické zpracování (zvuk, efekty).

Podmínky účasti: • zaslání videosnímku (možno zpracovat i více témat) na DVD spolu s vyplněnou přihláškou a souhlasem • DVD nosič označit jménem autora/kolektivu a názvem snímku • každý soutěžící může zaslat maximálně 3 snímky • vyplněná přihláška musí obsahovat všechny informace • přiložit podepsaný souhlas s poskytnutím autorských práv (součást přihlášky).

Bez těchto náležitostí nebude možné příspěvky do soutěže zařadit.

Vše zašlete nejpozději do 30. června 2012 na adresu:

MV-generální ředitelství HZS ČR, Kloknerova 26, Pošt. příhrádka 69, 148 01 Praha 414

Na obálku uveďte heslo soutěže : „Dávají za nás ruku do ohně“

S dotazy se obraťte na nicole.zaoralova@grh.izscr.cz, telefon: 602 215 142

Partnerem soutěže je Nakladatelství Fraus, s.r.o.,
vydavatel encyklopedií

CO-JAK-PROČ

Soutěže, hry, zajímavosti na www.cojakproc.cz

Informace o soutěži a přihlášku naleznete na www.hzscr.cz/soutez

strana 6

POŽÁRNÍ OCHRANA

Hasiči zachránili více než dvanáct tisíc lidských životů a uchránili několikamiliardové hodnoty	4
Požár vznikl v příručním skladu	6
Nový požárně bezpečnostní standard pro cigarety	10
Využití počítačového modelování požárů	12
Jednotné doklady ke stavbě v elektronické podobě	14

strana 15

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Simulační program pro výcvik hasičů	15
Prověрка připravenosti ÚSAR odřadu	18
Projekt vzniku českého DVI týmu	20
E-learning – ověřená platforma vzdělávání	22

OCHRANA OBYVATELSTVA

Poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu zasaženému následky mimořádné události	23
--	----

strana 18

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Sjednávání postupů v oblasti krizového řízení v roce 2011	24
Výbor pro civilní nouzové plánování a jeho činnost v roce 2011	26
Krizové řízení v působnosti Ministerstva životního prostředí	28
Civilní nouzové plánování v NATO v roce 2011	30

INFORMACE

Nejvýznamnější událost bezpečnostního průmyslu roku	32
Navštivte Hasičské muzeum v Ostravě	33

strana 32

PŘÍLOHY

Kalendář hlavních sportovních soutěží na rok 2012
Metodika zpracování plánů krizové připravenosti

Velkolepý spartánský hold záchranářům

V rámci projektu Sparta vzdává hold záchranářům, hasičům, policistům a vojákům umožnil klub vstup zdarma příslušníkům a zaměstnancům uvedených složek IZS na dvě lednová extraligová utkání sehraaná v Tipsport areně.

Letošní, v pořadí již třetí ročník akce, byl skutečně velkolepý. Po pátečním zápasu proti Kladnu před více než desetitisícovou kulisou akce gradovala nedělním duelem s Libercem, kterému přihlíželo bezmála 12 000 diváků. Zápasu předcházelo vystoupení Hudby hradní stráže a Policie ČR, státní hymna v podání sólisty Národního divadla Františka Zahradníčka a slavnostní nástup zástupců jednotlivých záchranářských složek a Armády ČR.

Utkání s Libercem pak hráči Sparty odehráli ve speciální sadě dresů s logy jednotlivých složek. Dresy jsou nyní draženy v sadách i s návleky na kalhoty a stulpnami. Výtěžek z aukce bude převeden na konto Nadace policistů a hasičů – vzájemná pomoc v tísni, která se v současnosti stará o více než 60 dětí ze 42 rodin policistů a hasičů, kteří zahynuli při výkonu služby a 45 trvale tělesně těžce postižených bývalých příslušníků těchto složek. O přestávce zápasu ministr vnitra Jan Kubice společně s ředitelem Nadace Vladimírem Šuterou převzali z rukou předsedy představenstva HC Sparta Praha Petra Brízyšek pro Nadaci v hodnotě 30 tisíc korun. Dárkem pro přihlížející

záchranáře byl i samotný zápas, ve kterém padlo 10 branek a skončil vítězstvím domácích.

Za předvedenou hru, ale zejména za svůj ojedinělý počín, patří spartánským hokejistům a vedení klubu velké uznání a poděkování.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, foto kpt. Ing. Ivana SVITÁKOVÁ

Hasiči zachránili více než dvanáct tisíc lidských životů a uchránili několikamiliardové hodnoty

Dne 24. ledna 2012 se v budově MV-generálního ředitelství HZS ČR konala bilanční tisková konference, na které generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoš Ryba a jeho náměstci brig. gen. Ing. Miloš Svoboda a plk. Ing. František Zádina seznámili zástupce médií s činností sboru v uplynulém roce.

Převládaly zásahy u technických havárií

V roce 2011 zasahovaly jednotky PO celkem u 101 101 událostí. Proti roku 2010 jde o 9% pokles. Nejčastěji hasiči zasahovali u technických havárií (např. vyprošťování a záchrana osob nebo zvířat, otevírání uzavřených prostor, odstraňování překážek na komunikacích), kterých bylo 50 035, což představuje pokles o 21 %. Z celkového počtu událostí se zásahem jednotek PO tvořily technické havárie 49,5 %. Jednotky PO zasahovaly u 17 061 dopravních nehod (17 % z celkového počtu zásahů), což je o 4 % méně než v roce 2010.

Hasiči likvidovali nebezpečné látky v 5285 případech (srovnatelně s rokem 2010), z toho v 4251 případech šlo o únik ropných produktů. Z celkového počtu událostí se zásahem jednotek PO tvořily úniky nebezpečných látek 5 %.

Jednotky PO bezprostředně zachránily celkem 12 015 lidských životů a před hrozcím nebezpečím evakuovaly 30 351 osob. Při zásahové činnosti bylo zraněno 405 hasičů, z toho 303 profesionálních.

Zásahová činnost jednotek PO probíhala v 91 650 případech v součinnosti s ostatními složkami IZS. Nejčastěji s Policií ČR (59,8 %), dále zdravotnickou záchrannou službou (21 %) a obecní policií (10,5 %).

Nejvíce událostí vznikalo v pátek (15,6 %) a v srpnu (12,4 %), nejméně v neděli (12,3 %) a v únoru (5,8 %). Nejvyšší počet zásahů byl proveden v Moravskoslezském kraji (17 868), dále Středočeském kraji (12 554) a Ústeckém kraji (8 528).

Počet událostí se zásahem jednotek PO

Druh události	2010	2011	Index % 2011/10
Požáry s účastí jednotky PO	17 296	20 511	119
Dopravní nehody	18 053	17 061	95
Úniky nebezpečných látek z toho „ropných produktů“	5 300 4 407	5 285 4 251	100 96
Technické havárie	62 961	50 035	79
Radiační havárie a nehody	0	1	x
Ostatní mimořádné události	2	7	350
Plané poplachy	8 037	8 202	102
CELKEM	111 649	101 101	91

Planých poplachů bylo zaznamenáno 8202. Tvořily 8 % z celkového počtu událostí a oproti roku 2010 vzrostl jejich počet o 2 %.

Nejvíce požárů v domácnostech

Jednotky PO likvidovaly celkem 20 511 požárů. Proti roku 2010 vzrostl jejich počet o 19 %.

Bylo evidováno 1152 osob zraněných při požárech, což je nejvíce za posledních deset let. Oproti roku 2010 se tento počet zvýšil o 92 osob. Při požárech zemřelo 129 osob. Ve srovnání s rokem 2010 se tento počet snížil o dvě osoby. Z celkového počtu usmrčených u požárů byly dvě děti do 15 let, 97 osob ve věku 15 až 60 let a 30 osob ve věku nad 60 let.

Nejvíce úmrtí u požárů bylo zaznamenáno v soukromých domácnostech (66 usmrčených a 571 zraněných) a v dopravě (28 usmrčených a 203 zraněných). Nejvíce usmrčených při požárech je evidováno v Moravskoslezském kraji (22 případů), kraj Královéhradecký neeviduje žádnou oběť požáru.

Škody způsobené požáry se vyšplhaly na 2,24 miliard Kč.

Počet požárů podle nejčastějších příčin vzniku požáru

Příčina	2010	2011	Index % 2011/10
Úmyslné zapálení	1 638	1 838	112
Hra dětí s ohněm	221	246	111
Nedbalost dospělých	2 565	2 087	81
Závady komínů	318	291	92
Závady topidel	171	135	79
Technické závady (mimo komínů a topidel)	2 908	2 794	96
Samovznícení	81	112	138
Výbuchy	14	16	114
Blesky	53	60	113
Dopravní nehody	129	140	109
Dále nedošetřované požáry	8 965	11 807	132
Ostatní příčiny	41	37	90
Neobjasněno, v šetření	843	984	117
CELKEM	17 937	21 125	118

(Požáry nedošetřované: zejména požáry bez škody v přírodním prostředí vlivem suchého období v letních a podzimních měsících).

Hasiči před požárem uchránili majetek za více než osm miliard Kč.

Nejvíce požárů (2668) vzniklo v domácnostech (o 161 více než v roce 2010).

Nejčastějšími příčinami vzniku požárů byly technické závady (2794) a nedbalost dospělých (2087). Oproti roku 2010 se zvýšil počet požárů úmyslně založených na 1838, což je o 200 více než v roce 2010. Mírný pokles zaznamenaly požáry způsobené závadami komínů (291) a topidel (135). Ve 246 případech byla příčinou vzniku požárů hra dětí s ohněm.

Zásahová činnost v letech 2001 až 2011

V rámci hodnocení byla statisticky vyjádřena zásahová činnost jednotek PO za období let 2001 až 2011. Bylo zaznamenáno celkem 1 147 156 událostí se zásahem jednotek PO. Vzniklo 229 569 požárů. Jednotky PO v tomto období bezprostředně zachránily 92 487 lidských životů a před hrozícím nebezpečím evakuovaly 208 899 osob.

Výkon státního požárního dozoru

V roce 2011 bylo realizováno celkem 11 980 kontrolních akcí na dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně. Kontrolní akce obsáhly 1084 komplexních kontrol, 7871 tematických kontrol a 3025 kontrolních dohlídek. Většina kontrol byla provedena u právnických a podnikajících fyzických osob (11 376).

V rámci celorepublikových kontrolních akcí byly kontrolovány bytové domy a ubytovací zařízení, ve kterých jsou ubytovány nepřízpůsobivé osoby. V oblasti stavební prevence bylo orgány SPD vydáno 78 963 stanovisek, zúčastnily se 3285 územních a stavebních řízení a 27 555 řízení o uvedení stavby do užívání.

V oblasti zjišťování příčin vzniku požárů orgány SPD zpracovaly 9510 spisů o požárech a bylo vypracováno 592 požárně technických expertíz.

HZS krajů provedly celkem 333 mimořádných tematických kontrol. Nejvíce ve Středočeském kraji (59), nejméně ve Zlínském kraji (6). Bez závad bylo 48 kontrol, u 285 kontrol (85,6 %) byly zjištěny závady. Zjištěno bylo celkem 1060 závad, nejvíce v Ústeckém kraji (168), nejméně ve Zlínském kraji (21).

Tísňová volání

Na linkách 112 a 150 bylo přijato 4 005 311 volání (oproti roku 2010 o 1 % méně). Na lince tísňového volání 112 bylo v loňském roce přijato 3 524 073 volání, na lince 150 celkem 481 238 volání. Mimo telefonní centra tísňového volání bylo uskutečněno 8 899 tísňových volání.

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení

Rada významných úkolů byla plněna v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

HZS ČR v souladu s Konceptí vzdělávání v oblasti krizového řízení zabezpečil vzdělávání starostů obcí (z úrovně MV-generálního ředitelství HZS ČR starostů obcí s rozšířenou působností a primátorů, z úrovně HZS krajů starostů ostatních obcí).

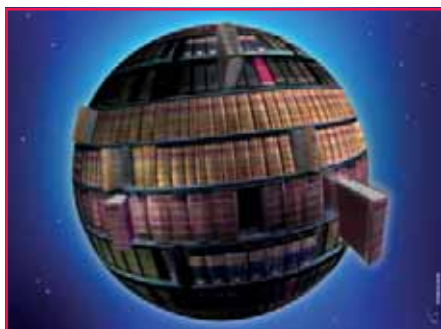
MV-generální ředitelství HZS ČR ve spolupráci s vybranými HZS krajů zpracovalo Metodiku zpracování krizových plánů, Metodiku zpracování plánů krizové připravenosti a plánů krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury a Směrnici Ministerstva vnitra ke krizovým štábům. Tyto dokumenty představují významné pomůcky pro všechny orgány krizového řízení.

Výraznou měrou se rovněž podílelo na aktualizaci Bezpečnostní strategie ČR, implementaci směrnice EU o evropské kritické infrastruktuře do právního řádu ČR a na začlenění tematik ochrana člověka za mimořádných událostí, dopravní výchova a péče o zdraví do studijních programů pedagogických fakult.

S nejnižším rozpočtem

V závěru tiskové konference generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoslav Ryba upozornil na skutečnost, že v letošním roce bude HZS ČR hospodařit s nejnižším rozpočtem v jeho novodobé historii. Nejvýrazněji se tato skutečnost projeví v oblasti investic. „Rozpočet sboru je nižší, než činí uchráněné hodnoty zásahem jednotek požární ochrany během loňského roku. Doslova každá koruna vložená do rozpočtu hasičů se státu vrátí,“ zdůraznil.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, kpt. Ing. Ivana SVITÁKOVÁ, pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
foto Milan VÁVRŮ a archiv redakce

V prosinci 2011 byl na Intranetu zprovozněn „On-line katalog knihovny MV-GR HZS ČR“, kde je možné jednoduchým způsobem vyhledávat knihy, periodika, AV média nebo mapy.

Katalog je určen všem příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS ČR. Zatím je zprovozněno vyhledávání jednotlivých publikací podle názvu, jména autora nebo signatury. Po dokončení digitalizace knihovního systému, která v současnosti probíhá, bychom chtěli tuto službu rozšířit o další funkce, který knihovní systém umožňuje.

Romana ROSENKRANZOVÁ, pracovnice knihovny

Požár vznikl v příručním skladu

V obci Loděnice ve Středočeském kraji došlo 27. listopadu 2011 k rozsáhlému požáru výrobní budovy v areálu firmy GZ Digital Media, a.s., výrobce CD a DVD. Dva zaměstnanci společnosti při něm utrpěli zranění. Hasičům se podařilo požár zlikvidovat po 26 hodinách náročného zásahu.

Popis objektu

Třípodlažní trakt výrobní haly o rozměrech 112 x 32 m měl smíšenou stavební konstrukci. Svislé stavební konstrukce byly vyzděny z plných pálených cihel, podlahy betonové. Střešní konstrukci tvořily ocelové nosníky, na nichž byl ukotven plášť z dřevěných desek shora pobitých ocelovým plechem. Podkrovní prostor oddělovaly od 3. nadzemního podlaží (NP) zavěšené podhledy s tepelnou izolací a prkennou pochozí lávkou uprostřed. V 1. NP jižního traktu se nacházela tiskárna, ve 2. NP kancelářské prostory, závodní jídelna a sklad provozních chemikálií a ve 3. NP byly umístěny dílny ruční výroby – lepení a balení, příruční sklad hořlavých kapalin a další kancelářské prostory. Na jižní trakt navazoval a byl s ním přímo propojen objekt tzv. věže – čtyřpodlažní budovy se schodišťovým prostorem, v jejímž 4. NP byla umístěna technologická nádrž užitkové vody. Za věží budova dále pokračovala severním traktem výrobní haly.

Průběh zásahu

Požár vznikl v 16.50 hodin v místnosti příručního skladu hořlavých kapalin ve 3. NP, kde došlo ke vznícení oděvu na zaměstnanci, který manipuloval s hořlavinami. Utrpěl popáleniny druhého stupně. Při požáru došlo ke zranění ještě další zaměstnankyně, která se intoxikovala zplodinami hoření. Před příjezdem jednotek PO se uskutečnila samovolná evakuace zaměstnanců z objektu.

U požáru zasahovaly jednotky HZS Středočeského kraje ze stanic Beroun, Hořovice, Kladno a Řevnice posílené o jednotky HZS hl. m. Prahy a jednotky SDH obcí Chyňava, Loděnice, Rudná a Vysoký Újezd, ve spolupráci se ZZS a Policií ČR.

Požár byl nahlášen v 16.55 hodin dne 27. listopadu 2011 na operační a informační středisko HZS Středočeského kraje v Kladně (dále jen „OPIS“) s tím, že hoří výrobní hala gramofonových závodů ve druhém patře. Na místo zásahu byla vyslána jednotka HZS Středočeského kraje ze stanice Beroun s požární technikou CAS 20, CAS 16, AZ 30 a VEA a dále jednotka SDH obce Chyňava s CAS 25 a CAS 32 a místní jednotka SDH obce Loděnice s CAS 25.

Po příjezdu na místo zásahu v 17.05 hodin a krátkém průzkumu velitel zásahu (VZ) požádal o vyhlášení II. stupně požárního poplachu a vyslání další požární techniky.

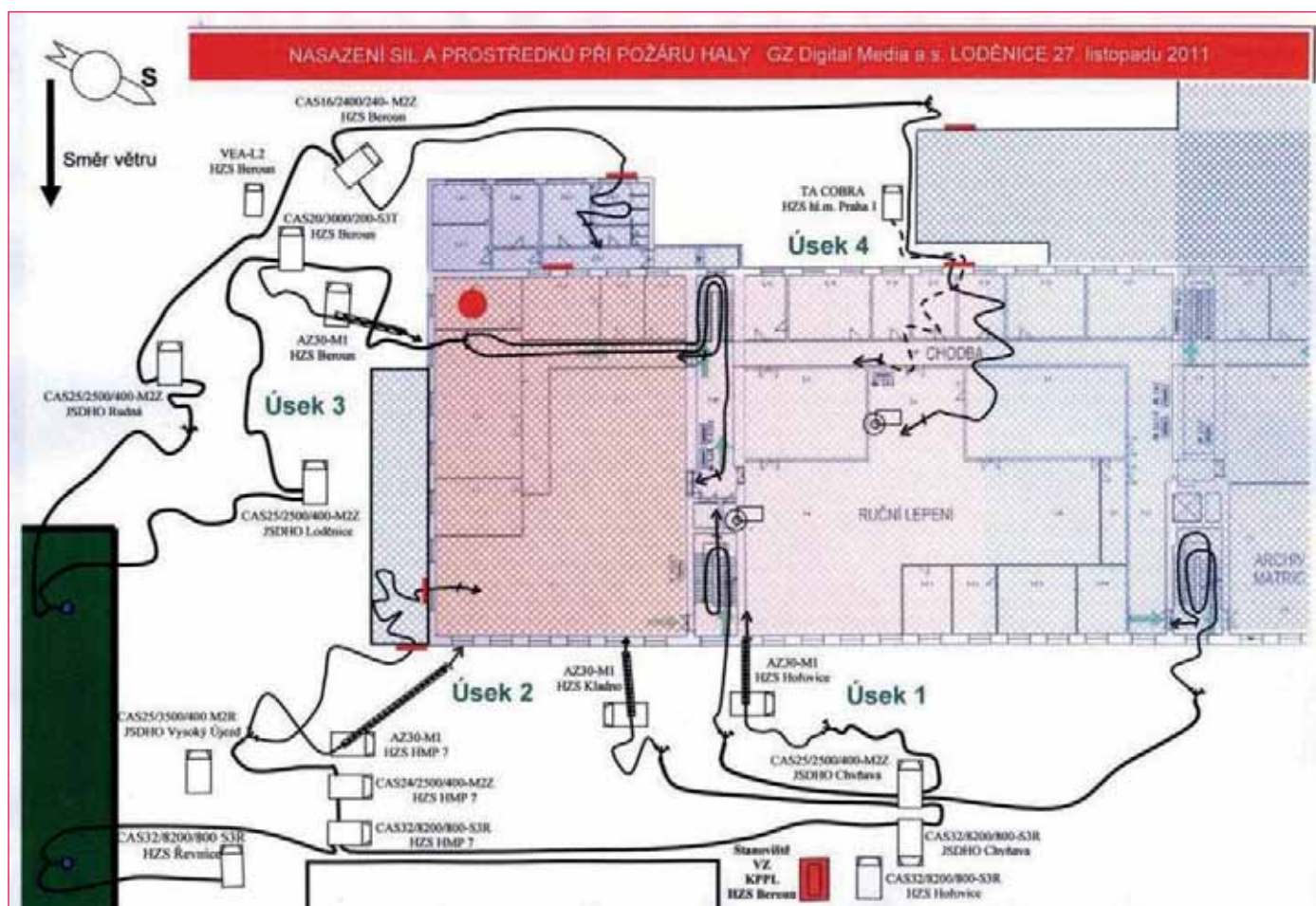
V úvodní fázi zásahu byly rozvinuty dva proudy C 52 a hasiči v dýchacích přístrojích postupovali vnitřním schodištěm do 3. NP k hořící dílně ručního lepení. U příručního skladu hořlavých kapalin byl ustaven požární automobilový žebřík ke snížení intenzity plamenného hoření. Požární techniku hasiči napojili na vnitropodnikovou hydrantovou síť. Hasič se zdravotnickým vzděláním poskytoval až do příjezdu ZZS dvěma zraněným osobám první pomoc.

Na základě požadavku VZ postupně OPIS vyslalo jednotku SDH obce Vysoký Újezd s CAS 25, jednotku SDH obce Rudná s CAS 25, jednotky HZS Středočeského kraje stanic Hořovice s CAS 32 a AZ 30, Řevnice s CAS 32 a Kladno s AZ 30. Byla vyžádána mezikrajská pomoc od HZS hl. m. Prahy, který na místo zásahu vyslal jednotky stanice 7 s CAS 24, CAS 32 a AZ 30.

Vzhledem ke skladbě hořlavých materiálů a ke skutečnosti, že objekt nebyl dělen do požárních úseků, došlo k rychlému rozšíření požáru svisle do podkrovního prostoru a vodorovně do sousední dílny ruční výroby. Horké spaliny se kumulovaly v celém podstřešním prostoru v délce 112 m a netěsnostmi v podhledu pronikaly do všech místností ve 3. NP. Při zásahu došlo v 17.45 hodin ke ztrátě nosné funkce ocelové konstrukce a ke zřícení střešní konstrukce na betonovou podlahu 3. NP na ploše 32 x 32 m. V úrovni 3. NP se zásahem podařilo udržet plochu požáru 40 x 32 m.

Místo zásahu bylo rozděleno na čtyři úseky, v 18.01 hodin velení zásahu převzal řídicí důstojník územního odboru Beroun.

Úsek 1 byl vytvořen na severovýchodní straně traktu, kde byly nasazeny síly a prostředky proti šíření požáru ve 3. NP, v podkrovním prostoru a na severovýchodní straně střechy. Úseku 1 velel velitel stanice Hořovice, který nasadil jeden proud C 52 po vnitřním schodišti na úroveň 3. NP, dva proudy C 52 ze dvou požárních automobilových žebříků. Do objektu věže byl natažen jeden záložní proud pro případ nečekaného rozvoje požáru. Kromě hašení se v úseku 1 provádělo

odvětrání střešní konstrukce, demontáž podhledů, zaplachtování drahých tiskařských strojů v 1. NP a odčerpávání hasební vody z výtahové šachty kalovým čerpadlem.

Úsek 2 byl vytvořen na jihovýchodní straně traktu, kde byly nasazeny síly a prostředky ke snížení největší intenzity požáru hašením ve 3. NP. Úseku 2 velel velitel čtyř stanic 7 HZS hl. m. Prahy, který nechal nasadit jeden proud C 52 z koše automobilového žebříku a jeden proud C 52 po požárním nastavovacím žebříku dovnitř budovy ve 3. NP.

Úsek 3 byl vytvořen na jihozápadní straně traktu, kde byly nasazeny síly a prostředky ke snížení největší intenzity požáru hašením ve 3. NP. Úseku 3 velel velitel družstva stanice Beroun, který nasadil dva proudy C 52 po vnitřním schodišti, jeden proud C 52 z koše automobilového žebříku a jeden proud C 52 po požárním nastavovacím žebříku na střeše přístavby z jihozápadní strany. V průběhu zásahu bylo nutné v tomto úseku provést částečnou evakuaci chemikálií ze skladu ve 2. NP, které byly ohroženy zatékající hasební vodou. Byla vytvořena šestičlenná skupina hasičů, která v dýchacích přístrojích podle pokynů technika chemické služby vynášela chemikálie v promokavých obalech do bezpečného prostoru. Ve skladu zůstaly pouze chemikálie ve voděvzdorných obalech. Změřením pH lakmusovými papírky bylo zjištěno pH=6, a bylo možné nasadit plovoucí čerpadlo k odčerpání vody z havarijní jímky skladu ven z budovy. V průběhu zásahu byl útočný proud C 52 z koše AZ stažen a AZ byl nasazen k osvětlení místa zásahu dvěma halogenovými reflektory (1000 W).

Úsek 4 byl vytvořen na severozápadní straně traktu, kde byly nasazeny síly a prostředky k zabránění šíření požáru v podstřešním prostoru a na severozápadní straně střešy. Úseku 4 velel velitel družstva stanice Beroun, který nasadil jeden proud C 52 po požárním žebříku na střechu výrobní haly a vysokotlaký proud z hasičů a řezacího zařízení COBRA HZS hl. m. Prahy. Prioritním úkolem bylo odvětrání již částečně zasaženého podkrovního prostoru. Do střešního pláště byly vytvořeny otvory zařízením COBRA a kotoučovými pilami. Po odvětrání a ochlazení půdního prostoru byl

shora nasazen nastavovací žebřík na pochozí lávku a proud C 52 byl využit k hašení požárem zasaženého dřevěného podbití zevnitř. V průběhu zásahu došlo k nahrazení jednoho proudu C 52 dvěma vysokotlakými proudy z CAS 16, s nimiž se v podkrovním prostoru lépe manipulovalo. K osvětlení západní strany místa zásahu byla nasazena přenosná osvětlovací souprava LED a osvětlovací balón.

■ Lokalizace požáru

V době lokalizace požáru ve 20.47 hodin bylo při zásahu nasazeno 79 hasičů z 10 jednotek PO s jedenácti CAS, čtyřmi AZ, dvěma PPLA, třemi VEA a další požární technikou.

Ve 22.07 hodin byla po výrazném snížení intenzity plameného hoření na všech úsecích provedena redukce sil a prostředků – úseky 1 a 4 byly sloučeny do úseku 1 a úseky 2 a 3 byly sloučeny do úseku 2. V úseku 1 probíhala pouze kontrola již uhašeného požáru. V úseku 2 docházelo stále ke žhnutí desítek balíků stohovaného papíru. Po poradě s velitelem úseku VZ rozhodl omezit vyklizovací práce a hašení požáru pouze na hašení plamenného hoření. Toto rozumné rozhodnutí zachovalo maximum důkazního materiálu a přispělo ke kultuře hašení, kdy bylo omezeno množství hasební vody na minimum. Okolí objektu nebylo znečištěno vyhazovaným hořícím materiálem. Část jednotek PO byla odeslána na základny, na místě zásahu byly ponechány jednotky stanic Beroun a Hořovice a jednotky SDH obcí Chyňava a Vysoký Újezd.

V pondělí 28. listopadu 2011 byli v 00.32 hodin zasahující hasiči vystřídáni, velení zásahu převzal velitel čtyř C stanic Beroun. Bylo zrušeno dělení do dvou úseků a jednotky PO v dýchacích přístrojích byly nasazeny na dohašování jednotlivých ohnisek požáru pod zřícenou střešní konstrukcí ve 3. NP. V 08.09 hodin proběhlo druhé střídání, velení zásahu převzal velitel družstva stanice Beroun, hasiči pokračovali v dohašování požáru a dále asistovali pracovníkům zjišťujícím příčinu vzniku požáru a službě kriminální policie.

Ve 13.33 hodin bylo místo zásahu předáno jednotce SDH obce Loděnice k dohledu a téhož dne v 18.55 hodin bylo po

26 hodinách zásahu a po závěrečné kontrole termovizní kamerou velitelem čtyři protokolárně předáno zástupci firmy GZ Digital Media, a.s.

■ **Týlové zajištění zásahu**

Na logistickém zajištění zásahu se výraznou měrou podílelo vedení společnosti GZ Digital Media, a.s., které na základě informací podaných velitelem zásahu o počtu nasazených hasičů v areálu poskytlo bezplatně nápoje, stravu a prostory pro regeneraci sil hasičů ve vedlejší hale.

Dodávka hasební vody byla zajištěna z nadzemních hydrantů vnitropodnikové hydrantové sítě, jejíž zřízení jako vyvolaná investice při výstavbě nové haly podstatně ovlivnilo kontinuitu hašení a úspěšnost celého zásahu.

Zásah kladl vysoké nároky na zabezpečení dýchacích přístrojů. K plnění úkolů chemické služby byl na místo zásahu povolán PPLA ze stanice Kladno. Posléze byl nasazen i protiplynový kontejner ze stanice Beroun a zajištěna doprava tlakových lahví plněných kompresorem na stanicích Beroun a Kladno.

■ **Spolupráce složek IZS**

S hasiči spolupracovala zdravotnická záchranná služba, která kromě ošetření a transportu dvou zraněných osob k nemocničnímu ošetření, zajišťovala v prvních čtyřech nejexponovanějších hodinách zásahu trvalou asistenci nejprve lékařské a následně zdravotnické osádky pro případ pomoci při vzniku úrazu zasahujících hasičů. K žádnému úrazu vzhledem k profesionálnímu provedení zásahu nedošlo.

Policie ČR plnila úkoly k zajištění pořádku, kriminální policie úzce spolupracovala s pracovníky oddělení zjišťování příčin vzniku požárů. Na základě vyhodnocení situace na místě zásahu byla v 18.40 hodin povolána výjezdová skupina chemické laboratoře Kamenice k monitoringu ovzduší a ke zhodnocení přijatých opatření při evakuaci nebezpečných látek ze skladu chemikálií. Výjezdová skupina se na místo zásahu dostavila ve 20.19 hodin, provedla ve spolupráci se směnovým technikem chemické služby průzkum místa zásahu a potvrdila správnost a adekvátnost přijatých opatření.

Zálohy byly řešeny jednotkami SDH obcí Králův Dvůr na stanici Beroun, Komárov na stanici Hořovice a Zdice na vlastní zbrojnici. V 19.30 hodin byl dán velitelem zásahu pokyn k povolání další kompletní směny hasičů z mezisměnového volna na stanici Beroun. Zálohující jednotky byly vyslány k požáru trávy v Tachlovicích a k planému poplachu do Knížkovic.

■ **Příčina vzniku požáru**

V době příjezdu určeného příslušníka územního odboru Beroun na místo události byl požár ve 3. fázi rozvoje.

Plamenným hořením byla zasažena jižní část třetího nadzemního podlaží haly, přičemž plameny vystupovaly střešní konstrukcí a okenními otvory. Podle prvotních zjištění a po vyhodnocení situace byli na místo požáru povoláni vyšetřovatel požárů územního odboru Beroun a vyšetřovatel požárů krajského ředitelství a následně úkony prováděli ve vzájemné spolupráci.

Směr šíření požáru byl zaznamenán z popisované místnosti skladu hořavin. Prvotní šetření bylo zaměřeno na vytěžení informací od osob přítomných na pracovišti v době vzniku požáru a vedení společnosti se zaměřením na požární dělení objektu, vnitřní vybavení, činnosti prováděné v místě vzniku požáru, místní zvyklosti a požární prevenci například zákaz kouření a používání otevřeného ohně. Vzhledem ke skutečnosti, že výrobní hala byla navržena, vystavěna a uvedena do užívání v době před vydáním kodexu technických norem, týkajících se požární ochrany objektů, nebyly vnitřní prostory děleny do požárních úseků a v místě vzniku požáru nebyla instalována požárně-technická zařízení. Objekt byl pouze vybaven přenosnými hasicími přístroji.

Podle svědků vznikl požár v místnosti skladu hořavin v době, kdy zde byl pouze jeden zaměstnanec společnosti, který bezprostředně po vzniku požáru vyběhl z této místnosti, přičemž na něm hořel oděv. Toto místo bylo nejprve označeno jako svědecké ohnisko vzniku požáru. Spolupracovníci pomohli postiženému s vysvěcením oděvu a současně zahájili prvotní hasební zásah jedním přenosným hasicím přístrojem. Následně provedli zaměstnanci evakuaci požárem zasažené části haly.

V následujících dnech se šetření provádělo ve spolupráci s přízvanými příslušníky výjezdové skupiny Technického ústavu požární ochrany v Praze (dále jen „TÚPO“). Na místě byly příslušníky TÚPO provedeny sférické snímky, bylo provedeno zevní ohledání objektu s použitím AZ 30, detailní ohledání vnitřního prostoru objektu, místa svědeckého ohniska vzniku požáru a zajištění stop. Současně byl vyšetřovatel požárů zajištěn amatérský videozáznam mobilním telefonem, ze kterého je patrný vznik a rozvoj požáru z popisované místnosti skladu hořavin, dokumentace požární ochrany a stavební dokumentace objektu. Na základě ohledání místa požáru, svědeckých výpovědí a prozkoumání amatérského videozáznamu a zajištěné dokumentace byla místnost skladu hořavin označena jako požární a následně kriminalistické ohnisko vzniku požáru.

Detailním ohledáním ohniska požáru, zaměřeným na objasnění iniciátoru požáru, byly vyloučeny verze vzniku požáru technického charakteru – závady na elektroinstalaci nebo strojích a zařízení. V prostoru vzniku požáru nebyly instalovány žádné stroje a zařízení, které by mohly iniciovat požár

a současně na rozvodech elektroinstalace nebyly nalezeny žádné markanty nasvědčující příčině vzniku požáru vlivem elektrického zkratu nebo přechodového odporu. Vyšetřovateli požárů byly stanoveny jednak verze nedbalostního charakteru – nesprávné manipulace s hořlavými kapalinami, kouření, zanedbání bezpečnostních předpisů při používání otevřeného ohně apod., verze výboje statické elektřiny při manipulaci s hořlavými kapalinami a verze úmyslného jednání.

Postupným šetřením ve spolupráci s Policií ČR se podařilo vyloučit verze výboje statické elektřiny a úmyslné zapálení. Nejpravděpodobnější prověřovanou verzí příčiny vzniku požáru je v současné době nedbalostní jednání. Další vyšetřování se provádí v závislosti na zdravotním stavu zraněného zaměstnance.

Poznatky ze zásahu

Pozitiva

- rychlé soustředění povolanců jednotek PO,
- plně funkční hydrantová síť v objektu,
- zabránění rozšíření požáru pod střechou,
- přehledná struktura velení,
- kontinuální výměna dýchacích přístrojů v PPLA stanic Kladno a Beroun,
- zajištění ochranných nápojů a stravy vedením podniku,
- nedošlo ke zranění zasahujících hasičů,
- izolované místo zásahu v uzavřeném areálu.

Negativa

- na vrátnici nebyla k dispozici dokumentace zdolávání požáru, v úvodní fázi nedostatek informací o objektu, zastaralá dokumentace zdolávání požárů,
- rychlý rozvoj požáru uvnitř objektu,
- překážky na zásahových cestách (palety, materiál, výrobky),
- zamčené únikové cesty,
- problémové odpojení objektu od elektrické energie.

Výše škod a uchráněné hodnoty

Předběžně vyčíslené škody vzniklé požárem byly stanoveny na 42,5 milionu Kč, z toho 20 milionů Kč na stavební části a zbytek na zařízení. Uchráněné hodnoty byly vyčísleny na 245 milionů Kč, kdy hlavním kritériem bylo zastavení šíření požáru pod střechou výrobní haly a ochrana tiskařských strojů v 1. NP zaplachtováním. Výroba tak musela být přerušena pouze na dva dny.

mjr. Ing. Tomáš HRADIL, mjr. Bc. Libor POSPÍŠIL,
foto archiv HZS Středočeského kraje

VELKÉ POŽÁRY

od 21. 12. 2011 do 18. 1. 2012

21. 12. • **Návěs kamionu**, dálnice D 11 u obce Velenka, okr. Nymburk. *Příčina* – tření pneumatiky. **Škoda** – 1 800 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Litoměřice-Samařov, okr. Chrudim. *Příčina* – technická závada kotle. **Škoda** – 3 390 000 Kč. Zranění 2 hasiči.
- **Řadový rodinný dům**, Jenštejn, okr. Praha-východ. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
26. 12. • **Odstavený autobus BOVA**, Olomouc. *Příčina* – úmyslné zapálení. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
27. 12. • **Klub mládeže v bývalé sýpce**, Dolní Vilémovice, okr. Třebíč. *Příčina* – nedbalost. **Škoda** – 1 100 000 Kč. Zraněn 1 hasič.
- **Rekreční chalupa**, Ždírec, okr. Česká Lípa. *Příčina* – závada kominového tělesa. **Škoda** – 1 200 000 Kč.
29. 12. • **Rodinný dům s garáží a osobní auto BMW**, Staňkovice, okr. Louny. *Příčina* – technická závada. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
31. 12. • **Hospodářská budova**, Pustějov, okr. Nový Jičín. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. **Škoda** – 1 800 000 Kč. Zraněn 1 hasič.
- **Byt 3+1**, Praha 6-Vokovice. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. **Škoda** – 1 000 000 Kč. Usmrcena 1 osoba. Zraněna 1 osoba. Zachráněna 1 osoba. Evakuováno 10 osob.
- **Rodinný dům**, Kladeruby, okr. Vsetín. *Příčina* – nesprávné umístění kouřovodu. **Škoda** – 2 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby.
1. 1. • **Rodinný dům**, Bečov nad Teplou, okr. Karlovy Vary. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
- **Prodejna PENNY MARKET**, Aš, okr. Cheb. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 10 000 000 Kč.
- **Dřevěná rozhledna Hýlačka**, Větrovy, okr. Tábor. *Příčina* – neobjasněna. **Škoda** – 2 000 000 Kč.
2. 1. • **Lesní stroj Harvester Valmet**, Podveky-Ježovice, okr. Kutná Hora. *Příčina* – technická závada topení. **Škoda** – 4 000 000 Kč.
4. 1. • **Ocelokolna – garáž se zemědělskými stroji a sklad náhradních dílů**, Kněžmost, okr. Mladá Boleslav. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 4 000 000 Kč.
11. 1. • **Rodinný dům, stodola a 2 garáže**, Mukařov-Borovice, okr. Mladá Boleslav. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
12. 1. • **Bývalá konírna s kolnou u zámku**, Protivín, okr. Písek. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Ocelokolna se senem**, Volanice, okr. Jičín. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
- **Stodola s uskladněnou mechanizací a slámou**, Kladno, okr. Chrudim. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 3 540 000 Kč.
13. 1. • **Obytný dům**, Vrbno pod Pradědem, okr. Bruntál. *Příčina* – nedbalost. **Škoda** – 8 000 000 Kč. Usmrcena 1 osoba. Zraněno 6 osob. Evakuováno 40 osob.
14. 1. • **Rodinný dům**, Volary, okr. Prachatice. *Příčina* – závada kominového tělesa. **Škoda** – 1 100 000 Kč. Zraněn 1 hasič.
16. 1. • **Autobus Crossway**, Frýdlant nad Ostravicí, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 3 000 000 Kč.
17. 1. • **Dřevěný roubený rodinný dům**, Dolní Lomná, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 5 000 000 Kč.
- **Osobní automobily Dodge Charger a Peugeot 308**, Veselí nad Moravou, okr. Hodonín. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
18. 1. • **Rekreční domek**, Stará Vráž, okr. Písek. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Nový požárně bezpečnostní standard pro cigarety

Evropská komise oznámila, že všechny průmyslově vyráběné cigarety v Evropské unii musejí od 17. listopadu 2011 splňovat nový požárně bezpečnostní standard týkající se snížené schopnosti k zapálení (LIP - Lower Ignition Propensity).

Během měsíců září až listopadu 2010 byly vydány dvě mezinárodní technické normy – EN ISO 12863:2010, kterou se stanoví metody zkoušení pro posouzení schopnosti cigaret zapálit a EN 16156:2010, kterou se stanoví schopnost cigaret zapálit z hlediska nároků na bezpečnost. Národní normalizační úřad - Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) podle pravidel CEN (European Committee for Standardization) přijal obě normy do soustavy českých technických norem (ČSN), které byly v dubnu a květnu 2011 vydány jako ČSN EN ISO 12863 a ČSN EN 16156.

Dne 9. srpna 2011 bylo zveřejněno rozhodnutí Komise 2011/496/EU o souladu normy EN 16156:2010 „Cigarety - Posouzení náchylnosti k zapálení - Bezpečnostní požadavek“ a normy EN ISO 12863:2010 „Standardní metoda zkoušení pro posouzení náchylnosti cigaret k zapálení“ s obecným požadavkem na bezpečnost podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES a o zveřejnění odkazů těchto norem v Úředním věstníku Evropské unie.

Zdroj: Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Na trhu pouze nový typ cigaret

Od 17. listopadu 2011 mohou být prodávány pouze cigarety, které vyhovují evropskému požárně bezpečnostnímu standardu. Cigarety, které tento standard nesplní, nesmí být po tomto datu uváděny na trh. Požadavek na soulad s novou směrnicí se tedy vztahuje i na cigarety, které již byly uvedeny na trh před výše uvedeným datem.

Podobný standard byl také zaveden ve Spojených státech amerických, Kanadě, Austrálii a Finsku. V této souvislosti je možné se setkat kromě označení LIP také s označením Reduced Ignition Propensity (RIP) nebo Reduced Fire Risk (RFR). Výrobci cigaret se dohodli na jednotném užívání anglické zkratky LIP.

Označení nového druhu cigaret na obalu není upraveno žádným právním předpisem. Výrobci přesto nový typ cigaret označují, nicméně toto označení není sjednoceno.

Konstrukční řešení LIP cigaret

Konstrukčně se LIP cigareta liší od běžné zejména umístěním dvojice proužků na cigaretovém papíru kolmo k ose cigarety. Tyto proužky zpomalují samotný proces hoření do té míry, že pokud neproudí zapálenou cigaretou dostatečné množství vzduchu, hoření v místě zpomalovacího proužku zcela ustane. Z normy však vyplývá, že tento požadavek nemusí splnit 25 % cigaret z jedné krabičky cigaret.

Vzhledem k uvedenému řešení vynikají LIP cigarety schopností samovolně uhasnout za mnohem kratší čas, než tomu bylo u stávajícího typu cigaret. Běžná cigareta, je-li ponechána bez dozoru, pozvolna odhořívá až po cigaretový filtr. Naopak LIP cigareta vlivem důmyslného řešení cigaretového papíru a za splnění omezujících podmínek proces hoření samovolně zastaví.

Neodpovídající označení

Zatímco v anglické terminologii nedochází u označení nového typu cigaret k výraznějším rozporům, v české mutaci se lze setkat kromě přípustného výrazu „samozhášivá“ také s termínem „snížená náchylnost ke vznícení“, a to i na stránkách výrobců samotných cigaret. Technologická úprava cigaret však v žádném případě nesnižuje teplotu vznícení cigaret. Stejně tak i teplota vznícení materiálů obklopujících hořící cigaretu není její novou úpravou snížena.

Také pojem „požárně-bezpečnostní“ cigareta je zavádějící. Podstatou úpravy cigaret je snížení rychlosti jejich odhořívání, nikoliv zabránění iniciaci okolních materiálů od neopatrného odhození hořící cigarety. V tomto ohledu může tento termín mezi spotřebiteli vyvolávat falešný dojem, že LIP cigarety jsou mnohem bezpečnější než standardní.

Kompetence HZS ČR

HZS ČR nevykonává státní požární dozor nad výrobky, které jsou výrobky stanovenými podle zvláštních právních

LIP – Lower Ignition Propensity

(cigarety se sníženou náchylností ke vznícení)

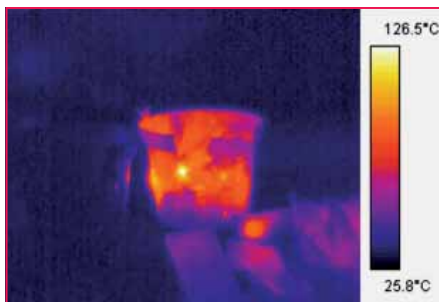
značení LIP – PŘEHLED

výrobce	hlavní značky	krabička	karton	bedna
PHILIP MORRIS	Marlboro, L&M, Petra, R&W, RGD, Philip Morris, Sparta, Start	strhovací páska se 2 pruhy, nebo nápisem PMI 	hvězdička na štítku kartonu 	hvězdička na štítku bedny
IT / REEMTSMA	Astor, Moon, Davidoff, West, Mars, Route 66, Paramount	hvězdička na spodní straně, nebo zlatá strhovací páska 	hvězdička za natištěným kódem, nebo zlatá či stříbrná strhovací páska 	hvězdička na štítku bedny
B.A.T.	Kent, Vogue, Pall Mall, Steels, Lucky Strike, Rothmans, Viceroy	strhovací páska jemně mléčné barvy 	hvězdička na čárovém kódu kartonu 	hvězdička na štítku, bedny olepny červenou páskou
J.T.I.	Benson & Hedges, Camel, Club, LD, Winston, Ronson, Memphis	strhovací páska průhledná se zlatými pruhy 	tři černé křížky za cenou kartonu 	bedny olepny červenou páskou

Interní komunikace GT (strana 11) MS

Teploty zaznamenané termokamerou
- zapálení cigarety

Teploty zaznamenané termokamerou
- hořící koš - 4 s před vznícením

Teploty zaznamenané termokamerou
- hořící koš - okamžik vznícení

předpisů. MV-generální ředitelství HZS ČR a HZS krajů v rámci svých kompetencí vykonávají státní požární dozor v rozsahu zmocnění daného zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem je umožněno podle § 31 odst. 1 písm. d) vykonávat státní požární dozor mimo jiné také posuzováním výrobků, které nejsou výrobky stanovenými podle zvláštních právních předpisů, z hlediska jejich požární bezpečnosti a funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení.

Mezi výrobky, které jsou stanoveny jinými právními předpisy, patří např. výrobky stanovené podle zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podobně je tomu také z hlediska tabákových výrobků, které jsou v kompetenci Státní zemědělské a potravinářské inspekce (dále jen „inspekce“). Podle § 16 odst. 1 písm. c) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, je stanoveno, že státní dozor nad těmito (myšleno tabákovými) výrobky je prováděn inspekcí při výrobě a uvádění tabákových výrobků do oběhu. Podle § 3 odst. 1 písm. e) zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, inspekce u fyzických a právnických osob kontroluje zemědělské výrobky a potraviny nebo suroviny určené k jejich výrobě anebo tabákové výrobky a přitom mimo jiné kontroluje, zda zemědělské výrobky, potraviny nebo suroviny

anebo tabákové výrobky uváděné na trh jsou bezpečné. Jde o výrobky stanovené pod dozor této organizační složky státu a není v kompetenci orgánů na úseku požární ochrany provádět dozor nad těmito výrobky.

Z hlediska HZS ČR nicméně při zjišťování příčiny vzniku požáru může vyjít najevo, že iniciátorem požáru byla cigareta, která nesplňovala parametr LIP. Pokud se zjistí, že tento typ cigaret byl v prodeji po datu nabytí účinnosti nového standardu, půjde o porušení předpisů, které je žádoucí předat výše uvedenému dozorovému orgánu.

Laická požární zkouška

Nově definované vlastnosti cigaret také úzce souvisí s omezením možnosti vzniku požáru od zapálené cigarety. V takovém případě uplatní svou působnost orgán státního požárního dozoru, který zjišťuje příčinu vzniku požáru. Z tohoto důvodu se na začátku října 2011 uskutečnila v prostorách Technického ústavu požární ochrany laická zkouška LIP cigaret. Cílem zkoušky bylo zjistit, zda dokáží LIP cigarety založit požár. Lze totiž předpokládat, že v případě požárů pravděpodobně iniciovaných cigaretou, budou podezřelí používat výmluvy, že jejich cigareta nemohla založit požár, protože je „samozhášivá“.

V rámci laické zkoušky bylo prověřeno, zda LIP cigarety:

- zhasínají opravdu tak, jak předepisuje výrobce,
- dokážou zapálit seno, slámu,
- dokážou zapálit papírový odpad,
- dokážou zapálit textilní materiál.

Výsledkem zkoušky bylo jedno základní zjištění. LIP cigarety se chovají

„samozhášivě“ pouze v případě, že se nacházejí ve vodorovné poloze, jsou ponechány v klidu a neproudí kolem nich žádný vzduch (průvan, mírné proudění vzduchu apod.). V ostatních případech se LIP cigareta chová úplně stejně, jako standardní typ cigarety. V laboratorii se přesto nepodařilo volně položenou nebo zasypanou LIP cigaretou zapálit žádný z použitých hořlavých materiálů. K zapálení hořlavých materiálů došlo pouze po dostatečném zajištění kumulace tepla a proudění vzduchu. Jinak u hořlavých materiálů, které se bezprostředně dotýkaly zapálené LIP cigarety, došlo jen ke žhnutí. K zapálení sena došlo až při opakované zkoušce ve venkovním krbu v důsledku vzniku kumulačního prostoru a silnějšího proudění okolního vzduchu.

Opatrnost je nadále nutná

Požáry vzniklé od zapálených cigaret patří podle současné statistiky vedle HZS ČR mezi nejčastější. I proto bude nadále sledován vývoj statistických dat s tím, zda LIP cigarety přispěly ke snížení počtu požárů na území ČR.

Zavedení bezpečnostního prvku do cigaret je z hlediska pohledu požární bezpečnosti jistě krokem žádoucím a vítaným. Důležité je však varování, že cigarety jsou i nadále potencionálním iniciačním zdrojem vzniku požáru. Proto i při kouření LIP cigaret je nutné dbát zvýšené opatrnosti a nevystavovat sebe ani ostatní zbytečnému riziku.

kpt. Bc. Radek KISLINGER,
kpt. Ing. Martin PODJUKL,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto kpt. Ing. Martin PODJUKL

Využití počítačového modelování požárů

NFPA 921 [1] vyžaduje vyšetřovat požáry vědeckou metodou, pro kterou je typický mimo jiné systematický přístup k ověřování hypotéz. Počítačové modelování požárů a výbuchů je v současné době akceptováno vědeckou komunitou v oboru požární ochrany jako moderní nástroj využívaný při požárně technických expertizách (PTE).

Technický ústav požární ochrany (TÚPO) zachytil tento světový trend v době, kdy aplikace počítačového modelování byla rozvíjena několika univerzitami a výzkumnými pracovišti, nebyla však ještě zavedena jako rutinní pracovní nástroj pro vyšetřování závažných požárů ve světě.

Výsledky výzkumu

TÚPO řešil v období let 2006 až 2007 výzkumný projekt č. VD20062007A01 [2]. Po jeho ukončení bylo rozhodnuto v řešení pokračovat v rámci dílčího výzkumného úkolu DVÚ č. 2 nového výzkumného projektu č. VD20062010A07 [3].

Cílem těchto projektů bylo na základě nejnovějších vědeckých a technických poznatků validovat a verifikovat výpočetní požární modely pro předpověď vývinu tepla, kouře, toxických plynů, tlakové vlny výbuchu k interpretaci různých scénářů požáru/výbuchu a jejich ničivých účinků pro potřebu požárně technických expertíz a modelování požárních zkoušek.

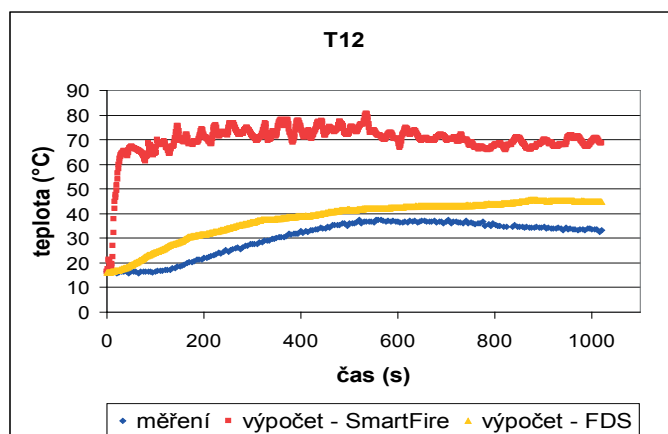
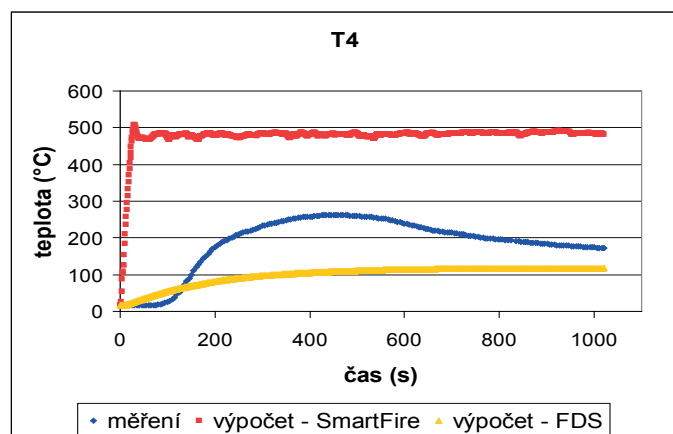
Pro potřebu řešení jsme testovali dostupné komerční programy Fluent, SmartFire a FDS s grafickou nástavbou Pyrosim pro modelování požárů a FLACS pro modelování výbuchů. Validaci jsme prováděli porovnáním vypočtených a naměřených hodnot vybraných veličin v čase (teplotní pole, hustota toku tepla, rychlosti proudění koncentrace CO , CO_2 , SO_2 , NO_x , O_2) při velkorozměrových zkouškách s těmito scénáři:

- požár dřeva, unikajícího plynu, rozlité kapaliny,

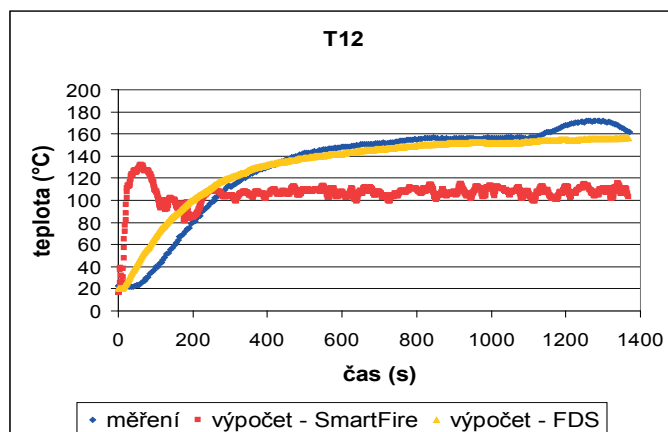
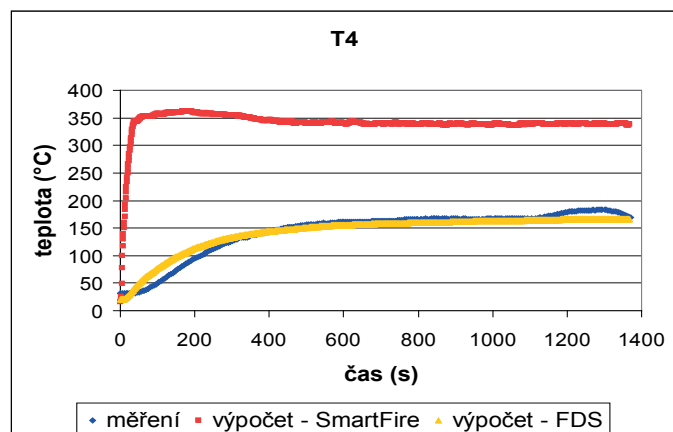

- požár osobního automobilu v tunelech Mrázovka, Valík a v tunelu stavby 513 (modelování),
- požár rodinného domu v Kamenné a v Bohumíně podle skutečných událostí,
- požár ložnice,
- výbuch metanu v rodinném domě v Kamenné,
- výbuch par automobilového benzínu ve 200 l sudu a metanu v nádobě o objemu 1,4 m³,
- požár kuchyně.

Výsledky porovnání naměřených a vypočtených hodnot sledovaných veličin jsou pro potřebu PTE dostatečně přesné (obr. č. 1 a 2). Mezi nehmotné výsledky řešení patří též Metodika TÚPO pro modelování požárů pomocí SWs FDS, Smartfire a FLACS.

Obr. 1 Porovnání naměřených a vypočtených teplot požáru propan-butan

Obr. 2 Porovnání naměřených a vypočtených teplot požáru heptan

Výzkumná zpráva byla předána na Ministerstvo vnitra dne 12. dubna 2011. Závěrečné oponentní řízení se konalo za aktivní účasti všech výzkumných pracovníků oddělení výzkumu a vývoje TÚPO na Ministerstvu vnitra dne 21. dubna 2011 se závěrem, že „Výzkumný projekt včetně DVÚ č. 2 uspěl s vynikajícími výsledky, že byly splněny cíle projektu a jeho předpokládané výsledky uvedené v rozhodnutí“.

■ Výsledky řešení

Byly zpracovány a prakticky realizovány scénáře velkorozměrných zkoušek simulujících výše uvedené scénáře požárů/výbuchů a systémy měření fyzikálních veličin pro potřebu validace SWs pro počítačové modelování požárů/výbuchů.

Na základě porovnání naměřených a vypočtených fyzikálních veličin v přesně definovaných pozicích x,y,z v průběhu velkorozměrných zkoušek byly výše citované SWs vyvíšeny.

Byly vypracovány interní metodiky upravující postupy modelování a vzory protokolů o výsledcích počítačového modelování požárů/výbuchů s tímto obsahem: 1. Simulační SW, 2. Operační systém, 3. Počítač, 4. Popis scénáře, 5. Počítané veličiny, 6. Parametry CFD modelu, 7. Síť, 8. Průběh CFD výpočtu, 9. Výsledky a jejich interpretace.

Byla vydána SIAR feditele TÚPO Praha, částka 1 z 28. 2. 2011, která v části 3 Využívání počítačového modelování požárů pro požárně technické expertizy (PTE) TÚPO konstatuje: „Pro modelování požárů jsou v oddělení výzkumu a vývoje k dispozici SWs Smartfire, FDS/Pyrosim a pro modelování výbuchů SW FLACS s výpočetní technikou a interními metodikami upravujícími postupy modelování. Je však nutno začít je využívat též pro objektivizaci hypotéz vzniku závažných požárů/výbuchů. Počítačové modelování požárů/výbuchů pro potřebu PTE bude zajišťovat Oddělení ZPP TÚPO ve spolupráci s OVV TÚPO do doby, než se do modelování zaškolí pověřený pracovník Oddělení ZPP“.

Závěrečná zpráva [3] byla zveřejněna na intranetové síti pod adresou: <http://web.grh.izscr.cz/problematiky/pozarni-prevence/vysetrovani-pozaru/odborna-vyjadreni-tupo/1400-3>.

■ Možnosti praktického využití počítačového modelování požárů/výbuchů pro PTE

Matematické modely lze primárně využít k:

- **porozumění požáru**
 - mohou pomoci vyšetřovateli porozumět, jak požár vznikl, jaká byla závislost mezi tepelným výkonem hořícího hořlavého souboru zachváceného požárem, tvorbou koncentrací vybraných toxikantů (např. CO, CO₂) hořením, poklesem koncentrace kyslíku, větráním, minimální tepelnou energií, časem a množstvím hořlavého materiálu potřebných k přechodu do flashoveru, jaký byl vliv rozbití oken, dveří, apod.,
- **časové analýze vzniku a průběhu požáru**
 - modelování může pomoci posoudit/porozumět například jak časové údaje některých jevů při požáru získané od svědků nebo z EPS a SHZ odpovídají předpokládané hypotéze vzniku/šíření požáru, době potřebné ke vznícení, apod.,
- **analýze možnosti přežití při zasažení osob požárem**
 - osoby jsou zasaženy působením požáru (vysokými teplotami horkých plynů, toxickými plyny, plamenem, kouřem), ztrácí orientaci, a tím schopnost evakuace,
- **analýze popožárních znaků**
 - modelováním lze porovnat objevené popožární znaky v místě požáru s mírou poškození/odhoření výpočtem,
- **vizualizaci jevů při průběhu požáru**
 - modely umožňují převod matematických výstupů do třírozměrné počítačové grafiky (např. teplotního pole, polí proudění, tlaku) v tištěné formě nebo ve formě videí na DVD.

■ Předpoklady praktického využívání počítačového modelování požárů pro PTE

Počítačové modelování je velmi obtížné pro osobu, které nestudovala dotčenou problematiku na odpovídající odborné úrovni. Měla by mít potřebné znalosti toku tepla kondukcí, konvekcí a radiací a v neposlední řadě též z chemie a fyziky hoření a výbuchu a užití výpočetní techniky.

Dnes jsou dostupné komerční SWs pro počítačové modelování, ale je iluzorní jejich využití osobami, které nemají výše uvedené znalosti a které neabsolvují kurz/y obsluhy těchto SWs, přestože jejich tvůrci se snažili, aby byly uživatelsky srozumitelné.

Znalec nebo znalecký ústav, který chce počítačové modelovat požáry/výbuchy pro potřebu PTE, by měl mít zájem v laboratorních zkušebních technikách ke stanovení fyzikálně-chemických parametrů a požárně technických charakteristik, které v řadě případů mohou u materiálů/výrobků zachvácených požárem chybět, ale jsou mezi vstupními parametry modelu. Jedná se například o zkušební metodu stanovení rychlosti vývinu tepla kónickou kalorimetrií.

CFD výpočetní modely jsou časově náročné na výpočty. Proto musí být realizovány na PC s potřebnými parametry k zajištění relativně rychlé simulace, zejména když je často potřebné ověřit pro hypotézu obměněný scénář.

Ne u každého požáru bude vyšetřovatel požadovat jeho počítačové modelování, musí však na místě požáru vždy zajistit data, která jsou pro modelování nezbytná: třírozměrný plánec s rozměry, fotodokumentaci (ideální je záznam sférickou kamerou), látkové složení a provedení obkladových materiálů stěn, stropu a podlahy, hořlavý soubor (látkové složení, požadované zatížení, umístění), odvětrání (umístění a rozměry větracích otvorů, v případě existence nuceného odvětrání také jeho výkon [m^3h^{-1}]), umístění a parametry technických zařízení požární ochrany (EPS, SHZ), jevy při požáru (např. svědectví kdy a kde se poprvé objevil kouř, plameny). Určitou analogií je odběr vzorků k chemické analýze GC/MS v laboratoři na přítomnost akceleračních (ve všech případech analýza prováděna není, ale vyšetřovatel má znalosti, jak je odebrat).

■ Závěr

CFD modelování požárů představuje nový moderní nástroj pro zjišťování příčin vzniku požárů. Vhodně doplňuje dosavadní přístupy vyšetřovatelů příčin vzniku požárů a kriminalistů v expertizách stop požárů spojených s odběry vzorků na místě požáru a jejich následném laboratorním zkoumání.

Aby výsledky byly uznatelné při trestně právním a přestupkovém řízení, musí být CFD modely pro dané scénáře požárů validovány.

TÚPO bude podporovat praktické využívání vypracovaných metodik pro modelování požárů a výbuchů při požárně technických expertizách pomocí SWs FDS, Smartfire a FLACS ve svém oddělení ZPP. Pro frekventovanější využití k objektivizaci hypotéz požárů/výbuchu v rámci HZS ČR je potřebné systematicky organizovat potřebné kurzy pro vybrané příslušníky provádějící zjišťování příčin vzniku požárů a postupně jim zajistit SWs a výpočetní techniku, neboť kapacitní možnosti TÚPO jsou z výše uvedených důvodů omezené.

■ Literatura

- [1] NFPA 921 *Guide for Fire and Explosion Investigation*. NFPA. 2011 Edition, p. 341.
- [2] Dvořák O. a kol.: Vývoj a validace požárních modelů pro stanovení vývinu/šíření tepla a kouře, toxických plynů, tlakových vln pro simulaci/interpretaci scénářů požárů/výbuchů a jejich ničivých účinků. *Závěrečná výzkumná zpráva o výsledcích řešení výzkumného projektu č. VD20062007A01*. Praha: MV-GR HZS ČR, TÚPO, 2008, 144 s.
- [3] Dvořák O. a kol.: Závěrečná zpráva o výsledcích řešení výzkumného projektu č. VD20062010A07 „Zjišťování příčin vzniku požárů a hodnocení nebezpečných účinků požárů na osoby, majetek a životní prostředí“. DVÚ č. 2 „Vývoj a validace požárních modelů pro stanovení vývinu/šíření tepla a kouře, toxických plynů, tlakových vln pro simulaci/interpretaci scénářů požárů/výbuchů a jejich ničivých účinků“. Praha: MV-GR HZS ČR, TÚPO, 2011, 192 s.

plk. Ing. Otto DVOŘÁK, Ph.D.,
Technický ústav požární ochrany Praha,
foto archiv autora

Jednotné doklady ke stavbě v elektronické podobě

Jednotné doklady ke stavbě (JDS) jsou důležité pro řadu subjektů, které se zabývají požárním zabezpečením.

Zajímají nejen dodavatele požárně bezpečnostních zařízení ale i ty, kteří zabudovali prvek zajišťující aktivní nebo pasivní požární bezpečnost do stavby. Potřebné jsou také pro dodavatele, kteří opatřují doklady ke stavbě ve vztahu k požární bezpečnosti, a také k zajištění souhlasu hasičů s užíváním stavby nebo ke kolaudaci. Ocení je i příslušníci hasičských záchranných sborů krajů, kteří potřebují jasné, podložené a transparentní podklady k ověření funkčnosti požárně bezpečnostních zařízení podle aktuálně platných předpisů. A hodí se i tomu, kdo se ztrácí v nejednotných dokladech vytvářených různým způsobem v jednotlivých krajích.

Nová elektronická aplikace

Po úspěšné prezentaci tištěné verze JDS připravila Profesní komora požární ochrany (PKPO) pro odbornou veřejnost **elektronickou verzi**. Nadále platí, že JDS jsou zpracovány a prezentovány pod záštitou Hasičského záchranného sboru ČR. Elektronická verze nabízí, zejména při opakovaném použití konkrétních prvků, výrazné zjednodušení práce při vyplňování dokladů. Lze v ní přednastavit údaje o firmě, platnosti oprávnění a certifikátů, o výrobcích a používaných aplikacích.

Pro montážní firmy zajišťující instalaci požárně bezpečnostních zařízení nebo stavebních konstrukcí do stavby, představuje elektronická verze JDS účinný nástroj, jak opakovaně a jednoduše dokladovat dodávku na stavbě. Pro výrobce zároveň elektronická verze funguje jako

nástroj pro kontrolu platnosti oprávnění, a tím de facto odbornosti firem aplikujících vlastní systémy do staveb.

Podnětem pro přípravu elektronické aplikace byla potřeba vytvoření jednotné podoby dokladů a kopírování při opakovaných aplikacích. Tato verze také zvyšuje dostupnost zdrojových údajů, rozšiřuje možnosti předávání informací a pomáhá zlepšit kontrolu správnosti a aktuálnosti obsahu.

Doklady, které jsou odrazem tištěné verze JDS, se zaměřují zejména na vlastní doklady k zařízení (doklad o montáži, oprávnění osob a firmy k montáži, doklady o kontrole provozuschopnosti, doklady o funkční zkoušce a koordinaci funkce požárně bezpečnostních zařízení, doklady o požadovaných vlastnostech a o umístění přenosných hasičských přístrojů). Dále je v JDS obsaženo Prohlášení o shodě a je zajištěna projektová návaznost.

Systém elektronické verze

JDS tvoří vzájemně propojený a fungující systém v ose výrobce (osvědčení nebo oprávnění výrobce) → výrobek → dodavatel (osvědčení a oprávnění dodavatele) → instalace prvku do stavby. Systém elektronické verze JDS využívá funkce „našeptávače“, která začínajícího uživatele jednoduše provede systémem zadávání dat, kopírování informací při opakovaných aplikacích i exportu dat pro potřeby dokladování na stavbě.

Elektronická verze JDS nabízí zadání identifikačních údajů výrobce nebo dodavatele, podstatných informací o výrobku, oprávnění dodavatele nebo osob, které instalují výrobek do stavby. Tyto informace lze v elektronické verzi opakovaně

JEDNOTNÉ DOKLADY KE STAVBĚ

z hlediska požární ochrany

Přehled vzorů dokladů k řízení pro užívání stavby a prokazování provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení v průběhu užívání objektu.

používat na dalších stavbách. Podstatné zjednodušení nabízí elektronická verze při tvorbě dokladů pro koordinaci a uvedení do provozu v případě složitých systémů se vzájemnými vazbami.

Instruktažní podpora

Současně s databází vznikla **Instrukce pro vyplňování dat do JDS**. Krok po kroku, jednoduchou formou, je v ní popsán systém zadávání dat k výrobku, tvorba karet výrobků, osvědčení výrobce i provedení operací spojených s vlastními doklady ke stavbě.

Veškeré informace o elektronické verzi JDS jsou umístěny na stránkách PKPO www.komora-po.cz.

Jednotné doklady ke stavbě naplňují jedno z poslání PKPO – zajistit informovanost a zpětnou kontrolu kvality a oprávnění osob nebo firem, které se podílejí na zabudování prvků požární bezpečnosti do staveb.

Ing. Martin POSPÍŠIL, Ph.D.,
Profesní komora požární ochrany

Když voláte 112

RADY - TIPY - REPORTÁŽE - ROZHOVORY

- Stal se vám úraz?
- Vaše bydlení je v ohrožení?
- Někdo vás přepadl?

Mluvíme o lidech, kteří si vybrali povolání, při kterém denně riskují svůj život, aby jiný zachránili.

Večerní Radiožurnál

každý den ▶ 20.00 – 23.00 h

více informací na webu ▶

radiozurnal.cz

Vědět víc.

FIRE JACK

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

**spolehlivý systém zabezpečení prostor
a zařízení proti požárům**

**vhodný do archivů, serveroven
a prostředí s nebezpečím výbuchu
ekologické, ekonomické, efektivní**

český výrobek

BESYCO spol. s r.o.

Kvapilova 9/958 • 150 00 Praha 5
tel: 775 225 061 • fax: 257 215 632
www.besycos.cz • mail: besyco@besycos.cz

Simulační program pro výcvik hasičů

Simulační program XVR vytvořila nizozemská firma E-semble jako novou interaktivní pomůcku pro výcvik hasičů. Výukový program je určen ke vzdělávání a k odborné přípravě příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních a záchranných sborů a lze s ním ve virtuální realitě simulovat řízení zásahu složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) pro různé druhy mimořádných událostí (dále jen „MU“), např. požár, dopravní nehoda, zásah na nebezpečnou látku (dále jen „NL“), živelní pohroma atd.

S vysoce sofistikovaným a variabilním simulačním programem XVR je možné řídit zásah na taktické, operační i strategické úrovni. V České republice již tuto interaktivní pomůcku pro výcvik využívá firma Ambulance Meditrans, která prostřednictvím virtuální reality pravidelně školí pracovníky své společnosti v operačním řízení. V zahraničí tento produkt využívají pro výcvik hasičů např. v Nizozemsku, Velké Británii, Novém Zélandu, Austrálii, Taiwanu a nově i v Číně, kde bylo vybudováno rozsáhlé školicí centrum pro šanghaiské hasiče, kompletně vybavené tímto simulačním programem.

Simulátor XVR

Pod tajemným výrazem simulátor XVR si můžeme představit soubor softwarového vybavení a audiovizuální techniky (počítač, dataprojektor, promítací plátno, ovládací jednotky – joystick), které umožňuje výcvik spočívající v řízení zásahu. Samotný výcvik se provádí s technickými prostředky ve virtuální realitě. Obraz je přenášen z počítače přes dataprojektor na promítací plátno a posluchač vlastním joystickem (ovladačem) řídí zásah. Prostřednictvím radiostanice vydává pokyny pro činnost na místě zásahu a operátor tyto povely realizuje zobrazením měnící se situace na místě zásahu.

Základním předpokladem pro efektivní výcvik je zejména vytvoření pracovního týmu a zajištění odpovídajícího týlového zázemí (vhodná učebna, softwarové zařízení, komunikační technika, apod.). Nepostradatelné a zásadní jsou při výcviku role instruktora a operátora. Oba se přímo podílí na tvorbě námětů a scénářů jednotlivých cvičení (druhů MU) a zároveň jsou během výcviku přítomni na pracovišti jako pozorovatelé řešení MU. Operátor reaguje na požadavky posluchače, který je v pozici např. velitele zásahu (dále jen „VZ“)

nebo hasiče a plní jeho pokyny v rámci virtuální reality – dojde s technikou na místo zásahu, vyšle skupinu na průzkum místa zásahu, zřídí útočné vedení apod. Současně může simulovat roli operačního důstojníka KOPIS HZS kraje tím, že podle požadavku VZ na místo MU vysílá požadované síly a prostředky (dále jen „SaP“) a poskytuje VZ odpovídající informační podporu. To vše provádí na svém počítači, který posluchač nemá možnost sledovat. Role instruktora spočívá v tom, že spolu s operátorem celý vývoj události režíruje a řídí. Prostřednictvím operátora aktivuje události v předem připraveném virtuálním scénáři nebo reaguje na rozhodovací proces a postupové kroky posluchače. Má plnou kontrolu nad událostí během celého cvičení. S posluchačem je nepřetržitě v kontaktu, což umožňuje zpětnou vazbu vzhledem k rychlému zhodnocení prováděných činností. V kterémkoli časovém úseku může výcvik zastavit, měnit scénář v návaznosti na sled události a zadávat posluchači různé úkoly (např. když u dopravní nehody opomene protipožární opatření, osobní automobil začne hořet).

Jak bylo uvedeno výše, posluchač řídí zásah na místě MU v souladu s rozhodovacím procesem jako u skutečného zásahu. Provede vizuální prohlídku místa zásahu (případně využije průzkumnou skupinu), posoudí rizika a nebezpečí, stanoví priority a rozhodne, jaká opatření přijme a jaké taktické postupy pro likvidaci MU použije.

Se simulátorem XVR si posluchač vyzkouší intenzivní nácvik některých dovedností, které se při ostrém řízení zásahu cvičí velmi obtížně, například příjezd jednotky požární ochrany (dále jen „jednotka PO“) na místo zásahu (nejvhodnější příjezdová komunikace, vhodné ustavení požární techniky), prvotní odhad SaP pro zvládnutí události, komunikace s osobami na místě MU a získání

vstupních informací, komunikace s hasiči – vydávání stručných a jasných pokynů. Po absolvování předmětného výcviku na simulátoru XVR již posluchač získává zažité základní taktické postupy, které dále vykonává automaticky.

Firma E-semble v současné době nabízí 27 virtuálních prostředí a v rámci každého z nich je možné vytvořit libovolné množství jednotlivých scénářů:

- město – požár obytné budovy, výškové budovy, podzemní garáže, skladových prostor,
- zemědělská výroba – požár objektu s chovem zvířectva, záchrana a evakuace zvířat,
- silniční tunel – dopravní nehoda s následným požárem,
- letiště – likvidace letecké havárie – požár, třídění raněných apod.,
- dálniční komunikace – hromadná nehoda motorových vozidel, třídění raněných,
- výrobní závod (továrna) – likvidace následků chemické havárie, únik NL,
- povodeň – záchranné a likvidační práce, součinnost složek IZS a samosprávy při zvládnutí této MU,
- fotbalový stadion – nepokoje, udržení veřejného pořádku apod. (pro Policii ČR a bezpečnostní složky),
- a další.

Kurz taktického řízení v Brně

V září loňského roku se pro příslušníky HZS ČR uskutečnil pilotní výcvik s využitím simulačního programu XVR (dále jen „XVR“) ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR (ŠVZ HZS ČR), středisku Brno. Pro účely výcviku zapůjčila firma E-semble potřebné softwarové vybavení i s personálním obsazením a do Brna přicestovali z Nizozemska dva zaměstnanci výše uvedené firmy.

Dvoudenní zaměstnání bylo zahrnuto do výuky kurzu Taktického řízení Z (TRZ) pro získání odborné způsobilosti k výkonu velitelské funkce na

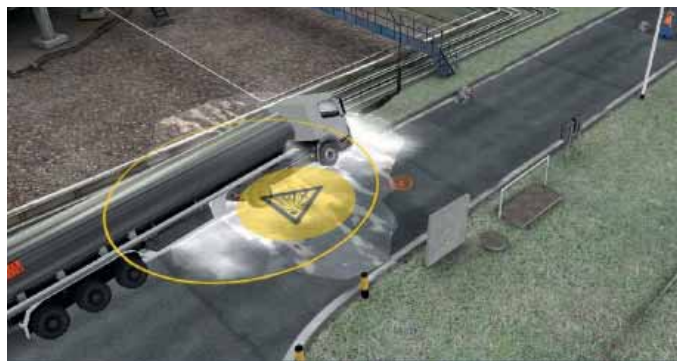
Požár objektu živočišné výroby

Dopravní nehoda osobních automobilů a cyklisty

Dopravní nehoda autobusu a osobních automobilů

Únik nebezpečné látky v areálu podniku

Požár bytové jednotky

Hromadná dopravní nehoda

úseku IZS a výkonu služby. Po úvodním seznámení s nadcházejícím zaměstnáním byli posluchači rozděleni do dvou skupin po sedmi lidech. V pracovní skupině A (jednotky PO) byli řešeny čtyři scénáře zaměřené na řízení zásahu MÚ, při které převažuje činnost jednotek PO (požár bytové jednotky, požár podzemní garáže v obytném domě, dopravní nehoda dvou osobních motorových vozidel se zraněním, zásah na NL). Každý jednotlivý scénář řešili dva posluchači najednou – jeden v pozici VZ zásah řídil, druhý byl v roli hasiče nebo velitele další jednotky PO. V pracovní skupině B (IZS) byli řešeny čtyři scénáře zaměřené na řízení zásahu MÚ, při které se předpokládá součinnost se složkami IZS (spolupráce se ZZS, Policií ČR, pohotovostními službami apod.). Každý jednotlivý scénář řešili dva posluchači najednou, obdobně jako u skupiny A (letecká nehoda – nouzové přistání, dopravní nehoda autobusu a osobního vlaku, hromadná nehoda na dálnici). Při těchto scénářích a následném řízení zásahu byl kladen důraz na součinnost složek IZS, komunikaci mezi nimi a zejména činnosti spočívající ve třídění velkého počtu zraněných osob metodou START. Odpoledne se posluchači ve skupinách A a B vyměnili.

Komunikace posluchačů při řízení zásahu, zejména spojení VZ s KOPIS HZS kraje (operační důstojník) a VZ s jednotlivými hasiči při řízení zásahu, probíhala prostřednictvím radiostanic.

Na řešení jednoho scénáře byla plánována přibližně jedna vyučovací hodina (45 min). Tento čas byl plně dostačující a v závěru byl ještě využit pro věcnou diskuzi o kladech a záporech daného řízení zásahu.

Druhý den byl XVR upraven tak, aby vznikla možnost pracovat na třech pracovištích současně. Konkrétně byla posluchači řešena MÚ, která se stala v roce 2007 na území Libereckého kraje. Tehdy došlo k rozsáhlému požáru objektu bývalého výrobního závodu Kolora, jehož scénář operátor vzhledem k velkému rozsahu předem důkladně připravil. Místo zásahu bylo VZ rozděleno do úseků a činnost posluchačů probíhala na těchto úsecích současně. Poprvé bylo vyzkoušeno řízení zásahu velkého rozsahu s rozdělením místa zásahu na úseky.

Hlavním cílem a záměrem celého zaměstnání bylo ověřit, zda tuto novou interaktivní výukovou pomůcku bude možné účelně využít k odborné přípravě jednotek PO a případně ji v budoucnu začlenit do systému vzdělávání pro příslušníky HZS ČR. Poděkování patří MUDr. Chocholoušovi a Bc. Klimešovi, DiS. z firmy Ambulance Meditrans za zapůjčení jejich softwarového vybavení a organizaci zaměstnání a společnosti E-semble za zapůjčení XVR a především pak ŠVZ HZS ČR, středisko Brno, za umožnění předmětného výcviku v kurzu pro budoucí velitele.

■ Zhodnocení výcviku

Simulátor XVR umožnil:

- procvičení činnosti pomocníka VZ, který udržuje radiové spojení s KOPIS, shromažďuje dokumentaci, zaznamenává časové údaje,
- zřízení štábu VZ a procvičení činnosti jednotlivých členů štábu,
- činnost řídicího důstojníka na místě MÚ,
- třídění raněných osob metodou START, kdy je možné připravit scénář s velkým počtem zraněných osob,

- řízení zásahu s ohledem na komunikaci VZ s vedoucími a veliteli složek IZS (hasič, policista, lékař),
- zpracování scénářů pro soubor typové činnosti složek IZS při společném zásahu – postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter MÚ (11 scénářů typových činností a řízení zásahu daných MÚ),
- prezentace a zaměstnání pro vedoucí a velitele složek IZS podle jejich věcné odpovědnosti za soubor typové činnosti,
- řízení zásahu rozsáhlé MÚ – 3. a zvláštní stupeň poplachu s ohledem na součinnost a spolupráci VZ (štábu VZ) s představiteli místní samosprávy (starosta obce nebo města, hejtmán, pohotovostní služby, orgány krizového řízení).

■ Konkrétní využití XVR v osnovách kurzů

1. VPP/modul IZS – prezentace řízení zásahu lektorem za účelem ukázky taktiky zásahu při likvidaci MÚ – krok za krokem,
2. TRŽ – řízení zásahu dle jednotlivých scénářů u různých druhů MÚ na taktické úrovni,
3. TRP – rozbor a analýza již provedených událostí (např. požár velkého rozsahu a následné činnosti jednotek PO – příjezd, ustavení požární techniky, nasazení SaP, vytvoření bojových úseků), výuka dokumentace IZS – soubor typové činnosti složek IZS při společném zásahu apod.,
4. TSŘ – řízení zásahu na operační nebo strategické úrovni (dlouhodobý zásah velkého rozsahu a zapojení dalších subjektů do likvidace MÚ – likvidace následků povodní, odstraňování následků

extrémních meteorologických jevů, atd.),

5. program se jeví jako ideální prostředek pro přezkoušení odborných znalostí a dovedností při řešení MÚ (závěrečné zkoušky).

Přínos XVR pro výcvik:

- nácvik rozhodovacího procesu při řízení zásahu,
- MÚ není nutné si představovat, neboť situaci u zásahu všichni vidí (a to stejně), dochází ke konfrontaci živého člověka s virtuální realitou,
- u konkrétní simulace lze vždy vývoj zastavit, prodiskutovat navrhovaná řešení a rozhodnout o dalším postupu (eventuálně danou událost postupně řešit několikrát po sobě odlišným způsobem se zhodnocením, která varianta a proč byla nejlepší),
- pokud výcvik řešení MÚ probíhá v reálném čase, lze na VZ v rozhodovacím procesu vytvořit tlak stejně, jako by tomu bylo při skutečném řešení zásahu,
- interaktivní forma, kdy jsou do výuky a výcviku vtaženi všichni

posluchači bez rozdílů, umožní prakticky na vlastní kůži si vyzkoušet rozhodovací proces velení při zásahu, čehož v běžných školních podmínkách nelze docílit,

- program vede posluchače k širšímu posuzování skutečností a přemýšlení, než jen soustředění se na jednu věc (např. požár objektu, kouř jde viditelně ze 3. NP, ale ve skutečnosti hoří v podzemní garáži, řešení otázek typu „kam budou odtékat použítá hasiva“),
- praktické použití programu je založeno na nutnosti jednoduché a jasné komunikace velitele nebo velitelů při zásahu se štábem a veliteli několika úseků (jak do radioprovozu, tak i podřízeným) – zde jsme zjistili, že problém u našich velitelů není jen v nezkoušenosti při rozhodovacím procesu, ale především v neschopnosti rychlé, věcné a přesné komunikace a neprovádění zpětné vazby (bylo až s podivem, jak je pro některé účastníky těžké formulovat pokyny a předávat si nezkresleně informace),

- možnost řešit zásahy, které hasič ještě ve svém profesním životě nezažil (nezná),
- ostatní posluchači se aktivně účastní výcviku tím, že pozorují řízení zásahu;
- simulace zásahu, který již proběhl – následný rozbor a vyhodnocení zásahu vzhledem k nasazení SaP, taktice zásahu apod.,
- XVR umožňuje vytváření dynamických stereotypů konání (rutiny) při činnosti VZ krok za krokem – průzkum místa zásahu, postačí SaP na místě zásahu nebo povolát posily, kde nasadit SaP, jak a kde získat hasební vodu, vytěžení informací od osob na místě zásahu, udílet jasné a stručné pokyny hasičům atd.,
- program lze využít jak pro základní výcvik velitelů v taktické úrovni řízení včetně řízení zásahu se štábem VZ, tak i pro školení a výcvik operační úrovně řízení a dále pro výuku všech zástupců strategické úrovně řízení včetně opatření na úseku ochrany obyvatelstva, členů krizových štábů a dalších orgánů krizového řízení,
- panovala všeobecná shoda (lektori, zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR, posluchači) v názorech na možnosti využití XVR jako interaktivní učební pomůcky.

Závěr

Po konzultacích s lektory ŠVZ HZS ČR, středisko Brno a na základě zkušenosti firmy Ambulance Meditrans převládá názor, že ideálním řešením se jeví pořízení XVR pouze pro školní a výcviková zařízení, která se přímo podílí na vzdělávání příslušníků HZS ČR. Hlavním důvodem je zařazení a využití XVR v kurzech pro odbornou způsobilost hasičů a zejména garance kvalitní výuky ze strany vzdělávacích zařízení. Nezanedbatelná je i příprava XVR pro předmětnou výuku a kvalitní a citlivé personální obsazení (výběr) operátora a instruktora.

Všichni se jednoznačně shodli na tom, že XVR zaujme každého účastníka kurzu, „vtáhne ho do hry“ a jednoduše navodí tvůrčí atmosféru, kdy cvičící velmi aktivně vymýšlejí, jak z pozice velitele zásahu řešit mimořádnou událost podle stanoveného scénáře. Prostřednictvím XVR lze navodit otevřenou diskuzi nad řešeným problémem a efektivně si tak předávat zkušenosti v rámci velení při zásahu.

Závěrem lze konstatovat, že XVR je výbornou interaktivní pomůckou při výcviku v komunikaci a osvojení praktických dovedností v rozhodovacím procesu velitelů při zásahu a na všech úrovních řízení. Na základě získaných zkušeností a výsledku hodnocení zaměstnání s XVR lze předpokládat, že učební pomůcka do budoucna pořídí také HZS ČR a brzy ji budou moci využívat hasiči pro výcvik v našich podmínkách stejně jako kolegové ve světě.

kpt. Ing. Roman HEJZLAR,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto autor a archiv autora

Prověrka připravenosti USAR odřadu

USAR je zkratkou anglického Urban Search And Rescue, jak se v mezinárodní terminologii nazývají týmy záchranářů specializované na vyhledávání a záchranu osob z postižených, obvykle městských nebo obydlených oblastí.

INSARAG sekretariát (International Search and Rescue Advisory Group) Úřadu OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí vytvořil metodiku pro činnost USAR odřadů, podle níž jsou hodnoceny USAR týmy po celém světě. V současné době je ve světě klasifikováno zatím 25 USAR týmů. I české odřady se dlouhodobě připravovaly na absolvování tohoto procesu, jehož cílem by mělo být omezení tzv. „katastrofické turistiky“ nedostatečně připravených a vybavených týmů při mezinárodních záchranných operacích a naopak vytvoření databáze týmů klasifikovaných. Česká republika se může od října 2010 pochlubit po třídenním cvičení IEC (z anglického INSARAG External Classification) v Ostravě-Vítkovicích odřadem HUSAR, tedy Heavy USAR. Známe USAR týmy tří úrovní: lehký (Light), střední (Medium) a těžký (Heavy). Náš tým je klasifikován jako těžký a je složen ze dvou odřadů středních, které jsou zřízeny při HZS hl. m. Prahy a při HZS Moravskoslezského kraje. Česká republika tedy disponuje týmem specialistů, kteří jsou schopni rychle a účinně zasáhnout kdekoli na světě.

Aktivní práce na vytvoření, vybavení a vycvičení kvalitního USAR odřadu je dlouhodobá, proto je nutné opakovaně prověřovat schopnosti a výkonnost týmu. Právo nosit prestižní označení na rameni záchranářské kombinézy je vlastně pouze propůjčeno na dobu pěti let. Po tuto dobu je garantem zachování úrovně odřadu MV-generálního ředitelství HZS ČR. Po uplynutí pěti let musí odřad své schopnosti znovu prokázat při re-klasifikaci.

Cvičení MERIDIEM 2011

Součástí přípravy českého USAR odřadu na re-klasifikaci podle metodiky INSARAG bylo cvičení MERIDIEM 2011, konané ve dnech 1. až 3. listopadu 2011 v Kaznějově u Plzně.

Námět a cíl cvičení

„Ničivé zemětřesení o síle 7,6 Richterovy škály zasáhlo Západomořskou republiku. Vlivem zemětřesení došlo ke zřícení většiny budov městské zástavby několika měst, objekty které ještě stojí, mají narušenou statiku. Je reálný předpoklad zavalení mnoha osob pod troskami budov. Do postižené oblasti je velmi obtížný přístup, došlo k poškození až úplné destrukci mostů, místní obyvatelé sami situaci nevládnou a tamní vláda

žádá o zahraniční pomoc prostřednictvím mezinárodních organizací.“ Touto zprávou začalo taktické cvičení v rámci složek IZS za účasti českého USAR odřadu a fiktivních mezinárodních USAR týmů.

Cvičení bylo zaměřeno na praktickou aktivaci, nasazení a demobilizaci těžkého USAR odřadu při přepravě leteckou cestou. Na místě pak pokračovalo skutečnou činností v terénu s figuranty představujícími zraněné nebo mrtvé osoby. Zavalené (ukryté) osoby musel USAR odřad vyhledat a vyprostit ze sutin zřícených budov. Vybraná lokalita cvičení, bývalý průmyslový areál v Kaznějově, nabídla široké možnosti pro praktickou část činnosti USAR odřadu i kynologických týmů. Bylo nutné najít rovnováhu mezi navozením podmínek co nejvěrněji připomínajících reálnou situaci a zajištěním bezpečnosti všech zúčastněných!

Cílem cvičení bylo ověření připravenosti USAR odřadu podle mezinárodní metodiky INSARAG a schopnosti USAR odřadu provést optimalizaci vybavení pro leteckou přepravu. Z důvodů daných kapacitou letadla byla omezena celková hmotnost i objem vybavení a materiálu.

Průběh cvičení

Mobilizace těžkého USAR odřadu včetně osob ostatních složek IZS byla zahájena 1. listopadu 2011 ve 12.00 hodin SEČ, kdy OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR obdrželo informaci o mimořádné události v Západomořské republice a zahájilo vyhodnocování situace a možného vyslání humanitární pomoci. Byly vyrozuměny všechny složky USAR odřadu. K aktivaci USAR odřadu došlo následujícího rána v 06.00 hodin, vzápětí poté, co postižená země akceptovala návrh pomoci.

Po zkušenostech z minulých let byl z důvodu usnadnění práce operačního a informačního střediska HZS hl. m. Prahy při aktivaci a odjezdu vybudován tzv. kontaktní bod na stanici 5 ve Strašnicích. Kontaktním bodem pro mobilizaci ostravského segmentu USAR odřadu je KOPIS HZS Moravskoslezského kraje. Jednou z pozitivních zkušeností bylo, že místo obvyklé řady telefonických hovorů proběhlo úvodní informativní setkání prostřednictvím společné videokonference mezi OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR, velitelem segmentu z Ostravy a velitelem odřadu z Prahy. Tato varianta šetří drahocenný čas a budeme ji využívat i při dalších cvičeních.

Mobilizace členů odřadu, balení všech technických prostředků a vybavení, zdravotní a veterinární prohlídky, nakládání materiálu i odjezd proběhly rychle a v klidu, nedostatky při namátkové kontrole osobních věcí byly odstraněny. Veškeré kroky byly pozorně sledovány zúčastněnými hodnotiteli. Jejich doporučení jsou užitečnými náměty pro zdokonalování práce týmu. Pochválena byla například dobrá komunikace OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR s kontaktními body HZS obou krajů pro mobilizaci. Hodnotitelé si všimli rovněž dobré práce RDC (z anglického Reception and Departure Centre), bez připomínek bylo také zajištění bezpečnosti při přepravě (například kontrola zapůjčeného vozidla nebo kontrola „místního“ řidiče ohledně alkoholu, protože to může být v některých částech světa problém), při ostraze tábora nebo dezinfekci při vstupu do tábora. Vedle mnoha kladných hodnocení existovalo i množství bodů, kde je nutné něco zlepšit nebo řešit jiným způsobem. Hodnocena je vždy jak oblast samotného cvičení, tak i oblast přípravy cvičení a simulace jednotlivých scén.

Po příjezdu na operační základnu (BoO - z anglického Base of Operations) proběhlo krátké setkání všech cvičících, na kterém se zúčastnění dozvěděli vše o bezpečnosti v táboře, místě určeném pro evakuaci, signálech a ostatních potřebných pravidlech chování. Stavba tábora trvala necelé 2,5 hodiny a poté byli členové odřadu nasazeni na průzkumné, vyprošťovací a záchranné práce. Vzhledem k limitované kapacitě přepravovaného materiálu při simulované letecké přepravě byla zvolena mnohem jednodušší podoba velitelského stanoviště, než by byla využívána při pozemní cestě a jež byla využita při IEC. Tato varianta byla dostatečná a vybavení stanu zajistilo i tak všechnu potřebnou evidenci a podporu k rozhodování. Také On-site Operations and Coordination Centre (OSOCC) profesionálně plnilo své zadané úkoly a bylo velmi výkonné. I tam byla ze stejných důvodů zvolena jednodušší varianta stanu a výbavy OSOCC.

■ Hodnocení cvičení

Práce v terénu sice neproběhly bez závad, ale hodnocení jedenácti hodnotitelů na stupnici 1 až 5 (1 nespokojen - 5 spokojen) čtyřkou, je velmi dobré. V sutinách tým procvičil kromě vyhledávání osob i okamžitou evakuaci při případných následných otřesech. Vedení týmu určilo střídání družstev opět tak, aby zůstala zajištěna obvyklá pravidla bezpečnosti při nasazení. Potvrzena byla i funkčnost systému sledování vstupu do nebezpečné zóny, používání ochranných pomůcek nebo sledování pohybu z tábora a zpět.

Základní cíle cvičení byly splněny. Mimo jiné mělo ověřit připravenost těžkého ÚSAR odřadu podle mezinárodní metodiky INSARAG, provést jeho mobilizaci, ověřit jeho schopnost provést optimalizaci vybavení v limitovaných podmínkách, založit RDC, OSOCC a operační základnu, provést průzkum přidělené oblasti, praktické nasazení týmu na určené objekty, a také jeho demobilizaci včetně předání místa nasazení místním orgánům. To vše při bezchybné komunikaci se všemi zúčastněnými, při zajištění veškeré potřebné dokumentace a hlavně s důrazem na všechna bezpečnostní opatření. Kromě toho cvičení prokázalo, že je stále co zlepšovat, aby byla udržena vysoká

úroveň připravenosti ÚSAR odřadu poskytovat pomoc i na mezinárodním poli.

Cvičení se zúčastnilo 28 příslušníků HZS hl. m. Prahy, 28 příslušníků HZS Moravskoslezského kraje, dva kynologové Městské policie Praha, dva kynologové Městské policie Ostrava, jeden kynolog SDH Hejnice a dva lékaři Úrazové nemocnice Brno. Členy týmu se stalo také pět neuvěřitelně přátelských a trpělivých psů. V průběhu celého cvičení se neobjevily nedostatky, které by svou závažností nebo charakterem ohrožovaly úspěšnost nasazení. Zúčastnění ocenili energii, kterou cvičení věnovali figuranti, příslušníci 3. záchranné rotы Záchranného útvaru HZS ČR. Velmi věrohodnou rozehru situací připravili čtyři styční důstojníci předurčení pro mezinárodní záchranné operace. Pomáhali zaměstnanci Základny logistiky ve Zbirohu i další příslušníci pověřeni přípravou cvičení. Cvičení bylo zadáno generálním ředitelem HZS ČR a pracovníci MV-generálního ředitelství HZS ČR se na jeho přípravě od počátku aktivně podíleli. Vzorná byla spolupráce města Kaznějov, hlavně ze strany starosty a členů SDH obce Kaznějov. Poděkování patří příslušníkům HZS Plzeňského kraje za přípravu a realizaci cvičení. Bez podpory majitele areálu by se cvičení neuskutečnilo. Všem zúčastněným je potřeba poděkovat za odvedenou práci.

■ Univerzálnost ÚSAR odřadu

Týlové vybavení ÚSAR odřadů se využívá i při zajištění ostatních tzv. modulů civilní ochrany, což jsou záchranné týmy určené pro mezinárodní záchranné operace při různých typech mimořádných událostí. Tyto moduly jsou dobrovolně nabízeny členskými státy EU. Jedním z nich je Traumatteam ČR, jenž pracuje jako „předsunutá zdravotnická jednotka“ a je zřízen Ministerstvem zdravotnictví při Fakultní nemocnici Brno.

ÚSAR odřad je však možné využít nejenom pro mezinárodní záchranné operace, ale zejména pro zásahy na území České republiky. HZS hl. m. Prahy a HZS Moravskoslezského kraje jsou určenými opěrnými body HZS ČR pro záchranu osob ze zřícených budov, proto lze ÚSAR odřad vyžádat prostřednictvím OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR pro zásahy kdekoli v republice. Existuje také možnost dopravit vrtulníkem na místo zásahu alespoň část týmu se specializovaným vybavením. ÚSAR odřad je připraven účinně zasáhnout všude tam, kde bude jeho pomoci potřeba.

plk. Ing. Oldřich KLEGR,
por. Bc. Pavlína ADAMCOVÁ,
foto pprap. Jiří FERENCEL,
pprap. Milan PACÍK, HZS hl. m. Prahy

Je možné využít vrtulník s bambivakem k zásobování vodou?

V lednovém čísle časopisu 112 byl na str. 16 a 17 otištěn článek „Je možné využít vrtulník s bambivakem k zásobování vodou?“, jehož autorem je mjr. Ing. Pavel VITÁK, vedoucí oddělení IZS a služeb územního odboru Semily HZS Libereckého kraje. Jako autor článku byl chybně uveden kpt. Ing. Rudolf Vojík, který je pouze spoluautorem fotografií. Panu Ing. Pavlu Vitákovi se za vzniklou chybu omlouváme.

redakce

Projekt vzniku českého DVI týmu

Mimořádné události s velkým počtem obětí (živelní pohromy, teroristické útoky, požáry, tragické dopravní nehody) vyvolávají v různých zemích světa potřebu vzniku týmů pro identifikaci obětí hromadného neštěstí, které se mezinárodně označují zkratkou DVI (Disaster Victim Identification). DVI týmy jsou ustanoveny ve více než deseti státech Evropy.

Potřebu vzniku českého DVI týmu si uvědomuje i současné vedení Policie ČR. V roce 2006 Kriminalistický ústav Praha (KÚP) zahájil ve spolupráci s odborníky z Ústřední vojenské nemocnice Praha, Ústavu soudního lékařství a toxikologie Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. lékařské fakulty UK v Praze tříletý projekt bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra s názvem „Vytvoření struktury týmu pro identifikaci obětí hromadného neštěstí (DVI) v České republice jako nástroje řešení kriminalistických a soudně lékařských problémů při identifikaci osob a věcí v případech hromadných nehod“. V průběhu řešení tohoto projektu byla vypracována metodika pro činnost českého DVI týmu a navržena koncepce k jeho ustanovení.

Podněty pro vznik týmu

V posledních deseti letech byly také v České republice řešeny události s větším počtem obětí. Například v roce 2003 došlo k nehodě autobusu u Nažidel, při které zahynulo 19 lidí, v roce 2008 při železniční nehodě ve Studénce osm lidí, požár v opuštěných budovách nádraží v Praze na Florenci v roce 2010 si vyžádal devět obětí. Sestavení týmu pro identifikaci osob při hromadných nehodách je v České republice dosud prováděno „ad hoc“.

„O vzniku českého DVI týmu se uvažuje téměř šest let. Jedním

z impulsů pro jeho vznik bylo ničivé tsunami v Thajsku v roce 2004, které připravilo o život tisíce lidí, kdy jsme identifikovali šest českých obětí. Je zapotřebí si uvědomit, že rozmach cestování, zejména rozvoj letecké, železniční a autobusové dopravy, přináší daleko větší riziko vzniku tragických nehod s větším počtem obětí, mnohdy s výskytem zemřelých osob různé státní příslušnosti,“ uvádí vedoucí oddělení vědy a informatiky Kanceláře ředitele KÚP plk. Mgr. Petr Bendl, který stojí za přípravou vzniku DVI týmu v České republice. Možnost společného výcviku a také materiální pomoc v oblasti technického vybavení týmu nabízí českým odborníkům vznikající projekt švýcarsko-české spolupráce s názvem „DVI tým – teoretická a praktická příprava a technické zabezpečení“.

Složení a činnost

Na základě doporučení Interpolu se DVI tým skládá ze tří skupin, kterými jsou post mortem skupina, ante mortem skupina a totožnost ustavující skupina. Jejich nasazení bylo v tuzemských podmínkách úspěšně ověřeno při simulované letecké nehodě v rámci součinnosti cvičení složek IZS Letiště 2007.

Proces identifikace obětí začíná na místě hromadné nehody prací skupiny

post mortem, která se zabývá prohlídkou místa činu za účelem ohledání obětí a dále ohledáním a zajištěním osobních věcí a předmětů obětí. Skupina post mortem pokračuje úkony při provádění pitvy a pomocných vyšetření, registrací identifikačních markantů. Ante mortem skupina soustřeďuje informace o pohřešovaných (genetický materiál, daktyloskopické stopy, fotografie, apod.). Totožnost ustanovující skupina porovnává všechna dostupná data a na základě vyhodnocení všech informací ve spolupráci se státním zástupcem potvrzuje identitu jedince. Členům této skupiny předkládají vedoucí skupin arte mortem a post mortem podklady pro ustanovení totožnosti osoby na základě porovnání identifikačních dat.

Členy týmu jsou především policisté, kteří provádějí kriminalisticko-taktické postupy, profilaci DNA, daktyloskopii, ale také některé úkony v oblasti forenzní stomatologie a antropologie. Další specifické expertizní úkony jako jsou RTG vyšetření a porovnání lékařských identifikačních markantů realizují v rámci DVI týmu soudní lékaři. Součástí týmu je psycholog, jehož pomoc je důležitá nejen pro pozůstalé obětí, ale mnohdy i pro členy týmu, jejichž práce je náročná zejména po psychické stránce.

Značení nálezu obětí není v Evropě jednotné a vychází obvykle z národních

specifik. Pro český DVI tým se jako nejvhodnější ukazuje číslování barevně odlišenými kartičkami, které se dělí na sadu pro nález těla (žlutá se symbolem M), sadu pro část těla (růžová se symbolem P) a sadu pro předmět nebiologického původu (bílá se zeleným symbolem O). Písmena jsou odvozena z latinských názvů (zemřelý – mortuus, část – pars a předmět – obiectum), aby byla mezinárodně srozumitelná. Získaná data z identifikace obětí jsou zaznamenávána do formulářů vytvořených na základě standardů Interpolu. Pro skupinu post mortem jsou k dispozici růžový formulář PM a identifikační karty (oběti, části těla a věci), pro skupinu ante mortem žlutý formulář AM (identifikační data získaná od blízkých osob identifikované osoby, adresy ošetřujících lékařů a stomatologů, fotografie, apod.) a pro skupinu totožnost ustavující bílý formulář ID (identifikační), do kterého se zapisují závěry o provedených vyšetřeních post mortem a shodnosti s daty ante mortem. Identifikační data z formulářů je možné po úpravě převádět do počítače (tablet s dotykovou obrazovkou) a včetně

obrazové dokumentace je dále databázově zpracovat.

Součinnost se složkami IZS

Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 6/2007 ukládá Policejnímu prezidiu ČR zabezpečit zpracování materiálu pro potřeby řešení hromadné události s velkým počtem raněných a obětí. V roce 2007 vznikla k uvedenému úkolu pracovní skupina, která spolupracovala při vytváření Katalogového souboru typové činnosti „STČ – 09/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí“, ve kterém se poprvé vyskytuje pojem DVI tým a popis jeho činnosti. Pracovní skupina doporučila, aby po svém vzniku byl DVI tým začleněn do IZS (včetně zařazení do ústředního poplachového plánu IZS), byly nastaveny standardy spolupráce také s odborníky mimo rezort vnitra, zajištěno vhodné uložení elektronických formulářů tak, aby byly okamžitě k dispozici při mimořádné situaci nejen v České republice, ale též při identifikačních činnostech v případech, kdy dojde k úmrtí občanů České republiky v zahraničí.

Výměna zkušeností

Praxe českých expertů na místě hromadného neštěstí byla v minulosti prezentována na odborných seminářích a konferencích s mezinárodní účastí a setkala se vždy s pozitivním ohlasem. KÚP uspořádal ve spolupráci s ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes) dva semináře věnované problematice identifikace obětí s velkým počtem obětí (2005, 2006) a odbornou konferenci s názvem „Identifikace obětí hromadných neštěstí – teorie a praxe DVI týmů“ v roce 2011, na které byly prezentovány nejnovější poznatky z Rakouska, Francie, Švýcarska, Německa nebo Holandska. Představen byl například mobilní systém značení stop a věcí, který ulehčuje jejich následnou identifikaci (tento systém Interpol doporučil jako metodu nejvhodnější pro použití na místě katastrof) nebo speciální přenosný ruční rentgen využitelný při stomatologické identifikaci obětí. „Je na místě poděkovat našim zahraničním partnerům, kteří nám poskytují velmi významnou pomoc, čímž ulehčují budování českého DVI týmu,“ zdůrazňuje ředitel KÚP plk. Ing. Pavel Kolář, CSc. Při vytváření českého DVI týmu odborníci z KÚP spolupracují také s Ministerstvem zdravotnictví, Ústavem soudního lékařství a toxikologie Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. lékařské fakulty UK v Praze a s forenzními lékaři z Vojenského ústavu soudního lékařství Ústřední vojenské nemocnice Praha, kde byl mimo jiné vytvořen v rámci akreditačního šetření JCI (Joint Commission International) „Plán hromadného příjmu zemřelých do ÚVN Praha“.

Ustanovení českého DVI týmu

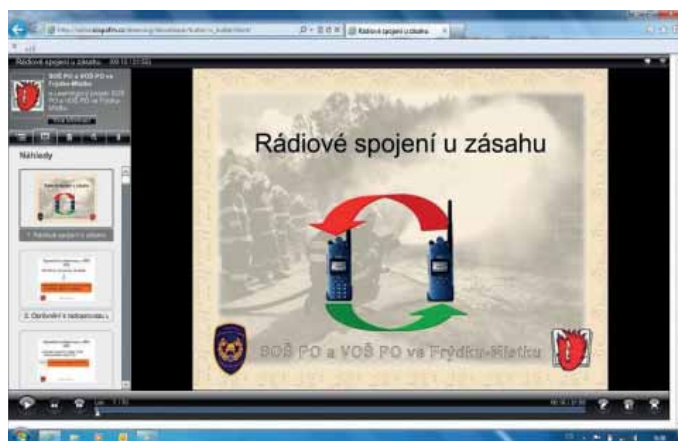
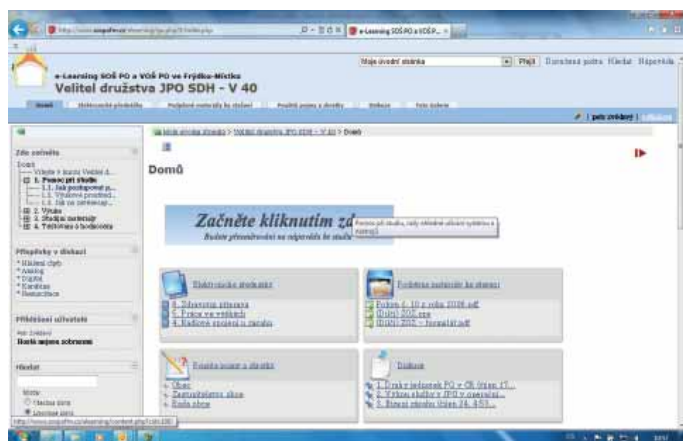
Vytvoření DVI týmu a navazujícího systematického školení vybraných odborníků z řad policistů a soudních lékařů představuje řešení, které přispívá ke zrychlení a zjednodušení identifikačního procesu v případě mimořádných událostí s větším počtem obětí. Vypracována jsou doporučení pro Ministerstvo vnitra, Policii ČR a Ministerstvo zdravotnictví a podklady k vytvoření právních předpisů zakotvujících DVI tým v naší legislativě, spolu s řešením jeho financování, materiálně-technického vybavení, výzkumu, vývoje a zveřejňování informací.

„Pevně věřím, že i s pomocí projektu švýcarsko-české spolupráce, k jehož realizaci jsem již podepsal smlouvu, se povede vytvořit materiálně vybavený a akceschopný tým specialistů. Zároveň si přejme, aby bylo co nejméně důvodů k jeho nasazení,“ doplňuje policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy.

Po schválení příslušné legislativy by mohl být český DVI tým ustanoven v polovině letošního roku.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
foto archiv redakce a Policie ČR

E-learning – ověřená platforma vzdělávání

Jednou z aktivit, kterou se v uplynulém roce zabývala SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku, byl vývoj e-learningového systému využitelného pro odbornou přípravu jednotek PO i pro další formy vzdělávacích aktivit školy.

Vlastní cesta

Při vzniku e-learningového systému se SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku rozhodla jít cestou vlastního vývoje. Tedy nevyužít žádnou z nabízených komerčních variant a minimalizovat tak náklady na vznik e-learningového systému.

Před zahájením tvorby e-learningu bylo nutné zodpovědět zásadní otázku - Co je vlastně e-learning? Existuje mnoho definic, které se často výrazně liší. Základní myšlenkou této platformy vzdělávání je propojení výuky se současnými informačními technologiemi a hlavní výhodou možnost distančního vzdělávání, kdy posluchač nebude závislý na konkrétním místě a čase, tedy kde a kdy bude vzdělávání probíhat.

Jako vstupní požadavky jsme definovali:

- přístup k e-learningu bude prostřednictvím internetu, a to co možná nejjednodušším způsobem (pouze prostřednictvím internetového prohlížeče, bez dodatečných aplikací, modulů apod.),
- formu výuky s nejvyšším možným využitím dostupných didaktických prostředků tak, aby posluchač byl ke studiu motivován jak vnitřně (daný způsob výuky ho zaujme), tak vnějším působením (bez úspěšného absolvování dílčích kroků nebude moci ve výuce pokračovat),
- co nejnižší finanční náklady jak na vznik, tak na provoz e-learningu.

Vzhledem k požadavku na co nejnižší finanční náklady nepřicházela v úvahu spolupráce s externími firmami, a to ani s případným využitím evropských fondů. Díky současnému personálnímu obsazení školy a našim dlouholetým zkušenostem v oblasti využívání informačních

technologií ve výuce jsme se vydali vlastní cestou, tedy s využitím svých znalostí softwarových technologií založených na open-source software. Toto rozhodnutí ušetřilo výrazným způsobem finanční prostředky, které by se jinak pohybovaly v řádech statisíců korun. Zvolený open-source software musel být nejprve plně lokalizován a poté modifikován v souladu s našimi požadavky, zejména v oblasti kompatibility s nejrozšířenějšími internetovými prohlížeči. Na prostředí neustále pracujeme a určité rezervy spatřujeme ještě v oblasti „uživatelské přítulnosti“.

Zvolené řešení umožňuje při výuce e-learningu využívat různých didaktických nástrojů, hlavní náplň představují tzv. „elektronické přednášky“. V tomto případě jsme vyšli z dlouholetých zkušeností a vytvořili „elektronickou přednášku“, která je založena na audiovizuálním vnímání učební látky a je spojena s interaktivními prvky a obsahuje také dílčí postupové testy.

Dílčí testy vždy uzavírají ucelený výukový blok a mohou být nastaveny tak, aby bez jejich úspěšného absolvování nebylo možné postoupit do další části výuky. Navíc výsledky těchto dílčích testů obdrží lektor-autor elektronické přednášky, což zajišťuje důležitou zpětnou vazbu zejména ve vztahu k náročnějším částem výuky, kdy posluchači nedosahují v dílčích testech požadovaných výsledků. Jde o signál, že samotná elektronická přednáška je z hlediska pochopení pro posluchače málo srozumitelná a je nutné ji upravit.

Navíc samotnou elektronickou přednášku je možné vytvořit také ve variantě souboru typu „exe“, kterou je možno stáhnout a spustit i mimo e-learningové prostředí. V této podobě ji lze využít pro odbornou přípravu, kterou nepovede lektor e-learningového kurzu, ale například velitel jednotky PO.

E-learningové prostředí obsahuje i další nástroje, mezi něž patří zejména diskuzní fórum a chat, který slouží ke komunikaci lektora a studentů (včetně možnosti on-line konzultací) a dále

například výkladový slovník a galerie. Všechny tyto nástroje rozšiřují možnosti vzdělávání prostřednictvím e-learningu v závislosti na podobě konkrétního kurzu.

Je na místě zdůraznit zásadní výhodu všech elektronických výukových materiálů, kterou je možnost jejich rychlé a levné aktualizace. V době dynamického rozvoje technologií a neustálých změn právních předpisů je právě elektronická podoba výukových materiálů nejvhodnějším řešením.

Celý kurz uzavíráme formou závěrečného testu. Testovací prostředí je maximálně flexibilní, lze připravovat různé typy testů a různé podoby jednotlivých otázek. Pokud má mít test skutečnou verifikační hodnotu, je možné ho absolvovat v určené počítačové učebně pod pedagogickým dohledem zkoušejícího.

Ověření v praxi

Vyvinout e-learningový systém by nebylo možné, pokud by se nevytvářel pro konkrétní kurz s daným obsahem učiva. Naši snahu v tomto přístupu výrazně podpořil ředitel odboru IZS a výkonu služby MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, který schválil základní rámec pro přípravu kurzu jako doplňkovou část výuky pro kurz velitelů jednotek SDH obcí V40. K ověření správnosti naší myšlenky i funkčnosti technologií posloužil „nulový“ kurz, který jsme připravili ve spolupráci s HZS Zlínského kraje. Obsahová část nulového kurzu V40 byla koordinována s kolegy z oddělení IZS a řízení jednotek PO HZS Zlínského kraje pod vedením mjr. Ing. Petra Materny. První ohlasy na e-learningový systém jsou pozitivní. Nyní již záleží na rozhodnutí vedení HZS ČR, jakou cestou se odborná příprava jednotek PO vydá a v jaké míře v ní bude e-learningový systém využíván.

**plk. Ing. Norbert RABAS,
kpt. Bc. David LUCÁK,**

SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku,
foto autoři

Poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu zasaženému následky mimořádné události

Cvičení HUMPO 2011, taktické cvičení štábu HZS Karlovarského kraje, se konalo 29. listopadu, a bylo ukázkou vzájemné komunikace profesionálních záchranných složek a zástupců neziskových organizací.

Mimořádné události typu přívalových dešťů a následných bleskových povodní se na našem území vyskytují stále častěji. Možná i to je jeden z důvodů, proč je potřeba více hovořit o přípravě ke zvládnutí podobných událostí. Vedle tematických konferencí o dobrovolnictví při mimořádných událostech je to také aktivita zakládání takzvaných Panelů nestátních neziskových organizací (dále jen „Panel“). Jejich smyslem je vytvoření komunikační platformy pro neziskové organizace v jednotlivých krajích naší republiky. Panel je potom partnerem pro HZS kraje a krizový štáb kraje v případě mimořádných událostí. K lepší vzájemné informovanosti všech účastníků mohou sloužit společná pracovní setkání, případně cvičení ke zvládnutí různých událostí. Snaha o vzájemnou komunikaci probíhá v několika krajích, za všechny bych rád zmínil jeden hezký příklad. V průběhu minulého roku došlo z podnětu ředitelství HZS Karlovarského kraje k několika společným setkáním a cvičením s názvem LUXOR 2011 a HUMPO 2011.

Spolupráce HZS Karlovarského kraje s dobrovolníky

HZS Karlovarského kraje zahájil pravidelnou užší spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi (NNO) v roce 2010. Předmětem společných jednání bylo nalezení rolí, možností a zodpovědností všech zúčastněných při poskytování pomoci obyvatelstvu postiženému následky mimořádné události. Výsledkem těchto jednání bylo zejména stanovení jasných pravidel zapojení zástupců NNO do systému zdolávání následků rozsáhlých mimořádných událostí, která jsou dnes zakotvena v příslušných plánech konkrétní činnosti Havarijního plánu Karlovarského kraje. Konkrétním výsledkem je také vytvoření odborné pracovní skupiny štábu HZS kraje pro koordinaci poskytování humanitární pomoci, která je složena výhradně z vybraných zástupců NNO.

Téma a cíle cvičení

Tématem cvičení HUMPO 2011 bylo poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu zasaženému následky mimořádné události. Základním úkolem potom prověřit schopnosti spolupráce NNO s HZS Karlovarského kraje a definovat možnosti případně hranice nebo

omezení. V průběhu cvičení bylo potřeba vzájemně reagovat na vzniklou situaci i na proměňující se potřeby v zasaženém území. Cvičení se za neziskový sektor zúčastnili zástupci Českého červeného kříže a organizací Charita ČR, Armáda spásy v ČR, Fokus, o.s., Člověk v tísni, o.p.s. a ADRA, o.s.

Průběh cvičení

Cvičení HUMPO 2011 probíhalo v časovém rámci jednoho dopoledne (od 8 do 12 hodin). Zadání znělo: území ORP Mariánské Lázně a Cheb zasáhla vichřice a přívalové deště s následným překročením hladiny stoleté vody na některých tocích. Simulace se odehrávala ve dvou zasedacích místnostech ředitelství HZS Karlovarského kraje. K dispozici bylo telefonické spojení s krizovým štábem kraje a mapové podklady zasažených území. Koordinátor Panelu se účastnil zasedání krizového štábu a zajišťoval přenos informací. Prvním úkolem byla pomoc při evakuaci obyvatel do evakuačního střediska v Mariánských Lázních a zajištění dobrovolníků pro podporu jeho fungování. V průběhu cvičení docházelo k časovým skokům. Dalším zadáním byla potřeba monitoringu zasaženého území a zjištění potřeb zasažených obyvatel. Na základě mapových podkladů jsme rozdělili území podle možností jednotlivých organizací a znalosti prostředí tak, abychom pomocí dobrovolníků vyslaných do terénu zjistili rozsah zasažení. HZS Karlovarského kraje ve spolupráci s NNO zajišťoval rozvoz pracovních skupin do jednotlivých obcí. V průběhu plnění tohoto úkolu vystala v některých lokalitách poptávka po psychosociální pomoci. Ve spolupráci s psychologem HZS Karlovarského kraje jsme se snažili zjistit skutečnou potřebu. Na základě zjištěných informací se obvykle snažíme o navázání kontaktů s organizacemi, které v místě

poskytují poradenství nebo krizovou pomoc. Zástupci jednotlivých NNO si při cvičení dokázali pojmenovat jak vlastní možnosti pomoci (např. materiální vybavení), tak i omezení (zejména lidské a finanční zdroje), která ve své činnosti máme.

Hodnocení cvičení

Z celkového hodnocení vyplývá, že v případě vyhlášení krizového stavu jsou obvykle organizovány veřejné sbírky a možnosti neziskových organizací jsou větší i vzhledem k podpoře veřejnosti a velké účasti dobrovolníků. V zadání cvičení k tomuto stavu nedošlo a zapojení jednotlivých NNO má tak mnohem větší limity. Z tohoto důvodu také například byla při dopravě dobrovolníků pro terénní šetření vítaná podpora HZS Karlovarského kraje. Cvičení bylo velmi dobře připraveno a základní cíle cvičení se podařilo naplnit. Zůstává otázkou, zda by se podobně připravené cvičení zástupců NNO a HZS krajů (případně zástupců krajských úřadů) nedalo realizovat i v ostatních krajích.

Cvičení HUMPO 2011 bylo první příležitostí pro HZS kraje i NNO vyzkoušet si prakticky na strategické úrovni možnosti a limity vzájemné spolupráce. Účastníci si měli možnost ověřit, že úzká spolupráce přináší oběma stranám mnohem více příležitostí než omezení. Dalším logickým krokem spolupráce bude v roce 2012 zapojení vybraných NNO do taktických i prověřovacích cvičení složek IZS, kterých se zúčastní i jednotky SDH obcí Karlovarského kraje, školené a předurčené pro plnění úkolů na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel.

Josef KOLÁČEK,

Dobrovolnické centrum ADRA, o.s.,

mjr. Ing. Miroslav LUKES,

HZS Karlovarského kraje,

foto archiv HZS Karlovarského kraje

Sjednacování postupů v oblasti krizového řízení v roce 2011

Dnem 1. ledna 2011 nabyla účinnosti novela zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

S touto skutečností byla také spojena změna prováděcího právního předpisu – nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a přijetí zcela nového prováděcího právního předpisu – nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. Uvedené legislativní úpravy přinesly zásadní posun v oblasti „krizové legislativy“. Krizový zákon byl takto zásadním způsobem novelizován ve své podstatě poprvé za celou dobu své existence. Kromě nového legislativního zakotvení oblasti kritické infrastruktury byly provedeny další zásadní změny, které měly sloužit zejména k vyjasnění kompetencí a působností v oblasti krizového řízení.

■ Zpracování dokumentů nelegislativního charakteru

Jedním ze zásadních úkolů, který vyplynul z provedených úprav, bylo zpracování dokumentů nelegislativního charakteru, které by přispěly k jednotnému chápání a aplikaci novelizovaných norem v oblasti krizového řízení. Ke zpracování dokumentů nelegislativního charakteru bylo příslušné Ministerstvo vnitra, respektive generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, které je jeho součástí, a to v rámci kompetence sjednocovat postupy v oblasti krizového řízení, která je mu dána ustanovením § 10 odst. 1 písm. a) krizového zákona a v návaznosti na ustanovení zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství HZS České republiky (MV-GR HZS ČR) ve smyslu koordinace výkonu státní správy v oblasti krizového řízení zpracovalo:

- Metodiku zpracování krizových plánů podle § 15 až 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, č. j. MV-76085-1/PO-OKR-2011 (dále jen „metodika zpracování krizových plánů“);

- Směrnici Ministerstva vnitra, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou

působností a krizového štábu obce, č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011 (dále jen „směrnice Ministerstva vnitra ke krizovým štábům“);

- Metodiku zpracování plánů krizové připravenosti podle § 17 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, č. j. MV-140690-1/PO-OKR-2011 (dále jen „metodika zpracování plánů krizové připravenosti“).

■ Metodika zpracování krizových plánů

Prvním z dokumentů byla metodika zpracování krizových plánů. Ta stanoví obsahové vymezení náležitostí a další podrobnosti související se zpracováním krizového plánu ministerstva, jiného ústředního správního úřadu, České národní banky a jiného státního orgánu, jemuž krizový zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán, dále krizového plánu kraje a krizového plánu obce s rozšířenou působností. Metodika zpracování krizových plánů byla vytvořena v rámci odborné pracovní skupiny složené ze zástupců hasičských záchranných sborů krajů (Karlovarský kraj, Moravskoslezský kraj, Jihomoravský kraj a Olomoucký kraj) a zástupců MV-GR HZS ČR. Na pracovní úrovni byla projednána se zástupci ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, s tajemníky bezpečnostních rad krajů a s řediteli odborů ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS krajů. Následně byla dne 12. července 2011 schválena generálním ředitelem HZS ČR, nabyla účinnosti dnem 1. srpna 2011 a nahradila předchozí metodiku z roku 2003. Metodika byla elektronickou cestou distribuována dotčeným orgánům krizového řízení a byla publikována jako příloha v časopisu 112, č. 8/2011.

Metodika zpracování krizových plánů, jako každý metodický dokument, má doporučující charakter, proto nelze postup podle ní vynucovat. V tomto smyslu není tedy závazná, ale ředitelům HZS krajů bylo doporučeno podle ní postupovat. Slouží k zajištění jednotného postupu zpracování krizových plánů a je považována za pomůcku krizového řízení. Metodika je členěna do čtyř hlav a přílohy, která obsahuje tři vzory – vzor rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí, vzor rozhodnutí o změně krizových opatření a vzor rozhodnutí o zrušení stavu nebezpečí. Smyslem uvedených vzorů je zamezení případných rozporů, které by mohly mít za následek zrušení rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí vládou ČR z důvodu vyhlášení krizového

stavu v rozporu se zákonem. Jednotlivé články metodiky zpracování krizových plánů formulují obsahové vymezení konkrétních náležitostí krizových plánů a přibližují obsah některých ustanovení krizového zákona a nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

■ Směrnice Ministerstva vnitra ke krizovým štábům

Dalším ze zpracovaných dokumentů je směrnice Ministerstva vnitra ke krizovým štábům. Návrh byl opět zpracován odbornou pracovní skupinou. Na rozdíl od metodik je v případě směrnice Ministerstva vnitra stanoven určitý procesní postup, v rámci kterého musí být návrh projednán. V souladu s požadavky byl návrh směrnice zaslán k připomínkám ministerstev, Úřadu vlády České republiky, Magistrátu hl. m. Prahy a krajským úřadům. Uplatněné připomínky byly řádně vypořádány a následně byl návrh směrnice projednán na zasedání Koordinační komise Ministerstva vnitra pro přípravu směrnic ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů týkajících se orgánů krajů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy a text byl upraven s ohledem na závěry z tohoto jednání. Dokument byl předložen ministru vnitra, který jej dne 24. listopadu 2011 schválil s účinností od 15. prosince 2011 a nahradil tak předchozí směrnici z roku 2004.

Směrnice Ministerstva vnitra ke krizovým štábům stanoví organizační uspořádání a působnost krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce, pokud je zřízen a vymezuje činnosti těchto krizových štábů při řešení mimořádných událostí nebo krizových situací. Směrnice se zabývá otázkami použití krizového štábu, svolání krizového štábu, zasedání krizového štábu, spolupráce mezi krizovými štáby nebo odborné přípravy členů krizového štábu. Vzhledem k tomu, že byla publikována ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí, ročník 9, částka 6 ze dne 30. listopadu 2011, je závazným dokumentem pro orgány krajů a orgány obcí. V rámci systematiky je směrnice členěna do tří hlav a obsahuje dvě přílohy – vzor standardizovaného hlášení a vybraná ustanovení právních předpisů. Slouží ke sjednocení organizace krizových štábů zřizovaných k řešení krizových situací a používaných ke koordinaci a provádění záchranných a likvidačních prací podle zákona o integrovaném záchranném systému. Vydání směrnice bylo avizováno dotčeným orgánům krizového řízení (je k dispozici na webových stránkách Ministerstva vnitra v části „Legislativa – věstníky pro

kraje a obce – částka 6/2011“). Uvedená směrnice byla otištěna v samostatné příloze časopisu 112 č. 1/2012.

Metodika zpracování plánů krizové připravenosti

Posledním dosud zpracovaným dokumentem metodického charakteru je metodika zpracování plánů krizové připravenosti, která stanoví obsahové vymezení náležitostí a další podrobnosti související se zpracováním plánu krizové připravenosti a plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury. Plán krizové připravenosti je definován jako nástroj k zajištění připravenosti právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, která zajišťuje plnění opatření vyplývajících z krizového plánu a územního správního úřadu podle ustanovení § 24c krizového zákona na krizové situace, které mohou ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, a dále obsahuje postupy k realizaci opatření vyplývajících z krizového plánu

za krizové situace. Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury je potom vymezen jako nástroj k zajištění připravenosti subjektu kritické infrastruktury na krizové situace, které mohou ohrozit funkci prvku kritické infrastruktury.

Proces tvorby metodiky zpracování plánů krizové připravenosti byl obdobný jako u metodiky zpracování krizových plánů. Návrh opět vytvořila odborná pracovní skupina a následně byl text rozeslán k možnému vyjádření zástupcům ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, tajemníkům bezpečnostních rad krajů a ředitelům odborů ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS krajů. S ohledem na změnu, která nastala k 1. prosinci 2011, byla tato metodika schválena již novým generálním ředitelem HZS ČR plk. Ing. Drahoslavem Rybou a nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2012. Metodika byla elektronickou cestou distribuována dotčeným orgánům krizového řízení a je

publikována jako příloha tohoto čísla časopisu.

Závěr

Rok 2011 byl v oblasti krizového řízení rokem zlomovým. Došlo k zásadnímu posunu chápání pojmu krizové řízení, kdy nově zahrnuje také problematiku ochrany kritické infrastruktury. MV-GR HZS ČR bude i v tomto roce pokračovat ve zpracovávání dokumentů metodického charakteru, kterými bude naplňovat svou kompetenci sjednocovat postupy v oblasti krizového řízení a vytvářet podmínky pro aplikaci krizového zákona a prováděcích předpisů k němu do praxe.

Poznámka: Všechny tři uvedené dokumenty jsou k dispozici na webových stránkách www.hzscr.cz v části „Krizové řízení – Ke stažení“.

pplk. JUDr. Marika ROSINOVÁ,
plk. Ing. Daniel MIKLÓS,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Ocenění za bezpečnostní výzkum

Ministr vnitra Jan Kubice udělil historicky poprvé Cenu ministra vnitra za mimořádné výsledky v oblasti bezpečnostního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Na základě doporučení nadrezortní komise získal cenu řešitelský tým Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen „Institut“) za výsledky, které byly dosaženy ve výzkumném projektu VD20062010A06, řešeném v letech 2006 až 2010. Předmětem řešení byl „*Výzkum nových principů a metod v rámci opatření ochrany obyvatelstva, krizového řízení a zvýšení připravenosti IZS v případě možných účinků chemických, radiačních a jaderných zbraní a jiných nebezpečných látek. Bezpečnostní výzkum v rámci bezpečnostního systému ČR, predikce budoucích změn bezpečnostního prostředí a jejich dopad na bezpečnostní politiku.*“

Využitelnost výsledků

Dosažené výsledky lze využít:

- v oblasti teorie pro specifikaci nedostatků současné a budoucí reakce na možné krizové situace a mimořádné události, a to v rostoucím konkurenčním prostředí globalizovaného světa,
- pro návrhy nových strategií rozvoje bezpečnostního systému ČR,
- pro rozpracování obecných principů v konkrétních podmínkách ČR,

- při modelování a realizaci systému řízení prvků bezpečnostního systému ČR.

Význam dosažených výsledků pro praxi je rovněž bezprostředně spojen se způsoby určování a specifikování kladných a záporných vlivů vnějšího i vnitřního prostředí. Odpovídá rovněž vývoji priorit Ministerstva vnitra, které je ústředním orgánem státní správy pro krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva, integrovaný záchranný systém a požární ochranu. Výsledky napomohly postupnému zvyšování účinnosti technických, technologických, metodických, produktových, distribučních, organizačních, legislativních, informačních, komunikačních a rozhodovacích částí (subsystémů) bezpečnostního systému ČR. Napomáhají rovněž postupnému zvyšování připravenosti ČR k reagování na současné i předpokládané budoucí mimořádné události a krizové situace.

Konkrétní výsledky byly zavedeny do praxe a jsou používány při mimořádných událostech a zásazích složek integrovaného záchranného systému. Mají podobu funkčních vzorů, používaných metodik, výsledků s následným uplatněním například při zkoumání následků případné kontaminace pražského metra.

doc. Ing. Josef JANOŠEC, CSc.,
Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč,
foto archiv Ministerstva vnitra

Výbor pro civilní nouzové plánování a jeho činnost v roce 2011

Výbor pro civilní nouzové plánování (dále jen „VCNP“) je jedním z pracovních orgánů Bezpečnostní rady státu a byl ustanoven 10. června 1998 na základě usnesení vlády č. 391 pro oblast civilního nouzového plánování a pro koordinaci a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu.

V roce 2011 vstoupil VCNP do třináctého roku své činnosti. Stejně jako v předchozích letech vycházela jeho roční činnost z Plánu práce VCNP (dále jen „plán“), který se ve III. čtvrtletí probíhajícího roku sestavuje podle požadavků členů VCNP na celý následující rok. Ministerstva a ústřední správní úřady, která jsou členy VCNP, vycházejí při tvorbě plánu z neuzavřených nebo rozpracovaných témat, z nově zadaných úkolů vyplývajících z usnesení VCNP, Bezpečnostní rady státu (dále jen „BRS“) a vlády ČR. Výsledný plán na rok 2011 byl schválen 7. února 2011 na 48. schůzi VCNP usnesením č. 331.

V roce 2011 byly uspořádány čtyři řádné schůze VCNP (48. až 51. schůze). V souladu se Statutem VCNP byly rovnoměrně rozloženy do celého roku tak, aby se v každém čtvrtletí uskutečnila jedna schůze. Místem konání všech jednání VCNP byl společenský sál v budově Ministerstva vnitra-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „MV-GR HZS ČR“). Z pověření předsedy VCNP, ministra vnitra, schůze řídil výkonný místopředseda VCNP, jímž je 1. náměstek ministra vnitra. Programy jednání byly vždy rozděleny na dvě části, tj. na část I. zahrnující materiály k projednání a část II., na kterou jsou zařazovány informativní materiály. Informativní materiály, jak již vyplývá z jejich názvu, jsou poskytovány za účelem informování členů VCNP, jejich součástí není návrh usnesení a členové VCNP jej neprojednávají. Kterýkoliv z členů VCNP má v případě potřeby právo na začátku každé schůze při hlasování o návrhu programu požádat o přesunutí informativního materiálu z části II. do části I. materiálů určených k projednání. Pokud je návrh na změnu zařazení materiálu na základě hlasování schválen, pak se materiál přesunuje z části II. informativní do části I. hlavního jednání a přijímá se k němu usnesení.

Kompletní organizační přípravu a průběh schůzí VCNP včetně všech administrativních záležitostí zabezpečuje sekretariát VCNP. Výkonem funkce sekretariátu je v rámci Ministerstva vnitra (dále jen „MV“) pověřen odbor civilní nouzové připravenosti a strategií MV-GR HZS ČR.

Během uplynulého roku byly na program jednání VCNP zařazeny téměř čtyři desítky materiálů. Z toho zhruba 20 materiálů bylo projednáváno a přibližně stejné množství materiálů bylo předloženo pro informaci členů VCNP.

■ Významné projednávané dokumenty

V následujících řádcích je uvedena podstatná informace o významných materiálech, které byly na zasedáních VCNP zařazeny do programové části I. k projednání. Stručná charakteristika materiálů byla popsána s využitím informací uvedených v samotných dokumentech.

- **Kontrola plnění úkolů VCNP** (48. až 51. schůze VCNP, usnesení č. 330, 335, 340 a 345)

Kontrola plnění úkolů VCNP za období od posledního uskutečněného jednání je pravidelným programem každého zasedání VCNP. Obvyklým sledovaným obdobím je příslušné čtvrtletí, ve kterém se schůze koná. Obsahem dokumentu je vyhodnocení úkolů, které měly být zpracovány a splněny podle plánu a rovněž je posuzováno plnění úkolů, které byly uloženy usneseními VCNP a BRS, případně vlády ČR, ve sledovaném období.

- **Zpráva o činnosti VCNP za rok 2010** (48. schůze VCNP dne 7. února 2011, usnesení č. 334)

Zpráva musí být zpracována v souladu se závaznou osnovou stanovenou pro zpracování výroční zprávy o činnosti poradních a pracovních orgánů vlády. Zpráva o činnosti VCNP za rok 2010 obsahuje především personální složení tohoto výboru a jeho změny během sledovaného období, přehled uskutečněných schůzí, seznam existujících pracovních skupin v rámci VCNP, zhodnocení aktivit z hlediska dosažených cílů, případné zahraniční aktivity, zejména zpracování

zpráv pro mezinárodní organizace, přehled materiálů předložených na schůze BRS a vlády ČR v daném roce. Obsahem zprávy jsou rovněž stručné informace o tvorbě a schválení plánu na následující rok.

- **Informace o plnění úkolů stanovených v Harmonogramu realizace opatření Konceptu krizové připravenosti zdravotnictví v České republice** (48. schůze VCNP dne 7. února 2011, usnesení č. 332)

Informace o plnění úkolů stanovených v Harmonogramu realizace opatření Konceptu krizové připravenosti zdravotnictví v České republice (dále jen „Koncept“) se zabývá plněním stanovených úkolů s důrazem na cíl Konceptu, tj. dosažení takové kvality ve zdravotnictví, která zajistí úroveň připravenosti systému zdravotnictví k plnění úkolů při zajišťování bezpečnosti státu, zejména pak při zvládání následků mimořádných událostí spojených s hromadným postižením osob včetně následků terorismu.

- **Zpráva o stavu řešení projektu o Evropské referenční síti pro ochranu kritické infrastruktury (dále jen „ERN-CIP“) - listopad 2010** (48. schůze VCNP dne 7. února 2011, usnesení č. 333)

Předkládaný materiál si klade za cíl seznámit členy VCNP s projektem ERN-CIP iniciovaným Evropskou komisí, generálním ředitelstvím vnitřních záležitostí a Společným výzkumným střediskem EU. Cílem tohoto projektu je snaha rozšířit sdílení kapacit a znalostí týkajících se ochrany kritické infrastruktury v oblasti experimentů, které provádějí výzkumná zařízení a laboratoře členských států EU a využít jejich poznatky pro řešení úkolů ve stanovených tematických okruzích.

- **Národní akční plán České republiky pro případ vzniku události podléhající**

Mezinárodním zdravotnickým předpisům (2005) (dále jen „NAP“) (49. schůze VCNP dne 6. června 2011, usnesení č. 336)

NAP se řadí ke skupině velice důležitých materiálů, které byly projednávány v minulém roce na zasedání VCNP. Přijetím NAP byl totiž splněn závazek České republiky jako jedné z členských zemí Světové zdravotnické organizace k implementaci požadavků daných Mezinárodními zdravotnickými předpisy (2005). Hlavním cílem NAP je zajistit naplnění požadavků Mezinárodních zdravotních předpisů (2005) v České republice ve spolupráci s věcně příslušnými resorty a dalšími správními úřady. Jde zejména o plnění úkolů v oblasti rozvíjení, posilování a udržování kapacit pro zjišťování, hodnocení a oznamování událostí s potenciálem ohrožení veřejného zdraví v mezinárodním měřítku. NAP byl cestou VCNP a BRS předložen ke schválení 25. října 2011 na schůzi vlády ČR, usnesení č. 785.

• **Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult (49. schůze VCNP dne 6. června 2011, usnesení č. 338)**

Významným dokumentem projednávaným na 49. schůzi VCNP 6. června 2011 byl materiál Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult. Cílem předkládaného materiálu je vytvoření společného vědomostního základu (Studijní základ I) pro vysokoškolské vzdělávání učitelů, který by měl předat absolventům takovou úroveň znalostí, aby byli schopni adekvátně reagovat při vzniku mimořádné události a ochránili tím sebe a jim svěřené žáky a studenty. Materiál rovněž obsahuje i vědomostní základy určené pro přípravu budoucích učitelů, kteří budou danou problematiku vyučovat (Studijní základ II; Studijní základ III). V rámci organizační struktury MV bylo zpracováním rámcového návrhu pověřeno MV-GR HZS ČR, které při jeho tvorbě spolupracovalo s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem dopravy. Na tvorbě se také podílely oslovené fakulty vysokých škol (Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni, Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze, Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci). Po projednání členy VCNP a členy BRS 23. srpna 2011, byl materiál schválen na schůzi vlády 5. října 2011, usnesením č. 734. Podrobně je problematika zpracována v článku s názvem Ochrana člověka za mimořádných událostí na pedagogických fakultách, uveřejněném v časopise 112 v č. 12/2011.

• **Vyhodnocení cvičení orgánů krizového řízení „ZÓNA 2010“ (49.**

schůze VCNP dne 6. června 2011, usnesení č. 339)

Materiál byl zpracován v souladu se Zásadami pro přípravu a provedení cvičení orgánů krizového řízení České republiky. Obsahem materiálu je posouzení přípravy a průběhu cvičení „ZÓNA 2010“, které proběhlo ve dnech 22. až 23. září 2010, včetně plnění úkolů cvičícími subjekty v jednotlivých časových obdobích. Dokument se zabývá základními úkoly přípravy a cíli cvičení, které byly ve vybraných činnostech splněny, avšak věnuje se i dílčím nedostatkům spolu s návrhy na jejich odstranění. Tomuto cvičení je věnován článek v časopise 112 v č. 9/2011 s názvem Závěry ze cvičení orgánů krizového řízení „ZÓNA 2010“.

• **Zajištění chemické, radiační a biologické bezpečnosti České republiky (50. schůze VCNP dne 20. září 2011, usnesení č. 341)**

Materiál je výsledkem spolupráce MV-GR HZS ČR především se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost a dále s Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem obrany a Ministerstvem zemědělství. Dokument popisuje způsob zajištění chemické, radiační a biologické bezpečnosti odpovědnými resorty, jejich kompetence, možnosti spolupráce a koordinace činností, technické a přístrojové vybavení.

• **Určení prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu (50. schůze VCNP dne 20. září 2011, usnesení č. 342)**

Zpracování tohoto materiálu vyplývá z novely zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Materiál byl zpracován MV na základě návrhů ministerstev a jiných ústředních správních úřadů (viz § 9 odst. 3 písm. d) krizového zákona). Po projednání ve VCNP a BRS byl tento dokument schválen usnesením vlády ČR č. 934 dne 14. prosince 2011.

• **Plán cvičení orgánů krizového řízení – upřesnění na léta 2012 - 2014 (50. schůze VCNP dne 20. září 2011, usnesení č. 343)**

Každý rok se v souladu se Zásadami pro přípravu a provedení cvičení orgánů krizového řízení ČR zpracovává a na následující tři roky upřesňuje Plán cvičení orgánů krizového řízení. Představuje střednědobý výhled cvičení plánovaných příslušnými ústředními správními úřady na dané období společně s cíli a obsahovým zaměřením cvičení. V minulém roce plán těchto cvičení zahrnoval období 2012 až 2014 a cestou VCNP byl předložen ke schválení členům BRS 20. října 2011, usnesení č. 32.

• **Zpráva o zhodnocení průběhu plnění Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení (50. schůze VCNP dne 20. září 2011, usnesení č. 344)**

Materiál navazuje na Koncepti vzdělávání v oblasti krizového řízení zpracovanou na období 2008 až 2011,

a hodnotí tak plnění úkolů stanovených na uplynulé období. Současně řeší hodnocení realizace systémového přístupu vzdělávání cílových skupin stanovených uvedenou koncepcí v oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, obrany státu, ochrany ekonomiky, hospodářských opatření pro krizové stavy, vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, požární ochrany a integrovaného záchranného systému. Po projednání členy VCNP 20. září 2011, byl materiál předložen ke schválení na schůzi BRS 20. října 2011, usnesení č. 33. Podrobněji je problematika průběhu vzdělávání v oblasti krizového řízení popsána v časopise 112 v č. 12/2011 v článku Hodnocení plnění Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení.

• **Vyhodnocení implementace Směrnice Rady č. 2008/114/ES – listopad 2011 (51. schůze VCNP dne 6. prosince 2011, usnesení č. 346)**

Předmětem materiálu je shrnutí dosavadních postupů a kroků vyplývajících z požadavku implementovat Směrnici Rady č. 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určení a označení evropských kritických infrastruktur a posouzení potřeby zvýšení jejich ochrany (dále jen „Směrnice o EKI“) do právního řádu České republiky. Dokument dále objasňuje přípravné akce Evropské komise související s přezkumem Směrnice o EKI, která má být zahájena 12. ledna 2012. V závěru materiálu jsou obsaženy poznatky vyplývající z předchozích jednání a názory národní úrovně České republiky uvažované pro budoucí jednání související s přezkumem Směrnice o EKI.

Informace na internetu

Poslední schůze VCNP v roce 2011 se konala 6. prosince, na které byl schválen Plán práce VCNP na rok 2012. V roce 2012 jsou plánovány čtyři řádné schůze, a to 20. března, 5. června, 18. září a 4. prosince.

Komplexní databáze činnosti VCNP je dostupná na internetových stránkách HZS ČR (www.hzscr.cz) v části CNP a strategie. Na uvedených webových stránkách je k dispozici přehled všech schůzí VCNP společně s programy jednání a usneseními přijatými k projednáváním materiálům od počátku jeho vzniku, tj. od roku 1998. Kromě přehledu schůzí VCNP je možné v příslušné části internetových stránek vyhledat i vnitřní předpisy VCNP (statut, jednací a organizační řád), v nichž jsou zakotvena základní pravidla činnosti výboru. Navíc pro členy VCNP a všechny další odborníky, kteří fakta a potřebná data o fungování VCNP potřebují ke své každodenní práci, byla vytvořena zkrácená adresa: <http://www.hzscr.cz/vcnp> zajišťující okamžitý vstup na požadovanou část internetových stránek.

kpt. Ing. Ilona ŠTĚPÁNKOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv redakce

Krizové řízení v působnosti Ministerstva životního prostředí

Hlavními hrozbami vzniku krizových stavů, které mají výrazné dopady do životního prostředí, jsou jednak hrozby přírodního původu (rozsáhlé povodně, dlouhodobé sucho, dlouhodobá inverzní situace a extrémní meteorologické jevy) a jednak hrozby způsobené činností člověka (závažné havárie, únik biologických agens, šíření invazivních rostlin a živočichů, terorismus a narušení funkčnosti kritické infrastruktury).

Působnost a organizace krizového řízení

Působnost Ministerstva životního prostředí (dále jen „ministerstvo“) vyplývá z kompetenčního zákona¹⁾ a řady zvláštních předpisů, jako například zákona o vodách²⁾, zákona o prevenci havárií³⁾, zákona o ochraně ovzduší⁴⁾, chemického zákona⁵⁾, zákona o ochraně přírody a krajiny⁶⁾, krizového zákona⁷⁾ a dalších.

V oblasti krizového řízení je ministerstvo hlavním gestorem za řešení příslušných druhů ohrožení, zejména za oblast povodní velkého rozsahu a dlouhodobou inverzní situaci. Po vyhlášení krizového stavu „povodně velkého rozsahu“ přecházejí oprávnění a povinnosti povodňových orgánů na orgány krizového řízení, povodňová komise se stává součástí krizového štábu příslušného kraje a Ústřední povodňová komise se stává součástí Ústředního krizového štábu.

V řadě oblastí ministerstvo spolupracuje jako spolugestor, především s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zemědělství, ale i s dalšími rezorty.

Vzhledem k tomu, že ministerstvo je gestorem za oblast prevence závažných havárií ve smyslu příslušného zákona³⁾, spolupracuje s dalšími rezorty také v oblasti krizové situace znečištění vody, ovzduší a životního prostředí haváriemi velkého rozsahu.

Ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zemědělství je ministerstvo spoluodpovědné za oblast narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně. Dále spolupracuje s Ministerstvem vnitra při

řešení živelních pohrom velkého rozsahu, jako jsou například rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení, a v oblasti prevence závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a směsmi.

V souladu s ustanovením krizového zákona byl jako pracoviště krizového řízení zřízen odbor bezpečnosti a krizového řízení. Mezi jeho hlavní aktivity náleží příprava a vlastní řešení krizových situací v působnosti rezortu a spolupráce s dalšími příslušnými rezorty, zejména s Ministerstvem vnitra.

Úkolem ministerstva za krizových stavů je zajišťování všech činností a úkolů, vyplývajících z krizového plánu ministerstva. Akceschopnost ministerstva zajišťuje krizový štáb ministerstva, který je poradním a pracovním orgánem ministra životního prostředí k řešení krizových situací, a byl zřízen v souladu s krizovým zákonem. Krizový štáb řídí také činnost útvarů ministerstva, které se účastní řešení krizových situací.

Při přípravě a řešení krizového stavu plní krizový štáb úkoly vyplývající z přijatých opatření vlády ČR, Bezpečnostní rady státu a Ústředního krizového štábu a připravuje podklady pro rozhodnutí

ministra životního prostředí. Dále spolupracuje s Ústřední povodňovou komisí a s krizovými štáby ostatních správních úřadů. Pokud dopady krizové situace přesahují hranice státu, spolupracuje se zástupci Evropské unie.

Ministerstvo (Český hydrometeorologický ústav) zajišťuje předpovědní, výstražnou a hláskou službu v oblasti hydrologie, meteorologie, šíření nebezpečných chemických a radioaktivních látek.

V případě, že je vyhlášen krizový stav, řídí se krizový štáb ministerstva dokumenty upravujícími jeho činnost a příslušným typovým plánem. Za přípravu a aktualizaci krizového plánu, typových plánů v působnosti ministerstva a další dokumentace odpovídá odbor bezpečnosti a krizového řízení, který v případě vyhlášení krizového stavu plní funkci sekretariátu krizového štábu ministerstva.

Pro zajištění odborné podpory činnosti krizového štábu ministerstva byla ustanovena poradní skupina krizového štábu, ve které spolupracují zástupci dotčených organizací rezortu – Českého hydrometeorologického ústavu a České inspekce životního prostředí. Poradní skupina krizového štábu plní i řadu dalších úkolů při přípravě na krizové situace.

¹⁾ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon).

⁶⁾ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých dalších zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy zajišťuje ministerstvo ve spolupráci se Správou státních hmotných rezerv úkoly v oblasti likvidace nebezpečných odpadů při krizových stavech.

Součástí přípravy na řešení krizových stavů je i účast všech, kteří se podílejí na krizovém řízení, na odborném vzdělávání. Pravidelná školení jsou organizována ve spolupráci s příslušným odborem ministerstva odpovědným za vzdělávání zaměstnanců.

Krizový plán ministerstva

Hlavním nástrojem pro zajištění akceschopnosti je krizový plán ministerstva, který je průběžně aktualizován. Obsahem krizového plánu je popis krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů používaných při rozhodovací, řídicí a koordinační činnosti v krizové situaci.

Základem krizového plánu je především výčet a hodnocení možných rizik, jejich dopad na území a činnost správních úřadů a organizačních složek státu podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování.

V souladu s ustanovením krizového zákona byla ministerstvem vytvořena databáze zdrojů rizik identifikující nebezpečí a hrozby, které mohou vyvolat krizovou situaci s dopadem do životního prostředí.

Vzhledem ke komplikovaným vzájemným vztahům mezi jednotlivými druhy krizových rizik v oblasti životního prostředí byl pro jejich zobrazení zvolen geografický informační systém, který umožňuje sledovat vztahy mezi jednotlivými typy krizových situací a jejich synergické působení.

Tvorba databáze vycházela z následujících požadavků:

- zpracovávat pouze validované informace (data) pořízené nebo poskytnuté ministerstvu v rámci jeho činnosti,
- dodržet rozsah databáze tak, aby bylo možné jej uchovat na mobilním elektronickém nosiči dat,
- propojení potřebných informací z různých zdrojů (vrstev) podle aktuální situace.

V případě vyhlášení krizové situace mohou členové krizového štábu, poradní skupiny a případně další subjekty využívat přehled krizových rizik pro získání pohotových informací o konkrétním území a případném synergickém

působení jednotlivých zdrojů nebezpečí a rizik.

Databáze zdrojů rizik, včetně pravidelných aktualizací, je poskytována k využívání i dalším ústředním správním úřadům.

Další aktivity v oblasti krizového řízení

Jednou z důležitých aktivit v oblasti krizového řízení je pravidelné procvičování všech stanovených postupů, zejména účast na pravidelných cvičeních v rámci ČR. Zástupci ministerstva se zúčastňují cvičení ZÓNA v oblasti řešení radiční havárie, zejména významná je účast Českého hydrometeorologického ústavu v oblasti výstražné, varovné a hlásné služby.

V oblasti zahraniční spolupráce je prioritou řešení problematiky prevence katastrof v rámci příslušných orgánů OSN a EU. Ministerstvo se zaměřuje na zlepšení znalostí metod pro identifikaci hrozeb, posuzování rizik a zranitelnosti včetně dopadů na ekosystémy.

MUDr. Marie ADÁMKOVÁ, CSc.,
Ministerstvo životního prostředí,
foto archiv redakce

Pozvánka na

7. mezinárodní konferenci, kterou pořádají

Vysoká škola Karla Engliša a MV-generální ředitelství HZS ČR
na téma

Ochrana životních podmínek obyvatelstva

13. a 14. června 2012
v Brně.

Témata konference:

Zdroje surovin, hmotné rezervy • Energetická bezpečnost • Zabezpečení potravinami a vodou

Přehled závazných termínů:

do 1. března 2012	zaslat předběžnou přihlášku s tématem a anotací vystoupení,
do 30. března 2012	bude zasláno oznámení o přijetí příspěvku,
do 10. dubna 2012	zaslat úplný text příspěvku do sborníku,
do 30. dubna 2012	zaplatit bezhotovostním převodem konferenční poplatek,
do 30. dubna 2012	zaslat závaznou přihlášku,
do 31. května 2012	bude zaslán návrh programu konference.

Více informací na www.expohouse.cz.

Civilní nouzové plánování v NATO v roce 2011

Výsledky summitu NATO, který se konal na podzim roku 2010 v Lisabonu, a hlavně schválení nového strategického konceptu Aliance, vnesly do aliančního života v roce 2011 řadu důležitých změn.

V oblasti civilního nouzového plánování (dále jen „CEP“) byl hned na počátku roku 2011, v rámci plenárního zasedání Výboru pro civilní nouzové plánování (dále jen „CEPC“), zorganizován seminář na téma „Nový strategický koncept a jeho význam pro CEP v Alianci“.

Významnou změnou pramenící z nového strategického konceptu byla restrukturalizace sekce CEP na novou Sekci civilně-vojenského plánování a podpory (dále jen „CMPS“), jejímž hlavním úkolem je poskytnout ještě větší a komplexnější civilní podporu vojákům a vojenským operacím v rámci Aliance.

Aliance si sice pomalu, ale o to intenzivněji uvědomuje velmi důležitou roli civilní dimenze v NATO. Právě summit v Lisabonu a následně Akční plán obrany proti balistickým raketám, tzv. Ballistic Missile Defence (dále jen „BMD“), stanovil úkoly CEPC a určil ho jako hlavní výbor pro řešení některých detailů týkajících se možných následků případného sestřelení balistické rakety nesoucí chemickou, biologickou, radiologickou nebo nukleární (dále jen „CBRN“) nálož. Ve čtyřech úkolech z Akčního plánu BMD byl CEPC určen jako tzv. podpůrný výbor. V průběhu roku 2012 by měly být vypracovány a schváleny závěrečné zprávy z úkolů zadaných v Akčním plánu BMD.

Nová etapa spolupráce

Po několikaletém úsilí byl v září roku 2011 CEPC a Výborem pro nešíření zbraní hromadného ničení schválen dokument „Návrh na zkvalitnění civilně-vojenské spolupráce v oblasti CBRN.“ Dokument, ve kterém je popsáno pět oblastí budoucí spolupráce, odstartoval novou etapu praktické civilně-vojenské součinnosti na úrovni Aliance.

V aliančních operacích, a to zejména při podpoře logistiky a při plánování operací, došlo k výraznému nárůstu využití podpory vojáků formou civilních expertů a využití civilních expertů pocházejících ze čtyř plánovacích skupin

CEPC (Plánovací skupina pro civilní ochranu, Plánovací skupina pro veřejné zdraví, potraviny a vodu, Plánovací skupina pro dopravu a Plánovací skupina průmyslových zdrojů a komunikačních služeb). Za velký úspěch lze označit významnou roli sekce CMPS během alianční operace v Libyi, kde CEP vůbec poprvé participovalo při samotném vojenském (civilně-vojenském) plánování operace.

Připravenost na použití CBRN látek

V rámci Akčního plánu CEP pro zlepšení připravenosti civilního obyvatelstva proti případnému útoku za použití CBRN látek vznikla ad hoc pracovní skupina, která měla za úkol vytvořit návrh dokumentu řešícího status zasahujících jednotek záchranářů a podporu hostitelské země (Host Nation Support) v případě mimořádné události s výskytem CBRN látek. Práce pokračovaly také na implementaci projektu nezávazných směrnic a minimálních standardů NATO pro zásah při výskytu látek CBRN (dále jen CBRN NBQ). Na jejich základě se pak v listopadu loňského roku uskutečnil ve výcvikovém centru NATO (Centre of Excellence - COE) ve Vyškově již druhý praktický kurz lektorů záchranářů organizovaný ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. Kurz byl určen pro civilní i vojenský personál z partnerských států NATO.

V rámci Akčního plánu CEP vzniklo také Memorandum o porozumění, řešící problematiku překračování státních hranic v případě mezinárodní pomoci při katastrofách, které bylo letos prakticky testováno, a to během cvičení organizovaného Euroatlantickým koordinačním střediskem pro řešení situací při katastrofách (dále jen EADRCC).

Na základě nové partnerské politiky byly na úrovni CEPC také diskutovány možnosti zpřístupnění některých již existujících mechanismů, nástrojů a aktivit v oblasti CEP pro všechny alianční partnery.

Spolupráce s partnery

V oblasti spolupráce s ostatními mezinárodními organizacemi pokračovala výměna informací a pořádání vzájemných jednání s partnery, jako jsou Úřad OSN pro koordinaci humanitární pomoci (UN OCHA), Monitorovací a informační středisko EU (MIC), Světová zdravotnická organizace (WHO) a dalšími relevantními organizacemi. I nadále byl dodržen již zavedený zvyk, kdy státy, které předsedaly, předsedají nebo budou předsedat v Radě EU (předsednictví), informují komunitu CEP o svých prioritách a dosažených cílech v oblasti civilní ochrany.

Během roku 2011 koordinovalo EADRCC humanitární pomoc při povodních v Pákistánu, při neštěstí v uhelném dole na Ukrajině nebo při zemětřesení v Turecku.

Organizace mezinárodních cvičení záchranářů

K pravidelným činnostem EADRCC patří také organizování mezinárodních záchranářských cvičení. Na přelomu srpna a září 2011 proběhlo v Moldavské republice cvičení EADRCC, jehož scénář byl zaměřen na zemětřesení velkého rozsahu s vážnými následky pro kritickou infrastrukturu. Na cvičení participovalo 31 členských a partnerských států, 30 záchranářských týmů a více než 1200 účastníků. Šlo o největší cvičení, které zatím EADRCC organizovalo. Za Českou republiku se cvičení zúčastnili čtyři příslušníci HZS ČR. Hlavním cílem bylo procvičit procedury, možnosti, vzájemnou spolupráci mezi jednotlivými týmy a schopnost přijímat pomoc na národní úrovni a koordinovat mezinárodní pomoc.

Posledním důležitým jednáním roku 2011 bylo plenární zasedání CEPC v listopadu 2011, kde byl na úrovni generálních ředitelů oficiálně zhodnocen rok 2011 v oblasti CEP.

plpl. Ing. Tomáš MATUŠEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autora

Prioritou odborná stránka videopříspěvků

Od 20. ledna letošního roku slouží široké veřejnosti internetová prezentace tvhasici.cz, která obsahuje publicistické, výukové a propagační snímky z oblasti prevence, jejichž producentem je MV-generální ředitelství HZS ČR. Stránka je součástí webového portálu www.ioolb.cz Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen „Institut“).

„Zájemce má k dispozici kompletní zpravodajský servis obsahující pouze příspěvky z naší tvorby a má tak garantovánu jejich odbornou stránku,“ říká vedoucí pracoviště videostudia Institutu Jiří Drábek, který spolu s dalšími redaktory Miroslavem Bečičkou, Janem Bláhou a Lukášem Pochylým stojí za přípravou a realizací příspěvků, které jsou nově rozčleněny do rubrik „Zpravodajství“, „Hasičský magazín“ a „Štěstí přejí“.

V nabídce jsou všechny díly seriálu s názvem „Štěstí přejí připraveným“. Tyto vysoce kvalitní výukové a instruktážní videoklipy s tematikou prevence vznikají ve videostudiu Institutu od roku 2005. Na jejich výrobě se podílejí odborníci z řad příslušníků HZS ČR a dalších složek IZS. Téma se dotýká oblasti ochrany obyvatelstva, poskytují doporučení, jak předejít nehodám a mimořádným událostem, jak se zachovat při mimořádných a život ohrožujících situacích. „Úspěch seriálu dokládá nejen vysoká sledovanost, ale zejména poptávka po jednotlivých dílech. Jeho rozšíření do domácností občanů přinesla i snadná dostupnost přes provozovatele kabelových televizí a internetové portály měst a obcí. Těší nás zájem institucí působících v oblasti vzdělávání. Neustále vymýšlíme nové způsoby, jak zaujmout co nejvíce diváků, zajímáme se o jejich názory a máme zpětnou vazbu. S oblibou se setkává vědomostní soutěž o zajímavé ceny, která je pravidelně vyhlášována na našich stránkách,“ říká

režisér seriálu Miroslav Bečička, který se v Institutu natáčení videoklipů věnuje již dvacet let.

Informační potenciál

Redaktoři videostudia pravidelně přinášejí zpravodajství z akcí pořádaných MV-generálním ředitelstvím HZS ČR i ze součinnostních cvičení složek IZS, které slouží zejména pro informování a další vzdělávání hasičů. Vítej podněty na nová témata z řad profesionálních a dobrovolných hasičů i širší veřejnosti.

Větší dostupnost krátkých videoklipů z produkce videostudia umožňuje kanál HasičiCZ na YouTube, odkud je pravidelně získávána statistika jejich sledovanosti. Mezi nejnavštěvovanější patří příspěvky „Vyproštění autobusu“, „Krádež auta“ a „Resuscitace“.

Do pracovní náplně redaktorů videostudia patří také výuková činnost. Podílejí se na realizaci kurzů „Práce s videokamerou při dokumentaci krizových stavů“ a „Režie, ozvučení a střih filmu“, které jsou pořádány v rámci HZS ČR.

V loňském roce byly dokončeny instruktážní filmy „Základy lanové techniky“ (ukázky vázání základních uzlů, jejich výhody a nevýhody, použití při sebejištění a slaňování) a „Odběr vzorků pro vyšetřovatele příčin vzniku požárů“ (jak správně odebírat vzorky kapalin, pevných a sypkých látek, textilií, vzorky elektrotechnického charakteru). Na intranetových stránkách HZS ČR jsou zveřejňovány také specializované instruktážní videoklipy (určené pouze příslušníkům HZS ČR). Rozpracován je snímek „První psychologická pomoc“. Pro potřebu HZS ČR a dalších rezortů bylo v loňském roce vyrobeno celkem 747 kopií filmů na nosičích DVD.

V seriálu „Štěstí přejí připraveným“ byla dosud zpracována tato témata:

1. DVD

Linky tísňového volání
Varovný signál
Evakuační zavazadlo
Opuštění domácnosti
Improvizovaná ochrana
Požár v domě
Nález zavazadla
Krizové situace v zahraničí
Kapsáři
Kamna

2. DVD

Komíny
Krádež auta
LPG
Resuscitace
Umělé dýchání
Dopravní nehoda
Propan
Vypalování trávy
Hlásiče kouře
Záchrana tonoucího

Nové videoklipy

Požár automobilu
Stabilizovaná poloha

Hašení oleje
Věnac

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
foto autor

Nejvýznamnější událost bezpečnostního průmyslu roku

Pod společným a sdružujícím názvem **PRAGUE SECURITY DAYS 2012** se ve dnech 22. až 24. května 2012 ve výstavních a kongresových prostorách Kongresového centra v Praze uskuteční již 4. ročník mezinárodní přehlídky - veletrhu nejnovějších trendů bezpečnostní techniky, systémů a služeb **Prague Fire & Security Days 2012 (FSDays 2012)**, v oborech **FIRE & SECURITY, IT PROTECTION, SAFE TRAFFIC, RESCUE PRAGUE** a 9. ročník **Mezinárodní konference bezpečnostního managementu 2012 - KBM 2012**. Termínové a prostorové propojení obou akcí tak z **PRAGUE SECURITY DAYS 2012** činí nejvýznamnější a nejkomplexnější událost bezpečnostního průmyslu roku.

FSDays 2012

Prague Fire & Security Days 2012 je prestižní přehlídka - veletrh nejnovějších trendů v oboru protipožární a zabezpečovací techniky, systémů a služeb, pořádaný společností **MASCOTTE, s.r.o.** FSDays je mediálně sledovaná akce zaměřená na netradiční prezentaci elektrických i mechanických zabezpečovacích systémů, soukromých bezpečnostních agentur, bezpečnostních složek státu, poskytovatelů služeb v oblasti ochrany zdraví, života a majetku.

FSDays je úspěšná a zavedená akce přinášející řadu novinek a zajímavostí. Tradičně je orientována zejména na obor stavebnictví, tj. na zabezpečení a ochranu budov a objektů, zástupce bytových družstev a sdružení nájemníků, historické objekty apod. Účastní se jí každoročně více než 50 vystavovatelů a partnerů, kteří patří k nejvýznamnějším v oboru.

Kromě oboru **FIRE & SECURITY** je v letošním roce rozšířena o nové atraktivní obory **IT PROTECTION, SAFE TRAFFIC** a **RESCUE PRAGUE**.

Cílem akce je seznámit s nejnovějšími trendy, postupy a systémy pro zabezpečení, ostrahu a ochranu budov a objektů, systémy pro inteligentní budovy, ochranu dat a informací, IT bezpečnost, možnostmi a novinkami pro zvýšení bezpečnosti v silniční, železniční a letecké dopravě, ale i s protipovodňovými systémy, a to zejména u příležitosti 10. výročí srpnových povodní v roce

2002. Projekt je určen především pro odbornou veřejnost - stávající i potenciální obchodní partnery.

FSDays svým návštěvníkům v letošním roce přináší opět jedinečnou možnost pro business, setkání a komunikaci s odborníky a top managementem privátního i státního sektoru a státní správy, pro vystavující společnosti pak možnost prezentace novinek v rámci PR kampaně k projektu.

Charakteristické představení bezpečnostních prvků, zařízení a služeb v atypických, designově jednotných, osobitých a elegantních expozicích je již tradicí FSDays stejně, jako prestižní soutěž o nejlepší exponát nebo službu „FSDays AWARD 2012“.

Veškeré novinky a zajímavosti týkající se FSDays jsou průběžně uváděny na stránkách www.fsdays.cz.

KBM 2012

IX MEZINÁRODNÍ KONFERENCE
BEZPEČNOSTNÍHO MANAGEMENTU

KBM2012

KBM 2012 je již podáváté pořádána českou pobočkou Mezinárodní asociace bezpečnostního managementu - **ASIS CZ, o.s.** Program konference probíhá současně ve třech diskusních panelech a je zaměřen na velmi zajímavá témata, jako byly např. v loňském roce „Nové trendy v boji proti bezpečnostním hrozbám 21. století“. Akce, kterou zařadili policejní prezident ČR, Policejní akademie ČR a ČVUT Praha, zaznamenala mimořádnou účast hostů a přednášejících z České republiky a ze zahraničí. Během diskusních panelů vystoupilo více než 75 odborníků.

Nejinak tomu bude i v letošním roce, kdy KBM 2012 bude řešit atraktivní témata ze světa komerční i nekomerční bezpečnosti a bezpečnostních technologií.

Veškeré novinky a zajímavosti týkající se KBM 2012 jsou průběžně uváděny na stránkách www.kbm2012.cz.

Kontakt

Sylvia Havelková,
PR a marketing **PRAGUE SECURITY DAYS 2012**,
Mascotte, s.r.o.,
tel: 728 885 875,
e-mail: havelkova@mascotte.cz,
www.praguesecuritydays.cz,
www.fsdays.cz,
www.kbm2012.cz.

Navštivte Hasičské muzeum v Ostravě

Téměř 37 tisíc osob navštívilo během šesti a půl let Hasičské muzeum města Ostravy v Ostravě-Přívoze. Muzeum s podporou města Ostravy provozuje Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje.

Stálý zájem o expozice je dán hlavně tím, že Hasičské muzeum je i přes skromné prostředky na reklamu známější široké veřejnosti a jeho obliba pomalu, ale jistě roste. Někteří nadšenci z řad dospělých i dětí už muzeum navštívili několikrát. Muzeum se snaží své expozice obměňovat. Letošní novinkou je oddělení s hasičskými medailemi a významnými.

Muzeum se aktivně zapojuje i do květnových festivalů muzejních nocí. A právě v květnu si připomene sedm let od svého otevření.

Expozice muzea není zaměřena pouze na historii. Návštěvníky může přilákat například lezecká expozice s několika věrnými figurínami, která přibližuje současné způsoby záchrany osob hasiči-lezci ze studny, ze stromu a travers hasičského záchranáře se zachraňovaným dítětem nebo plně funkční pracoviště operátorů Integrovaného bezpečnostního centra Moravskoslezského kraje, sdružující všechna operační střediska složek IZS v Moravskoslezském kraji. Návštěvníci se tak mohou seznámit s postupy počínaje telefonickým nahlášením požáru nebo dopravní nehody až po výjezd jednotek PO a dalších záchranných složek k zásahu. Rovněž si mohou vyzkoušet komunikaci s dispečerem mobilním telefonem i dálniční SOS hláskou.

Hasičské muzeum, které je svou velikostí a zaměřením jediné v Moravskoslezském kraji, se nachází

v rekonstruovaném secesním domě z roku 1905 v Zákřejsově ulici na okraji Ostravy-Přívozu. Zájemci jej mohou najít za katolickým kostelem na náměstí Svatopluka Čecha v sousedství Archivu města Ostravy. Otevřeno je od úterý do neděle - během pracovního týdne od 9 do 17 hodin, v sobotu, neděli a o vybraných svátcích od 9 do 13 hodin. Dospělí zaplatí za prohlídku třicet korun, děti polovinu, slevy jsou i na rodinném vstupném. V případě větších exkurzí je možné dohodnout individuální termín i skupinové vstupné.

Bližší informace lze nalézt na www.hzsmsk.cz (odkaz je vpravo nahoře) nebo přímo na <http://muzeum.hzsmsk.cz>.

por. Mgr. Petr KÚDELA, foto archiv HZS Moravskoslezského kraje

Víkend pro veterány policie a hasičů

23.-25. 3. 2012

Cena 1 690 Kč/osoba

Děti do 6 let zdarma, od 6 do 12 let 1 350 Kč

Hotel Vltava nabízí ve svých prostorách cenově výhodný víkend pro veterány policie, hasičů a jejich rodinné příslušníky. Cílem akce je víkendové setkání bývalých, ale i současných policistů a hasičů, setkání s aktivními zástupci policie. Akce začíná v pátek večer, končí v neděli po obědě.

Cena zahrnuje: ubytování na dvě noci, plnou penzi (výběr ze dvou jídel, možnost objednání diety), snídaní formou bufetu, večerní polévku a 1x saunu. Beseda se zástupci Policie ČR. V sobotu od 20.00 hodin taneční zábava.

Ubytování: Hotel Vltava nabízí ubytování v 38 dvoulůžkových pokojích s možností jedné nebo dvou přistýlek, 14 apartmánech a 4 pětilůžkových pokojích. Všechny pokoje a apartmány jsou vybaveny vlastním sociálním zařízením, vysoušečem vlasů, telefonem, chladničkou a televizí. Omezený počet pokojů má balkony.

Kontakt:

Hotel Vltava, Červená nad Vltavou 126, 398 48 Jetětice

tel.: 382 587 436, fax: 382 587 436

Klára Chovancová, vedoucí provozu, tel.: 605 205 451, e-mail: k.chovancova@zsmv.cz

www.vltava-hotel.cz

Summary

Balance Press Conference

On 24th January 2012, the balance press conference was held in the General Directorate of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic. The statistics on all the activities of staff in 2011 were presented to media. p. 4

Fire originated in a handy warehouse

In November 2011 a large fire occurred in the plants manufacturing CDs and DVDs in the village of Loděnice, Central Bohemia. The fire widespread a production building and caused damage of nearly 43 mil CZK (i.e. 1.72 mil EUR). Firefighters managed to dispose the fire after 26 hours of intensive intervention. p. 6

Simulation training programme for firefighters

The XVR simulation programme is the virtual reality training software of the E-Semble Dutch company. The E-Semble develops simulation software - Serious Gaming - for education, training and assessment of incident response and safety professionals, such as police, fire and medical services. By virtue of this programme the virtual intervention management of the Integrated Rescue System bodies can be trained. p. 15

Czech DVI Team project

Emergencies with a large number of casualties generate the need of teams for identification for victims of mass disasters, internationally named as DVI (Disaster Victim Identification). Current management of the Czech Police is aware of this need of the Czech DVI Team. p. 20

E-learning - proven platform of education

Development of e-learning system usable for professional training of fire units and for other forms of educational school activities was last year dealt with the Special Secondary School of Fire Protection and High Special School of Fire Protection in Frydek-Místek, Silesia. p. 22

Cooperation proof

In November last year the table-top / staff exercise took place in Karlovy Vary, West Bohemia. The aim was to check the interaction and effective communication of professional rescue teams and representatives of NOGs when providing humanitarian assistance to population affected by the consequences of emergencies. p. 23

Award for Security Research

For the first time in history the Minister of the Interior awarded the Awards for extraordinary achievements in the field of security research, experimental development and innovation. And the awarded research team was from the Institute of Population Protection in Lázně Bohdaneč, part of the Fire and Rescue Service of the Czech Republic. p. 25

Committee for Civil Emergency Planning in 2011

Committee for Civil Emergency Planning is one of the working bodies of the National Security Council for the area of civil emergency planning and for coordination and planning of measures to ensure internal security. Last year they discussed almost forty materials at their meetings. p. 26

Civil Emergency Planning in NATO in 2011

The results of the NATO Summit that took place in autumn 2010 in Lisbon, and in particular the approval of a new strategic concept of NATO, have brought a number of important changes into the Alliance in 2011. p. 30

Bilanz in der Pressekonferenz

Am 24. Januar fand in der Generaldirektion des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik eine Pressekonferenz statt, auf der die statistischen Angaben über die Leistungen des Korps im Jahr 2011 präsentiert wurden. S. 4

Brand ist im Lager ausgebrochen

Im Objekt des Betriebes für die Produktion von Datenträgern (CDs und DVDs) in der Gemeinde Loděnice im Bezirk Mittelböhmen gab es im November 2011 einen weit ausge-dehten Brand, der einen Sachschaden in der Höhe von rund 43 Millionen CZK anrichtete. Nach einem anspruchsvollen, 26 Stunden dauernden Einsatz gelang es den Feuerwehrleuten, den Brand zu bekämpfen. S. 6

Simulationsprogramm für die Ausbildung von Feuerwehrleuten

Das Simulationsprogramm XVR, Produkt der niederländischen Firma E-semble, dient als ein neues interaktives Hilfsmittel in der Ausbildung der Feuerwehrleute. Dank des Programms ist es möglich, die Leitung des Einsatzes des Integrierten Rettungssystems in der virtuellen Realität zu simulieren. S. 15

Projekt für die Gründung eines tschechischen DVI-Teams

Außerordentliche Ereignisse mit einer hohen Anzahl von Opfern machen die Gründung eines Teams zur Identifizierung der Opfer eines Massenunglücks, des sog. DVI-Teams (Disaster Victim Identification) erforderlich. Dass in Tschechien ein solches Team gebraucht wird, weiß auch das Management der Polizei der Tschechischen Republik. S. 20

E-Learning – eine bewährte Plattform für die Ausbildung

Eine der vielen Aufgaben, denen sich im letzten Jahr die Fachoberschule für Brandschutz in der Stadt Frydek-Místek widmete, war die Entwicklung eines E-Learning-Systems, das in der Ausbildung der Feuerwehreinheiten und in anderen Ausbildungsmaßnahmen der Schule anwendbar ist. S. 22

Test der Zusammenarbeit

Im November letzten Jahres fand in Karlovy Vary eine Stabsübung statt, deren Ziel es war, die Kommunikation der professionellen Rettungsdienste und der Vertreter der gemeinnützigen Organisationen bei der Gewährleistung der humanitären Hilfe der von einer Notlage betroffenen Bevölkerung auf die Probe zu stellen. S. 23

Preis für die Sicherheitsforschung

Der Innenminister verlieh zum ersten Mal den Preis für außerordentliche Leistungen auf dem Gebiet der Sicherheitsforschung, der experimentellen Entwicklung und Innovationen. Der Preis ging an das Forschungsteam des Instituts für Bevölkerungsschutz in der Stadt Lázně Bohdaneč. S. 25

Ausschuss für die zivile Notplanung im Jahr 2011

Der Ausschuss für die zivile Notplanung ist eines der Arbeitsorgane des Sicherheitsrates des Staates für den Bereich der zivilen Notplanung und für die Koordinierung und Planung von Maßnahmen zur Gewährleistung des Schutzes der inneren Sicherheit des Staates. Im vergangenen Jahr behandelte er auf seinen Sitzungen knapp vierzig Akten. S. 26

Zivile Notplanung in der NATO im Jahr 2011

Die Ergebnisse des NATO-Gipfeltreffens, das im Herbst 2010 in Lissabon stattfand, und hauptsächlich die Verabschiedung des neuen strategischen Konzeptes der Allianz brachten 2011 eine Reihe von wichtigen Änderungen in das Allianzleben. S. 30

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráz - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošec, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: Lubomír Mašek, ASPEKT studio, Hálovka 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modříšice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • ISSN: 1213-7057 • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 23. ledna 2012 • Číslo 2/2012 vychází 13. února 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv HZS Pardubického kraje

Hasiči v Rakousku

V Rakousku, podobně jako v Německu, existuje poměrně široká angažovanost občanů v dobrovolných záchranných organizacích, což se projevuje především v požární ochraně, kde výkon služby spočívá téměř beze zbytku na principu dobrovolnosti.

Veškeré náklady jsou hrazeny „co nejširším“ způsobem tak, aby přímé výdaje státu a spolkových zemí byly co nejnižší (v tomto smyslu Rakousko je a zřejmě dlouho bude jedinou zemí v Evropě). Rovněž legislativa požární ochrany na úrovni státu (kromě implicitního znění ústavy) neexistuje.

Legislativa

V souladu s rakouskou ústavou je ochrana před požáry záležitostí spolkových zemí a jejich kompetence k ní je dána obdobně jako v sousedním Německu zemským zákonodárstvím. Je tedy vybudována na federálním principu. Zřizovateli hasičů jsou v převážné většině obce, které mají ze zákona povinnost zabezpečovat jak ochranu před požáry (požární prevenci), tak i jejich likvidaci. Z právního hlediska jsou hasiči korporacemi veřejného práva.

Na základě historických tradic je požární ochrana vybudována na principu dobrovolnosti, a to ve velkých městech i v nejmenších obcích. Téměř 100 % aktivních hasičů jsou dobrovolníci, pouze v šesti největších městech (Vídeň, Linec, Salcburk, Innsbruck, Štýrský Hradec a Klagenfurt) zaměstnávají profesionální hasiče, kteří mají nejlepší vybavení. Hasiče z povolání zřizují také průmyslové podniky a privátní ekonomické a jiné subjekty.

Organizace

V Rakousku je přibližně 340 tisíc hasičů (z nichž je přibližně 13,5 tisíce žen), které lze rozdělit takto:

Kategorie	Počet sborů	Počet členů
dobrovolní hasiči (aktivní)	4 500	254 000
profesionální hasiči	6	1 500
podnikoví hasiči	320	3 500

Hasiči vykonávají službu v přibližně 4500 stanicích (zbrojnicích), z čehož je naprostá většina obecních. Mohou se organizovat a organizují se podle příslušného spolkového zákona do Rakouského spolkového požárního svazu, který zastřešuje devět zemských požárních svazů a šest profesionálních požárních sborů největších měst. Zemské svazy jsou podle veřejného práva na sobě nezávislá sdružení. Hlavním úkolem Rakouského spolkového požárního svazu je koordinace požární ochrany v oblasti organizace, vzdělávání, techniky, výstroje, výzbroje atd. Svaz je také vydavatelem odborného měsíčníku s názvem Die Österreichische Feuerwehr.

Úkoly

Mezi hlavní úkoly hasičů patří:

- požární prevence a hašení požárů,
- technická pomoc při nehodách osob, zvířat a v nouzových situacích,
- pomoc při jiných mimořádných událostech,
- pomoc při mimořádných událostech s únikem nebezpečných látek,
- participace na úkolech civilní ochrany.

Samostatnou zásahovou činnost provádějí převážně dobrovolné hasičské sbory, které jsou proto ustaveny i v nejmenších obcích. Protože se hasiči podílejí také na poskytování předlékařské pomoci zraněným osobám, disponují v rámci požární záchranné služby asi 80 sanitními automobily. Pro případy rozsáhlých mimořádných událostí je zřízena tzv. požární a záchranná služba, složená z hasičů a určená k nasazení mimo okres, ale se zachováním místní pohotovosti vyčleněných jednotek.

Při plnění svých úkolů hasiči úzce spolupracují s dalšími záchrannými organizacemi různé právní povahy, mezi které patří především Rakouský Červený kříž (ÖRK), Pracovní samaritánský svaz Rakouska (ASBÖ), Johanitánská úrazová pomoc v Rakousku (JUHÖ), Maltéžská nemocniční služba Rakouska (MHDA), Rakouská horská záchranná služba (ÖBRD) a Rakouský svaz civilní ochrany (ÖZSV).

Hrazení nákladů

Financování požární ochrany je především úkolem zřizovatelů. Dalším zdrojem finančních prostředků, z nichž se hradí zejména provoz vzdělávacích zařízení požární ochrany, požární technika a věcné prostředky požární ochrany, jsou podíly z výnosu tzv. daně na požární ochranu (Feuerschutzsteuer).

Na vybavení hasičských sborů materiálem potřebným k zásahu při rozsáhlých mimořádných událostech a na nákup jednotného doplňkového materiálu byl zákonem zřízen tzv. fond pro mimořádné události za účelem postupného budování jednotného systému záchranných služeb.

Vzdělávání

Vzdělávání dobrovolných i profesionálních hasičů probíhá v souladu s legislativou na zemské úrovni. K tomu účelu jsou zřízeny ve všech spolkových zemích kromě Vídně zemské školy požární ochrany. Tyto školy jsou dislokovány obvykle v hlavním městě země v objektu zemského „velitelství“ hasičů, s výjimkou Dolního Rakouska (Tulln), Štýrska (Lebring), Tyrolska (Telfs) a Vorarlberska (Feldkirch). Škola požární ochrany na spolkové úrovni, obdobně jako v Německu, není. Za tvorbu koncepce vzdělávání a její plnění odpovídají spolkové země.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

PRAGOALARM

19. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKY, SYSTÉMŮ A SLUŽEB
19TH INTERNATIONAL FAIR OF SECURITY EQUIPMENT, SYSTEMS AND SERVICES

PRAGOSEC

19. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU POŽÁRNÍ OCHRANY A ZÁCHRANNÝCH ZAŘÍZENÍ
19TH INTERNATIONAL FAIR OF FIRE PROTECTION AND RESCUE EQUIPMENT

5. - 7. 6. 2012

Výstaviště Praha - Holešovice

**NOVÝ
TERMÍN**

www.pragoalarm.cz

**NOVÁ KONCEPCE !
ZABEZPEČENÍ STAVEB
A STAVENÍŠŤ, SYSTÉMY
INTELGENTNÍCH
BUDOV**

**INCHEBA
EXPO PRAHA**

Pod záštitou ministra vnitra

Generální partner

Odborní partneři

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Kalendář hlavních sportovních soutěží

na rok 2012

Mgr. Jan DVORÁK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Vysvětlivky:

- ¹⁾ Uvedené datum nebo místo konání se může změnit, případně v době vydání sportovního kalendáře nebylo ještě přesně stanoveno.
- ²⁾ Další vybraná soutěž v požárním sportu, na které může být dosažen národní rekord v souladu s pravidlem 13, odst. 4 Pravidel požárního sportu.
- MS** Oficiální Mistrovství HZS ČR, mistrovství ESF a MSFHZ.
- PS** Soutěže v požárním sportu.
- TF** Soutěže v TFA a v disciplínách s prvky záchranářské, lezecké činnosti a práce na vodě.
- OS** Soutěže v ostatních sportech.

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
Leden 2012			
16.1. Harrachov	Mistrovství Unitop v běhu na lyžích	- přísl. a zaměstnanci HZS ČR - muži do 35, 45 a nad, ženy - muži 10, ženy 5 km klasicky	UNITOP ČR, SKP Harrachov, Miroslav Lelek, 777 685 525, miroslav.lelek@seznam.cz
16.-19.1. Srní-Rokyta	Přípravné soustředění	reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
19.1. Jablonec nad Nisou	Liberecký skiatlon	- přísl. a zaměstnanci HZS ČR, HZSP, členové JSDH obcí, - muži 8 + 8 km (klasicky+volně), - ženy 4 + 4 km	HZS Libereckého kraje, stanice Liberec, 777 346 505 - Radek Musil, 777 098 170 - Jan Mandl
20.1. Černá Říčka	Soutěž „O pohár ředitele HZS hl. m. Prahy v obřím slalomu“	- lyže, snowboard - kat. muži do 40 let, muži nad 40 let - ženy lyže	Sk Hasiči Praha, ČHSF, HZS hl. m. Prahy, Petr Tatiček, 603 207 747, petr.taticek@seznam.cz
Únor 2012			
20.-24.2. Příbram	Přípravné soustředění	reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
22.2. Bedřichov	5. ročník „O pohár ředitele HZS hl. m. Prahy v běhu na lyžích“	12 km volně - kat. muži do 34 let - muži 35-49 let - muži nad 50 let - ženy	Sk Hasiči Praha, ČHSF, HZS hl. m. Prahy, Květa Valentová, 731 450 097, 950 850 423, kvetoslava.valentova@hzspraaha.cz
Březen 2012			
9.3. Vitkov	O pohár ředitele HZS MSK - ÚO Opava	- turnaj ve stolním tenisu - tříčlenná družstva, - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	SK HZS MSK, ÚO Opava, ČHSF, František Koch, 724 178 457, frantisek.koch@hzsmask.cz
19.-23.3. Ostrava-Poruba	Přípravné soustředění	reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
31.3. Praha	Prague International Marathon Hervis 1/2 maraton	21 097 m, jednotlivci, štafety - kategorie záchranných a bezpečnostních složek (KZBS)	on-line přihlášky hasičů a info na http://www.praguemarathon.com/2012/specialni-kategorie/kategorie-zachrannych-a-bezpecnostnich-slozek
Duben 2012			
7.-8.4. Kladno	3. mistrovství ČHSF v badmintonu	- příslušníci a zaměstnanci HZS ČR - dvouhra a čtyřhra mužů	SK Hasiči Praha, ČHSF, Marek Schoř, 737 175 370, schormarek@seznam.cz
12.4. Týnec nad Sázavou	Vodácký závod Jarní splutí Sázavy 2012	- R4, R6, C2 - trať Týnec n. S.-Pikovice – 16,5 km - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	SK Hasiči Praha, ČHSF, Petr Tatiček 603 207 747, petr.taticek@seznam.cz
16.-20.4. Brno	Přípravné soustředění	reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
21.-22.4. Jablonec	²⁾ 26. ročník halové soutěže v požárním sportu - Hala Jablonec nad Nisou 2012	100 m s překážkami - štafeta 4x 100 m s překážkami - muži, ženy - přísl., zam. a členové SDH, JSDHO, HZSP, HZS ČR, has. jedn. ACR	OSH ČMS Jablonec nad Nisou a HZS Libereckého kraje, ÚO Jablonec nad Nisou, Ing. Jiřina Brychčí, 604 369 773, 721 182 496, osh.jablonec@quick.cz, brychci@volny.cz
Květen 2012			
1.-2.5. Karviná	Přebor HZS ČR v hokejbalu	- turnaj v hokejbalu - družstva HZS krajů	SK HZS Moravskoslezského kraje, Vojtěch Novotný, 728 558 392, novovo@centrum.cz
4.5. Praha	Jarní běh Kunratickým lesem 3. ročník	- muži 18-34, 35-49, nad 50 let, ženy 5,2 km - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, HZSP, členové JSDHO	SK Hasiči Praha, ČHSF, Květa Valentová, 731 450 097, 950 850 423, kvetoslava.valentova@hzspraaha.cz
10.5. Karlovy Vary	²⁾ Karlovarská věž	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - profesionální hasiči a členové JSDHO - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Karlovarského kraje, sportovní klub HZS Karlovarského kraje, 950 371 197, dusan.uhlik@kvk.izscr.cz
11.5. Dneboh (u Mnichova Hradiště)	²⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 1. závod	profesionální hasiči	HZS Středočeského kraje, KŘ Kladno a ÚO Mladá Boleslav, jaroslav.prelovsky@sck.izscr.cz
13.5. Praha	Prague International Marathon Volkswagen maraton	42 195 m, jednotlivci, štafety - kategorie záchranných a bezpečnostních složek (KZBS)	on-line přihlášky hasičů a info na http://www.praguemarathon.com/2012/specialni-kategorie/kategorie-zachrannych-a-bezpecnostnich-slozek
17.5. Česká Třebová	²⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 2. závod	profesionální hasiči	HZSP SŽDC Česká Třebová, Luboš Číž, 972 325 865, 725 098 000, ciz@szdc.cz
17.5. Rokycany	VII. ročník Memoriálu Jindřicha Šmause	vyprošťování a poskytování předlékařské pomoci při dopravních nehodách	HZS Plzeňského kraje, mjr. Ing. Jan Hora, 950 325 162, jan.hora@hzspk.cz

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
17.5. Trnava (Třebíč)	Soutěž denních pracovníků a příslušníků HZS ČR	- požární útok - muži, ženy	HZS kraje Vysočina, ÚO Třebíč, Mgr. Pavel Maslák, 602 790 978, pavel.maslak@hasici-vysocina.cz
18.5. Ústí nad Orlicí	²⁾ Orlická věž	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální a dobrovolní hasiči - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Pardubického kraje, ÚO Ústí nad Orlicí, Pavel Zámečník, 606 792 973, Zamecnik.P@seznam.cz
19.5. Most	MTB Specialized EXTRÉM BIKE maraton	horská kola	KL sport Most, PČR Most, HZS ÚK, ÚO Most, SKH Ústeckého kraje, Radomír Krejčík, 724 178 593, www.hzsoul.cz
23.5. Olomouc	TFA Olomouc	- jednotlivci do 40 a nad 40 let - členové JSDHO bez kategorií - tříčlenná družstva - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, PČR, HZSP, ZZS, JSDHO, nositelé DT	HZS Olomouckého kraje, ČAHD, SK HZS OLK, Věra Pumprlová, 950 770 025, sport.club@hzsol.cz
25.5. Plzeň	²⁾ XXIII. ročník Memoriálu Milana Kružíka	- PS - 100 m s překážkami a výstup do 4. podlaží cvičné věže, - profesionální a dobrovolní hasiči - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - věž - kategorie do 40 a nad 40 let	HZS Plzeňského kraje, plk. Ing. Pavel Musil, 950 331 120, musil@pm.hzspk.cz
26.5. Plzeň	²⁾ Plzeňská stovka	100 m s překážkami - Český pohár 2012	SH ČMS, SDH Úněšov
26.5. Bohdaneč u Zbraslavi	Bohdanečská rozhledna Pohár ředitele HZS SČK v disciplínách TFA	- podle pravidel TFA - jednotlivci i družstva - souběžně krajská soutěž HZS	HZS Středočeského kraje, ÚO Benešov, mjr. Ing. Lukáš Fousek, 724 9794 87, lukas.fousek@sck.izscr.cz
Červen 2012			
1.6. Odolena Voda	²⁾ Velká cena ČR v požárním útoku – 3. závod	profesionální hasiči	AVHZSP, HZSP Letiště Vodochody, a.s., Ing. Jaroslav Vlašic, 255 763 139, fax: 255 763 222, jaroslav.vlasic@aero.cz
1.-3.6. Jánské Koupele	Atlas Adventure 2012	- extrémní závod dvojic - příslušníci HZS ČR a hosté	SK HZS MSK, ÚO Opava, ČHSF, Ing. Radek Zeman, 950 730 379, 724 178 458, radek.zeman@hzsmk.cz
2.6. Krchleby u Čáslavi	²⁾ Krchlebská věž, 11. ročník	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální a dobrovolní hasiči - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Středočeského kraje, ÚO Kutná Hora, SDH Krchleby, HSK Kutná Hora, mjr. Bc. Zdeněk Voseček, 602 387 247, zdenek.vosecek@sck.izscr.cz
3.6. Písková Lhota	²⁾ Polabské stovkování	100 m s překážkami - Český pohár 2012	SH ČMS, SDH Písková Lhota
5.-6.6. Žamberk	Přebor profesionálních hasičů, PČR a zaměstnanců MV v orientačním běhu	příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, PČR a MV	HZS Pardubického kraje, stanice Žamberk, HSK Ústí nad Orlicí
7.6. Valašské Meziříčí	Vyprošťování osob z havarovaných vozidel – postupová soutěž na M ČR	profesionální hasiči HZS Zlínského a Olomouckého kraje	HZS Zlk, ÚO Vsetín, www.hzszlk.eu, Ing. Pavel Kvasnica, 724 029 752, pavel.kvasnica@zlk.izscr.cz
7.6. České Budějovice	²⁾ Memoriál plk. JUDr. Josefa Blažka	- PS - dvojboj - profesionální a dobrovolní hasiči - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Jihočeského kraje KŘ, mjr. Mgr. Štěpán Kavan, 950 230 126, stepan.kavan@jck.izscr.cz
8.6. Vodochody	FF FENZY CUP	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči	AVHZSP, HZSP Letiště Vodochody, a.s., Ing. Jaroslav Vlašic, 255 763 139, fax: 255 763 222, jaroslav.vlasic@aero.cz
13.6. Slezská Harta Bruntál	Slezská Harta 2012	- soutěž ve vodním záchranářství - profesionální hasiči - členové jednotek SDH obcí - členové VZS ČČK	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Bruntál, ČAHD, plk. Ing. Jiří Patrovský, 950 740 110, jiri.patrovsky@hzsmk.cz
13.6. Podbořany	Krajská soutěž v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - profesionální a dobrovolní hasiči	HZS Ústeckého kraje 950 431 365, miroslav.palan@ulk.izscr.cz
13.-17.6. Rumunsko	Mistrovství Evropské hasičské sportovní federace ve fotbale	reprezentační družstvo HZS ČR	MV-GR HZS ČR
14.6. Zlín	17. ročník Memoriálu Františka Fraita	- soutěž s prvky lezecké a záchranářské činnosti - profesionální a dobrovolní hasiči	HZS Zlínského kraje, SKH Zlín, OSH, www.hzszlk.eu, Adam Hubík, 603 708 634, adam.hubik@zlk.izscr.cz
14.-15.6. Plzeň, Tachov	Krajská soutěž v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - příslušníci a zaměstnanci HZS Plzeňského kraje	HZS Plzeňského kraje, plk. Ing. Přemysl Kosina 950 321 120, premysl.kosina@hzspk.cz
16.6. Vratimov	Pohár ředitele HZS MSK - Vratimov CUP	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči, členové JSDHO	SK HZS MSK, ČAHD, JSDHO Vratimov, Radim Biedroň, 604 474 680, radim.vr@seznam.cz
16.6. Praha-Troja	14. ročník závodu posádek HZS ČR na raftových člunech	- příslušníci HZS ČR - slalom a sjezd se záchranářskou činností, čtyř a šestičlenné posádky	HZS hl. m. Prahy, Oldřich Klegr, 950 850 063, klegr@hzs.mepnet.cz, chmelarova@hzs.mepnet.cz

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
19.6. Nymburk 23.-24.6. Mladá Boleslav	Krajská soutěž v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - profesionální a dobrovolní hasiči - Nymburk – věž - Mladá Boleslav - ostatní disciplíny	HZS Středočeského kraje, KŘ Kladno a ÚO Mladá Boleslav
21.6. Brtnice	Přebor HZS ČR v nohejbalu dvojic	příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS kraje Vysočina a MV-GŘ HZS ČR, Ing. Jan Bross, 602 720 524, jan.bross@hasici-vysocina.cz
22.6. Hradec Králové	Regionální soutěž v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - příslušníci a zaměstnanci HZS kraje Královéhradeckého a Pardubického	HZS Královéhradeckého kraje, mjr. Bc. Rudolf Jelínek, 950 530 713, souzeze@hkk.izscr.cz
22.-24.6. Ostrava	Regionální soutěž v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - příslušníci a zaměstnanci HZS Olomouckého a Moravskoslezského kraje	HZS Moravskoslezského kraje, Tomáš Lefner, 602 562 532, tomas.lefner@hzsmk.cz
25.-27.6. Pardubice	Přebor HZS ČR v tenisu	- dvouhra a čtyřhra - muži do 35, 36-49 a nad 50 let, ženy - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, HZSP	MV-GŘ HZS ČR IOO Lázně Bohdaneč, ČHSF, Tomáš Čapoun, 950 580 330, 724 179 520, tomas.capoun@ioolb.izscr.cz
28.6. Hulín	Krajská soutěž v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - příslušníci a zaměstnanci HZS a HZSP Zlínského kraje	HZS Zlínského kraje, ÚO Kroměříž, Ing. František Javůrek, 607 788 652, www.hzszlk.eu, frantisek.javurek@zlk.izscr.cz
28.6. Praděd	Cyklistická časovka na Praděd	- cyklistická časovka na silničních nebo horských kolech - profesionální hasiči, členové SDH	SK HZS MSK, ČHSF, Leopold Hejneš, 950 732 011, leopoldh@seznam.cz
červen Šumperk	¹⁾ Přebor HZS ČR v nohejbalu trojic - 15. ročník	- nohejbal trojic - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, PČR, MP, ZZS, JSDHO	HZS Olomouckého kraje, SK HZS OLK, ČHSF, sport.club@hzsol.cz, Věra Pumpřlová, 950 770 025
Červenec 2012			
5.-6.7. Czechowice, Polsko	Mezinárodní mistrovství Polska v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - reprezentační družstvo HZS ČR v PS	MV-GŘ HZS ČR
6.-7.7. Blovic	1. mistrovství jednotek SDH obcí ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel	družstva jednotek SDH obcí, předurčených pro VOHV	MV-GŘ HZS ČR, HZS Plzeňského kraje, Zbyšek Zuber, 950 335 162, 725 045 250, zbysek.zuber@hzspk.cz
13.7. Hranice	²⁾ Hranická věž	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální hasiči - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Olomouckého kraje, ÚO Přerov, SK HZS OLK, ČHSF, sport.club@hzsol.cz, Arnošt Lenoš, 950 781 063, 602 410 571
14.7. Bludov	²⁾ Bludovská stovka	100 m s překážkami - Český pohár 2012	SH ČMS, SDH Bludov
14.7. Slezská Harta	Pohár ředitele HZS MSK - Hartaman	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči, členové JSDHO	SK HZS MSK a JSDHO Rázová, Jiří Roller, 602 893 133, jirka.roller@seznam.cz
20.7. Uherský Brod	²⁾ Zlínská věž, 8. ročník	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - profesionální a dobrovolní hasiči - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Zlínského kraje - KŘ, www.hzszlk.eu, Ing. Štefan Hrtús, 724 190 313, stefan.hrtus@zlk.izscr.cz
21.7. Horní Lideč	²⁾ Stovka v Horním Lideči	100 m s překážkami - Český pohár 2012	SH ČMS, SDH Horní Lideč
Srpen 2012			
4.8. Brno	XII. ročník krajské soutěže v požárním sportu družstev HZS Jihomoravského kraje	- všechny disciplíny PS - příslušníci a zaměstnanci HZS JmK, SH ČMS, MHJ	HZS Jihomoravského kraje, plk. Ing. Michal Baran, 724 117 846, michal.baran@firebrno.cz
10.8. Horní Lhota	Pohár ředitele HZS MSK - Hornolhotský železný hasič	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči, členové SDH	SK HZS MSK, ČAHD, JSDHO Horní Lhota, Jan Chudík, 773 359 838, janchudik@seznam.cz
11.8. Kamenec	²⁾ Večerní stovka	100 m s překážkami - Český pohár 2012	SH ČMS, SDH Kamenec u Poličky
11.8. Lázně Bělohrad	Přebor IZS v závodě horských kol	- horská kola 49 km - muži do 39 let a nad 40 let - ženy bez rozdílu věku - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, HZSP, PČR, ZZS a členové JSDHO	Sportovní klub hasičů Královéhradeckého kraje, ČHSF, HZS Královéhradeckého kraje Jiří Berger, 604 620 815, www.podkrkonoskymaraton.cz
24.8. Hradec Králové	²⁾ XXXVIII. ročník Memoriálu Josefa Romportla a Vlastimila Mála v disciplínách požárního sportu	100 m s překážkami - výstup na cvičnou věž - profesionální hasiči a členové JSDHO - věž součástí Ligy 2012 ČSPS - kategorie do 40 let a nad 40 let	HZS Královéhradeckého kraje, mjr. Bc. Rudolf Jelínek, souzeze@hkk.izscr.cz, 950 530 713
24.-26.8. Ostrava	MS hasičů v cyklistice	- silniční závod jednotlivců, časovka, XC horských kol - profesionální hasiči, členové SDH	HZS MSK, SK HZS MSK, ČHSF, ČAHD, Leopold Hejneš, 773 747 316, leopold.hejnes@hzsmk.cz
25.8. Klíný	MTB Krušnoborec 2012	horská kola	HZS Ústeckého kraje, ÚO Most, SKH Ústeckého kraje, www.hzsoul.cz, Radomír Krejčík, 724 178 593

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
31.8-2.9. Uherské Hradiště	XXXXI. mistrovství ČR v požárním sportu družstev HZS ČR a SH ČMS	- všechny disciplíny PS - profesionální i dobrovolní hasiči	MV-GR HZS ČR, HZS Zlínského kraje, SH ČMS, pavel.hracek@zlk.izscr.cz, www.hzszlk.eu
Září 2012			
4.-5.9. Máchovo jezero	Přebor HZS ČR ve volejbalu	- šestkový volejbal - antuka - muži popř. smíšená družstva - příslušníci a obc. zaměstnanci HZS ČR	HZS LK a ZO OSH ÚO Česká Lípa, MV-GR HZS ČR, Jaromír Lebeda, 728 412 381, lebeda@hzslk.cz
5.9. Most	Krajská soutěž ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel	profesionální hasiči HZS Ústeckého kraje	HZS Ústeckého kraje, miroslav.palan@ulk.izscr.cz, 950 431 365
5.9. Jičín	Regionální soutěž ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel	profesionální hasiči HZS kraje Královéhradeckého a Pardubického	HZS Královéhradeckého kraje mjr. Ing. Ladislav Oborník, 950 530 321, ladislav.obornik@hkk.izscr.cz
6.9. Dobruška	Dobrušský pohár v nohejbalu	- nohejbal trojic - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Královéhradeckého kraje, SK hasičů KHK, ČHSF, Vít Klouček, DiS., 950 530 683, vit.kloucek@hkk.izscr.cz
6.9. Lysá nad Labem	Krajská soutěž ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel	soutěž JPO HZS a HZSP Středočeského kraje	HZS Středočeského kraje, ÚO Nymburk a Mladá Boleslav, jan.lejsek@sck.izscr.cz, 602 338 252
8.9. Štramberk	Pohár ředitele HZS MSK Štraberská Trúba	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči, členové JSDHO	HZS MSK, ČAHD, JSDHO Štramberk, Ing. Tomáš Melčák, 950 725 152, tomas.melcak@hzsmask.cz
8.9. Andrlův Chlum	Ohnivá rozhledna Andrlův Chlum	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči	HZS Pardubického kraje, ÚO Ústí nad Orlicí, Pavel Zámečník, 606 792 973, Zamecnik.P@seznam.cz
10.-12.9. Ústí nad Orlicí	Mistrovství HZS ČR ve fotbale	- družstva HZS krajů - příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	MV-GR HZS ČR, HZS Pardubického kraje, HSK Ústí nad Orlicí, Pavel Zámečník, 606 5792 973, Zamecnik.P@seznam.cz
13.9. Kroměříž	12. ročník Hasičského pětiboje „O putovní pohár krajského ředitele“	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální a dobrovolní hasiči	HZS Zlínského kraje, ÚO Kroměříž, www.hzszlk.eu, Ing. Vladimír Pitner, 602 550 261, vladimir.pitner@zlk.izscr.cz
13.9. Mošnov	²⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 4. závod	profesionální hasiči	AVHZSP, HZS podniku BIOCEL, a.s., Paskov, 558 462 363, 604 269 812, metodej.popov@biocel.cz
14.9. Ostrava	²⁾ Ostravská věž	- výstup na cvičnou věž - profesionální hasiči a členové JSDHO - věž součástí Ligy 2012 ČSPS	HZS MSK, Tomáš Lefner, 602 562 532, tomas.lefner@hzsmask.cz
14.9. Mochtín	²⁾ XVII. ročník soutěže seniorů	- požární útok - profesionální hasiči starší 40 let	HZS Plzeňského kraje, ÚO Klatovy, mjr. Bc. Miroslav Marek, 950 311 162, miroslav.marek@hzspk.cz
15.9. Ostrava-Poruba	²⁾ Ostravská stovka - finále ČP	100 m s překážkami - Český pohár 2012	SH ČMS, SDH Kozlovice
15.9. Telč (Jihlava)	XI. ročník Hasičského pětiboje	soutěž v disciplínách TFA	HZS kraje Vysočina, stanice Telč, Bc. Jiří Fišara, 774 150 363, jiri.fisara@hasici-vysocina.cz
15.9. Přerov	²⁾ Mistrovství ČHJ a MHJ v požárním sportu	- všechny disciplíny PS - muži, ženy	Česká hasičská jednota, Vladimír Komínek, 608 518 310, v.kominek@centrum.cz
16.9. Ostrava	Pohár ředitele HZS MSK Radniční věž	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči, členové JSDHO	SK HSZ MSK, ČAHD, Leopold Hejneš, 950 732 011, leopoldh@seznam.cz
18.9. Pelhřimov	²⁾ Pohár Vysočiny	všechny disciplíny PS	HZS kraje Vysočina, Ing. Jiří Hörner, 606 112 249, jiri.horner@hasici-vysocina.cz
20.9. Havlíčkův Brod	²⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 5. závod	profesionální hasiči	HZS kraje Vysočina, MV-GR HZS ČR, AVHZSP, Ing. Bc. Zdeněk Šach 606 448 615, zdenek.sach@hasici-vysocina.cz
22.9. Karlovy Vary	Mistrovství HZS ČR ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel	- družstva HZS krajů - profesionální hasiči	MV-GR HZS ČR, HZS Karlovarského kraje
25.9. Žďár nad Sázavou	Vysočina Cup	turnaj v kopané	HZS kraje Vysočina, ÚO Žďár nad Sázavou, Ing. Bořivoj Skryja, 724 105 042, skryja.borivoj@seznam.cz
28.9. Dvůr Králové nad Labem (Trutnov)	Mistrovství ČR v klasických disciplínách CTIF	- příslušníci a zaměstnanci HZS ČR - disciplíny CTIF - družstva mužů a žen	Sdružení hasičů ČMS, Ing. Jan Aulický, 222 119 504, 606 690 376, kancelar@dh.cz, HZS KH kraje, pavel.marschal@hkk.izscr.cz, 950 530 226, 724 178 387

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
září Brno	¹⁾ IMZ začínajících závodníků a trenérů	• požární sport	MV-GR HZS ČR, MV-OUPO Brno, trenéři reprezentačního družstva HZS ČR v požárním sportu
Říjen 2012			
2.10. Praha-Strašnice	18. ročník Memoriálu Fr. Kohouta ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel	• profesionální hasiči	HZS hl.m. Prahy, Mgr. Miloš Němec, 950 850 063, 603 520 361, nemec@hzmepnet.cz
5.-6.10. Ostrava	Mistrovství HZS ČR ve stolním tenisu	• turnaj ve stolním tenisu • jednotlivci a tříčlenná družstva profesionálních hasičů	MV-GR HZS ČR, SK HZS MSK, ČHSF, Miroslav Fabián, 736 155 050, miroslav.fabian@hzmsk.cz
12.10. Uherský Brod	Noční soutěž v požárním útoku	• profesionální a dobrovolní hasiči	HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště, HSK Uh. Hradiště, www.hzs.zlk.eu, Ing. Petr Svízela, 607 735 999, petr.svizela@zlk.izscr.cz
3 dny Ostrava	¹⁾ Přípravné soustředění	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
16.-21.10. Turecko	Mistrovství světa hasičů a záchranářů v PS	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
19.10. Pustevny	Totman - běh do vrchu	• jednotlivci • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	SK HZS MSK, ČHSF, Ing. Tomáš Melčák, 950 725 152, tomas.melcak@hzmsk.cz
25.-26.10. Vysoké Mýto	Přebor HZS ČR ve futsalu	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR • družstva HZS krajů	HZS Pardubického kraje, stanice Vysoké Mýto, HSK Ústí nad Orlicí, Pavel Zámečník, 606 5792 973, Zamecnik.P@seznam.cz
říjen Praha	¹⁾ Vyhlášení nejlepšího sportovce a družstva HZS ČR za rok 2012	• spolu s vyhlášením nejlepších sportovců MV a PČR	MV-GR HZS ČR, jiri.rosenkranz@grh.izscr.cz
Listopad 2012			
9.11. Ostrava	Přebor HZS ČR ve florbalu	• turnaj družstev ve florbalu • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	SK HZS MSK, ČHSF, Michal Gurný, 605 824 547, m.gurman@seznam.cz
listopad (prosinec)	¹⁾ Přebor HZS ČR v lezení na umělé stěně na obtížnost	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	MV-GR HZS ČR
Prosinec 2012			
30.11.-1.12. Ostrava	Ostrava Cup 2012	• mezinárodní turnaj ve futsalu • profesionální hasiči	SK HZS MSK, ÚO Ostrava, Ing. Marek Pohorelli, 950 730 133, marek.pohorelli@hzmsk.cz

Metodika zpracování plánů krizové připravenosti

**podle § 17 až 18 nařízení vlády
č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8
a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb.,
o krizovém řízení a o změně některých zákonů
(krizový zákon),
ve znění pozdějších předpisů**

Metodika zpracování plánů krizové připravenosti

podle § 17 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

HLAVA I ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1

Předmět úpravy

- (1) Metodika zpracování plánů krizové připravenosti podle § 17 až 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „metodika“) stanoví obsahové vymezení náležitostí a další podrobnosti související se zpracováním plánu krizové připravenosti a plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury.
- (2) Metodika slouží k zajištění jednotného postupu zpracování plánů krizové připravenosti a plánů krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury.
- (3) Plán krizové připravenosti je plánovacím dokumentem právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, která zajišťuje plnění opatření vyplývajících z krizového plánu¹⁾ a územního správního úřadu podle § 24c krizového zákona (dále jen „právnická nebo podnikající fyzická osoba“). Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury je plánovacím dokumentem subjektu kritické infrastruktury.
- (4) Plán krizové připravenosti je nástrojem k zajištění připravenosti právnické nebo podnikající fyzické osoby na krizové situace, které mohou ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, a dále obsahuje postupy k realizaci opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace.
- (5) Plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury je nástrojem k zajištění připravenosti subjektu kritické infrastruktury na krizové situace, které mohou ohrozit funkci prvku kritické infrastruktury.

HLAVA II Obsah PLÁNU KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI

Díl 1

Základní část plánu krizové připravenosti

Čl. 2

Vymezení předmětu činnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby a úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti

V této části plánu krizové připravenosti se uvede zejména

- a) vymezení předmětu činnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby ve vztahu k charakteru plněných opatření vyplývajících z krizového plánu,
- b) identifikační údaje (název, sídlo, IČ) právnické nebo podnikající fyzické osoby,
- c) přehled úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti včetně uvedení příslušného orgánu krizového řízení, který plnění úkolů a opatření požaduje.

Čl. 3

Charakteristika krizového řízení

V charakteristice krizového řízení se uvede zejména

- a) stručné vymezení organizačních částí právnické nebo podnikající fyzické osoby podílejících se na přípravě na krizové situace a jejich řešení,
- b) předpokládané změny organizační struktury právnické nebo podnikající fyzické osoby nezbytné k zabezpečení činnosti za krizové situace a plnění opatření vyplývajících z krizového plánu,
- c) definování orgánů vytvořených a aktivovaných za účelem řešení krizové situace a zabezpečení plnění opatření vyplývajících z krizového plánu a
- d) vazby na příslušné orgány krizového řízení a krizové štáby, se kterými bude právnická nebo podnikající fyzická osoba spolupracovat při plnění opatření vyplývajících z krizového plánu.

Čl. 4

Přehled a hodnocení možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení a jejich možný dopad na činnost právnické nebo podnikající fyzické osoby

- (1) Přehled možných zdrojů rizik je výčet konkrétních hrozeb, které mohou způsobit vznik krizové situace. V rámci přehledu možných zdrojů rizik se uvedou pouze ty hrozby, které mohou ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu.
- (2) Analýza ohrožení je zhodnocení působení konkrétní hrozby s ohledem na plnění opatření vyplývajících z krizového plánu.
- (3) Přehled možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení se zpracovává s využitím podkladů, které právnické nebo podnikající fyzické osobě poskytne příslušný hasičský záchranný sbor kraje a dalších analýz rizik, které si zpracuje právnická nebo podnikající fyzická osoba ve své působnosti.
- (4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba vyhodnotí dopady konkrétních hrozeb na její činnost, a to zejména za krizové situace.

Díl 2

Operativní část plánu krizové připravenosti

Čl. 5

Přehled opatření vyplývajících z krizového plánu příslušného orgánu krizového řízení a způsob zajištění jejich provedení

V této části plánu krizové připravenosti se uvede zejména

- a) podrobný popis úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti,
- b) vymezení konkrétních postupů realizace úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti a
- c) definování předpokládaných požadavků na síly a prostředky pro realizaci úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti.

¹⁾ § 29 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

■ Čl. 6 Způsob zabezpečení akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby pro zajištění provedení krizových opatření a ochrany činnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby

V této části plánu krizové připravenosti se uvede zejména

- a) popis systému fyzické ochrany právnické nebo podnikající fyzické osoby se zaměřením na fyzickou ostrahu, technickou ochranu a režimová opatření,
- b) zabezpečení provedení změny organizační struktury právnické nebo podnikající fyzické osoby za krizové situace,
- c) zabezpečení způsobu komunikace organizačních částí právnické nebo podnikající fyzické osoby za krizové situace a
- d) definování odpovědných osob včetně uvedení pravomocí a způsobu jejich aktivace při plnění opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace.

■ Čl. 7 Postupy řešení krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení

V této části plánu krizové připravenosti se uvede zejména

- a) definování plánovaných opatření v působnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby (včetně uvedení odpovědnosti za jejich provedení) realizovaných za účelem řešení krizové situace a
- b) předpokládané požadavky na síly a prostředky nezbytné k řešení krizové situace u právnické nebo podnikající fyzické osoby.

■ Čl. 8 Plán opatření hospodářské mobilizace u dodavatelů mobilizační dodávky

V této části plánu krizové připravenosti se v souladu s § 2 odst. 1 písm. f) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, uvede plán opatření hospodářské mobilizace. Zpracovatelem plánu opatření hospodářské mobilizace je v souladu s § 15 zákona č. 241/2000 Sb. pouze dodavatel mobilizační dodávky.

■ Čl. 9 Přehled spojení na příslušné orgány krizového řízení

- (1) V přehledu spojení se uvede seznam telefonních kontaktů a elektronických adres na příslušné orgány krizového řízení a další subjekty podílející se na připravenosti na krizové situace a jejich řešení, případně na subjekty podílející se na zajištění opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace. V případě kontaktních údajů na konkrétní osobu se uvedou údaje nezbytné pro identifikaci této osoby včetně vykonávané funkce a zařazení.
- (2) Pro jiný způsob spojení než ten, který je uveden v odstavci 1 (např. rádiové spojení, osobní spojky) se v této části plánu krizové připravenosti uvede také jeho popis a struktura.
- (3) V případě, že je přehled spojení na příslušné orgány krizového řízení a další subjekty podílející se na připravenosti na krizové situace a jejich řešení, případně na subjekty podílející se na zajištění opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace uveden v jiné plánovací dokumentaci, uvede se v této části plánu krizové připravenosti pouze příslušný odkaz.

■ Čl. 10 Přehled plánů zpracovávaných podle zvláštních právních předpisů využitelných při řešení krizových situací

V této části plánu krizové připravenosti se uvede seznam dalších plánovacích dokumentů²⁾, které je možné využít při řešení

krizové situace, která může ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu. V přehledu se uvede zpracovatel a místo uložení těchto plánovacích dokumentů.

● Díl 3 Pomocná část plánu krizové připravenosti

■ Čl. 11 Přehled právních předpisů využitelných při přípravě na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešení

V této části plánu krizové připravenosti se uvede výčet zákonů a prováděcích právních předpisů využitelných při přípravě na krizové situace a jejich řešení, které mohou ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu a při realizaci plnění opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace.

■ Čl. 12 Přehled uzavřených smluv k zajištění provedení opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti

Tato část plánu krizové připravenosti obsahuje přehled smluv a dokumentů, uzavřených k zajištění provedení opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti zejména za účelem poskytnutí pomoci, spolupráce nebo dodávky služby.

■ Čl. 13 Zásady manipulace s plánem krizové připravenosti

- (1) V této části plánu krizové připravenosti se uvede zejména
 - a) místo uložení plánu krizové připravenosti,
 - b) způsob aktualizace plánu krizové připravenosti,
 - c) seznam organizačních částí právnické nebo podnikající fyzické osoby odpovědných za zpracování jednotlivých částí plánu krizové připravenosti a
 - d) stanovení pravidel manipulace s plánem krizové připravenosti.
- (2) Dále se uvede informace, zda je některá z částí plánu krizové připravenosti označena jako obchodní tajemství³⁾, utajovaná informace⁴⁾ nebo zvláštní skutečnost⁵⁾.

■ Čl. 14 Geografické podklady

Tato část plánu krizové připravenosti obsahuje geografické podklady využívané při přípravě na krizové situace a jejich řešení, které mohou ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu a při realizaci plnění opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace v analogové nebo digitální formě (mapy, mapové soulepy, prostorová data geografického informačního systému atd.)

■ Čl. 15 Další dokumenty související s připraveností na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešením

V této části plánu krizové připravenosti se uvedou další dokumenty podle uvážení právnické nebo podnikající fyzické osoby, využitelné při přípravě na krizové situace a jejich řešení, které mohou ohrozit plnění opatření vyplývajících z krizového plánu a při realizaci plnění opatření vyplývajících z krizového plánu za krizové situace.

²⁾ Například zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 17 až 20 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

⁴⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 27 zákona č. 240/2000 Sb., ve znění zákona č. 430/2010 Sb.

HLAVA III

Obsah PLÁNU KRIZOVÉ PŘÍPRAVENOSTI SUBJEKTU KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

Díl 1

Základní část plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury

Čl. 16

Základní část plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury obsahuje náležitosti podle hlavy druhé dílu prvního této metodiky rozpracované přiměřeně podle čl. 2 až 4 této metodiky a dále

- a) seznam prvků kritické infrastruktury,
- b) identifikaci možných ohrožení funkce prvku kritické infrastruktury.

Čl. 17

Seznam prvků kritické infrastruktury

V této části plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se uvede seznam prvků kritické infrastruktury včetně jejich identifikace (např. název, označení, lokalizace), jejichž je subjekt kritické infrastruktury provozovatelem.

Čl. 18

Identifikace možných ohrožení funkce prvku kritické infrastruktury

- (1) V této části plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se uvede výčet možných ohrožení, které mohou narušit funkci prvku kritické infrastruktury.
- (2) Identifikaci možných ohrožení funkce prvku kritické infrastruktury provede subjekt kritické infrastruktury s využitím podkladů, které jí poskytne příslušný hasičský záchranný sbor kraje a dalších analýz rizik, které si zpracuje subjekt kritické infrastruktury ve své působnosti.

Díl 2

Operativní část plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury

Čl. 19

Operativní část plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury obsahuje náležitosti podle hlavy druhé dílu druhého této metodiky rozpracované přiměřeně podle čl. 5 až 10 této metodiky se zaměřením na ochranu funkce prvku kritické infrastruktury a dále stanovená opatření na ochranu prvku kritické infrastruktury.

Čl. 20

Stanovená opatření na ochranu prvku kritické infrastruktury

V této části plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se uvede přehled opatření zaměřených na snížení rizika narušení funkce prvku kritické infrastruktury a dále postupy realizace těchto opatření za krizové situace.

Díl 3

Pomocná část plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury

Čl. 21

Pomocná část plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury obsahuje náležitosti podle hlavy druhé dílu třetího této metodiky rozpracované přiměřeně podle čl. 11 až 15 této metodiky se zaměřením na ochranu funkce prvku kritické infrastruktury.

HLAVA IV

Ustanovení společná a závěrečná

Čl. 22

- (1) Způsob zpracování plánu krizové připravenosti projedná právnická nebo podnikající fyzická osoba s příslušným orgánem krizového řízení, který zpracovává krizový plán a způsob zpracování plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury projedná subjekt kritické infrastruktury s příslušným ministerstvem, jiným ústředním správním úřadem nebo Českou národní bankou, v rozsahu uvedeném v § 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.
- (2) Plán krizové připravenosti a plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se vede nejméně v jednom listinném vyhotovení a elektronické podobě.
- (3) Souhrnná aktualizace plánu krizové připravenosti a plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury⁶⁾ se provádí jak v listinném vyhotovení, tak v elektronické podobě. Po provedení souhrnné aktualizace plánu krizové připravenosti a plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se doporučuje jeho opětovné schválení.
- (4) Průběžná aktualizace plánu krizové připravenosti a plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury se provádí zejména v elektronické podobě.
- (5) V případě, že subjekt kritické infrastruktury je zároveň právnická nebo podnikající fyzická osoba může plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury a plán krizové připravenosti sloučit do jednoho dokumentu. Takto zpracovaný dokument musí obsahovat náležitosti obou plánů.
- (6) V případě, že subjekt kritické infrastruktury je zároveň ministerstvo, jiný ústřední správní úřad, Česká národní banka nebo jiný státní orgán, jemuž krizový zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán, může plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury a krizový plán sloučit do jednoho dokumentu. Takto zpracovaný dokument musí obsahovat náležitosti obou plánů.

Čl. 23

Účinnost

Tato metodika nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2012.

Generální ředitel HZS ČR
plk. Ing. Drahošlav Ryba

⁶⁾ § 19 odst. 2 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 431/2010 Sb.

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 3/2012

Český registr dárců krvetvorných buněk oslavil dvacetiny

Český registr dárců kostní dřeně, dnes Český registr dárců krvetvorných buněk, vznikl v roce 1991 v pražském Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM). Je zapojen do celosvětové sítě více než 60 registrů, ve kterých je evidováno už téměř 19 milionů dárců.

Během uplynulých dvaceti let se transplantace kostní dřeně stala standardním léčebným postupem, který zachraňuje stále více nemocných. Tyto transplantace by nebylo možné uskutečnit bez obětavosti dárců, kteří jsou ochotni nezištně pomoci těžce nemocnému člověku děkoliciv na Zemi. Registr je zprostředkovatelem této pomoci.

Mezi hlavní činnosti registru patří nábor nových dárců, jejich evidence a vyhledávání vhodných dárců nebo štěpů pupečnickové krve pro české i zahraniční pacienty. Registr také koordinuje další kroky nutné k uskutečnění transplantace.

Vyhledávání dárce je založeno na srovnávání HLA (genetických znaků na bílých krvinkách) pacienta a dárce. Registr je napojen na mezinárodní databáze BMDW a EMDIS. Dnes by již nebylo možné efektivní vyhledávání bez použití jednoho z nejmodernějších počítačových programů, který umožňuje i správu databází české banky pupečnickové krve (BPK ČR) a neziskové organizace a biobanky Eurocord-Slovakia.

V budoucnu chceme pokračovat v náboru nových mladých a zdravých dárců z řad studentů, policistů, hasičů a sportovců prostřednictvím osvětových a informativních přednášek. Rádi bychom navýšili počet našich náborových center, a tím usnadnili vstup novým dárcům.

Vstup do registru je omezen věkem (18 až 35 let) a dobrým zdravotním stavem dárce.

Dárci se mohou zaregistrovat přes webové stránky registru, telefonicky nebo mohou vyplnit a odeslat přihlášku na adresu registru. **Institut klinické a experimentální medicíny, Český registr dárců krvetvorných buněk, Vídeňská 1958/9, 140 21 Praha 4, tel.: 261 362 346 / 261 362 359, www.darujzivot.cz.**

Údaje Českého registru dárců krvetvorných buněk k 31. prosinci 2011

- Aktuální počet aktivních dárců: **20 884** (18 až 60 let)
- Aktuální počet registrovaných jednotek pupečnickové krve: **3740 BPK ČR a 1714 Eurocord Slovakia**
- Celkový počet dárců kostní dřeně nebo PBSC: **89**
- Celkový počet českých jednotek pupečnickové krve uvolněných pro transplantaci: **71**
- Celkový počet transplantací zprostředkovaných pro české a zahraniční pacienty: **818**

Během roku 2011 prošlo vstupním vyšetřením a bylo vloženo do databáze:

- **1011 nových dárců,**
- **137 jednotek pupečnickové krve z BPK ČR a**
- **1717 ze Slovenska.**

Děkujeme všem, kteří podporují myšlenku dárcovství krvetvorných buněk, členům databáze potenciálních dárců, a zejména na těm, kteří odběr krvetvorných buněk podstoupili.

Rozhodnutí vstoupit do registru může jednou někomu zachránit život!

Pokud se nemůžete stát dárce krvetvorných buněk, podpořte registr finančním darem! Provoz registru a vyšetření dárců nejsou zcela hrazeny ze státního rozpočtu ani zdravotními pojišťovnami.

Bankovní účet: 10006-42334041/0100

IBAN: CZ31 0100 0100 0600 4233 4041

Komerční banka, a.s., Nuselská 94, 140 00 Praha 4

Bc. Gabriela HOŠKOVÁ,
Český registr dárců krvetvorných buněk,
foto archiv autorky

strana 4

strana 10

strana 18

strana 30

strana 32

POŽÁRNÍ OCHRANA

Požár lakovacího boxu	4
Koncepce požární prevence v České republice na období let 2012 až 2016.	6
Protiexplozní pojistky	8
Co znamenají zkratky QR a RTI?	10
Negativní důsledky používání chemických protipožárních nátěrů na historické dřevo	13
Den požární bezpečnosti	14

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Internet ve státní správě a samosprávě	15
Brno hostilo VII. kongres Medicína katastrof.	16
Základní prioritou je stabilizace Policie ČR	17
Koncepce požárního automobilu určeného k zásahům v městské zástavbě	18
Souhrn metodických předpisů pro činnost jednotek požární ochrany.	22

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana proti zbraním hromadného ničení	23
Ochrana obyvatelstva a nebezpečné látky	24

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Metodická pomoc obcím při přípravě na mimořádné události a krizové situace	26
Předsednictví Dánska v Radě EU v oblasti civilní ochrany	28

INFORMACE

Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR poskytovaná nestátním neziskovým organizacím na plnění projektů grantů v roce 2012	29
Země s největší četností zemětřesení	30
Činnost Základny logistiky Olomouc v roce 2011	32
Veletrh Pragoalarm/Pragosec 2012 ve znamení novinek	33

PŘÍLOHA

Statistická ročenka 2011

Nadpraporčík Rostislav Zlámal, příslušník Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje, stanice Šternberk, zemřel náhle při výkonu služby v úterý 14. února 2012 ve věku nedožitých 47 let.

Ke sboru nastoupil 1. září 1992 jako hasič na stanici ve Šternberku. V roce 1995 byl ustanoven do funkce strojník a od roku 2007 vykonával funkci technika strojní služby. V roce 2011 byl ustanoven na služební místo velitele družstva. Tuto funkci vykonával až do své tragické smrti.

Vzhledem k odborným znalostem, které získal na Středním odborném učilišti lesnickém ve Šternberku a v rámci odborné přípravy příslušníků HZS ČR, vedl kurzy pro obsluhu motorových řetězových pil organizovaných v rámci HZS Olomouckého kraje, v nichž působil i jako instruktor.

Rostislav Zlámal byl ženatý, měl dceru a rodina pro něj byla velkou oporou.

To vše dokresluje slova velitele stanice Šternberk: „Rostka byl hodný a obětavý syn, manžel, tatínek i kamarád. Dokázal kolem sebe vytvářet atmosféru klidu a pohody. Ve volném čase rád sportoval. Svým přístupem k životu byl vzorem pro ostatní příslušníky. A takového si jej budeme uchovávat ve svých vzpomínkách“.

Čest jeho památce.

Požár lakovacího boxu

Dne 7. prosince 2011 v nočních hodinách byl na krajské operační a informační středisko (dále jen „KOPIS“) HZS Libereckého kraje nahlášen požár lakovacího boxu firmy TRUMPF Liberec, s. r. o. Na základě získaných prvotních informací operační důstojník KOPIS vyhlásil první stupeň požárního poplachu.

Popis objektu

Firma se zabývá výrobou a úpravou plechů, jejich lasrovým obráběním, vysekáváním, tvářením a ohýbáním. Následně i jejich povrchovou úpravou včetně lakování.

Objekt výrobní haly je navržen jako kombinovaný nosný skelet s železobetonovými sloupy, průvlaky a ocelovými příhradovými vazníky. Opláštění je sendvičové ve složení plech, minerální tepelná izolace a plech. Zastřešení je provedeno trapézovými plechy s tepelnou izolací a povlakovou PVC hydroizolací. Ve střeše jsou umístěny průběžné světlíky. Objekt výrobní haly tvoří samostatný požární úsek.

Na vjezdu do areálu je situována vrátnice. Jde o jednopodlažní železobetonový objekt o rozloze 12,5 m x 7 m a celkové výšce 4,7 m, s plochou střechou železobetonové konstrukce. Obvodové stěny jsou zatepleny minerální izolací a obloženy plechovými obklady obdobně jako výrobní hala. Objekt vrátnice je využíván jako místnost ostrahy se zázemím a jako technické prostory (trafostanice, rozvodny). Pod technickými prostory jsou vedeny kabelové kanály.

U objektu je ve vzdálenosti přibližně 15 m od haly umístěn přístřešek pro skladování. Jde o lehký, částečně otevřený objekt, v jehož uzavřené části se nachází garáž, sklad barev a maziv. V otevřené části odpadového hospodářství jsou sklady technických plynů. Uzavřená část objektu je zkonstruována jako ocelový přístřešek zastřešený trapézovým plechem. Otevřená část přístřešku je opláštěna trapézovým plechem a plektivem.

Součástí výrobní haly je i lakovací linka, ve které probíhá finalizace výrobků. Linka se skládá z jednotlivých úseků činnosti: odmaštění, tmelení (broušení), lakování a sušení, které se provádějí v typových kabinách. Jednotlivé kabiny jsou vzájemně prostorově odděleny kromě pomocných technologických procesů, jako je odsávání a přívod vzduchu do kabin. Pouze sušící proces probíhá v lakovacím boxu.

V lakovací lince jsou zařazeny dva kombinované boxy pro lakování a sušení o rozměrech 8 m x 5 m x 4 m. Díly jsou po tmelení a obroušení přesunuty do kombinované kabiny, lakování probíhá ručně stříkacími pistolemi. Podle druhu povrchu je potřeba základová vrstva s reakcí, převážná část dílů je však lakována v jedné barevné vrstvě. Po sušení jsou díly uloženy k vychlazení ve výrobní hale ještě asi šest až osm hodin, než jsou dodány k montáži nebo odeslány.

Průběh zásahu

Požár lakovacího boxu byl na KOPIS HZS Libereckého kraje nahlášen ostrahou objektu v 22,51 hodin. Operační důstojník vyhlásil 1. stupeň požárního poplachu podle požárního poplachového plánu a vyslal na místo požáru tři jednotky HZS Libereckého kraje, stanice Liberec, se dvěma CAS 20 a AZ 37. Následně, po vyžádání velitelem zásahu, další jednotku s CAS 32. Dále byly na místo požáru vyslány jednotky SDH obcí Liberec-Pilínkov a Liberec-Vesec, obě s CAS 24.

Před příjezdem jednotek PO se zaměstnanci firmy pokoušeli požár lokalizovat ručními hasicími přístroji a evakuovali 12 osob z prostoru dílny. Velitel zásahu po svém příjezdu na místo zásahu požádal o vypnutí elektrického proudu v hale a nasazení přetlakové ventilace pro odvětrání již silně zakouřeného prostoru. Na základě informací od zaměstnanců a z operativní karty bylo vymezeno místo požáru boxu s upozorněním, že lakovací kabina je napojena na vzduchotechnické zařízení s vývodem nad střešní konstrukci. Proto byl průzkum rozšířen s použitím výškové techniky i na střechu haly.

Do prostoru lakovny a svařovny byly nasazeny dva útočné proudy C 52, z nichž byl nakonec použit pouze jeden v lakovně s využitím pěnidla jako smáčedla. V průběhu zásahu však bylo zjištěno, že v hale je i nadále funkční elektroinstalace. Elektrický proud se do ukončení zásahu nepodařilo vypnout v žádné ze tří rozvodů.

Po likvidaci požáru a úplném odvětrání prostoru bylo místo zásahu předáno příslušníkům HZS Libereckého kraje a Policie ČR, kteří na místě okamžitě zahájili vyšetřování příčiny vzniku požáru. Předběžná škoda byla po dohodě se zástupci firmy odhadnuta na pět milionů Kč. Následně, po celkové prohlídce haly a úplném odstavení výroby, byla vedením firmy stanovená na 50 milionů korun.

Příčina vzniku požáru

V průběhu vyšetřování bylo stanoveno celkem sedm možných příčin vzniku požáru, které byly postupně vylučovány na základě důkazů nebo odborných posudků. Poslední možnou příčinou vzniku požáru byla stanovena mechanická jiskra, která způsobila iniciaci výbuchu hořlavých par a plynů v odsávacím potrubí vzduchotechnického zařízení.

Tato příčina byla označena za nejpravděpodobnější na základě prozkoumání sousední lakovací kabiny, v níž byly prohlédnuty filtrační jednotky v podlaze boxu. Na nich byly kromě zachycené barvy nalezeny ocelové zbytky v podobě špon a podložek, zbytky dřeva a plastu. Filtry měly být měněny podle zápisu o údržbě zařízení 9. prosince 2011, tedy dva dny po požáru. Ocelové zbytky vytvořily vlivem proudění značného množství vzduchu při odvětrávání lakovací kabiny nárazem na stěnu potrubí vzduchotechniky mechanickou jiskru, která iniciovala výbuch a následný požár lakovací jednotky. Pro toto tvrzení svědčí mimo jiné i porušené odlehčovací otvory na několika místech a zohýbané kličky sloužící k zajištění vstupních otvorů k oběžným kolům vzduchotechnického zařízení.

Na šíření a rozvoj požáru mělo vliv i značné množství hořlavých plynů a par v odsávacím potrubí. Následkem požáru byl poškozen lakovací box, vzduchotechnické zařízení a další zařízení pro zpracovávání plechů, elektroinstalace haly, jeřábové dopravní zařízení, opláštění haly a další.

Specifika zásahu

Pozitiva:

- rychlé zjištění požáru,
- dostatečné síly a prostředky,
- spolupráce se zástupci firmy,
- rychlé odvětrání zakouřeného prostoru,
- evakuace zaměstnanců firmy.

Negativa:

- neaktuálnost a nepřesnost operativní karty,
- zaměstnanci ani ostraha firmy neznali možnosti vypnutí elektrického proudu,
- silné zakouření celého prostoru výrobní haly.

Závěr

Vlastní zásah jednotek PO byl zpětně vyhodnocen jako složitý s ohledem na nezabezpečení vypnutí elektrického proudu. Tato skutečnost částečně komplikovala nasazení útočného proudu u lakovacího boxu. Plocha požáru v konečné fázi nebyla velká, dosáhla celkem 40 m². Ke zranění osob ani hasičů nedošlo. Likvidace požáru byla provedena po 71 minutách od příjezdu na místo zásahu. Při zásahu byla zjištěna neaktuální operativní karta firmy. Asi nejvýraznějším „poznávacím znamením“ tohoto požáru jsou výrazné následné škody stanovené firmou po odstavení výroby na částku 50 milionů korun.

mjr. Ing. Jaromír MOTTl,

foto por. Daniel Mičoch, DiS., HZS Libereckého kraje

VELKÉ POŽÁRY

od 19. 1. do 5. 2. 2012

21. 1. • **Hotel Sebastian**, Hora Sv. Šebestiána, okr. Chomutov. Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč.
22. 1. • **Střechy průmyslové haly**, Pohořelice, okr. Brno-venkov. Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Kosořice, okr. Mladá Boleslav. Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč.
25. 1. • **Rodinný dům**, Buštěhrad, okr. Kladno. Příčina – závada teplovzdušného rozvodu krbu. Škoda – 1 000 000 Kč.
26. 1. • **Restaurace McDonald's**, Praha 6, Vokovice. Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč.
29. 1. • **Prodejna instalatérských potřeb**, Kostelní Lhota, okr. Nymburk. Příčina – v šetření. Škoda – 1 500 000 Kč.
31. 1. • **Autosalon s dílnou**, Činěves, okr. Nymburk. Příčina – v šetření. Škoda – 15 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Drtič biomasy AZ 65**, Líně, okr. Plzeň-sever. Příčina – závada elektroinstalace. Škoda – 5 000 000 Kč.
- **Výroba prskavek**, Neštěmice, okr. Ústí nad Labem. Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby.
1. 2. • **Rodinný dům**, Roudné, okr. České Budějovice. Příčina – tepelné samovznícení. Škoda – 3 000 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Frýdlant nad Ostravicí, okr. Frýdek-Místek. Příčina – zazděný trám v komíně. Škoda – 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Rodinný dům**, Hukvaldy-Rychaltice, okr. Frýdek-Místek. Příčina – závada krbové vložky. Škoda – 2 000 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Příbram. Příčina – technická závada televizoru. Škoda – 2 000 000 Kč.
- **Mlýnice uhlí** firmy Coal Mill a.s., Dětmárovice, okr. Karviná. Příčina – výbuch uhelného prachu s následným požárem. Škoda – 6 000 000 Kč.
2. 2. • **Sklad slámy a traktor**, Kolečovice, okr. Rakovník. Příčina – technická závada autoelektriky. Škoda – 2 000 000 Kč.
- **Rekreační chata**, Chroboly-Ovesné, okr. Prachatice. Příčina – technická závada elektroinstalace. Škoda – 1 000 000 Kč.
- **Rekreační chata**, Hradec Králové-Slezské Předměstí. Příčina – nedbalost při rozmrazování ledu. Škoda – 1 500 000 Kč.
- **Sklad a plnárna tlakových lahví v objektu úložiště PB plynu** firmy Tomegas, spol. s r.o., Branice, okr. Písek. Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč.
3. 2. • **Rodinný dům**, Velké Karlovice-Leskové, okr. Vsetín. Příčina – technická závada elektroinstalace. Škoda – 1 170 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Rohatec, okr. Hodonín. Příčina – technická závada olejového radiátoru. Škoda – 1 200 000 Kč. Zraněny 3 osoby.
4. 2. • **Byt v obytném domě**, Liberec. Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč. Evakuováno 7 osob. Zachráněny 3 osoby.
- **Hospodářské stavení**, Sezimovo Ústí, okr. Tábor. Příčina – závada komínového tělesa. Škoda – 1 500 000 Kč.
- **Stodola**, Medlešice, okr. Chrudim. Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč.
5. 2. • **Rodinný dům – novostavba**, Tověř, okr. Olomouc. Příčina – v šetření. Škoda – 3 000 000 Kč.
- **Bývalý vepřín**, Kopidlno, okr. Jičín. Příčina – v šetření. Škoda – 3 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Koncepce požární prevence v České republice na období let 2012 až 2016

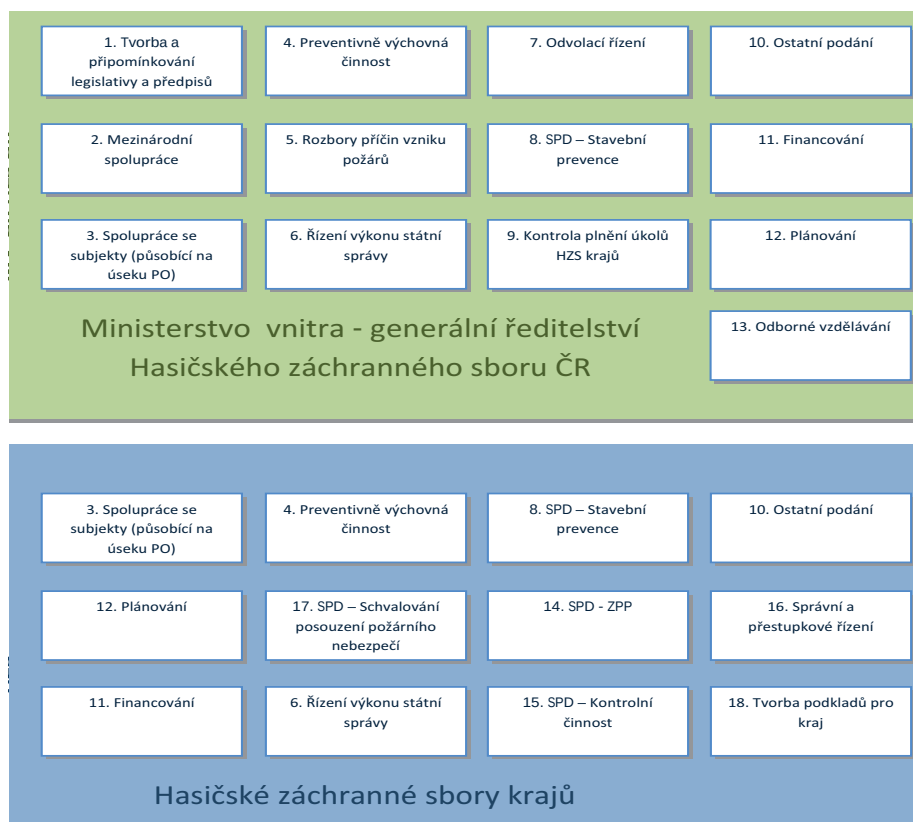
Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“) zpracovalo novou koncepci požární prevence na roky 2012 až 2016 (dále jen koncepce). Koncepce navazuje na koncepci požární prevence z roku 2003.

Zpracováním koncepce plní MV-GŘ HZS ČR svou zákonnou povinnost zpracovávat koncepci rozvoje svěřeného odvětví a řešení stěžejních otázek. Při vytváření nové koncepce bylo využito analytických metod, při kterých byla zpracována statistická data dlouhodobě vedená HZS ČR. Data se týkají nejen požárů, ale také kvantifikace výkonu státní správy, zejména státního požárního dozoru. Byly analyzovány současné potřeby společnosti a v souvislosti s aktuální politicko-ekonomickou situací musely být přehodnoceny některé pohledy na cíle požární prevence. Koncepce by měla v určeném časovém horizontu podpořit rozvoj sboru a být přínosem pro veřejnost a další zainteresované partnery i prezentaci ČR vzhledem k zahraniční politice. Koncepce plně respektuje právní řád ČR a také trendy v oblasti úspor ve státní správě.

Koncepce byla připravována v několika stěžejních krocích. Vycházelo se z výsledků analýzy současného stavu. Popsány byly nedostatky s poukázáním na jeho slabé stránky (interní rizika) a hrozby (vnější rizika). Bylo definováno hlavní poslání požární prevence – **vytvářet účinnou a společensky prospěšnou ochranu před vznikem požáru a jeho šířením**. Dále byly popsány činnosti (celkem 18 procesů) prováděné na úseku požární prevence, které jsou definovány právními předpisy a tvoří mapu požární prevence. Mapa požární prevence má dvě úrovně, jednu tvoří procesy probíhající na MV-GŘ HZS ČR a druhou úroveň procesy probíhající v HZS krajů. Popis jednotlivých procesů tvoří přílohu koncepce.

Součástí popisu procesů jsou jejich nedostatky a také cíle, kterých by mohlo být za optimálních podmínek dosaženo a které by eliminovaly slabé stránky, popř. i hrozby. Jednotlivé procesy byly také zpracovány graficky v obecných souvislostech.

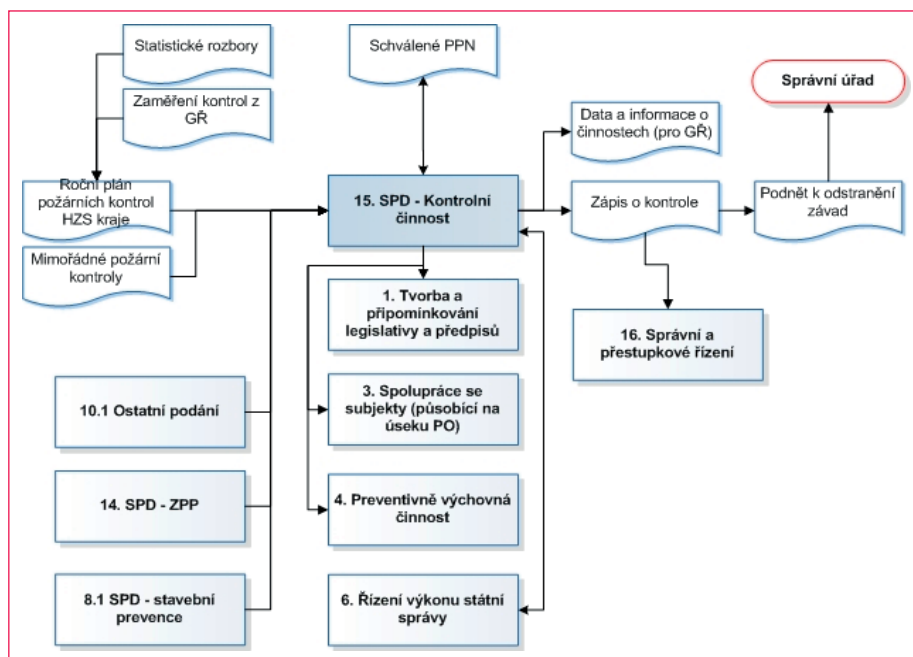
Analýzám byly podrobeny nedostatky (slabé stránky a hrozby, celkem 105) a definované cíle (celkem 61). Úkolem analýzy bylo zjistit, které cíle jsou významné a přinesou největší prospěch, přidanou hodnotu pro co nejvíce procesů a samozřejmě také které cíle mají nejvyšší prioritu. Současně se koncepce zaměřila na to, aby byla řešena rizika, která

Mapa prevence

byla na základě analýzy označena za významná. Ve snaze o zachování objektivity konzultoval přípravný tým, tvořený třemi příslušníky odboru prevence MV-GŘ HZS ČR a jedním externím spolupracovníkem, zejména význam rizik a cílů s dalšími odbornými autoritami, především z řad příslušníků HZS ČR, a svůj

postup korigoval. Výsledná data analýz však musela být přehodnocena s ohledem na nepříznivou ekonomickou situaci. Koncepční cíle byly zaměřeny dovnitř HZS ČR, na reorganizaci oblastí činnosti (procesů), hledání úspor při **zachování maximálního komfortu pro adresáty státní správy**. Proto byly stanoveny cíle,

Grafické znázornění procesu č. 15 SPD – Kontrolní činnost

kteří mají největší význam a vliv na budoucí fungování orgánů státní správy na úseku požární prevence a na veřejnost, a současně bude jejich dosažení vyžadovat co nejmenší finanční náklady. Důležitá je také skutečnost, že neřešená, ale popsána rizika a cíle mohou být využity i následně v jiném rozsahu, podle aktuální situace v daném čase, zejména z hlediska nároků na lidské zdroje a finanční prostředky.

Schválené cíle požární prevence na roky 2012 až 2016

- **Zavést specialisty pro specifické obory požární prevence, kteří budou odbornými poradci a lektory pro HZS ČR**
Záměrem je sledovat komplexně jednotlivé oblasti zájmu odborně zdatnými příslušníky HZS ČR, kteří budou odbornými autoritami pro celý HZS ČR, navrhovat preventivně výchovnou činnost a sledovat statistická data apod.

- **Zavést systém posuzování projektů zpracovaných požárním inženýrstvím**
Záměrem je zlepšit podmínky pro výkon vysoce odborné práce posuzovatelů projektů.

- **Vypracovat systém určování kontrolních subjektů podle rizikovitosti**
Záměrem je zaměřit prevenci realizovanou požárními kontrolami na nejvýznamnější rizika vzniku požáru a jejich předcházení.

- **Připravit efektivní způsob průběžného vzdělávání se specializovanou činností a jeho realizaci**

Záměrem je optimálně upravit rozsah výuky specializovaných činností (stavební prevence, kontrolní činnost, vyšetřování příčin vzniku požárů), zavést nové formy výuky, zvýšit odbornou úroveň lektorů.

- **Definovat jednotný celorepublikový systém řízení a vyhodnocování preventivně výchovné činnosti**

Záměrem je zefektivnit preventivně výchovnou činnost a zvýšit informovanost

Postup tvorby koncepce a zavádění jejích cílů do praxe

laické veřejnosti v oblasti předcházení vzniku požárů.

Všechny vytýčené cíle jsou v souladu s posláním požární prevence, a pokud se je podaří uvést do praxe, lze oprávněně očekávat přínos jak pro HZS ČR, tak pro veřejnost. Pro dosažení jednotlivých cílů budou nejdříve zpracovány programy s definovanými postupy a časovým harmonogramem. V nových ekonomických podmínkách však nebude naplňování cílů jednoduchým úkolem.

Nenahraditelný prvek bezpečnostního systému

Požární prevenci v ČR lze označit jako nenahraditelný prvek bezpečnostního systému ČR. Požární prevence je v současné době promyšlený a dobře fungující systém, jehož narušení by mělo závažné dopady na úroveň bezpečnosti našich občanů, podnikatelů i všech dalších subjektů. Celý systém vychází z požární bezpečnosti staveb, dále se zabývá bezpečností provozu a v případě požáru se zjišťují příčiny jeho vzniku a šíření. Všechna data a informace získané při výkonu

státní správy se vyhodnocují a vrací zpět do oblasti požární prevence, do úpravy předpisů, preventivně výchovné činnosti, kontrolní činnosti apod. Neodmyslitelnou součástí působení požární prevence je i spolupráce s nejrůznějšími subjekty, zejména vědeckými pracovišti, školami, apod. Požární prevence představuje prvek, který by měl být zastoupen téměř všude, neboť je jen velice málo prostředí, kde nemůže vzniknout požár.

Koncepce požární prevence ukazuje, že my, kteří vykonáváme státní správu na úseku požární prevence, jsme si vědomi, že naše služby veřejnosti mohou být ještě lepší, a proto jsou cíle koncepce směřovány zejména dovnitř sboru, ke zkvalitnění a zefektivnění vlastního výkonu. Při naplnění cílů koncepce mohou adresáti státní správy očekávat **výkon dobré správy** při garantování nastavené míry požární bezpečnosti v ČR.

Text koncepce je zveřejněn na www.hzscr.cz.

plk. Ing. Květoslava SKALSKÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Když voláte 112

RADY - TIPY - REPORTÁŽE - ROZHOVORY

- Stal se vám úraz?
- Vaše bydlení je v ohrožení?
- Někdo vás přepadl?

Mluvíme o lidech, kteří si vybrali povolání, při kterém denně riskují svůj život, aby jiný zachránili.

Večerní Radiožurnál

každý den ▶ 20.00 - 23.00 h

více informací na webu ▼

radiozurnal.cz

Radiožurnál
ČESKÝ ROZHLAS 1
Vědět víc.

FIRE JACK
STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

Ekologické • Ekonomické • Efektivní

BESY CO spol. s r.o.

Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Protiexplozní pojistky

Správně nainstalovaná pojistka v prostředí s nebezpečím výbuchu může při mimořádné události zachránit majetek i zabránit případnému ohrožení osob. Důležité je, aby u pojistky byla také v předepsaných intervalech prováděna řádná revize oprávněnou osobou.

Oblast použití

Protiexplozní pojistky jsou bezpečnostní zařízení sloužící, podle konkrétního určení, k zabránění přenosu výbuchu a plamene z jedné sekce do druhé, mezi různými zařízeními, vniknutí plamene z vnějšího prostoru do zařízení a iniciace výbuchu v bezprostředním otevřeném okolí zařízení. U kapalin s hořlavými a výbušnými výpary se osazují na odvětrávací (rekuperační) potrubí skladovacích nádrží. U podzemních nádrží jsou pojistky umístěny na odvětrávacím potrubí a v šachtách. U nadzemních nádrží jsou umístěny na jejich vrchní části, podobně jako u velkých zásobníků. Musí umožnit průtok plynů a par s co nejmenším odporem a při mimořádné události musí zabránit přenosu výbuchu a plamene. Jsou používány v chemickém, ropném, potravinářském, farmaceutickém průmyslu, a také v dalších oblastech, kde je přítomna výbušná směs plynu nebo par se vzduchem.

Stručný popis

Protiexplozní pojistka se skládá ze zhášecího elementu (vložky) a těla pojistky. Existují dva typy provedení vložek, kde vložka je tvořena sadou lamel uzavřených v rámu buď čtvercového nebo kruhového průřezu. Čtvercová vložka je těsně sevřena mezi vstupní a výstupní komorou a pouze tyto tři hlavní části tvoří protiexplozní pojistku (jak deflagrační, tak i detonační).

U kruhového provedení se musí mezi vložky vkládat zpevňovací kříže a k ochraně před detonací ještě detonátor, který ztlumí případný výbuch. Pro intenzitu ochrany (skupiny výbušnosti) je rozhodující typ a délka lamel. Vnější zakončení je provedeno připojovacím závitem příslušné jmenovité světlosti nebo je aplikováno přírubové připojení.

Legislativa týkající se výroby a uvádění na trh

Protiexplozní pojistky se vyrábějí podle požadavků evropské normy ČSN EN 13980: Prostředí s nebezpečím výbuchu - Aplikace systémů jakosti a platí pro výrobky určené pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu a stanoví zvláštní požadavky a informace pro vybudování a udržování systému jakosti v souladu s požadavky podle přílohy IV a VII Směrnice Evropského

Odvětrávání nadzemní nádrže

parlamentu a Rady 94/9/ES, ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003, o sbližování předpisů členských států týkajících se zařízení a ochranných systémů určených pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu. V České republice je tato směrnice zavedena nařízením vlády č. 23/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na zařízení a ochranné systémy určené pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu. Osvědčení způsobilosti vydává notifikovaná osoba pod označením ATEX Q. Označení CE se doplňuje identifikačním číslem autorizované osoby, která systém jakosti certifikovala a je zodpovědná za dohled nad výrobou.

Teprve na základě provedené certifikace výrobku určeného do prostředí s nebezpečím výbuchu, vydání ES certifikátu typu autorizovanou zkušebnou a vydání ATEXu Q, může být výrobek spolu s průvodní dokumentací uveden na trh. Úvádění na trh mimo jiné upravuje zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Změny v oblasti funkčních požadavků, zkušebních metod a omezení použití

Pro stanovení funkčních požadavků (pro výrobce), zkušebních metod (pro zkušebny) a omezení použití (pro zákazníky) platila do konce října 2010 norma ČSN EN 12874.

S účinností od 1. listopadu 2010 byla ČSN EN 12874 nahrazena novou normou ČSN EN ISO 16852:2010 Protiexplozní pojistky-Funkční požadavky, zkušební metody a omezení použití.

Oproti ČSN EN 12874 z roku 2002 došlo k podstatným změnám, například:

- skupina výbušnosti IIA byla rozšířena o podskupinu IIA1 se zkušební směsí methan-vzduch, s ohledem na narůstající výrobu biogenických výbušných směsí (bioplynové stanice),
- pro potrubí pojistky (deflagrační nebo detonační) je schválení omezeno pro provozní tlaky, které jsou nižší nebo rovné tlaku použitému při zkouškách.

Zkoušky při atmosférických podmínkách a schválení pro provozní tlaky až do 1,1 bar (absolutní tlak) ČSN EN ISO 16852 nepovoluje.

Pro vypracování bezpečnostních opatření pro provoz, který má být chráněn, musí být použito hodnocení rizik a vypracování dokumentace o ochraně před výbuchem podle nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu. Na základě tohoto hodnocení může být proveden výběr typu pojistky (detonační, deflagrační apod.) tak, aby byla dodržena požadovaná úroveň ochrany.

Výrobky musí být opatřeny označením CE a vybaveny příloženým ES prohlášením o shodě podle § 2 odst. 4 nařízení vlády č. 23/2003 Sb., které podle § 3 odst. 6 musí minimálně obsahovat:

- a) identifikační údaje o výrobci nebo jeho zplnomocněném zástupci,
- b) identifikační údaje o osobě oprávněné jednat jménem výrobce nebo zplnomocněného zástupce,
- c) popis zařízení, ochranného systému,
- d) odkazy na odpovídající právní předpisy a jejich ustanovení, které ochranný systém uvedený splňuje,

Odvětrávání podzemní nádrže na čerpací stanici PHM

- e) identifikační údaje notifikované osoby (číslo, název nebo obchodní firmu a její sídlo), pokud se zúčastnila posuzování shody, a číslo certifikátu ES přezkoušení typu,
- f) odkaz na technické normy podle § 2 odst. 3, pokud byly použity,
- g) technické normy a technické specifikace, pokud byly použity,
- h) odkazy na odpovídající právní předpisy Evropských společenství, pokud byly použity.

Dále musí být dodán, podle přílohy č. 2 bod 1.0.6 nařízení vlády č. 23/2003 Sb., návod k použití, který musí minimálně obsahovat:

- a) zopakování údajů, kterými jsou zařízení nebo ochranný systém označeny, s výjimkou sériového čísla (viz bod 1.0.5), spolu s dalšími vhodnými doplňkovými informacemi pro usnadnění údržby (například adresy dovozce, opravárenské organizace),
- b) instrukce pro bezpečné uvedení do provozu, používání, montáž a demontáž, údržbu (preventivní údržbu a odstranění poruch), instalaci, nastavování,
- c) kde je to nutné, vymezení ohroženého prostoru před zařízením pro uvolnění tlaku,
- d) kde je to nutné, návod pro zaškolení,
- e) podrobnosti, které umožní beze všech pochybností rozhodnout, zda dané zařízení stanovené kategorie nebo ochranný systém mohou být bezpečně použity v uvažovaném prostoru za očekávaných provozních podmínek,
- f) elektrické a tlakové parametry, maximální povrchová teplota a další mezní hodnoty,
- g) kde je to nutné, speciální podmínky použití, včetně podrobností o nevhodném použití, ke kterému podle získaných zkušeností může dojít,

h) kde je to nutné, základní vlastnosti nástrojů, které jsou pro zařízení nebo ochranný systém vhodné.

Součástí návodu k použití by měl být katalogový list daného typu s uvedením rozměrů, grafem tlakových ztrát, materiálového provedení, apod. Každá pojistka musí být opatřena štítkem, kde musí být vyznačeno jméno a adresa výrobce, výrobní číslo, rok výroby, popis typu, třída výbušnosti, provozní teplota, maximální provozní tlak, číslo ES certifikátu a číslo normy, podle které byla certifikace provedena.

Instalace a kontrola

Montáž a kontrolu provozuschopnosti protiexplozních pojistek podle § 6 a § 7 odst. 4 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), může provádět pouze osoba k tomu oprávněná podle § 10 odst. 3 této vyhlášky. Kontrola se provádí minimálně jedenkrát ročně, pokud projektová dokumentace nebo provozní podmínky nestanoví lhůtu kratší. Doklad o kontrole musí obsahovat údaje o provozovateli, adresu objektu, umístění v zařízení, výrobce, typ a výrobní číslo, popis provedené kontroly, případné zjištěné závady, jejich odstranění, podle jaké legislativní povinnosti byla kontrola provedena, kdo ji provedl a datum jejího provedení.

Poznátky z praxe

I když je výrobek určený do prostředí s nebezpečím výbuchu, chovají se provozovatelé k protiexplozním pojistkám jako k nutnému zlu.

Z praxe jsou známy případy, kdy provozovatel nemá k instalovaným protiexplozním pojistkám předepsanou dokumentaci podle nařízení vlády č. 23/2003 Sb. Kontroly provozuschopnosti se neprovádějí v předepsaných intervalech podle vyhlášky o požární prevenci, nebo kontrolu provede kdokoli bez patřičných znalostí a oprávnění. Například protiexplozní pojistky jsou nainstalovány před dvaceti a více lety, za celou dobu nedošlo k jejich kontrole a dokumentace neexistuje. Další chybou, která se stává nejen v provozu čerpacích stanic, ale i v chemických a dalších provozech, že při nátěru potrubí nebo nádrží jsou iniciativně natřeny i pojistky, včetně jejich štítků.

Co kontrolovat

- ES prohlášení o shodě podle § 2 odst. 4 nařízení vlády č. 23/2003 Sb., vydané na základě platného ES certifikátu,
- návod k použití podle přílohy č. 2 bod 1.0.6 nařízení vlády č. 23/2003 Sb.,
- doklad o provedené kontrole provozuschopnosti podle § 7 odst. 4 vyhlášky č. 246/2001 Sb.,
- platné osvědčení oprávněné osoby k provádění kontroly provozuschopnosti podle § 10 odst. 3 vyhlášky č. 246/2001 Sb.,

Odvětrávání podzemní nádrže na čerpací stanici PHM

- shodu údajů dokumentace a dokladu o provedené kontrole s údaji uvedenými na štítku,
- čitelnost údajů uvedených na štítku.

Literatura

1. ČSN EN 13980 Prostředí s nebezpečím výbuchu - Aplikace systémů jakosti.
2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/9/ES, ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003, o sblížování předpisů členských států týkajících se zařízení a ochranných systémů určených pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu.
3. Nařízení vlády č. 23/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na zařízení a ochranné systémy určené pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu.
4. ČSN EN 12874 (neplatná od 1. 11. 2010)
5. ČSN EN ISO 16852 Protiexplozní pojistky-Funkční požadavky, zkušební metody a omezení použití (platná od 1. 11. 2010).
6. Nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu.
7. Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
8. Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

Karel GOLDMANN,
DAG-TS, spol. s r. o.,
foto archiv autora

Co znamenají zkratky QR a RTI?

Na základě výzkumu realizovaného v USA byla vyvinuta v roce 1984 tepelná pojistka sprinkleru s vysokou citlivostí na teplo, v odborné anglosaské literatuře pod označením QR (Quick Response). Ukázalo se, že je to jedna z možností jak zvýšit účinnost sprinklerů určených především při ochraně osob a skladů. Následně byla celosvětově zavedena jednotná klasifikace tepelné odezvy sprinklerů pomocí indexu reakční doby RTI (Response Time Index). Jednotkou RTI je (m/s)^{1/2}.

Obvykle se jednotky ve spojení s RTI pro jednoduchost neuvádějí. Tolik zkratky a nyní k jejich obsahu, který bývá mnohdy chybně interpretován. Index reakční doby sprinkleru RTI zohledňuje rychlost proudících plynů, reakční čas otevření sprinkleru ve zkušebním kanálu, otevírací teplotu a teplotu prostředí. Zjišťuje se tzv. ponořovací zkouškou ve zkušebním zařízení, jehož podstatou je zkušební kanál s proudícím ohřátým vzduchem o stanovené rychlosti proudění, do kterého se „ponořuje“ sprinkler. Měří se čas jeho otevření.

Podle tepelné odezvy jsou používány sprinklery:

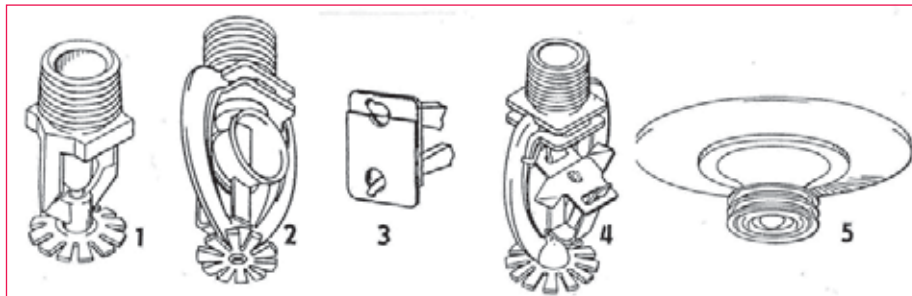
- s rychlou odezvou - quick response - RTI menší než 50
- speciální odezvou - special response - RTI 50 – 80
- standardní odezvou A - standard response AvRTI 80 – 200
- standardní odezvou B - standard response B - RTI 200 – 400 (350)

Zvýšení tepelné citlivosti sprinklerů opatřených skleněnými tepelnými pojistkami se dosahuje zmenšováním objemu skleněné pojistky. Původně to byly skleněné baňky o průměru 8 mm (standardní odezva B). Postupně byly zavedeny baňky s průměrem 5 mm (standardní odezva A), 4 mm (speciální odezva) a 3 mm (rychlá odezva). Průměry baňek jsou jedním, nikoliv však jediným, kritériem ovlivňujícím RTI. Reakční čas tepelné pojistky významně ovlivňuje i přestup tepla do tělesa sprinkleru, potrubí a vody. Z toho je zřejmé, že RTI charakterizuje tepelnou odezvu nikoliv samotné tepelné pojistky, ale celého sprinkleru.

U tavných pojistek se zvyšuje citlivost na teplo zvětšováním plochy a zmenšováním tloušťky plechů tvořících vlastní tavnou pojistku. Důležité je i nasměrování tepelné pojistky proti proudu zplodin hoření. Tím se zvyšuje přestup tepla konvekcí do pojistky. U tavných pojistek č. 4 a 5 na obr. 1 se tímto způsobem dosáhlo RTI 20-28.

V tabulce 1 jsou pro názornost uvedeny výsledky srovnávacích zkoušek času otevření sprinklerů při ohňové zkoušce a ve zkušebním zařízení pro stanovení RTI. Zkušební objekt měl rozměry 18 m x 7,8 m. Jako palivo byla použita hranice dřeva o hmotnosti 145 kg.

Ze zkoušek vyplývá, že čas otevření sprinklerů zjištěný při ponořovací zkoušce sprinklerů č. 4 a 5 s pojistkou QR je 3 až 4x kratší než u sprinkleru se standardní tepelnou odezvou při rychlosti proudění 2,56 m/s. Při ohňových zkouškách byl

Obrázek 1 Sprinklery s různým provedením tepelné pojistky a konstrukce použité pro srovnávací zkoušky (viz tabulku 1)

Tabulka 1 Výsledky ověřovacích zkoušek otevíracích časů sprinklerů (zdroj: Grinnell, J.S.Pepi, 1987)

Sprinkler Grinnell 1/2" K 80		Ohňová zkouška			Ponořovací zkouška	
Tepelná odezva sprinkleru	Otevírací teplota [°C]	1. sprinkler [s]	2. sprinkler [s]	3. sprinkler [s]	RTI ¹⁾	čas ¹⁾ otevření [s]
Standardní skleněná pojistka (1)	72	61	62,8	71	86,8/97,5	40/65
Rychlá - tavná pojistka šikmá (4)	72	40	66	-	21,7/37,5	10/25
Rychlá - tavná pojistka Aquarius (5)	72	38,2	66,2	-	28,7/52,5	13/35

¹⁾ Platí pro rychlost proudění 2,56 m/s a 0,75 m/s.

Obrázek 2 Vývoj skleněných pojistek od standardní 8 mm (vlevo) po rychlou 3 mm (vpravo)

tento poměr pouze 1,5-1,6. Patrný je i vliv rychlosti proudění na otevření sprinklerů při ponořovací zkoušce. Se zvyšující se rychlostí proudění, což je případ i v reálné situaci při vysoké rychlosti uvolňování tepla, se RTI od přibližně 1 m/s snižuje. Naopak, při nižších rychlostech se zvyšuje, a to výrazně u standardních sprinklerů a méně u sprinklerů s rychlou tepelnou odezvou.

Z uvedených a mnoha dalších zkoušek vyplývá, že čas zjištěný při ponořovací zkoušce nelze zaměňovat se skutečným časem otevření sprinklerů v reálných podmínkách. To je odpověď na jeden z omylů, s kterými se lze setkat v realizační praxi.

Skutečný čas otevření sprinkleru závisí zejména na:

- výšce místnosti,
- vzdálenosti sprinkleru od stropu,
- rychlosti uvolňování tepla,
- konstrukci sprinkleru,
- druhu tepelné pojistky,
- ventilačních proudcích,
- stavebním řešením, především provedení stropu.

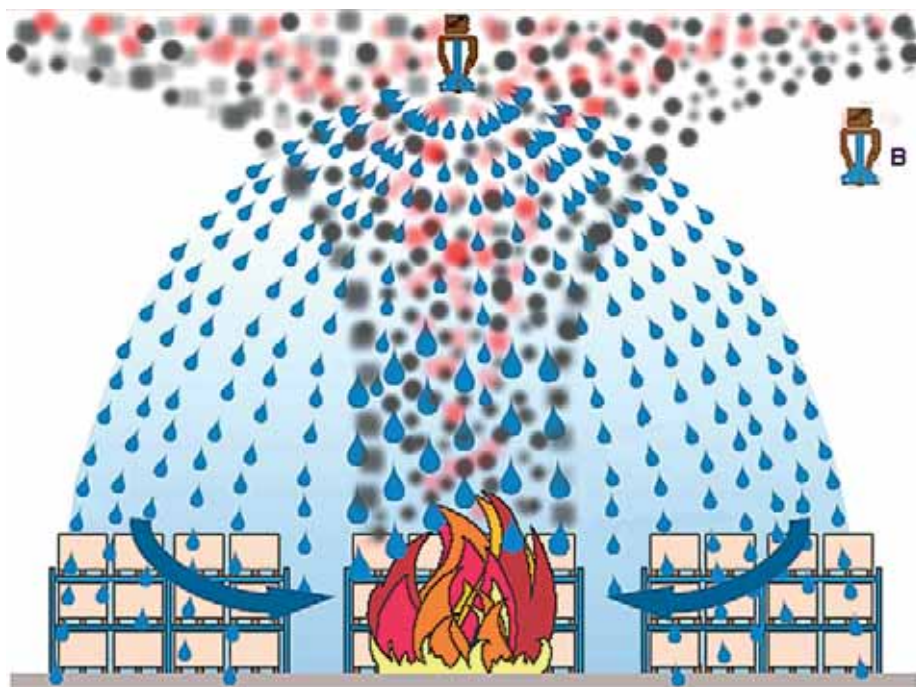
S výškou místnosti se čas otevření sprinkleru prodlužuje. Za maximální se z tohoto důvodu považuje výška 15 m. Za zásadní parametr je nutné považovat vzdálenost tříštic od stropu. Tříštic se musí nacházet v proudu zplodin hoření proudících podél

Obrázek 3 Tavná pojistka sprinkleru AQURIUS

Tabulka 2 Vliv vzdálenosti sprinkleru od stropu na čas otevření prvního sprinkleru při ohňové zkoušce pro rychle a pomalu se rozvíjející požár

Typ požáru	Druh střešní konstrukce	Vzdálenost sprinkleru od stropu [mm]	Čas aktivace prvního sprinkleru [s]	Velikost požáru při aktivaci sprinkleru [Btu/s]
Rychle se rozvíjející požár	ocelový	25,4	97	580
	dřevěný	25,4	71	420
	ocelový	304,8	176	1930
	dřevěný	304,8	172	1900
Pomalu se rozvíjející požár	rastrový s kapsami	304,8		
	ocelový	25,4	375	390
	dřevěný	25,4	268	200
	ocelový	304,8	492	675
	dřevěný	304,8	473	620

Obrázek 4 Proces hašení skladového nebezpečí se zaměřením na význam dodržení předepsané vzdálenosti sprinkleru od stropu

stropu. Návrhové dokumenty definují minimální a maximální vzdálenost od stropu, kterou je nutné při montáži

dodržet. Vliv vzdálenosti sprinkleru od stropu na čas otevření je patrný z tabulky 2. Současně je zřetelný i vliv

stavební konstrukce stropu na čas otevření sprinkleru. U tepelně vodivého stropu se čas otevření sprinkleru prodlužuje, což platí zejména pro pomalu se rozvíjející požáry.

Na obrázku 4 je schematicky znázorněn proces hašení skladu a význam správného umístění sprinkleru od stropu, aby došlo k jeho aktivaci. Sprinkler B je umístěn příliš nízkou, mimo tepelný tok, což může způsobit prodloužení času jeho otevření nebo jeho neaktivování bez ohledu na tepelnou odezvu nebo otevírací teplotu sprinkleru.

S vyšším tepelným výkonem požáru se čas otevření sprinkleru zmenšuje, což je typické pro požáry zejména ve vysoko-regálových skladech s rychlým rozšířením požáru v důsledku komínového tahu.

Pro ilustraci jsou uvedeny časy otevření sprinklerů při ohňové zkoušce vysoce energetické požáru třídy nebezpečí Plasty, skupina A hašeného sprinkleru typu ELO (K faktor 231) se standardní tepelnou odezvou. Byly v rozmezí od 44 s do 2 minut a 25 s. Při hašení skladu rolí tiskařského papíru v blokovém uspořádání a výškou skladování 6,1 m a 7,7 m byl čas otevření prvních sprinklerů K 115 se standardní odezvou 22 s až 43 s.

Naopak, členitý strop a nejrůznější překážky, které zastíní, odkloní nebo zablokují tepelný tok až ovlivňují čas otevření sprinkleru negativně. U pomalu se rozvíjejících požárů je to několik minut i desítek minut. S poukazem na tato zjištění lze jako nerelevantní a chybné označit nejrůznější odhady času otevření sprinklerů podle otevírací teploty sprinkleru ve vazbě na normovou tepelnou křivku ISO. Pokud takový požadavek vyplyne, je možné ho adekvátně stanovit matcovou analýzou.

Tok ventilačních proudů a pohyb zplodin hoření ovlivňuje i zařízení pro odvětrání kouře a tepla. Zvláštní požadavky z hlediska zajištění požadované účinnosti sprinklerové ochrany stanovují na jeho ovládání návrhové dokumenty, pokud jde o systém ESFR. U standardních sprinklerových zařízení se vliv ZOKT na činnost sprinklerů nepředpokládá, s výjimkou případů, kde dochází k vysoké příčné rychlosti proudění způsobené např. nevhodně navrženým nuceným odvětráním.

Kritéria pro použití sprinklerů s rychlou tepelnou odezvou QR (nikoliv tepelných pojistek QR) stanovují návrhové dokumenty. Typickou aplikační oblastí pro tyto sprinklery je ochrana skladů, objektová ochrana zakladačových garáží nebo ochrana osob v definovaných budovách pro bydlení a ubytování. Naopak, v některých případech se jejich použití nedoporučuje, jelikož vysoká citlivost na teplo může způsobit u požárů s rychlým rozvojem nežádoucí otevření většího množství sprinklerů nebo předčasné otevření suché soustavy. S tím souvisí jev označovaný jako přeskokování (otevírání) sprinklerů mimo ohnisko požáru. V případě ochrany skladů se ukázalo, že ho lze omezit snížením otevírací teploty

Tabulka 3 Kritéria pro volbu tepelné odezvy

Tepelná odezva	Regálové sprinklery	Stropní sprinklery nad regálovými sprinklery*	Suché soustavy, předstihové soustavy typu A	Všechny ostatní
standardní A	ne	ano	ano	ano
speciální	ne	ano	ano	ano
rychlá	ano	ano	ne	ano

sprinklerů z dřívě doporučených 141 °C na 68 °C. Samozřejmě s podmínkou použití vysoce účinných nových typů skladových sprinklerů typu ESFR a CMSA.

V tabulce 3 jsou uvedeny omezující podmínky týkající se tepelné odezvy vyplývající z ČSN EN 12845. K nim patří i další omezení¹⁾, podle kterého musí mít stropní sprinklery tepelnou odezvu stejnou nebo vyšší než sprinklery regálové. Citovaná norma upozorňuje i na nutnost posoudit možné negativní důsledky různých tepelných odezví při doplňování nových sprinklerů do sprinklerové potrubní soustavy. Má se na mysli shora popsáný jev „přeskakování“ spojený s přehnaně rychlým uvedením sprinklerů do činnosti.

Zatím nedošlo k situaci, že by sprinklery s tepelnou odezvou standardní

a zvláštní byly hodnoceny jako překonané a méně účinné. I nadále jsou ve výrobních programech předních výrobců a počítají s nimi relevantní návrhové dokumenty. Včetně dokumentů Factory Mutual, které odrážejí poslední stav vědy v daném oboru na základě stovek ohňových zkoušek v reálném měřítku. V tomto kontextu lze považovat příslušná ustanovení v ČSN 730802 a ČSN 730804, kterými se podstatně zvýhodňuje použití ... „vysoce účinných samočinných hasicích zařízení (quick response sprinklers)“ za chybná s negativním dopadem na úroveň požární bezpečnosti. Není důvod „oceňovat“ zavádění sprinklerových zařízení se sprinklery typu QR snížením součinitele c_3 o 50 %, když je ČSN EN 12845 v konkrétních případech předepisuje jako

minimální požadavek a jiné sprinklery nepřipouští. V jiných případech je naopak, jak bylo vysvětleno, omezuje.

Pokud jde o účinnost sprinklerového zařízení, nelze ji v žádném případě posuzovat podle tepelné odezvy sprinkleru, nebo dokonce podle tepelné pojistky, kterou je sprinkler opatřen. Tepelná odezva sprinklerů je pouze jedním z mnoha parametrů, které účinnost sprinklerového zařízení ovlivňují. Z dalších je to velikost kapek, rozvržení vody na chráněnou plochu, výstřikový počáteční tlak, rozmístění sprinklerů, jejich orientace, druh a výška skladování apod. Jediným relevantním průkazem účinnosti, tj. schopnosti uvést požár pod kontrolu, jsou ohňové zkoušky v reálném měřítku.

Závěr

Cílem tohoto článku bylo nejen obsahově vysvětlit používané zkratky RTI a QR, ale také reagovat na některé nepřesnosti, které jejich používání doprovází a přenáší se do norem požární bezpečnosti staveb a požárně bezpečnostního řešení.

Ing. Pavel RYBÁŘ, foto archiv autora

PKPO nabízí možnost získání certifikátů odborné kvalifikace

Po delší odmlce opět probíhají certifikace odborné kvalifikace, které pořádá Profesní komora požární ochrany (PKPO) ve spolupráci se Společností pro jakost. Jde o certifikaci pracovníků v oblasti instalace, provozu, kontroly, údržby a oprav věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení. Hlavním dokumentem, ze kterého certifikace vycházejí, je vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

Důvody certifikace

Při přípravě na certifikaci zájemci mohou rozšířit svoje znalosti z oboru požární techniky a certifikace sama pak poslouží k prokázání odbornosti v certifikovaném oboru podle evropských pravidel s platností nejen v ČR, ale i v rámci EU. Certifikát je dokladem, že certifikovaný pracovník je způsobilý provádět činnosti uvedené v certifikátu a že tuto způsobilost přezkoušela PKPO a akreditovaný certifikační orgán, jímž je Česká společnost pro jakost, podle ČSN EN 45013.

Předmětem certifikace je přezkoušení teoretických znalostí problematiky certifikovaného oboru v rozsahu, který je třeba pro praktický výkon činnosti a znalostí vazeb na obecně platné zákonné a technické normy. V rámci certifikace je pracovník pod trvalou kontrolou kvality, a to samozřejmě zvyšuje jeho hodnotu na trhu práce. Lze očekávat, že za současné ekonomické situace budou mít firmy, které se prokážou certifikací svých odborných pracovníků, výraznou výhodu při svém prosazování na trhu.

Druhy certifikace

Certifikace se provádějí pro tři druhy kvalifikace: *Technik požárních prostředků a zařízení (TPZ)*, *Vedoucí technik požárních prostředků a zařízení (VTPZ)* a *Kontrolní technik požárních prostředků a zařízení (KTPZ)*.

Certifikace TPZ a VTPZ vyžadují členství v PKPO. Oba typy certifikací jsou určeny pro jednu ze tří specializací: Požární bezpečnost staveb (prevence), Hasící přístroje a hydranty a Speciální technologie (EPS, sprinklery, odvoody tepla

a kouře). Zájemce absolvuje tři přípravné semináře. Příprava je zakončena závěrečnou zkouškou a po jejím úspěšném složení je vydán certifikát o ověření odborné kvalifikace v daném oboru.

Certifikace KTPZ je pro zájemce náročnější, vyžaduje minimálně středoškolské vzdělání a zahrnuje problematiku všech tří uvedených oborů. Pro její obdržení není vyžadováno členství v PKPO.

Zájemce absolvuje tři přípravné semináře za stejných podmínek jako u certifikace TPZ a VTPZ. Příprava je zakončena závěrečnou zkouškou, po jejímž úspěšném absolvování je vydán certifikát o ověření odborné kvalifikace.

Způsob přihlášení

Uchazeči o certifikaci kontaktují PKPO, která sjedná se Společností pro jakost termín zkoušky i termíny školení. Uchazeč vyplní podrobnou přihlášku, kterou přes PKPO předá Společnosti pro jakost, a předloží také oprávnění k činnosti a doklady o vzdělání a praxi, které dokládají jeho profesionalitu v oboru požární ochrany.

V současné době probíhá první etapa certifikací, která vyvrcholí závěrečnou zkouškou v březnu. Předpokládá se, že druhá etapa se uskuteční letos na podzim. Více informací a potřebné kontakty zájemce najdou na webových stránkách PKPO www.komora-po.cz.

Mgr. Ing. Jarka KOVAŘÍKOVÁ,
Profesní komora požární ochrany

Negativní důsledky používání chemických protipožárních nátěrů na historické dřevo

Národní památkový ústav pokládá za potřebné aktualizovat své stanovisko¹⁾ o negativních důsledcích používání chemických protipožárních nátěrů na dřevěné prvky a konstrukce, které patří mezi velmi ohrožené části historických památkově chráněných staveb.

Vzhledem k tomu, že historické dřevěné prvky a konstrukce jsou stále nedoceňovaným a nenahraditelným zdrojem poznání památkových hodnot a historického, řemeslného a technického vývoje architektonického dědictví, je nezbytné je chránit a zachovávat pro další generace. Použití prostředků (materiálů a postupů), které mohou dřevo historických konstrukcí nebo povrch dřeva poškodovat, je proto z památkového hlediska nepřijatelné²⁾.

Aplikací chemických protipožárních nátěrů je možné snížit hořlavost dřeva, případně zvýšit požární odolnost dřevěných prvků a konstrukcí, současně však v důsledku aplikace chemických protipožárních nátěrů dřeva (tzv. retardérů hoření) dochází k závažnému, níže uvedenému poškození památkových i užitných hodnot dřeva a dřevěných konstrukcí.

V případě aplikace chemických protipožárních nátěrů na dřevo památkově chráněných staveb nejsou zásadní požadavky pro uchování dřeva splněny, a proto nelze jejich používání doporučit.

Namísto chemických protipožárních nátěrů by měly být voleny jiné metody protipožární ochrany. Vedle přiměřených stavebně technických opatření (např. požární dveře, příčky) by měla být upřednostňována vhodná kombinace včasné

detekce požáru s bezprostředním protipožárním zásahem místními prostředky anebo s automatickým stabilním hasicím systémem. Protipožární opatření a jejich zavedení by mělo vždy vycházet z konkrétní situace při zohlednění existujících památkových hodnot historické nebo památkově chráněné stavby.

■ Důsledky aplikace chemických protipožárních nátěrů

V současné době jsou dostupné především dva základní typy chemických nátěrů určených k ochraně dřeva proti ohni, a to filmotvorné zpěnitelné (intumescentní) nátěry a dříve rozšířené vodné napouštěcí nátěry.

Důsledkem aplikace filmotvorných změnitelných nátěrů dochází k nežádoucí změně charakteru a barevnosti dřeva obvykle nenatíraných historických dřevěných krovových konstrukcí. Aplikace vodných napouštěcích nátěrů dochází po určité době k prokazatelnému a závažnému poškození dřeva rozvlákněním.

Rozklad povrchových vrstev dřeva (rozvláknění) způsobuje významné poškození až ztrátu původního povrchu dřeva. V případě historických a památkově chráněných krovů se nejedná pouze o nežádoucí estetický defekt, ale rozvláknění je doprovázeno např.

ztrátou historických povrchových stop po tesařských nástrojích, ztrátou značení prvků, dobových nápisů, vročení. Tím se snižuje, až zaniká cenná vypovídací charakteristika dřevěných prvků. Rozvlákněním dochází také ke snížení mechanických vlastností dřeva, ke zhoršení pevnostních parametrů konstrukcí nebo ke vzniku netěsností tesařských spojů. Aplikací obou typů chemických protipožárních nátěrů na ochranu dřeva není poškozováno pouze dřevo, ale účinnými látkami nátěrů jsou zrychleně korodovány a tedy poškozovány také kovové součásti krovů.

S aplikací obou jmenovaných typů chemických protipožárních nátěrů na dřevěné konstrukce souvisí další negativa vyplývající z nedostatečné účinnosti této protipožární ochrany po určitém čase a nutnosti opakovaného použití protipožárních nátěrů. Před obnovením účinné chemické protipožární ochrany dřeva nátěrem je totiž nutné odstranit starší retardéry hoření, což může vést k dalšímu povrchovému poškození dřeva, ztenčování profilů konstrukce a k další ztrátě památkových hodnot historických dřevěných konstrukcí a dřeva. Navíc jde o zásah finančně velmi náročný.

Alarmující je také skutečnost, že prozatím nebylo zjištěno, jakým způsobem lze zabránit dalšímu rozvláknění již kontaminovaného dřeva. Ve snaze zabránit dalšímu poškození dřeva bývá v praxi prováděna neutralizace rozvlákněných dřevěných prvků roztoky anorganických látek (např. uhlíkatým vápenatým, boraxem). Tento postup problém neodstraňuje především proto, že proces rozvláknění i po tomto zásahu dále pokračuje a nelze vyloučit, že jím může být dokonce podpořeno další poškození. Dostatečně známá není ani interakce následné chemické ochrany proti biologickému napadení dřeva aplikované na již rozvlákněné dřevo nebo na dřevo nově ošetřené chemickými protipožárními nátěry.

Z výše uvedených důvodů nelze aplikaci chemických protipožárních nátěrů na historické dřevěné prvky a konstrukce doporučovat.

Ing. arch. Věra KUČOVÁ,
Národní památkový ústav,
foto archiv autorky

¹⁾ Metodické vyjádření je dílčí aktualizací textu metodiky NPÚ: Šefců, O., Vinař, J., Pacáková, M. Metodika ochrany dřeva. Praha 2000, s. 29. <http://www.npu.cz/ke-stazeni/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/svazky-edice-odborne-a-metodicke-publikace/gallery/>.

²⁾ Při výběru materiálů a postupů pro ochranu historických dřevěných konstrukcí, podobně jako ostatních součástí hmotného kulturního dědictví, se proto musí vycházet z takových materiálů a postupů, které z dlouhodobého hlediska vyhoví požadavku šetrnosti prostředku k originálu, odstranitelnosti nového materiálu bez poškození originálu, slučitelnosti nového materiálu s podkladem a se systémem stavby, rekonstruovatelnosti zásahu a udržitelnosti péče o památku.

Den požární bezpečnosti

Česká asociace hasičských důstojníků, o.s., opět vyhláší Den požární bezpečnosti, tentokrát na pátek 13. dubna 2012. Datum konání se jako obvykle vyhláší na pátek, na nějž připadne 13. den v měsíci. Pro letošní rok byl vybrán ze tří pátků jako nejvhodnější právě dubnový pátek.

Cílem akce je účinným způsobem propagovat požární ochranu formou preventivně výchovné činnosti směřující k předcházení vzniku požárů, poukazovat na činnosti a chování způsobující požáry, a také na to, jak se chovat v případě vzniku mimořádné události. Součástí akce by mělo být rovněž seznámení občanů s možnostmi eliminace následků případného požáru, například instalací jednoduchých technických zařízení ke včasnému zjištění a ohlášení vzniku požáru nebo úniku plynu.

Letošní extrémně mrazivá zima způsobila mnoho nepříjemností a poruch především na vodovodních řadech, což se projevilo také na zařízeních sloužících požární ochraně. O mnohých škodách a poruchách se mohou hasiči dozvědět až dodatečně, a to přímo při zásahu, kdy nemusí fungovat vnitřní nebo vnější požární hydranty. V době krutých a dlouhotrvajících mrazů, na které nejsme v našich podmínkách připraveni, se hasiči se zamrzlými hydranty setkávali často.

Vzhledem k těmto nepříjemným zkušenostem doporučujeme hlavní zaměření „Dne požární bezpečnosti“ na kontrolu vodních zdrojů, především na kontrolu hydrantové sítě, a to ve spolupráci se správci vodovodních řadů a majiteli objektů vybavených hydranty všeho druhu.

K účasti vyzýváme rovněž všechna občanská sdružení působící na úseku požární ochrany. V některých krajích a v mnoha občanských sdruženích, působících na úseku požární ochrany, se tato akce již vřila a je trvalou součástí jejich preventivně výchovné činnosti organizované mnohdy ve spolupráci s obecním úřadem. V této oblasti činnosti mají občanská sdružení možnost zviditelnit se v obci nabídkou pomoci plnit ustanovení zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, kde se obci ukládá organizovat preventivně výchovnou činnost. Na druhé straně občanská sdružení pomáhají při plnění úkolů na úseku požární ochrany zejména tím, že se podílejí na činnosti směřující k předcházení požárům, zejména na preventivně výchovné činnosti mezi občany a mládeží.

Doporučené formy:

- kontroly hydrantové sítě ve spolupráci se správci sítí,
- provedení taktických cvičení v místech s velkým soustředěním osob,
- organizace dnů otevřených dveří ve stanicích HZS krajů a požárních zbrojnicích,
- přednášky ve školách,
- propagace akcí v regionálním tisku a rozhlasu,
- preventivně výchovné články v tisku se zaměřením na nebezpečí lesních požárů,
- propagace autonomních hlásičů požáru a úniku plynu,
- kontroly nástupních požárních ploch, příjezdů na sídliště a upozornění špatně parkujících řidičů vhodným letáčkem,
- propagační akce zaměřené na kontroly a údržbu komínů a kouřovodů,
- kontroly zdrojů vody pro hašení požárů (požární nádrže, hydranty).

Dosavadní zapojení mnoha organizátorů nebylo včas nebo dokonce vůbec zaregistrováno u vyhlášovatele Dne požární bezpečnosti, což znemožnilo objektivní vyhodnocení a prezentaci výsledků. Pokud se jakýmkoli způsobem kdokoli do akce zapojí, prosíme o zaslání krátké informace a případně fotografií na adresu bretislav.janosek@hzsmask.cz. Výsledky budou zveřejněny v celostátním tisku a na www.cahd.cz.

Ing. Břetislav JANOŠEK, vedoucí odborné skupiny prevence ČAHD, foto archiv autora

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství

a

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství

pořádají

X. ročník konference

Požární bezpečnost stavebních objektů 2012

Hlavní téma konference:

Legislativní postupy při výstavbě v ČR z hlediska požární ochrany

Termín konání: 26. duben 2012

Místo konání: VŠB – Technická univerzita Ostrava

Fakulta bezpečnostního inženýrství

Zahájení konference: 09.00 hodin

Ukončení konference: 16.00 hodin

Bližší informace na <http://www.spbi.cz>

Internet ve státní správě a samosprávě

Internet a počítačové sítě spojující celý svět. Dnes věc, bez které bychom se těžko obešli, před patnácti lety prostředek, o kterém jsme slyšeli a moc jej neznali. A právě před patnácti lety se zrodila tradice, která má své nezapomenutelné místo v každoročních událostech v oblasti komunikačních a informačních technologií.

Ve dnech 2. a 3. dubna 2012 se v Hradci Králové uskutečnil již 15. ročník mezinárodní konference zaměřené především na roli komunikačních a informačních technologií ve veřejné správě. Jde o jednu z nejvýznamnějších akcí svého druhu v celém regionu střední a východní Evropy.

Konference se zúčastní členové vlády, senátoři a poslanci Parlamentu České republiky, hejtmani krajů, primátoři, starostové měst a obcí, státní zaměstnanci a zaměstnanci územní samosprávy, odborníci a zástupci dodavatelů technologií a služeb pro veřejný sektor. Jde o každoroční velkou událost, která na pár dní pohltí východočeskou metropoli.

Hlavními tématy letošní konference budou aktuální otázky rozvoje eGovernmentu v České republice, systém základních registrů, využívání moderních technologií a trendů, rozšiřování komunikační infrastruktury a využívání mobilních technologií ve veřejné správě.

Jako každý rok, bude konference rozdělena na samostatné odborné bloky. Jedním z nich bude i oblast integrovaného záchranného systému. Jeho nosným tématem bude informace o programu „Jednotná úroveň informačních systémů operačního řízení a modernizace technologií pro příjem tísňového volání základních složek integrovaného záchranného systému“. Program je zaměřen na vybudování jednotné systémové a technologické platformy pro příjem tísňového volání a výměnu dat operačního řízení jednotlivých základních složek integrovaného záchranného systému. Program zajistí propojení technologií

společně využívaných všemi základními složkami integrovaného záchranného systému na úseku operačního řízení a tísňového volání. Bezpochyby tímto krokem dojde ke zlepšení služby občanům v nouzi a zrychlení poskytování pomoci. Záchranné složky budou fungovat efektivněji s využitím nejmodernějších technologií. Trendy komunikačních a informačních technologií využitelné v integrovaném záchranném systému je nutné veřejně diskutovat a konfrontovat s názory občanů, firem a expertů.

Prestižní konference „Internet ve státní správě a samosprávě“ je ideálním místem pro představení nových myšlenek a názorů, ale také možností provázání s vývojem v jiných oblastech veřejné správy.

Podrobné informace o konferenci jsou k dispozici na www.issc.cz.

**plk. JUDr. František VAVERA, Ph.D.,
plk. Ing. Luděk PRUDIL,**

MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv redakce

Děkujeme za nominace

Slavnostní vyhlášení vítězů 17. dubna 2012 ve 14.00 hodin na Pražském hradě

Záštitu nad letošním 13. ročníkem přijali prezident republiky Václav Klaus, ministr zdravotnictví doc. MUDr. Leoš Heger, ministr vnitra Jan Kubice, 1. náměstek ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost Mgr. Jaroslav Hruška, policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy, generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoš Ryba a primátor hlavního města Prahy doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.

Brno hostilo VII. kongres Medicína katastrof

Kongres Medicína katastrof s mezinárodní účastí se konal již posedmé ve dnech 2. a 3. února 2012 v hotelu Holiday Inn v Brně. Pořadatelé byly Úrazová nemocnice v Brně spolu s Lékařskou fakultou Ostravské univerzity, ve spolupráci s Českou společností úrazové chirurgie a Českou lékařskou komorou.

Kongresu se zúčastnilo přibližně 190 lékařů a sester, hasičů, záchranářů a krizových pracovníků nemocnic i krajských a městských úřadů. Čestným hostem kongresu byl prof. MUDr. Bernd Domres z Německého institutu medicíny katastrof v Tübingen, expert OSN, který se podílel na záchranných akcích u desítek katastrof ve světě.

Hlavními tématy kongresu byla mezinárodní spolupráce, IZS a nemocnice a bezpečnost nemocnic. První blok kongresu byl zaměřen na cvičení záchranářů, psychosociální pomoc, a také na zacházení se zemřelými při katastrofě a psychologické aspekty v této oblasti.

Psychosociální pomoc

MUDr. Dana Hlaváčková (Odborná společnost urgentní medicíny a medicíny katastrof) v úvodní přednášce přiblížila mezinárodní soutěž osádek ZZS Rallye Rejvís, která od svých počátků v roce 1997 udělala obrovský pokrok a získala celosvětový věhlas. Svědčí o tom účast z 21 zemí včetně Japonska nebo Kanady.

PhDr. Lukáš Humpl (klinický psycholog, ÚSZS Moravskoslezského kraje) seznámil posluchače s výsledky prvního roku činnosti systému psychosociální intervenční služby ve zdravotnictví (SPIS). Pracuje na principu tzv. peer podpory, tedy pomoci vyškolených spoluzaměstnanců, kteří nejlépe chápou problémy svých kolegů. S týmy ale spolupracují i kliničtí psychologové. Podobná praxe, rozvíjející se u některých záchranných služeb a v nemocnicích, probíhá také u HZS ČR a Policie ČR.

Pik. MUDr. Miloš Sokol (soudní lékař, ÚVN Praha) informoval o projektu polní kontejnerové márnice, vyvinuté v roce 2011. Jde o unikátní transportabilní zařízení pro ukládání a přepravu zemřelých, využitelné nejen pro potřeby Armády ČR, ale i v civilním sektoru v krizových situacích. Téměř dokončena je také koncepce týmu pro identifikaci obětí katastrof (DVI) v ČR.

Také **PhDr. Štěpán Vymětal** (psycholog, Ministerstvo vnitra) hovořil o týmu pro identifikaci obětí v souvislosti s psychologickými dopady na členy těchto týmů. Pro snížení jejich stresu má velký význam přesné a včasné předávání informací a zajištění optimálních pracovních podmínek.

Mezinárodní spolupráce

Druhý blok zahájil prof. Domres přednáškou o zemětřesení a následné havárii jaderné elektrárny v Japonsku v březnu 2011. Účastnil se jako člen německého týmu lékařů záchraně mise. Jejich pomoc však nakonec nebyla využita, protože japonská vláda si pomoc zahraničních týmů nepřála. Jak uvedl prof. Domres dále v diskusi, při záchraně kontaminovaných osob v Německu nejprve hasiči postižené vyprostí z tzv. „horké zóny“, a pak provedou dekontaminaci, při které v případě poranění spolupracuje příslušně vybavená zdravotnická záchranná služba (ZZS), která pacienta stabilizuje. S nutností dekontaminace musí počítat i nemocnice, protože tam kontaminovaní pacienti mohou přijít přímo. Základem je svléknouti oděvu, které zajistí 85 % účinnosti dekontaminace.

MUDr. Lucie Grepl Bauerová (Ministerstvo zdravotnictví) informovala o projektu WHO zaměřeném na připravenost zdravotnictví na klimatické změny. Součástí projektu zpracovávání v roce 2011 byla dotazníková akce pro ZZS, nemocnice a krajské úřady. Výsledkem akce bylo zjištění, že možné dopady jsou zatím vnímány jen částečně. Je důležité umět odhadnout důsledky těchto hrozeb (vedra, smog, povodně, nové infekční choroby), pro přípravu lze využít již existující plány.

MUDr. Petr Hubáček (FN Olomouc) seznámil s projektem VTEC, který umožnil velký pokrok ve výuce urgentní medicíny a medicíny katastrof na LF UP a ve FN Olomouc. Snahou projektu je vytvoření dvou doplňujících se center, a to Výukového, tréninkového a edukačního centra pro výuku urgentní medicíny a medicíny katastrof a Anatomicko-klinického plastinačního centra, která přinese možnost vzdělávání klinické medicíny využitím jedinečného lidského materiálu.

Blok uzavřel **doc. MUDr. Leopold Pleva, CSc.** (Trauma centrum FN Ostrava) přednáškou o spolupráci složek IZS a trauma centra při ošetření závažných poranění při hromadných neštěstích. Při hodnocení dopadů hromadných neštěstí ve Vřesině a Studénce v roce 2008 lze vidět, jaký má dobrá spolupráce složek IZS a trauma centra vliv na záchranu života a lepší prognózu postižených.

Spolupráce složek IZS a nemocnic

Jaroslav Kubíček (FN Olomouc) v přednášce o způsobech komunikace mezi složkami IZS a urgentním příjmem nemocnice upozornil na nejednotnost této komunikace v rámci ČR, doporučil vytvořit jednotný systém komunikace na národní i evropské úrovni.

Ing. Miloslav Beneš (FN Plzeň) informoval o cvičení složek IZS v Plzeňském kraji, při kterém FN Plzeň zajistila práci komunikačního centra předávajícího informace pro složky IZS, nemocnice, pacienty i sdělovací prostředky. Pracovníci FN zde koordinovali práci zástupců složek IZS a poskytli centru záze-
mí. Ověřilo se, že nemocnice je schopna podobnou spolupráci kvalitně zajistit, i když to patrně není cesta, jak v budoucnu v těchto situacích postupovat.

MUDr. Martin Kelbl (Úrazová nemocnice Brno) přiblížil práci ÚSAR odřadu HZS ČR a spolupráci s lékaři ÚN Brno, kteří tvoří lékařské zázemí týmu a spolu s ním získali v roce 2010 mezinárodní klasifikaci INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group).

MUDr. Lukáš Kettner, MBA (Kraj Vysočina) hovořil o připravenosti zdravotnických zařízení v Kraji Vysočina na mimořádné situace. Reakce nemocnic byla zjišťována také pomocí prověřovacích (tedy předem neohlášených) cvičení postupně pro všech pět nemocnic v kraji. Nemocnice si při cvičeních ověřily pružnost reakce, komunikaci s operačním střediskem ZZS, předávání informací a svolávání spolupracovníků po pracovní době.

MUDr. Rudolf Zvolánek (ZZS Jihomoravského kraje) poukázal na náměty cvičení složek IZS, které by měly být více zaměřeny na ohrožení života a zdraví, tedy na hromadný výskyt postižených a jeho zvládnutí na místě neštěstí i v nemocnicích.

Bezpečnost nemocnic

Mjr. Ing. Miroslav Tomašovič (Vojenská nemocnice Brno) seznámil se zabezpečením VN Brno a hovořil o možnostech prevence při teroristickém útoku a dalších ohroženích. Velký význam má nejen technické vybavení, ale v rámci prevence

i příprava plánů postupu a vyškolení personálu. Velmi důležitá je spolupráce se složkami IZS, krajskými úřady a vzájemná výměna zkušeností.

MUDr. Petr Kolouch, MBA (FN Motol Praha) věnoval svou přednášku možnému ohrožení personálu i pacientů nemocnice. Ve FN Motol se uskutečnilo ve spolupráci s Policií ČR zajímavé cvičení řešící situaci, kdy teroristé vniknou do areálu nemocnice a drží zdravotníky jako rukojmí.

Ing. Ladislav Sornas (FN Motol Praha) seznámil posluchače s evakuačním plánem této fakultní nemocnice, která je největším zdravotnickým zařízením v ČR.

MUDr. Stanislav Jelen (FN Ostrava) a **mjr. Ing. Vojtěch Nezval** (HZS Moravskoslezského kraje) společně vystoupili k tématu příjmu kontaminovaných pacientů do zdravotnického zařízení z hlediska hasičů i zdravotníků. Při společném cvičení složek IZS v Ostravě v prosinci 2011 si vyzkoušeli scénář kontaminace pacientů kyselinou dusičnou (třídění kontaminovaných osob, vybudování vhodného dekontaminačního stanoviště v přilehlých prostorách urgentního příjmu, dekontaminace postižených osob a jejich následný příjem ve zdravotnickém zařízení). Poučením ze cvičení byly poznatky k vybavení osobními ochrannými pomůckami, jejich kvalitě a používání, k personálnímu zajištění akce ze strany složek IZS i nemocnice, ke komunikaci mezi zasahujícími i postiženými, k zajištění bezpečnosti atd. Presentace byla oživena filmem z proběhlého cvičení.

Dopady změn klimatu na zdraví i zdravotnictví

Poslední tematický blok zahájila **doc. MUDr. Jarmila Drábková, CSc.** (FN Motol Praha) shrnutím aktuálních problémů medicíny katastrof v roce 2011. Hovořila o komplexních dopadech změn klimatu na zdraví i zdravotnictví, konkrétních katastrofách v uplynulém roce a o poučení z nich, o psychických

problémech lékařů, záchranářů i populace obecně, a také o využití sociálních sítí k rychlému předávání informací při katastrofách.

Ing. Václav Fišer (Krajský úřad Jihomoravského kraje) se věnoval naplňování koncepce krizové připravenosti zdravotnictví, schválené Bezpečnostní radou státu v dubnu 2007. Poukázal na potřebu její aktualizace a na souvislosti se schvalovanou legislativou.

MUDr. Jarmila Kohoutová (FN Olomouc) informovala o případu použití očkovací látky proti skvrnitému tyfu a postupu oddělení urgentního příjmu FN Olomouc v této neobvyklé situaci. Pracovníci FN se snažili zjistit přesný obsah ampulí s údajnou vakcínou, což bylo spojeno s nemalými problémy. Naštěstí se potvrdilo, že látka je neškodná. Tento případ však pomohl procvičit postupy a komunikaci různých institucí při podobných situacích.

Ing. Vlasta Neklapilová (Informační středisko MEKA, Úrazová nemocnice v Brně) věnovala přednášku útoku teroristy Breivika, který v Norsku v červenci 2011 bombovým útokem v hlavním městě Oslo a střelbou do mladých bezbranných účastníků tábora na ostrově Útoya zavraždil 77 lidí a 151 poranil. Prostřednictvím Věry Sandbergové, pracující v lékařské knihovně univerzity v Oslo, se podařilo shromáždit zajímavé informace z průběhu zdravotnických záchranných prací na místech neštěstí i v univerzitní nemocnici. Nemocnice hromadný příjem zvládla dobře, přestože musela kromě běžného provozu zvládat řadu komplikovaných reoperací pacientů postižených při útoku.

Více informací lze nalézt na internetových stránkách Úrazové nemocnice v Brně www.unbr.cz.

Ing. Vlasta NEKLAPILOVÁ, Informační středisko medicíny katastrof, Úrazová nemocnice v Brně, foto autorka

Základní prioritou je stabilizace Policie ČR

Policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy představil dne 22. února 2012 nové vize a priority Policie ČR (PČR) pro následující období. Při této příležitosti zároveň bilancoval roční působení ve své funkci.

V úvodu tiskové konference připomenul cíle, které byly pro PČR vytyčeny v loňském roce. „*Podařilo se naplnit moji základní vizi, kterou je apolitičnost a nezávislost policie. Naopak nespokojen jsem se skutečností, že dochází k unikům informací z policie,*“ uvedl. Dodal, že uplynulý rok byl pro PČR úspěšný zejména z hlediska výše počtu zadržených pachatelů trestné činnosti, snížení počtu osob usmrčených při dopravních nehodách a stavu zajištěných výnosů z trestné činnosti. Policejní prezident dále analyzoval složitou ekonomickou a personální situaci uvnitř PČR. Zatímco pokračuje snižování zaměstnanců na Policejním prezidiu ČR (z tisíce na méně než pět set policistů), je nezbytné navýšit počet hlídkových policistů. V období let 2007 až 2011 činil pokles stavů přes čtyři tisíce policistů.

Dlouhodobým problémem vyžadujícím řešení jsou pokračující odchody policistů ze služebního poměru.

Stabilizace policejního sboru

Za základní kritérium pro efektivní zajištění fungování PČR považuje policejní prezident stabilizaci policejního sboru, vycházející zejména ze zachování současné organizační struktury s cílem zůstat nadále blízko občanům. Důležitým krokem ke stabilizaci je nábor nových policistů. „*Výběr příslušníků k policii již téměř dva a půl roku neprobíhá. Abychom dosáhli plné funkčnosti, potřebujeme zhruba 1500 policistů přijmout do služebního poměru. Rozpočet policie by uvedený nárůst početního stavu zatížil přibližně o sedm set milionů korun, které nám však dosud nebyly přislíbeny,*“ upřesnil.

Priority na letošní rok

Maximální snaha zachování bezpečnosti na úrovni roku 2011, boj s korupcí a závažnou hospodářskou kriminalitou a zvyšování bezpečnosti silničního provozu patří vedle procesu stabilizace policejního sboru mezi základní priority PČR. Ke stíhání silničních pirátů napomůže nejmodernější technika.

Spolupráce s HZS ČR

Policejní prezident vyzdvihl spolupráci s HZS ČR při společných zásazích. „*Příkladem efektivní spolupráce je součinnost s HZS ČR, která dosud probíhá na vysoce profesionální úrovni, a to i při nedostatku finančních prostředků. K zajištění standardu bezpečnosti je zapotřebí spolupráci s HZS ČR i s dalšími složkami IZS v daných podmínkách nadále rozvíjet,*“ uvedl na závěr tiskové konference.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto autor

Koncepce požárního automobilu určeného k zásahům v městské zástavbě

Nárůst počtu osobních automobilů za poslední deset let o více než milion vozidel, jakož i nárůst silničních dopravních výkonů o více než 100 % na celé dopravní síti v České republice, se negativně podepisuje na dopravních problémech ve velkých městech a hlavních dopravních tazích napříč republikou. Tato situace se mimo jiné promítá také do zásahové činnosti jednotek PO, jejíž součástí je i doprava požárními automobily na místo zásahu.

V souvislosti s neschopností časově zachytit enormní nárůst vozidlového parku došlo k nárůstu hustoty, resp. intenzity silniční dopravy vedoucí v určitých lokalitách až ke stavu, kdy je zcela vyčerpána kapacita dopravní cesty. K tomuto faktu se navíc přidávají problémy s nedostatečnou kapacitou parkovacích a odstavných ploch v centrech hustě osídlených měst a na sídlišťích, které nelze vzhledem k dřívějším trendům urbanistické výstavby a stávajícím podmínkám koncentrace zástavby jednoduše navýšovat.

Úkolem jednotek PO je dostat se co nejrychleji a zároveň co nejbezpečněji na místo zásahu a poskytnout potřebnou pomoc vyplývající z povahy mimořádné události (MÚ). Výše uvedené negativní vlivy každodenně ovlivňují zásahovou činnost hasičů a dochází tím reálně ke snížení ochrany obyvatelstva před újmou vzniklou MÚ, jelikož zhoršená dopravní situace a hustá dopravní infrastruktura v intravilánu měst již na úrovni okresních sídelních celků způsobuje zdržení při jízdě a dojezdu jednotek PO. Požární technika HZS ČR je složena převážně ze silničních motorových vozidel vyšších tříd z hlediska jejich hmotnosti, tedy podvozkové části, upravené pro potřeby hasičů jak pro jízdu, tak pro zásah. Požární automobily však mívaly stále častěji problémy vzhledem ke svým rozměrovým a hmotnostním parametřům, a to nejen pokud jde o samotnou dynamiku jízdy k zásahu v hustém dopravním provozu (dynamické dopravě), ale i v dostupnosti některých lokalit z důvodu velkého množství odstavených automobilů (statické dopravě) a úzkému průjezdnému profilu místních komunikací ve městech.

Jednou z alternativ, jak eliminovat negativní vliv aktuální dopravní situace a koncentrované městské zástavby včetně dopravní sítě při jízdě k zásahu, je podle požadavků vyplývajících z podmínek na dopravně kritických lokalitách optimalizovat technicko-taktické parametry pro zásahový požární automobil předurčený pro zásah do městské zástavby

(intravilánu demograficky významných měst od úrovně okresních sídelních útvarů). V praxi by to znamenalo, že ve vybraných městských lokalitách ovlivněných dynamickou a statickou dopravou by jednotky PO provozovaly požární automobily, které by měly oproti dnes převážně užívaným prvovýjezdovým automobilům vhodnější technické parametry.

Optimalizovaná hmotnost a vnější prostorové rozměry spolu s pokročilými technickými řešeními podvozkových částí, mající přímý vliv na ovladatelnost a stabilitu, by umožnily patřičnou dostupnost a průjezdnost místních komunikací, zatímco vyšší dynamika hnací soustavy automobilu by se pozitivně promítla v rychlosti jízdy silničním provozem městskou aglomerací. Mimo jiné je smělým záměrem tohoto řešení zachovat i v budoucnu při prognózovaném růstu dopravních výkonů silniční dopravy a automobilizace obyvatelstva dojezdové časy na úrovni poskytující garantovanou a potřebnou ochranu obyvatel ČR jednotkami PO.

V rámci čtyřletého výzkumu, ve kterém byly analyzovány dojezdové časy, zásahová činnost včetně spotřeby hašební vody při zásahu a spolehlivost podvozkové části CAS vybraných jednotek PO ve čtyřech největších městech ČR (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň) a v návaznosti na řešení problematiky přístupových komunikací pro požární techniku (porovnání se zahraničím), bylo úkolem vytvořit reálný návrh nového konceptu požárního automobilu do městské zástavby, který HZS ČR na určených lokalitách oproti zahraničí citelně chybí.

Na základě uvedených výzkumů a s ohledem na dnešní vybavení jednotek PO v demograficky významných městských aglomeracích byly vytvořeny dva imaginární modely požárního

automobilu s optimalizovanými technicko-taktickými parametry podvozkové části a účelové nástavby. Zatímco dále uvedené parametry podvozku byly definovány z hlediska zajištění vyšší míry dynamiky automobilu a lepší přístupnosti k objektům ve vztahu k jeho prostorové velikosti (rozměrům), tak parametry účelové nástavby byly zefektivněny návrhem optimálního objemu vodní nádrže na hašení (rozdílného pro oba modely) a požárním příslušenstvím určujícím zařazení a předurčenost konkrétního modelu požárního automobilu v příslušné kategorii.

Varianta (model) 1: požární automobil CAS ze střední hmotnostní třídy M (7,5 -16 t) v kategorii 1 – městská (dle ČSN EN 1846 -1: 2011) s nejvyšší technicky přípustnou hmotností maximálně 12 t

- **Předurčenost:** do velkých urbanistických a demografických sídelních celků, tj. krajských a okresních měst v ČR s vysokou hustotou, resp. intenzitou, silniční dopravy v intravilánu města při dopravní špičce. Pro charakter jízdy k zásahu je typické časté manévrování mezi motorovými vozidly a v husté dopravní infrastruktuře, jízda mezi kolonami vozidel, četná akcelerace a brzdění. Do center měst a na sídliště s vysokou úrovní statické dopravy, kde odstavená vozidla tvoří překážky silničního provozu, resp. snižují průjezdné profily místních komunikací.

- **Cíl:** plně využít inherentních dynamických charakteristik a prostorových parametrů vozidla k tomu, aby požární automobil dosáhl vyšší úrovně výkonu motoru a akcelerace při jízdě k zásahu v intravilánu města. Prostorové (geometrické) parametry by mu umožňovaly snadnější průjezd zúženými profily v jízdních pruzích, manévrovatelnost mezi

vozidly v silničním provozu i ovladatelnost a stabilitu při průjezdu zatáčkami s malým poloměrem zatáčení. Automobil by tak dosáhl vyšší míry aktivní bezpečnosti v provozu při dlouhodobém udržení nebo zkrácení dojezdových časů podle poplachového plánu jednotky PO.

- **Využití:** nahrazení stávajících, obvykle 14 až 16 t CAS s pohonem 4x4 ze střední a těžké hmotnostní třídy na určených lokalitách touto městskou CAS, která by jako organizovaný první výjezd zajistila stejnou úroveň poskytnutí pomoci jako nyní provozované požární automobily.

- **Provedení:** požární příslušenství CAS ve speciálním technickém provedení, které zajistí maximální objem práce a univerzálnost pro standardní družstvo v počtu 1+5 u všech hlavních typů MU běžného rozsahu. Podle analýzy spotřeby vody by měl optimální objem vodní nádrže CAS činit maximálně 2000 l vody.

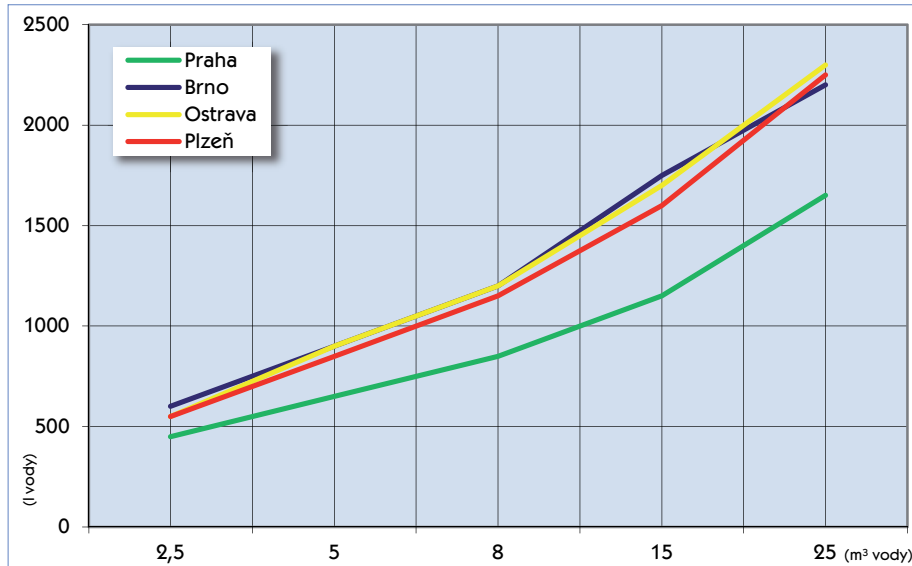
- **Zahraniční ekvivalenty:** Německo (požární automobily typu HLF 10/10, popř. HLF 20/20), Francie (požární automobily typu FPTL), Velká Británie (požární automobily typu MP), Itálie (požární automobily typu APS city).

Varianta (model) 2: požární automobil AS, resp. RZA z lehké hmotnostní třídy L v kategorii 1 – městská s nejvyšší technicky přípustnou hmotností 7,5 t

- **Předurčenost:** do specifických městských lokalit (historické části měst, centra měst, sídliště), které jsou pro běžné požární automobily špatně dopravně přístupné vzhledem k dopravně technickému řešení místních komunikací (nedostatečná šířka prostoru místní komunikace - úzké průjezdné profily, malé poloměry zatáčení úrovnových křižovatek) a nerovnovázným podmínkám dynamické a statické dopravy (intenzita silničního provozu, velké množství odstavených a zaparkovaných vozidel vzhledem k omezené kapacitě komunikací a odstavných ploch v dané lokalitě).

- **Cíl:** zajistit v určených lokalitách potřebnou dostupnost a průjezdnost požárních automobilů, které umožní dostatečně rychlou odezvu jednotek PO tak, aby byly dodrženy časy dojezdu podle poplachového plánu. V případě nahrazení dosavadních CAS vyšších hmotnostních tříd by šlo o nemalou finanční úsporu při nákupu, ale také při provozu uvedeného druhu požárního automobilu.

- **Využití:** požární automobil organizace zařazen jako první výjezd, tzv. automobil rychlé intervence (analogie francouzského požárního automobilu VPI - *véhicules de premières interventions*) s družstvem o sníženém početním stavu (osádka 1+3), který by umožnil dřívější zásah jednotek PO a tím zvýšil její operační hodnotu, než by v případě potřeby přijely další jednotky PO podle povahy zásahu. Osádka tohoto požárního automobilu by na místě zásahu provedla

Obr. 1 Růst průměrné spotřeby vody při zásahu v závislosti na zvětšujícím se intervalu spotřeby vody vybraných jednotek PO

počáteční průzkum, rozvinutí vedení pro dodávku vody, hašení drobných ohnisek požáru, technické zásahy drobnějšího rozsahu a základní zabezpečení u dopravních nehod. V menších historických městech by tento požární automobil mohl tvořit základní požární techniku určenou k výjezdu.

- **Provedení:** požární příslušenství CAS ve speciálním technickém provedení, resp. RZA ve speciálním provedení k hašení. Ta by měla poskytovat pro účely zdolávání požárů minimální dobu k hašení 10 minut (nádrž na vodu přibližně 1000 l). Požární příslušenství by mělo zajistit provedení základních, neodkladných činností u technických havárií, dopravních nehod a únicích nebezpečných látek. Nejenom požární příslušenství pro tento model vozidla by bylo potřeba nově definovat formou technických podmínek (pro oba výše uvedené modely nyní probíhá připomínkové řízení), resp. zakomponováním do novely vyhlášky č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky v platném znění, ve znění vyhlášky č. 53/2010 Sb.

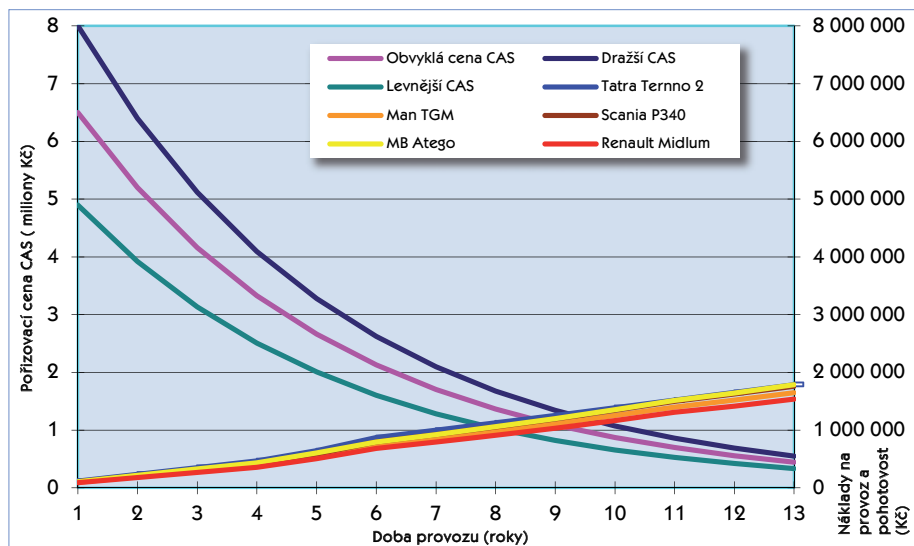
- **Zahraniční ekvivalenty:** Německo (požární automobily typu TSF-W, STLF 10/6), Francie (požární automobily typu VPI), Velká Británie (požární automobily typu LPA, LFA a LRU).

Definování parametrů pro požární automobil do městské zástavby

Standardní prvovýjezdové CAS střední hmotnostní třídy jsou v městských lokalitách stavěny obvykle na 14 tunových, někdy i 13 tunových podvozkových částech automobilů, což bývala horní hranice pro tuto hmotnostní třídu požárních automobilů. Se změnou uvedené normy ČSN EN 1846-1, která nově definuje střední hmotnostní třídu požárních automobilů, až do maximální technicky přípustné hmotnosti 16 tun vzniká riziko, že se budou stavět ještě hmotnostně těžší a tím a větší prvovýjezdové požární automobily.

Jako vhodnější se pro zásahy v intravilánu měst ukázaly požární automobily s nižší celkovou hmotností (technicky přípustnou hmotností), které jsou schopny pružněji reagovat na změny městské dopravní infrastruktury, jakož i intenzity silničního provozu. Automobily lehké hmotnostní třídy a lehčí automobily střední hmotnostní třídy mají nejenom kratší dojezdové časy než hmotnostně těžší požární automobily (ověřeno statisticky i prověřovacím cvičením), ale mají i obvykle nižší kumulativní provozní a pohotovostní náklady, což se v případě srovnatelných pořizovacích cen projevuje delší dobou hospodárného provozu a tím i prodloužením optimální životnosti požárních automobilů z lehčích hmotnostních tříd. U hmotnostně nižších typových řad šasi dochází k redukování celkových rozměrů, které určují konečnou prostorovou zástavbu požárního automobilu. Proti požadavku snížení hmotnosti související s redukcí rozměrů však stojí potřebná a nutná minimální výbava požárního příslušenství, které je umístěno v účelové nástavbě automobilu.

Jelikož s maximální technicky přípustnou hmotností požárního automobilu a jeho zařazením v hmotnostní třídě úzce souvisejí dva základní parametry, kterými jsou vnější geometrické rozměry a hmotnost, resp. objem nádrže na vodu, bylo nutné přistoupit k optimalizaci, resp. zefektivnění i těchto parametrů. Zatímco potřebné vnější rozměry modelů požárních automobilů byly upraveny na základě průzkumu příčného uspořádání, resp. disponibilní šířky jízdních pásů a možností přístupu požární techniky k objektům po místních komunikacích a křižovatkách (konfrontace dopravně inženýrských norem a našich resortních předpisů – vyhlášky č. 23/2008 Sb. a norem požární bezpečnosti staveb se zahraničními), objem vodní nádrže požárního automobilu byl navržen na základě analýzy spotřeby

Obr. 2 Grafické vyjádření ekonomické optimalizace životnosti CAS u HZS ČR

vody u zásahu ve vybraných městech, která uváděla průměrnou spotřebu 1200 l vody u přibližně 90 % zásahů (viz obr. 1).

V případě hledání nejvíce provozně zatížených funkčních částí podvozku požárních automobilů posloužila provozně spolehlivostní data získaná analýzou poruchovosti prvovýjezdových konvenčních CAS (30 vozidel vybraných v rámci HZS ČR). Na základě těchto dat byly nejenom nalezeny ty části podvozku, u kterých je potřeba zajistit vyšší míru jakosti (snížením poruchovosti vyšší kvalitou funkčních částí automobilů, kvalitním systémem zajištění údržby), a tím i životnosti, ale také zjištěny celkové kumulativní provozní náklady rostoucí v čase (dobou provozu). Při konkrétní výši pořizovací ceny CAS (v čase klesající) určují kumulativní provozní náklady optimální životnost v průsečíku exponenciálních trendů. Bylo zjištěno, že optimální doba životnosti (kolmice spuštěná na osu x z průsečíku jednotlivých křivek, graficky vyznačeno na obr. 2) do vyřazení vozidla vzhledem k již dále nehopodárnému provozu se u levnějších CAS (pořizovací cena automobilu přibližně 5 milionů Kč) pohybuje kolem osmi let, zatímco u dražších CAS (6 až 8 milionů Kč) je tato doba delší, a to mezi devíti až deseti lety provozu dle konkrétního výrobce. S ohledem na zjištěné kritické a opakované poruchy na konkrétních funkčních celcích podvozkových částí

analyzovaných automobilů byly navrženy dílčí požadavky a řešení tak, aby byla zvýšena celková spolehlivost požárních automobilů, především na částech odpružení podvozku a kabiny (poddimenzování, poruchy přetížením), brzdách (přetížení, nižší jakost), poháněcí soustavě (výrobně-konstrukční poruchy) a karoserii kabin osádky (nižší jakost).

Ze statistických průzkumů činnosti vybraných jednotek PO u zásahu za posledních deset let byla pro oba výše uvedené modely požárních automobilů konstruována výbava požárním příslušenstvím, nutným pro zvládnutí základních druhů MU podle předurčenosti požární techniky dané požárním poplachovým plánem v návaznosti na předpokládané užití, a to i odchylně od standardních požadavků vyhlášky č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění vyhlášky č. 53/2010 Sb. Redukce minimální povinné výbavy se tak dotkla především méně užívaného požárního příslušenství, konkrétně pak např. ejektoru, džberové stříkačky a sacích hadic. Naopak došlo ke změně ve složení a počtu požárních hadic, kde na úkor hadic typu B 75 byl zvýšen počet hadic typu C 52, které by byly v počtu osm kusů, popř. šesti kusů umístěny standardně ve čtyřech, resp. dvou, hadicových koších (požární výškových budov). Nově byly definovány do výbavy hadice typu D 25 v minimálním počtu čtyř kusů pro účinná

vedení a dvou kusů nízkoprůtočných kombinovaných proudnic (bytové požáry). Nově byl definován např. i přenosný osvětlovací systém autonomní, který je kompaktnější a flexibilnější než obvykle používané světlomety s přenosnými stativy. Výsledek změn ve výbavě měl za cíl především hmotnostní a prostorovou úsporu v účelové nástavbě pro definované modely požárních automobilů, které z výše uvedeného nemohou poskytnout „komfort“ maximální univerzálnosti konvenčních 14 tunových CAS.

Dynamické zkoušky konvenčních CAS v městském provedení

Aby byl posouzen vliv jednotlivých teoreticky definovaných parametrů a nastavení podvozkové části, resp. účelové nástavby, na dynamiku jízdy požárního automobilu v intravilánu města, bylo provedeno jejich praktické ověření jízdními zkouškami. Pro měření bylo vybráno devět požárních automobilů, většina z nich byla ve službách HZS ČR předurčena jako prvovýjezdová požární technika pro provoz v městských aglomeracích. Testem prošly dva reprezentanti lehké, pět střední a dva těžké hmotnostní třídy požárních automobilů. Cílem testů (rozděleny na tři skupiny – dynamické (akcelerační) testy, testy směrové stability automobilů a specificky orientované testy v simulované městské zástavbě) bylo provést u každého reprezentanta sedm různých orientovaných měření, na jejichž základě bylo každému automobilu naměřeno patnáct veličin, podle nichž se hodnotil. Porovnáním naměřených výsledků požárních automobilů bylo určeno pořadí, které objektivně určovalo jejich vhodnost pro zásahovou činnost v koncentrované městské zástavbě.

Výsledky měření (viz tabulka 1) ukázaly diametrální rozdíl mezi dnes produkovanými sériovými (komerčními) šasi určenými pro požární automobily a 20 let starým konceptem požárního automobilu, se kterým tehdy přišel výrobce požárních automobilů Dennis. Konkrétní reprezentant této jedinečné koncepce, tzv. městského speciálu požárního automobilu, převyšoval ostatní zkoušené CAS prakticky ve všech jízdních testech, což se podepsalo na uvedeném výsledkovém rozdílu. Jednoznačně se tak potvrdily skutečnosti známé z jeho provozu (vysoká míra dynamiky jízdy, stabilita podvozku, resp. vozidla při průjezdu zatáčkami, možný průjezd užšími jízdními profily díky menší šířce vozidla), které z tohoto automobilu vytvořily ideální variantu pro provoz v městské zástavbě. Ostatní vozidla ze stejné hmotnostní třídy jako CAS na podvozku Dennis, podrobená měření, měla rozptýlené výsledky poměrně malé, což svědčilo o vyrovnanosti jejich dynamických vlastností v rámci souboru zkoušek. Zatímco CAS na šasi MB vykazovaly lepší výsledky u akceleračních zkoušek, tak naopak vozidla

Tabulka 1 Konečné pořadí CAS podrobených komplexu dynamických zkoušek a hodnocení podle patnácti kritérií

Požární automobil	Typ a výrobce požárního automobilu	Konečné pořadí	Konečné bodové ohodnocení Σ
1	TA (CAS) • Renault Mascott	6.	67*
2	CAS 15 • MB Atego 1426 F 4x4	4.	74
3	CAS 24 • MB Atego 1328 F 4x2	3.	79
4	CAS 24 • Renault Midlum 270.14/15 4x2	2.	81
5	CAS 24 • MAN TGM 15.280 4x2 BL	8.	64
6	CAS 24 • Dennis Rapier 4x2	1.	104
7	CAS 20 • Tatra 815 4x4.2 Terno	9.	48
8	CAS 24 • Scania P 340 LB 4x2 HHZ	5.	72
9	RZA (CAS) • MB Sprinter 416 CDI 35	7.	66*

Poznámka: S automobily označenými * se neprováděly všechny testy

Tabulka 2 Seznam kritérií pro multikritériální analýzu hodnocení požárních automobilů

Hodnotící kritéria		
KABINA		
K1	minimální	šířka kabiny
K2	minimální	výška kabiny
K3	maximální	vnitřní prostor pro osádku (rozměry, plocha)
K4	maximální	průhledová plocha (rozměry) předního skla
PODVOZEK		
K5	minimální	délka podvozku
K6	minimální	rozvor náprav
K7	minimální	světlná výška podvozku
K8	minimální	obrysový (stopový) průměr zatáčení
K9	maximální	přípustná užitečná hmotnost automobilu (nosnost podvozku)
POHÁNĚCÍ SOUSTAVA		
K10	maximální	měrný hmotnostní výkon (skutečně projektovaný)
K11	minimální	Dynamika (zrychlení) - čas z 0 - 65 km/h
K12	maximální	druh převodovky (pořadí vhodnosti: auto-poloauto-man)
EKONOMIKA PROVOZU		
K13	minimální	pořizovací cena
K14	minimální	cena vytýpovaných náhradních dílů (přední sklo, boční zrcátko, přední kotouče a brzdové destičky, přední světlomet, nárazník)
K15	minimální	náklady na servis za 10 let

Poznámka: Ve druhém sloupci je označena povaha kritéria – maximalizačního, resp. minimalizačního, typu.

Renault a MAN byla při měření směrově a dynamicky stabilnější. Velice slibného umístění dosáhla CAS s šasi Scania, jejíž velká část výsledků byla srovnatelná s hmotnostně nižší třídou vozidel.

Ze zkoušek a jejich objektivních i subjektivních hodnocení vzešla tato doporučení pro požární automobily určené pro provoz do městské zástavby:

- Vozidla by měla být vybavena automatickou (samočinnou) převodovkou, která zajistí rychlejší přecházení rychlostních stupňů bez ztráty výkonu (otáček) při jízdě, sníží spotřebu paliva a optimálně přenesne krouticí moment na hnací kola náprav.
- Měrný hmotnostní výkon by měl být na úrovni minimálně 15 kW/t při uváděné nejvyšší povolené hmotnosti. Skutečný měrný výkon by však měl být vyšší, a to minimálně 16 až 18 kW/t (hmotnostní rezerva vzhledem k maximální přípustné hmotnosti vozidla), aby poskytoval dostatečnou pružnost motoru pro akceleraci automobilu na relativně krátké dráze ve městě.
- Nakonfigurovat dostatečně dimenzované kotoučové brzdy se systémem ABS na všech nápravách pro účinnější, rychlejší a bezpečnější možnost brzdění manévru s využitím nastavbových systémů elektronické stabilizace podvozku, např. ESP pro zvýšení trakce a stability automobilu v příčném a podélném směru.
- Podstatnou roli při jízdě v městské zástavbě hrají geometrické parametry automobilů, především pak šířka vozidla (maximálně 2,35 m), délka (maximálně 7,0 m), rozvor (maximálně 3,7 m), světlná výška (maximálně 25 cm) a obrysový průměr zatáčení (maximálně 15,5 m).
- Systém odpružení automobilu musí zajistit, aby nedocházelo k přílišnému klonění, protože přenos radiálních sil a vibrací na nástavbu vede k jejímu nadměrnému namáhání. Naopak odpružení by nemělo být ani moc tuhé,

protože při většinovém pohlcení síly pružinou se sníží pohyb kola a při přejíždění nerovností dochází k odskoku kol (nápravy), což způsobuje nestabilitu automobilu při přejíždění příčných nerovností.

Výběr vhodného požárního automobilu do městské zástavby

Posledním cílem výzkumu bylo zjistit, jak dalece lze realizovat původní představu a vydefinované modely požárních automobilů do městské zástavby v praxi v podmínkách HZS ČR. Tohoto cíle bylo dosaženo průzkumem trhu s vybranou požární technikou ve spolupráci s výrobcem požární techniky THT, s.r.o. Políčka, znalostí požadovaných vstupních technicko-taktických parametrů a použitím hodnotícího nástroje, který byl schopen uspořádat (vyhodnotit) vytýpované varianty (reálné studie) požárních automobilů podle celé škály vstupních, optimalizačních kritérií. Byly navrženy dvě skupiny vhodných variant (konceptů) požárních automobilů, které vykazovaly odpovídající technicko-taktické parametry ve vztahu k idealizovaným parametrům modelů uvedeným v předchozím textu.

Pro účely výběru vhodných hodnotících kritérií, která by nejlépe odrážela požadavky kladené na požární automobil pro provoz do městské zástavby, byla ustanovena expertní skupina čítající 11 odborníků z oblasti požární ochrany a požární techniky. Na základě společného konsenzu expertní skupiny byla určena kritéria vyjadřující charakteristiky šasi, resp. vlastnosti podvozkových částí reálných konceptů požárních automobilů do městské zástavby a jejich provozně-ekonomické parametry, jak uvádí tabulka 2. Zároveň byla určena jejich relativní důležitost (preferenze, tabulka 3) v celém souboru kritérií, která vyjadřovala určitou objektivní názorovou hodnotu důležitosti jednotlivých parametrů

Tabulka 3 Výsledek statistického zpracování vah kritérií

Finální odhad vah kritérií pomocí mediánové souřadnice		
hodnotící kritérium	váha i-tého kritéria	
	Vi	Vi (%)
K1	0,087	8,70 %
K2	0,0531	5,31 %
K3	0,0641	6,41 %
K4	0,0245	2,45 %
K5	0,0699	6,99 %
K6	0,0854	8,54 %
K7	0,0283	2,83 %
K8	0,1099	10,99 %
K9	0,0697	6,97 %
K10	0,0924	9,24 %
K11	0,0905	9,05 %
K12	0,08	8,00 %
K13	0,0518	5,18 %
K14	0,0334	3,34 %
K15	0,0601	6,01 %
Suma	1,000	100,00 %

pro požární automobily HZS ČR v dané aplikaci.

Použitím hodnotícího nástroje ve formě programové aplikace vícekritériálního hodnocení variant už bylo poměrně jednoduché provést optimalizaci, tedy konečné rozhodnutí, která z reálných variant (studií požárních automobilů) byla hodnocena jako nejlepší (ideální) varianta ve vztahu k základnímu zaměření modelů.

Expertní skupina se shodla, že mezi nejdůležitější optimalizační kritéria pro výběr zásahového požárního automobilu do městské zástavby patří tyto parametry vozidla:

- obrysový (stopový) průměr zatáčení vozidla (geometrický parametr),
- měrný hmotnostní výkon hnací soustavy automobilu (výkonový parametr),
- dynamika zrychlení automobilu z 0 na 65 km/h (výkonový parametr),
- šířka kabiny osádky (geometrický parametr), atd.

Uvedené optimalizační parametry, rozhodující pro výběr vhodného požárního automobilu do městské zástavby zcela odpovídají dříve uvedeným doporučením, která vznikla na základě teoretických analýz a především pak z provedeného měření dynamiky požárních automobilů CAS.

Zdali budou mít prezentovaná zjištění a výsledky konkrétní dopad na změny ve výbavě jednotek HZS ČR požární technikou, předurčenou pro zásahy v intravilánu měst, je otázkou budoucnosti. Hlavní bude postoj MV-generálního ředitelství HZS ČR k uvedenému optimalizovanému konceptu zásahového automobilu ve vztahu k nutným změnám ve zmiňované vyhlášce č. 35/2007 Sb., úpravě vnitřní organizace jednotek PO (možné změny i ve vyhlášce č. 247/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.) a změně operativního zajištění výjezdové činnosti podle poplachového plánu ve vybraných lokalitách městských aglomerací.

nprap. Ing. Tomáš HORVÁT,
HZS Středočeského kraje,
foto archiv autora

Souhrn metodických předpisů pro činnost jednotek požární ochrany

Česká asociace hasičských důstojníků, o.s., ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a HZS Olomouckého kraje aktualizovala v rámci odborné přípravy „Souhrn metodických předpisů pro činnost jednotek požární ochrany“.

CD-ROM s aktualizací (listopad 2011, 8. vydání) obsahuje aktuální a souhrnný přehled předpisů z oblasti Cvičebního a Bojového řádu jednotek požární ochrany, Řádů odborných služeb HZS ČR, Konspektů odborné přípravy a ostatní metodiky pro činnost hasičů na místě zásahu.

V uvedeném aktuálním vydání jsou provedeny tyto změny:

- Doplněn Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy o celou novou kapitolu „Ochrana obyvatelstva“, včetně devíti nových metodických listů.
- Aktualizován Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy - Dopravní nehody, metodický list „1/D - Dopravní nehoda na pozemních komunikacích – obecně“.
- Aktualizován Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy - Nebezpečné látky, metodické listy „15/L - Zásahy s únikem amoniaku (čpavku)“ a „16/L - Zásahy s únikem chlóru“.
- Opraven konspekt odborné přípravy jednotek PO „1-1-02 Rozdělení hořlavých látek a jejich požární technické charakteristiky“.
- Doplněny konspekty odborné přípravy jednotek PO „2-05 Metody zdolávání požárů jedlých tuků a olejů třídy F“ a „4-2-05 Zásah u požáru vozidel s alternativními pohony (LPG, CNG, LNG, Bio DME, Hybrid, Fuel Cell, H₂)“.
- V metodice pro jednotky sborů dobrovolných hasičů doplněn Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 28/2011 k odborné způsobilosti zaměstnanců zařazených na vybraných funkcích v jednotkách HZS podniků a členů vykonávajících službu v jednotkách SDH obcí nebo podniků jako svoje zaměstnání v pracovním poměru.
- Aktualizován seznam platných rozkazů a pokynů uveřejněných ve sbírce pokynů náčelníka HS Sboru PO MV, Sbírcе pokynů vrchního požárního rady ČR, Sbírcе interních aktů řízení vrchního požárního rady ČR, Sbírcе interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra a Sbírcе interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR se stavem ke dni 1. listopadu 2011.
- Doplněno několik předpisů pro činnost na místě zásahu, jako např.
 - Pravidla požárního sportu + změna ze dne 11. 3. 2010.
 - Způsob zajištění nepřetržité akceschopnosti a okamžité dostupnosti vedoucích služebních funkcionářů HZS ČR, pravidla výkonu služeb řídicích důstojníků

a působnost dalších služebních funkcionářů při mimořádných událostech.

- Pravidla pro činnost potápěčských skupin u HZS ČR + změna ze dne 24. 2. 2010.
- Postup pro vyžadování a zapojení vrtulníků Policie České republiky Letecké služby, vybraných útvarů Armády České republiky a nestátního provozovatele DSA, a.s., v rámci integrovaného záchranného systému a pravidla výcviku a provádění záchranných prací leteckými záchranáři HZS ČR + změna ze dne 22. 2. 2010 + změna ze dne 6. 12. 2011.
- Úpřesnění označení hasičů při zásahu a stanovení vybavení jednotek HZS krajů + změna ze dne 10. 11. 2010.
- Organizace vzdělávání ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra-generálního ředitelství HZS ČR, ve Střední odborné škole požární ochrany a Vyšší odborné škole požární ochrany ve Frýdku-Místku a v Záchranném útvaru HZS ČR.
- Úkoly a činnost Záchranného útvaru HZS ČR pro účely organizačního a operačního řízení.
- Základní témata, která mají být v roce 2012 proškoleni v rámci pravidelné odborné přípravy příslušníků jednotek HZS krajů, zaměstnanců jednotek HZS podniků na úseku operačního řízení, příslušníků Záchranného útvaru HZS ČR, členů jednotek SDH obcí a podniků.

Na CD-ROM je rovněž doplněna „Pomůcka velitele jednotky požární ochrany“. Jde o karty, které lze zalaminovat a dále používat jako „rychlou“ nápovědu pro velitele a ostatní hasiče z jednotek PO na místě zásahu. Karty jsou doplněny v oblasti kontrolních listů typových činností (Ptačí chřipka), nebezpečných látek (Dekontaminace - činidla, míchání roztoků), signálů/návodů (Značky DZP, Hydrantové tabulky - značení rozvodné vodovodní sítě, Plnění letecké techniky, Odhad sil a prostředků, Ochranná pásma elektro, Protipovodňové hráze) a slovníků (maďarský, polský).

Výše uvedené změny, včetně starších souborů, jsou jednotně zpracovány ve formátu pdf. Zpracování a distribuce jsou zajišťovány prostřednictvím České asociace hasičských důstojníků, o.s.

Ministerstvo vnitra podpořilo tento projekt grantem, z něhož je zajištěno bezplatné předání tohoto souhrnu předpisů pro potřeby HZS ČR. Ostatní zájemci si mohou tento souhrn předpisů pro činnost jednotek PO objednat na e-mailové adrese milada.nevrla@cahd.cz, popř. telefonním čísle 950 730 159. Obsah je také přístupný prostřednictvím www.cahd.cz.

plk. Ing. Martin ŽAITLIK, Česká asociace hasičských důstojníků, o.s.

Ochrana proti zbraním hromadného ničení

Současný rozvoj lidské společnosti je doprovázen řadou negativních jevů souvisejících mimo jiné s nerovnoměrným vývojem v jednotlivých zemích a na jednotlivých kontinentech. Tyto rozdíly se neustále prohlubují a jsou jednou z příčin narůstajících konfliktů pozorovatelných dnes na celém světě. Jedním z projevů jsou i ozbrojené akce teroristických skupin, které mají přístup k moderním zbraním, včetně zbraní hromadného ničení, zejména chemickým a bakteriologickým (biologickým) zbraním.

O tom svědčí řada událostí ze světa, například zneužití sarinu japonskou sektou Aum Shinrikio v podzemní dráze v Tokiu (1995), pokusy o získání vysoce toxického botulotoxinu, teroristický útok na Světové obchodní centrum a Pentagon v USA (Washington a New York 2001), teroristický útok spojený s nevinnými dětskými oběťmi v Rusku (Beslan 2004) nebo teroristický útok ve Velké Británii (Londýn 2005), stejně jako řada dalších uskutečněných nebo zmařených teroristických útoků.

Šíření zbraní hromadného ničení patří v současné době mezi nejzávažnější bezpečnostní rizika na světě a závažnost tohoto problému se zvyšuje a prohlubuje. Jaderné, chemické, bakteriologické (biologické) a toxické zbraně se staly hlavní bezpečnostní výzvou 21. století především proto, že jednoznačně zvyšují stupeň destabilizace jakéhokoliv konfliktu. Riziko použití těchto zbraní není pouze otázkou válečného konfliktu, ale stále větší význam má možnost reálného a snadného zneužití těchto zbraní teroristickými skupinami. Již v roce 2002 prohlásil v televizním vysílání tehdejší americký ministr obrany Donald H. Rumsfeld: „*Máme jasně důkazy o tom, že teroristé usilují o získání zbraní hromadného ničení*“. Proto dnes nabývá na významu i komplexní řešení otázek ochrany obyvatel a kritické infrastruktury společnosti, včetně ochrany před zneužitím moderních zbraní hromadného ničení jako prostředku prosazování skupinových zájmů.

Uvědomění skutečnosti vyvolávají potřebu mít připraveného a vzdělaného občana, který má dobré teoretické znalosti a praktické schopnosti a dovednosti v oblasti ochrany obyvatelstva, možných zdrojů a příčin ohrožení, vzniku havárií, mimořádných událostí, živelních pohrom. V kterémkoliv čase, prostoru, z různých příčin může dojít k neomezenému působení ničivých vlivů na lidi, přírodu, životní prostředí, flóru a faunu, majetek a prostředky, při němž může dojít k jejich totálnímu zničení, případně jen poškození. Je rovněž žádoucí, aby občané zvládli problematiku související s předcházením těmto mimořádným událostem a krizovým situacím, zabráněním vzniku nebo rozvoji nežádoucích dopadů, případně maximálnímu snížení dopadů na okolí. S teoretickou přípravou úzce souvisí praktické schopnosti, dovednosti a návyky, znalosti a dovednosti používání prostředků a technik zmírňujících účinky, sloužící k provádění záchranných a likvidačních opatření, poskytování první pomoci, svépomoci atd.

Jednou z cest k realizaci účinných opatření, zvýšení odborné úrovně znalostí

a osvojení praktických dovedností pro ochranu obyvatelstva je příprava vysokoškolských studentů, kteří po ukončení studia mohou přenášet své znalosti a dovednosti mezi další obyvatelstvo. Předmět Ochrana proti zbraním hromadného ničení připravuje studenty studijního programu Krizové řízení a ochrana obyvatelstva na uplatnění ve státní správě, ve složkách integrovaného záchranného systému a dále v bezpečnostním managementu v činnostech řešících ochranu obyvatelstva. V rámci řešení tohoto grantu byly vytvořeny autorským týmem ve složení Otakar J. Mika (Fakulta chemická, Vysoké učení technické v Brně), Lubomír Polívka (Policejní akademie České republiky v Praze) a Petr Lacina (Fakulta chemická, Vysoké učení technické v Brně) multimediální podrobné přednášky, které umožní studentům lépe se seznámit s danou problematikou.

Cíl projektu

Cílem řešení projektu bylo vytvoření souboru přednášek k problematice nového předmětu Ochrana proti zbraním hromadného ničení, a to zejména zpracováním audiovizuálních materiálů sloužících jako pomůcka pro další vzdělávání učitelů a lektorů, přednášejících jednotlivým zájmovým skupinám obyvatelstva. Zahrnuje platnou legislativu České republiky a Evropské unie v této oblasti. Přednášky jsou zpracovány v elektronické podobě a umožňují tak uživatelům jejich průběžnou aktualizaci a doplnění o nové materiály, obrázky, grafy nebo další názorné ukázky autentických činností, metodických bezpečných postupů vztahovaných k problematice zbraní hromadného ničení a ochrany před radioaktivními, bojovými chemickými látkami a bojovými biologickými agens. Výstup řešení představuje metodickou pomůcku a povede ke zkvalitnění přípravy a výuky po formální i obsahové stránce. Jedná se o komplexní materiál určený výše uvedeným cílovým skupinám. Přednášky jsou svým obsahem a zaměřením vhodným studijním materiálem také pro celoživotní vzdělávání, kurzy a školení pořádané fakultou a školou pro uvedené cílové skupiny a další skupiny různých zájemců.

Postup a způsob řešení projektu spočíval ve zpracování elektrotechnického souboru přednášek doplněných dokumentačním materiálem, který budou průběžně aktualizovány a doplňovány o publikované informace z domácích a zahraničních konferencí, odborných setkání, seminářů, legislativy a dalších materiálů.

Přednášky budou zveřejněny na webových stránkách fakulty (určené pro studenty a akademické pracovníky fakulty a univerzity) a nabídnuty učitelům základních a středních škol, lektorům, instruktorům a přednášejícím v dalších neziskových formách vzdělávání a zájemcům z řad odborné i laické veřejnosti, kteří navštěvují různé formy vzdělávání na fakultě a škole.

Závěr

Zpracováním souboru podrobných přednášek ve formě odborných skript a nástroje PowerPoint doplněných vybranými audiovizuálními soubory, obrázky, grafy, tabulkami a pomocnými studijními materiály bylo splněno zadání projektu i cíl řešení. Předložené výstupy budou průběžně doplňovány o nové audiovizuální soubory a budou zpřístupněny zájemcům na serveru fakulty. Pro cílovou skupinu učitelů základních a středních škol bude připraven soubor uvedených přednášek s přílohami v elektronické podobě. Vzhledem k tomu, že jde o grant, jsou výše popsané výstupy dostupné všem zájemcům zdarma.

V rámci projektu se podařilo autorům získat i velmi cenný informační materiál přímo z Hirošimy. Kromě zajímavých a cenných tištěných materiálů v angličtině to jsou i tři DVD v angličtině, z čehož nejzajímavější je obsáhlé DVD s názvem From Hiroshima to the Future v rozsahu 30 minut.

Výjimkou jsou pouze odborná skripta vydaná jen na CD, která je možné zakoupit v Prodejně akademického nakladatelství CERM, Vysoké učení technické v Brně. Tel./fax: 541 143 512, e-mail: prodejna@cerm.cz, www.cerm.cz.

Kontakt pro komunikaci a vyžádání souboru přednášek: mika@fch.vutbr.cz.

Ing. Otakar J. MIKA, CSc.,
Vysoké učení technické v Brně

Ochrana obyvatelstva a nebezpečné látky

Ve dnech 1. a 2. února 2012 uspořádaly VŠB-Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a Státním úřadem pro jadernou bezpečnost XI. ročník mezinárodní konference Ochrana obyvatelstva.

Hlavním tématem konference, která se konala pod záštitou rektora VŠB-Technické univerzity Ostrava prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc. a generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Drahošlava Ryby a předsedkyně SÚJB Ing. Dany Drábové, Ph.D., byly nebezpečné látky. Program přednášek byl rozdělen ve dvou sekcích do tematických bloků Ochrana obyvatelstva a nebezpečné látky, Ochrana kritické infrastruktury, Nebezpečné látky a státní správa, Ochrana obyvatelstva v zónách havarijního plánování, Nebezpečné látky a ochrana proti jejich působení a Informační systémy a ochrana obyvatelstva. Závěrečné přednáškové bloky Vzdělávání k ochraně obyvatelstva a Víze ochrany obyvatelstva v 21. století (zejména k budoucím změnám v legislativě) se uskutečnily formou workshopu. V předsálosti jednáních prostor byla účastníkům představena další zajímavá témata v panelové sekci konference. K doprovodnému programu patřila také prezentace výrobců ochranných pomůcek, prostředků pro nouzové přežití apod.

„Vznikají stále nové hrozby, ty stávající jsou častější a intenzivnější. Zajištění bezpečnosti občanů patří k základním funkcím státu, proto vláda ČR schválila v září loňského roku novou Bezpečnostní strategii České republiky. V tomto koncepčním materiálu je zakotvena i ochrana obyvatelstva, která je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví a majetku. Počítá se však také s aktivní spoluúčastí občanů, podnikajících právnických a fyzických osob a orgánů veřejné správy. Dokument zdůrazňuje nutnost zaměření na prevenci, vzdělávání a preventivně výchovnou činnost,“ uvedl generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahošlav Ryba a zmínil také význam Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, nástroje k vytváření bezpečnostní politiky.

Současné a budoucí hrozby

Analýza bezpečnostního prostředí identifikovala současné bezpečnostní hrozby jako jsou terorismus, šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, kybernetické útoky (závislost na informačních a komunikačních technologiích zvyšuje zranitelnost státu a jeho občanů), nestabilita a regionální

nepokoje, negativní aspekty mezinárodní migrace (zejména té nelegální, ale i nedostatečná legální integrace přistěhovalců může být zdrojem sociálního napětí), organizovaný zločin a korupce.

Lektoři se ve svých vystoupeních zabývali hrozbami pro demokracii v 21. století, které mají již nyní své zárodky v demokracických společnostech. Patří k nim ekonomická krize, úpadek a krize morálky a lidských hodnot, krize kultury, zájmů a cílů, krize politické moci, krize suverenity státu, sociální krize, hegemonie a jednostranná polarita, destrukce geopolitické rovnováhy, globalizace, nekontrolovatelnost a nedostupnost vědeckotechnického rozvoje, informační exploze a odcizení informací, egoismus, apatie a pesimismus (jak o nich hovoří například prof. Dr. Štefan Volner, CSc., předseda vědeckého výboru Policejní akademie ČR v Nové teorii bezpečnosti).

Společenské a ekonomické změny budou mít dopady na bezpečnostní prostředí lokalit. Globalizace může výrazně ovlivnit vzájemnou ekologickou, ekonomickou a sociální rovnováhu. V Evropě stárne populace a zvětšuje se poměr neproduktivního k produktivnímu obyvatelstvu, stoupá přelidnění a v souvislosti se změnami klimatu a celkovým nepříznivým působením člověka na životní prostředí hrozí ekologické havárie, jejichž příčinami mohou být smog, skleníkový efekt, ztenčování ozónové vrstvy, toxické a infekční odpady, neodborné používání agrochemikálií, apod. Vytváří se jednotný celosvětový ekonomický systém, v němž budou mít evropské národní systémy neperspektivní nepříznivé postavení.

Pokud stát nebude schopen přijatelně ochránit životy, zdraví, svobodu a majetek obyvatel a účinně vymáhat plnění uzavřených smluv, pak toto společenství lidí pozbude smyslu a stane se pouze nástrojem sloužícím k přerozdělování

vytvořených hodnot ve prospěch aktuálně vládnoucí skupiny.

Věda a výzkum

Evropská unie podporuje projekty zaměřené na dosažení bezpečí a trvalé udržitelného rozvoje. Jedním z nich je projekt FOKUS, který je zaměřen na vymezení rámce nutného pro ochranu evropského obyvatelstva, a v ČR se na něm podílejí odborníci z ČVUT. Řešitelé shromažďují v jednotlivých zemích údaje o jevech poškozujících systém a dopadech jejich působení v určitém území, určují charakteristiky nouzových situací, odhalují zranitelná místa a navrhuji v některých oblastech například změnu legislativy, příslušné vzdělávání obyvatelstva nebo specifické způsoby řízení. Metody jsou založeny na co nejpřesnější identifikaci rizik složitých systémů kritické infrastruktury, aby je bylo možné bezpečně řídit. Požadavek výzkumu i praktického řešení konkrétních úkolů je soustředěn na důsledné rozlišování příčin a následků. Prevence a obnova se především zaměřují na ochranu před hrozbami, zatímco připravenost se týká rychlého zvládnutí následků. Nestačí však krizové situace zvládat (tj. mít na vysoké úrovni nouzové a krizové řízení), ale je potřeba jim zabránit (např. systémy řízení bezpečnosti technologických objektů) a umět nastartovat další rozvoj. Cílem obnovy po mimořádné události není dosáhnout původního stavu, ale zajistit úroveň vyšší bezpečnosti.

Ochrana kritické infrastruktury

Z úst přednášejících se často ozývaly povzdechy nad nedostatkem finančních prostředků a výzvy k zamyšlení nad náhradním řešením, které by šetřilo nejen náklady, ale i životní prostředí. Mnohé výkonné technologie životního prostředí ničí, vztahy systémů jsou konfliktní

a vyžadují hledání jejich koexistence. V důsledku toho se zvyšuje poptávka po kvalifikovaných odbornících, zejména v oblasti ochrany kritické infrastruktury. Zelenou má věda, výzkum a soustavné vzdělávání. Nutná je také spolupráce veřejného a privátního sektoru, podmínky k součinnosti však musí vytvořit stát, aby motivoval firmy k uvolnění finančních prostředků pro bezpečnostní opatření, která by předcházela negativním mimořádným událostem nebo minimalizovala jejich dopad.

Chování bezpečnostního systému je určováno jeho strukturou, proto jsou prioritou výzkumu její složité stále se měnící vzájemné vztahy a závislosti. Nemalý vliv na budování bezpečnosti má dohoda řídicích složek a politických zástupců státu na jednotném postupu.

Internacionalizace globálního vládnutí a odtržení skutečných vlastníků výrobních prostředků a přírodních zdrojů od území se stává zásadním problémem zajištění bezpečnosti. Analyzovat zranitelnost lokality ve vazbě na kritickou infrastrukturu, která má zpravidla mezinárodní charakter, je často velmi obtížné. Jakým způsobem zvýšit odolnost a životaschopnost které lokality v těchto podmínkách souvisí s tím, kdo daná opatření zaplatí.

K zásadním úkolům patří především ochrana energetické soustavy, jejíž narušení a výpadek by mohly mít nedozírné následky ve všech oblastech života společnosti.

Řešení výpadku elektrické energie obsahuje projekt několika soukromých firem, kterým se podařilo provést unikátní zkoušky v reálném prostředí. V jihočeské úpravně vod se potvrdilo, že je možné ze zlomku sekundy přepojit elektrickou síť tak, aby vytvořila ostrov, ve kterém jsou místní zdroje schopny pokrýt spotřebu nejdůležitějších odběrných míst přesně tak, jak je předem naplánováno v krizovém plánu.

Strategická poloha ČR v Evropě souvisí s budováním dopravní infrastruktury a problematikou propojení s evropskou dálniční sítí. V rámci výzkumu bylo na Vysočině v úseku nejvytíženější dálnice D1 nasimulováno zhroutení mostu u Velkého Meziříčí. Předmětem sledování byly nejen okamžité dopady, ale celé kaskády možných následků při ztrátě funkčnosti významné části dopravního systému ve vybraných časových intervalech.

Bezpečné nakládání s nebezpečnými látkami

Pro všechny registrované chemické látky a přípravky vyráběné nebo dovozené v množství větším než 10 tun za rok je nutné vyhotovit zprávu o chemické bezpečnosti. Zpráva o chemické bezpečnosti dokládá, zda se jedná o látku perzistentní, bioakumulativní a toxickou nebo vysoce perzistentní a vysoce bioakumulativní. Musí být vypracována vhodná opatření k omezení rizik a jejich aplikace doporučena v bezpečnostním listu.

Tímto způsobem je zajištěna odpovídající chemická bezpečnost v souladu s nařízením Evropského parlamentu a rady REACH (registrace, evaluace a autorizace chemických látek) a nařízení CLP (z angličtiny Classification, Labelling and Packaging – zařazení, označování a balení chemických látek a směsí).

Na základě výsledků testování vlivu působení radioaktivního záření na určitém vzorku horníků uranových dolů (Rožná, Příbramsko) a lázeňského personálu v Jáchymově byla zjišťována přítomnost mikrojadér v buňkách krve. Postižení u bývalých horníků nebo dlouhodobě pracujících osob v rizikovém prostředí se příliš neliší od těch, kteří v něm pracují dva až osm let. Použití biodozimetrické metody v klinické radiobiologii nyní využijí ve spolupráci s našimi odborníky také výzkumníci radiologického ústavu v Bělorusku pro testování osob žijících v postižené oblasti Černobylu.

Také v Japonsku po jaderné havárii ve Fukušimě jsou monitorováni lidé, kteří obdrželi určité dávky ozáření. Velký důraz je kladen na péči o ošetřující personál u postižených i raněných. Veliká pozornost byla věnována sledování zaměstnanců jaderné elektrárny a osob podílejících se na likvidaci následků havárie. V současné době se provádí měření skrývky a její ředění nezasaženou půdou a zavádějí se další ochranná zemědělská a veterinární opatření k ozdravení oblastí v okolí kriticky dotčené zóny.

Projekt Evropské obranné agentury vytváří databázi molekulárních charakteristik vybraných nebezpečných bakterií a poskytuje unikátní zdroj informací pro přesnou identifikaci bakterií při analýze biologických událostí, kdy je možné na základě porovnání dat zjistit původ těchto agens. Lze od sebe například odlišit přirozený výskyt nebezpečných bakterií od umělé přípravenosti k páchaní kriminálních nebo teroristických činů. Projektu se účastní 11 evropských zemí, Česká republika ve spolupráci civilního sektoru (SÚJCHBO, v.v.i, Kamenná) a vojenského sektoru (Univerzita obrany Hradec Králové a ÚVZÚ Praha).

Zajímavé jsou experimenty se zjišťováním výskytu nanočástic toxických látek v některých výrobních procesech. Výsledky získané měřením množství a distribučního rozložení aerosolů mikro a nanočástic dřevní hmoty při různém způsobu mechanického zpracování exotických dřev ukázaly nebezpečí pro dýchací cesty (částice se zabodávají do plic) a kontakt se sliznicemi člověka. Sedimentovaný prach z těchto dřev byl podroben rozboru z fyzikálního, chemického, i biologického hlediska. Obsahuje celulózu, hemicelulózu, aromatické látky, terpeny pryskyřice apod. a v závislosti na stavu dřeva nelze vyloučit i biologické organismy, houby, plísně, bakterie. Dřevní prach patří mezi dráždivé látky, zvláště z toxických a výrazně

senzibilizujících exotických dřevin nebo dřevin tvrdých karcinogenních.

Ochrana obyvatelstva

Zóna havarijního plánování vymezuje území, kde v případě vzniku závažné havárie bude nutné zajistit opatření k ochraně obyvatelstva. V praxi je často obtížná volba limitních toxikologických parametrů pro vymezení zóny, pro zahájení realizace opatření k ochraně obyvatelstva i jejich odvolání. Kromě toho vnější havarijní plány spoléhají na znalosti a schopnost sebezáchrany ohrožených osob. Charakter plánovaných opatření k ochraně obyvatelstva vůbec nepředpokládá, že existuje obyvatelstvo, které nezná možnosti sebezáchrany v případě úniku toxických látek v zónách havarijního plánování a zónách ohrožení, ale i v okolí klíčových dopravních tepen, po kterých probíhá transport nebezpečných látek. Proto je nutné, aby obyvatelstvo a osazenstvo významných objektů bylo zapojováno do cvičení havarijní připravenosti.

Preventivně výchovná činnost HZS ČR se uskutečňuje nejrůznějšími formami vhodnými pro konkrétní skupiny obyvatelstva. Pro školní a předškolní děti se dobře uplatňují programy příslušníků Moravskoslezského kraje Cítadla Bruntál s dráčkem Hasíkem a také asociace Záchraný kruh HZS Karlovarského kraje. Pro dospělé i mládež připravují ve filmovém studiu Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč kvalitní videoklipy Štěstí přeje připraveným a zdařilý je například informačně vzdělávací projekt Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí HZS Jihočeského kraje. Další programy se vytvářejí pro seniory a osoby se zdravotním postižením, ale také pro cizince s trvalým a krátkodobým pobytem v ČR. Nejdůležitějším aktuálním úkolem v této v oblasti je začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult.

Pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva využívají HZS krajů síly a prostředky jednotek SDH obcí, pro které je však nutné organizovat kvalitní pravidelnou odbornou přípravu, úroveň znalostí ověřovat a vydávat osvědčení o jejich odborné způsobilosti. Vyškolení členové pomáhají starostovi obce při řešení mimořádných situací. V loňském roce přibýly v bojovém řádu jednotek PO metodické listy pro činnost jednotek PO při povodních, při hlídkové činnosti v rámci povodňové hlášené služby, k varování obyvatelstva, ke stavbě protipovodňových hrází z pytlů plněných pískem, k objektové a plošné evakuaci, ubytování evakuovaných osob a také k posttraumatické péči hasičům a psychosociální pomoci osobám zasažených mimořádnou událostí.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Metodická pomoc obcím při přípravě na mimořádné události a krizové situace

Jsou obce připraveny na mimořádné události a krizové situace? Přinutí současná krizová legislativa starostu obce zabývat se připraveností na mimořádné události a krizové situace? Věděl by starosta obce, jak se zachovat např. při úniku nebezpečné látky?

Povinnosti orgánů obce

Tyto otázky si klade Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje (dále jen „HZS kraje“) již řadu let. Odpovědi na ně nejsou nikterak uspokojivé. Z tohoto důvodu se HZS kraje rozhodl poskytovat obcím metodickou pomoc k přípravě na mimořádné události a krizové situace. K zajištění připravenosti obcí na řešení mimořádných událostí nebo krizových situací jsou v českém právním řádu stanoveny poměrně rozsáhlé povinnosti a působnosti orgánům obcí (starosta obce, obecní úřad). V zákonu č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“) je mimo jiné uvedena obecná povinnost orgánů obce „zajišťovat připravenost obce na mimořádné události a podílet se na záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva“ (§ 15 odst. 1). Zákon pak tyto povinnosti v § 15 odst. 2 konkretizuje a ukládá obecnímu úřadu mj. zajistit varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím a podílet se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce. Podobně v zákonu č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, je uvedena povinnost starosty obce „zajišťovat připravenost obce na řešení krizových situací“ (§ 18 odst. 1 a § 21 odst. 1), přičemž ostatní orgány obce se na tom podílejí. Krizový zákon dává starostovi obce možnost, nikoli povinnost, zřídit k plnění úkolů a krizových opatření stanovených hejtnem, resp. starostou obce s rozšířenou působností, krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán pro řešení krizových situací (§ 21 odst. 2 písm. a). Nutno dodat, že na úrovni obce bude krizový štáb využíván také k zajištění připravenosti na řešení krizových situací, tedy v době, kdy není vyhlášen některý z krizových stavů.

Oba výše uvedené právní předpisy však neukládají orgánům obce (s výjimkou obce s rozšířenou působností) zpracovávat plánovací dokumentaci k přípravě obce na mimořádné události nebo krizové situace (autoři se v příspěvku nezabývají problematikou ochrany před povodněmi, kde je situace odlišná). Na úrovni kraje jsou právními předpisy stanoveny dokumenty jako krizový plán kraje, havarijní plán kraje, případně vnější havarijní plány, na úrovni obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) je to krizový plán ORP, případně opět vnější havarijní plány. V praxi však mimořádné události nebo krizové situace vznikají na katastrálním území některé obce a jsou řešeny v místě vzniku. Složky integrovaného záchranného systému provádějí na místě záchranné a likvidační práce, nicméně další povinnosti v oblasti varování a informování občanů, ukrytí, evakuace a nouzového přežití spadají do kompetence orgánů obce, resp. starosty obce.

Například v případě vzniku mimořádné události typu radiální havárie je starosta obce v zóně havarijního plánování odpovědný za varování obyvatelstva (pokud již tak neučinil HZS kraje), případně za řešení náhradního způsobu varování při nefunkčnosti standardních koncových prvků varování. V návaznosti na to je starosta podle informací z operačního a informačního střediska HZS kraje povinen informovat o havárii jak občany, tak právnické a podnikající fyzické osoby, nacházející se v katastru obce, včetně osob v rekreačních a jiných zařízeních, a vydat jim pokyny o žádoucím způsobu chování – v tomto případě o nutnosti improvizovaného ukrytí podle stanovených zásad. V případě radiální havárie navíc přibývá

část	kapitola	odkaz
ZAKLADNÍ ČÁST	1. Informace o plánu (důvod zpracování, zpracovatel)	str. 3
	2. Přehled možných ohrožení (výčet ohrožení na území obce + odkazy na operativní část)	str. 4
	3. Zajištění akceschopnosti (zjištění vzniku MU, vyzkoušení, aktivace KS, svolání členů KS, spojení)	str. XX
	4. Zásady používání plánu (manipulace s plánem, odpovědnost)	str. XX
	5. Legislativa (výčet právních předpisů, atd.)	str. XX
	6. Povinnosti a oprávnění orgánů obce při přípravě a řešení MU a KS (zákon o IZS, krizový zákon)	str. XX
OPERATIVNÍ ČÁST	UNIK NEBEZPEČNÉ LÁTKY PŘI PŘÍPRAVĚ – postup řešení	A1
	PŘÍVALOVÉ DEŠTĚ – postup řešení	A2
	VICHŘICE / TORNÁDA – postup řešení	A3
	POŽÁR (LESNÍ V OBCI) – postup řešení	A4
	DLUHODOBÉ NARUŠENÍ DODÁVEK ELEKTŘINY – postup řešení	A5
	NARUŠENÍ DODÁVEK PITNÉ VODY – postup řešení	A6
	další události, které ohrožují obec – vychází z analýzy možných ohrožení	...
	další události, které ohrožují obec – vychází z analýzy možných ohrožení	...
	další události, které ohrožují obec – vychází z analýzy možných ohrožení	...
	další události, které ohrožují obec – vychází z analýzy možných ohrožení	...
POMOCNÁ ČÁST KONKRETNÍ	Důležité kontakty KS obce, složky IZS, ohrožené a ohrožující subjekty, havarijní a pohotovostní služby, ...	B1
	Přehled prvků varování na území obce přehled sítě na území obce, náhradní prostředky varování	B2
	Vzorů tiskových a dalších zpráv obyvatelstvu tisková zpráva o hroziící nebo nastalé MU, vyhlášení evakuace	B3
	Síly a prostředky dislokované na území obce Složky IZS (základní, ostatní), další využitelné síly a prostředky	B4
	Nouzové přežití ubyt. a strav. kapacity, nouz. zdroje pitné vody, nouzové základní služby obyvatelstvu	B5
	Tiskopisy zabezpečení evakuace, potvrzení o poskytnutí osobní či věcné pomoci...	B6
	Základní údaje o obci geografické a demografické údaje, významné subjekty / objekty, infrastruktura	B7
	Mapa obce s vyznačením významných objektů (OÚ, školy, apod.), zdroji ohrožení, záplavová území	B8
POMOCNÁ ČÁST OBCNÁ	Nahlášení mimořádné události	C1
	Varování obyvatelstva	C2
	Improvizované ukrytí	C3
	Evakuace, evakuační zavadadlo	C4
	Improvizovaná ochrana	C5
	Humanitární pomoc	C6
	Následná opatření	C7

povinnost v oblasti distribuce ochranných roušek a provedení jodové profylaxe. Následně musejí orgány obce spolupracovat s orgány krizového řízení ORP nebo kraje mimo jiné při zásobování ukrytého obyvatelstva, při přípravě a provedení evakuace a dalších opatřeních. Při evakuaci obyvatelstva (ať již samovolné nebo řízené) musejí orgány obce zejména vést přehled o počtech a jménech evakuovaných z dané obce, případně poskytovat záchranářům součinnost při evakuaci tělesně handicapovaných osob. V neposlední řadě musejí být orgány obce po provedení evakuaci schopny zachovat činnost svého úřadu i v provizorních podmínkách v místě příjmu evakuovaných obyvatel. Všechny výše uvedené činnosti (a mnoho souvisejících) musejí být orgány obce schopny řešit v podmínkách radioaktivního (nebo jiného) zamoření a zaměstnanci obecního úřadu budou nuceni po určitou dobu pracovat v režimu improvizovaného ukrytí a improvizované ochrany osob.

Vzorová plánovací dokumentace

Z předchozího popisu vyplývá, že povinnosti a činnosti, které mají orgány obce zabezpečovat, jsou natolik organizačně náročné, že je vhodné mít vytvořenu určitou plánovací dokumentaci pro činnost starosty obce, případně pro činnost krizového štábu obce, pokud si jej starosta zřídil. HZS kraje se tímto problémem zabývá již od roku 2001, kdy byl zpracován vzor „Plánu činnosti orgánů obce pro případ radiální havárie JE Dukovany“ jako základního dokumentu obce pro zabezpečení úkolů a opatření prováděných na ochranu životů, zdraví a majetku obyvatel v katastru obce, která se nachází

v zóně havarijního plánování Jaderné elektrárny Dukovany pro případ vzniku mimořádné události 3. stupně – radiální havárie. O rok později byl vytvořen vzor „*Plánu činnosti orgánů obce při mimořádné události*“, který je zaměřen obecně na řešení mimořádných událostí v katastru obce. Vzory plánů bylo možné volně stáhnout z webových stránek HZS kraje (www.firebrno.cz) a v rámci Jihomoravského kraje tuto možnost využilo 110 obcí z celkového počtu 702.

Plán odezvy

V roce 2010 bylo rozhodnuto vytvořit nový vzor plánu, zaměřeného na konkrétní postupy při řešení nejčastěji se vyskytujících mimořádných událostí v kraji, opět ale s přihlédnutím ke konkrétním specifikům dané obce. Dokument byl nazván „*Plán odezvy orgánů obce na vznik mimořádné události*“ (dále jen „*plán odezvy*“) a byl strukturován v souladu s novelizovanou krizovou legislativou na tři části – základní, operativní a pomocnou. Pro lepší orientaci v dokumentu jsou jednotlivé části barevně odlišeny.

Základní část obsahuje přehlednou tabulku s obsahem plánu odezvy a s hypertextovými odkazy na jednotlivé části a dále způsob zajištění akceschopnosti, tzn. složení krizového štábu obce včetně kontaktů na jednotlivé členy, a určení pracoviště krizového štábu obce. V rámci poskytování metodické pomoci doporučil HZS kraje starostům obcí možné složení krizového štábu obce. Z hlediska obsahu základní části je za stěžejní považována analýza ohrožení obce, tedy čím, v jakém rozsahu a jakým způsobem je daná obec ohrožena. Analýza je rozdělena na dvě části. V první z nich jsou zahrnuta ohrožení, jejichž vznik lze očekávat kdekoli na území kraje a postupy pro řešení těchto hrozeb jsou v plánu odezvy uvedeny jako „povinné“, tedy jsou zahrnuty v plánech odezvy všech obcí. K těmto hrozbám patří zejména únik nebezpečné látky při přepravě, přivalové deště, vichřice/tornáda, požáry, dlouhodobé narušení dodávek elektřiny a dlouhodobé narušení dodávek pitné vody. Do druhé části analýzy byly ve spolupráci HZS kraje a obce při zpracování plánu odezvy doplněny ty další specifické hrozby, které jsou pro dané území aktuální, např. únik nebezpečné látky ze stacionárního zařízení, povodně (přírodní, zvláštní), hromadná silniční/železniční nehoda, dlouhodobé narušení dodávek plynu/tepla a samostatně také radiální havárie (tj. nikoli jako součást postupů pro únik nebezpečné látky ze stacionárního zařízení). Základní část také obsahuje přehled souvisejících právních předpisů a dále přehled povinností starosty obce a obecního úřadu, vyplývajících ze zákona o integrovaném záchranném systému a z krizového zákona.

V **operativní části** jsou krok po kroku rozpracovány konkrétní postupy činnosti krizového štábu obce pro definované hrozby. U každého kroku, resp. činnosti, jsou v plánu odezvy uvedeny hypertextové odkazy na další části plánu (zejména do pomocné části pro případ, že by si starosta nebyl jistý, jak má řešit např. evakuaci, koho má kontaktovat apod.). U některých

typů mimořádných událostí (únik nebezpečné látky ze stacionárního zařízení, přirozené nebo zvláštní povodně a radiální havárie) jsou vytvořeny odkazy na již zpracované dokumenty (povodňové plány, vnější havarijní plány nebo *plány opatření pro případ vzniku mimořádné události*, které byly zpracovány pro území v okolí provozovatelů nebezpečných látek s „podlimitním množstvím“).

Pomocná část je rozdělena na obecnou a konkrétní. V obecné části jsou popsány hlavní zásady pro hlášení vzniku mimořádné události, pro varování, provádění improvizované ochrany a improvizovaného ukrytí obyvatelstva, zásady evakuace, organizování humanitární pomoci, nouzového přežití a následných opatření tak, aby orgány obce měly k dispozici stručné a jasné informace k dané činnosti, kterou mají provádět.

Konkrétní část slouží pro shromažďování potřebných dat v oblasti kontaktů na důležité subjekty, přehledu sil a prostředků, jsou zde uvedeny údaje o zařízeních nouzového přežití, prvcích varování a také vzory tísňových zpráv pro obyvatelstvo.

Plán odezvy je sice obsáhlý, nicméně obsahuje veškeré informace, které starosta obce nebo jeho krizový štáb potřebuje, resp. může využít, při řešení mimořádné události nebo krizové situace. Prakticky ale starosta obce při řešení konkrétní mimořádné události použije hlavně tři až čtyřstránkový konkrétní postup a ostatní součásti plánu odezvy jsou provázány hypertextovými odkazy. V plánu odezvy je pamatováno také na činnost starosty obce v době, kdy mimořádná událost přeroste v krizovou situaci (je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav).

Metodická pomoc starostům

S plánem odezvy byli starostové obcí seznámeni v rámci pravidelné přípravy na jaře roku 2011 a byl doporučen ke zpracování (za účinné spolupráce s HZS kraje) všem obcím v kraji. Následně se na HZS kraje obrátila řada starostů s žádostí o poskytnutí metodické pomoci při zpracování plánu odezvy dané obce. Metodická pomoc HZS kraje spočívá zejména v tom, že starostovi obce je vysvětlena struktura celého dokumentu a jeho náležitosti. Starostovi obce je doporučeno vytvoření krizového štábu obce (pokud již nebyl zřízen) a doplnění souvisejících údajů do plánu. Dále je doporučeno předložit zpracovaný plán odezvy k projednání zastupitelstvem obce. Takto projednaný plán odezvy slouží nejen k zajištění připravenosti na řešení mimořádných událostí a krizových situací, ale také jako doklad plnění zákonných povinností orgánů obce a často také jako doklad např. pro pojišťovny v oblasti připravenosti obce na možné hrozby. Metodická pomoc při zpracování plánu odezvy byla zatím poskytnuta více než 50 obcím v kraji a bude pokračovat i v letošním roce, včetně některých městských částí Brna. Plán je volně ke stažení na webových stránkách Portálu krizového řízení v Jihomoravském kraji (KRIZPORT) www.krizport.cz, v sekci „Dokumenty“ (o portálu KRIZPORT podrobněji viz časopis 112, č. 12/2011).

Příslušníci HZS kraje jsou si vědomi toho, že na starosty obcí je kladeno mnoho požadavků z celé škály oblastí výkonu státní správy v přenesené působnosti. Proto je jejich snahou výkon povinností orgánů obcí, vyplývajících z působnosti garantovaných HZS kraje, usnadnit (ochrana obyvatelstva, krizové řízení, požární ochrana a další). Tyto snahy (zejména poskytování metodické pomoci starostům obcí při zpracování plánu odezvy) mají dosud kladnou odezvu.

V současné době je v této oblasti asi největším problémem motivovat k tomuto kroku všechny starosty obcí v kraji. V této situaci by výrazně napomohlo legislativní zakotvení povinnosti zpracovat na úrovni obce obdobný dokument k zajištění připravenosti obce na mimořádné události nebo krizové situace (pokud ne u všech obcí, tak alespoň u těch, které jsou nějakým způsobem výrazněji ohroženy – obdoba povinnosti zpracovat povodňový plán obce). HZS kraje jakoukoli snahu v tomto směru podporuje.

por. Ing. Dana TRUBAČOVÁ, foto por. Bc. Jan DVOŘÁK, HZS Jihomoravského kraje

Předsednictví Dánska v Radě EU v oblasti civilní ochrany

DANISH PRESIDENCY
OF THE COUNCIL OF THE
EUROPEAN UNION 2012

Dne 1. ledna 2012 převzalo Dánsko od Polska předsednictví v Radě EU. Společně s Kyprem tvoří tyto země tzv. předsednické trio. Dánsko se ujalo předsednictví v Radě EU již po sedmé.

Dánsko naplánovalo více než 1500 zasedání, tj. v průměru 14 denně. Počítá však s relativně nízkým finančním rozpočtem 260 milionů DKK (přibližně 900 milionů Kč). Jde o nejnižší rozpočet v porovnání jak s minulými dánskými předsednictvími, tak s předsednictvím jiných zemí.

Priority v oblasti civilní ochrany

V dnešním globalizovaném světě je evropská spolupráce pro zajištění bezpečnosti, prosperity a zájmů členských států EU klíčovou záležitostí. Dánské předsednictví se proto snaží vyvinout společné úsilí ve všech těchto oblastech, včetně zajištění bezpečnosti potravin, potírání přeshraničních bezpečnostních hrozeb, ochrany proti nadnárodní kriminalitě a zabezpečení evropských zájmů v celosvětovém měřítku.

V oblasti civilní ochrany byly priority dánské předsednictví představeny na jednání pracovní skupiny PROCIV v lednu tohoto roku.

Nový Mechanismus civilní ochrany

Zvláštní pozornost bude věnována návrhu nového unijního Mechanismu civilní ochrany (dále jen „Mechanismus“), jenž sladí upravované činnosti civilní ochrany s článkem 196 Lisabonské smlouvy. Zásadní změnou je především sloučení Mechanismu a Finančního nástroje z roku 2007 v jediný dokument, který si klade za cíl dosáhnout vyššího stupně ochrany před mimořádnými událostmi, zlepšit připravenost a usnadnit rychlou a efektivní reakci v případě mimořádné události. Nový návrh má zjednodušit existující procedury pro sdílení a spolufinancování dopravy a zavést zjednodušená pravidla pro aktivaci Mechanismu v případě mimořádných událostí ve třetích zemích, čímž se výrazně sníží administrativní zátěž Komise i členských států.

V oblasti prevence návrh Mechanismu zavádí novou kapitolu s cílem zkvalitnit strategii EU v oblasti prevence a efektivněji ji propojit s odezvou. Členské státy mají sdílet své národní krizové plány do konce roku 2016. V oblasti připravenosti bude zřízeno Centrum odevzu na mimořádné události (Emergency Response Centre - ERC), které bude zavedeno na bázi existujícího Monitorovacího a informačního střediska (MIC). Zavádí se tzv.

Evropské kapacity odezvy na mimořádné události, a také komplementární kapacity, financované EU. V oblasti odezvy se navrhuje dočasné rozmístění kapacit v oblastech se zvýšeným rizikem vzniku mimořádné události. Od ostatních států se požaduje zajistit podporu hostitelskému státu v souladu s přijatými závěry Rady. Pokud jde o vnější dimenzi, navrhuje se poskytovat asistenci prostřednictvím Mechanismu také na žádost OSN nebo jiných relevantních mezinárodních organizací. Finanční opatření jsou zahrnuta v nové kapitole. Opatření týkající se dopravy jsou zjednodušena a zavádějí se revidované podmínky pro spolufinancování až do výše 85 % celkových nákladů a do 100 % nákladů v limitovaných případech při splnění určitých kritérií. Očekává se, že návrh nového Mechanismu bude diskutován i během dalších nadcházejících předsednictví.

Využívání zkušeností

Prioritou dánské předsednictví je také zlepšení civilní ochrany prostřednictvím získaných zkušeností „lessons learnt“. K tomuto tématu uspořádalo Dánsko v lednu tohoto roku v Kodani seminář, na základě kterého bude pracovní skupině civilní ochrany PROCIV předložen návrh závěrů Rady. Záměrem semináře bylo přispět k vytvoření rámce pro budoucí tvorbu strukturovaného programu v oblasti získaných zkušeností. Také nový návrh Mechanismu vyzývá k posílení programu „lessons learnt“ a k zaměření se na zkušenosti ze zásahů, školení a cvičení. Seminář se zabýval dvěma hlavními tématy, a to sběrem dat, jejich analýzou a informováním z jednotlivých zásahů a šířením a implementací získaných zkušeností. Efektivní využití získaných zkušeností ze zásahů civilní ochrany by mělo dále přispět ke zdokonalení při postupné tvorbě nového Mechanismu. Seminář se účastnili zástupci všech členských států EU, Evropské komise (dále jen „Komise“) a Sekretariátu Rady. Během semináře byla diskutována hodnota využívání získaných zkušeností ke zkvalitnění spolupráce EU v oblasti civilní ochrany a byla vyzdvížena potřeba systematického, cíleného a promyšleného přístupu ke shromažďování, analýze, šíření a implementaci získaných zkušeností. Rovněž byla zdůrazněna potřeba dosažení systému, který by byl praktický a snadno aplikovatelný, a to z důvodu vzrůstajícího počtu misí EU a s tím souvisejícího vzrůstajícího počtu vyslaných expertů a také s přihlédnutím k rozdílnosti jednotlivých misí. Identifikovány byly čtyři fáze jako nezbytný předpoklad pro komplexní a efektivní rámec procesu získávání zkušeností:

- sběr dat a informací od zasahujících jednotek PO,
- analýza a ověřování relevantních informací,
- šíření znalostí/získaných zkušeností,
- implementace získaných zkušeností.

Komise byla na semináři vyzvána dále rozpracovat program získaných zkušeností a vzít přitom do úvahy diskuzi na semináři. Bude potřeba dále se zabývat celkovým managementem programu, organizací, personálními otázkami a procedurami a v neposlední řadě také finančními aspekty. Téma se bude dále diskutovat, např. na jednání Výboru pro civilní ochranu (CPC).

Další aktivity

V roce 2009 byl během švédského předsednictví přijat Akční plán v oblasti chemických, biologických, radiálních a nukleárních (CBRN) látek, který obsahuje 124 doporučení, z nichž je 14 klíčových pro tuto oblast. V rozhodnutí Rady z roku 2009 je uvedeno, že Komise musí vypracovat zprávu o jeho plnění. Očekává se, že tato zpráva bude prezentována právě během dánské předsednictví, které pak naváže na práci v této oblasti a případně navrhne další nezbytné kroky.

Záměrem dánské předsednictví je také podpořit sdílení informací mezi pracovními skupinami ohledně témat týkajících se civilní ochrany. Proto budou předsedové ostatních pracovních skupin zváni na ad hoc bázi, aby skupinu PROCIV informovali o relevantních tématech. Především bude spolupráce probíhat s pracovní skupinou pro humanitární pomoc (COHAFA), a to i z důvodu spojení civilní ochrany a humanitární pomoci v jediné DG ECHO. Bude také pokračovat spolupráce s mezinárodními organizacemi, jako je například Úřad OSN pro koordinaci humanitární pomoci (UN OCHA).

Na konci dánské předsednictví se uskuteční 28. setkání generálních ředitelů civilní ochrany, a to v termínu 11. až 13. června 2012 v Kodani. Setkání generálních ředitelů pořádá každý předsednický stát na svém území a agenda vždy obsahuje nejdůležitější strategické otázky ve vztahu k současné civilní ochraně.

Dne 1. července 2012 převezme předsednictví v Radě EU (včetně předsednictví v pracovní skupině PROCIV) Kypr, který bude posledním státem v rámci stávajícího předsednického tria.

pplk. Ing. Daniel DITTRICH,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR poskytované nestátním neziskovým organizacím na plnění projektů grantů v roce 2012

Ministerstvo vnitra prostřednictvím MV-generálního ředitelství HZS ČR (dále jen „MV-GR HZS ČR“) v rámci rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 218/2000 Sb.“) a podle usnesení vlády ČR ze dne 1. února 2010 č. 92 o Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy, poskytuje v roce 2012 neinvestiční dotaci ze státního rozpočtu ČR (dále jen „dotace“):

a) podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb. občanským sdružením, vyvíjejícím činnost podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů,

b) podle § 7 odst. 1 písm. i) zákona č. 218/2000 Sb. obecně prospěšným společností, zřízeným podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

c) podle § 7 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb. účelovým zařízením registrovaných církví a náboženských společností, zřízeným podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a o postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů, pokud vykonávají alespoň některou činnost vyjmenovanou v tomto ustanovení (dále jen „neziskové organizace“).

Na rok 2012 bylo vyhlášeno MV-GR HZS ČR v oblasti požární ochrany, integrovaného záchranného systému, ochrany obyvatelstva a krizového řízení celkem osm grantů pro okruh žadatelů z řad neziskových organizací.

Uvedené granty vycházely z hlavních dotačních oblastí státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím, které MV-GR HZS ČR stanovuje již několik let na kalendářní rok, ve kterém je poskytována dotace. Zmíněné hlavní oblasti státní dotační politiky jsou vydávány usnesením vlády, na rok 2012 v příloze usnesení vlády ze dne 15. června 2011 č. 450 o hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2012.

Vyhlášené granty v oblasti požární ochrany, integrovaného záchranného systému,

Hlavní oblast státní dotační politiky	Podporované aktivity
Tělesná výchova a sport	Zvyšování fyzické zdatnosti, získávání specifických dovedností, sportovní soutěže.
Vzdělávání a lidské zdroje	Preventivně výchovná a vzdělávací činnost obyvatelstva, publikační a informační činnost, propagace.
	Podpora systému odborné přípravy, zvyšování odborné kvalifikace, podpora akceschopnosti ostatních složek integrovaného záchranného systému.

Název neziskové organizace	Výše poskytované dotace
Zájmové sdružení hasičských hudeb ČR – občanské sdružení	100 000 Kč
Sdružení přátel svatého Floriána	50 000 Kč
Česká speleologická společnost	123 000 Kč
Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR	66 000 Kč
Skalni záchranná služba v CHKO Broumovsko, o.s.	140 000 Kč
Asociace velitelů hasičských záchranných podniků, o.s.	85 000 Kč
Český červený kříž	166 000 Kč
Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	8 222 000 Kč
Česká asociace hasičských důstojníků, o.s.	381 000 Kč
Moravská hasičská jednota, o.s.	541 000 Kč
Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství	1 245 000 Kč
Citadela Bruntál	359 000 Kč
Česká hasičská jednota	488 000 Kč
Český svaz požárního sportu	70 000 Kč
Česká hasičská sportovní federace, o.s.	400 000 Kč
PRO RESCUE, o.p.s.	102 000 Kč
Vodní záchranná služba ČČK	210 000 Kč
Search and Rescue Czech republic	25 000 Kč
Diakonie Českobratrské církve evangelické	70 000 Kč
Celkem	12 843 000 Kč
Zatím neposkytnuto	
Svaz záchranných brigád kynologů ČR	157 000 Kč
CELKEM	13 000 000 Kč

ochrany obyvatelstva a krizového řízení se týkaly dvou hlavních oblastí státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2012.

Vyhlášené granty byly veřejně publikovány v časopise 112 a zveřejněny na internetové stránce MV-GR HZS ČR.

O poskytnutí a výši dotace rozhodoval generální ředitel HZS ČR na základě návrhu grantové komise MV-GR HZS ČR, která jednala o navržení dotace v listopadu 2011 a prosinci 2011.

Pro neziskové organizace je v roce 2012 vyčleněna v rozpočtu MV-GR HZS ČR dotace ve výši 13 milionů Kč.

Přiznání dotace nestátním neziskovým organizacím bylo schváleno ministrem vnitra. Seznam výše přiznané dotace, včetně názvů projektů je uveřejněn na www.hzscr.cz, v sekci jednotky PO, rubrika dotace a granty.

Dotace se poskytuje na základě vydaných rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR. Celkem bylo vydáno (ve smyslu § 14 zákona

č. 218/2000 Sb.) 53 rozhodnutí o poskytnutí dotace a neziskové organizace budou plnit v rámci osmi vyhlášených grantů 53 projektů. Na plnění dalšího jednoho projektu nebylo vydáno rozhodnutí z důvodu nereagování občanského sdružení na dopis MV-GR HZS ČR ve věci zaslání upravené žádosti o dotaci.

Z celkového objemu dotace, která je v rozpočtu MV-GR HZS ČR na rok 2012 nárokována, zůstává neposkytnuto 157 000 Kč občanskému sdružení Svaz záchranných brigád kynologů ČR z důvodů výše uvedených.

Dotace vyčleněná pro neziskové organizace v roce 2012 v rozpočtu MV-GR HZS ČR byla celá přidělena a je poskytována na základě rozhodnutí uvedeným 19 neziskovým organizacím (jedná se o 17 občanských sdružení, jedno účelové zařízení církve a jednu obecně prospěšnou společnost). Jednomu občanskému sdružení zatím dotace poskytnuta nebyla.

kpt. Ing. Alena VESELÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Země s největší četností zemětřesení

Na základě pozvání generálního ředitele pro vědu a zahraniční vztahy HU Chunfenga z Úřadu pro zemětřesení Čínské lidové republiky (China Earthquake Administration, dále jen „CEA“), jehož hlavním úkolem je vedle zemětřesení i řešení následků jiných mimořádných událostí, navštívil v listopadu loňského roku bývalý generální ředitel HZS ČR Ing. Miroslav Štěpán s doprovodem Čínskou lidovou republiku (ČLR).

Na uvedenou cestu nebyly čerpány žádné finanční prostředky z rozpočtu MV-generálního ředitelství HZS ČR, neboť se účastníci rozhodli, že vzhledem k ekonomické situaci si budou náklady hradit z vlastních prostředků. Účelem bylo získání poznatků z oblasti řešení následků mimořádných událostí v ČLR a z přípravy a činnosti týmů pro vyhledávání a záchranu osob ze sutin (USAR). Cesta byla reciproční akcí k přijetí viceadministrátora CEA s doprovodem, které se uskutečnilo v České republice v srpnu loňského roku. Vedlejším úkolem bylo zjistit, jak je řešena ochrana obyvatelstva a požární ochrana v ČLR.

Jednání bylo zahájeno přijetím v sídle CEA v Pekingu. Za čínskou stranu vedl jednání viceadministrátor CEA.

Z přednesené prezentace vyplývají následující poznatky:

- ČLR je zemí s největší četností zemětřesení na světě, jejichž intenzita bývá často vysoká (8,2 stupně Richterovy stupnice v roce 2008) a důsledky katastrofické (242 000 mrtvých v roce 1976, 90 000 mrtvých v roce 2008).

- CEA zodpovídá za výzkum, prevenci a řešení následků zemětřesení. Na základě zákona o mimořádných událostech z roku 1995 rovněž vytváří sekretariát Úřadu pro řešení následků mimořádných událostí vlády ČLR, který koordinuje

činnost záchranných složek při řešení následků všech velkých mimořádných událostí (MU). CEA má 13 000 zaměstnanců (z toho 70 % tvoří technický personál), člení se na 11 odborů, v podřízenosti má pět výzkumných ústavů a 10 dalších vědeckých institucí. Dále má v podřízenosti 30 provinčních ředitelství, která přímo koordinují praktickou činnost v jednotlivých provinciích ČLR.

- Pro případ MU je ČLR rozdělena na šest regionů, ve kterých je k dispozici

dohromady 1 000 000 dobrovolníků. Na ústřední úrovni existují čtyři týmy pro vyhledávání a záchranu (CISAR) určené na likvidaci následků všech druhů MČ. Na úrovni provincií je k dispozici 38 ÚSAR týmů.

- Pro případ MČ jsou vytipována místa pro náhradní ubytování (např. pro více než 27 000 osob v Pekingu) a evakuační prostory.

- Prevence je považována za nejdůležitější a nejlevnější opatření; na území ČLR je rozmístěno 415 velkých seismických stanic. V CEA platí zásada 3+1- prevence, připravenost, reakce, věda a technologie. CEA se ve své činnosti soustřeďuje na zdokonalování stavebních norem, zabezpečení objektů vyrábějících nebo skladujících nebezpečné látky, vzdělávání a informování obyvatelstva, zlepšování a modernizaci právního systému.

- Při zemětřesení v roce 1988 dorazily první záchranné jednotky na místo po čtyřech dnech, v roce 2008 již po 20 minutách (místa byla stejně odlehlá); po 30 minutách vyjelo k zásahu 10 000 vojáků, do 24 hodin zasahovalo již 50 000 záchrannářů a vojáků. Prezident ČLR odletěl v roce 2008 na místo zemětřesení již 90 minut po vyrozumění.

- Představitelé CEA se domnívají, že následky MČ jsou devastující především v méně rozvinutých zemích (např. Haiti). Proto se snaží zvýšit úroveň ČLR v oblasti prevence a řešení následků MČ. Předpokládá se, že celá ČLR bude mít v roce 2020 odolnost „středně rozvinuté země“ a bude dobře připravena na zemětřesení o síle do 6 stupňů Richterovy stupnice.

Příprava záchrannářů

Dalším bodem programu byla návštěva Čínské národní výcvikové základny pro pozemní vyhledávání a záchranu. Do činnosti byla uvedena v roce 2008 jako první profesionální zařízení tohoto druhu v ČLR. Areál má plochu přibližně 130 000 m², zastavěná plocha činí 17 000 m². Jejím úkolem je zabezpečování výcviku SAR týmů i výchova a vzdělávání obyvatelstva. Součástí základny jsou učebny, ubytovací zařízení pro frekventanty, různá stanoviště pro výcvik a tělocvičny. Zvláště pozoruhodný je promítací sál s 3D projekcí a budova simulující stavbu zhroutenou po zemětřesení. Úhel sesuvu je 60°. Orientace i veškeré činnosti v ní jsou obtížné a přispívají k realitě výcviku v praxi.

Poslední částí odborného programu byla návštěva Centra monitorování zemětřesení ČLR (dále jen „Centrum“), které bylo založeno v roce 2004. Centrum se zabývá především monitorováním, sběrem, ukládáním a vyhodnocováním dat o zemětřesení, ale podílí se i na aplikovaném výzkumu v této oblasti. Využívá historické záznamy o zemětřeseních, které byly v ČLR vedeny v průběhu posledních 4000 let. Nejobtížnějším úkolem geofyziky je včasná předpověď zemětřesení.

Z přednesené prezentace a následné prohlídky Centra vyplynuly následující poznatky:

- Centrum získává data ze sítě 152 hlavních a 752 vedlejších seismologických stanic,
- má povinnost vypracovat do 15 minut prvotní zhodnocení a do 25 minut vyhodnocení mimořádné události s doporučeními, do 30 minut zpracovává informace ze zasažené oblasti,
- varování/informace o zemětřesení se vydává pro vládu a orgány státní správy i pro obyvatelstvo,
- v celosvětovém měřítku se povedlo včas předpovědět zemětřesení pouze jedenkrát, a to v ČLR v roce 1975, kdy byla vydána předpověď o budoucím zemětřesení v severovýchodní Číně několik měsíců předem a upřesnění bylo vydáno dva dny před otřesy o síle 7,3 stupně Richterovy stupnice,
- právo oficiálně vyhlásit varování o budoucím zemětřesení mají jen orgány vlády.

V průběhu celé cesty byly získány následující poznatky:

1. Bylo zjištěno, že v ČLR existuje na centrální úrovni Úřad pro požární ochranu, který má však pouze koordinační úkoly.

Neexistuje organizace „civilní ochrana/obrana“, mnohé činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva však vykonává CEA.

2. Celková odborná úroveň CEA i navštívených zařízení je velice dobrá.
3. CEA si velmi váží významu mezinárodní spolupráce, spolupracuje s přibližně 50 vybranými zeměmi celého světa, především se Singapurem, dále s Austrálií, Francií, Novým Zélandem, USA aj.
4. CEA má značný zájem také o spolupráci s HZS ČR. Čínská strana vyjádřila ochotu přijmout na kurz/stáž v ČLR zástupce ÚSAR týmu HZS ČR nebo specialisty z HZS ČR.

Po vyhodnocení cesty do ČLR bylo shledáno, že je účelné v rámci možností pokračovat ve spolupráci s CEA. Bylo předběžně dohodnuto zpracování „Memoranda o spolupráci mezi CEA a HZS ČR“, které by mohlo být podepsáno ještě v průběhu tohoto roku a bylo by základem pro možnou účast našich expertů a záchrannářů na případném výcviku v čínských centrech.

Ing. Milan HRON,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autora

Činnost Základny logistiky Olomouc v roce 2011

Příspěvek přináší odpovědi na otázky jak Základna logistiky Olomouc v uplynulém roce naplňovala své poslání v rámci HZS ČR a jak plnila úkoly stanovené v aktualizovaném Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.

Pořizování a distribuce materiálu

V oblasti pořizování a distribuce materiálu se Základna logistiky Olomouc (dále jen „ZL“) podílela na pořizování a distribuci speciálních hasiv – pěnidel a zajišťovala distribuci pohonných hmot, které MV-generální ředitelství HZS ČR pořídilo cestou Správy státních hmotných rezerv a Celní správy ČR.

V průběhu roku byly dále pořizovány a vydávány HZS krajům také požární žebříky, zásahová obuv, sorbenty a další materiál a věcné prostředky PO (řetězové pily, rozbrušovací pily, plovoucí čerpadla). Celková hodnota vydaného materiálu (hasiv – pěnidel bylo vydáno a rozvezeno přes 117 t, bylo předáno 595 000 l nafty a 90 000 kg sorbentů) činila bezmála 36 milionů Kč.

V závěru roku byly pořízeny prostředky pro zásahy HZS ČR u dopravních nehod, které budou vydávány v průběhu prvního čtvrtletí roku 2012, a byl pořízen další materiál v celkové hodnotě devět milionů korun, který bude zařazen do materiálových zásob pro nouzové přežití obyvatelstva a pro záchranné a likvidační práce.

Udržování centrálních zásob materiálu

V oblasti udržování centrálních zásob materiálu byly splněny tři dlouhodobé cíle:

Byl dokončen program prvotního přebírání a kontroly funkčnosti majetku zúčtovaného podle opatření Ministerstva financí č.j. 221/84067/2001 (Materiál CO). Dále již bude prováděna jeho běžná údržba a revize. Pokud se v průběhu roku vyskytne požadavek na zpětné převzetí těchto prostředků ze strany HZS krajů nebo obcí, je ZL připravena tyto odsuny do svých skladových zařízení zabezpečit a materiál převzít.

Bylo dokončeno doplnění veškerého plánovaného materiálu v Národní základně humanitární pomoci ve Zbirohu (dále jen „NZHP“), která tvoří základní prvek pro poskytování materiálové humanitární pomoci do zahraničí i v rámci ČR. V NZHP byl soustředěn rozhodující materiál pro nouzové přežití obyvatelstva pro 450 osob a dále dostatečný sortiment a množství materiálu potřebného pro záchranné a likvidační práce pro likvidaci havárie nebo živelní pohromy. V průběhu roku se NZHP zapojila do celkového systému poskytování

humanitární pomoci v rámci HZS ČR, poskytovala materiál pro záchranné práce při vzniku lokálních povodní na Plzeňsku a připravovala humanitární materiálovou pomoc pro Japonsko postižené přírodní katastrofou. Připravenost NZHP také prověřila při své návštěvě komisařka EU pro humanitární pomoc a konstatovala, že ZL je připravena výborně.

Bylo dokončeno doplnění ostatních centrálních zásob, určených pro nouzové přežití obyvatelstva a pro záchranné a likvidační práce ve skladech Vlastislav, Drahanovice, Hluboká, Skuteč a Kamenice, a tyto zásoby byly uvedeny do stavu plné připravenosti. Pro nouzové přežití je připraven materiál až pro 750 osob, včetně kompletního materiálu pro výstavbu pěti materiálových základů humanitární pomoci. Je připraven i další materiál, jako například více než 10 000 příkrývek, 12 000 souprav náhradního oblečení, přes 20 000 spacích pytlů. Materiál pro záchranné a likvidační práce je připraven k výdeji hlavně pro odstraňování následků živelních pohrom (například bezmála 3000 vysoušečů zdiva, přes 170 000 povodňových pytlů a mnoho dalšího potřebného materiálu a ochranných prostředků, jak pro zasahující jednotky PO, tak pro samotné postižené obyvatelstvo).

Ostatní logistické služby

V oblasti poskytování ostatních logistických služeb se ZL soustředila na dvě činnosti, které pro HZS krajů zabezpečuje:

1. Poskytování a výstavba nafukovacích stanových kompletů, které jsou využívány zejména při pořádání různých služebních, sportovních nebo jiných společenských událostí, nebo při pořádání různých cvičení nebo ukázek. V uplynulém roce tyto prostředky byly využity při akcích HZS ČR v Ostravě, Pelhřimově,

Přibyslavi nebo při cvičení složek IZS na téma srážka vlaku, pořádaném HZS Středočeského kraje.

ZL se také významně podílela na materiálním zajištění cvičení Meridiens, Raley Rejvíz nebo Modex.

2. Stavba tribun pro služební akce. V loňském roce byly tribuny postaveny při akcích HZS ČR v Brně, Pelhřimově a Zbirohu nebo při akci Policie ČR v Praze.

Prezentační akce

V oblasti výcvikové a školicí činnosti byla ZL požádána o předvedení mnoha ukázek zaměřených jak na centrální zásoby materiálu, tak na celkovou činnost ZL v rámci HZS ČR. Byly uskutečněny ukázky pro příslušníky HZS Pardubického, Olomouckého, Plzeňského, Zlínského kraje, HZS kraje Vysočina a ŠVZ HZS ČR. Prezentační akce se pořádaly rovněž pro pracovníky krizových štábů nebo starosty pověřených obcí například Pardubického kraje, nebo pracovníky krizových štábů kraje Vysočina, Jihočeského kraje a Karlovarského kraje. Ukázky byly přijímány s povděkem a byla vyjádřena spokojenost i s úrovní informací a možnostmi poskytované pomoci ze strany ZL v daném regionu. Zároveň byly také projednávány otázky vyžadování materiálové pomoci a její co nejrychlejší realizace do postižených oblastí.

Na úvodní otázky je možné proto odpovědět slovy splněno, zabezpečeno. ZL jako celek je připravena svými silami a prostředky poskytovat pomoc v oblasti své působnosti a podporovat veškerou činnost HZS krajů. Materiálové zásoby jsou připraveny pro pomoc obyvatelstvu ČR při vzniku havarijních a krizových situací.

Ing. Jiří NĚMEČEK, ředitel Základny logistiky Olomouc, foto archiv autora

Veletrh Pragoalarm/Pragosec 2012 ve znamení novinek

Ve dnech 5. až 7. června letošního roku se v areálu Výstaviště v Praze-Holešovicích uskuteční v pořadí již 19. ročník mezinárodního veletrhu zabezpečení a požární ochrany Pragoalarm/Pragosec. Organizátor veletrhu, společnost Incheba Praha, a.s., připravuje pro vystavovatele a jeho návštěvníky řadu zajímavých novinek.

Požární ochrana staveb

Ve spolupráci s odbornými partnery připravuje v rámci doprovodného programu odbornou konferenci, zaměřenou na požární ochranu staveb a stavenišť. Jedním z aktuálních témat bude požární ochrana kulturních památek a s ní související prezentace novinek v oblasti požárně bezpečnostních zařízení. Na konferenci jsou proto vedle odborníků z oblasti požární prevence zváni zástupci projektantů, stavebních inženýrů, developerů, odborníci v oblasti památkové péče nebo majitelé historických objektů.

Do tematického bloku přednášek, jejichž cílem je přesvědčit o ekonomické výhodnosti investic do bezpečnostních systémů a technologií požární ochrany, se mohou zapojit i vystavovatelé.

Představí se hasiči i policisté

Na venkovní ploše bude probíhat doprovodný program organizovaný ve spolupráci s pražskými strážníky a hasiči. K vidění budou ukázky výcviku služebních psů (např. zadržení nebezpečného pachatele), ukázky výcviku strážníků v bojových uměních, nebo ukázky zášahové činnosti příslušníků HZS hl. m. Prahy. Prezentace doplní přehlídka současné i historické zášahové techniky.

Benefity pro vystavovatele

Vystavovatelé, kteří upřednostňují jistotu kvalitně zajištěné účasti, ale nechtějí mít starosti se zařizováním veletrhu, nebo nechtějí vynakládat vysoké finanční prostředky za kvalitní prezentaci firmy na veletrhu, mohou využít speciální zvýhodněnou nabídku - získat „účast na klíč“. Ta zahrnuje registrační poplatky, výstavní plochu, expozici s vybavením, pozvánky pro partnery, propagaci, grafiku, elektrickou energii, parkování a další služby.

Osvědčená a oblíbená forma účasti na veletrhu umožňuje malým firmám prezentaci na srovnatelné úrovni s ostatními. Větší firmy, pokud nechtějí, nemusejí investovat vysoké finanční prostředky do pronájmu výstavní plochy odpovídající jejich pozici na trhu. Nad rámec výstavní plochy mohou vystavovatelé zdůraznit své postavení a posílit image aktivním zapojením do doprovodných konferencí a workshopů a využitím všech nabízených benefitů.

Nový termín konání veletrhu Pragoalarm/Pragosec na začátku léta umožňuje rozšíření expozice vystavovatelů i na venkovní plochu. Na stanovenou cenu venkovní výstavní plochy může každá firma v případě členství v partnerských sdruženích a komorách získat významnou slevu. Bonus pro členské firmy odborných partnerů veletrhu lze uplatnit i na krytou výstavní plochu v Průmyslovém paláci.

Více informací je k dispozici na alarm@incheba.cz.

Vystavovatelé s novinkami

Mezi vystavovateli nebude chybět společnost **Siemens**, která na veletrhu

představí novou generaci systému elektrické požární signalizace FS20 Sinteso MP3.0. Prezentován bude také vysokotlaký systém plynového stabilního hasicího zařízení Sinorix™ 1230 s hasivem Novec™ 1230, který vedle svých mimořádných hasebních vlastností splňuje i přísná kritéria ochrany zdraví a životního prostředí.

Atis Group, s.r.o., představí ucelenou řadu požárních detektorů EXODUS jako součást zabezpečovacího systému Texecom.

Společnost **Jablotron Alarms, a.s.**, představí ve světě unikátní celkové řešení zabezpečení. To je realizováno garantovaným spojením dodávky kvalitního alarmu, profesionální montáže, nepřetržitého dohledu a zásahu při poplachu. Pro zástupce obcí, bytových družstev a společenství vlastníků bude navrhovat řešení zabezpečení, speciálně připravená na míru jejich potřebám. Z oblasti poplachových zařízení bude prezentovat hybridní alarm JABLOTRON 100 s převratným systémem ovládání. Zájemcům o služby bezpečnostního centra předvede vlastní technologii vzdáleného dohledu a novinky spojené s řízením zásahu.

PKPO partnerem veletrhu

Na organizaci veletrhu se aktivně podílí také Profesní komora požární ochrany (PKPO), která zde bude mít svůj stánek a zajistí odborné přednášky na téma požární ochrany kulturních památek. Na veletrhu se představí účastníci soutěže Zlatý plamen 2011, členové PKPO pak budou mít, vzhledem k členství v komoře, zvýhodněné podmínky účasti.

red.

**Studentský klub požárního sportu při VŠB-TU Ostrava
ve spolupráci s SH ČMS, HZS Moravskoslezského kraje, ČAATS a městem Ostrava
vás zve na**

Akademické mistrovství v požárním sportu 2012

Termín: 2. a 3. května 2012

Zahájení: 2. května 2012 ve 12.30 hodin

Místo konání: Ostrava-Poruba, areál HZS Moravskoslezského kraje

Propozice mistrovství jsou k dispozici na www.hasicivsb.cz

Summary

Fire of paint shop

In December 2011 firefighters intervened in Liberec, North Bohemia, in a large fire of a paint booth. The intervention was complicated by the fact that the company staff couldn't cut off the electric current from the operation area. p. 4

New concept of fire prevention

The General Directorate of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic has prepared a new concept of fire prevention for the years 2012 to 2016. In the context of current political and economic situation some of the views of the goals of fire prevention had to be re-evaluated. p. 6

Standards for explosion fuses

Changes in legislation modified procedures of production, marketing, and application methods of explosion fuses. Used in hazardous areas, in emergency these fuses can save property and avoid any danger to persons. p. 8

Development of sprinklers

The new Quick Response thermal fuse with a high sensitivity to heat was developed in the U.S.A. This fuse increases the effectiveness of sprinklers intended primarily to protect people and stores. p. 10

Use of fire coatings

National Heritage Institute has updated its opinion on negative consequences of using of chemical-based fire coatings for wooden elements and structures of listed buildings. p. 13

Fire truck for urban area

Increasing number of cars causes heavy traffic problems in big cities and on major transport routes. This situation is reflected in the transport difficulties of fire units to the incident site. p. 18

Population protection and hazardous substances

The range of questions and answers on possibilities of protecting the population were offered by the 11th International Conference on Population Protection, which took place in Ostrava in February 2012. Dangerous substances (HazMat) were the main topic of the conference. p. 24

Methodological assistance to municipalities

To ensure preparedness to emergencies or crisis situations fairly wide scope of responsibilities and authorities of municipalities is set. The FRS CR provides them an extensive methodological assistance in this area. p. 26

Danish Presidency of the EU Council

On 1 January 2012 Denmark took over the Presidency within the European Council from Poland. Priorities of the Danish presidency in the field of civil protection were presented in the meeting of the PROCIV Working Group (Civil Protection Committee) in January this year. p. 28

2011 Annual Statistics

Statistical survey of fires and rescue activities of Czech fire units and other bodies of the Integrated Rescue System in 2011. Supplement

Brand in der Lackierwerkstatt

Im Dezember 2011 bekämpften Feuerwehrleute in Liberec Brand in einer Lackierbox. Den Einsatz erschwerte die Tatsache, dass es den Angestellten der Firma nicht gelang, den Strom im Betrieb auszuschalten. S. 4

Neues Konzept des vorbeugenden Brandschutzes

Die Generaldirektion des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik erarbeitete ein neues Konzept des vorbeugenden Brandschutzes für den Zeitraum 2012 – 2016. Im Zusammenhang mit der aktuellen politisch-ökonomischen Lage musste das Herangehen an manche Ziele des vorbeugenden Brandschutzes angepasst werden. S. 6

Explosionsschutz-Sicherungen

Änderungen von Rechtsvorschriften beeinflussten die Art der Produktion, die Markteinführung und die Anwendungsweise der Explosionsschutz-Sicherungen. In Räumen mit Explosionsgefahr können die Sicherungen im Notfall das Eigentum retten und eventuelle Gefährdung von Personen verhindern. S. 8

Entwicklung im Segment der Sprinkler

In den USA wurde eine Wärme-Sicherung mit sehr hoher Empfindlichkeit gegenüber der Wärme (Quick Response) entwickelt. Sie erhöht die Wirksamkeit der Sprinkler, die vor allem dem Schutz von Personen und Lagern dienen. S. 10

Anwendung der brandsicheren Anstriche

Das Nationale Institut für Denkmalschutz aktualisierte seinen negativen Standpunkt zu den Folgen der Anwendung von chemischen brandsicheren Anstrichen an Holzelementen und -strukturen in denkmalgeschützten Bauten. S. 13

Feuerwehrfahrzeug für die städtische Bebauung

Die ständig steigende Zahl von Fahrzeugen hat nicht nur erhebliche Verkehrsprobleme in großen Städten und auf Hauptstraßen zur Folge, sondern hat auch negative Auswirkungen auf den Transport der Feuerweereinheiten zum Einsatzort. S. 18

Bevölkerungsschutz und gefährliche Stoffe

Ein Spektrum von Fragen und Antworten auf dem Gebiet des Bevölkerungsschutzes bot der 11. Jahrgang der Internationalen Konferenz Bevölkerungsschutz, die im Februar 2012 in Ostrava stattfand. Das Hauptthema der Konferenz waren gefährliche Stoffe. S. 24

Methodische Hilfe für die Gemeinden

Zur Gewährleistung der Krisenvorsorge und der Notfallplanung wurden Organen der Gemeinden verhältnismäßig umfangreiche Pflichten und Aufgabenbereiche übertragen. Das Feuerwehr-Rettungskorps bietet den Gemeinden auf diesem Gebiet methodische Hilfe. S. 26

EU-Ratspräsidentschaft Dänemarks

Am 1. Januar 2012 übernahm Dänemark die EU-Ratspräsidentschaft von Polen. Im Bereich Zivilschutz wurden die Prioritäten der dänischen Präsidentschaft auf der Tagung der PROCIV-Arbeitsgruppe im Januar d.J. vorgestellt. S. 28

Statistisches Jahrbuch 2011

Statistische Übersicht über die Brandhäufigkeit und Einsätze der Einheiten des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik und anderer Bestandteile des Integrierten Rettungssystems 2011. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktoři - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráz - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 20. února 2012 • Číslo 3/2012 vychází 12. března 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: por. Martin KASAL, HZS Karlovarského kraje

Hasiči v Polsku

Obdobně jako v dalších zemích východní Evropy, je převážná většina hasičů v Polsku ve služebním poměru v rámci Ministerstva vnitra a veřejné správy. Dobrovolná požární ochrana má svoje místo ve Státním záchranném a protipožárním systému, ale i přes zlepšující se materiální vybavení je její činnost v porovnání se zeměmi západní Evropy doplňková. Legislativní rámec pro širší působení hasičů v rámci boje s nevojenskými hrozbami není v důsledku neustálých vnitropolitických turbulencí komplexní, jako například v ČR.

Legislativa

Rozhodujícím subjektem je Státní požární ochrana (Państwo Straż Pożarna, dále jen „SPO“), jejímž zřizovatelem je stát. Její příslušníci a zaměstnanci jsou řízeni Ministerstvem vnitra a veřejné správy cestou Hlavního velitelství státní požární ochrany. Svoji činnost vykonávají na základě zákona z roku 1991 o státní požární ochraně ve smyslu dalších předpisů. SPO patří obdobně jako v ČR mezi bezpečnostní sbory.

SPO je základní složkou Státního záchranného a požárního systému (dále jen „Systém“), který vznikl na základě vyhlášky Ministerstva vnitra a veřejné správy z roku 1999. Posláním Systému je poskytovat ochranu obyvatelstvu nejen před následky přírodních a antropogenních katastrof, ale také při každodenních událostech, ohrožujících životy a zdraví obyvatel.

Činnost dobrovolných hasičů (Ochotnicza Straż Pożarna) vychází ze zákona z roku 1991 o ochraně před požáry, ve znění pozdějších předpisů, a ze zákona z roku 1989 o právu shromažďovacím. Převážná většina dobrovolných hasičů je sdružena ve Svazu dobrovolných hasičů (dále jen „Svaz“), který je z hlediska výše uvedeného zákona celostátním *samosprávným spolkem*, sdružujícím dobrovolné hasiče a právnické osoby se statutem veřejně prospěšné společnosti.

Organizace

Jak příslušníci SPO, tak dobrovolní hasiči jsou organizováni v souladu s územně administrativním členěním země. Hlavnímu velitelství SPO je podřízeno 16 vojvodských velitelství. Jim je podřízeno 335 okresních a městských velitelství, která přímo řídí 500 stanic.

Společně s jednotkami SPO spolupůsobí v rámci plošného pokrytí území jednotkami PO také více než 3200 jednotek dobrovolných hasičů, takže na jednu jednotku připadá v průměru 100 km² území k ochraně.

V rámci Systému byly předurčeny ústřední a vojvodské operační zálohy. Ústřední operační záloha je v současné době v síle čtyř pluků, které jsou tvořeny vyčleněnými specializovanými silami a prostředky a jejich použití je dáno rozsahem a charakterem záchranné akce.

Pro mezinárodní spolupráci je v rámci SPO vytvořeno pět specializovaných záchranných skupin. Jsou to dvě skupiny pátrací a záchranné (Nowy Sacz, Gdaňsk), dvě skupiny chemiků-záchranářů (Varšava, Katowice) a jedna skupina výškového záchranářství (Varšava). Všechny skupiny se podílejí na řadě zahraničních záchranných akcí v rámci mezinárodní humanitární pomoci. Rámcové počty státních a dobrovolných hasičů jsou:

Kategorie	Počet sborů	Počet členů
státní hasiči	500	30 000
dobrovolní hasiči	3 700	430 500
mladí hasiči 12 až 18 let	7 200	90 000

Úkoly

K základním úkolům profesionálních hasičských a záchranných jednotek patří především:

- hašení požárů,
- likvidace havárií, spojených s únikem nebezpečných látek,
- technické zásahy všeho druhu,
- likvidace živelních pohrom a ekologických havárií,
- předlékařská záchranná služba.

SPO je zároveň hlavní profesionální složkou, vykonávající dohled nad dodržováním požární bezpečnostních předpisů. Úkoly, které souvisejí s preventivní činností, zabezpečuje asi 700 hasičských důstojníků. SPO je vydavatelem odborně zaměřeného měsíčníku s názvem Przegląd Pożarniczy.

K hlavním úkolům dobrovolných hasičů patří především protipožární a záchranářská činnost, zejména likvidace mimořádných událostí v místě dislokace, a to ve spolupráci s jednotkami SPO. Každoročně se takto dobrovolní hasiči podílejí na likvidaci 40 až 50 % požárů a 25 až 35 % ostatních mimořádných událostí, mezi něž patří katastrofy, živelní pohromy, nehody a havárie. V současnosti je více než 1800 dobrovolných hasičů vyškolen v poskytování první předlékařské pomoci. Tato iniciativa je v souladu s nastupujícím trendem širších záchranářských aktivit polských hasičů podle vzoru některých západoevropských zemí. Svaz je vydavatelem svazového měsíčníku s názvem Strażak (Hasič).

Financování

Hasiči v rámci SPO jsou z naprosté většiny financováni ze státního rozpočtu cestou kapitoly Ministerstva vnitra a veřejné správy; sponzorské prostředky tvoří zanedbatelnou část celkových příjmů.

Přestože dobrovolní hasiči jsou v naprosté většině příslušníky požárních jednotek obcí, které v souladu se zákonem nesou náklady na udržování a vybavení Svazu, prostředky obcí na tuto činnost jsou omezené.

Vzdělávání

Vzdělávací základna pro hasiče a záchranáře je v Polsku poměrně rozsáhlá a v rámci SPO ji tvoří:

- 17 výcvikových středisek – připravují adepty na profesionální hasiče v tzv. prvním stupni vzdělávání a odborné přípravy,
- Poddůstojnická škola v Bydhošti – připravuje hasiče-záchranáře do poddůstojnických hodností a tvoří tzv. druhý stupeň vzdělávání a odborné přípravy,
- dvě školy aspirantů (Poznaň, Krakov) – jsou zaměřené na vzdělávání tzv. aspirantů hasičských útvarů,
- Ústřední škola v Čenstochové – připravuje kvalifikované a specializované poddůstojníky a aspiranty, tvořící personál středního stupně velení v SPO,
- Hlavní (vysoká) škola požární služby ve Varšavě – připravuje odborníky a specialisty požární ochrany a ochrany obyvatelstva v magisterských a inženýrských programech na řídicí a velitelské funkce.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

PRAGUE SECURITY DAYS

... místo pro Váš business, setkání a komunikaci

22.-24. května 2012

Kongresové centrum Praha

**Nové termínové a prostorové propojení akcí FSDays 2012 a KBM 2012
přináší nejvýznamnější událost bezpečnostního průmyslu roku**

4. ročník mezinárodního veletrhu
nejnovějších trendů bezpečnostní
techniky, systémů a služeb v oborech

FIRE & SECURITY
IT PROTECTION
SAFE TRAFFIC
RESCUE PRAGUE

**IX MEZINÁRODNÍ
KONFERENCE**
BEZPEČNOSTNÍHO MANAGEMENTU

KBM2012

9. ročník Mezinárodní konference
bezpečnostního managementu

Prestižní dvoudenní odborná
a společenská událost, představí
řadu atraktivních témat ze světa
komerční i nekomerční bezpečnosti
a bezpečnostních technologií

www.praguesecuritydays.cz

Organizátor FSDays 2012

mascotte

Organizátor KBM 2012

Mediální partner

**Ministerstvo vnitra-generální ředitelství
Hasičského záchranného sboru České republiky**

Statistická ročenka 2011 Česká republika

**Požární ochrana
Integrovaný záchranný systém
Hasičský záchranný sbor ČR**

Praha 2012

Obsah

ČINNOST JPO	3	Usmrcené a zraněné osoby při požárech	23
Jednotlivé druhy událostí se zásahy JPO	3	Požáry podle okresů a krajů	24
Usmrcení a zranění hasiči při zásazích	3	Škody při požárech podle právní formy vlastnictví	26
Zásahy (včetně vícenásobných) u jednotlivých druhů událostí podle druhu JPO	4	Požáry a škody podle místa vzniku	26
Základní informace o JPO	4	Požáry - přehled v odvětvích	29
Údálosti na území pod správou obcí s rozšířenou působností	6	Požáry podle příčiny a činnosti při vzniku	31
Údálosti se zásahem vojenských hasičských jednotek	9	Podíl požárů se škodou jeden milion Kč a vyšší	31
Spolupráce JPO při zásahu	9	Velké požáry se škodou deset milionů Kč a vyšší	32
Souhrnné informace o událostech v krajích	10		
Přehled o zásazích JPO v okresech a krajích	12	PREVENCE	33
Podíl jednotlivých druhů JPO na celkovém počtu zásahů	13	Přehled plnění požární prevence HZS ČR	33
Velká cvičení složek IZS	14	Požáry - způsob uzavření	33
Negativní vlivy zásahů	14	Funkce požárně bezpečnostních zařízení při požárech	33
Jednotlivé činnosti JPO	16	Přehled vybraných údajů z činnosti HZS ČR	35
Mimořádné události ve 3. a zvláštním stupni poplachu	17		
		HUMANITÁRNÍ POMOC	36
TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ	18	EKONOMICKÉ UKAZATELE	37
		ZAHRAŇČNÍ STATISTIKY	38
CO V ROČENKÁCH NENAJDETE	19	Přímé požární škody k HDP	38
		Porovnání počtu obyvatelstva s počty úmrtí při požárech	38
POŽÁRY	23	DRUHY MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ SE ZÁSAHY JPO	39
Základní ukazatele	23		
Požáry - přehled	23		
Uchráněné hodnoty při požárech	23		

Vysvětlivky:

Ležící čárka (-)	v tabulce na místě čísla značí, že jev se nevyskytoval, nebyl sledován	OKŘ	orgány krizového řízení
Ležící křížek (x)	značí, že zápis není možný z logických důvodů	MO	Ministerstvo obrany
Index %	porovnává údaje v roce 2011 ke stavu v roce 2010 (není-li uvedeno jinak)	EU	Evropská unie
PO	požární ochrana	ZZS	zdravotnická záchranná služba
U	počet usmrcených osob	ORP	území pod správou obcí s rozšířenou působností
Z	počet zraněných osob	CTIF	Mezinárodní technický výbor pro prevenci a hašení požárů
JPO	jednotky požární ochrany	WFSC	Světové středisko požární statistiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky		
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky	Zákon č. 133/1985 Sb.	zákon o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
HZS podniků	jednotky hasičských záchranných sborů podniků	Zákon č. 238/2000 Sb.	zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů
JSDH obcí	jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí	Zákon č. 239/2000 Sb.	zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
JSDH podniků	jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků	Zákon č. 240/2000 Sb.	zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
PČR	Policie České republiky		
AČR	Armáda České republiky		
IZS	integrovaný záchranný systém		

Pokud není uvedeno jinak, jsou údaje v tabulkách a grafech za rok 2011

Poznámka: statistické údaje z prověřovacích a taktických cvičení nejsou součástí tabulek, grafů a mapek této publikace - informace o nich jsou uvedeny na str. 35.

Činnost JPO

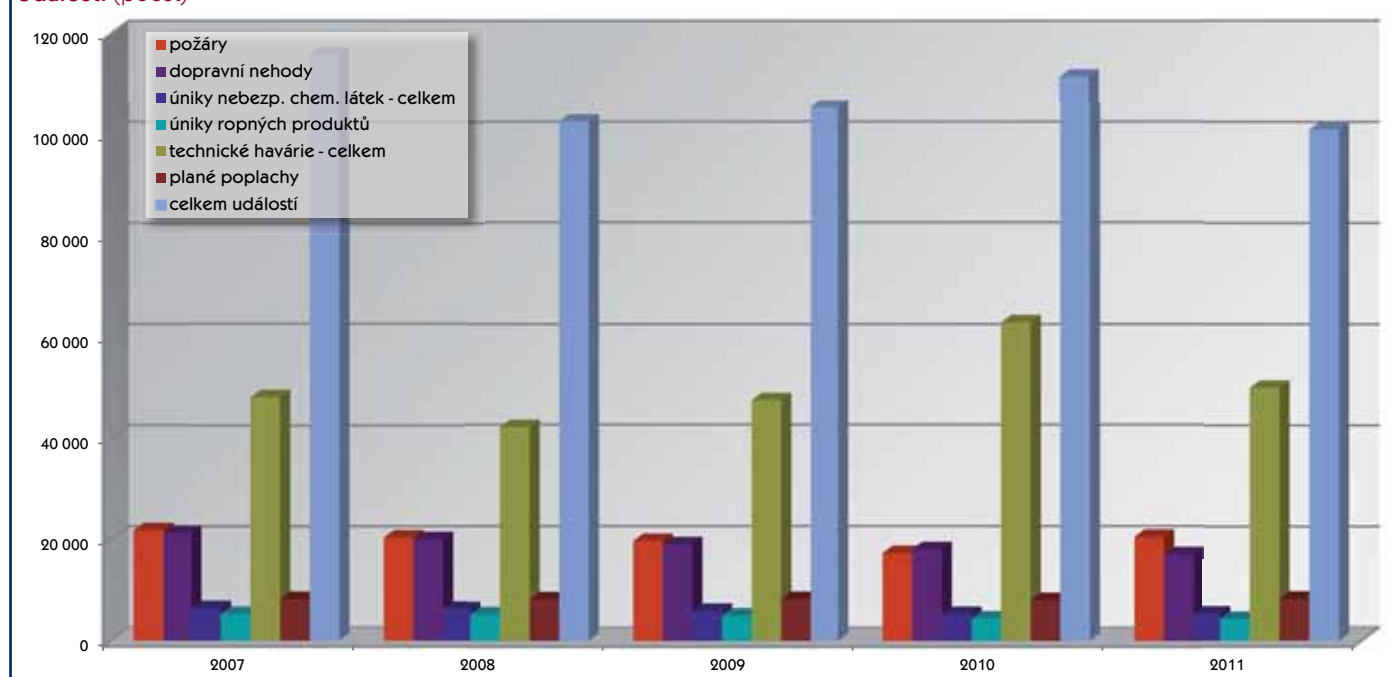
Jednotlivé druhy událostí se zásahy JPO (počet)

Druh události	Počet událostí					Index %
	2007	2008	2009	2010	2011	
požáry	21 835	20 406	19 681	17 296	20 511	119
dopravní nehody	21 270	20 063	19 004	18 053	17 061	95
živelní pohromy	10 044	5 599	5 240	- ^{*)}	- ^{*)}	- ^{*)}
úniky nebezpečných chemických látek celkem	6 377	6 242	5 916	5 300	5 285	100
z toho ropné produkty	5 235	5 218	4 991	4 407	4 251	96
technické havárie celkem	48 010	42 104	47 412	62 961	50 035	79
z toho technické havárie	29	10	21	19	17	89
technické pomoci	44 765	38 916	44 187	58 948	45 736	78
technologické pomoci	1 042	770	761	744	652	88
ostatní pomoci	2 174	2 408	2 443	3 250	3 630	112
radiační nehody a havárie	0	0	0	0	1	x
ostatní mimořádné události	166	17	10	2	6	300
plané poplachy	8 148	8 194	8 251	8 037	8 202	102
Celkem	115 850	102 625	105 514	111 649	101 101	91

Poznámka: Do celkového počtu je také zahrnuto 9 událostí, které byly likvidovány v zahraničí.

^{*)} – Od r. 2010 platí změna při evidenci živelních pohrom. Mimořádné události vzniklé následkem škodlivě působících přírodních sil a jevů (včetně počasí), které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí a při nichž jednotky PO provádějí záchranné a likvidační práce, jsou evidovány podle převažující činnosti při zásahu a jsou opatřeny specifickým příznakem, který umožňuje sledovat příčinu mimořádné události. Z tohoto pohledu je členění zásahů u událostí vyvolaných negativním působením přírodních sil a jevů za rok 2011 následující: celkem 5 964 zásahů, z toho 37 u požárů (způsobených zejména bleskem), 82 u dopravních nehod, 1 při úniku nebezpečné chemické látky, 5 819 u technických havárií, 25 v souvislosti s planým poplachem.

Události (počet)

**V roce 2011 JPO
při zásazích bezprostředně zachránily 12 015 osob
a dalších 30 351 před hrozcím nebezpečím evakuovaly.**

Usmrcení a zranění hasiči při zásazích (počet)

Kategorie	2007		2008		2009		2010		2011		Index %	
	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z
profesionální	1	328	0	276	0	269	0	287	0	303	0	106
dobrovolní	0	135	1	130	1	149	0	171	0	102	0	60
Celkem	1	463	1	406	1	418	0	458	0	405	0	88

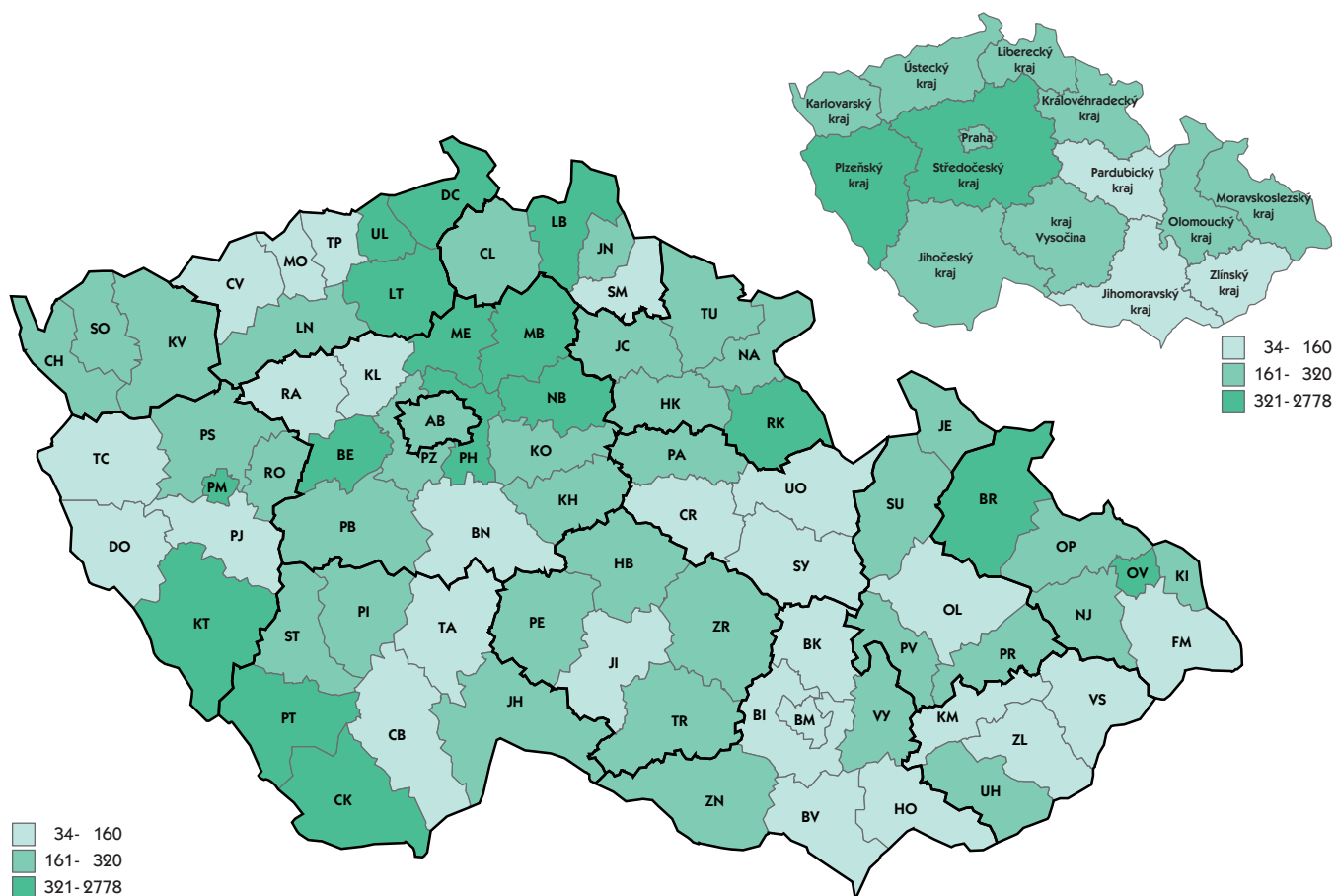
Zásahy (včetně vícenásobných) u jednotlivých druhů událostí podle druhu JPO (počet)

Druh události	Zásahy HZS ČR			Zásahy JSDH obcí		
	2010	2011	Index %	2010	2011	Index %
požáry	18 050	21 290	118	12 670	15 188	120
dopravní nehody	18 563	17 853	96	3 224	2 306	72
úniky nebezpečných chemických látek celkem	4 763	4 673	98	809	780	96
z toho ropné produkty	3 853	3 649	95	688	646	94
technické havárie celkem	45 598	36 744	81	31 557	15 601	49
z toho technické havárie	18	18	100	8	12	150
technické pomoci	42 762	33 817	79	30 543	14 384	47
technologické pomoci	454	301	66	344	241	70
ostatní pomoci	2 364	2 608	110	662	964	146
radiační nehody a havárie	0	3	x	0	0	0
ostatní mimořádné události	2	5	250	0	1	x
plané poplachy	5 205	5 517	106	1 438	1 672	116
Celkem	92 181	86 085	93	49 698	36 248	73

Základní informace o JPO

Základní informace	Požáry					
	2007	2008	2009	2010	2011	Index %
počet zásahů	36 151	35 910	35 602	31 994	37 977	119
z toho zásahů v jiných krajích	58	39	27	41	18	44
počet událostí s vícenásobným zásahem	x	x	x	x	x	x
celkový počet vícenásobných zásahů	x	x	x	x	x	x
počet událostí ve 3. a zvláštním stupni poplachu	15	17	12	11	22	200
počet zasahujících hasičů	200 427	201 184	201 364	177 325	209 921	118
průměrný počet hasičů na jeden zásah	5,54	5,60	5,66	5,54	5,53	100
průměrná vzdálenost k události v km	8,89	7,32	7,32	7,24	7,33	101
průměrná doba zásahu v minutách	133	230	158	106	93	88
počet událostí s použitím ochranných prostředků	3 433	3 411	3 520	3 418	3 494	102
počet zásahů s obleky proti sálavému teplu	27	16	2	8	10	125
s obleky protichemickými	2	0	4	0	14	x
s dýchacími přístroji vzduchovými	4 537	4 692	5 225	5 008	5 136	103
s dýchacími přístroji kyslíkovými	7	7	4	3	5	167

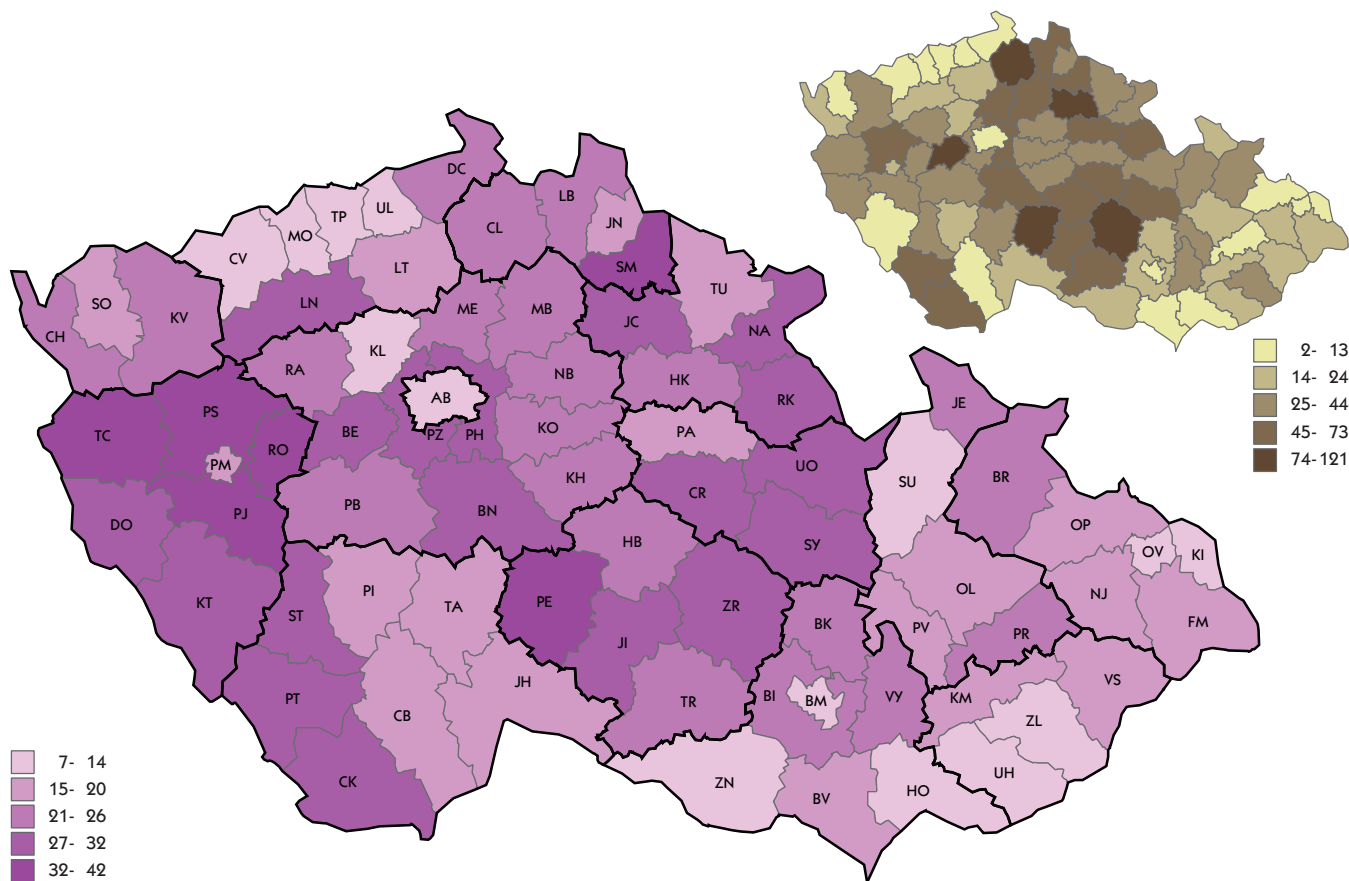
Evakuace a záchrana osob při událostech v letech 2002-2011 (počet osob na 10 000 obyvatel)

Zásahy HZS podniků			Zásahy JSDH podniků			Zásahy jiných jednotek			Zásahy celkem		
2010	2011	Index %	2010	2011	Index %	2010	2011	Index %	2010	2011	Index %
1 188	1 427	120	65	52	89	21	20	95	31 994	37 977	119
1 104	1 007	91	6	4	67	7	1	14	22 904	21 871	95
528	576	109	9	13	144	5	8	160	6 114	6 050	99
392	407	104	9	7	78	1	1	100	4 943	4 710	95
5 190	3 873	75	179	120	67	147	80	54	82 671	56 418	68
2	1	50	0	0	0	0	0	0	28	31	111
4 546	2 932	64	163	109	67	145	65	45	78 159	51 307	66
175	228	130	2	3	150	0	0	0	975	773	79
467	712	153	14	8	57	2	15	750	3 509	3 307	106
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	x
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	6	300
3 232	2 943	91	596	460	77	2	2	100	10 473	10 594	101
11 242	9 826	87	855	649	76	182	111	61	154 158	132 919	86

Technické zásahy						Plané poplachy					
2007	2008	2009	2010	2011	Index %	2007	2008	2009	2010	2011	Index %
95 202	83 258	90 612	111 691	84 348	76	8 988	10 251	10 106	10 473	10 594	101
85	88	85	143	99	69	13	7	13	8	9	113
356	315	757	915	251	27	33	26	23	32	34	106
2 025	2 011	3 884	7 020	1 157	16	256	226	148	399	351	88
3	1	0	7	2	29	0	0	0	0	0	0
383 395	357 456	390 117	542 302	354 403	65	41 585	49 886	49 319	48 353	50 957	105
4,11	4,29	4,31	4,21	4,27	101	4,76	4,86	4,95	4,80	4,97	104
6,99	6,92	7,16	7,41	7,54	101	4,66	4,72	4,68	4,66	4,77	102
72	73	96	122	91	75	16	15	21	21	26	124
702	513	485	465	394	85	171	108	90	74	75	101
55	9	0	9	7	78	2	1	0	0	1	x
608	302	83	55	54	98	2	0	0	0	0	0
460	435	425	447	370	83	170	107	91	73	75	103
5	4	3	1	3	300	0	0	0	0	0	0

Dopravní nehody likvidované JPO v letech 2002-2011 (počet na 1 000 obyvatel) – velká mapa
Záchrana osob při dopravních nehodách v letech 2002-2011 (počet na 10 000 obyvatel) – malá mapa

Události na území pod správou obcí s rozšířenou působností (počet)

Obec	Požáry	Dopravní nehody	Úniky nebezpečných chemických látek	Technické havárie	Radiační nehody a havárie	Ostatní mimořádné události	Plané poplachy	Celkem	Index %
Benešov (2101)	109	127	38	225	0	0	32	531	82
Vlašim (2125)	56	81	15	103	0	0	23	278	93
Votice (2126)	33	28	6	35	0	0	1	103	71
Beroun (2102)	128	142	25	332	0	0	29	656	86
Hořovice (2108)	71	71	13	104	0	0	19	278	81
Kladno (2109)	227	157	28	367	0	0	73	852	95
Slaný (2124)	122	84	16	130	0	0	19	371	96
Kolín (2110)	189	118	37	210	0	0	40	594	81
Český Brod (2106)	52	32	5	47	0	0	9	145	89
Kutná Hora (2112)	106	86	21	315	0	0	21	549	90
Čáslav (2104)	48	31	5	65	0	0	8	157	72
Kralupy nad Vltavou (2111)	116	64	65	113	0	0	211	569	114
Mělník (2114)	121	100	35	178	0	0	155	589	79
Neratovice (2117)	100	30	29	83	0	0	16	258	67
Mladá Boleslav (2115)	259	223	127	728	0	0	385	1 722	106
Mnichovo Hradiště (2116)	42	50	13	68	0	0	6	179	112
Lysá nad Labem (2113)	48	31	4	46	0	0	7	136	70
Nymburk (2118)	99	64	13	134	0	0	18	328	68
Poděbrady (2119)	66	49	11	79	0	0	15	220	89
Brandýs nad L.-St. Boleslav (2103)	176	203	51	210	0	0	40	680	78
Říčany (2122)	156	214	58	258	0	0	29	715	94
Černošice (2105)	271	265	74	415	0	0	79	1 104	85
Dobříš (2107)	44	59	14	93	0	0	5	215	113
Příbram (2120)	226	124	16	281	0	1	33	681	93
Sedlčany (2123)	42	24	10	68	0	0	8	152	88
Rakovník (2121)	104	118	25	301	0	0	19	567	91
Trhové Sviny (3113)	31	23	3	78	0	0	12	147	75
Týn nad Vltavou (3115)	24	23	9	100	0	0	20	176	121
České Budějovice (3102)	250	288	46	788	0	0	174	1 546	95
Kaplice (3106)	39	62	15	93	0	0	28	237	100
Český Krumlov (3103)	85	108	18	324	0	0	35	570	92
Dačice (3104)	32	38	5	124	0	0	5	204	128
Jindřichův Hradec (3105)	59	70	14	300	0	0	23	466	102
Třeboň (3114)	49	51	15	176	0	0	16	307	88
Milevsko (3107)	25	24	6	113	0	0	6	174	82
Písek (3108)	83	90	35	285	0	0	24	517	90
Prachatice (3109)	82	77	26	256	0	0	21	462	100
Vimperk (3116)	29	36	8	105	0	0	11	189	88
Blatná (3101)	26	41	3	56	0	0	7	133	81
Strakonice (3111)	55	71	16	168	0	0	24	334	101
Vodňany (3117)	16	48	1	84	0	0	11	160	70
Soběslav (3110)	28	38	3	137	0	0	8	214	101
Tábor (3112)	117	109	33	368	0	0	37	664	93
Domažlice (3202)	70	79	31	260	0	1	24	465	97
Horšovský Týn (3204)	21	46	5	90	0	0	5	167	97
Horaždovice (3203)	34	30	12	121	0	0	4	201	86
Klatovy (3205)	75	133	55	314	0	0	30	607	106
Sušice (3214)	53	57	18	203	0	0	16	347	111
Plzeň (3209)	446	286	131	841	0	1	184	1 889	100
Blovce (3201)	18	34	2	81	0	0	7	142	96
Nepomuk (3207)	15	34	3	65	0	0	4	121	92
Přeštice (3210)	35	57	11	116	0	0	5	224	102
Stod (3212)	33	46	11	96	0	0	20	206	79
Kralovice (3206)	41	77	6	125	0	0	12	261	82
Nýřany (3208)	115	155	16	270	0	0	21	577	90
Rokycany (3211)	108	121	28	308	0	0	44	609	93
Stříbro (3213)	34	51	8	127	0	0	7	227	65
Tachov (3215)	79	95	24	272	0	0	22	492	68
Aš (4101)	45	41	9	99	0	0	11	205	92
Cheb (4102)	171	83	59	287	0	0	54	654	105
Mariánské Lázně (4105)	60	37	16	163	0	0	11	287	76
Karlovy Vary (4103)	231	198	85	499	0	0	67	1 080	104
Ostrov (4106)	70	48	25	117	0	0	21	281	90
Kraslice (4104)	47	22	8	154	0	0	12	243	89
Sokolov (4107)	192	84	69	321	0	0	197	863	98
Děčín (4202)	189	138	82	370	0	0	64	843	70
Rumburk (4212)	91	32	37	184	0	0	16	360	69
Varnsdorf (4215)	68	32	28	100	0	0	5	233	100

Obec	Požáry	Dopravní nehody	Úniky nebezpečných chemických látek	Technické havárie	Radiační nehody a havárie	Ostatní mimořádné události	Plané popluchy	Celkem	Index %
Chomutov (4203)	309	88	60	219	0	1	63	740	105
Kadaň (4204)	127	52	29	335	0	0	178	721	103
Litoměřice (4205)	178	50	37	232	0	0	26	523	102
Lovosice (4208)	72	46	15	46	0	0	9	188	96
Roudnice nad Labem (4211)	98	53	13	68	0	0	10	242	83
Louny (4207)	113	89	24	240	0	0	38	504	103
Podbořany (4210)	39	78	3	118	0	0	3	241	105
Žatec (4216)	62	54	17	189	0	0	18	340	102
Litvínov (4206)	141	41	40	194	0	0	98	514	105
Most (4209)	343	67	23	184	0	0	55	672	109
Bílina (4201)	124	22	34	104	0	0	82	366	127
Teplice (4213)	307	86	79	354	0	0	82	908	103
Ústí nad Labem (4214)	407	128	137	397	0	0	100	1 169	94
Nový Bor (5106)	76	64	7	59	0	0	10	216	93
Česká Lípa (5101)	249	146	23	185	0	0	34	637	82
Jablonec nad Nisou (5103)	112	79	62	132	0	0	27	412	86
Tanvald (5108)	49	48	19	79	0	0	8	203	98
Železný Brod (5110)	14	42	11	27	0	0	5	99	92
Frýdlant (5102)	53	47	20	125	0	0	9	254	85
Liberec (5105)	249	214	102	335	0	0	83	983	83
Jilemnice (5104)	29	67	7	63	0	0	8	174	106
Semily (5107)	43	84	6	80	0	0	7	220	104
Turnov (5109)	45	89	11	87	0	0	21	253	115
Hradec Králové (5205)	285	306	36	500	0	0	61	1 188	93
Nový Bydžov (5212)	25	25	6	50	0	0	6	112	105
Hořice (5204)	34	50	0	80	0	0	29	193	89
Jičín (5207)	117	106	6	162	0	0	27	418	92
Nová Paka (5210)	27	20	5	46	0	0	6	104	107
Broumov (5201)	36	27	9	67	0	0	9	148	76
Jaroměř (5206)	49	45	9	92	0	0	11	206	85
Nové Město nad Metují (5211)	22	25	4	54	0	0	4	109	82
Náchod (5209)	92	120	12	250	0	0	21	495	94
Dobruška (5202)	46	71	4	110	0	0	5	236	92
Kostelec nad Orlicí (5208)	38	34	6	62	0	0	2	142	51
Rychnov nad Kněžnou (5213)	53	80	19	125	0	1	10	288	89
Dvůr Králové nad Labem (5203)	43	38	8	71	0	0	3	163	90
Trutnov (5214)	107	129	27	210	0	0	17	490	106
Vrchlabí (5215)	50	51	11	93	0	1	11	217	109
Chrudim (5304)	144	153	15	286	0	0	34	632	76
Hlinsko (5302)	37	39	8	105	0	0	5	194	84
Holice (5303)	30	61	0	50	0	0	13	154	75
Pardubice (5309)	151	183	4	438	0	0	52	828	79
Přelouč (5311)	83	37	0	109	0	0	40	269	86
Litomyšl (5307)	26	64	10	97	0	0	8	205	76
Moravská Třebová (5308)	51	67	5	91	0	0	20	234	75
Polička (5310)	26	41	2	104	0	0	7	180	71
Svitavy (5312)	49	86	14	214	0	0	12	375	84
Králíky (5305)	15	37	0	74	0	0	6	132	94
Lanškroun (5306)	25	42	0	122	0	0	14	203	90
Vysoké Mýto (5314)	55	100	1	166	0	0	15	337	82
Žamberk (5315)	29	51	0	123	0	0	8	211	86
Česká Třebová (5301)	37	42	1	172	0	0	24	276	114
Ústí nad Orlicí (5313)	36	67	1	197	0	0	23	324	86
Humpolec (6103)	34	143	17	209	0	0	40	443	105
Pacov (6109)	23	41	14	198	0	0	4	280	142
Pelhřimov (6110)	60	121	16	474	0	0	46	717	141
Chotěboř (6104)	19	61	12	193	0	0	5	290	120
Havlíčkův Brod (6102)	102	125	42	453	0	0	61	783	137
Světlá nad Sázavou (6111)	33	33	6	273	0	0	7	352	128
Jihlava (6105)	187	251	85	876	0	0	92	1 491	124
Telč (6112)	21	37	6	189	0	0	3	256	151
Moravské Budějovice (6106)	28	75	9	233	0	0	13	358	101
Náměšř nad Oslavou (6107)	19	32	6	75	0	0	6	138	79
Třebíč (6113)	91	133	25	661	0	0	267	1 177	80
Bystřice nad Pernštejnem (6101)	29	34	6	154	0	0	6	229	145
Nové Město na Moravě (6108)	21	39	5	194	0	0	6	265	118
Velké Meziříčí (6114)	66	168	19	276	0	0	31	560	108
Žďár nad Sázavou (6115)	46	77	28	420	0	1	54	625	122
Blansko (6201)	67	108	17	145	0	0	18	355	71

Obec	Požáry	Dopravní nehody	Úniky nebezpečných chemických látek	Technické havárie	Radiační nehody a havárie	Ostatní mimořádné události	Plané poplachy	Celkem	Index %
Boskovice (6202)	71	79	20	184	0	0	10	364	79
Brno (6203)	741	302	160	1 216	0	0	284	2 703	88
Ivančice (6208)	55	34	8	65	0	0	8	170	79
Kuřim (6209)	41	42	11	38	0	0	11	143	100
Rosice (6214)	54	80	13	98	0	0	10	255	101
Tišnov (6217)	62	48	15	87	0	0	12	224	102
Šlapanice (6216)	103	140	31	155	0	0	38	467	77
Židlochovice (6221)	89	68	11	57	0	0	25	250	102
Břeclav (6204)	145	86	12	111	0	0	42	396	97
Hustopeče (6207)	73	51	13	51	0	0	13	201	107
Mikulov (6211)	32	28	7	83	0	0	9	159	77
Pohořelice (6213)	36	33	6	40	0	0	4	119	119
Hodonín (6206)	101	67	12	99	0	0	11	290	70
Kyjov (6210)	95	37	11	52	0	0	13	208	76
Veselí nad Moravou (6218)	80	37	4	66	0	0	9	196	119
Bučovice (6205)	30	36	9	62	0	0	3	140	85
Slavkov u Brna (6215)	35	36	9	48	0	0	6	134	56
Vyškov (6219)	90	89	16	200	0	0	17	412	78
Moravský Krumlov (6212)	32	36	9	41	0	0	4	122	70
Znojmo (6220)	138	103	23	214	0	0	20	498	82
Konice (7103)	18	17	1	80	0	0	1	117	68
Prostějov (7108)	136	173	41	379	0	0	52	781	83
Litovel (7105)	45	39	7	100	0	0	13	204	82
Olomouc (7107)	322	250	54	586	0	0	90	1 302	101
Uničov (7112)	35	28	5	101	0	0	6	175	103
Šternberk (7110)	35	33	10	175	0	0	13	266	114
Hranice (7101)	59	78	15	157	0	0	16	325	60
Lipník nad Bečvou (7104)	37	50	6	85	0	0	9	187	64
Přerov (7109)	125	139	25	472	0	0	37	798	60
Mohelnice (7106)	30	28	17	120	0	0	8	203	82
Zábřeh (7113)	42	36	5	112	0	0	8	203	103
Šumperk (7111)	111	77	7	299	0	0	23	517	104
Jeseník (7102)	76	81	15	315	0	0	14	501	106
Luhačovice (7204)	24	33	13	68	0	0	4	142	85
Otrokovice (7205)	49	48	12	94	0	0	24	227	71
Valašské Klobouky (7209)	27	21	4	49	0	0	7	108	109
Vizovice (7211)	18	22	4	31	0	0	6	81	84
Zlín (7213)	108	155	53	270	0	0	40	626	81
Bystřice pod Hostýnem (7201)	33	26	6	82	0	0	7	154	141
Holešov (7202)	31	17	1	56	0	0	6	111	77
Kroměříž (7203)	90	92	13	186	0	0	35	416	78
Uherské Hradiště (7207)	119	128	16	195	0	0	40	498	84
Uherský Brod (7208)	64	61	8	114	0	0	19	266	81
Rožnov pod Radhoštěm (7206)	43	37	10	118	0	0	32	240	76
Valašské Meziříčí (7210)	69	59	12	145	0	0	33	318	84
Vsetín (7212)	84	77	14	199	0	0	28	402	92
Bruntál (8103)	85	89	33	456	0	0	10	673	87
Krnov (8114)	68	60	8	398	0	0	17	551	80
Rýmařov (8120)	38	39	7	232	0	0	8	324	100
Frýdek-Místek (8106)	184	202	41	618	0	0	51	1 096	91
Frýdlant nad Ostravicí (8107)	61	52	8	154	0	0	7	282	96
Jablunkov (8110)	38	46	5	333	0	0	6	428	92
Třinec (8121)	100	78	22	611	0	0	42	853	88
Bohumín (8102)	107	46	13	334	0	0	15	515	77
Havířov (8108)	188	89	41	600	0	0	55	973	118
Karviná (8111)	196	73	29	331	0	0	88	717	88
Orlová (8118)	97	35	15	178	0	0	12	337	92
Český Těšín (8104)	40	51	14	161	0	0	12	278	84
Bílovec (8101)	44	32	9	151	0	0	4	240	68
Frenštát pod Radhoštěm (8105)	25	26	3	117	0	0	5	176	70
Kopřivnice (8112)	52	44	9	291	0	0	40	436	80
Nový Jičín (8115)	68	93	17	243	0	0	22	443	77
Odry (8116)	30	35	3	86	0	0	8	162	44
Hlučín (8109)	46	54	9	239	0	0	11	359	83
Kravaře (8113)	13	17	2	58	0	0	0	90	64
Opava (8117)	121	155	81	600	0	0	169	1 126	82
Vítkov (8122)	30	21	2	135	0	0	4	192	89
Ostrava (8119)	763	470	206	5 719	0	0	524	7 682	93

V tabulce nejsou zahrnuty události, které nebylo možné z různých důvodů pod konkrétní obec zařadit (např. na dálnici, zásahy v zahraničí) a události v hl. m. Praze.

Události se zásahem vojenských hasičských jednotek

	2007	2008	2009	2010	2011	Index %
požár v rezortu MO	262	155	194	111	224	202
vzniklá škoda celkem (tis. Kč)	2 991,9	3 566,9	1 271,4	20 644,0	2 684,5	13
uchráněné hodnoty (tis. Kč)	69 211,7	62 128,0	17 355,0	484 710,0	27 673,0	6
požár mimo rezort MO	27	8	8	4	17	425
ostatní události (technické zásahy) v rezortu MO	1 661	1 649	1 984	2 652	3 622	137
ostatní události (technické zásahy) mimo rezort MO	35	7	6	45	8	18

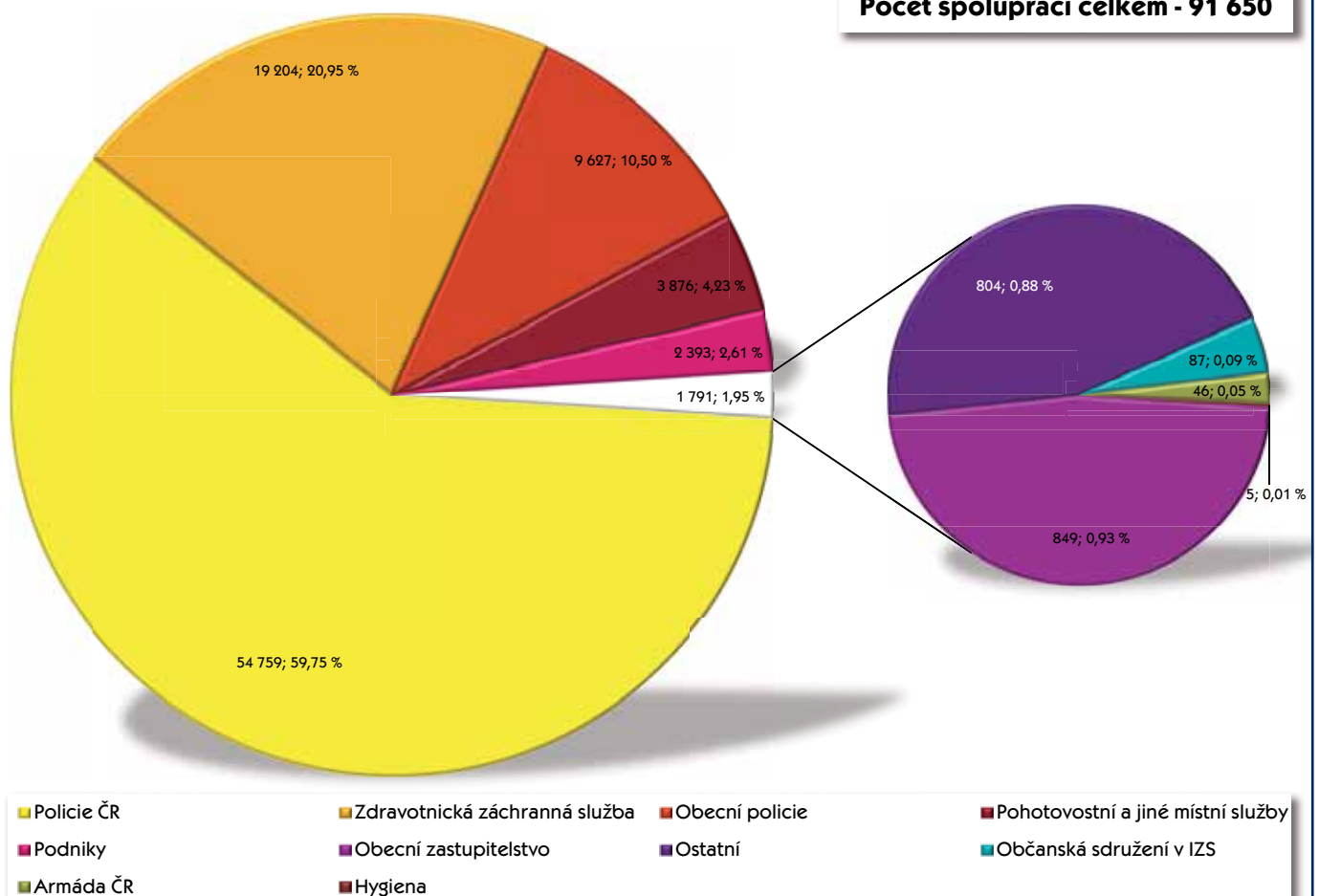
Na základě zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, výkon požárního dozoru v rezortu obrany v souladu s § 85a provádí Ministerstvo obrany vlastními orgány požárního ochrany. K výkonu požárního dozoru v rezortu obrany byl vytvořen Vojenský požární dozor, který vykonává požární dozor ve vojenských objektech, vojenských útvech, vojenských zařízeních a u právnických osob založených nebo zřízených Ministerstvem obrany, v rozsahu § 31 zákona o požární ochraně. V současnosti tvoří Vojenský požární dozor pod Ministerstvem obrany 9 pracovníků.

Vojenské hasičské jednotky působí na základě § 65a zákona o požární ochraně jako jednotky požární ochrany. Počet stanic vojenských hasičských jednotek v AČR je celkem 18. V rámci zahraničních misí není aktuálně dislokována žádná vojenská hasičská jednotka. Počet hasičů u vojenských hasičských jednotek je 468.

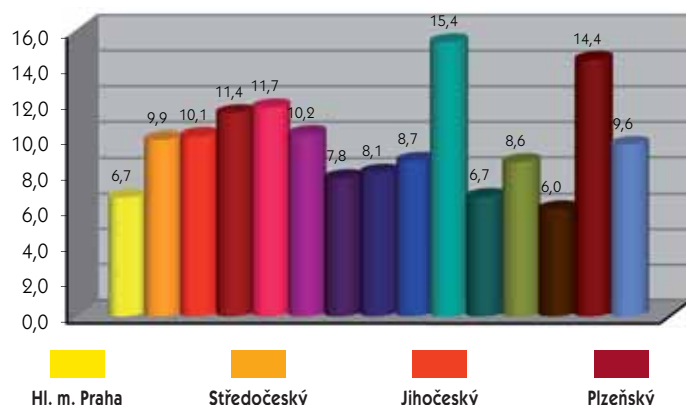
Spolupráce JPO při zásahu

Počet spoluprací celkem - 91 650

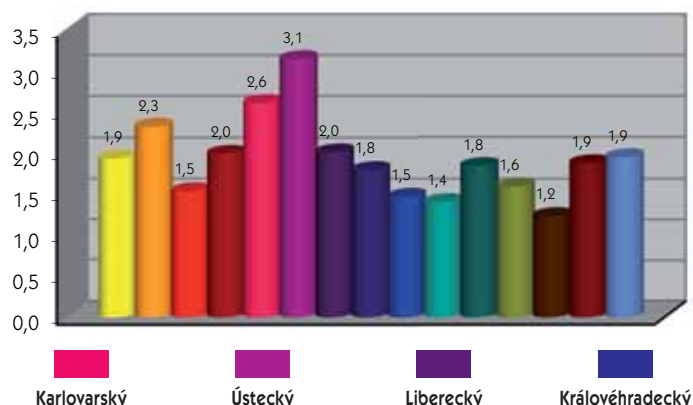

Události podle krajů (počet na 1 000 obyvatel)

Události celkem

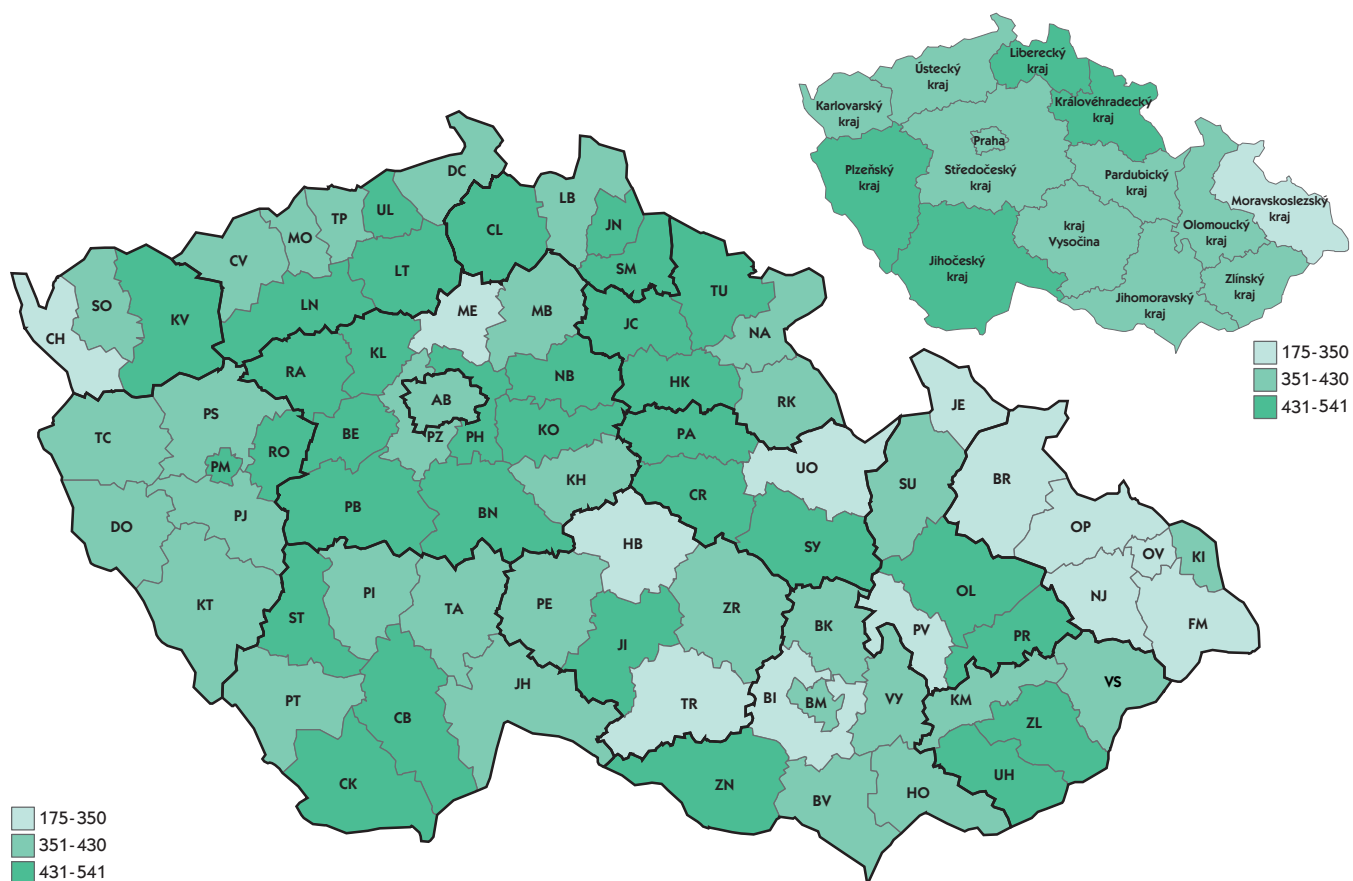
Požáry

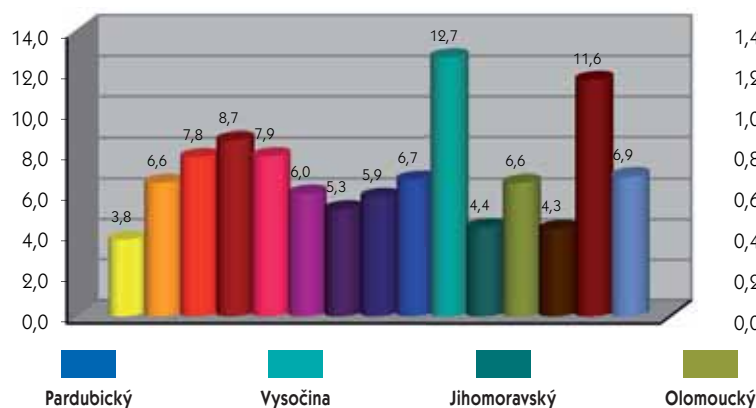
Souhrnné informace o událostech v krajích

Druh události	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký
požáry	2 440	2 933	983	1 143	802	2 630
dopravní nehody	809	2 577	1 197	1 305	513	1 057
úniky nebezpečných chemických látek celkem	829	755	256	361	271	658
z toho ropné produkty	719	601	230	314	219	573
technické havárie celkem	3 112	4 988	3 555	3 290	1 640	3 335
z toho technické havárie	0	6	0	0	0	9
technické pomoci	3 050	4 102	3 140	3 110	1 552	2 911
technologické pomoci	7	124	89	54	4	91
ostatní pomoci	55	756	326	126	84	324
radiační nehody a havárie	1	0	0	0	0	0
ostatní mimořádné události	0	1	0	2	0	1
plané poplachy	1 206	1 300	462	405	373	847
Celkem	8 397	12 554	6 453	6 506	3 599	8 528

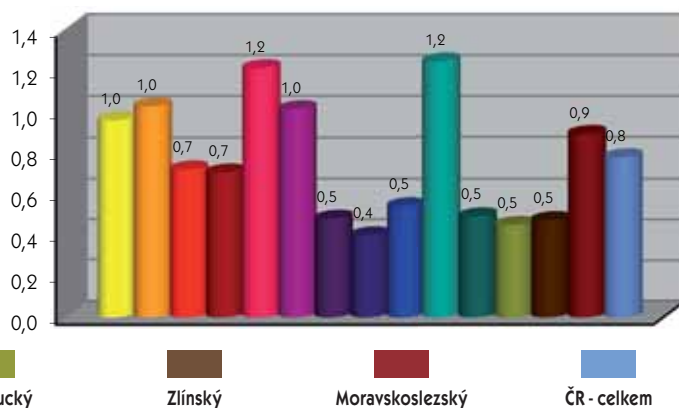
Součinnost JPO s Policií ČR v letech 2002-2011 (počet na 1 000 zásahů)

Technické zásahy

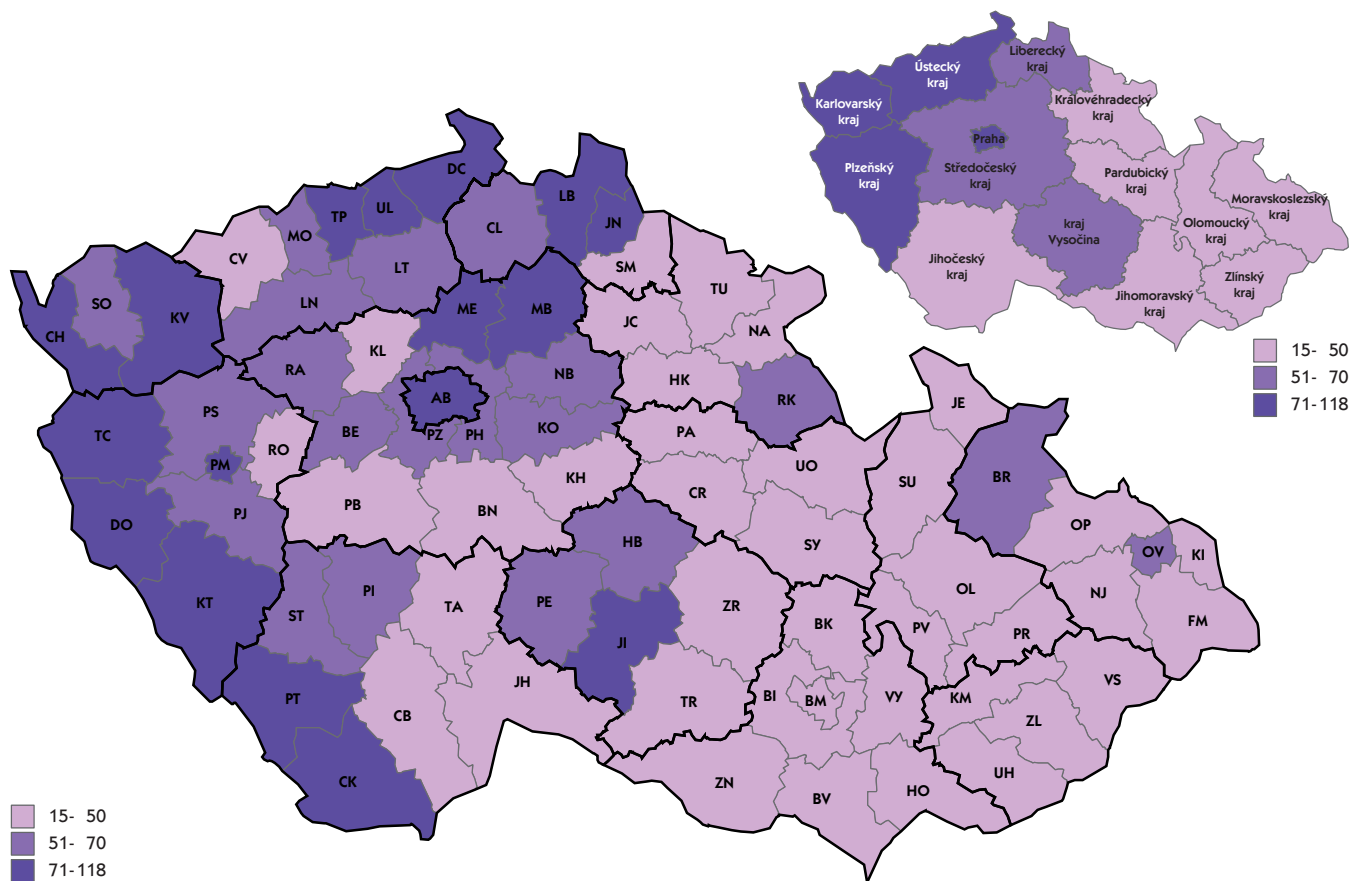

Plané poplachy

Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský	ČR
887	998	762	725	2 123	1 026	731	2 328	20 511
880	1 128	1 070	1 370	1 542	1 029	776	1 808	17 061
268	162	61	296	417	208	166	577	5 285
214	126	54	250	254	154	121	410	4 239
1 172	1 972	2 348	4 878	3 112	2 981	1 607	12 045	50 035
0	0	1	1	0	0	0	0	17
1 083	1 784	2 013	4 360	2 918	2 832	1 303	11 578	45 736
6	11	41	171	11	6	12	25	652
83	177	293	346	183	143	292	442	3 630
0	0	0	0	0	0	0	0	1
0	2	0	0	0	0	0	0	6
212	222	281	642	571	290	281	1 110	8 202
3 419	4 484	4 522	7 911	7 765	5 534	3 561	17 868	101 101

Úniky nebezpečných chemických látek včetně ropných produktů v letech 2002-2011 (počet na 10 000 obyvatel)

Přehled o zásazích JPO v okresech a krajích

Okres (kraj)	Zásahy celkem		Zásahy HZS ČR			Zásahy JSDH obcí			Zásahy HZS podniků			Zásahy ostatních	
	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	% z celk.	Počet	Ind. %	% z celk.	Počet	Ind. %	% z celk.	Počet	% z celk.
HI. m. Praha	9 358	88	7 665	88	81,9	333	61	3,6	1 355	98	14,5	5	0,0
Benešov	1 265	90	748	87	59,1	472	98	37,3	40	63	3,2	5	0,4
Beroun	1 340	91	886	79	66,1	417	126	31,1	35	167	2,6	2	0,1
Kladno	1 545	92	1 184	92	76,6	327	93	21,2	31	84	2,0	3	0,2
Kolín	992	86	702	82	70,8	198	96	20,0	89	105	8,9	3	0,3
Kutná Hora	891	88	637	85	71,5	161	82	18,1	92	135	10,3	1	0,1
Mělník	1 778	89	917	88	51,6	274	68	15,4	585	104	32,9	2	0,1
Mladá Boleslav	2 194	105	1 071	99	48,8	196	87	8,9	925	119	42,2	2	0,1
Nymburk	985	74	663	80	67,3	250	64	25,4	71	66	7,2	1	0,1
Praha-východ	2 001	88	1 297	98	64,8	614	75	30,7	83	72	4,1	7	0,3
Praha-západ	1 613	88	1 028	91	63,7	550	83	34,1	31	91	1,9	4	0,2
Příbram	1 402	101	921	96	65,7	451	110	32,2	28	156	2,0	2	0,1
Rakovník	767	91	485	91	63,2	264	92	34,4	15	60	2,0	3	0,4
Středočeský	16 773	91	10 539	90	62,8	4 174	88	24,9	2 025	106	12,1	35	0,2
České Budějovice	2 129	99	1 750	97	82,2	289	150	13,6	90	62	4,2	0	0,0
Český Krumlov	947	98	681	89	71,9	218	131	23,0	48	145	5,1	0	0,0
Jindřichův Hradec	1 157	105	653	100	56,4	444	118	38,4	60	85	5,2	0	0,0
Písek	817	97	511	80	62,5	269	156	32,9	37	116	4,5	0	0,0
Prachatice	826	106	406	79	49,2	399	163	48,3	21	111	2,5	0	0,0
Strakonice	712	90	549	84	77,1	124	123	17,4	37	95	5,2	2	0,3
Tábor	1 040	101	683	98	65,7	284	117	27,3	69	81	6,6	4	0,4
Jihočeský	7 628	100	5 233	91	68,6	2 027	136	26,6	362	85	4,7	6	0,1
Domažlice	843	89	562	83	66,7	220	89	26,1	61	281	7,2	0	0,0
Klatovy	1 460	107	956	102	65,5	469	116	32,1	33	143	2,3	2	0,1
Plzeň-jih	888	94	552	91	62,2	296	95	33,3	39	150	4,4	1	0,1
Plzeň-město	2 231	101	1 843	93	82,6	281	179	12,6	106	149	4,8	1	0,0
Plzeň-sever	1 151	91	723	80	62,8	374	115	32,5	54	180	4,7	0	0,0
Rokycany	844	95	561	84	66,5	240	112	28,4	43	226	5,1	0	0,0
Tachov	986	73	580	67	58,8	307	88	31,1	99	67	10,0	0	0,0
Plzeňský	8 403	94	5 777	87	68,8	2 187	109	26,0	435	128	5,2	3	0,0
Cheb	1 436	93	970	94	67,5	325	84	22,6	141	119	9,8	0	0,0
Karlovy Vary	1 811	94	953	106	52,6	779	82	43,0	77	97	4,3	2	0,1
Sokolov	1 423	91	604	95	42,4	588	88	41,3	225	91	15,8	6	0,4
Karlovarský	4 670	93	2 527	99	54,1	1 692	84	36,2	443	100	9,5	8	0,2
Děčín	1 866	75	1 054	85	56,5	750	65	40,2	58	52	3,1	4	0,2
Chomutov	1 822	103	758	102	41,6	738	106	40,5	326	97	17,9	0	0,0
Litoměřice	1 327	101	878	99	66,2	398	106	30,0	51	113	3,8	0	0,0
Louny	1 363	105	727	98	53,3	559	118	41,0	76	95	5,6	1	0,1
Most	1 495	114	880	112	58,9	253	142	16,9	362	104	24,2	0	0,0
Teplice	1 552	107	936	101	60,3	383	104	24,7	229	147	14,8	4	0,3
Ústí nad Labem	1 379	97	952	91	69,0	261	83	18,9	166	72	12,0	0	0,0
Ústecký	10 804	98	6 185	100	57,2	3 342	94	30,9	1 268	99	11,7	9	0,1
Česká Lípa	1 381	73	632	105	45,8	720	58	52,1	28	97	2,0	1	0,1
Jablonec nad Nisou	888	89	702	91	79,1	160	88	18,0	26	57	2,9	0	0,0
Liberec	1 825	46	925	71	50,7	803	34	44,0	85	34	4,7	12	0,6
Semily	782	109	567	114	72,5	204	102	26,1	9	64	1,2	2	0,2
Liberecký	4 876	65	2 826	89	58,0	1 887	47	38,7	148	44	3,0	15	0,3
Hradec Králové	1 707	96	1 132	96	66,3	494	98	28,9	64	81	3,7	17	1,0
Jičín	830	95	618	92	74,5	172	110	20,7	40	102	4,8	0	0,0
Náchod	1 350	93	845	85	62,6	487	113	36,1	9	69	0,7	9	0,7
Rychnov nad Kněžnou	1 090	94	519	81	47,6	525	88	48,2	28	61	2,6	18	1,6
Trutnov	1 154	106	634	95	54,9	515	130	44,6	3	18	0,3	2	0,2
Královéhradecký	6 131	97	3 748	90	61,1	2 193	112	35,8	144	74	2,3	46	0,8
Chrudim	1 186	84	762	87	64,2	414	79	34,9	10	62	0,8	0	0,0
Pardubice	1 571	83	1 081	83	68,8	325	84	20,7	165	79	10,5	0	0,0
Svitavy	1 310	80	927	85	70,8	371	75	28,3	11	8	0,8	1	0,1
Ústí nad Orlicí	1 937	98	1 192	96	61,5	518	105	26,7	222	96	11,5	5	0,3
Pardubický	6 004	86	3 962	88	66,0	1 628	86	27,1	408	79	6,8	6	0,1
Havlíčkův Brod	1 771	134	1 329	129	75,0	381	142	21,5	61	244	3,4	0	0,0
Jihlava	2 031	123	1 483	123	73,0	442	116	21,8	106	203	5,2	0	0,0
Pelhřimov	1 688	127	1 135	131	67,2	546	119	32,3	7	140	0,4	0	0,0
Třebíč	2 022	85	1 267	107	62,7	387	79	19,1	367	53	18,2	1	0,0
Žďár nad Sázavou	2 061	116	1 314	121	63,8	621	110	30,1	11	55	0,5	115	5,6
Vysočina	9 573	113	6 528	121	68,2	2 377	110	24,8	552	69	5,8	116	1,2
Blansko	1 161	85	731	88	63,0	404	80	34,8	25	78	2,2	1	0,0
Brno-město	3 512	85	3 141	89	89,4	240	87	6,8	128	100	3,6	3	0,1
Brno-venkov	2 910	103	1 980	104	68,0	836	83	28,7	92	103	3,1	2	0,1
Břeclav	1 313	105	766	108	58,3	498	105	37,9	46	62	3,5	3	0,2

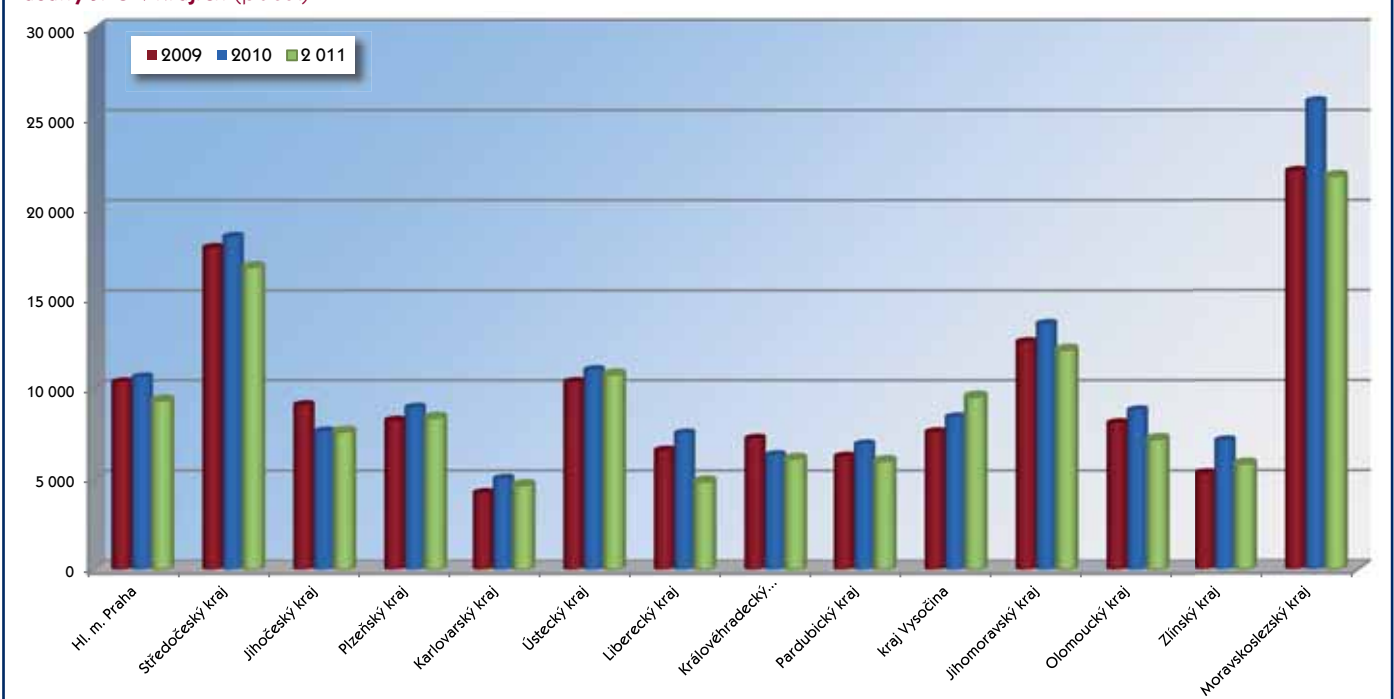
Okres (kraj)	Zásahy celkem		Zásahy HZS ČR			Zásahy JSDH obcí			Zásahy HZS podniků			Zásahy ostatních	
	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	% z celk.	Počet	Ind. %	% z celk.	Počet	Ind. %	% z celk.	Počet	% z celk.
Hodonín	1 196	87	662	95	55,4	491	79	41,0	43	81	3,6	0	0,0
Vyškov	1 112	79	767	90	69,0	315	61	28,3	30	79	2,7	0	0,0
Znojmo	976	91	653	82	66,9	315	119	32,2	7	70	0,7	1	0,1
Jihomoravský	12 180	89	8 700	94	71,4	3 099	80	25,4	371	87	3,0	10	0,1
Jeseník	678	109	420	110	61,9	248	108	36,6	10	91	1,5	0	0,0
Olomouc	2 451	97	1 735	106	70,8	554	82	22,6	157	77	6,4	5	0,2
Prostějov	1 155	86	839	98	72,6	289	62	25,0	27	129	2,3	0	0,0
Přerov	1 648	54	1 190	81	72,2	338	24	20,5	120	65	7,3	0	0,0
Šumperk	1 297	101	754	108	58,1	485	101	37,4	58	56	1,5	0	0,0
Olomoucký	7 229	82	4 938	98	68,3	1 914	59	26,5	372	71	5,1	5	0,1
Kroměříž	1 211	90	705	103	58,2	480	77	39,6	25	66	2,1	1	0,1
Uherské Hradiště	1 114	77	702	100	63,0	335	56	30,1	58	112	5,2	19	1,7
Vsetín	1 651	73	658	94	39,9	639	52	38,7	146	120	8,8	208	12,6
Zlín	1 871	89	1 087	96	58,1	654	81	35,0	108	85	5,8	22	1,1
Zlínský	5 847	82	3 152	97	53,9	2 108	65	36,0	337	99	5,8	250	4,3
Bruntál	2 077	95	1 017	92	49,0	1 018	101	49,0	25	104	1,2	17	0,8
Frýdek-Místek	3 420	87	1 594	100	46,6	1 537	80	44,9	289	67	8,5	0	0,0
Karviná	3 394	74	2 321	87	68,4	969	55	28,5	104	60	3,1	0	0,0
Nový Jičín	2 088	62	900	83	43,1	980	50	46,9	208	63	10,0	0	0,0
Opava	2 250	84	1 276	97	56,7	690	66	30,7	283	86	12,6	1	0,0
Ostrava	8 580	93	6 900	98	80,4	1 126	80	13,1	553	76	6,4	1	0,0
Moravskoslezský	21 809	84	14 008	94	64,2	6 320	70	29,0	1 462	73	6,7	19	0,1

Podíl jednotlivých druhů JPO na celkovém počtu zásahů

- **HZS ČR – 64,8 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno 240 JPO (stav k 31. 12. 2011).
- **JSDH obcí – 27,3 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno celkem 7 265 jednotek PO (stav k 31. 12. 2011), z toho v kategorii JPO II celkem 219, v kategorii JPO III celkem 1 338, v kategorii JPO V celkem 5 708. Z uvedeného počtu pouze 1x zasahovalo 884 (12,2 %) JPO a 3 222 jednotek PO (44,3 %) nezasahovalo vůbec. JSDH obcí měly výrazný podíl u hlavní zásahové činnosti JPO, tj. u požárů a dále také u živelních pohrom a dopravních nehod.
- **HZS podniků – 7,4 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno 97 JPO (stav k 31. 12. 2011), z toho 18 vojenských hasičských jednotek Armády ČR s působností ve vojenských objektech a zařízeních. Významný podíl z celkového počtu zásahů HZS podniků tvoří technologická pomoc, technická pomoc a plané poplachy.
- **JSDH podniků – 0,3 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno 185 jednotek PO (stav k 31. 12. 2011). Převažuje počet zásahů u požárů a planých poplachů.

Celkem bylo v ČR evidováno (stav k 31. 12. 2011) 9 480 příslušníků HZS ČR, z toho 6 190 směnových příslušníků zařazených v jednotkách HZS krajů, 1 183 občanských zaměstnanců HZS ČR, 2 866 profesionálních hasičů zařazených v jednotkách HZS podniků, z toho 468 vojenských hasičů, a 72 633 členů JSDH obcí a JSDH podniků.

Zásahy JPO v krajích (počet)

Velká cvičení složek IZS

Mezinárodní cvičení EU MODEX 2010-2011, Nizozemsko

Ve dnech 6. až 8. května 2011 se v nizozemském Ossendrechtu v areálu Policejní akademie uskutečnilo evropské cvičení modulů civilní ochrany MODEX.EU 2010-2011, jehož cílem bylo prověřit taktické možnosti a spolupráci záchranných týmů členských států EU při mezinárodních záchranných operacích. Odřad na velkokapacitní čerpání vody - CZERT HCP (Czech Emergency Response Team High Capacity Pumping) byl složen ze sil a prostředků HZS Olomouckého kraje (MČS Sigma 1500), HZS Středočeského kraje (HFS Hydrosud), Záchranného útvaru HZS ČR (MČS Sigma 1500) a MV-GR HZS ČR, o celkovém počtu 25 osob. Na závěr cvičení byla jeho organizátory a hodnotiteli cvičení vyzdvížena vysoká profesionalita a schopnost spolupráce všech členů odřadu a jeho technické vybavení (MČS Sigma 1500).

Mezinárodní cvičení EU CARPATHEX 2011, Polsko

Od 12. do 16. září 2011 probíhalo na východě Polska, v okolí měst Nowa Deba, Rzeszów a Jasióňka, cvičení „EU CARPATHEX 2011“. Do cvičení se zapojilo přes tisíc cvičících z pěti zemí (Polsko, Slovensko, Maďarsko, Ukrajina a Česká republika). Cílem bylo prověřit spolupráci v Evropě při mimořádné události – úniku nebezpečných látek a zabezpečení události s hromadným výskytem osob. Od 14. do 15. září 2011 současně probíhal v Rzeszówě technický seminář na témata mezinárodní přístup k tzv. CBRN hrozbám, přírodní a člověkem způsobené katastrofy, které se odehrály v Evropě v posledních několika letech, připravenost na krizové situace v průběhu velkých společenských akcí a moderní techniky v civilní ochraně.

Taktické cvičení složek IZS – Dálnice 2011, Česká republika

V Olomouckém kraji se ve dnech 13. až 14. září 2011 konalo taktické cvičení složek IZS a orgánů krizového řízení statutárního města Olomouc a města Prostějov. Cvičení bylo zaměřeno na nácvik postupů dle typové činnosti „Činnost složek IZS při společném zásahu při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici“. Místo cvičení bylo voleno s ohledem na pravděpodobnost vzniku nehody na rychlostní komunikaci R46 v úseku Prostějov – Olomouc. Kromě jednotek HZS Olomouckého kraje ze stanic Prostějov a Olomouc byly do cvičení zapojeny i JSDH obcí, předurčené pro zásahy u dopravních nehod a jednotka HZS Jihomoravského kraje předurčená pro zásahy s Leteckou službou PČR, dislokovaná na letišti Brno. Dále PČR a ZZS Olomouckého kraje. Taktického cvičení složek IZS se zúčastnilo více jak 200 osob.

Česko-rakouské cvičení Nové Mlýny, Česká republika

Dne 24. září 2011 proběhlo společné cvičení českých a rakouských hasičů v okolí vodního díla Nové Mlýny na Břeclavsku. Cílem cvičení bylo prověřit spolupráci hasičů obou zemí při povodních na základě mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskem o vzájemné pomoci při katastrofách nebo velkých haváriích a Dohody o spolupráci mezi spolkovou zemí Dolní Rakousy a kraji Jihomoravský, Jihočeský a Vysočina – Pracovní program na roky 2010-2013. Celkem dvě stovky hasičů z obou zemí si procvičily zásahy týkající se povodní. V jednotlivých prostorech hasiči také předvedli obojživelná vozidla, záchranu osob z vodní hladiny s použitím vrtulníku, odstřel překážek, použití mobilní čerpací stanice, potápěčské práce, záchranu osob s použitím člunů, vytvoření převozu přes řeku.

Cvičení Heavy USAR odřadu CZ - MERIDIEM 2011, Česká republika

Ve dnech 1. až 3. listopadu 2011 se uskutečnilo v bývalém průmyslovém areálu v Kaznějově u Plzně cvičení vyhledávání a záchranného odřadu (USAR) těžké úrovně (tzv. „HEAVY“), který je složen ze sil a prostředků HZS hl. m. Prahy, HZS Moravskoslezského kraje, lékařů Úrazové nemocnice Brno a kynologů HZS ČR, ostatních složek IZS nebo osob poskytujících osobní a věcnou pomoc. Tento tým v roce 2010 získal oficiální certifikát od INSARAG - Mezinárodní poradní agentury pro vyhledávací a záchranné práce působící v rámci OSN.

Negativní vlivy zásahů

Druh	Počet	Index %
Pozdní příjezd JPO		
špatná funkce ohlašovacího požáru	21	140
selhání spojovacích prostředků	92	88
pozdní ohlášení oproti zpozorování	11	73
pozdní vyhlášení poplachu oproti ohlášení	9	180
pozdní výjezd oproti vyhlášení poplachu	5	250
obtížná cesta na místo zásahu	248	56
selhání vozidla na cestě	10	125
přivolaná místní JPO nevyjela k požáru	3	100
pozdní přivolání dalších JPO	0	0
jiné	37	69
Hasební podmínky JPO		
nedostatek sil	2	40
nedostatek základní techniky a věc. prostředků PO	7	50
nedostatek speciální techniky	11	61
nedostatek vody	19	211
nedostatek ostatních hasebních prostředků	0	0

Druh	Počet	Index %
Hasební podmínky JPO		
nedostatek ochranných prostředků	4	100
selhání požární techniky	39	93
nesprávné nasazení sil a prostředků	1	x
špatná spolupráce s majitelem (uživatelé)	30	91
jiné	4	80
Okolnosti znesnadňující zásah		
zakouření a přítomnost plyných toxických látek	246	78
sálání tepla, roztékání hořlavých hmot	54	87
nevypnutý elektrický proud	42	64
nebezpečí výbuchu nebo destrukce	59	104
nevyhovující nástupní plocha	39	118
nevyhovující zásahové nebo evakuační cesty	43	81
teplota pod -10 °C	26	32
jiné vlivy atmosférických podmínek	233	23
negativní vliv technologické dispozice	10	62
jiné	43	159

Jednotlivé činnosti JPO (počet)

Druh činnosti	HZS ČR		JSDH obcí		HZS podniků		JSDH podniků		Celkem	
	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet		Počet	Ind. %
požární asistence	170	89	272	58	93	99	108		643	82
asistence při vyhledávání či likvidaci nástr. systému průzkum	93	150	19	173	12	171	2		126	158
použití hasicích přístrojů	76 612	98	23 645	79	8 669	93	3 955		112 881	96
použití jednoduchých hasicích prostředků	415	105	146	74	106	91	75		742	102
voda z proudů D	2 087	127	1 087	106	187	127	292		3 653	129
voda z proudů C	261	242	102	142	15	750	23		401	220
voda z proudů B	5 606	125	4 887	105	593	115	828		11 914	123
voda z lafetových proudnic	292	126	233	100	34	148	75		634	130
vysokotlaká voda	438	135	451	130	58	112	57		1 004	138
lehká pěna	8 059	123	2 101	136	414	124	75		10 649	127
střední pěna	0	0	2	200	0	0	0		2	67
těžká pěna	36	124	7	100	10	44	2		55	93
smáčedlo	105	122	37	142	23	79	3		168	118
prášek z mobilní techniky	422	131	155	125	37	168	9		623	133
inertní plyny z mobilní techniky	7	32	2	40	4	300	0		13	46
zvláštní technické prostředky a hasiva	34	179	0	0	5	100	0		39	156
čerpání a odčerpávání vody	169	117	49	96	7	175	10		235	118
dálková doprava vody hadicemi	888	49	1 458	25	262	54	508		3 116	38
dálková doprava vody kyvadlová	74	104	194	79	6	86	88		362	91
doplňování vody	405	126	1 121	113	55	122	139		1 720	126
chlazení	1 514	118	2 409	110	231	126	447		4 601	126
odvětrání prostorů přirozené	890	116	367	98	136	117	49		1 442	114
odvětrání prostorů nucené	3 295	97	793	87	266	91	93		4 447	96
izolace, separace látek	1 483	96	374	90	101	111	6		1 964	96
neutralizace	61	86	11	138	13	130	11		96	104
ředění	48	63	1	33	10	59	1		60	62
přečerpávání látky	49	109	21	123	30	111	1		101	112
ohraničení, zahrazení uniklé látky	275	98	17	55	22	71	4		318	92
jímání, sběr uniklé látky (mimo ropných produktů)	846	100	125	77	109	142	14		1 094	101
zjišťování druhu uniklé látky	314	111	34	106	49	104	15		412	111
odběry vzorků	540	98	44	88	83	95	10		677	98
měření koncentrace plynů	163	120	8	114	2	22	23		196	120
zajištění místa nehody	1 240	107	17	155	161	117	6		1 424	109
odstraňování následků dopravní nehody	9 254	94	1 710	88	618	97	62		11 644	94
řízení provozu na komunikacích	8 418	92	1 424	85	510	83	52		10 404	92
odstraňování překážek z komunikace a jiných prostor	4 881	104	1 166	91	80	222	93		6 220	105
odstraňování úniků ropných látek - prov. náplní vozidel	10 137	75	3 644	51	1 320	71	604		15 705	70
protipožární opatření	9 267	103	1 424	98	392	96	52		11 135	103
ochrana okolí	7 876	x	565	x	78	x	22		8 541	x
osvětlení místa zásahu	907	61	736	62	77	65	125		1 845	66
práce na vodě	2 385	113	883	99	114	308	68		3 450	113
práce ve vodě a pod vodou	391	74	147	42	12	55	15		565	63
obsluha nebezpečného zařízení	250	88	130	41	4	133	57		441	73
provizorní oprava	63	49	13	62	5	62	2		83	43
rozebírání konstrukcí	894	90	172	61	143	92	33		1 242	87
uzavírání vody, plynu, elektřiny apod.	2 688	106	1 960	85	130	83	328		5 106	102
vnikání do uzavřeného prostoru	2 437	91	367	83	73	94	54		2 931	91
zásah ve výšce s lezeckými prostředky	12 653	97	884	92	125	79	33		13 695	97
zásah ve výškách a nad volnou hloubkou	427	63	80	24	73	69	9		589	53
vyhledávání osob	3 524	59	769	46	140	38	69		4 502	56
vyhledávání, záchrana osob z vody	922	102	433	93	49	83	114		1 518	94
vyprošťování osob z hloubek	169	62	45	43	3	37	7		224	58
vyprošťování osob z výšek	147	121	20	154	3	43	2		172	121
vyprošťování osob z havarovaných vozidel	143	115	15	136	4	80	4		166	119
vyprošťování osob z výtahu	1 198	96	189	99	16	42	6		1 409	96
vyprošťování osob ze zhroutených staveb	1 075	95	37	88	97	98	10		1 219	95
transport pacienta	25	104	12	80	0	0	1		38	95
záchrana osob jiná	2 986	x	275	x	584	x	11		3 856	x
předlékařská pomoc	997	46	168	51	64	29	70		1 299	47
spolupráce při ošetřování pacienta	2 433	114	474	109	360	101	72		3 339	112
vyprošťování předmětů	2 219	x	153	x	23	x	3		2 398	x
odchyt zvířat včetně vyhledávání	557	67	199	39	41	50	41		838	59
odchyt a likvidace obtížného hmyzu	546	99	167	77	24	89	23		760	95
evakuace osob objektová	4 376	198	3 163	273	166	168	476		8 181	236
evakuace osob plošná	204	60	64	37	30	100	12		310	56
evakuace předmětů	10	40	14	37	6	150	3		33	49
evakuace zvířat, záchrana zvířat	276	107	258	52	5	71	72		611	79
zřízení a zajištění provozu evak.střediska	405	95	95	59	7	140	25		532	90
označování nebezpečných oblastí	4	50	4	35	0	0	0		8	40
	236	63	84	42	20	105	17		357	60

Druh činnosti	HZS ČR		JSDH obcí		HZS podniků		JSDH podniků		Celkem	
	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet		Počet	Ind. %
dekontaminace osob včetně hasičů	17	77	1	25	4	67	2		24	75
dekontaminace techniky a prostředků	15	125	2	29	9	150	8		34	131
doprava pitné vody, potravin, předmětů k přežití	27	63	68	71	1	25	15		111	77
výdej a rozdělení pitné vody a potravin	38	88	22	26	1	33	8		69	53
poskytnutí technických prostředků složkám IZS	12	x	0	x	0	x	1		13	x
týlové práce	167	56	198	46	11	61	35		411	55
monitoring vodního toku	5	x	0	x	1	x	1		7	x
čekání na speciální služby	1 255	108	174	71	156	108	24		1 609	104
pořizování foto, video	3 869	x	192	x	349	x	9		4 419	x
záloha na místě události	1 497	108	2 956	84	153	106	666		5 272	99
pohotovost na vlastní stanici	63	87	569	81	4	57	36		672	99
záloha na stanici (jiné než vlastní)	230	159	781	90	2	29	32		1 045	102
jiné	4 795	37	1 724	37	661	56	438		7 618	40
bez zásahu po dostavení, odvolání při cestě k zásahu	1 868	138	820	106	117	96	139		2 944	131
Celkem	216 129	101	69 639	79	18 668	94	10 990		315 426	98

Mimořádné události ve 3. a zvláštním stupni poplachu

3. stupeň poplachu

13. 1. • požár šesti hal s oblečením, Brno-město, Černovice, na místě události postupně zasahovalo 13 JPO a několik dalších složek IZS (viz velké požáry)
15. 1. • protipovodňová opatření, Bdeněves, okres Plzeň-sever, prováděno rozsáhlé čerpání vody, stavění protipovodňových stěn, evakuace a záchrana osob, postupně bylo při zdolávání události nasazeno 15 JPO, ke spolupráci bylo povoláno také několik dalších složek IZS
18. 2. • požár skladovací haly, Zlín-Prácheň, postupně zasahovalo 13 JPO včetně složek IZS (viz velké požáry)
24. 3. • rozsáhlý požár travního a keřovitého porostu na ploše 500 x 200 metrů, Židlochovice, okres Brno-venkov, zasahovalo celkem 12 JPO a PČR s obecní policií
7. 4. • požár nízkého porostu na ploše 25 x 50 m, Brloh, okres Pardubice, postupně zasahovalo 13 JPO, na místě také hlídka PČR, škoda 335 tisíc Kč
12. 4. • požár výškové budovy hotelu, Moravská Třebová, okres Svitavy, požár se šířil na přilehlé budovy, evakuace 95 lidí, postupně zasahovalo 13 JPO a další složky IZS, výše uchráněných hodnot přibližně 16 milionů Kč (viz velké požáry)
13. 4. • požár stolárny, Rudná pod Pradědem, okres Bruntál, požár se rozšířil i na rodinný dům, zasahovalo 11 JPO včetně složek IZS, škoda 5 milionů Kč
18. 4. • požár skládky komunálního odpadu na ploše 60 x 30 m, Markvartovice, okres Opava, zasahovalo 16 JPO včetně roty záchranných prací Záchranného útvaru HZS ČR
19. 5. • požár recyklační linky gumového odpadu z drce-ných gum, Uherský Brod, okres Uherské Hradiště, na místě zasahovalo 10 JPO, asistovala také ZZS a PČR, celková škoda byla odhadnuta na 300 tisíc Kč
21. 5. • požár lesní hrabanky na ploše 30 x 40 m v nepřístupném terénu, Houska, okres Česká Lípa, ke zdolávání požáru byl z důvodu nepřístupnosti terénu povolán vrtulník PČR, dále na místě zasahovalo 13 JPO
22. 5. • požár skladu keramiky a dekorativních předmětů, Hrušovany u Brna, okres Brno-venkov, postupně zasahovalo 16 JPO (viz velké požáry.)
30. 6. • požár budovy výroby palet s fotovoltaickou elektrárnou na střeše, Litvínovice, okres České Budějovice, postupně zasahovalo 11 JPO (viz velké požáry)
26. 7. • požár průmyslové výroby nábytku, Holoubkov, okres Rokycany, ke zdolávání rozsáhlého požáru bylo postupně nasazeno 22 JPO (viz velké požáry)

3. 8. • požár nízké budovy - přístavba hostince, obec Žichlínek, okres Ústí nad Orlicí, zasahovalo 14 JPO, škoda 2 miliony Kč
14. 8. • požár střechy panelového domu, Praha 13, celkem 15 JPO zasahovalo při zdolávání požáru, který vznikl během rekonstrukce střešního sendvičového systému, zásah komplikovala špatná přístupnost ohni-sek v dutinách systému, škoda 900 tisíc Kč
17. 8. • požár strniště a vzrostlého obilí na ploše 50 x 100 m, Bystřice pod Hostýnem, okres Kroměříž, ke zdolávání požáru byla využita letecká technika pro letecké hašení, zasahovalo 15 JPO, škoda 500 tisíc Kč
19. 8. • požár stodoly s uskladněným senem a slámou na ploše 50 x 15 m, Poděbrady-Přední Lhota, okres Nymburk, na místo bylo postupně povoláno 16 JPO, naskladněný materiál byl vyvážen a dohašován mimo objekt, škoda 1,5 milionu Kč
22. 9. • požár obytného domu následkem výbuchu, Vratislavice nad Nisou, okres Liberec, na místě zasahovalo 9 JPO, ZZS a PČR, škoda 1,3 milionu Kč
22. 10. • požár velkokapacitního seníku, Ostrava-město, Klimkovice, na místě zasahovalo 12 JPO, obecní policie a PČR, škoda 2,4 milionu Kč
29. 10. • požár skladu a montáže jízdních kol, Otice, okres Opava, na místě zasahovalo 12 JPO, PČR, pohotovostní služba elektrorozvodných závodů (viz velké požáry)
22. 11. • požár velkokapacitního seníku o rozloze 50 x 15 m, Jablonné v Podještědí-Česká Ves, okres Česká Lípa, na místě zasahovalo 14 JPO, PČR, škoda 2,3 milionu Kč
17. 12. • požár elektroinstalace ve stoupačkách panelového domu a následný požár střechy domu, Jirkov, okres Chomutov, na místě zasahovalo 13 JPO, PČR, ZZS, pohotovostní služby el. rozvodných závodů a plynárenská pohotovostní služba, 31 osob bylo evakuováno, některé byly na místě ošetřeny ZZS - nadýchání zplodin kouře, škoda 2 miliony Kč, uchráněné hodnoty 50 milionů Kč

Zvláštní stupeň poplachu

8. 4. • požár průmyslového areálu, Chropyně, okres Kroměříž, během 11 dní zdolávání požáru zasahovalo na místě postupně 71 JPO, provedena evakuace 250 osob v přilehlém okolí (viz velké požáry)
19. 7. • nález nevybuchlé letecké pumy o hmotnosti 100 kg, Liberec-Doubí, předpokládán ničivý účinek 1 km, uzavření prostoru a evakuace 1 500 osob, na místo povolána pyrotechnická služba PČR

Tísňové volání

Telefonické tísňové volání je nejrozšířenější způsob pro přivolání pomoci nebo oznámení informací, které jsou důležité pro bezpečnost. Tísňové volání funguje:

- nepřetržitě,
- pro všechny občany,
- na celém území,
- bezplatně,
- ve všech telefonních sítích, a
- ze všech koncových hlasových zařízení telefonních sítí.

Tísňové volání je službou státu, kterou je zajišťována ochrana základních lidských práv – ochrana života, zdraví a majetku. Na základě informace získané z tísňového volání, zahajují složky IZS svou činnost, zejména pak realizují výjezd a zásah v místě ohlášené události. Tyto informace jsou na operační střediska složek IZS předávány elektronicky prostřednictvím tzv. „datových vět“.

HZS ČR přijímá telefonická tísňová volání na národním čísle tísňového volání 150 a jednotném evropském čísle tísňového volání 112. Pro příjem tísňových volání provozuje HZS ČR celonárodní moderní telekomunikační technologii rozmístěnou do 14 krajských telefonních center. Prostřednictvím nové technologie jsou přijímány veškeré tísňové hovory na linku 112, všechny tísňové hovory na linku 150 z mobilních sítí a tísňové hovory na linku 150 z pevné telefonní sítě z území většiny okresů. V 6 okresech jsou zatím tísňová volání na linku 150 přijímána původní technologií.

Na evropské číslo tísňového volání 112 lze volat bezplatně z pevných i mobilních telefonů ve všech členských státech EU a rovněž v některých evropských státech mimo unii – Chorvatsko, Černá Hora, Norsko, Lichtenštejnsko, Island a Turecko. Zavést číslo 112 se chystají Ukrajina, Bosna a Hercegovina a Srbsko. Bulharsko, Dánsko, Finsko, Island, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko se rozhodly, že číslo 112 se stane jejich jedinou linkou tísňového volání. V České republice je linka 112 na základě rozhodnutí vlády provozována současně s dříve zavedenými národními čísly tísňového volání.

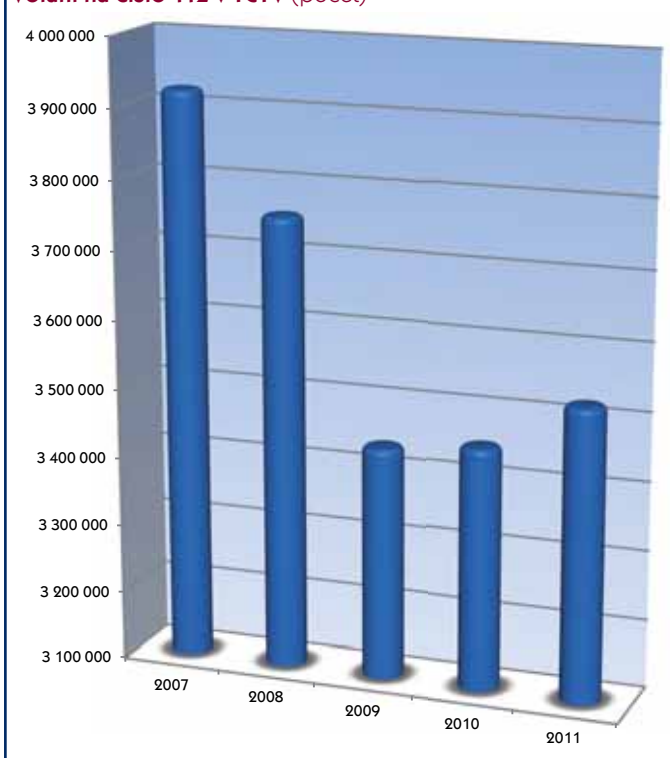
Z výsledků průzkumu Eurobarometr je zřejmé, že v České republice došlo k významnému nárůstu znalosti čísla 112 jako vnitrostátního čísla tísňového volání (56 %). Naopak klesl počet respondentů, kteří dokázali identifikovat linku 112 jako čís-

lo, které lze kdekoli v EU použít pro přivolání pomoci v případě nouze (49 %).

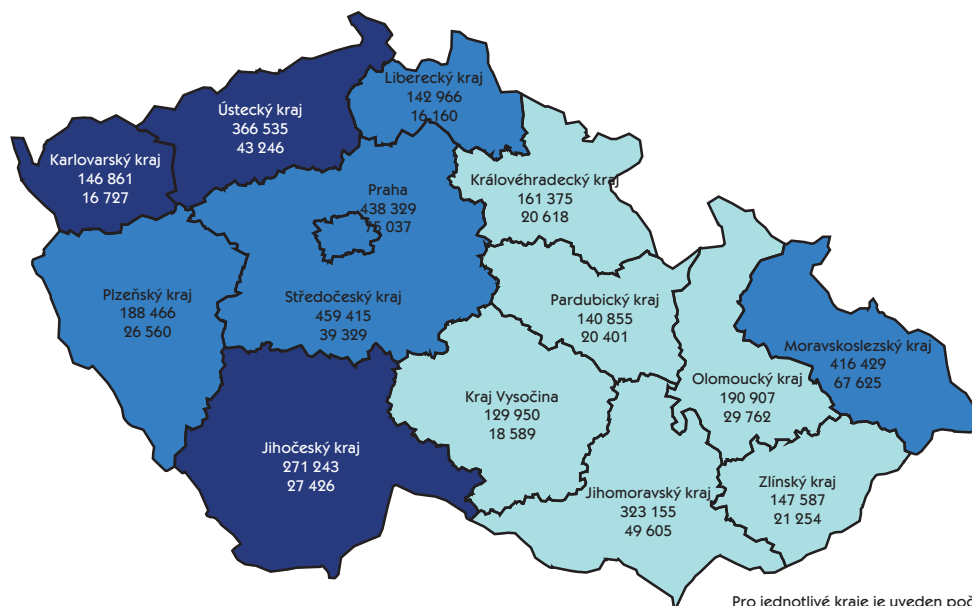
V roce 2011 se s informací o existenci a způsobu použití linky 112 setkala 44 % dotázaných, nejčastěji prostřednictvím televize (79 %). Dle průzkumu Eurobarometr uskutečnilo v roce 2011 tísňový hovor 17 % dotázaných obyvatel České republiky, přičemž 25 % z nich v tísni volalo linku 112.

V roce 2011 odbavila telefonní centra tísňového volání HZS ČR celkem 3 996 412 hovorů.

Volání na číslo 112 v TCTV (počet)

Volání směřovaná na krajská telefonní centra (linky 112 a 150) (počet na 1 000 obyvatel)

Pro jednotlivé kraje je uveden počet volání na čísla 112 a 150

Co v ročenkách nenajdete

Hasičský záchranný sbor České republiky je zřízen státem k plnění jedné ze základních funkcí státu – ochraně životů, zdraví a majetku občanů, odvoditelné z Listiny základních práv a svobod, konkretizované jako úkoly v řadě zákonů a mezinárodních závazků. Podrobný výpis zákonů, nařízení a usnesení vlády ČR, mezinárodních smluv a směrnic EU, které stanovují úkoly pro HZS ČR, by vyplnil několik stránek textu. Je to stát, který určuje obsah, rozsah a podmínky pro plnění stanovených úkolů HZS ČR. Nejde pouze o plnění úkolů v oblasti zásahové činnosti, které představují často medializovanou, a tím známější část práce HZS ČR. V této oblasti je HZS ČR odborně připraven, vybaven a uspořádán k provádění záchranných a likvidačních prací nejenom pro všechna potenciální společenská existenční rizika (od jaderného a chemického ohrožení, přes živelní pohromy včetně požárů, až po následky teroristických útoků), ale také pro pomoc při dopravních nehodách a technických haváriích. Přitom je potřebné zdůraznit, že intenzivní práce HZS ČR na řešení ohrožení vždy probíhají po celou potřebnou dobu, a to i v řádu měsíců.

Méně známá je část ostatních úkolů, která je z hlediska rozsahu i významu pro plnění uvedené funkce státu srovnatelná s částí první. Jde o velmi náročné úkoly týkající se výkonu státní správy ve svěřených oblastech - úkoly požární prevence, ochrany obyvatelstva, krizového řízení, přípravy orgánů veřejné správy, právnických osob a obyvatel na řešení mimořádných událostí a krizových situací, nebo vyrozumění a varování v době vzniku ohrožení, dále úkoly spojené s usměrňováním IZS, zabezpečováním sběru a zpracováním informací nezbytných pro řešení ohrožení, plněním mezinárodní spolupráce, zapojením České republiky do mezinárodních záchranných operací a mnoho dalších. Nakonec jsou to interní úkoly HZS ČR, jejichž splnění je nezbytným předpokladem pro zajištění potřebné akceschopnosti JPO a schopnosti ostatních zaměstnanců HZS ČR (příslušníků HZS ČR i občanských zaměstnanců HZS ČR) plnit kvalitně úkoly v této druhé části.

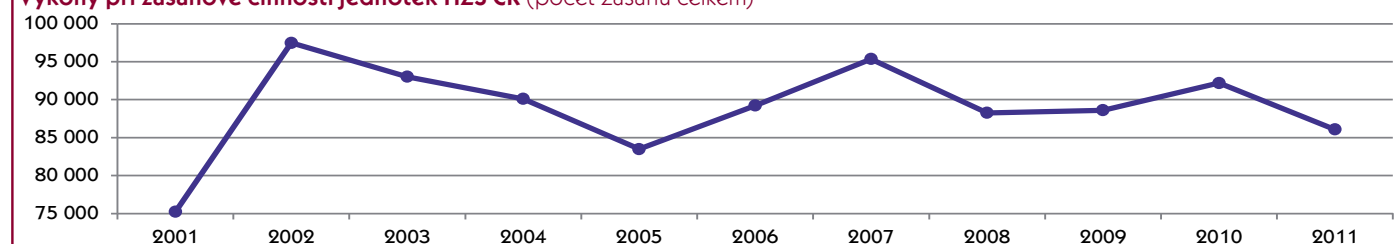
Informace o tom, kolik práce bylo vykonáno při plnění stanovených úkolů, tedy jaké byly výkony HZS ČR, jsou pravidelně zveřejňovány. Celkové výkony HZS ČR se skládají ze dvou částí.

Ve statistické ročence, kterou zpracovává oddělení analýz a statistiky odboru operačního řízení ve spolupráci s dalšími odbornými útvary MV-GR HZS ČR, jsou pravidelně uváděny převážně informace týkající se „výkonů při zásahové činnosti“. Tyto informace jsou výběrem z údajů nashromážděných ve statistice sledování mimořádných událostí¹⁾ (SSU), kde jsou shromažďovány, uspořádávány, kvantifikovány a porovnávány ve struktuře, která vznikla zejména na základě požadavků akceschopnosti JPO HZS ČR a prošla dlouhodobým vývojem podle potřeb praxe HZS ČR. Pouze doplňkově jsou v závěru ročenky uváděny informace patřící do výše uvedené druhé skupiny ostatních úkolů, tedy do „ostatních výkonů“ HZS ČR.

Zásahy jednotek HZS ČR podle druhu události (počet)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
požáry	15 966	18 130	26 648	20 117	19 212	19 189	21 432	20 910	20 283	18 050	21 290
dopravní nehody	18 616	20 207	21 459	21 202	20 753	18 831	20 882	20 426	19 318	18 563	17 853
živelní pohromy	-	12 788	1 136	1 180	1 599	3 175	6 538	2 932	2 835	-	-
úniky nebezp. chem. látek celkem	3 625	5 014	5 251	4 757	4 856	5 013	5 534	5 612	5 313	4 763	4 673
technické havárie celkem	32 518	36 018	32 861	37 807	32 379	37 571	35 905	32 928	35 500	45 598	36 744
radiační nehody a havárie	0	0	0	2	1	10	0	0	0	0	3
ostatní mimořádné události	-	253	157	89	52	702	209	20	14	2	5
plané poplachy	4 502	5 074	5 494	4 949	4 636	4 620	4 853	5 426	5 334	5 205	5 517
CELKEM	75 227	97 484	93 006	90 103	83 488	89 211	95 353	88 254	88 597	92 181	86 085

Výkony při zásahové činnosti jednotek HZS ČR (počet zásahů celkem)

Informace o „ostatních výkonech“ jsou uváděny v Ročních zprávách o činnosti HZS ČR, dalších dokumentech, odborných publikacích a v periodickém tisku. Tyto informace jsou shromažďovány, uspořádávány a vyhodnocovány na základě cílů stanovených HZS ČR a potřeb odborných útvarů, které odpovídají za plnění úkolů a metodický rozvoj v dané oblasti působnosti HZS ČR. Oproti údajům ze zásahové činnosti zde není pro vyjádření výsledku prioritní kvantifikace výkonů, tedy informace o tom, kolik čeho bylo vykonáno, ale plnění cílů v požadovaných termínech a kvalitě, tedy informace o tom, co, kdy a jak bylo vykonáno. Statistika ve smyslu numerického vyjádření uskutečněných výkonů je zde porovnatelná jenom u části údajů, ostatní údaje vyžadují pro zveřejnění popis s odbornými komentáři. Proto pouze malá část údajů, která k porozumění nepotřebuje obsáhlé komentáře, bývá zařazena do statistické ročenky.

Vedle uvedených rozdílů jsou mezi „výkony při zásahové činnosti“ a „ostatními výkony“ ještě další rozdíly. Zásadním rozdílem je například časové zaměření prováděných úkolů, kdy se „výkony při zásahové činnosti“ zabývají přítomností, ale „ostatní výkony“ se zabývají minulostí, přítomností a budoucností.

Srozumitelným příkladem časového provázání úkolů jsou cvičení orgánů krizového řízení, na jejichž přípravě, provedení a vyhodnocení se HZS ČR podílel. Každé ze cvičení je nejprve zapotřebí námětově a věcně připravit (budoucnost). Poté je cvičení podle všech zadaných cílů provedeno (přítomnost). Následně je analyzováno a vyhodnoceno splnění cílů (minulost) a výsledky

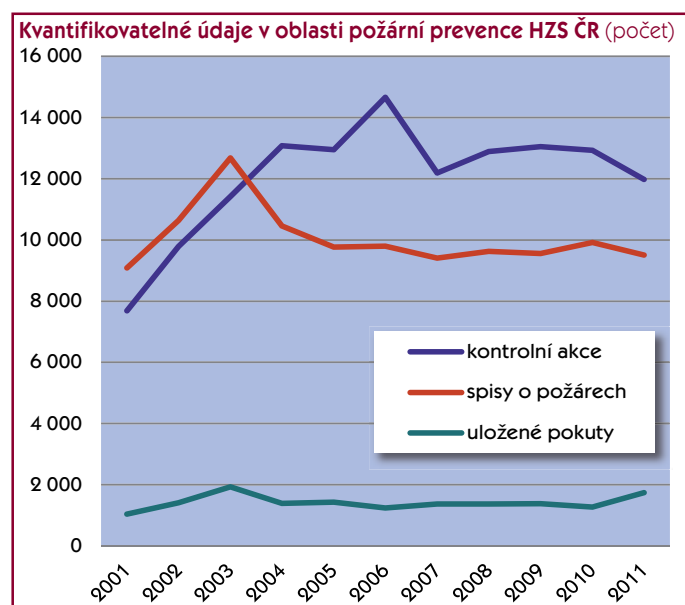
¹⁾ SSU je úkol stanovený zákony (zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů) a ročenka je zveřejňována v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

jsou přeneseny do výcviku, vybavení a spolupráce cvičících subjektů (budoucnost). V příloženém výpisu je sice uvedena pouze část z uskutečněného počtu cvičení, ale i to postačuje k potvrzení, že statistické zpracování údajů podává informace pouze o počtu a zaměření cvičení. To hlavní u tohoto typu výkonů, tj. popis cílů a jejich zhodnocení (což vyžaduje obsáhlý doplňující komentář) statistická kvantifikace nevyjadřuje.

Výpis z přehledu cvičení orgánů krizového řízení

OCHRANA 2006	činnost bezpečnostních složek při řešení krizové situace s narušováním zákonnosti velkého rozsahu, ověření úplnosti a správnosti opatření uvedených v typovém plánu.
CMX 2006	řešení krizové situace, mimo oblast území států NATO spojené s plánováním operace, která by mohla přerůst v operaci podle čl. 5 Severoatlantické smlouvy.
VÝVOZ 2006	přeprava pohotovostních zásob za krizových stavů, prověření součinnostních vazeb mezi Správou státních hmotných rezerv a MO.
VLTAVA A LABE 2007	řešení krizové situace v souvislosti s rozsáhlou povodní v povodí řek Vltavy a Labe.
OCHRANA 2007	činnost bezpečnostních složek při řešení mimořádné situace spojené s narušováním zákonnosti velkého rozsahu, teroristický útok chemickými a biologickými látkami na nákupní centra, stadiony.
CMX/CME 2007	společné mezinárodní cvičení orgánů krizového řízení NATO a EU.
CMX 2008	mezinárodní cvičení orgánů krizového řízení NATO, řešení krizové situace na fiktivním ostrově, spojené s přípravou mírové operace.
KRIZE 2008	mezirezortní štábní cvičení orgánů krizového řízení s účastí výkonných prvků zaměřeno na činnost ústředních správních úřadů, složek IZS a dalších subjektů při řešení situace související s únosem českého dopravního letadla teroristy na lince do fiktivní země.
ZÓNA 2008	vícetupňové cvičení orgánů krizového řízení, složek IZS a dalších subjektů při řešení mimořádné události vzniklé v souvislosti se simulovanou radiační havárií na Jaderné elektrárně Dukovany.
CME 2008	zvládání krizí orgány krizového řízení EU za účasti vojenského operačního velitelství
CMX 2009	mezinárodní cvičení orgánů krizového řízení NATO, provedení společné mírové operace. Námětem cvičení bylo pokračování krizové situace, která byla řešena v předchozím cvičení „CMX 2008“.
CME 2009	plánování společné mírové operace EU - mimo území členských států EU - v politicky a ekonomicky nestabilní oblasti subsaharské Afriky.
ZÓNA 2010	činnost orgánů krizového řízení dotčených ústředních správních úřadů a Jihočeského kraje, složek IZS a dalších subjektů při řešení mimořádné události vzniklé v souvislosti se simulovanou havárií na Jaderné elektrárně Temelín.
KRIZE 2010	činnost ústředních správních úřadů, orgánů veřejné správy na krajské úrovni, PČR, složek IZS a dalších subjektů.
ZDROJE 2010	společné vnitrostátní cvičení Správy státních hmotných rezerv, zástupců resortů vyčleněných do odborné pracovní skupiny Ústředního krizového štábu pro koordinaci zabezpečení věcnými zdroji, vyčleněných zaměstnanců orgánů krizového řízení Karlovarského, Jihočeského a Zlínského kraje, obcí s rozšířenou působností těchto krajů a vybraných ochraňovatelů pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc.
CME 2011	mezinárodní cvičení orgánů krizového řízení EU zaměřené na řešení krizové situace v podmínkách rychle se měnící situace za použití civilních a vojenských nástrojů EU.
MILEX 2011	mezinárodní cvičení orgánů krizového řízení EU zaměřené na vojenské aspekty krizového řízení na vojensko-strategické a operační úrovni pro předpokládanou operaci krizového řízení vedenou EU bez pomoci společných prostředků a schopností NATO.

Jiným příkladem, na kterém lze ukázat nedostatečnost celkové informace, pokud je získána pouze ze statistického pohledu kvantifikovatelných údajů, jsou výkony v oblasti požární prevence. Také z této oblasti vychází řada informací, které jsou statisticky sumarizovány a zpracovány. Tyto informace bývají pravidelně uváděny v ročence. Příkladem statistického zpracování je následující graf.

Činnosti úseku požární prevence

Státní požární dozor

- Stavební prevence
- Posouzení požárního nebezpečí
- Kontrolní činnost
- Zjišťování příčin vzniku požárů

Sankce

- Právnícké osoby
- Fyzické osoby

Preventivně výchovná činnost

Statistické sledování událostí

- Příčiny vzniku požárů
- Analytická činnost

Spolupráce na mezinárodní a národní úrovni

- Státní správa a samospráva
- Školy, vědecká pracoviště...
- Občanská sdružení...
- Fire safety network...

Vzdělávání příslušníků

- Přezkušování fyzických osob k získání odborné způsobilosti

Oproti vyjádření „výkonů při zásahové činnosti“ je na tomto příkladu výkonů, vedle rozdílu v časovém zaměření, výrazný i další zásadní rozdíl, a to v charakteru práce při procesu dělby práce. Zatímco „výkony při zásahové činnosti“ jsou vyjádřením „práce v terénu“, výkony v oblasti požární prevence jsou vzájemně provázaným vyjádřením jak „práce v terénu“ (např. stavební prevence, kontrolní činnost, zjišťování příčin požáru), tak „práce ostatní“ (výkon státní správy v dané oblasti, požární technic-

ké expertizy a rozborů příčin vzniku požárů, metodické řízení výkonu služby, rozvoj výkonu státního požárního dozoru a výkonu státní správy v oblasti požární prevence aj.). Mezi „práci ostatní“ patří také preventivně výchovná a ediční činnost, které jsou cíleně určeny jak pro občany, tak pro firmy. Z řady dalších úkolů je mediálně zajímavá například spolupráce s Národním památkovým ústavem na projektu, jehož cílem je zlepšení ochrany národního kulturního dědictví před požáry.

Přestože není uveden plný výčet působnosti HZS ČR v oblasti požární prevence, je z uvedeného textu i obrázku patrné, že výkony v této oblasti jsou výsledkem činnosti smysluplně uspořádaného celku, který v sobě zahrnuje řadu různorodých činností. Souhrnným cílem těchto činností je vytvářet účinnou a společensky prospěšnou ochranu před vznikem požáru. Plnění úkolů, které je zaměřeno na dosažení souhrnného cíle, probíhá ve vzájemně navazujících, ale různorodých oblastech daného celku. Proto jsou různorodé i požadavky na odborné znalosti zaměstnanců HZS ČR v oblasti požární prevence. Zaměstnanci HZS ČR musejí rozumět souvislostem procesu dělby práce a také musejí zvládat „práci v terénu“ i „práci ostatní“.

Statisticky sumarizované údaje z oblasti požární prevence nemohou vyjádřit proces dělby práce, ani různorodost činností. Ve statistické ročence, na rozdíl od komplexně vyjádřených informací o množství práce provedené ve „výkonech při zásahové činnosti“, jsou informace o výkonech v oblasti požární prevence pouhým zlomkem množství práce skutečně vykonané v této oblasti. A stejná situace je i u dalších „ostatních výkonů“ HZS ČR.

Výčet příkladů ukazujících, jaký je obsah a provázanost úkolů ve skupině „ostatních výkonů“, by naplnil celý rozsah ročenky a stejně by se na všechny přináležící oblasti práce HZS ČR nedostalo. Uvedené dva příklady jsou krátkou, ale postačující informací o rozdílném charakteru práce v „ostatních výkonech“, oproti obecně známějšímu charakteru práce u „výkonů při zásahové činnosti“. Rozdíl v medializaci obou částí celkových výkonů HZS ČR je způsoben zejména tím, že „ostatní výkony“ nelze v plném rozsahu, jednoduchým způsobem a bez příslušného popisu souvislostí, zahrnout do stručných statistických výčtů o práci vykonané HZS ČR. Oba příklady informují nejenom o některých vyčíslitelných úkolech, které byly vykonány za určité období ve dvou z mnoha oblastí činnosti HZS ČR. Podávají rovněž informace, z nichž lze získat alespoň základní představu o HZS ČR, jako strukturovaném a provázaném systému. Systému tvořeném odborníky, kteří od odborného vzdělávání a výcviku hasičů, přes řešení záchranných a likvidačních prací, přes prevenci a výkon státní správy, přes technické expertizy a zajišťování rozvoje, až po vzdělávání pracovníků veřejné správy, mezinárodní spolupráci a další svěřené činnosti, bez obav obtoží ve srovnání na mezinárodní úrovni.

Počty systemizovaných míst HZS ČR za období let 2001 až 2011, jsou uvedeny v následující tabulce. Údaje jsou o zaměstnancích HZS ČR celkem, tedy o příslušnících HZS ČR i občanských zaměstnancích HZS ČR, bez dalšího členění. Podrobnější členění je uvedeno v ročenkách. V souvislosti s výkony je zapotřebí uvést, že dělba práce v HZS ČR je při plnění odborných úkolů natolik provázaná, že posuzování počtu a složení jeho zaměstnanců nelze oddělit od odpovědnosti za výsledky HZS ČR.

Počet systemizovaných míst HZS ČR

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet zaměstnanců	10 008	10 511	10 512	10 517	10 517	10 517	10 517	10 552	10 797	10 797	10 663

Z ekonomické oblasti jsou uvedeny údaje, vyjadřující rozpis výdajů státního rozpočtu určených na plnění úkolů HZS ČR, členěné na základní závazné ukazatele (výdaje celkem, ostatní běžné výdaje, mzdové výdaje a výdaje na financování programů). Časová řada údajů zahrnuje výdaje přidělené od doby vzniku HZS ČR v nové organizační struktuře do roku 2011. Údaje jsou propojeny do několika ekonomických ukazatelů zobrazujících nikoli absolutní hodnoty, ale postupnou změnu stavu oproti výchozímu roku a jsou doplněny poznámkami.

Vývoj rozpočtu výdajů HZS ČR (tis. Kč)

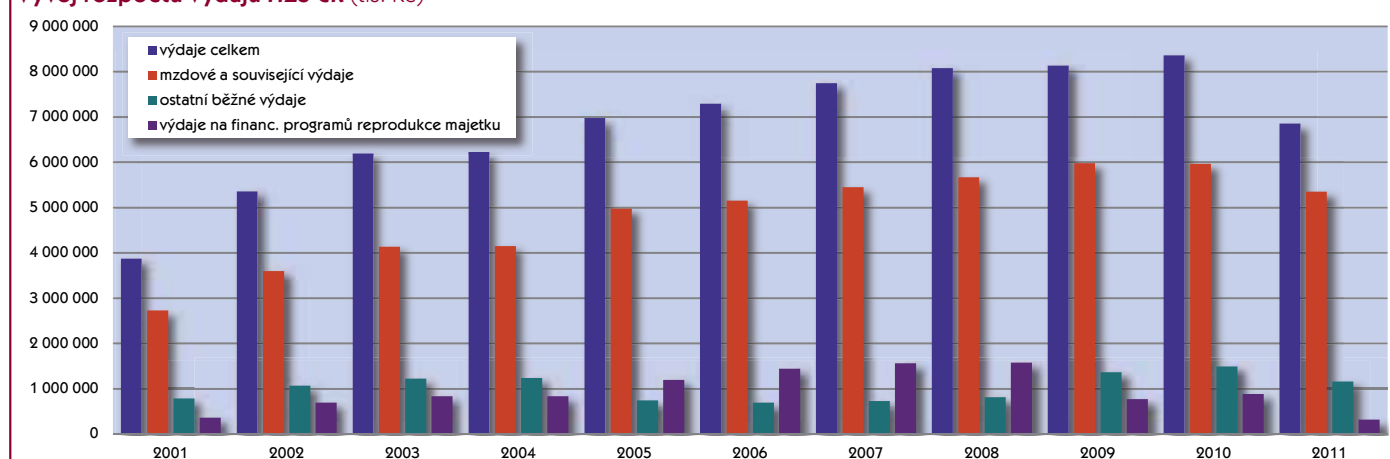
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rozepsaný rozpočet výdajů celkem k 1. 1. daného roku ¹⁾	3 872 080	5 357 452	6 196 188	6 226 954	6 978 478	7 294 021	7 751 198	8 080 957	8 140 551	8 364 726	6 857 953
Mzdové a související výdaje	2 731 444	3 597 401	4 137 425	4 149 552	4 975 872	5 156 530	5 448 367	5 669 884	5 981 391	5 964 898	5 348 940
Ostatní běžné výdaje ²⁾	782 248	1 068 515	1 223 222	1 235 926	743 985	693 786	726 875	817 013	1 364 845	1 495 352	1 162 283
Výdaje na financ. programů reprodukce majetku ³⁾	358 388	690 721	831 977	832 286	1 193 761	1 443 705	1 563 699	1 575 702	772 815	884 005	319 108
Výdaje na výzkum, vývoj a inovace		815	3 564	9 190	64 860	0	12 257	18 358	21 500	20 471	27 622

¹⁾ Výše výdajů zahrnuje pouze prostředky výdajového bloku HZS ČR. V objemu jsou zahrnuty i výdaje, které nejsou určeny na činnost HZS ČR (např. dotace pro SDH obcí, dotace pro nestátní neziskové organizace) a v některých letech i jednorázové, neopakující se vlivy. Údaje nezahrnují výdaje z výdajových bloků „Výdaje za oblast sociálního zabezpečení“ a „Výdaje na EU projekty“. V roce 2008 a 2009 i výdaje z výdajového bloku „Předsednictví ČR v Radě EU“.

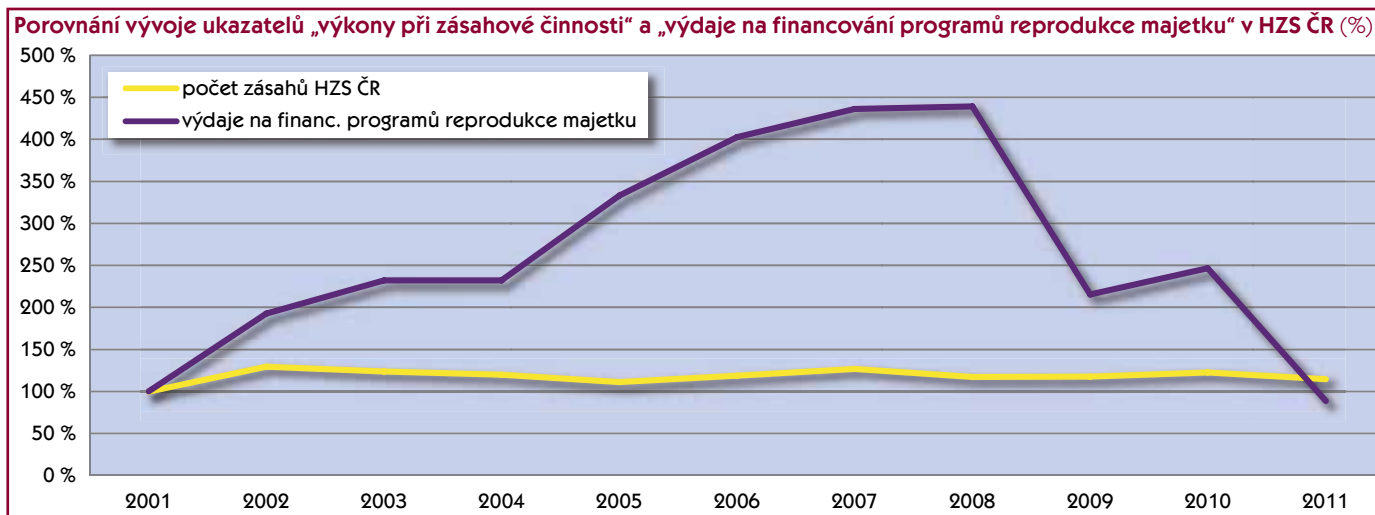
²⁾ Zahrnuje především PHM, energie, ochranné pomůcky, věcné prostředky PO

³⁾ Zahrnuje především investiční výdaje na stroje a zařízení, automobily, budovy atd.

Vývoj rozpočtu výdajů HZS ČR (tis. Kč)

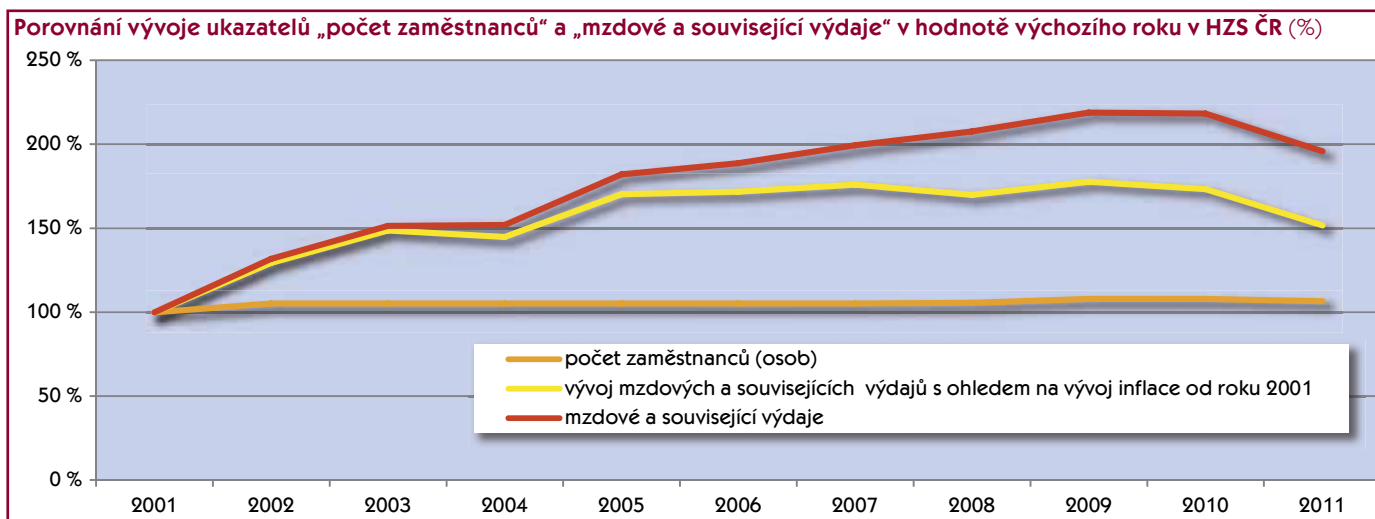

Výchozím srovnávacím rokem následujících ukazatelů je rok 2001, rok zřízení HZS ČR ve stávající struktuře a působnosti.

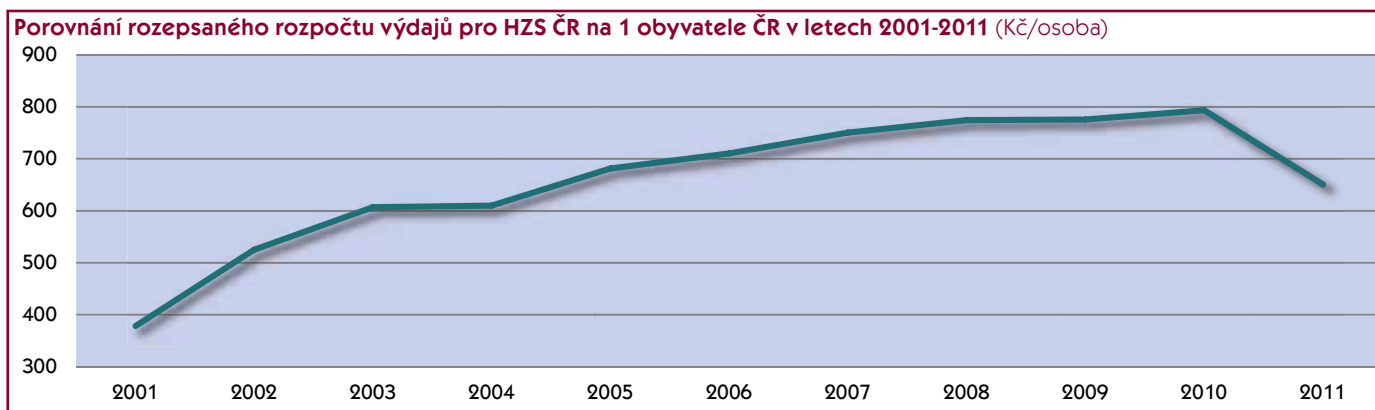

Porovnání „výkonů při zásahové činnosti“ a výdajů na financování programů reprodukce majetku vychází ze souvztáhnosti ukazatelů, kdy tento druh výdajů směřuje prioritně na přímou i nepřímou podporu uvedených výkonů.

Nelze porovnávat „výkony při zásahové činnosti“ s výdaji celkem. Výdaje celkem lze přiřadit pouze k výkonům celkem, které se skládají z „výkonů při zásahové činnosti“ a z „ostatních výkonů“. Kvantifikace „ostatních výkonů“ však není přiřaditelná, protože není srozumitelným a dostatečným vyjádřením jejich splnění.

Ve struktuře výdajů nelze poměřovat mzdové a související výdaje s jinými výdaji. Charakter výkonů HZS ČR je založen na nenahraditelné lidské práci, nikoliv na zpracování materiálových vstupů. Materiálové výdaje slouží k tomu, aby zaměstnanci HZS ČR mohli vyřešit různé druhy ohrožení a plnit další úkoly.

Prostřednictvím HZS ČR stát zajišťuje vysoce odbornou, účelnou a účinnou službu, určenou pro každého obyvatele České republiky. Službu fungující 24 hodin denně, 365 dní v roce, na kterou vyčlenil ze státního rozpočtu v roce 2011 na jednoho obyvatele přibližně 651 Kč ročně, tedy přibližně 54 Kč měsíčně. Pokud se bude čtenářům zdát služba HZS ČR nákladná, může si každý porovnat, zda si za tyto peníze sám zajistí jinou službu stejného obsahu, rozsahu, celorepublikové dostupnosti a kvality.

Požáry

Základní ukazatele

V porovnání s rokem 2010 vzniklo o 17,8 % požárů více, škody jsou vyšší o 14,6 %. Přitom 358 velkými požáry (se škodou 1 mil. Kč a více), tzn. 1,7 % z celkového počtu, vzniklo 71,2 % z celkových škod. Usmrčených osob bylo v roce 2011 o 1,5 % méně a zraněných o 8,7 % více.

Hasiči bezprostředně zachránili při požárech 457 osob a dalších 6 951 osob bylo před požáry evakuováno.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že v roce 2011 vzniklo na území ČR v průměru denně 58 požárů a škoda 6 140 000 Kč.

Požáry - přehled

Rok	Počet požárů	Škoda Kč	Usmrčeno osob	Zraněno osob
1997	21 540	1 229 951 200	135	1 026
1998	24 041	1 902 566 000	96	1 123
1999	20 857	2 088 610 700	105	934
2000	20 919	1 426 340 200	100	975
1996-2000	108 896	7 992 965 800	554	5 095
2001	17 285	2 054 670 000	99	881
2002	19 132	3 731 915 000	109	942
2003	28 937	1 836 614 900	141	1 112
2004	21 191	1 669 305 100	126	918
2005	20 183	1 634 371 000	139	914
2001-2005	106 728	10 926 876 000	614	4 767
2006	20 262	1 933 991 700	144	919
2007	22 394	2 158 494 200	130	1 023
2008	20 946	3 277 297 400	142	1 109
2009	20 177	2 169 150 200	117	980
2010	17 937	1 956 159 200	131	1 060
2006-2010	101 716	11 495 092 700	664	5 091
2011	21 125	2 241 800 100	129	1 152

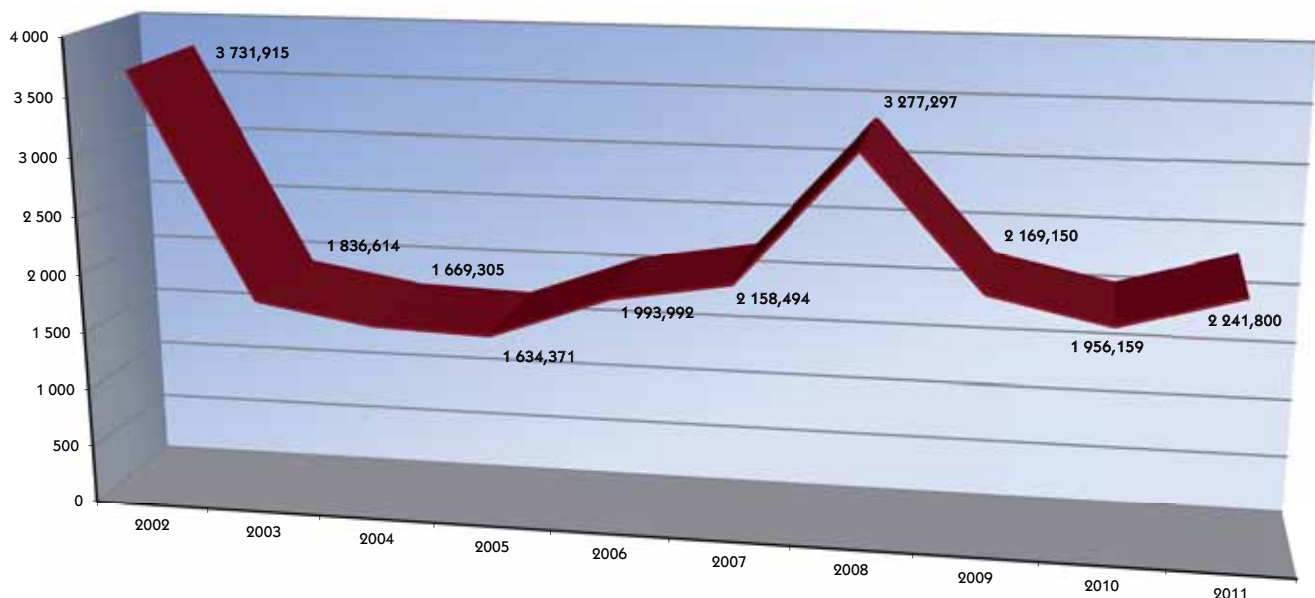
Druh	Hodnota
počet požárů	21 125
přímé škody (Kč)	2 241 800 100
uchráněné hodnoty (Kč)	8 078 932 000
usmrčeno osob	129
zraněno osob	1 152

Uchráněné hodnoty jednotkami PO 3,6x převyšují škody přímé.

Uchráněné hodnoty při požárech

Rok	Uchráněné hodnoty Kč
1997	6 393 776 000
1998	6 925 493 000
1999	8 907 455 000
2000	6 584 192 000
1996-2000	37 229 183 000
2001	6 230 121 000
2002	6 251 751 000
2003	7 646 975 000
2004	6 977 363 000
2005	7 110 116 000
2001-2005	34 216 326 000
2006	9 182 541 000
2007	8 974 428 000
2008	14 545 693 000
2009	9 074 906 000
2010	11 115 762 000
2006-2010	52 893 330 000
2011	8 078 932 000

Přímé škody (mil. Kč)

Usmrčené a zraněné osoby při požárech

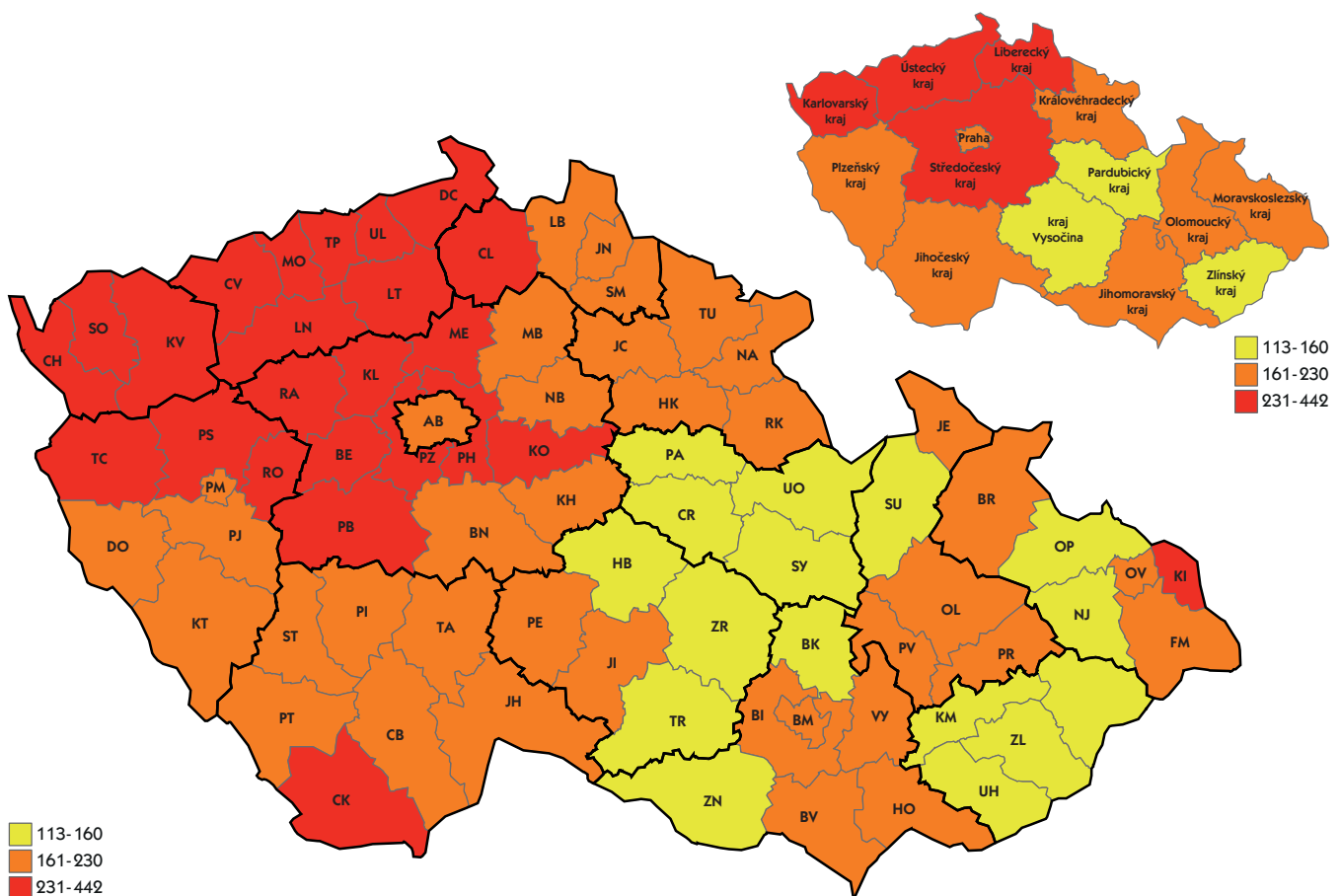
Kategorie	2007		2008		2009		2010		2011		Index %	
	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z
děti do 15 let	5	43	2	56	3	36	3	62	2	72	67	116
osoby od 15 do 60 let	102	717	116	760	81	674	105	749	97	795	92	106
osoby nad 60 let	23	60	23	66	33	79	23	54	30	105	130	194
hasiči profesionální	0	115	0	144	0	111	0	118	0	127	0	108
hasiči dobrovolní	0	88	1	83	0	80	0	77	0	53	0	69
Celkem	130	1 023	142	1 109	117	980	131	1 060	129	1 152	98	109

Požáry podle okresů a krajů

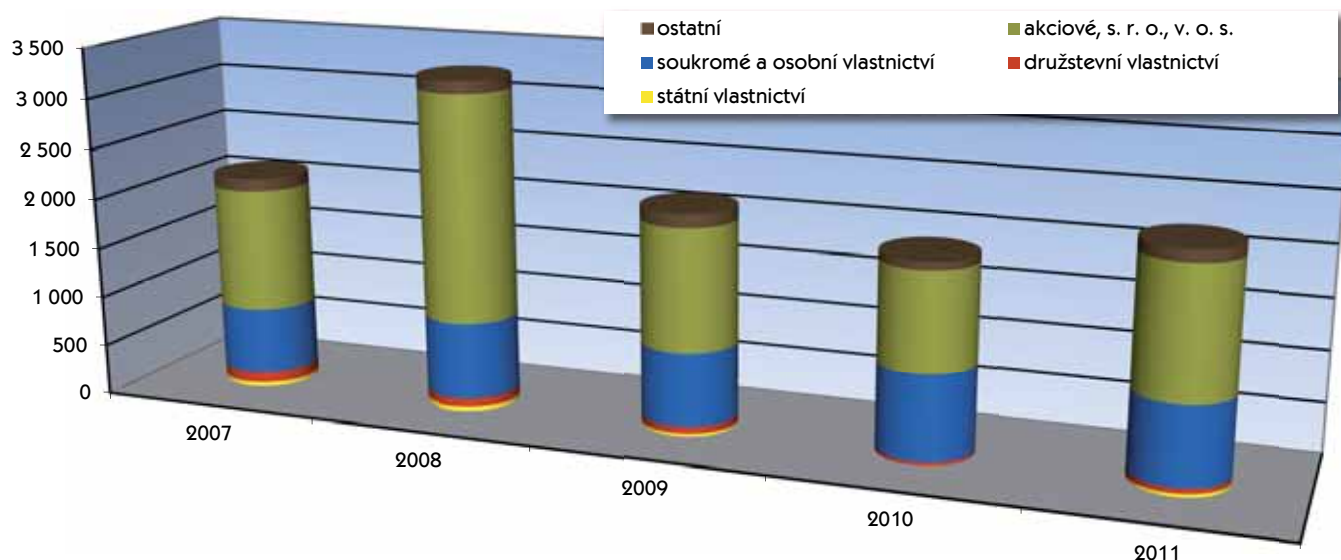
Okres (kraj)	Počet požárů (dále nedoře- třované v %)	Podíl v %	Index %	Počet požárů na 1 000 obyvatel	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Uchráněné hodnoty v tis. Kč	Podíl v %	Usmrceno	Zraněno
Hl. m. Praha	2 509 (54)	11,88	103	2,0	96 629,5	4,31	377 445,0	4,67	10	120
Benešov	198	0,94	108	2,1	32 123,0	1,43	67 945,0	0,84	0	8
Beroun	199	0,94	118	2,3	56 831,0	2,54	437 536,0	5,42	3	13
Kladno	349	1,65	108	2,2	17 845,0	0,80	131 699,0	1,63	3	13
Kolín	234	1,11	124	2,5	19 795,0	0,88	120 135,0	1,49	1	14
Kutná Hora	154	0,73	123	2,1	11 508,0	0,51	65 599,0	0,81	0	6
Mělník	337	1,60	108	3,3	17 675,0	0,79	76 830,0	0,95	3	7
Mladá Boleslav	301	1,42	136	2,5	19 271,0	0,86	384 504,0	4,76	1	18
Nymburk	220	1,04	107	2,4	11 870,0	0,53	29 033,0	0,36	0	7
Praha-východ	332	1,57	116	2,3	22 578,0	1,01	164 967,0	2,04	1	20
Praha-západ	271	1,28	99	2,2	54 248,0	2,42	131 169,0	1,62	1	15
Příbram	312	1,48	120	2,8	30 923,0	1,38	122 279,0	1,51	0	21
Rakovník	104	0,49	105	1,9	6 112,0	0,27	14 225,0	0,18	1	6
Středočeský	3 011 (59)	14,25	112	2,4	300 779,0	13,42	1 745 921,0	21,61	14	148
České Budějovice	305	1,44	122	1,6	36 359,4	1,62	75 136,5	0,93	7	16
Český Krumlov	124	0,59	100	2,0	9 955,5	0,44	41 325,0	0,51	0	4
Jindřichův Hradec	140	0,66	110	1,5	17 839,0	0,80	152 014,0	1,88	3	13
Písek	108	0,51	98	1,5	11 352,1	0,51	74 369,5	0,92	0	8
Prachatice	111	0,53	108	2,2	14 687,8	0,66	21 882,0	0,27	0	21
Strakonice	97	0,46	99	1,4	3 395,0	0,15	21 071,0	0,26	0	4
Tábor	145	0,69	108	1,4	32 541,5	1,45	235 175,0	2,91	2	11
Jihočeský	1 030 (47)	4,88	109	1,6	126 130,3	5,63	620 973,0	7,68	12	77
Domažlice	96	0,45	102	1,6	4 204,0	0,19	115 772,0	1,43	0	2
Klatovy	162	0,77	140	1,8	14 485,7	0,65	49 576,0	0,61	3	20
Plzeň-jih	96	0,45	104	1,6	25 103,8	1,12	43 467,0	0,54	0	12
Plzeň-město	446	2,11	128	2,4	201 277,5	8,98	293 941,2	3,64	3	6
Plzeň-sever	156	0,74	109	2,1	10 102,6	0,45	48 478,0	0,60	0	4
Rokycany	109	0,52	92	2,3	21 016,3	0,94	127 335,0	1,58	0	3
Tachov	113	0,53	122	2,1	10 285,0	0,46	49 102,0	0,61	2	10
Plzeňský	1 178 (50)	5,57	116	2,1	286 474,9	12,79	727 671,2	9,01	8	57
Cheb	277	1,31	110	2,9	23 827,1	1,06	39 900,8	0,49	4	19
Karlovy Vary	301	1,42	106	2,5	12 646,5	0,56	21 760,0	0,27	3	16
Sokolov	239	1,13	109	2,6	6 864,5	0,31	32 777,0	0,41	0	2
Karlovarský	817 (66)	3,86	109	2,7	43 338,1	1,93	94 437,8	1,17	7	37
Děčín	348	1,65	124	2,6	27 242,1	1,22	122 897,4	1,52	2	19
Chomutov	436	2,06	125	3,4	33 721,0	1,50	104 935,0	1,30	1	10
Litoměřice	349	1,65	130	3,0	24 706,0	1,10	36 165,0	0,45	3	11
Louny	214	1,01	103	2,5	29 827,8	1,33	200,0	0,00	1	5
Most	484	2,29	119	4,1	9 609,7	0,43	15 581,6	0,19	1	5
Teplice	431	2,04	121	3,3	18 307,5	0,82	28 758,0	0,36	2	7
Ústí nad Labem	407	1,93	140	3,3	10 082,5	0,45	79 310,0	0,98	0	4
Ústecký	2 669 (69)	12,63	124	3,2	153 496,6	6,85	387 847,0	4,80	10	61
Česká Lípa	329	1,56	137	3,2	24 757,0	1,10	259 375,0	3,21	2	23
Jablonec nad Nisou	177	0,84	105	2,0	14 784,8	0,66	79 701,0	0,99	1	25
Liberec	309	1,46	84	1,8	32 500,8	1,45	74 157,4	0,92	2	34
Semily	104	0,49	85	1,4	14 277,0	0,64	66 604,0	0,82	1	3
Liberecký	919 (61)	4,35	101	2,1	86 319,6	3,85	479 837,4	5,94	6	85
Hradec Králové	310	1,47	129	1,9	9 327,5	0,42	73 134,0	0,91	0	7
Jičín	178	0,84	162	2,2	22 838,5	1,02	52 418,0	0,65	0	2
Náchod	199	0,94	116	1,8	37 704,8	1,68	210 653,9	2,61	0	14
Rychnov nad Kněžnou	137	0,65	130	1,7	10 216,5	0,46	76 804,0	0,95	0	10
Trutnov	200	0,95	109	1,7	21 808,0	0,97	75 007,0	0,93	0	13
Královéhradecký	1 024 (58)	4,85	126	1,8	101 895,3	4,55	488 016,9	6,05	0	46
Chrudim	181	0,86	140	1,7	16 401,6	0,73	31 928,0	0,40	0	17
Pardubice	264	1,25	119	1,6	82 074,2	3,66	157 007,0	1,94	5	22
Svitavy	152	0,72	116	1,4	22 725,4	1,01	56 360,0	0,70	2	10
Ústí nad Orlicí	198	0,93	155	1,4	17 433,2	0,78	112 051,6	1,39	0	28
Pardubický	795 (52)	3,76	130	1,5	138 634,4	6,18	357 346,6	4,43	7	77
Havlíčkův Brod	154	0,73	166	1,6	42 154,4	1,88	191 302,0	2,37	0	10
Jihlava	208	0,98	118	1,8	14 628,1	0,65	105 762,0	1,31	1	10
Pelhřimov	117	0,55	122	1,6	3 909,2	0,17	115 907,1	1,43	0	10
Třebíč	138	0,65	122	1,2	14 872,2	0,66	84 277,0	1,04	1	7
Žďár nad Sázavou	162	0,77	129	1,4	6 470,1	0,29	118 735,1	1,47	1	13
Vysočina	779 (40)	3,68	129	1,5	82 034,0	3,65	615 983,2	7,62	3	50

Okres (kraj)	Počet požárů (dále nedoše- třované v %)	Podíl v %	Index %	Počet požárů na 1 000 obyvatel	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Uchráněné hodnoty v tis. Kč	Podíl v %	Usmrceno	Zraněno
Blansko	138	0,65	115	1,3	8 100,5	0,36	47 635,0	0,59	2	22
Brno-město	741	3,51	139	2,0	78 175,8	3,49	507 918,9	6,29	4	56
Brno-venkov	440	2,08	157	2,2	43 273,5	1,93	88 124,5	1,09	4	26
Břeclav	250	1,18	143	2,2	9 816,1	0,44	44 356,2	0,55	2	14
Hodonín	276	1,31	131	1,8	20 348,5	0,91	149 516,0	1,85	4	17
Vyškov	155	0,73	129	1,7	19 342,1	0,86	140 560,6	1,74	0	10
Znojmo	170	0,80	128	1,5	10 693,1	0,48	95 237,5	1,18	0	13
Jihomoravský	2 170 (57)	10,26	138	1,9	189 749,6	8,47	1 073 348,7	13,29	16	158
Jeseník	76	0,36	112	1,8	9 983,1	0,45	42 641,0	0,53	0	3
Olomouc	437	2,07	106	1,9	21 165,6	0,94	91 065,2	1,13	6	15
Prostějov	154	0,73	107	1,4	7 965,1	0,36	65 744,5	0,81	1	11
Přerov	221	1,05	115	1,7	16 896,8	0,75	190 545,0	2,36	1	21
Šumperk	183	0,87	128	1,5	30 475,0	1,36	36 093,6	0,45	1	12
Olomoucký	1 071 (50)	5,08	111	1,7	86 485,6	3,86	426 089,3	5,28	9	62
Kroměříž	154	0,73	121	1,4	294 089,0	13,12	13 999,2	0,17	0	13
Uherské Hradiště	183	0,87	121	1,3	23 499,0	1,05	65 362,0	0,81	1	13
Vsetín	197	0,93	106	1,4	14 135,3	0,63	51 860,0	0,64	3	12
Zlín	225	1,07	103	1,2	45 626,4	2,04	54 065,0	0,67	1	17
Zlínský	759 (45)	3,60	111	1,3	377 349,7	16,84	185 286,2	2,29	5	55
Bruntál	191	0,90	116	2,0	20 104,3	0,90	102 977,0	1,27	1	10
Frýdek-Místek	383	1,81	115	1,8	40 073,5	1,79	51 624,0	0,64	6	25
Karviná	628	2,97	108	2,3	26 472,6	1,18	150 665,5	1,86	6	34
Nový Jičín	219	1,04	102	1,4	28 958,5	1,29	73 806,5	0,91	2	16
Opava	210	0,99	124	1,2	33 128,4	1,48	23 450,0	0,29	1	8
Ostrava	763	3,61	121	2,3	23 746,2	1,06	96 206,0	1,19	6	26
Moravskoslezský	2 394 (51)	11,32	115	1,9	172 483,5	7,70	498 729,0	6,16	22	119
Česká republika	21 125 (56)	100,00	118	2,0	2 241 800,1	100,00	8 078 932,3	100,00	129	1152

Požáry v letech 2002-2011 (počet na 10 000 obyvatel)

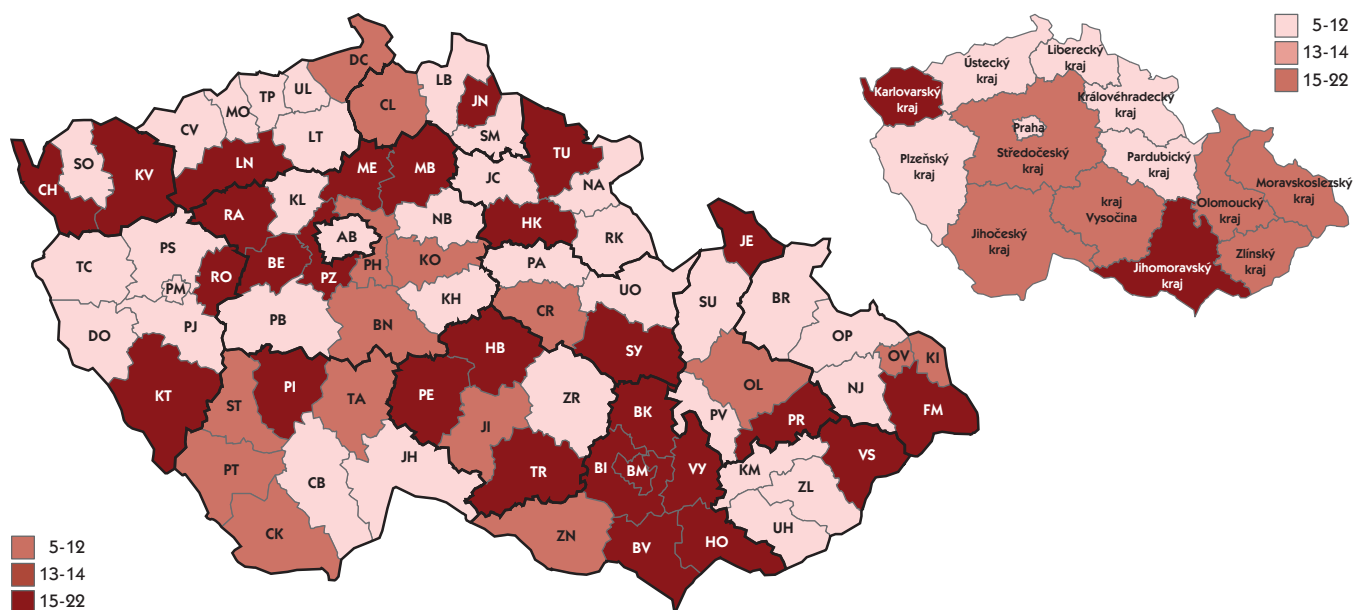
Škody při požárech podle formy vlastnictví (mil. Kč)

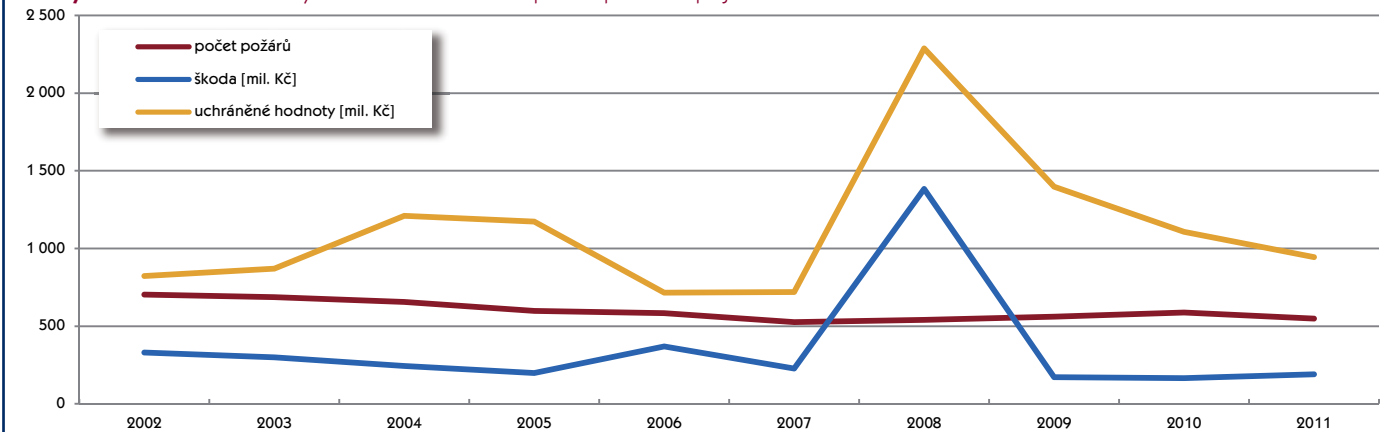
Požáry a škody podle místa vzniku

Budova, objekt	Počet	Index %	Škoda v tis. Kč	Index %	Usmrceno	Zraněno
budovy občanské výstavby, včetně budov pro dopravu a spoje	794	135	270 601,6	163	14	108
bytový domovní fond	1 752	95	110 990,3	85	24	285
rodinné domky a ostatní budovy pro bydlení	1 658	79	258 587,6	82	26	233
budovy a haly pro výrobu a služby	339	105	574 579,7	128	5	74
energetické výrobní budovy	99	125	35 809,7	47	1	8
budovy a objekty pro garážování	122	87	46 948,0	93	4	26
budovy pro skladování (bez zemědělských)	69	91	306 624,8	241	0	10
budovy pro skladování zemědělských produktů	76	121	97 438,5	132	0	4
budovy pro rostlinnou a živočišnou výrobu	48	91	18 119,4	42	0	6
objekty v zemědělství	26	81	7 875,3	40	0	2
objekty mimo budovy (bez zemědělských)	170	99	18 317,0	30	3	9
objekty ve výstavbě a rekonstrukci	61	149	20 275,2	59	1	4
provizoria a účelové objekty u budov	621	107	52 601,1	101	7	58
dopravní prostředky a pracovní stroje	2 163	100	335 864,7	110	26	206
zemědělské plochy a přírodní prostředí	599	107	19 839,8	94	0	6
lesy	1 337	183	7 088,1	151	1	26
volné skladovací plochy	4 001	174	15 545,2	104	1	27
demolice, skládky odpadu	5 902	113	32 979,2	114	6	33
ostatní	1 288	135	11 714,9	308	10	28

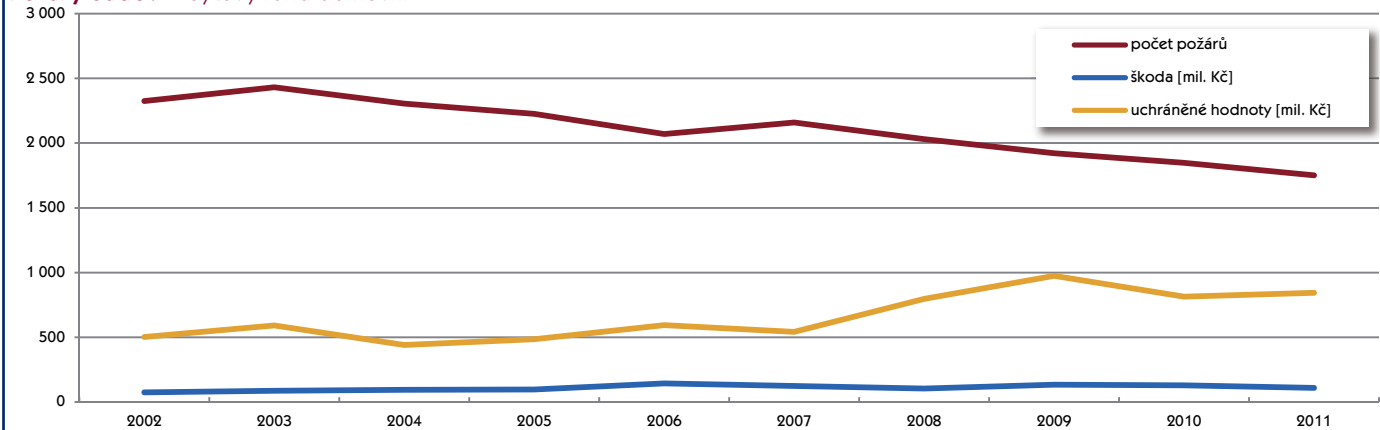
Úmrtí osob při požárech v letech 2002-2011 (počet na 100 000 obyvatel)

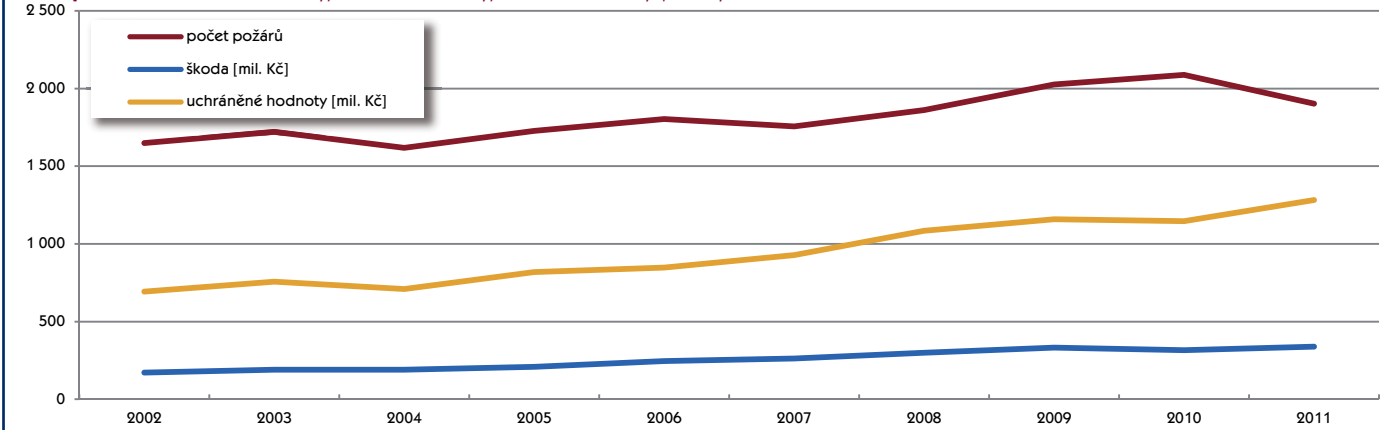
Požáry budov • občanská výstavba včetně budov pro dopravu a spoje

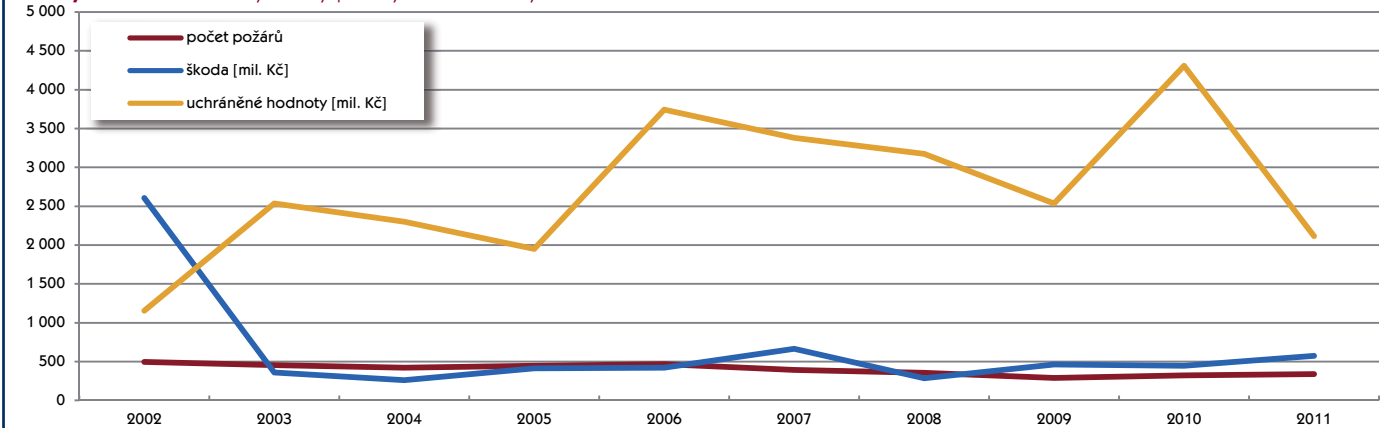
Požáry budov • bytový fond domovní

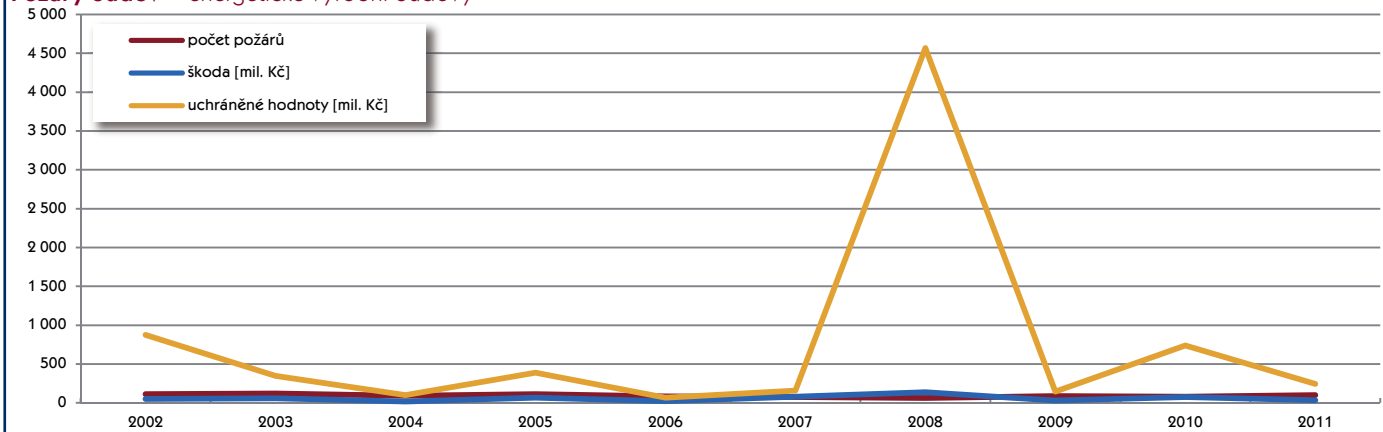
Požáry budov • rodinné domy, rekreační chaty, ostatní budovy pro bydlení

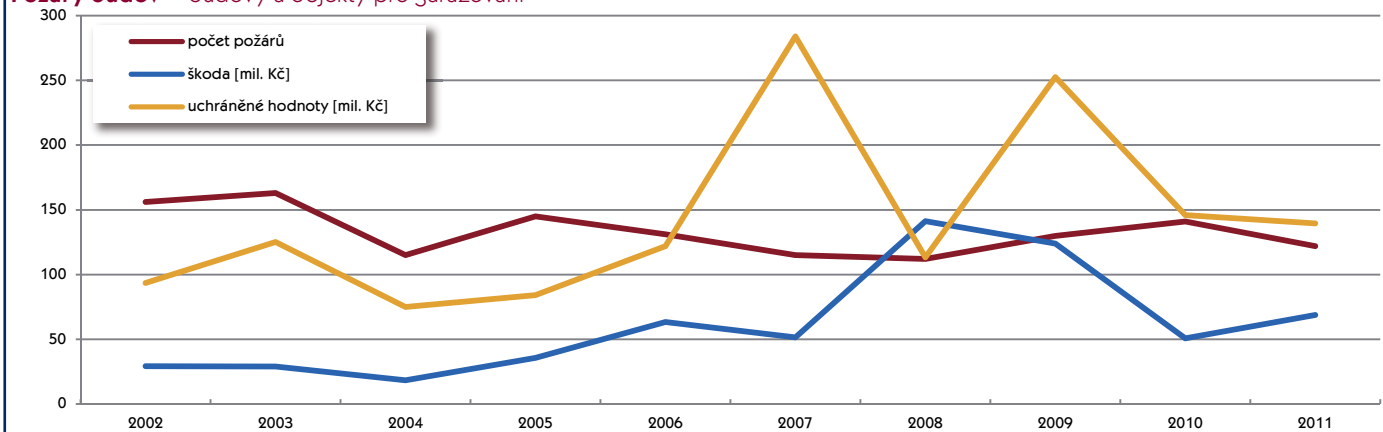
Požáry budov • budovy a haly pro výrobu a služby

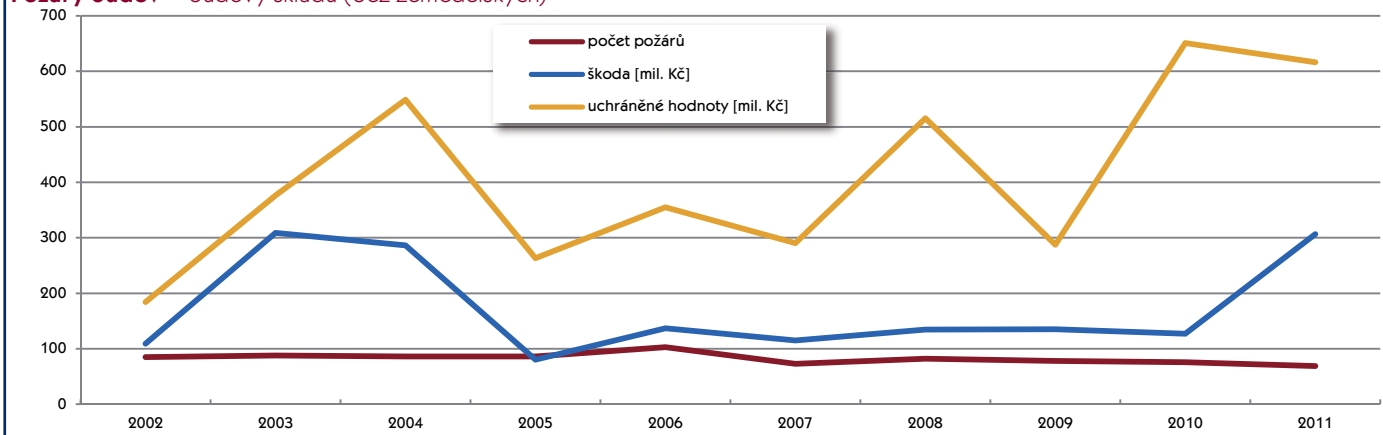
Požáry budov • energetické výrobní budovy

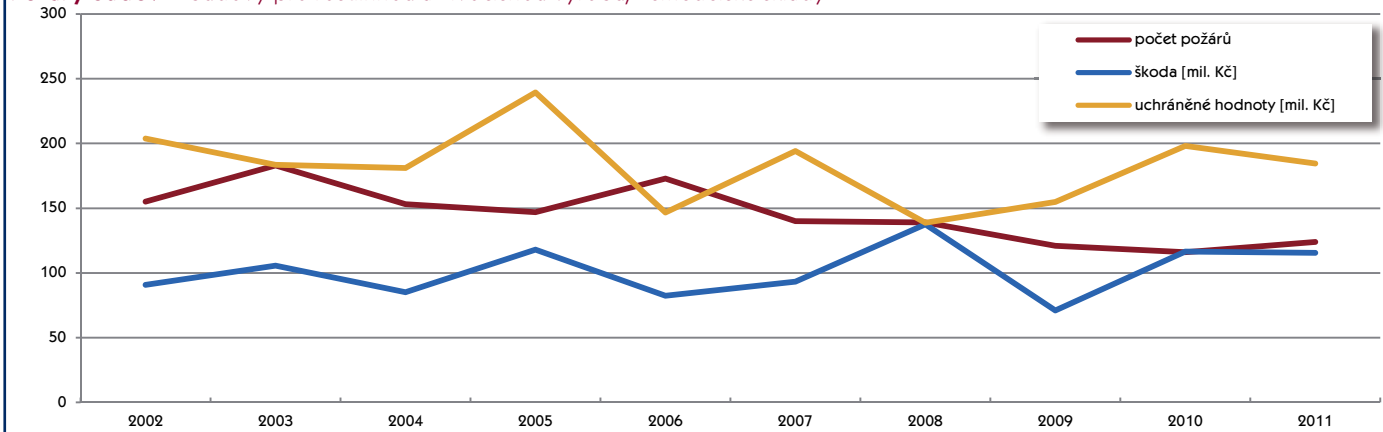
Požáry budov • budovy a objekty pro garážování

Požáry budov • budovy skladů (bez zemědělských)

Požáry budov • budovy pro rostlinnou a živočišnou výrobu, zemědělské sklady

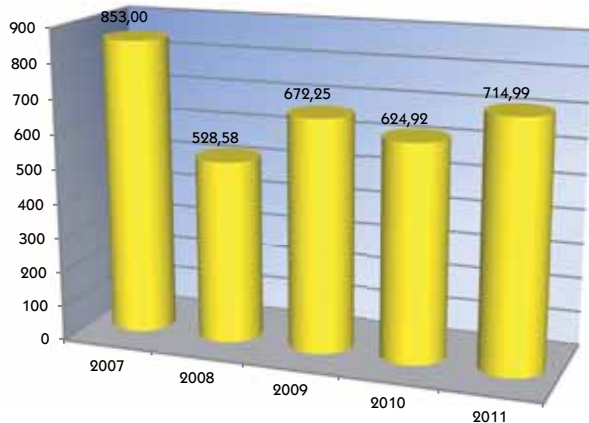

Požáry - přehled v odvětvích

Odvětví hospodářství	Počet požárů	Podíl v %	Index %	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Index %	Usmrceno	Zraněno
zemědělství	642	3,04	111	189 844,6	8,47	87	0	36
lesnictví ¹⁾	309	1,46	106	11 590,1	0,52	109	1	24
dobývání nerostných surovin	20	0,09	111	27 353,0	1,22	806	0	0
zpracovatelský průmysl	569	2,69	104	648 635,7	28,93	119	4	84
výroba, rozvod elektřiny, plynu, vody	165	0,78	105	39 003,3	1,74	52	3	7
stavebnictví	80	0,38	105	13 665,8	0,61	112	1	6
obchod, opravy zboží	161	0,76	93	329 806,7	14,71	284	3	22
pohostinství, ubytování	358	1,69	110	130 197,9	5,81	153	10	84
doprava	1 988	9,41	98	245 389,4	10,95	99	28	203
pošty, telekomunikace	15	0,07	104	1 473,8	0,07	1126	0	0
peněžnictví, pojištnictví	13	0,06	93	1 440,0	0,06	209	0	0
výzkum, služby podnikům, reality	303	1,43	85	52 019,2	2,32	59	3	47
veřejná správa, bezpečnost	32	0,15	92	1 683,3	0,08	100	0	2
školské	45	0,21	94	4 285,0	0,19	58	0	2
zdravotnictví, sociální činnost	48	0,23	102	7 346,9	0,33	270	2	14
ostatní veřejné a osobní služby	1 890	8,95	108	127 828,6	5,70	112	8	44
domácnosti	2 668	12,63	106	408 182,8	18,21	97	66	578
nezatříděno a jiné	11 819	55,96	132	2 054,0	0,09	254	0	1
Celkem	21 125	100,00	118	2 241 800,1	100,00	115	129	1 152

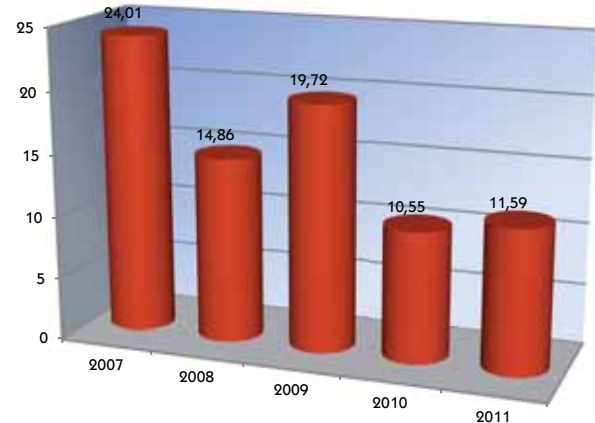
¹⁾ od roku 2010 jen požáry došetřované (nejsou zde zahrnuty požáry travního porostu, hrabanky, jehličí, listí nebo rašeliny beze škody, rozšíření, bez usmrcení a zranění osoby)

PRŮMYSL • přímé škody při požárech (mil. Kč)

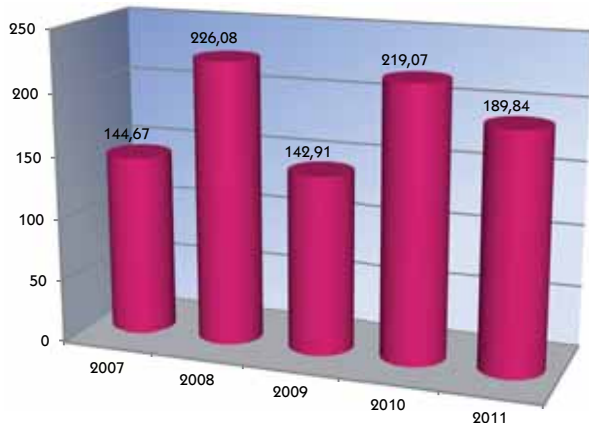
V roce 2011 vzniklo v průmyslu 754 požárů se škodou 714 992 000 Kč, 7 osob bylo usmrceno a dalších 91 osob bylo zraněno. Přitom 63 velkých požárů (se škodou 1 mil. Kč a vyšší) způsobilo škodu 618 mil. Kč, tzn., že 8 % požárů způsobilo 87 % škod. Ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení počtu požárů o 4 %, škody jsou vyšší o 14 %.

LESNICTVÍ • přímé škody při požárech (mil. Kč)

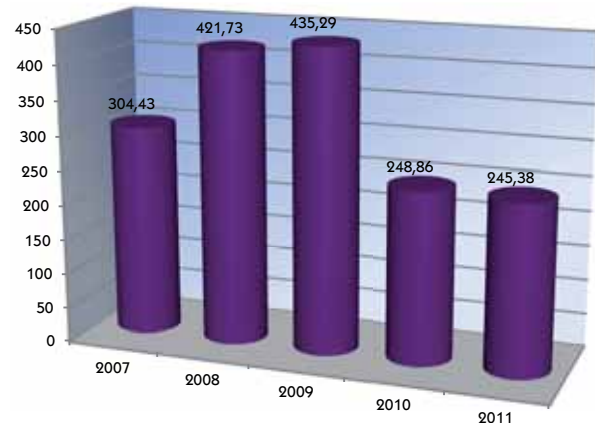
V roce 2011 vzniklo v lesnictví 309 požárů se škodou 11 590 200 Kč, 1 osoba byla usmrcena a 24 osob bylo zraněno. Dva velké požáry (se škodou 1 mil. Kč a vyšší) způsobily škodu 3 mil. Kč, tzn., že 1 % požárů způsobilo 26 % škod. Ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení počtu požárů o 10 %, škody jsou vyšší o 9 %. Požáry zničily nebo poškodily 337 ha lesních porostů.

ZEMĚDĚLSTVÍ • přímé škody při požárech (mil. Kč)

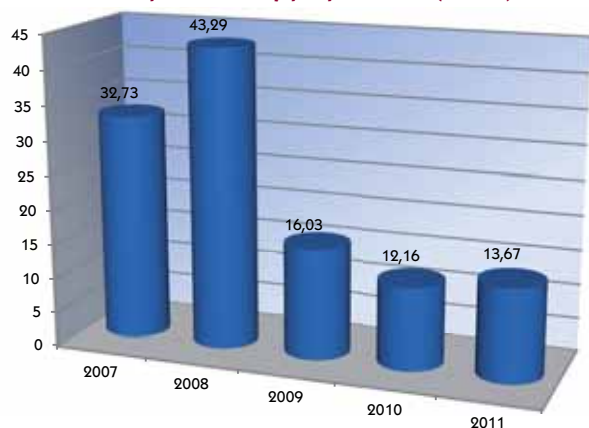
V roce 2011 vzniklo v zemědělství 624 požárů se škodou 189 844 600 Kč, 36 osob bylo zraněno. Přitom 45 velkých požárů (se škodou 1 mil. Kč a vyšší) způsobilo škodu 131 mil. Kč, tzn., že 7 % požárů způsobilo 69 % škod. Ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení počtu požárů o 11 %, škody jsou nižší o 13 %.

DOPRAVA • přímé škody při požárech (mil. Kč)

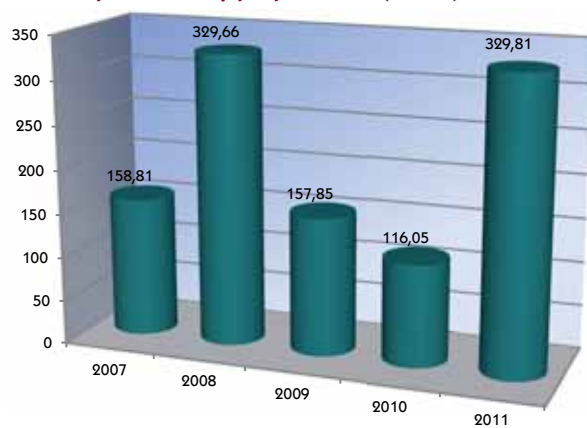
V roce 2011 vzniklo v dopravě 1 987 požárů se škodou 245 379 400 Kč, 28 osob bylo usmrceno a dalších 203 osob zraněno. Přitom 47 velkých požárů (se škodou 1 mil. Kč a vyšší), tj. 2 % požárů, způsobilo škodu 100 mil. Kč, tj. 41 % z celkových škod. Ve srovnání s rokem 2010 je počet požárů nižší o 2 %, škody jsou nižší o 1 %.

STAVEBNICTVÍ • přímé škody při požárech (mil. Kč)

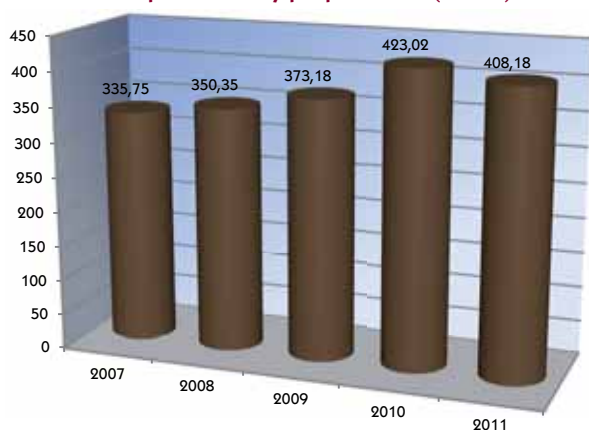
V roce 2011 vzniklo ve stavebnictví 80 požárů se škodou 13 665 800 Kč, 1 osoba byla usmrcena, 6 osob bylo zraněno. Ve srovnání s rokem 2010 došlo ke zvýšení počtu požárů o 5 %, škody jsou vyšší o 12 %.

OBCHOD • přímé škody při požárech (mil. Kč)

V roce 2011 vzniklo v obchodních činnostech 161 požárů se škodou 329 806 700 Kč, 3 osoby byly usmrceny a dalších 22 zraněno. Přitom 21 velkých požárů (se škodou 1 mil. Kč a vyšší), tj. 13 % požárů, způsobilo škodu 318 mil. Kč, tj. 97 % z celkových škod. Ve srovnání s rokem 2010 došlo ke snížení počtu požárů o 7 %, škody jsou vyšší o 284 %.

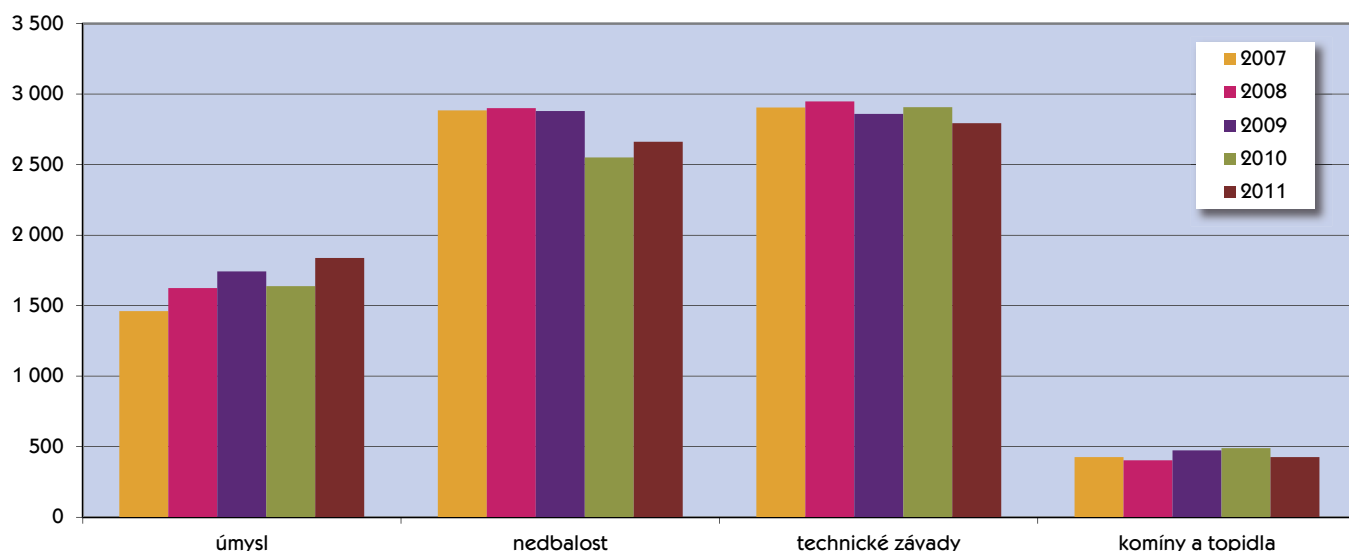
DOMÁCNOSTI • přímé škody při požárech (mil. Kč)

V roce 2011 došlo v domácnostech k 2 668 požárům se škodou 408 182 800 Kč, 66 osob bylo usmrceno a dalších 578 osob bylo zraněno. Přitom 105 velkých požárů (se škodou 1 mil. Kč a vyšší), tj. 4 % požárů, způsobilo škodu 181 mil. Kč, tj. 44 % z celkových škod. Ve srovnání s rokem 2010 je počet požárů vyšší o 6 %, škody se snížily o 4 %.

Vybrané příčiny vzniku požáru (počet)

Požáry podle příčiny a činnosti při vzniku

Příčina	Počet požárů	Podíl v %	Index %	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl %	Usmrceno	Zraněno
úmyslné zapálení	1 812	8,54	113	421 302,7	18,83	11	84
sebevražedný úmysl	27	0,13	79	3 242,0	0,14	9	12
děti do 15 let	246	1,16	111	25 203,0	1,12	0	27
kouření	677	3,20	104	47 475,6	2,12	13	62
zakládání ohně, vypalování	346	1,64	159	4 829,3	0,22	1	41
nesprávná obsluha topidla	115	0,54	72	14 857,0	0,66	1	26
hořlaviny u topidla	44	0,21	98	9 675,0	0,43	1	11
používání zápalných kapalin, plynů	39	0,18	110	47 806,4	2,13	0	25
používání otevřeného ohně	251	1,19	81	31 518,8	1,41	14	76
manipulace se žhavým popelem	141	0,67	118	11 706,3	0,52	1	7
svařování, řezání, rozmrazování	117	0,55	123	21 975,7	0,98	0	26
zanedbání bezpečnostních předpisů	450	2,13	103	124 835,9	5,57	11	136
nedbalost, omyl, nesprávná obsluha	483	2,29	100	220 020,0	9,81	5	64
nedbalost - celkem	2 663	12,61	104	534 700,0	23,85	47	474
nevhodná konstrukce komínu	68	0,32	96	18 221,0	0,81	1	7
zazděný trám v komíně	59	0,28	100	11 222,0	0,50	0	7
spáry v komíně	32	0,15	89	8 523,0	0,38	0	6
jiskry z komína, vznícení sazí	132	0,62	87	10 638,2	0,47	0	8
komíny - celkem	291	1,37	92	48 604,2	2,16	1	28
technická závada topidla	35	0,17	64	3 838,0	0,17	0	3
špatný stav topidla, kouřovodu	20	0,09	87	2 933,0	0,13	0	7
nesprávné umístění nebo instalace topidla	69	0,33	82	15 203,0	0,68	2	10
jiná závada topidla	11	0,05	122	3 853,0	0,17	0	0
topidla - celkem	135	0,65	79	25 827,0	1,15	2	20
technické závady	2 174	10,29	97	422 392,1	18,83	10	178
nesprávná instalace	14	0,07	127	1 305,0	0,06	0	1
nesprávná údržba	6	0,03	75	1 948,0	0,09	0	1
žhavé materiály, výrobky	38	0,18	84	4 356,0	0,19	0	2
cizí předmět ve stroji	21	0,10	48	13 366,0	0,60	0	1
výboje statické elektřiny	5	0,02	100	198,0	0,01	0	3
jiskry z výfuku, brzd	21	0,10	140	2 443,5	0,11	0	3
tření, přehřátí	68	0,32	93	28 884,5	1,29	0	7
ostatní změny provozních parametrů	446	2,11	95	72 047,8	3,21	5	46
technické závady - celkem	2 793	13,23	96	546 940,9	24,39	15	242
samovznícení zemědělských plodin	34	0,16	155	17 416,8	0,78	0	2
samovznícení uhlí	19	0,09	59	604,0	0,03	0	1
samovznícení olejů, tuků	7	0,03	233	183,6	0,01	0	6
samovznícení chemických látek	13	0,06	186	1 416,0	0,06	0	5
samovznícení chemických výrobků	15	0,07	214	1 625,0	0,07	0	0
jiné samovznícení (např. odpady)	24	0,11	240	1 162,0	0,05	0	1
samovznícení - celkem	112	0,52	138	22 407,4	1,00	0	15
výbuchy plynu	6	0,03	86	2 035,0	0,09	0	5
výbuchy hořlavých kapalin	3	0,01	150	1,0	0,00	2	4
výbuchy prachů	1	0,00	33	20,0	0,00	0	0
výbuchy výbušnin	3	0,01	150	30,0	0,00	0	0
výbuchy tlakových nádob, kotlů	3	0,01	x	270,0	0,01	0	1
výbuchy - celkem	16	0,06	114	2 356,0	0,10	2	10
manipulace s hořlavými látkami	3	0,01	100	130,0	0,01	0	1
blesk - objekty s hromosvodem	14	0,07	108	26 159,7	1,17	0	0
blesk - objekty bez hromosvodu	31	0,15	129	18 994,5	0,85	0	5
blesk - ostatní	15	0,07	88	284,4	0,01	0	0
živelní pohroma	4	0,02	x	88,5	0,00	0	0
dopravní nehoda	140	0,66	109	31 063,0	1,39	18	146
vojenské cvičení, ohňostroj	5	0,02	56	81,0	0,00	0	0
mimořádné příčiny - celkem	209	0,99	109	76 671,1	3,42	18	151
jiné příčiny	28	0,13	87	3 436,0	0,14	1	6
dále nedošetřováno	11 808	55,90	132	0,0	0,00	0	0
neobjasněno, v šetření	982	4,67	116	530 979,8	23,68	23	82
Příčiny - celkem	21 125	100,00	118	2 241 800,1	100,00	129	1 152

Požáry bez škody, usmrcených a zraněných osob (zejména požáry převážně v přírodním prostředí a požáry odpadů) jsou uvedeny v kategorii „dále nedošetřováno“. U těchto požárů se příčina vzniku nevyšetřovala.

Podíl požárů se škodou jeden milion Kč a vyšší

Rok	Celkem v ČR	Počet Velké požáry	Podíl v %	Celkem v ČR	Škoda v tis. Kč Velké požáry	Podíl v %
2007	22 394	305	1,4	2 158 494,20	1 556 274,10	72,1
2008	20 946	350	1,7	3 277 297,40	2 632 324,80	80,3
2009	20 177	384	1,9	2 169 150,20	1 521 658,70	70,1
2010	17 937	340	1,9	1 956 159,20	1 349 211,80	67,0
2011	21 125	358	1,7	2 241 800,10	1 596 073,10	71,2

VELKÉ POŽÁRY

se škodou deset milionů Kč a vyšší

Středočeský kraj

10. 7. • Rodinný dům a přilehlá truhlárna, Zlatníky-Hodkovice, okr. Praha-západ.
Příčina: úder blesku.
Škoda: 20 000 000 Kč.

27.11. • Výrobní hala gramofonových desek firmy G. Z. DIGITAL MEDIA, a.s., Loděnice, okr. Beroun.
Příčina: nesprávné používání hořlavých kapalin a plynů.
Škoda: 42 290 000 Kč.
Zraněny: 2 osoby.

Jihočeský kraj

30. 6. • Výroba palet firmy DERPAL, spol. s r.o., Litvínovice, okr. České Budějovice.
Příčina: neobjasněna.
Škoda: 15 000 000 Kč.
Zranění: 2 hasiči.

Plzeňský kraj

2. 5. • Nákladní automobil Volvo s přívěsem a nákladem 220 ks tlakových lahví s acetylenem a inertními plyny na 73. km dálnice D 5 u Štěnovic, okr. Plzeň-jih.
Příčina: prasklá pneumatika a dopravní nehoda.
Škoda: 18 850 000 Kč.
Zraněn: 1 hasič.

2. 7. • Skladová hala oděvů a bot v objektu firmy CT PARK, spol. s r.o., Plzeň.
Příčina: nedbalost.
Škoda: 180 000 000 Kč.

26. 7. • Výroba nábytku firmy WEILER, spol. s r.o., Holoubkov, okr. Rokycany.
Příčina: neobjasněna.
Škoda: 10 000 000 Kč.

Ústecký kraj

20. 1. • Poháněcí stanice pásové dopravy firmy SEVEROČESKÉ DOLY, a.s., Tušimice, okr. Chomutov.
Příčina: tření válečku dopravníku.
Škoda: 20 000 000 Kč.

18. 8. • Průmyslový objekt výroby konfekce firmy MAUZ-CONFECTION, spol. s r.o., Lubenec, okr. Louny.
Příčina: technická závada – přechodový odpor v rozvodné krabici.
Škoda: 20 000 000 Kč.
Zranění: 2 hasiči.
Evakuováno: 17 osob.

Královéhradecký kraj

27. 4. • Diskotéka obecního kulturního domu, Boháňka, okr. Jičín.
Příčina: neobjasněna.
Škoda: 13 000 000 Kč.

Pardubický kraj

12. 4. • Hotel Morava, Moravská Třebová, okr. Svitavy.
Příčina: technická závada elektroinstalace.
Škoda: 16 000 000 Kč.
Evakuováno: 95 osob.

20. 4. • Výrobní objekty firmy EXPLOSIA, a.s. Semtín, okr. Pardubice.
Příčina: výbuch chemikálií.
Škoda: 66 100 000 Kč.
Usmrčeny: 4 osoby.
Zraněno: 9 osob.

Vysočina

6. 3. • Sklad spojovacího materiálu firmy LACMAN, spol. s r.o., Viska, okr. Havlíčkův Brod.
Příčina: neobjasněna.
Škoda: 26 000 000 Kč.
Zraněny: 3 osoby.

Jihomoravský kraj

13. 1. • Šest skladových hal vietnamské tržnice firmy PL., spol. s r.o. a TL, spol. s r.o., Brno-Černovice.
Příčina: neobjasněna.
Škoda: 60 000 000 Kč.
Zraněn: 1 hasič.

22. 5. • Sklad keramiky, svíček a dekorálních předmětů firmy DEKOR EXTRA, spol. s r.o., Hrušovany u Brna, okr. Brno-venkov.
Příčina: úmyslné zapálení.
Škoda: 15 000 000 Kč.
Zranění: 2 hasiči.

Olomoucký kraj

9. 7. • Dřevěný penzion, Oskava, okr. Šumperk.
Příčina: úmyslné zapálení.
Škoda: 18 250 000 Kč.

Zlínský kraj

18. 2. • Sklad stavebního materiálu firmy DEKTRADE, a.s., Zlín-Přiluky.
Příčina: technická závada elektrorozvodů.
Škoda: 10 134 000 Kč.
Zraněn: 1 hasič.

8. 4. • Průmyslový areál na recyklaci plastů firem REMIVA, spol. s r.o., CHROPYŇSKÁ STROJÍRNA, a.s., ENERGETIKA CHROPYŇ, a.s., Chropyně, okr. Kroměříž.
Příčina: neobjasněna.
Škoda: 270 000 000 Kč.
Zranění: 2 hasiči.
Evakuováno: 250 osob.

27. 8. • Sklad sena a zemědělské stroje firmy ROVINA GROUP, a.s., Skaštice, okr. Kroměříž.
Příčina: samovznícení sena.
Škoda: 13 505 000 Kč.
Evakuováno: 50 osob.

Moravskoslezský kraj

1. 4. • Velkokapacitní seník firmy AGPK, a.s., Sedlnice, okr. Nový Jičín.
Příčina: úmyslné zapálení.
Škoda: 15 335 000 Kč.

29.10. • Montovna a sklad kol firmy NOVUS BIKE, spol. s r.o., Otice, okr. Opava.
Příčina: úmyslné zapálení.
Škoda: 22 110 000 Kč.

Prevence

Přehled plnění požární prevence HZS ČR

			2007	2008	2009	2010	2011
posouzení požárního nebezpečí		předložená	94	132	143	72	74
		schválená	51	82	47	46	51
		všechna schválená	478	517	545	560	586
kontrolní akce	právnícké a podnikající fyzické osoby	komplexní kontroly	1 372	1 456	1 347	1 144	1 084
		tematické kontroly	6 469	7 014	7 408	7 975	7 321
		kontrolní dohlídky	3 747	3 873	3 743	3 397	2 971
	fyzické osoby	komplexní kontroly	0	2	0	0	0
		tematické kontroly	16	28	7	8	14
		kontrolní dohlídky	9	22	3	0	4
	obce	kontroly	521	387	511	320	465
	v kontrolní skupině jiného orgánu	kontroly	54	39	28	38	71
	o vyloučení věci z užívání	počet	22	12	17	22	16
správní rozhodnutí	o zákazu činnosti	počet	14	8	18	15	55
	o zastavení provozu	počet	0	0	0	0	0
	o správném začlenění do kategorií činností	počet	4	3	0	0	1
	o rozsahu a vedení dokumentace PO	počet	2	1	0	0	0
	k posouzení požárního nebezpečí	počet	76	105	145	74	64
	o uložení pokuty právnícké osobě nebo podnikající fyzické osobě	počet	143	233	243	238	362
		Kč	3 211 500	5 854 500	6 381 500	4 477 000	4 441 500
	o přestupku (včetně příkazního řízení)	počet	34	59	68	49	76
		Kč	65 500	220 500	172 000	146 000	259 700
	v rámci autoremedury	počet	3	1	2	0	2
	ostatní rozhodnutí	počet	116	103	86	59	45
blokové pokuty	uložené blokové pokuty	počet	1 193	1 080	1 073	984	1 304
		Kč	556 700	442 300	553 100	503 400	658 900
stavební prevence	vydaná stanoviska	počet	67 307	75 160	75 233	74 861	78 946
	územní řízení a stavební řízení	počet pozvánek	21 958	28 084	28 312	26 484	27 448
		počet účastí	3 556	3 594	3 180	2 231	3 285
	kolaudace	počet pozvánek	33 937	31 891	31 463	31 511	32 764
		počet účastí	25 797	26 340	27 477	27 262	27 555
	spolupráce mimo rámec st. požárního dozoru	počet vyřízených žádostí	1 073	1 062	990	670	731
ostatní činnosti	vyřízené žádosti, účasti	počet	3 166	3 361	4 052	6 979	6 667
zjišťování příčin vzniku požárů	spisy o požárech	počet	9 407	9 623	9 559	9 919	9 510
	požárně technické expertizy	počet	483	511	463	452	592

Poznámka: Rozdíly mezi součtem schválených posouzení požárního nebezpečí a položkou „Všechna schválená“ jsou způsobeny postupnou revizí posouzení požárního nebezpečí z období před rokem 2001 a rušením posouzení požárního nebezpečí z důvodů změny činnosti provozovatelů.

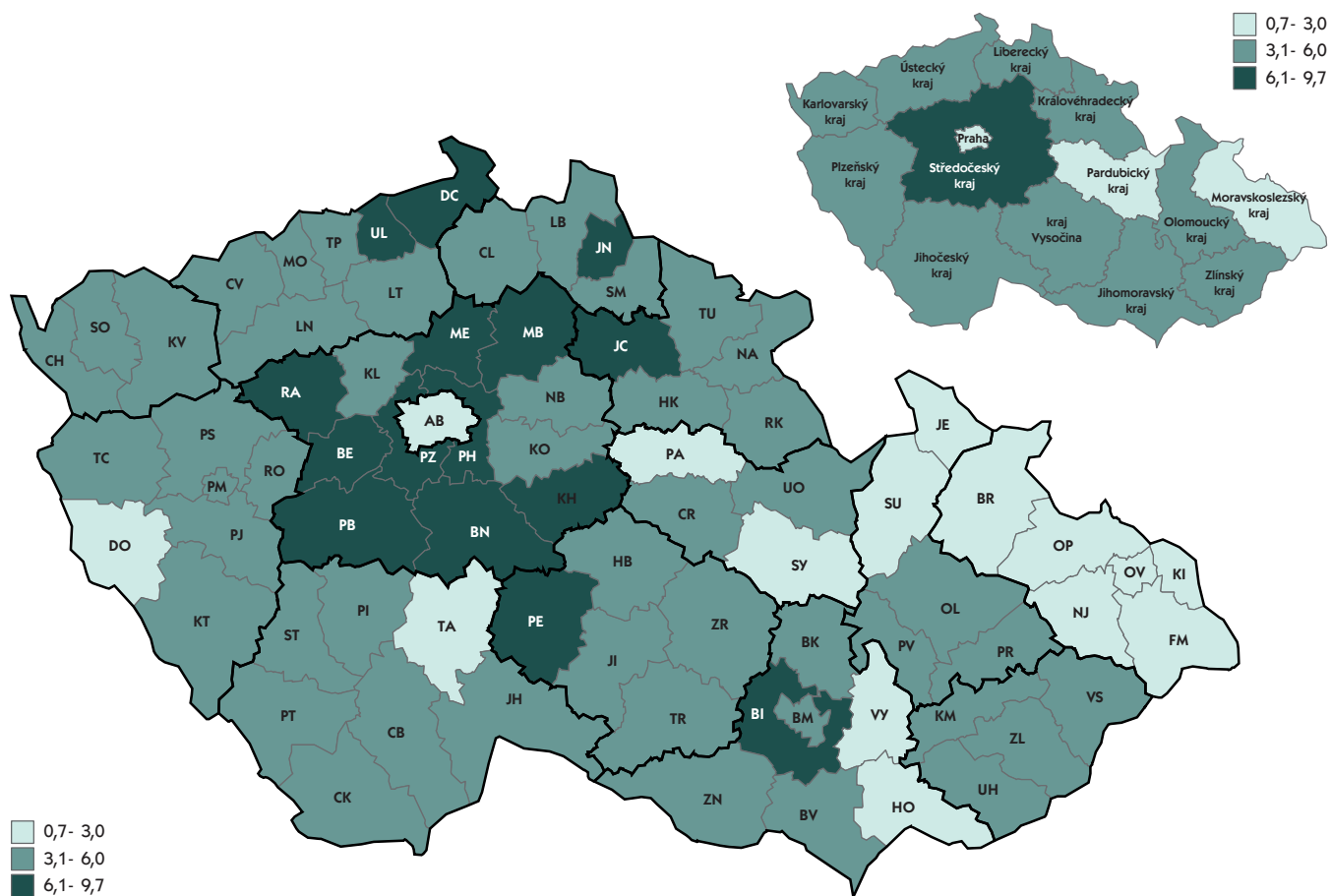
Požáry - způsob uzavření

Způsob uzavření požárů	Počet požárů	Podíl v %	Index %
nezatříděno, nesledováno	14 019	66,36	124
uzavřeno HZS kraje jako:	přestupek v řádném přestupkovém řízení	39	0,18
	přestupek v blokovém řízení	923	4,37
	přestupek v příkazním řízení	52	0,25
	jiný správní delikt	8	0,04
		833	3,94
projednáno na místě požáru		2 945	13,94
odloženo, zastaveno, jiný způsob HZS kraje		678	3,21
odloženo PČR		13	0,06
uzavřeno soudem		9	0,04
oznámáno jiným správním úřadům		9	0,04
vyloučena věc z užívání, zakázána činnost, zastaven provoz		1 597	7,56
dosud v šetření u PČR		21 125	100,00
Celkem			118

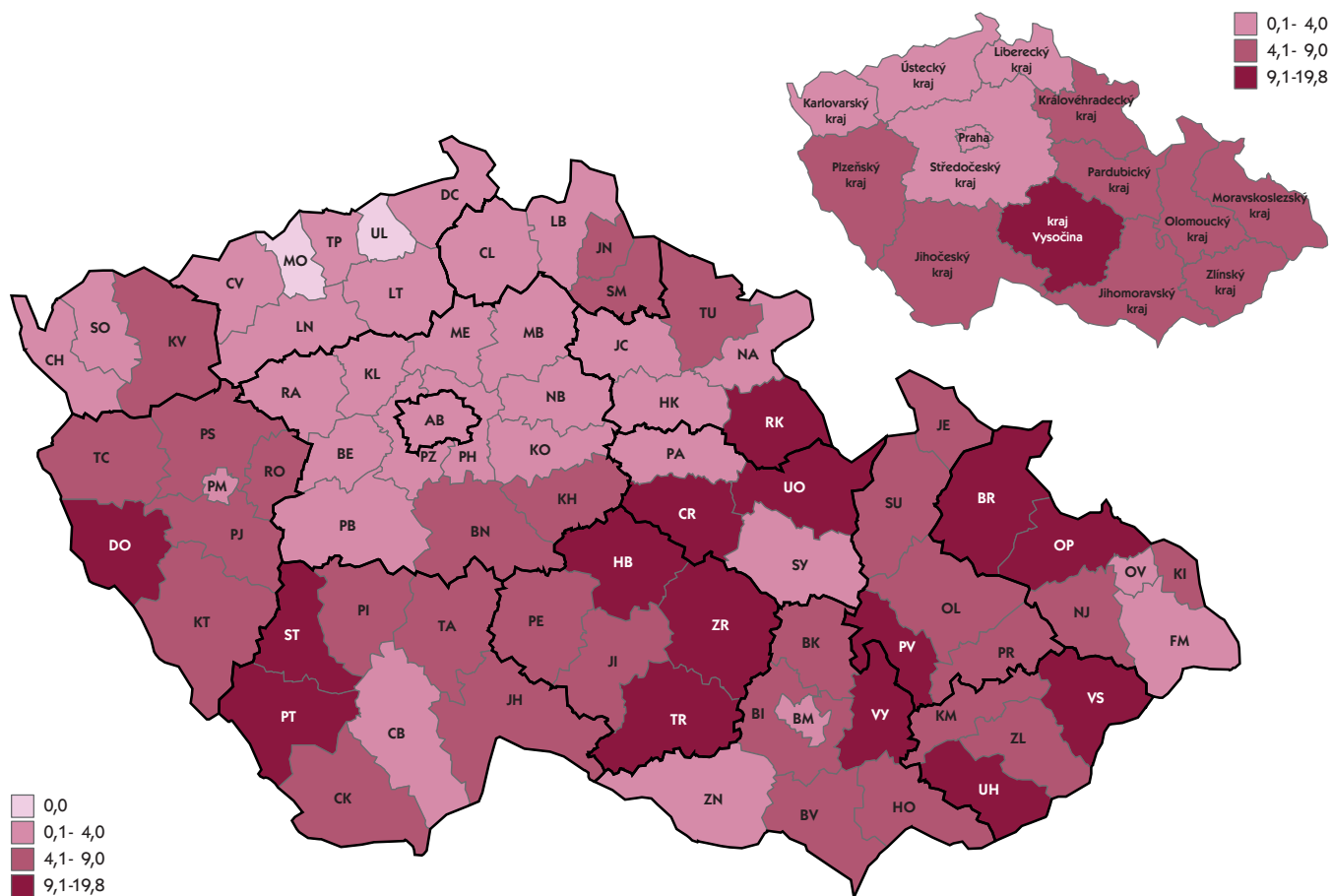
Funkce požárně bezpečnostních zařízení při požárech

Druh zařízení	Elektrická požární signalizace		Stabilní hasicí zařízení		Zařízení pro detekci a hašení jisker, zařízení pro detekci hořlavých plynů a par	
	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Počet požárů	Škoda v tis. Kč
zařízení instalováno mimo prostor vzniku požáru	54	467 676,8	8	552,3	1	350,0
přístroje v prostoru vzniku požáru nefungovaly nebo nebyly použity	4	8 320,0	7	275,6	0	0,0
přístroje v prostoru vzniku nesplnily úkol	0	0,0	1	400,0	0	0,0
přístroje v prostoru vzniku splnily úkol	121	109 701,4	21	2 819,0	3	5,0

Plané poplachy – nenahlášená pálení v letech 2002-2011 (počet na 10 000 obyvatel)

Požáry uzavřené v blokovém řízení v letech 2002-2011 (podíl v % na celkovém počtu požárů)

Přehled vybraných údajů z činnosti HZS ČR

			2009	2010	2011
Preventivně výchovná činnost					
preventivně výchovná činnost	vlastní akce	články v tisku/tiskové zprávy	17 943/4 344	21 834/5 488	17 890/8 393
		rozhlas a televize	3 040/1 552	3 589/1 676	3 934/2 058
		akce celkem/z toho školy	5 572/3 676	5 633/4 127	7 572/4 009
		vydané propagační a informační materiály	249	175	143
		akce organizované jinými subjekty ve spolupráci s MV-GR HZS ČR	977	1253	781
	akce pořádané k proškolení učitelů v problematice ochrany člověka za mimořádných událostí	počet kurzů/počet proškolených	95/1 862	107/2 118	126/1 666
Úsek prevence a civilní nouzové připravenosti					
prevence závažných havárií	vyjádření k dokumentaci o prevenci závažných havárií	provozovatelé A ¹⁾	37	32	20
		provozovatelé B ¹⁾	74	43	44
	kontrolní akce v oblasti prevence závažných havárií	provozovatelé A ¹⁾	47	45	32
		provozovatelé B ¹⁾	119	113	117
Vzdělávání (ochrana obyvatelstva a krizové řízení)					
akce organizované HZS krajů pro	obce	počet pozvaných obcí/počet obcí/počet osob	2 157/1 447/2 865	1 592/1 130/2 960	7271/4 704/5 486
	právnícké osoby a podnikající fyzické osoby	počet pozvaných/počet zúčastněných/počet osob	132/120/1 998	88/83/2 283	145/140/398
akce organizované jinými subjekty za účasti HZS krajů pro	obce	počet pozvaných obcí/počet obcí/počet osob	644/594/797	563/434/1 318	2 220/1074/1 358
	právnícké osoby a podnikající fyzické osoby	počet pozvaných/počet zúčastněných/počet osob	138/210/1 741	74/69/1 740	210/158/743
akce se zahraničními partnery		celkem/z toho počet akcí v zahraničí	18/13	27/17	37/22
účast na nácviku činnosti krizového štábu	krizový štáb kraje	počet nácviků/počet účastníků z HZS kraje	13/100	14/80	11/61
	krizový štáb obce s rozšířenou působností	počet nácviků/počet účastníků z HZS kraje	114/248	101/184	84/131
Kontroly na úseku ochrany obyvatelstva a plánování					
kontroly na úseku ochrany obyvatelstva a plánování	§ 33 zákona č. 240/2000 Sb.	počet plánovaný/počet provedený	81/81	91/90	146/145
	§ 27 zákona č. 239/2000 Sb.	počet plánovaný/počet provedený	237/242	274/267	137/142
Ochrana obyvatelstva					
humanitární pomoc	celkový počet uzavřených smluv s nevládními organizacemi o humanitární pomoci k 31. 12.		56	64	64
varování	počet elektronických sirén dálkově ovládaných z HZS krajů/počet elektronických sirén v majetku HZS krajů ovládaných místně		447/0	454/1	455/0
	počet elektrických sirén dálkově ovládaných z HZS krajů/počet elektrických sirén v majetku HZS krajů ovládaných místně		4 519/122	4 510/150	4 471/113
	počet nově instalovaných elektronických sirén/elektrických sirén		10/2	7/2	1/6
	počet přemístěných elektronických sirén/elektrických sirén		8/11	9/21	11/10
nouzové přežití	počet souprav materiálu nouzového přežití k okamžitému použití u stanic HZS krajů		240	272	269
	počet souprav materiálu nouzového přežití k následnému použití u územních odborů HZS krajů		722	720	721
	celkový počet automobilových kontejnerů nouzového přežití u HZS krajů pořízených k 31. 12.		11	11	11
zařízení CO	počet doručených žádostí o vyjádření k účelnosti zřízení zařízení CO od obcí a právnických osob a podnikajících fyzických osob/z toho doporučených žádostí ve vykazovaném období		12/9	17/1	17/1
	celkový počet zřízených zařízení CO u obcí a právnických osob a podnikajících fyzických osob		85	114	141
Krizové řízení					
havarijní plán kraje	počet výpisů z havarijního plánu kraje pro obce/pro složky IZS		953/205	241/148	923/111
krizový plán kraje	obce určené k rozpracování úkolů krizového plánu kraje		228	228	196
Úsek IZS a výkonu služby					
prověřovací a taktická cvičení HZS krajů a IZS		Počet	1 334	1 230	1 152
kontroly na úseku IZS		Počet	779	629	1 014

¹⁾ Provozovatelé objektů nebo zařízení zařazených do skupin A a B podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií.

Humanitární pomoc

Česká republika se zapojuje do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí formou:

- vysílání záchranné jednotky pro provádění záchranných prací nebo dalších specifických činností (např. velkokapacitní čerpání),
- vysílání odborníků,
- poskytování odborných informací, nebo
- poskytování humanitární pomoci.

Humanitární pomoc poskytovaná do zahraničí je souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům.

Humanitární pomoc zahrnuje jak reakci na ad hoc přírodní nebo lidmi způsobené katastrofy, tak pomoc v dlouhodobých (komplexních) humanitárních krizích a při prevenci katastrof.

Státní humanitární pomoc ČR do zahraničí je realizována z finančních zdrojů alokovaných vládou na daný rok ve státním rozpočtu do účelově vázané rezervy na humanitární pomoc Ministerstva zahraničních věcí. Ze státního rozpočtu lze financovat zejména tyto formy humanitární pomoci poskytované do zahraničí:

- materiální pomoc poskytnutím potřebného majetku ve formě daru do postižené oblasti po vzniku mimořádné události,
- peněžní dary do zahraničí,
- finanční příspěvky veřejným institucím a nevládním neziskovým organizacím v zahraničí,
- příspěvky mezinárodním organizacím a integračním skupením,
- dotace nevládním neziskovým organizacím v ČR na poskytování humanitární pomoci do zahraničí státům mimo EU a Evropský hospodářský prostor,

- zapojování do mezinárodních záchranných operací vysíláním záchranářů nebo odborníků s potřebným vybavením podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 9 zákona č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí, Ministerstvo vnitra poskytuje humanitární pomoc do členských států EU a jiných států tvořících Evropský hospodářský prostor a rozhoduje o jejím rozsahu a formě.

V roce 2011 byly na humanitární pomoc ČR do zahraničí vyčleněny prostředky ve výši 73 mil. Kč.

ČR v průběhu roku 2011 poskytla finanční humanitární pomoc do následujících zemí: Afghánistán, Japonsko, Malajsie, Libye, Súdán, země Afrického rohu, Západní Afrika, Pákistán, Zimbabwe, Thajsko, Turecko, Kambodža, Írán, Jemen, Palestinská autonomní území, Filipíny, a na projekty humanitární pomoci v Demokratické republice Kongo, Etiopii, Barmě, Srí Lance, Haiti a Pákistánu.

Záchrannářskou a materiální humanitární pomoc do zahraničí ČR v průběhu roku 2011 nerealizovala, protože by její poskytnutí vzhledem ke vzdálenosti nebylo efektivní, nebo ČR nedisponovala požadovanými komoditami.

V březnu 2011 se ČR zapojila do řešení humanitární krize v Japonsku, které bylo zasaženo silným zemětřesením a vlnou tsunami. Na základě žádosti Japonska o pomoc v souvislosti s následky této katastrofy a požadavku Monitorovacího a informačního centra EU (EU-MIC) byl vyslán do Japonska koordinační expert plk. Ing. Vladimír Vlček, Ph.D., který v Japonsku působil jako velitel koordinačního a vyhodnocovacího týmu EU-MIC. Tým v postižené oblasti analyzoval požadavky postižené země a koordinoval materiální humanitární pomoc EU.

Podrobné informace jsou zveřejněny na internetových stránkách www.usar.cz.

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
počet případů	33	29	23	20	18
počet zemí	26	23	20	20	21
objem v milionech Kč	66,6	71,5	84,9	89,4	73,0

Ekonomické ukazatele

HZS ČR plní úkoly v rozsahu a za podmínek, stanovených zákonem o HZS ČR, zákonem o požární ochraně, zákonem o IZS a zákonem o krizovém řízení. HZS ČR plní prostřednictvím 240 stanic také úkoly JPO. JPO plní úkoly v oblasti požární ochrany, IZS, a také v oblasti ochrany obyvatelstva.

O efektivnosti vypovídají také relace mezi výdaji ze státního rozpočtu na zajištění činnosti HZS ČR, JPO zařazených do kategorií JPO II a JPO III, škodami a uchráněnými hodnotami při požárech, uvedené v tabulce.

- Ve srovnání se zahraničím představují škody v ČR jedny z nejnižších hodnot vzhledem k HDP. Tento efekt spočívá především v tom, že místo dislokace nejbližší JPO je ve více než 60 % případů vzdáleno do 5 km od místa mimořádné události.
- V tabulce nejsou uvedeny uchráněné hodnoty při zásazích JPO u dalších druhů mimořádných událostí, neboť oproti požárům neexistuje spolehlivá metodika pro ohodnocení efektu těchto ostatních zásahů.

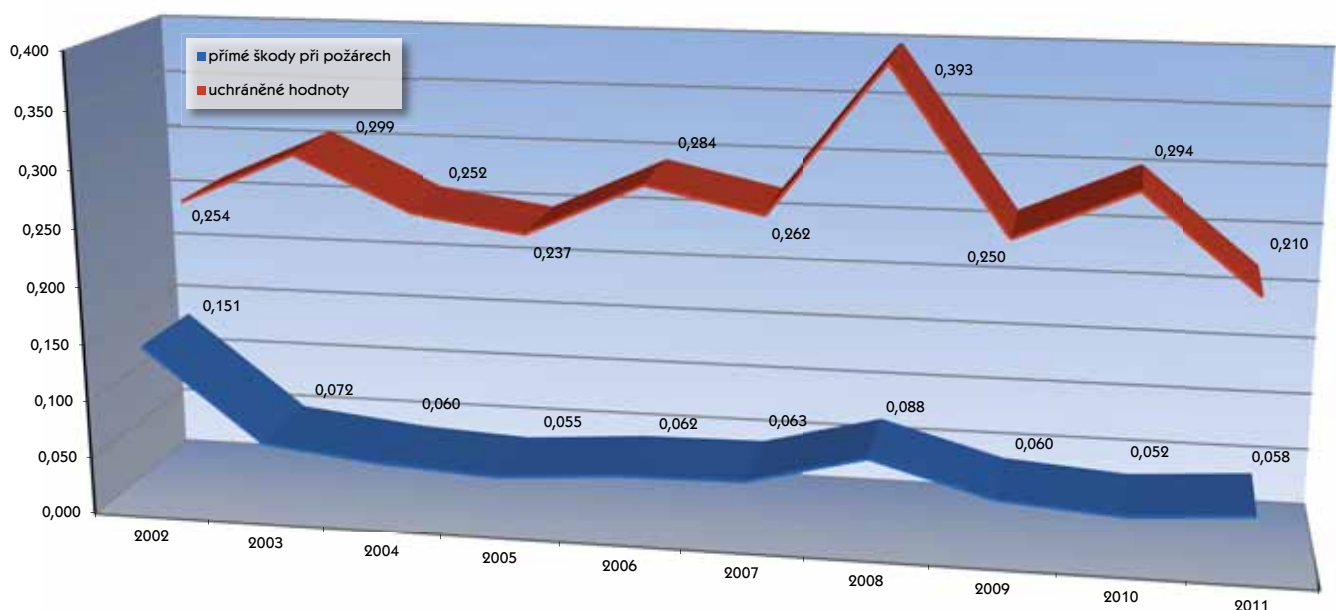
Ekonomické ukazatele

Ekonomické ukazatele		2007	2008	2009	2010	2011
HDP v běžných cenách ²⁾	mld. Kč	3 530,2	3 705,7	3 625,9	3 775,2	3 839,4
skutečné výdaje HZS ČR ¹⁾	mld. Kč	8,255	9,081	8,756	8,612	7,195
dotace ze státního rozpočtu na zabezpečení činností JPO II a JPO III	mld. Kč	0,055	0,100	0,106	0,077	0,060
podíl skutečných výdajů HZS ČR na činnosti JPO II, JPO III k HDP	%	0,24	0,25	0,24	0,23	0,19
přímé škody způsobené požáry	mld. Kč	2,158	3,277	2,169	1,956	2,242
přímé škody k HDP	%	0,06	0,09	0,06	0,05	0,06
uchráněné hodnoty u požárů	mld. Kč	8,974	14,546	9,075	11,116	8,079
uchráněné hodnoty k HDP	%	0,26	0,39	0,25	0,29	0,21

¹⁾ Skutečné výdaje zahrnují čerpání všech rozpočtových zdrojů (např. výdaje na financování programů spolufinancovaných z EU) a mimorozpočtových zdrojů (např. výdaje dle § 45, odst. 1 zák. č. 218/2000 Sb.)

²⁾ Hodnota HDP za rok 2011 je stanovena odhadem dle údajů ČSÚ v návaznosti na růst HDP ve III. čtvrtletí roku 2011

Uchráněné hodnoty a přímé škody při požárech - podíl k HDP (v %)

Zahraniční statistiky

Přímé požární škody k HDP

Stát	% podíl na HDP		
	1988-1989	1997-1999	2006-2008
Singapur			0,05
Slovinsko		0,06	0,07 2002-04
Česká republika	0,04	0,10	0,08
Austrálie		0,16 1992-93	0,08
Španělsko	0,12 1984		0,08 2008
Polsko		0,13	0,09
Nový Zéland	0,16	0,17 1993-94	0,11 2005-07
Spojené státy americké	0,17	0,11	0,11
Japonsko	0,11	0,09	0,12
Německo	0,17	0,16 1998-99	0,13
Spojené království	0,20	0,15	0,13
Nizozemsko	0,20 1987-88	0,18 1995-96	0,16
Finsko	0,17	0,15	0,17
Itálie		0,18	0,17
Švédsko	0,29	0,22	0,17
Francie	0,29 1981-82	0,18	0,20
Dánsko	0,31	0,20	0,20 2005-07
Norsko	0,47	0,30	0,22 2003-05

Poznámka: Zdroj - WFSC

Požární škody zahrnují škody následkem výbuchu, nezahrnují však škody následkem výbuchu, kde nedošlo k požáru, například některé akty terorizmu.

Jedním z možných důvodů nízkých přímých škod ve vyspělých průmyslových zemích je např. i to, že země věnují značnou pozornost prevenci nebo mají zabezpečen včasný dojezd k požáru, a tím minimalizují ztráty. Bulletin WFSC z konce roku 2011 se v komentáři domnívá, že příznivé výsledky ČR a Polska mohou být také ovlivněny relativně nízkou úrovní cen majetku. Dalším důvodem může být skutečnost, že nízké přímé škody odrážejí v některých zemích nízkou úroveň protipožárního pojištění.

Porovnání počtu obyvatelstva s počty úmrtí při požárech (počet usmrcených na 100 000 obyvatel)

Země	Průměr let		
	1987-1989	1997-1999	2006-2008
Čína*			0,10 2007
Singapur		0,18	0,11
Malajsie*			0,30 2007
Švýcarsko	0,45	0,56 1998-00	0,30 2006-07
Itálie		0,68 1999-01	0,46
Rakousko	0,75	0,76	0,46
Austrálie		0,69	0,48
Slovinsko		1,15	0,50
Holandsko	0,67	0,68 1994-96	0,52
Španělsko	0,77	0,64	0,58
Kuvait*			0,60 2007
Portugalsko			0,66 2006-07
Německo	0,99	0,74 1999-01	0,68 2006
Nový Zéland	1,16	1,10	0,75
Spojené království	1,76	1,18	0,80
Francie	1,28	0,94 1999-01	0,98
Slovensko*		1,02	1,00 2007
Irsko		2,02 1996-98	1,09
Kanada	2,15	1,38	1,15 2000-02
Rumunsko*		2,88 1998-00	1,20 2007
Švédsko	1,75	1,62	1,20
Belgie	1,74	1,35 1995-97	1,21 2004
Spojené státy americké	2,58	1,56	1,21
Dánsko	1,62	1,49	1,28 2006-07
Norsko	1,58	1,37	1,33 2006-07
Řecko		1,34	1,36
Bulharsko*		1,56 1998-00	1,40 2007
Česká republika	0,72	1,13	1,41
Chorvatsko*		1,58 1998-00	1,50 2007
Polsko		1,41	1,56
Japonsko	1,37	1,69	1,62
Indie*			1,70 2007
Maďarsko	3,18	2,14	1,81
Finsko	2,29	1,98	2,08
Kazachstán*			3,90 2007
Jihoafrická republika*			6,80 2007
Ukrajina*		4,21 1998-00	8,70 2007
Litva*		5,20 1998-00	8,80 2007
Lotyšsko*		12,06 1998-00	9,10 2007
Estonsko*		14,57 1998-00	9,80 2007
Bělorusko*		7,57 1998-00	11,10 2007
Rusko*		8,01 1998-00	11,40 2007

Poznámka: zdroj WFSC, *CTIF a Demografická ročenka OSN

Většina zemí vylepšuje dlouhodobý trend u počtu úmrtí na 100 000 obyvatel. Země EU u požárů mají společně vyšší průměrnou úmrtnost než nečlenské země EU. Země západní a střední Evropy vycházejí dobře ve srovnání s průměrnou situací ve východní Evropě a Asijských zemích.

		27 October 2011
World Fire Statistics Information Bulletin of the World Fire Statistics Centre		
Geneva Association Information Newsletter	Table of Contents	Page
I. EDITORIAL: Fire as Vulnerability (II) — Changing the Face of World Fire Statistics Brian Woodrow, Director of the WFSC, continues on the theme of Fire as Vulnerability, shifting the focus of attention from changing trends and their implications to efforts underway to modernise, rethink, and extend the WFSC's activities.		3
II. UNITED NATIONS ANNUAL REPORT ENDORSED		5
III. Table 1—Cost of Direct Fire Losses		5
IV. Table 2—Cost of Indirect Fire Losses		6
V. Tables 3 and 4—Fire Deaths		6-7
VI. Table 5—Cost of Fire-Fighting Organisations		8
VII. Table 6—Cost of Fire Insurance Administration		8
VIII. Tables 7 and 8—Cost of Fire Protection for Buildings		9
IX. POINTS OF INTEREST FROM THE 2011 REPORT		10
X. NOTES AND COMMENTARIES		11
1. The WFSC's Modernisation Agenda 2. WFSC Extends its Coverage of World Fire Statistics to Include Portugal and Spain 3. A Cautionary Note on Comparative World Fire Statistics, and Specifically the Case of the Russian Wildfires of 2010		
XI. SELECTED RECENT AND UPCOMING CONFERENCES ABOUT FIRE		18
XII. SELECTED RECENT OR FORTHCOMING PUBLICATIONS ABOUT FIRE		18
XIII. CONFERENCES ORGANISED AND/OR SPONSORED BY THE GENEVA ASSOCIATION		20

Druhy mimořádných událostí se zásahy JPO

Požár – požární zásah na každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení či zranění osob nebo zvířat anebo ke škodám na materiálních hodnotách. Za požár se považuje i nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata nebo materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.

Dopravní nehoda – zásah JPO u mimořádné události v dopravě – kolize dopravních prostředků, která vyžaduje provedení záchranných vyprošťovacích prací nebo likvidaci následků dopravní nehody. Pokud by v činnosti JPO převládaly jiné činnosti, např. z důvodu úniku nebezpečné látky do životního prostředí, klasifikuje se tento zásah podle převažujícího charakteru. Zásah na dopravní nehodu s následným požárem se posuzuje jako požár. Za dopravní nehodu je považován i zásah, kdy JPO pouze dopravní prostředek vyprošťovaly z prostorů mimo komunikace (odtažení vraků, vozidlo sjeté mimo komunikaci apod.), odstraňovaly pouze drobné následky dopravní nehody (očistění komunikace nebo odstranění úniků látek - provozních náplní vozidel apod.).

Únik nebezpečné chemické látky – zásah JPO u mimořádné události spojené s nežádoucím uvolněním nebezpečných chemických látek včetně ropných produktů (během výroby, dopravy nebo manipulace) a ostatních látek. Zásah JPO je veden k omezení nebo snížení rizika nekontrolovaného úniku hořlavých, výbušných, žíravých, jedovatých, zdraví škodlivých, radioaktivních a jiných nebezpečných látek, ropných produktů, případně ostatních látek do životního prostředí (zemní plyn, kyseliny a jejich soli, louhy, čpavek apod.) včetně závažných havárií dle § 2 zákona o prevenci závažných havárií. (Poznámka: Nebezpečná látka – viz zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.)

Únik ropného produktu (olejová havárie) – zásah JPO u mimořádné události s únikem výhradně ropných produktů (benzinů, nafty nebo oleje). Úniky těchto látek z provozních náplní vozidel následkem dopravní nehody jsou klasifikovány jako „dopravní nehoda“.

Technická havárie – zásah JPO k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů velkého rozsahu či značných následků na zdraví osob, zvířat či majetku (mimo živelní pohromu), např. destrukce objektu.

Technická pomoc – zásah JPO k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů menšího rozsahu mimo technologickou pomoc a dopravní nehodu, např.:

- vyproštění osob z výtahu,
- nouzové otevření bytu,
- odstranění překážek z komunikací i jiných prostor,
- otevírání uzamčených prostorů,
- likvidace spadlých stromů, elektrických vodičů apod.,
- odvětrání prostor,
- záchrana osob a zvířat,
- čerpání, uzavírání a navážení vody,
- asistence při hledání nástražného systému,
- provizorní nebo jiné opravy,
- vyprošťování předmětů, osob (včetně prací na vodě),
- měření koncentrací nebo radiace.

Technologická pomoc – zásah JPO vedoucí k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů v technologickém provozu podniků.

Ostatní pomoc – zásah JPO, který nelze definovat jako technickou havárii, technickou nebo technologickou pomoc, např. odvoz nebo převoz pacienta či lékaře, monitoring vodních toků, kontrola sjízdnosti komunikací (kromě živelní pohromy) apod. i na vyžádání jiné služby (přímo i nepřímo poskytnutá pomoc).

Radiační havárie a nehoda – zásah JPO u mimořádné události spojené s nepřipustným uvolněním radioaktivních látek nebo ionizujícího záření (definice viz § 2 zákona č. 18/1997 Sb. a § 5 vyhlášky č. 318/2002 Sb.).

Ostatní mimořádná událost – zásah JPO u jiné mimořádné události, např. epidemie nebo nákaza, zajištění podezřelých zásilek, a také všechny zásahy u událostí, které nelze klasifikovat předchozími druhy zásahů JPO.

Planý poplach – zásah JPO vyvolaný z důvodu ohlášení požáru nebo jiné mimořádné události JPO, která se nepotvrdila.

Příznak živelní pohromy, vliv počasí – zásah JPO z důvodu mimořádné události vzniklé následkem škodlivě působících sil a jevů vyvolaných plošně nebo lokálně přírodními vlivy, které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí - povodně, záplavy, deště, sníh, námrazy, větrné smršťe, sesuvy půdy, zemětřesení apod., při nichž JPO provádějí záchranné a likvidační práce.

Statistická ročenka 2011

Vydalo:	MV-generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112 číslo 3/2012
Zpracovali:	plk. Ing. Jiří Veličko, pplk. Ing. Vladimír Vonásek, kpt. Ing. Pavel Lukeš a kolektiv
Údaje MO:	Pavel Šimeček
Mapky:	Ing. Tomáš Peňáz, Ph.D.
Grafy:	ASPEKT studio
Fotografie:	archiv redakce a archivy HZS krajů
Lektor:	plk. Ing. Luděk Prudil
Vedoucí redaktor:	plk. Dr. Jaroslav Vykoukal
Grafická úprava:	ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I
Tisk:	POLYGRAF, s.r.o., Modřice 156, 511 01 Turnov

Další statistické informace a anglická verze ročenky na www.hzscr.cz

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 4/2012

Všestranná pomoc, podpora a péče

V březnu letošního roku projednala Správní rada Nadace policistů a hasičů - vzájemná pomoc v tísní (dále jen „Nadace“) výroční zprávu Nadace za rok 2011.

V souladu se svým posláním se v loňském roce Nadace orientovala zejména na získání prostředků pro svoji činnost a na poskytování příspěvků a péči o děti a neúplné rodiny po policistech a hasičích, kteří zahynuli při výkonu služby a těžce tělesně postižené bývalé policisty a hasiče, kteří zranění utrpěli ve výkonu služby.

■ Získávání prostředků

V roce 2011 byly Nadaci získány finanční prostředky ve výši 7 548 914 Kč. Příjmy tvořily peněžní dary právnických a fyzických osob, finanční částky získané výtěky z pořádání různých kulturních, společenských a sportovních akcí a úroky z uložených částek.

Vysoce pozitivní je skutečnost, že podstatná část prostředků (6 854 062 Kč) byla získána od samotných policistů a hasičů a zaměstnanců Ministerstva vnitra. Poděkování si zaslouží všichni, kteří přispívají Nadaci pravidelnými měsíčními částkami.

Nejzdařilejší akcí roku 2011 byla akce „Sparta vzdává hold“ policistům, hasičům a záchranářům, pořádaná ve spolupráci s HC Sparta Praha. Na svá dvě hokejová utkání poskytl klub zdarma jejich příslušníkům a občanským zaměstnancům více než jedenáct tisíc vstupenek, Nadaci pak finanční dar ve výši 30 000 Kč.

Dalšími akcemi byly například již šesté tradiční slavnosti bojových umění v Karvině, jejichž účastníci předali na účet Nadace 35 000 Kč, koncert pro přátele a příznivce Nadace v kině Blaník v Praze, který vynesl Nadaci 200 000 Kč, nebo slavnostní večer v Národním domě v Praze na Vinohradech, kde vystoupila Hudba Hradní stráže a Policie České republiky se svými sólisty.

■ Největší přispěvatelé

Policie ČR – dary	5 914 015 Kč
HZS ČR – dary	940 047 Kč
Viktorie Volksbaken	186 833 Kč
Hermond, a.s.	151 325 Kč
Mountfield	50 000 Kč
Nadace ČEZ	50 000 Kč
LUMEN International	15 000 Kč

■ Pomoc a péče

V roce 2011 Nadace pečovala o 63 dětí ze 43 neúplných rodin a 45 invalidních důchodců z řad bývalých policistů a hasičů. Tyto rodiny i invalidní důchodci byli zahrnuti do celoroční péče.

Pro všechny děti, které ztratily otce při výkonu služby, Nadace zabezpečila životní pojištění a stavební spoření ve výši 1000 Kč měsíčně.

Ve spolupráci se Zdravotní pojišťovnou MV ČR a Lázeňským léčebným domem Praha se podařilo plně a zdarma zajistit pro celkem 43 maminek s dětmi a invalidních důchodců pobyt v Lázních Luhačovice.

Ve spolupráci se Zařízením služeb pro MV se již po šesté uskutečnila společná týdenní nadační dovolená dětí s matkami v rekreačním objektu Herlíkovice. Dovolené se zúčastnilo celkem 64 osob, děti měly pobyt zdarma.

Poprvé, opět ve spolupráci se Zařízením služeb pro MV, byla zorganizována týdenní dovolená pro invalidní důchodce a jejich rodinné příslušníky v rekreačním zařízení Solenice. Pro invalidy, o které Nadace pečuje, zcela zdarma, rodinní příslušníci zaplatili režijní poplatek. Celkově se dovolené zúčastnilo 38 osob.

Čtvrté, čtrnáctidenní nadační zahraniční dovolené u Baltského moře v Polsku, se zúčastnilo 14 „nadačních“ dětí.

Potřetí byl pro nadační rodinku uspořádán zahraniční ozdravně léčebný pobyt ve Španělsku, kterého se zúčastnilo 82 osob, děti zcela zdarma, matky za symbolický poplatek ve výši 3000 Kč.

Poprvé do termálních lázní odjeli těžce tělesně postižení se svými rodinami. Léčebně ozdravného pobytu se zúčastnilo 36 osob, z toho těžce tělesně postižení zcela zdarma.

Velmi zdařilou akcí bylo již tradiční předvánoční setkání nadační rodinky v Praze. Dvouhodinová akce vyvrcholila setkáním nadační rodinky a invalidních důchodců se členy Správní a Dozorčí rady Nadace. Při této příležitosti dostaly děti a rodiny dárky v hodnotě 3000 Kč. Mamin-

ky dále obdržely jednorázové finanční příspěvky na každé dítě v částce 25 000 Kč, které jsou používány především při neplánovaných rodinných vydáních, spojených se zahájením a průběhem školní docházky, prázdninovým nebo léčebnými výlohami. Poprvé bylo dětem, které nadační péči končí, vyplaceno navíc 25 000 Kč. Každý z invalidních důchodců, o které Nadace pečuje, obdržel, dle stupně postižení, částku v rozmezí od 15 do 10 000 korun. Těžce tělesně postižení, kteří se kvůli zdravotnímu stavu nemohou zúčastnit žádných akcí, obdrželi navíc 10 000 Kč.

Vedle pomoci finanční a materiální klade Nadace velký důraz na pomoc při řešení osobních nebo rodinných problémů, které matky s dětmi a těžce tělesně postižení bývalí policisté a hasiči nejsou schopni sami zvládat, ať již jde o ztrátu zaměstnání, pomoc s umístěním dětí do škol, právní nebo zdravotní pomoc.

■ Hospodaření Nadace

Ve zprávě nezávislého auditora ze dne 31. ledna 2011 je konstatováno, že „veškerá činnost nadace a čerpání finančních prostředků je v souladu se zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších novel a doplňků, se schváleným statutem a vnitřními směrnici.“ Po provedeném auditu zní výrok auditora „bez výhrad“. To potvrzuje i skutečnost, že je hospodařeno s vysoce kladným hospodářským výsledkem.

Příjmy Nadace činily 7 965 648 Kč, výdaje pak 4 998 620 Kč. Na pomoc pozůstalým dětem a invalidům bylo vynaloženo 4 829 880 Kč. Dalšíh přibližně 2 000 000 Kč bylo těmto rodinám poskytnuto ve věcném plnění vyplývajícím ze smluvních ujednání se sponzory.

Na zajištění chodu Nadace, mimo výdajů na propagaci (89 930 Kč), provedení auditu finančního hospodaření (20 000 Kč) a bankovních poplatků (15 530 Kč), bylo vynaloženo celkem 43 289 Kč, což činí necelých 0,82 % celkových ročních výdajů Nadace. Při připočtení výdajů na propagaci, audit a bankovní poplatky, činí celkové vynaložené náklady 168 740 Kč, což představuje 3,37 % z celkových ročních výdajů Nadace.

K 1. lednu 2012 má Nadace finanční prostředky ve výši 18 550 294 Kč, se kterými je možné disponovat, a dále částku 500 340 Kč základního jmění Nadace, která je uložena u ČSOB ve formě cenných papírů.

■ Zaměření činnosti v roce 2012

I v desátém roce své existence Nadace svoji činnost plně zaměřila na péči o pozůstalé neúplné rodiny s dětmi po policistech a hasičích, kteří při výkonu služby přišli o život, a to především v oblasti rekreační, rehabilitační, lázeňské, a na finanční pomoc těmto rodinám. Dále na systémovou pomoc a péči o policisty a hasiče, těžce tělesně postižené následkem zranění utrpěného v přímé souvislosti s výkonem služby, a to především v oblasti rekreační, rehabilitační, lázeňské, zdravotní, a též na pomoc finanční.

PhDr. Vladimír ŠUTERA, CSc., ředitel Nadace

strana 6

Hledáme reálná a optimální východiska řešení současné složité situace 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Zásah komplikovaly exploze tlakových lahví 6
Bezdomovectví a požární prevence 9

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje 12
Neznají den bez zásahu 17
Metodika, prevence a vzdělávání v oblasti psychologie pro operační řízení 20
Mezinárodní setkání záchranářů na Lipensku 21

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v Srbsku 22

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Vodárenství a jeho provozování v souvislosti se změnami krizového zákona 24
Řešení problematiky ochrany před CBRN látkami a materiály v Evropské unii 30

INFORMACE

Ivo Mitáček získal nejvyšší profesní ocenění 32
Expozice požární ochrany ve Zbirohu otevírá své brány návštěvníkům 32

PŘÍLOHA

Elektrická požární signalizace – navrhování, projekce, montáž, provoz a údržba

strana 12

strana 17

strana 21

Jednání završeno podpisem deklarace

MV-generální ředitelství HZS ČR uspořádalo ve dnech 29. až 30. března 2012 v rámci předsednictví ČR ve Visegrádské skupině jednání generálních ředitelů civilní ochrany, kterého se zúčastnil generální ředitel Hasičského záchranného sboru ČR plk. Ing. Drahoš Ryba a představitelé civilní ochrany Maďarska, Polska a Slovenska.

Hlavním tématem první části jednání byl nový návrh Mechanismu civilní ochrany Unie, který by měl sladit upravené činnosti civilní ochrany s článkem 196 Lisabonské smlouvy. Zásadní změnou je také sloučení Mechanismu a Finančního nástroje z roku 2007 v jediný dokument, který si klade za cíl dosáhnout vyššího stupně ochrany před mimořádnými událostmi, zlepšit připravenost a usnadnit rychlou a efektivní reakci v případě mimořádné události uvnitř i vně EU.

Z tohoto důvodu považovala Česká republika za důležité ujednotit si přístup k problematickým otázkám nového Mechanismu civilní ochrany Unie s několika geograficky i názorově nejbližšími státy v rámci EU, k čemuž jednání Visegrádské skupiny přímo vybízelo. Výsledkem byl podpis společné deklarace Visegrádské skupiny o další spolupráci v oblasti civilní ochrany.

Další část jednání, která byla zorganizována společně s Ministerstvem zahraničních věcí, byla zaměřena na problematiku

poskytování humanitární pomoci, zejména pomoci materiální a expertní.

Na závěr setkání jeho účastníci navštívili Národní základnu humanitární pomoci ve Zbirohu.

plk. Mgr. Jiří MUSÍLEK, MV-generální ředitelství HZS ČR,
 foto Milan VÁVRŮ

Hledáme reálná a optimální východiska řešení současné složité situace

V květnu budou zahájena jednání vlády o konkrétní podobě rozpočtu na léta 2013 a 2014. Tato jednání budou pro Hasičský záchranný sbor ČR klíčová, protože to, jak dopadnou, bude mít přímý dopad na jeho další fungování. V této souvislosti je nutné připomenout, že rozpočet HZS ČR se již letos snížil o 27 % a má být dále snížen v letech 2013 a 2014 o 42 % oproti roku 2010. Zásadní je i to, že inflace od roku 2001 je již více než třicetiprocentní. Možné dopady snižování rozpočtu, jako i možná východiska řešení složité ekonomické situace, byly i hlavním předmětem rozhovoru s plk. Ing. Drahoslavem Rybou, generálním ředitelem HZS ČR.

- **1. května uplyne půl roku od Vašeho nástupu do funkce generálního ředitele HZS ČR. Nastupoval jste v nelehké době finančních škrťů a z toho vyplývající celkové nejistoty pro sbor. Jaký je současný stav, došlo k nějakým změnám? Jak celou situaci vnímáte s odstupem času?**

Musím konstatovat, že situace, za které jsem nastupoval, mi nedovolila příliš dlouho se rozhlížet. Bylo nutné začít hned jednat. Je pravda, že v tuto chvíli jsem již lépe zorientován v mnoha oblastech, a to mi dává možnost činit konkrétní kroky.

Co se naopak nezměnilo, jsou čísla rozpočtu. Když jsem nastupoval do funkce, věřil jsem, že se černý scénář rozpočtových škrťů nevyplní. Nyní mi je jasné, že se s výrazným snížením finančních prostředků budeme muset každopádně potýkat. Jen doufám, že navrhované škrty nebudou v konečném důsledku v takové výši.

V současné době intenzivně pracujeme na hledání všech možných řešení. Zaměřujeme se především na zvýšení příjmové části rozpočtu formou vícezdrojového financování a na nalezení východiska, jak se s celou situací vypořádat.

- **Zmínil jste, že se již přistoupilo ke konkrétním krokům. Mohl byste je blíže definovat?**

V prvé řadě jsme provedli důkladnou analýzu současného stavu sboru, všech jeho činností, jeho poslání, společenského přínosu, vývoje jeho rozpočtu a početních stavů, včetně jeho hlavních úkolů v bezpečnostním systému.

V březnu jsem panu ministrovi vnitra předložil rozsáhlou analýzu personální, organizační a ekonomické situace HZS ČR. Materiál upozorňuje zejména na faktické dopady drastických úsporných opatření na jeho spolehlivost, stabilitu a akceschopnost, a s tím související možné ohrožení bezpečnosti občanů. Dále přináší návrhy ještě únosných, ale ne nevýznamných úsporných opatření, která umožní zajistit alespoň základní funkčnosti a akceschopnosti sboru.

- **Čeho konkrétně by se měla navrhovaná opatření týkat?**

Navržená opatření jsou rozdělena do dvou kategorií. Ta první jsou tzv. bez dopadů na služby poskytované občanům. Patří sem možnost vícezdrojového financování, ale i opatření, která povedou ke zefektivnění činnosti sboru, snížení řídicího a obslužného aparátu, sloučení některých zařízení nebo pracovišť MV- generálního ředitelství HZS ČR apod. Druhý balíček navržených opatření by již znamenal snížení úrovně poskytovaných služeb pro občany.

- **Jaké další zdroje financování HZS ČR navrhuje využít?**

Vícezdrojové financování je pilířem náhrady části plánovaného výpadku příjmů HZS ČR pro roky 2013 a 2014 ze státního rozpočtu, a v podstatě i na období následující. Hlavním

zdrojem by se mělo stát zapojení pojišťoven do financování jednotek PO, případně sloučení HZS ČR s některými dalšími organizacemi, které by v budoucnu přineslo efektivnější a operativnější řešení mimořádných událostí.

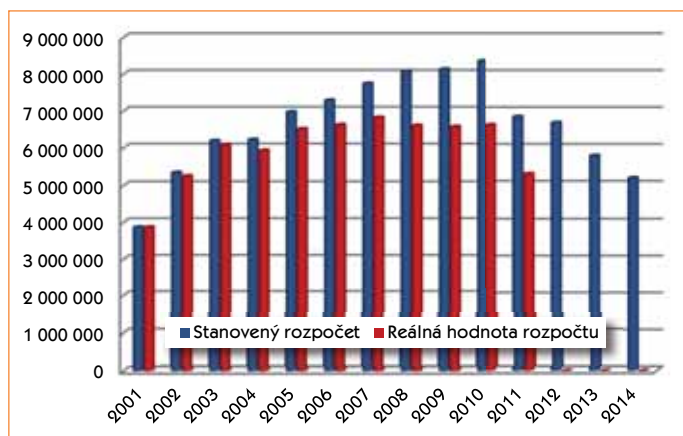
- **Zmínil jste financování ze strany pojišťoven? Máte představu, jak by toto financování mohlo být realizováno?**

Záměry, aby se pojišťovny podílely na financování jednotek PO, navazují na několik předchozích zákonodárných iniciativ. Je to praxe, která byla u nás v různých formách aplikována do roku 1989, je běžná ve státech Evropské unie a koneckonců i u našich sousedů na Slovensku. Hodnoty uchráněné zásahovou činností jednotek PO jsou zprostředkovaně výnosem pojišťoven.

V zásadě existuje několik možností, jak tohoto dosáhnout. Lze jít cestou např. odvodu z povinného zákonného pojištění motorových vozidel, nebo cestou odvodu z veškerého neživotního pojištění, případně i zavedením tzv. živelního pojištění majetku. O všech těchto možnostech vedeme diskuse napříč celým politickým spektrem.

- **Kolik peněz by toto opatření do rozpočtu HZS ČR mohlo přinést?**

Pokud bychom například hovořili o přibližně 4 % z tzv. zákonného pojištění motorových vozidel, mohlo by to posílit rozpočet HZS ČR a jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí až o jednu miliardu korun. HZS ČR by tato částka umožnila získat téměř polovinu finančních prostředků, o které může v následujících letech přijít.

Porovnání rozpočtu HZS ČR s jeho reálnou hodnotou podle vývoje inflace (tis. Kč)

■ **Můžete představit ještě nějaké další zdroje, ze kterých by mohl být HZS ČR v příštích letech spolufinancován?**

Určitě nemůžeme opomenout prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie, které by měly směřovat do oblasti pořízení nové požární techniky. To samozřejmě významně pomůže nejen profesionálním hasičům, ale i jednotkám sborů dobrovolných hasičů obcí, kterým bude možné převést do užívání techniku, kterou ta nová nahradí. Dalším projektem, který by měl být spolufinancován ze strukturálních fondů Evropské unie, je zavedení jednotné úrovně informačních systémů operačního řízení a modernizace technologií pro příjem tísňového volání.

Navrhovaným zdrojem finančních prostředků by se do budoucna mohlo stát také zpoplatnění dalších služeb a úkonů HZS ČR, ovšem za předpokladu, že tyto příjmy bude možné začlenit do rozpočtu HZS ČR a nebudou muset být odvedeny do státního rozpočtu. Řada těchto činností je již dnes zpoplatněna, například likvidační práce u dopravních nehod. Dále by bylo možné zpoplatnit například likvidační práce při haváriích způsobených mimořádnou událostí v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, nebo služby, jako je dovoz vody, otloukání rampouchů, likvidace bodavého hmyzu a podobně.

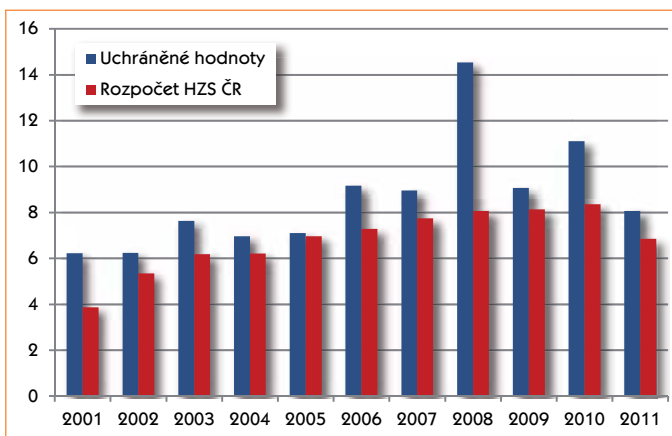
■ **Pokud by peníze do rozpočtu nepřitekly a zároveň by se nepodařilo realizovat vícezdrojové financování, k jakým krokům by bylo nutné přistoupit?**

Pokud by k této variantě došlo, potom by se naplnil černý scénář, o kterém v poslední době hovoříme. Každý jistě chápe, že pokud celkové výdaje na provoz a investice činily v loňském roce 6,9 miliardy korun, tak není možné ušetřit dalších 1,5 miliardy korun bez zásahu do početních stavů. V nejhrošším případě by mohlo dojít až k rušení stanic. Změny, ke kterým bychom byli takto donuceni, by se neobešly bez změny celé řady zákonů a velkého zásahu do celého integrovaného záchranného systému.

■ **Hodně diskutovaná je v současné době i oblast požární prevence a její nezastupitelná úloha. Dotknou se úsporná opatření i této oblasti?**

Bohužel musím konstatovat, že ano, z čehož nemám vůbec radost, protože požární prevence je něco, na co může být Česká republika pyšná. Pokud ji omezíme, důsledek nutně pocítíme v nárůstu požárů. Navrhovaná opatření směřují například do oblasti výkonu stavební prevence, kde by bylo nutné rozšířit výčet staveb, které HZS kraje nebude z hlediska požární bezpečnosti posuzovat. Jednalo by se například o rodinné domy, základnové stanice mobilních operátorů, stavby plotů a další podobné stavby.

Na to by navázalo zjednodušení systému kontrolní činnosti, kdy by již nebylo možné vykonávat kontroly v takovém rozsahu, jako doposud.

Porovnání uchráněných hodnot při požárech a rozpočtu HZS ČR (mlrd. Kč)

A redukce by se nevyhnula ani činnostem v oblasti vydávání znaleckých posudků v oboru požární ochrany. Tuto činnost by v budoucnu zabezpečovali pouze soudní znalci zapsaní v seznamu soudních znalců a specializovaná pracoviště.

■ **Jak by se tato situace mohla promítnout do fungování sboru, a která z navrhovaných opatření upřednostňujete Vy osobně?**

Všechny výše zmiňované varianty směřující ke snížení výdajů by měly značný dopad na vnitřní bezpečnost České republiky. Občané by tento dopad pocítili ve snížené úrovni poskytovaných služeb.

Všechna navrhovaná opatření jsou z mého pohledu špatná a velmi neradi bychom k nim přistupovali. Mým základním cílem je nerušit pokud možno žádnou stanici a všechny kroky směřovat tak, aby nebyly v budoucnu nevratné. Já osobně rozhodně preferuji opatření bez dopadu na občana. Pokud se týká těch ostatních, tak jsem panu ministroví předložil důkladnou analýzu možností, včetně jejich přínosů, ale i negativních důsledků pro občany. Tato opatření by znamenala, že přijedeme k zásahu později, nebo v menším počtu, nebo s menším množstvím techniky, než doposud. Chtěl bych ubezpečit, že v současné době není snahou mojí ani ministra vnitra otevírat a jakkoliv měnit zákon o služebním poměru a tudíž veškeré snižování stavů příslušníků uvažujeme generovat z přirozené odchodovosti. V tuto chvíli je na panu ministroví, případně na bezpečnostní radě státu nebo vládě, kterou variantu vyberou. Chci věřit, že bude rozhodnuto ve prospěch občanů našeho státu.

■ **Co byste na závěr vzkázal hasičům, a to nejenom těm výjezdovým, ale i těm, kteří sedí v kancelářích a vykonávají dobře a poctivě svoji práci, a kteří se teď patrně nejvíce bojí o svoje místo?**

Rád bych všem vzkázal, že jsem nenastupoval do funkce generálního ředitele HZS ČR proto, abych bezmocně přihlížel, jak se v současné době dobře organizovaný a plně funkční sbor rozpadá na kusy. Dlouhou řadu let mnozí z vás tvrdě pracují, věnují práci ve prospěch sboru svůj volný čas, energii, nápady, a to často jen z čistého nadšení a přesvědčení, že dělají dobrou věc. Díky Vám všem je HZS ČR vysoce akceschopnou záchrannou složkou České republiky, disponující kvalitně vycvičenými profesionály, moderní požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany. Velmi dobrý stav HZS ČR potvrzují nejen výsledky každodenní zásahové činnosti a činnosti celého sboru během rozsáhlých mimořádných událostí, ale také mimořádně vysoká důvěra ze strany veřejnosti. Proto apeluji na Vás všechny, abyste i v těchto těžkých chvílích stáli při sobě, tak aby si každý na svém místě mohl v budoucnu říci, že udělal vše pro zachování jednoty sboru, dostal služebnímu slibu a nezklamal důvěru veřejnosti. Věřte, že i já se budu ze všech sil snažit nezklamat Vaši důvěru.

kpt. Mgr. Nicole ZAORALOVÁ,
tisková mluvčí MV-generálního ředitelství HZS ČR

Zásah komplikovaly exploze tlakových lahví

Dne 2. února 2012 vznikl požár v plírně tlakových lahví areálu úložiště propan-butanu firmy TOME GAS, s.r.o., který se nachází ve vzdálenosti jednoho kilometru od obce Branice na Písecku. Již v počáteční fázi požáru došlo k jeho prudkému rozvoji a rozšíření na celý prostor plírný. Četné exploze celkem 350 lahví naplněných propan-butanem způsobily úplnou destrukci objektu plírný a přistaveného nákladního automobilu.

Popis objektu

Areál úložiště, který původně sloužil jako manipulační sklad dřeva, je situován v blízkosti rybníků Ostrovský a Velký Prachovský mezi obcemi Branice-Křižanov a Okrouhlá. Objekt je zařazen do skupiny B podle zákona o prevenci závažných havárií (č. 59/2006 Sb.). Tato skutečnost ukládá provozovateli povinnost zpracování bezpečnostní zprávy vnitřního havarijního plánu a analýzy rizik. HZS Jihočeského kraje zpracoval vnější havarijní plán objektu (dále VHP).

V současné době je v areálu úložiště uskladněno přibližně 800 t propan-butanu celkem v osmi stabilních tlakových zásobnících a železničních vagónech. Distribuce plynu ke koncovým uživatelům je zajišťována stáčením ze zásobníků do automobilových cisteren.

Zařízení plírný je umístěno v ocelové jednopodlažní nepodsklepené stavbě o rozměrech 6 m x 14 m. Je sestaveno z deseti modulů velikosti 2,8 m x 2,8 m na samonosné ocelové konstrukci. Opláštění objektu je z trapézového plechu, vstup je zajištěn vraty o rozměrech 3 m x 2,5 m. Větrání je zabezpečeno nucenou výměnou 10-ti násobku objemu prostoru, a to vzduchotechnikou v nevybušném provedení. Objekt je plně chráněn před účinky statické elektřiny podle ČSN 34 1390. Obvykle se v plírně nacházejí kovové tlakové lahve s obsahem propan-butanu 2, 10 a 33 kg.

Průběh zásahu

Krajské operační a informační středisko HZS Jihočeského kraje (dále jen „KOPIS“) přijalo 2. února 2012 v 18.36 hodin hlášení o vzniku požáru od zaměstnanců firmy provádějících plnění tlakových lahví propan-butanu. V té době se v objektu samotném a jeho okolí nacházelo několik zaměstnanců, kteří včas opustili ohrožený prostor.

Operační důstojník rozhodl o vyhlášení I. stupně poplachu a povolání jednotek PO podle požárního poplachového plánu kraje. Na místo zásahu byly vyslány jednotky HZS Jihočeského kraje, stanice Milevsko s CAS 15 a CAS 32 a Písek s CAS 20, CAS 32 a CAS 20, jednotky SDH obcí Milevsko s CAS 24 a CAS 32 a Branice s DA 12 a PS 12. Zároveň s povolanými jednotkami byl na místo zásahu povolán řídicí důstojník HZS Jihočeského kraje. Cestou k zásahu velitel jednotky stanice Milevsko získal z KOPIS informace o objektu s upřesněním místa mimořádné události.

Po příjezdu první jednotky PO na místo zásahu bylo průzkumem zjištěno, že požár zasáhl vstupní část plírný tlakových lahví a dále se šíří po ploše objektu. Po vyhodnocení situace bylo zřejmé, že vyslané síly a prostředky nebudou dostačující, proto velitel zásahu (VZ) požádal KOPIS o vyhlášení II. stupně požárního poplachu. Na místo zásahu byly povolány jednotky SDH obcí Bernartice s CAS 25, Sepekov s CAS 16 a Podolí s CAS 20. Operační důstojník rozhodl o vyslání jednotky stanice České Budějovice s CAS

30, PLHA a OA se dvěma termokamerami a vzhledem k přítomnosti železničních vagonů naplněných propan-butanem požádal o součinnost jednotku HZS podniku Správa železniční dopravní cesty (SŽDC) České Budějovice s technikou CAS 24 a CAS 32.

Jednotka ze stanice Milevsko provedla ustavení požární techniky do vzdálenosti asi 40 m a 25 m od zasažené budovy. VZ byl zaměstnancem firmy TOME GAS, s.r.o., informován, že v budově se již nikdo ze zaměstnanců nenachází a že se podařilo uzavřít přívod plynu ze třech stacionárních zásobníků o objemu 45 t propan-butanu, které jsou umístěny v těsné blízkosti plírný a slouží k zajištění dodávky plynu do prostor plírný. S ohledem na přítomnost velkého množství tlakových lahví (zatím nedocházelo k explozím tlakových lahví) se nebylo možné k budově přiblížit. Proto VZ rozhodl pokusit se ochladit prostředí ve vstupním prostoru plírný lafetovou proudnicí z CAS 32. Jako hasivo byla použita voda a ochlazení bylo provedeno nasměrováním proudy vstupními vraty do budovy. VZ musel zvážit vliv požáru plírný na okolní budovy a především na případné rozšíření požáru na stacionární tlakové zásobníky. Již v průběhu pokusu o ochlazení začalo docházet k explozím tlakových lahví a VZ nařídil přerušení hasebních prací a stažení požární techniky do vzdálenosti asi 70 m od budovy.

Dále VZ vydal pokyn ke zřízení čerpacího stanoviště u požární nádrže nacházející se u vstupní brány do areálu

úložiště a zahájení příprav na provedení požární ochrany stacionárních zásobníků, které tvořily největší riziko na místě zásahu při jejich případném poškození. Vlivem vysoké teploty došlo k propadu plechové střešní krytiny a exploze způsobily postupnou destrukci celé budovy. Střepiny a tlakové lahve odlétaly do vzdálenosti až 200 m od objektu plnirny.

Po vytvoření dopravního vedení požární vody a při její dostatečné dodávce bylo rozhodnuto, že z jižní strany areálu se přiblíží CAS 20 a CAS 32. S ohledem na klimatické podmínky v místě zásahu (silný mráz pohybující se v rozmezí -15°C až -18°C), byla z počátku zásahu znemožněna okamžitá dodávka vody pro silné vrstvy ledu na zmíněných vodních zdrojích. Stacionární zásobníky byly ochlazovány otočnou lafetovou proudnicí. Současně byl zřízen jeden proud C 52 z CAS 32 stanice Milevsko, který ochlazoval jeden osobní a dva nákladní zaparkované automobily.

■ Lokalizace a likvidace požáru

VZ určil velitele družstva stanice Milevsko jako svého pomocníka, který řídil činnost na zbudovaném čerpacím stanovišti u požární nádrže, a nechal zřídit druhé čerpací stanoviště u rybníka Ostrovský ve vzdálenosti přibližně 50 m od hranice areálu úložiště. Postupně, jak se na místo dostavovaly jednotky PO určené pro II. stupeň požárního poplachu a další povolání jednotky, byly nasazovány k již zmíněným čerpacím stanovištím a výraznou měrou se podílely na zásobování místa zásahu požární vodou a na hasebních pracích. Jednotka HZS podniku SZDC zřídila na pokyn VZ další útočný proud C 52 k ochlazování místa zásahu. Vlivem silného mrazu docházelo k zamrzání požární vody na povrchu tlakových lahví a stacionárních zásobníků. Po příjezdu jednotky stanice České Budějovice bylo rozhodnuto o ponechání PLHA

v záloze mimo areál a odvolání CAS 30 zpět na základnu. Byly použity termokamery k průzkumu, který probíhal až do ukončení zásahu. Ve 20.18 hodin byl požár lokalizován. V následujícím čase bylo nadále prováděno ochlazování místa zásahu, stacionárních zásobníků, kontrola teplot termokamerami a postupně docházelo k redukci sil a prostředků na místě zásahu. Po dohašení požáru a závěrečném průzkumu byla ve 23.00 hodin ohlášena likvidace požáru a ukončení zásahu. Místo události bylo předáno majiteli i s poučením o nutnosti dohledu. Z důvodu přítomnosti velkého množství poškozených tlakových lahví, z nichž unikal plyn, byla na místě zásahu ponechána do ranních hodin jednotka SDH obce Milevsko k zajištění monitoringu. Celé místo události bylo ohrazeno vytyčovací páskou tak, aby byl zamezen vstup osob na místo zásahu do zahájení zjišťování příčiny vzniku požáru. Po celou dobu zásahu byl na místě přítomen příslušník oddělení zjišťování příčin vzniku požárů, který zajišťoval fotodokumentaci a sběr prvotních

informací. Příčina vzniku požáru je v současné době dále v šetření.

■ Postup podle vnějšího havarijního plánu

Již od ohlášení události postupovalo KOPIS podle VHP areálu úložiště P-B Branice firmy TOME GAS, s.r.o., a informovalo Policii ČR, která na místo zásahu vyslala postupně pět hlídkových vozidel a provedla uzávěru komunikací podle VHP. Jedna z hlídek byla VZ požádána o součinnost při zamezení vstupu nepovolaných osob do areálu úložiště. Dále KOPIS informovalo starosty ohrožených obcí Branice, Okrouhlá, Křižanov a starostu ORP Milevsko.

Při zahájení zásahu byla VZ zvažována nutnost evakuace obcí Branice a Okrouhlá, avšak vzhledem k vysokému nárůstu intenzity požáru, následnému poklesu intenzity a nezasazení stacionárních zásobníků, bylo rozhodnuto o provedení uzavírek komunikací podle VHP a přerušení železniční dopravy na trati Písek – Milevsko. Evakuace přilehlých obcí nebyla nutná, ale evakuace

FirePro®

aerosolová hasicí zařízení

**nejpokročilejší
technologie
pro maximální
účinnost
a nejširší škálu
použití**

**úsporná, efektivní
a ekologická řešení
pro malé i velké prostory**

Dopravní prostředky, elektrická zařízení, sklady, serverovny, archivy, muzea, galerie, elektrárny ...
Ochrana bez rizika pro elektronická zařízení
a cenné předměty, bez přímého rizika pro osoby.

ZAHAS s.r.o.
Trnávka 37
751 31 Lípňík n.B.

tel. 581 750 120
zahas@zahas-sro.cz
www.zahas-sro.cz

obydli ve vzdálenosti do 100 m od hranice areálu se uskutečnila samovolně.

Poznatky ze zásahu

Negativa

- nedostatek sil a prostředků v počáteční fázi zásahu,
- nedostatek požární vody potřebné k úspěšnému ochlazení, především z důvodu zamrzlé vodní hladiny vodních zdrojů,
- absence hydrantové sítě v areálu úložiště,
- rychlý rozvoj požáru vlivem probíhající expozice,

- zřízení střešní krytiny a následná destrukce celého objektu,
- nepřítomnost řidičů firmy nedovolala odsun nákladních automobilů do bezpečné vzdálenosti,
- exploze a následný odlet částí i celých tlakových lahví ohrožovaly přítomné osoby a požární techniku,
- špatné spojení mezi zasahujícími jednotkami PO, vlivem mrazu docházelo k selhávání zdrojů jednotlivých radio-stanic.

Pozitiva

- soustředění sil a prostředků po vyhlášení II. stupně požárního poplachu (již

- dostatek sil a prostředků k provedení likvidace a následné likvidace požáru),
- účinné ochlazení stacionárních zásobníků umístěných v těsné blízkosti požáru, zamezení dalšímu šíření požáru na ostatní části areálu,
- dobrá spolupráce zasahujících složek IZS,
- odpovídající postup KOPIS při vyhodnocení ohlášené události,
- disciplinovanost zasahujících jednotek PO s ohledem na vysokou míru nebezpečí.

por. Lukáš KAMENSKÝ, DiS.,
HZS Jihočeského kraje, foto autor

VELKÉ POŽÁRY

od 5. 2. do 18. 3. 2012

5. 2. • **Dům humanity**, Česká Lípa. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Evakuováno 8 osob.
5. 2. • **Rodinný dům a stodola**, Vacov, okr. Prachatice. *Příčina* – nedbalost. *Škoda* – 1 700 000 Kč.
6. 2. • **Rekreační objekt**, Borovnice, okr. Žďár nad Sázavou. *Příčina* – závada krbu. *Škoda* – 1 100 000 Kč.
- **Rekreační chata**, Mokrovraty, okr. Příbram. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 100 000 Kč.
7. 2. • **Rekreační objekt Lesanka**, Volduchy, okr. Rokycany. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
8. 2. • **Dřevodílka a byt**, Oskava-Mostkov, okr. Šumperk. *Příčina* – neobjasněna. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Radějov, okr. Hodonín. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
9. 2. • **Stodola**, Stráž-Jadruž, okr. Tachov. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
- **Velkokapacitní seník**, Žalany, okr. Teplice. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
11. 2. • **Římskokatolická fara**, České Petrovice, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* – spáry v komíně. *Škoda* – 1 100 000 Kč. Zraněny 3 osoby.
13. 2. • **Rekreační chalupa**, Jablonec nad Jizerou-Buřany, okr. Semily. *Příčina* – neobjasněna. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
- **Rodinný dům a garáž**, Snět, okr. Benešov. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
- **Byt 3+1**, Lišnice-Varadov, okr. Praha-západ. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
14. 2. • **Prodejní stánek na nádraží ČD**, Klatovy. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 2 083 000 Kč. Evakuováni 2 osoby.
15. 2. • **Autolakovna u rodinného domku**, Střelice, okr. Brno-venkov. *Příčina* – nesprávná obsluha topidla. *Škoda* – 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Hrázděný rodinný dům v rekonstrukci**, Děčín. *Příčina* – zazděný trám v komíně. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
- **Billboard a střecha nákupního centra Interspar**, Praha 10-Hostivař. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
- **Výrobní a skladovací hala nábytku**, Chorovány-Liderovice, okr. Tábor. *Příčina* – závada komínového tělesa. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
16. 2. • **Restaurace a byt**, Nové Hradky, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* – pravděpodobně technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 3 000 000 Kč. Evakuována 1 osoba.
- **Hospodářské stavení v rekonstrukci**, Dříteň-Libív, okr. České Budějovice. *Příčina* – nedbalost při manipulaci se žhavým popelem. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
- **Nákladní automobil AVIA DAEWOO**, Klíčany, okr. Praha-východ. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 1 320 000 Kč.
19. 2. • **Výrobní nábytku**, Čeložnice, okr. Hodonín. *Příčina* – technická závada technologie. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
20. 2. • **Tři kamiony**, Nové Strašecí, okr. Rakovník. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
22. 2. • **Byt v panelovém domě**, Praha 9-Miškovice. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč. Zraněny 3 osoby. Zachráněno 27 osob. Evakuováno 5 osob.
- **Čistící linka bavlny**, Chocen, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* – cizí předmět ve stroji. *Škoda* – 1 200 000 Kč. Evakuováno 10 osob.
24. 2. • **Výrobní lahůdek**, Krupka-Maršov, okr. Teplice. *Příčina* – vznícení oleje v plynové fritěze. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
25. 2. • **Stodola**, Zvíkovské Podhradí, okr. Písek. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
27. 2. • **Prodejna Levis Strauss**, Praha 1, Václavské náměstí. *Příčina* – nedbalost při řezání potrubí. *Škoda* – 8 000 000 Kč.
28. 2. • **Rodinný domek**, Čelákovice, okr. Praha-východ. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
29. 2. • **Rekreační chata**, Tremošnice-Starý Dvůr, okr. Chrudim. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
1. 3. • **Traktor Zetor 10540**, Deštná, okr. Jindřichův Hradec. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
2. 3. • **Návěs nákladního automobilu**, Brno-město. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 2 325 000 Kč.
5. 3. • **Městský autobus Scania Omnilink**, Zeleneč, okr. Praha-východ. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
6. 3. • **Podkrovní byt**, Praha 3-Žižkov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč. Usmrcena 1 osoba. Evakuováno 32 osob.
- **Drůbežárna**, Semečnice, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 14 000 000 Kč.
8. 3. • **Dálkový autobus**, Lovosice, okr. Litoměřice. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
18. 3. • **Roubený dům**, Doksy-Žďár, okr. Česká Lípa. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Usmrcena 1 osoba.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Bezdomovectví a požární prevence

Problematika bezdomovectví si svými specifiky začíná vynucovat zvláštní pozornost v oblasti požární prevence. Kromě počtu usmrčených při požárech, z nichž nepřehlédnutelnou část tvoří právě bezdomovci, narůstají také počty požárů související s jejich činností. Mnohdy jsou sice rozsahem devastace okolí beze škody, ale jednotkám PO odčerpávají stále více chybějící finanční prostředky ve formě nákladů na zásah.

*Podle Wikipedie je termínem **bezdomovec** označována osoba, nemající domov či možnost dlouhodobě využívat nějaké přístřeší. Termín **bezdomovectví** pak označuje způsob života této osoby a existenci tohoto jevu. Bezdomovectví je nejvíc patrné ve velkých městech a většinou je spolu s dalšími negativními faktory doprovázeno sociální izolovaností a psychickým i fyzickým zanedbáním. Termínem **bezdomovec** (nebo **bezdomovkyně**) se v právu (např. zákonu o českém občanství rovněž označuje osoba, která nemá státní občanství žádného státu, je bez jakéhokoliv státního občanství.*

Mohlo by se na první pohled zdát, že řešení problematiky bezdomovectví je určeno především pro sociální pracovníky nebo dobrovolníky různých neziskových organizací, tento novodobý fenomén však zajímá také hasiče. Za posledních pět let se ze statistického sledování událostí daly vyčíst údaje bezprostředně se týkající právě bezdomovců, kteří výrazně ovlivňují počty úmrtí při požárech. Bezdomovci jsou těmi, kteří při požárech svých provizorních obydlí velmi často přicházejí o své životy. Bývá téměř pravidlem, že každý začátek topné sezóny v zimních měsících přinese několik uhořelých nebo udušených těchto spoluobčanů. HZS ČR se dlouhodobě a systémově zabývá preventivně výchovnou činností v oblasti požární ochrany. Velká pozornost je věnována zejména dětem, mládeži a starším nebo zdravotně postiženým osobám. A právě zkušenosti z výsledků doposud prováděné preventivně výchovné činnosti v oblasti školení pracovníků poskytujících sociální služby v domácnostech starších a zdravotně postižených osob ukázaly, že lze obdobným způsobem působit také na bezdomovce. Lze využít prostředníka, který provádí terénní práci a má se svým klientem, v našem případě osobou bez přístřeší, velice úzký, mnohdy až osobní vztah.

Náklady na zásahy v souvislosti s činností bezdomovců

Vyčíst přesné náklady na hasební zásahy spojené se všemi požáry, kde mohli hrát roli bezdomovci, je značně složité a v některých případech zcela nemožné. Například u požárů, kde není jednoznačně zjištěna příčina vzniku požárů. Existuje však jedna činnost, kterou lze objektivně spojit s pohybem osob bez přístřeší. Jde o tzv. vypalování kabelů na volném prostranství, které těmto osobám slouží k získávání cenných kovů. Jejich prodej mohou obdržet finanční hotovost. Pro ilustraci byly vybrány všechny požáry na území České republiky za rok 2010, které byly popsány jako vypalování kabelů. Celkem bylo takto identifikováno 236 případů. Cena

jedné hodiny zásahu byla stanovena průměrně na 4000 Kč. Pro zjednodušení se předpokládalo, že na místo události, kde byly vypalovány kabely, vyjelo pouze jedno družstvo s jednou cisternovou automobilovou stříkačkou. Celkově se pak cena za zásah jednotek PO vyšplhala u těchto 236 případů na úctyhodných 1,3 milionů Kč.

Terénní pracovník jako prostředník mezi hasiči a bezdomovci

V prvé řadě je nutné zdůraznit, že není a nebylo záměrem, aby terénní práci mezi bezdomovci prováděli příslušníci HZS ČR. Přesto není na škodu, když se příslušník HZS ČR zúčastní alespoň jedné poznávací pochůzky po obydlích bezdomovců v doprovodu terénního pracovníka. Na území hl. m. Prahy vznikl ve spolupráci s občanským sdružením Naděje projekt, jehož předmětem je zajištění preventivní osvětové činnosti z oblasti požární ochrany u osob bez přístřeší, a to v rámci výkonu pěší terénní práce dobrovolníky nebo zaměstnanci neziskových nebo jiných organizací. Tedy přímo v prostředí, kde se osoby bez přístřeší zdržují, resp. přespávají (veřejná i neveřejná místa – opuštěné budovy bytového i technického typu, odstavné vagóny, pod mosty, apod.). Příslušníci HZS ČR pouze zajišťují osvětu, školení terénních pracovníků, tvorbu informačních letáků a získávají zpětnou vazbu o tom, zda bezdomovci reagují na rady terénních pracovníků, a zda tato činnost přispívá ke snížení počtu požárů.

Cílem projektu je poskytováním informací a podle možnosti i odstraněním zjištěných závad snížit riziko vzniku požáru a zajistit tak vyšší ochranu zdraví, života a majetku jak osob bez přístřeší, tak i okolní společnosti.

Cílovou skupinu projektu tvoří zjevné osoby bez přístřeší. Jde o charakteristickou skupinu viditelných bezdomovců, tedy o jednotlivce nebo skupiny osob žijících v neuspokojivých životních podmínkách, s poruchami osobnosti a chování, v zanedbaném hygienickém a zdravotním stavu, apod.

Rozsah činností realizovaných v rámci projektu

V rámci projektu jsou terénními pracovníky realizovány následující činnosti:

- informování osob z cílové skupiny o rizicích spojených s manipulací s otevřeným ohněm, používání tepelných zdrojů (nejčastěji kamna na tuhá paliva), stejně tak světelných zdrojů (různé druhy svíček, apod.),
- kontrola vnitřního prostoru objektu, kde se osoby bez přístřeší zdržují nebo přespávají, a to z hlediska rizik možného vzniku požáru,
- osvětová činnost z oblastí požární ochrany, přivolání odborné pomoci nebo poskytnutí první pomoci,
- udržování kontaktu s cílovou skupinou osob bez přístřeší, monitorování oblastí, kde se tyto osoby zdržují, stejně tak jako místa, kde tyto osoby přespávají,
- motivování osob bez přístřeší k dodržování zásad bezpečnosti při manipulaci s otevřeným ohněm s odkazem na ochranu života, zdraví a majetku,
- přednášky (prezentace) na téma požární ochrany a preventivní činnosti v této oblasti zajištěné osobám bez přístřeší v rámci nízkoprahového denního centra, kde tyto osoby čerpají ambulantní sociální služby.

Zajímavým vedlejším produktem této činnosti a spolupráce s terénními pracovníky je možnost získat přehled o pohybu a pobytu bezdomovců na území jednotlivých měst. Takový přehled je pak možné například využívat pro potřeby příslušníků HZS ČR provádějící zjišťování příčin vzniku požárů, kterým mohou bezdomovci posloužit jako svědci při požárech, kde se pohyb osob bez přístřeší může předpokládat. Tyto přehledy jsou již dnes vytvářeny například také Městskou policií hl. m. Prahy a hojně využívány Policií ČR.

Zpětné vazby již existují

Na základě vzájemné dohody zaslali terénní pracovníci první zprávu o tom, jaký je dopad jejich rad bezdomovcům v oblasti požární ochrany. Jako první zaslal informaci za období čtyř měsíců Ondřej Šuhaj, terénní pracovník Armády spásy. Zprávu rozdělil na dvě části podle různých typů obydlí.

Dřevěné chatky a boudy

Přibližně v 10 až 15 různých případech informovali přítomné osoby o možných rizicích. Šlo o komín vycházející z dřevěné stěny bez vhodné izolace, kamna umístěná na nevhodné podložce, hořlavé materiály v blízkosti kamen/krbů. Zhruba ve třech případech došlo k nápravě, přibyla

podložka pod kamny nebo byly odstraněny záclony z blízkosti ohně. Nemohou však říci, jak dalece jejich rady k uživatelům dolehly. Některá místa navštívili znovu, některá místa již úplně změnila složení obyvatel. Podle informací od uživatelů na podobných zásadách trvá i policie, která tato místa rovněž navštěvuje.

■ **Stany, přístřešky, ležení v budovách**

Odhadem asi 50 osob bylo upozorněno na případné riziko vzniku požáru. Byl jim vysvětlen důvod tohoto rizika a společně se snažili najít bezpečnější alternativu. Důrazně apelovali na nebezpečí vytápění stanu plynem, zvláště když jsou obyvatelé pod vlivem alkoholu. Svíčky kolem postele byly po upozornění přesunuty do bezpečnější vzdálenosti. Velice časté bylo také topení svíčkou v téměř dokonale uzavřeném

stanu. Dále bylo například zjištěno užívání hromady hadrů jako popelníku nebo ohniště na koberci. Ne všude se však terénní pracovníci setkali s pochopením. Při další návštěvě bylo ohniště přemístěno jinam, nicméně se stejným nápadem. Důraznějším tónem apelovala na tyto rizikově se chovající osoby policie.

Ze zprávy terénního pracovníka Armády spásy jednoznačně vyplývá, že má z hlediska požární ochrany terénní práce mezi bezdomovci konkrétní dopady.

■ **Podpora terénní práce má rozhodně smysl**

Nemůžeme se naivně domnívat, že takto vyřešíme stoprocentní pokles počtu požárů v obydlích bezdomovců, ale jak se ukazuje, lze tímto způsobem znatelně *snížit pravděpodobnost vzniku případných požárů*. Lze však předpokládat, že se i přes vyvíjenou

snahu s lidskými ztrátami budeme i nadále potýkat. Tento fakt bohužel dokazuje poslední tragické případy z konce roku 2011 v Praze. Muž a žena, kteří si v Praze 9 topili ve stanu hořákem na propan-butan, se udusili. V Praze 8 se otráвила žena zplodinami při požáru komunálního odpadu, nahromaděném v objektu, který obývala. I přes tyto smutné události existuje mezi terénními pracovníky a příslušníky HZS hl. m. Prahy pevné přesvědčení, že další podpora osvěty mezi bezdomovci přinese z dlouhodobého hlediska pozitivní výsledky v podobě snižujícího se počtu jejich úmrtí a zranění při požárech. Logicky lze také předpokládat snižování nákladů na hasební zásahy a celkové rizikovosti související se vznikem požáru, způsobené činností bezdomovců.

kpt. Bc. Radek KISLINGER,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Analýza požárů souvisejících s výskytem nebo činností bezdomovců na území hl. m. Prahy

V roce 2010 byla zpracována analýza usmrcených osob u požárů za období let 2005 až 2010, ze které mimo jiné vyplynulo, že v roce 2010 tvořili bezdomovci více než 90 % všech usmrcených osob při požárech na území hl. m. Prahy. Na základě těchto výsledků a tragických následků požáru na Florenci, kde zemřelo devět bezdomovců, začal HZS hl. m. Prahy prostřednictvím programu statistického sledování událostí nově evidovat požáry, u kterých je prokázána přítomnost nebo činnost osob bez domova.

Na území hl. m. Prahy žije téměř 1 300 000 obyvatel, z toho je podle odhadů 3000 až 4000 osob bez domova. Z tohoto vyplývá, že se tato analýza týká skupiny 0,2 až 0,3 % populace tohoto regionu.

Za sledované období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2011 bylo na území hl. m. Prahy zaevidováno z celkového počtu 2597 požárů 256 požárů, které mají souvislost s výskytem

nebo činností osob bez domova, což činí 10 % z celkového počtu požárů. Toto číslo se nezdá tak vysoké, pokud ho nedáme do souvislosti s tím, že těchto 10 % požárů nám způsobí skupina tvořící 0,2 až 0,3 % celkové populace. Na jeden tisíc bezdomovců tedy připadá 73 požárů za rok, kdežto na 1000 Pražanů připadá 0,5 požárů za rok.

Noční požár staré haly Geodesie Českých drah, a.s., v těsném sousedství autobusového nádraží v Praze na Florenci si 27. října 2010 vyžádal devět mrtvých. Šlo o jeden z nejtragičtějších požárů v Česku za posledních 20 let. S ohněm bojovalo 23 jednotek PO z celé Prahy, z hořícího pekla se podařilo hasičům zachránit dvě osoby. Aby byl zamezen nepovolaným osobám vstup do objektu, byly na všechna okna namontovány železné mříže a vstupy zabezděny. I přesto zde našlo útočiště několik bezdomovců a objekt sloužil jako squat.

Usmrcené osoby

V roce 2011 bylo usmrceno při požárech na území hl. m. Prahy celkem 10 osob, z nichž tři osoby by bylo možné považovat za osoby bez domova. To znamená, že v loňském roce zemřela průměrně jedna osoba při každém 260. požáru. U sledované skupiny osob bez přístřeší to však bylo při každém 85. požáru. Z jednoznačných číselných údajů vyplývá, že posuzovaná skupina vykazuje trojnásobně větší náchylnost k riziku, že dojde při požáru k jejímu usmrcení.

Za posledních sedm let zemřelo při požárech 35 bezdomovců. Pětiletý průměr tak činí 6,2 usmrcených bezdomovců, což je 50 % ze všech usmrcených při požárech na území hl. m. Prahy.

Počet usmrcených osob při požárech na území hl. m. Prahy

Rok	Počet usmrcených celkem	Počet usmrcených bezdomovců	Zastoupení v %
2005	9	1	11,11
2006	26	3	11,53
2007	9	4	44,44
2008	11	4	36,36
2009	11	5	45,45
2010	16	15	93,75
2011	10	3	30,00

Škody způsobené bezdomovci

Škody při požárech způsobené osobami bez domova nejsou nijak veliké. Většinou hoří odpad, objekty určené k demolici, opuštěné objekty apod. Mnoho požárů pak bývá beze škody. Někdy se ale stává, že vinou bezdomovce shoří i hala za miliony korun. Za rok 2011 požáry sledované skupiny způsobily škodu v celkové výši 3 846 000 Kč. Vykazovaná škoda je v průměru 15 023 Kč na jeden požár.

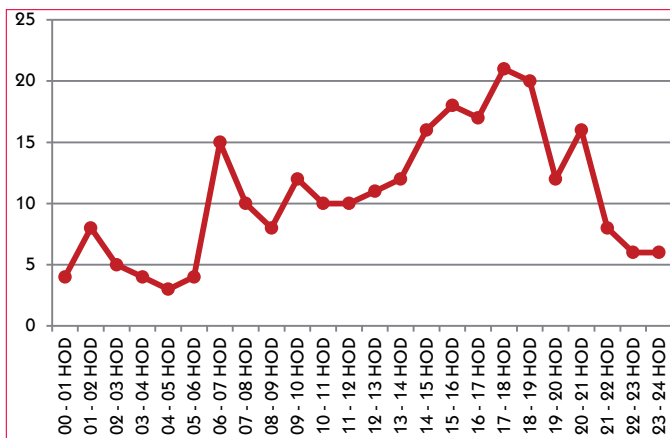
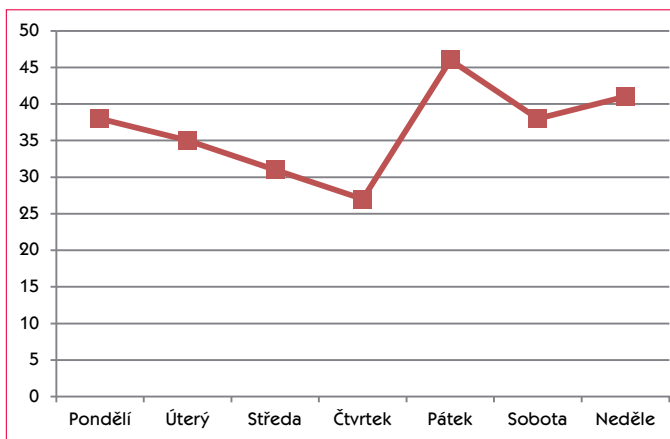
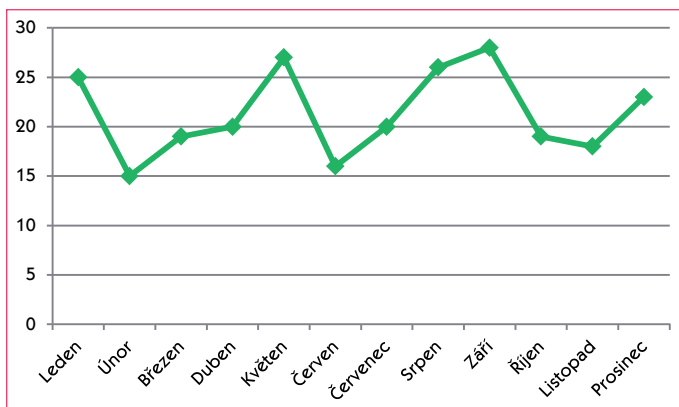
Abychom si představili celkovou ekonomickou zátěž tohoto fenoménu, musíme k této škodě připočítat i náklady HZS hl. m. Prahy na likvidaci požárů. Jestliže byla u 256 případů průměrná doba zásahu více jak 35 minut, celková doba zásahu i s dopravou více jak 56 minut a průměrně k zásahu vyjely dva požární automobily, dojdeme k závěru, že pouze na provoz techniky činí 250 000 Kč ročně. Mzdové náklady při účasti 7,66 hasičů na zásah pak činí více než 500 000 Kč.

Objekty zasažené požáry

Za sledované období vznikl požár v 77 demolicích nebo opuštěných domech. Majitelé těchto objektů buď nejsou zjištěni, nebo se o svou nemovitost nestarají. Ze statistiky dále vyplývá, že v 88 případech hořelo v objektech nebo prostorech, které patří městským částem. Dále shořelo bezdomovcům 43 provizorních příbytků, jako jsou chaty, stany, provizorně vyrobené přístřešky, ale třeba také krmelce, ve kterých přespávají. Statistické sledování potvrdilo domněnku, že velmi často hoří u trati, což nejlépe potvrzuje mapka v příloze.

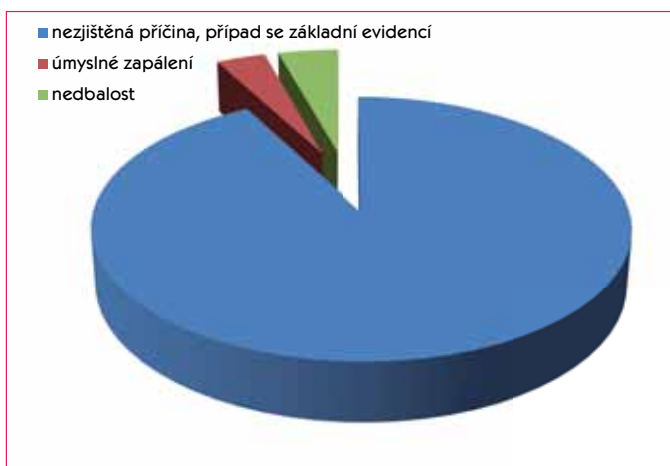
Požáry podle doby vzniku

Jestliže se podíváme na dobu vzniku požáru podle měsíce, dne v týdnu a hodiny, zjistíme, že tyto datové řady jsou velmi podobné datové řadě, vytvořené z celkového souboru požárů. Překvapivě se ani nepotvrdila domněnka, že tohoto typu

požárů bude více v zimním období, kdy si tito lidé přitápí různými způsoby bez ohledu na bezpečnost.

Příčiny vzniku požáru a sankce

Jak již bylo uvedeno výše, je většina požárů způsobených bezdomovci beze škody a tudíž se jedná o tzv. požáry se základní evidencí s menším obsahem statisticky sledovaných dat, kde nebývá navíc ve velké většině případů příčina vzniku požáru jednoznačně zjištěna. U zjištěných příčin vzniku požárů se nám objevují pouze dvě možné příčiny, a to úmyslné zapálení a nedbalost. U nedbalosti pak jednoznačně převládá kouření a používání otevřených ohňů. Nejčastějšími iniciátory požárů jsou zápalka, zapalovač, svíčka, malé kahany a hořáky, nedopalky cigaret. Ve 44 případech se jednalo o vypalování kabelů. Udělit sankci za tyto požáry je značně složité. Tři případy byly řešeny formou příkazního řízení, kdy byla uložena pokuta. Ani jedna pokuta nebyla zaplacená.

plk. Ing. Jiří HOŠEK,
foto prap. Roman PŮTA, HZS hl. m. Prahy

Integrované bezpečnostní centrum

Moravskoslezského kraje

V Moravskoslezském kraji probíhala v letech 2008 až 2010 výstavba ojedinělého objektu. V Ostravě bylo počátkem roku 2011 uvedeno do provozu Integrované bezpečnostní centrum (IBC). Spolufinancováním z prostředků Strukturálních fondů Evropské unie (Regionální operační program regionu soudržnosti NUTS II – Moravskoslezsko) se podařilo vybudovat pracoviště, které je unikátní nejen v České republice, ale i v Evropě.

V červnu 1997 byl v příloze časopisu „150 HORÍ“ publikován detailní popis prostorově sdruženého dispečerského a operačního pracoviště složek integrovaného záchranného systému statutárního města Ostrava – Centra tísňového volání Ostrava. V úvodní stati bylo mimo jiné uvedeno: „Smyslem tohoto textu je přiblížit proces vývoje Centra tísňového volání Integrovaného záchranného systému města Ostravy (CTV IZS). Vznik CTV IZS je výsledkem úsilí všech důležitých emergentních složek na území města Ostravy. Toto úsilí je vedeno snahou maximálně zefektivnit součinnost a fungování jednotlivých složek IZS, a tím přispět ke zlepšení činnosti záchranných a bezpečnostních služeb pro občany v našem městě.“

Pokud název Centrum tísňového volání Ostrava nahradíme názvem Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje a místo slova město bude slovo kraj, pak výše uvedená věta je mottem i pro tento článek.

Jak se při výstavbě postupovalo

Centrum tísňového volání Ostrava (ostrý provoz od 3. listopadu 1995 do 25. února 2011) - první společné dispečerské pracoviště záchranných složek v České republice

Centrum tísňového volání Ostrava (CTV) bylo společné dispečerské pracoviště složek IZS. Vedle sebe v něm pracovali příslušníci HZS Moravskoslezského kraje (HZS MsK), Policie ČR, strážníci Městské policie Ostrava (MPO) a dispečeri zdravotnické záchranné služby (ZZS). Centrum tísňového volání Ostrava bylo pracovištěm pro řešení mimořádných událostí na území města Ostravy. Po vzniku krajů (k 1. lednu 2001) hasičská část plnila i úkoly krajského operačního a informačního střediska a rovněž dispečerské pracoviště ZZS po vzniku Územního střediska ZZS Moravskoslezského kraje (k 1. lednu 2003) plnilo funkci krajského koordinátora. CTV sloužilo k rychlé a účinné koordinaci složek IZS. Základním principem byl sdružený příjem tísňových volání, jejich odbavení a následná koordinace činnosti jednotlivých záchranných akcí.

Jádrem celého systému se stal dispečerský sál, ve kterém bylo umístěno celkem jedenáct dispečerských pracovišť (3x HZS MsK, 3x ZZS, 3x Policie ČR, 2x MPO). Od roku 1995 do počátku roku 2003 bylo v dispečerském sále umístěno pouze osm dispečerských pracovišť (2x HZS, 2x ZZS, 2x Policie ČR, 2x MPO). Tento počet však byl v roce 2003 navýšen o tři z důvodu neustále rostoucího počtu tísňových volání a řešeníých

mimořádných událostí a pro přípravu na zavedení evropské linky tísňového volání 112.

V patnáctileté historii CTV jeho dispečeri řešili celou řadu mimořádných událostí a krizových situací. Skutečný test kapacity, odolnosti systému a schopnosti lidí přišel krátce po zahájení provozu. V červenci roku 1997 se prostory centra staly na tři týdny domovem havarijní komise města Ostravy. Byly odsud řízeny a koordinovány všechny záchranné, evakuační a zabezpečovací práce v průběhu katastrofální povodně, která zasáhla přibližně 1/3 rozlohy města Ostravy (asi 70 km²), zaplavila více než 2000 domů a stovky objektů organizací. Povodeň přímo ohrozila životy desítek tisíc obyvatel a závažným způsobem ochromila chod města.

Zásadou systémového a technického řešení CTV a profesionality dispečerů se podařilo úspěšně koordinovat všechny činnosti. Enormní nasazení hasičů a ostatních složek IZS a jejich výborná spolupráce zabránila mnohem větším ztrátám na lidských životech a majetku.

I v následujících letech CTV prokázalo oprávněnost myšlenky úzké spolupráce složek IZS na jednom pracovišti. Z celé řady velkých událostí vyzdvihneme ty nejvýznamnější – řešení následků zřícení stropů módního domu Ostravica v roce 2000, koordinace nasazených jednotek PO a pomoc při povodních v roce 2002, zásah při úniku plynu do rozestavěného kolektoru pod pěší zónou v centru Ostravy v roce 2004.

Dalšími velkými událostmi, které zaměstnaly CTV dispečery a členy krizových orgánů města Ostravy i kraje, byly povodně v roce 2007, 2010, blesková povodeň v roce 2009 na Novojičínsku, orkán Kyrill v lednu 2007, orkán Emma v březnu 2008, tragická srážka dvou tramvají v Ostravě-Porubě v dubnu 2008 a pád mostu před projíždějící mezinárodní rychlík ve Studénce v srpnu 2008.

Od listopadu 1995 do konce roku 2010 přijali dispečeré na CTV **7 575 668** volání na všechna tísňová čísla a za stejné období řešili **1 191 496** událostí.

■ *Integrované bezpečnostní centrum – první myšlenky*

I přes zvýšení počtu operátorů na dispečerském sále CTV z původních osmi na jedenáct a integraci systému TCTV 112 bylo však stále více zřejmé, že CTV je na hranici (a mnohdy i za hranicí) prostorových, technologických a personálních kapacit. Myšlenky o vzniku nového (tentokrát již celokrajského) centra bylo proto nezbytně nutné přetvořit v reálnou skutečnost. Pro realizaci celokrajského centra pro příjem tísňových volání a vysílání sil a prostředků na území Moravskoslezského kraje byly velmi solidní „základy“:

- koncepční shoda vedení jednotlivých základních složek IZS,
- politická vůle Rady Moravskoslezského kraje, Rady statutárního města Ostravy i zastupitelů těchto samosprávných celků,
- bohaté zkušenosti z provozu CTV Ostrava,
- tým odborníků z jednotlivých složek IZS na CTV Ostrava, kteří si v praxi vyzkoušeli činnost prostorově sdruženého dispečerského a operačního pracoviště.

Vize celokrajského centra byla zpracována v materiálu s názvem *Koncepce budování Centra tísňového volání Moravskoslezského kraje* (Koncepce), kterou podepsali představitelé základních složek IZS v Moravskoslezském kraji a odsouhlasila Bezpečnostní rada Moravskoslezského kraje.

■ *Výběr nejvhodnější varianty*

Po zpracování Koncepce se ve spolupráci s orgány Moravskoslezského kraje a statutárního města Ostravy usilovně hledala nejvhodnější lokalita pro realizaci CTV Moravskoslezského kraje. Ze všech posuzovaných variant (stavba na zelené louce, rozšíření stávajícího CTV Ostrava, rekonstrukce některého z volných objektů – např. povrchové infrastruktury uzavřených černouhelných dolů, budov středních škol) se nakonec ukázala jako nejvhodnější rekonstrukce nedostavěného objektu společnosti META (původně od roku 1991 staven jako objekt dílen pro osoby se změněnou pracovní schopností, v roce 1994 pro nedostatek investičních prostředků byla stavba zakonzervována do té doby, než ji odkoupilo město Ostrava).

■ *Memorandum*

V průběhu roku 2003 se postupně se zástupci budoucích uživatelů upřeshňovaly základní prostorové požadavky. Objekt svojí velikostí umožňoval nejen umístění krajského centra tísňového volání, včetně operačních středisek a pracovišť krizového řízení, ale i umístění ředitelství a služebny MPO (požadavek města) a výjezdových skupin ÚS ZZS (požadavek kraje). S ohledem na multifunkčnost budoucího objektu se již dále nehovořilo o budování pouze krajského centra tísňového volání, a proto byl celý projekt nazván *Integrované bezpečnostní centrum* (IBC). Proběhla řada jednání na úrovni ministra vnitra, hejtmána kraje a primátora, na nichž se upřeshňoval budoucí podíl na investicích i pozdějších provozních nákladech. Všechny zainteresované strany se nakonec dohodly, že společnou vůli k výstavbě a provozování IBC vyjádří podpisem Memoranda o výstavbě a provozování Integrovaného bezpečnostního centra v Ostravě. Memorandum bylo 4. srpna 2004 podepsáno ministrem vnitra a slavnostně předáno představitelům města a kraje. V dalších měsících pak probíhalo upřeshňování požadavků jednotlivých partnerů z hlediska specifikace budoucích pracovišť na IBC. Vše bylo zakotveno v dodatku memoranda, který upřesnil specifikaci budoucích pracovišť na IBC (dispečerský sál krajského centra tísňového volání včetně pracovišť pro příjem technologických signálů a dohledu nad energetikou objektu, informačními a komunikačními technologiemi, operační a informační střediska HZS Moravskoslezského kraje, operační střediska ÚS ZZS Moravskoslezského kraje, Policie ČR, MPO, dopravně řídicí centrum města a kraje – později v projektu změněno na pracoviště dohledu dopravního a kamerového systému města, pracoviště Armády ČR a Celního ředitelství Ostrava pro spolupráci při řešení mimořádných událostí, prostory pro práci krizových štábů města a kraje, ředitelství MPO včetně služebny, výjezdová stanoviště ZZS, technologické a sociální zázemí).

■ *Tvorba projektu*

Na základě smlouvy mezi městem a krajem o společném postupu při výběru projektové firmy a úhradě nákladů na projekt bylo vypsáno otevřené výběrové řízení na zhotovitele projektu IBC. S vítězem výběrového řízení – ostravskou firmou Ateliér IDEA, spol. s r.o., byla 10. srpna 2005 podepsána smlouva o zhotovení projektu. Dílo obdobného rozsahu se specifickou funkcionalitou nebylo v ČR doposud realizováno (snad jen budova Řízení letového provozu v Jenči u Prahy). Bylo nutné nejen všem zástupcům projektanta, ale i jeho subdodavatelům, zpracovatelům jednotlivých profesí, detailně vysvětlit fungování složek IZS a ozřejmit konkrétní požadavky v technickém zadání, což nebylo jednoduché. Zvláště v prvopočátku zpracování projektu byla snaha projektanta nežádoucím

způsobem nadřazovat stavbu nad technologiemi, proto docházelo na koordináčních poradách k tvrdým střetům. Nesmírně důležitá byla každodenní aktivita určených zástupců budoucích uživatelů směrem ke zpracovatelům jednotlivých profesí. Poslední část projektu (realizační dokumentace) byla projektantem předána 31. července 2006.

■ *Podpora úřadů*

K realizaci díla takového rozsahu bylo nezbytné získat souhlas, popř. podporu, nejen napříč centrálním vedením jednotlivých složek IZS a úředníků příslušných ministerstev, ale i napříč politickým spektrem ve městě, v kraji i ve vedení ministerstev. Od prvních myšlenek (rok 2000) k zahájení komplexního provozu IBC (rok 2011) uplynulo nejen 11 let, ale také mnoho funkčních období volených zástupců a vedoucích představitelů:

- zastupitelé města Ostravy – čtyři volební období, čtyři primátoři,
- zastupitelé Moravskoslezského kraje – tři volební období, dva hejtmani,
- sedm ministrů vnitra,
- čtyři policejní prezidenti,
- tři ředitelé Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje (dříve správy Severomoravského kraje),
- tři ředitelé Městské policie Ostrava.

Uvedené změny s sebou logicky přinesly změny i na nižších postech na magistrátu, krajském úřadu, Ministerstvu vnitra, policejních ředitelstvích. Každá změna znamenala nové kolo jednání, předkládání dokumentů, personální změny v jednotlivých přípravných komisích. Celý proces představoval dlouhou řadu složitých, mnohdy i tvrdých jednání. Byly i momenty, kdy se ztrácelo ono pověstné světélko na konci tunelu, což bývá údělem všech velkých projektů, s čímž realizátoři musejí počítat.

■ *Regionální operační program*

Největší diskuze se vedly o způsobech financování výstavby IBC. Od původních představ, že IBC bude plně realizováno společnou investicí města, kraje a Ministerstva vnitra (i vzhledem k výši celkových nákladů, které byly určeny projektem) se muselo ustoupit. Nebylo absolutně v možnostech města, kraje a Ministerstva vnitra společně dát dohromady potřebnou výši investičních prostředků – tj. přibližně 664 milionů Kč. Využití Regionálního operačního programu regionu soudržnosti NUTS II – Moravskoslezsko (ROP) bylo reálnější, a to zejména ze dvou důvodů - projekt IBC měl podporu napříč politickým spektrem zastupitelů kraje i města a veškeré rozhodovací mechanismy ROP byly na území kraje.

Podařilo se připravit veškeré administrativní úkony k vytvoření možnosti čerpat prostředky ROP a zastupitelstvo Moravskoslezského kraje mohlo schválit seznam projektů kraje financovaných z evropských finančních zdrojů a určených k zahájení přípravy v první

polovině roku 2007. IBC se dostalo na první místo seznamu.

V roce 2007 a 2008 probíhaly intenzivní práce na přípravě žádosti o financování pro Úřad regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko (ÚRR), příprava výběrového řízení na zhotovitele stavby (včetně technologií) a interiéru a příprava Smlouvy o partnerství mezi Ministerstvem vnitra, krajem a městem, která řešila především podíl jednotlivých partnerů na úhradě podílu investičních a provozních nákladů. Všechny sporné otázky se podařilo po složitých jednáních vyřešit a 28. března 2008 byla Smlouva o partnerství podepsána.

■ **Stavba a zahájení ostrého provozu**

Kraj (jako příjemce dotace z ROP a investor) zvolil pro stavbu IBC tři samostatné zakázky (dodávka stavby a technologie, dodávka interiéru a inženýrská činnost, technický dozor a výkon koordinátora BOZP). Po výběrových řízeních byly počátkem září 2008 podepsány s vítězi smlouvy - na dodávku stavby a technologie se Sdružením IBC MSK Vítkovice Revmont-VOKD, na dodávku interiéru s firmou Kasch Interier, s.r.o. a na „dozor“ se sdružením Arch. Design-JS Property.

Slavnostní zahájení stavby IBC bylo poněkud netradiční, a to formou odhalení modelu IBC ministrem vnitra, hejtmánem kraje, primátorem města a zástupcem Evropské komise pro regiony 2. října 2008 na konferenci o přípravě projektů v projektovém období 2007 až 2013 Open days v Ostravě.

Podle smlouvy byla stavba IBC předána zhotovitelem investorovi k zahájení zkušebního provozu 30. června 2010 (tj. za 21 měsíců od zahájení stavby). Po složitých zátěžových testech všech systémů byly 7. prosince 2010 přepojeny do IBC tísňové linky 150 a 112 z území celého Moravskoslezského kraje (téhož dne ukončila činnost sektorová operační a informační střediska HZS Moravskoslezského kraje ve Frýdku-Místku a v Bruntále a hasičská část ostravského CTV), 8. prosince byla přepojena do IBC tísňová linka 156 z území města Ostravy. Tísňová linka 155 z území celého kraje byla po jednotlivých okresech přepojována ve dnech 3. až 5. ledna 2011. Poslední složkou IZS, která zahájila činnost na IBC 25. února 2011, byla Policie ČR. Příprava na přepojení, přepojení tísňových linek a přechod okresních (sektorových) operačních a informačních středisek na IBC byla velkou logistickou operací, vyžadující nesmírné nasazení jak zástupců jednotlivých složek IZS, tak zhotovitelů technologií a zástupců společnosti Telefónica O₂. Za datum zahájení plného ostrého provozu IBC s plnou integrací všech složek IZS v Moravskoslezském kraji můžeme považovat 25. únor 2011.

■ **Co je IBC a co v něm najdeme**

Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje je prostorově

a technologicky sdružené pracoviště složek IZS s působností pro území Moravskoslezského kraje a Městské policie Ostrava s působností pro statutární město Ostrava.

Do IBC jsou svedena volání na tísňová čísla z území celého Moravskoslezského kraje. Spuštěním IBC svou činnost ukončilo Centrum tísňového volání v Ostravě a všechna další operační a informační střediska HZS MsK, ZZS a Policie ČR v Moravskoslezském kraji. Z tohoto jediného místa jsou předávány pokyny k výjezdu záchranných osádek, zásahových jednotek a jednotek PO do všech stanic a sídel složek IZS v kraji. Ty k zásahům vyjíždějí ze svých stanic stejně jako doposud. Jejich práce a činnost na místě zásahu je koordinována z jediného společného prostoru.

Stejně jako dříve v CTV Ostrava, také nyní v novém IBC všichni dispečeri spolupracují ve společném dispečerském sále. K dispozici mají vyspělou technologii a špičkovou informační podporu, aby rychle a účinně zvládli všechny běžné případy, ale i velké havárie, mimořádné události a krizové situace na území celého Moravskoslezského kraje. Obyvatelé kraje v IBC získali špičkové pracoviště na světové úrovni, které jim poskytuje garanci bezpečného života a bezpečných domovů.

Kromě prostor pro příjem tísňových volání, vysílání sil a prostředků složek IZS a jejich koordinaci na místě zásahu, jsou v budově IBC umístěna i další pracoviště, jak se jednotliví partneři

projektu IBC společně dohodli v již zmíněném memorandu.

Město Ostrava získalo výstavbou IBC prostory pro umístění ředitelství MPO, které se do IBC přestěhovalo z již nevyhovujících prostor. V IBC je umístěna také její služebna pro oblast centra města. Strážníci této služebny rovněž zajišťují ostrahu objektu IBC.

Moravskoslezský kraj do nových prostor v budově IBC přemístil z nevyhovujících prostor ve Varenské ulici výjezdové skupiny ÚS ZZS kraje. Z IBC nyní vyjíždějí vozidla rychlé lékařské pomoci, rychlé zdravotnické pomoci a vozidlo systému randes-vous. Kromě tohoto pracoviště má ÚS ZZS kraje na IBC ještě prostor pro své pracovníky IT.

Policie ČR umístila do objektu IBC svůj odbor operačního řízení krajského ředitelství Moravskoslezského kraje. Připraveno je i pracoviště ředitele krajského ředitelství Policie ČR pro řešení bezpečnostních opatření a bezpečnostních akcí na území kraje.

HZS MsK v rámci IBC získal prostory pro pracoviště odboru operačního řízení, který byl pověřen správou a zajištěním provozu celého objektu IBC. Do objektu byli přestěhováni také příslušníci odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS MsK. Jsou tak přímo na místě, kde probíhá činnost krizového řízení města Ostravy i Moravskoslezského kraje při řešení krizových situací na území kraje. Správu IT systémů IBC a nepřetržitý dohled nad nimi a nad systémy budovy zabezpečují ve spolupráci s dalšími

složkami příslušníci odboru komunikačních a informačních systémů HZS MsK, kteří mají v IBC své stálé pracoviště.

V rámci IBC jsou v úzké prostorové i technologické návaznosti umístěna také pracoviště krizových štábů Moravskoslezského kraje a statutárního města Ostrava. V době, kdy tyto orgány v IBC nezasedají, jsou jednotlivé místnosti využívány jako zasedací a školicí prostory v rámci běžného provozu všech složek, které v IBC pracují.

V neposlední řadě nesmíme zapomenout na prostory, bez nichž by IBC ztrácelo svůj smysl. Je v nich sociální zázemí sloužících dispečerů, pracovníků dohledu IBC a krizových štábů. Šatny, sprchy, odpočinkové místnosti a prostory pro stravování nabízejí dostatečnou kapacitu pro sloužící směnu i denní směnu v rámci IBC.

■ Technologické vybavení

Důležitými prostorami v IBC jsou místnosti technologické - redundantní technologické sály pro IT a komunikační technologie, technologické patrové místnosti pro IT systémy a rozvody strukturované kabeláže. Svůj prostor vyžaduje i umístění zdvojených systémů bezvýpadkového napájení IBC - trafostanice, VN i NN rozvodny, místnosti s moduly nepřetržitého napájení, dieselagregáty, prostory se zásobami nafty pro dieselagregáty; k napájecímu systému IBC patří ještě patrové rozvaděče NN. Kromě výše uvedených klíčových technologických prostor jsou v IBC také

prostory pro výměňkovou parní stanici, pro nouzové zásoby pitné vody, pro systémy chlazení a vzduchotechniky a řada dalších místností a prostor, nezbytných pro zajištění chodu celého objektu IBC.

Řada technických a technologických řešení realizovaných v IBC je v prostředí dispečerských a operačních systémů v rámci České republiky (a nejenom) naprosto unikátní. Nelze zde vyjmenovat a popsat všechny, o některých jinde doposud nerealizovaných řešeních je však nutné se zmínit.

Prvním z nich je unikátní řešení audiovizuálního systému (AV systém) pro spolupráci nad společnými datovými a obrazovými informacemi v rámci pracovišť v IBC. Celý AV systém je systémově propojen do tzv. datavideokonferenčního prostoru IBC. K jeho práci a řízení slouží multimediální videokonferenční jednotka (Tandberg CODIAN MCU). Dále je celý prostor vybaven videokomunikačním serverem VCS a multimediálním záznamovým a streamovacím zařízením Content Server. Proto je možné do AV systému IBC poskytovat jakékoliv datové a video vstupy, sdílet v rámci různých prostor v IBC společné datové i obrazové informace a umožňovat rovněž propojení prostoru IBC s „vnějším“ světem. V praxi to znamená, že vnitřní AV systém IBC může spolupracovat s externími systémy u nás (např. OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR, HZS sousedních krajů, krizový štáb Ministerstva vnitra, situační centrum Armády ČR, vodohospodářský dispečink Povodí Odry, pobočka ČHMÚ

v Ostravě) i v zahraničí (operační střediska hasičů Slezského vojvodství v Katowicích, Opolského vojvodství v Opole, operační středisko HaZS Slovenské republiky v Žilině).

Druhým unikátním řešením, realizovaným v rámci IBC, je 31 **dispečerských stolů** (8 pro HZS MsK, 10 pro ZZS, 10 pro Policii ČR a 3 pro MPO) umístěných na dispečerském sále. Inspirací byla řešení kolegů ze zahraničí i z tuzemských dispečerských pracovišť a v neposlední řadě i zkušenosti z práce ostravského CTV. Byl zvolen tvar čtvrtkruhu a stoly byly uspořádány do „kruhových hnízd“, která jsou tvořena vždy čtyřmi stoly. Jednotlivé stoly poskytují dostatečný prostor pro práci dispečera. K dispozici má tři 27palcové monitory a jeden 17palcový dotykový displej. Na „vislých“ monitorech má dispečer zobrazen SW pro příjem tísňových volání (u HZS ČR aplikaci TCTV 112, u ostatních složek IZS součást jejich aplikačního SW), GIS klienta MapViewer pro zobrazení geografických informací a aplikační SW jednotlivých složek pro zobrazení operační situace, vysílání sil a prostředků a koordinaci sil a prostředků na místě události. Pracoviště jsou dále vybavena HW zálohou telefonů pro tísňovou i operační telefonii, HW zálohou radiostanic, lokálním osvětlením, bezdrátovou náhlavní soupravou, externím mikrofonom a dvojicí reproduktorů. Stoly dispečerů jsou výškově nastavitelné v rozmezí 70 až 150 cm a dispečer tak může pracovat i ve stoje. Zejména při složitých situacích, kdy dispečer potřebuje odbourat stres, je možnost práce ve stoje hojně využívána. Současně s výškovým nastavením celého stolu je možné nastavit i výšku monitorů. Stoly nejsou pojaty jen jako „kus nábytku“, ale tvoří technologický celek, jehož součástí je i infrastruktura pro silové napájení stolu, slaboproudé rozvody, ve stolech jsou umístěny záložní rádiové prostředky (podle složek, většinou RCT systému Matra - Pegas). Součástí stolů nejsou pracovní stanice dispečerů, ty se nacházejí v technologických sálech, umístěných pod dispečerským sálem.

Třetím unikátním řešením jsou **signalizační majáčky** na dispečerských stolech. Jsou jimi signalizovány čtyři stavy dispečerského pracoviště. Pokud majáček nesvítí, je pracoviště odhlášené a není možné na něj spojit žádné hovory. Pokud majáček svítí bílým světlem, je dispečer na pracovišti přihlášen do systému operačního řízení. Může telefonovat a přijímat hovory v rámci operativy, není možné na toto pracoviště spojit (a přijímat) tísňová volání. Pokud majáček svítí zeleně, je dispečer přihlášen do všech systémů a je schopen na pracovišti přijímat tísňová volání i řešit operativu. Čtvrtý stav signalizuje červené světlo majáčku. To signalizuje, že „bílý“ nebo „zelený“ dispečer právě hovoří a nemůže přijmout další hovor.

Kromě signalizačních majáčků mají jednotliví dispečerů přehled

o dostupnosti dalších kolegů dispečerů v aplikaci Intercom. Jde o jednu z „vrstev“ dotykového displeje, kterou mají k dispozici dispečerů všech složek. Na ploše displeje jsou zobrazena jednotlivá pracoviště dispečerského sálu a v další vrstvě i pracoviště dalších operačních a informačních středisek. Na nich je symbol stavu dispečera (přihlášen, odhlášen, pouze operativní), jméno dispečera a jeho role v rámci dispečerského sálu (složka, oprávnění). Jednoduchým kliknutím na symbol pracoviště mohou dispečerů zahájit hovor s vybraným pracovištěm, spojit na toto pracoviště hovor, vytvořit konferenci. Jde o základní komunikační prostředek pro spolupráci dispečerů v rámci IBC.

Pátým jedinečným řešením je **integrace veškeré hlasové komunikace na dispečerském pracovišti**. Při řešení problému, jak naložit se všemi zvuky, které musí každý jednotlivý dispečer v IBC zpracovávat, byl pro IBC vyvinut hardwarově softwarový mixážní pult tzv. TurtleBox (hovorově „želva“), který se do té doby na trhu nevyskytoval. Vzhledem k tomu, že dispečer má k dispozici pouze jedny uši pro poslech a jedna ústa pro vedení hovoru, bylo nutné veškeré hovory vedené na několika telefonních a radiových systémech a zvuky z různých softwarových systémů pracoviště integrovat do jedné náhlavní soupravy a jednoho setu reproduktoru a mikrofonu zabudovaného do stolu dispečerského pracoviště. A to tak, aby si mohl dispečer kdykoli uživatelsky zvolit, zda chce daný zvuk poslouchat v náhlavní soupravě nebo ze stolu a používat mikrofon náhlavní soupravy nebo umístěný na stole. Uživatelské rozhraní pro ovládání nastavení „želvy“ je integrováno do aplikace touchscreen. Pro nastavení „želvy“ je možné vytvářet schémata, ukládat je, a poté mezi nimi pouze přepínat. Samozřejmostí je přenášení schémat mezi pracovišti plovoucími profily dispečerů.

Plovoucí profily dispečerů umožňují kterémukoli dispečerovi kterékoli složky pracovat na libovolném dispečerském pracovišti. Jednotliví dispečerů mají své uživatelské profily uloženy na serveru, a po přihlášení se k jakémukoli dispečerskému pracovišti dá server uživatelský profil k dispozici. Kompletní nastavení, role a práva pracoviště tak „plují“ za svým uživatelem. To znamená, že dispečer se může přihlásit k jakémukoli pracovišti na IBC a systém mu přidělí nejen role a práva a přesměruje software do jeho nastavení, ale „přijdou“ za ním i takové záležitosti jako plocha, rozložení ikon a uživatelské soubory.

Budoucí vývoj

Zejména o informačních a komunikačních technologiích lze bez nadsázky říci, že již v době, kdy přicházejí z testovacích procesů do výroby, jsou zastaralé. Každým dnem se ve světě objevuje celá řada produktů, které je možné označit jako revoluční a které lze využít v oblastech příjmů tísňových volání, operačního

a krizového řízení. Je zcela zřejmé, že IBC a jeho technologické prvky nemohou být „zakonzervovány“ na dalších 15 let, ale musejí být citlivě doplňovány, modifikovány a modernizovány. A to nejen proto, že IBC chce být v této oblasti neustále na špičce „peletonu“ a poskytovat perfektní služby občanům, ale i proto, že IBC není izolovaný ostrov, naopak je velmi silně propojen s venkovním prostředím a neudržovat krok by znamenalo, že se do izolace záhy dostane.

V krátkodobém horizontu je nutné realizovat některá technická řešení, která nebylo možné uplatnit (z důvodu omezených finančních prostředků na realizaci) – jako např. doplnění zobrazovacích jednotek na dispečerském sále, instalace systémů pro příjem obrazu z vrtulníků Policie ČR s využitím pro všechny složky IZS na IBC, instalace softwarových klientů svolávacího systému (AMDS) pro všechny složky (tj. nejenom pro HZS MsK), automatizaci systému doplňování paliva do záložních zdrojů elektrické energie, sofistikovanější systém pro krizový management pro činnost v průběhu krizových situací a velkých mimořádných událostí.

Ve střednědobém horizontu bude nezbytné reagovat na zavedení celorepublikových systémů pro složky IZS (Národní systém příjmu tísňových volání, Integrační platforma operačních středisek, jednotný GIS), které jsou realizovány projektem Národní informační systém IZS (NIS IZS) v rámci tzv. Integrovaného operačního programu ze strukturálních fondů EU. Výsledky tohoto projektu budou zakomponovány do IBC tak, aby na straně jedné nebyla narušena filozofie NIS IZS, na straně druhé, aby byly zachovány všechny SW a HW možnosti IBC, které v mnohých řešeních přesahují možnosti NIS IZS. Podle předpokladů odborníků se v této fázi budou realizovat i další požadavky EU v oblasti příjmu tísňových volání (TiV) – příjem TiV od zdravotně postižených osob (tj. využití různých komunikačních platform – SMS, videotelefon, komunikační konzoly, e-mail) a rovněž zavedení E-call (systému automatického TiV z havarovaných vozidel).

A dlouhodobý horizont? Je otázkou, co je pro systémy, které zabezpečují služby občanům v oblasti příjmu tísňových volání, vysílání sil a prostředků k poskytnutí pomoci a oblast krizového řízení, dlouhodobý horizont. Mělo by být všem zřejmé, že pro tyto služby je nezbytně nutné nasadit to nejkvalitnější, co svět informačních a komunikačních technologií nabízí. Prakticky již po pěti letech od zahájení provozu ostravského CTV vystala otázka „co dál“. A od úvodních myšlenek a zpracování koncepce uplynulo 10 let k zahájení provozu IBC. Stejně jako nyní v IBC, byly i tehdy v nově budovaném ostravském CTV nasazeny nejlepší technologie, software, dispoziční řešení. A ukázalo se, že 15 let provozu (i přes mnohé modernizace a úpravy) je na hraně možností těchto systémů.

Pak již nestačí dílčí úpravy, ale musí nastat radikální řez – nové řešení na úrovni nových poznatků. Nástupcům lze doporučit neustále sledovat vývoj ve všech oblastech lidského poznání a stavu lidstva (vždyť například jen prodlužování lidského věku vyžaduje v technologiích tísňového volání zásadní úpravy – od jednoduchých mobilů s emergency tlačítkem až po přesnou lokalizaci volajícího) a připravovat koncepční řešení s tím, že vlastní realizace bude opravdu v horizontu dalších patnácti let.

Poděkování

Závěrečný účet stavby IBC konstatoval, že na jeho realizaci bylo celkem vynaloženo 680 milionů Kč, z čehož 629 milionů Kč byly prostředky z ROP, 14 790 tisíc Kč prostředky Ministerstva vnitra za HZS ČR a Policii ČR, 13 566 tisíc Kč prostředky kraje a 22 644 tisíc Kč prostředky města.

Bez nadsázky lze konstatovat, že IBC je „kolektivní dítě“. Bylo by velmi obtížné vyjmenovat všechny rodiče, kteří stáli nejen u zrodu, ale i při prvních krůčcích. Rovněž se říká, že úspěch má mnoho rodičů, neúspěch pak tvoří sirotky. V případě IBC je však potřeba vyzvednout jev, který v současné složité době není rozhodně samozřejmostí – naprostá shoda politických reprezentací města, kraje i státu napříč politickým spektrem ve věci nutnosti realizace IBC. Jakékoli (byť bohulibé) záměry a snahy by v opačném případě byly nerealizovatelné.

Poděkování pak patří samozřejmě všem, kteří přispěli k realizaci IBC. Dík patří vedení složek IZS v Moravskoslezském kraji, jejich podřízeným, úředníkům kraje, města, Ministerstva vnitra, MV-generálního ředitelství HZS ČR, Policejního prezidia ČR, Ministerstva zdravotnictví, Úřadu regionální rady, realizačních firem. Vězte, že jste se podíleli na projektu, který nemá nejen v České republice, ale ani v rámci Evropské unie obdoby. Kolik lidí v naší republice se tím může pochlubit? Je potěšitelné, že v soutěži Stavba Moravskoslezského kraje za rok 2010 obdrželo IBC první cenu v kategorii Stavby občanské vybavenosti – podkategorii novostavby a zároveň v této soutěži získalo i celkovou hlavní cenu – GRAND PRIX a stalo se tak vítěznou stavbou roku 2010 v Moravskoslezském kraji.

Není v možnostech časopisu 112 zveřejnit podrobnou chronologii tak rozsáhlého projektu, jakým IBC bezesporu je. Daleko podrobnější popis přípravy a realizace IBC, včetně podrobnějšího popisu nasazených technologií a rozsáhlého souboru dokumentačních fotografií umístili autoři na web HZS Moravskoslezského kraje www.hzsmask.cz.

kpt. Ing. Petr FASTER,
HZS Moravskoslezského kraje,
Ing. Petr BERGLOWIEC,
VŠB-TU Ostrava,

foto archiv IBC Moravskoslezského kraje

Neznají den bez zásahu

Výroba železa vyvolává představu tekoucí žhavé hmoty spojené s vysokým nebezpečím požáru. V provozu Trineckých železáren, a.s., jsou otevřený oheň a žhavé železo běžnou záležitostí, ale v obrovských prostorech, s účelně uspořádaným zařízením a pod dozorem hasičského záchranného sboru podniku působí zkráceně a poslušně.

Areál Trineckých železáren se rozkládá na ploše přibližně 400 ha. Z východní strany je lemován řekou Olší (v těšínském nářečí Olzou), o několik kilometrů dál tvoří tato řeka státní hranici s Polskem, na západě ho ohraničuje železniční trať bývalé Košicko-bohumínské dráhy. Od severu k jihu areál měří sedm kilometrů a je protkán kolejištěm železniční vlečky vnitropodnikové dopravy v délce 125 km s 670 výhybkami a 21 přejezdy zabezpečenými světelnou výstražnou signalizací, která propojuje části řetězu jednotlivých objektů provozu (svým rozsahem a geometrickými poměry je kolejiště v ČR unikátní).

Pohled do historie

První odpich slévárenského železa se uskutečnil v roce 1839. Dřevouhelnou vysokou pec vybudovala Těšínská komora, jejímž majitelem tehdy byl arcivévoda Karel Habsburský. Výhodná strategická poloha umožňovala dopravu pracovních sil i surovin po železnici, například železná ruda z Ruska a Ukrajiny (vozí se dodnes). Postupně se do Trince soustřeďovaly hutě z okolního Slezska a stavěly nové provozní objekty. Po vzniku Československa se podílely Trinecké železářny jako součást Báňské a hutní akciové společnosti na celorepublikové výrobě oceli z jedné čtvrtiny, v případě válcovaného materiálu z jedné třetiny. Největší produkce ve své historii však dosahovaly v 80. a 90. letech 20. století,

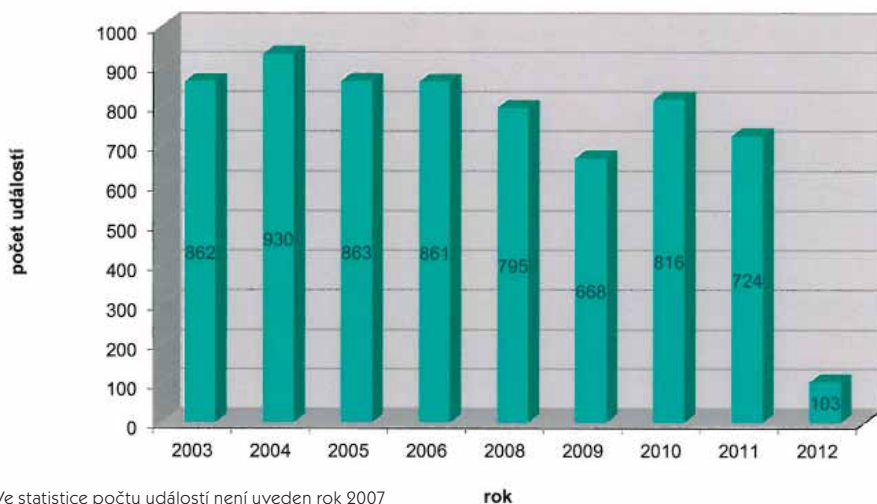
kdy ročně vyráběly více než 3,2 milionu tun oceli. V roce 1991 byly Trinecké železářny transformovány ze státního podniku na státní akciovou společnost a v roce 1996 se majoritním vlastníkem stala soukromá akciová společnost Moravia Steel, jejíž součástí je celá řada dceřiných společností. V současné době se železářny zaměřují na výrobu vysoce kvalitní čisté oceli. Mezi konečné produkty patří zejména kolejnice (až 75 m dlouhé) a vybavení pro železniční svršek, ocelové tyče pro automobilový průmysl, betonářská ocel a další válcovaný materiál (bezešvé trubky, ocelové tyče). Přes 50 hutních výrobků obdrželo

certifikáty potvrzující splnění všech požadavků evropských norem nebo odběratelů.

Pracovní příležitost poskytují železářny přibližně 5000 zaměstnancům.

Rizika provozu

Do gigantického řetězce jednotlivých objektů s uzavřeným výrobním cyklem patří dvě vysoké pece, kyslíko-konvertorová ocelárna, závod plynulého odlévání, elektroocelárna (elektrické obloukové pece), válcovny, žíhárny (tepelná úprava válcovaného materiálu a úprava ušlechtilých ocelí) a další pomocné provozy jako koksovna,

Ve statistice počtu událostí není uveden rok 2007

druhotné suroviny nebo metalurgická nebo chemická laboratoř, které jsou úzce spjaty s výrobou železa a oceli. V areálu Třineckých železáren se nacházejí další společnosti jako Energetika Třinec, a.s., Slévárny Třinec, a.s., Strojírny Třinec, a.s., D 5, akciová společnost, Třinec, Vesuvius Česká republika, a.s., Linde Technoplyn, a.s. a další. Ve všech jmenovaných provozech dochází k manipulaci s tekutým kovem, výrobě, jímání a zpracovávání hořlavých plynů (druhotný produkt výroby, který je dále využíván jako topné médium při zušlechťování oceli) a manipulaci s nebezpečnými látkami. Vzhledem k těmto skutečnostem je vznik požáru, výbuch, únik nebezpečných látek apod. každodenním rizikem, vyplývajícím z hutní výroby. Proto je nutné, aby se nejen každý zaměstnanec společnosti, ale všechny osoby přítomné v prostorách podniku chovaly odpovědně a v souladu s bezpečnostními předpisy.

Hasičský záchranný sbor podniku

Vlastní službu požární ochrany zřídili v Třineckých železárnách v roce 1906. Tehdejší Rakouská báňská a hutní společnost se zalekla nebezpečí požáru, k němuž na jaře toho roku došlo v Karlově huti v Lískovci. Nový sbor tvořilo 94 členů (převážně vysloužilých vojáků) a stal se prvním závodním sborem hasičů z povolání v Rakousko-Uhersku.

Dnes sbor o 62 lidech tvoří tři oddělení, a to jednotka PO, oddělení požárního dozoru a oddělení civilní ochrany a hospodářsko-mobilizačních plánů, jehož součástí je i referát prevence závažných havárií. Součástí organizačního útvaru je i referát, který řeší problematiku radiální ochrany (radiální kontrola všech vstupních surovin, zejména šrotu). Oddělení požárního dozoru zabezpečuje požární prevenci nejen ve všech společnostech, sídlících na území Třineckých železáren, a.s., ale také pro provozu a dceřině společnosti mimo areál, a to Univerzální trať v Bohumíně, Válcovnu trub v Ostravě a Tažírnu oceli ve Starém Městě. (V případě požáru nebo jiné mimořádné události v těchto provozech zasahují jednotky HZS ČR v rámci plošného pokrytí jednotek PO.) Oddělení rovněž zabezpečuje kontroly přenosných hasičských přístrojů a hydrantů.

Jednotka PO pracuje v nepřetržitém čtyřsměnném provozu, po deseti hasičích ve dvanáctihodinové směně. Účastní se výcviku zdolávání požárů, lezeckého výcviku, kurzů pro chemickou a technickou službu a soustavného vzdělávání v rámci pravidelné odborné přípravy jednotek PO. Muži v jednotce již mají většinou dlouholeté společné zkušenosti a mohou se jeden na druhého spolehnout. K záchranným činnostem patří nejen hašení požárů, ale i zásahy při dopravních nehodách (vyprošťování osob), záchrana osob z výšky i z hloubky a likvidace úniků nebezpečných látek (plyny, kyseliny, louhy).

„Naše dojezdové časy k místu události nejsou delší než pět minut, v případě rozsáhlejšího požáru, kdyby naše síly a prostředky nestačily, se do 10 minut může dostavit jednotka HZS Moravskoslezského kraje stanice Třinec,“ říká Ing. Jiří Möhwald, vedoucí HZS podniku a dodává: „Největší zdroje ohrožení jsou plyny a žhavý materiál, kterých se všude v provozu vyskytuje obrovské množství, a naši povinnosti je zabránit, aby nebyly ohroženy přítomné osoby v areálu ani obyvatelstvo Třince a životní prostředí.“

Každodenní povinnosti členů místní jednotky PO jsou kontrolní pochůzky po celém areálu firmy. Areál se mění a aktuální znalost hasebního obvodu je nezbytnou součástí odborné přípravy hasičů. Při každodenním dohledu na bezpečné dění v provozech spolupracují hasiči s pracovníky služby ochrany majetku a osob Moravia security, a.s. Při opravách, rekonstrukcích a investiční výstavbě v areálu železáren poskytuje HZS podniku odborný požární dohled a asistenci jednotky PO při pracích na plynových zařízeních, při svářečských a jiných pracích se zvýšeným nebezpečím. K likvidaci mimořádných událostí slouží jednotce PO především tři cisternové automobilové stříkačky (dvě CAS 25

a CAS 32), požární automobilová plošina (AP 27), práškový hasičský automobil a technický automobil. Jednotka je dobře vybavena také věcnými prostředky požární ochrany a ochrannými prostředky. Vedení podniku dbá, aby vše bylo udržováno v provozuschopném stavu a na odpovídající technické úrovni.

Kromě požární techniky parkuje v garážích jednotky PO také sanitní automobil vybavený záchrannými přístroji a k povinnostem podnikových hasičů patří poskytnutí předlékařské odborné první pomoci případným raněným a postiženým. Všichni členové jednotky procházejí každoročně odborným zdravotnickým kurzem. V průměru vyjíždějí k 730 zásahům ročně, z toho přibližně 15 % výjezdů je k poskytnutí první pomoci (úraz, nevolnost, poranění). Při manipulaci s chemickými látkami může dojít k poleptání, vdechnutí, potřísnění, při práci s horkými a kapalnými chemickými látkami k zasažení kůže, horních cest dýchacích s následky otravy a dušení, poškození očí i trvalému poškození zdraví. K nejčastějším úrazům v těžkém hutním provozu patří zásahy elektrickým proudem (provádějí se pravidelné revize elektroinstalace, ale hutní provoz je náročný na spotřebu elektrické energie a dochází k častému přetížení sítě) a popálení žhavým železem. Příčinou bývá většinou porušení bezpečnostních předpisů, nevhodné zacházení s nebezpečnými látkami nebo absence předepsaných ochranných pomůcek. Méně často dochází k závadám na technickém zařízení.

Pro zajištění bezpečnosti probíháji pravidelné kontroly, revize a opravy, čištění a obnova bezpečnostních náteřů zařízení. Důležitými předpoklady jsou vymezení bezpečné vzdálenosti od zdrojů rizik, funkční ochranná zabezpečující zařízení, dodržení technologických postupů, speciálně školená obsluha a používání osobních ochranných pracovních pomůcek.

„Jednou z náročnějších záchranných akcí bylo v listopadu roku 2010 vyproštění raněného zaměstnance zapleteného v lanech ve výšce, který prováděl údržbu jeřábu ve válcovně. Hasičům se podařilo dostat se do špatně přístupného prostoru i s požární plošinou, muže snést a dopravit k lékařskému ošetření,“ popsal zásah velitel jednotky Martin Roik, který dodal, že zachráněný zaměstnanec je již v pořádku a opět pracuje. Pracovník požárního dozoru Jaroslav Kluz vzpomenu ještě událost, která zůstala v paměti členů podnikové jednotky PO jako nejhroživější: „Dne 17. listopadu 1998 došlo k výbuchu a destrukci komína, který se zřítil na technologii vysokých pecí, zasáhl plynové řady a způsobil rozsáhlé škody. Stalo se to v době střídání směn a v prostoru vysokých pecí naštěstí v tu chvíli nikdo nebyl, proto nedošlo k žádnému zranění.“

Pravidelně obávanou událostí je povodeň, která postihla železářny již několikrát. Nejničivější byla v roce 2005, kdy jeden z nenápadných přítoků řeky Olše, říčka Neborůvka, vyběhla a zatopila válcovnu drátů a jemných profilů. Společnost postupně investovala do řady preventivních opatření. Byly vyztuženy břehy řeky a instalovány zábrany zamezující zaplavení výrobních provozů (například v podzemních patrech, kde je 10 m pod úrovní země umístěno mimo jiné olejové hospodářství). Přes řeku byly instalovány hydraulické mosty, které je možné v případě potřeby zvednout.

Svou celkovou zdatnost si jednotka PO železáren ověřuje při pravidelných taktických nebo prověřovacích cvičeních, kdy například simulují únik nebezpečné látky (provozní kapaliny) do řeky (rozvinou plovoucí norné stěny, aby znečištění zlikvidovali), požáry v nebezpečných nebo těžko přístupných místech, dopravní nehody s výskytem nebezpečných látek. Samostatnou kapitolou

jsou rovněž součinnosti cvičení se složkami IZS, kterými se prověřuje vnější nebo vnitřní havarijní plán Třineckých železáren, a.s. Námětem jednoho z posledních prověřovacích cvičení byl zásah na nebezpečnou látku. Konkrétně byl simulován únik kapalného kyslíku, k němuž došlo při plnění automobilové cisterny v důsledku poškozené armatury. Jednotka PO zlikvidovala nebezpečnou látku a ošetřila řidiče, který byl zraněn a zasažen unikající kapalinou. Zasahující hasiči v protichemických oblecích mohli jen velmi problematičtě komunikovat, navíc při styku s kapalným kyslíkem ochranné oděvy ztrácejí svoji schopnost. Dodržování doporučených postupů je nutné, neboť hrozí vysoké riziko vzniku požáru.

V dispečinku HZS podniku, který je napojen na integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje, je svedena dálkovým přenosem většína ústřední elektrické požární signalizace, které hlídají hlavní výrobní agregáty na území železáren. Na dispečink je dále napojeno sedm stanic monitorujících výskyt oxidu uhelnatého, které jsou instalovány na sedmi vjezdových branách podniku a slouží ke sledování úniku plynu z výrobních zařízení nebo plynových rozvodů. V případě zjištění jakékoliv havárie spojené s plynem, může dispečer ihned o mimořádné události informovat všechny osoby v areálu i obyvatelstvo v jeho blízkosti, a to závodním rozhlasem, rotačními a verbálními sirénami. Zároveň má k dispozici okamžitě informace z meteostanice o síle a směru větru, a tedy šíření uniklé látky.

Dalším zařízením, které je čím dál více instalováno ve spojení s novými investicemi nebo rekonstrukcí stávajících výrobních zařízení, je samočinné stabilní hasicí zařízení. Ve velké míře snižuje riziko poranění hasičů a velmi zrychluje a zefektivňuje likvidaci požáru ve zvlášť nebezpečných prostorách

(ústřední sklady topných olejů, trafostanice a výkonné elektrické transformátory, rozsáhlé prostory pásové dopravy, teplárny, atd.). Hydrantová síť je tvořena 200 venkovními (nadzemními) a vnitřními hydranty, o které se jednotka pravidelně stará. Hasební vodu čerpají hasiči z řeky Olše a další se přivádí z Těrlické přehrady, odkud hlavní řád z jezu zásobuje i město Třinec.

Ochrana osob a životního prostředí

Společnost Třinecké železářny získala druhé místo v Anketě společenské odpovědnosti pro rok 2011, která klade důraz na environmentální a sociální aspekty podnikání. Je to snaha o odpovědný přístup vůči regionu, občanům i vlastním zaměstnancům pod heslem „Společně pro příští generace“. Společnost se zaměřuje na oboustrannou komunikaci jak uvnitř společnosti, tak i mezi společností a veřejností. Dbá, aby její činností nemohlo dojít k ohrožení života a zdraví zaměstnanců a obyvatel v okolí, majetku a životního prostředí.

V posledních letech se daří snižovat znečišťování ovzduší, emise SO₂ i prachu. Realizují se projekty na odprášení mokřými filtry, separace a briketace železných podílů ze strusky, které jsou zpětně použity v hutních procesech. Samotná struska je po rozdrčení a roztřídění žádaným materiálem využitelná jako umělé kamenivo, zejména v silničním stavitelství. Její granulovaná forma je velmi dobře uplatnitelná jako surovina pro výrobu cementu. Struska se vyváží na násyp (odval), který se začal nasypávat v roce 1908, nyní se na jeho vrchol vozí lanovou dráhou.

Podnik se stará také o rozsáhlé vodní hospodářství. Odpadní vody jsou zpracovávány ve dvou koncových čistírnách odpadních vod, pouze malá část specifických odpadních vod, vznikající při výrobě koksu je zpracovávána na městské biologické čistírce odpadních vod. Na řece pod areálem je instalována stabilní norná stěna, která zachycuje nečistoty. Objekt vodní elektrárny na řece Olši je zabezpečen elektronickým plašičem ryb.

Muzeum Třineckých železáren

V místním muzeu je možné se seznámit podrobně nejen s historií hutního provozu a města Třince, které vznikalo v závislosti na budování železáren, ale i s vývojem jednotky PO a její požární techniky. Unikátním výrobkem Strojíren Třinec, a.s., o kterém muzeum informuje, je dálkově ovládaný robot pro zásahy v krizových situacích, kdy může hrozit výbuch, například ve výrobních halách. Umí především hasit oheň proudem vody s možností dálkového řízení tvaru proudu vody a zároveň kamerovým systémem rozpoznává terén.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka a archiv Třineckých železáren, a.s.

Metodika, prevence a vzdělávání v oblasti psychologie pro operační řízení

Na začátku roku 2012 byl dokončen projekt „Metodika, prevence a vzdělávání v oblasti psychologie pro operační řízení“. Vznikl na základě potřeby vzdělávání příslušníků vykonávajících službu na krajských operačních a informačních střediscích (KOPIS) a na telefonních centrech tísňového volání 112 (TCTV 112) HZS krajů v oblasti psychologie a vedení komunikace v náročných situacích, ale také požadavků péče o tyto příslušníky (dále také „operátory“).

Projekt je realizován psychologickou službou HZS ČR ve spolupráci s odborem operačního řízení MV-generálního ředitelství HZS ČR. Vytvořené pracovní skupiny se v rámci projektu věnovaly třem dílčím oblastem:

1. vzdělávání,
2. metodice vedení hovoru s osobou demonstrující úmysl sebevraždy,
3. péči o operátory a prevenci syndromu vyhoření.

Vzdělávací program

Skupina pro vzdělávání se zaměřila na vytvoření vzdělávacího programu jak pro začínající operátory, tak pro stávající příslušníky vykonávající službu na TCTV 112 a KOPIS. Na základě analýzy všech dostupných telefonických hovorů z TCTV 112 HZS krajů byly vytypovány skupiny nejvíce zátěžových hovorů, které byly pro výukové účely rozděleny do devíti kategorií:

- obviňující/agresivní hovor,
- zahlcující hovor,
- hovor s nedostatečnou odezvou,
- volající v přímém ohrožení,
- zneužívající hovor,
- hovor s dítětem,
- hovor s duševně nemocným,
- hovor se sebevrahem,
- zátěžová komunikace operátora na KOPIS a TCTV 112.

Základní osnovy vzdělávání operátorů byly posléze doplněny o vzdělávací blok týkající se psychologických aspektů komunikace operátora, v rámci něhož jsou posluchači seznámeni s náročnými faktory hovorů a možnostmi práce s nimi. Při výuce jsou pro názornost rovněž používány reálné hovory a jsou nacvičovány modelové situace, jejichž scénáře byly vytvořeny podle výše zmíněných kategorií.

Metodika hovorů s osobou demonstrující úmysl sebevraždy

Druhá skupina analyzovala hovory s osobami demonstrujícími úmysl sebevraždy a zaměřila se na vytvoření algoritmu těchto hovorů. Rozdělila je do dvou kategorií:

- hovory s osobou, která činí aktivní kroky k sebevraždě,

- hovory s osobou, která o sebevraždě uvažuje, ale ještě není rozhodnuta, chce si především s někým popovídat, k čemuž však tísňová linka není určena.

Výsledkem práce skupiny jsou podklady k vedení odborné přípravy Psychologické aspekty komunikace operátora TCTV 112 – Sebevražedné jednání volajícího. Při odborné přípravě se operátory seznamují s teoretickými východisky a se strategiemi vedení hovorů s ohledem na obecná doporučení i specifické případy, a to v souladu s typovou činností složek IZS při společném zásahu (STČ-02/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu - demonstrování úmyslu sebevraždy). K oběma kategoriím hovorů byly vytvořeny algoritmičké karty, které zjednodušují operátorům jejich rozhodovací procesy, jelikož obsahují jasný popis a návaznost jednotlivých kroků v postupech.

Péče o operátory

Skupina pro výše uvedenou oblast projektu navrhla program prevence syndromu vyhoření, který se mimo jiné zaměřuje i na zvyšování kompetencí a obecných dovedností operátorů, jako jsou např. kognitivní funkce (paměť, myšlení), nácvik psaní na počítači všemi deseti prsty apod. Program prevence syndromu vyhoření vychází z rozdělení péče do třech základních fází:

- primární péče (zaměřená na zátěžové faktory a stresory související s prací na KOPIS a TCTV 112),
- sekundární péče (zaměřená na reakci operátorů na právě probíhající zátěž),
- terciární péče (zaměřená na symptomy, které se mohou vyskytnout po odeznění zátěže, nebo při její dlouhodobé expozici).

Pro účinnost preventivního programu se budou na jeho prosazování a aplikaci podílet odborníci managementu (který buduje firemní kulturu a upravuje pracovní nároky), psychologové (kteří mají řadu nástrojů pro psychologickou péči

o operátory) a operátory (kteří mají vlastní zdroje zvládání zátěže a jsou odpovědní za svůj vlastní přístup k životu a práci).

Těžištěm preventivní práce v rámci HZS ČR by tedy mělo být přiměřené vzdělávání, které posílí příslušníkům vykonávajícím službu na TCTV 112 a KOPIS jejich pracovní předpoklady, podpoří zdravé mechanismy zvládání zátěže a vyzdvihne přednosti zdravého životního stylu. Cílem tohoto preventivního programu je naplnění motto: „Kdo se může profesionálně vyvíjet, ten nevyhoří.“

Výstupem projektu je obsáhlý metodický materiál vydaný na CD, na němž jsou psychologům HZS krajů k dispozici materiály pro systematickou a dlouhodobou práci s příslušníky vykonávajícími službu na TCTV 112 a KOPIS. Jde o lektorské manuály, prezentace, studijní texty, záznamy reálných hovorů doplněné videonahrávkami z místa události a algoritmičké karty doporučených postupů.

Závěr

Práce s příslušníky vykonávajícími službu na TCTV 112 a KOPIS je jedním z hlavních úkolů psychologické služby pro rok 2012. Bude probíhat jak ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR v rámci Vstupní přípravy příslušníků HZS ČR modul III - Operační řízení a kurzů odborné způsobilosti Operační řízení I a II, tak kontinuálně i v HZS krajů.

Dané problematice se v současné době začíná věnovat i mezinárodní projekt asociace „European emergency number association“ nazvaný „Psychological support of 112 call takers“, do něhož se psychologické pracoviště MV-generálního ředitelství HZS ČR rovněž zapojilo a bude nadále přinášet nové poznatky.

plk. PhDr. Zuzana VRBOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv HZS Moravskoslezského kraje

Mezinárodní setkání záchranářů na Lipensku

Ve dnech 23. až 25. února letošního roku se do Dolní Vltavice na Lipensku sjeli záchranáři z celé České republiky, aby si společně se zahraničními kolegy vyměnili zkušenosti při nácviku záchrany osob z le-
dové plochy.

Tato akce je každoroční událostí zimní sezóny, kterou organizuje místní skupina Vodní záchranné služby Český Krumlov (VZS ČK) pod záštitou hejtmána Jihočeského kraje ve spolupráci s Vodní záchrannou službou Horního Rakouska, obcí Černá v Pošumaví, Jihočeským krajem, MV-generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a také SDH obcí Hořice na Šumavě a Černá v Pošumaví. Setkání se uskutečnilo v Česko-rakouském výcvikovém středisku a základně vodní záchranné služby v Dolní Vltavici, které záchranáři z Českého Krumlova vybudovali ve spolupráci s hornorakouskými kolegy v srpnu loňského roku.

Členové skupiny VZS ČK v čele s Ing. Milanem Bukáčkem zde přivítali

záchranářské týmy, profesionální i dobrovolné hasiče, zdravotníky, kynology a také studenty oboru záchranář Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity.

Poprvé se v rámci akce uskutečnil dvoudenní kongres s názvem Mimořádné události v urgentní medicíně. Poznatky z praktického semináře, který následoval, využili jeho účastníci při společném navazujícím cvičení. Kongres a seminář byly uspořádány za finanční podpory Programu Evropské územní spolupráce Rakousko – Česká republika 2007 - 2013, Ministerstva obrany a Jihočeského kraje. Své zkušenosti prezentovali nejen odborníci z oboru záchranářství, složek IZS, ale také firmy, které se zabývají vývojem a prodejem záchranných pomůcek. První blok přednášek byl věnován hypotermii (účinkům chladu na organismus). Účastníci si vyzkoušeli na vlastní kůži podchlazení, kdy se v plavkách ponořili do ledové vody, následovala ukázka poskytnutí první pomoci. Druhý blok přednášek byl věnován adekvátním způsobům poskytování první pomoci v případě tonutí a nejčastějších úrazů, zejména krční páteře a použití fixačních pomůcek ve fyzicky náročných podmínkách.

Získané zkušenosti záchranáři prezentovali také návštěvníkům z řad širší veřejnosti. Zaujala ukázka zásahu s vrtulníkem společnosti ALFA-HELICOPTER, spol. s r.o., při které letečtí záchranáři předvedli záchrany osob prostřednictvím podvěsu. Diváci měli možnost sledovat činnost profesionálů, kteří využívali speciální i improvizované pomůcky, například motorové čtyřkolky, žebříky, různé typy nafukovacích člunů, ledové sáně, nafukovací lávky, speciální

bodce, odkapávací nádoby pod auta, i záchranářské psy. Polští záchranáři prezentovali motorový katamarán používaný na Baltu a polských tocích.

Akce se zúčastnilo 37 organizací z České republiky, Polska a Rakouska v celkovém počtu 147 osob a desítky diváků. Přispěla ke zlepšení vzájemné spolupráce českých, rakouských i polských záchranářů a zástupců složek IZS, kteří nově nabyté poznatky budou moci uplatňovat v praxi a konzultovat na dalších společných akcích. A to i díky nové základně v Dolní Vltavici, kde budou školení záchranářů pokračovat.

MUDr. Eva TAUCHMANOVÁ,
Nemocnice v Semilech,
Ing. Milan BUKÁČEK,
VZS Český Krumlov,
foto archiv VZS Český Krumlov

Ochrana obyvatelstva v Srbsku

V současné době je srbský nacionalismus jednou z hlavních příčin pomalého přibližování se země evropským strukturám, což se negativně projevuje také v oblasti ochrany obyvatelstva. Nicméně je patrná snaha o restrukturalizaci této oblasti a výsledkem je přijetí základních bezpečnostních a obranných dokumentů korespondujících s dokumenty obdobného charakteru, přijatých v ostatních evropských státech. Brzdou je, a zřejmě i nadále zůstane, srbský postoj ke Kosovu jako samostatnému státu.

Bezpečnostně-politická situace a z ní vyplývající rizika

Srbská republika (dále jen „Srbsko“) je vnitrozemským státem jihovýchodní Evropy. Od počátku 80. let minulého století byla bezpečnostní situace země výrazně ovlivněna nestabilitou západobalkánského subregionu. Po smrti Josipa Broze Tita se začala hroutit zastřešující jugoslávská identita a proces rozpadu federace vyvrcholil v 90. letech. Nevyřešené národnostní otázky, iredenta a vyhrcožený srbský šovinismus vedly k sérii jugoslávských válek a následně zahraniční intervenci. S dědictvím těchto událostí se země potýká dodnes.

Srbsko sousedí s osmi státy, z nichž Bulharsko, Maďarsko a Rumunsko jsou členy EU a NATO, Albánie a Chorvatsko jsou členy NATO, Chorvatsko má reálnou šanci vstupu do EU. Bosna a Hercegovina, Černá Hora a Makedonie soužily se Srbskem v bývalé Jugoslávii. Srbsko v současnosti usiluje o integraci do struktur evropské bezpečnostní architektury. S NATO spolupracuje jako partnerská země a od roku 2006 je členem programu Partnerství pro mír. Pro zajištění bezpečnosti regionu je rovněž klíčové jeho členství v Paktu stability pro jihovýchodní Evropu.

Základním dokumentem bezpečnostní politiky je **Národní bezpečnostní strategie** z roku 2009 (dále jen „Bezpečnostní strategie“). Koncem roku 2011 byla Ministerstvem vnitra předložena vládě **Národní strategie ochrany a záchrany v nouzových situacích**, která bude základním dokumentem reakce na katastrofy. Otázky obrany rozpracovává **Národní obranná strategie** z roku 2009 a **Bílá kniha obrany** z roku 2010.

Snaha o odtržení Kosova je Bezpečnostní strategií deklarována jako nejvýznamnější hrozba a zdroj srbské nestability. Kosovský konflikt (1999) byl ukončen v souvislosti s plněním rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1199 akcí NATO. V roce 2008 Kosovo jednostranně vyhlásilo nezávislost, což nebylo doposud uznáno srbskou vládou. Bezpečnostní strategie uvádí velmi rozsáhlý výčet možných hrozeb a z nich vyplývajících rizik. Nejvýznamnějšími nevojenskými hrozbami, relevantními z pohledu ochrany obyvatelstva, jsou především:

- separatistické snahy,
- terorismus,
- organizovaný zločin,
- narušení energetické bezpečnosti,
- přírodní katastrofy, technické a technologické havárie,

- ohrožení bezpečnosti informačních a komunikačních systémů.

Struktura ochrany obyvatelstva

Rozsáhlé reformy ve struktuře ochrany obyvatelstva byly zavedeny až po odtržení Černé Hory v roce 2006. Pro ochranu obyvatelstva je v Srbsku užíván pojem civilní ochrana. V současnosti je ochrana obyvatelstva budována jako systém ochrany a záchrany, jehož subsystémem je civilní ochrana.

Zákon o obraně rozlišuje vedle civilní ochrany i pojem civilní obrana. Principy civilní ochrany jsou v souladu s Dodatkovým protokolem I k Ženevským úmluvám z roku 1949. **Civilní ochranou** se rozumí organizovaný systém zaměřený na ochranu, záchranu a odstraňování následků přírodních, technických a technologických pohrom a dalších vážných nehod, které mohou ohrozit občany, majetek, kulturní dědictví a životní prostředí v době míru i za stavu nouze nebo válečného stavu. Civilní ochrana je primárně určena pro řešení každodenních událostí. Svými kapacitami je však schopna zabezpečit ochranu i za vyhlášených krizových stavů, čímž koresponduje s chápáním ochrany obyvatelstva v České republice.

Článek 55 zákona o nouzových situacích taxativně vymezuje jednotlivé činnosti civilní ochrany, kterými jsou zejména varování, evakuace, péče o ohrožené a oběti, dále radiační, chemická a biologická ochrana a jiná uvedená opatření.

Civilní obrana je vnímána jako součást jednotného obranného systému, realizovaná k zajištění úspěšného fungování orgánů státní správy, autonomních

provincií, místních samospráv, obchodních sdružení a jiných právnických osob a dále za účelem ochrany životních a pracovních podmínek pro občany a pro potřeby ozbrojených sil za stavu nouze a války.

Řídící struktury

Do roku 2010 působily ve věcech civilní ochrany dvě ústřední struktury, a to sekce civilní ochrany Ministerstva obrany a oddělení ochrany a záchrany Ministerstva vnitra. Řízení z úrovně Ministerstva obrany využívalo k zabezpečení konkrétních úkolů především vojáky základní služby. V minulosti rozšířený model se začal potýkat se stále nižšími kapacitami personálního zajištění. Destabilizace systému se urychlila v 90. letech během jugoslávských válek, kdy veškeré finanční prostředky byly určeny pro podporu ozbrojených sil a výkon civilní ochrany byl zajišťován de facto pouze Ministerstvem vnitra.

Reforma systému a následné organizační změny souvisejí se vznikem samostatného Srbska, podáním žádosti o vstup do Evropské unie a implementací Hyogského rámce. V důsledku těchto událostí byly v roce 2009 transponovány kompetence na **Ministerstvo vnitra** a došlo k přeměně oddělení ochrany a záchrany na **Sekci nouzového managementu**, která se organizačně člení na:

- oddělení prevence,
- oddělení požárních a záchranných jednotek,
- oddělení managementu rizik,
- oddělení civilní ochrany,
- Národní výcvikové centrum,

- organizační jednotky na úrovni místních samospráv.

Sekce plní následující úkoly:

- za účelem sjednocení požadavků EU v oblasti civilní ochrany vytváří a připomínkuje právní normy a směrnice,
- vytváří institucionální, organizační a personální podmínky pro realizaci civilní ochrany,
- přijímá preventivní opatření za účelem snížení rizika vzniku požárů, zmírnění přírodních, technických a technologických katastrof,
- informuje o možných rizicích a poskytuje odbornou přípravu.

V současnosti probíhá zavádění jednotného evropského čísla tísňového volání 112. Za tento proces nese odpovědnost Sekce nouzového managementu. Na výstavbě systému se podílí Sekce pro analýzy, telekomunikace a informační technologie Ministerstva vnitra, která také zodpovídá za jeho technické aspekty. Zavedením čísla nebudou rušeny národní nouzové linky. Systém 112 je budován ve vazbě na geografické informační systémy.

Záchrané organizace

Hasiči

Podle článku 59 zákona o požární bezpečnosti jsou rozlišovány jednotky profesionální a dobrovolné. Profesionální jednotky jsou zřizovány vládou (Ministerstvem vnitra, Ministerstvem obrany) a majiteli objektů s vysokým stupněm požárního rizika. Zákon rozlišuje podle pravděpodobnosti vzniku požáru objekty s vysokým, zvýšeným a nízkým rizikem. Pro zajištění požární ochrany mohou municipality nebo ekonomické subjekty zřizovat dobrovolné jednotky.

V zemi je celkem asi 3000 profesionálních hasičů dislokovaných do 31 oblastí, z nichž Priština, Prizren, Peć, Gnjilane a Kosovska Mitrovica jsou součástí Kosova. Nejpočetnějším je požární sbor hlavního města Bělehradu s asi 600 příslušníky. Situace srbských hasičů je v současnosti komplikována nedostatečnou technickou vybaveností a nízkým početním stavem příslušníků.

Červený kříž

Srbský Červený kříž je nejvýznamnější a největší nevládní organizací participující na zajištění činností civilní ochrany. Jeho dlouhá tradice sahá až do roku 1876, kdy byla založena Srbská společnost Červeného kříže a téhož roku byla uznána Mezinárodním výborem Červeného kříže.

Poslání národní společnosti je plně v souladu se standardy Mezinárodního výboru Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Jedním z cílů organizace je poskytování účinné pomoci civilnímu obyvatelstvu při řešení nouzových situací. Nezastupitelnou úlohu plnil Červený kříž při řešení humanitárních problémů, které provázely sérii jugoslávských válek.

Činnost organizace vyplývá ze zákona o Červeném kříži z roku 2005 a dále je upravena statutem. Řídícími orgány jsou shromáždění, správní rada a dozorčí rada. Společnost je organizačně členěna do dvou zemských oddělení a 183 poboček ve městech a obcích. Členská základna je tvořena 800 stálými zaměstnanci a asi 60 000 dobrovolníky.

Záchrana v horách

Služba horské záchrany Srbska je dobrovolná a nezisková organizace, jejímž hlavním cílem je poskytnout účinnou pomoc v horském prostředí. Služba byla založena po vzoru alpských zemí a její zaměření bylo postupně zpřesňováno podle podmínek národního prostředí. Náplní její činnosti je především:

- záchrana osob v horském prostředí,
- záchrana v lyžařských střediscích,
- vysokohorská záchrana,
- záchrana v jeskyních,
- záchrana v urbanizovaném terénu.

Její činnost je zajišťována prostřednictvím regionálních center. V současnosti má služba 150 aktivních členů. V roce 1999 se při Kosovském konfliktu významně podílela na vyhledávání a záchraně osob zasažených bombardováním.

Vzdělávání

Na centrální úrovni funguje nově zřízené Národní vzdělávací centrum, které vzniklo na základě zákona o nouzových situacích. Zařízení je organizační složkou Sekce nouzového managementu Ministerstva vnitra.

Centrum je prozatím dislokováno v sídle Červeného kříže v Bělehradu. Cílem Národního vzdělávacího centra je standardizovat vzdělávání v oboru a zvýšit povědomí veřejnosti o civilní ochraně.

Vědecká podpora civilní ochrany je realizována při Univerzitě v Bělehradě, Fakultě bezpečnostních studií a Univerzitě Niš, Fakultě bezpečnosti práce, kde

je vyučována i problematika požární ochrany.

Legislativa

Články 200 a 201 Ústavy Srbské republiky upravují mechanismus vyhlášení stavu nouze a válečného stavu. Stav nouze je vyhlášen na dobu nejvýše 90 dnů, prodloužen může být opět o 90 dnů. Válečný stav nemá časové omezení. Kompetentním orgánem k vyhlášení těchto krizových stavů je zákonodárny orgán Národní shromáždění.

Pojmy civilní ochrana a civilní obrana jsou legislativně vymezeny zákonem o obraně z roku 2007 a jeho novelou z roku 2009. Zákon upravuje systém obrany, kompetence státních orgánů a srbských ozbrojených sil a dále práva a povinnosti státních orgánů, místních samospráv, právnických a fyzických osob a jiných subjektů činných v obraně a další záležitosti vztahující se k obraně.

K rozsáhlým změnám při zajišťování civilní ochrany se přistoupilo po přijetí zákona o nouzových situacích, který nabyl účinnosti rokem 2010. Jde o moderní předpis, který je plně v souladu s principy prosazovanými v zemích EÚ. Zákon upravuje činnosti za nouzových situací, systém ochrany a záchrany občanů, majetku a kulturního dědictví před následky naturogenních a antropogenních katastrof a dále práva a povinnosti jednotlivých aktérů v dané oblasti.

Oblast požární ochrany je definována zákonem o požární bezpečnosti s účinností od roku 2010. Předpis upravuje systém požární ochrany, její organizaci, práva a povinnosti státních orgánů, orgánů samosprávních provincií, právnických a fyzických osob.

Mgr. František PAULUS,

Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Vodárenství a jeho provozování v souvislosti se změnami krizového zákona

Vodovody pro veřejnou potřebu jsou součástí veřejné infrastruktury státu v oblasti vodního hospodářství, což je současně jedno z odvětví kritické infrastruktury, a mají tak mimořádný význam pro zachování řady nouzových služeb po vzniku mimořádné události nebo krizové situace. Poškození nebo vyřazení výrobně distribučního systému pitných a požárních vod nejen podstatně sníží životní standardy obyvatelstva, ale především ohrozí činnost zdravotnických zařízení, výrobu potravin a v řadě případů také požární bezpečnost zastavěných území.

Vzhledem k tomu, že riziko vzniku mimořádné události nebo krizové situace nelze zcela eliminovat, je nutné se na řešení s dostatečným předstihem připravit. Jednou ze základních možností zvyšujících provozní spolehlivost vodárenských zařízení je analýza hrožících nebezpečí, výstavba monitorovacích a řídicích systémů umožňujících včasné rozpoznání hrožícího nebezpečí a znalost legislativních předpisů zabývajících se krizovým plánováním. Ve standardních podmínkách lze improvizovat, ale při mimořádných událostech a v krizových situacích je nezbytné z časových důvodů pracovat s připravenými technickými prostředky, platnými závaznými zákonnými postupy a metodami. Novelizovaný krizový zákon [1] a prováděcí vládní nařízení k němu [2] s účinností od 1. ledna 2011 podstatným způsobem upravují legislativu v této oblasti z roku 2000 a odstraňují řadu nedostatků původního znění zákona. Tento článek nejen upozorňuje na změny, ale současně naznačuje řadu možností, jak je aplikovat do reálného prostředí vodárenských společností.

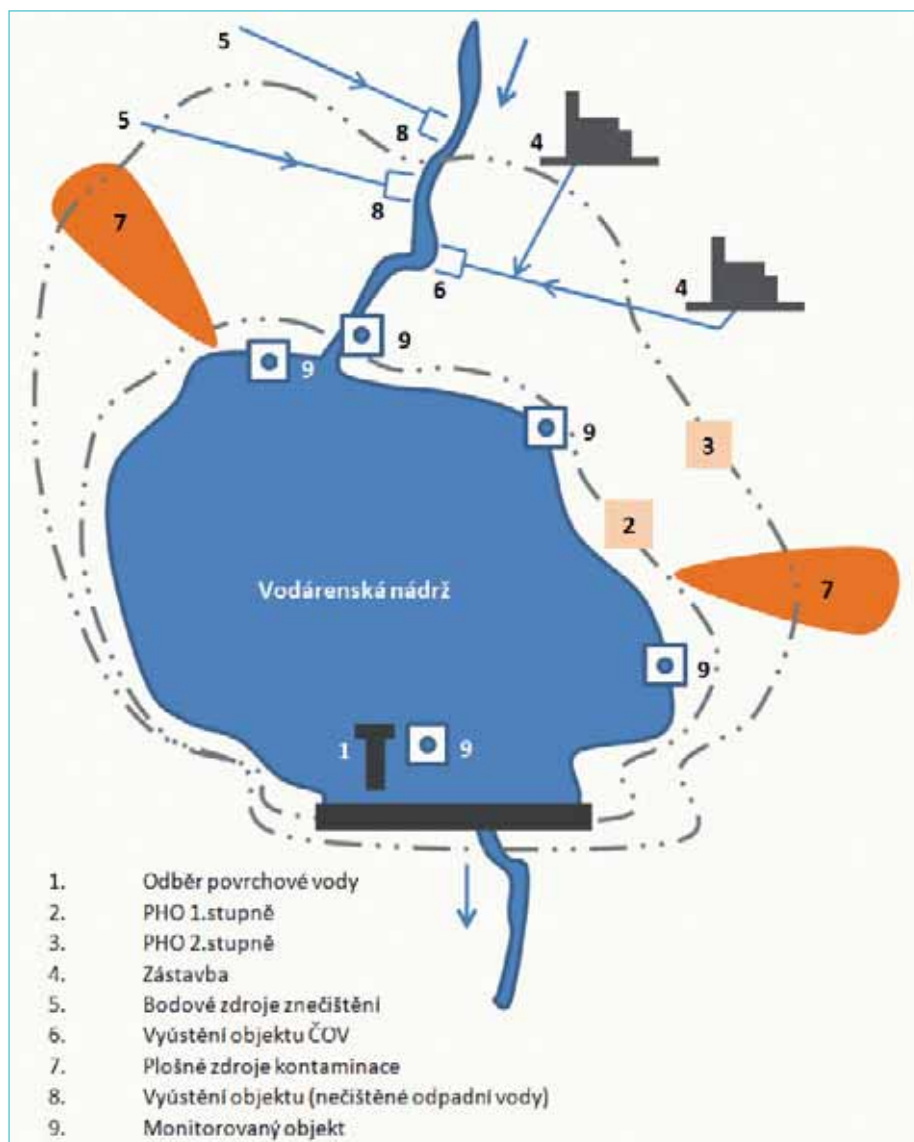
Zásadní změny

Vodárenství v závěru 20. století a na počátku století nového prodlévalo řadu

významných změn, které lze s určitou nadsázkou přirovnat k výstavbě veřejných vodovodů a zavádění přímých dodávek pitné vody spotřebitelům do nemovitostí. Hlavní změna nespočívala v základní koncepci, významu a smyslu

poslání vodovodů pro veřejnou potřebu na úseku dodávek pitné vody pro různé typy spotřebitelů a zabezpečení požární bezpečnosti zastavěných území, ale v podstatném zvýšení spolehlivosti dodávek, v krizovém plánování

Obrázek 3 Aktuální stav přítoku kontaminující látky do vodárenské nádrže

stavu a analýzy celého komplexu vodárenského systému a současně s možností jej řídit nejmodernější technikou ve standardním provozu, především však při vzniku krizových situací s nutností rychlé reakce na stále se měnící podmínky na výrobních a distribučních částech zařízení.

Optimalizace vybavenosti vodárenských společností řídicí technikou

V rámci základní současné technické vybavenosti provozovatelů vodovodů pro veřejnou potřebu je vhodné vždy pokud možno on-line monitorovat, vyhodnocovat a řídit následující procesy:

- kvalitu surové vody v povrchových nebo podzemních zdrojích,
- kvalitu vody v monitorovacích vrtech nebo vybraných profilech povrchových vod,
- proces změny surové vody na pitnou v úpravně vody,
- dobu zdržení vody ve vodojemu a úroveň jejího zdravotního zabezpečení,
- proces distribuce vody ve vodovodní síti, včetně dálkového ovládání strategických technologických prvků a armatur,

- aktuální stav hydraulické účinnosti vodovodní sítě ve vazbě na nouzové zásobování objektů kritické infrastruktury a vybraných odběrných míst požární bezpečnosti měst a obcí,
- bezpečnost objektů proti úmyslnému poškození (zdroje vody a vodojemy).

Monitoring a řízení procesů v krizových situacích

Druhou základní podmínkou pro úspěšné zvládnutí problematiky řízení vodárenských procesů, za předpokladu dostatečné technické a technologické vybavenosti vodárenských společností, je schopnost účinně monitorovat celý proces od výroby vody až po dodávku konečnému spotřebiteli. Účinný monitoring a schopnost řídit, pokud je to možné dálkově, vytváří předpoklady, že řízený systém bude schopen splnit mimořádně náročné podmínky za mimořádných událostí nebo krizových situací.

Nouzové dodávky pitné vody

Pro krizové řízení nouzových přímých dodávek pitné vody pro vybrané objekty životně důležité infrastruktury,

ke kterým patří především nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, výrobci potravin a s tím související provozy, je nejdůležitější zachování standardních (popř. redukovaných) přímých dodávek pitné vody, na kterých je zcela závislá technologie výroby. Nesplnění tohoto předpokladu způsobí ve skutečné krizové situaci zcela nezvladatelné prostředí, především pro orgány státní správy a samosprávy v oblasti nouzových dodávek pitné vody. V této situaci se rovněž zvyšují požadavky na ochranu výrobně distribučních systémů. Účinně lze chránit pouze objektové stavby různými technickými a monitorovacími prostředky. Distribuční systémy výše uvedenou možnost pro svou délku (stovky až tisíce kilometrů) a desetitisíce přímých kontaktů se zákazníky předem vylučují. Každý odpovědný majitel nebo provozovatel vodovodů pro veřejnou potřebu musí s tímto faktem počítat a zahrnout jej do plánu krizové připravenosti subjektu, pokud jej zpracovává. Pro posouzení a řešení dané problematiky je vhodné již v primární fázi řešitelského dokumentu vypracovat, např. v elektronické podobě, schéma celého vodárenského systému s vyznačením všech strategických bodů, které je nutné monitorovat a chránit v rámci standardního, nebo krizového stavu (obrázek 1).

Následně, z obrázku 2 znázorňujícího celý komplex strategických zařízení výrobně distribučního systému, musí vyplynout, jaký stupeň monitorování hodnot, jejich analýze a pasivní ochranné jednotlivým objektům přidělíme ve standardních provozních podmínkách a podmínkách při vzniku různých alternativních mimořádných a krizových situací.

Povrchové nebo podzemní zdroje vody

Povrchové nebo podzemní zdroje jsou nejvýznamnější součástí vodovodu pro veřejnou potřebu. Jejich vyřazení má vždy negativní dopady na spotřebiště. Ke snížení rizika je vhodné sledovat minimálně následující informace:

- aktuální stav hladiny surové vody ve vodárenské nádrži nebo recipientu,
- aktuální množství vody ve studni v závislosti na průběhu čerpání,
- provozní a poruchové stavy čerpadel a monitorovacích zařízení,
- stupeň zabezpečení objektu před poškozením nebo vniknutím osob.

Při vzniku mimořádné události přírodního nebo antropogenního původu významně narůstá pro příslušné orgány krizového řízení a řídicí pracovníky vodárenských společností nejen potřeba aktuálních informací o zdrojích, ale i o současné hydraulické účinnosti distribučního systému. V plánech je rovněž nutné věnovat mimořádnou pozornost náhradním zdrojům vody a způsobům jejich aktivace v mimořádných podmínkách.

■ Monitorovací vrtý nebo kontrolní profily vodotečí

V rámci krizové připravenosti je vhodné věnovat mimořádnou pozornost objektům, které mohou snížit negativní působení událostí, především výstroji těchto zařízení a přenosům informací, například:

- vybavení náhradního zdroje příslušným zařízením s dálkovým přenosem informací, umožňujícím s časovým předstihem zjistit hrozící nebezpečí změny kvality surové povrchové nebo podzemní vody (obrázek 3),

- zvláště u povrchových zdrojů vod s nadmístním významem bezprostředně po zjištění prvotní informace o kontaminaci vody zahájit záchranné a likvidační práce (časový předstih zahájení záchranných prací má absolutní význam pro rozsah havárie a jejího dopadu na kvalitu surové vody ve zdroji),

- ve specifických podmínkách zvážit v plánech krizové připravenosti, který z monitorovacích vrtů může být využit pro potřeby nouzového zásobování vodou a v jakém rozsahu (následně jej v předstihu vystrojit pro tyto účely, včetně alternativních dodávek el. energie - stabilní, mobilní).

Důležitou úlohu, zvláště v krizových situacích při zhoršené nebo nestabilní kvalitě surové vody ve vodním zdroji v důsledku kontaminace, popřípadě jejího nedostatku, má kontinuální sledování kvality vody v úpravnách (obrázek 4). Zvláštní pozornost musí být věnována úrovni zdravotního zabezpečení vody nad běžné standardy používané v stabilních provozních podmínkách. Po dobu krize mohou být dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů ostatní požadavky na jakost pitné vody odlišné od standardních.

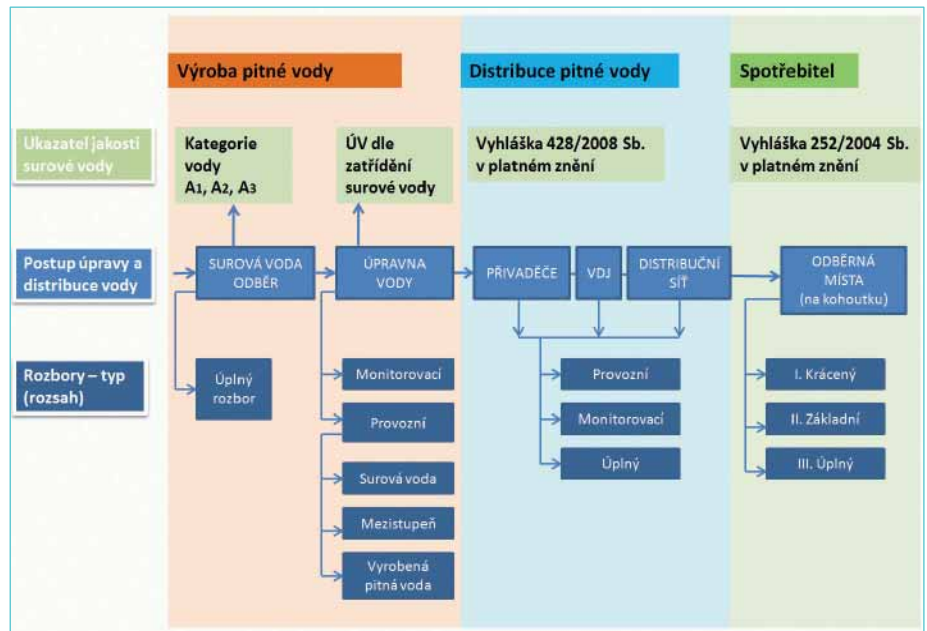
■ Proces sledování kvality vody v úpravně

Výrazná změna kvality surové vody způsobená zejména kontaminací nebezpečnými nebo zvláště nebezpečnými látkami může úpravnu vyřadit z provozu. Riziko nečekaného vyřazení snižuje on-line sledování:

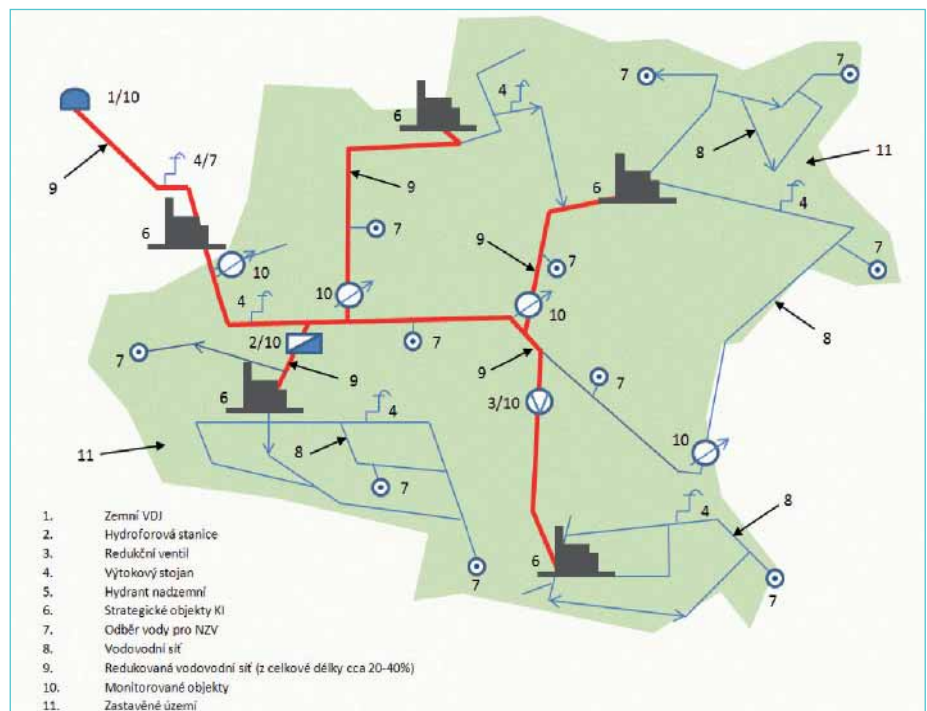
- kvality přívodu surové vody ze zdroje k úpravně včetně on-line informací o průtoku vody do úpravně v l.s^{-1} ,
- komplexní sledování procesu úpravy surové vody na vodu pitnou (obrázek 4),
- sledování výstupních parametrů o průtoku, tlaku a úrovni zdravotního zabezpečení pitné vody předstupem do distribučního systému.

■ Hodnocení a sledování bezpečnostních a provozních hodnot ve vodojemech

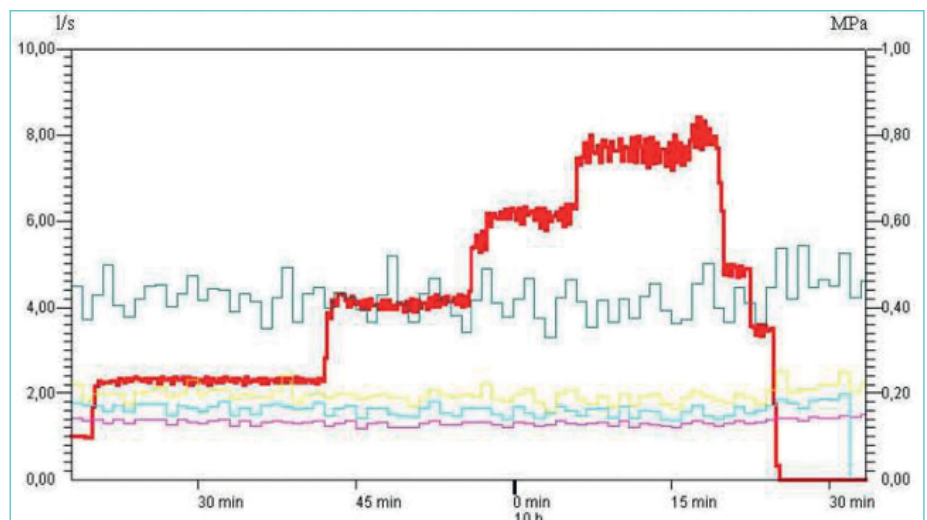
Dalším rizikovým vodárenským objektem z hlediska rizika narušení jsou vodojemy. Hrozí nejen akutní kontaminace pitné vody z antropogenních důvodů, ale při větším poškození objektu

Obrázek 4 Schéma sledování úpravy surové vody na vodu pitnou

Obrázek 5 Vzor alternativní redukce vodovodní sítě při vniku mimořádné události

Obrázek 6 Znáznornění požárního odběru v distribuční síti pitných vod

a jeho technologického vybavení násilným činem i narušení dodávek vody do distribučního systému. Pro snížení daného rizika je vhodné dálkově monitorovat a vyhodnocovat minimálně následující informace:

- sledování přítoku a odtoku vody z vodojemu a hodnocení doby jejího zdržení a čerstvosti,
- sledování teploty vody a následného řízení její obměny,
- hodnocení úrovně jejího zdravotního zabezpečení, popř. řízení její dochlorace,
- kontrola bezpečnostních prvků před vniknutím osob do objektu.

Vodojemy, které jsou součástí distribučního systému, vykazují sice vysoké riziko ohrožení, ale umožňují v současné době i poměrně snadnou a kvalitní možnost ochrany. Největším rizikem při nedostatku vody ve zdrojích pro nouzové dodávky především subjektům kritické infrastruktury a požární zabezpečení staveb je vlastní vodovodní síť, především její hydraulická účinnost. Za určitých podmínek může zčásti nebo zcela zamezit dodávkám vody prostřednictvím trubních řadů. Pro snížení tohoto rizika je nutné znát nejen aktuální hydraulické parametry sítě, ale také mít možnost, podle reálné situace, je v průběhu krizového stavu jednoduchým způsobem měnit.

■ Distribuční systémy pitných vod

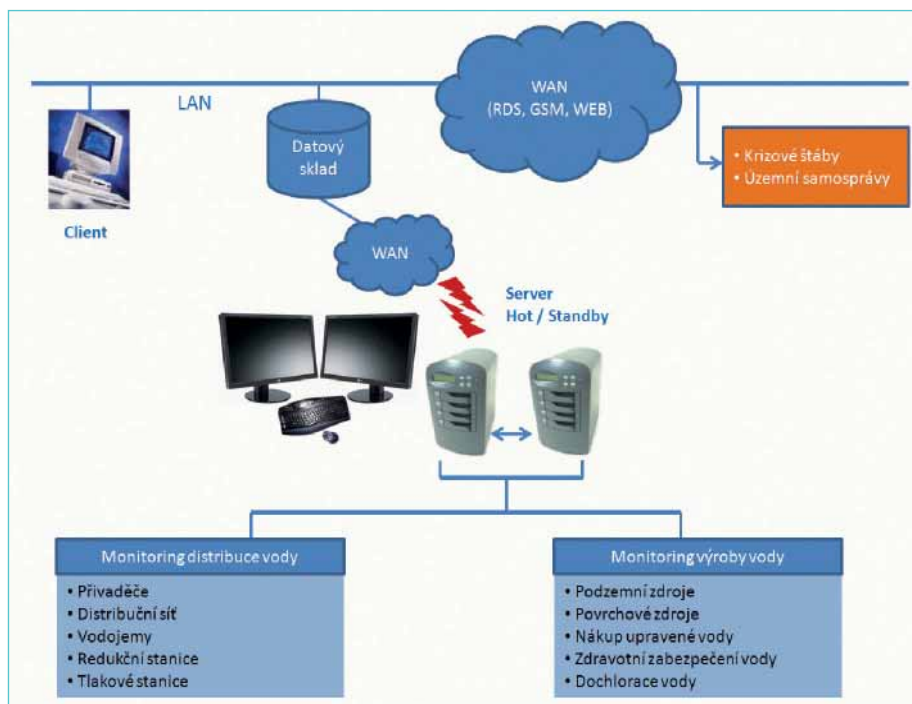
K nebezpečným částem výrobně distribučního systému patří jednoznačně vodovodní síť. Rizika sekundární kontaminace pitné vody zpravidla vznikají při haváriích a nedůsledném dodržování bezpečnostních zásad a provozních předpisů. Riziko nekontrolovaného šíření kontaminace pitné vody snižuje především:

- on-line sledování a hodnocení množství realizované vody v distribuční síti, tlakových pásmech, jejich sekcích, nebo monitorovacích zónách,
- sledování, případně dálkové řízení funkce redukčních ventilů (noční, denní režimy), přečerpávacích nebo tlakových stanic a dalších technologických objektů,
- možnost dálkového ovládání strategických armatur na přivaděcích, páteřních řadech a vybraných místech rozvodné vodovodní sítě.

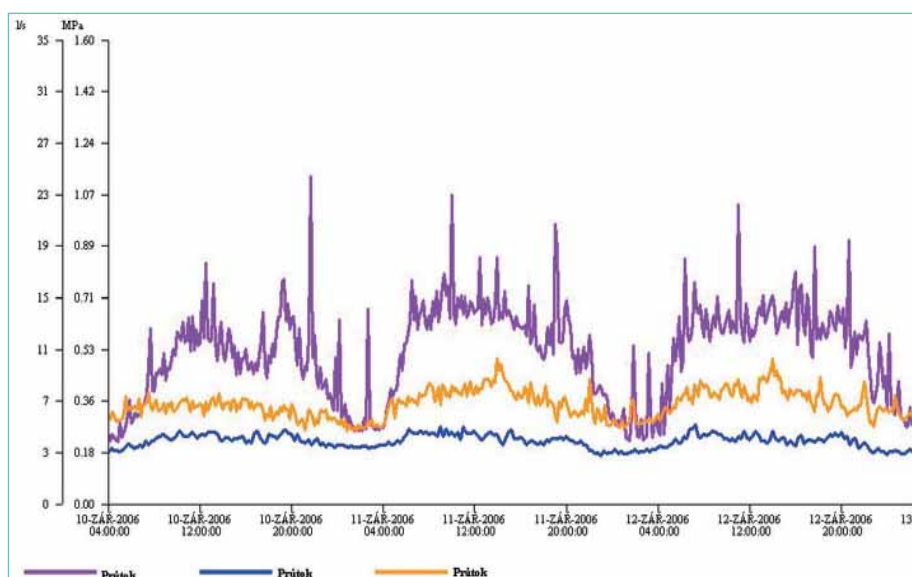
■ Zvýšení předpokladů zvládnutí mimořádné události nebo krizové situace při nedostatku vody

V distribučních systémech s extrémně vysokými ztrátami vody přesahujícími součet nouzových přímých dodávek vody z vodovodní sítě pro subjekty kritické infrastruktury a nouzových služeb ve vztahu ke kapacitě náhradního zdroje vody je vhodné v rámci krizového plánování postupovat následujícím způsobem:

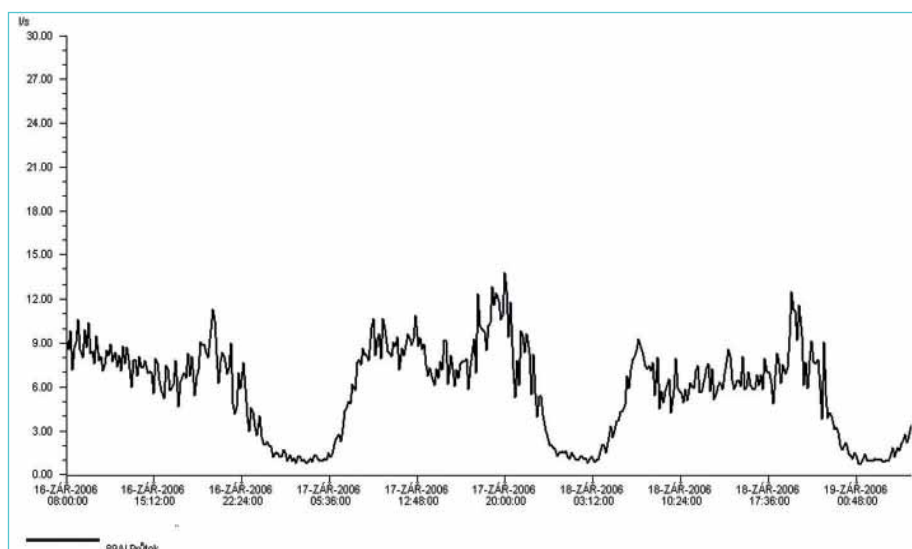
- na základě trvalého sledování a analýzy množství realizované vody, vody

Obrázek 7 Alternativní schéma systémového řízení procesů výroby a distribuce vody

Obrázek 8 Spektrální analýza průtoku vody v distribučním systému [5]

Obrázek 9 Distribuční síť umožňující bezpečné nouzové dodávky pitné a požární vody [6]

fakturované a nefakturované, vyhodnotit hydraulickou potenciální účinnost vodovodní sítě při nedostatku pitné vody v distribučním systému (např. bilanční pásma),

- stanovení slabých míst na vodovodní síti včetně posouzení jejich reálných technických parametrů,
- vyhodnocení negativního vlivu systému, nebo jeho částí, na nouzové přímé dodávky vody vybraným subjektům kritické infrastruktury při mimořádné události velkého rozsahu,
- simulace vlivu na požární bezpečnost zastavěného území, hydrantovou síť, výtokové stojany a plnicí místa včetně stanovení ověřených náhradních řešení,
- v rámci zpracování plánů krizové připravenosti vypracovat a hydraulicky ověřit vybrané úseky vodovodní sítě nebo vodovodní řady, které budou určeny pro potřeby nouzových služeb, výrobu potravin, zdravotní služby a náhradní odběrní místa požárních jednotek i při totálním nedostatku vody v systému (obrázek 5),
- při výrazném nedostatku vody ve zdrojích ponechat v provozu pouze část řadů s minimálními skrytými úniky vody nebo řady bez těchto úniků. Dodávky vody využívat pouze pro subjekty kritické infrastruktury,
- v době trvání krizového stavu zajistit pro občany nouzové dodávky pitné vody v rozsahu 5 l na osobu a den podobu prvních dvou dnů a v rozsahu 10 až 15 l na osobu a den od třetího dne dále (viz metodický pokyn Ministerstva zemědělství). [4]

Redukce délky vodovodní sítě musí být vždy přímo úměrná hydraulické účinnosti jednotlivých vodovodních řadů a geografickému umístění strategických spotřebitelů pitné vody. Další možností, jak zajistit po dobu nedostatku vody systému jejich nouzové dodávky, je přechodná redukce hydrodynamického tlaku a po dohodě s HZS ČR určení nouzových odběrních míst požární vody. Dohoda musí zohlednit nouzové možnosti vodovodního systému především u výtokových stojanů a plnicích míst. Pro tyto účely musí být vybráno nejen optimální místo, ale také z hydraulického hlediska odkoušeno, zda bude v nouzovém režimu dodávat požadované množství požární vody bez další ztráty hydrodynamického tlaku vody (obrázek 6).

Znárodně odběrné místo na vodovodní síti nebude ovlivňovat kvalitu vody pro jiné odběratele a může sloužit optimálně nejen k přímým hasebním účelům, ale i jako plnicí místo pro mobilní techniku.

Zvýšení možnosti operativního řízení procesů na vodovodní síti

Variabilní možnosti a operativní řízení ochrany vodních zdrojů, úpravných procesů a distribuce pitné vody, při současném trendu výrazného

snížování počtu zaměstnanců vodárenských společností o desítky procent proti původním stavům z přelomu století, je stále více závislé od automatizace programového vybavení (obrázek 7). Na úrovni řídicího procesu a možnosti rychlé reakce na řadu provozních událostí velmi často závisí konečný výsledek. Při vzniku mimořádné události nebo krizové situace se nutnost dálkového sledování zabezpečení objektů před úmyslným poškozením a ovládání strategických armatur násobí.

Vzhledem k tomu, že po jakékoliv manipulaci s armaturami se vlivem následných tlakových rázů podstatně zvyšuje riziko vzniku skrytých poruch, a tím dochází ke zhoršení krizové situace, nelze se reálně bez monitorovacích zařízení obejít. Vytvořené monitorovací sektory nebo zóny s objemovým měřením množství realizované vody v dané oblasti (s dálkovým přenosem těchto informací) vodárenské společnosti zaručují možnost rychlé reakce na potenciálně vzniklý nový stav a jeho řešení. Rychlost řešení nejen sníží problémy spotřebitelů vody, včetně subjektů kritické infrastruktury, ale především ušetří vodárenským společnostem akumulované množství vody ve vodojemech, při jejím nedostatku z náhradního zdroje. Z průtokového spektra vodovodní sítě nebo její vybrané části (obrázek 8), lze vždy z dostatečným předstihem zjistit, zda provozovatel distribučního systému má předpoklady mimořádnou událost zvládnout a jakými prostředky, nebo musí řešit situaci kooperací s jinými vodárenskými společnostmi, v krajním případě se Službou nouzového zásobování vodou [4].

Z obrázku je zřejmé, že v daném případě při zachování neredukované délky vodovodní sítě a přerušení výroby vody, dojde k vyprázdnění vodojemů a k potřebě zajištění nouzového zásobování vodou. Současně však musí i v předstihu vyřešit přímou dodávku pitné vody vybraným subjektům kritické infrastruktury a nouzových služeb. Jednou z mnoha variant je nalezení a časté ověřování takových tras vodovodní sítě pro tyto subjekty, které téměř nepůsobí ztrátami vody na redukované zásoby v krizové situaci (obrázek 9).

Závěr

Z příspěvku jednoznačně vyplývá, že vodárenské společnosti nebo majitelé vodovodů pro veřejnou potřebu k optimálnímu zvládnutí mimořádných událostí nebo krizových situací potřebují mít nejen dostatečnou odbornou kvalifikaci, kterou vyžaduje zákon [7], ale i technické prostředky, kterými mohou složitě procesy řídit. Je sice pravdou, že pořízení moderních účinných monitorovacích prostředků je poměrně nákladné, ale (jak lze doložit mnoha příklady od vodárenských společností, které je již v praxi využily) jejich ekonomická návratnost při optimálním umístění na vodovodní síti

a využívání nepřesahuje období pěti až deseti let. Jestliže ve standardních podmínkách provozování je lze u malých rozvodných systémů zvládnout i manuálně, tak po vzniku mimořádných událostí nebo krizových situací, především středních a velkých měst, jejich absence způsobí vždy výrazné hmotné i morální škody a současně sníží odbornou prestiž provozovatele. Optimalizace řídicích procesů ve vodárenství je při zcela jistém zdražování pracovní síly a cen za čerpání surové vody i zvyšujícím se počtu mimořádných událostí v následujících letech nezbytná. Aby se však dosáhlo nejvyššího stupně efektivity a provozního účinku, musí být pořizovateli systémů již v předprojektové fázi jasné, co od zařízení očekává a jak chce své představy a potřeby reálně naplnit. Současné možnosti techniky ve většině případů jsou schopny zcela potřeby naplnit. Uvedený článek v základním rozsahu naznačuje, že vzhledem k vyšším nárokům na služby zákazníků a naplnění zpřísněných podmínek krizové legislativy, je nejvyšší čas u vážících vodárenských společností zahájit realizaci nezbytných opatření pro řešení mimořádných událostí nebo krizových situací.

Literatura

- [1] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. *Sbírka zákonů 2000, částka 73, str. 3475 (2000).*
- [2] Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury.
- [3] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
- [4] Metodický pokyn Ministerstva zemědělství č.j. 102598/2011-MZE-15000 ze dne 30. května 2011, k zajištění jednotného postupu orgánů krajů, hlavního města Prahy, orgánů obcí a městských částí v hlavním městě Praze k zajištění nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou při mimořádných událostech a za krizových stavů Službou nouzového zásobování vodou (Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí, ročník 9, částka 3 ze dne 20. června 2011).
- [5] KROČOVÁ, Š.: *Havárie a řízení vodního hospodářství*, VŠB-TUO, Ostrava 2006, ISBN: 80-248-1246-0.
- [6] *Ostravské vodárny a kanalizace, a.s. Monitoring vodovodní sítě*. Ostrava 2006.
- [7] Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

doc. Ing. Šárka KROČOVÁ, Ph.D.,
VŠB-Techická univerzita Ostrava,
Ing. Bc. Milan LINDOVSKÝ, MBA,
VAE CONTROLS, s.r.o.,
foto Milan VÁVRU

Řešení problematiky ochrany před CBRN látkami a materiály v Evropské unii

V roce 2009 byl Radou Evropské unie schválen pro Evropskou unii (EU) klíčový dokument v oblasti CBRN - Akční plán EU pro boj s CBRN terorismem¹⁾ (dále jen „Akční plán“). Schválení tohoto dokumentu předcházela činnost několika pracovních skupin, která byla zahájena již na počátku roku 2008 a s menšími obměnami pokračuje doposud.

Vznik pracovní skupiny

První informace o záměru EU zřídit pracovní skupinu pro CBRN oblast pochází z ledna 2008. Tehdy byla Česká republika požádána o vyslání odborníků na první jednání pracovní skupiny nazvané *CBRN Task Force* (CBRN TF). Jednání se uskutečnilo 28. února 2008 a jeho hlavním účelem bylo seznámit účastníky s budoucí prací CBRN TF a se způsobem její organizace. Vzhledem k tomu, že se pracovní skupina měla zabývat širokým spektrem témat, byla rozdělena do tří samostatných podskupin (biologie, chemie, radiační/jaderná oblast). Členské státy (jejich koordinátoři pro jednotlivé oblasti z členských zemí) byly vždy vyzvány k nominaci účastníků jednání v závislosti na projednávaných tématech. Podskupiny CBRN TF se tedy scházely v různém složení a nebyly žádnými pevně ustanovenými seskupeními se stálými členy.

Podskupina pro oblast biologie se v průběhu roku sešla šestkrát a českou účast na jednáních zajišťoval Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Podskupina pro radiační/jadernou oblast se sešla čtyřikrát a účast na ní koordinoval také SÚJB. Podskupina pro oblast chemie se sešla třikrát a koordinátorem pro tuto oblast bylo Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (MV-GR HZS ČR). Jednání byla založena na podkladech zaslaných Evropskou komisí (dále jen „Komise“). Podklady byly koncipovány jako identifikace potřeb a problémů v dané oblasti s následným doporučením dalšího postupu nebo řešení (pouze na úrovni doporučení nikoli nařízení). Podklady byly během jednání projednány, Komisi upraveny podle závěrů z diskusí, poté zaslány účastníkům jednání k připomínce a následně účastníci po zapracování připomínek Komisí obdrželi výsledné materiály (z každého jednání CBRN TF vznikl jeden materiál).

Konference „Zvyšování CBRN bezpečnosti“

Činnost CBRN TF a jejích podskupin vyvrcholila v lednu 2009 na konferenci nazvané „Zvyšování CBRN bezpečnosti“, kterou Komise uspořádala v Praze. Konference probíhala formou tří oddělených workshopů podle jednotlivých podskupin (biologie, chemie, radiační/jaderná oblast) a plenárního zasedání. Diskutovalo se mimo jiné nad závěry

CBRN látky a materiály = chemické, biologické, radiologické a jaderné látky a materiály

CBRN – charakterizuje jevy a události s válečným i mírovým kontextem včetně aktů CBRN terorismu

CBRN terorismus = chemický, biologický, radiologický a jaderný terorismus - použití chemických zbraní, biologických a toxinových zbraní, radiologických zbraní a jaderných výbušných zbraní, bojových chemických látek a jiných toxických chemických látek, biologických agens a toxinů, jiných vysoce infekčních materiálů a radioaktivních látek jakož i jakékoliv teroristické akce proti chemickým, petrochemickým, biologickým a jaderným zařízením k vyvolání strachu nebo teroru

jednání podskupin CBRN TF a byla představena závěrečná zpráva o jejich činnosti (Report of the CBRN Task Force), která obsahovala celkem 264 různých doporučení, dělených do kapitol podle oblastí, tj. chemie, biologie, radiační/jaderná oblast. Každá kapitola se dále členila na tři části: 1. Prevence; 2. Detekce; 3. Přípravenost a odezva.

Přijetí Akčního plánu

Závěrečná zpráva CBRN Task Force se stala základem pro materiál, který byl v rámci EU připraven v první polovině roku 2009 a následně v červnu 2009 schválen Komisí. Tento materiál byl nazván EU CBRN Action Plan (dále jen „Akční plán“) a byl se členskými státy projednáván v rámci předsednictví Švédska (CBRN oblast byla jednou z hlavních priorit stanovených během švédského předsednictví), a to na jednáních pracovní skupiny pro civilní ochranu (PROCIV).

Akční plán je jakýmsi seznamem cílů v oblasti ochrany před CBRN látkami a materiály (zejména před zneužitím CBRN látek a materiálů pro účely terorismu) a prostředků k dosažení těchto cílů. Obsahuje doporučení pro oblast chemie, biologie a radiační/jadernou oblast, část plánu je věnována i tzv. horizontálním opatřením, tj. opatřením obecnější povahy, která se dají aplikovat pro všechny uvedené oblasti. V rámci každé z uvedených oblastí je řešena problematika prevence, detekce, připravenosti a odezvy. Každé doporučení je doplněno návrhem termínu, kdy by mělo být zavedeno, a návrhem toho, kdo by měl doporučení realizovat (např. členské státy, Komise).

Akční plán není právním nástrojem, má sloužit pouze jako prostředek ke snížení pravděpodobnosti vzniku CBRN

incidentů (zejména zneužití CBRN látek a materiálů pro účely terorismu) a minimalizaci jejich následků, nelze-li jejich vzniku zabránit. Tohoto cíle má být dosaženo implementací opatření popsaných v akčním plánu. Akční plán byl Radou Evropské unie schválen v samotném závěru švédského předsednictví, tj. v listopadu 2009.

Implementace Akčního plánu

Na počátku roku 2010 byla poprvé svolána CBRN poradní skupina (CBRN Advisory group), jejíž hlavní náplní práce je dohlížet na implementaci jednotlivých opatření Akčního plánu. Vzhledem k jeho rozsahu bylo i v tomto případě rozhodnuto o vytvoření pracovních podskupin pro jednotlivé oblasti (chemie, biologie, radiační/jaderná oblast). V rámci podskupin jsou projednávána konkrétní opatření Akčního plánu. CBRN poradní skupina činnost všech podskupin koordinuje, zabývá se horizontálními opatřeními, kompiluje výstupy jednotlivých podskupin a přenáší je na vyšší úroveň.

Jedním z klíčových cílů Akčního plánu bylo vytvořit seznamy vysoce nebezpečných CBRN látek a materiálů. Splnění tohoto úkolu bylo nezbytné pro další postup implementace opatření Akčního plánu, protože celá řada opatření se týká právě látek uvedených v těchto seznamech. Proto byla založena další podskupina CBRN poradní skupiny – tzv. podskupina pro tvorbu seznamů. Seznamy (Seznam vysoce nebezpečných chemických látek, Seznam vysoce nebezpečných biologických agens, Seznam vysoce nebezpečných radioaktivních látek a jaderných materiálů) byly na základě návrhů a připomínek jednotlivých členských států dokončeny na konci roku 2010.

V průběhu roku 2011 činnost CBRN poradní skupiny a jejích podskupin

¹⁾ 15505/1/09 REV 1 - Council conclusions on strengthening chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) security in the European Union - an EU CBRN Action Plan – Adoption.

Dne 20. března 1995 provedla japonská náboženská sekta Óm šinrikjó teroristický útok na tokijské metro, při kterém použila vysoce toxickou nervově paralytickou látku sarin. K jeho provedení byla záměrně vybrána ranní dopravní špička, kdy prostory metra byly přeplněny cestujícími. Při útoku bylo bezprostředně usmrceno 12 osob, dalších několik desítek osob zemřelo v jeho důsledku.

pokračovala (jednotlivé podskupiny se scházely přibližně třikrát ročně, poradní skupina se sešla dvakrát). Českou účast na jednáních i nadále zajišťovalo MV-GR HZS ČR společně se SÚJB.

S implementací Akčního plánu je spojena celá řada dalších aktivit. Jedná se zejména o studie, které budou většinou zahájeny v průběhu roku 2012. Byla vytvořena také řada dotazníků a anket, jejichž cílem bylo zjistit, jak mají danou oblast ošetřenou jednotlivé členské státy, kde dosud přetrvávají nedostatky, kde mohou vznikat problémy atd. Řada projektů v CBRN oblasti proběhla také v rámci bezpečnostního výzkumu (program FP7). V letech 2007 až 2011 to bylo asi 30 projektů v hodnotě přibližně 100 milionů EUR. V letech 2012 až 2013 je plánováno uskutečnění dalších 10 až 15 projektů²⁾.

Jeden z útvarů Komise, generální ředitelství pro humanitární pomoc (DG ECHO), zahájil v roce 2011 program, jehož hlavním cílem je implementace Akčního plánu pro oblast civilní ochrany. Snahou DG ECHO je v rámci tohoto

programu zajistit koordinaci a spolupráci všech zúčastněných subjektů na implementaci opatření Akčního plánu, která se týkají zejména oblasti připravenosti a odezvy v CBRN oblasti. Pro tento účel založilo DG ECHO pracovní skupinu (Working Group on EU CBRN Resilience in Civil Protection), v rámci které budou diskutována vybraná opatření Akčního plánu (zejména opatření týkající se mezinárodních cvičení zaměřených na CBRN problematiku, modulů civilní ochrany, tréninku a výcviku zasahujících a tvorby příručky pro zasahující pod názvem Emergency Response Guidebook for first responders). Činnost této pracovní skupiny bude pokračovat i v letošním roce.

Výhled do budoucna

Na konci roku 2011 byly členské státy požádány o poskytnutí podkladů o stavu implementace Akčního plánu. Tyto podklady byly za Českou republiku zpracovány MV-GR HZS ČR ve spolupráci se SÚJB a na začátku roku 2012 odeslány Komisi,

která ze všech obdržených podkladů sestaví zprávu o implementaci pro Radu Evropské unie. S podobou této zprávy by měly být členské státy seznámeny v rámci jednání jednotlivých pracovních podskupin a CBRN poradní skupiny, jejichž činnost bude pokračovat i v letošním roce. Stejně tak lze předpokládat pokračování velmi dobré spolupráce MV-GR HZS ČR a SÚJB, umožňující zajistit českou účast na těchto jednáních a také český podíl na materiálech, které v rámci činnosti pracovních skupin vznikají.

Ačkoliv Akční plán není právně závazným dokumentem, může posloužit jako nástroj pro ověření, čeho bylo již v jednotlivých členských státech v CBRN oblasti dosaženo a co dosud chybí, a také jako inspirace pro to, co by ještě mělo být zavedeno. V neposlední řadě slouží jako velice užitečná platforma pro diskusi a výměnu zkušeností v této oblasti.

kpt. Ing. Silvie KOCIÁNOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv redakce

²⁾ Blíže informace o rámcovém programu FP7 jsou k dispozici na stránkách http://cordis.europa.eu/fp7/security/home_en.html.

Když voláte 112

RADY - TIPY - REPORTÁŽE - ROZHOVORY

- Stal se vám úraz?
- Vaše bydlení je v ohrožení?
- Někdo vás přepadl?

Mluvíme o lidech, kteří si vybrali povolání, při kterém denně riskují svůj život, aby jiný zachránili.

Večerní Radiožurnál

každý den ▶ 20.00 - 23.00 h

více informací na webu ▶

radiozurnal.cz

Radiožurnál
ČESKÝ ROZHLAS 1
Vědět víc.

FIRE JACK
STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

Ekologické • Ekonomické • Efektivní

BESYCO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Ivo Mitáček získal nejvyšší profesní ocenění

Mezi nejvýznamnější ocenění novinářské práce patří cena Mluvčí roku, kterou každoročně vyhlašují a udělují Český klub mluvčích a Komora Public Relations. Za rok 2011 získal toto ocenění kpt. Mgr. Ivo Mitáček, tiskový mluvčí Hasičského záchranného sboru Zlínského kraje.

Smyslem ankety je ocenit mluvčího, který v minulém roce, podle názoru hodnotitelů, nejvíce ze všech mluvčích projevil odbornou kvalitu a přispěl k popularizaci této profese a etických principů s ní spojených. Udělení ceny se řídí velmi jasnými pravidly a výběr kandidátů probíhá v několika kolech. Absolutního vítěze vybírají osobnosti, které se v minulosti významně zasloužily o popularizaci a rozvoj profese mluvčích.

Na počátku letošního roku Český klub mluvčích a Komora Public Relations oslovily na šest set osobností veřejného života, odborníků v oblasti Public

Relations a dalších příbuzných oborů, mezi nimi více než 400 novinářů působících v České republice, s tím, aby nominovali kandidáty. Z došlých nominací vybralo čestné kolegium mluvčího roku 2011.

Tiskový mluvčí HZS Zlínského kraje kpt. Mgr. Ivo Mitáček získal hned dvě ocenění. Nejprve byl oceněn jako nejlepší mluvčí státních orgánů a organizací v roce 2011 a následně byl vyhodnocen jako mluvčí roku v České republice v roce 2011.

Udělené ocenění je o to významnější, že poprvé v historii oceňování mluvčích se vítězem stal kandidát z krajské úrovně a navíc příslušník bezpečnostní složky.

Ivo Mitáček dosáhl tímto oceněním vrcholu v kariéře tiskového mluvčího zcela zaslouženě. Již více než osm let vysocí profesionálním a nezaměnitelným způsobem prezentuje veřejnosti činnost nejen příslušníků HZS Zlínského kraje, ale výrazně také přispívá k pozitivnímu vnímání poslání a činnosti Hasičského záchranného sboru ČR.

plk. Ing. Jiří VOLÁK, foto archiv HZS Zlínského kraje

Expozice požární ochrany ve Zbirohu otevírá své brány návštěvníkům

Zahájení letošní sezony v Expozici požární ochrany Hasičského záchranného sboru České republiky ve Zbirohu se uskuteční v sobotu 5. května 2012. Kromě nově upravených expozic v halách budou k vidění ukázky funkční historické hasičské techniky, vystoupení nejmladších hasičů ve věku od tří do pěti let z Kralovic, vystoupení country kapel apod. Program začíná v 10.00 hodin.

Ve znamení novinek

Pro letošní sezonu se podařilo zajistit několik nových a zajímavých exponátů – například požární automobily Praga RN, Mercedes Benz (rok výroby 1934), BMW 316 VA, Tatra 148 T2 HR, nebo několik koněspřežných motorových stříkaček s motory. V jednání je zapůjčení zajímavého exponátu z Muzea Tatro Kopřivnice.

V expozici byly postaveny menší funkční a dekorativní stavby, jako malý kinosál a kůlna s požárními stříkačkami, připravuje se výstavba stánku s rychlým občerstvením. Pro cyklisty je k dispozici stojan na kola, a v případě potřeby možnost zapůjčení nářadí na základní opravu kola nebo kompresor na dohuštění pneumatik. Před dokončením jsou nové webové stránky expozice.

Nejen prohlídka exponátů

Pro letošní sezonu jsou připraveny také další doprovodné akce. Za zmínku stojí cílová jízka Klubu historických vojenských a užitkových vozidel, kdy do areálu ve Zbirohu přijede více než stovka autoveteránů. Jízda se uskuteční v neděli 10. června, příjezd vozidel se předpokládá ve 12.00 hodin. Tato akce volně naváže na loňský závěr sezony, kdy expozici navštívili členové pražského Harley klubu na více než stovce krásných motocyklů.

Vyvrcholením sezony pak bude druhý ročník Zbirožského hasičského tatrování, který se uskuteční 8. září 2012. Vzhledem k tomu, že první ročník této akce se setkal s mimořádným

ohlasem, organizátoři věří, že loňský počet účastníků i návštěvníků bude letos překonán.

V měsíci květnu v expozici očekáváme jejího desetitisícového návštěvníka!

Návštěvní hodiny

Expozice bude v letošním roce otevřena od 1. května do 30. září. Přístupná bude každý den od 09.00 do 17.00 hodin. Začátek poslední prohlídky je v 16.00 hodin.

Kde nás najdete

Expozice požární ochrany Hasičského záchranného sboru České republiky se nachází na území města Zbiroh, v areálu nedaleko zbirožského zámku. Pro návštěvníky, kteří přijedou automobily, je připravena dostatečná parkovací kapacita.

Adresa: Švabínská ulice, Zbiroh-Švabín, Loc: 49°51'29.34"N 13°45'7.911"E.

Petr BÍZA, vedoucí Expozice požární ochrany HZS ČR ve Zbirohu, foto Milan VÁVRŮ

Pragoalarm/Pragosec 2012 a požární ochrana budov

Ve dnech 5. až 7. června letošního roku se v areálu Výstaviště v Praze-Holešovicích uskuteční v pořadí již 19. ročník mezinárodního veletrhu zabezpečení a požární ochrany Pragoalarm/Pragosec. Organizátor veletrhu, společnost Incheba Praha, a.s., připravuje pro vystavovatele a jeho návštěvníky bohatý doprovodný program.

Jeho součástí bude tradičně řada odborných konferencí a seminářů. Mezi nejzajímavější lze určitě zařadit seminář na téma **Požární ochrana budov**, který se uskuteční 7. června v prostorách Průmyslového paláce. Odbornými partnery semináře jsou MV-generální ředitelství HZS ČR, Profesní komora požární ochrany a portál TZBinfo.

Hlavním obsahem semináře budou aktuální problémy a nové trendy v předmětné oblasti – připravované změny v legislativě, navrhování hromadných garáží pro vozidla s pohonem na plynná paliva, nové normy pro elektrickou požární signalizaci, požární odvětrávání budov,

foto Milan VÁVRŮ

systémy technického zařízení budov pro požární únikové cesty nebo požadavky na konstrukce kontaktních zateplovacích systémů z hlediska požární ochrany.

Část semináře bude věnována požární ochraně historických budov a kulturních památek. Adaptace historických budov na nové využití a ochrana památek vyžadují věnovat velkou pozornost jejich požární bezpečnostnímu zabezpečení.

Citlivá je zejména instalace vhodného typu požární bezpečnostního zařízení. Účastníci získají informace o tom, jak se k instalaci staví památkáři, jaké způsoby požárního zabezpečení vyžadují orgány státní správy nebo jaké systémy a jakým způsobem se dnes při rekonstrukcích historických budov aplikují. Budou představeny konkrétní případové studie, např. požární zabezpečení Pražského hradu.

PRAGUE SECURITY DAYS 2012 v novém termínu

V předchozích číslech našeho časopisu jsme Vás informovali o přípravách 4. ročníku mezinárodní přehlídky – veletrhu nejnovějších trendů bezpečnostní techniky, systémů a služeb Prague Fire & Security Days a IX. ročníku Mezinárodní konference bezpečnostního managementu – KBM 2012, které se měly uskutečnit pod společným názvem PRAGUE SECURITY DAYS 2012 ve dnech 22. až 24. května 2012 ve výstavních a kongresových prostorách Kongresového centra v Praze.

konat v novém, podzimním termínu, který zatím není přesně stanoven.

Veškeré informace, novinky a zajímavosti týkající se obou akcí, jsou průběžně uváděny na stránkách www.praguesecuritydays.cz.

Jak nám sdělil organizátor veletrhu, společnost Mascotte s.r.o., z organizačních důvodů se obě akce v plánovaném termínu neuskuteční a budou se

redakce

Sportovní klub HZS hl. m. Prahy a MV-generální ředitelství HZS ČR pořádají 3. ročník

Jarního běhu Kunratickým lesem

pro všechny příslušníky a občanské zaměstnance HZS ČR, zaměstnance HZS podniků a členy jednotek SDH obcí

Podrobné propozice závodu na www.skhasicipraha.cz

Termín: 4. 5. 2012

Místo: Kunratický les – altán u hotelu Globus, přibližně 1 km od stanice metra Roztyly. Automobily je možné zaparkovat na parkovištích v blízkosti hotelu Globus.

Start: 11.00 hodin

Trat: 1 okruh dlouhý asi 5 km, členitý terén, lesní cesty

Startovné: 100 Kč (v ceně občerstvení). Platba startovného na místě.

Kategorie: A - muži 18 – 34 let

B - muži 35 – 49 let

C - muži nad 50 let věku

D - ženy

Přihlášky zaslat do 30. 4. 2012 na adresu:

valentova@hzmepnet.cz,

kvetoslava.valentova@hzmepnet.cz, nebo telefonicky na 950 850 423, 731 450 097 – Květa Valentová.

Summary

Comprehensive help and support

In 2011 the Police Officers and Firefighters Foundation - Mutual Assistance in Distress took care of 63 children of 43 single-parent families, and 45 disability pensioners from the former police officers and firefighters. To help bereaved children and invalids over seven and a half million CZK (300,000 EUR) were made. p. 2

Looking for feasible and optimal solutions

In May 2012 the Government will begin negotiations on the concrete form of the national budget for the years 2013 and 2014. Possible impacts of budget reductions, as well as possible solutions dealing with the difficult economic situation, were the topic of an interview with Colonel. Eng. Drahošlav Ryba, Director General of the Fire & Rescue Service of the Czech Republic. p. 4

Intervention complicated by explosions

In February 2012 a major fire occurred in a cylinders bottling facility in the TOME GAS Company in the Písek district, South Bohemia. Fire quickly spread and supported by numerous explosions of pressure vessels with propane-butane caused complete destruction of the object. p. 6

Homeless people and fire prevention

Homeless people are not only frequent victims of fires. Nowadays, the numbers of fire related to their activities is increasing. p. 9

Integrated Safety Centre

In the beginning of 2011 the Integrated Safety Centre in Ostrava, the capital of Silesia, was put into operation. Co-financing from the European Union resources managed to build this workplace that is unique not only in the Czech Republic, but also in Europe. p. 12

No single day without intervention

The Fire Brigade of the Třinecké železářny, Inc. (Třinec Ironworks) in Silesia, provides fire protection not only within the company area, but also in other plants and subsidiaries outside that area. p. 17

Psychology for operational management

In the beginning of 2012 the project, focused on psychological preparation of personnel in operation centres and call centres for 112 Emergency Call Number of FRS CR, was completed. p. 20

Protection of water supply engineering

Public water-supplies, which are part of public infrastructure of the State in the area of water resources management, are extremely important for maintaining emergency services after an emergency or in a crisis situation. p. 24

Protection against CBRN agents and materials

In 2009, the Council of the European Union approved a key document in the field of CBRN within the EU countries. The EU Action Plan to combat CBRN terrorism is presented. p. 30

Fire Alarm

An electrical fire alarm system is still one of the most reliable basic elements for active fire protection. Using of fire alarms can prevent major material losses, even losses of human life and injuries. Supplement

Allseitige Hilfe und Förderung

2011 sorgte die Stiftung der Polizisten und Feuerwehrleute – die gegenseitige Hilfe in Not für 63 Kinder aus 43 Familien, deren Elternteil im Dienst ums Leben kam, und um 45 behinderte Rentner – ehemalige Polizisten und Feuerwehrleute. Für diese Hilfe wurden mehr als siebeneinhalb Millionen CZK ausgegeben. S. 2

Wir suchen nach realen und optimalen Auswegen

Im Mai werden die Gespräche der Regierung zur konkreten Gestaltung des Staatshaushaltes für die Jahre 2013 und 2014 eingeleitet. Mögliche Auswirkungen der Kürzung des Budgets, sowie auch mögliche Auswege für die Bewältigung der komplizierten ökonomischen Lage waren ein Gegenstand des Gesprächs mit Oberst Dipl.-Ing. Drahošlav Ryba, dem Generaldirektor des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik. S. 4

Einsatz durch Explosionen erschwert

Im Februar 2012 brach im Gasflaschenwerk TOME GAS im Kreis Písek ein Brand aus, der sich rasch ausbreitete. Zahlreiche Explosionen von Propangasflaschen hatten die völlige Zerstörung des Objektes zur Folge. S. 6

Obdachlose und der Brandschutz

Obdachlose sind nicht nur häufige Brandopfer. Es steigt auch die Zahl von Bränden, die mit der Tätigkeit der Obdachlosen zusammenhängen. S. 9

Integriertes Sicherheitszentrum

In Ostrava wurde Anfang 2011 das Integrierte Sicherheitszentrum in Betrieb genommen. Durch die EU-Kofinanzierung gelang es, eine Integrierte Leitstelle aufzubauen, die nicht nur in Tschechien, sondern auch in Europa einzigartig ist. S. 12

Kein Tag ohne Einsatz

Das Feuerwehr-Rettungskorps der Eisenhütte von Třinec, AG, gewährleistet den Brandschutz im Areal des Werkes, darüber hinaus aber auch in anderen Betrieben und Tochtergesellschaften außerhalb des eigenen Geländes. S. 17

Psychologie für die Operationsleitung

Anfang 2012 wurde ein Projekt fertiggestellt, das die psychologische Ausbildung der Mitarbeiter der Leitstellen und der Notrufzentralen 112 im Feuerwehr-Rettungskorps zum Ziel hat. S. 20

Schutz der Wasserwerke

Wasserleitungen für den öffentlichen Bedarf, die einen Bestandteil der öffentlichen Infrastruktur des Staates im Bereich der Wasserwirtschaft bilden, haben eine herausragende Bedeutung für die Aufrechterhaltung von einer Reihe von Not-Dienstleistungen nach dem Eintreten einer Notlage oder Krisensituation. S. 24

Schutz vor CBRN-Stoffen und -Material

2009 wurde vom Rat der EU ein für den CBRN-Bereich wichtiges Schlüsseldokument verabschiedet – der EU-Aktionsplan für die Bekämpfung des Terrorismus, einschließlich der CBRN-Anschläge. S. 30

Elektrische Brandsignalisation

Eines der zuverlässigsten Grundelemente des aktiven Brandschutzes ist die elektrische Brandsignalisation. Mit diesem Mittel können Verluste von Menschenleben, hohe Sach- und Gesundheitsschäden verhindert werden. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cíkhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek – předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž – místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošec, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 19. března 2012 • Číslo 4/2012 vychází 11. dubna 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv SDH Brandýs nad Labem

Hasiči na Slovensku

Většina aktivit na úseku boje s požáry a jinými negativními důsledky přírodních katastrof nebo antropogenních havárií spočívá na profesionálních hasičích, zřízených státem. Jejich činnost je doplňována dobrovolnými hasiči, kteří se obdobně jako v sousedním Polsku nebo České republice více nebo méně potýkají s nedostatkem finančních prostředků, především na novou požární techniku. Jako velice pozitivní krok se projevilo převzetí bývalých záchranných útvarů civilní ochrany a jejich využití jako celostátních prostředků pro nasazení ve specifických případech.

Legislativa

Základními právními předpisy na úseku ochrany před požáry a v oblasti úpravy služebního poměru příslušníků Hasičského a záchranného sboru jsou zákon č. 314/2001 Z. z., o ochraně před požáry, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné upravuje úkoly Dobrovolné požární ochrany Slovenské republiky a jiných občanských sdružení na úseku ochrany před požáry, a zákon č. 315/2001 Z. z., o Hasičském a záchranném sboru, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje zřízení, postavení, úkoly, organizaci a řízení Hasičského a záchranného sboru.

Zřizovatelem Hasičského a záchranného sboru (dále jen „HaZS“) je stát prostřednictvím Ministerstva vnitra SR, jehož je HaZS sekce. Dobrovolná požární ochrana Slovenské republiky (dále jen „DPO“) je jednotným, účelovým, humánním a politicky nezávislým dobrovolným občanským sdružením ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Organizace

Rozhodující podíl činnosti na úseku ochrany před požáry a dalšími nevojenskými ohroženími má HaZS, který má přibližně 4000 příslušníků a 110 stanic. V rámci DPO je organizováno asi 100 000 dobrovolných hasičů působících ve zhruba 3000 sborech.

HaZS tvoří:

- prezidium,
- osm krajských ředitelství,
- 49 okresních ředitelství a Hasičský a záchranný útvar Hlavního města Bratislavy,
- pět zařízení (tři záchranné brigády, Požárně-technický a expertizní ústav, Střední škola požární ochrany).

Významnou úlohu hrají záchranné brigády, které jsou celostátním požárním a záchranným prostředkem HaZS. Jsou dislokovány v Malackách, Žilině a Humenném a pokrývají tak rovnoměrně celé území SR.

Prezidium HaZS je vydavatelem odborného měsíčníku s názvem Spravodajca – protipožární ochrana a záchranná služba.

Organizační struktura dobrovolných hasičů, obdobně jako HaZS, odpovídá územně administrativnímu členění státu s tím,

že základní organizační jednotkou je dobrovolný hasičský sbor. V rámci publikační činnosti vydává DPO časopisy Požiarnik (slovenský jazyk) a Tüzoltó (maďarský jazyk).

Úkoly

Mezi hlavní úkoly hasičů patří především:

- zdolávání požárů,
- poskytování pomoci a provádění záchranných prací při haváriích, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech,
- poskytování pomoci při ohrožení života a zdraví osob,
- provádění záchranných prací při nouzovém odstraňování staveb a lekových bariér.

Hlavním úkolem záchranných brigád HaZS je přímá podpora nasazených jednotek PO při likvidaci požárů, provádění záchranných prací při haváriích, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Jsou nasazovány zejména na likvidaci následků mimořádných událostí velkého rozsahu, kde je nutná masová a dlouhodobá činnost odborníků a speciální techniky, kterou běžné jednotky HaZS nedisponují. Jejich činnost je zaměřena především na:

- provádění záchranných a likvidačních prací v součinnosti s dalšími složkami IZS,
- vybudování a provozování pohotovostní kapacity dlouhodobého ubytování pro 400 osob v rámci humanitární pomoci.

Celkově je v záchranných brigádách včetně společného řídicího orgánu zařazeno asi 700 osob.

Při plnění úkolů hasiči spolupracují se státními orgány, orgány samosprávy, právníckými osobami, občanskými sdruženími a fyzickými osobami.

Hrazení nákladů

HaZS je rozpočtová organizace, jejíž náklady jsou hrazeny ze státního rozpočtu cestou zvláštní kapitoly Ministerstva vnitra SR. Jen nepatrná část nákladů je hrazena z jiných, převážně sponzorských prostředků.

Financování DPO se uskutečňuje hlavně z příspěvků a dotací veřejné správy, dále ze sponzorské činnosti a také z příjmů z vlastní činnosti.

Vzdělávání

Střední škola požární ochrany Ministerstva vnitra SR je dislokována v Žilině a jako zařízení HaZS plní funkci střední odborné školy a rezortního vzdělávacího zařízení na úseku ochrany před požáry. Poskytuje úplné střední i vyšší odborné vzdělání formou dálkového studia. Neposkytuje vzdělávání absolventům základní školy v denním studiu.

DPO má svoji odbornou školu v Martině, která formou dálkového studia a krátkodobých kurzů připravuje technické a řídicí pracovníky pro všechny správní úrovně.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

PRAGOALARM

19. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKY, SYSTÉMŮ A SLUŽEB
19TH INTERNATIONAL FAIR OF SECURITY EQUIPMENT, SYSTEMS AND SERVICES

PRAGOSEC

19. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU POŽÁRNÍ OCHRANY A ZÁCHRANNÝCH ZAŘÍZENÍ
19TH INTERNATIONAL FAIR OF FIRE PROTECTION AND RESCUE EQUIPMENT

5. - 7. 6. 2012

Výstaviště Praha - Holešovice

**NOVÝ
TERMÍN**

www.pragoalarm.cz

**NOVÁ KONCEPCE !
ZABEZPEČENÍ STAVEB
A STAVENÍŠŤ, SYSTÉMY
INTELGENTNÍCH
BUDOV**

**INCHEBA
EXPO PRAHA**

Pod záštitou ministra vnitra

Generální partner

Odborní partneři

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Elektrická požární signalizace

navrhování, projekce, montáž, provoz a údržba

plk. Ing. Zdeněk HOŠEK,
foto František ŠPAČEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Elektrická požární signalizace

navrhování, projekce, montáž, provoz a údržba

Nové poznatky z oblasti systémů elektrické požární signalizace (dále jen „EPS“) a jimi ovládaných nebo monitorovaných zařízení, ovlivněné novými evropskými normami pro navrhování a zkoušení komponentů zařízení EPS, vyvolaly společenskou potřebu řešit tuto problematiku v zájmu ochrany veřejných zájmů a s využitím dostupných evropských technických dokumentů, specifikací a národních standardů členských států EU alespoň na národní úrovni, a to způsobem odpovídajícím současnému stavu vědy a techniky.

Vznik, rozvoj a šíření požáru v objektech závisí na mnoha činitelích. Obecně lze však říci, že požární bezpečnost stavby lze velmi pozitivně ovlivnit aplikací příslušných prvků aktivní požární ochrany. Jedná se především o použití vyhrazených druhů požárně bezpečnostních zařízení (dále jen „PBZ“), jimiž lze zajistit včasnou detekci a lokalizaci požáru nebo dokonce samočinně potlačit požár.

Jedním z nejspolehlivějších základních prvků aktivní požární ochrany je EPS, která spolu se zařízením dálkového přenosu, zařízením pro detekci hořlavých plynů a par, stabilním a polostabilním hasicím zařízením, automatickým protivýbuchovým zařízením, zařízením pro odvod kouře a tepla a s požárními klapkami tvoří skupinu tzv. vyhrazených PBZ. EPS zajišťuje automaticky nebo prostřednictvím osob včasnou a rychlou detekci, identifikaci a lokalizaci vzniku ohniska požáru, a to včetně vyhodnocení situace a vyhlášení požárního poplachu. Hlavním účelem systémů EPS je tedy především minimalizace doby volného rozvoje požáru v objektech. Tato funkce je zajišťována prostřednictvím souboru hlásičů požáru v hlásicích linkách připojených na ústřednu EPS, která může navíc monitorovat nebo řídit další napojená doplňující nebo ovládaná zařízení, včetně akustické a optické signalizace. Nasazením zařízení nebo systému EPS je tak možné zabránit vzniku velkých materiálních ztrát a v horších případech i ztrátám na lidských životech a poškození zdraví.

■ Zařízení a systémy EPS

Zařízením EPS se rozumí soubor hlásičů požáru, tlačítkových hlásičů, propojovacích kabelů, kabelových tras, ústředny EPS a dalších komponentů, vytvářejících zařízení, kterým se akusticky i vizuálně signalizuje příslušný stav a vytváří se předpoklady pro příslušná protipožární opatření. Systém EPS se skládá ze zařízení EPS a z veškerých připojených ovládaných, doplňujících anebo monitorovaných zařízení (obrázek 1).

Pozn.: Šedě vyznačené komponenty jsou součástí zařízení EPS podle ČSN EN 54-1:2011.

■ Zásady pro navrhování zařízení EPS

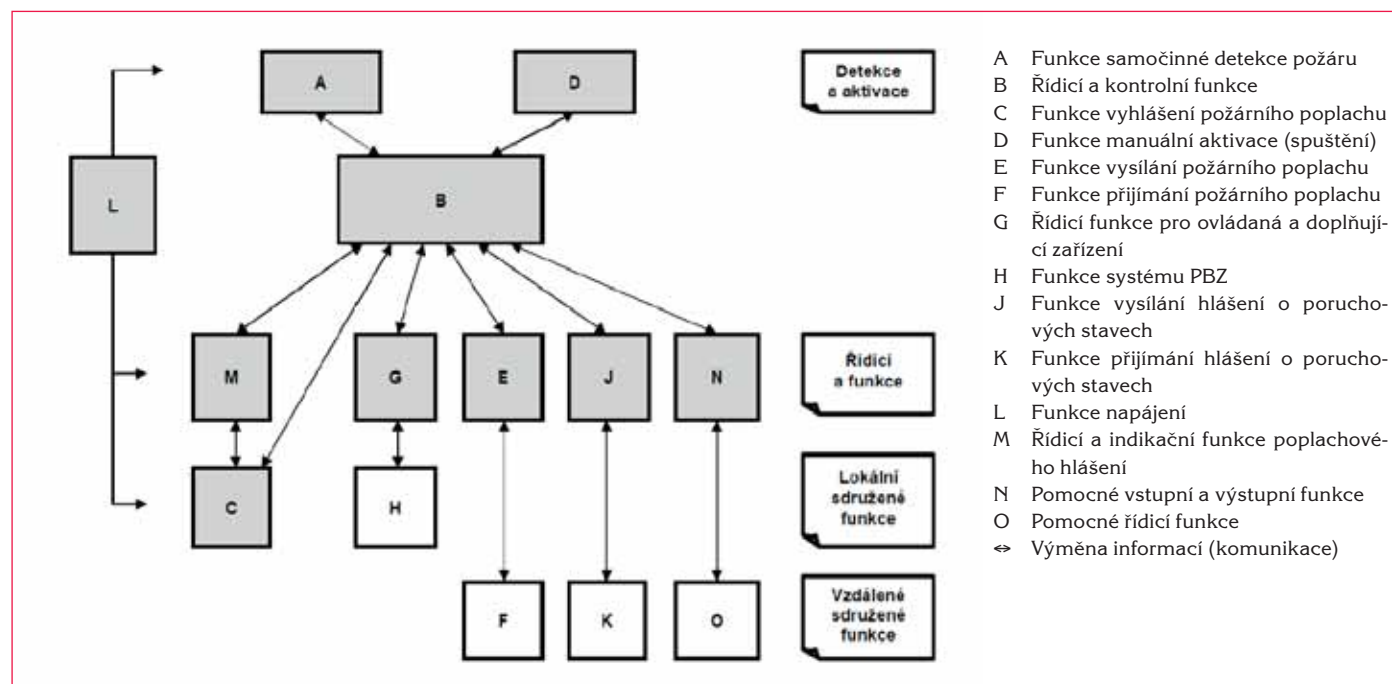
Smyslem projektové činnosti při navrhování zařízení EPS je dosažení maximálního využití technických možností tohoto PBZ za minimálních ekonomických nákladů, a to při současném dodržení

- požadavků právních předpisů,
- normativních požadavků,
- technických návodů nebo předpisů výrobců systémů EPS s přihlédnutím k legitimním požadavkům investora.

Navrhování zařízení EPS je v podrobnostech upraveno ustanovením § 5 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) takto:

- při navrhování zařízení EPS se postupuje podle normativních požadavků – neexistují-li, pak podle projekčních předpisů výrobců a dovozců těchto zařízení,
- návrhy zařízení EPS jsou nedílnou součástí projektové dokumentace stavby – požárně bezpečnostního řešení (PBR – § 41 vyhlášky č. 246/2001 Sb.),
- projektování vyhrazených druhů PBZ je vybranou činností ve výstavbě, která může být vykonávána pouze prostřednictvím osoby způsobilé pro tyto činnosti – projektanta (§ 158 a § 159 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), § 12, § 18 a § 19 zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů).

U dvou a více vzájemně se ovlivňujících druhů PBZ musí projekt řešit jejich základní funkce a priority. Koordinaci při zpracování projektové dokumentace v takovém případě zabezpečuje zpracovatel PBR – projektant.

Obrázek 1 Funkce a komponenty zařízení a systému EPS

Předpisy pro navrhování a projektování zařízení a systémů EPS

Při navrhování zařízení a systémů systémů EPS je vždy nutné vycházet z právních předpisů a technických norem. Zřetel se přitom klade na především na požadavky právních předpisů a na technické podmínky vyplývající z českých technických norem a návodů výrobců, na které se tyto právní předpisy odvolávají. Jde zejména o:

- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášku č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci),
- vyhlášku č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.,
- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášku č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění vyhlášky č. 20/2012 Sb.,
- vyhlášku č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy, o obecných technických požadavcích na výstavbu v hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášku č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb,
- ČSN 34 2710 - Elektrická požární signalizace - Projektování, montáž, užívání, provoz, kontrola, servis a údržba v návaznosti na soubor norem řady ČSN EN 54-xx a ČSN EN 13501-1 a 2,
- ČSN 73 0875 - Požární bezpečnost staveb - Stanovení podmínek pro navrhování elektrické požární signalizace v rámci požárně bezpečnostního řešení,
- ČSN 73 0810 - Požární bezpečnost staveb - Společné požadavky a soubor projektových norem řady ČSN 73 08xx v závislosti na druhu stavby nebo účelu užívání daného prostoru,
- ČSN 65 0201 - Hořlavé kapaliny - Prostory pro výrobu, skladování a manipulaci,
- ČSN 33 2000-3 - Elektrotechnické předpisy. Elektrická zařízení. Část 3: Stanovení základních charakteristik ČSN 33 2000-5-51 - Elektrotechnické předpisy - Elektrická zařízení - Část 5: Výběr a stavba elektrických zařízení - Kapitola 51: Všeobecné předpisy,
- ČSN EN 60529 Stupně ochrany krytem (krytí - IP kód),
- ČSN ISO 3864-1 Grafické značky - Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky - Část 1: Zásady navrhování bezpečnostních značek na pracovištích a ve veřejných prostorech.

Projektová dokumentace stavby

Projektovou dokumentaci lze z hlediska platné právní úpravy (§ 158 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb.) rozdělit podle účelu na následující druhy:

- 1) Projektová dokumentace pro vydání stavebního povolení.
- 2) Projektová dokumentace pro provádění stavby.
- 3) Projektová dokumentace pro ohlášení stavby.
- 4) Projektová dokumentace pro nezbytné úpravy.

Podrobnosti o formálních a věcných náležitostech shora uvedených druhů projektové dokumentace stanoví vyhláška č. 499/2006 Sb. Formální a obsahové náležitosti PBR jsou v podrobnostech vymezeny ustanovením § 41 vyhlášky o požární prevenci.

Navrhování zařízení nebo systémů EPS

Návrh zařízení nebo systému EPS se zpracovává podle ČSN 73 0875. Jednotlivé stupně projektu, realizační dokumentace a dokumentace skutečného provedení zařízení nebo systému EPS se zpracovává podle ČSN 34 2710 a podle podmínek stanovených PBR. Jestliže se jedná o dodatečnou instalaci do stávající stavby (např. i bez jakýchkoli jiných stavebních úprav) je také nutné zpracovat projekt zařízení nebo systému EPS mimo jiné ve vazbě na PBR, které se v tomto případě zpracuje v rozsahu potřebném pro zpracování projektu.

Zařízení nebo systém EPS musí být navržený tak, aby samočinné hlásiče byly zvoleny v závislosti na konkrétních průvodních jevech předpokládaného požáru v daném prostoru

(např. kouř, teplota, plamen). Pro bezprostřední ohlášení pozorovaného požáru přítomnými osobami jsou navrhovány tlačítkové hlásiče.

Obsah PBR v jednotlivých stupních projektové dokumentace

V rámci dokumentace k územnímu řízení a k územnímu souhlasu musí být součástí PBR zejména:

- a) stanovení předpokládaného rozsahu ochrany zařízením nebo systémem EPS,
- b) návrh na umístění hlavní ústředny EPS,
- c) stanovení předpokladu a předběžných požadavků zřízení trvalé obsluhy nebo návrh ZDP,
- d) stanovení předpokladu hlavních ovládaných nebo monitorovaných zařízení v návaznosti na zařízení EPS v případě, je-li to potřebné z pohledu PBR,
- e) stanovení požadavků na napájení a zabezpečení napájení ze dvou na sobě nezávislých zdrojů, zejména v případě, že na zařízení EPS jsou připojena ovládaná zařízení závislá na dodávce elektrické energie.

V rámci projektové dokumentace ke stavebnímu povolení, k ohlášení stavby, projektové dokumentaci pro provádění stavby apod., musí být součástí PBR zejména:

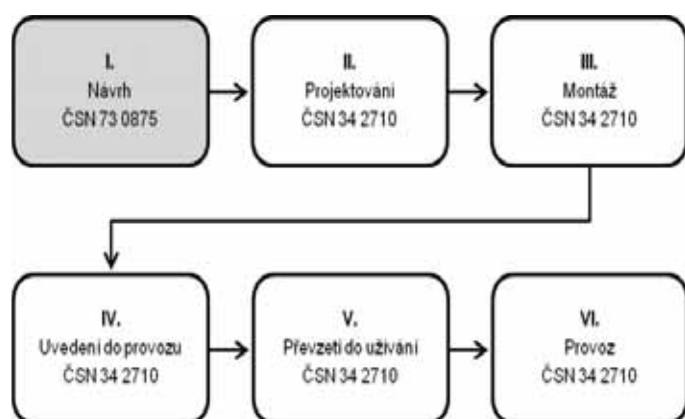
- a) stanovení požadavků na rozsah střežení EPS (po jednotlivých požárních úsecích se stanovením požadavků na střežení zdvojených podlah, prostor nad podhledy apod.),
- b) způsob detekce požáru (např. detekce teploty, kouře, vyzařování plamene, kombinované),
- c) stanovení požadavků na umístění tlačítkových hlásičů EPS (zejména požadavku nad rámec článku 4.3.3),
- d) umístění hlavní ústředny EPS, případně vedlejších ústředí EPS s požadavky na jejich propojení (včetně požadavků na prostor a požární úsek, ve kterém je umístěna ústředna, přístup apod.),
- e) stanovení časů T_1 a T_2 pro jednotlivé provozní režimy EPS,
- f) typy, způsob a čas ovládání PBZ a dalších ovládaných zařízení podle požadavků vyplývajících z celkové koncepce PBR a z právních předpisů a normativních požadavků, seznam a popis funkce ovládaných zařízení,
- g) seznam monitorovaných zařízení s výpisem požadovaných monitorovaných stavů,
- h) stanovení druhu (druhů) signalizace poplachu (sirény, rozhlas) a stanovení signalizace poplachu (zónový poplach, všeobecný poplach) a požadavky na rozdělení objektu na detekční a poplachové zóny,
- i) požadavek na způsob spojení obsluhy hlavní ústředny EPS s předurčenou jednotkou HZS kraje (např. telefon) nebo požadavek na ZDP,
- j) požadavky na adresaci informací o požáru na hlavní ústředně EPS (případně na vedlejších ústřednách, pokud jsou tyto navrženy), tj. např. požadavek na adresnost po místnostech, po hlásičích,
- k) požadavky na vybavení zařízení EPS grafickou nadstavbou EPS, tiskárnou apod.,

- l) požadavky na kabely, kabelové trasy a napájení (v souladu s příslušným právním předpisem¹⁾, ČSN 73 0848, ČSN 73 0802, ČSN 73 0804, podmínky této normy a v souladu s požadavky norem řady ČSN 73 08xx),
- m) požadavky na zajištění a vybavení trvalé obsluhy ústředny EPS,
- n) v případě návrhu ZDP musí být splněny podmínky pro připojení HZS kraje a v PBŘ musí být stanoveny požadavky na toto zařízení (např. rozhodnout o umístění, o nutnosti optické signalizace, KTPO, OPPO),
- o) požadavky na provedení koordinačních funkčních zkoušek, případně požadavek na provedení netoxických kouřových zkoušek (jde jen o požadavek, konkrétní scénáře apod. je možné stanovit až v rámci výstavby),
- p) kde je to vhodné, doporučuje se zpracovat blokové schéma.

Projekt systému EPS

Výstavba systému EPS se provádí tak, aby byl splněn účel, pro který byl do stavby nebo technologie navržen a aby nemohla být jeho funkce a provozuschopnost v případě požáru ovlivněna ostatními technickými zařízeními včetně systémů měření a regulace ve střeženém objektu nebo prostoru, případně v jejich střežených částech. Výstavba systému EPS probíhá v logických krocích a návaznostech (fázích) podle obrázku 2.

Obrázek 2 Fázový diagram pro výstavbu a provoz systému EPS

Projekt systému EPS vychází z požární bezpečnostního řešení stavby. Zpracovává se v rozsahu projektové dokumentace pro provádění stavby a obsahuje:

- a) stanovení konkrétních druhů, typů a konfigurace veškerých komponentů navrženého systému EPS,
- b) umístění a rozmístění ústředny, hlásičů, sirén a dalších komponentů systému EPS v různých částech či prostorách

objektu včetně způsobu a druhu jejich propojení a napájení,

- c) způsob zabezpečení objektu nebo technologie systémem EPS v závislosti na navrženém rozsahu ochrany a jejich rozdělení na detekční a poplachové zóny,
- d) stanovení opatření pro ovládání systému EPS a pro zobrazení jeho indikací,
- e) zajištění napájení systému EPS ze dvou na sobě nezávislých zdrojů,
- f) zvláštní požadavky pro audio a optické poplachové indikátory a únikové cesty,
- g) stanovení algoritmů pro řízení nebo ovládání zařízení připojených na ústřednu EPS (na základě podmínek PBŘ).

Systém EPS musí být navržen a proveden tak, aby jediná porucha na přenosové cestě nebránila:

- a) příjmu signálu od více než 32 komponentů,
- b) správnému vyhodnocení signálu od více než 32 komponentů,
- c) přenosu signálu k vyhlášení požárního poplachu,
- d) přenosu signálů do vstupních a z výstupních zařízení,
- e) iniciací provozu doplňujícího nebo ovládaného zařízení.

Počet 32 komponentů podle bodů a), b) je stanoven jako přípustný následek poruch podle článku 6.2.2.2 a přílohy H ČSN EN 54-2.

Skladba projektové dokumentace pro instalaci systému EPS

Projektová dokumentace pro provádění stavby se obvykle skládá ze třech částí, a to z technické zprávy, výkresové části a výpočtové části.

Technická zpráva

Technická zpráva obsahuje:

- a) seznam podkladů použitých pro zpracování (územní rozhodnutí anebo souhlas, stavební povolení – bylo-li vydáno, projektová dokumentace stavby – požární bezpečnostní řešení, stavební výkresy, protokoly o stanovení prostředí, seznam použitých právních předpisů, technických norem, normativních dokumentů, apod.),
- b) účel, popis, umístění a dispoziční řešení stavby a jejich objektů,
- c) předmět projektu - důvod a způsob vybavení stavby EPS,
- d) vymezení chráněných prostor - rozdělení stavby a objektů do detekčních a poplachových úseků, a to jak v závislosti na členění do požárních úseků (vertikálním i horizontálním), tak v závislosti na účelu a funkci stavby,
- e) popis technického řešení EPS - typ a druh EPS (jednostupňová, dvoustupňová, konvenční, adresovatelná, analogová), umístění ústředny EPS, způsob jejího napájení, stanovení druhů a způsobu rozmístění jednotlivých komponentů, umístění řídicích, ovládacích, informačních, signalizačních a jistících prvků, popis signalizace požáru všeobecně (režim den, režim noc, stanovení časů T1 a T2), návaznost na další ovládaná nebo doplňující zařízení a na požární nebo evakuační výtahy (návaznost by měla být určena v požárně bezpečnostním řešení stavby, tyto obecné požadavky by měly být v podrobnostech technicky řešeny v projektu EPS),
- f) určení druhu, typu, počtu a rozmístění hlásičů požáru, popřípadě dalších prvků hlásicí linky a jejich zapojení do ní, nebo přiřazení příslušné skupině u hlásičů s adresací. Jde o přesné zanesení pozic hlásičů do půdorysných výkresů s očíslováním, vyznačením blokového schématu zapojení těchto hlásičů a dalších komponentů do hlásicích linek a určení druhů hlásičů (kouřové tepelné, manuální atd.),
- g) provedení a umístění prvků akustické a optické signalizace, případně návaznost na nouzové, poplachové nebo paníkové osvětlení,
- h) způsob kontroly, údržby a přístupu k hlásičům a dalším poplachovým zařízením při pravidelných revizích a zkouškách, při servisních opravách a stanovení způsobu údržby ve specifických podmínkách (vysoká prašnost, agresivita prostředí...). V nutných případech stanoví projektant kratší

1) Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.

lhůty pro čištění hlásičů. Zde se jedná také o určení krytí IP komponentů, případně vybavení hlásiče příslušnými doplňky a pomůckami,

- i) trasa, způsob provedení a ochrany elektrických, sdělovacích a dalších vedení, zajištění náhradních zdrojů, počítačová nadstavba, napájení ústředny EPS - síťové napájení ústředny EPS musí být zajištěno ze samostatného požárního rozvaděče (příslušné svorky označit EPS), který není zapojen v závislosti na hlavním rozvaděči objektu (central stop, total stop),
- j) stanovení požadavků na ovládání dalších požárně bezpečnostních či technických zařízení v objektu, případně na dálkový přenos informací z ústředny EPS (je nutné stanovit, jaká zařízení budou ovládána zařízením EPS. Mezi nejčastěji využívané funkce EPS patří vypínání vzduchotechniky, ovládání požárních ventilátorů a zařízení pro odvod kouře a tepla. Dále jde o ovládání dojezdu výtahů, odblokování požárních uzávěrů, uzavření požárních předělů atd.),
- k) určení požadavků na osoby pověřené montáží, údržbou a opravami EPS.

Výkresová část

Výkresy se dokládají v souladu s právními předpisy vydanými k provedení zákona o požární ochraně, a to v následující skladbě:

- situační výkres v měřítku 1 : 500 - na výkresu jsou zachyceny hlavní části navrhované EPS (ústředny, hlásicí linky, automatické a tlačítkové hlásiče požáru, signální panely atd.) a venkovní rozvody, propojující komponenty EPS v jednotlivých částech stavby,
- půdorysy a řezy jednotlivých budov a jednotlivých podlaží v měřítku 1 : 100, jsou zde zakresleny polohy jednotlivých zařízení a komponentů systému EPS včetně kabelových rozvodů a napájení z dalšího nezávislého zdroje elektrické energie,
- blokové schéma připojení všech zařízení k ústředně EPS včetně popisů propojovacích vodičů a požárních rozvodů v rámci měření a regulace (MaR),
- umístění ústředny EPS s ohledem na dostatečný prostor pro výměnu vzduchu k zajištění chlazení ústředny a k zajištění přístupu při montáži a opravách ústředny EPS a pro montáž elektrického a datového vedení,
- detaily umístění a upevnění jednotlivých druhů hlásičů požáru,
- legenda - použité symboly, značky.

Výpočtová část

Zpracovává se v potřebném rozsahu a v kontrolovatelné formě. Výpočty jsou součástí projektové dokumentace a připojují se jako doklady ve dvou vyhotoveních.

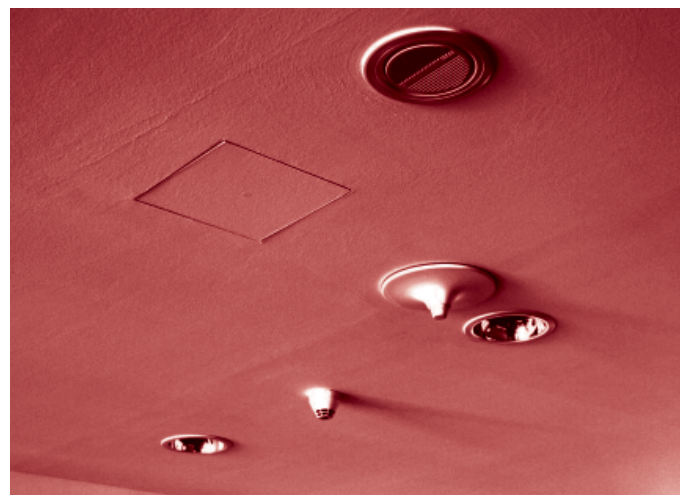
Vybavení prostor zařízením nebo systémem EPS

Pokud zvláštní právní předpisy a jiné technické specifikace nestanoví jinak vyplývá nutnost instalace EPS z:

- a) požadavků právních předpisů (např. příslušný právní předpis)¹⁾,
- b) požadavků technických norem pro příslušné objekty (např. ČSN 73 0802, ČSN 73 0804, ČSN 73 0831, ČSN 73 0833, ČSN 73 0835, ČSN 73 0842, ČSN 73 0843, ČSN 73 0845, ČSN 73 0848 a dalších),
- c) požadavků ČSN 73 0875,
- d) požadavků vlastníka objektu, provozovatele činnosti, pojišťoven apod.,
- e) požadavků PBR (např. s ohledem na požadavek ovládání ostatních PBZ), aniž by EPS byla požadována jiným předpisem.

V souladu s tím musí být systém EPS navržen v následujících požárních úsecích:

- a) v případech, kdy celková plocha požárního úseku $S > 0,5 \cdot S_{\max}$
 1. v požárních úsecích 5. až 7. skupiny výrob a provozů a zároveň nahodilé požární zatížení je vyšší než $15 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-2}$,

2. v nevýrobních objektech u požárních úseků se součinitelem $a_n > 1,1$, a zároveň nahodilé požární zatížení je vyšší než $15 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-2}$,

- b) v požárních úsecích výrobního i nevýrobního charakteru s výškovou polohou $h_p > 30 \text{ m}$ (kromě objektů OB2 podle ČSN 73 0833) za předpokladu, že plocha těchto požárních úseků je větší než $0,3 \cdot S_{\max}$ a současně je nahodilé požární zatížení větší než $15 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-2}$,
- c) v požárních úsecích výrobního i nevýrobního charakteru umístěné ve třetím a nižším podzemním podlaží, pokud parametr odvětrání $F_0 < 0,035 \text{ m}^2$,
- d) ve výrobních nebo nevýrobních požárních úsecích, kde není projektován konkrétní způsob využití (např. obchodní domy, nebo provozy podle článku 7.1.3.1 ČSN 73 0804) pokud plocha těchto požárních úseků je větší než $0,3 \cdot S_{\max}$ (30 % dovolené mezní plochy stanovené podle ČSN 73 0802 a/nebo ČSN 73 0804).

Pokud je v požárním úseku nebo v objektu nečleněném do požárních úseků požadována instalace EPS, pak musí být navržena včetně zařízení dálkového přenosu (ZDP), zejména v případech, kdy je uvažováno se zásahem předurčené jednotky požární ochrany v časovém pásmu H3 (podle ČSN 73 0802 nebo ČSN 73 0804), a současně:

- a) u objektů s výškou $h > 45 \text{ m}$ (v případě požadavku vybavit celý objekt) nebo požárních úseků s výškovou polohou $h_p > 45 \text{ m}$ (v případě požadavku vybavit EPS požární úsek), kromě objektů OB2 podle ČSN 73 0833. Požární výšku objektu (h) a výškovou polohu požárního úseku (h_p) je třeba určit podle ČSN 73 0802 a ČSN 73 0804,
- b) v případě požárních úseků (provozů posuzovaných podle ČSN 73 0804) s 5. až 7. skupinou výrob a provozů, při ploše požárního úseku větší než $0,5 \cdot S_{\max}$,
- c) v případě shromažďovacích prostorů (podle ČSN 73 0831):
 1. ve výškovém pásmu VP3 bez ohledu na velikost shromažďovacího prostoru,
 2. ve výškovém pásmu s velikostí shromažďovacího prostoru nad 3SP/VP2, nebo 5SP/VP1,
- d) v případě zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče posuzovaných podle ČSN 73 0835:2006, kapitoly 8 nebo kapitoly 10, které mají více než čtyři nadzemní podlaží (u změn staveb skupiny II podle ČSN 73 0834 – více než osm podlaží, stejně tak i při změnách staveb skupiny III, v případě změn takovýchto stávajících zařízení),
- e) v případech, kdy plocha požárního úseku není omezena (např. podle ČSN 73 0804:2010, článek 7.1.7) a tohoto ustanovení je využito v požárně bezpečnostním řešení, přičemž se nejedná o požární úsek bez požárního rizika,
- f) pokud se jedná o EPS požárních úseků skladů skupiny 5 až 7 podle ČSN 73 0845 (které musí být vybaveny EPS podle ČSN 73 0845:1997, článek 6.6) s plochou požárního úseku větší než limit plochy stanovený podle ČSN 73 0845:1997, článku 6.7,
- g) tam, kde není zajištěna trvalá obsluha, nebo nelze splnit čas T_2 .

Vzhledem k tomu, že systémy EPS patří do skupiny tzv. stavených výrobků určených k zabudování do stavby, musí být u nich před jejich uvedením na trh provedeno posouzení shody v souladu s nařízením vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, ve znění pozdějších předpisů (u systému EPS složeného z komponentů typu 2), anebo s nařízením vlády č. 190/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na stavební výrobky označované CE, ve znění pozdějších předpisů (u komponentů EPS pokrývajících harmonizovanou evropskou technickou specifikací – složených z komponentů typu 1). Navrhovat a instalovat lze vždy pouze schválené systémy EPS.

EPS musí být navržena tak, aby:

- byla funkčně účelná, hospodárná a úměrná nákladům na požární ochranu ve vztahu ke chráněným hodnotám a pravděpodobnosti vzniku požáru,
- bylo zajištěno co nejrovnoměrnější účinné střežení kteréhokoliv místa v požárním úseku,
- umístění jednotlivých prvků vylučovalo snížení jejich provozní spolehlivosti,
- byla vyloučená nežádoucí funkce hlásiče (planý poplach),
- byl zajištěn přístup k hlásičům pro jejich údržbu a demonstraci,
- elektrické zařízení bylo provedeno dle příslušných právních předpisů, normativních požadavků a návodů výrobců.

Projektová dokumentace EPS musí být předložena ke státnímu dotčenému orgánu na úseku požární ochrany - místně příslušnému HZS kraje (dle ustanovení § 31 odst. 1 písm. b) zákona č.133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů).

Volba typu a umístění ústředny EPS

Při volbě typu ústředny nebo ústředny (u vícestupňových systémů) se vychází z požárně bezpečnostní řešení (projektová dokumentace požární ochrany zpravidla stanoví systém EPS). Hlavním ukazatelem pro volbu správného typu ústředny je:

- typ střeženého objektu (stavby) a jeho rozdělení na detekční a poplachové zóny,
- počet a typ připojených hlásičů,
- počet ovládaných a doplňujících zařízení.

Ústředny EPS musí být umístěny v požárním úseku, jehož součinitel a_n (ČSN 73 0802) je menší než 1,1. U jednostupňové EPS musí být ústředny umístěny v místě s trvalou obsluhou (v ohlašovně požárů). Pokud to není možné, musí být zajištěn dálkový přenos informací z ústředny EPS na jiné místo s trvalou obsluhou. U vícestupňové EPS musí být hlavní ústředna umístěna v ohlašovně požárů.

Ústředny musejí být konstruovány a certifikovány podle ČSN EN 54-2 a ČSN EN 54-4. Ústředna EPS musí z hlediska elektrické bezpečnosti krytím vyhovovat danému prostředí. Není vhodné umísťovat ústředny na místa trvale exponovaná slunečním zářením (z důvodu čitelnosti displeje a dalších signalizačních prvků LED). Při umístění ústředny EPS je potřeba vzít v úvahu, že s rostoucí provozní teplotou klesá spolehlivost zařízení (topení apod.). Na místech volně přístupných z volného prostranství nebo z chráněné únikové cesty musí být ústředny zajištěny proti zneužití.

Umístění hlásičů požáru

Při volbě vhodných druhů a typů hlásičů požárů se vychází z charakteru hořlavých látek či nebezpečných jevů vyskytujících se ve střeženém prostoru. Dále se musí brát v úvahu také charakter prostředí střeženého prostoru (prašnost, chemická agresivita prostředí atd.) a technologií. Z těchto charakteristik vyplývá nasazení vhodného typu hlásiče požáru a jeho umístění ve střeženém prostoru.

Při návrhu umístění a počtu hlásičů požáru se posuzuje každý prostor samostatně. Normou ČSN 33 2000-5-51 jsou vymezena opatření k ochraně z hlediska bezpečnosti, a to v souvislosti s požadavky na řádnou funkci pro určené užití v elektrické instalaci a s požadavky na přiměřenou odolnost proti předpokládaným vnějším vlivům.

Volba provedení krytí hlásičů pro dané prostředí se provádí podle ČSN EN 60529 Stupně ochrany krytem (krytí - IP kód). Udává se pomocí IP kódu ve tvaru

IP12XY

kde:

IP je písmenné označení pro stupeň ochrany (*International Protection* = *mezinárodní ochrana*).

1 první charakteristická číslice. Řeší stupeň ochrany před dotykem nebezpečných částí a stupeň ochrany před vniknutím cizích pevných těles. Může nabývat hodnot od 0 do 6 nebo X, které znamenají, že se uvedení charakteristické číslice nevyžaduje.

2 druhá charakteristická číslice. Řeší stupeň ochrany proti vniknutí vody. Může nabývat hodnot od 0 do 8 nebo X, které znamenají, že se uvedení charakteristické číslice nevyžaduje.

X přídatná písmena (nepovinná) vyjadřující, zda je stupeň ochrany osob před dotykem nebezpečných částí vyšší než ochrana, kterou udává první charakteristická číslice. Uvádí se také v případě, kdy je první charakteristická číslice nahrazena písmenem X. Může nabývat hodnot A až D.

Y doplňková písmena (nepovinná). V předmětové normě výrobku může být udána doplňková informace o vhodnosti použití, vyjádřená písmeny H, M, S nebo W.

Vzdálenosti a umístění hlásičů se stanoví podle ČSN 34 2710, předpisů výrobce s přihlédnutím ke specifikaci daného prostoru.

Pro hlásiče teplot platí omezení střežené plochy jedním hlásičem na maximálně 20 m², světlá výška střeženého prostoru může být maximálně 8 m a největší vzdálenost mezi hlásiči je stanovena na 6,5 m.

Hlasič kouře se běžně používá na střežení 60 m² plochy. Hlasič multisenzorový se používá jako hlasič kouře; pokud je však jeho uvedení do poplachového stavu podmíněno reakcí tepelné části, je nutné jej aplikovat jako hlasič teplot.

Při navrhování lineárních hlásičů je nutné řídit se pokyny výrobce s ohledem na dané prostory. Vzdálenost vysílač - přijímač je 10 ÷ 100 m, šířka střeženého prostoru je až 14 m, vzdálenost dvou paprsků 10 ÷ 14 m a vzdálenost paprsku od stropu 0,3 ÷ 1 m.

Hlasič vyzařování plamene lze aplikovat tam, kde se předpokládá rychlé hoření bez vývinu kouře. Střežená plocha je max. 150 m² v závislosti na použitém typu hlásiče a při dodržení montážní výšky dané technickými podmínkami výrobce.

Tlačítkové hlasiče požáru jsou určeny pro manuální signalizaci požáru osobou, která jej zjistila. Umísťují se ve výšce 1,2 ÷ 1,6 m nad podlahou v zorném poli unikajících osob, a to zejména:

- u východů z nechráněných únikových cest do chráněných únikových cest,
- u východů z únikových cest na volné prostranství,
- v místech, kudy procházejí osoby konající ostrahu objektu,
- v místech obsluhy technologických zařízení.

Tlačítkové hlásiče by měly být v chráněném prostoru umístěny tak, aby jejich vzájemná vzdálenost nepřesahovala 30 m. V prostorech, kde předpokládání uživatelé mohou být osoby pohybově hendikepované, by se tato vzdálenost měla úměrně zmenšit.

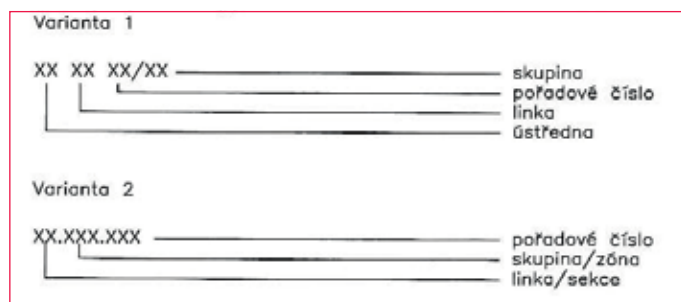
Hlásiče lze dále rozdělit podle konstrukčního provedení na:

- **lehké** - krytí IP 40 ÷ 44; jsou určeny pro vnitřní prostory objektů bez výskytu agresivních látek,
- **těžké** - krytí IP 54 (IP 65), hlásiče v tomto provedení jsou určeny jak pro vnitřní, tak pro venkovní prostory objektů nebo provozů s extrémními podmínkami. Jsou vhodné zejména do prostor, kde hrozí nebezpečí mechanického poškození.

Pokud není uvedeno výslovně jinak, lze bez povolení projektanta umístit hlásič přibližně 0,5 m v libovolném směru v jedné místnosti od místa, kde byl vyprojektován. To se týká zejména případů, kdy není možné hlásič umístit podle projektu, protože zástavba, umístění technologie či osvětlení brání zamýšlenému umístění hlásiče. Akční členy, siréna a výstražné sirény připojené k reléovým skříním se obvykle umísťují do výšky 2,5 m. Signální svítidla se upevňují přibližně 25 cm nad zárubní vchodových dveří místností.

● Značení hlásičů požáru v projektové dokumentaci staveb

Pro označení hlásičů EPS ve výkresech stanoví norma ČSN 34 2710 následující pravidla:

V případě použití odlišných značek je nutné doplnit výkresovou část příslušnou legendou.

■ Návrh na linkové a napájecí vedení systému EPS

Podle § 9 odst. 1 věty první vyhlášky č. 23/2008 Sb., ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb. musí být elektrické zařízení, jehož chod je při požáru nezbytný k ochraně osob, zvířat nebo majetku, navrženo tak, aby byla při požáru zajištěna dodávka elektrické energie za podmínek stanovených českými technickými normami uvedenými v příloze č. 1 část 1 bod 1 a 2 a část 4 citované vyhlášky.

Kabely a kabelové trasy k ovládaným nebo monitorovaným zařízením, napájení ústředny, propojení ústředny apod.,

musí být navrženy jako kabely se zajištěnou funkcí při požáru a kabelové trasy s požadovanou funkcí integritou s výjimkou:

- kabelů a kabelových tras, které slouží pouze pro tažení, která v případě porušení kabelu, ztráty celistvosti obvodu nebo v případě ztráty funkční integrity kabelové trasy budou samočinně aktivována (např. případy, kdy EPS zajišťuje trvalou dodávku elektrické energie do požárních klapek, které se v případě ztráty napětí samočinně mechanicky uzavřou) – zde se jedná o běžnou elektroinstalaci, nebo
- kabelů a kabelových tras, které slouží pouze pro ovládaná zařízení podle 4.9.1a) ČSN 73 0875, tj. pro zařízení ovládaná bezprostředně po detekování požáru prvním hlásičem, a pokud následné porušení funkční integrity kabelové trasy nebude mít vliv na funkci zařízení. V těchto případech je možné navrhnout kabely se zajištěnou celistvostí obvodu (kabely se zajištěnou funkcí při požáru), kabelové lávky, žlaby apod. postačují nehořlavé (třída reakce na oheň A1 nebo A2) bez požadavku na zajištění její funkční integrity.

● Linkové vedení

Požadavky na použitá vedení jsou většinou uvedeny v projekčních podkladech pro jednotlivé ústředny a prvky, které jsou na vedení použity. Z hlediska umístění kabelu v prostoru lze linkové vedení rozdělit na vnitřní, venkovní nadzemní a venkovní zemní.

Pro kabelové trasy, kde jsou pouze hlásiče EPS, není požadována funkční integrita podle ČSN 73 0848.

Při montáži vnitřních rozvodů EPS je nutné dodržet vzdálenosti při souběhu vedení:

- vzdálenost 6 cm při souběhu vedení do 5 m,
- vzdálenost 20 cm při souběhu vedení nad 5 m,
- vzdálenost 1 cm při křížování.

Kabely, které navzájem propojují jednotlivé komponenty EPS, tvoří důležitou součást systému a je nezbytné, aby do nich nebylo zasahováno a aby signály jimi přenášené nebyly rušeny. Ke snížení těchto vlivů by požární kabely měly být oddělené od kabelů ostatních systémů, odstíněné a vhodně označené buď v celé délce rozvodu a nebo alespoň minimálně po 2 m například červenou barvou a popisem s určením funkce.

Venkovní vedení musí svým provedením odpovídat požadavkům ČSN 34 2100 Elektrotechnické předpisy ČSN - Předpisy pro nadzemní sdělovací vedení. Při souběhu samonosného sdělovacího kabelu se silovým vedením na společných podpěrách nn musí být sdělovací kabel vždy pod vedením silovým. Svislá vzdálenost musí při rozpětí pole do 50 m být minimálně 0,8 m. V případě použití izolovaných silových vodičů postačuje zachování svislé vzdálenosti 0,5 m, výjimečně 0,2 m.

Venkovní zemní vedení musí být provedeno ve smyslu normy ČSN 73 6005 Prostorové uspořádání sítí technického vybavení úložným sdělovacím kabelem. Sdělovací kabely mohou být uloženy v trase se spojovým kabelem pouze se souhlasem správce spojového kabelu.

● Napájecí vedení

Veškerá elektrická zařízení, jejichž chod je při požáru nezbytný k ochraně osob a majetku, musí mít při požáru zajištěnou dodávku elektrické energie alespoň po předpokládanou dobu užití těchto zařízení, a to ze dvou na sobě nezávislých zdrojů. Elektrická zařízení sloužící k protipožárnímu zabezpečení objektu se připojují samostatným vedením z přípojkové skříně nebo z hlavního rozvaděče, a to tak, aby zůstala funkční po celou požadovanou dobu i při odpojení ostatních elektrických zařízení v objektu. V praxi to znamená, že při vypnutí hlavního vypínače nesmí v žádném případě dojít k odpojení napájení požárně bezpečnostních zařízení!

Rovněž napájecí napětí pro spínání ovládaných zařízení, pokud není dodáváno přímo z ústředny EPS, musí být dodáváno alespoň ze dvou nezávislých zdrojů, s automatickým přepínáním v případě přerušení dodávky z jednoho zdroje (např. záložní akumulátor). Výjimečně se může dodávka elektrické energie zajistit i připojením na distribuční síť smyčkou nebo připojením na mřížovou síť; v těchto případech nesmí porucha

na jedné větvi vyřadit dodávku elektrické energie (požárně oddělené rozvodné skříňe, oddělené vedení apod.).

Připojení na distribuční síť smyčkou nebo na mřížovou síť se nesmí použít pro zajištění dodávky elektrické energie pro zařízení, jejichž chod je při požáru nezbytný k ochraně osob, zvířat a majetku:

- a) u chráněných únikových cest typu C,
- b) u požárních výtahů,
- c) v objektech vyšších než 45 m, kromě rekonstrukcí budov skupiny OB 2 a OB 3 podle ČSN 73 0833,
- d) ve shromažďovacích prostorech podle ČSN 73 0831 (bez ohledu na výšku objektu a únikové cesty z nich),
- e) v objektech, kde příslušné normy nebo předpisy vylučují tento zdroj elektrické energie, nebo kde ve vztahu na konkrétní podmínky by připojení smyčkou bylo rizikové (např. ovládání havarijních bezpečnostních uzávěrů).

Napájecí kabely kromě těch, které přenášejí velmi malé napětí, musí být od ostatních požárních kabelů odděleny. Zvláště kabely síťového napájení nesmí být vedeny stejnými kabelovými vstupy jako kabely přenášející velmi malé napětí nebo signály.

Další komponenty systému EPS

Systém EPS může současně kombinovat funkce detekce a poplachu. Typicky takový systém obsahuje množství vzájemně propojených komponentů (např. automatické hlásiče, tlačítkové hlásiče, poplachové sirény, přenosová zařízení), které jsou připojeny k ústředně prostřednictvím jedné nebo více přenosových cest. Všechny komponenty systému včetně ústředny EPS jsou také přímo nebo nepřímo připojeny na napájení. Proto je nezbytné, aby všechny komponenty tvořící systém EPS byly kompatibilní anebo připojitelné a aby splňovaly požadavky vztahující se na celý systém.

Pokud je funkce systému EPS sdílena s jakýmkoli jiným systémem, nesmí být systém EPS v žádném případě ohrožen. Sdílené funkce musí splnit nejpřísnější požadavky příslušných specifikací.

Komponenty se dělí na komponenty klasifikované podle ČSN EN 54-13 jako:

- **komponenty typu 1** - zařízení vykonávající takovou funkci pro ochranu života anebo majetku, která je požadována evropskými nebo národními návody nebo předpisy. Aby byl komponent typu 1 kompatibilní, musí pracovat ve stanovených krajních mezích uvedených v odpovídající části EN 54, ve stanovené konfiguraci systému a ve stanovených krajních mezích pro každý komponent,
- **komponenty typu 2** - zařízení vykonávající takovou funkci pro ochranu života anebo majetku, která není požadována evropskými nebo národními návody nebo předpisy. Aby byl komponent typu 2 připojitelný, musí fungovat bez ohrožení provozu systému EPS.

Jestliže komponent obsahuje jedno nebo více ovládacích zařízení, které provádějí funkce popsané v EN 54-2 jako povinné nebo volitelné funkce uvnitř ústředny, potom musí být zařízení klasifikováno jako komponent typu 1.

Použité značky

- T1** časový interval, ve kterém musí obsluha ústředny EPS potvrdit předepsaným úkonem na ústředně EPS příjem úsekového poplachu; neprovede-li obsluha ústředny v čase $T1$ předepsaný úkon, dojde samočinně k signalizaci všeobecného poplachu
- T2** časový interval, ve kterém musí obsluha ústředny EPS po zjištění stavu na místě požáru provést předepsaný úkon na ústředně EPS; neprovede-li obsluha ústředny v čase $T2$ předepsaný úkon, dojde samočinně k signalizaci všeobecného poplachu
- ZDP** zařízení dálkového přenosu; zajišťuje samočinné předání informace o požáru nebo poruše na předem určené vzdálené místo s trvalou obsluhou, plnící funkci ohlašovy požárů (např. operační a informační středisko HZS kraje, jednotka požární ochrany podniku apod.)
- PCO** pult centralizované ochrany; trvale obsluhované přijímací a vyhodnocovací nadstavbové poplachové zařízení umístěné na místní či vzdálené ohlašovně požárů, do kterého jsou předávány informace týkající se stavu jednoho nebo více zařízení nebo systémů EPS
- OPPO** obslužné pole požární ochrany; umožňuje jednotce požární ochrany v případě požáru objektu externí obsluhu ústředny EPS
- KTPO** klíčový trezor požární ochrany; úschovný objekt, ve kterém je uložen objektový klíč, umožňující v propojení s ústřednou EPS nenásilný vstup jednotky požární ochrany do střeženého objektu
- S_{max} mezní půdorysná plocha požárního úseku v m^2
- a_n součinitel vyjadřující rychlost odhořívání z hlediska charakteru hořlavých látek pro nahodilé požární zatížení
- F_o parametr odvětrání v $m^{1/2}$
- SP** mezní hodnota nejnižšího počtu osob, od které se příslušný prostor klasifikuje jako shromažďovací podle ČSN 73 0831 (velikost SP); prostory s větším počtem osob jsou prostory násobkem SP
- VP1** vnitřní shromažďovací prostor podle ČSN 73 0831 zahrnující prostory v prvním podzemním a v nadzemních podlažích do výšky $h_p \leq 9$ m
- VP2** vnitřní shromažďovací prostor podle ČSN 73 0831 zahrnující prostory ve druhém podzemním podlaží a v nadzemních podlažích výšky $9\text{ m} < h_p \leq 30$ m
- VP3** vnitřní shromažďovací prostor podle ČSN 73 0831 zahrnující prostory ve třetím či v dalších podzemních podlažích a v nadzemních podlažích výšky $h_p > 30$ m

 112

**ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA**

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 5/2012

HLEDÁME DOBROVOLNÉ DÁRCE MEZI HASIČI

STAŇ SE JÍM I TY!

Přijďte se zapsat do registru dárců kostní dřeně.
www.kostnidren.cz

ČESKÝ NÁRODNÍ REGISTR
DÁRCŮ DŘENĚ

strana 4

strana 16

strana 18

strana 33

POŽÁRNÍ OCHRANA

Požár bytu byl založen úmyslně.....	4
Jubilejní konference Červený kohout	6
Aktivní požární ochrana skladů	8

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Kriminalistika ve službách hasičů.....	13
Možnost využití interference rázové vlny při likvidaci požáru cisterny.....	14
Zástupci složek IZS jednali ve Zbirohu.....	16

OCHRANA OBYVATELSTVA

Plnění úkolů ochrany obyvatelstva jednotkami sborů dobrovolných hasičů obcí	18
Výchova k bezpečí – ochrana osob za mimořádných okolností	20
Vzdělávání seniorů v Plzeňském kraji	22

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Nebezpečné látky a jejich limity akutní toxicity v ochraně obyvatelstva.....	24
V Praze jednali představitelé civilní ochrany zemí Visegrádské čtyřky	26

INFORMACE

Prioritou rozvoj základních registrů	29
Prezident republiky ocenil záchrannářské činy	30
Trenér ruské reprezentace předával zkušenosti	33

PŘÍLOHA

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
--

Výroční koncert pro jubilanty

V letošním roce si kulatá výročí svého vzniku připomínají dvě instituce, které jsou výrazně spjaty s činností policistů a hasičů. Před dvaceti lety vznikla Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR, dnes největší a nejvýznamnější zaměstnanecká zdravotní pojišťovna v České republice. Jubilejním je letošní rok také pro Nadaci policistů a hasičů – vzájemná pomoc v tísni, která se již deset let stará o děti policistů a hasičů, kteří zahynuli při výkonu služby a pomáhá bývalým příslušníkům těchto složek, kteří při služební činnosti utrpěli těžkou zdravotní újmu.

Zejména těmto oslavencům byl věnován Výroční koncert Hudby Hradní stráže a Policie ČR s americkými sólisty, který se uskutečnil 24. dubna letošního roku ve Španělském sále Pražského hradu. O vynikající umělecký zážitek pro téměř devět set hostů se postaralo jak samotné umělecké těleso pod vedením jeho šéfdirigenta plk. MgA. Václava Blahunka, Ph.D., tak i hlavní sólisté večera - klavíristka Jitka Fowler Fraňková, klarinetista nrap. MgA. Štěpán Med a americká sopranistka Melanie Gall.

A protože večer byl věnován jubilantům, nemohly chybět ani hodnotné dárky. Hlavním protagonistou se stala Nadace, jejíž konto bylo obohaceno finančními prostředky v celkové výši 580 000 korun. Částkou 180 000 korun přispěla na konto Nadace společnost Moravia Steel, a.s., šek na 100 000 korun pak darovala Nadaci Česká podnikatelská pojišťovna, a.s. Mezi darujícími pochopitelně nemohl chybět druhý jubilant

- Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR. Z rukou jejího ředitele Ing. Jaromíra Gajdáčka převzal člen Správní rady Nadace a ministr vnitra Jan Kubice šek na částku 300 000 korun, určených na zajištění ozdravného pobytu nadačních dětí ve Španělsku.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto Martin ŠTOCHL, Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra

Požár bytu byl založen úmyslně

Dne 22. února 2012 došlo k požáru v obytném domě v Bendlově ulici v Praze-Čakovicích. Při jeho likvidaci zasahovalo celkem 37 příslušníků HZS hl. m. Prahy. Pět dospělých osob muselo být evakuováno, tři osoby byly zraněny, zachráněno bylo 22 dospělých osob, pět dětí a jeden pes. Vzniklá škoda byla vyčíslena na 1,5 miliónu korun.

Popis objektu

Pětipatrový bytový panelový dům, sloužící výhradně k bydlení, byl postaven v roce 1980. V každém patře domu se nachází 15 bytových jednotek o různé výměře. Objekt je rozdělen požární dlelící konstrukcí na pět částí, není průchozí v jednotlivých patrech a má pět samostatných vchodů. V každé části objektu je pouze nechráněná úniková cesta po schodišti. Každé patro je vybaveno požárním hydrantem s hadicí. V objektu jsou veškeré inženýrské sítě (plyn, voda, elektrická energie). K přední části bytového domu vede příjezdová komunikace, která zároveň slouží k parkování osobních vozidel obyvatel domu. Po stranách a v zadní části objektu dům obklopuje travnatá plocha se vzrostlými stromy. Objekt není zateplen, pouze má „plastová“ okna.

Byt zasažený požárem je třípokojový o výměře 65 m². Kuchyňský kout je spojený s obývací místností a umakartovým jádrem, v němž se nachází koupelna a WC. K bytu patří dva dětské pokoje, v zadním dětském pokoji je vstup na balkon.

Průběh zásahu

Požár bytu byl nahlášen dne 22. února 2012 v 01.57 hodin na linku 112 uživatelkou bytu. Na místo zásahu byly vyslány dvě jednotky HZS hl. m. Prahy ze stanice 10 Satalice s CAS 15, CAS 32, AZ 30 a stanice 3 Holešovice s CAS 24, CAS 15, CAS 30 a AZ 30. Dostavila se také jednotka stanice 2 Petřiny s PPLA, řídicí důstojník směny a příslušníci oddělení zjišťování příčin vzniku požárů ze stanice 1 Sokolská. Současně s jednotkami PO byly vyrozuměny i další základní složky IZS - Policie ČR a ZZS hl. m. Prahy.

Jako první se na místo zásahu dostavili příslušníci Policie ČR z Pohotovostní motorizované jednotky Praha, kteří se snažili provést prvotní hasební zásah z hydrantového systému hadicí D 25. Z důvodu velkého sálavého tepla byl však zásah neúspěšný. Podařilo se jim evakuovat a zachránit osoby z bytů, které se nacházely v patře pod požárem.

Po příjezdu jednotek PO bylo zjištěno, že jde o požár bytové jednotky 3+kk ve 3. NP ve třetí fázi hoření. Požárem

byly zasaženy dvě místnosti a kuchyňský kout s umakartovým jádrem. Veškeré příklady energie byly v celém objektu vypnuty. Celý objekt byl silně zakouřen. Velitel zásahu (VZ) dostal informace, že se v zasaženém bytě mají nacházet čtyři osoby, které jsou na balkoně v zadní části objektu. Na pokyn VZ byl nasazen útočný proud C 52 do bytu v 3. NP a zároveň tlaková voda s použitím AZ 30. Současně s nasazením útočných proudů byla zahájena záchrana ohrožených osob v bytech nad požárem i v zasaženém bytě s vyváděcími maskami a přetlakovou ventilací. Požárem a zplodinami hoření ohrožené osoby se nacházely na balkonech v zadní části objektu, kde nebylo možné použít automobilový žebřík. Zásah probíhal ve spolupráci s Policií ČR. Hasiči vyváděli a vynášeli ohrožené osoby ze zakouřeného prostředí na odvětranou část schodiště, kde je předávali příslušníkům Policie ČR. Od nich je přebírali k ošetření členové ZZS hl. m. Prahy, kteří se dostavili se dvěma sanitními vozidly a speciálním vozidlem s větším počtem kyslíkových přístrojů. Tři osoby, které se nadýchaly zplodin hoření, musely být převezeny do nemocnice.

V 02.33 hodin, kdy byl požár lokalizován, byly všechny osoby z objektu již v bezpečí.

Na místo zásahu byl přistaven autobus MHD pro postižené obyvatele a vyrozuměn úřad Městské části Praha-Čakovice, aby bylo poskytnuto obyvatelům poškozeného domu náhradní ubytování.

Termokamerou byl proveden průzkum, který neodhalil žádná skrytá ohniska. V bytě provedla společnost Pražská plynárenská, a.s., rovněž měření koncentrace plynu, a to s negativním výsledkem.

Z důvodů podezření na úmyslné zapálení bytu povolal VZ na místo zásahu příslušníky odboru kriminalistické techniky a expertiz Policie ČR (OKTE) se speciálně vycvičeným psem pro vyhledávání zplodin hořlavých kapalin. Po likvidaci požáru, úplném odvětrání a zadokumentování místa zásahu příslušníky oddělení zjišťování příčin vzniku požárů HZS hl. m.

Prahy a OKTE, byl umožněn vstup obyvatelům za doprovodu příslušníků HZS hl. m. Prahy do svých bytů.

Místo zásahu bylo v 04.43 hodin předáno Policii ČR a městské policii, aby zajistila ostrahu objektu.

Příčina vzniku požáru

Požár byl založen úmyslně vylitím hořlavé kapaliny před a na dveře a následným zapálením. Policie ČR po několika dnech zadržela pachatele. K založení požáru se přiznal a vyjádřil se, že netušil, co svým jednáním způsobí.

Specifikace zásahu

Pozitiva

- nikdo nebyl těžce zraněn ani usmrčen,
- rychlým zásahem jednotek PO nedošlo k rozšíření požáru do dalších bytových jednotek,
- dostatečné síly a prostředky,
- dobrá spolupráce složek IZS,
- rychlá záchrana ohrožených osob.

Negativa

- automobily zaparkované na příjezdové komunikaci,
- nedostatečný počet vyváděcích masek,
- nemožnost přistavit požární techniku ze zadní části objektu,
- vysoká rychlost šíření požáru.

Závěr

Požáry založené zapálením hořlavé kapalné látky jsou nebezpečné svou rychlostí šíření a intenzitou. V tomto případě byl požár založen přes vstupní dveře, a tím byl znemožněn únik osob z bytu.

npor. Mgr. Pavel HOŠEK, nprap. Radek RYBÁK,
foto prap. Jan KOSTÍK, HZS hl. m. Prahy

VELKÉ POŽÁRY

od 19. 3. do 24. 4. 2012

19. 3. • **Osobní automobil BMW**, Vracov, okr. Hodonín.
Příčina – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
23. 3. • **Pohostinství a hasičská zbrojnice**, Nevřeň, okr. Plzeň-sever.
Příčina – technická závada. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
28. 3. • **Výrobní zařízení dílů pro osobní automobily**, Drnovice, okr. Zlín. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
29. 3. • **Sklad minerálních olejů firmy REKLA, spol. s r.o., v areálu Synthesia, a.s., Semtín, okr. Pardubice.**
Příčina – v šetření. *Škoda* – 25 000 000 Kč.
- **Rodinný dům (dřevostavba)**, Halže, okr. Tachov.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
30. 3. • **Hotel Vista (před kolaudací)**, Dolní Morava – Velká Morava, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 30 000 000 Kč.
- **Byt ve čtyřpodlažním obytném domě**, Špindlerův Mlýn, okr. Trutnov. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
31. 3. • **Plastové kontejnery a tři zaparkované osobní automobily**, Praha 5-Smíchov.
Příčina – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
1. 4. • **Sklad polystyrenu, výroba plastových odlitků a kanceláře**, Zašová, okr. Vsetín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
3. 4. • **Traktor se štěpkovačem**, Kovalovice, okr. Brno-venkov.
Příčina – nedbalost. *Škoda* – 1 800 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Zachráněna 1 osoba.
6. 4. • **Roubená chalupa**, Jílové-Sněžník, okr. Děčín.
Příčina – zarděný trám v komině. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
7. 4. • **Roubená rekreační chalupa**, Jablonec nad Jizerou, okr. Semily.
Příčina – neobjasněna. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
9. 4. • **Hospodářské stavení a stáje pro koně**, Liberec-Stráž nad Nisou. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
- **KUKA vůz na skládce odpadu**, Praha 8, Ďáblice.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
12. 4. • **Truhlárna**, Votice, okr. Benešov. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 4 000 000 Kč.
13. 4. • **Dílna kovovýroby a stodola**, Chlístov, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
- **Rodinný domek a garáž**, Březnice-Zadní Poříčí, okr. Příbram.
Příčina – samovznícení briket. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby. Zachráněny 2 osoby.
- **Dva nákladní automobily**, Sazená, okr. Kladno.
Příčina – dopravní nehoda. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Usmrčeny 2 osoby.
15. 4. • **Rodinný dům**, Říkovice, okr. Přerov. *Příčina* – zarděný trám v komině. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
19. 4. • **Opuštěná ubytovna**, Dvůr Králové nad Labem, okr. Trutnov.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 1 300 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Zachráněna 1 osoba.
24. 4. • **Kompenzační transformátor**, Karlovy Vary.
Příčina – v šetření. *Škoda* – 7 000 000 Kč.
- **Volná skládka plastových odpadů k recyklaci**, Zákupy, okr. Česká Lípa. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
- **Rodinný domek s obchodem**, Mutěnice, okr. Hodonín.
Příčina – nedbalost při používání otevřeného ohně. *Škoda* – 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Kompresor a vzduchotechnika výrobní haly**, Český Těšín, okr. Karviná. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Jubilejní konference Červený kohout

V Hluboké nad Vltavou se ve dnech 27. a 28. března 2012 uskutečnil jubilejní 15. ročník konference s mezinárodní účastí Červený kohout. Pod záštitou náměstka generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloše Svobody a hejtmána Jihočeského kraje Mgr. Jiřího Zimoly akci uspořádal Dům techniky České Budějovice, spol. s r.o.

Po odborné stránce program konference zajistili plk. Ing. Milan Brabec z HZS Jihočeského kraje, Ing. Ladislav Karda a Ing. Jan Pavlík. Vybrané příspěvky reagovaly na aktuální události v České republice i na Slovensku a informovaly o novinkách nebo praktických zkušenostech. Přišlo si je vyslechnout na 230 účastníků z obou republik, což je rekordní počet v dějinách konference.

Na úvod seznámil brig. gen. Ing. Miloš Svoboda se složitou finanční situací sboru ohrožující jeho plnohodnotnou funkčnost a s návrhy MV-generálního ředitelství HZS ČR na její řešení.

Dále se zabýval novou koncepcí požární prevence, která by měla být přínosem pro požární ochranu jako obor i pro veřejnost a prezentovat ČR na mezinárodní úrovni. Vzhledem k širokému záběru odbornosti je nutné zavést specializace některých oblastí, například pro požární zabezpečení tunelů, podzemních garáží nebo pro instalaci a údržbu stabilních hasicích zařízení. Projekty by se měly posuzovat s inženýrským přístupem a kontrolní činnost by měla být zaměřena zejména na nejrizikovější objekty. Efektivnější budou také formy vzdělávání, a to tak, aby příslušníci HZS ČR neztráceli čas v prezenčních kurzech, ale studovali samostatně po internetu a osobně vykonávali pouze závěrečné zkoušky.

Očekávají se změny v legislativě a v technických normách. K důležitým již schváleným dokumentům patří Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje, Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR a Bezpečnostní strategie ČR - 2011. Při současné politické a ekonomické situaci ve státě panuje obava nejen z dalšího omezování činností k zajištění bezpečnosti, ale i z toho, zda budou v dostatečném rozsahu schváleny další rozpracované dokumenty (koncepce surovinové a energetické bezpečnosti, dokumenty ke kybernetické bezpečnosti).

Požární ochrana kulturního dědictví

Konference se zabývala také požární ochranou kulturních památek, která vyžaduje citlivý přístup při instalaci současných zabezpečovacích systémů v historických objektech. Problematika má i jiná specifika, která je nutné řešit

společně s odborníky různých oborů. MV-generální ředitelství HZS ČR navázalo v této oblasti spolupráci s Národním památkovým ústavem, Ministerstvem kultury a vlastníky památek. V roce 2012 se připravují seminář a konference na zámku Blatná a zámku Sychrov a také kurz pro památkáře a hasiče na zámku Kozel, v klášteře Plasy a v areálu HZS ČR ve Zbirohu. Spojení požární ochrany a národní kulturní památky je složité. I přes moderní metody v oblasti požární ochrany je nesnadné ji aplikovat v historickém objektu. Nenahraditelnou ztrátu kulturního dědictví mohou způsobit plameny, teplo, kouř a saze, ale i hasební práce a voda. Proto se památkáři v některých objektech dohodli s hasiči, aby asistovali při prohlídkách, ale také při opravách a rekonstrukcích. Požární hlídky slouží i v noci. Pro požární zásah bývá v památkových objektech větší nouzový nedostatek vody, obtížně přístupové cesty i nástupní plochy pro požární techniku. V prostorech Státního hradu a zámku Český Krumlov, jehož areál je rozsáhlý a členitý, se uskutečňují pravidelná taktická a prověřovací cvičení. Jednotky PO prověřují například těsnost a funkčnost požárního vodovodu, který ústí v potoce Polečnice. Aby mobilní zbytečně neutrpěl, jeho evakuace se nenacvičovala, ale byli prozkoušeni zaměstnanci, jak by při evakuaci postupovali a v nekompromisních zkouškách obstáli.

Účinné zdolávání požáru

Jiný příspěvek seznámil se zkušenostmi jednotek PO s využíváním dokumentace zdolávání požárů. Hasiči mohou mít při zásahu problémy s orientací v budovách, pokud v objektu chybí „operativní karta“, což je přehledná dokumentace zdolávání požáru (DZP) v konkrétních prostorách. Původně

právní předpis nařizoval zpracování rozsáhlého textu i s grafickými přílohami (plánek objektu s vyznačenými přístupovými cestami, zdroji požární vody, hlavními uzávěry elektrické energie a plynu, umístěním klíčů apod.) Současná DZP má usnadnit a urychlit zásah, proto vyžaduje stručné a jasné zpracování. Existuje již také v elektronické podobě prostřednictvím geografického informačního systému, a protože objekty se dynamicky mění, musí být v zájmu majitele a provozovatele průběžně aktualizována. Od ústředny elektrické požární signalizace připojené k pulsu centralizované ochrany HZS kraje může přijít impuls, který iniciuje zobrazení DZP v grafické nadstavbě. Ta je k dispozici operačnímu důstojníkovi, aby ji vytiskl a předal výjezdové jednotce. Existuje také koncept pro elektronický přenos DZP k veliteli zásahu do velitelského automobilu na místo zásahu.

Zjišťování příčin vzniku požárů

K významným složkám HZS ČR patří Technický ústav požární ochrany, který se zabývá expertizní činností z hlediska zjišťování příčin vzniku požárů. Zkušenosti z praxe se uplatňují ve výzkumu a rozvoji požární vědy. Nové poznatky slouží k zavádění opatření ke zmírnění rizika ohrožení osob a snížení škod způsobených požáry na majetku a životním prostředí. Některé konkrétní případy demonstruje aktualizovaná stálá expozice zjišťování příčin vzniku požárů, umístěná v Expozici požární ochrany HZS ČR ve Zbirohu.

Konference poukázala na další nebezpečí, s nimiž se požární experti setkávají a konzultují na mezinárodních fórech. Velmi často dochází například k požárům motorových vozidel, kdy příčinou bývá závada na elektroinstalaci, ale také na přívodu pohonné látky,

nejčastěji motorové nafty. Spalováním vznikají saze, které se zachycují na filtru pevných částic. Aby nedošlo ke vznícení, filtr je nutné při vyšší koncentraci nahromaděných sazí nechat vyčistit nebo vyměnit.

Velmi nebezpečné mohou být takzvané „létající lampiony štěstí“. Měly by být vyrobeny z nehořlavého rýžového papíru, ale na trhu je mnoho druhů a odborníci z Technického ústavu požární ochrany zjišťovali, zda jeden z lampionů mohl zapálit plochu střechu konkrétní skladové haly. Při pokusu se svíčka ve větru naklonila a z lampionu se po několika vteřinách stala ohnivá koule, která při dopadu na plochu simulovanou střechou prohořela. Při pouštění této módní atrakce se doporučuje mimořádná opatrnost.

Požární ochrana v obcích

Obce mají postavení samosprávných institucí a zároveň jsou právníky osobami. Proto se pro nové starosty po volbách pořádají semináře o jejich právech a povinnostech a většinu informací dostávají obce i v písemné podobě, aby je poskytl osobám, které budou za konkrétní činnost zodpovídat. Například, aby objekty byly podle předpisu vybaveny hasicími přístroji, které budou dostupné, únikové cesty aby zůstaly průchozí a dveře k nim odemknuty, spalování hořlavých látek bylo pod kontrolou, odpovědné osoby se staraly o zdroje požární vody (funkční hydranty, určená nejbližší místa pro zřízení čerpací stanice u přírodních vodních zdrojů).

Pojišťovnictví

Dříve měly pojišťovny zásadní vliv na požární prevenci a bezpečnost, protože jejich postavení bylo dominantní při schvalování a zkoušení požárně

bezpečnostních zařízení. Dnes je zkušebnictví a certifikace třetí nezávislou právní osobou, vliv na bezpečnost je omezený, navíc přibýly hrozby jako terorismus, vandalismus a přírodní katastrofy. Globalizace odbourala národní a specifické přístupy, převažují sjednocující požadavky dané evropskými normami. Pojišťovnictví v ČR je garantováno zákonem v zahraničí u silných finančních skupin. Je založeno na nových podmínkách s novými profesemi, jako jsou risk manažeři, kteří posuzují velikost rizika. Současné tvrdé konkurenční podnikatelské prostředí vytváří podmínky pro zchářství a pojišťovací podvody. Zvláště v menších firmách bývá větší nepořádek a nedostatečná požární ochrana. Při posuzování rizik nerozhodují doklady, ale reálný stav pojišťovaných objektů, především předepsaná detekce požáru a funkční hydranty nebo jiný zdroj požární vody. Jako vysoce rizikové se hodnotí zejména sklady a obchodní úseky s plochou větší než 2000 m², vysokoregálové sklady, výškové budovy vyšší než 45 m, ubytovny a tržnice vietnamského typu i kamenné vietnamské obchody. Slevy a přirážky na pojistném, návrhy na opatření a podobně jsou nástroje ke snižování míry rizika, které současná praxe umožňuje minimálně.

Doprovodný program

Součástí konference bylo představení a ukázka činnosti prototypu zásahového robota ze Strojíren Trinec. Je určen pro využití v krizových situacích v nebezpečném prostředí, např. ve výrobních halách a letištích. Lze jím hasit oheň proudem vody s možností dálkového řízení tvaru proudu vody, přemisťovat předměty obecných tvarů jako válec nebo koule, například tlakové lahve z místa požáru do bezpečí. Je vybaven systémem ochlazování vlastního

povrchu vodní mlhou. Manipulační otočné rameno s nosností maximálně 380 kilogramů je osazeno víceúčelovým efektem se třemi nastavitelnými chapadly a integrovanou hasicí proudnicí. Všechna média jsou vedena uvnitř ramene, aby byla chráněna před vnějšími nepříznivými vlivy. Stroj o hmotnosti 4500 kilogramů rozpoznává terén prostřednictvím kamerového systému a je ovládán dálkově.

Nová technická a projektová řešení, nové materiály, odolné konstrukce, ochranné nátěry a pomůcky i jiné výrobky nebo služby z oblasti požární ochrany představily v rámci konference zástupci dalších firem působících v České republice.

Za zásluhy v oblasti rozvoje požární ochrany získali skleněnou sošku červeného kohouta plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška z MV-generálního ředitelství HZS ČR a Ing. Pavel Rybář, konzultant v oboru požární ochrany. Za nejzajímavější a nejlépe zpracovaný příspěvek na konferenci byla označena přednáška Ing. Petra Boháče ze společnosti Požární bezpečnost staveb, s.r.o., na téma Praktické zkušenosti s aplikací nových technických norem v oblasti elektrické požární signalizace.

Obsah patnáctého jubilejního ročníku Červeného kohouta byl mimořádně pestrý, přednášky se dotýkaly širokého spektra činností souvisejících s požární ochranou. Informoval o novinkách a současných trendech, ale ohlédl se i do historie z hlediska vývoje požární techniky, prevence, legislativy i záchranného systému. Bezesporu přispěl k výměně zkušeností a obohatil odbornou diskuzi v oboru.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto archiv HZS Jihočeského kraje
a autorka

Aktivní požární ochrana skladů

Skladové nebezpečí je charakterizováno vysokou kumulací požárního zatížení a rychlým šířením požáru v horizontálním i vertikálním směru. To se týká zejména jednopodlažních a vysokoregálových skladů. Proto je podle ČSN EN 12845 klasifikováno toto nebezpečí jako vysoké HHS (High Hazard Storage).

S rozvojem skladového hospodářství docházelo ke zvětšování skladovacích ploch a výšek skladování, jakož i k nárůstu zboží s vysokým podílem plastů. To bylo důvodem, že se ochrana skladů stala vysoce aktuální již v sedmdesátých letech minulého století v USA. Ukázalo se, že standardní sprinklerová ochrana je pro toto nebezpečí málo účinná. Uvedené problematice se proto průběžně věnuje odpovídající pozornost s cílem navrhovat účinnou sprinklerovou ochranu pro širokou škálu skladů a skladovaných komodit. K těm nejkomplikovanějším patří mrazírenské sklady, sklady plastů, aerosolů, pryže, papíru, pneumatik a otevřených maloobjemových polyetylenových nebo polypropylenových kontejnerů.

V České republice ochrana skladů nabyla na významu po roce 2000 v souvislosti s rozsáhlou výstavbou logistických center. Lze se setkat s logistickými centry o ploše až 50 000 m² a základacovými sklady s výškou až 50 m.

Skladové sprinklery

Nové druhy sprinklerů pro ochranu skladů vznikaly postupně v USA od 70. let minulého století jako výsledek systematického vývoje, jehož cílem bylo zvýšení účinnosti sprinklerové ochrany v této specifické aplikační oblasti. Současná nabídka skladových sprinklerů je převážně americké provenience a zahrnuje zejména sprinklery:

- ELO (Extra Large Orifices) - sprinklery s velkým průtokem s K faktorem vyšším než 160 a QR pojistkou; k nim se řadí i sprinklery EC s prodlouženým doštrikem typu EC 17 a EC 25,
- LD (Large Drop) - sprinklery s velkými kapkami,

- ESFR (Early Suppression Fast Response) - sprinklery zajišťující hašení požáru v počáteční fázi rozvoje výstřikovým proudem s vysokou kinetickou energií a velkým průtokem,

- QRES (Quick Response Early Suppression) - sprinklery s obdobnou konstrukcí jako ESFR sprinklery, avšak s menšími průměry výstřikového otvoru s určením nejen pro ochranu skladů (jsou ve stavu probíhajícího vývoje). Jedním z prvních je sprinkler EPEC (Enhanced protection Extended Coverage) vyvinutý ve Velké Británii.

V Evropě se rozšířily především sprinklery ESFR a ELO. Standardně se používají sprinklery s K 115 (podle ČSN EN 12845) a s K 115 a K 160 podle VdS CEA 4001.

První sprinkler ESFR schválila pojišťovna Factory Mutual v roce 1988. Jeho revoluční řešení umožňuje za stanovených podmínek ochranu vysokoregálových skladů jenom stropním jištěním. Odpadá regálové jištění, což zajišťuje vysokou flexibilitu skladu v souladu s požadavky nájemců.

Typické vlastnosti sprinkleru ESFR:

- RTI 22 - 36, index reakční doby (Response Time Index)
- velký průtok,
- spektrum kapek s významným zastoupením kapek s velkým průměrem a tím i kinetickou energií, schopnými proniknout do ohniska požáru proudem zplodin hoření.

Současná nabídka sprinklerů ESFR zahrnuje následující typy:

- K-11.2 stojatý (Kmetric-160),
- K-14 závěsný (Kmetric-200),
- K-14 stojatý (Kmetric-200),
- K-16.8 závěsný (Kmetric-240),
- K-25.2 závěsný (Kmetric-360).

Evropská filozofie ochrany skladů

Vychází z tradičního přístupu zvyšování intenzity dodávky vody v závislosti na výšce skladování, druhu skladované komodity a způsobu skladování. Tyto principy vyplývají z EN 12845 jako výchozího návrhového dokumentu konsenzuálně akceptovaného v EU. Obdobně jsou uvedeny v dokumentu VdS CEA 4001.

Požární nebezpečí skladovaného zboží, tj. výrobek a obal, je závislé na rychlosti vývinu tepla (kW). Jako obal se obvykle používají kartónové krabice, fóliové obaly nebo maloobjemové kontejnery. Zboží může být z důvodu ochrany před poškozením uloženo v polystyrenovém obložení nebo polystyrenových čípech.

Z hlediska způsobu uspořádání sprinklerů se pro ochranu skladů používá:

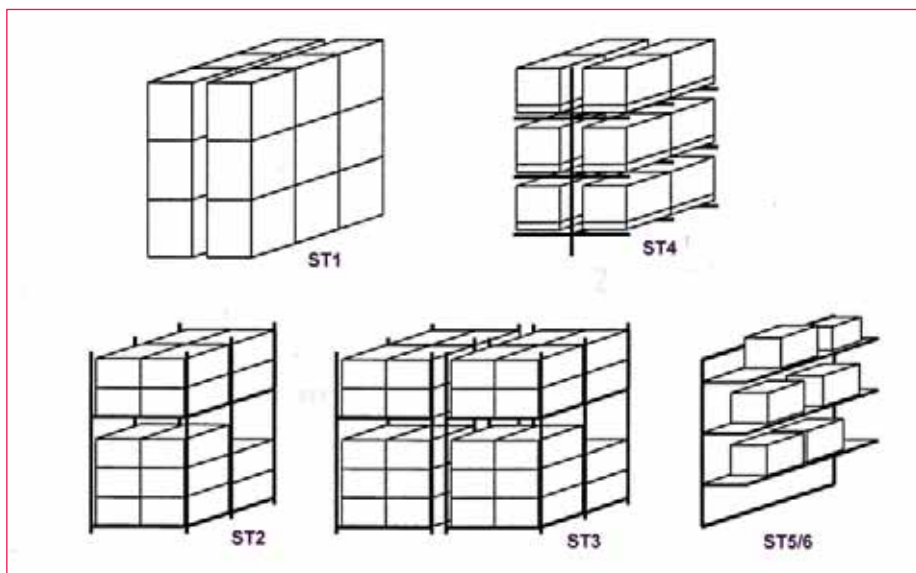
- regálové a stropní jištění,
- jenom stropní jištění,
- zónové jištění.

Regálové jištění zajišťuje účinné chlazení hořících povrchů obalů uvnitř regálu, což je spojeno s intenzivním chlazením a účinným hašením požáru. Jeho nevýhodou je nutnost instalovat regálový potrubní rozvod, kterým se voda přivádí k regálovým sprinklerům. To snižuje flexibilitu skladu požadovanou investory a pronajímateli skladů.

Stropní jištění je možné pouze do určité výšky skladu v závislosti na jeho typu. Pro výšky přesahující stanovenou výšku skladování musí být doplněno jištěním regálovým. Výjimku představují systémy, u nichž je na základě ohňových zkoušek ověřena možnost použití jenom stropního jištění, a to

Sprinkler ESFR K14 ve stojetém a závěsném provedení

Druhy skladování podle ČSN EN 12845

Srovnání velikosti skladového sprinkleru ESFR se standardním sprinklerem typu SSP

i u vysokoregálových skladů. Takovou deklaraci má systém ESFR.

Zónové jištění se v praxi příliš nerozšířilo. Jeho využití je reálné u ochrany hromadných garáží polostabilním sprinklerovým zařízením.

Nebezpečí skladování se podle ČSN EN 12845 dělí do čtyř kategorií:

- HHS1: Vysoké nebezpečí skladování. Kategorie I;
- HHS2: Vysoké nebezpečí skladování. Kategorie II;
- HHS3: Vysoké nebezpečí skladování. Kategorie III;
- HHS4: Vysoké nebezpečí skladování. Kategorie IV.

Návrh sprinklerové ochrany podstatným způsobem ovlivňuje způsob skladování:

- **Kontejnerové** - bulk storage (např. sypkých materiálů a surovin ve formě prášku, granulí, pelety),
- **ST 1** volné - stohové nebo blokové - solid pile (zboží je uloženo v kartónových obalech, boxech, taškách apod. způsobem side/side, tj. bez mezer),
- **ST 2** stojanové jednořadé regály nosníkové nebo kontejnerové - post or box pallet storage,
- **ST 3** stojanové dvou a víceřadové regály nosníkové nebo kontejnerové - post or box pallet storage,
- **ST 4** paletové regály - palletized rack (zboží je uloženo na paletách umístěných v regálové konstrukci, palety jsou dřevěné, vyztužené plastové, plastové nebo z tvrzeného papíru. Podstatné pro tento typ skladování jsou horizontální a vertikální mezery mezi paletami a uličky mezi regály. Vertikální mezery slouží pro odvod zplodin hoření, kouře a tepla ke stropu a opačně k dopravě hasební vody do dolních pater k ohnisku požáru. Regálové sklady s výškou vyšší než 7,5 m se označují jako vysokoregálové sklady. Ty představují velmi vysoké nebezpečí. Důvodem je intenzivní komínový efekt,
- **ST5/6** regály s laťovými nebo plnými policemi - solid and slatted shelves storage.

Při návrhu sprinklerového zařízení určeného pro ochranu skladu se vychází z následujících principů:

- pokud je pouze stropní ochrana, jsou výšky skladování omezeny podle tabulky 1,
- je-li výška skladování větší než stanovené limity pro stropní ochranu nebo je vzdálenost mezi stropem a horní plochou skladovaného zboží větší než 4 m, musí být použito regálového jištění; podle VdS CEA 4001 lze větší výšku než 4 m eliminovat zvýšenou intenzitou dávky,
- při regálovém jištění je možné nad nejvyšší regálovou úroveň skladovat zboží do výšky 2,7 m až 3,5 m v závislosti na druhu a kategorii skladování,
- intenzita dávky pouze u stropního jištění je v závislosti na způsobu skladování a kategorii nebezpečí 7,5 mm/min až 30 mm/min,

- pro ochranu nebezpečí HHS se smí používat pouze sprinklery s K 80 nebo 115 při intenzitě dodávky vody do 10 mm/min a pro vyšší intenzitu dodávky vody sprinklery s K 115 (stav 2011; v příští revizi lze očekávat zavedení sprinklerů s K 160),
- pokud je použito regálových sprinklerů, musí mít stropní sprinklery tepelnou odezvu stejnou nebo nižší než sprinklery regálové. Regálové sprinklery jsou obvykle typu F, mají K 80 nebo 115 a tepelnou odezvu pouze rychlou.

Americká filozofie

Ohňové zkoušky ukázaly, že úspěšné uhašení požárů ve skladech je možné pouze v první fázi jeho rozvoje aplikováním sprchového proudu o velkém průtoku s kapkami o velkém průměru. Zásadní význam pro účinné uhašení požáru ve skladu má počáteční tlak na sprinkleru. Těmto požadavkům standardní „pomalé“ sprinklery s volně padající kapkou nevyhovovaly. Prvním krokem bylo zvyšování průtoku na sprinkleru a velikosti kapek. Vývoj pokračoval od sprinklerů ELO s velkým průtokem ke sprinklerům s velkou kapkou LD. Následovaly sprinklery ESFR a sprinklery s prodlouženým dostřikem EC. Postupně se jejich nedílnou součástí stala tepelná pojistka s rychlou tepelnou odezvou QR. Výsledkem je podstatně vyšší účinnost moderních skladových sprinklerů uváděných na trh v posledních letech. Nelze opominout ani jejich schopnost snížit teploty při požáru v chráněném úseku na úroveň, kdy v konkrétních případech je možné použít i nechráněné ocelové konstrukce. Nezanedbatelné jsou i ekonomické přínosy vyplývající z menších nároků na množství vody a zmenšení rozměrů potrubí. Souběžně se uvedený vývoj z technologické oblasti přenesl i do návrhových požadavků klasifikace sprinklerů a nebezpečí uvedených v dokumentech NFPA a FM. NFPA 13 se zatím v revizi 2010 omezila na vytvoření skupiny sprinklerů CMSA (Control Mode Special Application), která zahrnuje dosavadní sprinklery ELO a LD. Rozhodujícím návrhovým požadavkem je u sprinklerů CMSA počet sprinklerů předpokládaných k uvedení požáru pod kontrolu a vstupní tlak na sprinkleru. Ten se mění v závislosti na druhu skladování, třídě nebezpečí, výšce skladování, orientaci sprinkleru a K faktoru.

Revize dokumentů Factory Mutual šla podstatně dál. Dosavadní tři skupiny sprinklerů pro ochranu skladů typu CMSA, CMDA (Control Mode Demand Area- navrhuje se pro konkrétní intenzitu dodávky a účinnou plochu) a SM (Suppression Mode) jsou převedeny do společné skupiny s označením „skladové sprinklery“. To kromě jiného souvisí se zrušením sprinklerů SM (Suppression Mode), kam patřily sprinklery ESFR. Pro ně a ostatní uvedené skupiny jsou na základě ohňových

zkoušek stanoveny návrhové požadavky vycházející z minimálního tlaku před sprinklerem a počtu sprinklerů v závislosti na:

- tepelné odezvě,
- výšce stropu,
- velikosti sprinkleru,
- druhu soustavy,

- instalační poloze sprinkleru,
- druhu skladování.

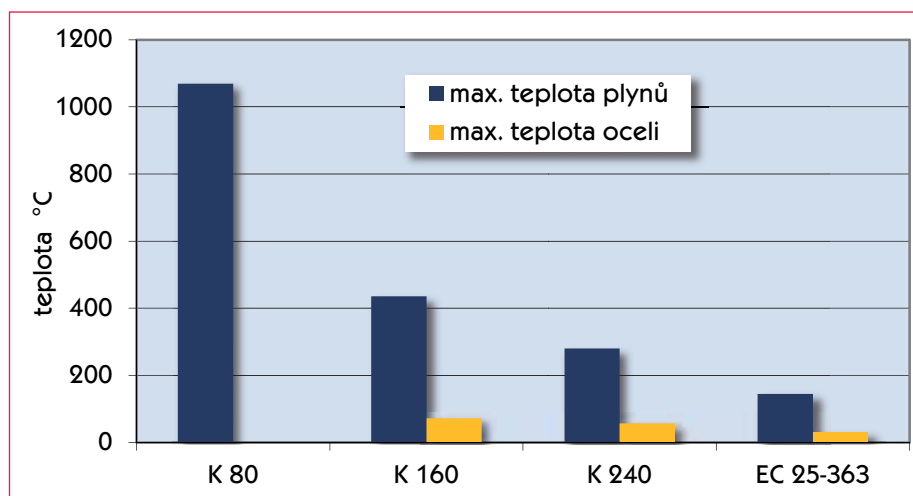
Tato revoluční změna znamená zásadní odklon od návrhu na základě intenzity dodávky a definované účinné plochy v závislosti na nebezpečí. Ta spolu s výškou skladování a šířkou uliček se považuje za nerelevantní.

Tabulka 1 Maximální výšky skladování pouze pro stropní ochranu podle ČSN EN 12845

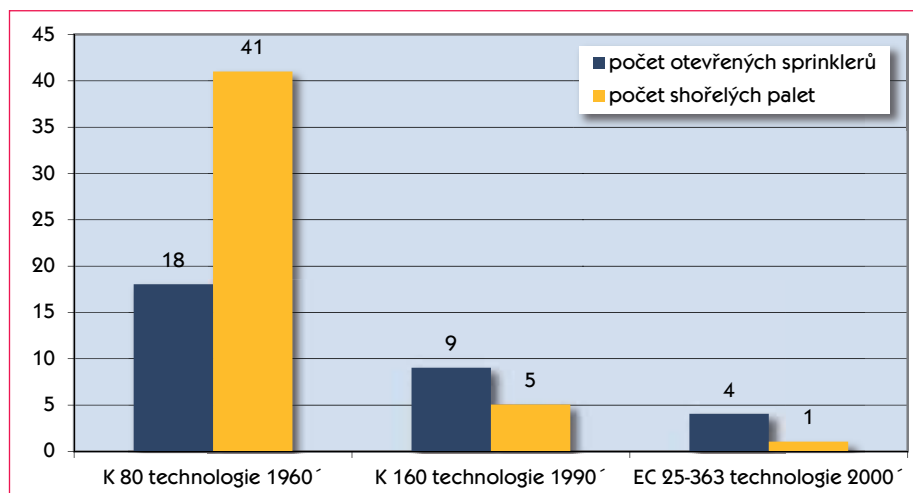
Druh skladování	Kategorie I	Kategorie II	Kategorie III	Kategorie IV
ST 1	7,6	7,5	7,2	4,4
ST 2	6,8	6,0	6,0	4,4
ST 3	5,7	5,0	3,2	3,0
ST 4	6,8	6,0	6,0	4,4
ST 5, 6	5,7	5,0	3,2	3,0

Tabulka 2 Porovnávácí zkoušky účinnosti sprinklerů s různým K faktorem při hašení skladu rolí papíru

Charakteristika	Výsledky zkoušek			
	K115	K115	K160	K240
Typ sprinkleru	141	141	73	68,3
Otevírací teplota (°C)				
Typ skladu	4 vrstvy pyramida	5 vrstev pyramida	4 vrstvy pyramida	5 vrstev pyramida
Výška skladu (m)	4,87	6,7	4,87	6,7
Výška stropu (m)	9,1	9,4	9,1	9,4
Tlak na sprinkleru (bar)	1,6	12,3	0,8	9,1
Počet otevřených sprinklerů	15	2	10	2
Maximální teplota plynů (°C)	-	460	-	215,6
Maximální teplota ocelové konstrukce (°C)	-	214	-	44,55
Rozšíření požáru do uličky	-	ano	-	ne

Graf 1 Výsledky srovnávacích zkoušek hašení regálového skladu, nebezpečí Plasty-skupina A (NFPA klasifikace), výška skladování 4,52 m

Graf 2 Výsledky srovnávacích zkoušek hašení regálového skladu, výška skladování 6 m, třída nebezpečí II (NFPA klasifikace)

Pro ilustraci jsou v tabulce 2 uvedené výsledky ohňových zkoušek provedených v letech 1979 až 1982, tj. v době intenzivního hledání účinnější ochrany skladů. Je zřejmé, že sprinklery K 115 s otevírací teplotou 141 °C ani při vyšším tlaku nebyly schopné uvést požár pod kontrolu. Naproti tomu sprinklery s K 240 a otevírací teplotou 68 °C požár pod kontrolu uvedly. Ukázalo se současně, že k omezení počtu otevřených sprinklerů není nutné navrhovat sprinklery s vyšší otevírací teplotou, pokud se použije technologie s K 240 s otevírací teplotou 68 °C. Tím se otevřela cesta k dalšímu vývoji účinnějších sprinklerů a návrhových požadavků, které jsou v současné době k dispozici pro ochranu nebezpečí HHS.

Technologický posun, který za uplynulých 50 let doznala ochrana skladů, nejlépe dokumentují grafy 1 a 2.

Systém ESFR

Zvláštní pozornost vyžaduje systém ESFR, který našel široké uplatnění i v EU. Zejména z důvodu vysoké flexibility skladu, jelikož odpadá regálové jištění. Požár se hasí pouze od stropu. Dosáhnout potlačení požáru v komplikované skladové dispozici se ukázalo při zkouškách jako možné, avšak s podmínkou, že musí být striktně dodrženy požadavky návrhových dokumentů FM (NFPA 13), minimálně však VdS CEA 4001. Kromě požadavků na volný výstřik jsou to např. i specifické požadavky na ovládání zařízení pro odvod kouře a tepla a instalaci kouřových zástěn. Ty se u systému nepřipouštějí. Platí zásada, že i malá pochybení, v návrhu akceptovatelná u standardní sprinklerové ochrany, mohou u systému ESFR zásadně omezit jeho účinnost.

Kromě jiného systém ESFR nelze použít pro ochranu:

- výrobků, které mají neobvyklé požární technické charakteristiky, např. hygienický papír v rolích,
- skladů, kde není v době projektové přípravy stanoven druh skladovaného

zboží a tento požadavek neplatí, když jsou v dokumentaci předané provozovateli uvedeny maximální skladovací výšky a komodity, které může dotčené zařízení chránit,

- zvláštních rizik jako jsou aerosoly, hořlavé kapaliny, alkoholické nápoje, polypropylenové a polyetylenové skladovací kontejnery,
- skladů se stropem o sklonu maximálně 170 mm/m,
- skladů se samočinným ovládním ZOKT a kouřovými zástěnami,
- u skladování typu ST5/6 s plnými policemi nebo podlážkami a skladování otevřených krabic nebo kontejnerů.

S poukazem na shora uvedené komplikace byla v USA deklarace potlačení požáru u systému ESFR zrušena včetně dokumentu FM 2-2. I proto, že je v praxi obtížně prokazatelná. To nevylučuje, že konkrétní reálný požár nebude potlačen. Výchozím podkladem pro navrhování ESFR systému je dokument CEA VdS 4001. ČSN EN 12845 tento systém dosud neuvádí.

Závěr

Zmíněné změny v návrhových dokumentech NFPA a FM vycházejí ze stovek ohňových zkoušek v reálném měřítku a kalorimetrických zkoušek, kterými se stanovovala skutečná a požadovaná intenzita dodávky vody. Jsou inspirativní i pro změnu evropského přístupu ke sprinklerové ochraně skladů. Ta zatím setrvává na úrovni sprinklerů s K 115 nebo K 160. Do doby, než budou promítnuty nové přístupy ochrany skladů do EN 12845 a do národních norem požární bezpečnosti staveb, by se mělo při použití skladových sprinklerů americké provenience vycházet nejen z požadavků příslušných datových listů sprinklerů, ale i ze zařazení skladového nebezpečí podle NFPA 13 nebo FM. Důvodem je úzká provázanost mezi skladovými sprinklery a třídou nebezpečí, pro které jsou určeny.

Ing. Pavel RYBÁŘ,
foto Markéta HUČKOVÁ
a archiv autora

**STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

Ekologické • Ekonomické • Efektivní

BESY CO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Trnávka 37, PSČ 31 Lipník nad Mežvou
tel. 581 750 120, zahas@zahas-sro.cz

**Srdčně Vás zveme k návštěvě
naši venkovní expozice
na mezinárodním veletrhu
PRAGOALARM / PRAGOSEC
5.-7. června 2012
v Praze - Holešovicích.**

Expozice bude zaměřením
v rámci veletrhu unikátní.
Přijďte si prohlednout
a prakticky otestovat
řadu zajímavých novinek
nejen pro složky IZS:

- ~ zásahové vybavení
- ~ protipovodňová zařízení
- ~ hydraulickou vyprošťovací techniku
- ~ oděvy a osobní ochranné prostředky
- ~ speciální stroje a hasicí zařízení
- ~ dárkové a upomínkové předměty

www.zahas-sro.cz www.facebook.com/zahassro

Pátek ve znamení požární bezpečnosti

Den požární bezpečnosti, který byl vyhlášen Českou asociací hasičských důstojníků na 13. dubna, byl i v letošním roce mimořádně úspěšný. Za příznivého počasí se uskutečnila řada preventivně výchovných akcí a akcí zaměřených na kontrolu dodržování požárních předpisů. Podíleli se na nich především profesionální hasiči, přihlásila se i řada sborů dobrovolných hasičů obcí.

Nejaktivněji se zapojili hasiči na Moravě, kde byl na většině stanic HZS krajů organizován den otevřených dveří. Mimo moravských krajů se do akce zapojily rovněž některé další kraje, například Ústecký nebo Středočeský.

Dobrovolní hasiči se zaměřili především na děti v místních školách, kterým předvedli ukázky zásahové činnosti, zorganizovali taktická cvičení s evakuací dětí, nebo jim radili, jak se mají chovat, aby nedocházelo k požárům a co mají dělat v případě vzniku požáru. Některé SDH obcí využily dne otevřených dveří a s mladými hasiči navštívily stanice HZS krajů. Aktivně se do pořádání akcí zapojily například SDH Hradec nad Moravicí, Hrabyně, Litultovice, Kyjovice nebo Uherský Brod.

Největší návštěvnost a zájem byl z řad dětí a mládeže, a to v Moravskoslezském kraji, kde stanice navštívilo více než 4500 zájemců, v Olomouckém kraji to bylo přes 4000 a ve Zlínském kraji okolo 1000 návštěvníků. Také v jiných místech se počty pohybovaly ve stovkách. Hasičské muzeum v Ostravě bylo otevřeno zdarma a jeho expozici si prohlédlo 40 návštěvníků, především dětí.

V některých větších městech, například v Opavě, Bruntále, Brně nebo Příbrami hasiči kontrolovali jak průjezdnost požární techniky v ulicích a na sídlištích, tak i nástupní požární plochy. Většinou se tak dělo za asistence městských policistů. Tentokrát se však pokuty nerozdávaly, akce měla především

preventivní charakter. Špatně parkujícím řidičům hasiči zasouvali za stěrače automobilů letáčky s upozorněním, co může takovéto parkování v případě mimořádné události zapříčinit. Byla potvrzena již známá fakta, že v některých případech jsou ulice pro větší zásahovou techniku zcela neprůjezdné a parkování na vyznačených nástupních požárních plochách je zcela běžné.

Letošní Den požární bezpečnosti se určitě vydařil a doufáme, že také splnil svůj účel. V dalších letech budeme ve vyhlašování Dne požární bezpečnosti pokračovat a budeme se do této akce snažit zapojit ještě větší počet krajů.

Ing. Břetislav JANOŠEK, vedoucí odborné skupiny prevence ČAHD, foto archiv ČAHD

PRAGUE FIRE & SECURITY DAYS 2012

... místo pro Váš business, setkání a komunikaci

NOVÝ TERMÍN

18.–22. 9. 2012

PVA Expo Praha, Letňany

4. ročník mezinárodního veletrhu nejnovějších trendů zabezpečovací techniky, systémů a služeb v oborech **FIRE & SECURITY**, **IT PROTECTION**, **SAFE TRAFFIC** a **RESCUE PRAGUE**

Souběžně s 23. mezinárodním stavebním veletrhem **FOR ARCH 2012**

Organizátor

Mediální partner

www.fsdays.cz

Kriminalistika ve službách hasičů

Kriminalistický ústav Praha (KÚP) je útvarům Policie ČR s celostátní působností specializovaným na provádění znalecké a kriminalistickotechnické činnosti. Na základě dožadání orgánů činných v trestním řízení nebo rozhodnutí ředitele KÚP provádí znalecká zkoumání u závažných trestných činů a mimořádných událostí a také poskytuje orgánům činným v trestním řízení a krizovým štábům odborné konzultace. Velmi úzká je spolupráce KÚP s Hasičským záchranným sborem ČR.

plk. Ing. Jaroslav Hüttl

Kompletní kriminalistickou topografickou, fotografickou dokumentaci, audio a videodokumentaci na místě činu, resp. mimořádné události, zpracovávají dle požadavků policejního orgánu odborníci z oddělení audio-video a dokumentace KÚP. „Spolupráce obecně vyplývá z platné legislativy a v případě požárů je navíc zpřesněna tzv. Dohodou o součinnosti mezi Policií ČR a Hasičským záchranným sborem ČR, která vznikla za účelem koordinovaného postupu při vyšetřování požárů a v roce 2005 byla novelizována. Kriminalistickou dokumentaci na dožadání zpracováváme na základě poznatků získaných snímkováním prostoru, pořízením a analýzou videozáznamů, zvukových záznamů apod.,“ uvádí vedoucí oddělení plk. Ing. Jaroslav Hüttl.

Metody a technika

Data pro topografickou dokumentaci jsou získávána měřičskými metodami, nejčastěji leteckou jednosnímkovou fotogrammetrií (vytvoření plánků z podkladů získaných leteckým snímkováním), a dále doplněna o výstupy pořízené satelitním polohovým systémem GPS (zaměření stop, předmětů, apod.). K výhodám letecké jednosnímkové fotogrammetrie patří rychlost a efektivita mapování, možnost zachytit ve zlomku vteřiny exponovanou oblast. Je nenahraditelná při dokumentaci rychle se měnících dějů, například na území postiženém požárem, povodní nebo vichřicí. Tato metoda byla s úspěchem využita také při dokumentaci

situace na místě železničního neštěstí ve Studénce. „Když jsme přiletěli vrtulníkem nad místo události, snažili jsme se ještě během záchranných prací pořídit ze vzduchu co největší počet kolmých i šikmých fotografických záběrů, na zemi jsme po odklizení trosky vlaku použili satelitní polohový systém GPS k doměření referenčních bodů a zapracovali naměřené hodnoty do mapových podkladů. Ke zpracování kompletní dokumentace byla nutná spolupráce s ostatními složkami IZS, zejména s HZS ČR, ale také s pracovníky Drážní inspekce, kteří nám poskytli další nezbytné informace,“ přibližuje kpt. Bc. Petr Švarc z oddělení audio-video a dokumentace KÚP. K zaměření byl použit přijímač GPS Trimble PATHFINDER PRO XRS, jehož výhodou je vysoká přesnost zaměření

GPS Trimble PATHFINDER PRO XRS

konkrétních bodů, linií a stacionárních ploch na velkém prostoru. Toto zařízení se osvědčilo také při dokumentaci následků tragického výbuchu zásobníků páry v průmyslovém podniku v Rudníku u Vrchlabí, jejichž trosky byly rozmetány do vzdálenosti několika stovek metrů od místa výbuchu.

Při vyšetřování velkých požárů, mimořádných událostí a zvláště závažných trestných činů od roku 2006 slouží pro potřeby KÚP systém Spheron (sférická kamera Spheron s programy R2S a SceneCase), který napomohl dokumentaci při zjišťování příčin vzniku požáru v tržnici SAPA v Praze 4 a požáru levého křídla Průmyslového paláce na pražském Výstavišti. Sférická kamera Spheron s vysokým rozlišením výsledného obrazu

Sférická kamera Spheron

(50 milionů pixelů) a velkou barevnou hloubkou (3 x 16 = 48 bitů) umožňuje rozsáhlé snímání prostoru (vertikálně 180°, horizontálně 360°). Pomocí programu, který je nainstalován v pracovní stanici, je možné sférické snímky prohlížet a dále exportovat do běžných obrazových formátů (např. jpg, bmp). Obslužný program pracuje na základě webového rozhraní v intranetové síti Policie ČR, ve které lze umožnit on-line připojení přidělením uživatelských práv.

Cvičení složek IZS

Znalci z oddělení audio-video a dokumentace KÚP se zúčastňují některých součinnostních cvičení složek IZS. Své zkušenosti prezentovali například při cvičení Dopravní nehoda 2011, při simulované nehodě osobního vlaku a autobusu s velkým počtem raněných. Získaná dokumentace byla využita nejen v průběhu vyšetřování příčin vzniku mimořádné události, ale také při celkovém vyhodnocení tohoto cvičení a analýze zásahu všech zúčastněných složek IZS.

Zahraniční spolupráce

Oddělení audio-video a dokumentace KÚP spolupracuje také se zahraničními kriminalistickými (forenzními) institucemi. Výměna zkušeností probíhá v pracovních skupinách ENFSI (European Network of Forensic Science Institutes) a v rámci trojstranné spolupráce kriminalistických institucí ČR-Polsko-Slovensko.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
foto autor a archiv Policie ČR

Možnost využití interference rázové vlny při likvidaci požáru cisterny

V současné záchranné praxi se při hašení požárů hořlavých kapalin používá zpravidla omezený počet způsobů většinou klasických metod hašení [1, 2]. Požáry kontejnerů a cisteren s hořlavými látkami, kapalinami a plyny jsou na dopravních prostředcích (ať už jde o železniční vagon, nebo nákladní automobil) hašeny klasickou požární technikou za použití vodní pěny, nebo tuhých smáčedel.

Obr. 1 Fotodokumentace situace havárie cisterny na silnici (dálnici)

Obr. 2 Fotodokumentace situace havárie cisterny na železnici

Podle možností se hasivo na cisternu nanáší po celém jejím obvodu, ze předu, ze stran nebo shora. Cílem je jak zabránit hoření, tak snížit teplotu spáleniště a změnit tak fyzikální podmínky hoření a zamezit dynamickému nárůstu požáru do exploze. Záleží vždy na konkrétní situaci, zejména na dostupnosti a obvodu požáru. Proti vzniklému požáru se využívá především látek zpomalujících hoření. Používají se speciální chemické látky, které snižují obsah kyslíku ve vzduchu, což zpomaluje hoření a tím také postup požáru. U požárů hořlavých kapalin uložených v cisternách se k hašení může použít také letecká technika, zejména speciální hasební vrtulník, ale použití tohoto prostředku je současně omezeno nutností použití pěny nebo smáčedel jako jediného možného hasiva. Proto, aby hasiči dostali jakýkoliv druh požáru pod kontrolu, musejí se vypořádat se třemi klíčovými problémy: teplotou, kyslíkem a palivem. V případě hašení hořlavých kapalin se většinou tyto klíčové problémy omezují pouze na možnost odebrání nebo snížení přístupu kyslíku ze vzduchu k plamenům.

Navržení metody zhášení s využitím řízené exploze

Požáry cisteren na komunikacích nebo železničních tratích bývají špatně dostupné pro těžkou požární techniku, která se velmi často neobejde bez klasických metod likvidace požáru, především vysokotlakými hadicemi a s omezeným přístupem k vodním zdrojům. To si vyžaduje náročný přesun hasičů současně s větším množstvím techniky k lokálnímu požáru, avšak velmi často v nepřístupné lokalitě [3, 4]. Tyto skutečnosti mohou vést k ohrožení osob v náročných podmínkách a také ke značným hmotným škodám. Při dlouhém hašení se samozřejmě také zvyšuje riziko přechodu požáru kapalných paliv v detonaci a další rozšíření požáru do okolí (obr. 1 a 2).

Uvedené nevýhody a nedostatky dosud známých postupů hašení požárů hořlavých kapalin v cisternách umístěných na automobilové a železniční technice do značné míry odstraňuje navrhovaný nový způsob možného hašení požárů [9] tekutých kapalin v cisternách metodou interference rázových vln vyvolaných výbuchem náloží trhaviny.

Podstata uvedeného postupu spočívá v tom, že v určité vzdálenosti od požáru v závislosti na intenzitě, kterou představuje požár hořlavé kapaliny umístěný v havarované cisterně, se umístí přímá nebo konkávní hasební linie tvořená homogenním detonačním systémem [5] (obr. 2) nebo jednotlivými detonačními prvky, které se navzájem propojí prostředkem

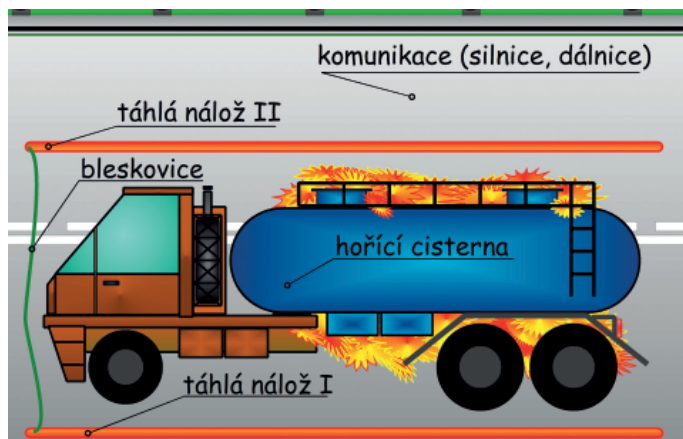
pro přenos detonačního impulsu (obr. 3), přičemž celkový detonační potenciál hasební linie odpovídá rychlosti detonace 4200 až 6700 m·s⁻¹, a v této hasební linii se centrálně iniciuje detonační proces. Při použití nové řady elektronických rozbušek se tyto umístí každá zvlášť do jednotlivých detonačních prvků a provede se jejich naprogramování. Tím odpadá propojování jednotlivých náloží (detonačních prvků) prostředkem pro přenos detonačního impulsu (bleskovic).

Při výbuchu nálože ve vzduchu (stlačitelné kapalině) se šíří od místa výbuchu rázová vlna, která postupně ztrácí energii až přejde ve vlnu akustickou, jejíž rychlost je shodná s rychlostí šíření zvuku. Narazí-li rázové vlny na pevnou překážku, odrazí se od této překážky a působí reflexním tlakem (jehož hodnota je až dvaatřicetinásobkem tlaku na čele rázové vlny) na tuto překážku. Tím je dán ničivý účinek rázové vlny. Hodnota reflexního tlaku v případě akustických vln je již pouhým dvojnásobkem tlaku na čele akustické vlny.

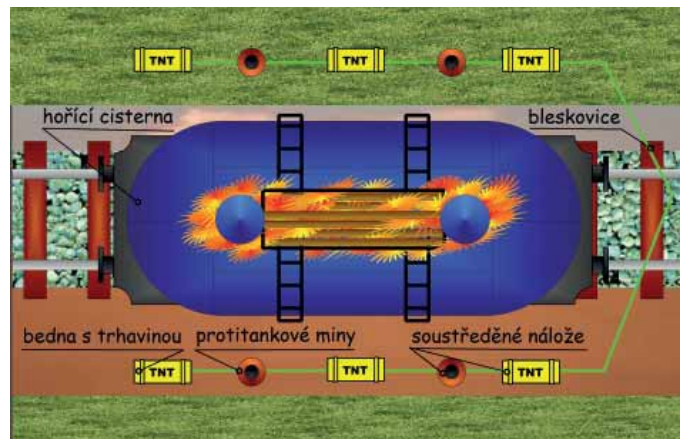
Výbuchem dvou řad náloží (nebo náloží umístěných v kruhu) je možné zastavit šíření lokálního požáru. V tomto případě

S	W	A N A L Ý Z A	
O	T	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
STANDARDNÍ POSTUPY HAŠENÍ		• znalost zásad předpisů pro hašení • vyškolený a dobře zkoordinovaný personál, který umí dobře využít stávajících technologických postupů	• vodou se nedají uhasit hořící kapaliny • zásah je velmi riskantní z hlediska bezpečnosti hasičů • tradiční technologické postupy se nedají použít v nepřístupném terénu
HAŠENÍ POMOCÍ TRHAVÉ TECHNIKY		• jednoduchý a velmi účinný způsob hašení • rychlost přípravy • možnost aplikace v malém počtu lidí • bez nároků na speciální vybavení	• potřeba vyškolení personálu na použití nových technologií • naučit se zvládnout nové technologie • intenzivní příprava a pravidelné školení personálu

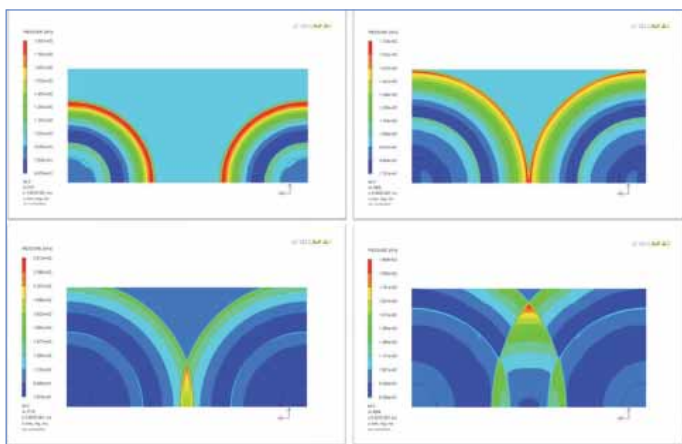
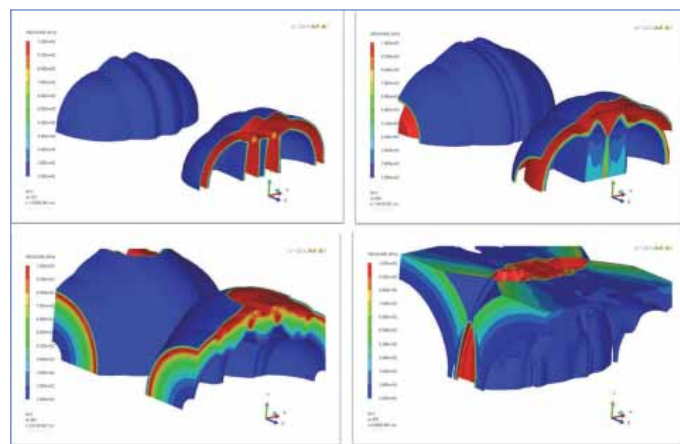
SWOT analýza klasické a nové technologie hašení tekutých hořlavín

Obr. 3 Rozmístění táhlých náloží k uhašení automobilní cisterny

Obr. 4 Rozmístění soustředěných náloží k uhašení železniční cisterny

Obr. 5 Rozložení tlaku $p(t)$, táhlých náloží v časech $t=100\mu s$, $t=300\mu s$, $t=350\mu s$ a $t=550\mu s$ Obr. 6 Rozložení tlaku $p(t)$, soustředěných náloží v časech $t=100\mu s$, $t=150\mu s$, $t=250\mu s$ a $t=500\mu s$

se může využít energie interference (srazu a odrazu) dvou (resp. několika) rázových vln.

Interference dvou kruhových (resp. kulových) vln vzniká například při výbuchu dvou náloží, které jsou umístěny v dostatečné vzdálenosti od sebe (obr. 5). Vzniká tak vlnění, které se šíří ze směru obou zdrojů současně proti sobě. Pokud jsou nálože ze stejné trhaviny o stejné hmotnosti odpáleny ve stejný okamžik t_0 , kmitají se shodnou fází. Výsledná interferovaná vlna je pak dána superpozicí obou postupných vln. Pokud jsou obě nálože odpáleny ve stejný okamžik t_0 , postupují čela vln proti sobě a po střetu rychlostí v_0 vybudí zpětnou vlnu avšak až s čtyřiašedesátinásobnou rychlostí v_0 , to znamená dvojnásobkem (součet obou) reflexních tlaků.

Tím, že necháme ve stejný okamžik vybudit vlny od dvou táhlých náloží, které uložíme rovnoběžně k sobě a místo požáru se nachází mezi nimi, dosáhne se toho, že uprostřed ohniště se obě tlakové vlny srazí a odrazí (několikanásobnou rychlostí). Účinek je násobně větší než při aplikaci jedné detonační vlny a výhodou řešení je, že se táhlé nálože mohou umístit ve větší vzdálenosti od požáru.

Varianty metody zhašení požáru s využitím řízené exploze

Homogenní detonační systém se s výhodou vytvoří kontinuální táhlou náloží (obr. 3 a 5). Heterogenní hasební linie je zpravidla tvořena jednotlivými detonačními prvky, které je možné s výhodou sestavit pomocí soustředěných náloží (obr. 4 a 6), dílčími táhlými náložemi, protitankovými nebo protipěchotními minami, nebo pomocí beden s trhavinami, přičemž prostředkem pro přenos detonačního impulsu může být buď bleskovice, nebo nová řada elektronických rozbušek speciálně vyvíjených právě pro tento účel [5]. Iniciační detonačního procesu se pak na základě použitých iniciátorů a prostředků pro přenos detonačního impulsu provede roznětem ohněm, elektrickým roznětem, nebo dálkovým ovládáním.

Závěr

Výhodou způsobu hašení přízemních lokálních požárů pomocí trhací techniky navrženým způsobem je v první řadě jeho jednoduchost a účinnost a také možnost aplikace při malém počtu osob a zejména v oblasti, kde hrozí nedostatek vody, jak bylo na zmenšených experimentálních modelech prokázáno (obr. 5). Významnou předností je skutečnost, že odpadají nároky na těžkou a speciální techniku, na dopravu osob i techniky. Především se však způsob hašení navrženým způsobem vyznačuje zvýšením bezpečnosti hasičů i jejich nákladného vybavení. V neposlední řadě pak tento způsob pomáhá zvládat a postupně likvidovat i velmi komplikované požáry, jejichž zvládnutí klasickými technikami je v současné době jen velmi obtížné.

Literatura

- [1] Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy záslahu – vydalo Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
- [2] Vilímek, M.: Nežádoucí hoření – požár, Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany. Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava 2008, s příspěvkem státní dotace Ministerstva vnitra-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, vytiskla tiskárna Kleinwächter Frýdek-Místek, 2. aktualizované vydání, ISBN: 80-86111-46-6
- [3] Vyhláška č. 49/2003 Sb., o technických podmínkách požární techniky (zrušena 1. 3. 2007)
- [4] Vyhláška č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění vyhlášky č. 53/2010 Sb.
- [5] Janíček, M.: Dizertační práce: Využití trhací techniky při mimořádných událostech, ev. číslo: 28900220103001, Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta speciálního inženýrství, Žilina 2010

Ing. Miroslav JANÍČEK, Ph.D.

Poznámka redakce: Autorem popisovaná metoda nebyla doposud při likvidaci požárů cisteren v České republice použita, a je zatím pojímána jako spíše teoretická možnost.

Zástupci složek IZS jednali ve Zbirohu

Každoroční pracovní porada zástupců složek integrovaného záchranného systému se tentokrát konala v areálu HZS ČR ve Zbirohu, a to 25. dubna 2012. Účastníci se měli možnost seznámit s technikou 3. záchranné rotý Záchranného útvaru HZS ČR, prohlédnout si skladové zařízení Národní základny humanitární pomoci, seznámit se s „ohňovým tre-
nažerem“ a navštívit Expozici požární ochrany HZS ČR.

HZS ČR

Generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoslav Ryba zhodnotil dosavadní spolupráci složek IZS jako velmi dobrou a poděkoval všem, kteří se na společné činnosti podílejí. S politováním konstatoval, že se nacházíme v mimořádně těžkém období, kdy sbor doslova bojuje o přežití. Slíbil, že udělá všechno, co bude v jeho silách, aby zajistil potřebné prostředky pro fungování záchranných služeb, na které mají občané právo.

Náměstek generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. František Zadina hovořil o silách a prostředcích HZS ČR v současné době, kdy se snížil rozpočet sboru. Podařilo se například prosadit koncepci „Jednotné vybavení HZS krajů cisternovými požárními stříkačkami“. Unifikace technických a taktických požadavků na požární automobily a optimalizace jejich rozmístění na stanicích HZS krajů ve vztahu k plošnému pokrytí území kraje jednotkami PO a k charakteristice zásahového obvodu vedou k celkové úspoře prostředků. Ohrožení přibývá a zvýšil se také počet činností, které provádějí jednotky PO. Svědčí o tom také značné rozšíření Cvičebního řádu jednotek PO. Proto se hledaly cesty také k úspoře za nezbytné vzdělávání příslušníků HZS ČR, pro které byl vytvořen na webových a intranetových stránkách HZS ČR informační server k samostudiu. MV-generální ředitelství HZS ČR dále vydává řadu metodických pomůcek, například pro velitele zásahu.

Plk. Ing. Zadina dále informoval o činnosti složek IZS v roce 2011, kdy zasahovaly v průměru každých necelých šest minut. Bylo zaznamenáno 91 650 zásahů, jichž se účastnily jednotky PO, Policie ČR nebo ZZS, anebo všechny tři základní a některé z ostatních složek IZS. Zdůraznil, že spolupráce probíhá většinou bez větších obtíží, k čemuž napomáhá nyní již jedenáct typových činností složek IZS při společném zásahu (dále jen „typové činnosti“), z nichž některé byly aktualizovány a rozšířeny. K 1. listopadu 2011 byl aktualizován také Ústřední poplachový plán IZS, který je dostupný na www.hzscr.cz.

Plk. Ing. Jiří Šlechta z MV-generálního ředitelství HZS ČR upřesnil, že k novelizovaným typovým činnostem patří STČ-06/IZS - Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty, která se nyní vztahuje na veškeré kulturní, sportovní a jiné akce s velkým počtem účastníků, na venkově i ve městech. Druhá STČ-11/IZS - Chřipka ptáků, byla doplněna o aktuální povolené způsoby utrácení zvířat

a upřesněna. V letošním roce se připravují nové typové činnosti: STČ-12/IZS - Poskytování psychosociální pomoci a STČ-13/IZS - Reakce na teroristický útok v metru. Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných osob a obětí (STČ-09/IZS) bude podle požadavku Policie ČR rozšířena o možnost akce tzv. „šíleného střelce“.

Policie ČR

Pplk. Ing. Milan Dubský z Policejního prezidia ČR informoval o nepříznivých dopadech úsporných opatření v Policii ČR na oblast krizového řízení a IZS, kdy od roku 2010 postupně odešla řada odborníků. Noví mladí příslušníci se

zaměřili zejména na vytváření mapových podkladů a vizualizaci dat v reálném čase v informačních systémech, čímž získává pracoviště krizového řízení opět na významu. Výstupy analýz v geografických informačních systémech (GIS) jsou využívány pro potřeby operačního řízení při zásazích. Využití GIS v havarijním plánování a IZS bylo ověřeno při cvičení CMX 2011 ve spolupráci s Armádou ČR. Další cvičení ZÓNA 2013 se připravuje na prověření Vnějšího havarijního plánu Jaderné elektrárny Dukovany.

Na tvorbě typových činností složek IZS při společném zásahu se v Policii ČR nově podílí také Kriminalistický ústav Praha identifikací těl obětí při rozsáhlých

mimořádných událostech a katastrofách. Identifikační DVI tým bude spolupracovat na typové činnosti STČ-13/ IZS-Reakce na teroristický útok v metru (chemický útok). Útvar pro odhalování organizovaného zločinu je plně vybaven pro zásahovou činnost a u jmenované typované činnosti bude stěžejním zpracovatelem jeho specializované pracoviště zabývající se problematikou CBRN. Dalším zpracovatelem bude i Pyrotechnická služba Policie ČR, která prověřuje podezřelé předměty a zneškodňuje nástražné výbušné systémy a nalezenou munici. Letos ji například čeká spolupráce při obnově rybníku Jordán v Táboře, kde se pravděpodobně nachází munice ze druhé světové války (rybník nebyl od války vypuštěn).

V roce 2012 se předpokládá (v rámci Ústředního poplachového plánu IZS) uzavření dohody o součinnosti potápěčů HZS ČR s potápěči pořádkové služby Policie ČR, kteří mají vybavení využitelné při záchraně tonoucích osob nebo při živelních pohromách a zvládají na špičkové evropské úrovni práce ve velkých hloubkách, v prostorách bez otevřené hladiny nebo v kontaminovaném prostředí.

Zdravotnická záchranná služba

Ředitel Zdravotnické záchranné služby Ústeckého kraje MUDr. Ilja Deyl představil Asociaci zdravotnických záchranných služeb (AZZS), která sdružuje ZZS všech krajů jako právní subjekty (kromě ZZS hl. m. Prahy) a doplňuje tím koordinační činnost Ministerstva zdravotnictví. Zároveň je AZZS ministerstvu konzultantem vůči ústředním orgánům. V listopadu 2011 byl konečně schválen první zákon o ZZS (dosud žádný neexistoval), který nabyl účinnosti 1. dubna 2012 jako zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Ze souvisejících předpisů vyplývá například, že při záchraně lidského života má posádka ZZS právo vstoupit na soukromý pozemek. Diskutovaný je stanovený časový interval o dojezdu k pacientovi do 20 minut na rozdíl od dosavadních 15 minut (z roku 1992). Prostřednictvím AZZS zařadí jednotně všechny ZZS do své struktury psychosociální intervenci, jak jim nový zákon ukládá.

Horská služba ČR

Náčelník Horské služby ČR Mgr. Jiří Brožek popsal činnost horských záchranných v oblastech Beskyd, Jeseníků, Jizerských hor, Krkonoš, Krušných hor, Orlických hor a Šumavy, kde se nacházejí jednotlivé stanice a služebny různých typů. „Většinou fungují jako dispečink, ve kterých ten, který přijme tísňové volání, se ihned zvedá ze židle a jde do terénu zachraňovat, protože tam ani nikdo jiný, kdo by zasahoval, není,“ upozornil Mgr. Brožek. Vysvětlil, že spolupráce se všemi složkami IZS je podložena smluvně, což přináší nepříjemné „papirování“, ale reálná

součinnost vždy nakonec záleží na dobrých osobních vztazích. Členové Horské služby nejčastěji zasahují v součinnosti se zdravotnickou záchrannou službou a žádné větší problémy se nevyskytují. Neodmyslitelnými pomocníky jsou lavinová a pátrací psi, které využívají také při společných zásazích s Policií ČR. Upozornil na speciální aplikaci pro mobilní telefony, kterou je možné v případě nouze zaslat SMS zprávu obsahující souřadnice GPS s určením polohy volané osoby. Záchranáři přijedou na pomoc nebo mohou navigovat bloudícího k nejbližší stanici horské služby. Protože aplikace pracuje s lokalizací prostřednictvím GPS, není její funkce závislá na dostupnosti datového signálu. Mimo jiné poskytne základní aktuální informace o sněhových podmínkách, lavinovém nebezpečí, počasí v daném místě a dokonce i návod, jak poskytnout první pomoc. Zájemci si mohou aplikaci zdarma stáhnout na <http://www.hscr.cz>.

Prohlídka areálu

Po ukončení rady si její účastníci prohlédli celý areál HZS ČR. Kpt. Ing. František Los je provedl zařízením majícím podobu sedmi typů pracovišť (Výcvikové víceúčelové zařízení Zbiroh), na kterých lze simulovat podmínky při požáru v uzavřeném i venkovním prostoru. Pozorovací „ohňový“ trenažér na pevná paliva je určen pro sledování průběhu požáru v uzavřeném prostoru a ukázky možností aplikace vody do prostoru při hašení. Další tři pracoviště (výcvikový trenažér, podzemní garáž, zásobník LPG a plynovod) slouží k nácviku taktických postupů při hašení požáru a dynamických stereotypů při ovládnutí proudnice. Jako palivo se používá propan, což umožňuje v krátké době opakovaně simulovat podmínky odpovídající reálnému požáru. K zařízení patří také klasické silo, jako v zemědělských objektech, v němž jsou spalovány dřevěné piliny a cvičí se na něm zásah na podobné

objekty a dovednosti s proudnicí s abrazivem (COBRA). Vodíkové hospodářství se používá k pozorování hoření vodíku a nácviku pohybu v prostředí s okem neviditelným plamenem. Nezbytná je i jímka s cisternou pro nácvik taktických postupů při úniku nebezpečné látky.

Techniku 3. záchranné rotý Záchraného útvaru HZS ČR představil plk. Ing. David Kareš. Těžká vyprošťovací technika, zemní stroje, dekontaminační jednotka a podobně, jsou určeny pro demoliční, likvidační a odklízecí práce (demolice staticky narušených budov) - zásahy dlouhodobějšího charakteru i ve vzdálenějších místech republiky, protože druhá, hlavní část ZÚ HZS ČR se nachází v Hlučíně.

Po prohlídce Národní základny humanitární pomoci s odborným výkladem Ing. Václava Vonáška obdivovali přítomní historickou požární techniku v Expozici požární ochrany HZS ČR, kde celou akci uzavřel náměstek generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. František Zadina. Poukázal na úspěšný vývoj hasičství v českých zemích, na úsilí a tvrdou práci příslušníků, zaměstnanců a členů základních a ostatních složek IZS, aby se ochrana zdraví, životů a majetku dostala na takovou úroveň, v jaké se v současné době nachází. „V žádném případě nesmíme dopustit, aby to, čeho se nám všem podařilo dosáhnout, vzalo za své. Nebylo by správné snižovat laťku a ohrozit bezpečnost obyvatel. Češi byli vždy schopní a vynalézaví, vždyť například automobily značky Tatra se při povodních osvědčily svou největší brodivostí a naše čerpadla z Lutína byla nejužšími. Proto věřím, že i ve ztížených podmínkách, my ze záchranných služeb, neztratíme prestiž a důvěru veřejnosti,“ zdůraznil na závěr setkání zástupců složek IZS.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Plnění úkolů ochrany obyvatelstva jednotkami sborů dobrovolných hasičů obcí

Přípravou jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí (dále „jednotek SDH obcí“) k plnění úkolů ochrany obyvatelstva se hasičské záchranné sbory krajů (dále jen „HZS kraje“) intenzivněji zabývají posledních přibližně pět roků.

Z § 70 odst. 5 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, vyplývají jednotkám PO úkoly nejen v oblasti PO, ale také v oblasti ochrany obyvatelstva (konkrétní úkoly jsou uvedeny v § 30 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany). Členové jednotek SDH obcí by proto měli být schopni nejen provádět opatření týkající se ochrany obyvatelstva, ale také poskytnout potřebné informace občanům, kteří jsou postiženi mimořádnou událostí. Jednotka SDH obce by měla být podpůrným pilířem pro zabezpečení ochrany obyvatelstva v obci v souladu s „Konceptí ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020“, kterou schválila vláda ČR usnesením č. 165 ze dne 25. února 2008.

Důležitou roli při řešení úkolů ochrany obyvatelstva v regionu hraje obec. Obec a její orgány mají ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, a ze zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, celou řadu povinností. Mají se připravovat na řešení mimořádných událostí nebo krizových situací, podílet se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva. Není v silách jen zastupitelstva obce nebo obecního úřadu provádět všechna opatření bez výkonného nástroje. Jako optimální řešení se jeví využití jednotky SDH obce, kterou obec zřizuje k hašení požárů a k provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Výhodou také je, že HZS kraje dokáže s těmito jednotkami spolupracovat, organizovat jejich činnost a metodicky se podílet na jejich odborné přípravě.

V tomto příspěvku chci upozornit na to, jaké máme nástroje k organizování činnosti jednotek PO pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva.

Prvním nástrojem je Metodika pro zřizování jednotek SDH obcí vydaná MV-generálním ředitelstvím HZS ČR v roce 2009, která vychází z právních předpisů na úseku požární ochrany.

Metodika objasňuje problematiku spojenou se zřizováním jednotek SDH obcí, zejména:

- způsob projednání možností zřízení jednotky,
- provádění náboru členů jednotky,
- vlastní proces zřízení jednotky,
- zajištění zdravotní prohlídky členů jednotky,
- způsob uzavření smluvních vztahů se členy jednotky a jmenování velitele jednotky,
- vybavení požární technikou a věcnými prostředky PO a vybavení členů jednotky osobními a společnými ochrannými pracovními prostředky,
- způsob zajištění odborné způsobilosti členů jednotky,
- způsob získání dotace pro jednotku,
- organizace výkonu služby v jednotce SDH obce,
- způsob zajištění akceschopnosti jednotky,
- organizace speciální služby u jednotky,
- způsob spolupráce obce s občanskými sdruženími na úseku PO.

Z pohledu personálního zajištění akceschopnosti jednotky SDH obce k plnění úkolů ochrany obyvatelstva metodika upřesňuje, že je-li v jednotce zařazeno

družstvo nebo členové plnící úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva, navyšují se celkové početní stavy jednotky o počet členů plnících úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. Metodika dále objasňuje, že pokud je člen jednotky SDH obce určen k plnění úkolů ochrany obyvatelstva a civilní ochrany, které nevyžadují zdravotní způsobilost na úrovni tzv. výjezdového hasiče, posuzující lékař zohlední jeho zdravotní stav ve vztahu k jeho zařazení v jednotce a k výkonu činností, které se od něj očekávají.

Minimální vybavení jednotky SDH obce stanovuje příloha č. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb. Metodika upřesňuje další vybavení nad rámec požadavků vyhlášky, které se odvíjejí z předurčenosti jednotky pro záchranné práce, např. v systému předurčenosti pro záchranné práce při silničních dopravních nehodách, předurčenosti na havárie spojené s únikem nebezpečných látek, a dále také z předurčenosti pro plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva.

Metodika také nabízí řešení problematiky zabezpečení některých speciálních služeb u jednotky SDH obce, mezi které se nově zařazuje i oblast ochrany obyvatelstva. Je zřejmé, že velitel jednotky SDH obce nemůže sám zvládat zabezpečení funkčnosti a akceschopnosti jednotky a tudíž může pověřit vybrané hasiče k plnění dílčích úkolů. Tito členové zajišťují v jednotce například činnosti spojené s výcvikem, odbornou přípravou, přípravou na plnění úkolů ochrany obyvatelstva, prevence nebo vedení veškeré evidence požární techniky, věcných prostředků PO či zabezpečování jejich pravidelných revizí, kontrol a údržby.

Metodika dále připomíná, že jednotka SDH obce rovněž udržuje provozuschopnost svěřených prostředků ochrany obyvatelstva (stany, elektrocentrály, čerpadla, vysoušeče, prostředky pro nouzové přežití apod.).

Metodika objasňuje i možné formy spolupráce obce s občanskými sdruženími působícími na úseku PO vycházející z § 74 a § 75 zákona o požární ochraně. Občanská sdružení, ale i veřejně prospěšné

organizace a jiné orgány a organizace působící na úseku PO, pomáhají při plnění úkolů na úseku PO zejména tím, že:

- pomáhají vyhledávat členy jednotek SDH obcí,
- podílejí se na odborné přípravě členů jednotek SDH obcí,
- podílejí se, se souhlasem vlastníka, na provádění údržby, oprav požární techniky, věcných prostředků PO a objektů PO, včetně vodních zdrojů,
- podílejí se na činnosti směřující k předcházení požárům, zejména na preventivně výchovné činnosti mezi občany a mládeží,
- podílejí se na ediční a publikační činnosti a na dokumentaci historie PO a hasičstva.

Druhým nástrojem k provádění přípravy členů jednotek jsou metodické listy č. 1 až 9 kapitoly „Ochrana obyvatelstva“ (Ob) Bojového řádu jednotek požární ochrany vydané Pokynem generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 42/2011, které nabyly účinnosti dnem 1. ledna 2012:

1 Ob Činnost jednotek při povodních

- 2 Ob Činnost jednotek při hlídkové činnosti v rámci povodňové hlášené služby
 3 Ob Varování obyvatelstva
 4 Ob Stavba protipovodňových hrází z pytlů plněných pískem
 5 Ob Objektová evakuace
 6 Ob Plošná evakuace
 7 Ob Evakuační středisko
 8 Ob Úbytování evakuovaných osob – nouzové ubytování
 9 Ob Posttraumatická péče hasičům a psychosociální pomoc osobám zasaženým mimořádnou událostí.

Posledním nástrojem by se měla stát připravovaná změna v systému odborné přípravy členů jednotek SDH obcí, kteří budou garantovat připravenost jednotky plnit úkoly ochrany obyvatelstva.

Cílem odborného vzdělávání je připravit vybraného člena jednotky SDH obce (technik ochrany obyvatelstva) tak, aby byl schopen na úrovni obce:

- organizovat a provádět preventivně výchovnou činnost mezi členy jednotky SDH obce, členy občanských sdružení a občany obce v oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany,
- organizovat odbornou přípravu členů jednotky SDH obce v oblasti ochrany obyvatelstva,
- zastávat funkci člena, popř. pracovních skupin, krizového štábu obce nebo pracovních orgánů ustanovených při řešení mimořádných událostí nebo krizových situací v obci,
- podílet se na tvorbě dokumentace vztahující se k realizaci opatření ochrany obyvatelstva a krizového řízení na úrovni obce,
- spolupracovat se starostou obce a obecním úřadem na opatřeních ochrany obyvatelstva, která se připravují a v případě mimořádné události realizují,
- znát základní pojmy a právní předpisy z oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

K realizaci změn v systému odborné přípravy se v současné době ze strany HZS ČR připravují k vydání osnovy pro odbornou přípravu z pohledu:

- preventivně výchovné činnosti,
- přípravy jednotek SDH obcí k plnění úkolů ochrany obyvatelstva a
- činnosti spočívající v přípravě obce na mimořádné události a krizové situace (činnost v krizových štábech obcí).

Předpokládá se, že HZS kraje bude organizovat odbornou přípravu „technika ochrany obyvatelstva“, a to na úrovni kraje nebo svých územních odborů, ověřovat jejich znalosti a vydávat osvědčení o jejich odborné způsobilosti.

Díky postupnému zkvalitňování pravidelné odborné přípravy jednotek SDH obcí získají starostové obcí kvalifikované pomocníky (kterých v dnešní době není mnoho) při řešení mimořádných situací a HZS kraje bude mít odborně a technicky připraveného partnera pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva.

mjr. Ing. Alice HRUBÁ,

foto archiv HZS Olomouckého kraje

Výchova k bezpečí – ochrana osob za mimořádných okolností

Každý občan České republiky by měl dokázat správně reagovat, stane-li se svědkem nebo účastníkem nepředvídatelné mimořádné události, jakou může být požár, povodeň nebo například průmyslová havárie.

Pozornost vzdělání učitelů

I přesto, že je k dispozici velké množství metodických materiálů v mnoha dostupných formách, ze záchranářské praxe je obecně známo, že veřejnost je při vzniku mimořádné události, až na výjimky, bezradná. Pokud pomineme záchrané složky, které pravidelně provádějí preventivní výchovnou činnost (PVC), vyžadují občané většinou informace od starostů obcí, u mladší generace pak od učitelů ve školách. Povinnost tyto informace o hrozcím nebo nastalém nebezpečí občanům poskytovat, stanovuje starostům obcí i právníkům osobám zákon. Protože starostové obcí jsou již mnoho let pravidelně školeni, zaměřili se profesionální hasiči ve Zlínském kraji na výuku pedagogů.

V prvopočátku bylo využito dobrých zkušeností příslušníků stanice HZS Zlínského kraje v Kroměříži, kteří vzhledem k součinnosti města Kroměříž, zapojeného do mezinárodních projektů Bezpečná komunita a Bezpečná škola, spolupracují s místními školami již několik let.

Příznivá odezva na pořádání vzdělávacích akcí pro učitele přiměla město Kroměříž a HZS Zlínského kraje nabídnout tento příklad dobré praxe i dalším pedagogům formou **vzdělávacího programu „Výchova k bezpečí“**, sestávajícího z pěti akreditovaných vzdělávacích modulů, kde jedním z nich je i **modul „Ochrana osob za mimořádných okolností“**. Tato aktivita je součástí projektu „Zvyšování profesních kompetencí pedagogických pracovníků škol a školských zařízení Zlínského kraje“, jehož hlavním realizátorem je Střední odborná škola Otrokovice. Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

Cíl a zaměření modulu

Cílem vzdělávacího modulu je především motivovat pedagogy a zesílit pocit jejich odpovědnosti při výuce sebeochrany člověka za mimořádných událostí a krizových situací. Rovněž je zaměřen na úskalí výuky ochrany osob za mimořádných událostí ve školách všech stupňů a je určen pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení Zlínského kraje.

Modul je realizován formou kurzů HZS Zlínského kraje a sestává z následujících částí:

- **Integrovaný záchranný systém a jeho fungování v regionu**

První část modulu je zaměřena na popis činnosti jednotlivých složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací a na úkoly dalších subjektů, podílejících se na řešení mimořádných událostí v regionu. Posluchači jsou také blíže seznámeni s havarijním plánováním a s novinkami v oblasti krizového řízení. Tato část je navíc doplněna o prezentaci metodických materiálů a videí, které je v dnešní době možné využít k výuce ve školách.

- **Koncepce ochrany obyvatelstva a úloha škol v krizovém systému**

Podrobněji rozvádí problematiku ochrany obyvatelstva a postupy krizového plánování. Pracovník HZS Zlínského kraje vybírá z krizového plánu informace vztahující se k působnosti posluchačů, tedy nejprve ke školám obecně a následně ke konkrétním školám.

- **Výuka ochrany osob ve školách**

Formou prezentací výukových a výchovných postupů seznamují lektori z HZS Zlínského kraje a Městského úřadu Kroměříž účastníky s příklady spolupráce hasičů se školami (exkurze, den s IZS, odborné konzultace, účast na vybraných akcích, projekty PVC apod.) a s praktickými zkušenostmi z kroměřížských škol, se začleněním tématu ochrany osob do školního vzdělávacího programu a příklady výukových aktivit. Následuje diskuse o přípravě a realizaci školních akcí a o nejčastějších chybách, případně aktivní dílna. Účastníci také prezentují své

zkušenosti a postoje k problematice ochrany osob a spolu s lektorem je konfrontují s právě nabytými znalostmi.

- **Exkurze ve stanici HZS Zlínského kraje, případně v operačním a informačním středisku HZS Zlínského kraje**

V rámci této části kurzu učitelé navštíví stanici, kde se seznámí s činností a úkoly jednotlivých úseků HZS kraje. Podrobněji je jim přiblíženo fungování krajského operačního a informačního střediska, přijímání a vytěžování volajících na linku tísňového volání, předávání informací ostatním složkám IZS a nasazování sil a prostředků podle požárního poplachového plánu kraje. V závěru exkurze jsou učitelé seznámeni s požární technikou a každodenní činností hasičů zařazených v jednotkách PO. Formou diskuse se hasiči s účastníky kurzu podělí o praktické zkušenosti ze zásahů s účastí dětí předškolního a školního věku.

Závěr

V roce 2011 byl tento tříletý projekt ukončen. Vzdělávací modul „Ochrana osob za mimořádných okolností“ absolvovalo 71 pedagogů převážně základních škol ze všech čtyř správních obvodů obcí s rozšířenou působností Zlínského kraje. Poslední příležitost k proškolení „zdarma“, tedy na náklady projektu, měli pedagogové ze Zlínského kraje 8. prosince 2011. Na závěr projektu se uskutečnila konference věnovaná vyhodnocení kvality jednotlivých modulů.

Vzdělávací modul Ochrana osob za mimořádných okolností nadále zůstává v krajské nabídce dalšího vzdělávání pedagogů, ovšem s účastnickým poplatkem. Více informací na http://www.sukm.cz/profesi_kompetence_PP.

Spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů se školami v Libereckém kraji

Příslušníci odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení a odboru prevence Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje (HZS LK) navštívili 5. dubna letošního roku sídlo České školní inspekce (ČŠI) v Liberci. V souladu s „Ujednáním o součinnosti mezi Českou školní inspekcí a HZS ČR“, č.j. PO-1814/PRE-2007, připravili pro 15 inspektorů z Libereckého kraje dvě odborné přednášky.

V první části mjr. Ing. Tomáš Erban z odboru prevence HZS LK seznámil inspektory ČŠI s problematikou kontrol dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně ve školách a školských zařízeních. Zodpověděl také množství dotazů ohledně povinností ředitelů škol, značení únikových východů nebo umístování hasičích přístrojů. Inspektori si z této části odnesli všeobecný přehled o tom, které povinnosti a opatření z hlediska požární ochrany musí školy v závislosti na roku výstavby a typu budovy plnit.

Druhá část byla zaměřena především na tematiku „Ochrana člověka za mimořádných událostí“, která je v současné době zařazena do rámcových vzdělávacích programů základních, středních a vyšších odborných škol. Inspektori byli v přednášce seznámeni s jednotlivými oblastmi, které mají být ve školách vyučovány. Jednalo se zejména o okruh vyučovaných ochranných opatření a jejich vývoji s akcentem na jednotlivá opatření ochrany obyvatelstva, dále pak výklad pojmů (např. varování, evakuace) včetně obecných zásad chování pro obyvatelstvo. Další oblastí byla problematika mimořádných událostí se zaměřením na živelní pohromy s výskytem na území Libereckého kraje. Nechyběl ani nástin vědomostního základu o nebezpečných látkách, jejich klasifikaci, vlastnostech, nebezpečných účincích a ochraně zdraví při úniku ze stacionárních zařízení nebo v rámci přepravy.

Kpt. Mgr. Michaela Stará z pracoviště ochrany obyvatelstva HZS LK seznámila přítomné s tématy a průběhem pravidelných školení pro pedagogické pracovníky, které pořádá HZS LK ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV) již od roku 2006.

Por. Mgr. Iva Michalíčková jako koordinátor preventivně výchovné činnosti HZS LK představila preventivně výchovný program „Hasík CZ“, který realizují na vybraných základních školách Libereckého kraje již třetím rokem profesionální i dobrovolní hasiči. Zmínila se také o dalších projektech s tematikou ochrany obyvatelstva, jako je například Záchranný kruh.

Všichni inspektori obdrželi přehled výukových materiálů distribuovaných na školská zařízení cestou HZS LK, výčet webových stránek a příručky s využitelnou tematikou k ochraně obyvatelstva.

Na závěr byla dohodnuta součinnost v oblasti výkonu požární ochrany a také důraznější kontrola zařazení problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do rámcových vzdělávacích programů škol. Předjednána byla alternativa zapojení pedagogických pracovníků do programu „Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“. Ředitelka ČŠI přislíbila v rámci své gesce propagaci akreditovaného programu NIDV pro pedagogické pracovníky s tematikou „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ u ředitelů školských zařízení. Další školení pro pedagogy, tentokrát pod novým názvem „Učíme děti správnému chování při mimořádných událostech“ proběhne v bývalých okresních městech opět na podzim.

Pomoc školám

V úterý 10. dubna 2012 se na půdě střední soukromé školy Euroškola Česká Lípa, s.r.o., uskutečnilo další setkání představitelů školy a územního odboru Česká Lípa.

Při společném jednání diskutovali o organizaci výuky předmětu „Mimořádné události“, na které se od následujícího školního roku budou vybráni příslušníci územního odboru podílet. Ti se také seznámili se studenty prvního ročníku čtyřletého studijního oboru s maturitou „Ekonomika a bezpečnostní služby“. S nimi se profesionální hasiči budou setkávat od příštího školního roku při přednáškách z oblasti požární prevence, integrovaného záchranného systému

(IZS), krizového řízení i ochrany obyvatelstva, a také při nejrůznějších cvičeních.

Tímto krokem profesionální hasiči v Libereckém kraji rozšířili spolupráci při výuce odborných předmětů nejen s tematikou záchrannosti na středních školách. Již v roce 2009 byl pro studenty Středního odborného učiliště nábytkářského a Střední odborné školy, s.r.o., v Liberci otevřen nový maturitní obor „Záchrannost a bezpečnost obyvatel“, který připravuje absolventy na práci v oblasti IZS, bezpečnostních složkách a záchranných sborech nebo na studium na vyšších odborných a vysokých školách s podobným zaměřením. Se školou v současné době spolupracují také příslušníci odboru prevence krajského ředitelství HZS LK, kteří vyučují odborné předměty. Kpt. Mgr. Jan Mandl, DiS., se věnuje předmětu „Zdolávání mimořádných událostí“ a praktické části lezeckých kurzů pro studenty, por. Daniel Mlčoch, DiS., vyučuje předmět „Nebezpečné látky“.

Ani spolupráce se základními školami nezůstává pozadu. Také v Libereckém kraji pokračuje preventivně výchovný program „Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“. V letošním školním roce dochází na 19 základních škol 14 instruktorských dvojic složených z 27 příslušníků HZS LK a dvou členů SDH, kteří seznamují žáky 2. a 6. tříd s prací hasičů, činností složek IZS, se základy požární prevence a tematikou ochrany obyvatelstva.

Všechny tyto aktivity jsou dobrovolné a probíhají nad rámec běžných povinností příslušníků HZS Libereckého kraje.

**por. Mgr. Iva MICHALÍČKOVÁ,
kpt. Mgr. Michaela STARÁ,
foto archiv HZS Libereckého kraje**

Vzdělávání seniorů v Plzeňském kraji

Problematicke preventivně výchovné činnosti je v posledním období u HZS Plzeňského kraje věnována značná pozornost. Její zaměření bylo doposud orientováno především na cílovou skupinu dětí a mládeže, pro kterou bylo uskutečněno velké množství přednášek, soutěží a dalších akcí k popularizaci HZS ČR a celého integrovaného záchranného systému.

Na podzim roku 2011 rozšířil HZS Plzeňského kraje oblast preventivně výchovné činnosti o vzdělávání seniorů, na které se v mnoha ohledech pozapomíná. Seniori mají omezené možnosti k získávání nových nebo k doplnění chybějících informací souvisejících s jejich bezpečím.

Na základě dobrých zkušeností získaných od příslušníků HZS hl. m. Prahy, kteří se vzdělávání seniorů věnují delší dobu, jsme dospěli k rozhodnutí navázat na činnost našich kolegů. Místní koordinátorka preventivně výchovné činnosti por. Paed-Dr. Lud'ka Palzerová nám velmi ochotně poskytla veškeré podklady, informace a zkušenosti z pořádání přednášek pro tuto cílovou skupinu obyvatelstva.

Zahájení projektu na území Plzeňského kraje bylo zaměřeno na domovy důchodců, domy s pečovatelskou službou a kluby důchodců. Oslovili jsme i další možné zájemce o školení podle Katalogu poskytovatelů sociálních služeb na území města Plzně a městské a obecní úřady s nabídkou vzdělávání seniorů za předpokladu, že nám pomohou v místě školení zajistit vhodné prostory.

Přednášky byly specificky zaměřeny na seniory a jejich způsob života. Obsah prezentace se dotýkal těchto problematik:

- volání na tísňové linky,
- varovný signál a chování po jeho zaznění,

- evakuace,
- příčiny požárů,
- opuštění hořícího domu nebo bytu.

Prezentace byla jednoduchá a stručná, doplněna názornými obrázky a ilustračními fotografiemi pro bližší pochopení problematiky. Celý program byl v jeho průběhu oživen souvisejícími otázkami na seniory, kteří za správnou odpověď získali drobný dárek. Odměňování vzbudilo u posluchačů mnohem větší aktivitu. Abychom udrželi u seniorů pozornost, doplnili jsme přednášky hranými scénkami, např. předvedení simulace volání na tísňovou linku 112, ochrana dýchacích cest při pobytu v zakouřeném prostředí, ukázka uhašení ohně fiktivně hořící osoby. Na závěr si každý účastník odnesl leták s telefonními čísly na tísňové linky a odkazy na internetové stránky s preventivním zaměřením.

Celá přednáška trvala vždy přibližně 45 minut a na závěr byla doplněna

krátkými filmy, které zopakovaly nebo doplnily probraná témata. Využívali jsme spoty „Štěstí přeje připraveným“, které zpracoval Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, a to především snímky „Požár v domě“ a „Hašení oleje“ (k dispozici na <http://www.ioolb.cz>).

Byli jsme si vědomi, že seniory jsou specifickou cílovou skupinou, ke které je potřeba zvlášť citlivě přistupovat. Specifický byl i výběr lektorů z řad příslušníků HZS Plzeňského kraje, z odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení doplněný příslušníky z odboru prevence. Během celé přednášky jsme dodržovali zásadu, že na seniory je nutné mluvit pomalu, zřetelně a nahlas a nepoužívat příliš mnoho odborných výrazů. Podle pravidla, že méně je někdy více, jsme se snažili seniory nezatěžovat velkým množstvím informací.

V průběhu projektu byla navázána spolupráce s organizací BESIP, která se ve své kampani také zaměřila na skupinu seniorů a na naše přednášky navázala problematikou bezpečnosti v dopravě.

Od září 2011 bylo ve třech okresech Plzeňského kraje uskutečněno pro seniory 23 přednášek za účasti více než 600 seniorů. Příjemným překvapením pro nás byl velký zájem o přednášky, který projevily domy s pečovatelskou službou, kde žijí soběstační občané. Na základě neočekávaného zájmu a kladného ohlasu mezi seniory projevily o tento typ přednášek zájem i další organizace zajišťující péči o seniory v ostatních okresech Plzeňského kraje. Proto i v letošním roce plánujeme pokračovat v těchto přednáškách v okrese Tachov, Klatovy, Domažlice a Rokycany.

kpt. Mgr. Lenka BASÁKOVÁ,
foto archiv HZS Plzeňského kraje

Multimediální učebna má široké využití

Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje, odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení, vypracoval v roce 2011 vlastní a ojedinělý projekt s názvem „Pár minut s hasičem“. Myšlenka na tento projekt vznikla z reálné potřeby vytvořit vhodné prostory pro praktickou činnost v preventivně výchovné oblasti. Následně byl zrealizován v multimediální učebně krajského ředitelství HZS Jihočeského kraje v Českých Budějovicích.

Finanční prostředky na projekt, který je v rámci celého HZS ČR ojedinělý, byly získány z mimorozpočtových zdrojů darem od společnosti ČEPS, a.s. a Net4gas, s.r.o. Za metodické podpory MV-generálního ředitelství HZS ČR, jmenovitě brig. gen. Ing. Miloše Svobody, plk. Mgr. Eleonóry Tilcerové a kpt. Mgr. Jaromíra Šimana se podařilo vytvořit kvalitní výukové studio. Slavnostní otevření multimediální učebny se uskutečnilo v prosinci minulého roku za přítomnosti zástupců HZS Jihočeského kraje, kteří projekt prezentovali, zástupců ČEPS, a.s., MV-generálního ředitelství HZS ČR, Jihočeského kraje, Magistrátu města České Budějovice a v neposlední řadě zástupců složek integrovaného záchranného systému.

Cíl projektu

Projekt „Pár minut s hasičem“ by měl napomoci k alespoň částečnému odstranění stále podceňovaných preventivních aktivit týkajících se ochrany před mimořádnými událostmi. Ze zkušeností příslušníků HZS Jihočeského kraje je zřejmé, že se občané v běžném životě setkávají se stále se zvyšujícím počtem mimořádných událostí, na které nejsou dostatečně připraveni. Proto je hlavním cílem projektu moderním interaktivním způsobem zkvalitnit výuku a účinněji si osvojit vzory chování při ochraně vlastního života a zdraví při mimořádných událostech, a to jak u dětí, mládeže, hendikepovaných osob, tak i u seniorů, učitelů nebo starostů obcí. Výchovným působením získají tyto skupiny obyvatelstva základní znalosti a dovednosti potřebné ke zvládnutí případných běžných rizikových situací i mimořádných událostí a budou schopni adekvátně reagovat a předávat tyto informace druhým.

Vybavení učebny

Na návrhu technologického zařízení a vybavení učebny se významně podílel odbor operačního řízení a komunikačních a informačních systémů HZS Jihočeského kraje. Prostřednictvím vhodné zvolených výukových programů (interaktivní kurzy Asociace Záchraný kruh) a za vedení zkušených příslušníků z řad

HZS Jihočeského kraje je možné vzdělávat občany všech věkových kategorií, včetně pedagogů, kteří budou informace dále šířit svým žákům. Součástí multimediální učebny je dětský koutek, který slouží ke hře a odpočinku dětí. Vhodně zvolenou formou her přispívá i k rozšiřování vědomostí dětí z mateřských a základních škol. Svým vybavením plně respektuje oblast požární ochrany a ochrany obyvatelstva (knihy s hasičskou tematikou, různé typy požárních automobilů, požární hadice s možností rozvinutí, dopravní koberec, dětský tunel, dětská tabule, stolečky na kreslení, atd.). Navržené technologické vybavení učebny je základní součástí moderní učebny, která umožňuje přímou vizualizaci probíraného tématu a prostřednictvím dotyků přes „SMART Board“ pracovat s počítačem. Děti jsou

tak přímo zapojeny do výkladu a mohou aktivně reagovat.

Víceúčelové využití

Jak už z názvu učebny vyplývá, je tato místnost víceúčelová – její využití je tedy mnohostranné, netýká se pouze a výhradně preventivně výchovné činnosti. Je předurčena i pro přípravu a školení jednotek požární ochrany, k instruktážním metodickým zaměstnáním, poradám s orgány krizového řízení a v neposlední řadě i pro přípravu a školení humanitárních organizací na území Jihočeského kraje.

V případě vzniku mimořádné události, krizové situace, nebo při plánovaných taktických nebo prověřovacích cvičeních slouží učebna také pro přípravu a činnost určených krizových štábů. Proto i její technologické vybavení odpovídá možnostem moderních učeben s připojením na internetovou síť, možností televizního vysílání a vstupů, možností zakreslování do mapových podkladů a odesílání výstupních informací a zpráv ostatním orgánům krizového řízení a složkám IZS, které se na řešení mimořádné události podílejí.

Již na začátku roku 2012 byl zahájen praktický provoz multimediální učebny v rámci zajištěných exkurzí u HZS Jihočeského kraje. Tím jsme získali možnost zdokonalit se ve vzdělávání dětí z mateřských škol a základních škol, ale také v práci s mentálně a tělesně postiženými osobami v oblasti preventivně výchovné činnosti. Vzhledem k tomu, že v minulém roce bylo na stanici v Českých Budějovicích provedeno více než 70 exkurzí převážně pro děti ze škol, předpokládáme, že i tato skutečnost se odrazí na využitelnosti a oblíbenosti multimediální učebny v nadcházejících letech.

mjr. Mgr. Kamila MRÁČKOVÁ,
foto kpt. Bc. Jana MEJZLÍKOVÁ,
HZS Jihočeského kraje

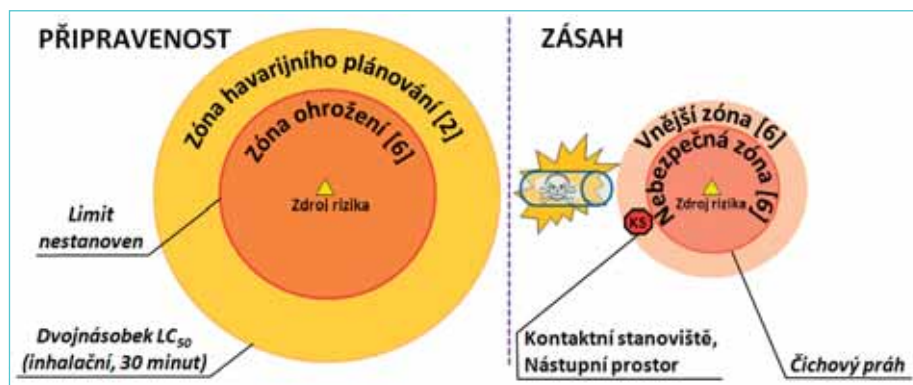

Nebezpečné látky a jejich limity akutní toxicity v ochraně obyvatelstva

Smyslem zón havarijního plánování a vnějších havarijních plánů, zpracovávaných pro provozovatele zařazené do skupiny B podle zákona o prevenci závažných havárií [1], je v první řadě zajištění opatření k ochraně lidských životů a zdraví. Plánování opatření k ochraně obyvatelstva velmi úzce souvisí s analýzou rizika nejen samotných objektů a zařízení s nebezpečnými látkami, ale i s analýzou konkrétního území. Objekty a zařízení jsou pouhým nebezpečím, zdrojem potenciální havárie, teprve ve vztahu ke konkrétnímu území se stávají rizikem pro obyvatelstvo.

Zóna havarijního plánování (dále jen „ZHP“) je podle zákona [1] definována jako území, ve kterém jsou uplatňovány požadavky havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu. Způsob stanovení ZHP je dán prováděcím právním předpisem – vyhláškou Ministerstva vnitra [1], která vychází z principů metody TECDOC-727 [2]. Přestože tato metoda není vhodná pro tvorbu havarijních plánů území, kterými jsou i vnější havarijní plány, jsou její principy a postupy v českých podmínkách k tomuto účelu využívány (podrobnější analýza [4], [5]). Z tohoto pohledu území ZHP nemá atributy potřebné k plánování opatření k zajištění ochrany obyvatelstva.

Vedle ZHP je v Bojovém řádu jednotek požární ochrany [6] (dále jen „bojový řád“) definována „zóna ohrožení“ jako prostor předpokládaného šíření mimořádné události s důsledky na obyvatelstvo nebo objekty. Pro účely plánování opatření k ochraně obyvatelstva před účinky nebezpečných látek je vhodné i tato území stanovovat preventivně. Ilustrativně jsou „zóny“ znázorněny na následujícím obrázku.

Vizualizace „zón“

Toxikologické limity amoniaku v porovnání s HAU

Amoniak (ppm)	10 min	20 min	30 min	60 min	120 min	4 hodiny
AEGL-2	220	-	220	160	-	110
ERPG-2	-	-	-	150	-	-
HAU	-	500	-	-	200	-

Poznámka:

AEGL-2: koncentrace nebezpečné látky ve vzduchu, nad kterou se předpokládá, že běžná populace, včetně vnímavých jedinců, může zakusit nevratné nebo jiné vážné, dlouhotrvající nepříznivé zdravotní účinky nebo může dojít ke zhoršené schopnosti úniku [10]; ERPG-2: hodnota maximální koncentrace látky v ovzduší, do níž je možné se domnívat, že téměř všichni jednotlivci by mohli být nechráněni po dobu jedné hodiny, aniž by zakusili nebo se u nich vyvinuly nevratné nebo další vážné účinky nebo příznaky, které by mohly poškodit jejich schopnosti podniknout záchrannou činnost [9].

Koncentrační limity

Zatímco ZHP je pro toxické plyny stanovována na úrovni nelogického limitu [4] dvojnásobku LC_{50} (inhalační, 30 minut), zóna ohrožení nemá stanoven limit, na který má být vymezována.

V Bojovém řádu jednotek požární ochrany a v Řádu chemické služby HZS ČR [7] jsou pro účely ochrany obyvatelstva uváděny limity HAU 20 a 120 (HAU – havarijní akční úroveň). Jde o limitní koncentrace, při kterých je nutné obyvatelstvo vyvést ze zamořeného prostoru do 20 nebo 120 minut. Tyto koncentrace však nedefinují toxikologický účinek, který lze u exponovaného obyvatelstva očekávat. Co nastane, pokud nebude obyvatelstvo vyvedeno? Exponovaní jedinci zemřou? Budou nezvratně poškozeni na zdraví? Budou mít akutní vratné potíže? Budou cítit zápach a slzet? Při podrobnějším porovnání ve světě používaných toxikologických limitů na referenční hranici neznemožňující sebezáchovu obyvatelstva (tabulka) je patrná nesmyslnost stanovených limitů. Spíše to vypadá, že vyplynuly z limitů pracovního prostředí [8] (např. pro amoniak 50 ppm a 20 ppm), jen byly o řád zvýšeny. Vzhledem k charakteru plánovaných opatření k ochraně obyvatelstva

před účinky nebezpečných škodlivin při mimořádných událostech (tj. použití improvizovaných prostředků ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla nebo využití přirozených ochranných vlastností staveb) je vhodné používat takové limity, které neznemožňují sebezáchovu obyvatelstva (např. ERPG-2 [9], AEGL-2 [10]).

Pro účely zásahu je dále vymezována „nebezpečná zóna“, která je definována jako prostor bezprostředního ohrožení života a zdraví účinky mimořádné události. Nebezpečná zóna je v případě úniků amoniaku nebo chloru vymezována na nevhodně stanovený koncentrační limit, který se opírá o limity pracovního prostředí. Např. při úniku chloru je stanoven limit pro vymezení na koncentrační úrovni 1 ppm, což odpovídá čichovému prahu chloru, nikoliv koncentraci ohrožující bezprostředně lidské životy a zdraví (zde by byla vhodnější hodnota ERPG-3 [9] nebo AEGL-3 [10]); pro únik amoniaku je nebezpečná zóna stanovena na limit 50 ppm, což je rovněž úroveň čichového prahu amoniaku, nikoliv koncentrace bezprostředně ohrožující lidské životy a zdraví.

Limity pracovního prostředí vycházejí z chronické toxicity (opakované

expozice), v případě havárií s nebezpečnými látkami bude obyvatelstvo vystaveno koncentracím jednorázově, jde o tzv. toxicitu akutní. Z tohoto důvodu není vhodné při řešení havarijní připravenosti a ochrany obyvatelstva vycházet z limitů chronické toxicity.

Pro účely analýzy rizika v rámci procesu prevence závažných havárií jsou koncentrační limity dány metodickým pokynem Ministerstva životního prostředí [11], který je platný od poloviny roku 2011. Nabízí se tedy možnost využití hodnot používaných v tomto pokynu a spolu s definováním technologických a meteorologických podmínek, dále deterministického nebo probabilistického přístupu k analýze rizik, ke sjednocení přístupu v rámci plánování opatření k ochraně obyvatelstva v „zónách“. Problémem může být právní nezávislost tohoto dokumentu, který má pouze doporučující charakter a nelze normativně vyžadovat jeho plnění.

Nejednotnost přístupu ke stanovování těchto „zón“ pak vede k tomu, že se na stejné zdroje rizik pohlíží na různých územích různými způsoby. Dva konkrétní zdroje rizik mohou mít, na základě použití různých koncentračních limitů nebo rozdílných meteorologických podmínek

anebo použitím jiných parametrů úniku, stanoveny řádově rozdílné „zóny“.

Parametry úniku a meteorologické podmínky

Pro stanovení dosahu účinků havarijních projevů (dosahů limitních koncentrací nebezpečných látek) jsou rovněž klíčovými technologické parametry zařízení a meteorologické podmínky.

Technologické parametry zařízení spolu s fyzikálně-chemickými vlastnostmi nebezpečné látky určují množství látky, které může do ovzduší uniknout. Meteorologické podmínky určují rychlost a směr šíření látky v ovzduší. Řádově se budou lišit dosahy rozptýlů při neutrálních meteorologických podmínkách, tj. třída stability ovzduší podle Pasquilla D - konvekce, rychlost přízemního větru 3 m/s, teplota vzduchu 20° C a v případě kritických podmínek, tj. třída stability ovzduší podle Pasquilla F - inverze, rychlost větru do 1 m/s, teplota vzduchu 5° C. Svou roli hraje také fakt, že v průmyslových aglomeracích bývají kritické meteorologické podmínky zejména v zimních měsících běžným jevem. Rovněž časový průběh šíření nebezpečných látek se bude diametrálně lišit. V případě neutrálních meteorologických podmínek, při kterých dochází k vertikálnímu i horizontálnímu proudění v atmosféře, a tím „naředování“ nebezpečné látky, bude obyvatelstvo nebezpečné látky vystaveno relativně kratší dobu. V případě kritických meteorologických podmínek, při kterých je vertikální i horizontální proudění v atmosféře minimální a mrak nebezpečné látky bude nad územím „viset“, nebo se jen zvolna pohybovat, bude doba expozice delší, může přesáhnout jednu hodinu.

Závěr

Při plánování opatření k ochraně obyvatelstva před účinky nebezpečných látek bude potřebné se zamyslet nad problémem, zda využívat limity akutní toxicity, nebo toxicity chronické. S ohledem na charakter plánovaných opatření k zajištění ochrany obyvatelstva bude potřeba volit takové limity toxicity, které

neznemožňují sebezáchovu obyvatel (např. ERPG-2, AEGL-2).

Zóna ohrožení, která je stanovena jako prostor předpokládaného šíření mimořádné události s důsledky pro obyvatelstvo nebo objekty, nemá definován limit, na který má být stanovena. Z praktického hlediska je potřeba tento limit stanovit a určit probabilistický nebo deterministický přístup ke stanovování těchto zón.

Při hledání řešení se jako možné východisko v problematice využívaných limitů akutní toxicity pro havárie s úniky nebezpečných látek nabízí zapracování těchto limitů do plánu monitorování, který je jedním z plánů konkrétních činností stávajících územních havarijních plánů (vnější havarijní plán, havarijní plán kraje). V tomto plánu je nezbytné uvést konkrétní limity stanovené pro jednotlivé nebezpečné látky v řešeném území, od kterých mají být realizována opatření k ochraně obyvatelstva a rovněž limity, při kterých již mohou být tato opatření odvolána.

Použitá literatura

- [1] Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.
- [2] Vyhláška č. 103/2006 Sb., o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování a o rozsahu a způsobu vypracování vnějšího havarijního plánu.
- [3] IAEA TEC DOC 727: Manual for the classification and prioritization of risks due to major accidents in process and related industries. International Atomic Energy Agency. Vienna 1996. 61 s. ISSN 1011-4289.
- [4] Blažková, K.: Analýza rizik a ochrana obyvatelstva v zónách ohrožení úniky nebezpečných látek. Sborník přednášek

z konference Ochrana obyvatelstva 2010. SPBI Ostrava, s. 383 – 392. ISBN: 80-86634-39-6.

[5] Blažková, K., Koval, T.: Zkušenosti Moravskoslezského kraje s ochranou obyvatelstva v zónách havarijního plánování. Sborník přednášek z konference Ochrana obyvatelstva 2012. SPBI Ostrava, s. 8 – 10. ISBN: 978-80-7385-109-5.

[6] MV-generální ředitelství HZS ČR: Bojový řád jednotek požární ochrany. Organizace místa zásahu, metodický list R7; Zásahy s únikem chloru, metodický list L16; Zásahy s únikem amoniaku (čpavku), metodický list L15.

[7] Pokyn generálního ředitele č. 30/2006, kterým se vydává Řád chemické služby HZS ČR. Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR.

[8] Nařízení vlády 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

[9] ERPG, 2011 [cit. 2011-11-14]. Dostupný z WWW: <http://www.aiha.org/insideaiha/GuidelineDevelopment/ERPG/Documents/2011erpgweelhandbook_table-only.pdf>.

[10] AEGLs, 2011 [cit. 2011-11-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.epa.gov/opptintr/aegl/pubs/chemlist.htm>>.

[11] Metodický pokyn odboru environmentálních rizik a ekologických škod MŽP č. 4/2011 pro postup při stanovení limitů akutní toxicity pro analýzy rizik podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů. Věstník MŽP, ročník XXI, částka 7/2011. ISSN 0862-9013.

[12] RMP EPA Guidance: Environmental Protection and Emergency Response, Chemical Emergency Preparedness and Prevention Office (1999): RMP Series Risk Management Program Guidance for Offsite Consequence Analysis, s. 256. 550-B-99-009.

Ing. Kateřina BLAŽKOVÁ, Ph.D.,
Ing. Tomáš KOVAL,
 HZS Moravskoslezského kraje,
Ing. Libor FOLWARCZNY, Ph.D.,
 Vysoká škola báňská – Technická
 Univerzita Ostrava, Fakulta
 bezpečnostního inženýrství

Katedra požiarneho inžinierstva FŠI ŽU v Žiline a Stredná škola požiarnej ochrany MV SR v Žiline

Vás pozývajú na 5. medzinárodnú vedeckú konferenciu

OCHRANA PRED POŽIARMI A ZÁCHRANNÉ SLUŽBY

Termín: 10. - 11. októbra 2012

Miesto konaní: Hotel Slovakia, Žilina

Rokovací jazyky: slovenský, český, anglický

Konferenčné poplatky: vložné (konferenčné materiály, občerstvenie v priebehu konferencie, spoločenský večer, zborník v elektronickej podobe na CD s príspevkami z konferencie) – 70 EUR s DPH.

Úbytovanie a strava sa platí zvlášť pri prezentácii.

Záväzné termíny:

- zaslanie informácie o účasti na konferencii, témy článkov a anotácie článkov - do **28. 4. 2012**,
- vyzoznenie o prijatí článkov vedeckým výborom na konferenciu - do **26. 5. 2012**

- zaslanie pozvánky na konferenciu s podrobnými pokynmi o konferencii - do **31. 5. 2012**,
- zaslanie záväznej prihlášky na konferenciu a platba vložného - do **10. 9. 2012**,
- zaslanie príspevkov do zborníka - do **10. 9. 2012**.

Informácie:

Ing. Radovan Švach, Ph.D.

tel. 00421-41-513 67 59, e-mail: radovan.svach@fsi.uniza.sk

Ing. Mária Šimonová, Ph.D.

E-mail: maria.simonova@fsi.uniza.sk

Tel.: 00421- 41-513 6761

Fax: 00421-41-513 6620

V Praze jednali představitelé civilní ochrany zemí Visegrádské čtyřky

V rámci českého předsednictví ve Visegrádské skupině uspořádalo MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR v Praze ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí ve dnech 29. až 30. března 2012 setkání vysokých představitelů České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska činných v oblasti civilní ochrany a humanitární pomoci.

Oficiální jednání, kterého se kromě zástupců ČR zúčastnili generální ředitel civilní ochrany Maďarska a vysocí představitelé civilní ochrany Polska a Slovenska, bylo zahájeno 24. února 2012 generálním ředitelem HZS ČR plk. Ing. Drahoslavem Rybou v prostorách operačního a informačního střediska MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Nová podoba mechanismu civilní ochrany

Předmětem jednání byl návrh nové podoby Mechanismu civilní ochrany Evropské unie, který si klade za cíl dosáhnout vyššího stupně ochrany před mimořádnými událostmi, zlepšit připravenost a usnadnit rychlou a efektivní odezvu v případě mimořádné události uvnitř i vně EU. Návrh rovněž zavádí zjednodušená pravidla pro aktivaci mechanismu v případě mimořádných událostí ve třetích zemích a významně přispívá ke zjednodušení celého systému. Nové rozhodnutí slučuje do jednoho textu ustanovení týkající se fungování mechanismu a ustanovení související s financováním jeho činnosti, která byla v minulosti začleněna do samostatných rozhodnutí. To také zjednodušuje stávající postupy pro sdružování a spolufinancování dopravy (např. vyloučením systematických náhrad ve výši 50 % využívaných v rámci současných pravidel a jmenováním vedoucího státu v dopravních operacích, do kterých je zapojeno několik členských států), čímž se výrazně sníží administrativní zátěž Komise a členských států.

Česká republika považuje za důležité se navzájem informovat (s geograficky i názorově blízkými státy v rámci EU) o názorech a přístupu k problematickým otázkám nového Mechanismu

civilní ochrany Evropské unie. Z tohoto důvodu byla pro setkání připravena prezentace, která sledovala strukturu čtyř hlavních bloků politiky civilní ochrany, kterými jsou prevence, připravenost, odezva a vnější rozměr společně s kapitolou o finančních ustanoveních a během které měly zúčastněné delegace možnost diskutovat jednotlivá Komisi navrhovaná opatření.

Zásadní změnou v novém návrhu (kromě níže uvedených bloků) je sladění činnosti upravované v mechanismu civilní ochrany s novým článkem 196 Smlouvy o fungování EU, který se zabývá spoluprací mezi členskými státy ve snaze posílit účinnost systémů pro předcházení přírodním nebo člověkem

způsobeným pohromám a pro ochranu proti nim.

V oblasti prevence obsahuje novou kapitolu, ve které jsou členské státy povinny zaslat národní krizové plány do konce roku 2016 s cílem posílit význam rámce politiky prevence EU a efektivně ji navázat na opatření připravenosti a odezvy. Navrhovaná opatření především vycházejí ze sdělení o prevenci a ze závěrů Rady o rámci Společenství pro předcházení katastrofám v EU z roku 2009.

V oblasti připravenosti je hlavní důraz kladen na opatření, jejichž cílem je zlepšit plánování odezvy, zvýšit kapacitu EU pro odezvu a celkovou úroveň připravenosti na katastrofy velkého rozsahu. Mezi hlavní změny patří vytvoření a řízení střediska odezvy na mimořádné události (Emergency Response Centre), které bude navazovat na stávající monitorovací a informační středisko (Monitoring and Information Centre) a bude zajišťovat provozní kapacitu 24 hodin denně a sedm dní v týdnu. Návrh dále zavádí soudržný plánovací rámec pro operace související s odezvou. Tento prvek s sebou nese povinnost vypracovávat referenční scénáře, mapovat stávající kapacity a vytvořit pohotovostní plány pro jejich nasazení. Návrh rovněž řeší součinnost mezi věcnou pomocí a humanitární pomocí. Zásadní změnou oproti současnému mechanismu civilní ochrany je zavedení tzv. Evropské kapacity odezvy na mimořádné události ve formě dobrovolného společného sboru předem určených sil a prostředků, které dají členské státy k dispozici pro operace v rámci mechanismu. Další změnou je zjišťování a odstraňování nedostatků ve vyčleněných silách a prostředcích pro odezvu, a to podporou

rozvoje doplňkových kapacit financovaných z EU v případě zvýšené efektivity z hlediska nákladů. Za tímto účelem se předpokládá uplatnění zvláštního monitorovacího postupu, podle něhož musí Komise Radě a Evropskému parlamentu každé dva roky podávat zprávu o dosaženém stavu. Návrh dále přináší rozšíření působnosti stávajících opatření pro připravenost EU v oblasti odborné přípravy, mimo jiné vytvořením sítě pro odbornou přípravu a diverzifikací vzdělávacích programů. V neposlední řadě návrh počítá s vysíláním odborných týmů, které budou poskytovat poradenství v oblasti prevence a připravenosti (na žádost postiženého státu nebo OSN a jejích agentur), a také s možností pomáhat členským státům předběžným rozmístěním sil a prostředků odezvy na mimořádné události v logistických střediscích uvnitř EU. Navrhovaná ustanovení vycházejí z návrhu obsažených ve sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě (Na cestě k důraznější evropské reakci na katastrofy: úloha civilní ochrany a humanitární pomoci) a ze závěrů Rady o evropské odborné přípravě v oblasti zvládání katastrof z roku 2008.

V oblasti odezvy se navrhované změny zaměřují na efektivnější a rychlejší odezvu, a to dočasným umístěním sil a prostředků v oblastech se zvýšeným rizikem mimořádné události nebo na zajištění podpory hostitelského státu (v souladu s přijatými závěry Rady o podpoře hostitelských států z roku 2010).

U operací mimo EU návrh počítá s možností poskytovat pomoc prostřednictvím mechanismu na žádost OSN a jejích agentur nebo příslušných mezinárodních organizací. S ohledem na připravovaný návrh směrnice Rady o opatřeních pro koordinaci a spolupráci týkajících se konzulární ochrany nezastoupených občanů EU, se bude moci prostřednictvím mechanismu podporovat konzulární pomoc občanům EU při závažných katastrofách ve třetích zemích.

Finanční ustanovení jsou začleněna do nové kapitoly. Ustanovení, týkající se podpory dopravy v rámci současného nástroje, se mění, zjednodušují a zavádějí se v nich revidované podmínky pro spolufinancování až do výše 85 % celkových nákladů a až 100 % v omezených případech při splnění určitých kritérií. Nová ustanovení také umožňují jednomu členskému státu, aby se ujal vedení při žádání finanční podpory od EU pro operace zahrnující několik členských států, a dávají možnost dotčenému členskému státu žádajícímu o pomoc požádat i o spolufinancování nákladů na dopravu. Finanční ustanovení tohoto návrhu by se měla použít od 1. ledna 2014, protože souvisejí s víceletým finančním rámcem na léta 2014 až 2020.

Zástupci České republiky během jednání k návrhu nové podoby mechanismu civilní ochrany konstatovali, že

záměr Komise spojit mechanismus civilní ochrany a finanční nástroj v jediný dokument je racionálním krokem. Řada navržených změn zjednodušuje stávající postupy pro sdružování a spolufinancování dopravy. Dále se zavádí zjednodušená pravidla pro aktivaci mechanismu v případě mimořádných událostí ve třetích zemích, čímž se zvýší účinnost, účelnost a soudržnost odezvy EU na katastrofy. Zároveň sdělili, že Česká republika má určité výhrady k některým kapitolám návrhu. Výhrady se týkají zejména povinností členských států zaslat Komisi národní krizové plány a s tím související povinnost vypracovávat referenční scénáře uvnitř i vně EU a dále návrhu na zřízení tzv. evropských kapacit pro odezvu na mimořádné události ve formě dobrovolného společného souboru z předem určených sil a prostředků.

Následná diskuse ukázala, že zahraniční delegace ve většině případů zastávají stejný názor. Slovenští představitelé se na jednání vyslovili v tom smyslu, že Slovensko není proti dalšímu zlepšení nebo zjednodušení stávajícího systému, nicméně z návrhu vyplývají pro členské státy určité povinnosti, na jejichž základě ztrácí mechanismus civilní ochrany zásadní aspekt dobrovolnosti. Dále zdůraznili, že by role předsednického státu neměla být v novém návrhu ignorována. Polská delegace poukázala na to, že Komisi požadované krizové plány mohou obsahovat utajované skutečnosti. Maďarští představitelé vyjádřili názor, že by se měl v návrhu (v souvislosti s nasazením tzv. evropských kapacit) odrazit aspekt bezpečnosti. Pokud jde o finanční ustanovení, tak tento blok zahraniční delegace odmítly řešit s tím, že finanční stránka návrhu nebyla ještě ani projednávána v rámci pracovní skupiny pro civilní ochranu v Radě EU.

Je třeba dodat, že návrh mechanismu civilní ochrany Unie bude projednáván ještě více než rok, a to jak na půdě

Rady EU, tak na půdě Evropského parlamentu. Proto finální text návrhu nebude obsahovat mnoho současných, poměrně kontroverzních kroků, protože budou ze současného znění odstraněny na jednáních pracovní skupiny Rady EU pro civilní ochranu (dále jen „Prociv“). Zástupci České republiky na jednáních Prociv doposud nahlásili ke stávajícímu textu více než 20 připomínek a uplatnili výhradu přezkumu i obecnou výhradu, a to jak přímo na jednáních, tak i písemně na Sekretariát Rady EU.

Výsledkem jednání byl podpis společné deklarace Visegrádské skupiny. Tímto aktem účastníci zdůraznili důležitost regionální spolupráce poskytující mimořádnou platformu pro úspěšnou kooperaci v rámci celé Evropské unie. Dále poukázali na platné bilaterální dohody a úspěšnou spolupráci zemí Visegrádské čtyřky v krizovém řízení, jejichž podpora a zlepšování je základním zájmem všech zúčastněných zemí. Podepsáním společné deklarace zároveň uznali, že výměna zkušeností a informací z oblasti krizového řízení zkvalitní účinnost systémů národního krizového řízení, a tím se přispěje k lepší připravenosti na mimořádné události v celém regionu.

Poskytování humanitární pomoci

Dne 30. března 2012 se uskutečnilo, v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí ČR, jednání na téma humanitární pomoci. Jednání, které proběhlo v prostorách Ministerstva zahraničních věcí ČR, se mimo účastníků čtvrtletního jednání zúčastnili zástupci ministerstev zahraničí z České republiky, Polska, Slovenska a Maďarska, kteří pracují v oblasti humanitární pomoci. Dále se jednání zúčastnila také polská diplomatka Stálého zastoupení v Ženevě, která má na starosti výkon spolupředsednictví v platformě Dobrého humanitárního dárcovství (dále „GHD“).

Jednání bylo zahájeno náměstkem ministra zahraničí Ing. Tomášem Dubem, který poukázal na probíhající reformu globálního humanitárního systému a na jednání v rámci EU o změně mechanismu civilní ochrany. Vyjádřil naději, že setkání Visegrádské čtyřky přispěje k nalezení praktických možností spolupráce, a bude přínosem jak pro občany EU, tak pro občany třetích zemí postižených katastrofou.

V úvodu vystoupil také generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoš Ryba, který mimo jiné připomněl úspěšnou vzájemnou spolupráci např. při povodních, které na jaře roku 2010 postihly všechny země Visegrádské čtyřky.

Po úvodní části byly jednotlivé delegace vyzvány, aby prezentovaly své zkušenosti s poskytováním zejména záchranné a materiální humanitární pomoci do zahraničí s důrazem na možnost vzájemné spolupráce.

Za Polsko postupně vystoupili představitel civilní ochrany, zástupkyně Ministerstva zahraničních věcí i diplomatka Stálého zastoupení v Ženevě. Představitel civilní ochrany připomněl, že tradice spolupráce orgánů civilní ochrany a odboru zahraničních věcí poskytování humanitární pomoci do zahraničí sahá až do roku 1988, kdy bylo zemětřesení v Arménii. Polsko se snaží promítat do svého systému prvky záchranného systému EU. Polští záchranáři v posledních letech zasahovali při mnoha mimořádných událostech v zahraničí, např. v roce 2010 při zemětřesení na Haiti nebo v Rusku při lesních požárech. Polsko je také aktivní v poskytování materiální humanitární pomoci a rovněž vysílá své experty do zahraničních misí v rámci týmů EU. Zejména vysílání záchranářů a expertů do zahraničí se vždy realizuje v těsné spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí. Obě složky si vyměňují jak předběžné poznatky, tak následné zkušenosti.

Vedoucí pracovní skupiny pro humanitární pomoc na polském Ministerstvu zahraničních věcí potvrdila vzájemnou spolupráci s vedením polských hasičů. Připomněla, že v novém zákoně o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci (dále „ZRS a HP“), který je v platnosti od 1. ledna 2012, jsou zakotveny i formy humanitární pomoci včetně součinnosti s civilní ochranou. V návaznosti na nově vzniklý zákon polská vláda schválila v březnu čtyřletou strategii ZRS a HP, v níž je zdůrazněn strategický dialog s Úřadem pro koordinaci humanitárních záležitostí v rámci OSN, EU a dalšími relevantními partnery. Polsko se zaměřuje také na prevenci katastrof, v rámci které implementuje projekty v zemích Východního partnerství (Ukrajina, Moldavsko, atd.).

Zástupkyně Stálého zastoupení Polska v Ženevě navázala prezentací o současném spolupředsednictví Polska v platformě GHD v Ženevě. Jednak zdůraznila důležitost spolupráce neformální

skupiny GHD s formálními partnery jako je Organizace spojených národů nebo nevládní organizace, tak i důležitost vhodného nastavení priorit (dle aktuálních humanitárních potřeb). Polsko se konkrétně zaměřilo na prevenci katastrof, kde usiluje o spolupráci s relevantními partnery (Světová banka, UNICEF, apod.) a o vytváření koherence a synergie mezi nimi. Pokud jde o praktické zajištění předsednictví, je důležité zřídit konzultační platformy v ústředí a předem si vytvořit rozpočet, zajistit lidské zdroje a zvolit si jasné zaměření.

Zástupkyně Ministerstva zahraničních věcí Slovenské republiky prezentovala celkový systém zahraniční rozvojové spolupráce Slovenska. Humanitární pomoc je zajišťována na základě programu z roku 2006, který by měl být letos revidován. Na realizaci humanitární pomoci do zahraničí se podílí vedle Ministerstva zahraničních věcí také Ministerstvo vnitra, které má vlastní rozpočet na realizaci materiální pomoci. Humanitární pomoc se zatím poskytuje převážně bilaterálně. Strategické multilaterální partnery Slovenská republika zatím nemá. Naopak již má zkušenosti s refundací přepravních nákladů v rámci mechanismu civilní ochrany EU. Vzhledem k rozvojovým prioritám (např. Jižní Súdán - sektor zdravotnictví) se Slovensko zajímá o způsoby implementace návaznosti humanitárních a rozvojových aktivit.

Za Maďarsko vystoupila zástupkyně Generálního ředitelství pro řízení katastrof, která představila vzájemnou spolupráci mezi jejich ředitelstvím a Ministerstvem zahraničních věcí. Zatímco Ministerstvo zahraničních věcí zodpovídá za realizaci humanitární pomoci (např. předkládá návrhy do vlády na uvolnění finančních prostředků), tak Generální ředitelství pro řízení katastrof je národním kontaktním místem krizových center EU i NATO a disponuje příslušnými krizovými experty. Generální ředitelství pro řízení katastrof a Ministerstvo zahraničních věcí vyvinuly společný komunikační postup, který se uplatnil mj. při evakuaci občanů Maďarska, EU i států mimo EU z Libye na jaře roku 2011.

Zástupci České republiky prezentovali systém poskytování humanitární pomoci do zahraničí a spolupráci mezi Ministerstvem zahraničních věcí a MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a představili expertní moduly registrované v rámci EU (6 expertních modulů, 6 individuálních expertů pro mise EU). V této souvislosti připomenuli, že v souladu s nařízením vlády č. 463/2002 Sb. vede seznamy expertů v rámci HZS ČR i mimo něj.

V diskusi se polská delegace zajímala o zkušenosti České republiky s operační strategií humanitární pomoci a o roli zastupitelských úřadů při poskytování materiální humanitární pomoci. V návaznosti na prezentaci MV-generálního ředitelství HZS ČR také doplnila, že

Polsko disponuje 13 moduly, z toho šest je zaměřeno na pozemní hašení lesních požárů a čtyři na čerpání vody při záplavách, k nimž je Polsko obzvláště náchylné. Polská delegace opětovně zdůraznila potřebu strategického dialogu s globálními partnery a projevilo zájem o spolupráci Visegrádské čtyřky v této oblasti. Konkrétně upozornila na možnost spolupráce s organizací WFP (World Food Program) v oblasti skladování a logistiky materiální pomoci, která je finančně podporována také Generálním ředitelstvím pro humanitární pomoc a civilní ochranu. EU financovala např. vybudování skladů v Panamě, Ghaně, Dubaji a Malajsii. Tyto regionální sklady umožňují operativní uvolnění a přepravu v rámci regionu humanitární pomoci, včetně náležitého označení země, jež pomoc financuje. Tento systém nabízí výrazné snížení logistické a finanční náročnosti při poskytování materiální humanitární pomoci zejména v geograficky odlehklých oblastech.

Slovenští i maďarští zástupci ocenili plánované a realizované společné projekty Visegrádské čtyřky v rozvojové oblasti a projevili zájem o obdobné projekty i na pomezí mezi humanitárními a rozvojovými aktivitami (např. následná pomoc po katastrofách). Maďarská delegace zmínila také palčivý problém s dopravou záchranné a materiální humanitární pomoci, kde by rovněž bylo vhodné sdílet zejména finanční břemeno.

Zástupci České republiky upozornili na problematiku vytváření zásob humanitární pomoci s tím, že může být perspektivní z hlediska poptávky i dlouhodobé skladovatelnosti bez nebezpečí zastarání například nouzové ubytování v úpravě pro extrémní podmínky a dlouhodobější využitelnost.

Zúčastněné státy se v závěru jednání shodly na důležitosti této problematiky a na další spolupráci, kterou budou rozvíjet při společných setkáních v následujících letech. Nejbližší vhodnou příležitostí k uskutečnění obdobného setkání bude předsednictví Polska v rámci Visegrádské čtyřky.

Setkání bylo završeno návštěvou Národní základny humanitární pomoci ve Zbirohu, kde bylo hostům představeno kompletní zázemí základny, skladové prostory, manipulační prostředky a sortiment disponibilních zásob – pro záplavy, ptačí chřipku, dekontaminaci osob i techniky, nouzové přežití, atd. Také byli seznámeni s úkoly a vybavením 3. záchranné rot Záchraného útvaru HZS ČR. Hosté si rovněž prohlédli Expozici požární ochrany HZS ČR ve Zbirohu, kde ocenili rozsah a variabilitu vystavované techniky.

kpt. Mgr. Lukáš PIDHANIUK,
nprap. Iva BREJZOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto Milan VÁVRŮ
a Mgr. Robert JANÁS, Ph.D.,
Ministerstvo zahraničních věcí

Prioritou rozvoj základních registrů

Výměnu zkušeností a nových poznatků v oblasti využívání informačních a komunikačních technologií mezi zástupci veřejné správy a podnikatelské sféry nabídl 15. ročník mezinárodní konference Internet ve státní správě a samosprávě 2012 (ISSS 2012), který se uskutečnil ve dnech 3. a 4. dubna v kongresovém centru Aldis v Hradci Králové.

Ve dvoudenním programu převládaly přednášky týkající se aktuálních trendů v oblasti informatizace veřejné správy, nechyběly prezentace a odborné diskuse k řadě souvisejících témat, včetně bezpečnosti informačních systémů, rozvoje geoinformačních systémů, elektronizace zdravotnictví, digitalizace a budoucnosti nových médií.

Hlavní částí zahajovacího bloku konference byla prezentace Ministerstva vnitra zaměřená na zprovoznění systému základních registrů veřejné správy. Ministr vnitra Jan Kubice a jeho náměstek Jiří Radek Šmerda, Ph.D. prezentovali práci se základními registry, a to v praktické ukázce postupu získání „ostrého“ výpisu. Systém základních registrů, jehož pilotní provoz byl zahájen 1. dubna letošního roku, bude do ostrého provozu převeden 1. července. „*Díky základním registrům budeme efektivně sdílet jednou pořízená data a občan nebude muset obíhat úřady a dokládat opakovaně referenční údaje sám o sobě. Občan tak poprvé získá kontrolu a přehled nad tím, jaká data o něm stát vede, který úředník, kdy a jak s těmito údaji nakládá,*“ zdůraznil ministr vnitra.

Pomoc rychleji a kvalitněji

S očekávanými přínosy projektu „Jednotná úroveň informačních systémů operačního řízení a modernizace technologií pro příjem tísňového volání základních složek integrovaného záchranného systému“ seznámil plk. Ing. Luděk Prudil, ředitel odboru

operačního řízení MV-generálního ředitelství HZS ČR. Prezentoval cílovou vizi operačních středisek složek IZS pro rok 2013, která zahrnuje:

- vytvoření potřebného počtu operačních pracovišť i pro řešení katastrof,
- jednotnou technologii pro příjem tísňového volání (modifikovaná technologie TCTV),
- modernizovanou technologii operačního řízení každé složky IZS,
- zajištění zálohování činnosti operačních středisek,
- nasazení technologií pro společné využívání jednotných GIS dat,
- nasazení nových informačních a podpůrných systémů operačních středisek,
- zajištění plné interoperability operačních středisek – např. oboustranný tok datové věty, sdílení pohybu a umístění vozidel při společných zásazích, sdílení vizualizace operační situace.

Cena ministra vnitra

Zvláštní cenu ministra vnitra v oblasti rozvoje informačních a komunikačních technologií získala Nadace Charty 77, která se v projektu „Senzační senioři“ rozhodla využít ICT technologie k podpoře aktivního života občanů v seniorském věku. Uživatelsky jednoduchá a bezpečná sociální síť nabídne také webovou stránku poskytující poradenství v sociální nebo právní oblasti.

Ocenění Český zavináč

V rámci programu byly již tradičně vyhlášeny výsledky soutěže Český zavináč. Porota letos udělila cenu Ing. Ondřeji Felixovi, CSc. z Ministerstva vnitra, a to za zásadní přínos pro elektronizaci veřejné správy. „*Rozhodování nebylo jako obvykle vůbec jednoduché. Nakonec jsme se ale rozhodli udělit ocenění za projekt základních registrů, na jehož dokončení má jako hlavní architekt tuzemského eGovernmentu výrazný podíl,*“ upřesnil výkonný ředitel konference RNDr. Tomáš Renčín.

Doprovodný program

Konferenci ISSS 2012 doprovázely již tradičně mezinárodní konference LORIS (Local and Regional Information Society), věnovaná twinningové spolupráci evropských měst a regionů, a V4DIS (Visegrad Four for Developing Information Society), zaměřená na výměnu zkušeností a spolupráci zemí Visegrádu v oblasti informatizace veřejné správy. Hlavním tématem visegrádské konference byl rozvoj projektů v oblasti e-turismu, diskutovány byly otázky týkající se budoucnosti přeshraniční spolupráce a prezentovány zkušenosti z implementace moderních informačních a komunikačních technologií v širokém spektru oblastí souvisejících s veřejnou správou.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
foto František ŠPAČEK

Prezident republiky ocenil záchrannářské činy

Dne 17. dubna 2012 přijal prezident republiky Václav Klaus v prostorách Pražského hradu jako každoročně ty, kteří se svými činy v roce 2011 zasloužili o záchranu lidských životů, a předal jim tradiční ocenění - Zlaté záchrannářské kříže.

Záštitu nad letošním třináctým ročníkem projektu vyhlášeným redakcí časopisu RESCUE report převzali prezident republiky Václav Klaus, ministr vnitra Jan Kubice, 1. náměstek ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost Mgr. Jaroslav Hruška, ministr zdravotnictví doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., předseda vlády RNDr. Petr Nečas, generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoš Ryba, policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy a primátor hl. m. Prahy doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.

„Dámy a pánové, i malí pánové, jsem potěšen, že i mezi dětmi jsou mladí hrdinové, děkuji vám za vaše mimořádné příkladné činy. Vážím si všech, kteří prokázali odvahu, pohotovost a šikovnost při záchranně člověka,“ děkoval prezident republiky oceněným profesionálním záchrannářům i odvázným laikům, mezi nimiž byli tentokrát dva školáci.

Chlapec zachránil pět lidí

V kategorii **Záchrannářský čin laiků** byl oceněn dvanáctiletý Martin Spiridonov z Orlové. Svou duchapřítomností zachránil

z hořícího rodinného domu nemocného otce, tříletou sestřičku a prarodiče. Zavolal hasiče a do jejich příjezdu se staral o tělesně postiženého bratra upoutaného na invalidní vozík, kterého přesunul k otevřenému oknu, protože sám ho nedokázal ze zakoupeného bytu dostat. Invalidu i s vozíkem později snesla do bezpečí jednotka PO.

Při záchranně provedl průzkum

Zlatý záchrannářský kříž si zasloužil také Jiří Skuhrovec z Druhlic, bývalý velitel družstva stanice Dobříš. Ukončil služební poměr u HZS Středočeského kraje deset dní před požárem, který zahlédl z okna své koupelny. Zavolal na tísňovou linku a běžel k domu, kde věděl, že bydlí devadesátiletá invalidní sousedka. S nasazením vlastního života se mu podařilo proniknout v kouři až k ženě plazící se po zemi. *„Dostával jsem se k paní pomalu v podřepu a našel jsem ji jen proto, že jsem se tam vyznal. Dusila se a vytáhl jsem ji na vzduch v poslední chvíli. Když přijeli bývalí kolegové, mohl jsem veliteli*

zásahu nahlásit výsledky průzkumu, který jsem vlastně udělal, a navrhnout způsob hašení," říká s úsměvem pan Jiří, nyní velitel jednotky SDH obce Druhlice.

Lékař operoval v extrémních podmínkách

Jako záchranářský čin profesionálů jednotlivců byl tentokrát vyzdvížen čin MUDr. Rudolfa Zvolánka, lékaře Letecké záchranné služby Jihomoravského kraje. Byl přivolán s vrtulníkem jako třetí zasahující do Ivančic u Brna k případu raněného revizního technika, který byl vtažen do misího zařízení pro plasty. Hasičům se nedařilo ho z něj vyprostit a zdravotníci rychlé záchranné pomoci pouze zajistili jeho periferní žílu

a sledovali základní životní funkce. „Již během letu jsem dostával informace o případu a snažil jsem si sestavit určitý obrázek, ale to, co jsem pak viděl ve skutečnosti, bylo mnohem horší, než jsem si dokázal představit. Protáhl jsem se úzkým manipulačním otvorem k postiženému, abych ho uvolnil z lopatek ocelové hřídele, které se mu vřezaly do těla,“ popisoval doktor Zvolánek. Nejprve však zjistil, že mužovu levou ruku nelze zachránit a že je nutné ji amputovat. Úkon v extrémních podmínkách s asistencí zdravotníků provedl a poté musel protnout svalovou hmotu hrudníku, jehož kosti byly značně polámané, aby z něj lopatku vyjmul. Další devastovala pacientovo břicho, které doktor přidržel jednou rukou a druhou odtlačil zraňující nástroj. Misí lopatky byly zavařené a hasiči je nedokázali ničím odříznout. „Pracoval jsem pod velkým psychickým tlakem, ale nesmírnou únavu a vyčerpání jsem pocítil teprve potom, co jsem předal stabilizovaného pacienta k transportu do nemocnice,“ uzavřel doktor vyprávění a představil zachráněného mladého muže, který se těší dobré fyzické kondici.

Zachránili popálené muže

Za Záchranářský čin profesionálního týmu byli oceněni strážníci Miroslav Krajíček a Jiří Matěcha, kteří v březnu 2011

při výbuchu zásobníku na lehké topné oleje v České Lípě vynesli z hořícího objektu zraněného muže s popáleninami na těle a vrátili se ještě pro jednoho pracovníka, přestože hrozilo riziko dalšího výbuchu. Byl již v plamenech, proto použili hasiči přístroj a muže se jim podařilo zachránit.

Policisty upozornil pohyb ruky

Za nejkurioznější čin roku byl označen čin záchrany starší ženy, který si chtěla vzít život skokem do vody v bývalé pískovně. Její tělo plulo po hladině a upozornil na něj náhodný svědek. Nprap. Mgr. Ladislav Škopek a nprap. Vladimír Lavička, členové hlídky obvodního oddělení Policie ČR Suché Vrbné na Českobudějovicku, kteří se dostavili na místo události, považovali osobu za utonulou. Když ale zpozorovali pohyb její ruky, vytáhli ji na břeh a resuscitovali. Zachránili tak ženě život.

Záchranářem na dovolené

V srpnu 2011 sjel při jednom z výletů autobus s turisty do islandského jezera Blautulón a začal se potápět. Kpt. Martin Lebeda, příslušník Armády ČR, který si užíval dovolené, se okamžitě zapojil do záchranné akce. Z vody o teplotě kolem 8 °C pomohl zachránit tři ženy a na břehu organizoval opatření proti podchlazení pasažérů a vzniku paniky. Večer uspořádal společnou debatu o prožití krizové situace, která všem zúčastněným velmi pomohla vyrovnat se s nepříjemným zážitkem. Obdržel ocenění v kategorii Humanitární čin mimo území České republiky.

Zodpovědnost za život a zdraví

Cena za výjimečný přínos pro záchranářství byla udělena in memoriam MUDr. Robertu Zlodovi, lékaři Zdravotnické záchranné služby v Brně. Po domácím porodu vyhodnotil situaci pro dítě jako ohrožující a po konzultaci se specialisty nechal převézt novorozence do zdravotnického zařízení. Dítě bylo přijato více než dvě hodiny po porodu silně podchlazené a neustupnost MUDr. Zodla mu nepochybně zachránila život. Přesto došlo ke stížnostem ze strany rodičů, kteří s převozem nesouhlasili, a později i k soudnímu sporu, kterého se však již MUDr. Zodl nedožil. Zemřel ve věku třiačtyřiceti let stresován celou situací, kdy stál za svým rozhodnutím a plně přijímal svou zodpovědnost za život a zdraví dítěte.

Pro jadernou bezpečnost

Za výjimečný přínos pro záchranářství a dlouholeté zásluhy v oblasti jaderné bezpečnosti obdržela Zlatý záchranářský kříž také významná jaderná fyzikální Ing. Dana Drábová, Ph.D. Absolvovala Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou ČVUT, pracovala v Centru hygieny záření Institutu hygieny a epidemiologie, kde se zabývala ochranou před škodlivými účinky ionizujícího záření, byla ředitelkou Státního ústavu radiační ochrany. Zúčastnila se řady expertních misí Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAEA) zaměřených na zlepšování dozorného rámce v oblasti radiační ochrany a jaderné bezpečnosti v rozvojových zemích. Od roku 1999 je předsedkyní Státního úřadu

pro jadernou bezpečnost, je zástupkyní ČR ve Vysoké skupině pro jadernou bezpečnost EU a také v Poradním výboru pro jadernou bezpečnost generálního ředitele MAAE. Říká: „Sama bych to nedokázala, proto ocenění náleží celému mému týmu. Také bych ráda vyzdvihla dlouholetou spolupráci s HZS ČR a ostatními složkami integrovaného záchranného systému.“

Pod dívkou se prolomil led

Cena mediálních partnerů tentokrát patří opět dítěti, a to desetiletému chlapci **Rudolfu Durajovi** ze Slivonic na Klatovsku. V únoru loňského roku zachránil mladší kamarádku, pod

kteřou se prolomil led na požární nádrži. Dívka se ocitla až po bradu v ledové vodě v místě, kde je více než dvoumetrová hloubka. Rudolf si lehl opatrně na led, a za ruku vytáhl dívku pomalu ven. Promáčené a promrzlé jí pak u sebe doma půjčil suché oblečení.

Žena s dítětem v hořící chatě

Cenu policejního prezidenta si odnesli dva příslušníci Policie ČR z Obvodního oddělení Skuteč. **Prap. Pavel Sodomka** pomohl lokalizovat, odkud volala na tísňovou linku mladá

žena, která pouze ohlásila, že je uzavřena s dítětem v zakouřené chatě a nemůže ven. V minulosti totiž hovořil s jejím otcem a příjmení mu utkvělo v paměti. Na místě policisté narazili na uzamčené vchodové dveře a v okně uviděli ženu omámenou kouřem. **Prap. Hynek Krpata** oknem vlezl do zakouřené místnosti a s baterkou při zemi našel dítě, které i s matkou vytáhl s kolegou oknem ven.

Požár kamionu s tlakovými lahvemi

Cenu generálního ředitele HZS ČR obdrželi příslušníci HZS Plzeňského kraje, a to velitel zásahu operační důstojník krajského ředitelství **nprap. Miroslav Moule**, **nprap. Michal Kmeč**, **nstržm. Jaroslav Kolář**, **nstržm. Filip Kopecký**, **nstržm. Tomáš**

Roučka ze stanice Plzeň-střed a **nprap. Josef Herman**, **ppor. Michal Novák**, **pprap. Luboš Čechura**, **pprap. Miroslav Štrér** ze stanice Plzeň-Slovany.

Všichni zasahovali u požáru nákladního automobilu převážejícího acetylenové lahve na dálnici D5 za tunelem Valík směrem na Rozvadov 2. května 2011. Už po příjezdu na místo události byl požár v plném rozsahu a tlakové nádoby začaly vybuchovat. Svým charakterem ojedinělý zásah se protáhl na 37 hodin a zcela zastavil provoz na dálnici D5 v obou směrech.

„Museli jsme udržovat bezpečný odstup, abychom byli kryti, protože se dalo očekávat, že budou postupně explo-

dovat další lahve, které jsme se snažili ochlazovat. Zásah byl náročný především proto, že trval dlouho a teprve po jeho skončení jsem si zpětně uvědomil, jak byl rizikový,“ vzpomínal **ppor. Michal Novák**.

Zabránil vykrvácení zraněného muže

V polovině února došlo na pražské zastávce tramvaje Palmovka k závažné nehodě, při níž tramvaj přejela chodce a amputovala mu obě dolní končetiny. **Pavel Kumšta** jako jediný ze svědků ještě před příjezdem zdravotnické záchranné služ-

by stlačením tlakových bodů tepen výrazně omezil ztrátu krve zraněného muže. Byla mu za jeho pohotové poskytnutí perfektní první pomoci udělena **Cena primátora hlavního města Prahy**.

Posláním projektu Zlatý záchranářský kříž je ocenit výjimečné, profesionálně zvládnuté zásahy nejen příslušníků, zaměstnanců a členů složek integrovaného záchranného systému, dobrovolníků a zástupců neziskových organizací působících v oblasti záchranářství, ale také obětavé činy první pomoci laiků, a to jak dospělých, tak i dětí.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto Milan VÁVRU

Trenér ruské reprezentace předával zkušenosti

Třetí letošní soustředění reprezentace HZS ČR v požárním sportu se uskutečnilo ve dnech 19. až 23. března na stanici HZS Moravskoslezského kraje v Ostravě-Porubě. Soustředění bylo převážně zaměřeno na nácvik disciplín běh na 100 m s překážkami a výstup do 4. podlaží cvičné věže.

Díky výborným mezinárodním kontaktům a vstřícnosti vedení MV-generálního ředitelství HZS ČR jsme mohli na tomto soustředění uvítat Alexandra Morozova, bývalého vynikajícího reprezentanta Sovětského svazu a později Ruska, generálního sekretáře Mezinárodní sportovní federace hasičů a záchranářů a hlavního trenéra mužské reprezentace Ruské federace v požárním sportu. Na soustředění byli pozváni členové reprezentačního družstva HZS ČR, trenéři reprezentace a někteří trenéři družstev HZS krajů, aby získané poznatky mohly být využity a uplatněny v nejširším měřítku.

V jednotlivých dnech členové našeho reprezentačního družstva trénovali pod dohledem Alexandra Morozova jak na věži, tak na 100 m dráze. S každým reprezentantem vedl osobní pohovory, rozebíral přednosti i nedostatky a rovněž navrhoval způsoby, jak tyto nedostatky odstranit.

Všechny přítomné pak trenér Morozov seznámil s tréninkovými metodami a jednotlivými prvky nácviku disciplín podle modelu přípravy ruské reprezentace. Důraz kladl zejména na individualitu každého sportovce a využití jeho předností. Na základě pořízených videozáznamů upozorňoval na charakteristické chyby, kterých se jednotliví reprezentanti dopouštějí. Podle vyjádření členů reprezentačního družstva a přítomných trenérů, tento způsob přípravy splnil určitě svůj cíl a byl neocenitelným impulzem pro další vývoj požárního sportu u nás.

Na ukončené soustředění reprezentace HZS ČR navazovalo obdobné soustředění reprezentace mládeže, která se pod hlavičkou SH ČMS připravuje na III. mistrovství mládeže v požárním sportu, které se uskuteční v Lotyšsku. I na tomto soustředění Alexandr Morozov po dva dny předával neocenitelné rady a informace.

Co říci závěrem. Snad jen to, že obě strany, a to jak vedení obou našich reprezentací, tak trenér Morozov, ocenily zejména hlubokou výměnu informací a zkušeností v oblasti požárního sportu. Česká strana může využít jiného pohledu

na systém trénování a na jednotlivé prvky tréninků zaměřených na kondici, výbušnost nebo techniku provádění disciplín a ruský host naopak čerpal zkušenosti z tréninku kolektivních disciplín a ze systému přípravy ženské kategorie, kterou by chtěl postupně zařadit i do mezinárodních pravidel požárního sportu a pořádat tak mistrovství světa i v této kategorii.

kpt. Ing. Jiří ROSENKRANZ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
npor. Ing. Tomáš LEFNER,
HZS Moravskoslezského kraje,
foto Jiří ROSENKRANZ

Summary

Fire was set deliberately

Decisive intervention of firefighters was necessary in the intentionally set fire in a residential house in Prague this February. Five persons had to be evacuated and total of 22 adults and five children were rescued. p. 4

Jubilee conference

In March 2012 the 15th Fire Protection International Conference, called Červený Kohout (means Red Rooster), took place in Hluboká upon Vltava, South Bohemia. Particular attention was paid to fire prevention. It was the annual traditional meeting of experts and companies producing equipment and devices connected with fire protection branch, and focused mainly on fire prevention and safety in buildings. p. 6

Warehouse fire protection

Risk in fires of large capacity warehouses lies mainly in accumulation of high fire load and rapid fire spread to all directions. p. 8

Criminology serves firefighters

The Prague Forensic Institute is the nationwide department of the Czech Police. The provided services are used also by firefighters, in particular in identifying the causes of fires. p. 13

Disposal of tank fire

The previously known practice of extinguishing fires of flammable liquids in tanks located on road and rail vehicles may be added in future by a new technique. The procedure of fighting fires by shock waves caused by explosion of an explosive charge is presented here. p. 14

Education to safety

Each citizen should be able to respond properly in case he or she becomes a witness or even a participant of an unforeseeable emergency, such as a fire, floods, or for example an industrial accident. p. 20

Senior Education

Pilsen FRS pays great attention to preventive educational activities in fire protection and population protection. These activities are focused not only on children and youth, but turns also to groups of elderly. p. 22

Hazardous substances and population protection

Planning of protection measures of population is closely related to risk analysis in buildings and facilities engaged in risky activities with hazardous substances, but also with analysis of specific areas in their surroundings. p. 24

The meeting of representatives of the Visegrád Group

The Visegrád Group, also called the Visegrád Four or V4, is an alliance of four Central European states – the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia – for the purposes of cooperation and furthering their European integration. In March 2012 a meeting of the leaders of the national civil protection systems of the Visegrád Four was hosted in Prague. Their agenda was mainly on the proposal of a new form of the Civil Protection Mechanism of the European Union. p. 26

Award for rescue actions

In April 2012 Václav Klaus, the President of the Czech Republic, awarded Golden Rescue Cross for outstanding acts of both, professional rescuers and amateurs, who last year contributed to saving human lives. p. 30

Der Brand wurde vorsätzlich gelegt

Einen entschlossenen Eingriff der Feuerwehr forderte im Februar ein vorsätzlich gelegter Brand in einem Wohnhaus in Prag. Fünf Personen mussten evakuiert werden; gerettet wurden 22 Erwachsene und fünf Kinder. S. 4

Jubiläums-Konferenz

Im März fand in der Stadt Hluboká nad Vltavou der 15. Jahrgang der internationalen Konferenz Roter Hahn statt. Zu den Hauptthemen der Konferenz gehörte der vorbeugende Brandschutz. S. 6

Brandschutz in Lagerräumen

Die Gefahr bei Bränden in Großlagern besteht vor allen Dingen in hoher Kumulation der Brandlast und in der raschen Ausbreitung des Brandes in alle Richtungen. S. 8

Kriminalistik im Dienste der Feuerwehr

Das Kriminalistische Institut Praha ist eine Forschungsstätte der Polizei der Tschechischen Republik mit gesamtstaatlichem Wirkungsbereich. Seine Dienstleistungen nutzen auch die Feuerwehren vor allem bei der Ermittlung von Brandursachen. S. 13

Bewältigung des Brandes eines Tankfahrzeuges

Zu den bisher bekannten Vorgehensweisen bei dem Löschen der Brände von brennbaren Flüssigkeiten in Tanklastfahrzeugen oder Tankwaggons der Eisenbahn kommt in der Zukunft die Brandbewältigung mit der Methode der Stoßwellen, die von einem Sprengsatz hervorgerufen werden. S. 14

Erziehung zur Sicherheit

Jeder Bürger sollte in der Lage sein richtig zu reagieren, wenn er Zeuge oder Betroffener in einem Notfall (Brand, Hochwasser oder auch eine Industriehavarie) wird. S. 20

Ausbildung der Senioren

Das Feuerwehr-Rettungskorps der Region Pilsen widmet große Aufmerksamkeit der Aufklärungsarbeit auf den Gebieten Brand- und Bevölkerungsschutz. Bei dieser Öffentlichkeitsarbeit stehen nicht nur Kinder und Jugendliche, sondern auch die Zielgruppe der älteren Mitbürger im Mittelpunkt des Interesses. S. 22

Gefahrstoffe und der Bevölkerungsschutz

Das Planen von Maßnahmen zum Bevölkerungsschutz hängt nicht nur mit der Analyse von Risiken in Objekten und Einrichtungen eng zusammen, in denen mit Gefahrstoffen gearbeitet wird, sondern auch mit der Analyse des konkreten Territoriums in deren Nähe. S. 24

Tagung der Vertreter der Visegrad-Gruppe

Im März fand in Prag die Tagung der Spitzenvertreter des Zivilschutzes der Länder der Visegrad-Gruppe statt. Gegenstand der Gespräche war überwiegend der Entwurf der neuen Form des EU-Mechanismus des Zivilschutzes. S. 26

Auszeichnung für Lebensretter

Der Präsident der Tschechischen Republik Václav Klaus empfing im April 2012 in den Räumlichkeiten der Prager Burg Bürger, die sich mit ihren Taten im vergangenen Jahr um die Rettung von Menschenleben verdient machten, und überreichte ihnen Auszeichnungen – Goldene Rettungskreuze. S. 30

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek – předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž – místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. László Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Koleček, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 23. dubna 2012 • Číslo 5/2012 vychází 16. května 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: Milan VÁVRŮ

Hasiči ve Švýcarsku

Švýcarsko je prakticky jedinou zemí v Evropě, kde převážná většina hasičů je organizována a plní své úkoly na základě povinné služby obdobně jako armáda a civilní ochrana. Odvodní povinnost vůči hasičům je v kompetenci kantonů.

Bez ohledu na odlišnou legislativu a specifika jednotlivých kantonů hasiči úzce spolupracují s dalšími partnerskými organizacemi sdruženými v ochraně obyvatelstva pod vedením společného řídicího orgánu, především při rozsáhlých přírodních katastrofách a průmyslových haváriích.

Legislativa

Kompetence vůči hasičům mají kantony společně s obcemi, včetně jejich povolávání k výkonu služební povinnosti (obdobu miličního systému v armádě nebo v civilní ochraně, který je ale v kompetenci státu) a v jednotlivých kantonech existují rozdílné modely této povinnosti. Ve většině z nich je stanovena povinnost služby i pro ženy.

Z výše uvedených důvodů existuje ve Švýcarsku 26 různých zákonů týkajících se hasičů (v každém kantonu mají vlastní) a každá obec vydává vlastní nařízení vůči svému hasičskému sboru.

Z hlediska charakteru výkonu služby v požární ochraně jde o model kombinovaný s převahou povinné služby na základě kantonálního zákona (místní hasičské sbory) a menším podílem profesionálů (požární stanice ve velkých městech, podnikové a letištní hasičské sbory).

Organizace

Operativním orgánem kantonálních hasičů je neinstitutio-
nální subjekt s názvem Protipožární koordinace Švýcarska. V 19 kantonech existují tzv. pojišťovny budov, které jsou kompetentní pro operativní řízení a financování hasičů. V ostatních kantonech jsou pro operativní úkoly hasičů zřízena správní oddělení.

V současné době je ve Švýcarsku a v Lichtenštejnsku celkem asi 120 000 hasičů, které lze rozdělit takto:

Kategorie	Počet sborů	Počet členů
Místní hasičské sbory	1500	90 000
Městské hasičské sbory	150	21 000
Podnikové hasičské sbory	250	8000
Letištní hasičské sbory	10	1000

Hasiči se od roku 1870 sdružují do Švýcarského svazu hasičů (dále jen „Svaz“), který zastřešuje jednotlivé kantonální hasičské svazy, Svaz hasičů Lichtenštejnského knížectví a Svaz švýcarských hasičů z povolání. Podle čl. 60 švýcarského civilního zákoníku je Svaz *spolkem*, jehož činnost vymezuje statut a v současné době má asi 110 000 členů.

Svaz podporuje a koordinuje činnost hasičů, hájí a prosazuje zájmy svých členů, zastupuje je na veřejnosti a plní řadu odborných, technických a organizačních úkolů. Je vydavatelem měsíčníku s názvem Švýcarský hasičský časopis (Schweizerische Feuerwehr-Zeitung), vycházejícího v nákladu asi 18 000 výtisků ve třech jazykových mutacích (němčina, francouzština a italština). Jeho hlavní náplní je koncepce, prevence a prezentace ostatních partnerů sdruženého systému ochrany obyvatelstva.

Úkoly

Hasiči jsou kompetentní k záchraně, všeobecné zábraně škod a k zábraně ropných a radiačních nehod. K jejich hlavním úkolům patří především:

- zdolávání požárů,
- činnost při tzv. každodenních negativních událostech,
- záchrana osob a zvířat,
- ochrana a záchrana kulturních hodnot,
- vyklizení a evakuace budov,
- provoz stanic tísňového volání a vyrozumění sil, určených k nasazení.

Mezi další úkoly hasičů patří technická pomoc, prevence a nasazení při povodních, ropných, chemických a radiačních haváriích, záchranářství na komunikacích při vážných dopravních nehodách a spolupráce při aplikaci předpisů požární ochrany a ochrany životního prostředí. Asi 5 % hasičů je školeny a cvičeno pro zdravotnickou záchrannou službu.

Při svojí činnosti postupují hasiči společně s policií, zdravotnickou záchrannou službou, technickými službami a civilní ochranou – partnerskými organizacemi sdruženého systému ochrany obyvatelstva.

Financování

Náklady na činnost hasičů nesou převážně obce. Kantony, stát a zejména stavební pojišťovny poskytují na jejich činnost příspěvky, především do oblasti požární prevence. Další část nákladů je pokrývána náhradou výdajů, která je většinou kantonů poskytována na osvobození od služební povinnosti v požární ochraně. Tyto výdaje se primárně používají na provoz a amortizaci investic.

Některé zásahy a výkony v záchraně na komunikacích, v silničním provozu, v rámci technické pomoci nebo při činnosti spojené s likvidací nebezpečných látek jsou považovány za vyvolané a hradí je ten, kdo je zapříčinil.

Vzdělávání

Vzhledem ke zřizovateli hasičů se vzdělávání příslušníků a řídicích pracovníků provádí v regionálních nebo kantonálních vzdělávacích kurzech. Koncepční otázky týkající se vzdělávání, zabezpečení jeho vysoké odborné úrovně a zprostředkování nejnovějších vědecko-technických poznatků patří mezi hlavní úkoly Svazu.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

PRAGOALARM

19. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKY, SYSTÉMŮ A SLUŽEB
19TH INTERNATIONAL FAIR OF SECURITY EQUIPMENT, SYSTEMS AND SERVICES

PRAGOSEC

19. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU POŽÁRNÍ OCHRANY A ZÁCHRANNÝCH ZAŘÍZENÍ
19TH INTERNATIONAL FAIR OF FIRE PROTECTION AND RESCUE EQUIPMENT

5. - 7. 6. 2012

Výstaviště Praha - Holešovice

**NOVÝ
TERMÍN**

www.pragoalarm.cz

**NOVÁ KONCEPCE !
ZABEZPEČENÍ STAVEB
A STAVENÍŠŤ, SYSTÉMY
INTELGENTNÍCH
BUDOV**

**INCHEBA
EXPO PRAHA**

Pod záštitou ministra vnitra

Generální partner

Odborní partneři

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

**Zákon č. 241/2000 Sb.,
o hospodářských opatřeních
pro krizové stavy
a o změně některých
souvisejících zákonů**

v platném znění k 12. březnu 2012

Proč se přistoupilo k novele zákona

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, nabyt účinnosti dnem 1. ledna 2001 a spolu s ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky tvoří páteř tzv. bezpečnostní legislativy.

Vláda ČR uložila usnesením č. 1214 ze dne 21. září 2005 optimalizovat současný bezpečnostní systém ČR. V rámci optimalizace byla identifikována celá řada problémů, které bylo potřeba řešit novelou právních předpisů. Jedním z nich byl i zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Legislativní proces novelizace zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy byl zahájen poté, co byl přijat zákon č. 430/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, jehož vydání si mimo jiné vyžádala potřeba transpozice Směrnice Rady Evropské unie č. 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a posuzování potřeby zvýšit jejich ochranu.

Zákon č. 76/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nabyt účinnosti dnem 12. března 2012 a obsahuje tyto zásadní změny:

- vymezuje pravomoci Magistrátu hlavního města Prahy a starosty městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy v systému hospodářských opatření pro krizové stavy (§ 7 a 8),
- doplňuje v systému nouzového hospodářství využití nezbytných dodávek pro podporu činnosti poskytovatelů zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky (§ 10 odst. 1),
- umožňuje uhrazení nákladů na uchování výrobních schopností také pro zajištění nezbytné dodávky (§ 10 odst. 4),
- upravuje způsob použití pohotovostních zásob, stanoví jejich příjemce a podmínky smluvního zajištění jejich případného dalšího užívání (§ 11),
- upravuje pravomoci guvernéra České národní banky za stavu ohrožení státu a válečného stavu (§ 23 odst. 3),
- upravuje oblast regulačních opatření (§ 20 až 23),
- upravuje oblast provádění kontrol přípravy, plnění a účinnosti hospodářských opatření pro krizové stavy (§ 24),
- upravuje oblast přestupků a správních deliktů v souladu s instruktážním materiálem Ministerstva vnitra „Zásady právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy“ (§ 25 až 26),
- upravuje využití informačních systémů pro podporu hospodářských opatření pro krizové stavy a stanoví, že musí splňovat pravidla obdobně jako informační systémy krizového řízení podle krizového zákona (§ 27b),
- vymezuje vztah ke správnímu řádu (§ 27c).

Ing. Peter BYSTERSKÝ,
ředitel odboru koncepce a koordinace Správy státních hmotných rezerv

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

v platném znění k 12. březnu 2012

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů ve znění zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 354/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 153/2010 Sb., zákona č. 76/2012 Sb.

ČÁST PRVNÍ

HLAVA I ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 Předmět úpravy

- (1) Zákon upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí¹⁾, nouzový stav²⁾, stav ohrožení státu³⁾ a válečný stav⁴⁾ (dále jen „krizové stavy“) a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů.
- (2) Zákon stanoví pravomoc
 - a) vlády,
 - b) ústředních správních úřadů, České národní banky, kraj-
ských úřadů, obecních úřadů obce s rozšířenou působ-
ností (dále jen „správní úřad“) a
 - c) orgánů územních samosprávných celků
 při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanoví též práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy.

§ 2 Vymezení pojmů

- (1) Pro účely tohoto zákona se rozumí
 - a) hospodářským opatřením pro krizové stavy organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů (dále jen „nezbytná dodávka“),
 - b) dodavatelem nezbytné dodávky fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území České republiky, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět

nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky,

- c) plánem nezbytných dodávek samostatná část krizového plánu zpracovaná správním úřadem v systému nouzového hospodářství,
- d) systémem hospodářské mobilizace organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- e) plánem hospodářské mobilizace samostatná část krizového plánu zpracovaná ústředním správním úřadem v systému hospodářské mobilizace,
- f) plánem opatření hospodářské mobilizace samostatná část plánu krizové připravenosti⁵⁾ zpracovaná dodavatelem mobilizační dodávky v systému hospodářské mobilizace,
- g) mobilizační dodávkou nezbytná dodávka pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů uskutečňovaná po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- h) podnikající fyzickou osobou fyzická osoba, která je podnikatelem podle zvláštního zákona⁷⁾,
- i) uchováním výrobních schopností uchování provozuschopných výrobně technologických zařízení a dokumentace ve vlastnictví dodavatele mobilizační dodávky nebo dodavatele nezbytné dodávky určených k zahájení nebo rozšíření výroby předmětu mobilizační nebo nezbytné dodávky a pro jinou výrobu nevyužívaných,
- j) infrastrukturou k přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy (dále jen „infrastruktura“)
 1. stavby určené pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy ve vlastnictví České republiky, k nimž má příslušnost hospodařit správní úřad,

¹⁾ § 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

²⁾ Čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

³⁾ Čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.

⁴⁾ Čl. 43 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁵⁾ § 29 zákona č. 240/2000 Sb.

⁷⁾ § 2 odst. 2 obchodního zákoníku.

2. stavby sloužící pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, k nimž má Česká republika zřízeno věčné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob,
 3. technické zabezpečení staveb podle bodu 1 vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí, počínaje přípojkou k veřejnému rozvodu těchto sítí,
 4. technologické vybavení staveb podle bodu 1,
 5. pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště sloužící pro dopravní obsluhu staveb podle bodu 1.
- (2) Dodavatel, který se podílí na splnění nezbytné dodávky, je považován za dodavatele nezbytné dodávky ve smyslu tohoto zákona.

§ 3

- (1) Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena
- a) k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území České republiky umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví (dále jen „základní životní potřeba“),
 - b) pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a zdravotnické záchranné služby,
 - c) pro podporu výkonu státní správy.
- (2) Přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy organizují správní úřady.

§ 4

Systém hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje

- a) systém nouzového hospodářství,
- b) systém hospodářské mobilizace,
- c) použití státních hmotných rezerv⁸⁾,
- d) výstavbu a údržbu infrastruktury,
- e) regulační opatření.

HLAVA II

PŮSOBNOST ORGÁNŮ V SYSTÉMU HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

§ 5

Vláda

Vláda v systému hospodářských opatření pro krizové stavy rozhoduje o

- a) bezplatném použití státních hmotných rezerv,
- b) použití regulačních opatření,
- c) použití opatření systému hospodářské mobilizace.

§ 6

Ústřední správní úřad

- (1) Ústřední správní úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v okruhu své působnosti⁹⁾
- a) zpracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy jako součásti koncepce rozvoje svěřeného odvětví,
 - b) zpracovává plán nezbytných dodávek,
 - c) uplatňuje požadavky na vytvoření státních hmotných rezerv u Správy státních hmotných rezerv,
 - d) kontroluje přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy u právnických a podnikajících fyzických osob zapojených do systému nouzového hospodářství nebo do systému hospodářské mobilizace a poskytuje potřebné informace o hospodářských opatřeních pro krizové stavy těmto osobám,
 - e) odpovídá za přípravu činností umožňující uskutečnění regulačních opatření,
 - f) se podílí na systému dalšího profesního vzdělávání pracovníků správních úřadů a dodavatelů mobilizačních dodávek v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy, který zajišťuje Správa státních hmotných rezerv.

- (2) Ústřední správní úřad v okruhu své působnosti zajišťuje nezbytnou dodávku,
- a) kterou krajský úřad nemůže zajistit v rámci svého správního obvodu,
 - b) jejíž význam přesahuje správní obvod kraje, nebo
 - c) jedná-li se o podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb nebo zdravotnické záchranné služby zřízených v okruhu jeho působnosti.

§ 7

Orgány kraje

- (1) Hejtmán kraje (dále jen „hejtmán“) zajišťuje připravenost kraje v systému hospodářských opatření pro krizové stavy; ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí. Za tímto účelem hejtmán
- a) řídí a kontroluje přípravu a provedení hospodářských opatření pro krizové stavy,
 - b) zajišťuje přidělení zásob pro humanitární pomoc,
 - c) nařizuje regulační opatření podle § 21.
- (2) Krajský úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy
- a) zpracovává plán nezbytných dodávek kraje s využitím plánů nezbytných dodávek obcí s rozšířenou působností, jejichž zpracování koordinuje,
 - b) zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje,
 - c) zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření.
- (3) Na území hlavního města Prahy plní úkoly krajského úřadu v systému hospodářských opatření pro krizové stavy Magistrát hlavního města Prahy.

§ 8

Orgány obce s rozšířenou působností

- (1) Starosta obce s rozšířenou působností zajišťuje připravenost správního obvodu obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy; ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na této připravenosti podílejí.
- (2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy
- a) zpracovává plán nezbytných dodávek obce s rozšířenou působností,
 - b) plní úkoly uložené krajským úřadem,
 - c) zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření.
- (3) Na území hlavního města Prahy plní úkoly obecního úřadu obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy úřad městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy.
- (4) Starosta městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy má v systému hospodářských opatření pro krizové stavy stejné pravomoci jako starosta obce s rozšířenou působností.

§ 9

zrušen

HLAVA III

SYSTÉM HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

DÍL 1

Systém nouzového hospodářství

§ 10

- (1) Systém nouzového hospodářství zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro
- a) uspokojení základních životních potřeb,

⁸⁾ § 4 a 5 zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- b) podporu činnosti záchranných sborů, havarijních služeb, zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky,
 - c) podporu výkonu státní správy
- probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.
- (2) Nezbytnou dodávku hradí orgán krizového řízení, který o ní rozhodl.
 - (3) Pokud krajský úřad ve svém správním obvodu nenalezne dodavatele nezbytné dodávky, uplatní požadavek na její zajištění u toho ústředního správního úřadu, kterému zvláštní právní předpis¹⁰⁾ svěřuje v daném okruhu působnost (dále jen „věcně příslušný ústřední správní úřad“).
 - (4) Pokud věcně příslušný ústřední správní úřad prokazatelně nemůže zajistit nezbytnou dodávku v okruhu své působnosti, požádá Správu státních hmotných rezerv o vytvoření pohotovostních zásob nebo o uhrazení nákladů na uchovaní výrobních schopností.

§ 11 Pohotovostní zásoby

- (1) Pohotovostní zásoby vytváří Správa státních hmotných rezerv v systému státních hmotných rezerv²⁴⁾.
- (2) O použití pohotovostních zásob rozhoduje vedoucí ústředního správního úřadu, na základě jehož požadavku byly pohotovostní zásoby vytvořeny. V souladu s tímto rozhodnutím Správa státních hmotných rezerv poskytne pohotovostní zásoby příjemci, kterým může být správní úřad nebo orgán územní samosprávy nebo sbor či služba podle § 10 odst. 1 písm. b). Příjemce je oprávněn poskytnout pohotovostní zásoby fyzické nebo právnické osobě nebo jiné organizační složce státu.
- (3) Poskytnuté pohotovostní zásoby, mimo zásob, které byly spotřebovány, je příjemce povinen vrátit do 60 dnů po zrušení krizového stavu. Po této lhůtě je příjemce oprávněn užívat poskytnuté pohotovostní zásoby pouze na základě smlouvy uzavřené se Správou státních hmotných rezerv. Návrh smlouvy zpracuje Správa státních hmotných rezerv na základě žádosti předložené příjemcem do 60 dnů po zrušení krizového stavu. Pokud příjemce žádost v uvedené lhůtě nepředloží, je užívání pohotovostních zásob neoprávněným použitím majetku, k němuž má Správa státních hmotných rezerv příslušnost hospodařit¹¹⁾. V případě nevrácení poskytnutých pohotovostních zásob se postupuje podle právních předpisů upravujících hospodaření s majetkem státu.

§ 12 Zásoby pro humanitární pomoc

- (1) Zásoby pro humanitární pomoc jsou součástí systému nouzového hospodářství podle § 10. Jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv v systému státních hmotných rezerv.
- (2) O vydání zásob pro humanitární pomoc rozhoduje předseda Správy státních hmotných rezerv na základě požadavku hejtmána nebo starosty obce s rozšířenou působností. Přidělení zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací zajišťuje hejtmán nebo starosta obce s rozšířenou působností, kterému byly zásoby pro humanitární pomoc poskytnuty. Vydané zásoby se neuhrazují, ani nevracejí.
- (3) Nakládání se zásobami pro humanitární pomoc se řídí stejnými zásadami jako nakládání s ostatními složkami státních hmotných rezerv, nestanoví-li zákon jinak.

DÍL 2 Systém hospodářské mobilizace

§ 13 Mobilizační dodávka

- (1) Na základě požadavků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů zpracuje ústřední správní úřad, kterému zvláštní právní předpis¹²⁾ svěřuje pravomoc k jejich řízení (dále jen „objednatel mobilizační dodávky“), plán hospodářské mobilizace.
- (2) Objednatel mobilizační dodávky o jejím zajištění uzavře s dodavatelem mobilizační dodávky písemnou smlouvu. Pro zajištění mobilizační dodávky se nepoužije smlouva o uzavření budoucí smlouvy.
- (3) Dodavatel mobilizační dodávky je oprávněn podmínit svoje plnění požadavkem na zajištění prokazatelně nezbytných materiálních prostředků, případně na finanční úhradu přípravy mobilizační dodávky, včetně úhrady za uchování výrobních schopností. Tyto výdaje jsou hrazeny z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv.
- (4) Každé uzavření, změnu nebo zrušení smlouvy o mobilizační dodávce oznámí smluvní strany věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu a Správě státních hmotných rezerv.

§ 14 Postup po vyhlášení krizového stavu

- (1) Dodavatel mobilizační dodávky je povinen přednostně plnit mobilizační dodávku a neprodleně informovat objednatele mobilizační dodávky o všech okolnostech, které by mohly přednostní plnění mobilizační dodávky ohrozit nebo znemožnit.
- (2) Objednatel mobilizační dodávky je povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky škodu vzniklou v důsledku prodlení s plněním dodávky, která je předmětem plnění podle jiné smlouvy, pokud dodavatel mobilizační dodávky prokáže, že mu škoda vznikla v přímé souvislosti s přednostním plněním mobilizační dodávky a tento důvod byl jedinou příčinou jeho prodlení s plněním podle jiné smlouvy. Obdobně je objednatel mobilizační dodávky povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky i úrok z prodlení, poplatek z prodlení a smluvní nebo jinou pokutu.

§ 15 Plán opatření hospodářské mobilizace

Dodavatel mobilizační dodávky je povinen zpracovat plán opatření hospodářské mobilizace. Vybrané údaje tohoto plánu předává do 30 dnů po zpracování objednateli mobilizační dodávky, věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu, Správě státních hmotných rezerv a územně příslušnému krajskému úřadu. Předané údaje je povinen aktualizovat

- a) v době, kdy není vyhlášen žádný z krizových stavů, nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy nastala jejich změna,
- b) v době po vyhlášení krizových stavů neprodleně.

§ 16 Subjekt hospodářské mobilizace

- (1) Dodavatel mobilizační dodávky může být jmenován subjektem hospodářské mobilizace. V odůvodněných případech na návrh věcně příslušného ústředního správního úřadu může být subjektem hospodářské mobilizace jmenován i dodavatel nezbytné dodávky, který ji zajišťuje pro stav ohrožení státu a válečný stav. Při jmenování subjektu hos-

¹⁰⁾ Například zákon č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění zákona č. 356/1999 Sb., zákon č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušnínách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 97/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁾ Zákon č. 97/1993 Sb.

¹¹⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 97/1993 Sb.

¹²⁾ Například § 11 odst. 3, § 16 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

podářské mobilizace se zkoumá, zda mu jeho ekonomická situace a technické předpoklady umožní plnit mobilizační nebo nezbytnou dodávku v požadovaných termínech a kvalitě a zda splní požadavky kladené na ochranu utajovaných informací podle zvláštního právního předpisu¹³⁾.

- (2) Subjekt hospodářské mobilizace je jmenován a odvolán rozhodnutím předsedy Správy státních hmotných rezerv. Řízení o jmenování subjektu hospodářské mobilizace je možné zastavit rovněž v případě, že účastník řízení ani po opakované výzvě nepředložil potřebné důkazy nebo v průběhu řízení byl zrušen podle zvláštního právního předpisu.
- (3) Subjektu hospodářské mobilizace vydá Správa státních hmotných rezerv osvědčení o jmenování, kterým se prokazuje třetím osobám při uplatnění svých práv. Osvědčení je veřejnou listinou. Osvědčení je jeho držitel povinen vrátit Správě státních hmotných rezerv nejpozději do 30 dnů poté, co rozhodnutí předsedy Správy státních hmotných rezerv o odvolání subjektu hospodářské mobilizace nabylo právní moci. Při zrušení právnické osoby nebo po smrti podnikající fyzické osoby je likvidátor, právní nástupce nebo dědic povinen vrátit osvědčení ve stejné lhůtě.
- (4) Důvodem pro odvolání subjektu hospodářské mobilizace jsou tyto skutečnosti:
 - a) smlouva podle § 13 odst. 2 pozbude účinnosti,
 - b) je vydáno rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dodavatele mobilizační dodávky, nebo insolvenční soud zamítne insolvenční návrh proto, že majetek dodavatele mobilizační dodávky nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení,
 - c) právnická osoba byla zrušena podle zvláštního právního předpisu nebo podnikající fyzická osoba zemřela.
- (5) Správa státních hmotných rezerv vydá subjektům hospodářské mobilizace osvědčení o jmenování podle odstavce 3 nejpozději do 1. ledna 2002.
- (6) Věcně příslušný ústřední správní úřad, který navrhl jmenování subjektu hospodářské mobilizace podle odstavce 1 věty druhé, má po dobu, po kterou trvá jmenování subjektu hospodářské mobilizace, práva a povinnosti objednatele mobilizační dodávky.

§ 17

Postavení subjektu hospodářské mobilizace

Subjekt hospodářské mobilizace je osvobozen od povinnosti poskytnout věcné prostředky stanovené zvláštním právním předpisem¹⁵⁾ a je oprávněn v souladu s plánem opatření hospodářské mobilizace požadovat pro své zaměstnance zajišťující mobilizační dodávku zproštění mimořádné služby¹⁶⁾. Subjekt hospodářské mobilizace uplatní v době před vyhlášením krizových stavů u územně příslušného krajského úřadu požadavek na zajištění pracovních sil a věcných prostředků nezbytných pro splnění mobilizační dodávky.

DÍL 3

Státní hmotné rezervy

§ 18

Pořizování státních hmotných rezerv a nakládání s nimi se řídí zvláštním právním předpisem¹⁷⁾.

DÍL 4

Infrastruktura

§ 19

- (1) Požadavky na výstavbu infrastruktury vyplývají z krizových plánů.
- (2) Požadavky na výstavbu nových objektů infrastruktury k zajištění hospodářských opatření pro krizové stavy, je-

jichž výstavba má být hrazena z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv, uplatní ústřední správní úřad u Správy státních hmotných rezerv.

- (3) Údržbu objektů infrastruktury zajišťuje správní úřad, který k nim má příslušnost hospodařit.

DÍL 5

Regulační opatření

§ 20

- (1) Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin a výrobků a dodávek služeb nebo k usměrnění spotřeby a dodávek v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.
- (2) Regulační opatření mohou být nařízena jen v případě, že účinku s nimi spojeného nelze dosáhnout jinak. Mohou být nařízena jen na nezbytně nutnou dobu. K jejich zrušení musí dojít nejpozději při zrušení krizových stavů.
- (3) Pokud na vyhlášený krizový stav bezprostředně navazuje vyhlášení jiného krizového stavu, může orgán oprávněný k vyhlášení krizového stavu rozhodnout o ponechání některých dříve nařízených regulačních opatření v platnosti.

§ 21

- (1) Za stavu nebezpečí může hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností v území, pro které byl vyhlášen stav nebezpečí, uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, mající bydliště, sídlo, místo podnikání nebo sídlo organizační složky podniku v příslušném územním obvodu, povinnost
 - a) dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v průměrném množství,
 - b) skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět,
 - c) přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zázemí na určené místo.
- (2) Za stavu nebezpečí může hejtman nařídit
 - a) regulaci prodávaného zboží v obchodní síti a stanovit
 1. způsob, jakým bude regulováno množství zboží prodávané spotřebiteli,
 2. maximální množství zboží, které lze spotřebiteli prodat,
 3. okruh spotřebitelů, kterým budou vybrané položky zboží dodávány přednostně,
 - b) regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.
- (3) Povinnosti nařízené podle odstavců 1 a 2 jsou krizovými opatřeními podle § 3 odst. 2 krizového zákona.
- (4) Náklady spojené s použitím některého regulačního opatření podle odstavce 2 včetně zvýšených nákladů, které by osobě uvedené v odstavci 1 jinak nevznikly, nese správní úřad, který regulační opatření vyhlásil, pokud se s příslušným ústředním správním úřadem o způsobu jejich úhrady nedohodne jinak. O způsobu úhrady může rozhodnout rovněž vláda.
- (5) Za nouzového stavu, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu může hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností v území, pro které byl vyhlášen krizový stav, nařídit opatření uvedená v odstavcích 1 a 2, pokud již taková opatření nenařídila vláda.

§ 22

- (1) Za nouzového stavu může vláda nařízením

¹³⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

¹⁵⁾ § 19 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

¹⁶⁾ § 49 zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech.

¹⁷⁾ § 4 až 6 zákona č. 97/1993 Sb.

- a) uložit právníkům a podnikajícím fyzickým osobám povinnost ve stanoveném termínu oznámit vládou určeným správním úřadům aktuální objem zásob ve stanovených druzích materiálu či věcných prostředcích, aktuální údaje o výrobní či provozní kapacitě a disponibilních zdrojích pracovních sil,
 - b) přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat obchodování s kótovanými cennými papíry,
 - c) přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat provoz v oblasti silniční dopravy, drážní dopravy, letecké činnosti provozované v České republice civilními letadly, provozu na dopravně významné vodní cestě a užívání pozemních komunikací, a stanovit zvláštní podmínky pro provádění ochrany, údržby a obnovy na pozemních komunikacích a celostátní dráze,
 - d) rozšířit, omezit nebo zakázat distribuci zdravotnických prostředků a léčiv,
 - e) rozšířit nebo omezit distribuci pitné vody a potravin a stanovit podmínky, za nichž lze změnit organizaci a řízení této distribuce.
- (2) Za nouzového stavu může vláda nařízením přijímat také opatření uvedená v § 21 odst. 1 a 2.

§ 23

- (1) Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda nařízením
- a) omezit, zakázat či přikázat vývoz a dovoz vybraných druhů zboží,
 - b) upravit na stavbách, které určí, průběh stavebních prací včetně jejich přerušení, omezit u vybraných staveb jejich zahajování,
 - c) na návrh guvernéra České národní banky omezit nebo zakázat nakládání s peněžními prostředky na účtech u osob oprávněných poskytovat platební služby.
- (2) Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda nařízením přijímat také opatření uvedená v § 21 odst. 1 a 2 a v § 22 odst. 1.
- (3) Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může guvernér České národní banky rozhodnutím vyhlášeným formou sdělení ve Sbírce zákonů
- a) rozhodnout o zásadních měnově politických opatřeních¹⁸⁾,
 - b) stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám,
 - c) omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi poskytovateli finančních služeb,
 - d) přerušit správní řízení vedená Českou národní bankou,
 - e) omezit nebo zakázat výkon činností povolených Českou národní bankou,
 - f) omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot²⁵⁾ a čerpání prostředků z devizových účtů, zavést nabídkovou povinnost devizových hodnot a stanovit její rozsah,
 - g) omezit nebo zakázat osobám oprávněným poskytovat platební služby poskytování úvěrů a prodej úvěrových produktů,
 - h) omezit nebo zakázat vývoz české koruny.

HLAVA IV KONTROLA

§ 24

- (1) Správní úřad kontroluje ve své působnosti přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy a po vyhlášení krizových stavů jejich plnění a účinnost.
- (2) Správa státních hmotných rezerv kontroluje správní úřady, subjekty hospodářské mobilizace a dodavatele mobilizačních a nezbytných dodávek v celém rozsahu přípravy plánovaných hospodářských opatření pro krizové stavy a prověřuje jejich plnění a účinnost. Kontroluje rovněž využívání finančních prostředků přidělených z její rozpočtové

kapitoly právníkům a podnikajícím fyzickým osobám zapojeným do systému hospodářských opatření pro krizové stavy.

HLAVA V SPRÁVNÍ DELIKTY

§ 25

Přestupky

- (1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
- a) nesplní některou z povinností podle § 23 odst. 1, § 23 odst. 3 písm. f) nebo § 23 odst. 3 písm. h), nebo
 - b) nesplní některou z povinností podle § 21 odst. 2 písm. b) nebo § 22 odst. 1 písm. c).
- (2) Za přestupek lze uložit pokutu
- a) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a),
 - b) do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b).
- (3) Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se horní hranice pokuty uvedené v odstavci 2 písm. b) zvyšuje na dvojnásobek.

§ 25a

Správní delikty právníků a podnikajících fyzických osob

- (1) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že
- a) nesplní některou z povinností podle § 23 odst. 1 nebo § 23 odst. 3,
 - b) nesplní některou z povinností podle § 21 odst. 1 nebo § 22 odst. 1,
 - c) jako subjekt hospodářské mobilizace použije osvědčení o jmenování v rozporu s § 17,
 - d) v rozporu s § 16 odst. 3 nevrátí osvědčení o jmenování subjektem hospodářské mobilizace nebo takové osvědčení použije v době, kdy rozhodnutí o odvolání subjektu hospodářské mobilizace nabylo právní moci, nebo
 - e) nepředá nebo neaktualizuje vybrané údaje podle § 15.
- (2) Za správní delikt se uloží pokuta
- a) do 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a),
 - b) do 5 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. b),
 - c) do 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. c) nebo d),
 - d) do 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. e).
- (3) Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se horní hranice pokuty uvedené v odstavci 2 písm. b) až d) zvyšuje na dvojnásobek.

§ 26

Společná ustanovení ke správním deliktům

- (1) Právníká osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.
- (2) Při určení výměry pokuty za správní delikt se přihlídnou k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.
- (3) Odpovědnost právníké osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní úřad o něm nezahájil řízení do jednoho roku, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do pěti let ode dne, kdy byl spáchán. Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se běh lhůt přerušuje.
- (4) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahuje ustanovení zákona o odpovědnosti a postihu právníké osoby.

¹⁸⁾ § 5 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

²⁵⁾ § 1 písm. d) zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

- (5) Správní delikty podle § 25 odst. 1 a § 25a odst. 1 písm. a) a b) v prvním stupni projednává
- a) obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu v případech regulačních opatření nařízených starostou obce s rozšířenou působností,
 - b) krajský úřad ve svém správním obvodu v případech regulačních opatření nařízených hejtmánem,
 - c) Česká národní banka v případech regulačních opatření vyhlášených guvernérem České národní banky,
 - d) ústřední správní úřad podle své působnosti v případech nařízení vlády.
- (6) Správní delikty podle § 25a odstavce 1 písm. c) až e) projednává v prvním stupni Správa státních hmotných rezerv.
- (7) Úložení pokuty podle § 25 a 25a nezabavuje povinnou osobu povinnosti odstranit ve lhůtě stanovené příslušným správním úřadem protiprávní stav.

HLAVA VI

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 27

- (1) Každý, komu jsou podle tohoto zákona sděleny informace, je povinen zajistit jejich ochranu před zneužitím²²⁾.
- (2) Z povinnosti poskytovat informace jsou vyjmuty informace chráněné zvláštním právním předpisem²³⁾.

§ 27a

Působnosti stanovené hejtmánovi, krajskému úřadu, starostovi obce s rozšířenou působností nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

§ 27b

Správní úřady při přípravě a přijetí opatření podle tohoto zákona využívají informační systémy pro podporu hospo-

dářských opatření pro krizové stavy. Informační systémy pro podporu hospodářských opatření pro krizové stavy musí splňovat pravidla obdobně jako informační systémy krizového řízení podle krizového zákona.

§ 27c

V době krizového stavu se na rozhodování a ukládání povinností podle tohoto zákona nevztahuje správní řád, s výjimkou základních zásad činnosti správních orgánů; to neplatí, jde-li o rozhodování a ukládání povinností podle § 16, 25, 25a nebo 26 tohoto zákona.

§ 28

Ú subjektů hospodářské mobilizace stanovených podle dosavadních právních předpisů, které do 1 roku od účinnosti tohoto zákona nebudou jmenovány postupem podle tohoto zákona, jejich postavení subjektu hospodářské mobilizace zaniká.

§ 29

Správa státních hmotných rezerv stanoví vyhláškou

- a) kritéria výběru subjektu hospodářské mobilizace a postup při jeho jmenování a odvolání,
- b) výčet vybraných údajů, které objednatel a dodavatel mobilizační dodávky poskytují příslušným správním úřadům,
- c) obsah a postup zpracování plánu nezbytných dodávek,
- d) obsah a postup zpracování plánu opatření hospodářské mobilizace a postup dodavatele mobilizační dodávky při uplatnění požadavku na materiální, organizační nebo finanční zabezpečení,
- e) obsah a postup zpracování plánu hospodářské mobilizace a postup objednatele mobilizační dodávky při uplatnění požadavku vyplývajícího z tohoto plánu u Správy státních hmotných rezerv.

²²⁾ Například zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

²³⁾ Zákon č. 148/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o působnosti Správy státních hmotných rezerv

§ 30

Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění zákona č. 272/1996 Sb. a zákona č. 189/1999 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odstavec 1 zní:

„(1) Správa státních hmotných rezerv (dále jen „Správa“) je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv.“

2. § 3 včetně poznámky pod čarou č. 1) zní:

„§ 3

Správa zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování. Správa plní další úkoly stanovené zvláštním právním předpisem¹⁾. Tyto činnosti zajišťuje v součinnosti s ostatními ústředními orgány státní správy.

¹⁾ Zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).“

3. § 4 včetně poznámek pod čarou č. 2), 2a), 2b) a 2c) zní:

„§ 4

(1) Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc.

(2) Hmotné rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obratyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

(3) Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek²⁾.

(4) Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek^{2a)} pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů^{2b)}, v systému nouzového hospodářství^{2c)}, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.

(5) Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.

(6) Tvorba státních hmotných rezerv je součástí krizových plánů.

²⁾ § 2 odst. 1 písm. g) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

^{2a)} § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb.

^{2b)} § 1 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

^{2c)} § 10 až 12 zákona č. 241/2000 Sb.“

4. V § 7 odst. 1 se slova „státních hmotných rezerv a skladů určených pro jejich uskladnění“ nahrazují slovy „majetku, k němuž má Správa právo hospodaření“.

ČÁST TŘETÍ

zrušena

§ 31

zrušen

ČÁST ČTVRTÁ

zrušena

§ 32

Zrušen

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o daních z příjmů

§ 33

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 248/1995 Sb., zákona č. 316/1996 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb.,

zákona č. 210/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 111/1998 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 333/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 144/1999 Sb., zákona č. 170/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., zákona č. 3/2000 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 72/2000 Sb., zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb., se mění takto:

1. V § 24 odst. 2 se na konci písmene z) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno zk), které zní:
„zk) výdaje na civilní ochranu vynaložené se souhlasem nebo na pokyn orgánu krizového řízení.“.

2. Za § 39 se ukládá nový § 39a, který včetně poznámky pod čarou č. 36b) zní:

„§ 39a

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu^{36b)}

hu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu^{36b)}

- a) provést úpravy sazeb daně,
- b) osvobodit od daně příjmy ze služebního poměru příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů a příjmy zaměstnanců hasičských záchranných sborů a havarijních služeb za činnost v těchto složkách,
- c) osvobodit od daně z příjmů právnických osob ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory a havarijní služby.

^{36b)} § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o správních poplatcích

§ 34

V § 12 zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 273/1994 Sb., se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který včetně poznámky pod čarou č. 6) zní:

„(2) Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu⁶⁾

- a) provést úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku,
- b) osvobodit od poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.

⁶⁾ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o soudních poplatcích

§ 35

V § 16 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 36/1995 Sb., se doplňuje odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 6) zní:

„(3) Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu⁶⁾

- a) provést úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku,
- b) osvobodit od poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.

⁶⁾ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST OSMÁ

Změna zákona o dani silniční

§ 36

V § 17 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění zákona č. 302/1993 Sb., se doplňuje odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 7a) zní:

„(3) Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu^{7a)}

- a) provést úpravu sazeb daně,
- b) zcela nebo částečně osvobodit od daně vozidla používaná k zajištění akcí v rámci vyhlášeného stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

^{7a)} § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST DEVÁTÁ
ÚČINNOST

§ 37

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 6/2012

Setkání s hasičskou historií ve Zbirohu

V sobotu 5. května 2012 občanské sdružení „Naše hasičská minulost“ ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, Základnou logistiky Olomouc HZS ČR, Záchraným útvarem HZS ČR a městem Zbiroh uspořádalo „Zbirožské setkání s hasičskou historií aneb doteky minulosti“ pro děti i dospělé návštěvníky areálu HZS ČR ve Zbirohu.

Třetí sezonu Expozice požární ochrany HZS ČR zahájil náměstek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloš Svoboda, který poděkoval všem, kteří se podíleli na vytvoření další části expozice požární ochrany. Sčítá již 130 exponátů vystavených na celkové ploše čtyři tisíce čtverečních metrů.

Vedoucí Expozice požární ochrany HZS ČR Petr Bíza pozval návštěvníky k prohlídce hasičské techniky od poloviny 18. století, kterou pověštinou zapůjčily nebo darovaly sbory dobrovolných hasičů z celé republiky. Nejstarší z vystavené hasičské techniky je ruční zápřahová hasicí stříkačka z roku 1746 z Vejprtu a malovaná dřevěná hasicí stříkačka z roku 1750 z Cerhovic. K mladší technice patří kombinovaný zásahový automobil Tatra 148, CAS 25 na podvozku Škoda 706, RZA Tatra 623, zásahový vrtulník MI-2 a zemědělské letadlo Let Z-37 zvané Čmelák, které sloužilo i k postřihu terénu na místě zásahu.

Otevřena byla rovněž expozice zjišťování příčin vzniku požárů, kde byly k vidění vyhořelé domácí spotřebiče, jako například stolní počítač, mikrovlnná trouba nebo rychlovarná konvice. Bývalí příslušníci Armády ČR Milan Vávru a Antonín Trajer provázeli zájemce expozicí ochrany obyvatelstva vybudovanou v prostorách bývalého úkrytu a vojenského vězení, zaměřenou na nouzové přežití obyvatelstva.

Zajímavý doprovodný program

V dopoledním slunečném počasí zazářily na ploše před tribunou malé i starší mažoretky ze Zbirohu, které uvedly pestrý program ukázek činnosti hasičů s historickou technikou. Na předváděcí ploše se uskutečnil simulovaný zásah s ruční zápřahovou, motorovou i parní hasicí stříkačkou, s požární automobilovou stříkačkou Klöckner a s požárním automobilem Praga, většinou v podání dobrovolných hasičů v dobových uniformách.

Příslušníci zásahové jednotky Policie ČR prezentovali zadržení prchajícího pachatele. Dětem se nejvíce líbil šestiletý

záchranářský pes Bold Záchraného útvaru HZS ČR vycvičený k vyhledávání osob. Nejatraktivnější však byli bezpochyby mali hasiči Soptíci z Kralovic. Předškoláci zaujali nejen minivýstrojí a výzbrojí odpovídající jejich velikosti, ale především s jakým nadšením a schopnostmi předvedli požární útok, likvidaci nebezpečného hmyzu, resuscitaci a transport zraněné osoby (plyšového medvěda), odstranění stromů spadlých na silnici a další náročné zásahy.

Nový kabát pro 112

V rámci zahájení letošní sezony expozic požární ochrany a ochrany obyvatelstva vyhlásily tiskové mluvčí MV-generálního ředitelství HZS ČR kpt. Ing. Ivana Svitáková a kpt. Mgr. Nicole Zaoralová vítěze výtvarné soutěže „Nový kabát pro 112“ o nejlepší jednotné národní logo pro mezinárodní tísňovou linku. Porota vybrala z tří set zaslaných návrhů deset nejlepších od autorů různých věkových kategorií. Jejich kvalitu můžete posoudit na <http://www.hzscr.cz/clanek/112ka-uz-ma-novy-kabat-a-ne-jeden.aspx>.

Závěrečnou ukázkou občanského sdružení „Naše hasičská minulost“ s ruční zápřahovou stříkačkou z Rosovic firmy R. A. Smekal, předvedli úplné mokří hasiči, protože se spustil pořádný liják, který však diváky neodradil. Potvrdilo se, že slavnostní akce měla úspěch a kdo by se také ještě rád seznámil s historickou hasičskou technikou a navštívil některou ze zbirožských expozic, může využít vstupu zdarma až do konce září. Další informace najdete na <http://www.hzscr.cz/clanek/navstevni-hodiny.aspx>.

Dva dny po zahájení letošní sezony přivítali v expozici PO již desetitisícový návštěvník. Stal se jím pan Mňouček z SDH obce Trávníky u Kolína.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Areálem protékala hořící řeka	4
Pokračujeme v pozitivních aktivitách v oblasti požární prevence	7
Problematika kontrol vietnamských tržnic	8
Zkoušky v rámci posuzování shody věcných prostředků požární ochrany	10

strana 15

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Zdokonalovací kurz chemických laboratoří	14
Péče o psychické zdraví záchranářů	15

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v Estonsku	16
---------------------------------------	----

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

strana 27

Vyrozumění členů krizových štábů systémem automatického vyrozumění	20
Hlavním tématem havárie ve Fukušimě	22
Příprava mezinárodního cvičení Taranis 2013	23
Bezpečnostní management a společnost	24

INFORMACE

strana 31

Zvyšování právního vědomí v rámci HZS ČR	25
Nejvíce ocenění pro HZS Jihočeského kraje	27
První Akademické mistrovství v požárním sportu hostila Ostrava	31
Velká cena odstartovala v Českém ráji	32
Skvělý vstup Karla Ryla do jubilejní Ligy	33

PŘÍLOHA

Medaile HZS ČR udělené u příležitosti státního svátku Dne vítězství

Čeští hasiči pomáhali v Afghánistánu

MV-generální ředitelství HZS ČR uspořádalo poslední květnový den tiskovou konferenci, na které byli novináři seznámeni s výsledky mise dvou příslušníků HZS ČR do Afghánistánu zorganizované ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí v rámci projektu Českého Provinčního rekonstrukčního týmu.

Cílem čtrnáctidenního působení ředitele HZS Libereckého kraje plk. Ing. Romana Hlinovského a ředitele odboru operačního řízení a komunikačních a informačních systémů HZS Libereckého kraje plk. Ing. Milana Zobače v provincii Lógar byl, vedle analýzy stavu a následného návrhu systémového řešení požární ochrany a krizového řízení, také základní výcvik a školení provinční jednotky hasičů. „Místní hasiči nejsou hasiči ve stejném pojetí, jako je tomu v České republice, ale jsou to spíše členové policejních sborů, kteří se s profesionálním hasičským výcvikem nesetkali,“ upozornil plk. Ing. Roman Hlinovský a zároveň zdůraznil, že není cílem přenášet český model do afghánského prostředí, ale využít pouze ty prvky, které lze v místních podmínkách aplikovat.

Z výsledků prvotní analýzy působení českých expertů vyplynuly některé návrhy systémového řešení stávajícího stavu. První zahrnuje organizační opatření na provinční úrovni bez nutnosti finančních investic (zavedení pravidelného výcviku hasičů

k zefektivnění jejich činnosti při zásahu), druhý obsahuje změny v technickém vybavení na lokální úrovni vyžadující finanční prostředky (vybudování stanic a zázemí pro techniku a hasiče), třetí návrh se týká organizačních a technických změn na centrální úrovni (posílení vzdělávání a odborné přípravy hasičů).

Podrobnější informace o průběhu a výsledcích mise přinese v některém z příštích vydání časopisu 112.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto František ŠPAČEK

Areálem protékala hořící řeka

Dne 29. března 2012 likvidovalo patnáct jednotek PO požár skladu v areálu Synthesia, a.s., v Semtíně. Oheň zasáhl kromě budovy také cisterny a sudy plné hořlavých látek. K rychlému šíření požáru napomohl i silný vítr.

Požár byl na krajské operační a informační středisko HZS Pardubického kraje (dále jen „KOPIS“) oznámen v 03.57 hodin. KOPIS na žádost velitele jednotky HZS podniku Synthesia, a.s., vyslalo k požáru jednotku HZS Pardubického kraje ze stanice Pardubice. Na místě události bylo zjištěno, že jde o rozsáhlý požár budov a skladů firmy Rekla, a.s., která se zabývá likvidací odpadů – minerálních olejů.

Požárem byla zasažena budova U24, která byla rozdělena do několika částí. Nacházely se zde údržbářská dílna, linka na likvidaci olejů a dvě nepoužívané dřevěné věže, které dříve sloužily k sušení vyrobených kinofilmů. Později došlo k destrukci těchto věží. Střecha budovy byla dřevěná, na povrchu s asfaltovou lepenkou. Dále hořel jeden nákladní automobil s cisternou a cisternovým přívěsem, sedm cisteren na automobilových podvozcích, návěs s dvousetlitrovými sudy neznámého obsahu a osobní automobil.

Průběh zásahu

Velitel zásahu ve spolupráci s velitelem jednotky stanice Pardubice ihned nechal povolat na místo události další jednotky PO a vzápětí vyhlásil II. stupeň požárního poplachu. Požár se dále začal vlivem silného větru šířit na plechový přístřešek U37/1, kde se měly nacházet pouze prázdné obaly na oleje, což se ovšem nepotvrdilo. Jednotka se pokusila okamžitě dvěma proudy C 52 uhasit požár přístřešku, avšak to se nepodařilo, protože ve chvíli, kdy došlo k rozvinutí útočných proudů, uskladněné sudy s hořlavými látkami explodovaly. Hořlavé kapaliny se začaly rozlévat pod naskladněné tisícilitrové barely a dvousetlitrové sudy. Dále hořící kapaliny postupně vtékaly do vodního toku, který areálem protéká a rozšiřovaly požár po proudu a po březích potoka.

Velitel zásahu vydal povel proudy stáhnout, soustředit se na obranu a pokusit se udržet oheň v prostoru přístřešku do příjezdu dalších jednotek PO, což se nakonec podařilo.

Vzhledem k obrovskému rozsahu požáru a počtu zasahujících jednotek PO velitel zásahu, v koordinaci s velitelem jednotky stanice Pardubice rozdělil místo zásahu do tří úseků. Velitel úseku I měl za úkol zabránit rozšíření požáru z přístřešku U37/1 mimo prostor skladu a kontrolovat přenesení ohně přes kolejiště do prostor podniků Synthesia, a.s., a Explosia, a.s., která se zabývá výrobou trhavin a střeliva. Fronta požáru na tomto úseku byla 70 m (skladový přístřešek) a přibližně 100 m travního porostu a keřů kolem potoka. V areálu ohrožených firem vlivem odlétávajících zplodin požáru a odmrštěných částic při explozích sudů došlo ke vznícení hrabanky a suché trávy. Tento požár se podařilo zlikvidovat jedním proudem C 52, který byl rozvinut za betonový plot za použití nastavovacího žebříku.

Hasiči v úseku II likvidovali požár objektu U24 z východní strany mezi objekty U24 a U22 a prováděli chlazení automobilových cisteren mezi objekty. Fronta požáru na tomto úseku byla asi 70 m a pohyb na tomto úseku byl ztížen rozmístěnými automobilními cisternami na návěsech a přívěsech. V úseku III měli hasiči za úkol likvidovat požár U24 ze západní strany a ochránit sousedící budovy U28, U28/1 a U23. Fronta požáru byla rovněž přibližně 70 m. Jakmile se na místo události dostavil řídicí důstojník, byl ustanoven štáb zdolávání požáru, jehož náčelníkem se stal velitel jednotky stanice Pardubice, který dále koordinoval nasazení jednotek PO. Dalšími členy byli řídicí důstojník HZS Pardubického kraje, spolunajatel firmy Rekla, a.s., a hlavní dispečer podniku Synthesia, a.s.

Do příjezdu dalších jednotek PO byla situace na místě zásahu velmi kritická. Požár se podařilo udržet na stávající ploše jen s maximálním úsilím zasahujících a díky osobní statečnosti hasičů v první půlhodině zásahu, která byla rozhodující pro další likvidaci požáru.

Po vyhlášení II. stupně požárního poplachu a příjezdu dalších jednotek PO na místo události hasiči přecházeli do požárního útoku po jednotlivých úsecích. V době maximálního soustředění sil a prostředků bylo nasazeno dvacet proudů C 52, dvě lafetové proudnice a tři stabilní proudnice. Počet a rozložení proudů se měnilo podle potřeby. Na všech úsecích

bylo použito k likvidaci požáru pěnidlo, kterého se spotřebovalo 9000 l. U požáru zasahovalo celkem 82 hasičů z patnácti jednotek PO.

■ Měření koncentrací znečištění ovzduší

O požáru byli informováni starostové okolních obcí i primátorka města Pardubic. Při požáru došlo i k několika explozím a do ovzduší unikaly jedovaté zplodiny hoření. Časně ráno KOPIS upozorňovalo starosty dotčených obcí na tuto skutečnost a žádalo, aby obyvatelstvo přiměřeně informovali o nezbytných opatřeních.

Také podnik Synthesia, a.s., odesílal ze svého systému včasného varování starostům obcí informace o požáru v jejich areálu a možném ohrožení obyvatelstva. Tyto informace byly odesílány, přestože nebyly požárem zasaženy budovy Synthesia, a.s.

Na místo byl povolán i měřící vůz chemické laboratoře Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Výjezdová skupina byla pověřena monitorováním ovzduší v lokalitě Semtín, vlečka, v jejíž blízkosti hořel sklad minerálních olejů. Pracovníci výjezdové skupiny prováděli měření pomocí přenosných detektorů v den požáru v časovém rozmezí od 06.50 do 10.00 hodin.

Na základě výsledků provedeného měření bylo konstatováno, že v monitorované lokalitě nebyly naměřeny žádné významné koncentrace látek, ohrožujících zdraví obyvatelstva.

Po lokalizaci požáru sdělil majitel firmy hasičům, že v budově U24 se nachází svařovací autogenní souprava. Nedokázal však přesněji lokalizovat polohu, proto hasiči ochlazovali dílenskou část stavby stabilní proudnicí a proudy C 52 z úkrytu. Intenzivním ochlazováním se podařilo zabránit explozím hned několika tlakových lahví. Po zjištění polohy lahví byla jejich teplota neustále kontrolována termokamerou.

Rozsáhlý požár hasiči lokalizovali v 06.39 hodin. Na potok protékající areálem chemičky a na jímku byly umístěny norné stěny, aby odtékající nebezpečné látky nepronikly a neznečistily vodu mimo areál podniku.

Hasičům se podařilo uchránit před plameny všechny okolní budovy v areálu Synthesia, a.s., což vzhledem k explozím

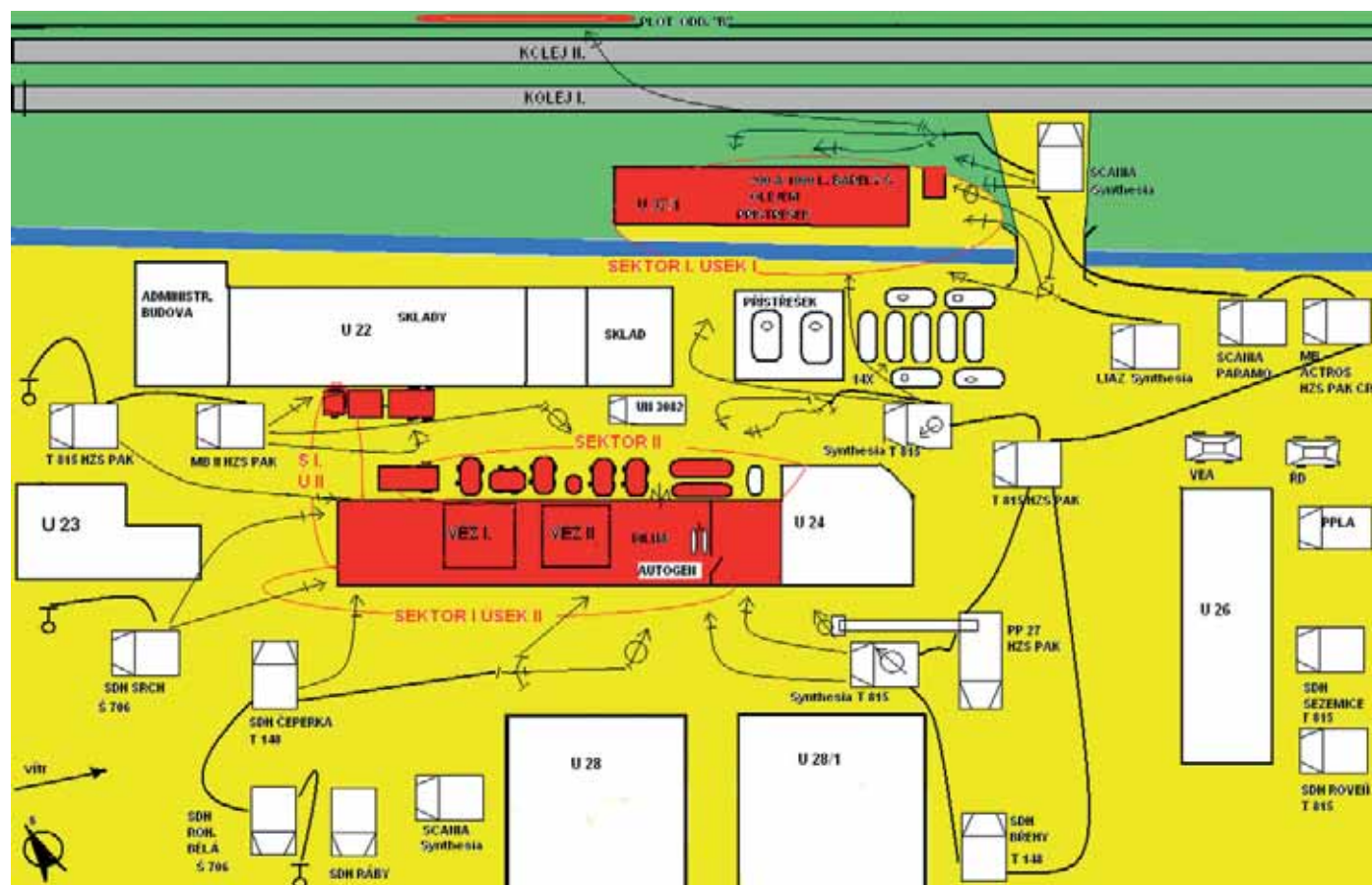

sudů a silnému větru, který hnal hořící úlomky až na vzdálenost 300 m, bylo velice náročné.

Postupně byly jednotky PO posílány zpět na své základny. Požár byl zcela zlikvidován v 18.30 hodin. Po jeho likvidaci byla na místě ponechána jednotka HZS podniku Synthesia, a.s., která měla za úkol kontrolovat a ochlazovat místo požáru a pomáhat při zjišťování příčin vzniku požáru.

■ Příčina vzniku požáru

Ve firmě hořelo velké množství olejů. Hasiči po odkrytí suti po požáru zjistili, že v objektu, kde požár vznikl, bylo vše nasáklé olejem, který hořel. Ve druhém objektu měly být podle schválené dokumentace uskladněny prázdné obaly, ale při požáru zde byly uskladněny hořlavé kapaliny. Kvůli těmto hořlavým látkám, které byly umístěny v prostorech k tomu určených, došlo k rozsáhlému požáru.

Příčina vzniku požáru je stále předmětem dalšího vyšetřování. Škoda byla předběžně vyčíslena na 20 až 25 milionů korun. Před požárem byla uchráněna budova U22, na kterou je zpracována dokumentace zdolávání požáru. Na další budovy, které byly požárem zasaženy, nebyla tato dokumentace vypracována, neboť se nejednalo o budovy se zvýšeným požárním nebezpečím. Bylo velkým dílem štěstí a velkým dílem dobře vedeného zásahu, že nedošlo k praskání nádrží s olejem určeným k recyklaci, které byly umístěny mezi budovami U22 a U24 na silničních podvozcích. Podvozky těchto nádrží zcela vyhořely.

Specifika zásahu

Pozitiva

- dobrá spolupráce mezi velitelem zásahu a KOPIS,
- rychlý příjezd dalších jednotek PO,
- dobrá spolupráce mezi jednotkami HZS podniku Synthesia, a.s., HZS Pardubického kraje a jednotkami SDH obcí,
- funkční štáb VZ, který zvládl koordinaci nasazených jednotek PO,
- okamžité plnění rozkazů, které vydal štáb VZ velitelům jednotlivých úseků,
- osobní statečnost obsluh proudů v první hodině zásahu, kdy zabránily rozšíření požáru do dalších částí závodu, zejména v výrobě trhavin firmy Explosia, a.s.

Negativa

- nejasnosti v právu přednostního velení – soukromá firma v areálu podniku Synthesia, a.s. Po lokalizaci požáru bylo zjištěno, že firma Rekla, a.s., nemá smlouvu o zajištění požární ochrany s jednotkou HZS podniku Synthesia, a.s.,
- velmi silný vítr v první hodině zásahu zanášel hořlavé části střech až do vzdálenosti 300 m,
- obrovské množství hořlavých kapalin v místech, kde se neměly nacházet,
- špatná kvalita spojení mezi HZS Pak a HZS podniku Synthesia, a.s., jehož hasiči měli po hodině zásahu nefunkční přenosné radiostanice a náčelník štábu VZ byl nucen využívat spojky nebo příslušníky HZS Pak, kteří zprávy předávali svými radiostanicemi,
- pozdní oznámení, že se na místě požáru nachází autogenní souprava, bez bližšího upřesnění počtu tlakových lahví a jejich polohy,
- instalace norných stěn na vodní tok, což zvyšovalo nutnost nasazení dalších jednotek PO.

por. Bc. Petr DVORÁK, por. Bc. Vendula HORÁKOVÁ,
foto por. Bc. Miloslav VAŠÁK a pprap. František LOKAJ,
HZS Pardubického kraje

POŽÁRY

od 25. 4. do 17. 5. 2012

25. 4. • **Kamion s návěsem a balíky textilu**, 64,5 km dálnice D 3, Sudoměřice u Tábora, okr. Tábor. *Příčina* – technická závada brzdného systému návěsu. *Škoda* 1 050 000 Kč.
28. 4. • **Bývalá ubytovna ze stavebních buněk**, Praha 8-Libeň. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 13 440 000 Kč. Usmrcena 1 osoba.
 - **6 ha smíšeného lesa**, Staré Hamry, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* – nedbalost při pálení kletu. *Škoda* – 2 000 000 Kč. Požár likvidovalo 41 jednotek PO.
 - **Ultralight**, Toužim-Kosmová, okr. Karlovy Vary. *Příčina* – letecká nehoda. *Škoda* – 1 300 000 Kč. Usmrceny 2 osoby.
 - **Univerzální napájecí zdroj v domku u železniční tratě**, Karlovy Vary-Dvory. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
29. 4. • **Hospodářské stavení a garáž**, Vícemil, okr. Jindřichův Hradec. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
 - **10,6 ha převážně jehličnatého lesa**, Přemyslovice, okr. Prostějov. *Příčina* – neobjasněna. *Škoda* – 3 185 000 Kč.
 - **3 ha lesa**, Česká Třebová, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* – nedbalost při spalování kletu. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
30. 4. • **Střecha obytného panelového domu**, Pardubice. *Příčina* – nedbalost při svařování. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
 - **Rodinný dům**, Svratov, okr. Tábor. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
1. 5. • **Velkokapacitní seník**, Nepoměřice, okr. Kutná Hora. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 290 000 Kč. Zranění 2 hasiči.
 - **Osobní auto a les**, Praha 4-Braník. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
 - **Rekreační chata k trvalému užívání**, Nová Role, okr. Karlovy Vary. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Zraněny 3 osoby.
 - **Kouřovod od pece cihelny**, Hevlín, okr. Znojmo. *Příčina* – vznícení sazí v komíně. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
2. 5. • **Univerzální nakladač Timberlake**, Hodonín. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
 - **Penzion s restaurací (historická budova)**, Jablonné v Podještědí, okr. Liberec. *Příčina* – neobjasněna. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
 - **Dřevěný sklad sena**, Horní Lhota, okr. Zlín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
5. 5. • **Ústav sociální péče**, Krásná Lipa, okr. Děčín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 5 000 000 Kč. Zraněny 3 osoby. Evakuováno 20 osob.
9. 5. • **Výrobní hala plastových dílů pro vozidla**, Plzeň-Křimice. *Příčina* – nedbalost při svařování zábradlí. *Škoda* – 12 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Evakuováno 300 osob.
 - **Kamion s nákladem elektrokolektorů** na 129. km dálnice D5, okr. Tachov. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
11. 5. • **Rekreační chata**, Lipa, okr. Zlín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
 - **Sklad sena**, Čistá u Rovné, okr. Sokolov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 11 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby.
17. 5. • **Rodinný dům OKAL**, Chotovice, okr. Česká Lipa. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
 - **Rodinný dům**, Byzhradec, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
 - **Osobní auto Audi a odpad ve dvoře domu**, Olomouc. *Příčina* – nedbalost při používání otevřeného ohně. *Škoda* – 1 100 000 Kč.

plk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Pokračujeme v pozitivních aktivitách v oblasti požární prevence

Požární prevence v ČR má za poslední roky velmi dobré výsledky. Novou koncepci požární prevence jsme se rozhodli připravit a realizovat s maximálními přínosy pro veřejnost i pro HZS ČR. Využili jsme moderní metody, abychom zlepšili organizaci požární prevence a dosáhli vyšší efektivity.

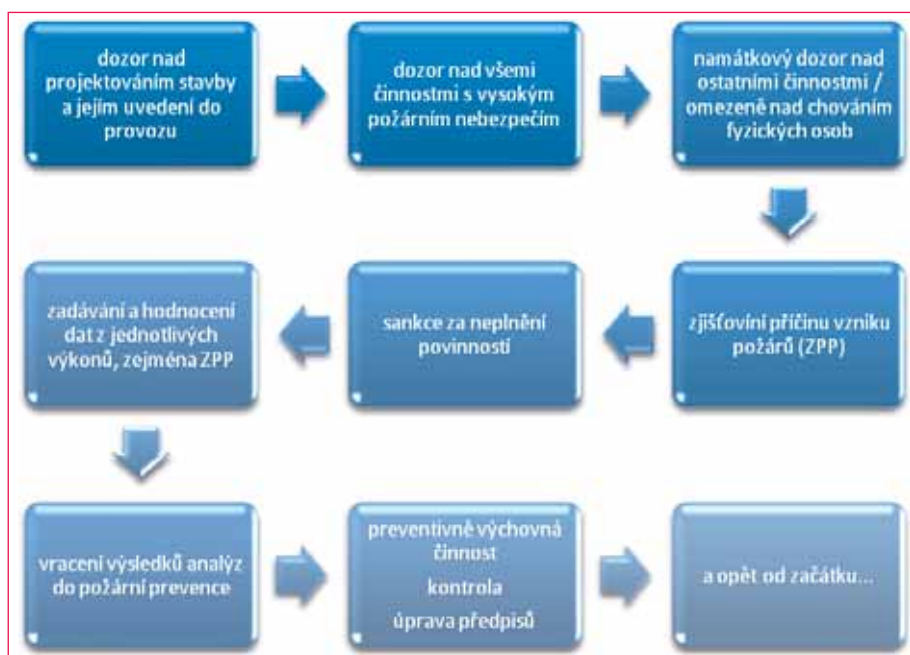
■ Systém je základem úspěchu

Systém požární prevence by bylo možné zobrazit v osmi hlavních aktivitách, které již od návrhu projektanta až po pravidelné kontroly chrání nás všechny před vznikem a ničivými účinky požáru. Právě propojení jednotlivých aktivit zajišťuje, že se v posledních letech počet požárů drží na stejné úrovni – 20 000 požárů ročně. A to i přesto, že postupně narůstá počet úmyslně založených požárů, klesá pocit odpovědnosti za vlastní jednání a zhoršují se vztahy ve společnosti. Proč tomu tak je? Je to důsledek každodenní mravenčí práce příslušníků požární prevence.

V oblasti požární prevence pracují příslušníci HZS ČR, kteří si velice dobře uvědomují současnou nelehkou situaci (ztráta hodnot ve společnosti, tlak na snižování nákladů, apod.). Při přípravě nové koncepce na roky 2012 až 2016 jsme využili nejnovějších metod a analýz. Připravili jsme několik variant koncepce požární prevence s předpokládaným přínosem s ohledem na vývoj ve společnosti. Nebyla to jednoduchá práce. Vyplatilo se využít externí společnosti Vlastní cesta, která nejen nastavila postup přípravy koncepce, navrhla vhodné metody, ale nyní se podílí i na přípravách a optimalizaci realizace schválených cílů a jejich uvedení do praxe. Zaměřili jsme se na reorganizaci vybraných činností požární prevence. Tím je možné zefektivnit a zlevnit činnosti, a přesto bude zachován rozsah služeb při zvýšení jejich kvality. Jsme si dobře vědomi, že není možné hazardovat a neuváženě vynakládat prostředky HZS ČR.

■ Realizace byla spuštěna

Dne 25. dubna 2012 se sešli zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR, Střední odborné školy a Vyšší odborné školy požární ochrany ve Frýdku-Místku a všech HZS krajů, kteří se dobrovolně přihlásili k práci při naplňování cílů koncepce. Z řad dobrovolníků bylo sestaveno pět pracovních skupin, z nichž každá řeší jeden cíl koncepce. Dobrovolnost v praxi demonstruje vysoké morální kvality příslušníků HZS ČR. Tím dávají jasně najevo, že jim není lhostejné, kam

požární prevence směřuje a jak bude dále fungovat. Práce musí mít konkrétní a měřitelné výsledky. Musí přinést finanční úspory, být užitečná pro příslušníky a pro adresáty veřejné správy. Každý bude mít možnost posoudit a ověřit si, proč bylo zvoleno právě takové řešení a ne jiné. S ohledem na současnou situaci se přepokládá naplnění cílů v kratším časovém horizontu, než je rok 2016.

Naplněním cílů koncepce požární prevence bude podpořeno její poslání – vytvářet účinnou a společensky prospěšnou ochranu před vznikem požáru

a jeho šířením. Zároveň musí být zjevné, že požární prevence se každému vyplatí.

Závěrem bych chtěla poděkovat všem, kteří se dobrovolně přihlásili k plnění cílů koncepce. I těm, kteří se přihlásili a nebyli vybráni, protože pracovní skupiny by byly příliš početné. Všem pracovním skupinám přeji hodně dobrých nápadů a úspěchů v jejich nadcházející odpovědné práci.

plk. Ing. Květoslava SKALSKÁ,
MV-generálního ředitelství HZS ČR,
foto František ŠPAČEK

Problematika kontrol vietnamských tržnic

Pokud se chceme zabývat touto problematikou, je vhodné úvodem stručně zmínit základní fakta z historie a kultury této minoritní menšiny, která se do naší společnosti začala začleňovat již na konci 40. let minulého století. Přítomnost Vietnamců v České republice souvisí s někdejší politickou orientací obou států. Výrazněji se jejich počet začal zvyšovat v 60. letech minulého století, největší nárůst počtu pak byl zaznamenán v polovině 80. let minulého století, kdy dosahoval 35 tisíc.

Historie

Kromě tří základních a nejdříve zavedených duchovních systémů, které formovaly vietnamskou kulturu - konfucianismu, taoismu a buddhismu, přicházejí v poslední době ke slovu i nám známější systémy jako hinduismus, islám a křesťanství. V této souvislosti je nutné se zmínit také o silně rozšířené praxi uctívání duší zemřelých příbuzných. V jižním Vietnamu existuje vlastní monoteistické náboženství Cao Dai, které se pokouší spojit prvky všech světových náboženství a kultur; vedle Ježíše Krista, Konfucia a Buddha pak uctívá i třeba francouzského spisovatele Victora Huga.

Historie Vietnamu v minulém století je více než strastiplná. Stačí jen zmínit francouzskou kolonizaci, vystřídanou japonskou okupací v roce 1940, vznikem Viet Minh a následným partyzánským bojem, občanskou válkou, první (1946-1954) a druhou (1964-1973) indočínskou válkou následovanou další občanskou válkou. Vietnamci byli několik desítek let ve válce, což znamenalo několik generací. Právě z tohoto důvodu snad vychází až neuvěřitelná skromnost tohoto národa, schopnost improvizace (a to se již týká i problémů požární ochrany) a přizpůsobivost. Vzhledem k této minulosti je opravdu velkým problémem přesvědčit je o nutnosti bezpečnostních opatření při provozu nejrůznějších činností.

Průběh kontrol

Kontroly prováděné HZS hl. m. Prahy se uskutečnily v období od 20. února do 24. února letošního roku. Kontrolami bylo pověřeno oddělení prevence ODP6, které má v dohledu objekty a činnosti v Praze 4, 11 a 12 (celkem 289 966 obyvatel). Vzhledem k obsazení (1+5) bylo oddělení posíleno dalšími pracovníky z oddělení kontroly a dvěma příslušníky odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Dále se kontroly zúčastnili ředitel odboru prevence a fotograf. Byly ustanoveny celkem čtyři kontrolní skupiny. Každou z nich pak doprovázel rodilý Vietnamec z důvodu předpokládané jazykové bariéry.

Areál současné Saparia, a.s., vznikl sloučením dvou areálů, a to bývalého masokombinátu Písnice a přilehlého areálu bývalého závodu Xaverov. Pozemky i budovy zde stojící jsou ve vlastnictví Saparia, a.s. V areálu se na ploše přibližně 38 ha nachází několik desítek objektů postavených zčásti ze železobetonových

Komunikační prostory

Neoprávněné skladování hořlavých kapalin

konstrukcí, v ostatních případech jsou to plechové haly.

Z hlediska provozovatelů je situace poněkud složitá. V několika objektech provozují činnosti přímo vlastníci, v další části objektů provozují činnosti tzv. „velcí“ provozovatelé (skladové haly, které jsou pronajímány na 99 let),

zbývající činnosti se týkají krátkodobých pronájmů v řádu let. Celkem je v areálu téměř tisíc jednotlivých provozovatelů.

Činnosti zde provozované jsou nejrůznějšího druhu (od mateřských škol, přes zdravotnická ambulantní zařízení, restaurace, prodejny, velkokapacitní sklady, noční kluby, herny, pohřební

Príslušníci oddělení prevence ODP6 HZS hl. m. Prahy nprap. Eva Tůmová a por. Ing. Pavel Bumbálek při kontrole

ústav, náboženská centra, administrativu až po nově založenou požární zbrojnicí). Nikoli nadarmo se areálu přezdívá „Malá Hanoj“.

Z hlediska začlenění jsou činnosti provozované v areálu zařazeny do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím nebo do kategorie bez zvýšeného požárního nebezpečí. Největším problémem z hlediska požární ochrany byla v minulosti budova A5, ve které byly umístěny velkosklady. V současné době je uvažováno o komplexní přestavbě tohoto prostoru, neboť valnou část tohoto objektu zničil v roce 2008 požár.

Po tomto požáru (v rámci výkonu SPD byla udělena pokuta 500 000 Kč) došlo k částečné změně přístupu Saparia, a.s., v této oblasti (požární ochranu objektu zajišťuje již jedna určená firma, došlo ke zřízení podnikové jednotky PO, která je v současné době již plně vybavena a vycvičena). Dále bylo dohodnuto, že v rámci dalších stavebních úprav a případných změn v užívání bude povinnou součástí i elektrická požární signalizace (EPS). V současnosti jsou již některé objekty EPS vybaveny, k ostatním objektům je přivedena a v rámci následných stavebních řízení bude připojení striktně vyžadováno.

Celkem bylo provedeno 72 kontrol, z toho jedna komplexní, týkající se areálu, a 71 tematických pro jednotlivé právní subjekty. V rámci kontrol bylo stanoveno celkem 101 opatření. V 69 případech bylo zjištěno, že pronajaté prostory jsou užívány v rozporu s kolaudačním

rozhodnutím; o této skutečnosti bude informován příslušný stavební úřad s žádostí o nápravu.

Tematické kontroly byly vesměs zaměřeny na provozuschopnost a přístupnost přenosných hasicích přístrojů (PHP) a požárních hydrantů, instalace EPS, dodržování bezpečné vzdálenosti od lokálních topidel a volné komunikační prostory.

komunikační prostory	9 opatření
chybějící nebo nepřístupné PHP	26 opatření
přístupnost hydrantů	3 opatření
provozuschopnost PHP	37 opatření
bezpečná vzdálenost od lokálních topidel	2 opatření
EPS	3 opatření
závady dokumentace	11 opatření

Další závady se vyskytly soliterně u jednotlivých provozovatelů.

Zjištěné nedostatky

• **Většina provozoven je užívána v rozporu s kolaudačním rozhodnutím**

Protože změny užívání neproběhly v rámci příslušného stavebního řízení, není vesměs k dispozici požárně bezpečnostní řešení. V těchto případech byla tato skutečnost oznámena příslušnému stavebnímu úřadu se žádostí o zahájení řízení o odstranění stavby. Dále bude řešeno v rámci těchto řízení.

• **Improvizační schopnost jednotlivých prodejců**

Častým prohřeškem je vybudování nejrůznějších vestavěných konstrukcí

bez ohledu na nejzákladnější bezpečnostní parametry. Tyto konstrukce jsou budovány podle okamžité potřeby z nejrůznějších materiálů často pochybného původu. Nejčastěji jde o vestavby falešných pater, která jsou pak následně využívána jako sklad. Vesměs tento problém souvisí opět s absencí požární bezpečnostního řešení.

Jazykový problém

V dílčích případech se tento problém sice vyskytl, ale rozhodně nikoli v takové míře, jak je často mediálně prezentováno. Dnešní generace vietnamské minority již česky poměrně dobře umí a známé „nerozumím“ bývá obvykle výmlouvou.

Závěr

Ukazuje se, že klasická cesta provádění kontrol s následným řízením a udělováním pokut není v těchto objektech z hlediska zlepšení požární ochrany příliš efektivní. Pokud se vydáme touto cestou, vznikne v současnosti těžko řešitelný požadavek na zvýšení počtu kontrolních akcí a tím i na zvýšení nároků na personální obsazení. Kontrolní činnost již příliš zefektivnit nelze. Je zapotřebí více zintenzivnit spolupráci se stavebními úřady. Současně se domnívám, že je nutné zlepšit státní požární dozor z hlediska informovanosti a výchovy obyvatelstva.

mjr. Ing. Jiří DUDEK,
HZS hl. m. Prahy,
foto nprap. Roman PŮTA

Zkoušky v rámci posuzování shody věcných prostředků požární ochrany

Jednotky HZS ČR spolu s jednotkami sborů dobrovolných hasičů obcí plní důležitou a nezastupitelnou společenskou úlohu v oblastech ochrany života, zdraví a majetku. Hasiči jsou v současnosti povoláváni k řešení nejružnějších krizových situací, zasahují u všech mimořádných událostí, při kterých dochází k ohrožení osob nebo majetku. Pro svoji činnost jsou vybaveni širokou škálou věcných prostředků požární ochrany.

Věcné prostředky požární ochrany lze rozčlenit na dvě základní skupiny. První skupinu tvoří prostředky, které plní ochrannou funkci (mají zasahující hasiče ochránit a zajistit jejich bezpečí během prováděného zásahu), do druhé skupiny lze zařadit technické prostředky, které slouží hasičům k vlastnímu řešení a k likvidaci následků vzniklé mimořádné situace.

Aby byly garantovány požadované vlastnosti, je většina věcných prostředků požární ochrany podrobována na základě zákonného požadavku posouzení shody autorizovanou osobou. Technický ústav požární ochrany (TÚPO) je jmenován Úřadem pro normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví Autorizovanou osobou (AO) č. 221 pro posuzování věcných prostředků požární ochrany. K zabezpečení plnění této úlohy je v rámci AO 221 zřízen Certifikační orgán pro certifikaci výrobků (COV) č. 3080 a Autorizovaná zkušební laboratoř (AZL) č. 1011.2, která vyhovuje požadavkům ČSN EN ISO/IEC 17025 „Všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří“. Její nedílnou součástí je oddělení technických prostředků požární ochrany (OTPPO), které v rámci AZL zabezpečuje pro potřeby AO 221 většinu zkoušek věcných prostředků požární ochrany.

Povinnost provádět posuzování shody u stanovených výrobků je dána obecně zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Výrobky pro potřeby hasičů jsou dále vyjmenovány v příslušných nařízeních vlády. Většina věcných prostředků požární ochrany, prověřovaných v AO 221, je uvedena v příloze č. 2 nařízení vlády č. 173/1997 Sb., kterým se stanoví vybrané výrobky k posuzování shody, ve znění pozdějších předpisů. V menší míře jsou pro účely posuzování vybraných prostředků požární ochrany v AO 221 využity též další nařízení vlády. Stavební výrobky (stabilní hasicí zařízení - hadicové systémy - hadicové navijáky s tvarově stálou hadicí a hydrantové systémy se zpleťtelnou hadicí) jsou uvedeny v nařízení vlády č. 190/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a v nařízení vlády č. 163/2002 Sb., ve znění nařízení vlády č. 312/2005 Sb. a osobní ochranné

prostředky (hasičské zásahové oděvy) jsou zařazeny v nařízení vlády č. 21/2003 Sb.

Konkrétní technické vlastnosti a parametry vybraných výrobků jsou posuzovány na základě požadavků technických norem a dalších technických předpisů, mezi něž patří vyhlášky příslušných úřadů, v našem případě především vyhlášky Ministerstva vnitra. Jde především o vyhlášku č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění vyhlášky č. 53/2010 Sb. Tato vyhláška stanoví ve spojení s celou řadou dalších norem technické požadavky na požární zásahové automobily. Další vybrané výrobky jsou uvedeny ve vyhlášce č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška stanoví technické podmínky vybraných věcných prostředků PO, jejichž splnění je podmínkou pro jejich zařazení do vybavení zásahových jednotek.

V současnosti má AZL akreditováno 118 zkušebních postupů a metodik pro zkoušení výrobků v rámci posuzování shody. Kromě své prioritní činnosti, kterou je provádění zkoušek požární techniky a věcných prostředků požární ochrany podle akreditovaných zkušebních metod uvedených v příloze k Osvědčení o akreditaci, se AZL dále podílí na zpracování technických požadavků pro zkoušení parametrů požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a osobních ochranných prostředků pro hasiče a také hasiv, dále spolupracuje v rámci tuzemských a mezinárodních komisí a institucí zabývajících se zkoušením, certifikací, výzkumem a vývojem v oblasti požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a osobních ochranných prostředků pro hasiče, podílí se na řešení normalizačních úkolů formou zpracování připomínek k jednotlivým úrovním návrhů českých a evropských norem v oblasti technických prostředků požární ochrany a provádí kontrolní zkoušky na základě požadavků zadavatelů – výrobců technických prostředků požární ochrany a MV-generálního ředitelství HZS ČR, kterými se ověřují stanovené parametry výrobků.

V souladu se zavedeným systémem kvality je zkušebna vybavena adekvátním zkušebním a měřicím zařízením, obsluhovaným dostatečně kvalifikovanými pracovníky a má zpracované potřebné zkušební postupy a metodiky. Zárukou udržení potřebné kvality prováděných úkonů je každoroční prověřování formou dozoru ze strany akreditačního orgánu – Českého institutu pro akreditaci. Samozřejmostí je pravidelná kalibrace všech měřidel v souladu se schváleným plánem. K dispozici je potřebné vybavení zkušebních pracovišť výpočetní technikou ve spojení s příslušným softwarem.

Obrázek 1 Zkouška mezinápravové průchodnosti

Obrázek 2 Funkční zkouška užití hasičího média CO₂ u kombinovaného hasičího automobilu

Zkoušky vybraných skupin výrobků

■ Zásahové požární automobily

Požární automobily tvoří největší skupinu výrobků, které jsou v OTPPO podrobovány zkouškám. Požární automobily svým technickým řešením tvoří systém, na který je uplatňován rozsáhlý soubor zkoušek, jehož rozsah je dán typem a druhem zásahového požárního automobilu.

Jednou ze základních podmínek úspěšného nasazení požárních automobilů na místě zásahu je jejich dobrá průchodnost předpokládaným typem terénu. Z tohoto důvodu jsou zásahové požární automobily rozděleny na kategorie silniční, smíšené a terénní. Pro každou z uvedených kategorií jsou normou předepsány charakteristické rozměrové hodnoty. Mezi zjišťované parametry patří přední a zadní nájezdový úhel, přechodový úhel, nejnižší světlá výška nad terénem, světla výška pod nápravami a mezinápravová průchodnost (obrázek 1). Dále je zjišťován maximální vnější obrysový průměr zatáčení a dílčí délkové rozměry požárního automobilu.

Pro měření předepsaných úhlů mají pracovníci zkušebny k dispozici příslušný zkušební přípravek. Pro zjišťování hmotnosti má zkušebna k dispozici mobilní přejezdové váhy o rozsahu 0,5 až 10 t na jednu nápravu požárního automobilu s možností použití až pro třínápravové automobily. Významnou část zkoušek tvoří stanovení dynamických jízdních parametrů vozidel. Charakter těchto zkoušek, kdy je zjišťováno dosahované zrychlení, maximální rychlost a v souvislosti s tím i stabilita plně zatíženého automobilu při brzdění, nedovoluje provádění těchto zkoušek v prostoru TÚPO ani na veřejné komunikaci za běžného provozu. Jsou proto prováděny na letištní ploše. Při zkouškách je plně využíván optický systém měření rychlosti Correvit Corrsys, který s rozlišovací schopností 0,1 km/h nahradil předchozí, méně přesné měření pomocí ručních stopek.

Jsou prověřovány veškeré ovládací a řídicí přístroje a kontrola a provedení jednotlivých konstrukčních prvků jak v kabině, tak i na podvozku nebo účelové nástavbě.

Jestliže výše uvedené zkoušky probíhají v podstatě u všech druhů zásahových požárních automobilů, pak další zkoušky jsou členěny v závislosti na druhu a způsobu užití automobilu (obrázek 2).

U požárních automobilů vybavených vestavěným požárním čerpadlem, které tvoří většinu zkoušených automobilů, jsou prováděny provozní zkoušky, zkoušky výkonu, průtoku, dostřiku a odolnosti proti tlaku (obrázek 3).

U výškové techniky, automobilových plošin a automobilových žebříků jsou to především zátěžové zkoušky a časy pohybů výškové mobilní techniky, spojené se zkouškami jednotlivých ovládacích prvků a konstrukčních podskupin (obrázek 4). Zkoušky se řídí požadavky normy pro výškovou požární techniku. Zkoušky automobilového žebříku nebo plošiny musí probíhat z důvodu stability na volném rovném prostoru. Přitom jsou prověřovány veškeré funkční požadavky, funkčnost ovládacích a bezpečnostních prvků, záchranný koš, pevnost automobilového žebříku a schopnost dosažení předepsaných pohybů a ploch v závislosti na čase a zatížení.

■ Požární čerpadla

Další zkoušenou skupinou výrobků jsou požární čerpadla. Požární čerpadla nacházejí široké využití u profesionálních i dobrovolných jednotek PO. Pokud jsou čerpadla nedílnou součástí zásahového vozidla, tvoří s ním jeden systém a jsou tak také zkoušena. Jako samostatná jednotka jsou zkoušena přenosná požární čerpadla, kterých je ve vybavení hasičských jednotek celá řada typů.

Tlakové zkoušky čerpadel probíhají ve zkušební hale, kde je možné využít uzavřený okruh oběhu používané vody. Pro vlastní zkoušky disponuje zkušebna souborem potřebného vybavení (tlakové čerpadlo, hnací motor, tlakoměry, otáčkoměry, průtokoměr, měřič času).

Vedle tlakových zkoušek je určujícím parametrem, zjišťovaným u požárních čerpadel při zapojení do zkušebního okruhu, jejich průtok. Tato hodnota charakterizuje typ jednotlivých čerpadel a jako taková je součástí jejich označení.

Obrázek 3 Provozní zkouška čerpadla cisternové automobilové stříkačky

Obrázek 4 Zátěžová a funkční zkouška automobilové plošiny

Obrázek 5 Zkouška průtoku plovoucího čerpadla

Obrázek 6 Zkouška opotřebení oděrem tlakové požární hadice

Pro ověření, zda zkoušené čerpadlo a vývěva jsou schopné dosáhnout v předepsaném čase požadovaného podtlaku a zda je zařízení dostatečně těsné, se provádí zkouška sání na sucho. Zkouška se provádí na odvodněném čerpadle s uzavřenými veškerými vstupními i výstupními částmi čerpadla. Z čerpadla se vysaje vzduch a v daných intervalech je měřen podtlak ve vstupní části čerpadla.

Významnou zkouškou přenosných požárních čerpadel je zkouška trvalého chodu. Při této zkoušce je čerpadlo, zapojené do zkušební okruhu, podrobena nepřetržitému chodu po dobu osmi hodin za předepsaných podmínek, přičemž nesmí dojít k překročení přípustné teploty motoru a převodového ústrojí k čerpadlu (obrázek 5).

■ Tlakové požární hadice

Požární hadice tvoří významnou skupinu výrobků, které jsou v OTPPO podrobeny zkouškám. Lze je rozdělit do dvou základních skupin. Do první skupiny patří hadice, které používají hasiči při zásazích a likvidaci požárů a které jsou standardní součástí výbavy zásahových požárních automobilů. Ve druhé skupině jsou hadice, které tvoří pevnou součást stabilních požárních hadicových systémů.

Pro požární hadice jsou prioritní především tlakové zkoušky. Při tlakových hydrostatických zkouškách požárních hadic bývá ověřována jejich odolnost při nejvyšším pracovním tlaku, úroveň nejnižšího destruktivního tlaku a pevnost a těsnost jejich úvazů. Je kontrolováno, zda nedochází nebo při jakých hodnotách dochází k poškození a k deformacím zkoušeného vzorku. Pro dané účely je zkušebna vybavena zkušební stolicí, osazenou tlakovým čerpadlem, zkušebními manometry a odvzdušňovacím ventilem. Po napojení zkoušeného vzorku k čerpadlu a uzavření druhého konce hadice dojde k natlakování hadice vodou na požadovanou hodnotu při současném odvzdušnění vzorku. Požadované hodnoty tlaků a časů zkoušky jsou stanoveny podle druhu hadice a jsou dané požadavky příslušných zkušebních norem.

Obrázek 7 Stanovení soudržnosti vrstev tlakové požární hadice

Pro zjišťování tlakové ztráty na hadici je využívána opět zkušební stolice, přizpůsobená zkoušce dle požadavku normy.

Další skupinu prováděných zkoušek tvoří stanovení rozměrů, hmotnosti a napojitelnosti hadic. Pro tyto účely je zkušebna vybavena řadou kalibrovaných délkových měřidel, kalibrů na zjišťování vnitřních průměrů hadic a přesnými váhami.

K dalším zjišťovaným parametrům patří prodloužení hadice v podélném i příčném směru při daném zvýšení zkušebního tlaku vody v hadici.

Odolnost povrchu hadice proti opotřebení oděrem je zjišťována na zkušebním zařízení, umožňujícím odírání otáčejícího se, upnutého a natlakovaného vzorku hadice za přesně stanovených podmínek. Oděr je zabezpečen pohybem odíracího ramene se smrkovým pásem (obrázek 6).

Při stanovení odolnosti proti působení plamene je natlakovaný vzorek umístěn do zkušební skříně, kde je po stanovenou dobu podroben působení plamene. Poté co je plamen zhasnut, je měřen čas dožehu nebo doutnání.

Stanovení tepelné odolnosti zahrnuje dvě nezávislé zkoušky. Při zjišťování ohebnosti při nízké teplotě je vzorek natlakovaný na zkušební tlak ohnut přes válec o průměru 12x větším než je průměr hadice a za daný čas se při teplotě $(-20 \pm 2)^\circ\text{C}$ nesmí objevit žádné známky lámání nebo popraskání. Při zkoušce odolnosti proti kontaktnímu teplu nesmí po přiložení žhavé zkušební tyče při teplotě $(200 \pm 2)^\circ\text{C}$ po dobu kratší než je určeno normou (nebo po jejím oddálení po stanovenou dobu) vzniknout netěsnosti.

Stanovení soudržnosti vrstev je prováděno na speciálním trhacím zařízení. Při zkoušce za stanovených podmínek je zjišťována síla potřebná k oddělení jednotlivých vrstev hadic. Zkouška se provádí na vzorku, který tvoří pás z rozstřížené hadice, upnutý mezi čelisti (obrázek 7).

Zkouška rozbalitelnosti je prováděna s cílem zjištění schopnosti hadice k samovolnému rozbalování, provádí se na nakloněné plošině.

Zkouška urychleného stárnutí spočívá v urychlení procesů, které nastávají během předpokládaného používání hadic. Podmínky urychleného stárnutí se simulují v tepelné skříni, ve které za určených podmínek cirkuluje vzduch. Po určené době jsou vzorky vyjmuty a opět po dané době jsou podrobeny zkoušce destruktivním tlakem a stanovení soudržnosti mezi vrstvami při separaci.

■ Požární žebříky přenosné

Zkušebna provádí především pevnostní zkoušky jak jednotlivých konstrukčních prvků přenosných požárních žebříků (příčle, štěřiny, západky), tak i pevnostní zkoušky a zkoušky průhybů žebříků jako celku, přičemž část zkoušek je destruktivních (obrázek 8).

■ Požární proudnice a armatury

Jednotlivé typy požárních proudnic jsou stejně jako další požární armatury (sběrače, spojky, rozdělovače, sací koše, hydrantové nástavce a další) podrobeny tlakovým

Obrázek 8 Zkouška průhybu přenosného požárního žebříku

Obrázek 9 Tlaková zkouška zvedacího vaku

a hydrostatickým zkouškám, kdy je při působení zkušebního tlaku zjišťována hydraulická pevnost a těsnost. Při těchto zkouškách nesmí dojít k netěsnostem, k deformacím nebo poškození zkoušených armatur. Důležité jsou také zkoušky ovladatelnosti ovládacích prvků armatur při jejich natlakování. Z ostatních zkoušek je možné uvést zjišťování průtoku, délky dostřiku a tvar proudu u požárních proudnic nebo zkoušky tlakových ztrát, stanovení rozměrů, hmotnosti či napojitelnosti.

Pro každou zkoušku je zkoušený vzorek zařazen do zkušební sestavy, vybavené podle požadavků příslušných norem. Zkoušky probíhají za podmínek podle přijatých interních metodik.

■ *Hasicí přístroje pojízdné*

V AZL je posuzována a zkoušena skupina pojízdných hasicích přístrojů především na těsnost a odolnost proti zkušebnímu tlaku, je prověřována doba činnosti, prováděna zkouška mechanické odolnosti a zkouška korozní odolnosti.

■ *Stabilní hasicí zařízení – hadicové systémy*

Jedinými zástupci stavebních výrobků, zařazených v nařízení vlády č. 190/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zkoušených v TÚPO, jsou stabilní hasicí zařízení členěné na hadicové navijáky s tvarově stálou hadicí a hydrantové systémy se zploštitelnou hadicí. Časově nejnáročnější ze souboru zkoušek stabilních hasicích zařízení je zkouška odolnosti proti korozi zavodňovaných částí, kdy je celý systém zaplněn 1% roztokem chloridu sodného v demineralizované vodě a skladován za podmínek daných normou tři měsíce. Poté je ověřováno, zda jsou všechny pracovní části neporušené a zda uvnitř nebo vně nejsou žádné výrazné korozní vady. Následují tlakové zkoušky, které na zkušebním stanovišti vybaveném průtokoměrem, tlakoměrem a uzavíracím ventilem ověří odolnost jednotlivých částí proti vnitřnímu přetlaku a těsnost všech spojů. Dále je měřen průtok, úhel a délka dostřiku a jsou zjišťovány rozměry, hmotnost a napojitelnost systému, provádí se zkouška mechanické odolnosti a ovládací moment armatur. Je posuzována odvíjecí schopnost hadice z navijáku a k tomu potřebná síla a u výkyvných navijáků je prováděna zkouška vykyvováním.

■ *Zásahové oděvy*

Zásahové oděvy pro hasiče jsou zkoušeny v oddělení výzkumu a vývoje (OVV) v laboratorních podmínkách. Jsou prováděny zkoušky odolnosti použitých materiálů proti pronikání kapalin, je stanovena odolnost plošných textilií vůči povrchovému smáčení a především stanovení odolnosti proti teple.

■ *Zvedací vaky*

Zvedací vaky společně s tlakovými hadicemi, redukčními a pojistnými ventily, tlakoměry a ovládacím zařízením tvoří systém, sloužící například k vyprošťování osob zaklíněných pod těžkým břemenem, který je vystaven značnému zatížení. Musí proto vykazovat vysokou míru spolehlivosti

Obrázek 10 Zkouška hasební schopnosti

a bezpečnosti. V průběhu zkoušek jsou proto prověřovány jak jednotlivé prvky, tak i systém jako celek (obrázek 9).

U hadic s koncovkami a spojkami je prověřována jejich pevnost, těsnost, ohebnost, odolnost spojek proti axiálnímu zatížení a možnosti manipulace se spojkami při jejich rozpojování a spojování. U redukčních a pojistných ventilů jsou posuzovány možnosti jejich nastavení a řízení žádaných parametrů průtoku. Dále je zkoušena pevnost a těsnost tlakoměrů a ovládacího zařízení, provedení ovládacího zařízení, rychlost napouštění a vypouštění vaku v závislosti na manipulaci s ovládacím zařízením a schopnost zabezpečení vaku proti nenadálému vypuštění.

Tlakovými zkouškami vzduchem celého systému na požadovanou hodnotu a po stanovenou dobu se kontroluje ztráta celistvosti nebo konstrukční porucha. Závěrečnou zkouškou je zkouška odolnosti proti průniku. Při tom se používá speciální zkušební zařízení s trnem. Vak je natlakován tak, že dojde k jeho propíchnutí trnem. Poté se trn uvolní, tlak ve vaku se zvyšuje a je kontrolován únik vzduchu z vaku v závislosti na čase. Tato zkouška je destruktivní, dochází při ní k znehodnocení vaku, který se již nesmí dále používat. Proto je také v případě, že výrobce zadá posouzení celé typové řady zvedacích vaků o různých rozměrech, vybírán k destruktivní zkoušce z finančních důvodů pouze jeden představitel celé řady.

■ *Hasiva*

Zkoušky hasiv lze rozdělit podle jejich druhu. Jsou prováděny jak zkoušky hasiv práškových, hasiv na bázi vody – pěnidla a smáčedel, tak i hasiv plyných. Zkoušky hasiv jsou často prováděny jako součást posuzování hasicích přístrojů a zařízení, v menší míře je posuzováno samostatné hasivo. Při provádění zkoušek spolupracuje OTPPO s OVV, které má vhodné laboratorní vybavení.

U všech druhů hasiv je prováděna zkouška hasební schopnosti (obrázek 10). U práškových hasiv se dále ověřuje jejich sypná hustota, je prováděna síťová analýza, zjišťována odolnost proti spékání, odpudivost vůči vodě a obsah vlhkosti.

Největší podíl mezi zkoušenými hasivy tvoří pěnidla. U nich je zjišťován obsah sedimentu před a po teplotním kondicionování, viskozita, měrná hmotnost, hodnota pH, bod tuhnutí, povrchové napětí, součinitel rozprostření a napěnění a doba rozpadu pěny.

■ *Závěr*

Dlouhodobě bylo v průběhu let 2001 až 2011 v AZL TÚPO vydáno v rámci posouzení shody přibližně 600 akreditovaných zkušebních protokolů, reprezentujících celé spektrum dotčených stanovených výrobků. Pro většinu věcných prostředků PO je AZL TÚPO jedinou řádně akreditovanou zkušebnou v ČR a jako taková má jako součást AO 221 významné místo v systému posuzování daných výrobků pro potřeby HZS ČR.

plk. Ing. Vladislav STRAKA, Technický ústav požární ochrany Praha, foto archiv autora

Zdokonalovací kurz chemických laboratoří

Ve dnech 11. až 13. dubna letošního roku se konal na cvičišti Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč v Mimoně zdokonalovací kurz pro chemické laboratoře. Byl zaměřen na obsluhu výjezdových automobilů TACH-P Mercedes Benz Vario, které mají jednotlivé chemické laboratoře HZS krajů k dispozici od Správy státních hmotných rezerv.

První den kurzu byl věnován vyhodnocení okružních rozborů, které byly jednotlivými laboratořemi zpracovány na konci roku 2011. Okružní rozborů jsou mezilaboratorní srovnávací testy, kterými je ověřována správnost měření jednotlivých laboratoří, zda přístroje měří správně a příslušníci laboratoří správně interpretují naměřené výsledky. Stejně jako v předchozích letech byly výsledky okružních rozborů ve statistických mezích tolerance, proto byla všem laboratořím udělena Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč osvědčení o správné laboratorní praxi. Kromě toho byly rozdány instrukce a další vzorky pro letos již druhý okružní rozbor zaměřený na kontrolu UV-VIS spektrofotometrů a stanovení nepolárně extrahovatelných látek (ropných látek) ve vodě a půdě.

Další den kurzu nebyl příznivý z hlediska povětrnostních podmínek. Účastníci kurzu se v dešti přesunuli na cvičiště na Borečku, kde rozmístili vozidla do předem domluvených vzdáleností a vytvořili tak jednotlivá pracoviště, na kterých plnili úkoly vedoucích zaměstnání (obrázek 1). Kromě zprovoznění potřebných podpůrných systémů vozidla měli za úkol identifikovat a kvantifikovat neznámý plyn, který byl vzhledem k zachování homogenních podmínek napuštěn do speciálních Tedlarových vaků, odkud byl nasáván do měřicích přístrojů,

Obrázek 1 Rozmístění TACH-P Mercedes Benz Vario na Borečku

zejména pak do multikomponentního infračerveného spektrometru GASMET DX 4000 a analyzátoru plynů GDA II. Všechny laboratoře splnily zadané úkoly správně. Následně proběhla v učebně na Borečku druhá část zaměstnání, zaměřená na kalibraci fotoionizačního detektoru analyzátoru plynů GDA II a na provedení letos prvního okružního rozboru, který byl zaměřen na ověření přístrojů GDA II a Ramanova spektrometru First Defender (obrázek 2). Na rozdíl od laboratorního okružního rozboru je tento „okružák“ poměrně rychlý a proto zbytek odpoledne mohl být věnován práci s elektrocentrálami napojenými na osvětlovací techniku a rovněž stavění a používání meteostanice, která je součástí výbavy vozidla.

Závěr zaměstnání byl věnován spojivé technice, zkouškám ručních analogových stanic a způsobu komunikace mezi jednotlivými laboratorními týmy HZS krajů, což se ukázalo zprvu jako problematické, nicméně po chvíli byly vzniklé problémy vyřešeny.

Poslední den zdokonalovacího kurzu byl věnován výměně zkušeností z jednotlivých zásahů na nebezpečné chemické látky, způsobům detekce a identifikace nebezpečných chemických látek. Dále byli příslušníci chemických laboratoří seznámeni s novinkami z porad pořádaných Organizací pro zákaz chemických zbraní (OPCW) v Haagu, kde je HZS ČR zastoupen pracovníkem Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

Posledním bodem dubnového zdokonalovacího kurzu bylo předvedení systému SIGIS, který má laboratoř Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč k dispozici. Jde o novou technologii, která využívá pasivní infračervenou absorpční spektrometrii a umožňuje současné prostorové skenování. Postupně se měří infračervená absorpční spektra, kde jako zdroj infračerveného světla slouží pozadí atmosféry nebo terénu. Postupně je skenována určitá oblast s úzkým prostorovým úhlem. Výsledkem je obraz (mapa), kde každému bodu přísluší kompletní IR spektrum získané FT IR spektrometrem s vysokým rozlišením. Přístrojem tak lze nejen detekovat přítomnost nebezpečných látek, ale získat také informaci o jejich rozložení a šíření terénem. Po této zajímavé prezentaci se příslušníci laboratoře rozjeli do svých krajských laboratoří.

Na závěr je potřeba poděkovat organizátorům za velmi účelný a praktický kurz, na kterém si příslušníci laboratoří mohli velmi podrobně vyzkoušet systémy vozidel SSHR, která mají v péči, ověřit přesnost svých mobilních přístrojů a v neposlední řadě vyměnit zajímavé zkušenosti a postřehy z pestré zásahové činnosti chemických laboratoří HZS krajů.

Literatura

Safety News No. 2, 2012. RMI. http://www.rmi.cz/editor/image/analytika/pdf_cz_153.pdf (accessed April 25, 2012)

por. Ing. Jan HRDLIČKA,
HZS Jihomoravského kraje, Školící
středisko Tišnov, foto archiv autora

Obrázek 2 Měření okružního rozboru zaměřeného na Ramanův spektrometr a GDA II

Péče o psychické zdraví záchranářů

Dne 17. května 2012 se na Ministerstvu vnitra v Praze uskutečnil odborný seminář pod názvem Psychosociální podpora uniformovaných složek – evropská vodítka a trendy. Účastníci se seznámili s evropským projektem EUTOPA IP, který sjednocuje doporučené postupy včasné psychosociální péče po neštěstích, teroristických útocích a jiných šokujících událostech.

PhDr. Štěpán Vymětal z odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra informoval, že řešitelem projektu je za ČR Filozofická fakulta Univerzity Karlovy (FF UK), která poskytuje personální a organizační zajištění projektu. Zástupci psychologického pracoviště Ministerstva vnitra jsou za český tým odborným garantem.

Nizozemská nadace IMPACT zpracovala pokyny pro psychosociální podporu záchranářů, na jejichž ověřování se podílelo 33 odborníků z Evropy, Austrálie a Kanady. Pokyny byly přeloženy do českého jazyka. Cílem je zajištění určité normy pro péči o mentální zdraví záchranářů, kteří často přicházejících do styku s rizikem traumatizujících situací.

„Hlavní důraz je kladen na kolegiální podporu, tzv. peer support, s níž jsou i v ČR v posledních letech dobré konkrétní zkušenosti. Směrnice poskytují standardy pro management organizací, jak řídit kolegiální podporu, správně identifikovat osoby, které potřebují odbornou psychologickou pomoc a včas zachytit případnou rozvíjející se psychickou nemoc,“ řekl PhDr. Štěpán Vymětal.

V ČR tyto pokyny nejsou závazné, mají pouze doporučující charakter. Český text je umístěn na webových stránkách Ministerstva vnitra www.mvcr.cz.

Kpt. Mgr. Martina Čapková z MV-generálního ředitelství HZS ČR přiblížila, jak vznikaly České standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce, na jejichž tvorbě se podíleli zástupci složek integrovaného záchranného systému, nestátních neziskových organizací, psychologové, zdravotníci, právníci i duchovní. Shodli se mimo jiné i na postoji, že osoba dotčená mimořádnou událostí pasivně nečeká na pomoc, ale chce se aktivně zapojit a spolupracovat. Standardy nejsou určeny pouze pro

záchranné složky, ale měly by oslovit i širokou veřejnost. Vysvětlují, jaké jsou formy psychosociální krizové pomoci a spolupráce, jak poskytnout pomoc bezprostředně po události, jak zjistit, co člověk v určitých situacích potřebuje, jak s ním komunikovat apod. Později byly vydány pro občany i další příručky a letáky, které najdete na www.hzscr.cz – psychologická služba (Když zahyne blízký, Než se stane vážná dopravní nehoda, Prožili jsme dopravní nehodu, Povodně a jejich následky, Psychosociální aspekty pandemie chřipky). Dokončuje se příručka pro školy, která radí učitelům a školským zaměstnancům, jak se zachovat, když se stane neštěstí týkající se školy. Spolupracovali na ní také rodiče, které přišli o dítě a založili sdružení podobně postižených.

Klinická psycholožka PhDr. Blanka Čepická hovořila o tom, jak funguje ve zdravotnictví Systém psychosociální intervenční služby (SPIS). Zmínila, že přetrvává představa, že zdravotníci si musejí umět pomoci sami, a myslí si to i mnozí z nich. Před pěti lety se začal budovat systém založený na zahraničních zkušenostech. Nyní existuje certifikovaný program

- PEER program péče a podpory zdravotnickým pracovníkům - strategie zvládání psychicky náročných profesních situací, který je možné absolvovat v Národním centru ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně. Vyškolení tzv. příi dokáží poskytnout skupinové a individuální psychosociální intervence, které pomohou odbourat následky stresu a vyrovnat se s nepříjemnými prožitky ze zásahu.

Kpt. Mgr. Jana Malíková představila systém krizové intervence u Policie ČR. Nikdy není jednoduché oznámit občanům, že jejich blízký zemřel, zvláště za tragických okolností. Příslušníci Policie ČR prožívají bezmoc například při řešení dopravních nehod, kdy došlo k úmrtí nebo těžkému zranění. Psychologická služba pomáhá nejčastěji právě při dopravních nehodách, ale i u případů trestné činnosti, nejčastěji znásilnění. Otevřená anonymní linka pomoci v krizi je linkou důvěry určenou policistům, hasičům a vojákům, která jim účinně pomáhá zvládat jejich psychicky náročné úkoly.

PhDr. Hedvika Boukalová, Ph.D., z katedry psychologie FF UK, seznámila s nástroji, které slouží ke třídění osob z hlediska jejich psychosociálních potřeb po rozsáhlých mimořádných událostech a s programem pro následnou podporu lidí po neštěstích (manuály intervencí zaměřených na specifické skupiny - TGIP).

PhDr. Simona Hoskocová-Horáková, Ph.D., z katedry psychologie FF UK, seminář uzavřela přednáškou o nové klasifikaci nemocí (Mezinárodní klasifikace funkční disability a zdraví), která se zaměřuje nejen na poruchu, ale také na prostředí, včetně sociálního, v němž postižený žije. Dále popsala současné možnosti psychodiagnostiky odolnosti a stresových reakcí.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto kpt. Ing. Ivana SVITÁKOVÁ

Ochrana obyvatelstva v Estonsku

Model ochrany obyvatelstva v Estonsku je podobný modelu používanému ve Finsku s rozdílem, že součástí specializovaných záchranných složek nejsou zdravotničtí záchranáři. Zásadní rozdíl ale spočívá ve zřizovateli. Zatímco zřizovateli záchranné služby ve Finsku jsou obce, resp. sdružení obcí, v Estonsku je, tak jako ve všech postsovětských republikách, zřizovatelem stát. Podíl nevládních organizací na záchranné činnosti, bez ohledu na jejich právní povahu včetně dobrovolných hasičů, je velmi malý. Rozhodující aktivity v této oblasti si ponechává stát.

Bezpečnostně-politická situace a z ní vyplývající rizika

Estonsko získalo na základě referenda opětovnou nezávislost na tehdejší Sovětské svazu v roce 1991. Suchozemskou hranici má s Lotyšskem, které je členem NATO a EU, a s Ruskou federací. Společně s Litvou a Lotyšskem je součástí pobaltského subregionu, tvořícího rozhraní mezi Skandinávií, Ruskem a střední Evropou. Na stabilitu vývoje a zejména na vztahy k Ruské federaci mají občasný vliv, vzhledem k historii, početná ruská menšina a sporná pohraniční území východně od řeky Narvy a jižně od Pskovského jezera, která si Estonsko nárokuje. Zejména z těchto důvodů je estonská zahraniční politika ne vždy konsensuální, jako tomu je u Litvy a Lotyšska.

Základním dokumentem, stanovujícím cíle, zásady a trendy bezpečnostní politiky a hodnotícím bezpečnostní prostředí pobaltského prostoru, v němž se Estonsko nachází, je **Koncepce národní bezpečnosti Estonské republiky** z roku 2004, vypracovaná vládou v souvislosti se vstupem země do NATO. Jde o dokument se střednědobou perspektivou, obsahující tyto hlavní části:

- cíle a základní směry bezpečnostní politiky,
- orientaci zahraniční politiky ve vztahu k národní bezpečnosti,
- vojenskou obranu a ochranu ústavnosti a oblastí životně důležitých pro veřejnou bezpečnost.

Vzhledem k poloze, rozloze a počtu obyvatel pokládá Estonsko za základ své bezpečnosti a národní existence členství v NATO a EU. Za garanta své suverenity považuje také USA, v nichž vidí svého hlavního spojence. Důraz klade na co nejširší spolupráci a integraci, především v rámci NATO a EU při zabezpečování vojenské, ale zejména nevojenské (tzv. soft) bezpečnosti, proti současným asymetrickým hrozbám.

Přímé vojenské ohrožení estonské suverenity je velice nepravděpodobné vzhledem k výše uvedenému členství v NATO a spojení s USA. Přesto jsou obavy z možného narušování vzdušného prostoru a pobřežních vod v důsledku výcvikových aktivit ozbrojených sil Ruské federace (Kaliningradská oblast, Finský záliv), majících někdy provokativní charakter.

Mnohem závažnější pro veřejnou bezpečnost země jsou nevojenské hrozby a z nich vyplývající rizika:

- mezinárodní terorismus,

- ilegální proliferace zbraní hromadného ničení,
- organizovaná kriminalita,
- přírodní a antropogenní katastrofy a havárie,
- staré ekologické zátěže z dob Sovětského svazu,
- znečištění přilehlých moří v důsledku nadměrného transportu.

K nim dále přistupují rizika pramenící z nekontrolovatelného vývoje a mezinárodních krizí, rizika mající původ v sociální oblasti (drogy, alkoholismus, HIV atd.), ekonomické oblasti a v narušování sféry informačních technologií.

Struktura ochrany obyvatelstva

Velmi orientačně lze rozdělit estonskou ochranu obyvatelstva na dvě části, a to na systém civilní ochrany a na systém krizového řízení, které vycházejí z příslušné legislativy.

Civilní ochrana je založena na opatřeních nezbytných k ochraně lidského života, majetku a životního prostředí v případě mimořádné situace nebo války. K hlavním úkolům civilní ochrany patří:

- identifikace potenciálních mimořádných událostí a možností, jak jim předcházet nebo minimalizovat jejich následky,
- zpracovávání plánů odezvy pro potenciální mimořádné události,
- příprava sil a prostředků, nezbytných ke zvládnutí mimořádných událostí,
- adekvátní reakce na krizové situace a minimalizace jejich účinků a dopadů na obyvatelstvo a životní prostředí,
- obnova služeb a činností, nezbytných pro zachování a udržení podmínek pro zdraví a život občanů,
- organizace včasného varování a průběžného informování obyvatelstva při vzniku mimořádné události,
- organizace a provádění výcviku v oblasti prevence, připravenosti a odezvy na krizové situace,
- informování obyvatelstva o zásadách správného chování a jednání během mimořádných událostí.

Krizové řízení představuje komplexní systém, v němž participují vládní organizace, samospráva a ostatní subjekty různé právní povahy s cílem garantovat bezpečnost obyvatelstva v průběhu krizové situace nebo mimořádné události. Bezpečnost obyvatelstva je částečně chápána jako civilní ochrana v širším slova smyslu z hlediska mezinárodního humanitárního práva a zahrnuje:

- zabezpečení fungování veřejné správy,
- zabezpečení fungování všech veřejných služeb,
- zachování funkčnosti prvků kritické infrastruktury.

Jde tudíž o určitou modifikaci hlavních úkolů civilního nouzového plánování, jak jsou stanoveny v rámci NATO, jehož je Estonsko členem a jehož některé organizační prvky a postupy převzalo v plném rozsahu.

Z hlediska úrovně řízení je krizové řízení koncipováno jako čtyřstupňové, a to na úrovni stát, oblast, obec a obec, což je ale vzhledem k malé územní rozloze a malému počtu obyvatel země atypické.

Řídící struktury

Realizaci státní politiky v oblasti ochrany obyvatelstva na národní úrovni zabezpečuje **Záchranný úřad**, který je ústřední řídicí složkou státní záchranné služby v rámci Ministerstva vnitra. V rámci jeho organizační struktury spadá problematika ochrany obyvatelstva do **odboru záchrany a krizového managementu**, který je řízen náměstkem ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost.

Záchranný úřad má přímou odpovědnost za nouzové plánování, operativní management Záchranné služby a za tvorbu a realizaci státní politiky v oblasti záchranných aktivit. Mezi jeho hlavní činnosti patří:

- koncepce rozvoje záchranných služeb,
- řízení a koordinace záchranných činností včetně hašení požárů a záchranných prací v případě rozsáhlých mimořádných událostí,

- dohled nad požární bezpečností,
- dohled nad operační připraveností záchranných služeb,
- správa řízení pyrotechnických činností.

Záchrannému úřadu je podřízeno Středisko nouzové odezvy se čtyřmi regionálními středisky.

■ Vládní organizace

■ Záchranná služba

Je vládní organizací v působnosti Ministerstva vnitra řízenou již zmíněným Záchranným úřadem. Je součástí bezpečnostního systému a její expozitury pokrývají s různou úrovní pohotovosti a s různým účelem a vybavením celé území státu, což umožňuje flexibilní využití všech stávajících sil a prostředků na ochranu a záchranu osob.

V záchranné službě pracuje asi 2700 osob. Jde převážně o profesionální hasiče, inspektory požární bezpečnosti, operátory linky tísňového volání 112, pyrotechniky, potápěče, psodovy, experty krizového řízení a preventisty. Na teritoriu je rovnoměrně rozmístěno více než 100 stanic s přibližně 2000 profesionálních hasičů. Vzhledem k tomuto způsobu organizace Záchranné služby (obdobu skandinávského modelu) neexistují v působnosti veřejné správy samostatné hasičské sbory.

Řídicím článkem operativní činnosti Záchranné služby je Středisko nouzové odezvy (v podřízenosti Záchranného úřadu), které zahájilo svoji činnost na počátku roku 2005 po vybudování regionálních středisek nouzové odezvy (dále jen „regionální středisko“), zahrnujících pevninskou i ostrovní část země.

Středisku nouzové odezvy podléhají čtyři regionální střediska:

- severní se sídlem v Tallinu,
- východní se sídlem v Jõhvi,
- západní se sídlem v Pärnu,
- jižní se sídlem v Elvě.

Každé regionální středisko zahrnuje území několika administrativně-správních oblastí.

■ Územní působnost regionálních středisek

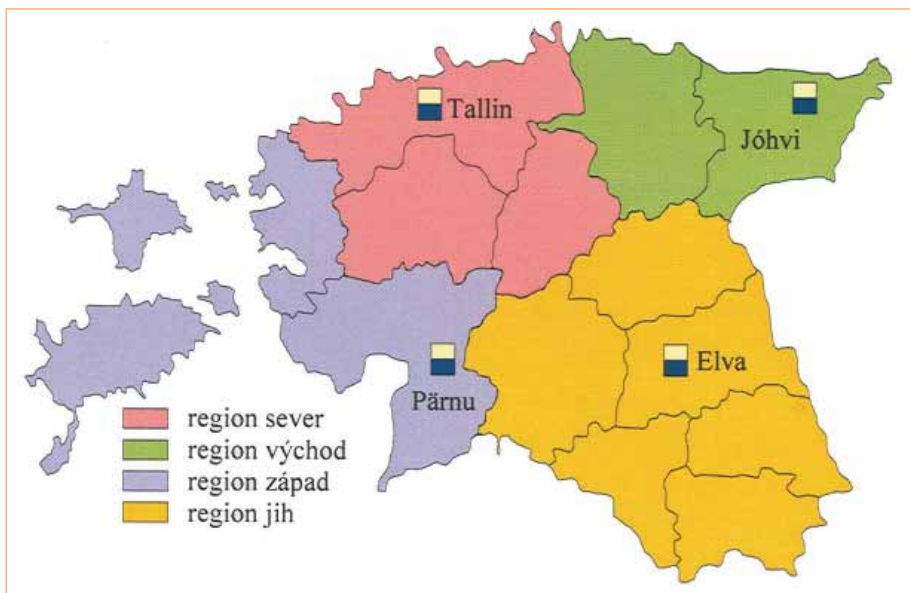
Mezi hlavní úkoly regionálních středisek patří:

- záchranné aktivity,
- státní dozor nad požární bezpečností,
- prevence v oblasti záchranných aktivit,
- krizový management.

■ Nevládní organizace

■ Dobrovolní hasiči

Stejně jako v ostatních pobaltských republikách byla činnost dobrovolných hasičů v Estonsku po dlouhé období existence Sovětského svazu marginální. I v současnosti se s dobrovolníky při hašení požárů nepočítá (v některých regionech dobrovolní hasiči vůbec nejsou).

V úvahu připadá pomoc dobrovolníků pouze v případě nouzové situace, což ovšem naráží na legislativní překážky, neboť by museli být zaměstnavatelem uvolňováni (což se ne vždy daří).

■ Červený kříž

Největší nevládní organizací, podílející se na činnosti v rámci ochrany obyvatelstva, je Estonský Červený kříž, existující v současné podobě po znovuzískání samostatnosti. Členem stejnojmenného mezinárodního hnutí je od roku 1992 a ve své práci se řídí jeho principy.

Na činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva se podílí především poskytováním první pomoci a humanitární pomoci v zahraničí pod záštitou mezinárodních organizací zejména při přírodních katastrofách.

Úzce spolupracuje s národními společnostmi Červeného kříže Finska a Německa a působí také v rámci regionálního programu pro mládež.

■ Vzdělávání

Pro příslušníky Záchranné služby zabezpečuje vzdělávání Akademie veřejné služby v Tallinu, a to ve dvou úrovních:

- na Záchranné fakultě ve čtyřletém denním nebo distančním studijním programu, určeném pro specialisty Záchranné služby na vysokoškolské úrovni,
- v rámci Záchranné školy této akademie s místem dislokace ve Väike-Maarja (asi 30 km jihovýchodně od města Tapa) se zaměřením na hasič-záchranáře, záchranné specialisty a řídicí pracovníky Záchranné služby v jednoletem studijním programu v rámci dalšího vzdělávání.

■ Ochranná infrastruktura

Tak jako v ostatních postsovětských republikách, které znovu obnovily svoji samostatnost po roce 1990, také v Estonsku je situace v ochraně obyvatelstva ukrytím identická a spočívá v praktické

neexistenci stálých, tlakově odolných úkrytů pro obyvatelstvo, které by umožňovaly delší pobyt ukrytým.

Stavby tohoto druhu se nacházejí pouze v hlavním městě (pro ochranu státního establishmentu) a v podnicích strategického významu (pro ukrytí jejich osazenstva).

S budováním tlakově odolných úkrytů pro obyvatelstvo se především z ekonomických důvodů nepočítá a ani do budoucna se o jejich výstavbě neuvažuje.

■ Legislativa

Nejdůležitějšími zákony, vymezujícími problematiku ochrany obyvatelstva, jsou:

- zákon o záchraně z roku 1994, který upravuje organizaci protipožárních a záchranných operací a definuje odpovědnost a oprávněnost k této činnosti,
- zákon o stavu nouze z roku 2009, který stanovuje nezbytný rozsah opatření při přírodních neštěstích nebo katastrofách a preventivních opatřeních proti šíření infekčních chorob,
- zákon o vládních rezervách z roku 1994, který vymezuje třídění státních rezerv a způsob jejich správy,
- zákon o nouzovém stavu z roku 1996, který definuje podmínky a podklady pro vyhlášení nouzového stavu, povinnosti a činnost občanů a administraci nouzového stavu.

Mezi zákony ve vztahu k problematice ochrany obyvatelstva patří především:

- zákon o obraně v době míru,
- zákon týkající se péče o zdraví,
- zákon o veřejném zdraví,
- zákon o pobřežní stráž,
- zákon o policii a
- další zákony týkající se ochrany před ionizujícím zářením a před nebezpečnými chemickými látkami.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK,
Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatelstva jako základní povinnost státu

Základním smyslem existence státu je ochrana života, zdraví, svobody a majetku obyvatel, zajištění vymahatelnosti práva a smluv, uzavřených mezi jednotlivými subjekty, tedy fyzickými a právními osobami.

Toto aktuálně platné pojetí chápání poslání a významu existence státu, jakožto instituce veřejné moci sloužící především blahu svých obyvatel, je z hlediska dějin lidstva relativně nové, byť některé jeho prvky se zrodily a byly úspěšně aplikovány již ve starověku. Komplexní teorie pojetí státu se začala utvářet v Evropě teprve v novověku, od konce 16. století, kdy byla postupně sepsána díla Jeana Bodina, Thomase Hobbesa, Johna Locka, Charlese Montesquieu, Jeana-Jacquesa Rousseaua a dalších myslitelů, kteří výrazným způsobem ovlivnili vývoj politického a právního myšlení. Navazovali pochopitelně i na úvahy antických a středověkých myslitelů.

Výsledkem byly teorie suverenity a moderního národního státu, přirozeno-právního pojetí¹⁾, francouzská Deklarace práv člověka a občana, americká Deklarace nezávislosti, první ústavy a listiny základních práv a svobod, nástup právního pozitivismu i s jeho některými negativními důsledky²⁾, vznik OSN, Norimberský proces³⁾, Všeobecná deklarace lidských práv, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod, moderní ústavy a vznik dalších generací lidských práv, aktuálně také v kontinentální Evropě stále ještě živá teorie materiálního právního státu, zabývající se i sociálními aspekty existence obyvatel.

Díla a myšlenky v nich obsažené vymezily teoretický koncept významu existence moderního ústavního státu, způsobu a zásad dělby a organizace veřejné moci, vztahu mezi státem a občanem a nakonec i moderních vztahů mezi státy navzájem. Tento základní teoretický koncept byl postupně dále rozvíjen a rozšiřován.

Zkráceně řečeno, veřejná moc musí být legitimní, tedy odvozená od svobodného a demokraticky vyjádřeného souhlasu většiny informovaných voličů, kdykoli ztratí potřebnou míru důvěry

odvolatelná a demokratickým způsobem zaměnitelná.

Uplatňování veřejné moci je možné pouze legálním způsobem, tedy na základě a v mezích zákonů, které respektují přirozená základní práva, svobody a osvědčené právní principy. Cílem předvídatelného a vyváženého uplatňování veřejné moci je prospěch celku, nikoli však na úkor menšin nebo jednotlivců. Dělbá moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní má minimalizovat možnost jejího systémového zneužití. Státy mají dodržovat mezinárodní smlouvy, obceje a vyhýbat se řešení sporů prostřednictvím síly. Suchá jest ovšem teorie a zelený je strom života, žádná teorie není nikdy aplikována z mnoha objektivních i subjektivních důvodů zcela důsledně.

Ochrana života, zdraví, svobody a majetku

Základním smyslem existence státu je ochrana života, zdraví, svobody a majetku obyvatel a zajištění vymahatelnosti smluv, respektive práva. V našem ústavním pořádku je základní smysl existence státu zakotven v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je v souladu s článkem prvním výše uvedeného ústavního zákona základní povinností státu.

Vymahatelnost smluv, uzavřených mezi jednotlivými subjekty - vymahatelnost práva, lze jako základní úkol státu dovodit z celé řady zákonných ustanovení ústavní síly. I v případě, že by výše uvedené nebylo v pozitivním právu vyjádřeno, nemůže se stát s ohledem na přirozenoprávní pojetí této své role vzdát.

Pokud by stát nebyl schopen ochránit životy, zdraví, svobodu a majetek obyvatel s přijatelnou mírou výsledné efektivity, a rovněž účinně a včasné vyvíjet plnění uzavřených smluv, pak již nepůjde o smysluplné společenství lidí, ale pouze o nástroj sloužící k přerozdělování vytvořených hodnot ve prospěch aktuálně vládnoucích zájmových skupin

a zajištění přetrvávání tohoto stavu, pokud možno „na věčné časy“.

Náklady na zajištění bezpečnosti

Stát pochopitelně nemůže být při plnění svých základních funkcí všudypřítomný a stoprocentně efektivní. Míra této efektivity je dána jeho materiálními možnostmi, morálními a odbornými kvalitami v něm vládnoucích „elit“, které vytvářejí reálné společenské klima. Prostřednictvím daní, poplatků a systémů zdravotního a sociálního pojištění dokáže svým obyvatelům „odebrat“ téměř 50 % jejich příjmů. V relativním srovnání s církevním desátkem a rozsahem roboty ve středověku je to dnes zjevně více.

Téměř půl roku tedy pracujeme na „panském“, za což bychom si jistě zasloužili adekvátní protiplnění. Minimálně to, aby se s těmito prostředky hospodářilo s péčí řádného hospodáře. Pokud spočítáme, kolik je z těchto vybraných prostředků vynaloženo na zajištění základních funkcí státu, zjistíme, že nejde o více než 15 %⁴⁾.

Je zřejmé, že jakékoliv financování z veřejných zdrojů je závislé na reálných možnostech. V případě ekonomické krize, a tedy i objektivně horších podmínek pro naplňování příjmů státního rozpočtu a správné snahy vlády o snižování veřejného zadlužování, může bohužel docházet i ke snižování výdajů určených i na plnění základních povinností státu. Toto snižování výdajů je za takové situace objektivně nutné, ale jeho celkový poměr by měl respektovat skutečnost, že zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatel je prioritou.

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že ačkoli se celkové výdaje státního rozpočtu v letech 2010 až 2012 zásadním způsobem neliší, přesto v tomto období dochází k trvalému snižování výdajů Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra v rozsahu od 10,2 % do 14,1 %. **Nejpatrnější je pokles výdajů u Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR, a to o přibližně 20 %.** K velice výraznému poklesu výdajů došlo rovněž v kapitolách „zajištění přípravy na krizové situace“ u jednotlivých ministerstev (tabulka 2). Pro úplnost je nutné dodat, že celkové závěry v tomto ohledu je možné učinit až při podrobné znalosti celkového

¹⁾ Zjednodušeně řečeno, základní lidská práva a svobody existují bez ohledu na jejich pozitivní vyjádření v platném právu, což je teoreticky blíže odůvodňováno několika způsoby.

²⁾ Právní pozitivismus považuje za právo pouze to, co je v platném právním řádu zakotveno, neomezuje tedy veřejnou moc přirozenoprávními limity.

³⁾ Norimberský proces vedl ve svém důsledku k překonání teorie právního pozitivismu a preferenci přirozenoprávního pojetí v teorii politického a právního myšlení po II. světové válce.

⁴⁾ Souhrn rozpočtových položek Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva financí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví, BIS, Kanceláře prezidenta republiky, NBÚ, PS PČR, Senátu PČR, Úřadu vlády, Českého telekomunikačního úřadu, Energetického regulačního úřadu, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, Ústavního soudu, je přibližně 12,11 % z vybraných prostředků.

Tabulka 1 Srovnání vývoje výdajů některých kapitol státního rozpočtu za roky 2010 až 2012 (v tis. Kč)

Kapitola	2010	%	2011	%	2012	%
Celkem výdaje státního rozpočtu	1 184 919 350	100	1 179 000 908	99,5	1 189 700 778	100,4
Ministerstvo vnitra	61 270 573	100	52 877 539	86,3	52 656 658	85,9
Ministerstvo obrany	48 867 060	100	43 878 417	89,8	43 747 131	88,9
Policie ČR	34 565 605	100	28 606 551	82,7	27 801 052	80,4
HZS ČR	8 376 421	100	6 857 953	81,8	6 696 678	79,9
Úřad vlády	722 633	100	706 564	97,7	685 451	94,8
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR	1 183 151	100	1 081 439	91,4	1 102 500	93,1
Senát Parlamentu ČR	551 155	100	508 516	92,2	525 530	95,3
Kancelář prezidenta republiky	375 750	100	339 045	90,2	334 238	88,9

Tabulka 2 Srovnání vývoje výdajů kapitol „zajištění přípravy na krizové situace“ státního rozpočtu za roky 2010 až 2012 (v tis. Kč)

Kapitola	2010	%	2011	%	2012	%
Celkem výdaje státního rozpočtu	1 184 919 350	100	1 179 000 908	99,5	1 189 700 778	100,4
Ministerstvo vnitra	5 623	100	2 166	38,5	1 169	20,7
Ministerstvo obrany	2 142	100	1 207	56,3	678	31,6
Ministerstvo zdravotnictví	4 000	100	1 500	37,5	1 500	37,5
Ministerstvo financí	730	100	453	62,0	371	50,8
Ministerstvo práce a sociálních věcí	150	100	150	100	150	100
Ministerstvo životního prostředí	2 250	100	2 078	92,0	2 000	88,8

stavu příprav na krizové situace. Přesto však údaje obsažené v tabulce 2 s ohledem na obecné konstatování, že počet mimořádných situací trvale narůstá, nevzbuzují optimismus.

Na každý posun ve vývoji organizace lidské společnosti a hodnot, které tato společnost vyznává, mají zásadní vliv především změny výrobního způsobu, obchodu, organizace práce, vědeckotechnický pokrok, místo a význam obecně zažitých, v našem kulturním okruhu křesťanských morálních hodnot. Tyto, ale i další změny, ovlivňují politické a právní myšlení, které se promítá v její praktické organizaci. Uvedené faktory se vždy navzájem podmiňují a ovlivňují. Globalizace světové ekonomiky a s ní spojená globalizace organizace lidské společnosti proto nevyhnutelně postupně změni dnešní pojetí a kvalitativní obsah pojmů stát, národní stát, suverenita a vůle lidu, bezpečnost a ochrana obyvatel. To bude mít zásadní dopady i do oblasti plnění základních funkcí státu.

Bezpečnostní strategie

Jak se tyto změny v současné době projevují a jakým způsobem je na tyto změny v praxi reagováno? Na jedné straně se můžeme v Bezpečnostní strategii České republiky a dalších koncepčních dokumentech strategického významu dočíst o trvale rostoucích nepředvídatelných hrozbách a rizicích, na straně druhé však v praxi vidíme příliš často nekonceptnost, neochotu nebo i absenci dobré vůle a odpovědnosti při výstavbě adekvátního bezpečnostního systému. Zajištění bezpečnosti občanů je velmi složitým a komplexním společenským

problémem zahrnujícím řešení celé řady otázek. Bez ohledu na rozdílné názory a přístupy jednotlivých politických stran, daných v teoretické rovině preferencí rozdílných filozofických konceptů, tak i v praktické rovině krátkodobými zájmy jejich lídrů a s nimi spojených zájmových skupin o udržení se u moci a z toho plynoucích výhod vlivu na proces přerozdělování veřejných hodnot, by měly být respektovány určité **základní principy**:

1. Konsenzuální stanovení dlouhodobých strategických cílů, které se nebudou bez objektivních důvodů měnit po každých volbách, pouze s ohledem na krátkodobé politické zájmy a potřeby momentálně vládnoucí strany nebo koalice.

2. Kontinuální naplňování těchto dlouhodobých strategických cílů v oblastech zahraniční politiky, vojenské a vojensko-technické politiky, politiky vnitřní bezpečnosti, a to předvídatelným způsobem, vyvážené a v souladu s finančními možnostmi a vývojem sociální a ekonomické situace, a to především na základě objektivních dlouhodobých zájmů občanů a obyvatel.

3. Položení důrazu na nepolitčnost, výkonnost, připravenost, odbornost, odpovědnost a personální stabilitu justice, armády a bezpečnostních sborů a služeb.

Názory na praktickou realizaci uvedených otázek se v demokratické společnosti nemohou vyhnout politické diskusi a konkurenci programů. Měly by však vycházet především z vědeckého způsobu myšlení a maximálně možného objektivního hodnocení stávajícího stavu a jeho pravděpodobného dalšího vývoje.

Je-li zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatel základní funkcí státu, měla by být nepochybně rozvíjena „bezpečnostní věda“, která by se vyznačovala komplexním a systematickým přístupem. Růst HDP, míra nezaměstnanosti, dostupnost surovin a vody, zadluženost občanů a státu, efektivita prosazování práva, míra a efektivita přerozdělování zdrojů, připravenost ozbrojených sil a jejich vědeckotechnická úroveň, stav IZS, zahraniční politika a mezinárodně politická situace, jsou spolu s dalšími problémy faktory, které se prolínají a v konečném důsledku ovlivňují míru bezpečnosti a ochrany obyvatelstva.

Nerespektování tří uvedených základních principů může být projevem nesystémového přístupu, což ve svém důsledku umožňuje prosazování dílčích skupinových zájmů před dlouhodobými zájmy celospolečenskými.

Mgr. Ing. Vladimír KLABAN,
Akademie, o.p.s.

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí s nebezpečím výbuchu

Ekologické • Ekonomické • Efektivní

BESY CO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Trnávka 37, 751 31 Lipník nad Bežovou
tel. 581 750 120, zahas@zahas-sro.cz

Exklusivně od nás ...

Hasicí pěny Towalex (Finiflam)

tyco **SKUM**
Fire Products

Kompletní sortiment celosvětově rozšířených penidel Tyco / Skum, dodávky přímo z továrny výrobce. Široká nabídka penotvorných zařízení.

Dýchací přístroje Fenzy

Prodej, servis, revize, testování a dodávky náhradních dílů pro dýchací přístroje Fenzy. Kvalitní provedení, nízké provozní náklady, superlehké tlakové láhve a široká řada příslušenství za bezkonkurenční ceny.

www.zahas-sro.cz www.facebook.com/zahassro

Vyrozumění členů krizových štábů systémem automatického vyrozumění

V současné době je pro svolání jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí k zásahům u mimořádných událostí využíván systém automatického vyrozumění AMDS. Pomocí tohoto systému lze obecně vyrozumět a informovat libovolnou skupinu osob za poměrně krátký časový interval. Tato možnost je v současnosti testována v Moravskoslezském kraji pro využití k vyrozumívání a informování členů krizových štábů. Následující text přináší výsledky prvních testů.

Krizový štáb

Obecně platí, že krizový štáb je pracovním orgánem zřizovatele (orgánu krizového řízení) pro řešení krizových situací [1], nebo jej lze využít ke koordinaci záchranných a likvidačních prací při řešení mimořádných událostí [2]. Krizový štáb projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření, a to zejména na základě podkladů členů bezpečnostní rady a stálé pracovní skupiny krizového štábu, která při řešení krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací jedná nepřetržitě a připravuje podklady pro jednání krizového štábu, jehož je součástí [3].

Krizový štáb svolává jeho předseda ve stanovených případech [3] a současně stanoví místo a čas úvodního zasedání krizového štábu. Ústní, písemný nebo zpětným voláním ověřený telefonický pokyn předsedy krizového štábu ke svolání krizového štábu realizuje příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému (OPIS IZS), pokud předseda krizového štábu nestanoví jinak [4]. Vyrozumění členů krizového štábu může být provedeno prostřednictvím:

- jednotné telekomunikační sítě na pevnou linku (telefonicky nebo faxem),
- mobilní sítě (telefonicky na mobilní telefon, zasláním SMS zprávy, zasláním hlasové zprávy AMDS),
- internetové sítě (např. zasláním emailu).
- V podmínkách Moravskoslezského kraje je potřeba vyrozumívát krizový štáb kraje a dále krizové štáby 22 obcí s rozšířenou působností. Jedná se přibližně o 650 osob, které je nutné v nejnepříznivější situaci vyrozumět najednou.

Systém automatického vyrozumění

Automatic Message Delivery System (AMDS) je plně automatizované zařízení, které v případě potřeby obvolá v požadovaném čase stanovenou skupinu osob (telefonních čísel) a přehraje jim nahranou zprávu. AMDS je součástí komunikační technologie Integrovaného bezpečnostního centra Moravskoslezského kraje v Ostravě [5]. V současné době se AMDS využívá k těmto účelům:

- odeslání příkazu k výjezdu členům jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí formou hlasové zprávy, vytvořené systémem Text to Speech – tj. automatického přetvoření textu do hlasové podoby,
- odeslání hlasové zprávy (např. namluvené operačním důstojníkem přes telefon do systému),
- odeslání vygenerované textové zprávy (např. z výstrahy Českého hydrometeorologického ústavu) a transformované do hlasové podoby nebo
- odeslání informace z integrovaného systému výjezdu formou hlasové zprávy, např. vytvořené z textových informací služebními funkcionáři Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje (dále jen „HZS kraje“).

Provozovaný systém AMDS má v současné době k dispozici 30 výstupních kanálů, což znamená, že předem nahraná hlasová zpráva může být současně odeslána třiceti adresátům. Ostatní čekají ve „frontě“.

Protokol o vysílání AMDS v systému OPIS IZS

Po celou dobu vytáčení telefonního čísla, hovoru, až do „zavěšení“ adresátem AMDS se „kanál“ blokuje a nelze jej využít pro další volání. Pokud se systém napoprvé nedovolá (adresát je mimo telefonní signál, zvonění telefonu neslyší, má obsazeno apod.), zavěsí a po 15 vteřinách volání zopakuje. Teprve potom volání označí jako nedoručené a uvolní linku pro další volání.

Systém je tzv. obousměrný, tzn., že na rozdíl od zaslání SMS zpráv vytváří „zpětnou vazbu“. OPIS IZS má k dispozici informace o průběhu vyrozumívání skupiny osob, vyhodnocení úspěšnosti doručení hlasových zpráv i dobu, za kterou byla skupina osob vyrozuměna (viz obrázek).

Z protokolu je možné vysledovat, zda adresát hlasovou zprávu přijal nebo nikoli. Za úspěšné doručení zprávy se považuje stav, kdy adresát po výzvě systému stiskne „1“ – přijme zprávu. V případě nepřijetí zprávy existují informace o volání s jednoznačnou identifikací.

Vyrozumění členů krizových štábů prostřednictvím AMDS

V současné době se informace členům krizových štábů předávají prostřednictvím elektronické pošty, zasláním SMS zpráv a především telefonickým obvoláváním jednotlivých členů. Uvedené formy komunikace s členy krizových štábů jsou časově náročné a pro příslušníky OPIS IZS dost vyčerpávající. Vedení HZS kraje, po projednání s ostatními zainteresovanými složkami proto rozhodlo, že pro vyrozumívání členů krizových štábů v kraji bude využíván AMDS.

V průběhu prvního čtvrtletí roku 2012 byl HZS kraje, za účasti studentů doktorandského studia Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava, Fakulty bezpečnostního inženýrství, připraven projekt přechodu na nový systém a pořízení na potřebná data.

V dubnu 2012 byl nový systém vyrozumění testován. Bylo uskutečněno cvičné vyrozumění všech osob zařazených do krizových štábů v rámci Moravskoslezského kraje. Nejprve byly všechny krizové štáby vyrozuměny pomocí AMDS, poté byly čtyři vybrané krizové štáby obcí s rozšířenou působností (ORP) obvolány telefonicky. Pro obě formy svolání byly pořízeny časové snímky, které budou dále podrobně analyzovány. Již první získané výsledky naznačují, že časové rozdíly mezi oběma formami vyrozumívání jsou značné (viz tabulka).

Tabulka: Příklady doby trvání vyrozumění prostřednictvím AMDS a telefonicky

Krizový štáb ORP	Vyrozumění telefonicky (minuty)	Vyrozumění AMDS (minuty)
Hlučín	42,1	2,8
Frýdek-Místek	61,3	4,08

Zatímco AMDS byl schopen vyrozumět všechny krizové štáby za téměř 2,5 hodiny, telefonické obvolávání osob zařazených do jednoho krizového štábu ORP zaneprázdnilo příslušníky OPIS IZS průměrně na jednu hodinu. Vezme-li se v úvahu nejhorší možný scénář svolávání – potřebu informování a vyrozumění členů všech krizových štábů v Moravskoslezském kraji současně, je představa manuálního telefonického obvolávání téměř nereálná.

Závěr

Zavedením AMDS pro vyrozumění členů krizových štábů bude zefektivněna práce příslušníků na dotčeném OPIS IZS. Dále bude možné snížit počet příslušníků pro zajišťování vyrozumění a informování členů krizových štábů v kraji. Vysoká míra efektivnosti systému spočívá především ve zkrácení doby trvání vyrozumívání skupin osob. Předností AMDS je

také přehled doručených a nedoručených hlasových zpráv u jednotlivých adresátů.

Pro zabezpečení vyrozumívání členů krizových štábů (popř. jiné skupiny osob) tímto systémem není potřeba zasahovat do stávající dispečerské podpory OPIS HZS kraje. Modul AMDS je již její součástí a je využíván pro svolávání jednotek SDH obcí Moravskoslezského kraje. Nezbytnou podmínkou funkčnosti systému je evidence a průběžná aktualizace kontaktů na dotčené osoby v příslušné databázi.

Článek byl zpracován s využitím výsledků získaných v rámci projektu SGS – SP2012/120.

Literatura

- [1] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [2] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [3] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [4] Směrnice Ministerstva vnitra č.j. MV-117572-2/PO-OKR-2011 ze dne 24. listopadu 2011, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce (Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí, ročník 9, částka 6 ze dne 30. listopadu 2011).
- [5] Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje - Časopis 112, rok 2012, č. 4, s. 12-16. ISSN 1213-7057.

**Ing. Karolína CHMELÍKOVÁ, Ing. Petr ROSTEK,
doc. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D.,
VŠB-TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství**

Společnost krizové připravenosti zdravotnictví
České lékařské společnosti J. E. Purkyně

a

Ústřední vojenský zdravotní ústav Praha

Vás společně srdečně zvou na odbornou akci

„CIMIC = CIVIL & MILITARY COOPERATION A ZDRAVOTNICKÉ SYSTÉMY V ČR“

Termín konání: 13. září 2012, od 13,00 hodin

Místo konání: Plzeň-Líně, letiště

Akce CIMIC zahrnuje předváděcí den určený odborné veřejnosti, spojený s workshopem na téma **„Řešení vysoce virulentních nákaz v ČR – limity a podmínky“** za účelem seznámení s pracovními postupy, technickým a materiálním vybavením složek IZS a armádních útvarů při řešení mimořádných událostí spojených s biologickým rizikem.

„Připravenost všech zasahujících je založena na neustálém utužování a rozvíjení získaných dovedností a rozšiřování vědomostí, budování vzájemné důvěry a spolupráce. Připravenost kterékoli složky bezpečnostního systému ČR není stav, kterého by bylo možné dosáhnout, aniž by pominul v okamžiku, kdy jej bylo dosaženo.“

Bližší informace: Mgr. Šárka Nováková, tel.: 775 163 814, email: info@skpz.cz, nebo www.skpz.cz.

Hlavním tématem havárie ve Fukušimě

Ve dnech 22. až 26. dubna 2012 se v Helsinkách konala konference TopSafe2012. Pořádala ji ENS (European Nuclear Society) za podpory Mezinárodní agentury pro atomovou energii (IAEA). Konference se zúčastnilo 137 odborníků z 28 zemí světa (60 % bylo ze zemí EU).

Na konferenci bylo předneseno 58 sdělení a prezentováno 21 posterů.

Jedním z hlavních témat konference byla sdělení obsahující závěry, které vyplynuly z analýz a kritických hodnocení havárie v jaderné elektrárně (JE) Fukušima a identifikaci kritických míst, kterým je třeba věnovat pozornost jak v projektech nových JE, tak v řízení stávajících zařízení. Konkrétní návrhy předložily jak odborné organizace [OECD/NEA, IAEA, WENRA (asociace jaderných dozorných orgánů v západní Evropě)], tak významné firmy, které projektují a staví jaderné elektrárny (AREVA, Rosenergoatom, TEPCO – Tokyo Electric Power Company). IAEA i OECD podporují výzkum, výcvik, vzdělávání a růst kultury bezpečnosti při umísťování, projektování, výstavbě i provozu jaderných zařízení.

Analýzou, srovnáním a syntézou údajů z přednášek, abstraktů sdělení a publikovaných sdělení vyplynuly dále uvedené skutečnosti:

1. V současné době pracuje na světě 436 JE ve 30 zemích, 61 JE v 11 zemích je ve výstavbě. Podíl energie z JE je dle IAEA následující: západní Evropa – 26,7 %, východní Evropa – 18,3 %, východní Asie – 10,1 %, jižní Asie – 1 %, Latinská Amerika – 2,4 % a Afrika 2,1 %. Potřeba energie z jádra stále roste, urychlovači hladu po energii jsou růst světové populace, industrializace, ekonomický rozvoj, změna klimatu, touha po energetické nezávislosti, ceny energie, a vyčerpávání tradičních zdrojů energie. IAEA předpokládá, že v roce 2030 bude na světě 520 až 786 JE.

2. Firma TEPCO, která provozuje JE Fukušima, podala dále uvedený popis havárie: Dne 11. března 2011 ve 14.46 hodin místního času vzniklo na planetárním pacifickém zlomu zemětřesení s magnitudem $M = 9$ (čtvrté největší zemětřesení na světě, které bylo zaznamenáno v doložené lidské historii); zrychlení zaznamenané na JE Fukušima-Daiichi na druhém bloku dosáhlo 550 gal. V době vzniku zemětřesení pracovaly tři bloky ze šesti bloků BWR na JE Fukušima-Daiichi a čtyři bloky na Fukušima-Daini. Po příchodu seismických vln vyzářených z ohniska zemětřesení na území JE (přibližně 30 s po vzniku zemětřesení) začalo automatické odstavování všech sedm bloků, které byly v provozu, a zároveň došlo k vypnutí území elektrické sítě, činnost zahájily dieselgenerátory a chlazení reaktorů i bazénu vyhořelého

Jaderná elektrárna Fukušima před a po tsunamí: a) tsunamí se blíží k jaderné elektrárně

b) elektrárna po průchodu tsunamí

paliva probíhalo dle harmonogramu. Po přibližně 40 minutách na elektrárnu dopadly série vln tsunamí o výšce až 13,5 m. Série vln tsunamí vyřadila z činnosti dieselgenerátory a baterie na přivracené straně k moři, které měly zajišťovat chlazení. Vyřazení vedlo k růstu teploty v reaktorech i v bazénu vyhořelého paliva a ke kumulaci vodíku, což vedlo k poškození aktivní zóny u bloků 1, 2 a 3, k několika explozím vodíku u bloků 1, 3 a 4. V důsledku poškození aktivní zóny a k problémům spojeným s bazénem vyhořelého paliva došlo k úniku radioaktivity do prostoru uvnitř i vně JE. Pracovníci JE se okamžitě po zaplavení JE vodou soustředili na obnovu chodu přístrojů, na obnovu světla v řídicím centru JE, na aplikaci alternativních vodních injekcí s cílem zajistit chlazení a na odvětrávání kontejnmentů. Práce neprobíhaly tak rychle, jak by bylo žádoucí, protože lidé pracovali ve velmi obtížných podmínkách – tma, stovky dotřesů, vysoká radiace, trosky, sutiny na podlaze, nefungovaly prostředky pro komunikaci apod. (z dnešního pohledu odborníků pracovníci elektrárny nebyli připraveni na stabilizační práce po těžké havárii). TEPCO, provozovatel postižené JE, stanovil na základě podrobných analýz poučení, že v případě těžkých havárií musí být připraven k okamžitému použití vysokotlaký vodní injekční systém, požární systém není dostatečný a že ke zmírnění dopadů je třeba provádět účinná opatření, která zabrání poškození aktivní zóny a zajistí včasné odpouštění vodíku. Navrhuje též postavit odolnou budovu pro řízení odezvy, doplnit vybavení JE o zařízení na rychlé odklizení trosky a rumu, mít diverzifikované prostředky pro komunikaci, osvětlení a také dostatečné množství ochranných oděvů a pomůcek. ***Uvedená fakta dokládají, že příčinou havárie bylo nadprojektové tsunamí a ne zemětřesení (kritickým vyhodnocením posloupnosti události***

po zemětřesení nebyly doloženy žádné významné škody) a že projektované bezpečnostní a řídicí systémy nebyly dostatečně robustní, aby zabránily selhání v důsledku vnějšího zatopení.

3. Podle analýz odborných organizací i firem soustředěných na projektování a výstavbu JE, havárie JE Fukušima odhalila čtyři základní nedostatky:

- podcenění vnějších ohrožení,
- nedostatky v konceptu defence-in-depth,
- nedostatečnou robustnost elektrického napájení a
- nedostatečnou ochranu proti zatopení kritických zařízení a dále nedostatečné chlazení bazénu vyhořelého paliva při výpadku vnějšího elektrického zdroje.

WENRA doporučila pět úrovní v konceptu defence-in-depth a jisté zaměření výzkumu. Výzkum je třeba zaměřit na identifikaci a analýzu gapů v systémech JE, lepší pochopení vnějších ohrožení a jejich dopadů (vzít v úvahu, že vnější ohrožení mohou současně postihnout celé zařízení, včetně záložních systémů a bezpečnostních systémů), a proto je nutné věnovat pozornost funkcím, které zajišťují bezpečnost JE, haváriím s tavením aktivní zóny a bazénům vyhořelého paliva, hodnocení bezpečnosti, nouzovému plánování, odezvě a obnově po těžkých haváriích.

4. OECD po JE Fukušima klade důraz na řízení havárií, včetně lidského faktoru a organizačních otázek spojených s odevzou, přehodnocení konceptu defence-in-depth, přehodnocení metodik používaných pro definici iniciačních jevů a pro stanovení zadávacích podmínek, vyhodnocení provozních zkušeností v případě jevů, pro jejichž výskyt jsou symptomy (symptomem pro extrémní tsunami je silné podmořské zemětřesení), komunikaci s veřejnou správou, složkami odezvy a veřejností.

5. Kultura bezpečnosti jaderných zařízení obsahuje dále uvedené principy:

- každý pracovník je osobně odpovědný za jadernou bezpečnost,
- každý vedoucí pracovník je osobně odpovědný za jadernou bezpečnost, a to v souladu s hierarchickým zařazením v systému řízení,
- každý vedoucí pracovník stále prokazuje vztah k jaderné bezpečnosti,
- při každém rozhodování je na prvním místě hodnota jaderná bezpečnost,
- otázky z oblasti jaderné bezpečnosti se kladou kultivovaně,
- u každého abnormálního jevu se provádí analýza a stanovuje se poučení v zájmu jaderné bezpečnosti,
- úroveň jaderné bezpečnosti se kontinuálně prověřuje.

6. Autorka se podílela na sdělení, které je výsledkem výzkumu, jehož cílem je odstranit nedostatky ve stanovení zadávacích podmínek, tj. určit postupy, kterými lze postihnout neznalosti ve výskytu živelních a jiných pohrom, tj. ohrožení pro zájmový objekt. Dosud při každém výpočtu předpokládáme stacionární režim ve výskytu pohrom a tím jistou stabilitu jeho parametrů, které odvodíme empiricky nebo podle jednoduchých či složitějších modelů výskytu pohrom. Jak ukázaly výzkumy ve fyzice, lékařství a dalších oborech, tak každý složitý systém se vyznačuje tím, že v jeho chování jsou náhodné odchylky a neurčitosti (znalostní nejistoty), jejichž podstata je

různorodá. Proto v souladu s požadavky na rozhodování, které jsou v dnešní době rozšířené a pro jejichž podporu byla vypracována specifická metodika případových studií, se do řízení začíná prosazovat požadavek, aby byly pro rozhodované problémy zpracovány alespoň tři scénáře (varianty): běžný, kritický a extrémní. Hledalo se kritérium, jak při rozhodnutí přihlídnout ke kritickým a extrémním scénářům tak, aby řešení byla realizovatelná za dostupných znalostí, zdrojů, sil a prostředků.

doc. RNDr. Dana PROCHÁZKOVÁ, DrSc.,
ČVUT v Praze, Fakulta dopravní,
foto archiv redakce

Příprava mezinárodního cvičení Taranis 2013

Evropská unie má pro zvládnutí následků závažných mimořádných událostí včetně teroristických útoků zaveden tzv. Mechanismus civilní ochrany, který využívá společné síly a prostředky civilní ochrany obyvatelstva členských států EU. Součástí přípravy na mimořádné události jsou společná cvičení členských států jako jedna z forem přípravy systematického přístupu a podpory asistenční pomoci. Jedním z připravovaných cvičení v rámci uvedeného systému je cvičení Taranis 2013.

Taranis je keltský bůh, jehož jméno je odvozeno od slova taran = hrom. Je považován za vládcu nebes, hromu a blesku, který vyžaduje lidské oběti, jež se usmrcovaly upálením nebo zakopáním. Společně s Teutatem a Esusem tvoří keltskou božskou trojici. Jeho symbolem je kolo s paprsky - blesky. Chrání hory a vyvýšená místa, neboť to jsou posvátné oblasti (podle <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/taranis>).

Cvičení Taranis 2013 je mezinárodní cvičení pořádané v rámci Mechanismu civilní ochrany. Cílem cvičení je spolupráce jednotlivých členských zemí EU v rámci podpory a zvýšení koordinace v případě mimořádných událostí. Hlavním organizátorem cvičení je Rakouský červený kříž, regionální organizace Salzburg. Spolupracujícími zeměmi jsou Bulharsko, Česká republika, Chorvatsko, Itálie, Spolková republika Německo, Nizozemí a Rumunsko. Cvičení je plánováno jako na strategické úrovni řízení (štábní cvičení ve dnech 17. až 18. června 2013), tak na taktické úrovni řízení (polní cvičení ve dnech 27. až 29. června 2012). Obě úrovně řízení se budou procvičovat na národní úrovni Rakouska i na mezinárodní úrovni Evropské unie.

Praktická část cvičení se uskuteční v oblasti Flachgau a Tennengau (Salzburško). Celkově se předpokládá účast 400 mezinárodních a 500 národních záchranářů. Za Českou republiku se do cvičení zapojí HZS Jihočeského kraje, který do zasažené oblasti vyšle odřad pro vysokokapacitní čerpání vody a odřad pro zabezpečení nouzového ubytování. Aktivně se zapojuje rovněž do příprav a plánovacího procesu cvičení.

Námět cvičení reaguje na historické zkušenosti přírodních katastrof - povodní. Scénář cvičení vychází z rychle se měnícího počasí, které je završeno extrémními dlouhotrvajícími dešti. Dochází k sesuvům podmačeného zemského povrchu, zasažení domů a zneprůjezdnění dálnice. V plánu cvičení je zahrnuta mimořádná událost masivního sesuvu podmačeného úbočí, který přehradí místní vodní tok. Nahromaděná vodní masa nakonec prolomí bariéru a způsobí záplavovou vlnu a následně zapříčiní přerušení dodávek elektrické energie, vyvolá potřeby nouzového ubytování a stravování. Vzhledem k rozsahu zasaženého území a vyčerpanosti národních zdrojů jsou do oblasti pozvány zahraniční jednotky záchranářů se specifickým vybavením, aby podpořily úsilí místních orgánů

k zabezpečení základních životních podmínek pro obyvatelstvo zasažené katastrofou.

Zahajovací setkání

Pracovní jednání a zároveň první oficiální zahajovací setkání ke cvičení Taranis 2013 se uskutečnilo ve dnech 17. až 18. dubna 2012 v prostorách Generálního ředitelství Evropské komise, které se zabývá humanitární pomocí a civilní ochranou - Directorate-General for Humanitarian Aid and Civil Protection (DG ECHO) v Bruselu. Úvodní přivítací projev přednesl zástupce DG ECHO Laurent De Pierrefeu, který zdůraznil nutnost přípravy reálného scénáře. Rozvinul myšlenky na nezbytnost jasného pojmenování základních potřeb cvičení, tedy toho, co se cvičící mohou naučit a zlepšit. Svůj komentář zakončil vyzdvížením připravovaného cvičení jako příležitosti pro procvičení spolupráce a komunikace a zároveň doplnění nejnovějších údajů a poznatků zainteresovaných osob a institucí.

Součástí jednání byla prezentace zástupců jednotlivých států a jejich odřadů, které se aktivně zapojí do cvičení. Vedle profesionálních záchranářů se představily i nestátní neziskové organizace, které do cvičení zapojí i dobrovolníky. Diskutovány byly připomínky k plánu cvičení od soběstačnosti záchranářů a odřadů přes zajištění mapových podkladů a kontaktů na národní koordinátory.

Příprava mezinárodního cvičení Taranis 2013 v rámci Mechanismu civilní ochrany byla oficiálně zahájena. Cvičení takového rozsahu je novou zkušeností pro HZS Jihočeského kraje. Jeho příslušníci si mohou vyzkoušet v mezinárodním kontextu spolupráci nových rozměrů.

Aktuální informace ke cvičení lze nalézt na www.taranis2013.eu.

mjr. Mgr. Štěpán KAVAN, Ph.D.,
HZS Jihočeského kraje, foto archiv autora

Bezpečnostní management a společnost

Spektrum otázek a odpovědí na možnosti udržitelného rozvoje společnosti v regionálních, národních i nadnárodních systémech ochrany obyvatelstva a krizového řízení nabídl 3. ročník mezinárodní konference Bezpečnostní management a společnost, která se uskutečnila ve dnech 16. a 17. května 2012 v konferenčních prostorách pavilonu P brněnského Výstaviště.

Konferenci zorganizovala Univerzita obrany pod záštitou náměstka ministra obrany Ing. Michaela Hrbaty v rámci projektu operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ nesoucího název „Vzdělávání pro bezpečnostní systém státu“ (CZ.1.07/2.2.00/15.0070). Odbornou garanci poskytli rektor Univerzity obrany brig. gen. v zál. prof. Ing. Rudolf Urban, CSc., dr.h.c. a také náměstek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloš Svoboda.

„Výměna zkušeností z oblasti managementu rizika otevírá dveře pro poznání, která mohou pozitivně ovlivňovat životy obyvatel a vývoj společnosti. Naším záměrem je zejména podpora rozvoje vědy, výzkumu a vzdělávání v této oblasti,“ zdůraznil při zahájení konference rektor Univerzity obrany.

Podle hlavních témat – ochrana obyvatelstva, majetku a životního prostředí, bezpečnost a management rizika, vzdělávání a bezpečnost – probíhalo jednání konference ve dvou sekcích.

Bezpečnost a management rizika

V úvodním bloku konference vystoupili zejména odborníci ze zahraničí. Na potřebu využívání nových technologií určených pro oblast krizového řízení upozornil **prof. Friedrich Steinhäusler, Ph.D.** z University of Salzburg. Seznámil se systémy na podporu rozhodování (Decision Support Systems), technologiemi pro přesné zaměření místa mimořádné události (Rapid Casualty Location Systems) i se způsoby trojrozměrného modelování k vyhodnocení mimořádné události (Risk Assessment Using 3D Computer Modeling).

O zkušenosti ze Slovinska se podělil **prof. Iztok Podbregar, Ph.D.** z University of Maribor, který informoval o změnách ve slovinském národním bezpečnostním systému, jenž v nedávné době prošel reorganizací (redukcí policejních ředitelství, partnerství mezi privátní složkou a policií).

Na specifika systému vzdělávání v oblasti komerční bezpečnosti se zaměřil prezident Asociace soukromých bezpečnostních služeb **JUDr. Jiří Kačeník**. Upozornil na nutnost spolupráce s vysokými školami, zavedení a aplikace komerčně bezpečnostních témat v jejich bakalářském a magisterském studiu

(výuka ekonomického plánování v oblasti řízení bezpečnostních firem).

Formování nové služební kultury příslušníků bezpečnostních sborů a nové požadavky na bezpečnostní odborníky byly tématem příspěvku **doc. Ing. Štefana Danicse, Ph.D.** z Policejní akademie ČR. Uvedl, že formování nové služební kultury stále více vyžaduje také pochopení genderových souvislostí konfliktů a zásahů v celosvětovém měřítku a pokázal na efektivitu společného výcviku a působení bezpečnostních složek v rámci probíhajících zahraničních misí, které sledují zajišťování bezpečnosti v různých částech světa.

Ochrana obyvatelstva, majetku a životního prostředí

Možnosti inovace přístupů v prevenci i řešení následků mimořádných událostí byly prezentovány v sekci Ochrana obyvatelstva, majetku a životního prostředí.

Se způsoby detekce oxidu fosforečného jednotkami požární ochrany při průmyslových haváriích seznámil **por. Ing. Jan Hrdlička** z HZS Jihomoravského kraje. Zároveň upozornil, že neexistuje dosud komerčně dostupný detektor a analyzátor této látky.

Problematické zbrání hromadného ničení se ve svém vystoupení věnoval **Ing. Otakar J. Mika, CSc.** z VÚT v Brně. Zdůraznil potřebu komplexního přístupu k řešení otázek ochrany obyvatelstva a kritické infrastruktury, včetně ochrany před zneužitím moderních zbraní hromadného ničení jako prostředku pro srazování skupinových zájmů.

Webovou aplikaci HZS Jihomoravského kraje „Portál krizového řízení pro JMK – KRIZPORT“ představil **kpt. Ing. Lukáš Vymazal** z HZS Jihomoravského kraje.

Cílem aplikace je přinášet veřejnosti i odborníkům věrohodné a aktuální informace z oblasti přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací v Jihomoravském kraji. Portál se skládá z veřejné části obsahující informace

o zdrojích ohrožení, mimořádných událostech a krizových situacích, které mohou v kraji nastat a o způsobech, jak se v případě ohrožení správně zachovat. V neveřejné části jsou pro orgány krizového řízení k dispozici v on-line podobě především aktuální havarijní (a v budoucnu i krizové) plány a další dokumentace k zajištění připravenosti a řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Doc. RNDr. Dana Procházková, DrSc. z ČVUT v Praze charakterizovala problematiku ochrany objektů před haváriemi. Ve svém příspěvku mimo jiné poukázala na nedostatky v zavedení funkčního systému řízení bezpečnosti a na dopady vyplývající z neznalosti závěrů již vyšetřovaných nehod a havárií, ke kterým dochází například v souvislosti s personálními změnami v průmyslových podnicích.

Analýzu logistiky obce v oblasti ochrany obyvatelstva provedl **Ing. Aleš Kudlák** z Městského úřadu v Písku. Prezentoval organizační strukturu krizového řízení města Písek a specifikoval jednotlivé činnosti logistické podpory obce v oblasti ochrany obyvatelstva. Upozornil na důležitost vzdělávání a rozboru logistických postupů, které se přizpůsobují aktuálnímu stavu mimořádných událostí a dále aplikují v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva.

Další prezentace byly věnovány například řešení sekundárních dopadů výpadků elektrické energie ve světě, koncepcím environmentální bezpečnosti, specifikům poskytování pomoci příslušníkům církví a náboženských skupin v České republice, know-how scénářů tvorby rozkazů na strategické úrovni rozhodování, řízení a velení v bezpečnostních složkách.

Rozsáhlá diskuse proběhla k problematice vzdělávacích aktivit ve sféře komerční bezpečnosti a zejména uplatnění absolventů vysokých škol ve studijních oborech zaměřených na oblast krizového řízení.

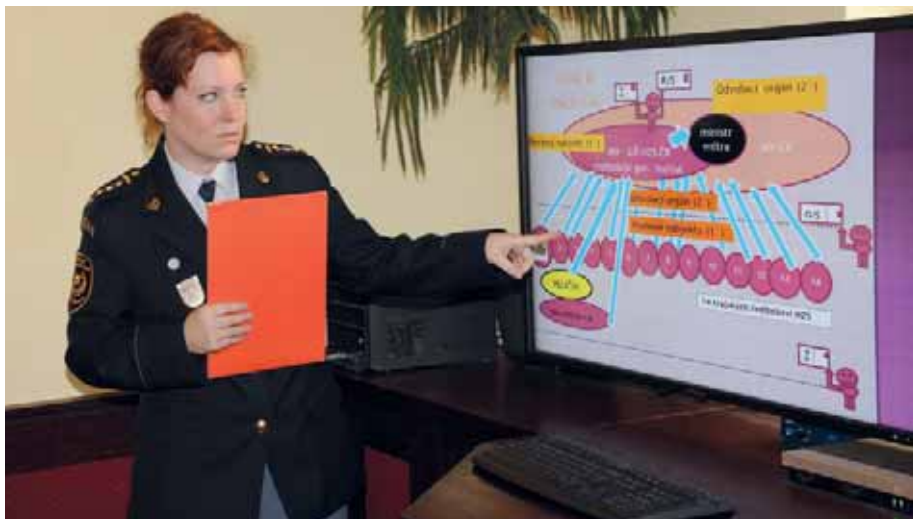
Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto autor

Zvyšování právního vědomí v rámci HZS ČR

V souvislosti s neustálými změnami právního řádu České republiky je třeba klást velký důraz na zvyšování právního vědomí příslušníků i občanských zaměstnanců našeho sboru. HZS hl. m. Prahy z tohoto důvodu připravil celý cyklus přednášek v oblasti poskytování informací, zejména proškolení ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, které bylo organizováno právním oddělením.

Znalost tohoto zákona a schopnost ho aplikovat je právním základem přístupu k informacím pro další jednotlivé úkony v rámci speciálních druhů řízení, která vycházejí z nejrůznějších zákonů (zejména správního řádu, zákona o veřejných zakázkách, zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zákoníku práce). Správné posouzení každého přijatého podnětu ze strany HZS ČR i jeho právní kvalifikace závisí na tom, zda bude z naší strany postupováno profesionálně a v souladu s právními předpisy. Ačkoli i zde platí právní zásada, že každé podání je posuzováno podle svého obsahu, nikoli podle svého názvu, je někdy v praxi velice těžké rozpoznat stížnost, oznámení, žádost o nahlédnutí do správního spisu, běžnou žádost o informace nebo například odvolání. Pro zajímavost lze uvést, že i sám zákon č. 106/1999 Sb. upravuje institut stížnosti, který je třeba odlišit od stížnosti podle § 175 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.). Vnitřní proškolení je zaměřeno přímo na potřeby HZS hl. m. Prahy a vychází z přesné znalosti vnitřních právních poměrů. S případnými závěry nebo poznatky vzniklými v průběhu školení lze obratem některé vnitřní postupy například zjednodušit, a tak lze považovat tato setkání za určitý typ zpětné vazby fungování organizace. Pokud povinný subjekt (viz § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.) neposkytne na základě kvalifikované žádosti žadatele požadované informace nejpozději do patnácti dnů, je povinen vydat negativní správní rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Platí, že pokud povinný subjekt nenajde právní důvod žádané informace neposkytnout, je povinen informace poskytnout.

V souvislosti s novými internetovými stránkami HZS ČR je třeba upozornit na povinné zveřejňované údaje podle § 5

daného zákona, které musí každý povinný subjekt zveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup, na povinnost takto zveřejnit do patnácti dnů od poskytnutí informací na žádost i tzv. vyžádané informace a na povinnost každý rok vždy do 1. března zveřejnit výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací.

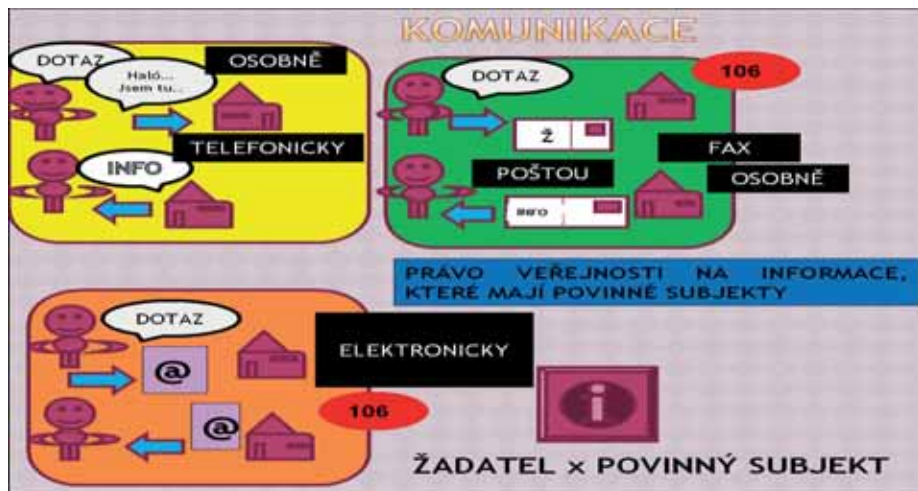
Zákon o svobodném přístupu k informacím je důležitým nástrojem pro občany, aby od povinných subjektů získali informace, které povinné subjekty v rámci své působnosti již mají nebo mají mít, v krátkém čase. Na základě praktických zkušeností lze zobecnit, že tento zákon nejvíce používají novináři, advokáti, občanská sdružení a právně uvědomělá veřejnost, kteří pak argumentují poukazy na jednotlivá ustanovení daného zákona s častým odkazem na soudní judikaturu. Důvodem k neposkytnutí žádaných informací může být například ochrana důvěrnosti majetkových poměrů a skutečnost, že je vyžadována

informace vztahující se výlučně k vnitřnímu pokynu nebo personálnímu předpisu povinného subjektu. Dále se musí vždy zvážit, zda požadovaná informace není informací týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby, kde je třeba současně aplikovat i další právní předpisy, které upravují ochranu těchto informací (viz například občanský zákoník v § 11 až 16 nebo zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Žádost podle zákona č. 106/1999 Sb. je podána žadatelem dnem, kdy ji obdržel povinný subjekt. Přestože povinné subjekty většinou pro občany formuláře žádostí a formuláře pro případné odvolání vytvářejí (naše formuláře lze nalézt na internetových stránkách HZS hl. m. Prahy), nejsou pro žadatele závazné. Pro povinné subjekty je zásadní kromě dalších údajů požadovaných zákonem, zda je ze žádosti zřejmé, kterému povinnému subjektu je určena, a že se žadatel domáhá poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb. Nesplňuje-li žádost stanovené náležitosti, nemusí se jednat o žádost ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., ale například o běžnou žádost, kterou je třeba vyřídit v souladu s vnitřními předpisy nebo žadatele lze vyzvat k doplnění údajů nebo k jejímu upřesnění.

Poskytování informací povinnými subjekty je zpoplatněné, povinné subjekty jsou tedy oprávněny žádat úhradu nákladů. Skutečnost, že tato úhrada je příjmem povinného subjektu, je podstatná zejména s ohledem na úspory v celém rezortu.

kpt. JUDr. Radka ŠTEINBACHOVÁ,
HZS hl. m. Prahy,
foto prap. Radek KRAHULÍK

Návštěva u partnerů v Polsku

Ve dnech 23. až 25. dubna 2012 navštívili příslušníci HZS hl. m. Prahy v rámci plánovaného dlouhodobého programu zaměřeného na poznávání organizací a činnosti hasičských záchranných sborů zemí Evropské unie štetínské hasiče v Polsku. Cílem studijní cesty bylo seznámit se s organizací a zkušenostmi polských hasičů při zajištění požární ochrany ve městě Štětín.

Téměř čtyřicetiletá delegace pod vedením náměstka ředitele HZS hl. m. Prahy plk. Ing. Lakise Jordanidise, tvořená odborníky ze všech oblastí činnosti HZS hl. m. Prahy, byla uvítána velitelem „Státní požární ochrany“ města Štětín brigádýrem Jackem Staśkiewiczem. Ještě týž den byla pro hosty připravena přednáška, z níž se mimo jiné dozvěděli, že město Štětín je počtem obyvatel

oproti Praze poloviční, ale přesto v něm slouží 395 profesionálních a 160 dobrovolných hasičů. Na pět štetínských stanic připadá ročně 3460 zásahů, přičemž téměř 60 % z nich představují požáry, což odpovídá českým poměrům. Podobnost štetínských a pražských hasičů je zřejmá i z hlediska historického. Pražští profesionální hasiči budou slavit příští rok 160 let od svého založení, hostitelskému sboru bylo již 162 let. Na boj s ohněm a dalšími mimořádnými událostmi je v celém Polsku připraveno 499 hasičských stanic o síle 30 tisíc mužů a žen a téměř 126 tisíc dobrovolníků.

Při projížďce lodí po řece Odře se čeští hosté seznámili s mohutnou industriální základnou jednoho z největších přístavů, doků a překladišť v Polsku. Štětín je hlavním městem Západopomořanského vévodství a historickou metropolí Pomořanska. Kromě největšího

přístavu pro zaoceánská plavidla i říční dopravu asi největší dojem zanechal krásně udržovaný park papeže Jana Pavla II. s vysokou sochou třech orlů znázorňující tři generace Poláků bojujících za svobodu. Dominantním je rovněž mohutný štetínský zámek pomoranských knížat ze 16. století.

Druhý den pobytu si pražští hasiči prohlédli požární techniku stanic Štětína, která je překvapila nízkým stářím. Průměrně po sedmi letech ji profesionální hasiči předávají k využití dobrovolným jednotkám PO (pražský průměr stáří požární techniky je na hranici životnosti 12 let). Na financování činnosti hasičů se podílí polské Ministerstvo vnitra, město Štětín a rovněž dotace z Evropské unie.

Velitel stanice mjr. Richard Janický a jeho zástupce kpt. Jaroslav Tomczyk předvedli nejnovější zásahovou techniku, technický chemický automobil pro případ likvidace následků možných teroristických útoků v průběhu evropského šampionátu v kopané, který hostí Polsko společně s Ukrajinou. Druhá návštěvená stanice zaujala výcvikem lezců a potápěčů ke zvládnutí technických zásahů a zásahů na Odře a přilehlém jezeře s podrobnou ukázkou jejich výstroje a výzbroje.

Výsledkem dlouhodobé a pečlivé přípravy návštěvy ze strany emeritního majora v.v. Felixe Malce byla spokojenost účastníků studijní cesty a nasbírané zkušenosti z činnosti hasičů partnerské sousední země. Na závěr návštěvy pražští hasiči pozvali štetínské kolegy do Prahy. Pražští hasiči byli rovněž pozváni na druhý ročník mezinárodní požární soutěže družstev „Firefighter Challenge“, který se uskuteční v polovině srpna 2012 ve Štětíně.

plk. RSDr. Lubomír ŽUMÁR,
HZS hl. m. Prahy, foto autor

Nejvíce ocenění pro HZS Jihočeského kraje

Třetí ročník ankety Hasič roku dospěl do svého finále. Stalo se tak 15. května, kdy byly v prostorách Trojského zámku v Praze oceněny nejvýraznější osobnosti, nejlepší kolektivy a nejvýznamnější projekty Hasičského záchranného sboru ČR za rok 2011.

Slavnostního aktu se zúčastnili první náměstek ministra vnitra Mgr. Jaroslav Hruška, generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoslav Ryba, policejní prezident plk. Mgr. Petr Lessy a další hosté.

Velký podíl na neformálním průběhu akce měl již tradiční průvodce vyhlášení výsledků ankety Miroslav Vaňura (bývalý moderátor pořadu televize Nova „112. V ohrožení života.“), slavnostní atmosféru umocnily zpěvačka Ivana Brožová a finalistka celostátní soutěže dětských zpěváků lidových písní Zpěváček 2012 Eliška Rezková, v rolích asistentů při předávání ocenění již potřetí excelovali Maxici z SDH Brandýs nad Labem.

V letošním ročníku byla ocenění udělena v šesti kategoriích a sedmnáctičlenná odborná porota vybírala tři nejlepší v každé z nich z nominací zaslaných součástmi MV-generálního ředitelství HZS ČR a HZS krajů. Nejvíce ocenění putovalo do HZS Jihočeského kraje a za zmínku určitě stojí skutečnost, že mezi oceněnými byla již potřetí kpt. Ing. Veronika Krajsová z HZS Karlovarského kraje, tentokrát za spoluautorství Příručky první pomoci 2011, která v kategorii Projekt roku 2011 získala třetí místo.

V kategorii **Občanský zaměstnanec roku 2011** zvítězil **Ing. Jiří Černý**, který v současnosti pracuje jako zástupce ředitele Základny logistiky Olomouc. U MV-generálního ředitelství HZS ČR působí od roku 2001. V roce 2011 se výraznou měrou podílel na dokončení celkové rekonstrukce víceúčelového areálu ve Zbirohu a na koordinaci přípravy a následné realizaci stavební části projektu operačních středisek HZS ČR.

Mjr. RNDr. Helena Majzliková a kpt. Bc. Jana Mejzlíková z HZS Jihočeského kraje převzaly z rukou Mgr. Jaroslava Hrušky a plk. Ing. Drahoslava Ryby první cenu za **Projekt roku 2011** prezentovaný pod názvem „*Pár minut s hasičem*“. Projekt, jehož cílem je zvýšení úrovně vzdělanosti a připravenosti obyvatelstva, zejména pak dětí a mládeže, je zaměřen především na vzdělávání a přípravu obyvatelstva v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva, krizového řízení a integrovaného záchranného systému (projekt byl podrobně popsán v květnovém čísle časopisu 112).

V květnu loňského roku se v holandském Ossendrechtu uskutečnilo mezinárodní cvičení MODEX.EU. Cvičení simulovalo vznik povodně po orkánu ve fiktivní zemi Republika K-land, nacházející se mimo prostor EU. Mezi hlavní cíle cvičení patřilo především procvičit činnost koordinačního týmu EU vyslaného monitorovacím a informačním centrem a zároveň taktické možnosti a spolupráci záchranných týmů členských států EU. Cvičení se zúčastnil CZERT HCP (Czech Emergency Response Team High Capacity Pumping - Český záchranný tým

pro mimořádné události - velkokapacitní čerpání vody) v počtu 25 osob s velkokapacitními čerpadly MČS Sigma 1500 (podrobně viz časopis 112 č. 8/2011). Za vynikající mezinárodní reprezentaci HZS ČR na tomto cvičení obdržel **tým složený z příslušníků MV-generálního ředitelství HZS ČR, HZS Středočeského kraje, HZS Olomouckého kraje a Záchranného útvaru HZS ČR** první cenu v kategorii **Kolektiv roku 2011**.

Podruhé v průběhu slavnostního odpoledne převládla vítězná euforie mezi přítomnými zástupci HZS Jihočeského kraje, když byl k převzetí titulu **Velitel/Vedoucí roku 2011** vyzván **ppor. Karel Malák**, velitel čtyř ze stanic HZS Jihočeského kraje Český Krumlov. Karel Malák velel 14. října loňského roku náročnému společnému zásahu složek IZS a rakouských záchranářů při dopravní nehodě rakouského zájezdového autobusu, ke které došlo v obci Rybník u Dolního Dvořiště. Řidič autobusu, ve kterém cestovalo 44 osob české a rakouské národnosti, špatně odhadl výšku železničního podjezdu, v důsledku čehož autobus narazil do konstrukce podjezdu a došlo k utržení jeho střechy. Pod velením ppor.

Občanský zaměstnanec roku 2011 Ing. Jiří Černý

Mjr. RNDr. Helena Majzlíková a kpt. Bc. Jana Mejzlíková - Projekt roku 2011

Kolektiv roku 2011

Výsledky ankety

Občanský zaměstnanec roku 2011

1. místo: Ing. Jiří Černý, Základna logistiky Olomouc
2. místo: Ing. Bohumil Novotný, HZS Plzeňského kraje
3. místo: Bc. Alena Pečmanová, HZS Jihočeského kraje

Projekt roku 2011

1. místo: „Pár minut s hasičem“, HZS Jihočeského kraje
2. místo: Portál krizového řízení pro Jihomoravský kraj, HZS Jihomoravského kraje
3. místo: „Příručka první pomoci 2011“, HZS Karlovarského kraje

Kolektiv roku 2011

1. místo: kolektiv příslušníků MV-generálního ředitelství HZS ČR, HZS Středočeského kraje, HZS Olomouckého kraje a Záchraného útvaru HZS ČR – za přípravu cvičení Modex.EU 2011
2. místo: kolektiv leteckých záchranářů HZS Jihomoravského kraje
3. místo: velitelé zásahu a vedoucí KOPIS HZS Zlínského kraje – za řízení zásahu na požár výrobní haly v Chropyni

Karla Maláka byly veškeré záchranné a likvidační práce provedeny ukázkově a jmenovaný při jejich řízení prokázal vynikající velitelské schopnosti.

Ve dnech 8. až 19. dubna 2011 jednotky PO zasahovaly u požáru několikapodlažní výrobní haly společnosti Remiva, s.r.o., Chropyně. Požár byl z hlediska nasazení sil a prostředků a své intenzity kvalifikován jako největší v historii Zlínského kraje (podrobný popis požáru byl uveřejněn v časopisu 112 č. 8/2011). Zásah komplikovalo rychlé šíření požáru vlivem neustálého větru, roztékání hořících plastů, vysoké teploty hoření, doprovodné jevy jako flashover a rollover, rozšiřování požáru do okolí až na vzdálenost 500 m vlivem odlétávajících hořících částic plastů a destrukce konstrukcí objektu. V době největší intenzity hoření (ve dnech 8. a 9. dubna 2011) bylo na zásah současně nasazeno 27 jednotek PO a 126 hasičů, kteří byli vystaveni mimořádné fyzické i psychické zátěži. Za obrovské nasazení a úsilí při likvidaci tohoto požáru byla **HZS Zlínského kraje** udělena první cena v kategorii **Zásah roku 2011**.

Slavností odpoledne dospělo do svého finále udělení cen v hlavní kategorii - **Hasič roku 2011**. Titul směřoval opět do jihočeského regionu zásluhou **přrap. Miroslava Kropáčka**, příslušníka HZS Jihočeského kraje, jehož čin odborná komise ocenila v této kategorii nejvýše. Dne 26. listopadu 2011 prokázal mimořádnou statečnost při zásahu na čerpací stanici v Českém Krumlově, kam byla na údajnou likvidaci požáru osoby a automobilu

Hasič roku 2011

Velitel/Vedoucí roku 2011

1. místo: ppor. Karel Malák, HZS Jihočeského kraje

2. místo: ppor. Emil Dopirák, HZS Plzeňského kraje

3. místo: ppor. Ing. Jaroslav Novotný, HZS Moravskoslezského kraje

Zásah roku 2011

1. místo: Požár výrobní haly v Chropyni – HZS Zlínského kraje

2. místo: Dopravní nehoda autobusu v obci Rybník u Dolního Dvořiště – HZS Jihočeského kraje

3. místo: Požár tržnice v Brně-Černovicích – HZS Jihomoravského kraje

Hasič roku 2011

1. místo: pprap. Miroslav Kropáček, HZS Jihočeského kraje – za rozhodný zásah, kterým v prostoru čerpací stanice PHM znemožnil podnapilému muži zapálit osobní automobil politý benzínem

2. místo: mjr. Ing. Jan Hora, HZS Plzeňského kraje – za výrazný podíl na vyprojektování, výstavbě a zprovoznění zařízení pro výcvik hasičů v extrémních podmínkách

3. místo: nprap. Pavel Videnský, HZS kraje Vysočina – za záchranu sebevraha

vyslána jednotka ze stanice Český Krumlov. Na místo události vyjel také rychlý zásahový automobil (RZA), jehož osádku tvořil spolu s kolegou právě Miroslav Kropáček. Po příjezdu jednotky na místo události bylo zjištěno, že u jednoho z čerpacích stojanů stojí silně podnapilý agresivní muž, který z tankovací pistole benzinem opakovaně polévá sebe, svůj osobní automobil a jeho okolí a hrozí jeho zapálením hořící cigaretou. V té době již na místě byla přítomna hlídka Policie ČR, která s mužem komunikovala. Miroslav Kropáček s kolegou zaparkovali RZA za čerpacím stojanem, z kufru vyjmuli ruční hasicí přístroje a přesunuli se do bezprostřední blízkosti stojanu z opačné strany, než se nacházel dotčený muž. Ten v té chvíli zjistil, že mu dohořívá cigareta. Odhodil ji, odložil tankovací pistoli na zem, sáhl do kapsy pro krabičku cigaret a zároveň se opět sklonil pro tankovací pistoli. V tomto okamžiku Miroslav Kropáček k muži, který nevnímal jeho přítomnost rychle přistoupil, ze zadu ho uchopil oběma rukama a povalil na zem, kde ho znehybnil.

Pprap. Miroslav Kropáček, který při tomto zásahu projevil schopnost rychlého úsudku, rozhodnost a mimořádnou odvahu, byl za svůj čin oceněn také Medailí HZS ČR Za statečnost, kterou mu u příležitosti státního svátku Dne vítězství udělil generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoslav Ryba.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto Milan VÁVRŮ

Velitel/Vedoucí roku 2011 ppor. Karel Malák

Zásah roku 2011 - HZS Zlínského kraje

Hasič roku 2011 pprap. Miroslav Kropáček

FSDays 2012 – přípravy v plném proudu

Čtvrtý ročník prestižní výběrové přehlídky nejnovějších trendů v oboru protipožární a zabezpečovací techniky, systémů a služeb, Prague Fire & Security Days 2012, se uskuteční ve dnech 18. až 22. září 2012 ve výstavním areálu PVA Expo Praha v Praze-Letňanech.

Novinkou je souběžné konání s nejvýznamnějším a nejnavštěvovanějším stavebním veletrhem v České republice – FOR ARCH 2012, které přináší FSDays 2012 nový rozměr, a nové obchodní příležitosti. Zároveň nabízí možnost oslovit širší cílovou skupinu návštěvníků, především z oborů stavebnictví (projektanti, architekti, stavební společnosti, developři) ve vztahu ke komplexní ochraně budov a objektů. Významné je i atraktivní umístění v rámci celého komplexu odborných stavebních veletrhů, které ocení nejen vystavovatelé, ale i všichni partneři FSDays 2012.

FSDays tak svým vystavovatelům v letošním roce přináší jedinečné místo pro business, setkání a komunikaci nejen s odborníky, ale i tisíci návštěvníky partnerského stavebního veletrhu.

Organizátor FSDays 2012, společnost Mascotte, s.r.o., opět pečlivě vybírá

a zve další cílové skupiny návštěvníků FSDays, které tvoří top management státního i privátního sektoru – zástupci měst a obcí, bezpečnostní složky, energetika, průmysl, doprava, stavebnictví, facility management, objekty s vysokým rizikem napadení (výstavní síně, galerie, muzea, bankovní domy, historické budovy, atd.).

FSDays 2012 přináší řadu novinek a zajímavostí. I v letošním roce představí významné společnosti nejnovější technologie z oborů, kterým je tato dnes již úspěšná a zavedená akce věnována.

Nové atraktivní obory

Kromě oboru FIRE & SECURITY je přehlídka poprvé rozšířena o nové obory IT PROTECTION, SAFE TRAFFIC a RESCUE PRAGUE, které vnášejí do letošního ročníku vyšší komplexnost a propojení mnoha příbuzných oborů.

Úlohou FSDays 2012 je seznámit s nejnovějšími trendy, postupy a systémy pro zabezpečení, ostrahu a ochranu budov a objektů, systémy pro inteligentní budovy, ochranu dat a informací, IT bezpečnost, možnostmi a novinkami pro zvýšení bezpečnosti v silniční, železniční, ale i letecké dopravě, systémy pro záchranáře a příslušníky složek IZS.

Projekt je určen především pro odbornou veřejnost – stávajícím i potenciálním obchodním partnerům.

Charakteristické představení bezpečnostních prvků, zařízení a služeb v atypických, designově jednotných, osobitých a elegantních expozicích je již standardem FSDays. Prezentace budou probíhat interaktivní, moderní a živou formou, prostřednictvím nejrozličnějších vizuální prezentací, konferencí, seminářů a přednášek na atraktivní témata.

Doprovodný program

Významnou součástí FSDays 2012 budou odborné přednášky a konference na současná témata:

- Projektování a realizace poplachových systémů v prostředí staveb
- Poslední trendy v aktivní protipožární ochraně z pohledu legislativy a technologií
- Integrované systémy budov a Inteligentní bydlení
- Využití nejnovějších bezpečnostních technologií v dopravě

Veškeré novinky a zajímavosti týkající se FSDays jsou průběžně uváděny na stránkách www.fsdays.cz.

Těšíme se na setkání s Vámi.

Tým FSDays 2012

PRAGUE FIRE & SECURITY DAYS 2012

... místo pro Váš business, setkání a komunikaci

18.–22. 9. 2012

PVA Expo Praha, Letňany

4. ročník mezinárodního veletrhu nejnovějších trendů zabezpečovací techniky, systémů a služeb v oborech **FIRE & SECURITY, IT PROTECTION, SAFE TRAFFIC a RESCUE PRAGUE**

Souběžně s 23. mezinárodním stavebním veletrhem **FOR ARCH 2012**

Organizátor

mascotte

Mediační partner

www.fsdays.cz

První Akademické mistrovství v požárním sportu hostila Ostrava

Studentský klub požárního sportu při VŠB-TU Ostrava ve spolupráci se SH ČMS, HZS Moravskoslezského kraje, Českou asociací akademických technických sportů a pod záštitou náměstka primátora města Ostravy upořádal I. Akademické mistrovství v požárním sportu.

Mistrovství, které se uskutečnilo ve dnech 2. a 3. května 2012 v areálu HZS Moravskoslezského kraje v Ostravě-Porubě, se zúčastnily reprezentace deseti vysokých škol z celé České republiky.

Soutěžilo se ve všech disciplínách požárního sportu a ve dvou kategoriích – muži a ženy. Aby se mohlo zúčastnit požárních útoků více univerzit, byla do této disciplíny přidána navíc kategorie smíšených družstev (za smíšené družstvo se považovalo družstvo, ve kterém startovala minimálně jedna žena v útoku mužů nebo minimálně jeden muž v útoku žen).

Systém hodnocení byl nastaven tak, aby zohlednil, že ne všechny vysoké školy měly možnost vytvořit družstvo pro všechny disciplíny mistrovství. V celkovém hodnocení tedy byly hodnoceny i školy, které neměly dostatek studentů pro kolektivní disciplíny a závodily jen v individuálních disciplínách. Studenti získávali pro svoje školy body za umístění v jednotlivých disciplínách podle následujícího klíče: 1. místo – 6 b., 2. místo – 5 b., ..., 6. místo – 1 b.

Po slavnostním zahájení mistrovství se rozběhly individuální disciplíny požárního sportu. V nich bezkonkurenčně zabodovala Vysoká škola báňská-TU Ostrava (VŠB-TU Ostrava). Na

dalších bodovaných příčkách se umístily Univerzita Karlova v Praze, Ostravská Univerzita v Ostravě a Univerzita Hradec Králové, kterou reprezentoval jediný soutěžící Jakub Paulíček.

Po individuálních disciplínách pokračoval první den štafetami 4 x 100 m s překážkami. V těch se k bodově hodnoceným školám přidaly Univerzita Palackého v Olomouci a Technická Univerzita v Liberci.

Druhý den, kdy se soutěžilo v disciplíně požární útok, se pak bodově prosadily všechny ostatní zúčastněné univerzity. V celkovém bodovém hodnocení nasbírala nejvíce bodů VŠB-TU Ostrava, která se stala celkovým vítězem a získala tak putovní pohár děkana Fakulty bezpečnostního inženýrství. Na druhém místě se umístila Univerzita Karlova v Praze, na bronzové příčce potom Ostravská Univerzita v Ostravě.

■ Výsledky

■ MUŽI

Běh na 100 m s překážkami: 1. Jakub Paulíček (Univerzita Hradec Králové) 15,83 s; 2. Pavel Krpec (Univerzita Karlova v Praze) 15,91 s; 3. Jiří Volf (Univerzita Palackého v Olomouci) 16,07 s

Výstup do 4. podlaží cvičné věže: 1. Pavel Maňas (VŠB-TU Ostrava) 14,21 s; 2. Pavel Krpec (Univerzita Karlova v Praze) 14,41 s; 3. Václav Novotný (VŠB-TU Ostrava) 14,79 s

Dvojboj: 1. Pavel Krpec (Univerzita Karlova v Praze) 30,32 s; 2. Pavel Maňas (VŠB-TU Ostrava) 30,46 s; 3. Jakub Paulíček (Univerzita Hradec Králové) 30,87 s

Štafeta 4 x 100 m s překážkami:

1. VŠB-TU Ostrava B 56,98 s; 2. VŠB-TU Ostrava A 57,39 s; 3. Univerzita Karlova v Praze 59,15 s

Požární útok: 1. Univerzita Karlova v Praze 30,57 s; 2. VŠB-TU Ostrava 31,87 s; 3. Západočeská Univerzita v Plzni 32,37 s

■ ŽENY

Běh na 100 m s překážkami: 1. Magdaléna Krayzlová (Ostravská Univerzita v Ostravě) 17,20 s; 2. Petra Mifkovičová (Ostravská Univerzita v Ostravě) 17,53 s; 3. Barbora Šubrtová (Univerzita Karlova v Praze) 17,62 s

Štafeta 4 x 100 m s překážkami:

1. Univerzita Karlova v Praze B 63,80 s; 2. Ostravská Univerzita v Ostravě 64,65 s; 3. VŠB-TU Ostrava 66,88 s

Požární útok: 1. VŠB-TU Ostrava 28,31 s; 2. Technická Univerzita v Liberci 30,24 s; 3. Univerzita Karlova v Praze 30,55 s

■ Celkové hodnocení

1. Vysoká škola báňská-TU Ostrava 59 b.
2. Univerzita Karlova v Praze 53 b.
3. Ostravská univerzita v Ostravě 21 b.
4. Univerzita Palackého v Olomouci 18 b.
5. Technická Univerzita v Liberci 15 b.
6. Univerzita Hradec Králové 13 b.
7. Západočeská univerzita v Plzni 9 b.
8. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně 3 b.
9. Vysoké učení technické v Brně 0 b.
10. Mendelova univerzita v Brně 0 b.

Blíže informace o mistrovství naleznete na www.hasicivsb.cz.

Radek DOPIRÁK, VŠB-TU Ostrava,
foto Ladislav STOKLASA
a Jakub ŠTREIT

Velká cena odstartovala v Českém ráji

Sportovní areál SDH Dneboh pod Drábskými světničkami hostil 11. května 2012 první kolo XVI. ročníku Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků, které zorganizoval HZS Středočeského kraje, územní odbor Mladá Boleslav.

Akci podpořily Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s., pobočka Jičín, Kofola, a.s., Mnichovo Hradiště, Požární technika KOMET, Pivovar Rohozec, a.s., Eltro – Štastný, Pivovar Svijany, a.s. a SDH Dneboh. Celý průběh živě přenášela Dobrovická internetová televize a na jejich stránkách tv.tycom.cz bude umístěn sestřih akce.

Na start zahajovacího závodu se postavilo 15 družstev. Stejně jako v loňském roce v Mladé Boleslavi i letos zvítězilo družstvo HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice, časem 21,94 s ze druhého pokusu. Stříbro získalo družstvo HZS SŽDC, jednotka Plzeň, za čas 23,02 s, na třetím místě se umístil výběr HZS Středočeského kraje časem 24,19 s. Mimo soutěž předvedlo své sportovní umění také domácí družstvo SDH Dneboh.

mjr. Bc. Světlana BERÁNKOVÁ, foto autorka

Na náměstí kralovali borci z Hané

Po šesti letech přivítala 17. května 2012 Česká Třebová Velkou cenu ČR v požárním útoku HZS krajů a HZS podniků. Pořadatel, HZS SŽDC, jednotka Česká Třebová, vybral pro II. kolo atraktivní lokalitu v centru města.

Na Nové náměstí se sjelo 16 družstev z celé republiky. Asfaltová dráha, kvalitní terče a připravenost závodníků se odrazily v dosažených časech a hlavně v těsných odstupech mezi jednotlivými družstvy.

Nejlépe se vypořádali se specifickou tratí reprezentanti HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov, kteří výborným nástřikem zastavili časomíru na hodnotě 22,62 s. S nevelkým odstupem na druhém místě skončilo družstvo HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště, časem 23,36 s. Třetí příčku vybojovali zástupci HZS kraje Vysočina časem 23,39 s.

Ve velké konkurenci družstev HZS ČR se neztratili ani podnikoví hasiči. Čtvrté místo za čas 23,81 s si odvezla jednotka HZS SŽDC Plzeň, a rovněž páté místo zůstalo na domácí půdě

- hasičům z jednotky HZS SŽDC Česká Třebová, kteří časem 24,04 s o setinu sekundy porazili zatím vedoucí družstvo letošního seriálu HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice.

Jiří ŠLEZINGR, foto autor

HZS kraje, podniku	Datum a místo	I. kolo 11.5.2012 Dneboh u M. Hradiště			II. kolo 17.5.2012 Česká Třebová			III. kolo 1.6.2012 Odolena Voda			IV. kolo 13.9.2012 Mošnov			V. kolo 20.9.2012 Havlíčkův Brod			Celkem body	Započteno bodů	Celkem pořadí
		výsledný čas	pořadí	body	výsledný čas	pořadí	body	výsledný čas	pořadí	body	výsledný čas	pořadí	body	výsledný čas	pořadí	body			
HZS Jihočeského kraje	krajský výběr	32,53	12	1	25,37	11	1												
HZS Moravskoslezského kraje	ÚO Karviná	26,88	9	2	25,00	10	1												
HZS Zlínského kraje	krajský výběr	27,04	10	1	23,36	2	12												
HZS Moravskoslezského kraje	ÚO Ostrava	25,87	7	4	24,23	8	3												
HZSP SŽDC	Česká Třebová	24,66	5	6	24,04	5	6												
HZS Plzeňského kraje	ÚO Domažlice	21,94	1	15	24,05	6	5												
HZS Olomouckého kraje	ÚO Prostějov	25,89	8	3	22,62	1	15												
HZS Plzeňského kraje	ÚO Plzeň				25,73	14	1												
HZSP SŽDC	Plzeň	23,02	2	12	23,81	4	8												
HZS Královéhradeckého kraje	krajský výběr				24,15	7	4												
HZS Moravskoslezského kraje	ÚO Frýdek-Místek	28,25	11	1	24,41	9	2												
HZSP Škoda Auto, a.s.	Mladá Boleslav	25,70	6	5	25,48	13	1												
HZS kraje Vysočina	krajský výběr	24,26	4	8	23,39	3	10												
HZSP Litvínovská uhelná, a.s.	Most	47,18	14	1	28,43	16	1												
HZSP Deza	Valašské Meziříčí				25,44	12	1												
HZS Středočeského kraje	krajský výběr	24,19	3	10	25,89	15	1												
HZS Středočeského kraje	ÚO Mladá Boleslav	34,42	13	1															

Skvělý vstup Karla Ryla do jubilejní Ligy

Karel Ryl

Jakub Pěkný

Liga ve výstupu na věž (dále jen „Liga“) má za sebou již devět ročníků a do letošního jubilejního ročníku si přináší několik menších změn. Na body dosáhne prvních patnáct závodníků a osm nejlepších bude mít právo nosit dres ligy. V kategorii veteránů bude bodovat prvních pět závodníků a dres ligy budou mít právo nosit první tři umístění v každém závodě.

Do Ligy byl nově zařazen závod v Hranicích na Moravě. Vítěz Ligy vyjde ze součtu nasbíraných bodů s tím, že závodníkovi nebudou počítána dvě nejhorší umístění.

Seriál závodů má za sebou již tři soutěže a nejlépe do sezóny vstoupil ostravský Karel Ryl. Ten v prvních třech závodech nasbíral 44 bodů a nejlepší výkon časem 14,00 s podal shodně v Ústí nad Orlicí a v Plzni. Hned za ním je na druhém

místě vítěz minulého ročníku Jakub Pěkný z Ústí nad Labem. Ten diváky obzvláště potěšil v Plzni, kde dokázal vystoupat do třetího patra za skvělých 13,63 s a atakoval tak český rekord. Třetí příčku zatím drží Kamil Bezruč z Ostravy.

V kategorii veteránů se na prvním místě drží s plným možným počtem získaných bodů nejmladší z veteránů Martin Provažník. Tomu nejlépe vyšel závod na domácí půdě v Plzni, kde zalezl čas

15,37 s. Druhou pozici si bezpečně drží příbramský Jaroslav Tkáč s dvanácti body. O třetím místě mezi plzeňským Pavlem Sloupem a zlínským Martinem Šestákem rozhoduje pro druhého jmenovaného lepší dosažený čas ze tří závodů, a to 16,35 s v Ústí nad Orlicí. Oba závodníci nasbírali shodně po pěti bodech.

Martin PROVAŽNÍK,
foto archiv autora

	K. Vary 10. 5.		Ústí n. Orlicí 18. 5.		Plzeň 25. 5.		Krchleby 2. 6.		Č. Budějovice 7. 6.		Hranice 13. 7.		Uher. Brod 20. 7.		H. Králové 24. 8.		Ostrava 14. 9.		Body celkem
	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	
Karel Ryl	15	14,12	15	14,00	14	14,00													44
Jakub Pěkný	14	14,27	13	14,22	15	13,63													42
Kamil Bezruč	13	14,40	14	14,22	12	14,60													39
Pavel Maňas	11	14,50	10	14,96	11	14,65													32
Jaroslav Hrdlička	6	15,10	11	14,78	13	14,48													30
Lukáš Hons	9	14,84	9	14,97	5	15,09													23
Václav Novotný	12	14,40	x	x	10	14,69													22
Martin Stuchlík	8	14,99	12	14,45	x	x													20
Pavel Krpec	3	15,33	5	15,29	9	14,90													17
Jan Ježek	7	15,04	x	x	8	14,93													15
Jaroslav Žitný	4	15,20	8	15,08	1	15,18													13
Jan Hopp	10	14,57	x	x	2	15,15													12
Vlastimil Žák	5	15,15	x	x	6	14,97													11
Jakub Paulíček	x	x	7	15,18	3	15,12													10
Veteráni																			
Martin Provažník	5	15,83	5	15,56	5	15,37													15
Jaroslav Tkáč	4	16,93	4	16,28	4	16,58													12
Martin Šesták	x	x	3	16,35	2	16,62													5
Pavel Sloup	x	x	2	16,56	3	16,58													5
Pavel Říha	3	17,00	x	x	x	x													3

Summary

Burning river flowed through

In March this year a fire occurred in a warehouse of mineral oils in Semtín near Pardubice, Eastern Bohemia. In addition to the warehouse building, the fire struck tanks and barrels full of flammable substances. Damages are provisionally estimated at 25 million CZK (1 million EUR). p. 4

New concept of fire prevention

At the beginning of this year the General Directorate of Fire & Rescue Service of CR prepared a new concept of fire prevention for the years 2012 to 2016. At present the development of individual objectives of this policy is processed. p. 7

Inspections in Vietnamese market places

Inspections carried out by firefighters in Vietnamese market places in Prague showed that classical approach of checking activities of these objects is not very effective in terms of improving fire protection. p. 8

Tests of fire equipment

The Technical Institute of Fire Protection in Prague has an important role in testing and certification of fire equipment and certain protective equipment used within the Fire & Rescue Service of CR. For most of these means is there the only accredited test-room within the country. p. 10

Mental health care

EUTOPA IP, the European project uniting best practices of early psychosocial care after major emergencies, had run in the past two years. Its results were now presented to representatives of uniformed rescue bodies on the workshop organized by the Ministry of Interior. p. 15

How to ensure population protection

One of the basic duties of the state is to protect life, health, liberty and property of its citizens. But, is this duty fulfilled enough in the Czech Republic? p. 18

Automatic notification

To call on fire units of municipal volunteer fire brigades to interventions in emergencies, a system of automatic notification has been used long-run. Currently the system is tested for use to notify members of crisis staffs on emergencies. p. 20

The main theme - accidents in Fukushima

In April 2012, the TopSafe 2012 conference took place in Helsinki, Finland. Its main theme was findings that emerged from analysis of the accidents in the Fukushima nuclear power plant in Japan in 2011. p. 22

Firefighter of the year 2011

In May 2012 the Troja Castle in Prague hosted the rendition of results of the third annual survey of major personalities, the best teams and the most important projects within the Fire & Rescue Service of the Czech Republic in 2011. p. 27

Durch das Gelände floss ein brennender Strom

Im März dieses Jahres ist im Lager für Mineralöle in Semtín bei Pardubice ein Brand ausgebrochen. Der Brand erfasste außer dem Gebäude auch Großbehälter voll von brennbaren Stoffen. Der Sachschaden wurde vorläufig auf 25 Millionen CZK beziffert. S. 4

Neue Konzeption für den vorbeugenden Brandschutz

Die Generaldirektion HZS ČR erarbeitete Anfang dieses Jahres eine neue Konzeption des vorbeugenden Brandschutzes für die Jahre 2012 bis 2016. In der Gegenwart wurde die Ausarbeitung einzelner Ziele diese Konzeption eingeleitet. S. 7

Kontrollen der vietnamesischen Märkte

Kontrollen, die Feuerwehrleute in den vietnamesischen Märkten in Prag durchführten, haben gezeigt, dass die übliche Vorgehensweise bei Kontrollen in diesen Objekten aus dem Gesichtspunkt der Verbesserung des Brandschutzes nicht effizient ist. S. 8

Tests der Sachmittel im Brandschutz

Eine wesentliche Bedeutung im System der Beurteilung und Zulassung der für das Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik bestimmten Brandschutz-Produkte hat das Technische Institut für Brandschutz in Prag - die einzige akkreditierte Prüfstelle für die meisten dieser Mittel in Tschechien. S. 10

Auf psychische Gesundheit fokussiert

Das EU-Projekt EUTOPA IP, das empfohlene Vorgehensweisen bei der rechtzeitigen psychosozialen Fürsorge nach schwerwiegenden Notlagen auf einen Nenner bringt, war der Hauptinhalt des Fachseminars der Vertreter der Rettungsdienste, das vom Ministerium des Innern organisiert wurde. S. 15

Gewährleistung des Bevölkerungsschutzes

Eine der grundlegenden Pflichten des Staates ist der Schutz des Lebens, der Gesundheit, Freiheit und des Vermögens der Einwohner. Kommt die Tschechische Republik dieser Pflicht nach? S. 18

System der automatischen Benachrichtigung

Für die Alarmierung der Einheiten der Freiwilligen Feuerwehren der Gemeinden zu Einsätzen in Notlagen wird langfristig das System der automatischen Benachrichtigung genutzt. Gegenwärtig wird dieses System für die Zwecke der Benachrichtigung von Krisenstäben getestet. S. 20

Das Hauptthema - Havarie in Fukushima

Im April fand in Helsinki die Konferenz TopSafe 2012 statt. Das Hauptthema waren die Beschlüsse, die sich aus Analysen der Havarie im Kernkraftwerk Fukushima 2011 ergaben. S. 22

Feuerwehrmann des Jahres 2011

Im Schloss von Troja in Prag wurden im Mai bereits zum dritten Mal die erfolgreichsten Persönlichkeiten, die besten Teams und die bedeutendsten Projekte des HZS ČR des Jahres 2011 gekürt. S. 27

Vydává: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 21. května 2012 • Číslo 6/2012 vychází 11. června 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: Milan VÁVRŮ

Hasiči ve Velké Británii

Velká Británie, vzhledem ke staletí trvajícím správním uspořádání země a k odpovědnosti za věci veřejné a také za ochranu před požáry, spočívající v maximální míře na samosprávách, tvoří společně s některými státy severní a západní Evropy protipól vůči zemím tzv. bývalého východního bloku, v nichž odpovědnost za realizaci opatření k ochraně před požáry většinou přebírá stát. Z důvodu neexistence psané ústavy jsou některé legislativní normy i v oblasti ochrany před požáry pro cizince jen těžko srovnatelné.

Legislativa

Činnost hasičů vychází především ze zákona o požární a záchranné službě z roku 2004 a na něho navazujících nižších právních norem, čímž byl vytvořen nový legislativní rámec fungování hasičů. Tento zákon a z něho vycházející předpisy přesně stanovují úkoly a odpovědnost pro odezvu na vzniklé situace na místní úrovni. V souladu s ním jsou místní zásahy rozděleny do dvou kategorií z hlediska rozsahu zapojení jednotlivých záchranných složek.

Vydáním nového zákona ale nedošlo k plošnému zrušení starého zákona (1947) v plném rozsahu na celém území Velké Británie. Nový zákon nahradil starý jen v Anglii a Walesu, ve Skotsku se uplatňuje až na některé výjimky starý zákon a v Severním Irsku neplatí nový zákon vůbec.

Organizace

Podle výše uvedeného zákona jsou hasiči na území Velké Británie organizováni do požární a záchranné služby (veřejné hasičské sbory), jejich struktury jsou vytvářeny na úrovni obcí a vyšších samospráv s respektováním tradic jednotlivých historických zemí – v Anglii a Walesu hrabství (z toho sedm metropolitních – velké městské aglomerace), ve Skotsku oblasti a v Severním Irsku distrikty.

V rámci samosprávy existují v souladu se zákonem tři typy úřadů požární a záchranné služby:

- úřad protipožární a civilní ochrany – působí v metropolitních hrabstvích a v Londýně pod názvem Úřad protipožární ochrany a nouzového plánování,
- kombinovaný úřad protipožární ochrany, tzv. All Purpose, vytvořený v rámci jedné nebo více obcí pro jejich území,
- úřad protipožární ochrany území – zřizovatelem je samosprávné území s názvem podle toho, v které historické zemi se nachází a s předurčením pro toto území (Severní Irsko).

Jednotlivé úřady musí dodržovat tzv. Národní rámec požární a záchranné služby, což je národní strategie a standard, platící pro celé území Velké Británie v oblasti požární bezpečnosti, zásahové činnosti, vybavení operačních středisek atd.

Za boj s požáry a za požární prevenci je odpovědné Ministerstvo vnitra, které vytváří koncepci a strategii státní politiky

požární a záchranné služby. Ministr vnitra k tomuto účelu využívá řadu technických výborů, které jsou poradními orgány pro oblast požární a záchranné služby.

V současné době je na území Velké Británie asi 60 veřejných hasičských sborů (na území Severního Irska je nyní bez ohledu na územní členění 26 distriktů jeden samostatný hasičský sbor). K tomu přistupuje ještě asi 350 hasičských sborů průmyslových podniků a letišť. Ve veřejných hasičských sborech pracuje na plný úvazek asi 40 000 a na částečný úvazek asi 20 000 osob.

Největší hasičský sbor je v hlavním městě Londýně. Je rozdělen do tří velitelství (východ, západ, jih) a z hlediska dojezdových časů na čtyři zóny podle vzdálenosti a hustoty zástavby. Celkem je na území tzv. Velkého Londýna 112 požárních stanic a jedna specializovaná pro zásahy na řece Temži.

Od roku 1962 se jednotlivé hasičské sbory sdružují do Federace britských požárních organizací (Federation of British Fire organisations – FOBFO), která je nepolitickým sdružením zaměřeným na boj s požáry.

Úkoly

Každý úřad požární a záchranné služby je podle zákona povinen zřídit hasičský sbor, jehož hlavními úkoly jsou boj s požáry a záchranná činnost v dopravě, především při dopravních nehodách na pozemních komunikacích. Mimo to je každý úřad požární a záchranné služby oprávněn k provádění záchranných prací v případě:

- živelních pohrom,
- ekologických havárií,
- teroristických útoků,
- záchrany s využitím lezecké, potápěčské a jiné techniky,
- poskytování jiných služeb pro veřejnost.

Problematicke ochrany před požáry je na celostátní úrovni vydávána řada periodik zaměřených na jednotlivé oblasti, z nichž nejznámějšími jsou měsíčníky FIRE, Fire + Rescue a Fire Engineering.

Financování

Financování úřadů požární a záchranné služby je kombinované, odvislé od typu jednotlivých úřadů a od historické země, v nichž se nachází. Některé specifické zásahy hasičských sborů jsou hrazeny subjektem, v jehož prospěch byl zásah proveden. Obecně lze říci, že většinou jsou hasiči placeni zřizovateli, tj. místní a územní samosprávou.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Od Olše po Dřevnici aneb jízda dvěma kraji

Již počtvrté se vydají historické hasičské automobily na trasu Propagační jízdy Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Tentokrát povede z trojmezí České a Slovenské republiky a Polska do valašské metropole Zlína. Pojede se přes dva kraje – Moravskoslezský a Zlínský, jejichž hejtmáné převzali nad akcí záštitu. Jízda, která se uskuteční ve dnech 29. června až 2. července 2012, je pořádána u příležitosti 20. výročí znovuoživení činnosti Hasičské vzájemné pojišťovny, a.s.

Slavnostní zahájení se připravuje na pátek 29. června 2012 ve 14.00 hodin na náměstí ČSA v Českém Těšíně, kde místní hasiči připravují bohatý program spojený s návštěvou hasičského muzea. Samozřejmě v součinnosti se svými polskými sousedy, protože první kilometry povedou k hraniční řece Olši. Z obou jejích břehů se uskuteční „vodní most přátelství“ a u mostu Svobody uctíme památku zahynulých polských hasičů. Poté budeme hosty našich přátel na rynku v Cieszyne a ve večerních hodinách se přesuneme po pravém břehu Olzy směrem na Mosty u Jablunkova.

V sobotu 30. června 2012 se členové jízdy účastní ekumenické bohoslužby a žehnání praporce jízdy (věnovaného brněnskou firmou Alerion) a přítomných hasičských praporů. To vše se bude odehrávat na návsi nejvýhodnější obce České republiky, Hřavy. Starosta SH ČMS Ing. Karel Richter pak slavnostně odstartuje výjezd na tři sta kilometrů dlouhou cestu. Jízda je poprvé mezinárodní a spolu s tatrovkou z roku 1929 z SDH Štrambersk a škodovkou z roku 1928 z SDH Ratiboř pojedou hasičští veteráni z polských Myslowic a slovenské Turzovky.

První plánovanou zastávkou budou před polednem Nošovice, kde pozdravíme setkání hasičské drobtiny do šesti let, tzv. přípravky. Poté se vydáme do nedalekých Raškovic, které našim příjezdem zahájí oslavy sta let založení svého hasičského sboru. Po polední přestávce vyjedeme do Janovic a odtud do Frýdku-Místku, kde nás budou očekávat mimo jiné zástupci firem Dräger a Deva F-M, s.r.o., Frýdek-Místek. Ta si letos připomíná desáté výročí zahájení výroby ochranných oděvů.

V neděli 1. července 2012 ráno vyjedeme ze Školiciho a výcvikového zařízení HZS ČR, středisko Frýdek-Místek (Hasičský záchranný sbor České republiky je jedním z hlavních partnerů jízdy) směr Štrambersk, kam bychom měli přijet v 10.00 hodin. Po krátké přestávce zavítáme v poledních hodinách do rožnovského skanzenu. Zde budou již od soboty probíhat oslavy 20. výročí znovuoživení činnosti Hasičské vzájemné pojišťovny, a.s. a náš příjezd bude jejich vyvrcholením. U této příležitosti se uskuteční křest knihy „Na cestě jistoty“, která přibližuje historii i současnost této významné pojišťovací společnosti. Odpoledne bude patřit zastávkám ve Valašském Meziříčí, Bystřici, Ratiboři, Vsetíně, Valašské Polance, Lidečku a nakonec v Horní Lidči, kam přijedeme na přátelské setkání se slovenskými hasiči.

Poslední etapa jízdy bude zahájena 2. července a povede z Horní Lidče k zastávce u nové zbrojnice ve Valašských Příkazech, které slaví sté výročí založení sboru. Následně se

přesuneme na náměstí ve Valašských Kloboukách a v 10.00 hodin se zastavíme na náměstí ve Slavičíně. V Luhačovicích se náš příjezd stane součástí oslav první písemné zmínky o městě a na 13.00 hodin je plánován příjezd do Zlína. V cílovém městě bude na náměstí Míru předvedena ukázka zabezpečení ochrany obyvatelstva pro pracovníky krizového řízení, pokřtěna Příručka pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva a zájemci se budou moci seznámit s nabídkou firmy Požární bezpečnost. Poté bude následovat slavnostní ukončení jízdy předáním praporce starostovi SH ČMS k uložení do Hasičského muzea Centra hasičského hnutí v Přibyslavi.

IV. propagační jízdu Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska organizují krajská sdružení hasičů Moravskoslezského a Zlínského kraje. Hlavním koordinátorem akce je tiskový mluvčí SH ČMS, velitelem jízdy starosta OSH Nový Jičín Stanislav Kotrc.

Jízda je v po-
týdenní pouť

radí čtvrtou akcí své-
prvé jsme vyrazili na
10. června 2009
z Centra hasičského
hnutí v Přibyslavi,
abychom přivez-
li na stadion
v Ostravě-Vít-
kovicích oheň
XIV. meziná-
rodní hasič-
ské soutěže
CTIF. Pres-
ně na den po
jednom roce
se vyjelo po-
druhé. Tentokrát

na trasu Lány – Lito-

měřice, na které byly postupně na

praporec jízdy zavěšovány stuhy Lidic, Vel-

var a Terezína. V pořadí třetí propagační jízda se konala ve dnech 24. až 27. srpna 2011 pod heslem „Jedeme na Pyrocar 2011!“. Zároveň byla pořádána ke 120. výročí založení Zemské ústřední hasičské jednoty království Českého. Na praporec jízdy bylo v průběhu tří dnů zavěšeno 33 účastnických stuh. Trasa vedla z Bílých Poličan do Přibyslavi. Měřila přibližně 250 kilometrů.

Na trasu od Českého Těšína do Zlína zve-
me všechny hasiče, jejich nejbližší, přátele
a příznivce. Na setkání se všemi se teší or-
ganizátoři jízdy.

Josef NITRA, tiskový mluvčí SH ČMS,
foto archiv HZS Moravskoslezského kraje

Medaile HZS ČR

udělené u příležitosti státního svátku Dne vítězství

Medaile HZS ČR Za statečnost

■ Miroslav Horník

občan Olomouckého kraje.

Dne 9. ledna 2012 vyprostil z hořící a silně zakouřené místnosti rodinného domu svého souseda, který se nadýchal zplodin hoření a poskytl mu první pomoc. Pan Horník díky chladnokrevnosti, statečnosti a osobní odvaze zachránil svému sousedovi život.

■ pprap. Miroslav Kropáček

příslušník HZS Jihočeského kraje.

Dne 26. listopadu 2011 prokázal mimořádnou statečnost na čerpací stanici PHM, když rozhodným zásahem znemožnil vyhrůžujícímu podnapilému muži zapálit osobní automobil politý benzinem. Tím zabránil nejen rozsáhlým škodám na majetku, ale zejména ohrožení životů nebo zdraví zúčastněných osob.

Medaile HZS ČR Za zásluhy o bezpečnost

Martin Novotný
Mgr. Hana Moudrá
Ing. Dalibor Maniš, MPA
Jan Slámečka
plk. Mgr. Miloš Trojáněk
Mgr. Miroslav Polák
Jan Červinka
MUDr. Arnošt Růžička

JUDr. Ing. Jaroslav Přikryl, BA
plk. Ing. Oldřich Volf

plk. Ing. Václav Petržík
plk. Ing. Otto Dvořák, Ph.D.
plk. Ing. Martin Červenka, DiS.
plk. Ing. Ivan Kolečník

mjr. Ing. Josef Kudrna
plk. Ing. Jiří Pokorný

plk. Ing. Lakis Jordanidis
ppor. Albín Novák
plk. Mgr. Klement Bláha

por. Bc. Josef Koutenský
kpt. Mgr. Soňa Pančochová
kpt. Ing. Petr Fastej

mjr. Bc. Milan Malina

primátor Statutárního města Olomouc
starostka města Česká Lípa
starosta města Valašské Klobouky
starosta SH ČMS Kraje Vysočina
ředitel Krajského ředitelství policie kraje Vysočina
bývalý příslušník HZS Pardubického kraje
bývalý příslušník HZS Jihomoravského kraje
vedoucí lékař Územního oddělení zdravotnické záchranné služby Znojmo
ředitel Městské policie Brno
náměstek ředitele HZS Karlovarského kraje pro IZS a operační řízení
ředitel územního odboru Domažlice, HZS Plzeňského kraje
zástupce ředitele Technického ústavu požární ochrany Praha
ředitel územního odboru Hodonín, HZS Jihomoravského kraje
ředitel odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení, MV-GR HZS ČR
vedoucí oddělení prevence, HZS Středočeského kraje
ředitel územního odboru Kutná Hora, HZS Středočeského kraje
náměstek ředitele HZS hl. m. Prahy pro ekonomiku
velitel čety, HZS hl. m. Prahy
ředitel odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení, HZS Jihočeského kraje
příslušník oddělení prevence, HZS Jihočeského kraje
psycholožka, HZS Zlínského kraje
příslušník odboru operačního řízení, HZS Moravskoslezského kraje
příslušník oddělení zjišťování příčin vzniku požárů, HZS hl. m. Prahy

Čestná medaile HZS ČR

Milan Chovanec
Oldřich Pařízek
MUDr. Jiří Běhounek
Jiří Havner
Město Česká Lípa
Josef Šrankota
Pavel Suchý
plk. Bc. Jan Adamec

Bohumil Šustek
Zdeněk Milan
Jitka Fabianová
Mgr. Radka Vetešníková

Ing. Radomír Kop

JUDr. Radek Šmerda, Ph.D.

Ing. Miroslava Oliveriusová
Zdeněk Kroupa
Ing. Jaroslav Hudera
Ing. Petr Berglowiec
Jana Zatloukalová

hejtman Plzeňského kraje
čestný starosta SH ČMS okresu Rokycany
hejtman Kraje Vysočina
velitel jednotky SDH obce Skalice
zastoupené místostarostou Mgr. Tomášem Vlčkem
bývalý příslušník HZS Středočeského kraje
starosta SDH obce Slavětín
ředitel územního odboru Náchod, HZS Královéhradeckého kraje
náčelník Skalní záchranné služby CHKO Broumovsko
prezident Moravské hasičské jednoty
starostka SH ČMS okresu Vyškov
náměstkyně ředitele Městské policie hl. m. Prahy
pro prevenci kriminality
ředitel odboru bezpečnosti a krizového řízení, Ministerstvo financí
náměstek ministra vnitra pro informační technologie a eGovernment
náměstkyně ministra vnitra pro ekonomiku a provoz
ředitel odboru programového financování, Ministerstvo vnitra
zástupce ředitele ekonomického odboru, Ministerstvo vnitra
bývalý příslušník HZS Moravskoslezského kraje
občanská zaměstnankyně HZS Moravskoslezského kraje

Plaketa HZS ČR

Vysoká škola báňská –
Technická univerzita Ostrava,
Fakulta bezpečnostního
inženýrství
mjr. Ing. Jan Hora

zastoupená děkanem prof. Ing. Pavlem Poledňákem, Ph.D.

velitel stanice Rokycany, HZS Plzeňského kraje

Trojským zámkem zněla slova díky

V prostorách Trojského zámku v Praze byly dne 15. května 2012 předány medaile HZS ČR udělené ministrem vnitra a generálním ředitelem HZS ČR u příležitosti státního svátku Dne vítězství.

Slavnostní atmosféru aktu umocnili svým vystoupením mladí houslisté Markéta Dominikusová a Dmitrij Večer, kteří zahráli kanovnickou sonátu D dur. Poté přivítal všechny oceněné a hosty generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoslav Ryba. „Je mi ctí, že vám mohu dnes předat vyznamenání. V dnešní době nám nezbývá nic jiného, než se naučit žít s každým typem událostí, které nás mohou potkat a jako profesionálové na ně musíme být dobře připraveni. Jsem rád, že se nám toto poslání daří naplňovat.“

Nejen příslušníci HZS ČR, ale také zástupci veřejné správy a dalších složek IZS mají dle jeho slov velkou zásluhu na tom, že systém funguje na takto vysoké úrovni. „Za vše, co jste vykonali, Vám patří upřímný dík a uznání,“ uzavřel své vystoupení plk. Ing. Drahoslav Ryba.

Prvním, kdo z rukou generálního ředitele HZS ČR převzal ocenění - Medaili HZS ČR Za statečnost, byl pprap. Miroslav Kropáček. Ten svým hrdinským činem zachránil mnoho lidských životů a také velké materiální hodnoty, když zpacifikoval podnapilého muže, který se chystal podpálit své auto na benzinové stanici. „Z ocenění mám krásný pocit. Když

je jedním ze zakladatelů Integrovaného bezpečnostního centra v Ostravě. „Musím říci, že mám nečekané pocity, po mnoha letech práce je to ocenění, které mi udělalo velkou radost. Je to určitě obrovská motivace, protože vím, že svou práci nedělám zbytečně. Na přípravě a budování Integrovaného bezpečnostního centra jsem strávil pět let a je moc dobře, že funguje. Je vlastně první a zatím jediné v naší republice.“

Hlavní město Praha zažívalo v posledních deseti letech množství úmyslně založených požárů. Vinikem jejich několika desítek, ne-li stovek, byl totiž neznámý žhář, který podpalováním ničil zejména hmotný majetek a přiděloval vrásky na čelech jak hasičům, tak policistům. K jeho dopadení významnou měrou přispěl příslušník oddělení zjišťování příčin vzniku požárů HZS hl. m. Prahy mjr. Bc. Milan Malina, který byl oceněn Medailí HZS ČR Za zásluhy o bezpečnost.

„Tento člověk zapaloval ohně už od svých dvanácti let, dokonce založil požár i v domě svých rodičů. Pak pokračoval v podpalování kontejnerů, automobilů a dalších věcí v oblasti Jižního města. Za moji praxi šlo o nejrozsáhlejší

mi nominace přišla poštou, byl jsem příjemně překvapen. Nejdříve jsem se domníval, že je to výpověď,“ usmál se pprap. Kropáček. „Při zásahu mi samozřejmě proběhlo hlavou, že je to nebezpečné, ale musel jsem jednat. Za svoji dvacetiletou praxi jsem řešil podobných případů více, ale tento byl specifický tím, že dotyčný si chtěl záměrně ublížit,“ dodal.

Jedním z oceněných Čestnou medailí HZS ČR byl i příslušník HZS Moravskoslezského kraje kpt. Ing. Petr Faster, který

sérii případů. Bohužel se mu nakonec nepodařilo všechny prokázat. Nakonec byl uznán jako duševně nemocný člověk,“ přiblížil případ pražského žháře mjr. Bc. Libor Malina. „Medaile pro mě znamená hlavně fakt, že moje práce nebyla zbytečná. Když už se jí celý život snažím dělat co nejlépe, tak mě to opravdu těší,“ dodal.

kpt. Mgr. Jana KEMROVÁ,
foto Milan VÁVRU

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 7/2012

Granty pro rok 2013

Granty, na které se váže neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR, uplatněná prostřednictvím MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (MV-GR HZS ČR) v roce 2013 pro nestátní neziskové organizace v oblasti požární ochrany, integrovaného záchranného systému, ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Granty č. 1 až 6 jsou určeny pro:

- a) občanská sdružení, vyvíjející činnost podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů,
 - b) obecně prospěšné společnosti, zřízené podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
 - c) účelová zařízení registrovaných církví a náboženských společností, zřízená podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.
- Nestátní neziskové organizace žádající o dotaci ke grantu č. 6 musí být ostatní složkou IZS, tzn. mít uzavřenou dohodu o plánované pomoci na vyžádání s MV-GR HZS ČR nebo HZS kraje.

Granty č. 7 a č. 8 jsou určeny pro občanská sdružení. Jedná se o občanská sdružení, vyvíjející činnost podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Příjemci dotace nejsou orgány územní samosprávy – kraje a obce včetně jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Granty úzce souvisejí s „Podmínkami pro poskytování a použití neinvestičních dotací ze státního rozpočtu České republiky pro nestátní neziskové organizace na rok 2013“, které jsou uveřejněny na www.hzscr.cz.

Grant č. 1

Podíl nestátní neziskové organizace na systému odborné přípravy příslušníků HZS ČR, zaměstnanců a členů jednotek požární ochrany, zaměstnanců státní správy a územní samosprávy a členů složek IZS.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Vzdělávání a lidské zdroje
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Činnost orgánů nestátní neziskové organizace, kdy nestátní nezisková organizace pomáhá státní správě a územní samosprávě při organizaci odborné přípravy uvedených skupin příslušníků, zaměstnanců a členů jednotek PO.
2. Odborné konference, kurzy.
3. Výuka a výcvik pro potřebu státní správy, územní samosprávy a složek IZS.
4. Výukové programy a pomůcky pro přípravu k získání odborné způsobilosti, kromě literatury.

Grant č. 2

Podíl nestátní neziskové organizace ve zvyšování kvalifikace a odborné úrovni pro výkon služby příslušníků HZS ČR, zaměstnanců a členů jednotek požární ochrany, členů zařízení civilní ochrany a členů složek IZS pro oblast IZS.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Vzdělávání a lidské zdroje
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Kurzy pro zvýšení kvalifikace a specializační kurzy.
2. Odborná školení a kurzy.

Grant č. 3

Výchovná a vzdělávací činnost na úseku práce s dětmi a mládeží v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva a přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Vzdělávání a lidské zdroje
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Soutěže dětí organizované nestátními neziskovými organizacemi.
2. Propagační, výchovné a vzdělávací akce pro děti a mládež.
3. Odborné semináře vedoucích mládeže a dětí.
4. Dětské tábory kolektivů mladých hasičů, záchranářů a dobrovolníků.

Grant č. 4

Preventivně výchovná činnost nestátních neziskových organizací při výchově obyvatelstva, právnických a podnikajících fyzických osob k předcházení požárů, propagace a historie požární ochrany, ochrany obyvatelstva, příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Vzdělávání a lidské zdroje
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Výukové programy, konference.
2. Soubory přednášek.
3. Podpora mediální činnosti nestátních neziskových organizací při propagaci požární ochrany, ochrany obyvatelstva a přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci.

4. Podpora činnosti v oblasti historie hasičského hnutí a ochrany obyvatelstva v České republice.

Grant č. 5

Publikační a informační činnost na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Vzdělávání a lidské zdroje
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Neperiodické publikace zaměřené jako pomůcky pro odbornou přípravu a vzdělávání.
2. Periodické publikace pro odbornou přípravu a pro potřebu nestátních neziskových organizací.
3. Propagační materiály.
4. Multimediální formy pomůcek pro odbornou přípravu a vzdělávání.
5. Tvorba a ověřování databází.

Grant č. 6

Akceschopnost ostatní složky IZS k poskytnutí plánované pomoci na vyžádání.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Vzdělávání a lidské zdroje
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Příspěvek na vybavení ostatní složky IZS, která má uzavřenou dohodu o poskytnutí plánované pomoci na vyžádání s MV-GR HZS ČR nebo HZS kraje.
2. Organizace a účast na součinnostních výcvicích IZS ostatní složky IZS.
3. Příspěvek na zajištění akceschopnosti držitelů kynologických atestů MV-GR HZS ČR předurčených pro zásah na území ČR a pro zapojování do mezinárodních záchranných operací.

Grant č. 7

Soutěže v požárním sportu podle pravidel požárního sportu v kategoriích dobrovolných a profesionálních hasičů.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Tělesná výchova a sport
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Příprava rozhodčích požárního sportu.
2. Pořádání regionálních, krajských a celostátních kol.
3. Příprava reprezentačního celku pro mezinárodní soutěž mimo území České republiky.

Grant č. 8

Programy v tělesné přípravě pro zvýšení fyzické zdatnosti nebo soutěže pro získání specifických dovedností pro výkon služby příslušníků, zaměstnanců a členů jednotek požární ochrany nebo soutěže pro získání specifických dovedností členů občanských sdružení.

Hlavní oblast státní dotační politiky: Tělesná výchova a sport
Předpokládaná věcná orientace projektů

1. Pořádání soutěží.
2. Příprava reprezentačního celku pro mezinárodní soutěž mimo území České republiky.

Lhůta pro podání žádostí je uvedena v čl. 2 „Podmínky pro poskytování a použití neinvestičních dotací ze státního rozpočtu České republiky pro nestátní neziskové organizace na rok 2013“, uveřejněných na www.hzscr.cz

Podrobnější informace ke grantům sdělí pplk. Ing. Alena Veselá, tel. 950 819 806, e-mail: alena.vesela@grh.izscr.cz.

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Měsíc lesů ve znamení lesních požárů	4
Požár lesa v Beskydech	4
Požáry lesních porostů na Tišnovsku	7
Letecká hasičská služba v roce 2011	9

strana 11

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Neobvyklá dopravní nehoda prověřila schopnosti a síly zasahujících hasičů	11
Nejčastější nálezy nebezpečných chemických látek	14
Konference přinesla řadu podnětů	16

OCHRANA OBYVATELSTVA

Výcvik a příprava členů humanitárních jednotek Českého červeného kříže	18
Mezinárodní kurzy OPCW a NATO	20
Materiál humanitární pomoci HZS Moravskoslezského kraje	22

strana 18

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Nebezpečné nákazy hospodářských zvířat	23
Krizový management v teorii a praxi	24

INFORMACE

V centru pozornosti zabezpečení budov	26
Šedesát let profesionálních hasičů v Kladně	28
PKPO zvolila nové prezidium	30
Čtyřikrát zlato pro české hasiče	32

strana 32

PŘÍLOHA

Výtahy z požárně bezpečnostního hlediska

Setkání generálních ředitelů civilní ochrany

Ve dnech 12. a 13. června 2012 se v Kodani uskutečnilo setkání generálních ředitelů civilní ochrany zemí Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a kandidátských zemí. Akci uspořádalo společně s Evropskou komisí Dánsko, které mělo v první polovině roku 2012 předsednictví v Radě EU.

Za Českou republiku se jednání zúčastnil generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoš Ryba. Vedle generálních ředitelů nebo náměstků úřadů civilní ochrany zemí EU, Chorvatska, Makedonie a Norska byli přítomni také zástupci Evropské komise a Generálního sekretariátu Rady EU.

Hlavním cílem setkání, které vždy pořádá stát předsedající Radě EU, bylo seznámit nejvyšší národní představitele civilní ochrany s nejnovějšími trendy a vývojem v EU v oblasti civilní ochrany. Na již 28. setkání byla projednána zejména následující témata: obecný stav a hlavní úkoly v rámci nového návrhu Únijního mechanismu civilní ochrany, doložka Solidarity a její implementace podle článku 222 Lisabonské smlouvy, dobrovolné rozdělení prostředků členských států pro odezvu v rámci Mechanismu, hodnocení rizik členských států EU, vytváření mezinárodní dimenze spolupráce v oblasti civilní ochrany v EU, příprava na olympijské hry v Londýně, mapovací služba GMES (Globální systém monitoringu životního prostředí),

zkušenosti získané ze závažných mimořádných událostí, přehled posledních aktivit Monitorovacího a informačního střediska EU, zpráva o vývoji mezinárodní spolupráce v oblasti civilní ochrany a priority v oblasti prevence a spolufinancování v rámci kohezní politiky EU pro roky 2014 až 2020.

Na závěr bylo dohodnuto, že 29. setkání generálních ředitelů civilní ochrany zemí EU se uskuteční ve dnech 29. až 30. října 2012 na Kypru.

plk. Mgr. Jiří MUSÍLEK, MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autora

Měsíc lesů ve znamení lesních požárů

Letošní konec dubna byl podle měření meteorologů nejteplejší za posledních více než 230 let. Rtuť teploměrů na mnoha místech několikrát vystoupala na tropickou třicítku. Vysoké teploty doprovázené absencí dešťových srážek si vybraly svou daň v sérii četných a rozsáhlých lesních požárů, se kterými hasiči bojovali na několika místech naší republiky. Mnohé z těchto požárů byly bohužel způsobeny nedbalostí a porušením předpisů z oblasti požární ochrany.

Požár lesa v Beskydech

V sobotu 28. dubna 2012 byl ve 12.47 hodin na krajské operační a informační středisko HZS Moravskoslezského kraje (dále jen „KOPIS“) nahlášen požár lesa v lokalitě Jamník v beskydských Starých Hamrech. Požár vznikl ve velice strmém, těžko dostupném terénu. Prvotní informace z místa požáru specifikovala rozlohu plochy požáru na 20 × 25 m.

Průběh zásahu

Operační důstojník rozhodl o vyhlášení I. stupně poplachu a povolání jednotek PO podle požárního poplachového plánu kraje. Na místo zásahu byly vyslány jednotky HZS Moravskoslezského kraje ze stanice Frýdek-Místek a jednotky SDH obcí Staré Hamry, Ostravice a Horní Bečva.

Při prvotním průzkumu provedeném jednotkou SDH Staré Hamry bylo zjištěno, že se jedná o menší požár (25 × 30 m), na který měly stačit síly a prostředky prvního stupně. Nahlášení, že síly a prostředky budou stačit, vedlo ke zpoždění vyslání dalších jednotek PO, které možná mohly po dřívějším dojezdu zpomalit rozvoj požáru.

Vlivem větru a vysušeného porostu se požár z původního ohniska rozšířil a vytvořil další dvě, ze kterých se šířil jak do stran, tak dále do prudkého kopce směrem k vrcholu. Jednotka ze stanice Frýdek-Místek po příjezdu na místo události zjistila, že jde o rozsáhlý požár v oblasti Jamníku, který se již rozšířil na plochu desetkrát větší (200 × 300 m) a vlivem větru a dlouhodobého sucha se rychle rozšiřuje.

V době dojezdu jednotky ze stanice Frýdek-Místek na horní část místa zásahu již ve spodní části zasahovaly jednotky SDH Ostravice a Staré Hamry třemi proudy C 52. Velitel zásahu (VZ) požádal KOPIS o vyslání dalších jednotek. Na zastavení šíření požáru byly nasazeny dva proudy C 52 a šest dílů hadic C 52 a byl zahájen průzkum místa zásahu, který byl značně znesnadněn vysokou teplotou, silným zakouřením a členitostí terénu. Požár se nacházel ve dvou úžlabích, ze kterých se šířil třemi směry. VZ, vzhledem k profilu terénu a rychlosti šíření, požádal o vyslání dalších jednotek PO a letecké hasičské služby (LHS) na místo požáru.

Jednotka SDH Ostravice s DA a PPS 12 byla vyslána na zřízení stanoviště pro doplňování vody, které se nacházelo přibližně 4 km od místa požáru. Na místě události nebylo možné vyhnout cisteren, proto byl zřízen jednosměrný provoz pro kyvadlovou dopravu vody o délce asi 14 km. Druhé čerpací stanoviště bylo zřízeno na potoce pod rekreačním střediskem Armaturka pomocí plovoucích čerpadel. Zastupující řídící důstojník (ŘD) územního odboru Frýdek-Místek, který se na místo požáru dostavil ve 14.40 hodin, převzal velení zásahu.

Zřízení hasebních úseků

Na místě události byly k lokalizaci požáru zřízeny čtyři úseky. Na úseku č. 1 postupně zasahovaly jednotky SDH obcí Ostravice, Čeladná, Staré Hamry a Kunčice pod Ondřejníkem. Na úseku č. 2 v prostřední části místa požáru zasahovaly kromě jednotky ze stanice Frýdek-Místek i jednotky SDH obcí Frýdlant nad Ostravicí, Pstruží, Čeladná, Janovice, Muglinov a Koblov. Úsek č. 3 tvořil pravý okraj zasaženého místa. Zasahovaly na něm jednotky SDH obcí Nošovice, Šenov, Frýdlant nad Ostravicí, Zábřeh, Baška, Frýdlant-Nová Ves, Petřkovice, Stará Bělá. Na úseku č. 4, který tvořil levý okraj zasaženého území, zasahovaly jednotky SDH obcí Radvanice, Šenov, Vratimov, Hošťálkovice, Kunčice pod Ondřejníkem a Kozlovice.

V 16.30 hodin se na místo události dostavil ŘD územního odboru Frýdek-Místek, který převzal velení zásahu. Po provedení průzkumu bylo rozhodnuto o použití veškerých možných sil a prostředků na posílení úseku č. 2, kde docházelo k velmi rychlému rozvoji požáru a hrozilo, že požár přeruší cestu spojující úseky č. 2, 3 a 4 a přeskočí přes komunikaci a rozšíří se na oblast nad ní. Tato oblast by již nebyla přístupná pro požární techniku.

Vzhledem ke členitosti terénu a problémům s orientací jednotek PO v nepřehledném horském terénu ŘD požádal prostřednictvím IBC Policii ČR o součinnost při řízení a usměrňování dopravy. Na místo události se dostavilo 10 příslušníků Policie ČR. Následně, po dohodě s majitelem lesů (Lesy ČR, s.p.), označily jejich zaměstnanci směr jízdy a odbočky reflexními barvami a příslušníci Policie ČR mohli být uvolněni k plnění jiných úkolů. ŘD rovněž požádal IBC o spolupráci sdělovacích prostředků při vyzoomění obyvatel, aby omezili vstup, pohyb a vjezd a jízdu vozidel v dané lokalitě.

Po přeletu letadel LHS z Olomouckého kraje (letiště Žamberk - letadlo AN 2 provedlo 5 shozů) a ze Zlínského kraje (letiště Kroměříž letadlo Zlín Z-137T provedlo 8 shozů), byly smáčeny okraje místa požáru v nejneprístupnějších místech. Letadla byla plněna na letišti Bahno ve Frýdku-Místku z CAS jednotek SDH obcí Frýdek a Palkovice. V 16.50 hodin se na místo události dostavil krajský ŘD plk. Ing. Zdeněk Nytra, ředitel HZS Moravskoslezského kraje. Po přeletu vrtulníku Policie ČR z Brna bylo zřízeno další plnicí stanoviště na Jamníku pod místem požáru, kde byl vrtulník průběžně doplňován z CAS jednotek SDH obcí Frýdlant nad Ostravicí, Šenov a Kozlovice.

Vrtulník prováděl také smáčení nejneprístupnějších míst. Řízení shozů vody letadel koordinoval velitel úseku č. 2 velitel čtyř jednotky z Frýdku-Místku. V 19.13 hodin se podařilo požár lokalizovat a jednotky PO postupně dohašovaly jednotlivá ohniska požáru.

Jednotky PO byly VZ postupně podle dohašování jednotlivých úseků odesílány zpět na základny. S ohledem na členitost terénu bylo rozhodnuto, že na místě zásahu zůstanou na dohlídku a dohašování znova se objevujících ohnisků jednotky SDH obcí Bahno, Staré Hamry, Baška a Čeladná. Na lokalizaci požáru bylo na místo zásahu dovezeno 400 000 litrů vody.

Velení zásahu převzal ve 21.40 hodin velitel jednotky SDH obce Bahno. Místo zásahu rozdělil na tři samostatné úseky a plnicí stanoviště, a celou noc byla dohašována ohniska požáru. Každých 30 minut prováděly jednotlivé jednotky PO průzkum svého přiděleného úseku, hlásily VZ nalezená ohniska, která postupně hasily. Celkem bylo použito 50 000 litrů vody, která se dovážela kyvadlově z vytvořeného plnicího stanoviště. Došlo k prohoření některých vzrostlých stromů, které musely být z důvodu bezpečného pohybu hasičů pokáceny. Po celou dobu byl VZ v kontaktu s pracovníky Lesů ČR, s.p., kteří zajišťovali nápoje a stravu zasahujícím hasičům. Veškerá komunikace mezi zasahujícími probíhala prostřednictvím analogového zásahového kanálu. Komunikace s IBC probíhala cestou mobilního telefonu.

Následujícího dne v 09.12 hodin převzal velení zásahu velitel jednotky ze stanice Frýdek-Místek, který provedl spolu s ŘD průzkum celého zasaženého prostoru. Poté bylo rozhodnuto vystřídat zasahující jednotky PO. ŘD dal přednost jednotkám PO, které na místě události ještě nasazeny nebyly a dále zohlednil vybavení požární technikou (vzhledem k terénu byly především požadovány CAS na podvozku T 148).

Na místo události byly postupně povolány jednotky SDH obcí Frydek, Sedliště, Raškovice, Ostravice a došlo ke střídání členů místní jednotky PO. Prostor zásahu byl rozdělen na dva úseky - na prvním úseku dohažovala lokální ohniska jednotka ze stanice Frydek-Místek a jednotka SDH obce Raškovice, na

druhém úseku působily jednotky SDH obcí Frýdek a Sedliště a později jednotka SDH obce Ostravice.

Vzhledem ke klimatickým podmínkám (horko a zejména silný nárazový vítr) bylo hašení lokálních ohnisek problematické, protože najednou docházelo ke vzplanutí na několika místech. Jednotky PO používaly jak ruční zádové stříkačky, tak i hadice D 25, na druhém úseku bylo vytvořeno dopravní vedení se dvěma útočnými proudy C 52.

Místní jednotka PO prováděla na pokyn VZ průběžný průzkum. VZ postupně odesílal jednotky PO na základny a ve 21.30 hodin byl požár likvidován a místo zásahu bylo předáno odpovědné osobě vlastníka, kterému byla stanovena povinnost provádět dohlídku místa požáru do 2. května 2012 do 24.00 hodin.

■ Příčina vzniku požáru

Požárem byla zasažena plocha o rozloze 30 ha, zničeno bylo 10 ha lesního porostu. Jako nejpravděpodobnější příčina jeho vzniku byla stanovena nedbalost při pálení kletí.

■ Poznatky ze zásahu

■ *Negativa*

- nedostatek sil a prostředků v I. a II. stupni požárního poplachu,
- složitá terénní situace, velké převýšení,
- špatná orientace dojíždějících jednotek PO (velké množství lesních cest a rozlehlost místa požáru) a velké dojezdové vzdálenosti (jednotka HZS MSK ze stanice Frýdek-Místek - 32 km na místo události a další jednotky PO i 50 km a více),
- jednosměrný pohyb vozidel při zásobování vodou z důvodu úzkých a nepevných komunikací (12 km a přibližně 35 až 40 minut na jedno plnění),
- složitý horský terén a špatná orientace v něm,
- rychlý rozvoj požáru vlivem dlouhotrvajícího sucha,
- složité podmínky na jednotlivých úsecích,
- nutnost zásahu v dýchacích přístrojích ve velmi složitém terénu,
- rozvoj a dynamika požáru - nutnost přemísťování sil a prostředků mezi úseky z důvodu nedostatku sil a prostředků,
- rozsah požáru a vzdálenost mezi jednotlivými úseky (čelo požáru bylo široké asi 2 km),
- špatné spojení mezi zasahujícími jednotkami PO, systém analog a Matra, spojová nekázeň jednotek SDH obcí na zásahových kanálech - pro spojení mezi úseky bylo nutné použít LHS a IBC mobilní telefony,
- vzhledem k nutnosti povolání velkého počtu jednotek PO a LHS mělo dojít k usnadnění a odlehčení radiové komunikace pomocí mobilního operačního střediska. To však po dojezdu

nenášlo v okolí pokrytí signálem, a proto nemohly být využity jeho funkce. Činnost osádky MOS tedy spočívala ve zmapování, kde se která jednotka PO s jakou technikou na místě zásahu nachází, protože při počtu 44 jednotek PO u zásahu nebylo u některých z nich známé místo nasazení.

■ *Pozitiva*

- soustředění sil a prostředků po vyhlášení II. stupně požárního poplachu (již dostatek sil a prostředků k lokalizaci a následné likvidaci požáru),
- použití a přílet LHS v nekritičtější situaci,
- účinné zásobování požární vodou a její dostatek po organizaci a shromáždění sil a prostředků,
- dobrá spolupráce zasahujících složek IZS a dalších zúčastněných,
- odpovídající postup IBC při vyhodnocení ohlášené události,
- nasazení zasahujících jednotek PO,
- dobrá spolupráce s majitelem (Lesy, s.p.)

npor. Bc. Bohdan SIKORA, MSc.,
foto archiv HZS Moravskoslezského kraje

Požáry lesních porostů na Tišnovsku

Na přelomu měsíců dubna a května došlo v hasebním obvodu stanice Tišnov HZS Jihomoravského kraje k několika požárům lesního porostu, které si vyžádaly vyhlášení třetího stupně požárního poplachu.

První ze série těchto požárů vypukl 27. dubna ve 13.04 hodin v lokalitě Jahodná u obce Lomnička

Již při jízdě k požáru směrem od Tišnova bylo patrné, že jde o požár v lokalitě charakteristické stržemi s hustým zalesněním a křovinami. Vzhledem k silnému větru docházelo k rychlému šíření požáru, který se v době příjezdu jednotky ze stanice Tišnov již šířil korunami stromů.

Po provedení prvotního průzkumu vydal VZ (velitel družstva směny A ze stanice Tišnov) rozkaz k přejezdu CAS 15 na horní svážnici, CAS K 25 byla ponechána u paty kopce. Příjezd na horní svážnici byl velice komplikovaný, cesty nebyly řadu let udržovány a u nájezdu na lesní cestu byly složeny kmeny stromů. Bylo nutné vyřezat náletové stromky a odstranit kmeny z příjezdové cesty na svážnici. Postupně na místo zásahu přijely CAS 15 ze stanice Tišnov, CAS 25 z jednotky SDH Lomnička a VEA 1 s velitelem stanice Tišnov. Hasiči ze stanice Tišnov vytvořili jeden útočný proud C 52 levou stranou místa požáru. Požár se podařilo v západním směru zastavit, ale ve východním směru se stále šířil místy i v korunách stromů. Na horní svážnici byly v průběhu zásahu ustaveny CAS 20 a CAS 25 z jednotek SDH Tišnov a Lomnička, od kterých byly vytvořeny čtyři útočné proudy C 52. K zajištění doplňování vody bylo zřízeno čerpací stanoviště v obci Lomnička - nadzemní hydrant u hasičské zbrojnice. Odtud byla zajišťována kyvadlová doprava vody v délce přibližně 1 km na seřadiště techniky u paty kopce. Kyvadlovou dopravu vody od seřadiště k místu požáru na horní svážnici zajišťovaly tři CAS (stanice Tišnov a jednotky SDH obcí Doubravník a Lomnice).

V průběhu zásahu se na místo události dostavil velitel čtyř ze stanice Lidická a krajský řídící důstojník. Bylo rozhodnuto zřídit dva úseky a povolal na místo protiplynový automobil pro zajištění tylového zázemu pro zasahující hasiče.

Již v počátku zásahu si VZ vyžádal zásah vrtulníku. Ten však byl v tu dobu u jiného zásahu, proto KOPIS HZS Jihomoravského kraje požádalo o letadlo LHS z Kraje Vysočina. Plnicí stanoviště bylo zřízeno na letišti v Brně-Medlánkách, doplňování zajišťovali hasiči ze stanic Brno-Přehrada a BVV. Po provedení prvních shozů bylo zjištěno, že v hustém porostu je tato forma hašení neúčinná, proto bylo rozhodnuto směřovat shozy na volné prostranství, kde byl tento způsob hašení podstatně účinnější. Celkem bylo provedeno osm shozů. Požár byl lokalizován v 15.19 hodin.

Poté, co bylo místo požáru důkladně prolito vodou, byly postupně všechny zasahující jednotky PO odeslány zpět na své základny. Na místo byla povolána jednotka ze stanice Brno-Přehrada, která prováděla dohled nad místem a dohašování dílčích ohnisek. Ve 20.00 hodin bylo místo zásahu předáno zástupci majitele.

Příčinou vzniku tohoto požáru bylo vznícení staré vojenské munice, která je v této lokalitě zahrabána pod zemí.

V dalších dnech v této lokalitě jednotky PO zasahovaly ještě čtyřikrát, šlo však již o požáry menšího rozsahu.

Dalším požárem, který si vyžádal vyhlášení III. stupně požárního poplachu, byl požár lesa v k.ú. obce Veverská Bítýška

Dne 30. dubna v 18.21 hodin vyslalo KOPIS HZS Jihomoravského kraje jednotku PO (stanice Tišnov, SDH obcí Veverská Bítýška, Lažánky a Maršov) na požár lesa mezi obcemi Lažánky a Veverská Bítýška.

Již v průběhu jízdy k zásahu byl vidět hustý kouř z lesa mezi obcemi Veverská Bítýška a Lažánky. Po příjezdu jednotky ze stanice Tišnov na místo události bylo zjištěno, že fronta

požáru je v délce asi 100 m, postupuje po kopci vzhůru severozápadním směrem a vlivem silného větru dochází k velmi rychlému šíření požáru. VZ proto požádal o vyhlášení II. stupně požárního poplachu a povolání vrtulníku.

Ihned po příjezdu jednotek PO bylo vytvořeno dopravní vedení s rozdělovačem a dva útočné proudy C 52 proudy z levé strany místa požáru. Z pravé strany byl vytvořen jeden útočný proud C 52, kterým se hasiči snažili zastavit postupující požár a obejít ho z východní strany. Požár se však rychle šířil severozápadním směrem. Z pravé strany se požár podařilo zastavit, ale na levé straně se velmi rychle šířil do hustého porostu, kde docházelo ke korunovému požáru. V první fázi, kdy bylo možné ještě požár zastavit, byl zjištěn nedostatek vody. Postupně se na místo zásahu dostavily všechny jednotky PO ve druhém stupni poplachu. Bylo vytvořeno celkem 11 útočných proudů C 52 (5 proudů z levé strany, 3 proudy z pravé strany a 3 proudy středem místa požáru).

Na místo přiletěl vrtulník, který provedl shozy ze severozápadní strany. První shozy padaly za místo požáru a promočily jeho okraj ze severní strany. Další shozy již padaly do míst, kde byl tento způsob hašení velmi účinný. Celkem bylo provedeno osm shozů (vrtulník byl plněn z Brněnské přehrady). Po vyhlášení III. stupně požárního poplachu se na místo události dostavilo dostatečné množství sil a prostředků. Byl zřízen štáb VZ. Požár se podařilo lokalizovat ve 20.00 hodin. Po nahlášené lokalizaci bylo zahájeno důkladné prolévání místa požáru. Bylo zřízeno čerpací stanoviště v obci Lažánky, kde bylo možné čerpat z požární nádrže a z nadzemního hydrantu. V průběhu zásahu byly zřízeny dva úseky. Požár byl zlikvidován 1. května 2012 v 01.00 hodin. Celkem bylo spotřebováno 296 700 litrů vody.

Posledním v řadě požárů, které si vyžádaly vyhlášení III. stupně požárního poplachu, byl opětovný požár lesa v k.ú. obce Veverská Bítýška

Dne 1. května 2012 v 03.09 hodin KOPIS HZS Jihomoravského kraje vyslalo jednotku ze stanice Tišnovna na požár lesa k obci Lažánky. Na místě požáru již zasahovaly jednotky SDH obcí Lažánky a Veverská Bítýška, které zde prováděly od 01.00 hodin dohled nad místem požáru z předchozího dne.

Průzkumem bylo zjištěno ohnisko požáru, které se nacházelo zhruba 100 m východně od požáru z předchozího dne.

Jednotky PO vytvořily od CAS K 25 z jednotky SDH obce Veverská Bítýška dopravní vedení s rozdělovačem a odtud dva útočné proudy C 52, vedené po stranách místa požáru. Vzhledem k tomu, že se požár velmi rychle šířil, požádal VZ o vyhlášení II. stupně požárního poplachu. Po příjezdu dalších jednotek PO nařídil VZ vytvořit další čtyři útočné proudy C 52. V průběhu zásahu KOPIS vyhlásilo III. stupeň poplachu, na místo se dostavil řídicí důstojník a byl zřízen štáb VZ. Čerpací stanoviště pro kyvadlovou dopravu vody bylo zřízeno na řece Svratce v obci Veverská Bítýška, přibližně 2 km od místa zásahu.

Požár, který byl lokalizován v 05.20 hodin, se postupně rozšířil až na vzdálenost asi 20 m od místa požáru z předešlého dne. Postupně probíhalo prolévání celého místa požáru a odesílání jednotek PO zpět na základny. Požár byl zlikvidován v 09.34 hodin.

Celkem bylo spotřebováno 125 700 litrů vody.

Příčina vzniku obou požárů v k.ú. obce Veverská Bítýška je v současné době v šetření.

Specifika zásahu

Pozitiva

- velmi kvalitní práce štábu VZ,
- obětavost a vysoké nasazení hasičů,
- terénní vlastnosti některých typů požárních automobilů, zejména CAS 32 – T 148 a CAS 30 – T 815-7.

Negativa

- silný vítr,
- dlouhotrvající suché období bez dešťů,
- problémy se spojením z důvodu absence radiostanic u některých jednotek SDH obcí,
- neudržované lesní cesty.

nprap. Zdeněk DOUBEK,
npor. Ing. Ladislav STEINHAUSER,
foto archiv HZS Jihomoravského kraje

VELKÉ POŽÁRY

od 18. 5. do 24. 6. 2012

24. 5. • **Vyfukovací kabina v průmyslové hale**, Česká Třebová, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* – nedbalost při broušení s následným vznícením filtru od žhavé okuje. *Škoda* – 1 260 000 Kč.
- **165 ha lesa**, Bzenec, okr. Hodonín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 27 000 000 Kč, požár likvidovalo přes 250 jednotek PO.
1. 6. • **Letadlo**, Kunovice, okr. Uherské Hradiště. *Příčina* – nedbalost. *Škoda* – 1 200 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Pec na tavbu mědi a okolní zařízení**, Povrly, okr. Ústí nad Labem. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
2. 6. • **Osobní automobil VW GOLF na zkušební ploše letiště**, Mnichovo Hradiště, okr. Mladá Boleslav. *Příčina* – technická závada na palivovém systému. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
3. 6. • **Hotel Beseda**, Jiřikov, okr. Děčín. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 3 000 000 Kč.
4. 6. • **Dílna s garáží a osobní automobil Chevrolet**, Mikulášovice, okr. Děčín. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
5. 6. • **Autolakovna a podkrovní byt**, Nepomyšl, okr. Louny. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 4 000 000 Kč.
- **Řezačka píce New Holland SX 450**, Štěpánovice, okr. Klatovy. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
7. 6. • **Výletní loď Dyje**, Vranov nad Dyjí, okr. Znojmo. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 8 000 000 Kč.
9. 6. • **Dvě stodoly**, Sobětuchy, okr. Chrudim. *Příčina* – nedbalost s následným vznícením hořlaviny u topidla. *Škoda* – 2 500 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Letadlo ATR – 42 v hangáru letiště**, Praha 6-Ruzyně. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 500 000 000 Kč.
16. 6. • **Rodinný dům**, Lipník na Bečvou-Podhoří, okr. Přerov. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 4 000 000 Kč.
- **Motorová lokomotiva**, Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
18. 6. • **Autobus BOVA**, Havlovice, okr. Domažlice. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
20. 6. • **Vysokotlaký plynovod**, Chrástovice, okr. Strakonice. *Příčina* – úder blesku. *Škoda* – 6 000 000 Kč.
21. 6. • **Rodinný dům**, Sokolov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
22. 6. • **Osobní automobil Ferrari**, Praha-Šeberov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
- **Autobus Irisbus**, Ostrava-Polanka nad Odrou. *Příčina* – technická závada v motorovém prostoru. *Škoda* – 2 700 000 Kč.
24. 6. • **Hala výroby zdravotnických roušek**, Karviná-Staré Město. *Příčina* – pád kondenzátoru zářivkového tělesa na plachtu stroje. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
- **Plnicí linka čistících prostředků**, Kadaň, okr. Chomutov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Letecká hasičská služba v roce 2011

Pomoc letecké techniky při hašení lesních požárů je neocenitelná. Jedná se o celou škálu případů, které mohou při požárech lesa nastat. Jde zejména o případy, kdy se lesní požár šíří takovým terénem, který je pro jednotky požární ochrany špatně dosažitelný, anebo naprosto nepřístupný.

Letecká technika je přivolávána především k rozsahem větším lesním požárům s účastí většího počtu jednotek požární ochrany (stupeň požárního poplachu II a vyšší). Hasebního efektu, který je vyvolán cíleným shozem velkého množství vody na frontu požáru během krátkého okamžiku, nelze ve

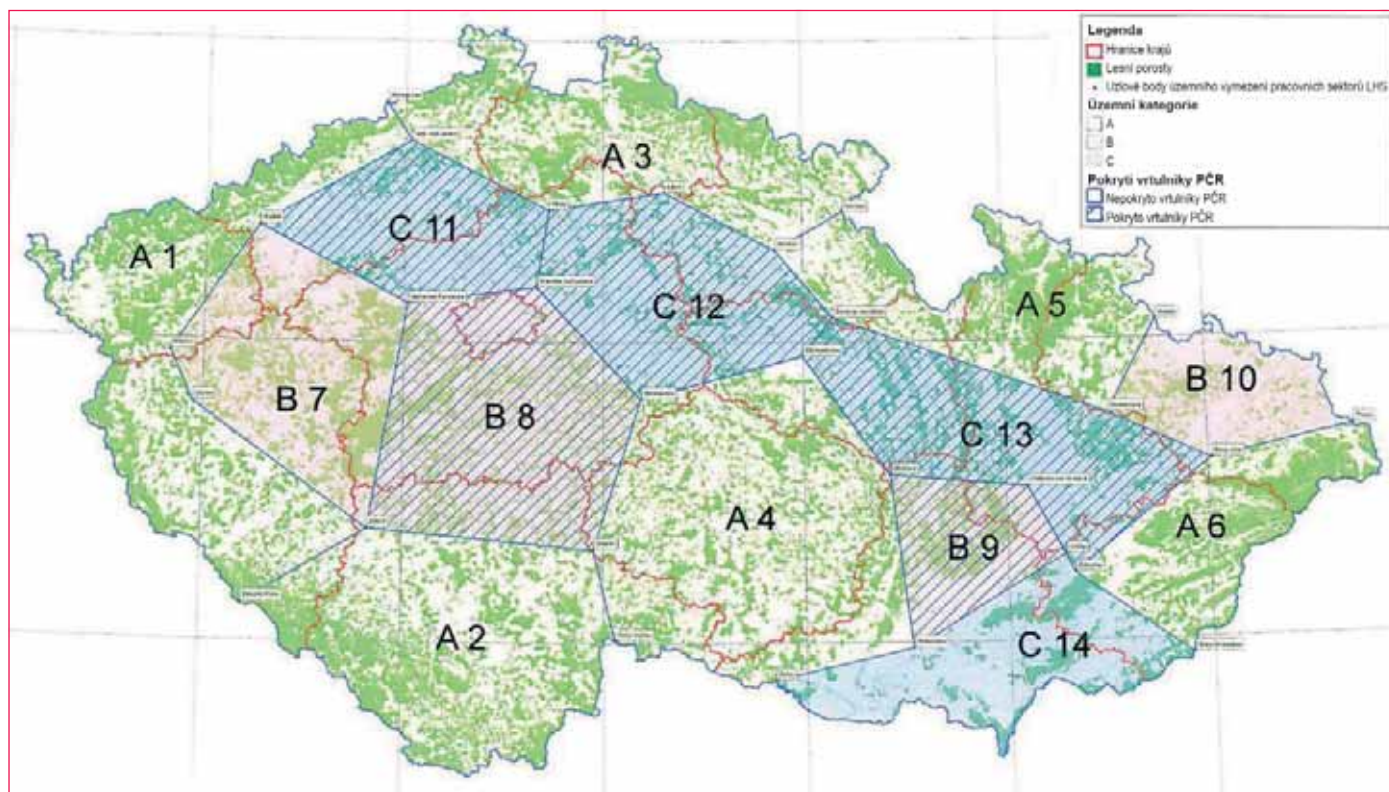
špatně přístupném terénu docílit žádnou pozemní technikou.

Služba vlastníkům lesů

Letecká hasičská služba (dále jen „LHS“) je službou vlastníkům lesů, zabezpečovanou Ministerstvem zemědělství ve smyslu ustanovení § 46 odst. 1 písm. g) a i) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Je zajišťována ve všech lesích na území ČR s výjimkou lesů v působnosti Ministerstva obrany a Ministerstva životního prostředí v návaznosti na ustanovení § 5 a § 7 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Ve spolupráci MV-generálního ředitelství HZS ČR s Ministerstvem zemědělství byla v roce 1995 zpracována Směrnice o hlídkové činnosti prováděné leteckou technikou a hašení lesních požárů.

Letecká hlídková činnost a hašení lesních požárů v hlavní sezóně lesních požárů je umožněno díky existenci Dohody o spolupráci při zajišťování letecké hasičské služby mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zemědělství a Smlouvy o zajišťování letecké hasičské služby mezi Ministerstvem zemědělství a soukromým leteckým provozovatelem na základě uskutečněné veřejné soutěže o návrh. Žádost o pomoc při leteckém hašení lesních požárů lze také uplatnit celoročně a celorepublikově na operačním a informačním

Mapa LHS platná do 31. 12. 2012

středisku MV-generálního ředitelství HZS ČR, které má pravomoc vyzvat Policii ČR Leteckou službu (dále jen „LS PČR“) k poskytnutí vrtulniku vybaveného závěsným zařízením k odhozu hasební látky.

Letecká hasičská služba v roce 2011

Letošní rok je posledním z tříletého období zahájeného rokem 2010, v němž byla podepsána smlouva mezi Ministerstvem zemědělství a firmou Surmet, s.r.o., o „Zajištění letecké hasičské služby v roce 2009 až 2012 ve vymezených částech České republiky“.

Na jaře letošního roku bylo proto vyhlášeno zadávací řízení na dodavatele „Zajištění letecké hasičské služby v roce 2013 až 2015 ve vymezených částech České republiky“, jehož výsledky nebyly do doby uzávěrky tohoto čísla časopisu známy.

V roce 2011 firma Surmet, s.r.o. v rámci hlídkové činnosti nalétala 357 hodin 45 minut během 203 letů

Tabulka č. 1

Rok 2011	Hlídkové lety			Hasební lety			
	počet letů	počet letových hodin	počet zjištěných požárů	počet hašených požárů	počet letových hodin	počet shozů	množství smáčedla /litry/
LS PČR*	8	9:00	1	8	25:28	241	0
Surmet*	203	357:45	8	4	9:30	33	0
Celkem	211	366:45	9	12	34:58	274	0

*Dle písemné informace od leteckých provozovatelů za rok 2011.

Tabulka č. 2

Duben 2012	Hlídkové lety			Hasební lety			
	počet letů	počet letových hodin	počet zjištěných požárů	počet hašených požárů	počet letových hodin	počet shozů	množství smáčedla /litry/
LS PČR*	3	5	2	6(4)	9:40	91	0
Surmet*	29	54:05	3	5(4)	11:35	27	75
Celkem	32	59:05	5	11	21:15	118	75

*Dle písemné informace od leteckých provozovatelů za duben 2012.

Tabulka č. 3

Den	Průměrná teplota	Maximum	Rok výskytu
28. 4.	10,3 °C	29,1 °C	2012
29. 4.	11,5 °C	30,7 °C	2012

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav z pražského Klementina.

Tabulka č. 4

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hlídkové lety												
počet letů	743	287	388	464	221	9	176	135	242	13	232	211
počet letových hodin	723,64	306,18	415,11	700,61	290,19	14,93	309,98	228,17	379,5	30,02	357,35	366,75
počet zjištěných požárů	70	4	8	31	21	0	32	15	15	7	7	9
počet hašených požárů	10	8	3	54	6	0	13	1	4	13	5	12
Hasební lety												
počet letových hodin	37,91	19,3	10,92	169,2	21,2	0	26,43	1,42	5,5	24,02	10,9	34,97
počet shozů	196	78	43	541	18	0	137	3	22	188	50	274
množství smáčedla [litry]	220	71	51	325	10	0	38	3	28	0	10	0

a zjistila osm požárů. Hasební činnost prováděla u čtyř požárů, a to v sektorech A3, A5 a A6 (viz mapka), kde nalétala dohromady devět a půl hodiny a provedla 33 shozů.

Na hašení lesních požárů se výrazně podílela také LS PČR, která v roce 2011 v rámci hlídkové činnosti nalétala devět hodin a během osmi letů zjistila jeden požár. Hasební činnost prováděla u osmi požárů, kdy nalétala 25 hodin a 28 minut a uskutečnila 241 shozů. Tuto službu zajišťovala LS PČR v sektorech B8, B9, C11, C12, C13, kde pro Ministerstvo zemědělství nalétala v roce 2011 celkem 34 hodin a 28 minut.

Přehled činností leteckých provozovatelů v rámci letecké hasičské služby

(Surmet, s. r.o., a LS PČR) v roce 2011 je uveden v tabulce č. 1.

Rekordní duben

Pro srovnání s loňským rokem je uvedena tabulka č. 2 uvádějící přehled činností leteckých provozovatelů v rámci letecké hasičské služby (Surmet, s.r.o., a LS PČR) za duben 2012.

Nejvíce požárů hašených leteckou technikou v dubnu letošního roku bylo ve dnech 27. až 30. dubna. V tabulce jsou tyto počty uvedeny v závorce za celkovým počtem požárů.

Na navýšení počtu požárů se především podílelo horké, suché a větrné počasí, jak vyplývá i z měření z pražského Klementina (viz tabulka č. 3)

Slunečné počasí v těchto dnech lávalo teplotní rekordy. Maxima padla např. 27. dubna 2012 na 64 měřicích stanicích. V tomto slunečném počasí a vysokých jarních teplotách od 27. dubna do 30. dubna 2012 hasiči s využitím letecké techniky likvidovali celkem osm z celkového počtu 11 požárů evidovaných za celý měsíc duben roku 2012.

Přehled činností leteckých provozovatelů v rámci letecké hasičské služby (Surmet, s. r.o., a LS PČR) v letech 2000-2011 je uveden v tabulce č. 4.

kpt. Ing. Pavel AGH, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv redakce a Ing. Radovan Dalajka

Neobvyklá dopravní nehoda prověřila schopnosti a síly zasahujících hasičů

Dopravní nehoda nákladního automobilu a dodávky, k níž došlo 17. května na Rychnovsku, zaměstnala mnoho jednotek PO. V důsledku nehody obě vozidla narazila do domu u silnice. Po nárazu pak zůstaly ve velmi zdeformované kabině tahače zaklíněny dvě dospělé osoby a jedno dítě a současně hrozilo zřícení silně narušených stavebních konstrukcí domu na kabinu. Vyprošťování si vyžádalo veškerý um a síly zasahujících hasičů.

Průběh zásahu

Dne 17. května 2012 ve 14.36 hodin přijalo krajské operační a informační středisko HZS Královéhradeckého kraje hlášení o dopravní nehodě tahače s návěsem a dodávky s následným nárazem tahače do domu soukromé firmy zabývající se klempířskými pracemi v obci Lípa nad Orlicí. Událost byla předána na operační a informační středisko

Územního odboru Rychnov nad Kněžnou (OPIS). Na místo události byly ve 14.37 hodin vyslány jednotky PO ze stanic Rychnov nad Kněžnou s požární technikou TA-L2, jednotka SDH města Týniště nad Orlicí s CAS 15 a jednotka SDH města Kostelec nad Orlicí s VEA-1 a CAS 20.

Při příjezdu jednotky ze stanice Rychnov nad Kněžnou ve 14.46 hodin

na místě události již zasahovaly jednotky SDH obcí Týniště nad Orlicí, Kostelec nad Orlicí a osádka letecké záchranné služby (LZS). Obě jednotky SDH obcí začaly s vyprošťováním osob z havarovaného nákladního automobilu přes dveře řidiče (levá strana), které byly částečně přístupné, s použitím motorové kotoučové rozbrušovací pily a hydraulického vyprošťovacího zařízení. Postupně na

Trnávka 37, 751 31 Lípňík nad Bečvou
tel. 581 750 120, zahas@zahas-sro.cz

Novinky z oblasti vyhledávání a záchranu osob k vyzkoušení ...

Nabízíme Vám předvedení unikátních pomůcek pro hasiče a speciální záchranné týmy:

Sentry
Detektor chvění, pohybu a zhroucení zdí, sutin

Audio ResQ
Bezdrátové akustické zařízení pro detekci zavalených osob

Leader Com
speciální kabelové komunikační zařízení pro zásahy v podzemí

VisioSearch
vizuální zařízení pro nalezení uvězněných osob a komunikaci

AC HotStick
osobní bezdrátový detektor vysokého napětí

www.zahas-sro.cz www.facebook.com/zahassro

místo události přijely zdravotnická záchranná služba (ZZS) a Policie České republiky (PČR).

Následky nehody

Velitel zásahu (VZ) průzkumem zjistil, že uvnitř kabiny tahače jsou uvězněny dvě dospělé osoby a jedno dítě, řidič dodávky byl mimo své vozidlo a byl v péči lékaře LZS/ZZS. Tahač byl zaklíněn celou kabinou uvnitř domu, kabina byla silně zdeformována, střecha kabiny roztržena a zavalena sutí. Nad kabinou kamionu byly další silně narušené stavební konstrukce (pálené cihly, betonové překlady a střešní tašky), které kabina tahače stlačila, ale při pohybu tahače hrozily pádem na zraněné osoby. Na štítové straně domu došlo k poškození hlavního uzávěru plynu, z něhož unikl plyn do prostoru vyprošťování. VZ ho uzavřel a přes OPIS si vyžádal spolupráci s plynárenskou pohotovostní službou. Pro případ zahoření byl natažen vysokotlaký proud od CAS 15. Byl zkontrolován hlavní rozvaděč elektřiny, která však již byla vypnuta, pravděpodobně nárazem vozidel do domu a následným zkratováním elektřiny. Z průzkumu dále vyplynulo, že je prasklá a vyvrácená štítová zeď, proto VZ rozhodl o podepření této zdi a střešních krovů trámy, které poskytl majitel poškozeného domu. Protože uvnitř domu hrozilo zřícení stropu, nemohli zde zasahující hasiči provádět záchranné práce. VZ si vyžádal další jednotky PO ze stanice Hradec Králové s NA Avia 21 Furgon, která disponuje ocelovými mechanickými podpěrami pro podepření stropu a VYA 30-S1R. Dále pak byly povolány jednotky SDH městyse Častolovice s CAS 32 a místní jednotka SDH obce Lipa nad Orlicí s DA 8.

Vyprošťování zraněných

Levá strana kabiny tahače byla postupně rozřezána pro vytvoření prostoru potřebného k vyproštění zaklíněných osob. Jako první vyprostili hasiči v 15.43 hodin sedmileté dítě uvězněné mezi palubní deskou a sedadly a předali ho do péče lékařů LZS/ZZS. Po zajištění stropní konstrukce domu mechanickými ocelovými podpěrami bylo zahájeno vyklizení sutin zevnitř domu. Na místo události se dostavil řidič důstojník HZS kraje. Následně přijela také těžká vyprošťovací technika soukromé firmy, kterou nezávisle povolal majitel poškozeného domu. VZ si vyžádal přítomnost statika. Dále se dostavil řidič důstojník územního odboru (ŘD ÚO), který přejížděl z předchozí události - požáru rodinného domu v obci Byzhradec, kde také zasahovala jednotka ze stanice Rychnov nad Kněžnou.

Po zhodnocení situace rozdělil místo zásahu na dva úseky. Úseku č. 1, který byl tvořen levou částí tahače a dveřmi řidiče, velel VZ. Úsek č. 2 představovaly prostory uvnitř budovy a přední a pravá část tahače a velel

mu ŘD ÚO. VZ nechal, po kontrole zajištění stropů a štítové zdi, od domu odtáhnout dodávku, čímž bylo vytvořeno další místo pro odklizení sutin podél pravé strany tahače. Na úseku č. 2 byly s použitím trámů umístěných mezi okna protilehlé zdi vytvořeny

body pro upevnění řetězových úvazků hydraulického vyprošťovacího zařízení. Byla odtazena volantová tyč a palubní deska u řidiče. Na úseku č. 1 hasiči odstříhali opěradlo sedáčky a v 17.10 hodin byl řidič vyproštěn a předán LZS/ZZS. Dále se na obou

Dobře a smysluplně

Velitelem náročného zásahu při vyprošťování zraněných z havarovaného nákladního automobilu byl nprap. Pavel Zeithammer ze stanice Rychnov nad Kněžnou. Během své jedenáctileté praxe u hasičů se s podobným zásahem ještě nesetkal.

zasahovaly dvě jednotky SDH obcí. Nejdůležitější bylo zjistit průzkumem stav na místě a počet zraněných osob. Jak je uvedeno v článku, museli jsme hlavně uzavřít unikající plyn z poškozené přípojky, neboť to nebylo provedeno již zasahujícími jednotkami PO. To však nijak neubírá na jejich dobře odvedené práci.

Zasahoval jste již někdy předtím u podobně náročné události?

K HZS ČR jsem nastoupil v průběhu roku 2001. Na stanici v Rychnově nad Kněžnou, kde sloužím, je na směně 10 příslušníků a každý má více specializačních kurzů. Dopravní nehoda takového typu (náraz nákladního automobilu a dodávky do domu) v našem okrese ještě nebyla, tudíž se jednalo o premiéru. Nicméně doufám, že to nebyl základní kámen pro nějakou nepřijemnou tradici. Jinak náročné zásahy jsme samozřejmě už řešili, většinou se jednalo o větší požáry, těžké dopravní nehody s více zraněnými a podobně.

Jak jste Vy osobně hodnotil nehodu při prvním pohledu? Co bylo nejdůležitější zajistit po příjezdu na místo události nejdříve?

Při jízdě na místo zásahu jsme byli informováni o typu události, ne o podrobnostech. Cestou se mi v hlavě pomalu rodil nějaký plán, vše ale záviselo na situaci na místě. Při našem příjezdu již u nehody

Mezi zraněnými zaklíněnými osobami bylo i malé dítě. Ovlivňovalo to nějak rychlost zásahu nebo náladu zasahujících na místě události?

Samozřejmě. Po zjištění, že uvnitř vozidla je i malé (sedmileté) dítě jsme se snažili, jako vždy, o co nejrychlejší provádění záchranných prací. Bohužel stav domu nám neustále svoji narušenou statikou situaci znepříjemňoval a kladl nám další a další překážky. Jestli přítomnost dítěte ovlivnila někoho ze zasahujících, to musím posoudit každý sám. Člověk však musí postupovat uvážlivě a nenechat se ovlivnit emocemi, neboť ty vždy zásah komplikují. Každopádně je taková situace vždy nepřijemná.

Z čeho hrozilo největší nebezpečí jednotlivým zaklíněným osobám? Bylo náročné sehnat potřebnou techniku k tomuto zásahu?

Kabina byla naprosto slisována, do místa vyprošťování neustále hrozil pád narušené zdi, stropu a krovů se střešní

úsecích intenzivně pracovalo na vyproštění zraněné spolujezdkyně, která byla stále při vědomí, ale pro rozsáhlé uvěznění ve zdemolované kabině nebylo možné zjistit přesný rozsah jejího zranění. Lékař LZS/ZZS ji průběžně podával utišující prostředky a další

léky. Se zraněnou ženou komunikovali po celou dobu vyprošťování zasahující hasiči. Na úseku č. 1 zasahující v prostoru kabiny s použitím hydraulického nářadí a rozpěrných válců postupně vytvářeli a zvětšovali prostor, zároveň vyprošťovali pravou horní končetinu

zraněné ženy. Na úseku č. 2 hasiči postupně rozstřihávali a roztahovali kabinu a vyprošťovali levou horní končetinu a nohy zraněné.

Na místo zásahu se dostavil statik a starostka obce Lípa nad Orlicí. K události byla povolána další jednotka PO vybavená hydraulickým vyprošťovacím zařízením ze stanice Rychnov nad Kněžnou s CAS 20, která přejížděla od již zmíněného požáru rodinného domu. VZ si vyžádal i příjezd jednotky ze stanice Hradec Králové s KA-L1 a požární kontejner pro likvidaci ropných havárií za účelem odčerpání přibližně 500 litrů nafty z tahače.

Při vyprošťovacích pracích postupně docházelo k pohybu konstrukcí poškozeného domu, štitová zeď se začala více odklánět, a proto byla ještě více zajištěna trámy a ocelovými podpěrami. Po dostatečném uvolnění byla žena v 18.41 hodin vyproštěna a předána do péče LZS/ZZS. Všechny tři zaklíněné osoby byly předány do péče LZS/ZZS při vědomí.

Po odčerpání nafty z nádrží tahače technik CEZ vypnul elektřinu ve venkovním vedení, protože se předpokládal pád štitové zdi při vyprošťování tahače na sloup venkovního vedení. Soukromá vyprošťovací firma zahájila vyprošťování tahače, následně spadla část stavebních konstrukcí domu do zdemolované kabiny tahače, do míst, kde se předtím nacházela zraněná žena. Po zajištění tahače a návěsu soukromou vyprošťovací firmou jednotky PO odklídily ze silnice střepy, trosky a sutiny. Poškozený dům byl označen páskou pro zamezení vstupu a ve 21.35 hodin předán majiteli.

Specifika zásahu

Pozitiva

- vytvoření dvou úseků,
- disciplinovanost všech zasahujících jednotek PO s ohledem na vysoké nebezpečí zřícení stavebních konstrukcí – zásah se obešel bez zranění zasahujících,
- dostatek sil a prostředků na místě zásahu,
- dobrá spolupráce složek IZS.

Negativa

- prakticky nulový přístup k uvězněným osobám v kabině tahače,
- velké množství sutin zborcených na kabinu tahače,
- narušená statika domu,
- poškozená plynová přípojka.

Závěr

I přes velmi složité podmínky byly postupně vyproštěny všechny zraněné osoby.

nprap. Pavel ZEITHAMMER,
mj. Bc. Michal KALOUS,
foto nstržm. Vítězslav MUCHA,
HZS Královéhradeckého kraje

ě odvedená práce

■ Jaký jste měl pocit poté, kdy jste poslední zraněnou osobu předali k ošetření?

Úlevu, radost z dobře vykonané práce všech zasahujících, neboť žena byla předávána do péče lékaře při vědomí. Zdravotní stav, případná vnitřní zranění jsme nemohli posoudit.

■ Co bylo pro vás osobně na tomto zásahu nejpozitivnější?

Vytvoření dvou úseků, kdy druhý byl zřízen po příjezdu a domluvě s řídícím důstojníkem územního odboru Rychnov nad Kněžnou, který k události přejížděl od požáru z obce Byzhradec a sám převzal řízení tohoto úseku. Výborná byla také spolupráce zasahujících hasičů na místě události. Samozřejmě pozitivní byl i fakt, že všichni zaklínění byli předáni do péče lékařů i přes svá četná zranění byli při vědomí.

■ Jak zpětně celou událost hodnotíte?

Zásah hodnotím jako dobře a smyslně odvedenou práci všech zúčastněných hasičů. I v této, pro hasiče těžké době vzhledem k neustálému snižování rozpočtu, je práce odváděna profesionálně a troufám si říci, že na vysoké úrovni. Za účast i pomoc na tomto zásahu patří všem velké uznání a poděkování za spolupráci.

kpt. Mgr. Jana KEMROVÁ,
foto archiv autora

Nejčastější nálezy nebezpečných chemických látek

Mobilní varna pervitinu - častý nálezy nebezpečných chemických látek

V posledních letech jednotky Hasičského záchranného sboru České republiky vyjíždějí čím dál více k nálezům nebezpečných chemických látek. V drtivé většině se jedná o nálezy chemikálií, které se používají k výrobě drog (pervitinu). Tento článek si klade za cíl seznámit čtenáře s nejčastěji nacházenými látkami a jejich nebezpečnými vlastnostmi, včetně jejich jednoduché identifikace.

Do skupiny látek využívaných se pro přípravu pervitinu se kromě prekurzorů, jako je pseudoefedrin, používají běžně dostupné, převážně anorganické chemické látky. Patří sem hydroxid sodný, kyselina chlorovodíková, kyselina fosforečná, červený fosfor a jód. Z organických látek pak především toluen, ethanol a další organická rozpouštědla.

Hydroxid sodný (louh)

Jedná se o pevnou anorganickou látku, která se nejčastěji vyskytuje ve formě peciček tvaru čočky. Hydroxid sodný je silná zásada, je rovněž silně hydrofobní (váže na sebe vodu). Ve vodě je dobře rozpustný, při rozpouštění se uvolňuje teplo. Vzniklý roztok je silně zásaditý a tedy silně žravý. S hydroxidem sodným se můžeme setkat v domácnosti například v přípravcích na čištění odpadů, v některých kosmetických přísadách a potravinách, samozřejmě

v posledních dvou případech se jedná o minimální množství.

Při manipulaci s pevným hydroxidem sodným je vhodné používat gumové rukavice. Plně dostačující ochranu rukou splňují silnější latexové rukavice, běžně používané pro domácí úklid. Pokud při manipulaci nedochází ke vzniku prachu hydroxidu sodného, není potřeba používat ochranu dýchacích cest. Při práci s roztoky je vhodné použít ochranný štít nebo ochranné brýle.

Detekce hydroxidu sodného je velmi jednoduchá. Pokud se nachází v pevném skupenství, lze ho poměrně snadno detekovat podle vzhledu (pecičky) a pak pomocí navlhčených pH papírků. V případě roztoku se provádí orientační stanovení hydroxidu pH papírky.

Kyselina chlorovodíková (solná)

Jedná se o bezbarvou kapalinu uvolňující v koncentrované formě štiplavý a dráždivý zápach po chlorovodíku. Je to silná kyselina, která se vyrábí v koncentraci nejvýše 38 %, ale většinou se vyskytuje v koncentraci kolem 31 %. Mezi její nejnebezpečnější vlastnosti patří žravost a vývin dráždivých a leptavých par, které negativně působí na oči a dýchací cesty. S kyselinou chlorovodíkovou se můžeme setkat například v některých čisticích prostředcích na odstraňování vodního kamene, v odrezovacích prostředcích a samozřejmě je kyselina chlorovodíková v určité koncentraci obsažena i v žaludku.

Při manipulaci s kyselinou chlorovodíkovou je vhodné používat gumové

rukavice. Plně dostačující ochranu rukou splňují silnější latexové rukavice běžně používané pro domácí úklid. Při práci s koncentrovanou kyselinou je vhodné použít ochranný štít nebo ochranné brýle, případně ochranu dýchacích cest.

Detekce kyseliny chlorovodíkové je rovněž velmi jednoduchá. Lze ji rozpoznat dle zápachu, případně se použije stejně jako u hydroxidu sodného orientační stanovení pH papírky. Toto stanovení lze doplnit pro přesnější identifikaci detekcí použitím trubičky na chlorovodík, je-li ve výbavě jednotky PO. Identifikace Ramanovým spektrometrem First Defender není možná.

Kyselina fosforečná

Jedná se o kapalinu bez barvy a zápachu. Je to středně silná kyselina, která se vyrábí v koncentraci nejvýše 85 %. Mezi její nejnebezpečnější vlastnosti patří žravost. S kyselinou fosforečnou se můžeme setkat například v některých čisticích prostředcích na odstraňování vodního kamene, odrezovacích a v neposlední řadě i u některých potravinářských výrobcích, jako jsou některé kolové nápoje. Při manipulaci s kyselinou fosforečnou je vhodné používat gumové rukavice. Plně dostačující ochranu rukou splňují silnější latexové rukavice běžně používané pro domácí úklid. Při práci s koncentrovanou kyselinou je vhodné použít ochranný štít či ochranné brýle.

Detekce kyseliny fosforečné je rovněž velmi jednoduchá. Že se jedná o kyselinu, lze orientačně stanovit pH papírky. Identifikace Ramanovým

Hydroxid sodný

spektrometrem First Defender je možná.

Fosfor

Jedná se o nekovový prvek poměrně hojně zastoupený v zemské kůře. V přírodě se vyskytuje ve třech modifikacích (bílý, červený a černý).

Nejčastěji nalézány jednotkami PO je červený fosfor. Ten má pevné skupenství (červený prášek), který není rozpustný ve vodě ani v jiných dalších polárních a nepolárních rozpouštědlech. Jeho zápach by se dal přirovnat k zápachu zápalek. Červený fosfor je stálý prvek, není toxický ani extrémně nebezpečný. Zahřátím červeného fosforu za určitých podmínek se dá vyrobit fosfor bílý, který je vysoce toxický a samozápalný.

Červený fosfor lze jednoduše rozpoznat podle vzhledu a zápachu.

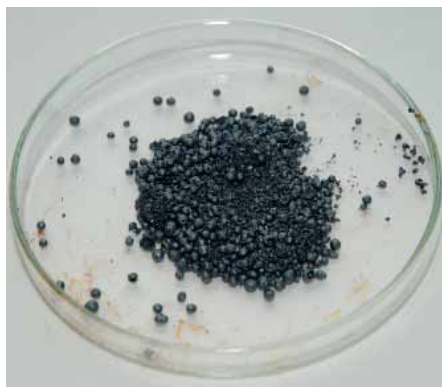
Červený fosfor

Identifikace Ramanovým spektrometrem je možná pouze při zachování určitých bezpečnostních pravidel.

Měření Ramanovým spektrometrem by mělo být prováděno jen s malým množstvím vzorku, který se neumísť do vialky, ale měření se provádí přes venkovní nástavec při zvolené nejnižší intenzitě laseru. Pokud je nastavena nejvyšší nebo střední intenzita laseru, dochází k zapálení červeného fosforu.

Jód

Jedná se o prvek ze skupiny halogenů. Vyskytuje se v pevné formě převážně ve tvaru tmavě fialových kuliček, případně pilin, ze kterých za normálních podmínek sublimuje, tzn. přechází z pevného do plynného skupenství. Kvůli svému

Jód

kovovému lesku a tvaru kuliček je často zaměňován se rtuť. Zapáchá po jodové tinktuře nebo desinfekci. Je rozpustný v nepolárních rozpouštědlech a ethanolu, ve vodě se špatně rozpouští. Má slabé oxidační účinky. Páry jódu jsou ve vyšších koncentracích jedovaté a leptavé.

Jód lze jednoduše rozpoznat podle vzhledu a zápachu, identifikace s použitím Ramanova spektrometru není možná. Další jednoduchou metodou, kterou lze použít k identifikaci v polních podmínkách, je reakce s jodoškrobovým papírkem, který při přítomnosti jódu zmodrá.

Rtuť

Jedná se o prvek, který patří do skupiny těžkých kovů. Jako jeden z mála kovů se za normálních podmínek odpařuje a je tekutý. Při úniku vytváří kovově lesklé kuličky. Páry rtuti jsou vysoce toxické. Jedná se ale převážně o chronickou toxicitu, tzn., že páry rtuti musí být vdechovány po delší časové období. Akutní toxicita rtuťových par není významně ohrožující, nicméně při větších únicích je žádoucí použití dýchacího přístroje. Při likvidaci uniků rtuti je vhodné používat kromě dýchacího přístroje i gumové ochranné rukavice běžně používané pro domácí úklid.

Kovová rtuť se využívá převážně na výrobu elektrických zařízení, spínačů, výbojek, zářivek a při výrobě chlóru. Do roku 2006 byla rovněž využívána v měřicích přístrojích, jako lékařské teploměry, tonometry apod.

Detekce kovové rtuti v terénních podmínkách jednotkami PO je omezena pouze na detekci vzhledu (skupenství, barva, vysoká hmotnost, chování).

Rtuť

Toluen

Jedná se o organické rozpouštědlo, bez barvy s charakteristickým zápachem. Tato látka je vysoce těkává, páry toluenu se vzduchem tvoří výbušnou směs. Toluen je vysoce hořlavý a zdraví škodlivý. Vdechování par toluenu má narkotické účinky. Pro své narkotické účinky a nízkou cenu je často zneužíván narkomany. Používá se převážně jako rozpouštědlo pro barvy a laky. Kromě toho je hojně obsažen v palivech (nafta a benzin). Toluen spolu s xyleny patří mezi základní polutanty životního prostředí, především je s ním kontaminováno ovzduší měst.

Toto organické rozpouštědlo lze identifikovat dle charakteristického zápachu. Dále ho lze částečně identifikovat pomocí testu hořlavosti, lze ho jednoduše zapálit a při hoření vzniká černý kouř. Tento test je však pouze orientační a nelze s ním odlišit toluen od benzenu, xylenu, či jiných aromatických organických rozpouštědel. Spolehlivě ho identifikuje Ramanův spektrometr.

Způsoby detekce nebezpečných látek v chemické laboratoři

Všechny výše popsané látky lze poměrně jednoduše a rychle identifikovat v chemické laboratoři. Prvky jako fosfor, jód a rtuť se dají identifikovat použitím rentgenofluorescenční analýzy (XRF). Jedná se o velmi přesnou a rychlou metodu. Některé laboratoře HZS ČR (laboratoř Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a laboratoř HZS Jihomoravského kraje) jsou vybaveny mobilním rentgenofluorescenčním analyzátozem, který lze velmi jednoduše použít v terénu, tudíž výjezdové skupiny těchto laboratoří jsou schopny s XRF analýzou identifikovat řadu prvků nebo látek přímo na místě.

Kyselinu chlorovodíkovou, kyselinu fosforečnou a hydroxid sodný lze identifikovat pomocí infračervené spektrometrie s Fourierovou transformací, kdy je při použití diamantového ATR nástavce analýza velmi rychlá.

Organická rozpouštědla, včetně pervitinu, lze jednoduše identifikovat pomocí plynové chromatografie s hmotnostní spektrometrií. Tato analýza je na rozdíl od předešlých pomalejší, nicméně během přibližně 30 minut nesporně identifikuje jednotlivé látky obsažené v odebraném vzorku z nálezu. Velkou předností plynové chromatografie ve spojení s hmotnostní spektrometrií (GC/MS) je její selektivita a možnost identifikovat látky i ve směsi, jelikož pomocí plynové chromatografie dojde k rozdělení jednotlivých složek nalezených směsí. Kromě GC/MS lze pro identifikaci čistých organických rozpouštědel použít infračervenou spektrometrii s Fourierovou transformací (FTIR), případně Ramanovu spektrometrii a další jednoduché testy, jako je stanovení bodu varu a indexu lomu.

Závěr

V článku jsou popsány často nalézané nebo zajišťované chemické látky jednotkami PO. Většina těchto nálezů je klasifikována jako nebezpečné chemické látky, proto jsou uvedeny charakteristiky a způsoby jednoduché detekce těchto látek. V rámci kurzu Detekce, monitorování a odběr vzorku nebezpečných chemických látek, který probíhá minimálně dvakrát ročně na Školícím středisku Tišnov HZS Jihomoravského kraje jsou účastníci kurzu s těmito látkami seznamováni.

por. Ing. Jan HRDLÍČKA,
HZS Jihomoravského kraje, ŠS Tišnov,
foto archiv autora

Konference přinesla řadu podnětů

Ve dnech 30. května až 1. června letošního roku se v Tatranských Zrubech na Slovensku konal již 15. ročník mezinárodní konference **Medicína katastrof 2012**. Konference byla připravena v gesci Ministerstva zdravotnictví SR a Ministerstva zdravotnictví ČR ve spolupráci se slovenskou kanceláří Světové zdravotnické organizace (WHO) a dalších rezortů. Přítomno bylo na 200 delegátů ze Slovenska, České republiky, USA a Belgie.

Aktuální témata

Konference byla zaměřena na implementaci mezinárodních zdravotnických předpisů WHO, jejich aplikaci v oblasti krizové připravenosti rezortů, vzájemnou spolupráci v přípravě na řešení aktuálního ohrožení veřejného zdraví a na připravenost složek integrovaného záchranného systému (IZS) a zdravotnictví řešit události s hromadným postižením osob, zejména na Slovensku a v České republice. Kromě odborných přednášek byly součástí konference praktické ukázky.

Konference byla rozdělena na tematické bloky, ve kterých se chronologicky přednášela a diskutovala tato témata:

1. implementace mezinárodních zdravotnických předpisů WHO,
2. krizová připravenost rezortů na řešení aktuálního ohrožení veřejného zdraví ve 21. století,
3. připravenost složek IZS na mimořádné události s hromadným postižením osob (zejména CBRN – Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Substances),
4. organizace a úlohy veřejného zdravotnictví a nemocnic při řešení biologického ohrožení, zkušenosti a doporučení,
5. zaměření a obsah vzdělávání v oblasti medicíny katastrof.

V prvním bloku byl hodnocen dosažený stav v implementaci mezinárodních zdravotnických předpisů na Slovensku a České republice. Podle **plk. MUDr. Františka Bílky, Ph.D.**, z Ústředního vojenského zdravotního ústavu „Mezinárodní zdravotnické předpisy nutí státní správu přijímat opatření a nástroje pro jejich implementaci“. Zmínil rovněž možnosti Centra biologické ochrany Armády ČR v Těchoníně a jeho nevyjasněnou budoucnost. Účastníci konference byli rovněž seznámeni s novými poznatky v oblasti perspektivy antivirotik proti potenciálním biologickým hrozbám a úlohou NATO při společném získávání léků pro vojenské a civilní účely. V dalších přednáškách byly prezentovány úkoly ochrany veřejného zdraví v jednotlivých rezortech.

Druhý přednáškový blok byl věnován přípravě států EÚ na hrozbu pandemie chřipky, praktickým zkušenostem v oblasti realizace opatření na ochranu veřejného zdraví při masových akcích (koncerty, sportovní utkání), přípravě na možné ohrožení zdraví obyvatelstva CBRN událostmi a poskytování lékařské péče kontaminovaným osobám. Zajímavé byly prezentace týkající se zdravotnických opatření v průběhu Mistrovství světa v ledním hokeji 2011 v Bratislavě

a Košicích nebo Mistrovství světa v klasickém lyžování 2009 v Liberci. Problematiku příjmu kontaminovaných osob ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR dokumentoval na základě zkušeností z praktického cvičení zástupce Fakultní nemocnice Ostrava **MUDr. Stanislav Jelen**. Úlohu Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, v.v.i. (SÚJCHBO), při řešení CBRN událostí vysvětlil **Ing. Lukáš Králík**, který mimo jiné uvedl: „Anthraxová kampaň na konci roku 2001 a počátku roku 2002 přispěla k zahájení dnes již zavedené a bezproblémové spolupráce mezi SÚJCHBO a HZS ČR při řešení událostí s podezřením na přítomnost *B-agens*“.

Přednášky třetího bloku byly zaměřeny na zobecnění zkušeností zdravotnictví z teroristických útoků ve světě, na organizaci a zkušenosti zdravotnické záchranné služby SR a Hasičského a záchranného sboru (HaZS) SR, na oblast psychotraumatologie, krizové intervence, managementu stresu v medicíně katastrof a na zkušenosti zdravotnických zařízení při plnění opatření poskytování lékařské péče v čase vyhlášení nouzového stavu na Slovensku. Zvláštní pozornost vyvolala přednáška **Ing. Vlasty Nekvapilové** z Úrazové nemocnice v Brně o teroristickém útoku v Norsku v roce 2011 z pohledu zdravotnictví a prezentace **kpt. Ing. Miloše Kováče** z Krajského ředitelství HaZS v Košicích o organizaci, úkolech a možnostech

hasičů při řešení nehod s hromadným postižením osob.

Ve čtvrtém bloku byly prezentovány síly a prostředky rezortu obrany SR využitelné při řešení biologického ohrožení veřejného zdraví. Další přednášky byly věnovány úkolům a možnostem infekční kliniky při řešení biologického ohrožení veřejného zdraví, řešení mimořádné epidemické události v zařízení sociálních služeb pro seniory nebo v dětských táborech s nutností urgentního příjmu dětského pacienta.

Přednášky posledního bloku byly orientovány na vzdělávání studentů medicíny v oblasti krizové připravenosti. Byla představena mj. příprava studentů na mimořádné situace a bakalářský program Urgentní lékařská péče – Zdravotnický záchranář.

Praktická ukázka byla zaměřena na činnost orgánů státní správy a samosprávy a zdravotnictví při vzniku mimořádné události spojené s výskytem nebezpečné přenosné choroby. Byly předvedeny praktické činnosti vykonávané v ohnisku nebezpečné přenosné choroby, pracoviště zřizovaná silami a prostředky IZS SR v ohnisku nákazy, činnost při třídění osob nebo poskytnutí lékařské péče v ohnisku nákazy s dočasným umístěním infekčně nemocného do izolačního boxu nebo transportního vaku a provedení jeho povrchové dekontaminace. Na závěr proběhla ukázka dekontaminace osob a techniky a organizace sběru a likvidace biologického odpadu.

■ Zajištění chemické, radiační a biologické bezpečnosti ČR

Pplk. Ing. Jiří Matějka z MV-generálního ředitelství HZS ČR vystoupil s příspěvkem „Zajištění chemické, radiační a biologické bezpečnosti ČR“, který vycházel ze zprávy předložené koncem loňského roku MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, Ministerstvem zdravotnictví ČR a dalšími rezorty Výboru pro civilní a nouzové plánování a Bezpečnostní radě státu. V prezentaci byly zdůrazněny kompetence HZS ČR při událostech s výskytem nebezpečných látek, předloženy základní statistické údaje o mimořádných událostech a demonstrována organizace jednotek při CBRN událostech. Dále byly popsány úkoly a možnosti v celorepublikové působnosti, zmíněny novinky ve vybavení technikou a věcnými prostředky a objasněn systém vzdělávání a výcviku a vysvětlen vliv typových činností na činnost složek IZS při událostech, které nejsou z pohledu zásahové činnosti obvyklé.

Na konferenci byly navázány zajímavé kontakty, ze kterých vznikly náměty pro další období. K nejdůležitějším patří vyhovět požadavku Ministerstva vnitra SR na konzultaci k vybavování

prostředky chemického a radiačního průzkumu. V souvislosti s pořízením nových stanovišť pro dekontaminaci osob, která jsou určena i pro raněné osoby, má Fakultní nemocnice Ostrava zájem o spolupráci při zpracování metodiky pro dekontaminaci raněných. Tato činnost ovšem musí být koordinována Ministerstvem zdravotnictví ČR. Zástupce společnosti Syntchem, s.r.o., nabídl několik produktů, z nichž nejzajímavější je dekontaminační utěrka určená pro lokální dekontaminaci kůže od širokého spektra toxických látek. Do konce roku bude tento dekontaminační prostředek otestován v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

■ Výsledky a doporučení

V průběhu konference se uskutečnilo 34 přednášek (21 ze Slovenska, 11 z České republiky a dvě z USA a Belgie). Účastníci se shodli na tom, že eliminace dopadů CBRN hrozeb významně ovlivňuje úroveň bezpečnosti obyvatelstva. Zároveň poukázali na nejednotnost a nedostatečnou koordinaci na jednotlivých stupních řízení. V oblasti připravenosti IZS se ukázala důležitou potřeba zpracovávání souborů typových činností pro složky IZS. Zkvalitňování vybavení

a důraz na výcvik všech složek je jednou z priorit. Problematickou se prokázala úroveň v poskytování lékařské péče osobám postiženým v důsledku CBRN událostí, zejména v oblasti odborné připravenosti personálu a materiálně technické vybavenosti.

Z konference vzešla řada doporučení pro SR a ČR (pro ministerstva zdravotnictví, ostatní ministerstva, složky IZS, obě kanceláře WHO a samosprávu). Doporučení pro zástupce složek IZS:

- zdokonalovat připravenost svých složek na řešení CBRN událostí,
- zdokonalovat vybavení osobními ochrannými prostředky a prostředky potřebnými pro provádění zásahů v prostředí CBRN látek,
- pokračovat ve zpracování typových činností složek IZS pro události, které jsou neobvyklé a jsou potenciální hrozbou,
- zdokonalovat systém vzájemné komunikace při událostech s hromadným postižením osob.

Přednášky z konference jsou v elektronické verzi uloženy u autora článku a jsou k dispozici k případnému využití.

pplk. Ing. Jiří MATĚJKA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava Fakulta bezpečnostního inženýrství

a

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství
ve spolupráci s Českou asociací hasičských důstojníků
pořádají

XXI. ročník mezinárodní konference

Požární ochrana 2012

pod záštitou

rektora VŠB - TU Ostrava prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc., a generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Drahošlava Ryby

Hlavní téma konference

POŽÁRNÍ OCHRANA A ÚZEMNÍ BEZPEČNOST

Tematické bloky:

- **Požární prevence** – Územní plán a požární bezpečnost staveb
- **Zásahová činnost** – Likvidace mimořádných událostí přesahujících hranice kraje a státu
- **Civilní nouzová připravenost** – Nová role obcí s rozšířenou působností v managementu bezpečnosti území
- **Protivýbuchová prevence** – Výbuchy v průmyslu - eliminace rizik
- **Bezpečnost osob a majetku** – Inovativní bezpečnostní technologie
- **Věda a výzkum v požární ochraně** – Progresivní zkušební metody stanovení PTCH, efektivnost hasiv a hašení požárů
- **Zkušebnictví a certifikace v požární ochraně** – Nové a aktualizované zkušební postupy pro ověřování stavebních konstrukcí a materiálů v podmínkách požáru

Organizační pokyny:

Termín konání: 5. až 6. září 2012

Jednací jazyky: český, slovenský, anglický

Místo konání: Clarion Congress Hotel Ostrava****

Zkrácená 2703, 700 30 Ostrava-Zábřeh

Závazné termíny:

20. 8. 2012 - odevzdání přihlášek

20. 8. 2012 - úhrada účastnického poplatku

Bližší informace:

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství

17. listopadu 15, 708 33 Ostrava-Poruba

Ing. Lenka Černá, tel: 597 322 970, lenka.cerna@spbi.cz

Zuzana Bystřičanová, tel: 597 322 837,

zuzana.bystricanova@spbi.cz

fax: 597 322 837, e-mail: konference@spbi.cz, www.spbi.cz

Výcvik a příprava členů humanitárních jednotek Českého červeného kříže

V roce 2010 Český červený kříž (ČČK) uzavřel s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR (MV-GŘ HZS ČR) Dohodu o plánované pomoci na vyžádání.

V ní se zavazuje, že na výzvu operačního a informačního střediska MV-GŘ HZS ČR nebo operačních a informačních středisek HZS krajů zajistí poskytnutí pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací, zejména v oblasti součinnosti při výstavbě a provozu materiálních základů humanitární pomoci zřízených v působnosti HZS ČR, a to vyčleněnými a zvláště připravenými silami a prostředky – humanitárními jednotkami ČČK.

ČČK se na základě výše uvedené dohody stává ostatní složkou integrovaného záchranného systému (IZS) ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyčleněné síly a prostředky ČČK uvedené v příloze k dohodě, jsou zahrnuty do Ústředního poplachového plánu IZS.

Poslání humanitárních jednotek

Humanitární jednotky ČČK (dále jen „humanitární jednotky“) vznikly usnesením Výkonné rady ČČK v roce 2001 jako skupiny, které pomáhají v tzv. druhém sledu záchranných a likvidačních prací v případě vzniku mimořádné události nebo krizové situace. Jsou zřízeny u 72 oblastních spolků ČČK a aktuálně lze potvrdit připravenost sedmi funkčních humanitárních jednotek v rámci oblastních spolků ČČK, a to hlavně města Prahy, Mělníka, Českých Budějovic, Liberce, Olomouce, Brna a Ostravy.

Složení týmu humanitární jednotky je 1 + 20, pohotovost k nasazení do 36 hodin od vyžádání cestou příslušného operačního a informačního střediska HZS ČR. Do konce roku 2012 bude vycvičeno zbývajících sedm humanitárních jednotek, čímž bude zajištěno pokrytí celého území České republiky (požadavek vyplývající z uzavřené dohody zněl připravit alespoň jednu humanitární jednotku ČČK na území každého kraje).

Podle charakteru poskytované druhosledové pomoci jsou členové humanitární jednotky rozděleni do pěti základních sekcí – zdravotnické, ubytovací, stravovací, psychosociální a technické, s těmito úkoly:

- zdravotnická sekce (5 osob) - poskytování první pomoci raněným v návaznosti na zasahující profesionální zdravotnickou záchrannou službu, ošetřovatelská péče o evakuované osoby,

- ubytovací sekce (4 osoby) - zabezpečení nouzového ubytování osob evakuovaných z místa mimořádné události,
 - stravovací sekce (4 osoby) - zajišťování nouzového stravování osob evakuovaných z místa mimořádné události,
 - psychosociální sekce (4 osoby) - poskytování potřebné sociální a psychologické pomoci, vedení evidence evakuovaných osob, jejich vybavení náhradním ošacením a základními hygienickými potřebami, v případě potřeby spolupráce s Pátrací službou ČČK při vyhledávání a kontaktování členů rozdělených rodin,
 - technická sekce (3 osoby) - zajištění technického zázemí humanitární jednotky (spojení, doprava, materiální vybavení, logistika, součinnost se sklady ČČK).
- Velitel humanitární jednotky řídí činnost jednotky a sestavuje konkrétní závažné skupiny z jednotlivých sekcí s ohledem na potřebu v místě nasazení a zároveň zajišťuje součinnost s dalšími složkami IZS.

Pozornost odborné přípravě

Na základě dohod uzavřených HZS Pardubického kraje (dále jen „HZS kraje“) s jednotlivými oblastními spolků ČČK je otázce přípravy humanitárních jednotek věnována potřebná pozornost. Pokud jde o letošní rok, byla na základě Interního sdělení náměstka krajského ředitele pro úsek prevence a civilní nouzové připravenosti č. 4 ze dne 5. dubna 2012 organizována odborná příprava příslušníků odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení krajského ředitelství a příslušných pracovišť územních

odborů HZS kraje s humanitárními jednotkami oblastních spolků ČČK Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy. Výcvik se uskutečnil ve dnech 24. a 26. dubna 2012 v zařízení Základny logistiky Olomouc – skladu Skuteč, ve kterém je uložen nejen materiál potřebný k výstavbě materiální základny humanitární pomoci (MZHP), ale i další materiál předurčený k použití při řešení následků mimořádných událostí nebo krizových situací (vysoušeče zdiva, mobilní elektrocentrály, pytle na budování protipovodňových hrází, soupravy náhradního oblečení, příkrývky, ochranné prostředky, úklidové prostředky a další).

V rámci odborné přípravy se uskutečnil praktický výcvik členů humanitárních jednotek, kteří by plnili úkoly ubytovací sekce. Dalším cílem výcviku bylo připravit humanitární jednotky na úspěšné zvládnutí plánovaného taktického cvičení složek IZS a orgánů krizového řízení Pardubického kraje pod názvem „Humanitární pomoc 2012“, které se bude konat ve dnech 21. a 22. září v Poličce. Tématem cvičení bude výstavba a provoz MZHP pro 150 osob (MZHP je jedním z prvků systému opatření nouzového přežití obyvatelstva, plánovaných a realizovaných v podmínkách HZS ČR – viz časopis 112 č. 8/2008, 10/2010, 12/2010 – pozn. red.). MZHP je zařízení vytvářené v souladu s *Koncepcí ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020* za účelem zabezpečení základních životních potřeb (ubytování, ošacení, stravování, osobní hygiena, zdravotní a psychosociální pomoc) postiženému (evakuovanému)

obyvatelstvu v případě vzniku mimořádné události nebo krizové situace, a to na nezbytně nutnou dobu.

Praktický výcvik v trvání tří hodin byl tedy zaměřen na stavbu stanů vzor 65 o rozměrech 6 × 9 m, které se nejvíce používají při budování jednotlivých sektorů MZHP (výstavba celé MZHP byla vzhledem k vymezenému času nereálná a ani to nebylo účelem výcviku). Ještě před zahájením praktické části měli cvičící možnost shlédnout instruktážní film s názvem „Materiální základna humanitární pomoci“ zpracovaný Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

Film prezentuje postup výstavby stanu vzor 65 o rozměrech 6 × 6 m nebo 6 × 9 m a přístřešku pro polní kuchyň.

Praktický výcvik členů humanitárních jednotek probíhal v tvůrčím ovzduší, účastníci se snažili pracovat společně, účelně a pečlivě. V jednotlivých krocích výstavby určeného typu stanu byli členové humanitárních jednotek metodicky vedeni příslušníky HZS kraje. Většina cvičících prokázala manuální zručnost, jen některá děvčata hůře zvládala zatloukání kolíků při vypínání stanů, což bylo s ohledem na fyzickou náročnost tohoto úkonu pochopitelné.

Na závěr praktického výcviku je možné konstatovat, že jeho cíle byly splněny. Úroveň nabytých dovedností členů humanitárních jednotek výše uvedených oblastních spolků ČČK Pardubického kraje bude prověřena již zmiňovaným podzemním taktickým cvičením v Poličce. Podle hodnocení zúčastněných členů humanitárních jednotek byl výcvik přínosem pro jejich další činnost a vyjádřili svůj zájem o účast na dalších akcích obdobného zaměření.

mjr. Ing. Hana ŠEPSOVÁ,
foto archiv HZS Pardubického kraje

Mladý záchranář – dokaž, že umíš

Výuka tematiky Ochrana člověka za mimořádných situací se provádí na základních a středních školách ve smyslu pokynů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. K výuce jsou ze strany Hasičského záchranného sboru ČR poskytovány různé učební pomůcky (knihy, DVD nosiče) názorně prezentující činnosti při mimořádných událostech. Tato výuka se však provádí na školách v různé kvalitě a tím jsou i znalosti žáků velmi rozdílné.

K porovnání vědomostí žáků různých škol je v Jihočeském kraji organizována soutěž zaměřená na oblast ochrany obyvatelstva s názvem „Mladý záchranář – dokaž, že umíš“. Jejím cílem je získání nebo doplnění znalostí, dovedností a praktických návyků pro poskytování pomoci sobě a druhým v případě nouze. Soutěž tak vhodným způsobem doplňuje výuku témat Ochrana člověka za mimořádných situací.

Soutěž s dlouholetou tradicí byla po několik let organizována pouze v rámci některých územních odborů HZS Jihočeského kraje. Jako celokrajskou ji pořádá HZS Jihočeského kraje od roku 2010. Na všech územních odborech se soutěž pořádá souběžně se soutěží hlídek mladých zdravotníků oblastních spolků Českého červeného kříže (ČČK). Společnou organizací dvou soutěží na jednom místě se snížily celkové náklady a zjednodušila celková organizace.

Soutěžící plní úkoly podle přesně rozvržených časových plánů, čímž jsou více vytiženi a nemusí čekat na provedení úkolů další disciplíny. Soutěž tak nabývá na zajímavosti. Vítězové okresních kol postupují do krajského kola soutěže, které probíhá samostatně bez účasti ČČK. Soutěž finančně a organizačně podporuje Jihočeský kraj.

Krajské kolo je připraveno pro žáky základních škol ve dvou věkových kategoriích – mladší a starší žáci – a účastní se ho vždy 14 pětičlenných smíšených družstev z celého Jihočeského kraje. Děti soutěží v devíti disciplínách, které družstva plní na jednotlivých stanovištích. Disciplíny jsou zvoleny tak, aby prověřily jak teoretické znalosti, tak praktické dovednosti (např. možnost hašení jednotlivých druhů materiálů

přenosnými hasicími přístroji, prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla, správné sbalení evakuačního zavazadla, test odborných znalostí, uzlování, topografie, reálné používání linek tísňového volání, hod na cíl granátovou atrapou a srážení plechovek proudem vody ze džberové stříkačky). Soutěž je doplněna o mimosoutěžní disciplíny k zatraktivnění celé akce. Děti mají možnost vyzkoušet a ověřit si své znalosti v interaktivních hrách a testech v rámci projektu „Záchranný kruh“, vyzkoušet si hasičskou výstroj, prohlédnout si hasičskou techniku a v neposlední řadě si prakticky vyzkoušet paintball a střelbu ze vzduchovky (tuto disciplínu zajišťuje Policie ČR). Probíhá i ukázka rádiem řízených modelů autíček a vrtulníků. Tímto způsobem se podařilo vzbudit u dětí zájem a chuť se soutěže účastnit. V závěru krajského kola probíhá vyhlášení výsledků, vítězná družstva obou kategorií obdrží poháry, medaile, diplomy a věcné ceny.

Z poznatků a zkušeností příslušníků HZS Jihočeského kraje je zřejmé, že se obyvatelé v běžném životě setkávají se stále se zvyšujícím počtem mimořádných událostí, na které stále nejsou dostatečně připraveni. Hlavním cílem pořádání této soutěže je zábavnou formou dětem vštípit osvojování vzorů chování při ochraně vlastního života a zdraví při mimořádných událostech tak, aby byly schopny adekvátně reagovat a postarat se o sebe i své blízké a zároveň předávat tyto informace druhým. Dětem osvojené návyky a znalosti zůstanou do dospělosti.

kpt. Bc. Jana MEJZLÍKOVÁ,
foto archiv HZS Jihočeského kraje

Mezinárodní kurzy OPCW a NATO

Školení zahraničních specialistů v oblasti ochrany před účinky chemických zbraní tvoří již tradiční pilíř výcvikových akcí Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen „Institut“). K základním aktivitám Institutu patří spolupráce s mezinárodními institucemi Organizací pro zákaz chemických zbraní (OPCW) a Severoatlantickou aliancí (NATO), v jejichž garanci jsou kurzy pořádány.

Advanced training course in civil defence against chemical weapons (OPCW)

Mezinárodní výcvik ochrany proti chemickým zbraním ve vyšší pokročilé úrovni se v Institutu uskutečnil ve dnech 21. až 25. května 2012 pod hlavičkou OPCW a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB), jakožto českého národního úřadu. Náklady na konání kurzu byly hrazeny českou stranou (SÚJB a MV-generálním ředitelstvím HZS ČR). Výcviku se zúčastnilo dvanáct expertů z dvanácti zemí světa a na jeho zdárný průběh dohlížel zástupce technického sekretariátu OPCW.

Zastoupeny byly tyto země: Alžírsko, Kamerun, Indie, Jordánsko, Madagaskar, Malajsie, Maroko, Namibie, Paraguay, Srbsko a Ukrajina. Dvanáctým účastníkem byl pozorovatel OPCW původem z Číny, který přijel na český kurz s cílem nejen kurz absolvovat, ale též pochopit jeho strukturu a organizační záležitosti, jelikož český kurz je známý svou kvalitou a vyrovnaným poměrem teorie/praxe/zapojení účastníků do vlastního cvičení.

Program kurzu sestával ze tří hlavních bloků: teoretických přednášek, praktických cvičení a tzv. table top exercise a závěrečného cvičení, ve kterém účastníci komplexně řešili mimořádnou událost s unikem bojové chemické látky. Veškerý odborný program výcviku byl zabezpečen instruktory Institutu s výjimkou prezentace zdravotních následků zasažení bojovými chemickými látkami, kterou přednesla i s praktickými ukázkami Mgr. Lucie Bartošová, Ph.D., z Katedry toxikologie Univerzity obrany.

Teoretické přednášky

První den byl zahájen úvodní přednáškou, která již tradičně patřila delegátovi technického sekretariátu OPCW paní Megan Thomas, která účastníkům nastínila roli článku X Úmluvy zaměřeného na pomoc a ochranu proti chemickým zbraním. Úlohu České republiky v implementaci článku X následně prezentoval Ing. Jaroslav Straka z SÚJB. Řešení úniku chemické látky v České republice a role integrovaného záchranného systému byla nastíněna v další přednášce. Dále byla věnována pozornost osvětlení

Trénink odběru vzorků

vědomostí z oblasti účinků chemických látek, detekce a dekontaminace. Vzhledem k tomu, že český kurz byl realizován ve vyšším stupni, předpokládalo se aktivní zapojení účastníků do přednáškového programu. Na závěr prvního dne bylo každému cvičicímu přiděleno téma, které musel nastudovat a zároveň si připravit svoji vlastní prezentaci.

Praktická cvičení, table top exercise

Další dva dny byly zaměřeny prakticky, cvičící ve spolupráci s lektory trénovali použití ochranných protichemických oděvů SOO-CO a Tychem v kombinaci s maskou CM-4, dále detekci, odběr

vzorků, dekontaminaci a zásady pobytu v nebezpečné zóně. Bylo nutné nejen správně nacvičit jednotlivé činnosti, ale také zkoordinovat týmy, určit komunikační signály a role jednotlivých členů v týmech. Secvičování probíhalo za použití různých metodik, byly využity prezentační dovednosti účastníků v kombinaci s praktickým nácvikem, který byl trénován nejen v učebnách, ale též v terénu za využití imitantů bojových chemických látek a reálných praktických pomůcek.

Table top exercise bylo využito při závěrečném secvičování jednotlivých činností, zásadní důraz byl kladen na skutečnost, aby každý jednotlivec

Odběr vzorků

Ukázka techniky

pochopil princip komplexního řešení mimořádné události s únikem nebezpečné látky a správnou posloupnost činností od prvotní detekce nebezpečné látky až po závěrečnou dekontaminaci.

■ Závěrečné cvičení

Program celého pokročilého kurzu byl koncipován takovým způsobem, aby účastníci při závěrečném výcviku byli schopni zvládnout mimořádnou událost s únikem bojové chemické látky. Při cvičení byly na výcvikové ploše rozehrány dva „reálné“ scénáře, aktéři byli rozděleni do dvou týmů, ve kterých museli dané situace řešit. Každý tým měl svého velitele, který byl plně zodpovědný za svůj tým a řešení rizikové situace. Při tomto cvičení již nebyla účastníkům poskytována lektorská podpora, vše záleželo jen na jejich schopnostech a dovednostech.

Po dopoledním cvičení proběhlo vyhodnocení, kdy byl se všemi aktéry diskutován jak průběh celého cvičení, tak klady a záporné jednotlivých specifických činností. Cvičící se zhostili svých rolí skvěle, zvláště je třeba pochválit velitele obou týmů, kteří díky svým manažerským schopnostem správně zkoordinovali všechny své členy.

Po vyhodnocení dopoledního cvičení proběhla druhá část výcviku, kdy si týmy vyměnily své role a odstranily nepatrné chyby z prvního dopoledního cvičení.

■ First responders trainers course (NATO)

Mezinárodní výcvik instruktorů příslušníků záchranných sborů v oblasti CBRN se uskutečnil ve dnech 4. až 8. června 2012 na základě požadavku NATO International Staff Civil Emergency Planning Operational Division. Kurz probíhal ve výcvikovém středisku Joint

Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Defence Centre of Excellence (JCBRN COE) ve Vyškově.

Instruktoři Institutu ochrany obyvatelstva se podíleli na přípravě a realizaci tohoto kurzu, zajistili přednášky v oblastech detekce, dekontaminace, ochranných protichemických oděvů a organizace a řízení zásahu na místě havárie nebezpečné látky. Prezentace byly zajištěny nejen na teoretické bázi, účastníkům byly též předvedeny praktické ukázky.

Výjezdová mobilní laboratoř Institutu ochrany obyvatelstva s detekční technikou doplnila výklad v oblasti detekce, účastníci se seznámili s komplexním systémem detekce a identifikace nebezpečných látek a s metodikou stanovení nebezpečných látek pomocí přenosných spektrofotometrů pracujících na bázi Ramanovy, infračervené a rentgen-fluorescenční spektrometrie. Velký zájem byl již tradičně o přenosné chemické laboratoře. Speciálně pro účastníky tohoto kurzu byla do angličtiny přeložena metodika sloužící k určení nebezpečných vlastností látek neznámého složení (tzv. SOUL), která byla vyvinuta v Institutu. K provedení testů v soupravě SOUL postačují široce dostupné pomůcky, proto se tato souprava stává žádoucí i v ostatních evropských zemích. Eminentní zájem o přístrojové vybavení výjezdové laboratoře projevil i zástupce OPCW, který byl rovněž účastníkem kurzu a v jehož kompetenci je zajištění chemické bezpečnosti prostřednictvím přenosných chemických laboratoř.

Pozornost vyvolala také přednáška na téma ochranné oděvy a pomůcky, a to zvláště v oblasti dětských vaků a filtroventilačních jednotek, které byly účastníkům k dispozici ve formě

expozice. Účastníci tohoto kurzu jsou zkušenými experty v oblasti protichemické ochrany, a tak nepřekvapila rozsáhlá diskuze na téma řízení zásahu na místě havárie s únikem nebezpečné látky. Byla diskutována zejména role jednotlivých složek IZS a funkčnost systému jakožto celku, jelikož tento systém byl většině účastníků zcela neznámý.

Nad rámec zadaných přednášek pracovníci Institutu prezentovali také své výzkumné aktivity a jejich výsledky.

■ Závěr

Nenadálá událost s únikem nebezpečné chemické látky se sice může uskutečnit na území jednoho státu, ale svým rozsahem a ohrožujícími účinky může přerůst do mezinárodního měřítká. Je nutné sjednocovat metodiku postupu při řešení události s únikem chemické látky, pravidelně se vzdělávat a informovat o nových postupech, přístrojovém vybavení, metodikách. K tomuto účelu slouží kurzy pořádané pod hlavičkou mezinárodních organizací OPCW a NATO, ve kterých lektori Institutu mají již svoji tradiční a nezastupitelnou roli (Institut byl v letošním roce oceněn delegátem OPCW plakétou za 15letou spolupráci, čímž se stal v rámci OPCW nejdéle spolupracující organizací).

Kurzy pořádané v Institutu jsou každoročně hodnoceny velmi pozitivně jak ze strany účastníků, tak pořádatelů organizací. Hlavním přínosem pro Institut a celý Hasičský záchranný sbor ČR je skutečnost, že znalosti získané v České republice se prostřednictvím absolventů kurzů dále šíří do jejich domovských zemí, a tak v konečném důsledku přispívají ke zvýšení celosvětové chemické bezpečnosti.

pplk. Ing. Ladislava NAVRÁTILOVÁ,
Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autorky

**STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům

vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

ÉKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ • EFEKTIVNÍ

BESYCO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Materiál humanitární pomoci HZS Moravskoslezského kraje

Pro organizování a koordinování humanitární pomoci při řešení mimořádných událostí a krizových situací využívá Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje také skladovaný materiál humanitární pomoci, který doplňuje především formou bezúplatného převodu nepotřebného majetku od právnických osob a v letošním roce i o padělků ošacení, které zabavila Celní správa České republiky.

Historie

HZS Moravskoslezského kraje (dále jen „HZS kraje“) převzal v roce 2001 při delimitaci civilní ochrany k HZS ČR do svých skladů materiál humanitární pomoci, který pořizovaly bývalé okresní úřady. V průběhu dalšího období byl HZS kraje nabízen ostatní materiál civilní ochrany od různých právnických osob. Při realizaci opatření nouzového přežití obyvatelstva v působnosti HZS ČR (Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 10/2010, dále jen „Pokyn GR HZS ČR“), tedy po zkompletování souprav materiálu humanitární pomoci k okamžitému a následnému použití, zbylo v kraji ještě značné množství materiálu, který byl vyčleněn pro zabezpečení humanitární pomoci. V takto získaném materiálu však citelně chybělo kvalitní náhradní oblečení pro dospělé i děti pro případ nouzového přežití. Jednou z možností doplnění tohoto sortimentu bylo získání zabaveného zboží, u něhož bylo celními úřady vysloveno propadnutí nebo zabránění věci při provádění dozoru v rámci dohledu nad ochranou spotřebitele v souladu se zákonem č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Z toho důvodu byla zahájena jednání s Celním ředitelstvím Ostrava, které přislíbilo pomoc a podporu při doplňování tohoto materiálu. Bylo nutné vyřešit otázku úpravy zabaveného zboží pro jeho využití k humanitárním účelům a následný převod do majetku HZS kraje. Jelikož ustanovení § 14b odst. 2 zákona č. 191/1999 Sb. přesně vyjmenovává organizace, které mohou být příjemcem upravených padělků, a HZS ČR mezi nimi uveden není, byl požádán o pomoc Oblastní spolek Českého červeného kříže Ostrava (dále jen „ČČK Ostrava“). Úprava oděvů v rozsahu odstranění ochranných prvků porušujících práva duševního vlastnictví a jeho označení nápisem „Humanita“ byla dohodnuta Celním úřadem Ostrava s Věznici Heřmanice. Po úvodních jednáních HZS kraje s Celním ředitelstvím Ostrava, Celním úřadem Ostrava, ČČK Ostrava a Vězeňskou službou ČR, Věznici Heřmanice bylo dohodnuto, že se všichni budou aktivně podílet na zabezpečení ošacení pro humanitární účely. Ve Věznici Heřmanice byly vytvořeny podmínky v podobě nákupu šicích strojů, zabezpečení dílny a skladovacích prostor pro návoz padělků a dočasného skladování upravených oděvních součástí.

Současnost

Zmiňovaná jednání proběhla koncem roku 2010 s tím, že Celní úřad Ostrava předložil seznam skladovaného materiálu a na základě výběru HZS kraje zajistil vzorky osmi druhů oděvních součástí, u kterých byly cestou HZS kraje a ČČK Ostrava odstraňovány ochranné známky. Celý postup byl zdokumentován a fotodokumentace s upravenými oděvy předána Celnímu úřadu Ostrava, který zajistil schválení těchto postupů u vlastníků ochranných známek a postup odstraňování ochranných známek projednal s Věznici Heřmanice. Aby mohly být konkretizovány požadavky a stanoveno potřebné množství oděvních součástí k doplnění materiálu humanitární pomoci HZS kraje, bylo nutné stanovit optimální „normu“ obsahující základní skupiny materiálu a optimální počty k zabezpečení potřeb u územních odborů HZS kraje.

Byla proto vytvořena „norma humanitárního materiálu územního odboru HZS kraje“ obsahující základní skupiny materiálu jako je pracovní ošacení, pracovní materiál, ošacení pro dospělé a děti, ubytovací a stravovací materiál, hygienické potřeby a materiál protipovodňové ochrany s důrazem na zabezpečení náhradního oblečení pro nouzové přežití obyvatelstva. Norma obsahuje množství materiálu nad rámec vymezený Pokynem GR HZS ČR. V průběhu minulých let byl tento materiál humanitární pomoci vyžadován a vydáván ze skladů HZS kraje při povodních a jiných mimořádných událostech a z toho důvodu vzešla i potřeba jej stále doplňovat.

Doplňování normy materiálu upravenými padělků se týká především náhradního oblečení pro nouzové přežití. Tento materiál obsahuje sady ošacení pro 500 mužů, 500 žen a 200 dětí pro každý okres. Součástí každého setu je spodní prádlo, nátlčník nebo tlítko, košile nebo triko, tepláky nebo kalhoty, ponožky, svetr nebo bunda a boty. Sady budou v zimním období doplněny o zimní bundy, čepice a oteplené kalhoty pro děti. Další skupinou k doplňování upravenými padělků jsou pracovní oděvy v rozsahu pro 200 osob na každý okres. Souprava obsahuje gumové holínky, blůzu, kalhoty, košili, ponožky, pracovní rukavice, gumové rukavice a čepici. K setu materiálu patří plášť do deště a pracovní boty pro 100 osob.

V polovině listopadu 2011 byla na základě rozhodnutí převezena první část

2000 ks padělků ze skladu Celního úřadu Ústí nad Orlicí do Věznice Heřmanice, kde bylo zahájeno odstraňování ochranných známek a provádění dalších úprav na padělcích v souladu se zpracovanou dokumentací a současně bylo provedeno označení jednotlivých oděvních součástí nápisem „Humanita“ v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o opatřeních. Úpravy oděvních součástí ve věznici byly dokončeny začátkem měsíce března 2012 a současně bylo cestou HZS kraje navezeno k úpravě dalších 2500 ks oděvních součástí. Třetí etapa návozu se uskutečnila koncem měsíce dubna. V rámci spolupráce všech čtyř složek tak bude v roce 2012 upraveno celkem 12 000 ks padělaných výrobků.

Po kontrolách upraveného zboží, provedených Celním úřadem Ostrava, bylo podle zákona o opatřeních vydáno Celním ředitelstvím v Hradci Králové rozhodnutí o uvolnění zboží do volného oběhu. Na základě tohoto rozhodnutí dojde k podepsání darovací smlouvy mezi ČČK Ostrava a HZS kraje a převedený materiál bude uložen k využití ve skladech územních odborů HZS MSK. Předmětem smlouvy je bezúplatný převod materiálu humanitární pomoci do vlastnictví HZS kraje, který jej v případě potřeby použije pro humanitární účely, tedy k zajištění základních potřeb obyvatelstva, které se ocitlo v tíživé životní situaci, případně bylo postiženo mimořádnou událostí nebo krizovou situací.

Závěr

Výše uvedeným způsobem lze bezúplatně získat nové ošacení jak pro doplnění normy, tak pro zkvalitnění souprav materiálu humanitární pomoci k okamžitému a následnému použití, ve kterých je nyní převážně vojenský materiál získaný bezúplatným převodem nepotřebného majetku ze zásob Armády ČR. Je však potřeba zdůraznit, že postup popsáný v příspěvku je poměrně zdlouhavý a zejména vyžaduje ochotu ke spolupráci všech zainteresovaných subjektů. Doba od úvodních jednání partnerů po navezení upraveného zboží do skladu HZS kraje přesáhla jeden rok, nicméně tuto možnost získání náhradního oblečení pro nouzové přežití obyvatelstva bude HZS kraje realizovat i v následujícím období až do naplnění vytvořené normy materiálu.

**Ing. Josef BRETTSCHEIDER,
Ing. Tomáš KOVAL,**
HZS Moravskoslezského kraje

Nebezpečné nákazy hospodářských zvířat

Výskyt ohnisek některých nebezpečných nákaz hospodářských zvířat (ptačí chřipka, slintavka a kulhavka, klasický mor prasat a některé další) může mít značný ekonomický i sociální dopad.

Tyto nákazy se ve světě běžně vyskytují (např. v r. 2011 bylo evidováno v Evropě 1682 ohnisek slintavky a kulhavky, pět ohnisek klasického moru u domácích prasat, 65 ohnisek ptačí chřipky). Riziko jejich zavlečení na území ČR je poměrně vysoké vzhledem ke globalizaci světového obchodu jak s živými zvířaty, tak i s produkty živočišného původu, ilegálnímu obchodu s veterinárním zbožím i značnému turistickému ruchu.

Dozorová činnost v oblasti zdraví zvířat je proto velmi důležitou aktivitou vyžadující spolupráci mezi chovateli, soukromými veterinárními lékaři a státní veterinární správou.

Povinnosti vyplývající z legislativy

Jedním z významných ustanovení vyplývajících z české veterinární legislativy je i povinnost chovatelů, soukromých veterinárních lékařů a dalších osob, které přicházejí do styku se zvířaty, živočišnými produkty nebo jejich vzorky a které vzhledem ke svému povolání, kvalifikaci a zkušenostem mohou rozpoznat příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné na člověka, neprodleně uvědomit krajskou veterinární správu nebo zajistit její uvědomění o tomto podezření (§ 11 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů).

Příslušná krajská veterinární správa pak zajistí další činnosti směřující k potvrzení nákazy nebo k jejímu vyloučení. Informace o podezření a potvrzených ohniscích nebezpečných nákaz a veškerá dokumentace týkající aktivit v podezřelém hospodářství a v ohnisku (ohniscích)

jsou vkládány do Informačního systému Státní veterinární správy (SVS).

V příloze 2 veterinárního zákona je uveden seznam nákaz a nemocí, které jsou přenosné ze zvířat na člověka a které jsou považovány za nebezpečné, a jejich původců.

V roce 2011 byla nákazová situace v ČR v případě nákaz, které jsou podle veterinárního zákona považovány za nebezpečné, velmi uspokojivá. Nezbytnými předpoklady příznivé nákazové situace v ČR jsou především:

- kvalitní a erudovaný veterinární dozor,
- dobrá spolupráce mezi veterinární správou a chovateli,
- odpovídající biobezpečnostní opatření ve většině hospodářství,
- schopnost veterinární správy prostředně reagovat na výskyt ohniska (ohnisek) nebezpečné nákazy odpovídajícími opatřeními,
- fungující systém rychlého varování,
- spolupráce se složkami IZS.

Při výskytu ohnisek některých nebezpečných nákaz je vzhledem k rizikům rychlého šíření nákazy, vysokých ekonomických ztrát a případně i ohrožení zdraví člověka nutné provést depulaci postiženého hospodářství nebo jeho části. SVS má k dispozici dvě pohotovostní střediska pro mimořádné situace (PSMS) s kompetencí zásahu na celém území ČR, která jsou personálně, odborně i technicky plně vybavena k provedení utracení všech vnímavých druhů zvířat v ohnisku nákazy tak, aby byla splněna všechna ustanovení zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

Například v roce 2010 muselo být utraceno téměř 100 000 kusů drůbeže

(nosnice), 500 000 pstruhů a 7100 kaprů a v roce 2011 bylo provedeno z nákazových důvodů utracení 5000 kusů drůbeže (nosnice, krůty) a 250 generačních ryb (pstruh duhový).

Příprava na řešení mimořádných situací

V rámci příprav na řešení mimořádných situací vzniklých v souvislosti s výskytem nebezpečné nákazy, organizuje SVS pravidelná cvičení, v řadě případů ve spolupráci s HZS ČR. Jedná se především o využití techniky k desinfekci osob a techniky, odzkoušení některých alternativních metod utracení zvířat, způsoby komunikace v rámci krizového štábu, zabezpečování kontaktů s obcemi postiženými mimořádnými opatřeními nařízenými v souvislosti s potvrzením nebezpečné nákazy apod.

Vzhledem k současné, výjimečně příznivé nákazové situaci, prozatím poslední společný zásah složek IZS k řešení mimořádné události způsobené nebezpečnou nákazou byl v únoru roku 2009 v Jihomoravském kraji v hospodářství Rybářství Hodonín, kde byla potvrzena nákaza nízcepatogenní ptačí chřipkou v chovu husí. Při likvidaci tohoto ohniska byly využity síly a prostředky Záchraného útvaru HZS ČR. Utraceno muselo být 679 hus, 7523 násadových vajec a 1450 kg krmiva.

Významnou aktivitou v oblasti součinnosti při řešení ohnisek ptačí chřipky bylo vytvoření typové činnosti složek IZS při společném zásahu „Chřipka ptáku“, která byla vydána v dubnu 2011.

MVDr. Petr KUČÍNSKÝ
Státní veterinární správa,
foto archiv autora

Krizový management v teorii a praxi

Ochrana životních podmínek obyvatelstva byla hlavním tématem 7. ročníku mezinárodní konference Crisis management, která se uskutečnila ve dnech 13. a 14. června letošního roku v konferenčních prostorách areálu Veletrhů Brno.

Konferenci uspořádala Vysoká škola Karla Engliš, a.s., ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. Jednáni probíhala ve čtyřech sekcích: Bezpečnostní výzkum, Příprava a vzdělávání osob, Zabezpečování života na Zemi, Ochrana obyvatelstva.

V úvodním vystoupení pověřený rektor Vysoké školy Karla Engliš, a.s., prof. Ing. Jaroslav Komárek, CSc., přiblížil vztah analyzovaných témat k oborům akreditovaným ve studijním programu Bezpečnostně právní studia a upozornil na význam sekuritologie - vědní disciplíny, jejímž předmětem je právě bezpečnostní realita. Na jeho vystoupení navázal náměstek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloš Svoboda. Zaměřil se na analýzu Bezpečnostní strategie České republiky za období jednoho roku od jejího přijetí a zmínil specifika rozpočtového rámce na období let 2013 až 2015. „Hledány jsou cesty, které umožní co nejefektivněji deficity ve zdrojích promítnout do činnosti výkonných složek HZS ČR, Policie ČR, zdravotnické záchranné služby, ale i Armády ČR,“ uvedl. Na závěr upozornil na nezastupitelnou roli bezpečnostního výzkumu, který je v současnosti institucionalizován a dostatečně finančně zabezpečen.

Bezpečnostní výzkum

Trvale udržitelný rozvoj společnosti není možný bez rozvoje oblasti výzkumu a vývoje a jejich funkcí ve vnitřních i mezinárodních souvislostech. „V globálním kontextu musí být kladen důraz i na hrozby teroristických útoků a s nimi související ochranu kritických infrastruktur, energetickou bezpečnost a potlačování organizovaného zločinu,“ uvedl plk. Ing. Jarmil Valášek, Ph.D., z Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Nezbytné je rovněž adaptovat bezpečnostní systém České republiky na zvládání dalších krizových situací, jako jsou živelní pohromy nebo havárie. Současně je zapotřebí akcentovat možnosti aktivní spolupráce vyplývající z členství v mezinárodních organizacích a strukturách.

Ing. Jana Gebhartová z Cityplan, spol. s r.o., prezentovala výsledky projektu řešeného v programu „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010-2015“ (BV II/1 - VZ) „Posuzování bezpečnosti prvků kritické infrastruktury a alternativní zabezpečení obcí pitnou vodou při vzniku živelních

pohrom a rozsáhlých provozních havárií“, jehož cílem je minimalizace rizik a zvýšení bezpečnosti celé vodohospodářské soustavy. Společně s identifikací nebezpečí a kvantifikováním rizik se podařilo stanovit „Achillovy paty“ systému zásobování pitnou vodou a sestavit seznam kritických prvků jako vstupní informace pro zvýšení odolnosti vodohospodářské kritické infrastruktury.

Mimořádné situace neznají hranic a proto je při jejich řešení v příhraničních oblastech nezbytná úzká součinnost a spolupráce. V otázkách týkajících se mezistátní součinnosti v oblasti krizového řízení a IZS je aktuálně realizován projekt PORTÁL, se kterým seznámil Mgr. Ing. Vladimír Klaban, z Akademie, o.p.s. Projekt je zaměřen na podporu krizového řízení při mezinárodní součinnosti a řešení v rámci programu Evropské unie „Cíl 3/Ziel 3“ mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko.

Vzdělávání

Zástupci vysokých škol prezentovali studijní programy a obory zaměřené na oblast ochrany obyvatelstva a krizového řízení a poukázali na specifika přípravy bezpečnostních manažerů.

Na aktuální vzdělávací potřeby bezpečnostního managementu se ve svém příspěvku zaměřil Dr. Ján Šugár, CSc., z Policejní akademie ČR. Seznámil s výsledky dotazníkového šetření realizovaného na podzim loňského roku mezi posluchači kombinovaného studia Policejní akademie ČR. Tyto výsledky naznačily, že dotázaní bezpečnostní manažeři za nejaktuálnější vzdělávací potřeby považují získání znalostí zejména z oborů psychologie a profesní etiky, informatiky, trestního práva a managementu. Za okrajové naopak považují především znalosti z politiky a sociologie, ochrany kritické infrastruktury, životního prostředí, specifík nebezpečných látek a teorie práva a státovědy. Získané výstupy zároveň ukazují, jakým

směrem by se měla ubírat další příprava bezpečnostního managementu.

O aktuálních problémech a potřebách souvisejících s výukou v oblasti nebezpečných látek a zvláště radioaktivních látek informoval Ing. Lubomír Polívka z Policejní akademie ČR. Připomněl, že výuka na školách v této oblasti není dostatečná a že ani na vysokých školách studenti nezískávají dostatek informací o nebezpečích, která jsou s těmito látkami spojena. Poukázal na význam kurzů a školení, jež kompenzují tyto nedostatky a přístupnou formou poskytují potřebné informace jak pracovníkům, kteří mohou potenciálně s těmito látkami přijít do styku, tak i široké veřejnosti.

Specifika zájmu pracující populace o ochranu obyvatelstva analyzoval ředitel Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč doc. Ing. Josef Janošec, CSc. Uvedl, že směr vzdělávání v této oblasti bude zřejmě představovat řešení, které lze pojmenovat jako „vzdělávací mix“ založený na využití všech možných nástrojů, které ovlivňují populaci aktivního věku.

Místo a úlohu HZS ČR v oblasti preventivně výchovné činnosti a vzdělávání obyvatelstva vymezil kpt. Mgr. Jaromír Šiman z MV-generálního ředitelství HZS ČR. Uvedl, že MV-generální ředitelství HZS ČR usiluje o maximální využití vhodných forem k informování všech skupin obyvatelstva o možných mimořádných událostech a správných postupech v případě ohrožení, avšak ani přes kvalitativní posun ve vnímání této problematiky není situace zcela odpovídající těmto snahám. Intenzivně a se zpětnou vazbou dochází k úpravě rámcových vzdělávacích programů a ke zdokonalování projektů („Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“, „Vaše cesty k bezpečí“, „Záchranný kruh“).

S využitím analýzy rizik k rozvoji preventivních projektů v oblasti ochrany obyvatelstva a požární ochrany seznámila kpt. Ing. Danuše Kratochvílová

z HZS Moravskoslezského kraje. HZS Moravskoslezského kraje realizuje již od roku 2005 na území kraje projekt „Hasič CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“ určený především dětem základních škol. V současné době je připravována profilace projektu s vazbou na dominantní rizika vyskytující se v Moravskoslezském kraji. S využitím analýzy rizik byla tato rizika vytipována, selektována a s ohledem na jejich význam a z pohledu řešení problematiky byla zvolena nejvýznamnější z nich, a to únik nebezpečné látky a povodně. Součástí nové aktivity je rovněž vytvoření systému poskytování informací školským zařízením v zónách ohrožení se zaměřením na možná rizika a žádoucí chování obyvatel.

Management rizika

Na posuzování rizika ve společnosti se zaměřil **doc. Ing. Rudolf Horák, CSc.**, z Vysoké školy Karla Engliš, a.s. Ve svém příspěvku se zabýval problematikou globalizace, která může mít různorodý vliv na bezpečnost ve světě. Poukázal na důsledky globalizace informačních systémů a technologií, které způsobují současně nárůst jejich zranitelnosti. Poznamenal, že rizika a hrozby se budou projevovat ve světovém a evropském kontextu vždy společně s riziky politické a ekonomické migrace. Průvodním jevem může být například sociální propad imigrační komunity a nárůst kriminality.

Problematicke odolnosti kritické infrastruktury (KI) se věnoval **pplk. Ing. Mgr. Rostislav Richter** z Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Popsal možnosti udržení kontinuity dodávek základních druhů služeb, energií, zboží, apod. V daném kontextu lze odolnost KI pojímat jako schopnost redukovat rozsah a čas dopadů mimořádné události, přičemž efektivita odolnosti KI nebo firem spočívá v jejich schopnosti anticipovat, absorbovat a adaptovat se na základě rychlé obnovy z mimořádných událostí. Ochrana a odolnost kritické infrastruktury nejsou protichůdné koncepty, ale představují doplňující se a nezbytné prvky řízení rizika.

Ing. Stanislava Strelcová, Ph.D., ze Žilinské univerzity, poukázala na vlivy lidského faktoru na technologické procesy. Prezentovala metody měření jeho spolehlivosti (THERP, HEART, TESEO). Konstatovala, že není možné zpracovat univerzální model lidského chování k odhalení faktorů způsobujících jeho selhávání v technologických procesech. Právě proto by měl management každého podniku ovládat metody hodnocení spolehlivosti svých zaměstnanců a zaměřit se na minimalizaci rizik v pracovním procesu.

Další prezentace byly věnovány například aktuálním trendům a výzvám v oblasti ropné bezpečnosti, využití nástrojů pro monitoring a analýzu CBRN látek, využití informačních systémů a systémů varování obyvatelstva, nebo možnostem psychologické podpory u bezpečnostních složek. Zájem vzbudilo vystoupení zástupce NATO **Khana Jahiera**, který zdůraznil význam NATO při zajišťování bezpečnosti ve světě. Uvedl, že v rámci NATO již působí na 380 odborníků, kteří se ad hoc podílejí na prevenci a řešení následků mimořádných událostí.

Místo a úloha ozbrojených sil

S postavením Armády ČR (AČR) při zajišťování bezpečnosti a ochrany obyvatelstva v České republice seznámil **plk. Ing. Miloslav Lafek** z Ministerstva obrany. Prezentoval příklady z praxe, kdy se AČR jako významný partner integrovaného záchranného systému (IZS) podílí silami a prostředky na základě požadavků oprávněných osob nebo rozhodnutí vlády na zajišťování bezpečnosti při mimořádných a krizových situacích. Úkoly ozbrojených sil České republiky v oblasti ochrany obyvatelstva při řešení nevojenských, krizových a mimořádných událostí a k podpoře civilních orgánů v rámci IZS nebo plnění úkolů Policie ČR jsou vymezeny zejména zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s uvedenými zákony je podepsána Rámcová dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany. Dohoda řeší oblast spolupráce zejména při nasazování sil a prostředků AČR k plnění úkolů IZS a vymezuje spolupráci při přípravě právních předpisů, rozvoji mezinárodních styků, přípravě a provedení cvičení orgánů krizového řízení, při ochraně veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku, ochraně státní hranice, ochraně objektů, migraci osob, bezpečnosti a plynulosti v dopravě, logistické podpoře, spolupráci speciálních jednotek a v boji proti terorismu. V návaznosti na tuto dohodu jsou dále uzavřeny Realizační dohoda mezi Policií České republiky a Armádou České republiky a Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi Ministerstvem vnitra-generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky a Ministerstvem obrany-generálním štábem Armády České republiky.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto autor

V centru pozornosti zabezpečení budov

Pražské Výstaviště hostilo ve dnech 5. až 7. června letošního roku 19. ročník mezinárodního veletrhu Pragoalarm/Pragosec 2012. Veletrh umožnil firmám představit novinky, produkty a služby v oboru zabezpečovací techniky a požární ochrany. Na výstavní ploše se prezentovalo celkem 64 vystavovatelů.

Letošní veletrh svým zaměřením na problematiku zabezpečení budov oslovil i odborníky z řad stavbařů a projektantů. Preventivní projekty zaměřené na bezpečí občanů a zkušenosti z oblasti požární ochrany prezentovali také odborníci z rezortu Ministerstva vnitra.

Expozice Ministerstva vnitra

Prezentaci rezortu zajistil jeho odbor prevence kriminality. Poradenství a informační panely v expozici byly zaměřeny na vybraná aktuální a diskutovaná témata: zabezpečení majetku, zásady bezpečného chování, informace o certifikované technice. Kromě již probíhajícího preventivního projektu „Bezpečná lokalita – bezpečné bydlení“ byl představen projekt Cechu mechanických zámkových systémů „Bezpečná země“, nad

kterým převzal záštitu odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. „Cílem je informovat v co nejširším měřítku o způsobech zabezpečení osob a majetku prostřednictvím mechanických zábranných a zámkových systémů. Je to také jedno z nejlépejších technických zabezpečení obytných objektů,“ upřesnila ředitelka odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra Mgr. Jitka Gjuríčová. Po celé tři dny konání veletrhu byly pro návštěvníky připraveny informační materiály – letáčky, publikace s preventivní tematikou a odborné časopisy.

Prezentace firem

Zájem odborné veřejnosti vzbudily novinky v oblasti požární bezpečnosti objektů a technologií a věcných prostředků požární ochrany. Hasicí systémy Sinorix™ vystavila Siemens, s.r.o. V řadě výrobků dominovaly mlhový systém Sinorix™ H₂O Gas (kombinace plynu a vodní mlhy) a mlhový systém Sinorix™ H₂O Jet (vodní mlha s přesně definovanou velikostí kapky). Zahas, spol. s r.o., prezentovala kompletní hasicí systém FirePro, zásahové vybavení, hydraulickou vyprošovací

techniku a protipovodňová zařízení, ale také ochranné prostředky a zásahové oděvy, které bylo možné si vyzkoušet. Bezpečnostní a protipožární systémy vystavili tradiční výrobci (Jablotron Alarms, a.s., Euroalarm, spol. s r.o., Viakom CZ, s.r.o., Atis Group, s.r.o., Haidy, a.s., Siemens, s.r.o.). Zvýšený zájem návštěvníků vzbudila prezentace mechanických zámkových prostředků a zábranných prostředků (Tokoz, a.s., Sherlock, s.r.o., Assa Abloy Czech & Slovakia, s.r.o.). Své zastoupení na veletrhu měly Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Profesní komora požární ochrany a Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm (AGA). Informace o možnostech zabezpečení a ucelený přehled produktů, služeb a řešení na českém trhu poskytovalo Poradenské centrum.

Doprovodný program

Součástí veletrhu byly již tradičně odborné diskuse. Do přednáškových sálů se přesunula debata odborníků o aktuálních trendech v oblasti požární ochrany a komplexního řešení zabezpečení bytových domů a kancelářských budov.

Požární ochrana budov

Seminář pod záštitou MV-generálního ředitelství HZS ČR nabídl diskusi k novým požadavkům v požární ochraně, které si vyžadují současná bezpečnostní rizika. Na semináři vystoupili mimo jiné zástupci Profesní komory požární ochrany, Národního památkového ústavu a MV-generálního ředitelství HZS ČR. Plk. Ing. Zdeněk Hošek z MV-generálního ředitelství HZS ČR informoval o vývoji legislativy a předpisů ve vztahu k ochraně historických památek, včetně způsobů požárního zabezpečení těchto objektů. Zaujaly ukázky zabezpečení objektů Pražského hradu, zejména sprinklerové ochrany Katedrály sv. Víta (nezavodněné požární potrubí instalované do nejvyšších pater, sprinklery a požární hlásiče s přepětovou anodou). Závěrečná diskuse poskytla možnost vyměnit si zkušenosti z aplikace nových předpisů v oblasti požární ochrany pro rok 2012.

Technická podpora zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatel na úrovni obcí

Workshop uspořádala Fakulta aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati pro cílovou skupinu pracovníků bezpečnostních a krizových orgánů měst a obcí a zástupce společností z oblasti projektování a instalace bezpečnostních technologií. S vývojem systémů varování a informování seznámil pplk. Ing. Pavel Musil z MV-generálního ředitelství HZS ČR. JUDr. Tomáš Koniček z odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra se zaměřil na možnosti řešení kriminality na úrovni měst a obcí z pohledu využití technických prostředků. Diskutovány byly především způsoby zvyšování spolehlivosti a účinnosti kamerových systémů, společným jmenovatelem se stalo hledání úspor v oblasti řešení bezpečnosti.

Moderní bezpečnostní řešení vám ušetří

Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm (AGA) připravila konferenci s cílem věnovat se novým trendům v oblasti bezpečnosti a nevynechat ani téma korupce a efektivních úspor při zadávání výběrových řízení. V kritické diskusi vystoupili zástupci Národního bezpečnostního úřadu, Úřadu pro ochranu osobních údajů, Cechu EPS, AGA a městských policíí.

Další odborná setkání byla zaměřena například na oblast didaktiky bezpečnostní problematiky (studium bezpečnostních oborů), certifikace zábranných prostředků nebo oblast rozvoje zabezpečení inteligentních budov.

Ukázky zásahové činnosti

Nejpřitažlivější částí doprovodného programu, zvláště pro dětské návštěvníky, byla prezentace činnosti složek

integrovaného záchranného systému na venkovní ploše před Průmyslovým palácem. Diváci měli možnost shlédnout požární útok nebo záchranu osob z havarovaného automobilu, které připravili příslušníci HZS hl. m. Prahy. Městská policie hl. m. Prahy předvedla ukázky výcviku služebních psů, výcviku bojových sportů i zadržení nebezpečného pachatele. Magnetem byla prezentace historické koňské záprahové stříkačky RA Smekal z roku 1883 v akci s obsluhou v dobových uniformách, kterou zorganizovalo Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Oceněné exponáty

Cenu Grand Prix za nejlepší exponát veletrhu Pragoalarm/Pragosec 2012 převzala společnost Jablotron Alarms, a.s., za exponát Zabezpečovací systém – Jablotron 100 (jednoduchý systém ovládání s možností variabilního využití sběrných a bezdrátových systémových prvků). Zvláštní ocenění získala společnost Siemens, s.r.o., za produkt Heart Beat Detector (systém detekce osob skrytých v nákladních automobilech a přepravních kontejnerech).

Méně výrobců a dodavatelů

Je určitě škoda, že velmi dobře organizačně a obsahově připravený veletrh však ani letos mnohé tuzemské a zahraniční výrobce a dodavatele k účasti nepřilákal. S tímto trendem se však setkávají všichni domácí organizátoři veletrhů. Nemalou roli zde určitě sehrává složitá ekonomická situace. Bohužel také komerční zájem a rivalita organizátorů a z nich vyplývající neochota prodloužit periodicitu konání nebo alespoň koordinovat termíny pořádání veletrhů a výstav obdobného zaměření.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
foto Milan VÁVRŮ,
František ŠPAČEK a autor

Šedesát let profesionálních hasičů v Kladně

Ve dnech 4. a 5. května letošního roku si kladenská stanice HZS Středočeského kraje připomněla šedesáté výročí vzniku profesionální požární jednotky v Kladně.

Dne 4. května se konalo slavnostní shromáždění současných a bývalých příslušníků a pozvaných hostů - zástupců složek integrovaného záchranného systému, představitelů veřejné správy a vedení HZS kraje. V jeho úvodu ředitel HZS Středočeského kraje plk. Ing. Miloslav Svatoš připomenul zásadní mezníky uplynulých šesti dekád života útvaru a vyjádřil naději, že i v nadcházejícím období, charakteristickém ekonomickými problémy, si kladenští hasiči dokážou i nadále zachovat punc skutečných profesionálů.

V následném vystoupení čtyř významných hostů (shodou okolností bývalých příslušníků kladenského požárního útvaru) mimo jiné zazněly neformálně vzpomínky na jejich dřívější „hasičské“ působení, na něž vzpomínali jako na výbornou školu života. Náместek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloš Svoboda působil v Kladně v letech 1982 až 1999 převážně v oblasti požární prevence. Ministr zemědělství Ing. Petr Bendl na přelomu 80. a 90. let byl v Kladně hasičem a následně velitelem družstva. Ing. Marcel Hrabě,

náместek hejtmána Středočeského kraje a Ing. Miroslav Bernásek, náместek primátora města Kladna, pracovali společně v nově vytvářeném oddělení ASŘ (automatizované systémy řízení).

Z bývalých příslušníků vystoupili Jan Žizka, bývalý dlouholetý ředitel HZS kraje a nejstarší pamětník, jednaosmdesátiletý Josef Šrankota. Z úst prvního řečníka zazněla připravenost být nadále nápomocný v současné složité situaci a nepřímo též obavy o další směřování profesionální požární ochrany, které se aktivně věnuje od roku 1965. Oproti tomu vystoupení bývalého velitele směny, který ve výjezdu působil od roku 1959 až do odchodu do důchodu, bylo plné úsměvných vzpomínek a humorných porovnání.

Na závěr slavnostního shromáždění brig. gen. Ing. Miloš Svoboda předal vybraným příslušníkům medaile HZS ČR Za věrnost.

Součástí dvoudenních oslav byly, kromě dnů otevřených dveří na kladenské stanici, ukázky činnosti lezecké skupiny a výstava dříve používané techniky, kdy vždy jeden automobil byl charakteristickým představitelem jednoho desetiletí. Vnitřní prostory tzv. malých garáží byly upraveny jako výstavní místnost s expozicí připomínající minulost. Vedle ukázky dříve používaných

technických prostředků a vybavení zde byla expozice s historickými fotografiemi, představující jednotlivé dílčí úseky života požárního útvaru v proměnách času.

I díky hezkému počasí, které provázelo převážnou část dvoudenní akce, přišly stovky dětí i dospělých, a pro mnoho z nich to byla první možnost si vše zblízka prohlédnout. Za hladký průběh ukávek současné požární techniky a činnosti lezecké skupiny patří velké poděkování příslušníkům obou služebních směn, pod vedením Jiřího Berce a zastupujícího Vladimíra Pavláta.

Pro úplnost ještě zbývá dodat, že k 60. výročí byl vydán i almanach, který poněkud netradičním způsobem vyjadřuje stručně charakteristiku jednotlivých desetiletí.

Od vzniku k dnešku

Obdobně jako v celé republice, i v Kladně pocházeli profesionální hasiči z členské základny dobrovolného hasičstva, které zde působilo od roku 1876. Vznik profesionálního sboru požárníků z povolání časově spadá do počátku roku 1952, mezi zakládající členy patřili z řad dobrovolníků především Jaroslav Sachr, Václav Vlček, Jiří Pošta a Bohumír Kolář. Zmíněný Václav Vlček se stal v roce 1952 prvním velitelem profesionálního

Velký požár kladenského mlýna (areál pekáren) – březen 1970

požárního útvaru a právě on se stal oním pomyslným „můstkem“ v procesu přerodu zajištění požární bezpečnosti Kladna z původní dobrovolné formy na vyšší, profesionální úroveň. Počet hasičů z povolání v prvním roce dosáhl 19 osob, v roce 1955 to bylo již 30 osob, z toho čtyři ženy. V dalším období se počet požárních útvarů ustálil mezi 34 až 36.

V počátcích měli profesionálové k dispozici techniku z předválečného období nebo ze 2. světové války (Opel, Mercedes, Laurin a Klement). Významným „pomocníkem“ získaným po vzniku útvaru byla svépomocí postavená automobilová stříkačka cisternová „ASC 24“ na německém podvozku Henschel s čerpadlem o výkonu 2400 litrů za minutu a nádrží na 4500 litrů vody. Současně však již v prvních letech existence útvaru byla dodávána nová technika na podvozcích Praga RN a Tatra 805.

V polovině ledna 1956 se stal velitelem útvaru Jaroslav Hamouz, který do Kladna přešel z okresní inspekce Státního požárního dozoru Kralupy nad Vltavou a velitelskou funkci vykonával až do odchodu do důchodu 31. prosince 1972.

Od šedesátých let jsou v činnosti kladenských požárníků zřetelné trendy postupných a svépomocných úprav jak stanice, tak techniky, od března 1970 tak například sloužila první moderní ohlašovna požárů.

Od 1. března 1973, po původním pověření, byl do funkce velitele útvaru jmenován Jan Žížka, s jehož jménem je spjata několik nadčasových opatření a rozhodnutí.

Především šlo o myšlenku svépomocného zlepšování podmínek ke službě rekonstrukcí původních nevyhovujících objektů. Od roku 1975 do roku

Požární technika na dvoře kladenské stanice v padesátých letech

Mezníky historie útvaru

- leden 1952 – vznik Požárního sboru z povolání Kladno
- 1. 5. 1966 – vznik Krajského veřejného požárního útvaru – oddíl Kladno
- 1. 6. 1970 – vznik stanice Slaný
- 1. 1. 1982 – zkušební spojení „prevence“ a „represe“ pod jednotné řízení
- 1. 7. 1986 – vznik okresní správy a okresního útvaru Sboru PO Kladno
- 1. 1. 1988 – vznik Krajského útvaru Sboru požární ochrany S KNV
- 1. 1. 1991 – vznik příspěvkové organizace s názvem „Správa a útvar Sboru požární ochrany Kladno“
- 1. 1. 1995 – vznik příspěvkové organizace s názvem „Hasičský záchranný sbor okresu Kladno“
- červen 1995 – otevření stanice Stochov
- 1. 1. 2001 – vznik Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje se sídlem v Kladně (organizační složka státu)

1995 tak byly postupně a převážně brigádnicky vybudovány čtyři objekty – školicí středisko Roučmířův mlýn a tři stanice (Kladno, Slaný a Stochov).

Dnem 1. ledna 1982 byl zahájen experiment s jednotným řízením tehdejší státní veřejné požární ochrany (prevence – okresních inspekci požární ochrany ONV, i tzv. represe – veřejného požárního útvaru), a to s cílem zjednodušit a z hospodárnit řízení obou blízkých složek požární ochrany. V praxi byla

zvolena forma pověření velitele útvaru mjr. Jana Žížky též výkonem neobsazené funkce náčelníka OIPO ONV Kladno. Zkušenosti z toho nabyté byly později promítnuty i do legislativy upravující postavení správ a útvarů Sboru PO a následně hasičských sborů okresů.

Období 70. a 80. let bylo charakteristické zejména dodávkami moderní požární techniky, včetně její pravidelné obměny. To bylo základem obnovy požární techniky kategorie CAS u vybraných jednotek dobrovolných veřejných požárních sborů okresu Kladno. Od roku 1983 bylo v Kladně rovněž prioritou řídicí a organizační činnosti zavádění výpočetní techniky do běžného života, s prioritním využitím při operačním řízení a jako informační podpory pro vlastní záchrannou činnost. V období 1988 až 1990 v Kladně působil Krajský útvar Sboru PO Středočeského KNV, opět s vyššími požadavky kladenými na výjezdové hasiče.

Počátkem 90. let minulého století bylo úspěšně vyřešeno zvýšení úrovně ochrany tzv. výjezdových hasičů. Standardem se staly nové zásahové oděvy, obuv i přilby, a rovněž moderní dýchací přístroje a spojovací technika. Po vzniku HZS ČR v krajském uspořádání v lednu 2001 se příslušníci stanic územního odboru Kladno podílejí i na řadě akcí, organizovaných HZS kraje (např. Den záchranářů v Poděbradech, obdobné akce v Kolíně a Nymburku, asistence u příležitosti významných státních návštěv nebo zářijové „Čtyři dny se záchranáři“ na výstavišti v Lysé nad Labem).

Od roku 2006 jsou zapojeni do pravidelných služeb vrtulníkové letky na letišti Praha-Ruzyně.

plk. JUDr. Jaroslav MRNKA,
foto archiv HZS Středočeského kraje

PKPO zvolila nové prezídium

V prostorách Břevnovského kláštera v Praze se 22. května 2012 konalo valné shromáždění Profesní komory požární ochrany (PKPO). Členové zvolili 57 platnými hlasy 13 členů prezidia, kteří poté v uzavřeném jednání opětovně zvolili Františka Kregla za prezidenta PKPO.

Shromáždění pozdravil náměstek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloš Svoboda, který uvedl několik číselných údajů týkajících se současného kráceného rozpočtu sboru. „Sbor je nyní vystaven významné existenční zkoušce, kterou musíme zvládnout hledáním úsporných opatření a nových zdrojů, které nebudou z veřejných prostředků. Věřím, že se nám podaří toto nelehké období překlenout, zachovat funkčnost sboru a dále kvalitně zajišťovat bezpečnost obyvatelstva. Ve vztahu k PKPO jsem rád, že se úspěšně rozvíjí spolupráce v oblasti požární ochrany národního kulturního dědictví, v utváření mezinárodní výměny zkušeností i v dalších oblastech.“ Poté významnou spolupráci a aktivní přínos požární ochrany ocenil předáním Plakety HZS ČR Heleně Pekarové, Františku Kreglovi, Vladimíru Raušerovi, Ing. Vilému Stankemu, Ing. Františku Chudějovi a doc. Ing. Václavu Kupílikovi, CSc.

Před účastníky valného shromáždění vystoupil také ředitel odboru prevence MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. Ing. Rudolf Kaiser, který zdůraznil, že je nutné pokračovat ve spolupráci na tvorbě technických norem, kdy jsou vítány připomínky odborníků PKPO. Poznamenal, že některé normy jsou však pro běžnou praxi již příliš složité a k řešení zabezpečovacích systémů bývá volen spíše inženýrský přístup. „Naším cílem je prosadit databanku certifikací z hlediska požární ochrany pro konkrétní stavby, aby po jejich kolaudaci nebylo možné bez nahlášení nic měnit a předpisy byly dodržovány.“

Hodnocení uplynulého období

Prezident PKPO František Krégl informoval, že PKPO v současné době sdružuje 160 fyzických a právnických osob činných v oblasti požární ochrany. Dále prezident představil novou tajemnici komory Ing. Mgr. Jaroslavou Kovaříkovou. PKPO na konci loňského roku uvedla do provozu unikátní systém - Jednotné doklady ke stavbě (JDS) v elektronické verzi. Soubor dokumentů potřebných z hlediska požární bezpečnosti je možné využívat on-line. Ve spolupráci s Českým sdružením pro technická zařízení připravila PKPO publikaci Technická zařízení v budovách.

Dvě osoby byly certifikovány jako technik požárních prostředků a zařízení, pět osob jako kontrolní technik požárních prostředků a zařízení (do budoucna se budou vydávat certifikáty pouze pro specializaci kontrolní technik požárních prostředků a zařízení).

Pozornost vzdělávání

V roce 2011 se uskutečnily semináře **Jednotné doklady ke stavbě z hlediska požární ochrany (PKPO), Přístavby, nástavby a vestavby z požárního hlediska** (ve spolupráci se vzdělávací společností AXIS, s. r. o.). V rámci celoživotního vzdělávání v PO se letos v únoru ve spolupráci s ČVÚT konal seminář **Požárně bezpečnostní řešení stavby a návrhové normy**, v dubnu ve spolupráci s AXIS, s. r. o., seminář na téma **Garáže z požárního hlediska** a v květnu ve spolupráci se Stavební akademií **Právní úprava a praxe v oblasti požární bezpečnosti staveb**. S Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě připravili členové PKPO semináře **Požární prevence stavebních konstrukcí v historických stavbách** a **Požárně bezpečnostní zařízení v historických stavbách**. Navazují na velmi zdařilou loňskou konferenci v Českém Krumlově, kde se podařilo navázat spolupráci v požární ochraně hmotného kulturního dědictví PKPO, HZS ČR, Národního památkového úřadu a Asociace majitelů hradů a zámků.

Mezinárodní spolupráce

V listopadu 2011 se ve Varšavě uskutečnilo **2. mezinárodní setkání představitelů profesních komor PO střední a východní Evropy** se zástupci profesních organizací hasičů, kterého se zúčastnily Polsko, Maďarsko, Česko, Rusko a Bělorusko. Mezi hlavní témata jednání patřilo zajištění požární bezpečnosti pro uživatele stávajících stavebních objektů, které nesplňují současné požadavky právních předpisů a norem. Dále se řešilo zajištění inovace trhu s výrobky požární bezpečnostních zařízení a správné navrhování, projektování, výroba a využití požárně bezpečnostních zařízení. Velký zájem projeвили účastníci setkání o elektronickou formu Jednotných dokladů ke stavbě.

Záměry na další období

PKPO si zaregistrovala svůj profil na Facebooku, kde chce zveřejňovat aktuální informace a přispět tak k celkové prezentaci své činnosti. Informovanost členské základny i široké veřejnosti by měly především zajistit kvalitnější zpracované webové stránky společnosti, elektronický zpravodaj Profesník, tiskové zprávy a informační články v médiích apod. Důležitá je také účast a partnerství na výstavách a veletrzích, jako například v únoru na veletrhu FeuerTrutz v Norimberku nebo na červnovém veletrhu Pragoalarm/Pragosec 2012, kde PKPO uspořádala zajímavý přednáškový den, zaměřený na požární ochranu.

K dalším významným aktivitám PKPO lze zařadit její podíl na konferenci „Hrady a zámky – návrh možnosti jejich zabezpečení“, která se uskutečnila letos v červnu na zámku Blatná nebo na mezinárodní konferenci připravované Nadací prince Charlese na listopad 2012 na zámku Sychrov.

Ocenění členů

Cena Mgr. Vladimíra Hápa za mimořádné zásluhy v oblasti požární ochrany v roce 2010 byla udělena Ing. Vlastimilu Mandíkovi a v roce 2011 prof. Ing. Františku Waldovi, CSc. z ČVÚT.

Tradičně byly uděleny ceny za nejlepší výrobky nebo akce členů **Zlatý plamen PKPO**. Akcí roku 2011 byla vybrána **Revitalizace Národní knihovny Praha** v Klementinu za zpracování požárně bezpečnostního řešení stavby společností **Tusan, s. r. o.** Jako Výrobek roku 2011 byl vyhodnocen **Systém kouřových zábran Promat (Promat, s. r. o.)**.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

V Odolena Vodě s větrem o závod

Stalo se již mnohaletou tradicí, že první červnový pátek patří v Odolena Vodě Velké ceně ČR v požárním útoku HZS krajů a HZS podniků.

Letošní, již šestnáctý ročník, pokračoval svým třetím kolem 1. června 2012 na obvyklém místě, ve sportovním areálu Odolena Voda, který je proslulý téměř neustále vanoucím větrem, ale také tradičně nádherným slunečným počasím. A právě počasí bylo tentokrát zřejmě nejhorší za celých šestnáct let. Jako vždy vál silný vítr a k tomu téměř trvalý déšť neslibovaly žádné hvězdné výkony. Opak byl však pravdou...

Na start se postupně postavilo třináct družstev HZS krajů a podniků a s přibývajícím úspěšnými pokusy začínalo být jasné, že silný vítr bude letos výhodou. Vanul totiž přesně v ose soutěžní dráhy závodníkům do zad a voda z proudnic neuhýbala ani o milimetr. Výborné časy na sebe dlouho nenechaly čekat - hned ve třech pokusech byl první terč nastříkán v čase blížícímu se národnímu rekordu. Bohužel se

nikomu nepodařilo rekord překonat, ale i tak byla k vidění spousta nádherných útoků. Prvních sedm družstev se „vešlo“ do rozmezí 1,18 s a čas 22,42 s stačil pouze na sedmé místo.

Palmu vítězství si nakonec, stejně jako před rokem, odvezli reprezentanti HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Ostrava za čas 21,24 s. V těsném závěsu za nimi skončilo družstvo HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov (21,39 s) a na stupních vítězů doplnili tuto dvojici soutěžící z HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice (22,03).

Celkově měla soutěž velmi dobrou úroveň a přejeme závodníkům mnoho úspěchů v dalších kolech. Partnery soutěže bylo Letiště Vodochody, a.s., Aero Vodochody, a.s., Město Odolena Voda, Volejbal Odolena Voda, Asociace velitelů hasičských záchranných sborů podniků a firma R.Q.T. Group, s.r.o.

Oldřich MARTINÁK, HZS podniku Letiště Vodochody, a.s.,
foto autor

Po pěti závodech v čele Karel Ryl

V červnu pokračovala Liga ve výstupu na věž dvěma závody, které se konaly ve dnech 2. června v Krchlebech a 7. června v Českých Budějovicích. Lídrem po pěti závodech zůstává Karel Ryl se 74 body ze 75 možných.

Karel Ryl do letošní sezony vlétl jako uragán a i když mu jeho veliký soupeř Jakub Pěkný šlape na paty, vždy jeho nápor, až na jednu výjimku, odrazil. K dosažení patnácti bodů musel Karel Ryl zalézt v obou závodech „třináctkové“ časy, což „liga“ nepamatuje. Třetí místo v lize drží Kamil Bezruč s osmibodovou ztrátou na druhého Jakuba Pěkného. Kamil Bezruč se zdá být jediným možným konkurentem vedoucí dvojice, ale chybí mu více štěstí v prvních pokusech. Nejlepšího času (14,21 s) Kamil Bezruč dosáhl v Českých Budějovicích. S větším bodovým odstupem se pořadí ligy vyrovnává od čtvrtého místa, které drží Václav Novotný. Ten se po dlouhém zranění znovu objevuje na závodech ligy a nejlepšího času (14,25 s) dosáhl rovněž na českobudějovické věži. V letošní sezóně se podařilo bodovat už šestadvaceti závodníkům, tím posledním je Václav Mikyska.

V kategorii veteránů se na prvním průběžném místě s devítibodovým náskokem drží plzeňský Martin Provažník před Jaroslavem Tkáčem a Pavlem Sloupem. V závodech v Českých Budějovicích se poprvé povedlo překonat současného lídra ligy a tím šťastným byl Martin Šesták, který se předvedl časem 15,88 s, na který Martin Provažník nedokázal odpovědět.

Na další závody ligy se můžeme těšit 13. července v Hranicích a 20. července v Uherském Brodě. Do konce ligy zbývají ještě čtyři závody a nic není rozhodnuto.

Martin PROVAŽNÍK, foto archiv autora

Čtyřikrát zlato pro české hasiče

Jedenáctičlenná česká hasičská reprezentace se ve dnech 8. až 10. června 2012 zúčastnila v německém Mönchengladbachu již 14. mistrovství Evropy v disciplínách TFA (TFA - Toughest Firefighter Alive – nejtvrdší hasič přežije). Čeští hasiči na šampionát přijížděli v roli favoritů a mezi 131 závodníky se rozhodně neztratili.

Extrémně náročné disciplíny

Pořadatelé mistrovství připravili pro soutěžící extrémně těžký závod. Každý závodník musel absolvovat celkem čtyři měřené úseky, navíc v kompletní zásahové výstroji a s dýchacím přístrojem (dýchací přístroj byl aktivní pouze v prvním měřeném úseku). Například během prvního úseku závodníci roztahovali hadice na vzdálenost 70 metrů, ve druhém úseku přesouvali kolejnici v Kaiser boxu za použití palice, probíhali tunel s břemenem, přesouvali 80kilogramovou figurínu, a také museli překonat tři metry vysokou bariéru. Třetí úsek prověřil závodníky v manipulaci se žebříky, ve vystoupení do druhého patra se zátěží včetně vytažení těžkého břemene. Závěrečný úsek patřil tradičně výstupu ve výškové budově.

Pátý titul pro Lukáše Nováka

Lukáš Novák neměl cestu za svým pátým evropským titulem vůbec jednoduchou. Ve startovní listině figuroval totiž také vítěz Světových hasičských her v TFA z jihokorejského Deagu Němec Joachym Posanc, který po třetím úseku vedl před Lukášem Novákem o čtyři

sekundy. Ale nejnáročnější úsek z celé soutěže, a to výstup do 16. nadzemního podlaží, Lukáš zvládl excelentně a nakonec německého soupeře celkově porazil o devět sekund! Tím si do své bohaté sbírky přidal již pátý titul evropské jedničky v kategorii mužů do třiceti let, a prvenství získal i v absolutním pořadí bez rozdílu věku.

Devět medailí českému týmu

Čeští hasiči potvrdili roli favoritů a v každé věkové kategorii vystoupili na stupně vítězů.

Vedle Lukáše Nováka se prosadili také další čeští hasiči. Loňský titul obhájil v kategorii mužů ve věku 45 až 50 let Josef Vlk, v kategorii mužů ve věku 30 až 35 let získal zlato Pavel Kubín.

Češi kralovali i soutěži družstev

Pořadatelé připravili velmi atraktivní štafetovou soutěž družstev. Tým tvořili čtyři závodníci, z nichž každý absolvoval předem určený úsek, stejný, jako v závodě jednotlivců. Pro lepší divácký zážitek hasiči nejdříve absolvovali výstup ve výškové budově, kdy po dosažení cíle byl pořadatelem přes vysílačku dán pokyn ke startu druhého úseku, tedy s hadicemi, následovalo pomyslné předání štafetového kolíku na úsek s tunelem a závod štafet byl ukončen úsekem s žebříky a břemenem.

Český tým ve složení Lukáš Novák, Zdeněk Koutník, Tomáš Zabaník a Michal Přecechtěl v napínavém souboji s výběrem pořádající země nakonec zasluženě zvítězil. Další české družstvo CZ II získalo mezi 21 družstvy krásné třetí místo. A úspěch týmové soutěže podtrhlo svým pátým místem družstvo CZ III.

„Za takovým úspěchem stojí spousta dřiny a myslím si, že každý z kluků na sobě poctivě maká. Každá soutěž je tak trochu jiná, má svá specifika. Není zde všechno dáno naprosto přesně, jako při požárním sportu, proto si myslím, že i typická česká šikovnost a přizpůsobivost na místní podmínky nám nahrává do karet. Co se týče týmové soutěže, jako reprezentační družstvo tvoříme super partu, a to je taky hodně důležitý díl skládačky pro celkový úspěch týmu,“ řekl Lukáš Novák k úspěchu české reprezentace.

Výsledky českých reprezentantů

Soutěž jednotlivců

Muži do 30 let

1. Lukáš Novák, 4. Jiří Mikulecký, 7. Ondřej Rosenkranz

Muži 30 až 35 let

1. Pavel Kubín, 2. Zdeněk Koutník, 4. Tomáš Zabaník

Muži 35 až 40 let

2. Michal Přecechtěl, 3. Jan Semerádt, 5. Josef Nečas

Muži 40 až 45 let

3. Štěpán Karban

Muži 45 až 50 let

1. Josef Vlk

Bez rozdílu věku

1. Lukáš Novák, 5. Michal Přecechtěl, 6. Pavel Kubín, 8. Zdeněk Koutník, 11. Tomáš Zabaník, 12. Josef Vlk, 13. Jan Semerádt, 14. Jiří Mikulecký, 16. Štěpán Karban, 17. Josef Nečas, 27. Ondřej Rosenkranz.

Soutěž družstev

1. tým CZ I: Lukáš Novák, Zdeněk Koutník, Tomáš Zabaník, Michal Přecechtěl,
3. tým CZ II: Josef Vlk, Jan Haderka, Jan Semerádt, Pavel Kubín,
5. tým CZ III: Jiří Mikulecký, Dušan Plodr, Josef Nečas, Ondřej Rosenkranz.

Odešla osobnost soutěží TFA

Výborná parta a sportovní duch naší reprezentaci provázal po celou dobu závodu. Letošní závod byl ale poznamenán i velmi smutnou událostí. Zakladatel TFA a organizátor ME v disciplínách soutěží TFA, poradce na Světových hrách a velký přítel a kamarád českých reprezentantů Armin Taube mohl sledovat závod pouze z povzdálí. Armin totiž nebojoval o vítězství nad svými soupeři, ale o svůj život. Bohužel tento boj, den po skončení šampionátu, prohrál. Všem závodníkům TFA tento skvělý sportovec, výborný kamarád a profesionál zůstane navždy v jejich sportovních srdcích. Čest jeho památce!

kpt. Ing. Jiří ROSENKRANZ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
nprap. Ing. Zdeněk KOUTNÍK,
HZS hl. m. Prahy, foto archiv autorů

Na <http://www.hzscr.cz/info-servis-sport.aspx> byly nově zřízeny webové stránky reprezentace HZS ČR v požárním sportu a reprezentace HZS ČR v disciplínách TFA, na nichž budou pravidelně zveřejňovány informace jak o současné činnosti reprezentací, tak o činnosti v letech minulých.

Vítězství v prestižní soutěži obhájili záchranaři z polského Prudniku

Čtyřlenný tým profesionálních hasičů z polského Prudniku zvítězil 13. června 2012 na prestižní soutěži vodních záchranných služeb „Slezská Harta 2012“ na stejnojmenném vodním díle (okres Bruntál). Poláci tak obhájili loňské překvapivé prvenství.

V letošním již 14. ročníku soutěže porazil tým z Prudniku (stejně jako loni) druhý tým profesionálních hasičů z Přerova (HZS Olomouckého kraje), bronzoví skončili bruntálští vodní záchranaři z HZS Moravskoslezského kraje.

Do soutěže se letos zapojilo 15 týmů, převážně z profesionálních jednotek. Z Polska přijely tři vodní záchranné týmy. Soutěžícím tentokrát vůbec nepřálo počasí. Během soutěže se rozpršelo.

Námětem soutěže byla záchrana osob z vodní hladiny, poskytnutí první pomoci a transport motorovým člunem, včetně zvládnutí

techniky jízdy s motorovým člunem.

Týmy odstartovaly z mola a musely doplatit k nafukovacímu gumovému člunu na vodě, který měl nastartovaný motor, a vylézt na něj. Na jednotlivých stanovištích zachraňovali hasiči-vodní záchranaři tonoucí osoby, vytahovali je na břeh, ošetřovali zraněné osoby, jezdili slalom mezi brankami a couvali do vodních garáží, simulovali poruchu motoru člunu.

Zajímavé byly několikametrové hody záchranným míčem a záchranným pytlíkem, uvázanými na laně, přesně na tonoucí osobu.

Soutěž družstev jednotek požární ochrany a vodní záchranné služby každoročně pořádá HZS Moravskoslezského kraje, územní odbor Bruntál, ve spolupráci s Českou asociací hasičských důstojníků, Územním střediskem záchranné služby Moravskoslezského kraje

a Vodní záchrannou službou Českého červeného kříže.

Príslušníci HZS Moravskoslezského kraje jsou společně s kolegy z Velké Británie a Nizozemska zapojeni do pilotního projektu EU, který podle vzoru mezinárodních týmů USAR (Urban Search and Rescue) zaměřených na záchranu v městské zástavbě, koordinuje budování a přípravu týmů WASAR (Water Search and Rescue) zaměřených na záchranu na vodě a pomoc v zahraničí, například při povodních. Například letos v březnu absolvoval v Ostravě několikadenní kurz společný povodňový tým ze tří pobaltských republik – Litvy, Lotyšska a Estonska.

Jednotky HZS Moravskoslezského kraje každým rokem absolvují hned několik výcviků na klidné i divoké vodě, během zimy na ledě a v ledové vodě.

por. Mgr. Petr KÚDELA,
foto archiv HZS Moravskoslezského kraje

Hasiči se v lese ani ve městě neztratili

Město Žamberk ve dnech 5. a 6. června 2012 hostilo účastníky již XIX. ročníku přeboru profesionálních hasičů, policistů a zaměstnanců Ministerstva vnitra v orientačním běhu, který zorganizovaly HZS Pardubického kraje, HSK Ústí nad Orlicí a Česká hasičská sportovní federace. Do okolních lesů Orlických hor, ale i samotného města, se vydaly poměřit svou fyzickou kondici a práci s mapou a buzolou téměř čtyři desítky běžců.

V úterý 5. června 2012 byl na programu závod jednotlivců, který provázely vytrvalý déšť a teplota těsně pod deset stupňů Celsia. Přesto všichni závodníci předvedli skvělé výkony v náročném terénu.

Mezi hasiči do 40 let získal první místo Ladislav Žák z HZS Libereckého kraje. V kategorii hasičů nad 40 let vybojoval zlato Ivan Křivda reprezentující HZS Královéhradeckého kraje. V ženské kategorii získala první místo Ivana Svitáková z MV-generálního ředitelství HZS ČR. V kategorii policistů zvítězil Libor Netopil reprezentující Policii ČR Královéhradecký kraj.

Druhý den patřil závod dvoučlenných štafet. Na start se jich postavilo celkem osmnáct. Pořadatelé pro běžce připravili velmi atraktivní závod přímo v městské zástavbě a parcích. Závod byl velmi napínavý a vyrovnaný. První a druhé místo získaly štafety policistů z Královéhradeckého kraje, kde první dvojice Luboš Rucker a Josef Daniček předběhla své kolegy Pavla Balcara a Libora Netopila o pouhých jedenáct vteřin. Třetí místo, se ztratou pouhých šestnácti vteřin na vítěznou

štafetu, získali příslušníci HZS Moravskoslezského kraje Tomáš Melčák a Radek Zeman.

kpt. Ing. Ivana SVITÁKOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto Vlasta MICHALOVIČOVÁ

Summary

Forests burn in April

The end of April 2012 was the warmest in more than 230 years, according to the meteorologists' measures. High temperatures accompanied by lack of precipitations took their toll in numerous large wild fires and forest fires, which firefighters were fighting in several places across the country. p. 4

Aviation Fire Service

The assistance of aeronautical techniques in fighting forest fires is priceless. Mainly in cases where a forest fire spread through specific terrain with difficult access or even no access for fire units and their equipment. p. 9

Difficult extrication

In May 2012 a traffic accident involving a van and an articulated lorry happened. After impact of both vehicles into the house three people got stuck in the truck cab, threatened by collapse of building structures to the cab. p. 11

Findings of hazardous substances

In recent years more and more firefighters intervene in findings of hazardous chemicals. In most cases these are findings of chemicals that are used to drugs production (mainly methamphetamine, or 'pervitin' in Czech). p. 14

Training of members for humanitarian detachments

The Czech Red Cross humanitarian units assist in the second line of rescue and relief work in emergency or crisis situation, both in the country or abroad. p. 18

International courses for UN-OPCW and NATO

Training of foreign specialists in the field of protection against effects of chemical weapons is a pillar of training events in the Institute of Population Protection in Lázně Bohdaneč, Eastern Bohemia. The basic activities include cooperation with the Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (UN-OPCW) and with CEP NATO (Civil Emergency Planning), under their auspices those courses are organized. p. 20

Material for humanitarian aid

Within the framework of humanitarian assistance in emergency response and crisis situations the Moravian-Silesian FRS uses material stored in the regional stores of humanitarian aid. This year it is complemented also by fake clothing, confiscated by the Customs Administration of CR. p. 22

Livestock infections

Some outbreaks of dangerous infections of farm animals (like bird flu, foot and mouth disease, classical swine fever, and some others) can have significant economic and social impact. p. 23

PRAGOALARM/PRAGOSEC 2012

In June 2012 the 19th International Fair Trade of Security Systems, Equipment and Services, Fire Protection, and Rescue Equipment took place in the Prague Exhibition Grounds. p. 26

Fire protection of lifts

Elevators belong to very important technical equipment of buildings and technologies. They need special attention not only in terms of technical implementation, but also in terms of fire safety. Supplement

Im April brannten Wälder

Laut Meteorologen gab es Ende April das für diese Jahreszeit wärmste Wetter in den letzten 230 Jahren. Hohe Temperaturen und Trockenheit waren die Ursache einer Serie von zum Teil großen Waldbränden, die die Feuerwehren an einigen Orten unserer Republik bekämpften. S. 4

Flugfeuerwehr

Die Hilfe der Flugtechnik ist bei der Bekämpfung von Waldbränden unschätzbar. Vor allem gilt es für die Fälle, wenn sich der Brand an Orten ausbreitet, die für die Feuerwehr schwer zugänglich oder völlig unerreichbar sind. S. 9

Komplizierte Bergung von Personen

Im Mai wurde die Feuerwehr zum Verkehrsunfall gerufen, bei dem ein Lieferwagen und eine Zugmaschine mit Auflieger zusammenstießen. Beide Fahrzeuge prallten gegen ein Haus und in der Fahrerkabine der Zugmaschine blieben drei Personen eingeklemmt. Der Einsatz war kompliziert, weil die Baukonstruktionen des Hauses einzustürzen drohten und es war notwendig zu verhindern, dass die Kabine überschüttet wird. S. 11

Gefährliche chemische Stoffe gefunden

In letzten Jahren werden Feuerwehrleute immer häufiger zu Funden von gefährlichen Stoffen gerufen. Überwiegend handelt es sich um Funde von chemischen Stoffen, die zur Herstellung von Drogen (Pervitin) genutzt werden. S. 14

Ausbildung der humanitären Einheiten

Humanitäre Einheiten des Tschechischen Roten Kreuzes helfen in der sog. zweiten Folge der Rettungs- bzw. Aufräumarbeiten in Notfällen oder Krisensituationen. S. 18

Internationale Lehrgänge der OPCW und der NATO

Die Ausbildung von ausländischen Spezialisten auf dem Gebiet des Schutzes vor Auswirkungen chemischer Waffen ist eine der Säulen der Aktivitäten des Instituts für Bevölkerungsschutz in Bad Bohdaneč (Lázně Bohdaneč). Zu den grundlegenden Aktivitäten des Instituts zählt die Zusammenarbeit mit der Organisation für das Verbot chemischer Waffen (OPCW) und mit der NATO, in deren Zuständigkeitsbereich die Lehrgänge zu diesem Thema organisiert werden. S. 20

Material für Zwecke der humanitären Hilfe

Im Rahmen der humanitären Hilfe nutzt das HZS der Region Mähren-Schlesien bei der Bewältigung von Notlagen und Krisensituationen das gelagerte Material, das in diesem Jahr um die vom Zoll der Tschechischen Republik beschlagnahmten Fälschungen der Markenbekleidung ergänzt wird. S. 22

Seuchen in der Viehzucht

Das Auftreten der Brandherde mancher gefährlichen Seuchen in der Viehzucht (Vogelgrippe, Maul- und Klauenseuche, klassische Schweinepest u. a.) kann schwerwiegende ökonomische und soziale Folgen haben. S. 23

Pragoalarm/Pragosec 2012

Im Juni fand auf dem Ausstellungsgelände in Prag-Holešovice der 19. Jahrgang der Internationalen Fachmesse für Sicherheitssysteme und Sicherheitstechnik statt. S. 26

Brandschutz in Aufzügen

Aufzüge zählen zu sehr wichtigen technischen Anlagen in Bauten und Technologien. Aus diesem Grund muss diesen Anlagen nicht nur aus dem Gesichtspunkt der technischen Ausführung, sondern auch aus dem Gesichtspunkt des Brandschutzes viel Aufmerksamkeit gewidmet werden. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cihartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráz - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 18. června 2012 • Číslo 7/2012 vychází 10. července 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv HZS Libereckého kraje

Hasiči ve Slovinsku

Ve Slovinsku došlo po roce 1990 ke změně zřizovatele hasičů, a to vznikem veřejnoprávních požárních sborů s regionální působností a dále převodem provozovatele ze státu na obec u dobrovolných požárních sborů. To je dosud jediný případ ze všech států tzv. východního bloku, kdy se změnila kompetence vůči hasičům. Rovněž legislativa, nezbytná pro tyto změny, byla přijata velice brzy po (pro Slovinsko nejméně konfliktním) rozpadu Jugoslávie a vzniku samostatného státu.

Legislativa

Činnost hasičů a také dalších služeb v rámci ochrany obyvatelstva, vychází ze zákona o ochraně před přírodními a jinými katastrofami z roku 1994, který stanovuje odpovědnost a úkoly státu a obcí v případě přírodních a jiných katastrof.

Působnost hasičů je dále stanovena zákonem o hasičích z roku 1993, který vymezuje činnosti spojené s likvidací požárů z hlediska subjektů, podílejících se na této činnosti včetně personálních, finančních, materiálních a sociálních záležitostí.

Třetím zásadním legislativním dokumentem, týkajícím se hasičů, je zákon o ochraně před požáry z roku 1993, který řeší problematiku požární ochrany z hlediska prevence, zásahové činnosti a organizace ve vztahu k občanům a subjektům různé právní povahy.

Organizace

Ochranu před přírodními a jinými katastrofami v souladu s výše uvedeným zákonem zajišťuje a řídí obec, která je povinna ustavit místní požární službu (hasičský sbor), která má charakter *povinné místní veřejné služby*. Hasiče na území Slovinska lze rozdělit na:

- dobrovolné hasiče – asi 1300 sborů,
- veřejnoprávní hasiče – 14 sborů tvořených asi 550 profesionály,
- podnikové hasiče – asi 300 profesionálů.

Z celkového počtu přibližně 60 tisíc aktivních hasičů zařazovaných do služeb tvoří naprostou většinu dobrovolníci.

Hasiči jsou organizováni ve 14 sborech s charakterem veřejné instituce a jsou vybaveni nejmodernější požární a záchrannou technikou. Spektrum jejich zásahů je poměrně široké. Poskytují všeobecné záchranné služby na většině území státu. Jejich předurčení je regionální (i když stupeň region z hlediska veřejné správy neexistuje), přičemž území jejich působnosti je vymezeno mimo jiné z hlediska jejich protipožární, záchranné a další činnosti.

Podle charakteru výkonu služby v požární ochraně se jedná o model kombinovaný s výraznou převahou dobrovolnosti. Zřizovatelem většiny hasičských sborů na území Slovinska jsou obce.

Úkoly

K základním úkolům hasičů patří:

- hašení požárů,
- zásahy při dopravních nehodách a jiná technická pomoc,
- záchrana osob,
- záchrana zvířat,
- zásahy při ekologických haváriích.

Pro hasiče (a také záchranáře) platí obecně závazná norma výjezdu do pěti minut po obdržení signálu. Čas přesunu do místa zásahu je stanovený pouze pro hlavní město Ljubljanu. Pomoc v tísni nemůže být podle zákona poskytována za úplatu.

Při činnosti hasičů je stát odpovědný pouze za koordinaci požárních a záchranných služeb, za jejich vzdělávání a odbornou přípravu. Hasiči neodpovídají za kontrolu uplatňování preventivních opatření v praxi. To je úkolem Národního inspektorátu ochrany před přírodními a jinými katastrofami v působnosti Ministerstva obrany.

Profesionální a dobrovolní hasiči se sdružují ve dvou organizacích, a to v Asociaci profesionálních hasičů a Svazu hasičů Slovinska (Gasilska Sveza Slovenije – dále jen „Svaz“).

Svaz se organizačně člení na 17 regionálních požárních asociací sdružujících jednotlivé sbory dobrovolných hasičů. K hlavním úkolům svazu patří:

- organizování aktivit, rozvoje a spolupráce dobrovolné požární ochrany,
- vzdělávání a výcvik,
- publikační a ediční činnost,
- preventivně výchovná činnost,
- soutěže v požárním sportu.

V rámci publikační a ediční činnosti Svaz vydává odborně-populární měsíčník s názvem Hasič (Gasilec).

Vzdělávání

Hasiči tvoří jednu z mnoha cílových skupin vzdělávacího a školicího programu Vzdělávacího střediska ochrany a záchrany, které je součástí Správy pro ochranu a záchranu Ministerstva obrany. Bylo zřízeno v roce 1993 a nachází se v obci Ig nedaleko Ljubljany (obdobu finského zařízení ve městě Kuopio).

Financování

Financování hasičských sborů obcí je prováděno obecně zřizovatelem za přispění dotací od státu a v malé míře od privátních subjektů. Veřejnoprávní sbory jsou placeny z veřejných prostředků a částečně ze sponzorských darů. Ani vyvolané zásahy nemohou být účtovány tomu, kdo je zapříčinil.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Zájmové sdružení hasičských hudeb ČR
Centrum hasičského hnutí Přibyslav
Okresní sdružení hasičů Pelhřimov
Hasičský záchranný sbor kraje Vysočina

Kraj Vysočina

pod záštitou
generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Drahošlava Ryby,
hejtmana Kraje Vysočina MUDr. Jiřího Běhounka
a starosty města Pelhřimova pana Leopolda Bambuly

Vás srdečně zvou při příležitosti Bartolomějské pouti
na

12. CELOSTÁTNÍ HASIČSKÝ FESTIVAL DECHOVÝCH HUDEB PELHŘIMOV 2012 A DNY ZÁCHRANÁŘŮ

PELHŘIMOV 2012

který se uskuteční ve dnech

25. a 26. srpna 2012
na Masarykově náměstí v Pelhřimově

PROGRAM

Sobota 25. srpna 2012

17.00–19.00 Černovická dechovka • 19.00 Pouťová zábava na parketu na náměstí – hrají Božejáci a skupina Marth music

Neděle 26. srpna 2012

10.00 Slavnostní fanfáry • 10.05 Napochodování hudeb • 10.15 Státní hymna • 10.15 Zahájení festivalu starostou města Pelhřimova •
10.20 Společná produkce všech hudeb • 10.30–17.15 Vystoupení jednotlivých hudeb na Masarykově náměstí • 12.00 Vyhodnocení koštu
„Ohnivé vody“ s ochutnávkou pro veřejnost

Na festivalu vystoupí hudby:

Havlíčkobrodská 12, Černovická dechovka, Jihočeská hasičská dechovka Božejáci, Skuteční hasiči, Doubravanka, Stříbrňanka, Vysočinka
a **mažoretky** DDM Pelhřimov.

Od 11.00 hodin bude probíhat výstava záchrannářské techniky

Vstupné volné

Výtahy z požárně bezpečnostního hlediska

plk. Ing. Zdeněk HOŠEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto Milan VÁVRŮ

Výtahy z požárně bezpečnostního hlediska

Výtahy náleží k velmi důležitým technickým zařízením budov a technologií. Z těchto důvodů je jim třeba věnovat pozornost nejen z hlediska správného technického provedení, ale také z hlediska požárně bezpečnostního.

Zejména výtahy požární a evakuační, které jsou současně velmi významnými požárně bezpečnostními zařízeními (dále jen „PBZ“), musejí splňovat současně také přísné technické podmínky požární ochrany. I když se ve smyslu vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) nejedná o vyhrazené druhy PBZ, náleží požární a evakuační výtahy bezesporu k velmi významným prvkům požární bezpečnosti staveb. Tyto druhy výtahů se zřizují pro použití v případech požárů nebo jiných mimořádných událostí. Z těchto důvodů musí být pro zabezpečení jejich spolehlivé funkce po stanovenou dobu zajištěno jejich napájení z druhého nezávislého zdroje. Správně navržená, funkčně provedená a provozuschopná instalace požárních a evakuačních výtahů je základním předpokladem jak pro zajištění rychlého a bezpečného zásahu jednotek požární ochrany, tak pro zajištění rychlého a bezpečného úniku z požárem ohrožených prostor staveb nebo technologií.

Terminologie

Z terminologického hlediska je pojem „výtah“ významově chápán jako obecný termín, kterým se pro účely platné právní úpravy a českých technických norem rozumí zdvihací zařízení následujících specifických druhů:

A.

Ve smyslu ustanovení § 28 odst. 1 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, se stavby podle druhu a potřeby vybavují výtahy:

- určenými pro dopravu osob nebo osob a nákladů,
- určenými pro dopravu nákladů,
- požárními,
- evakuačními.

B.

Pro účely nařízení vlády č. 27/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na výtahy, ve znění pozdějších předpisů, se výtahem rozumí zdvihací zařízení obsluhující různé výškové úrovně s nosnou částí pohybující se mezi vodítky, která jsou

pevná a odkloněná od vodorovné roviny v úhlu větším než 15°, určené k přepravě:

- osob,
- osob a nákladů,
- pouze nákladů, pokud je nosná část přístupná tak, že na ni lze bez obtíží vstoupit, a je opatřena ovládacím zařízením na nosné části nebo v dosahu osoby, která se na ní nachází.

Za výtahy se podle tohoto nařízení vlády považují i zdvihací zařízení, jejichž nosná část se nepohybuje mezi pevnými vodítky, pokud mají určenou dráhu pohybu.

C.

Podle českých technických norem řady ČSN EN 81 – XX se výtahy dále dělí v závislosti na:

- druhu pohonu – elektrické, hydraulické, pneumatické atd.,
- konstrukčním uspořádáním – se strojovnou, bez strojovny,
- druhu řízení výtahu – sběrné, skupinové atd.,
- konstrukčním provedením – pro běžné použití se zohledněním požadavků pro zajištění přístupnosti osob s omezenou schopností pohybu a orientace, s uplatněním opatření proti vandalům, pro případ požáru, pro evakuaci osob, zvířat anebo majetku.

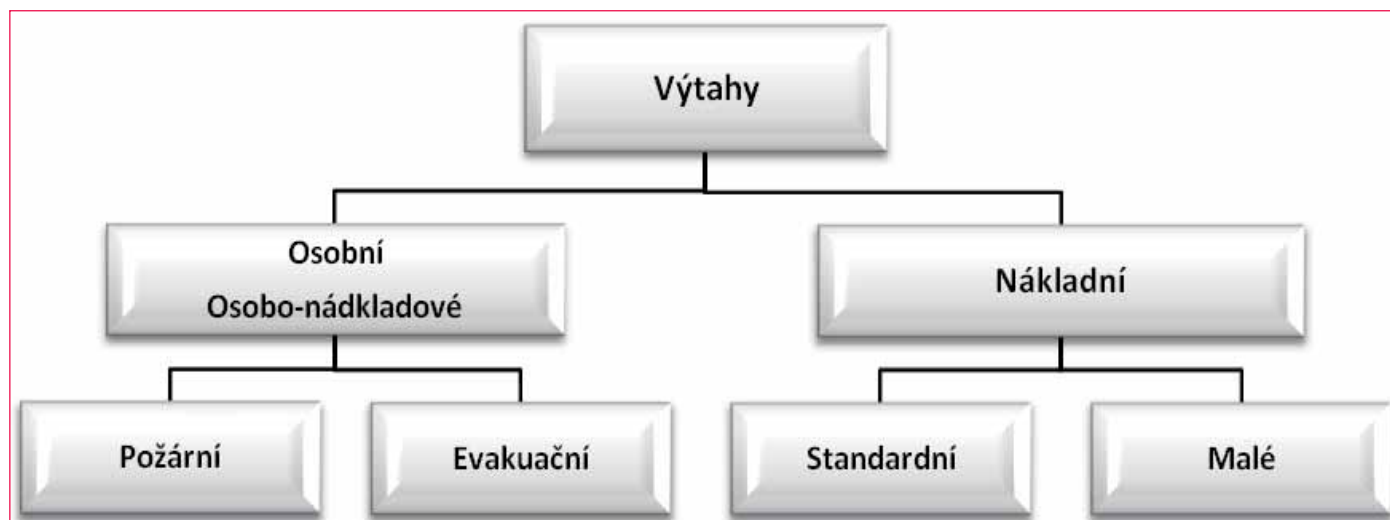
Obecné schematické rozdělení výtahů je znázorněno na obrázku 1.

Technické požadavky

I. Právní předpisy

Výtah je z pohledu evropské legislativy stanoveným výrobkem, u něhož musí být před vlastním uvedením na trh provedeno posouzení shody s požadavky příslušných technických předpisů a harmonizovaných technických specifikací. Posouzení shody procedurálně podléhá následující právní úpravě:

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/16/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se výtahů, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady

Obrázek 1: Obecné rozdělení výtahů

Obrázek 2: Obecné a zvláštní technické požadavky na výtahy

(ES) č. 1882/2003 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES,

- zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. 27/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na výtahy, ve znění pozdějších předpisů.

Obecné a zvláštní technické požadavky (požárně bezpečnostní) na výtahy jsou obsaženy v platné národní legislativě. Jde o následující právní předpisy:

- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění vyhlášky č. 20/2012 Sb.,
- vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb,
- vyhláška č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy, o obecných technických požadavcích na výstavbu v hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci),
- vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.

Obecné a zvláštní požadavky na výtahy jsou schematicky znázorněny na obrázku 2.

II. České technické normy

Další podrobné technické podmínky výtahů se pak odvíjí od druhu a charakteru stavby či technologie, do které má být výtah zabudován. Tyto podmínky jsou obsaženy v českých technických normách nebo v normativních dokumentech, na které se odvolává platná právní úprava.

A. Výrobní a konstrukční normy

- ČSN EN 81-1+A3+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 1: Elektrické výtahy,
- ČSN EN 81-2+A3+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 2: Hydraulické výtahy,
- ČSN EN 81-3+A1+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 3: Elektrické a hydraulické malé nákladní výtahy,
- ČSN EN 81-21 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Výtahy pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 21: Nové výtahy pro dopravu osob a osob a nákladů v existujících budovách,
- ČSN EN 81-28 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Výtahy pro dopravu osob a nákladů –

Část 28: Dálková nouzová signalizace u výtahů určených pro dopravu osob a osob a nákladů,

- ČSN EN 81-40 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní výtahy pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 40: Schodišťové výtahy a šikmé zvedací plošiny pro dopravu osob s omezenou pohyblivostí,
- ČSN EN 81-41 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní výtahy pro dopravu osob a nákladů – Část 41: Svislé zdvihací plošiny pro dopravu osob s omezenou schopností pohybu,
- ČSN EN 81-58+Opr. 1 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 58: Přezkoušení a zkoušky požární odolnosti šachetních dveří,
- ČSN EN 81-70+A1+Opr. 1 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 70: Zvláštní úprava výtahů určených pro dopravu osob a osob a nákladů – Přístupnost výtahů včetně osob s omezenou schopností pohybu a orientace,
- ČSN EN 81-71+A1 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy pro výtahy pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 71: Výtahy odolné vandalům,
- ČSN EN 81-72+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy výtahů určených pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 72: Požární výtahy,
- ČSN EN 81-73 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní použití výtahů pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 73: Funkce výtahů při požáru,
- ČSN EN 81-80 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Existující výtahy – Část 80: Předpisy pro zvyšování bezpečnosti existujících výtahů určených pro dopravu osob nebo osob a nákladů,
- ČSN P CEN/TS 81-82 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Existující výtahy – Část 82: Zlepšení přístupnosti existujících výtahů pro osoby včetně osob s omezenou schopností pohybu,
- ČSN P CEN/TS 81-83 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Existující výtahy – Část 83: Předpisy pro zvýšení odolnosti proti vandalům,
- ČSN EN 50399 Zkušební metody kabelů v podmínkách požáru – Měření uvolněného tepla a kouře na kabelech v průběhu zkoušky šíření plamene – Zkušební zařízení, postupy a výsledky,
- ČSN ISO 4190-1 Zřizování elektrických výtahů. Část 1: Výtahy třídy I., II, III. a VI,
- ČSN ISO 4190-2 Elektrické výtahy. Část 2: Výtahy třídy IV,
- ČSN ISO 4190-3 Elektrické výtahy. Část 3: Malé nákladní výtahy třídy V,

- ČSN 27 4014+Z1+Opr. 1 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy výtahů určených pro dopravu osob nebo osob a nákladů - Evakuační výtahy,
- ČSN 27 4210 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Nejvyšší povolené hodnoty hladin emisního akustického tlaku výtahů a stavební řešení zaměřená proti šíření hluku výtahů v nových stavebách.

■ B. Projektové normy (požární bezpečnost staveb)

- ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty,
- ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb – Výrobní objekty,
- ČSN 73 0810 Požární bezpečnost staveb – Společná ustanovení,
- ČSN 73 0831 Požární bezpečnost staveb – Shromažďovací prostory,
- ČSN 73 0833 Požární bezpečnost staveb – Budovy pro bydlení a ubytování,
- ČSN 73 0834 Požární bezpečnost staveb – Změny staveb,
- ČSN 73 0835 Požární bezpečnost staveb – Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče,
- ČSN 73 0848 Požární bezpečnost staveb – Kabelové rozvody.

■ Vybavení staveb výtahy

● I. Obecné požadavky

Obecná právní úprava, vycházející ze stavebního zákona, se v technických podrobnostech odvolává jednak na zvláštní právní předpisy [např. § 8 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 268/2009 Sb.] a dále na dodržení normových hodnot (např. § 28 odst. 3 vyhlášky č. 268/2009 Sb.). Odchyly od norem

jsou ve smyslu obecné právní úpravy přípustné pouze tehdy, pokud se prokáže, že navržené řešení odpovídá nejméně základním požadavkům na stavby uvedeným v § 8 vyhlášky č. 268/2009 Sb. (§ 55 odst. 2 vyhlášky č. 268/2009 Sb.). Obecné požadavky na vybavení staveb výtahy vyplývají z předpisů vydaných k provedení stavebního zákona:

■ Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění vyhlášky č. 20/2012 Sb.

- Výtahy se musejí zřizovat u novostaveb bytových domů se vstupy do bytů v úrovni pátého a vyššího nadzemního podlaží nebo podkroví v téže úrovni (§ 28 odst. 2),
- výtahem **musí** být vybavena stavba ubytovacího zařízení s více než třemi nadzemními podlažími (§ 44 odst. 4),
- ve výtahové šachtě nesmí být umístěna žádná vedení technického vybavení nebo jiná technická zařízení, která nejsou potřebná pro provoz a bezpečnost výtahu; výtahová šachta **musí** být dostatečně větrána do prostoru mimo budovu a nesmí být využita pro větrání prostorů nesouvisejících s výtahem (§ 29 odst. 1).

■ Vyhláška č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy, o obecných technických požadavcích na výstavbu v hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

- Ve stavebách s více než třemi nadzemními podlažími nebo více než jedním podzemním podlažím, ve kterých se trvale nebo pravidelně vyskytuje více než 10 osob s omezenou schopností pohybu a orientace nebo osob neschopných samostatného pohybu, **musejí** být zřízeny evakuační výtahy. V ostatních budovách se evakuační výtahy zřizují v závislosti na normových hodnotách. Funkce evakuačního výtahu **musí** být zajištěna dodávkou elektrické energie ze dvou na sobě nezávislých zdrojů (čl. 19 odst. 3),

- ve stavebách vyšších než 45 m **musejí** být vnitřní zásahové cesty vybaveny požárním výtahem. Požární výtah **musí** splňovat normové hodnoty a zajistit dopravu požárních jednotek a jejich vybavení do všech podlaží stavby. Při rozměrech výtahové kabiny alespoň 1100 × 2100 mm může být požární výtah považován za evakuační. Funkce požárního (evakuačního) výťahu při požáru **musí** být zajištěna dodávkou elektrické energie ze dvou na sobě nezávislých zdrojů (čl. 21 odst. 4),
- výťahy se **musejí** zřizovat v bytových domech s více než čtyřmi nadzemními podlažími. U nástaveb a vestaveb bytových domů s byty v pátém nadzemním podlaží se výťahy **nemusejí** zřizovat ani existující výťahy do tohoto podlaží prodlužovat. Dodatečně zřizované výťahy se vestavují do budov, pokud to jejich stavebně technické řešení umožní; přitom je třeba dbát, aby se denní osvětlení domovního schodiště snížilo jen v nezbytně nutné míře (čl. 39 odst. 2),
- výťahová kabina osobního výťahu **musí** mít rozměry nejméně 1100 × 1400 mm, při stavebních úpravách a změnách v užívání stavby nejméně 900 × 1200 mm, u evakuačních a požárních výťahů nejméně 1100 × 2100 mm. Vstupní dveře nebo otvor výťahu a výťahové kabiny **musí** mít šířku nejméně 800 mm (čl. 39 odst. 3),
- strojovny výťahů tvoří buď samostatný požární úsek, nebo společný požární úsek s výťahovou šachtou, jsou-li umístěny nad touto šachtou. Strojovny evakuačních a požárních výťahů **musejí** být požárně odděleny od strojoven ostatních výťahů (čl. 39 odst. 4),
- výťahové, instalační a větrací šachty, které procházejí více požárními úseky, **musejí** tvořit samostatné požární úseky (čl. 40 odst. 3),
- požární odolnost požárně dělicích konstrukcí výťahových a instalačních šachet, včetně požárních uzávěrů otvorů, je dána normovými hodnotami (čl. 40 odst. 4),
- ohraničující konstrukce výťahových, větracích a instalačních šachet, včetně izolací, **musejí** být z nehořlavých nebo alespoň z nesnadno hořlavých hmot (čl. 40 odst. 5),
- stavby pro shromažďování většího počtu osob **musejí** být vybaveny evakuačními výťahy kromě případů, kde východ z podlaží na volné prostranství je veden po rovině nebo po rampě [čl. 51 odst. 1 písm. c)],
- stavby pro obchod, které mají více než tři nadzemní podlaží nebo více než jedno podzemní podlaží s prodejními prostory, **musejí** být vybaveny evakuačními výťahy (čl. 52 odst. 1),
- stavba pro ubytování s více než dvěma nadzemními podlažími **musí** být vybavena výťahem. Ve stavebách pro ubytování, které mají více než tři nadzemní podlaží nebo více než jedno podzemní podlaží, **musejí** být evakuační výťahy (čl. 53 odst. 10).

■ Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

- Přístup do všech prostorů určených pro užívání veřejností **musí** být zajištěn vodorovnými komunikacemi, schodišti a souběžně vedenými bezbariérovými rampami nebo výťahy. U změn dokončených staveb na přístupu pouze do vstupního podlaží lze v odůvodněných případech použít zdvihací plošinu. (§ 6 odst. 2),
- u staveb s výťahem určeným pro dopravu osob nebo osob a nákladů **musí** být osobám s omezenou schopností pohybu nebo orientace umožněn přístup do všech podlaží určených pro užívání veřejností (§ 6 odst. 3),
- bytový dům s výťahem **musí** umožňovat užívání všech společných prostor osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace (§ 10 odst. 2).

● II. Zvláštní požadavky

■ Požárně bezpečnostní požadavky na výťahy

Zvláštní požadavky požární ochrany na vybavení konkrétních druhů prostor a objektů požárními a evakuačními výťahy vy-

mezují právní předpisy vydané k provedení zákona o požární ochraně:

- **Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.**
- Při navrhování stavby **musejí** být podle druhu stavby splněny technické podmínky požární ochrany na stavební konstrukce a technologické zařízení a na evakuaci osob a zvířat, stanovené v českých technických normách uvedených v příloze č. 1 části 1, pokud zvláštní právní předpis (vyhláška č. 246/2001 Sb.) nestanoví jinak (§ 2 odst. 2),
- pro účinný a bezpečný zásah jednotky požární ochrany, popřípadě pro prvotní zásah při požáru **musí** být stavba navržena a zajištěna požárně bezpečnostním zařízením (požární a evakuační výťahy) v souladu s českými technickými normami uvedenými v příloze č. 1 části 2 a s náležitostmi uvedenými v příloze č. 3 (§ 12),
- v budově ubytovacího zařízení sloužícího pro ubytování s projektovanou kapacitou 20 a více osob a s více než třemi nadzemními podlažími, **musí** být zřízen evakuační výťah (§ 17 odst. 7),
- ve stavbě s vnitřním shromažďovacím prostorem druhu VP2 a VP3 podle ČSN 73 0831 **musí** být zřízen evakuační výťah, kromě případů, kde je z podlaží shromažďovacího prostoru umožněn únik na volné prostranství po rovině nebo rampě (§ 19 odst. 9),
- evakuační výťah **musí** být označen bezpečnostním značením „Evakuační výťah“, a to v kabině výťahu a vně na dveřích výťahové šachty; výťah, který neslouží k evakuaci, **musí** být obdobně označen bezpečnostním značením „Tento výťah neslouží k evakuaci osob“ nebo bezpečnostním značením podle ČSN 27 4014 (§ 10 odst. 5),

Evakuační výťah

Tento výťah neslouží k evakuaci osob

- ve stavebách bytových domů **musí** být instalován jeden přenosný hasicí přístroj CO₂ s hasicí schopností 55B určený pro strojovnu výťahu (§ 13 a příloha č. 4),
- ve stavebách ubytovacích zařízení **musí** být instalován jeden přenosný hasicí přístroj CO₂ s hasicí schopností 55B určený pro strojovnu výťahu (§ 13 a příloha č. 4),
- elektrické zařízení, jehož chod je při požáru nezbytný k ochraně osob, zvířat nebo majetku, **musí** být navrženo tak, aby byla při požáru zajištěna dodávka elektrické energie za podmínek stanovených českými technickými normami uvedenými v příloze č. 1 části 1 bodech 1, 2 a 12 a části 4 bodu 1; druhy a vlastnosti volně vedených vodičů a kabelů elektrických rozvodů jsou uvedeny v příloze č. 2 (§ 9 odst. 1 a příloha č. 2).

● III. Normativní požadavky a normové technické podmínky požární ochrany staveb

Předpisy o požární ochraně řeší podrobné technické podmínky výťahů s odvoláním na konkrétní české technické normy (vyhláška č. 23/2008 Sb.) a normativní požadavky (vyhláška č. 246/2001 Sb.). Jde zejména o následující technické podmínky:

■ ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty

- Evakuační výťahy se **musejí** zřídit v objektech (článek 9.6.4)
 - a) kde v podlažích umístěných výše než 45 m je více než 50 osob (ČSN 73 0818);
 - b) majících více než 3 užitná nadzemní podlaží, v nichž se trvale (nebo pravidelně) vyskytuje více než 10 osob

s omezenou schopností pohybu a orientace nebo neschopných samostatného pohybu a kde evakuaci těchto osob nelze zajistit jiným způsobem (např. rampou);

c) určených dalšími normami požární bezpečnosti staveb (např. ČSN 73 0835),

- evakuační a požární výtahy **musejí** tvořit samostatné požární úseky, pokud nejsou součástí chráněné únikové cesty [článek 5.3.2. písm. b)],
- u vyhlídkové věže s výškovou úrovní výhledové plošiny přes 45 m se doporučuje se zřízení evakuačního výtahu s kapacitou odpovídající alespoň 1/3 přepokládaného počtu osob na vyhlídkové plošině; jde-li o výškovou úroveň přes 60 m, **musí** být zřízen nejméně jeden evakuační výtah a schodiště **musí** být navrženo jako chráněná úniková cesta typu B s nuceným větráním (článek 7.2.15),
- výtahová šachta, která prochází více požárními úseky, **musí** tvořit samostatný požární úsek; požární odolnost konstrukcí ohraničujících výtahovou šachtu a jejich druh se stanoví podle stupně požární bezpečnosti požárního úseku, kterým výtahová šachta prochází (nebo ke kterému přiléhá) (článek 8.10.1),
- nejnižší stupeň požární bezpečnosti výtahové šachty **musí** být pro:
 - a) osobní výtahy v objektech o výšce $h \leq 22,5$ m – II. stupeň požární bezpečnosti, o výšce $h > 22,5$ m a do 45,0 m – III. stupeň požární bezpečnosti a o výšce přes 45,0 m – IV. stupeň požární bezpečnosti;
 - b) osobo-nákladní nebo nákladní výtahy v objektech o výšce $h \leq 30$ m – III. stupeň požární bezpečnosti, $h > 30$ m – IV. stupeň požární bezpečnosti.

Malé nákladní výtahy (ČSN 27 4332) se posuzují jako výtahy podle bodu a), aniž by se v těchto výtazích vyskytovaly osoby (článek 8.10.2),

- šachta evakuačního a požárního výtahu může být společná, nikoliv však s jinými druhy výtahů; v jedné výtahové šachtě se doporučuje umístit nejvýše dva výtahy (článek 8.10.4),
- evakuační a požární výtahy mohou sloužit jako prostředek evakuace osob (článek 9.6.1),
- vnitřní zásahové cesty v objektech vyšších než 45 m **musejí** být vybaveny požárním výtahem, ústícím do vnitřní zásahové cesty (článek 12.5.5).

■ ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb – Výrobní objekty

- Evakuační výtahy se **musejí** zřídit v objektech (článek 10.6.3)
 - a) kde v podlažích umístěných výše než 60 m jsou skupiny výrob 1 až 4 (viz přílohu E) a výše než 30 m jsou skupiny výrob 5 až 7 nad podlahou prvního nadzemního podlaží a kde je více než 50 osob (ČSN 73 0818);
 - b) majících více než tři nadzemní podlaží, kde se trvale (nebo pravidelně) vyskytuje více než 10 osob s omezenou schopností pohybu nebo neschopných samostatného pohybu (viz 10.11.5) a kde evakuaci těchto osob nelze zajistit jiným způsobem (např. rampou);
 - c) určených dalšími normami požární bezpečnosti staveb,
- evakuační a požární výtahy **musejí** tvořit samostatné požární úseky, pokud nejsou součástí chráněné únikové cesty [článek 5.2.4. písm. b)],
- šachty výtahové, instalační, technologické a jiné, shozy odpadků apod. (dále jen šachty), které procházejí více požárními úseky, **musejí** tvořit samostatné požární úseky (viz 5.2.4), kromě případu uvedeného v 9.11.4; nejnižší stupeň požární bezpečnosti šachet lze bez průkazu stanovit z přílohy G (článek 9.11.1),
- výtah umístěný v chráněné únikové cestě **nemusí** tvořit samostatný požární úsek, jestliže jsou splněny tyto podmínky:
 - a) výtahová klec je určena pouze pro dopravu osob, je z výrobků třídy reakce na oheň A1 nebo A2 a strojovna výtahu je umístěna nad výtahovou šachtou, nebo tvoří samostatný požární úsek;

b) spojuje nejvýše 7 nadzemních a jedno podzemní podlaží v chráněné únikové cestě typu A;

c) konstrukce, která případně ohraničuje prostor šachty, je druhu DP1 nebo DP2.

V prostoru výtahové šachty se nesmí nacházet požární zatížení (např. olejové zásobníky hydraulických výtahů; olej v zařízení umožňující pohyb výtahové klece se za požární zatížení nepovažuje) (článek 9.11.4),

- požadovaná požární odolnost požárně dělicích konstrukcí šachet evakuačních a požárních výtahů a druh konstrukcí se stanoví z tabulky 10, položky 11 a1), a to podle vyšších požadavků určených pro šachtu a pro požární úseky, kterými šachta prochází nebo ke kterým přiléhá (článek 9.11.2),
- strojovna evakuačního a požárního výtahu může být společná, nikoliv však se strojovnou jiného druhu výtahu. (článek 9.12.2),
- evakuační výtahy mohou sloužit pro únik osob (článek 10.6.2),
- evakuační výtahy mohou nahradit druhou nechráněnou nebo chráněnou únikovou cestu typu A, pokud jejich kapacita umožňuje evakuaci alespoň 30 % unikajících osob; výtahu může být použito z kteréhokoliv užitého podlaží, kde výška objektu h nepřesahuje 30 m. Evakuační výtah **musí** být v tomto případě v samostatném požárním úseku s východy do požárních úseků bez požárního rizika a osoby **musejí** mít možnost užít jak únikovou cestu, tak evakuační výtah (článek 10.6.3),
- požární výtahy **musejí** být ve všech objektech, kde má být protipožární zásah veden v prostorech výroby a provozů skupiny 1 až 4 (příloha E) nad výškovou úrovní 60 m a v prostorech výroby a provozů skupiny 5 až 7 nad výškovou úrovní 30 m (článek 13.6.1),
- jestliže vnitřní zásahová cesta, navazující na východ z požárního výtahu, neumožňuje přímý přístup jednotek požární ochrany do všech požárních úseků v podlažích umístěných výše než 60 m nebo 30 m, **musí** být instalován další požární výtah; požární výtah může být používán i při běžném provozu v objektu – požární výtah je součástí vnitřní zásahové cesty (článek 13.6.1).

■ ČSN 73 0831 Požární bezpečnost staveb – Shromažďovací prostory

- Shromažďovací prostory druhu VP2 a VP3, popřípadě i VP1, pokud shromažďovací prostor je nad druhým podlažím, nebo má osoby ve více podlažích a nad druhým podlažím oproti východu na volné prostranství (>2 . NP nebo 2.PP) je více než 50 osob, **musí** mít k dispozici nejméně jeden evakuační výtah podle článku 9.6.4 až 9.6.6 ČSN 73 0802:2009 (článek 5.3.6.6.3),
- z požárního úseku venkovního shromažďovacího prostoru, kde jsou osoby (v hledišti) také nad výškovou úrovní 9,0 m od volného prostranství **musejí** být instalovány evakuační výtahy a zásahové cesty podle ČSN 73 0802. Z kteréhokoliv místa tohoto požárního úseku nesmějí být pro osoby nad výškovou úrovní 4,5 m vzdálenost k evakuačnímu výtahu nebo k zásahové cestě delší než 60 m (článek 6.2.3).

■ ČSN 73 0833 Požární bezpečnost staveb – Budovy pro bydlení a ubytování

- Budovy s požární výškou $h > 30,0$ m **musejí** být vybaveny nejméně jedním evakuačním výtahem provedeným podle článku 9.6.5 ČSN 73 0802:2009. V budovách skupiny OB2 s obytnými buňkami podle článku 3.10 **musí** být alespoň jeden evakuační výtah, jsou-li tyto buňky ve výšce $h_p \geq 6,0$ m; v těchto případech lze užít evakuační výtah s klecí nejméně (1,1 x 1,4) m; ostatní požadavky na evakuační výtahy podle článku 9.6.5 ČSN 73 0802:2009 **musejí** být splněny (článek 5.3.5),
- v budovách skupiny OB3 se třemi a více nadzemními podlažími s obytnými buňkami podle článku 3.5 c2), ve kterých je projektováno ubytování celkem více než 20 osob, nebo bez ohledu na počty osob jde-li o budovu, kde se předpokládá ubytování osob s omezenou schopností pohy-

bu a orientace (viz poznámku 16 ČSN 73 0802:2009), **musí** být zřízen evakuační výtah podle 9.6.5 ČSN 73 0802:2009; tento výtah **musí** mít nejméně rozměry klece (1,1 x 1,4 m) (článek 6.3.8),

- v budovách skupiny OB4 majících tři a více nadzemních podlaží **musí** být zřízeny evakuační výtahy (článek 9.6.5 ČSN 73 0802:2009). Evakuační výtah může ústít do prostoru chráněné únikové cesty nebo do samostatného manipulačního prostoru bez požárního rizika, odvětráného alespoň jako chráněná úniková cesta v závislosti na předpokládané době evakuace, popř. době užití evakuačního výtahu; doporučuje se odvětrání alespoň podle článku 9.4.2 ČSN 73 0802:2009 (článek 7.3.6).

■ ČSN 73 0834 Požární bezpečnost staveb – Změny staveb

- Za změny staveb skupiny I (s uplatněním omezených požadavků požární bezpečnosti) se považuje výměna, záměna nebo obnova systémů, sestav, popř. prvků technického zařízení budov, které svoji funkcí podmiňují provoz objektu; v rámci výměny, záměny nebo obnovy (a to i v případě, kde uvedená zařízení nebo prostory jsou umístěny v nástavbě nebo přístavbě objektu) mohou být nově vybudovány [článek 3.3 b)]:
 1. strojovna osobních výtahů;
 2. osobní výtah u objektů OB2 (ČSN 73 0833) s požární výškou do 30 m;
 3. vnější osobní nebo lůžkový výtah.
- Změny staveb skupiny I nevyžadují další opatření, pokud splňují požadavky podle kapitoly 4 této ČSN; za změny staveb skupiny I se nepovažují jakékoliv stavební úpravy shromažďovacích prostorů ve výškovém pásmu VP2 a VP3 podle ČSN 73 0831, jakož i úpravy objektů s více než 20 užitnými nadzemními podlažími,
- při změnách staveb skupiny II lze bez dalších úprav ponechat stávající výtahové ocelové dveře včetně průzorů, kromě dveří požárních a evakuačních výtahů umístěných mimo prostory chráněných nebo částečně chráněných únikových cest, až do požadovaného typu uzávěru EW-30 DP1 (článek 5.5.5),
- nově budované výtahové šachty se při změnách staveb skupiny II řeší podle ČSN 73 0802 nebo ČSN 73 0804. Pokud by nově budované instalační nebo výtahové šachty vedly přes stropní konstrukce druhu DP2 nebo DP3, **musí** obvodové stěny šachet procházet průběžně mimo tyto stropní konstrukce. Stávající instalační a výtahové šachty lze prodloužit do nástavby nebo vestavby (článek 5.5.13),
- při změnách staveb skupiny II v objektu s výškou $h \leq 30$ m **nemusí** výtahová šachta v chráněné únikové cestě typu A, popř. v částečně chráněné únikové cestě podle článku 5.6.13 až 5.6.15 tvořit samostatný požární úsek, pokud jsou splněny tyto požadavky (článek 5.6.24):
 - a) výtahová klec je určena pouze pro dopravu osob, je z výrobků třídy reakce na oheň A1 až B a strojovna výtahu je umístěna alespoň na úrovni nejvýše položené výstupní stanice výtahu nebo tvoří samostatný požární úsek;
 - b) konstrukce, která ohraničuje prostor šachty (včetně uzávěrů otvorů – dveří), je druhu DP1 nebo DP2; ohraničující konstrukce **musí** být alespoň u šachet procházejících více než pěti nadzemními podlažími;
 - c) elektrické kabely výtahů mají izolace se sníženou hořlavostí (viz ČSN 73 0848).

Je-li výtahová šachta v rámci změn stavby skupiny II umístěna vně objektu, postupuje se podle 8.10.1 ČSN 73 0802:2009, avšak ohraničující konstrukce této šachty druhu DP1 **nemusejí** vykazovat požární odolnost i když zasahují do požární nebezpečného prostoru téhož nebo sousedního objektu.

Výtahovou šachtu s ohraničujícími konstrukcemi se doporučuje odvětrávat vně objektu v úrovni nebo nad úrovní nejvyšší polohy výtahové kabiny (viz článek 9.11.7 ČSN 73 0804:2010) V prostoru výtahové šachty nesmí být požární zatížení (např. olejové zásobníky hydraulických výtahů),

- při změnách staveb skupiny II typizovaných bytových domů s více než deseti nadzemními užitnými podlažími **musí** být instalován nejméně jeden evakuační výtah o rozměrech klece nejméně (1,1 x 1,4 m). Evakuační výtah **musí** svým provedením odpovídat článku 9.6.5 ČSN 73 0802:2009, přičemž v budovách s více než 15 nadzemními užitnými podlažími **musí** mít evakuační výtah rozměr klece (1,1 x 2,1 m) (článek A.3.10),
- trvalá dodávka elektrické energie pro zařízení, která **musí** být v provozu i při požáru, se zajišťuje podle ČSN 73 0802 a ČSN 73 0848 (článek A.5.3).

■ ČSN 73 0835 Požární bezpečnost staveb – Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče

- Pro nové objekty zdravotnických zařízení nebo zařízení sociální péče stanoví požadavky na vnitřní rozměry výtahových klecí ČSN ISO 4190-1 (článek 4.9),
POZNÁMKA – odchylně od 9.6.5 a) ČSN 73 0802:2000 se na klec evakuačního výtahu vztahují nejmenší rozměry 1200 mm x 2300 mm (s dveřmi šířky 1100 mm), umožňující kromě přepravy osob rovněž dopravu přemístitelného lůžka (rozměrů 900 mm x 2000 mm), včetně obsluhy; klec k dopravě osob na vozíku má mít vnitřní rozměry alespoň 1100 mm x 1400 mm.
- v objektech s více než čtyřmi nadzemními podlažími, ve kterých je zdravotnické zařízení skupiny AZ 2 umístěno ve vyšším než 4. nadzemním podlaží, **musí** být alespoň jeden evakuační výtah navržen jako součást chráněné únikové cesty, která slouží evakuaci ze zdravotnického zařízení (článek 6.4.6),
POZNÁMKA – dispozičním požadavkem na umístění alespoň jednoho evakuačního výtahu do prostoru chráněné únikové cesty (typu B nebo C) není dotčeno ustanovení 9.6.4 ČSN 73 0802, které stanoví základní požadavky na nutnost zřízení evakuačních výtahů.
- v případě, kdy evakuační výtah ve zdravotnickém zařízení AZ 2 není součástí chráněné únikové cesty a dve-

- ře výtahu ústí do požárního úseku bez požárního rizika, **musejí** být všechny dveře, které ohraničují tento požární úsek požární a současně kouřotěsné klasifikace EI-S_m-C, kromě dveří u šachty evakuačního výtahu, které mohou být klasifikace EW-C (článek 6.4.7),
- u změn staveb stávajících zdravotnických zařízení skupiny AZ 2 je dovoleno zmenšit klec evakuačního výtahu až na velikost rozměrově odpovídající přepravě osob na vozících pro invalidy (zpravidla se jedná o vnitřní rozměr klece 1100 × 1400 mm); mobilní prostředek pro příslušný evakuační výtah **musí** být v zařízení k dispozici (článek 6.4.8),
 - v nových objektech, kde je požární úsek zdravotnického zařízení skupiny LZ 1 umístěn výše než ve třetím nadzemním podlaží, **musí** být evakuační výtah navržen jako součást chráněné únikové cesty, která přísluší úniku z požárního úseku zdravotnického zařízení (článek 7.4.5),
POZNÁMKA – dispozičním požadavkem na umístění alespoň jednoho evakuačního výtahu do prostoru chráněné únikové cesty (typu B nebo C) není dotčeno ustanovení článku 9.6.4 ČSN 73 0802, které stanoví základní požadavky na nutnost zřizování evakuačních výtahů.
 - u změn staveb podle ČSN 73 0834, kde je požární úsek zdravotnického zařízení skupiny LZ 1 umístěn výše než ve třetím nadzemním podlaží, lze evakuační výtah umístit i do samostatného požárního úseku se vstupem z požárního úseku bez požárního rizika (článek 7.4.6)
 - požární úsek bez požárního rizika **musí** komunikačně propojovat evakuační výtah s chráněnou únikovou cestou. Dveře ústící do tohoto požárního úseku **musejí** být požární a současně kouřotěsné (klasifikace EI-S_m-C). Tento požadavek se týká všech dveří, které ohraničují požární úsek bez požárního rizika, kromě vstupu do chráněné únikové cesty a dveří u šachty evakuačního výtahu, které mohou být klasifikace EW-C. Přímé komunikační propojení **musí** umožnit manipulaci s pojízdným lůžkem,
 - ve všech požárních úsecích zařízení LZ 2, které jsou umístěny výše než ve třetím nadzemním užitém podlaží nebo jsou v podlažích, která mají od nejbližší úrovně východu na volné prostranství svislou vzdálenost větší než 9,0 m, **musejí** být zřízeny evakuační výtahy. Pokud dveře evakuačního výtahu ústí do požární před síně, **musejí** být požární uzavěry chráněné únikové cesty současně také kouřotěsné (klasifikace EI-S_m-C) (článek 8.4.4.1)
 - u změn staveb podle ČSN 73 0834 může evakuační výtah tvořit samostatný požární úsek s výstupem (vstupem) do požárního úseku bez požárního rizika, který komunikačně propojuje evakuační výtah s chráněnou únikovou cestou;
 - dveře ústící do tohoto požárního úseku **musejí** být požární a současně kouřotěsné (klasifikace EI-S_m-C). Tento požadavek se týká všech dveří, které ohraničují požární úsek bez požárního rizika, kromě vstupu do chráněné únikové cesty a dveří u šachty evakuačního výtahu, které mohou být klasifikace EW-C. Přímé komunikační propojení **musí** umožnit manipulaci s pojízdným lůžkem;
 - napájení evakuačních výtahů **musí** být při požáru zajištěno ze dvou na sobě nezávislých zdrojů. Nezávislý zdroj **musí** zajistit dodávku elektrické energie po dobu t_p (podle článku 8.4.4.4 tabulky 3) zvětšenou o 15 minut, nejméně však 45 minut. Připojení na distribuční síť smyčkou se v tomto případě za nezávislý zdroj elektrické energie nepovažuje;
 - evakuační výtahy **musejí** při požáru zajistit přepravu všech pacientů neschopných samostatného pohybu nejméně ze dvou na sebe navazujících nadzemních podlaží, v nichž se tito pacienti vyskytují. Pacienti z 1. a 2. nadzemního podlaží se nezapočítávají,
 - ve vícepodlažních objektech, kde jsou požární úseky zařízení sociální péče – domy s pečovatelskou službou umístěny výše než ve třetím užitém nadzemním podlaží nebo jsou v podlažích, která mají od nejbližší úrovně východu na volné prostranství svislou vzdálenost větší než 9,0 m, **mu-**

sejí být zřízeny evakuační výtahy. Evakuační výtahy **musejí** tvořit součást chráněné únikové cesty, která přísluší úniku z daného požárního úseku (článek 9.5.7)

- u změn staveb (podle ČSN 73 0834) může evakuační výtah tvořit samostatný požární úsek s výstupem (vstupem) do požárního úseku bez požárního rizika, který komunikačně propojuje evakuační výtah s chráněnou únikovou cestou;
- u změn staveb je dovoleno zmenšit klec evakuačního výtahu až na velikost rozměrově odpovídající přepravě osob na vozících pro invalidy (zpravidla se jedná o vnitřní rozměr klece 1100 × 1400 mm); mobilní prostředek pro příslušný evakuační výtah **musí** být v zařízení k dispozici;
- dveře ústící do tohoto požárního úseku **musí** být požární a současně kouřotěsné (klasifikace EI-S_m-C). Tento požadavek se týká všech dveří, které ohraničují požární úsek bez požárního rizika, kromě vstupu do chráněné únikové cesty a dveří u šachty evakuačního výtahu, které mohou být klasifikace EW-C,
- ve vícepodlažních objektech, kde jsou požární úseky zařízení sociální péče – ústavy sociální péče umístěny výše než ve třetím užitém nadzemním podlaží nebo jsou v podlažích, která mají od nejbližší úrovně východu na volné prostranství svislou vzdálenost větší než 9,0 m, **musejí** být zřízeny evakuační výtahy. Evakuační výtahy **musejí** tvořit součást chráněné únikové cesty, která přísluší úniku z daného požárního úseku (článek 10.5.7)
 - u změn staveb (podle ČSN 73 0834) může evakuační výtah tvořit samostatný požární úsek s výstupem (vstupem) do požárního úseku bez požárního rizika, který komunikačně propojuje evakuační výtah s chráněnou únikovou cestou;
 - u změn staveb je dovoleno zmenšit klec evakuačního výtahu až na velikost rozměrově odpovídající přepravě osob na vozících pro invalidy (zpravidla se jedná o vnitřní rozměr klece 1100 × 1400 mm); mobilní prostředek pro příslušný evakuační výtah **musí** být v zařízení k dispozici (uvedené řešení je však možné jen v případech, kdy evakuační výtah slouží lůžkové části zařízení sociální péče, kde se nepředpokládá evakuace pomocí pojízdných lůžek či nosítek);
 - dveře ústící do tohoto požárního úseku **musejí** být požární a současně kouřotěsné (klasifikace EI-S_m-C). Tento požadavek se týká všech dveří, které ohraničují požární úsek bez požárního rizika, kromě vstupu do chráněné únikové cesty a dveří u šachty evakuačního výtahu, které mohou být klasifikace EW-C.

■ ČSN EN 81-1+A3+Opr.1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 1: Elektrické výtahy

- Odchylně od požadavků ČSN 73 0802 z května 2009 a ČSN 73 0804 z února 2010 platí pro elektrické kabely, které jsou nedílnou součástí výtahů nesloužících k protipožárnímu zabezpečení objektů a jsou umístěny v chráněných únikových cestách, ustanovení článku 4.9 z ČSN 27 4014, a to až do nabytí platnosti ČSN EN 50399 (28. 2. 2014) (článek 13.1.1.1).
- požadavky této normy, vztahující se na elektrickou instalaci a podstatné části elektrického zařízení, platí pro:
 - a) hlavní vypínač silového obvodu a související obvody;
 - b) vypínač světelného obvodu klece a související obvody.
 Výtah je nutno považovat za celek, za stroj, do něhož je zabudováno elektrické zařízení. Národní předpisy pro elektrické obvody rozvodu elektrické energie platí až po vstupní svorky vypínačů. Platí pro celý rozvod osvětlení strojovny, prostorů kladek, šachty a prohlubně.

■ ČSN EN 81-2+A3+Opr.1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 2: Hydraulické výtahy

- Odchylně od požadavků ČSN 73 0802 z května 2009 a ČSN 73 0804 z února 2010 platí pro elektrické kabe-

ly, které jsou nedílnou součástí výtahů nesloužících k protipožárnímu zabezpečení objektů a jsou umístěny v chráněných únikových cestách, ustanovení článku 4.9 z ČSN 27 4014, a to až do nabytí platnosti ČSN EN 50399 (28. 2. 2014) (článek 13.1.1.1).

- požadavky této normy, vztahující se na elektrickou instalaci a podstatné části elektrického zařízení, platí pro:
 - c) hlavní vypínač silového obvodu a související obvody;
 - d) vypínač světelného obvodu klece a související obvody.
- Výtah je nutno považovat za celek, za stroj, do něhož je zabudováno elektrické zařízení. Národní předpisy pro elektrické obvody rozvodu elektrické energie platí až po vstupní svorky vypínačů. Platí pro celý rozvod osvětlení strojovny, prostorů kladek, šachty a prohlubně.

■ ČSN EN 81-3+A1+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 3: Elektrické a hydraulické malé nákladní výtahy

- Odchylně od požadavků ČSN 73 0802 z května 2009 a ČSN 73 0804 z února 2010 platí pro elektrické kabely, které jsou nedílnou součástí výtahů nesloužících k protipožárnímu zabezpečení objektů a jsou umístěny v chráněných únikových cestách, ustanovení článku 4.9 z ČSN 27 4014, a to až do nabytí platnosti ČSN EN 50399 (28. 2. 2014) (článek 13.1.1.1).
- požadavky této normy, vztahující se na elektrickou instalaci a podstatné části elektrického zařízení, platí pro:
 - e) hlavní vypínač silového obvodu a související obvody;
 - f) vypínač světelného obvodu klece a související obvody.

Výtah je nutno považovat za celek, za stroj, do něhož je zabudováno elektrické zařízení. Národní předpisy pro elektrické obvody rozvodu elektrické energie platí až po vstupní svorky vypínačů. Platí pro celý rozvod osvětlení strojovny, prostorů kladek, šachty a prohlubně.

■ ČSN EN 81-72+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy výtahů určených pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 72: Požární výtahy

- Tato norma nahrazuje požadavky ČSN 73 0802 z května 2009 a ČSN 73 0804 z února 2010, které se týkají požárních výtahů. Pokud se týká elektrické instalace požárních výtahů, platí pro elektrické kabely ustanovení článku 4.9 z ČSN 27 4014, a to až do data skončení období souběžné použitelnosti národních technických norem a ČSN EN 50399, tj. do 28. 2. 2014.

■ ČSN 27 4014+Z1+Opr. 1 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy výtahů určených pro dopravu osob nebo osob a nákladů – Evakuační výtahy

- Evakuační výtahy se připojují elektrickými vodiči a kabely z hlavního rozváděče tak, že musejí zůstat funkční po celou stanovenou dobu evakuace osob i při odpojení ostatních elektrických zařízení v objektu (článek 4.9),
POZNÁMKA - výtah je nutno považovat za celek, za stroj, do něhož je zabudováno elektrické zařízení. Kodex norem řady ČSN 73 08xx pro elektrické obvody rozvodu elektrické energie se vztahuje na rozvody elektrické energie až po vstupní svorky hlavních vypínačů výtahů a pro celý rozvod osvětlení strojovny, prostorů kladek, šachty a prohlubně.
- Odchylně od požadavků ČSN 73 0802 z května 2009 a ČSN 73 0804 z února 2010 vodiče a kabely zajišťující funkci a ovládání evakuačního výtahu, které jsou nedílnou součástí výtahu (článek 4.9):
 - a) mohou být volně vedeny prostory a požárními úseky bez požárního rizika, včetně chráněných únikových cest, pokud hmotnost jejich izolace, popřípadě hořlavých částí elektrických rozvodů nepřesáhne 0,2 kg.m⁻³ obestavěného prostoru, nebo
 - b) mohou být volně vedeny prostory a požárními úseky s požárním rizikem, pokud vodiče a kabely vyhovují ČSN EN 50266-2-2 resp. ČSN EN 60332-1-2, nebo

- c) musejí být chráněny provedením jejich uložení, jako je například
 - vedení pod omítkou s krycí vrstvou nejméně 10 mm,
 - vedení v samostatných drážkách, uzavřených truhlících či šachtách a kanálech určených pouze pro elektrické vodiče a kabely, které jsou chráněny protipožárními nástřiky, nebo
 - obložením deskovými nehořlavými materiály tloušťky nejméně 10 mm,

tak, aby nemohlo dojít k žádnému porušení jejich funkčnosti. Pokud není vyžadována jiná požární odolnost, musí ochrany podle písm. c) vykazovat požární odolnost EI 30 DP1. Pokud bude evakuační výtah umístěn ve společné šachtě s požárním výtahem, musí elektrická instalace evakuačního výtahu odpovídat i požadavkům ČSN EN 81-72.

■ Závěr

Je zřejmé, že v rámci tohoto příspěvku nebylo možné rozebrat dopodrobna veškeré technické aspekty a souvislosti obsažené ve shora uvedených právních předpisech a normativních dokumentech. Příspěvek je svým zaměřením proto orientován výlučně na požární bezpečnostní požadavky ve vztahu k instalacím nových a k rekonstrukcím stávajících výtahů. Dalšími velmi důležitými faktory, které však nelze v praxi opomenout, je bezpečný provoz, kontroly a pravidelná údržba výtahů. Značné rozdíly jsou také mezi technickou úrovní stávajících výtahů instalovaných podle předpisů platných v době jejich zabudování do staveb a současnými technickými požadavky. V každém případě je potřeba si uvědomit, že veškeré technické požadavky na výtahy jsou v současnosti směřovány nejen k zajištění bezpečí jejich uživatelů, ale i k dosažení vyšší bezpečnosti při servisních činnostech. Způsob zajištění a poskytování servisních služeb je sice především vizitkou dodavatele, ale kvalita těchto služeb má zásadní vliv jak na provozní bezpečnost a uživatelský komfort, tak i na délku životnosti výtahů.

■ Použitá literatura

- [1] ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty
- [2] ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb – Výrobní objekty
- [2] ČSN 73 0810 Požární bezpečnost staveb – Společná ustanovení
- [3] ČSN 73 0831 Požární bezpečnost staveb – Shromažďovací prostory
- [4] ČSN 73 0833 Požární bezpečnost staveb – Budovy pro bydlení a ubytování
- [5] ČSN 73 0834 Požární bezpečnost staveb – Změny staveb
- [6] ČSN 73 0835 Požární bezpečnost staveb – Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče
- [7] ČSN 27 4014+Z1+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy výtahů určených pro dopravu osob nebo osob a nákladů – Evakuační výtahy
- [8] ČSN EN 81-1+A3+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 1: Elektrické výtahy
- [9] ČSN EN 81-2+A3+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 2: Hydraulické výtahy
- [10] ČSN EN 81-3+A1+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Část 3: Elektrické a hydraulické malé nákladní výtahy
- [11] ČSN ISO 4190-1 Zřizování elektrických výtahů. Část 1: Výtahy třídy I., II, III, a VI
- [12] ČSN EN 81-72+Opr. 1, 2 Bezpečnostní předpisy pro konstrukci a montáž výtahů – Zvláštní úpravy výtahů určených pro dopravu osob a osob a nákladů – Část 72: Požární výtahy
- [13] ČSN EN 50399 Zkušební metody kabelů v podmínkách požáru – Měření uvolněného tepla a kouře na kabelech v průběhu zkoušky šíření plamene – Zkušební zařízení, postupy a výsledky.

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 8/2012

Nejzávažnější prověrka funkčnosti integrovaného záchranného systému

Letní měsíce většina z nás spojuje s představou krásně prožité dovolené, jejíž samozřejmou součástí je pobyt u vody a „chytání bronzu“. Příroda nám však v létě nepřipravuje jen chvíle radosti.

Téměř každoročně jsme v létě svědky vzpoury „živlů“ v podobě intenzivních bouřek, větrných smrští nebo příválových dešťů. Jejich výskyt jsou meteorologové většinou schopni předpovědět, intenzitu a následky nikoli. To platí zejména v případě povodní, které pro Českou republiku představují největší přímé nebezpečí z přírodních katastrof a mohou být i příčinou závažných krizových situací, při nichž mohou vznikat nejen rozsáhlé materiální škody, ale rovněž ztráty na životech obyvatel postižených území, ekologické škody a devastace krajiny.

V letošním roce si připomínáme výročí dvou ničivých povodní, které postihly naši republiku v roce 1997 a v roce 2002. Obě se významně zapsaly do historie vzniku a činnosti nového Hasičského záchranného sboru ČR.

Nutnost legislativních změn

V červenci roku 1997 zasáhly katastrální povodně řeky Odru, Moravu, Dyji, Svatku, Svitavu, Orlici a téměř všechny jejich přítoky.

Obrovské objemy vody, pocházející zejména z extrémních vodních srážek na území Jeseníků, Beskyd a Orlických hor, zapříčinily devastaci rozsáhlých území Moravy a severozápadních Čech (postíženo bylo území 33 okresů, 538 obcí a měst). Na následky povodní zemřelo 60 osob a celkové materiální škody dosáhly 62,6 miliard Kč. V průběhu povodní bylo téměř 30 tisíc osob evakuováno a více než 26 000 osob zachráněno. K provádění záchranných a likvidačních prací bylo nasazeno 17 tisíc hasičů (z toho

bylo více než 13 tisíc příslušníků jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí). Při záchranných pracích tři hasiči zemřeli a 58 jich bylo zraněno.

Povodně v roce 1997 se staly impulzem pro analýzu stávající legislativy a následné vypracování a přijetí řady zákonů a prováděcích předpisů k nim s cílem sjednotit působnosti a pravomoci orgánů státní správy a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob a v neposlední řadě fyzických osob (občanů) při řešení problematiky ochrany před povodněmi, ale také při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných a likvidačních prací a při ochraně obyvatelstva, stejně tak, jako při přípravě na krizové situace.

Tento proces vyvrcholil na přelomu tisíciletí, kdy byla rozšířena působnost Ministerstva vnitra o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva

a integrovaného záchranného systému. V souvislosti s tím byly Parlamentem České republiky projednány a schváleny nové zákony.

Nová právní úprava, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2001, znamenala zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci Hasičského záchranného sboru České republiky.

Prověrka funkčnosti a akceschopnosti

Rok 2002 bude navždy spojován s ničivými povodněmi, které v letních měsících postihly prakticky celé území naší republiky.

Povodněmi v srpnu bylo zasaženo v různém rozsahu celkem 43 okresů v rámci deseti krajů. Zatopeno bylo celkem 99 měst, obcí a městských částí, voda částečně poškodila dalších 347 měst a obcí. Přímou nebo nepřímou bylo povodněmi dotčeno 15,5 % obyvatel České republiky. Živelní pohroma si vyžádala 17 lidských životů, složkami IZS bylo evakuováno 123 200 osob a bezprostředně zachráněno 3374 osob.

Při povodních bylo celkem nasazeno 24 200 hasičů, z toho 5100 příslušníků HZS ČR ze všech krajů (4000 příslušníků bezprostředně zasahujících a 1100 příslušníků, podílejících se na činnosti v operačním řízení, v krizových štábech a pro týlové zabezpečení, jako je logistika, zásobování, opravy apod.) a 19 100 dobrovolných hasičů a hasičů z HZS podniků. Jeden dobrovolný hasič při zásahu zemřel, zraněno bylo 136 hasičů, z toho 62 příslušníků HZS ČR.

Likvidace následků ničivých povodní reálně prověřila a prokázala připravenost a akceschopnost Hasičského záchranného sboru ČR, ale i funkčnost integrovaného záchranného systému při řešení mimořádných událostí spojených s rozsáhlými živelními pohromami.

strana 8

strana 16

strana 22

strana 28

Vícezdrojové financování bezpečnostního systému
v proměnách historie4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Chraňme naše lesy před požáry!8
 Požár lesa uhašen až po sedmi dnech8
 Požáry lesních porostů v Polsku11
 Zabezpečení hradů a zámků před požáry14
 Alternativní možnosti detekce požáru
 v památkově chráněných budovách16
 Nově akreditované zkušební metody a metodiky odběru vzorků18

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Nová stanoviště dekontaminace osob předána HZS krajů19
 Ohlédnutí za mezinárodním cvičením kynologických týmů22

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v Rumunsku24
 Zájem a ochota pomáhat druhým26

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Hlavními tématy řešení havárií a rizik27

INFORMACE

Mise českých hasičů v Afghánistánu28
 Sedmý závod přinesl nečekaný zvrat32
 Soutěžící prokázali vysokou připravenost33

Přijďte na Zbirožské hasičské tatrování

Dne 8. září 2012 se v prostorách Hasičského záchranného sboru České republiky ve Zbirohu uskuteční již druhý ročník Zbirožského hasičského tatrování. Pro návštěvníky akce připravili její organizátoři pestrý program.

Návštěvníci celodenní akce se mohou těšit například na přehlídku požárních i armádních automobilů značky Tatra, ukázky dekontaminačních linek, nebo na vystoupení jednotky Čestné stráže Armády České republiky.

Po celý den bude probíhat soutěž krásy automobilů značky Tatra spojená s dovednostní soutěží jejich posádek. Zájemci si mohou prohlédnout Expozici požární ochrany HZS ČR, zpřístupněnou část Expozice ochrany obyvatelstva, jako i nově vybudovanou Expozici příčin vzniku požárů.

Atmosféru příjemně živí hudební vystoupení. V areálu bude možné zakoupit občerstvení. Vstup volný.

Expozice požární ochrany Hasičského záchranného sboru České republiky se nachází na území města Zbiroh, v areálu HZS ČR nedaleko zbirožského zámku. Pro návštěvníky, kteří přijedou automobily, je připravena dostatečná parkovací kapacita. Adresa: Švabínská ulice, Zbiroh-Švabín, Loc: 49°51'29.34"N 13°45'7.911"E.

Do soutěže krásy automobilů značky Tatra je možné zaslat přihlášku nejpozději do 31. srpna 2012!

Bližší informace získáte na www.expozicezbiroh.cz, email: bizpe@seznam.cz nebo na tel. 608 870 945.

Vícezdrojové financování bezpečnostního systému v proměnách historie

Vícezdrojové financování bezpečnostního systému České republiky je dlouhodobý záměr, který v rámci právního řádu již byl a v některých ohledech již je zakomponován. Stát jistě nesmí rezignovat na jednu ze svých základních funkcí, a to na zajištění bezpečnosti státu, občanů¹⁾ a majetku, kdy se jedná o jednu ze základních ústavních hodnot České republiky.

Tento fakt dokládá **ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky**, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. Jak dokládá nejen normativní text tohoto ústavního zákona, ale i jeho důvodová zpráva, celá koncepce ústavního zákona vychází z komplexního pojetí bezpečnosti státu, která v sobě spojuje zahraniční politiku, vojenskou obranu a vnitřní bezpečnost a pořádek. Jejím cílem je všestranná péče o člověka, o jeho život, o dodržování lidských práv a svobod, o ochranu majetku a životních jistot a o zachovávání funkcí státu jako instituce, která zajišťuje bezpečnost. Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky. Shrňme-li tento ústavní princip, stát má zajišťovat svoji bezpečnost, a to zejména svými silami, ovšem může (vyjmenované subjekty – tedy i právnické a fyzické osoby – musejí) si nechat dopomoci jinou složkou. Vícezdrojové financování vychází z tohoto směru. Nemůže nastat situace, že by soukromý sektor hradil bezpečnost České republiky, ani občané (osoby) nemohou být nuceni ke komplexnímu zajištění bezpečnosti (např. formou hrazení všech záležitostí).

V poslední době se tímto tématem zabývala **aktualizace Bezpečnostní strategie ČR** (usnesení vlády ze dne 8. září 2011 č. 665); v kapitole Ekonomický rámec zajištění bezpečnostních zájmů konstatuje, že: čl. 86 Zdrojovým rámcem politik vyplývajících z bezpečnostní strategie jsou veřejné rozpočty s důsledně prováděnou fiskální konsolidací. Česká republika uplatňuje komplementární přístup a snaží se zamezit výdajovým duplicitám. Pro implementaci úkolů plynoucích z Bezpečnostní strategie ČR využívá také možnosti doplnění veřejných rozpočtů z bilaterálních a multilaterálních zdrojů.

V současnosti je rovněž diskutována povinnost pojišťoven odvádět nějaké procento ze svých zisků na činnost dobrovolných a profesionálních hasičů, což by zajistilo systémovou obměnu hasičského vybavení, a to na stanicích jak profesionálních, tak i dobrovolných hasičů. Tento záměr by zjevně vyžadoval změnu zákona o pojišťovnictví. Takové řešení lze shledat spravedlivým vzhledem ke skutečnosti, že Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) a jednotky sborů dobrovolných hasičů (SDH obcí) ročně zachrání majetek velmi vysoké hodnoty (v případě přírodních katastrof jako byly např. povodně lze hovořit o částce v řádu miliard). Sekundárně tak ušetří vysoké náklady pojišťovně na jejich pojistném plnění. Paradoxně tak jsou hasiči vlastně v pozici „dobrovolných“ zaměstnanců pojišťoven (jak často sami uvádějí). Základní myšlenkou navrhované právní úpravy je zajištění vícezdrojového financování jednotek HZS ČR a SDH obcí. Tyto subjekty poskytují služby jednoznačně veřejného charakteru, které prospívají celé společnosti, každoročně se reálně podílejí na zachráně lidských životů a majetkových hodnot.

Již několikrát v minulosti byl pokus přesvědčit kompetentní orgány o vhodnosti spolupodílu pojišťoven na vybavení jednotek PO. Poprvé to bylo již v roce 2000 (návrh však nakonec nepodpořil Senát ČR), otázka se stala znovu akutní v roce 2002 po povodních. K realizaci však ani tehdy nedošlo. Další návrh, již přesný z hlediska odvodu „pouze“ z povinného ručení na motorová vozidla, byl předložen v roce 2010 formou iniciativy Pardubického a Středočeského kraje (totožné návrhy). Ani tyto návrhy nebyly schváleny. V rámci právní historie již tento institut právní řád znal. A právě o tomto bych se rád více roze-psal.

Do roku 1945 (potažmo 1950)

Již zákonem ze dne 24. prosince 1884 (zákon č. 62/1884 čes. z. z.), kterým se stanoví povinnost pojišťoven ku placení příspěvků pro výdaje k účelům hasičství a ku podpoře hasičů k úrazu příšlých v království Českém, byla stanovena povinnost všem tuzemským nebo cizozemským ústavům v království Českém platit příspěvek dvouprocentní z hrubého obnosu premií vybraných průměrem roku, jehož se týče za movité i nemovité předměty všeho druhu proti ohni. Tedy již za Rakouska-Uherska byla stanovena povinnost pro pojišťovny přispívat na hasičstvo (jistě je nutné podotknout, že se jednalo o odlišný platný stav než je současný právní řád ČR, ovšem obdobný institut

v naší právní kultuře zde existoval). Tento zákon byl účinný od 1. dubna 1885 až do 1. ledna 1935.

Obdobné instituty příspěvku společností proti ohni byly zavedeny i na území Markrabství Moravského a vojvodství Slezského, a to zákonem č. 40/1882 slez. z. z., o přispívání společností proti ohni pojišťujících na výlohy hasičstva a na podporu hasičů k úrazu příšlých a zákonem č. 1/1883 mor. z. z., stran příspěvků společností proti ohni pojišťujících na útraty hasičských sborů a na podporování hasičů nehodou stížených. K této právní úpravě bylo vydáno i prováděcí nařízení zemského prezidenta na Moravě č. 78/1883 Sb., prováděcí nařízení k moravskému zemskému zákonu ze dne 16. prosince 1882, čís. 1 mor. z. z. z roku 1883.

Novou komplexní úpravu přinesl **zákon č. 79/1935 Sb., o hasičském příspěvku při požárním pojištění**. Tento zákon již ve svém úvodním ustanovení zakotvoval následující povinnost: „Všechny pojišťovací ústavy a spolky (pojišťovny) tuzemské i cizozemské, které se zabývají - ať výlučně či vedle jiných odvětví pojišťovacích - pojišťováním požárním na území republiky Československé, jsou povinny, bez ohledu na to, zda a jakou mají na území tom obchodní organizaci a v jakém rozsahu a jakým způsobem tu činnost svou vyvíjejí, odváděti podle předpisů tohoto zákona příspěvek k účelům hasičským (hasičský příspěvek).“

Zákon č. 79/1935 Sb. zrušil celou dosavadní právní úpravu v této oblasti vícezdrojového financování, a to:

- zákon ze dne 24. prosince 1884, č. 62 čes. z. z., kterým se stanoví povinnost pojišťoven ku plnění příspěvků pro výdaje k účelům hasičství a ku podpoře hasičů k úrazu příšlých v království Českém,
- zákon ze dne 12. března 1886, č. 19 čes. z. z., kterýmž se mění § 2 zákona ze dne 24. prosince 1884, č. 62 z. z., ohledně povinnosti pojišťoven ku plnění příspěvků,
- zákon ze dne 16. prosince 1882, č. 1 mor. z. z. z r. 1883, o přispívání společností proti ohni pojišťujících na útraty hasičských sborů a na podporování hasičů nehodou stížených,
- zákon ze dne 24. ledna 1887, č. 19 mor. z. z., jímž se mění § 1 zákona ze dne 16. prosince 1882, č. 1 z. z. z r. 1883,
- zákon ze dne 20. června 1895, č. 61 mor. z. z., kterým se mění §§ 3 a 9 zákona ze dne 16. prosince 1882, č. 1 z. z. z r. 1883, jenž se týče přispívání společností proti ohni pojišťujících na útraty hasičských sborů a na podporování hasičů nehodou stížených,

¹⁾ Nově podle schváleného občanského zákoníku je možné hovořit i o ochraně zvířat.

- zákon ze dne 4. července 1899, č. 66 mor. z. z., kterým se mění § 1 zákona ze dne 24. ledna 1887, č. 19 z. z., a § 6 zákona ze dne 16. prosince 1882, č. 1 z. z. z r. 1883, pak § 9 zákona ze dne 20. června 1895, č. 61 z. z., jež se týkají přispívání společností proti ohni pojišťujících k nákladům hasičských sborů a k podpoře hasičů v neštěstí upadlých,
- zákon ze dne 6. prosince 1882, č. 40 slez. z. z., stran příspěvků společností proti ohni pojišťujících na výlohy hasičstva a na podporu hasičů k úrazu příšlých,
- zákon ze dne 1. září 1902, č. 44 slez. z. z., kterým se pozměňují §§ 3, 6, 10 a 11 zákona ze dne 6. prosince 1882, č. 40 slez. z. z., týkajícího se příspěvků společností proti ohni pojišťujících na výlohy hasičstva a na podporu hasičů k úrazu příšlých,
- nařízení ministra s plnou mocí pro správu Slovenska ze dne 11. února 1922, č. 2251 pres. (č. 9 Úr. Nov.), o povinnosti pojišťoven ku placení hasičských příspěvků.

Byla zavedena základní povinnost pro pojišťovny, a to odvod příjmů ze smluv požárního pojištění, a to následně:

„U pojišťoven oprávněných provozovati činnost pojišťovací v Československé republice činí hasičský příspěvek tři procenta z veškerého hrubého příjmu z pojistného, jehož pojišťovna dosáhla v běžném kalendářním roce ze smluv o požárním pojištění jakýchkoli věcí na území republiky Československé, bez ohledu na to, kde, kdy a na jakou dobu byla smlouva pojistná uzavřena a zda byla pojistka vystavena.“

Rozdíl byl u pojišťoven, jež nebyly oprávněny provozovat činnost pojišťovací v Československé republice, kde činil hasičský příspěvek jedno procento z pojistné sumy.

K tomuto zákonu bylo vydáno prováděcí vládní nařízení č. 80/1935 Sb. z. a n., kterým se provádí zákon ze dne 11. dubna 1935, č. 79 Sb. z. a n., o hasičském příspěvku při požárním pojištění, a to zejména pro žádosti obcí za příspěvek na nákup nebo opravu hasičských potřeb pro místní obecní nebo dobrovolný sbor hasičský.

Zákon č. 79/1935 Sb., byl zrušen a nahrazen vládním nařízením č. 31/1942 Sb., o dani z požární ochrany. Jednalo se o vládou Protektorátu Čechy a Morava schválené nařízení, které nařizuje podle § 1 odst. 1 nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě ze dne 12. prosince 1940, Věstn. str. 604, kterým se prodlužují a mění některá ustanovení ústavního zákona zmocňovacího ze dne 15. prosince 1938, č. 330 Sb. danit příjem pojistných platů z požárních pojištění, jsou-li pojištěné předměty v době přijetí pojistného platu v Protektorátu Čechy a Morava. Základem daně byla úhrnná částka pojistných platů přijatých v každém kalendářním

čtvrtletí. Sazba daně činí 6 % úhrnné částky pojistných platů.

V rámci Rakousko-Uherské monarchie i za samostatné československé republiky (potažmo za protektorátu Čechy a Morava), byla stanovena povinnost se zaměřením na neživotní pojištění nebo přímo pojištění proti ohni. Příjem pro bezpečnostní systém ze systému povinného ručení z provozu motorových vozidel nebyl tak zaběhlý, zejména proto, že neexistovalo mnoho motorových vozidel. Je ještě nutné dodat, že poštavení pojišťoven, jako soukromých subjektů, bylo za tohoto prvního období do roku 1948 obdobné, jako po roce 1989.

Do roku 1989

Úvodem této části je nutné uvést, že v roce 1945 došlo k **zestátnění všech soukromých pojišťoven**, a to Dekretem presidenta republiky č. 103/1945 Sb., o znárodnění soukromých pojišťoven.

Dosavadní daň z požární ochrany i hasičský příspěvek při požárním pojištění byly zrušeny zákonem č. 95/1950 Sb., kterým se upravují některé poměry v pojištnictví. Ministerstvem vnitra v dohodě s ministerstvem financí bylo uloženo, aby určilo, jak bude naloženo s účelovým jménem (fondem). Československá pojišťovna, n.p., Státní pojišťovna (od 1. 1. 1953) a Česká státní pojišťovna (od 1. 1. 1969) pak přispívaly na požární ochranu prostřednictvím zábranné činnosti, resp. prostřednictvím fondu zábrany škod.

Zákonem č. 190/1950 Sb., o úkolech a organizaci pojištnictví, bylo umožněno (§ 17) použít zisk pojišťovny podle § 8 zákona č. 104/1950 Sb., o financování národních a komunálních podniků, mj. i na zábranné a ochranné činnosti pojištnictví.

Zákon č. 85/1952 Sb., o pojištnictví, který zrušil zákon č. 190/1950 Sb., pak stanovil, že se Státní pojišťovna účastní zábranné péče podle směrnic, které vydá ministerstvo financí v dohodě se zúčastněnými ministerstvy (§ 4 odst. 2) a určil okruh národního majetku, který musí být povinně pojištěn proti škodám požárním (§ 5 odst. 1). Organizace a působnost Státní pojišťovny, způsob jejího hospodaření, jakož i druh a výše jejích prostředků stanovoval statut, který vydal ministr financí po schválení vládou (§ 12).

Podrobnosti pak upravovala vyhláška ministerstva financí č. 243/1953 Ú.l., o účasti Státní pojišťovny na zábranné péči proti škodám (čl. 1 odst. 1 - Státní pojišťovna účastní se organizování a provádění opatření, která mají zabránit vzniku škod na pojištěném majetku a na lidském zdraví, popřípadě mají zmenšit následky škod již vzniklých čl. 5 - Státní pojišťovna účastní se na výchově obyvatelstva v boji proti škodám z požáru, činí tak především při bezprostředním styku s pojistníky, účastní na pořádání instruktáží, přednášek, kursů a výstav a vydáváním publikací, jakož i jiného

výchovného materiálu z oboru zábrany škod, čl. 7 odst. 1 a 2 - Státní pojišťovna přispívá národním výborům a popřípadě i jiným státním orgánům na zábranná opatření proti škodám z požáru; příspěvky na zábranná opatření proti škodám z požáru se poskytují především na stavbu a opravy protipožárních zařízení obcí, na pořízování a opravy výzbroje požárních sborů a na výchovu pracovníků i širokých vrstev obyvatelstva, jakož i na výzkum v požární ochraně). Tato právní úprava byla zrušena ke dni 1. ledna 1961 (vyhláškou ministerstva financí č. 162/1960 Sb.).

Podle zákona č. 82/1966 Sb., o pojištnictví, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1967, ministr financí mohl Státní pojišťovně uložit, jaké další obdobné fondy (rezervy) je povinna vytvořit a upravit podrobnosti o vytváření, používání, doplňování a kontrole těchto fondů (rezerv) – viz § 7 odst. 3 a 4. Citovaný zákon platil až do 28. května 1991, kdy byl nahrazen zákonem č. 185/1991 Sb., o pojištnictví.

Návrhy po roce 1989

I po roce 1989 existoval fond zábrany škod podle **zákona č. 574/1990 Sb., o státním rozpočtu federace na rok 1991**. Podle tohoto zákona (§ 8) pojišťovny, pokud nebyly akciovými společnostmi, nebo podnikem se zahraniční majetkovou účastí, musely postupovat ve svém finančním hospodaření obdobně podle části první nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků, s tím, že vytvářely nadále základní rezervní fond, fond rezerv pojistného, fond zábrany škod a devizový rezervní fond.

V tomto duchu byl i schválen **zákon č. 185/1991 Sb., o pojištnictví**, který upravoval podle § 14 povinnost rezerv a fondu pojišťoven, a to následovně: Pojišťovna vytváří fond zábrany škod. Výši tvorby fondu zábrany škod si stanoví pojišťovna. Fond zábrany škod se používá k úhradě nákladů na předcházení škodám a jejich minimalizaci a na propagaci zábranných opatření (citovaný text vychází z novely provedené zákonem č. 320/1993 Sb.).

Zákon č. 185/1991 Sb., byl zrušen zákonem č. 363/1999 Sb., o pojištnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištnictví), ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 363/1999 Sb., již s fondem zábrany škod nepočítal.

Právě po roce 1989 byla několikrát vyvinuta snaha řešit vícezdrojové financování ze strany pojišťoven. Navrhované finanční plnění ze strany pojišťoven je samozřejmě svým způsobem zásahem do činnosti soukromého subjektu. Tento zásah má ale zjevně legitimní rámec, protože se jedná o pojištění buď z některého druhu neživotního pojištění, nebo dokonce z povinného pojištění motorových vozidel. Tento systém již znal právní řád České republiky, jak jsem uvedl výše.

Je také nutné poukázat na **iniciativu z roku 1999**. V tomto roce byla snaha zapojit pojišťovny do systému úhrady nákladů na předcházení škodám a jejich minimalizaci a do systému propagace zábranných opatření. Tento institut měl název „fond zábrany škod“ a představoval příspěvek ve výši 2 % z přijatého pojistného z pojistných odvětví č. 3, 8 a 10 za každý kalendářní rok.

Jednalo se o vyústění snah již od roku 1996, kdy Branný a bezpečnostní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR doporučil zvážit legislativní dopracování možnosti sponzorování HZS ČR ze strany pojišťoven. K tomuto byl v roce 1997 projednán věcný záměr zákona; tento návrh předložila sama vláda (Ministerstvo financí).

Jak již bylo uvedeno, v minulosti bylo učiněno několik pokusů přesvědčit kompetentní orgány o vhodnosti spolupodílu pojišťoven na vybavení hasičských jednotek. Poprvé se tak stalo již v roce 1999 (návrh však nakonec nepodpořil Senát Parlamentu ČR), otázka se stala znovu aktuální v roce 2001. Návrh z roku 2001 podepsalo 10 poslanců (jednalo se o poslanecký návrh): Milan Urban, Ladislav Šustr, Radko Martínek, Miloslav Vlček, Miroslav Kapoun, Pavel Hömig, František Vnouček, Rudolf Tomíček, Bohuslav Sobotka, Milan Ekert.

Návrh předpokládal, že pojišťovna, která provozuje pojišťovací činnost podle pojistného odvětví neživotních pojištění č. 3, 8 nebo 10 (tehdejšího zákona o pojišťovnictví, jednalo se o neživotní pojištění), je povinna platit HZS ČR a SDH obcí příspěvek na zábranu škod ve výši 3 % z předepsaného pojistného v těchto pojistných odvětvích za každý kalendářní rok.

Návrh zákona stanovoval pojišťovnám povinnost každoročně platit HZS ČR a SDH obcí příspěvek na zábranu škod ve výši 3 % z předepsaného pojistného v určených odvětvích, tj. z pojištění škod na pozemních dopravních prostředcích jiných než kolejových, z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a z pojištění škod na majetku způsobených požárem, výbuchem, vichřicí (např. blesk, povodně, záplavy), přírodními živly jinými než vichřicí, jadernou

energií a sesuvem půdy (viz Část B bod 8 přílohy k zákonu č. 363/1999 Sb.).

Tento příspěvek měl být poukazován na zvláštní účet zřízený Ministerstvem vnitra a bude využíván pouze k úhradě nákladů spojených s obstaráváním, údržbou a provozováním prostředků na záchranu lidských životů a materiálních hodnot ve výše uvedených pojistných odvětvích. Ministerstvo vnitra bude povinno každoročně zveřejnit, jakým způsobem byl příspěvek na zábranu škod využit. Tím bude zabezpečena také veřejná kontrola jeho adekvátního využívání.

Pojišťovny by byly povinny uhradit příspěvek z předepsaného pojistného ve prospěch HZS ČR a jednotek SDH obcí do 30 dnů po ověření účetní uzávěrky auditorem. Ministerstvo financí bylo zmocněno k přezkoumávání správnosti výpočtu příspěvku na zábranu škod. Zároveň se předpokládalo uložit nezbytnou povinnost pojišťovně k umožnění tohoto přezkoumávání. Ke schválení návrhu však tehdy nedošlo. Za těmito návrhy jako vůdčí osoba stál tehdejší poslanec Jan Žizka.

Následující návrhy jsou z roku 2010, kdy zastupitelstva krajů Středočeského a Pardubického předložili své návrhy týkající se odvodu „pouze“ z povinného ručení na motorová vozidla. Ani tyto návrhy nebyly Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR odsouhlaseny.

Cílem uvedeného návrhu zákona bylo zajistit, aby každá pojišťovna, která je oprávněna na území České republiky poskytovat pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, byla povinna do 31. března kalendářního roku odvést na speciální účet, který bude za tímto účelem zřízen Ministerstvem vnitra, 4 % z objemu finančních prostředků vybraných za předcházející kalendářní rok na pojistném z pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Splnění této povinnosti měly následně jednotlivé pojišťovny ohlásit písemnou formou České národní bance jako dozorovému subjektu.

Dále se navrhovalo, aby finanční prostředky získané výše uvedeným způsobem rozdělovalo Ministerstvo vnitra tak, že do 30. dubna kalendářního roku, v němž byl uskutečněn odvod finančních prostředků, přidělí polovinu těchto

prostředků hasičským záchranným sborům krajů a druhou polovinu jednotlivým krajům. Kraje pak takto získané finanční prostředky dále převedou do 31. října kalendářního roku, v němž byl uskutečněn jejich odvod ze strany pojišťoven, na obce provozující jednotky SDH obcí, které působí na území příslušného kraje. Kraje by zároveň měly při přerozdělování upřednostnit ty obce, které provozují jednotky SDH obcí zařazených do Seznamu jednotek podle nařízení, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany.

HZS krajů i obce provozující SDH obcí mohly podle návrhu zákona získané finanční prostředky použít toliko na úhradu nákladů spojených s pořízením a údržbou požární techniky a věcných prostředků požární ochrany potřebných pro jejich činnost.

Při přerozdělování finančních prostředků Ministerstvem vnitra krajům měl být uplatňován klíč zahrnující poměr počtu obyvatel příslušného kraje, poměr celkové výměry území kraje a poměr počtu jednotek SDH obcí působících v rámci kraje. Zprůměrovaná celková suma výše uvedených hodnot vytvořila poměrnou část uvedenou v procentech, která měla být konkrétnímu kraji z celkové částky převedena.

Zároveň byla navrhována i nová skutková podstata správního deliktu právnické osoby, kterého se dopustí pojišťovna nebo zajišťovna tím, že neodvede ve stanovené lhůtě na speciální účet 4 % z přijatého pojistného z pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla podle jiného právního předpisu za příslušný kalendářní rok. Jiným právním předpisem se zde rozumí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo vnitra by mělo mít zároveň podle předloženého návrhu zákona povinnost do 15. února kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl uskutečněn odvod finančních prostředků pojišťovnami, zveřejnit přehled o přerozdělených finančních prostředcích,

a to způsobem umožňujícím dálkový přístup (webová stránka subjektu, který finanční prostředky přerozdělil). Ani tyto návrhy nebyly schváleny.

Ke všem těmto návrhům byla schválena obdobná stanoviska vlády, která vycházela z připomínek Ministerstva financí. Jednalo se zejména o politické argumenty, tedy o připomínky obecného charakteru. Jako že jde o nesystémový návrh, který řeší aktuální nedostatek finančních prostředků ve veřejných rozpočtech, dále že opatření představuje pro pojišťovny nepředpokládaný zásah do jejich hospodaření, které je do značné míry určováno právem Evropské unie. Vytýkáno bylo i nedostatečné odůvodnění. Nekoncepčnost předloženého návrhu zákona vládla sledala i ve skutečnosti, že právní řád České republiky již obdobnou situaci řeší, když ukládá povinnost osobám, jejichž protiprávní jednání vyvolalo náklady na složky integrovaného záchranného systému, konkrétně na zdravotnickou záchrannou službu, uhradit zdravotní pojišťovně náhradu těchto nákladů. Všechny tyto argumenty jsou spíše obecného charakteru a lze o nich diskutovat.

Současný stav

V rámci současných návrhů v roce 2012 jsou předkládány senátorskou a poslaneckou iniciativou. Jedná se o **senátní tisk č. 347 a sněmovní tisk č. 709**. Oba návrhy obdobně navrhuji stanovit povinnost nejpozději do 31. března odvést na k tomuto účelu zřízený účet Ministerstva vnitra 6 % z předepsaného pojistného z pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla přijatého za předchozí kalendářní rok.

Z hlediska složek, na které má návrh dopad, se jedná pouze o dvě složky integrovaného záchranného systému, HZS ČR a jednotky SDH obcí. Tyto složky se nejvíce podílejí na likvidaci škod při mimořádných událostech. Například rychlá zdravotnická služba je financována prostřednictvím dotací (příspěvků) od Ministerstva zdravotnictví, potažmo je i napřímo dotována z veřejného zdravotního pojištění (též je financována samosprávnými kraji, pod které spadá). Policie ČR v rámci likvidace mimořádných událostí má spíše v rámci působnosti

ochranu majetku, zdraví a životů, než samotnou likvidaci škod.

Tyto typy pojištění, tedy neživotní pojištění, jsou fakticky napřímo chráněny a následně při likvidaci mimořádných událostí se jedná o přímou ochranu tohoto majetku, kdy HZS ČR i jednotek SDH obcí likvidují škody a ochraňují majetek, který je často pojištěn uvedeným pojištěním.

Povinné ručení motorových vozidel není standardním typem pojištění. Vlastník nebo provozovatel je povinen tento typ pojištění uzavřít, byť si ho může vybrat ze spektra nabídek všech pojišťoven. U tohoto typu pojištění tedy nepanuje standardní tržní prostředí, protože poptávka po takovém produktu je svým způsobem dána prostřednictvím právního předpisu. Rovněž je možné konstatovat, že obnova technologického parku HZS ČR a jednotek SDH obcí a jeho doplňování je jednoznačným veřejným zájmem směřujícím ve prospěch společnosti jako celku a má přímou souvislost s tímto zákonným pojištěním.

Obdobný model „dodatkového financování“ úspěšně funguje i v jiných zemích (Finsko, Německo, Polsko, Rakousko, Maďarsko, Švýcarsko,...). Navrhovaný institut funguje i na Slovensku, kde je obdobný právní stav jako v Čechách a kde jsou pojišťovny schopny již téměř 10 let odvádět 8 % z přijatého pojistného povinného ručení za provoz motorových vozidel. Tedy zjevně v těchto státech Evropy (i Evropské unie) je zakotven a není v rozporu s právem Evropské unie.

V Čechách byl tento model historicky zakotven v právním řádu v obdobné podobě do roku 1945, potažmo do roku 1989 ve formě fondu zábrany škod (fakticky až do roku 1999), což bylo výše popsáno.

Díky činnosti jednotek požární ochrany se snižují škody na majetku, které jsou následně řešeny pojišťovnami. Tak jsou pojišťovnám uchráněny značné finanční prostředky.

Závěrem je nutné dodat, že vícezdrojové financování ze strany pojišťoven z hlediska historického srovnání právního řádu v Čechách bylo, existovalo a bylo efektivní. I v dalších státech je využíváno. Návrh novely zákona obsažený

v senátním tisku č. 347, sněmovním tisku č. 709 je vázán na zákonné povinné pojistné z provozu motorového vozidla, které dopadá na všechny vlastníky motorových vozidel. Což by nemělo být souladným z hlediska ústavní konformity.

Literatura

- Materiál vychází z dostupných zdrojů HZS ČR, mezinárodních kontaktů HZS ČR, analýzy Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a materiálu Parlamentního institutu (z června 2007, doplněno v březnu 2012).
- Vládní nařízení č. 31/1942 Sb., o dani z požární ochrany.
- Vyhláška federálního ministerstva financí, ministerstva financí České socialistické republiky a ministerstva financí Slovenské socialistické republiky č. 118/1984 Sb., o financování neinvestičních výdajů na rozvoj vědy a techniky.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. (včetně důvodové zprávy).
- Zákon č. 40/1882 slez. z. z., stran příspěvků společností proti ohni pojišťujících na výlohy hasičstva a na podporu hasičů k úrazu příslých.
- Zákon č. 1/1883 mor. z. z., o přispívání společností proti ohni pojišťujících na útraty hasičských sborů a na podporování hasičů nehodou stížených, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 62/1884 čes. z. z., kterým se stanoví povinnost pojišťoven ku plnění příspěvků pro výdaje k účelům hasičství a ku podpoře hasičů k úrazu příslých v království Českém, ve znění zákona č. 19/1886 čes. z. z.
- Zákon č. 79/1935 Sb., o hasičském příspěvku při požárním pojištění.
- Zákon č. 95/1950 Sb., kterým se upravují některé poměry v pojišťovnictví.
- Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 574/1990 Sb., o státním rozpočtu federace na rok 1991.
- Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

plk. JUDr. František VAVERA, Ph.D.,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv redakce

Chraňme naše lesy před požáry!

Již podruhé se na stránkách našeho časopisu vracíme k letošním požárům lesních porostů. Důvodem je zejména skutečnost, že z hlediska statistiky lesních požárů patří tento rok k nejhorším za posledních deset let.

Strohá čísla hovoří o tom, že jen v 1. pololetí došlo k 1126 požárům lesů o celkové rozloze přesahující 581 ha. Při těchto požárech byly dvě osoby usmrceny a 28 jich bylo zraněno. Škoda byla vyčíslena na 44,5 milionů korun. Nevyčísitelné a nenahraditelné jsou však škody způsobené přírodním prostředí. V mnoha případech byly tyto požáry zapříčiněny lidskou nedbalostí nebo neopatrností. To se bohužel týká také požárů způsobených vypalováním travnatých ploch a pálením listů.

K letos největšímu požáru lesa došlo v květnu poblíž města Bzenec v Jihomoravském kraji, kde více než 1500 hasičů z 208 jednotek PO bojovalo týden s ohnivým živlem. Podrobnou analýzu tohoto mimořádně náročného zásahu přinášíme níže.

Že problém lesních požárů se netýká jen České republiky dokladuje i následný příspěvek našeho polského dopisovatele.

Přáli bychom si, aby všechny články k této problematice, uveřejněné v posledních dvou číslech našeho časopisu, podnítily odbornou i laickou veřejnost k zamyšlení a ke hledání cest účinnější ochrany naší přírody před zničujícími požáry.

redakce

Požár lesa uhašen až po sedmi dnech

Dne 24. května 2012 v 15.58 hodin byl na krajské operační a informační středisko HZS Jihomoravského kraje (dále jen „KOPIS HZS JmK“) oznámen požár lesního porostu poblíž města Bzenec. Požár zpozoroval řidič lesní techniky, který zde svázel větve. Šlo o rozsáhlý požár, jehož likvidace trvala sedm dní, následný dohled nad místem požáru probíhal dalších osm dní.

Popis místa zásahu

Požárem zasažený les se nachází v katastrálním území města Bzenec, které je součástí Jihomoravského kraje, leží na území okresu Hodonín, ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Kyjov. Orientačně se jedná o prostor mezi vojenskou střelnicí, rekreačním zařízením Littner a místní částí zvanou Strašilina. Správci zasaženého porostu jsou Lesy České republiky, s.p. (dále jen „Lesy ČR“), Lesní správa Strážnice, a VOP CZ, s.p., Šenov u Nového Jičína. Po lesnické stránce je podle pěstební bonity půdy tato oblast nejchudší v České republice, je tvořena písčnými dunami a říká se jí „Moravská Sahara“. Toto území má rozlohu 4500 ha a složením půdy je shodné s asijskou pouští Gobi. Zkušební vrty, které se v okolí oblasti prováděly asi před 25 lety, prokázaly 60 m mocnou vrstvu písků. V 19. století oblast dokonce postihovaly písčivé bouře.

Hořel převážně borový porost od stáří několika let až po vzrostlé stromy staré 90 až 100 let. Vedení Lesů ČR odhaduje, že požár poškodil 30 000 m³ dřeva a zasáhl asi 160 ha.

Průběh zásahu

V 15.58 hodin byla na tísňovou linku KOPIS HZS JmK ohlášena hořící paseka o ploše 50 x 50 m. V 16.07 hodin se na místo požáru dostavila první jednotka PO. Hustý černý kouř z místa požáru byl viditelný na vzdálenost 15 až 20 km a vzhledem k písčitému, naprosto suchému terénu a silnému nárazovému větru se požár velmi rychle šířil. Z důvodu velkého rozsahu a lineární rychlosti šíření požáru byl k jeho likvidaci postupně vyhlášen v 16.24 hodin druhý, v 17.08 hodin třetí a v 18.07 hodin nejvyšší zvláštní stupeň požárního poplachu.

Přes obrovské nasazení hasičů (na místě zasahovalo současně až 250 hasičů) se požár podařilo lokalizovat teprve druhý den, tj. v pátek 25. května 2012 ve 20.45 hodin.

V průběhu druhého dne hašení požáru zažili mnozí hasiči mimořádně dramatické okamžiky, kdy se na několika místech, vlivem poryvů větru, proměnil pozemní požár v požár korunový a plameny sevřely část zasahujících jednotek PO.

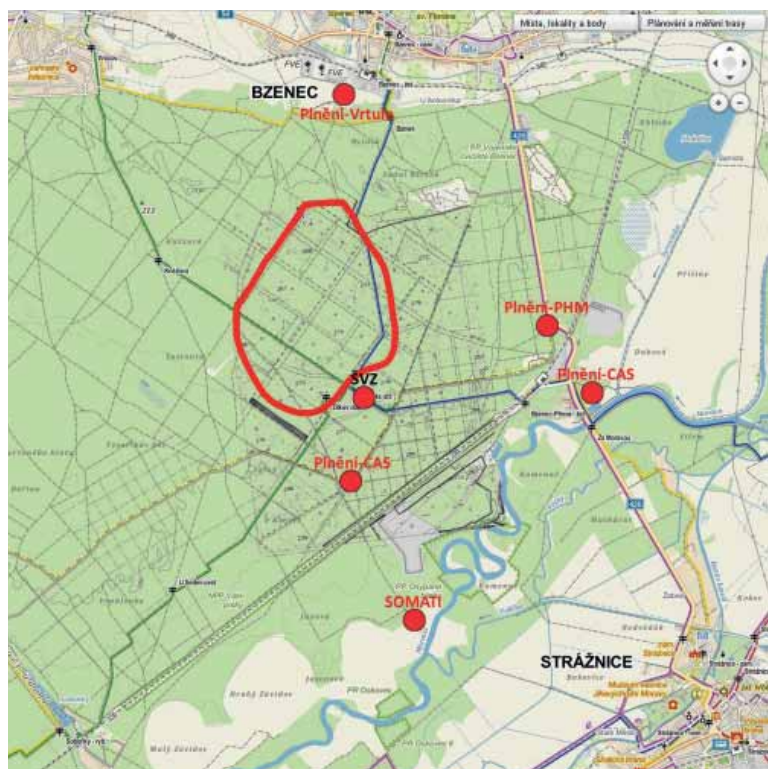
V prvních dvou dnech zdolávání požáru se několikrát stalo, že hasiči museli na místě zásahu nechat natažené hadice a na poslední chvíli odjeli s požární technikou do bezpečné vzdálenosti.

Zásah řídil štáb velitele zásahu složený z vedoucích funkcí onářů HZS JmK, velitelů stanic a odborných pracovníků jednotlivých územních odborů. Informace o situaci dostával štáb z průzkumu, který probíhal kontinuálně za využití terénních automobilů, motocyklů a vrtulníků. Do štábu bylo zařazeno mobilní operační středisko HZS JmK, které přímo na místě reagovalo na požadavky velitele zásahu, „kamenné KOPIS“ v Brně se věnovalo jiným událostem.

Místo zásahu bylo rozděleno do pěti úseků, z nich každý řídil jeden z velitelů stanic, jenž měl přidělené jednotky PO, které v první fázi pracovaly téměř nonstop, později byly střídány ve dvanáctihodinových intervalech.

Na pozemní hašení byly nasazeny desítky vodních proudů (hadice C, D a otočné proudnice), na dohašování ženijní nářadí a zádobové postřikovače. Na hašení a letecký průzkum místa požáru byla využívána i letecká technika.

Na místě zasahovaly tři vrtulníky Policie ČR Letecké služby (dva k hašení - 364 shozů, třetí k průzkumu). Obrazová data z třetího vrtulníku byla přenášena na monitory umístěné v policejním monitorovacím vozidle, které bylo součástí štábu velitele zásahu. Dále zasahoval jeden vrtulník Armády ČR

(60 shozů) a tři letouny Letecké hasičské služby z firem D-Flyght, spol. s r.o., SURMET, spol. s r.o. a AGRO AIR, spol. s r.o. (105 shozů).

K hašení, provádění terénních úprav, průklestů a rozebírání hořících valů byl, kromě cisternových automobilových stříkaček, nasazen i požární tank, obrněný transportér v hasičské úpravě, automobilový bagr UDS Záchraného útvaru HZS ČR a speciální lesnický stroj Harvester.

V průběhu celého zásahu byla poskytnuta první pomoc čtyřem lehce zraněným hasičům. Dva z nich se nadýchali toxických zplodin hoření, zdravotnická záchraná služba je převezla do nemocnice k ošetření, odkud byli druhý den propuštěni domů. Další dva hasiči utrpěli zranění rukou při provádění oprav zásahové techniky.

■ Týlové zabezpečení

Zásobování požární vodou bylo zajišťováno dálkovou dopravou vody. Jednak kyvadlovým způsobem z čerpacích stanišť umístěných u podzemních hydrantů a v úpravně vody VaK Hodonín v Bzenci-Privoze. Dále pak dálkovou dopravou vody hadicemi z řeky Moravy, kterou zajišťovala dvě velkoobjemová čerpadla, hadicové vedení bylo dlouhé přibližně 3 km. Zásobování pohonnými hmotami zajišťovaly tankovací cisterny, využity byly také přívěsné vozíky. Nepojízdná technika byla odtahována vyprošťovacím automobilem a odvážena tahačem na podvalníku.

Stravu a nápoje zasahujícím zajišťovali členové nestátních neziskových organizací zařazených ve skupině PANEL Jihomoravského kraje (Panel NNO JmK). Místo pro výdej stravy, odpočinek a hygienické zázemí bylo zřízeno v turistické základně Littner.

■ Ukončení zásahu

Požár byl zlikvidován 30. května 2012 v 10.00 hodin. Místo požáru bylo protokolárně předáno pracovníkům Lesů ČR. Vzhledem k tomu, že bylo nutné střežit celou plochu pro případné nové rozhoření skrytých ohnisek, uzavřel HZS JmK s ředitelstvím Lesů ČR smluvní vztah, na jehož základě prováděli hasiči požární dozor a monitorování spáleniště až do 7. června 2012.

Pro případný hasební zásah byla připravena osmičlenná jednotka PO s požární technikou a k okamžitému zprovoznění bylo v pohotovosti velkokapacitní čerpadlo pro dálkovou dopravu vody hadicemi z řeky Moravy.

■ Nasazené síly a prostředky

Na místě zásahu bylo nasazeno celkem 208 jednotek PO (194 jednotek z 11 krajů České republiky, 14 jednotek ze Slovenské republiky). Na hašení a další podporné činnosti byli v průběhu zásahu postupně nasazeni příslušníci z 19 stanic HZS JmK (celkem je na území kraje 26 stanic), ze 47 stanic HZS krajů Jihočeského, Královéhradeckého, Moravskoslezského, Olomouckého, Pardubického, Plzeňského, Středočeského, Zlínského, kraje Vysočina a hl. m. Prahy, dále příslušníci Školního a výcvikového zařízení HZS ČR, Záchraného útvaru HZS ČR, hasiči z vojenské hasičské jednotky Vyškov, členové 114 jednotek SDH obcí Jihomoravského kraje, členové 10 jednotek SDH obcí Zlínského kraje, profesionální a dobrovolní hasiči ze Slovenské republiky.

■ Příčina vzniku požáru

Příčina vzniku požáru je stále v šetření, jako pracovní verze jsou prověřovány různé formy nedbalosti (kouření, zakládání ohňů v přírodě, apod.), úmyslné zapálení, hra dětí, technická závada na lesním stroji a vznícení od munice z blízké střelnice.

■ Následky požáru

Vedení Lesů ČR odhaduje, že požár u Bzence poškodil 30 000 m³ dřeva a zasáhl přibližně 160 hektarů. Porost bude obnoven do dvou let. Stromy, které při požáru neshořely, patrně odumřou a bude je nutné pokácet a odstranit. Pak bude možné zahájit výsadbu. Její hlavní část se uskuteční na jaře 2013. Pokud se potvrdí, že na 90 % porostu postiženého

požárem stromy nepřežijí, bude nutné vysázet 1,5 milionu sazenic dřevin.

Z hlášení o požáru od majitelů pozemků byla vyčíslena následující škoda: Lesy ČR 27 314 738 Kč, VOP CZ, s.p., 369 950 Kč, Dřevo – Produkt SV, spol. s r.o., 32 273 Kč. Celková škoda byla vyčíslena částkou 27 716 961 Kč. V průběhu zásahu došlo k technickým poruchám na několika desítkách požárních automobilů, bylo poškozeno nebo zcela zničeno velké množství osobních ochranných pracovních prostředků a věcných prostředků požární ochrany. Celkové náklady na zásah, vyčíslené MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, dosáhly částky téměř 13 milionů korun. Náklady na pohonné hmoty přesáhly částku 2,6 milionu korun. Škody v lese zmapovali i členové Českého klubu turistů. Podle vedoucího značkářského obvodu pro Hodonínsko požár poničil kolem šesti kilometrů značek turistické trasy.

■ Uchráněné hodnoty

K uchráněným hodnotám se žádný z majitelů pozemků nevyjádřil. Pokud vezmeme do úvahy celkovou rozlohu přibližně 4500 ha rozdělenou do tří revírů po přibližně 1500 ha, pak zásahem jednotek PO byl uchráněn minimálně zbytek revíru, ve kterém požár vznikl (ze severní strany ohraničen silnicí mezi Bzencem a Vracovem, z východní strany silnicí mezi Bzencem a Strážnicí, z jižní strany železnicí mezi Bzencem a Rohatcem, ze západní strany ohraničení není a navazuje na další sousední revír). Hodnota jednoho revíru je podle hrubého odhadu přibližně 400 milionů Kč, na základě tohoto odhadu byla zásahem jednotek PO uchráněna hodnota v rozsahu 400 až 800 milionů Kč.

■ Specifika zásahu

Na místě požáru u Bzence se vystřídalo přes 1500 hasičů a téměř 360 zásahových automobilů. K likvidaci požáru hasiči spotřebovali přibližně 21 tisíc m³ vody a téměř 6 t pěnídla.

■ Pozitiva

- vyhlášení zvláštního stupně poplachu (soustředění dostatečného množství sil a prostředků),
- postupné povolání a nasazení jednotek PO téměř z celého území JmK,
- povolání jednotek HZS krajů z České republiky (samostatná, výborná práce),
- postupné povolání a nasazení velitelů stanic HZS JmK (štáb, velitelé úseků),
- spolupráce se zaměstnanci Lesů ČR a těžební společnosti Petra (orientace, kácení průseků),
- zřízení mobilního operačního střediska HZS JmK v místě štábu velitele zásahu,
- spolupráce s pracovníky MV-generálním ředitelstvím HZS ČR na místě zásahu (informace),
- spolupráce s Panelem NNO JmK (zajištění stravy, nápojů),
- spolupráce s místními představiteli (starostové, zástupci firem, občané),

- nasazení CAS – lesních speciálů (nízká výška, výborné jízdní vlastnosti v terénu),
- nasazení velkoobjemových čerpadel (dálková doprava vody hadicemi z řeky Moravy),
- nasazení vrtulníků (hašení, průzkum, navádění jednotek PO),
- nasazení terénního motocyklu (průzkum, navádění jednotek PO),
- nasazení termokamer (vyhledávání skrytých ohnisek hoření),
- nasazení UDS (rozebírání hořících valů - násypů tvořených kořeny, špičkami a větvemi stromů),
- nasazení IDR-opakovače (pokrytí území digitálním rádiovým signálem),
- zřízení mobilní buňky Vodafone (pokrytí území signálem GSM),
- využití zázemí v turistické základně Littner (štáb, kuchyň, jídelna, hygiena, lůžka),
- minimální množství zraněných hasičů.

■ **Negativa**

- složité podmínky pro zásah (sucho, nárazový vítr, brzy se setmělo),
- rozsáhlá plocha požáru, složitý terén,
- všudypřítomný písek (časté uvíznutí požární techniky na lesních cestách),
- špatná orientace (chybějící mapy, sledovací systém, navádění),
- „borová monokultura“ (velká rychlost šíření požáru, značný vývin zplodin hoření),
- náhlé změny směru a síly větru (zasazení sil a prostředků požárem),
- vzdálené vodní zdroje,
- v první fázi zásahu špatné pokrytí signálem (RDST, GSM),
- počáteční problémy:
 - nepřesně specifikované požadavky při vyžadování dalších jednotek PO,
 - nedostatečná komunikace s jednotkami PO,
 - pomalé zřízení sektorů a úseků,
 - vážnou zásobování požární vodou,
 - zmatky ve výdeji stravy a nápojů,
 - komunikace mezi KOPIS HZS JmK, OPIS GR HZS ČR a médií,
 - dlouhé intervaly střídání nasazených sil a prostředků,
- nedostatek CAS s jízdními vlastnostmi vhodnými pro nasazení v lese,
- nedostatek terénních vozidel (osobní auta, pracovní čtyřkolky),
- stáří a technický stav některých CAS jednotek SDH obcí,
- nedostatečná odborná způsobilost některých jednotek PO (znalosti, vycvičenost, disciplína),
- přítomnost „valů“ (do rozebrání přispívaly k šíření požáru),
- nepodařilo se zcela uzavřít místo zásahu (pohyb civilních osob - reportérů),
- absence kvalitně vybavené pojízdné autodílny s kvalifikovaným personálem,
- jednotkám PO chybí ve výbavě některé věcné prostředky (dostatečné množství hadic D-25, termokamery, kvalitní kombinované proudnice, zážtové postřikovače, motykosekery, osvětlovací balóny, apod.)

Na základě poznatků získaných v průběhu celého zásahu byla sestavena pracovní skupina, která provádí detailní hodnocení zásahu, jehož výsledkem budou mimo jiné náměty na zefektivnění řízení nasazených sil a prostředků u zásahu obdobného rozsahu a doplnění chybějících věcných prostředků do výbavy stanic HZS JmK.

Již nyní je zřejmé, že pokud bychom museli s takovým požárem bojovat v příštích letech, kdy vzhledem k drastickým škrtům v rozpočtu hrozí citelné omezení početních stavů hasičů i techniky, rozšířil by se požár na podstatně větší plochu a způsobil mnohem vyšší škody.

plk. Ing. Petr OHÁŇKA, mjr. Ing. Pavel TINKA,
foto archiv HZS Jihomoravského kraje

VELKÉ POŽÁRY

od 24. 6. do 26. 7. 2012

27. 6. • **Rodinný dům**, Náchod.
Příčina – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Sklad dřeva a dodávkový automobil**, Poběžovice, okr. Domažlice. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
28. 6. • **Dva osobní automobily a rodinný dům**, Zeleneč, okr. Praha-východ. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 700 000 Kč.
30. 6. • **Sklad v bývalém areálu drůbežárů Xaverov**, Praha-Horní Počernice. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 15 000 000 Kč.
2. 7. • **Kamion, bistro a obchod**, Přerov. *Příčina* – dopravní nehoda. **Škoda** – 3 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Evakuováno 87 osob.
3. 7. • **UPS rozvodny ve stanici metra Křižíkova**, Praha 8-Karlín. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
4. 7. • **Návěs kamionu firmy TESCO**, Praha 10-Strašnice. *Příčina* – technická závada. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
10. 7. • **Kolový nakladač Volvo**, Paskov, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* – technická závada. **Škoda** – 1 100 000 Kč.
13. 7. • **Sklad stavebnin**, Rožmitál pod Třemšínem, okr. Příbram. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 5 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
14. 7. • **Střecha obytné budovy statku po rekonstrukci**, Cheb-Cetnov. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 3 000 000 Kč.
15. 7. • **Osobní automobil BMW**, Hodonín. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Restaurace**, Komárov, okr. Olomouc. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
17. 7. • **Rekreační chalupa**, Rokytnice v Orlických horách, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* – nedbalost při spalování kletí. **Škoda** – 1 015 000 Kč.
- **Restaurace v administrativní budově**, Ostrava-Moravská Ostrava. *Příčina* – závada elektroinstalace. **Škoda** – 3 000 000 Kč.
19. 7. • **Dvougaráž a 2 osobní automobily**, Šluknov, okr. Děčín. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 500 000 Kč.
20. 7. • **Lakovna dřevodese**, Humpolec, okr. Pelhřimov. *Příčina* – vznícení prachu od žhavého cizího tělesa. **Škoda** – 2 500 000 Kč.
- **Hala odvodnění energosádrovce bývalého objektu odsíření Elektrárny Tušimice**, okr. Chomutov. *Příčina* – nedbalost při svařování. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
21. 7. • **Rekreační chata**, Světlá Hora – Suchá Rudná, okr. Bruntál. *Příčina* – technická závada varné konvice. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Vila v autokempu**, Zámě, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 2 000 000 Kč.
23. 7. • **Historická budova zámečku v rekonstrukci**, Sedlec, okr. Karlovy Vary. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Garáž a osobní automobil Citroen Jumper**, Semily- Podmoklice. *Příčina* – technická závada. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Pergola a střechy rodinného domu a stodoly**, Dolní Hořice-Radostovice, okr. Tábor. *Příčina* – v šetření. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
25. 7. • **Rodinný dům a stodola**, Benešov, okr. Blansko. *Příčina* – úder blesku. **Škoda** – 3 000 000 Kč.
26. 7. • **Zimní fréza RACA 350**, Přestice, okr. Plzeň jih. *Příčina* – technická závada hydrauliky. **Škoda** – 5 000 000 Kč.
- **Rekreační objekt**, Kyjov – Bohuslavice, okr. Hodonín. *Příčina* – úder blesku. **Škoda** – 1 000 000 Kč.
- **Kombajn Claas 586**, Jeneč, okr. Praha západ. *Příčina* – technická závada hydrauliky. **Škoda** – 6 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Požáry lesních porostů v Polsku

Lesy, ve kterých existuje vysoká pravděpodobnost vzniku požáru, představují 65 % zalesněného povrchu evropského kontinentu, v Polsku dokonce 85 % zalesněného povrchu. Podle FAO (Organizace pro výživu a zemědělství při OSN) vzniká ročně na zeměkouli několik set tisíc požárů, které ničí okolo 10 milionů hektarů lesa.

V samotné Evropské unii pohlcují lesní požáry průměrně za rok přes 450 tisíc hektarů zalesněných ploch. Podle statistických údajů Forest Fires in Europe 2010 – Report No 11 je Polsko spolu s Itálií v počtu požárů na třetím místě v Evropě (za Portugalskem a Španělskem), a co se týče zasažené plochy na osmém. V Polsku byl zaznamenán stejný počet lesních požárů jako v Itálii, ale více než ve Francii, kde lesní plochy jsou označeny jako plochy s vysokým požárním nebezpečím.

Neradostná bilance

V Polsku lesy pokrývají skoro 30 % rozlohy území, a to na ploše 9,3 milionu ha. Naprostá většina lesů je státních, z nichž 7,1 milionu ha spravuje organizace Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Lesy v soukromém vlastnictví zaplňují plochu o rozloze 1,6 milionu ha. Polské lesy jsou považovány za jedny z nejvíce ohrožených požárem ve střední Evropě. Je to důsledek velkého podílu jehličnatých stromů, které se vyskytují na 52,6 % rozlohy lesů, převahy borovice v druhové skladbě, věku dřevin a také všeobecně snadného přístupu (a s tím spojeného vysokého nebezpečí vzniku požáru).

Potenciální ohrožení lesními požáry v Polsku se týká přibližně 85 % rozlohy, tj. 7,4 milionu ha. Nejvíce náchylným pro vznik požárů je les s věkem do šedesáti let, kde vzniká 65 % požárů. Zde jsou nejvhodnější podmínky pro vznik a rozvoj požáru. Týká se to především lesů s hustým keřným porostem, který způsobuje přechod z přízemních požárů do korunových.

V období let 1981 až 1990 vzniklo v Polsku průměrně okolo 3,1 tisíc

Tabulka 1: Největší lesní požáry v Polsku

Rok	Lesní správa	Zasažená plocha [ha]	Příčina požáru
1982	Lubsko	1161	nestanovena
1992	Szprotawa (polygon)	2260 + 790 vřesovišť	chybí údaje
1992	okolí Cierpic u Torunia	2938	chybí údaje
1992	Potrzebowice, Wronki, Krucz	5845	jiskření brzdového obložení projíždějícího vlaku
1992	Solec Kujawski, Gniewkowo	2950	úmyslné zapálení
1992	Rudy Raciborskie, Kędzierzyn, Rudziniec	9060	jiskření brzdového obložení projíždějícího vlaku

lesních požárů na rozloze převyšující 4,4 tisíc ha, v letech 1991 až 2000 bylo zaznamenáno průměrně okolo 8,3 tisíc lesních požárů na rozloze přes 10,9 tisíc ha a v období let 2001 až 2010 dosáhl počet lesních požárů dokonce 9,3 tisíc na rozloze převyšující 5,7 tisíc ha. Přehled největších lesních požárů v Polsku je znázorněn v tabulce 1.

Rok 1992 byl v následcích požárů nejtragičtějším za posledních třicet let. V uvedeném roce vzniklo na území Polska 14 446 lesních požárů (3x více než v roce 1991). Jen v srpnu 1992 roku vzniklo 4102 lesních požárů (skoro stejný počet jako v průběhu celého roku 2010). Požár lesa Lesní správy Rudy Raciborskie, Kędzierzyn a Rudziniec je považován za jeden z největších lesních požárů v Polsku od druhé světové války.

Požár v Kuźni Raciborskiej

V letošním roce tomu bude dvacet let, kdy 26. srpna 1992 na území Lesní správy Ruda Raciborska, ve Slezském vojvodství, vznikl od jisker projíždějícího vlaku požár, který je považován za jednu z největších katastrof v dějinách polského lesnictví a největší lesní požár po druhé světové válce v západní a střední

Evropě, tzv. „požár v Kuźni Raciborskiej“.

Rozloha požáru byla 9062 ha. Zničeno bylo 460 ha mladých dřevin ve školkách, 753 ha dřevin II. třídy stáří a 2874 ha starších dřevin. Celkový obvod požáru dosáhl 120 km. V důsledku přímého působení ohně byly lesní celky úplně zničeny. Zničena byla také značná část lesní infrastruktury, tj. silnice, propustky, příkopy.

Do boje s živlem byly nasazeny jednotky požární ochrany prakticky z celého Polska. S plameny bojovalo přes 10 tisíc osob – hasiči, vojáci, policisté, příslušníci civilní obrany a lesníci. Významnou roli v záchranných a hasebních pracích hrála těžká technika. Zásahu se účastnilo 1100 požárních automobilů, 8 vrtulníků, 12 tanků, pluhů a buldozerů, 26 letadel, 50 železničních cisteren a 6 lokomotiv, a také několik tahačů na tankových podvozcích.

V důsledku probíhajícího zásahu a díky použití obrovského, v dějinách polské požární ochrany dosud nepoužitého množství sil a prostředků, se podařilo zabránit rozšíření požáru na další lesní plochy o rozloze 40 tisíc ha.

V průběhu zásahu zahynuli dva hasiči a jedna civilní osoba, která zemřela v důsledku dopravní nehody v místě zásahu. Zraněno bylo 159 osob, lehčí zranění byla evidována u 1858 osob. Shořelo 15 požárních automobilů a 26 čerpadel. Rozpálený popel zničil 70 km hadic.

Požár v Kužni Raciborskiej vedl k vytvoření Státního záchranného systému (KSRG). Průběh zásahu byl detailně analyzován speciální skupinou ustanovenou Ministerstvem vnitra. Výsledky práce analytiků byly využity pro zdokonalení činnosti KSRG a byly základem tvorby nového (širěji pojatého) řešení krizového řízení.

■ Příčiny vzniku požárů

Klasifikace příčin vzniku požárů, platná ve státních lesích, vyjmenovává osm skupin a jejich třináct příčin (tabulka 2).

Stručná charakteristika jednotlivých příčin vzniku požáru:

- nedbalost dospělých – požáry vzniklé provozováním turistiky a rekreace (hlavně v blízkosti městských aglomerací), při sběru lesních plodů a prováděním hospodářské činnosti majiteli a uživateli lesa a další neopatrností. Přímo příčinou vzniku těchto požárů jsou nejčastěji kouření, rozdělování ohnišť, používání grilu, pálení větví, kletí, chrastí a rostlinných zbytků, opalování izolací měděných vodičů;
- nedbalost nezletilých – požáry vzniklé z důvodů chybějícího vyhodnocení rizik při hrách s ohněm. Přímo příčinou těchto požárů jsou nejčastěji kouření, hra s otevřeným ohněm, rozdělování ohnišť, používání zábavné pyrotechniky;
- stroje a zařízení – požáry vzniklé v důsledku používání nebo poruch energetických rozvodů, silničních nebo železničních dopravních prostředků. Přímo příčinou vzniku těchto požárů jsou nejčastěji stržení elektrického vedení pod napětím, jiskření z výfukových cest silničních dopravních prostředků, kontakt rozžhaveného katalyzátoru vozidla s rostlinným materiálem, jiskření z brzdového systému železničních dopravních prostředků, stržení trakčního vedení, zadření dvojkolí železničních vozidel, vznik jisker od parních lokomotiv (méně častá příčina);
- atmosférické výboje – méně častá příčina, z důvodu současného výskytu srážek a také směřování výbojů směrem ke stavbám a technickým zařízením mimo území lesa;
- přenosy z nelesních pozemků – požáry vzniklé mimo lesních plochy, které jsou působením větru přenášeny do lesa. Přímo příčinou vzniku těchto požárů jsou vypalování porostů nebo záměrné vypalování povrchu půdy a rostlinných zbytků na polích, loukách a pastvinách, požáry vzrostlého obilí;
- úmyslné zapálení – požáry vzniklé v důsledku úmyslu nebo založené osobami duševně postiženými (např. pyromany). Motivy těchto činů jsou likvidace

Tabulka 2: Klasifikace příčin vzniku požárů ve státních lesích

Skupina	Příčina
nedbalost dospělých	turistika a sběr lesních plodů
	hospodářská činnost Státních lesů
	nedbalost dospělých (ostatní)
nedbalost nezletilých	nedbalost nezletilých
	rozdělování ohnišť nezletilými
stroje a zařízení	porucha energetických rozvodů
	silniční doprava
	železniční doprava
atmosférické výboje	atmosférické výboje
přenos z nelesních pozemků	přenos z nelesních pozemků
úmyslné zapálení	úmyslné zapálení
ostatní	ostatní
neurčené	neurčené

Tabulka 3: Příčiny vzniku požárů v roce 2010

Příčiny vzniku požárů	Procento požárů podle IBL [%]	Procento požárů podle KG PSP [%]
úmyslné zapálení	43,4	44,7
nedbalost dospělých	33,1	33,9
nedbalost nezletilých	1,0	0,8
atmosférické výboje	0,7	0,6
poruchy a nesprávný provoz:		
· technických zařízení	0,7	0,8
· dopravních prostředků	0,7	0,3
ostatní	4,0	4,2
neurčené	16,4	14,4

stop trestného činu, vidina zisku při účasti na zásahu (týká se především dobrovolných hasičů), pomsta lesníkům, touha pozorovat zásah hasičů;

- ostatní – patří sem příčiny, které není možné zařadit do výše uvedených skupin, např. požáry vzniklé v důsledku katastrof, armádních cvičení, testování zbraní a munice, skladování armádního vybavení. Přímoou příčinou vzniku těchto požárů jsou střelby, shozy leteckých náloží a ostatní činnosti s použitím výbušných nebo zápalných látek;
- neurčené – není možné stanovit příčinu vzniku požáru.

Tabulka 3 uvádí příčiny vzniků lesních požárů v roce 2010. Zdrojem jsou statistické údaje Státního systému informování o lesních požárech Výzkumného ústavu lesnictví (IBL) a statistických údajů Hlavního ředitelství státní požární ochrany (KG PSP).

Vyšetřování příčin vzniku požárů, provedené organizací Państwowe Gospodarstwo Leśne "Lasy Państwowe" a také Státní požární ochranou, poskytlo velmi podobné výsledky v jednotlivých skupinách požárů. Hlavními příčinami vzniku požárů jsou úmyslná zapálení a nedbalost dospělých. Vysoké procento vykazují rovněž příčiny označené jako neurčené.

Již mnoho let je v Polsku hlavní příčinou vzniku lesních požárů lidská činnost, kde člověk úmyslně nebo neúmyslně způsobuje přes 95 až 99 % všech požárů. Úmyslné zapálení představuje v Polsku skupinu s největším podílem na celkovém počtu požárů. Na základě pilotního výzkumu 68 spisů polské prokuratury provedeného Výzkumným ústavem lesnictví (2006) zaměřeného na společenské vrstvy pachatelů v Polsku bylo zjištěno, že typickým pachatelem vzniku požáru je dítě do 15 let věku a dospělý muž ve věku 41 až 60 let, bez vzdělání nebo se základním vzděláním,

rolník nebo osoba bez zaměstnání, žijící na venkově. Vysoké procento představují také požáry, u kterých nebyly určeny příčiny.

Na základě analýzy příčin vzniku lesních požárů musíme dodat, že zkoušky zaměřené v Polsku na možnost vzplanutí lesního materiálu vlivem samozahřívání nebo skleněnými materiály tuto možnost vyloučily.

Závěr

Největší škody v lesních ekosystémech způsobují rozsáhlé lesní požáry. Mimo materiálních škod vzniklých v důsledku zničení dřevní hmoty, lesních plodů, nákladů vynaložených na zásah, úklidu místa požáru, nebo nákladů vynaložených pro obnovu lesního povrchu, způsobují velmi citelné ekologické

škody. Důsledkem lesního požáru je emise obrovského množství oxidu uhličitého do atmosféry, což neblaze přispívá ke skleníkovému efektu. Dusíkaté sloučeniny, vzniklé u těchto požárů, se vrací zpět v podobě kyselých dešťů a způsobují další poškození životního prostředí. Kouř a částice v něm obsažené působí negativně na zdraví a životní podmínky občanů okolních území v dosahu 100 až 200 km.

Požárem zničený les přestává plnit svou hospodářskou funkci (schopnost obnovy biomasy, především dřeva a vedlejších produktů), ekologickou funkci (vliv lesů na tvorbu globálního a lokálního klimatu, regulace vodního koloběhu v přírodě, zamezení povodním, lavinám a sesuvům, ochrana půdy před erozí a krajiny před postupem stepí), funkci společenskou (vhodné zdravotní a rekreační podmínky pro společnost a obhacování trhu práce).

Na základě statistických údajů týkajících se lesních požárů a příčin jejich

vzniku je zřejmé, že naprostá většina požárů v Polsku je způsobena člověkem. To je důkazem, že úroveň povědomí společnosti týkající se bezpečného využívání lesa s ohledem na ohrožení požárem je stále nedostačující.

Je zapotřebí provádět hloubkový a systematický výzkum příčin lesních požárů. Jeho výsledky by měly tvořit základ pro dosažení účinných metod jejich omezování a eliminace.

Mgr. Tomasz SAWICKI, Polskie Towarzystwo Ekspertów Dochodzeń Popożarowych (Polské sdružení expertů zjišťování příčin vzniku požárů), foto archiv autora

Přeložil mjr. Ing. Marian MRÓZEK, HZS Moravskoslezského kraje

Zabezpečení hradů a zámků před požáry

Dne 16. června 2012 se na zámku Blatná sešli členové Asociace majitelů hradů a zámků spolu se zástupci Národního památkového ústavu, Hasičského záchranného sboru ČR, představiteli Profesionální komory požární ochrany a dalšími odborníky na konferenci s názvem Hrad, zámek – možnosti jejich zabezpečení, aby hledali společné cesty při ochraně kulturních památek.

Druhý ročník konference (první se konal vloni v Českém Krumlově), pořádala Asociace majitelů hradů a zámků ve spolupráci s Ministerstvem kultury, Národním památkovým ústavem (NPÚ), MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a Profesionální komorou požární ochrany.

Hlavní organizátorkou konference byla prezidentka Asociace majitelů hradů a zámků Jana Germentis-Hildprandt, spolumajitelka zámku Blatná. Důvody, proč se rozhodla uspořádat toto tematické setkání, zdůvodnila slovy: „Česká republika patří k zemím, které oplývá velkým bohatstvím kulturních památek. My, členové Asociace majitelů hradů a zámků, se snažíme ze všech sil podílet se na jejich zachování a především obnově. Na základě vlastních zkušeností si velmi dobře uvědomujeme, že po čtyřicetileté devastaci našich krásných hradů, zámků a historických objektů je nutné opravovat vlastně všechno najednou a rychle, aby vzácné památky byly nejen svědectvím minulosti, ale i poselstvím do budoucnosti. Je to pro nás náročný, odpovědný, ale i čestný úkol.“

Simulovaný požár

Celá konference začala velmi netradičně, simulovaným požárem Rejtova paláce, který byl součástí společného cvičení profesionálních i dobrovolných hasičů. Cílem byla příprava jednotek HZS Jihočeského kraje i dobrovolných hasičů z Blatné na provedení záchranných a likvidačních prací v případě požáru v prostorách zámku. Ověřovaly se taktické postupy, zásady řízení zásahu, součinnost s jednotkami sborů dobrovolných hasičů, procvičovala se záchrana osob a postupy při hašení.

Nácvik záchranných a likvidačních prací v případě požáru nebyl na zámku vůbec od věci, protože ten ve své historii již dvakrát vyhořel. Poprvé tomu bylo v roce 1763, ještě před pánů z Rožnova, podruhé v roce 1845, kdy hořela střecha vstupní věže.

Cvičení navodilo atmosféru celé konference, která se věnovala především tématům z oblasti požární bezpečnosti kulturních památek a požární prevence památkových objektů z hlediska

zachování kulturního dědictví pro další generace.

Vzájemná spolupráce

Konferenci zahájila generální ředitelka Národního památkového ústavu (NPÚ) Ing. arch. Naďa Goryczková, která zdůraznila, že v minulosti nebyla požární ochrana historických památek věnována dostatečná pozornost. Signálem pro změnu byl požár hradu Pernštejn v dubnu roku 2005, po němž bylo jasné, že je nezbytné se požární bezpečností hradů a zámků zabývat. Vyzdvihla především důležitost spojení NPÚ s uznávaným odborníkem na požární ochranu kulturních památek prof. Jiřím Zelingerem DrSc., MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a Profesionální komorou požární ochrany při řešení této situace. Dále vyzvala majitele historických objektů k užší spolupráci právě s těmito odborníky.

V rámci projektů zaměřených na zkvalitnění a zvýšení úrovně požární ochrany památkových objektů spolupracuje HZS ČR s NPÚ. Obě strany se začaly v roce 2009 podílet na projektu, jehož cílem je audit požární ochrany památkových objektů, specifikace

možných rizik a návrh řešení jejich eliminace. V rámci tohoto projektu jsou prováděny prohlídky památkových objektů za přítomnosti zástupců HZS ČR, NPÚ a správců památkových objektů.

Na základě závěrů z prohlídek předkládá HZS ČR nové návrhy pro účinnější opatření proti vzniku a zejména šíření požáru a k omezení škod vybraných památkových objektů s ohledem na potřebnou ochranu svěřených hodnot.

Významnou oblastí spolupráce je vzájemné poskytování pomoci při vzdělávání pracovníků NPÚ, vlastníků a provozovatelů památkových objektů a příslušníků HZS ČR.

Problémem finanční zajištění

Jedním z hlavních problémů majitelů historických objektů je získávání finančních prostředků na obnovu. Hovořila o něm Ing. arch. Inka Truxová z NPÚ, která se ve své přednášce věnovala možnostem financování obnovy historických parků a zahrad. Upozornila, že pro majitele objektů je většinou z hlediska rekonstrukce a oprav na prvním místě objekt a zahrada nebo park jsou často opomíjeny. Pokud ale dojde k rozpadu kompozice celého parku, je pak

Počet požárů historických a církevních objektů s rozdělením podle typu objektu

Typ objektu	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hrad a zámek	2	7	4	3	0	6	6	0	3	2	2	6	6	2	4
Kostely, kláštery a jiné církevní objekty	6	5	12	10	5	5	12	8	9	12	4	8	8	5	11
Jiné historické budovy a objekty	5	4	4	3	5	3	3	2	3	4	4	3	2	4	3
Celkem	13	16	20	16	10	14	21	10	15	18	10	17	6	11	18

již nesmírným problémem se k ní v budoucnu vracet.

Možnost financování oprav a údržby historických objektů nabídla Dr. Irena Edwards, prezidentka nadace Přátelé českých historických budov, zahrad a parků. Nadace vznikla ve Velké Británii a její patronkou se stala prof. Eva Jiřičná. Sponzoruje opravy historických objektů menšího rozsahu na území České republiky. Dr. Edwards nabídla možnost využít finančních prostředků nadace a seznámila účastníky konference s již realizovanými projekty.

Hlavním tématem požární bezpečnost

Požární bezpečnosti v historických objektech se věnovalo hned několik odborníků. Plk. Ing. Květoslava Skalská, vedoucí oddělení organizace a metodiky prevence generálního ředitelství HZS ČR seznámila přítomné s aktivitami HZS ČR v oblasti ochrany kulturních památek. Pplk. Ing. Vladimír Machander z MV-generálního ředitelství HZS ČR prezentoval výsledky konkrétního průzkumu požárních rizik zámku Blatná, provedeného se svolením spolumajitelky zámku 24. dubna 2012 příslušníky HZS ČR a pracovníky NPÚ. Ti si prohlédli zámecké prostory s cílem stanovit rizika vzniku požáru, jeho šíření a navrhnout možná preventivní opatření.

Účastníci konference byli nejdříve krátce seznámeni s metodami možného stanovení požárního rizika objektů, zejména památkových. Dále pak s konkrétními zjištěnými riziky, která by na zámku Blatná mohla vést ke vzniku a šíření požáru, případně ke ztrátám na životech a zdraví osob a ztrátám na majetku. Rizika byla v druhé části prezentace doplněna o návrhy opatření, která by zabránila vzniku požáru nebo zmírnila jeho následky. Na prezentaci navázala tematicky zaměřená prohlídka zámku, kterou komentovala plk. Ing. Jana Nešková, ředitelka odboru prevence HZS Jihočeského kraje. Návštěvníci prošli část zámeckých interiérů a na místě měli možnost vidět, jak jsou umístěny prostředky požární ochrany a kde se nalézají možná rizika vzniku požáru.

Nový systém sledování bezpečnosti

Konferenci zakončili odborníci z Profesní komory požární ochrany, kteří představili nový systém pasivního a aktivního sledování bezpečnosti (PASS) v památkových objektech. Prezident Profesní komory požární ochrany

Příčiny vzniku požárů (zjednodušený popis)	%
nedbalost	32 %
nezjištěné, více verzí	14 %
úmysl	14 %
technická závada	14 %
závady kominů	12 %
ostatní příčiny	7 %
děti (hra s ohněm)	7 %

František Kregl, který se problematice ochrany historických památek dlouhodobě věnuje, vyzdvihl mnohostranné využití systému PASS nejen po stránce požární bezpečnosti objektu, ale také při ochraně návštěvníků, kteří by po zakoupení vstupenky byli vybaveni i čipem. V případě požáru by je systém dokázal spolehlivě najít.

Návrh nového systému PASS přenáší informace pasivního a aktivního charakteru, a to nejen směrem k majiteli nebo provozovateli objektu, ale i ke složkám integrovaného záchranného systému, případně dalším pověřeným osobám. Informace o stavu konkrétního místa v budově pro potřeby ochrany osob, mobiliáře i budovy samé budou soustavně automaticky aktualizovány. Jednotlivé prvky systému mají v případě potřeby umožňovat aktivní podporu (hasící schopnost, světlo, siréna,...). Systém PASS umožňuje zprostředkování komunikace nejen z hlediska požární ochrany, ale i z hlediska ochrany majetku a sledování osob. Cílem navrhovaného systému

je zvýšení ochrany kulturního dědictví způsobem, který nenaruší vzhled historických prostor.

Přínosné setkání

Setkání majitelů hradů a zámků bylo velmi přínosné. Ve svých tématech navázalo na loňskou konferenci v Českém Krumlově a prokázalo posun v přístupu k ochraně památkových objektů. „Bezpečnosti, a to nejen té požární, je přikládán stále větší význam, což je moc dobře. Chránit totiž musíme prostřednictvím hmotných památek i jejich vnitřní smysl, duchovní rozměr. Kulturní památky mají sloužit ve své harmonii hmoty a ducha ke kultivaci kulturního chování, k setkávání a ke komunikaci,“ řekl závěrem ve své přednášce prof. RNDr. Jiří Patočka, DrSc., toxikolog Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

kpt. Mgr. Nicole ZAORALOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autorky

Alternativní možnosti detekce požáru v památkově chráněných budovách

Kulturní památky movitého i nemovitého charakteru jsou součástí kulturního dědictví s nenahraditelnou hodnotou v případě jejich zničení. Zejména možnost vzniku požáru pro ně představuje významnou hrozbu. Článek mimo jiné poukazuje na poměrně nové, v určitém směru netradiční, způsoby detekce požáru, které mají své využití také v památkově chráněných stavbách.

Kulturní památky a národní kulturní památky (např. Pražský hrad) jsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek, což vyplývá ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Tento seznam vede odborná organizace státní památkové péče - Národní památkový ústav. V České republice se v současné době eviduje 40 278 nemovitých kulturních památek a 272 národních kulturních památek (údaje k 14. červnu 2012).

Poměrně nedávné požáry v České republice (hrad Pernštejn, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové, zámek Zahrádky) nebo v zahraničí (požár knihovny vévodkyně Anny Amálie ve Výmaru) deklarují, jaké zničující následky mohou způsobit. Včasná detekce požáru tvoří jeden ze základních pilířů minimalizace následných nenahraditelných škod. V tomto směru hraje důležitou roli § 26 vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb., který obsahuje technické podmínky pro zabezpečení požární ochrany těchto staveb elektrickou požární signalizací (EPS), popř. hlásiči požáru použitými v lince elektrické zabezpečovací signalizace (EZS), a to při změnách těchto staveb (jedná se zejména o změny skupiny II. a III. podle ČSN 73 0834).

Elektrická požární signalizace je vyhrazené požárně bezpečnostní zařízení, na jehož projektování, instalaci, provoz, kontrolu, údržbu a opravy jsou kladeny zvláštní požadavky. Její nedílnou součástí jsou hlásiče požáru napojené na ústřednu EPS. Existuje mnoho druhů hlásičů, ne všechny jsou však vhodné pro detekci požáru v památkově chráněných budovách. Mezi nejčastěji používané patří hlásiče kouře optické, lineární, ionizační a hlásiče plamene. Princip jejich fungování je poměrně jednoduchý a široké veřejnosti dobře známý. Při volbě způsobu detekce požáru v památkově chráněných stavbách je však třeba brát ohled na mnohá specifika, která se právě k památkám vážou.

Mezi tato specifika mimo jiné patří:

- nedostatečná rychlost reakce některých hlásičů v důsledku tepelného

proudění např. ve velkých sálech s vysokými stropy,

- potíže s planými poplachy v důsledku přítomnosti prachu,
- estetické narušení jedinečných historických prostor vzniklé instalací klasických hlásičů (např. opticko-kouřových).

Alternativní technologie detekce

V další části jsou krátce popsány alternativní technologie detekce, které tyto zvláštnosti do určité míry eliminují. Jsou to zejména požární videodetekce (VSD), aspirační (nasávací) hlásiče a bezdrátová EPS.

Videodetekce (VSD – Video Smoke Detection)

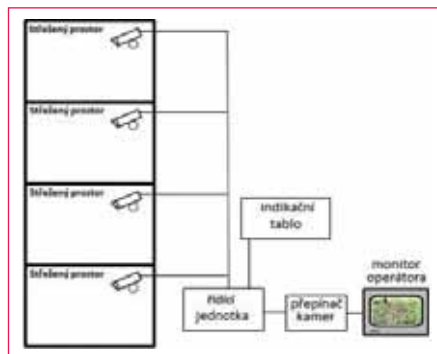
Tento způsob detekce požáru je v České republice poměrně nový (ještě pro něj nebyla vytvořena harmonizovaná evropská norma řady ČSN EN 54-XX), ačkoliv ve světě se používá 16 let. Systém je tvořen hlásiči (může jít o běžné CCTV kamery nebo moderní

IP kamery) instalovanými pro střežení daného prostoru a vyhodnocovací jednotkou, která elektronicky softwarově vyhodnocuje snímky přicházející z kamer (obr. 1) a vyhodnocuje, zda obsahují kouř. Detekován může být rovněž plamen. Pomocí reléových výstupů lze systém připojit k jakékoliv ústředně EPS schválené dle ČSN EN 54-2, popřípadě k jiné vyhodnocovací jednotce.

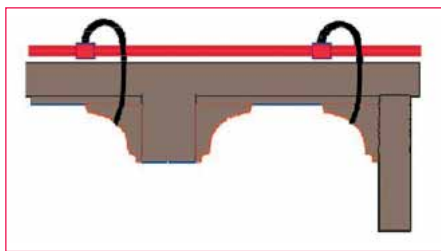
Tento systém detekce má řadu výhod. Videohlásič „nečeká“, až se k němu dostane kouř, protože kontroluje celou střeženou plochu a rozhoduje na základě celkové situace v dané oblasti, což vede k úspoře počtu hlásičů v místnosti. Protože VSD reaguje na kouř definovaný uživatelem, lze eliminovat zdroje planých poplachů (prach apod.). Velkou výhodou je také přímý vizuální kontakt obsluhy tohoto zařízení s prostorem, odkud je hlášen požár. Operátorovi se na monitoru použitím přepínače kamer okamžitě zobrazí pohled z inkriminované kamery, což umožňuje rychlejší reakci na případný planý poplach. Další výhodou tohoto způsobu detekce je v tom, že systém většinou umožňuje využít stávajících instalací CCTV, což vede k další úspoře nákladů.

Nevýhodou této technologie je však vyšší pořizovací cena.

V současné době se tento systém detekce požáru používá například v kapli sv. Kříže v národní kulturní památce Státním hradu Karlštejn. Jedinečné prostory kaple jsou monitorovány dvěma kamerami, které jsou umístěny na společném vertikálním nosníku v prostoru přetlakové komory jednotky úpravy vzduchu za jižním oknem kaple. Případnou sníženou viditelnost kompenzují infrareflektoři.

Obr. 1 Varianta blokového schématu systému VSD.

Obr. 2 Zobrazení skrytého vedení nasávacího potrubí. Zdroj: [6]

Řídicí systém je instalován v serverové místnosti v purkrabství hradu.

■ Aspirační (nasávací) hlásiče

Nasávací hlásiče tvoří další vynikající alternativu ke klasickým detektorům v památkově chráněných budovách. Systém tvoří soustava tenkého potrubí, kterou se nasává vzduch ze střeženého prostoru, který se následně vyhodnocuje ve vyhodnocovací jednotce. Jde-li o hlásič napojený na EPS, pak jeho provedení musí odpovídat ČSN EN 54-20. Některé typy nasávacích hlásičů mohou být až neuvěřitelně citlivé. Klasické bodové hlásiče mají citlivost [Pozn.: Citlivost kouřových hlásičů je udávána jako procento kouřem způsobeného zeslabení (obscuration) procházejícího světla na 1 m délky (% obsc/m). Pro zajímavost: zeslabení světelného paprsku procházejícího klasickým okenním sklem je v rozmezí 5-10 % obsc/m.] okolo 2 % obsc/m. Některé aspirační hlásiče však dosahují citlivosti až 0,005 % obsc/m, což představuje koncentraci kouře, která leží hluboko za hranicemi lidského smyslového vnímání. Oproti tomu výše udávaná hodnota 2 % obsc/m u klasických bodových hlásičů odpovídá již viditelnému kouři. Samozřejmě, že citlivost se podle druhu chráněných prostor může nastavit různě.

Velkou výhodou těchto typů hlásičů je možnost jejich skryté instalace (obráz. 2). Nasávací potrubí například můžeme vést v půdních prostorech a do historického interiéru pak ústí tenké kapiláry o průměru 3 až 4 mm, které jsou velice nenápadné.

Dále je možné pro vedení nasávacího potrubí využít místa, která nejsou běžně přístupná, jako jsou ochozy nebo římsy (obráz. 3) a do střeženého prostoru vést průsvitné kapiláry prostřednictvím lustrů nebo svícňů (obráz. 4).

Kvalitně provedená instalace nasávacího hlásiče je tak nenápadná, že člověk, který se v tomto prostoru pohybuje, prakticky nemá šanci si ničeho všimnout, což v případě instalace klasických detektorů jde jen velice obtížně.

Pro eliminaci planých poplachů jsou některé typy nasávacích hlásičů vybaveny speciálními funkcemi, které zaručují například automatické optimální přizpůsobení citlivosti vyhodnocovací jednotky pro dané prostředí.

Samozřejmě také tyto typy hlásičů mají své nevýhody, jakými jsou vyšší

Obr. 3 Příklad nenápadného umístění nasávacího potrubí podél říms a ochozů. Zdroj: [6]

pořizovací cena nebo nemožnost je instalovat do všech chráněných historických prostor. Přesto je tento způsob detekce v památkově chráněných budovách velmi vhodný jako dobrá alternativa klasických bodových detektorů.

■ Bezdrátová EPS

Jde o klasický systém elektrické požární signalizace, ovšem s tím rozdílem, že komunikace mezi hlásiči požáru a ústřednou je řešena rádiovým spojením bezdrátově. Bezdrátový obousměrný přenos probíhá na „volné“ frekvenci 868 MHz, což znamená, že není zapotřebí povolení Českého telekomunikačního úřadu. Bezdrátové komponenty musí splňovat požadavky normy ČSN EN 54-25. Výhody tohoto systému spočívají zejména v tom, že se neprovádí pracná instalace kabelového vedení k hlásičům, což znamená nejen výraznou úsporu času, ale také šetrnost k historické konstrukci stavby. Mnohdy instalace probíhá za plného provozu památky.

Bezdrátově mohou s ústřednou komunikovat nejen bodové hlásiče, ale také hlásiče tlačítkové, sirény, majáky apod. Možný je také kombinovaný způsob přenosu (na ústřednu EPS jsou připojeny hlásiče drátovým i bezdrátovým spojením).

Mezi známé historické budovy, ve kterých je nainstalována rádiová EPS, patří například Klášterní Hradisko v Olomouci, Městské divadlo Mariánské Lázně nebo Royal Albert Hall v Londýně. Ve všech těchto stavbách je instalován kombinovaný systém.

Také tento systém má své nevýhody, které opět spočívají ve vyšší pořizovací ceně. Dále je zapotřebí brát na zřetel, že jde o bezdrátovou technologii s nutností pokrytí místa instalace rádiovým signálem o patřičné síle. V některých historických stavbách totiž rádiový signál hůře prostupuje silnými zdmi, s čímž se musí při instalaci tohoto systému počítat.

■ Závěr

V článku byly krátce popsány některé alternativy ke klasickým bodovým hlásičům požáru, které mají své využití mimo jiné právě v památkově chráněných budovách, a to zejména z toho důvodu, že respektují výše popsaná specifika, jež se ke kulturním památkám vážou. Třebaže z různých příčin jde stále o alternativy, tedy o méně využívané technologie,

Obr. 4 Svedení průsvitných nasávacích kapilár podél lustru. Zdroj: [6]

je pravděpodobné, že si pro své nesporné výhody najdou plně uplatnění.

■ Literatura

- [1] Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- [2] Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.
- [3] Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).
- [4] Webové stránky výrobce systému videodetekce D-tec [online, cit. 13. 6. 2012] dostupné z http://www.videosmokedetection.com/principles_vsd.htm.
- [5] Pončík, J., Levíček, V., Schuster R.: Požární videodetekce – revoluční technologie 3. tisíciletí. Sborník z diskusního semináře Význam EPS při ochraně kulturního dědictví před požárem, Brno 2010.
- [6] Nerad, M.: Nasávací detektory kouře VESDA při ochraně kulturního dědictví. Sborník z diskusního semináře, Brno 2010.
- [7] Krátký, V.: Bezdrátová EPS. Sborník z diskusního semináře, Brno 2010.
- [8] Černý, M.: Video detekční požární systém v kapli sv. Kříže na SH Karlštejn. Sborník z diskusního semináře, Brno 2010.

pplk. Ing. Marek HÜTTER,
SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku,
foto por. Martin KASAL

FIRE JACK

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ • EFEKTIVNÍ

BESYCO spol. s r.o.

Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Nově akreditované zkušební metody a metodiky odběru vzorků

Ve dnech 28. května a 7. června 2012 byly při pravidelné dozorové návštěvě (PDN) Českým institutem pro akreditaci (ČIA) nově akreditovány zkušební metody a metodiky odběru vzorků v Technickém ústavu požární ochrany Praha, Akreditované zkušební laboratoři (AZL) č. 1011.2.

Předmětem PDN ČIA bylo ověřit, jak AZL plní všechna kritéria podle ČSN EN ISO/IEC 17025:2005 [1]. Při této příležitosti kladně posoudila žádosti AZL č. 1011.2 o:

- zařazení šesti nových zkoušek pod č. 66 až 71,
- zařazení pěti nových metodik vzorkování pod č. V2 až V6,
- změny ve funkcích vrcholového vedení AZL,
- uznání flexibilního rozsahu akreditace (FRA) typu 1 a typu 2,
- vypuštění zkoušek poř. č. 35.1 a poř. č. 36.1.

Nově akreditované metodiky jsou uvedeny v nové příloze č. 4 Osvědčení o akreditaci č. 325/2009 ze dne 29. 5. 2009.

■ Přehled nově akreditovaných zkušebních metodik

Seznam nově akreditovaných zkušebních metodik AZL 1011.2 s názvy, identifikací zkušebních postupů a jejich předmětu je patrný z tabulky 1.

■ Přehled nově akreditovaných metodik vzorkování

Seznam nově akreditovaných metodik vzorkování MV-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Technického ústavu požární ochrany – AZL 1011.2 s názvy, identifikací postupů odběrů vzorků a jejich předmětu je uveden v tabulce 2.

■ Flexibilní rozsah akreditace (FRA) typu 1 a typu 2

Typ 1 – AZL může zařazovat aktuální normalizované a/ nebo technicky ekvivalentní metody zkoušení v dané oblasti akreditace v případě, že princip měření je zachován,

Typ 2 – zahrnuje typ 1, dále laboratoř může modifikovat existující zkušební metody (normované i vlastní vyvinuté

postupy) a/nebo rozšířit rozsah zkoušených parametrů v dané oblasti akreditace v případě, že princip měření je zachován.

V dodatku přílohy č. 4 Osvědčení o akreditaci č. 325/2009 ze dne 29. 5. 2009 je uveden seznam zkušebních metod schválených k FRA typu 1 a typu 2; typ 1 se týká všech akreditovaných normových zkoušek a typ 2 všech akreditovaných zkušebních metodik TÚPO – AZL.

■ Změny ve vedení AZL

PDN ČIA schválila plk. Ing. Jaromíra Lipovčana za nového vedoucího AZL od 23. května 2012 namísto plk. Ing. Otto Dvořáka, Ph.D., vedoucího oddělení výzkumu a vývoje (OVV) TÚPO a zástupce ředitele TÚPO. Zástupcem vedoucího AZL byl schválen kpt. Ing. Ondřej Suchý, Ph.D., který současně vykonává funkce zástupce vedoucího OVV a manažera kvality.

■ Závěr

Doplňené akreditované metodiky zkoušení a odběru vzorku rozšiřují možnosti akreditovaných výkonů nejenom v AZL č. 1011.2 pro potřebu TÚPO jako znaleckého ústavu při zjišťování příčin závažných požárů, ale jsou využitelné též pro HZS ČR, Policii ČR, právnické a fyzické osoby v rámci státního zkušebnictví. Zavedení flexibilní akreditace umožňuje AZL pružně zavádět modifikované normové zkoušky a interní zkušební metodiky při zachování principu zkoušek, a tak více vycházet vstříc zákazníkům a jejich požadavkům.

plk. Ing. Otto DVOŘÁK, Ph.D.,
Technický ústav požární ochrany v Praze

Tabulka 1 Nově akreditované zkušební metody

Pořadové číslo	Přesný název zkušební postupu/metody	Identifikace zkušební postupu/metody	Předmět zkoušky
66	Chemické analýzy těkavých organických látek z ovzduší požárních plynů a extraktů stěrů, sorbentů z Radiella a sorpčních trubec pomocí plynové chromatografie	Metodika TÚPO č. 26-12, postup A (Výzkumná zpráva DVÚ č. 4 výzkumného projektu VD20062010A07, MV-GR HZS ČR, TÚPO: 2011)	kapalně látky (extrakty)
67	Chemické analýzy ovzduší požárních plynů pomocí AP Testa 350 XL	Metodika TÚPO č. 26-12, postup B (Výzkumná zpráva DVÚ č. 4...)	plynné látky
68	Stanovení hořlavosti metodou kyslíkového čísla - zkouška při teplotě okolí	Metodika TÚPO č. 27-12, postup A, (ČSN ISO 4589-2)	pevné látky
69	Stanovení hořlavosti metodou kyslíkového čísla - zkouška při zvýšené teplotě	Metodika TÚPO č. 27-12, postup B, (ČSN EN ISO 4589-3)	pevné látky
70	Stanovení rychlosti vypařování těkavých hořlavých kapalin metodou měření úbytku hmotnosti v čase zkoušky	Metodika TÚPO č. 28-12	kapalně látky
71	Stanovení koncentračních mezí výbušnosti, maximálního výbuchového tlaku a brzance hořlavých plynů a hořlavých kapalin	Metodika TÚPO č. 29-12, (ČSN EN 1839, ČSN EN 15967)	kapalně a plynné látky

Tabulka 2 Nově akreditované metody odběru vzorků

Pořadové číslo	Přesný název postupu odběru vzorku	Identifikace postupu odběru vzorku	Předmět odběru
2	Vzorkování těkavých organických látek z ovzduší požárních plynů pomocí pasivního vzorkovače Radiello	Metodika TÚPO č. 25-12, postup A (Výzkumná zpráva DVÚ č. 3 výzkumného projektu VD20062010A07, MV-GR HZS ČR, TÚPO: 2011)	požární plyny
3	Vzorkování těkavých organických látek z ovzduší požárních plynů pomocí analyzátoru plynů - Testo 350 XL	Metodika TÚPO č. 25-12, postup B (Výzkumná zpráva DVÚ č. 3...)	požární plyny
4	Vzorkování těkavých organických látek z ovzduší požárních plynů pomocí čerpadla a vzorkovací trubice	Metodika TÚPO č. 25-12, postup C (Výzkumná zpráva DVÚ č. 3...)	požární plyny
5	Vzorkování organických látek z odpadních hasebních vod pomocí ručního vzorkovače	Metodika TÚPO č. 25-12, postup D (Výzkumná zpráva DVÚ č. 3...)	hasební vody
6	Vzorkování organických látek odběrem půdy znečištěné požárem pomocí ručního vzorkovače	Metodika TÚPO č. 25-12, postup E (Výzkumná zpráva DVÚ č. 3...)	půdy znečištěné požárem

Nová stanoviště dekontaminace osob předána HZS krajů

Stanoviště dekontaminace osob je mobilním technologickým celkem pro hromadnou dekontaminaci obyvatelstva. Z finančních prostředků Správy státních hmotných rezerv bylo pořízeno a v červnu letošního roku předáno do ochrany HZS krajů osm nových stanovišť dekontaminace osob, která jsou určena mimo jiné pro dekontaminaci raněných osob.

Historie a výchozí stav

Ještě v roce 2001 nebyl HZS ČR vybaven věcnými prostředky požární ochrany, kterými by mohla být provedena dekontaminace většího počtu osob. Hromadnou dekontaminaci osob byla schopna provádět pouze Armáda ČR. Úvedení armádních sil do pohotovosti však nemohlo zajišťovat okamžitou reakci, protože dekontaminační prostředky nebylo možné využít v reálných podmínkách zásahu. Další odlišnost armádní dekontaminace spočívala v tom, že dekontaminovanými osobami byli vojáci a nikoli civilní obyvatelstvo a rovněž nebyla citlivě řešena otázka životního prostředí.

Koncem roku 2001 zpracovalo MV-generální ředitelství HZS ČR (MV-GR HZS ČR) vlastní koncepci dekontaminace osob, přičemž byla stanovena technická specifikace zařízení. Z finančních prostředků Správy státních hmotných rezerv se v roce 2002 pořídilo stanoviště dekontaminace osob **SDO-1**, které se skládá ze tří nafukovacích stanů sestavených v linii (svlékárna, sprcha, oblékárna), dekontaminačního pracoviště obsluhy a technologického zabezpečení. Sestava je podélně rozdělena na část pro dekontaminaci mužů a část pro dekontaminaci žen.

Praxe prokázala, že toto uspořádání má pro HZS ČR několik nevýhod (komplikovaná stavba, dlouhý čas pro uvedení do pohotovosti, velký počet stavebních dílů). Proto byl v roce 2003 zahájen vývoj nového zařízení, které by splňovalo požadavky HZS ČR získané z praxe. Základním požadavkem bylo rychlé sestavení stanoviště do pohotovosti, potřeba malého počtu osob pro stavbu i obsluhu, potřeba mít jednotlivé moduly včetně technologické části součástí zařízení v transportním stavu i v pohotovostním režimu. Na základě technických požadavků zpracovaných MV-GR HZS ČR bylo vyrobeno stanoviště pro dekontaminaci osob **SDO-2**, které splňovalo stanovené podmínky a které bylo koncepčně unikátní. V EU jsou podobným zařízením kontejnerového typu vybaveni jedině nizozemští hasiči.

SDO-2 je tvořeno dvounápravovým přívěsem s výklopnými bočními vraty, pod kterými jsou uloženy stánové dílce, které se po otevření vrat rozloží a vytvoří tak pracovní prostory pro dekontaminaci. Zkrácení doby uvedení SDO-2 do pohotovostního stavu je

SDO-3KR

dosaženo tím, že veškerá technologie pro činnost dekontaminace je trvale uložena a nevyžaduje další manipulaci. Přívěs obsahuje všechny moduly dekontaminace: svlékárnu, mokrý proces se sprchami, oblékárnu, dekontaminační obsluhu a technologickou část. Součástí SDO-2 je rovněž jímka na odpadní vodu po dekontaminaci. V pohotovostním režimu jsou pouze sběrné nádrže

na odpadní vodu umístěné mimo prostor přívěsu. Postavení do pohotovostního režimu a obsluha zařízení vyžaduje osádku v počtu maximálně 1 + 5 osob. Původně byla souprava SDO-2 tvořena dvěma přívěsy, z nichž jeden byl určen pro dekontaminaci žen a dětí a druhý pro dekontaminaci mužů; každý přívěs lze ovšem použít také pro dekontaminaci smíšenou.

SDO-3R

Stanoviště dekontaminace osob typu SDO-3

Nová stanoviště dekontaminace osob jsou vyrobena v provedení:

- dvounápravových přívěsů označovaných jako **SDO-3R** (4 přívěsy),
- kontejnerů označovaných jako **SDO-3KR** (4 kontejnery).

Obě provedení SDO-3 jsou technologicky tvořena:

- vstupní částí,
- sprchovací částí,
- výstupní částí,
- stanovištěm pro dekontaminaci obsluhy,
- technologickou částí (strojovnou),
- úložným prostorem,
- vanou na svod odpadní vody po dekontaminaci,
- vybavením a příslušenstvím.

Vstupní část je umístěna po delší straně přívěsu/kontejneru v prvním stanovém přístřešku; je určena zejména pro svlékání osob, odložení kontaminovaných oděvů a osobních věcí a jejich uložení do plastových obalů, dekontaminaci očí, dutiny ústní, uší a nosu.

Sprchovací část je umístěna na přívěsu/kontejneru. Je určena pro nános dekontaminační směsí sprchami a osprchování čistou vodou. V mužské a ženské sekci jsou vždy dva koridory. Systém sprchování umožňuje nastavit automatické dávkování dekontaminační směsi a vody ze sprch a centrální nastavení doby nánosu a sprchování. Systém rovněž umožňuje centrálně nastavit časovou prodlevu mezi ukončením nánosu a zahájením sprchování (požadavek dodržet dobu působení dekontaminačního roztoku).

Výstupní část je umístěna po delší straně přívěsu ve druhém stanovém přístřešku. Je určena pro osušení po sprchování a oblékání náhradních oděvů a obuvi.

Stanoviště pro dekontaminaci obsluhy je umístěno ve třetím stanovém přístřešku v zadní části přívěsu/kontejneru. Je určeno pro rychlou dekontaminaci obsluhy nebo zasahujících osob oblečených v protichemických ochranných oděvech.

Pojezdové nosiče s nosítky

Technologická část – nastavení automatického a ručního provozu

Všechny tři stanové přístřešky vzniknou otevřením obou bočních a zadních dveří a jsou pevně spojeny s přívěsem/kontejnerem. Logistika vstupu a postupu osob do jednotlivých částí je řízena semaforem (zelená/červená). Sprchovací část je koncipována zároveň pro oddělenou dekontaminaci mužů, žen a dětí a raněných osob. Dekontaminace raněných se provádí v horizontální poloze na pojezdovém nosiči vyrobeném z nerezové oceli a skládacích nosítek.

Vstupní a výstupní části jsou vytápěny přímotopnými elektrickými panely; systém vytápění s pevně zabudovanou samostatnou topnou jednotkou zaručuje okamžitý výhřev prostoru v obou stanových přístřešcích. K ohřevu vody se používá naftové topení; systém rozvodu vody zaručuje na výstupu z trysek stabilní teplotu oplachové vody a dekontaminační směsi (37 °C).

Technologická část (strojovna) je srdcem zařízení. Je umístěna v přední části přívěsu/kontejneru a je určena pro výrobu tepelné energie, teplé vody, distribuci vody do sprch a přípravu dekontaminační směsi o nastavené koncentraci. SDO-3 umožňuje upravit kohouty množstvím oplachových trysek a přivádět do sprchovací části a stanoviště dekontaminace obsluhy současně dekontaminační směs a oplachovou vodu o stanovené teplotě (37 °C). Součástí technologické části jsou příměšovače pro přípravu nastavené koncentrace dekontaminační směsi. Na ovládacím panelu s centrálními uzávěry vody lze spouštět vodu pro jednotlivé sekce s možností nastavení ručního nebo automatického provozu. Současně lze nastavit čas nanášení dekontaminační směsi, prodlevu pro její působení, sprchování čistou vodou a zpoždění.

Všechny mokré procesy při dekontaminaci osob jsou konstrukčně řešeny na

podvozku přívěsu/kontejneru. Celý podvozek/kontejner je řešen jako sběrná vana odpadní vody po dekontaminaci s vloženými rošty. Vana s rošty zabraňuje, aby osoby při provádění dekontaminace byly vystaveny působení odpadní vody a aby se odpadní voda dostávala do okolního prostředí. Odpadní voda ze sprchovací části, vstupní části a stanoviště pro dekontaminaci obsluhy se odvádí samospádem do vany a potom do nádrží na odpadní vodu. V SDO-3 je kapacita vany přibližně 500 l a přenosných odpadních nádrží 8 m³. Pro přečerpávání odpadní vody je nutné umístit v nejnižším místě vany kalové čerpadlo. Čerpadlo a jeho armatury odolávají žíravým kapalinám.

Ve složeném stavu jsou veškeré součásti, technologická zařízení, vybavení a příslušenství uloženy v jednom stanovišti. Uvedení SDO-3 do pohotovosti se provádí osádkou v počtu 1 + 5 osob do 15 minut. Rovněž provozní obsluha zařízení se provádí maximálně šesti osobami. Vybavení SDO-3 umožňuje přepravu i provoz ve dne i v noci, za ztížených povětrnostních podmínek nebo v zimních podmínkách do teploty -5 °C. Materiál stanoviště musí být odolný vůči nízkým teplotám a zředěným žíravým látkám. Benzinová elektrocentrála je zdrojem elektrické energie; její výkon je vypočítán na minimálně 1,5 násobek potřebného výkonu všech spotřebičů. SDO-3 umožňuje odvodnit a vysušit všechny technologické součásti (např. armatury, trysky) s možností připojení tlakového vzduchu.

Kromě SDO-1 a SDO-2 má Záchranný útvar HZS ČR k dispozici ještě dvě soupravy **SDO-A**, což je klasické armádní stanové uspořádání bez vybavení pro dekontaminaci raněných. Poslední stanoviště dekontaminace osob **SDO-Z** si pořídil HZS Zlínského kraje na

Technologická část – ovládací panel

vlastní náklady. SDO-1, SDO-2, SDO-3KR a SDO-3R jsou majetkem Správy státních hmotných rezerv a HZS krajů a Záchraný útvar HZS ČR plní ochraňovatelskou úlohu.

Rozdíly mezi SDO-3 a SDO-2

Koncepce SDO-3R a SDO-3KR vychází z SDO-2 s tím, že většina technických prvků byla převzata a je shodná nebo podobná. Rozdílná je cesta vstupu a výstupu do/ze zařízení. U SDO-3 je přímá a je koncipována kolmo na podélnou osu přívěsu/kontejneru, kdežto u SDO-2 je cesta do vstupu do výstupu ze zařízení esovitá.

SDO-3 lze použít pro dekontaminaci mužů, žen a dětí nebo smíšenou dekontaminaci (muži i ženy v jednom přívěsu nebo kontejneru) s podmínkou oddělení žen a mužů do vlastních sekcí. I když SDO-2 je vybaveno nosítky, dekontaminace ležících raněných je náročná. SDO-3 je vybaveno lyžinami s nosítky speciálně pro dekontaminaci raněných osob tak, že vlastní dekontaminace ležícího raněného by neměla být tolik fyzicky namáhavá.

Rozmístění stanovišť dekontaminace osob u HZS ČR

HZS kraje	SDO-A	SDO-1	SDO-2	SDO-Z	SDO-3KR	SDO-3R
hl. m. Prahy	-	-	2	-	-	-
Středočeského	-	-	-	-	1	-
Jihočeského	-	-	1	-	1	-
Plzeňského	-	-	-	-	1	-
Karlovarského	-	-	-	-	1	-
Ústeckého	-	-	-	-	-	1
Libereckého	-	-	-	-	-	-
Královéhradeckého	-	-	2	-	-	-
Pardubického	-	-	-	-	-	-
Vysočina	-	-	2	-	-	-
Jihomoravského	-	-	1	-	-	1
Olomouckého	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezského	-	-	1	-	-	-
Zlínského	-	-	-	2	-	-
ZÚ HZS ČR	2	1	1	-	-	2
Celkem	2	1	10	2	4	4

Rozdílný je způsob ohřevu teplé vody. Možností nastavit dobu nánosu a dobu působení dekontaminační směsi, dobu vyčkání a dobu osprchování lze proces dekontaminace urychlit. Rovněž postup osob v SDO-3 mezi jednotlivými částmi dekontaminace řízený semaforem by měl přispět k urychlení procesu. Čtyřmi korydory ve sprchovací části by se teoreticky měla zvýšit kapacita zařízení až čtyřikrát.

Závěr

V současnosti je HZS ČR vybaven 23 stanovišti dekontaminace osob, z nichž více než třetina je určena také pro dekontaminaci raněných osob. Předpokládá se, že na základě souhlasu Správy státních hmotných rezerv dojde k přesunu zařízení tak, aby bylo dosaženo plošného pokrytí celé republiky. Pořízení stanovišť dekontaminace osob typu SDO-3 byl splněn požadavek Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 14/2007 (opěrné body) na technické zabezpečení dekontaminace osob a zároveň poslední úkol Koncepce chemické služby HZS ČR.

Technologická část – ohřev vody s příměšovači

HZS ČR je jedinou institucí v ČR, která je schopna v relevantních časech zajistit dekontaminaci obyvatelstva. V souvislosti s pořízením nových stanovišť dekontaminace osob SDO-3KR a SDO-3R bude zpracována pod vedením Ministerstva zdravotnictví metodika dekontaminace raněných, která bude vycházet z nejnovějších výsledků výzkumu, jenž byl v loňském roce dokončen na úrovni ES. Metodika dekontaminace raněných se stane součástí Bojového řádu jednotek požární ochrany.

Literatura

- [1] KOLEKTIV. Koncepce chemické služby HZS ČR. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2005. ISBN 80-86640-40-X.
- [2] KOLEKTIV. Chemická služba. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2012.
- [3] KOTINSKÝ, P.; HEJDOVÁ, J. Dekontaminace v požární ochraně. Ostrava: SPBI, 2003. ISBN 80-86634-31-0.
- [4] Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 27/2006, kterým se stanoví opěrné body HZS ČR a typy předurčenosti jednotek požární ochrany pro záchranné práce, ve znění Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 14/2007.

pplk. Ing. Jiří MATĚJKA,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto autor

Ohlédnutí za mezinárodním cvičením kynologických týmů

MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „MV-GR HZS ČR“) uspořádalo ve dnech 13. až 16. června 2012 v pořadí již čtvrté Mezinárodní pracovní setkání kynologických týmů USAR odřadů (dále jen „cvičení“), které se konalo v lokalitě bývalého výrobního závodu v Kaznějově. Setkání kynologických týmů je organizováno pravidelně jednou za dva roky s cílem procvičit, prověřit a zdokonalit úroveň praktických zkušeností, které plynou z poslání kynologů-záchranářů.

Námět cvičení

Akce byla nosně zaměřena na praktické nasazování psů do se psy předurčenými k vyhledávání a záchranným pracím ve zřícených objektech městské zástavby. Námětem cvičení bylo zřízení převážně většiny budov města vlivem seismického jevu – zemětřesení. Ve městě Vitacit došlo k silnému poškození továrny na výrobu průmyslových a vojenských výbušnin, jehož součástí bylo i zkušební centrum munice. Následkem zemětřesení vypukl požár výrobní linky s následnými výbuchy, v důsledku čehož došlo k totální destrukci většiny budov a u zbylých stojících objektů byl předpoklad velmi narušené stability.

Do cvičení byli zapojeni předurčení kynologové z České republiky téměř ze všech organizací, které jsou zastoupeny v Odborné kynologické komisi zřízené MV-GR HZS ČR a dále kynologové ze Slovenska (kynologický tým Policejního sboru Slovenské republiky). Součástí cvičení bylo i instrukčně metodické zaměstnání atestovaných kynologů a také cvičení USAR odřadu Praha (USAR), příslušníků Záchranného útvaru HZS ČR (ZÚ HZS ČR) a příslušníků Zásahové jednotky Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje (zásahová jednotka). Praktické nasazování kynologických týmů a hodnocení jejich práce při plnění jednotlivých úkolů probíhalo soutěžní

formou, kdy dvoučlenný kynologický tým plnil úkoly podle předem stanoveného scénáře.

Vytvoření reálných podmínek pro zásah

Rozsáhlý prostor výrobního objektu je dlouhodobě plánovaně demolován (likvidován) a celý areál nabízí vynikající možnosti pro přípravu terénů vhodných pro nasazení záchranných týmů pro vyhledávání a záchranu osob zavalených v troskách budov. Z tohoto důvodu jsme již počátkem loňského roku zahájili jednání s vlastníkem areálu o možnosti pravidelných výcviků a zaměstnání v této lokalitě. Vedení společnosti nám vyšlo vstříc, určilo vybrané objekty možné pro demolici a již druhým rokem probíhají v této lokalitě praktická zaměstnání (výcvik, cvičení a odborná příprava) zaměřená na problematiku vyhledání a záchranu osob v sutinách.

Pro účely cvičení byly vytvořeny reálné podmínky pro zásah v několika pracovních sektorech, a to odbornou demolici provozních a administrativních budov v areálu výrobního závodu. Převažujícím stavebním materiálem užitým na stavbu nosných i výplňových stěn těchto objektů byl zejména monolitický železobeton (překlady, panely), a také zdivo z tvárnice a pálených cihel. Vodotěsné konstrukce a konstrukce schodišť

byly z masivního železobetonu. Všechny tyto stavební materiály skýtaly výborné úkryty pro figuranty představující oběti mimořádné události (vytvořené úkryty v podzemních prostorách budov, hluboké kapsy vzniklé sesutím stavebního materiálu apod.).

Vybudování operační základny

Pro ubytování, stravování a týlové zázemí všech účastníků cvičení (soutěžících, cvičících, organizátorů, rozhodčích a figurantů) byla nedaleko míst praktického nasazení v místě bývalého fotbalového hřiště vytvářena vhodná lokalita pro stavbu operační základny. V dopoledních hodinách 13. června 2012, po příjezdu všech potřebných prostředků (kontejner nouzového přežití, polní kuchyně atd.), byla operační základna ve spolupráci se Základnou logistiky Olomouc (ZL Olomouc) rozvinuta a vhodně rozdělena na jednotlivé části – sekce pro ubytování, stravování, sociální zařízení (toalety, sprchy) a místo pro porady a brifinky kynologických týmů s organizátory cvičení.

Součástí základny byl i OSOCC (On – Site Operations Coordination Centre), tedy místo, kde se provádí operační plánování pro koordinaci záchranných prací mezinárodních záchranných týmů v místě nasazení. K tomu je uzpůsobeno i vybavení uvedeného pracoviště,

především kvalitní komunikační a informační technikou (počítače, tiskárny, mobilní telefony, prostředky radiového spojení, GPS navigace atd.). V podmínkách tohoto cvičení představoval OSOCC místo, kde měl hlavní sídlo řídicí štáb cvičení. Zde se „sbíhaly“ nezbytné informace o průběhu cvičení, požadavcích na koordinaci a součinnost při nasazování kynologických týmů a dalších sil a prostředků ÚSAR. V neposlední řadě toto místo sloužilo v rámci soutěže jako výchozí pozice pro všechny kynologické týmy.

Průběh cvičení

Organizátoři cvičení soutěžícím přidělili pořadí, ve kterém se postupně vydávali na místa nasazení. Přeprava kynologického týmu z operační základny na daná pracoviště probíhala při denním nasazení pěším přesunem na vzdálenost asi jednoho kilometru. Tým měl k dispozici mapku s jednoduchým náčrtem trasy a místa události. Po ukončení činnosti na sutinách byli kynologové se psy převáženi zpět na operační základnu.

Při vstupu do areálu celého výrobního objektu a na místa nasazení byli cvičící (kynologové se psy, příslušníci ÚSAR) důkladně zkontrolováni příslušníky zásahové jednotky, kteří představovali ozbrojenou složku místní postižené země. Záměrem a cílem scénáře daného bezpečnostního opatření bylo procvičit chování zasahujících záchranářů v možných rizikových oblastech a dodržování specifických pravidel v dané postižené zemi. Řada účastníků cvičení si na vlastní kůži vyzkoušela důkladnou prohlídku osobního vybavení a někteří jedinci byli na několik hodin zásahovou jednotkou i zadrženi.

Na místě nasazení čekal na psovo- dy velitel zásahu (jeden z rozhodčích), který jim upřesnil situaci na místě zásahu a sdělil jim požadavek prohledání určených sektorů. V každém sektoru byli ukryti figuranti, za nález každého z nich

přidělil rozhodčí soutěžícímu stanovený počet bodů.

Každý soutěžní tým absolvoval během tří dnů v rámci soutěže jedno noční a dvě denní nasazení. Kromě výše uvedených nasazení byly také jednotlivé kynologické týmy začleněny do struktury ÚSAR a prováděly vyhledání zavalených osob na sutinách v různých lokalitách zničeného města. Při této činnosti byly v neustálém kontaktu se členy týmu ÚSAR a řada kynologů si poprvé vyzkoušela přímou spolupráci se záchranářským týmem.

Odborné přednášky

Do programu celé akce byl zařazen i blok odborných přednášek, který proběhl 14. června 2012 odpoledne v prostoru operační základny. Příslušník ÚSAR pprap. Petr Křivánek, DiS., seznámil se základy první pomoci při nasazení záchranářů na sutinách (zástava krvácení, kardiopulmonální resuscitace, úrazy v prostorách zřícených budov a crush syndrom). Příslušníci odboru IZS a výkonu služby MV-GŘ HZS ČR kpt. Mgr.

Adéla Kösslová a plk. Ing. Jiří Šlechtla přednesli prezentaci k problematice skupin osob v zátěži, skupinových procesů ovlivněných zátěží (ponorková nemoc, skupinová rozhodnutí, zásady psychohygieny) a vlivu stresových reakcí na záchranáře, resp. využití technického prostředku – search kamery při vyhledávání zavalených osob.

Vyhodnocení cvičení

Práce na jednotlivých pracovištích byly ukončeny 16. června 2012 odpoledne. Následující den proběhlo za účasti ředitele odboru IZS a výkonu služby MV-GŘ HZS ČR plk. Dr. Ing. Zdeňka Hanušky slavnostní vyhlášení výsledků soutěže. Zvítězil kynologický tým Městské policie Ostrava ve složení Miloslav Kučera a Nadežda Kramolišová (1.51.07 hodin; 2000 bodů), na druhém místě se umístil tým Svazu záchraných brigád kynologů ČR ve složení Petr Souček a Ladislav Pozd níček (2.08.42 hodin; 2000 bodů) a třetí skončil tým Městské policie hl. m. Prahy ve složení Jaroslav Filip a Miloslav Čeněk (1.57.30 hodin; 1900 bodů).

Zvláštní poděkování patří ZÚ HZS ČR, ZL Olomouc, HZS Středočeského kraje a SAR CZ za pomoc při přípravě a realizaci cvičení, zejména odbornou demolicí objektů, zapůjčením prostředků pro vybudování operační základny a zajištění figurantů imitujících zraněné osoby v sutinách.

Poděkování patří také sponzorům (firmy Royal Canin, Emporio group, s.r.o. a Comienzo, s.r.o.), kteří zajistili ceny a poháry pro soutěžící a firmě Journeyman, která bezplatně poskytla po dobu cvičení čtyřkolku Gladiator X8 V-twin EFI, která velice usnadnila nejen pohyb organizátorů mezi operační základnou a vlastním prostorem cvičení, ale byla také využita pro transport sil a prostředků pro ÚSAR.

kpt. Ing. Roman HEJZLAR,
foto kpt. Ing. Pavel AGH,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Ochrana obyvatelstva v Rumunsku

Zásadní změny v obsahu a organizaci ochrany obyvatelstva nastaly v Rumunsku v polovině první dekády tohoto století přijetím nové legislativy plně respektující mezinárodní humanitární právo a Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám z roku 1949. Tyto změny se rovněž dotkly institucionálního uspořádání civilní ochrany a požární ochrany.

Požární ochrana, resp. její nejdůležitější výkonné složky, však i nadále zůstávají plně pod kontrolou státu, který je jejich zřizovatelem. Na rozdíl od většiny balkánských zemí ale existuje v Rumunsku institut dobrovolnosti a jednotky dobrovolných hasičů významnou měrou přispívají k požární ochraně území.

Bezpečnostně-politická situace a z ní vyplývající rizika

Rumunsko hraničí s celkem pěti státy, z nichž Maďarsko a Bulharsko jsou členy NATO a EU, Ukrajina o členství v těchto organizacích usiluje a Srbsko společně s Moldávií jsou státy vzniklé po rozpadu Jugoslávie a Sovětského svazu. Svojí polohou tvoří rozhraní mezi postupně se uklidňujícím balkánským regionem na jihozápadě a stále ještě zejména hospodářsky nestabilním prostorem na severovýchodě.

Základním a historicky prvním dokumentem tohoto typu, realisticky hodnotícím současnou situaci a pozici Rumunska a poskytujícím návod na řešení garance bezpečnosti jednotlivců, jejich životů a rodin, je **Národní bezpečnostní strategie** z roku 2007 přijatá v souvislosti se vstupem Rumunska do NATO. Jejím cílem je jak efektivní prevence a schopnost čelit nebezpečím, způsobeným mezinárodním prostředím, tak garance domácí bezpečnosti ze strany státu jako celku, osobní bezpečnosti a bezpečí společnosti. Strategie je také zaměřena na zajišťování bezpečnosti v oblasti energie, potravin, dopravy, infrastruktury a na bezpečnost v oblasti životního prostředí.

Region, ve kterém se nachází Rumunsko, je tranzitní oblastí a místem s mezinárodní kriminální činností, spojené s ilegálním obchodem se zbraněmi, municí a výbušninami, obchodem s drogami, nelegální migrací, obchodem s lidmi, paděláním průmyslových výrobků, praním špinavých peněz a dalšími ekonomicko-finančními zločiny.

Smyslem bezpečnostní strategie je překonat rozdíly mezi Rumunskem a rozvinutými zeměmi EU, zajistit prevenci a čelit nevojenským hrozbám, řídit a efektivně zvládat krizové situace a aktivně se účastnit v procesech integrace a spolupráce především v rámci NATO a EU, jež Rumunsko pevnou součástí.

Z nevojenských hrozeb, definovaných výše uvedenou bezpečnostní

strategií, vyplývají pro Rumunsko tato nejzávažnější nevojenská rizika:

- mezinárodní terorismus,
- proliferace zbraní hromadného ničení,
- přeshraniční organizovaná kriminalita,
- ilegální migrace,
- zranitelnost ekonomické sféry,
- ohrožení kritické infrastruktury,
- přírodní a antropogenní neštěstí a katastrofy,
- devastace životního prostředí.

Určité napětí vzniká čas od času v důsledku sporů o některá území na hranici s Moldávií a Ukrajinou.

Struktura ochrany obyvatelstva

Pojem ochrana obyvatelstva z hlediska obsahového i z hlediska systémového nelze v současné době přesně specifikovat. V polovině prvního desetiletí tohoto století vznikl Národní systém nouzového managementu (dále jen „Systém“), který je součástí Národního obranného systému. Existence Systému vychází mimo jiné i z usnesení vlády č. 21 z roku 2004 a jeho smyslem bylo vytvoření organizace se zaměřením na prevenci a řízení nouzových situací, zabezpečení koordinace lidských, materiálních a finančních zdrojů pro zvládnutí těchto situací. Je tvořen pevnými i flexibilními strukturami na všech úrovních veřejné správy a zahrnuje i nevládní subjekty různé právní povahy.

Součástí Systému je také civilní ochrana, která představuje integrovanou řadu specifických činností, organizačních, technických a operačních úkolů a opatření, majících humanitární a veřejný charakter. Opatření civilní ochrany jsou plánovaná, organizovaná a prováděná podle zákona o civilní ochraně za účelem prevence a omezení rizik katastrof, ochrany obyvatelstva a životního prostředí před následky mimořádných situací a ozbrojených konfliktů a k zabezpečení podmínek pro záchranu života v nouzových situacích.

Civilní ochrana je předmětem trvalého národního zájmu, spoléhající se na provádění činností, stanovených příslušnými zákony a dalšími právními akty ústředních a lokálních úřadů veřejné správy, právníky osobami a rumunskými občany.

Řídící struktury

Ústředním orgánem na úrovni státu pro ochranu obyvatelstva, resp. pro management nouzových opatření při mimořádných situacích je **Generální inspektorát pro mimořádné situace** (dále jen „Inspektorát“), který vznikl v roce 2004 na základě nařízení vlády o organizaci a činnosti sloučením řídicích struktur civilní ochrany a vojenských hasičů. Inspektorát je ve struktuře ministerstva vnitra a státní správy a má klíčovou roli při zajišťování koordinace činností

v oblasti prevence a řízení nouzových opatření při mimořádných situacích.

Mezi hlavní úkoly Inspektorátu patří:

- příprava legislativních podkladů pro omezení rizika se zaměřením na ochranu života, majetku a životního prostředí,
- organizace činnosti Stálého technického sekretariátu Státního výboru pro mimořádné situace,
- koordinace činností subjektů, podílejících se na nouzovém managementu,
- koordinace a usměrňování činností, směřujících k omezení rizika katastrof v době míru a v období války.

V čele Inspektorátu stojí generální inspektor, který má dva zástupce. Do kompetence prvního zástupce spadá Národní operační středisko, operační střediska rezortů a Stálý technický sekretariát Státního výboru pro mimořádné situace. Druhý zástupce má z hlediska preventivní inspekční činnosti v kompetenci ředitelství hasičů a ředitelství civilní ochrany. Generální inspektor přímo řídí útvary s touto pracovní náplní:

- logistika,
- evropská integrace a mezinárodní vztahy,
- legislativa a právní záležitosti,
- kontrolní činnost,
- management lidských zdrojů,
- ekonomika a finance,
- vztahy s veřejností,
- výkonný sekretariát.

Přestože Stálý technický sekretariát Státního výboru pro mimořádné situace není součástí Inspektorátu, je jeho práce cestou prvního zástupce generálního inspektora organizovaná a jím řízená.

Inspektorát řídí inspektoráty pro mimořádné situace ve všech 40 župách a v hlavním městě Bukurešti.

Vládní organizace

Hlavní záchrannou složkou ochrany obyvatelstva v Rumunsku jsou profesionální hasiči, jejichž zřizovatelem, tak jako ve všech zemích tzv. bývalého východního bloku, je stát a jejich řídicím orgánem je ředitelství požární ochrany v Inspektorátu. Jedná se o státní službu v rezortu ministerstva vnitra a státní správy, kterou vykonává asi 33 000 příslušníků na asi 260 požárních stanicích. Vzhledem k ekonomické situaci nedisponují profesionální hasiči tou nejmodernější technikou.

Nevládní organizace

Dobrovolní hasiči

Institut dobrovolnosti, na rozdíl od většiny balkánských zemí, existuje a v rámci něho je celkový počet dobrovolných hasičů z hlediska členství v jejich profesní organizaci asi 140 000. Na požárním pokrytí území se z tohoto počtu podílí ale pouze malá část, a to ve službě na více než 3000 požárních stanicích, především ve venkovských oblastech.

Červený kříž

Největší a nejdůležitější nevládní organizací, vyvíjející činnost ve prospěch

ochrany obyvatelstva, je Rumunská národní společnost Červeného kříže (dále jen „Červený kříž“). Jeho působnost vychází ze zákona z roku 2004 a z vlastního statutu. Ve své práci se řídí zásadami Mezinárodního výboru Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

K zásahům v případě rozsáhlých přírodních a průmyslových katastrof disponuje Červený kříž asi 100 intervenčními družstvy, z toho asi 47 z nich je na území hlavního města, s celkovým počtem asi 1000 vyškolených dobrovolníků, připravených k činnosti. Na celém území státu existuje asi 50 územních poboček jeho organizace.

Pro poskytování pomoci postiženým v důsledku výše uvedených událostí je skladován v ústředním úložišti v Bukurešti a v šesti územních skladech v Oradea, Alba Iulia, Iasi, Bacau, Tulcea a Targoviste materiál pro poskytnutí náhradního ubytování a ošacení. Jde zejména o stany, spací pytle, lůžkoviny, šatstvo, obuv a další materiál včetně 10 000 vaků pro zesnulé.

Dobrovolní záchranáři

V roce 2004 vznikla organizace s názvem Asociace dobrovolných záchranářů pro nouzové situace. Její činnost vychází z vlastního statutu a zaměřuje se především na:

- pátrání, vyprošťování, záchrany,
- poskytování první pomoci,
- urgentní radiokomunikaci,
- zásahy v horském a nepřístupném terénu,
- poskytování první psychologické pomoci,
- pátrání po zmizelých.

Tato asociace úzce spolupracuje především s Červeným křížem a dalšími zájmovými dobrovolnými organizacemi.

Vzdělávání

Na ústředním stupni vzdělávání v civilní ochraně a v ochraně proti katastrofám zabezpečuje Národní středisko pro vzdělávání v managementu krizových situací se sídlem v Bukurešti.

Vysokoškolské vzdělání, především v oboru požární ochrany, se získává na Požární fakultě Policejní akademie, která je dislokovaná rovněž v Bukurešti.

Ochranná infrastruktura

V Rumunsku, tak jako jinde na Balkáně, nebyly nikdy budovány tlakově odolné úkryty pro obyvatelstvo, umožňující delší pobyt ukrývaných. Tyto stavby existují pouze pro osazenstvo některých vládních úřadů a strategických podniků, především v hlavním městě.

Výstavba těchto zařízení pro obyvatelstvo není plánovaná a ani do budoucna, především z finančních důvodů, se s nimi nepočítá.

Legislativa

Mezi nejdůležitější legislativní dokumenty, vymezující státní politiku v oblasti ochrany obyvatelstva, patří:

- zákon č. 481 z roku 2004 o civilní ochraně – stanoví opatření k ochraně obyvatelstva, kulturních hodnot a životního prostředí v případě živelních nebo technogenních pohrom a v období války a vymezuje obsah nouzového plánování v případě krize nebo války,
- zákon č. 307 z roku 2006 o ochraně před požáry – stanoví zásady preventivních a represivních opatření v rámci boje s požáry, povinnosti ministerstev a ústředních orgánů státní správy, státních a privátních subjektů při zabezpečování požární ochrany včetně materiálně-technického zabezpečení.

K oběma uvedeným zákonům byla v roce 2004 vydána celá řada vládních nařízení, týkajících se zejména úkolů ministerstev a ústředních orgánů v oblasti prevence a řízení mimořádných situací, organizace a úkolů profesionálních záchranných služeb, organizace a způsobu práce operativních výborů a středisek pro mimořádné situace a činnosti veřejných služeb v nouzové situaci.

Mezi související právní předpisy dále patří zákon o národní obraně, zákon o obranné připravenosti národního hospodářství a území a usnesení vlády, týkající se evakuace osob v případě války nebo pohromy a řada dalších.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK,

Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Zájem a ochota pomáhat druhým

V červnu 2012 se na základě pozvání ředitele HZS Jihočeského kraje (HZS JČK) plk. Ing. Lubomíra Bureše sešli v budově ředitelství HZS JČK představitelé nestátních neziskových organizací působících v Jihočeském kraji. Cílem setkání byl podpis dohody o osobní nebo věcné pomoci mezi HZS JČK a komunitním intervenčním psychosociálním týmem.

Setkání se zúčastnila ředitelka Oblastního spolku Českého červeného kříže České Budějovice Hana Vacovská, ředitelka Diecézní charity České Budějovice Mgr. Michaela Čermáková a ředitel občanského sdružení ADRA Jan Bárta.

HZS JČK na základě §10 odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v případě složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost. HZS JČK při plnění svých úkolů dle §1 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníky a fyzickými osobami, tedy i nestátními neziskovými organizacemi, které se zapojují do řešení mimořádných událostí. Předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech. HZS JČK je oprávněn uzavírat jménem České republiky se všemi výše uvedenými subjekty dohody upravující bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce.

Vyústění dlouholeté spolupráce

Podpis dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci při mimořádných

událostech je vyústěním několikaleté spolupráce HZS JČK s nestátními neziskovými organizacemi. Základní kořeny spolupráce v rámci humanitární pomoci lze vysledovat při obnově území Jihočeského kraje po povodních v roce 2002. Po roce 2004, v souvislosti se zahájením činnosti psychologické služby u HZS JČK, se začala rozvíjet užší spolupráce v oblasti psychosociální pomoci.

Dalším důležitým krokem byl vznik regionálního Psychosociálního týmu v roce 2007, kdy byla vyškolená první skupina dobrovolníků v tomto specifickém směru pomoci. V roce 2009 při povodních již probíhala koordinovaná spolupráce HZS JČK s nestátními neziskovými organizacemi. Praktické zkušenosti se zapojením nestátních neziskových organizací při řešení mimořádných událostí (pomoc při povodních, po požárech, podpora cestujících havarovaného autobusu aj.) vedly k nutnosti institucionalizace spolupráce a systémovosti zapojení angažovaných subjektů. Dohoda o osobní nebo věcné pomoci tak jasně vymezila možnosti, práva a povinnosti zasahujících organizací a jejich vzájemnou součinnost při přípravě a řešení mimořádných událostí.

Poslání KIP týmů

Komunitní intervenční psychosociální (KIP) tým je organizovaná skupina proškolených dobrovolníků, kteří vykonávají terénní formu pomoci a spolupráce s lidmi a komunitami zasaženými mimořádnou událostí. Nabízí podporu v oblasti duševní, sociální, duchovní a tělesné. Základním posláním týmů je aktivně vstupovat do pomoci při a po mimořádných událostech a přispívat ke zlepšování připravenosti občanů i komunity na mimořádné události, jako jsou např. povodně, požáry, dopravní nehody či další události, jež jsou spojené se

zraněním, ztrátou blízkého, ztrátou bezpečí a majetku nebo jiným neštěstím.

Členové KIP týmů vyvíjejí svoji činnost v rámci akreditovaného programu Ministerstva vnitra „KIP týmy pro mimořádné události“. Výcvik dobrovolníků zajišťuje občanské sdružení ADRA ve spolupráci s HZS ČR. KIP týmy vznikly na základě zkušeností z terénní práce po mimořádných událostech, kdy se ukázala zvýšená poptávka po lidech – dobrovolnících schopných a ochotných reagovat na potřeby zasažených. Podrobnější informace lze nalézt na <http://www.adra.cz/projekty/projekty-v-cr/kip-tym>.

Víme o sobě

Jednou z dalších společných aktivit v oblasti pomoci při mimořádných událostech v jihočeském regionu je pořádání konferencí „Víme o sobě“. Letošní, v pořadí druhá, se uskutečnila 29. listopadu 2012 v Borovanech nedaleko Českých Budějovic a bude zaměřena na činnost dobrovolníků při mimořádných událostech. Další informace ke konferenci lze nalézt na <http://konference.vrsers.cz/form/>.

Podpis dohody se stal vyvrcholením jedné fáze spolupráce a je impulzem a posílením dalších aktivit. V KIP týmu Jihočeského kraje se podařilo překonat hranice jednotlivých organizací. Setkali se zde lidé, které spojuje zájem a ochota pomáhat druhým. Scházejí se ve svém volném čase, aby dále rozvíjeli své dovednosti pro pomoc zasaženým mimořádnými událostmi. Spolupráce s cílem podpory zasažených (ochrany obyvatelstva) je tak založena na dobrých osobních vztazích, nevychází pouze z administrativního opatření.

**mjr. Mgr. Štěpán KAVAN, Ph.D.,
mjr. PhDr. Marie MEZNIKOVÁ,
HZS Jihočeského kraje,
foto archiv autorů**

Hlavními tématy řešení havárií a rizik

Ve dnech 25. až 29. června 2012 se v Helsinkách konaly současně dvě konference, které společně organizovaly asociace International Association of Probabilistic Safety Assessment and Management a European Safety and Reliability Association. Obou akcí se zúčastnilo celkem 856 odborníků ze 41 zemí světa, bylo prezentováno pět úvodních přednášek a dále 797 referátů ve 177 sekcích.

Hlavní témata se týkala oblastí jaderné energetiky, řešení rizik v letecké a námořní dopravě, v těžbě ropy, v nakládání s nebezpečnými látkami. Hovořilo se o významu lidského faktoru v bezpečnostních otázkách a také o používání matematických metod, které mají neocenitelný vliv na připravenost zvládat mimořádné události.

Důraz na lidský intelekt

Stále více se ve světové odborné veřejnosti našetřilo opět prosazuje, že při řešení problémů není rozhodující výstup informačních technologií dávající barevné atraktivní řešení doprovázená blikajícími efekty, ale že základem je lidský intelekt, tj. věcná kvalita řešení. Složitější systémy se nenacházejí stále ve stabilním stavu, vznikají organizační havárie, kaskády selhání bez zjevné příčiny, tj. je nutné připustit v jejich chování nejistoty náhodné i epistemicke (znalostní). Důkazem jsou scénáře jaderných havárií tří bloků po tsunami v JE Fukushima, které nerespektovaly sady výpočtů havárií z historie (havárie v JE Fukushima byla tématem v pěti sekcích konferencí).

Pokrokem je skutečnost, že stále více odborníků se snaží o to, aby při řešení problému nebyli postiženi profesní slepotou, tj., aby splněním požadavků standardů a norem, nepřestali vidět zbylá rizika nebo rizika spojená s různými vazbami a spřaženími s okolím. Důraz na myšlení člověka při řešení problémů se dnes stává stále znatelnější.

Získané poznatky z havárií inspirují

Mezinárodní agentura pro atomovou energii (IAEA) po zkušenostech z havárie v JE Fukushima a na základě vyhodnocení stress testů na fungujících jaderných elektrárnách připravuje návod pro řízení vážných havárií (SAMG – Severe Accident Management Guide). Bude v něm zahrnut jak požadavek na další přídatné diverzní (nezávislé) a robustní zdroje energie a vody a dobře chráněné systémy pro zajištění bezpečnosti, tak požadavek na vnější sprchuva zařízení a na lapače taveniny aktivní zóny.

INSAG (International Nuclear Safety Advisory Group) připravuje též návody pro prevenci a zmírnění katastrofálních havárií. Požaduje pětistupňovou ochranu do hloubky (D-I-D, defense in depth) a spolupráci všech subjektů v předmetném zařízení.

Pro zajištění bezpečnosti složitých systémů (systémy systémů) nestačí

používat pravděpodobnostní výpočty spojené s variantami odvozenými hojně používanou metodou Monte Carlo. Je nutné použít vícekritériální metody a varianty respektující změnu režimu chování systému, tj. jak nejistoty náhodné, tak epistemicke, tj. neurčitosti. Z důvodu dosažení reálného a dostupného řešení problému z pohledu bezpečnosti je zapotřebí aplikovat pravděpodobnostní přístupy propojené s analýzou hraničních podmínek (Boundary Risk Analysis).

Modelování na vyšší úrovni

Komplexní (složitější) systémy nelze z hlediska sledování rizik popsat běžnými jednoduchými modely, musí být popsány víceparametrickými a několika stupňovými modely, kde se budou zvažovat interakce jednotlivých modelů a působení okolí. Pro řídicí praxi se pak doporučuje využívat experty se znalostmi, zkušenostmi v předmětné problematice. Přední světové IT firmy již začaly své aplikace opírat o koncepty zpracované konkrétními experty z oblasti věcné problematiky.

Na několika příkladech bylo ukázáno, že dynamické simulace při pravděpodobnostním hodnocení rizika mají řadu předností před statistickými postupy založenými na stromech událostí.

Složitost systémů byla rozpoznána jako kritická příčina nežádoucích selhání, nehod a havárií.

Analýza rizik

Protože při analýze rizik může osoba provádějící analýzu rizik též udělat chybu (např. provozní slepota), jsou pokusy uvedenou chybu začít oceňovat v zájmu zajištění bezpečnosti. Proto také provedení analýzy rizik a uspokojivé výsledky hodnocení rizik nelze použít jako argument, že se nemůže nic stát. Totéž platí o různých indikátorech rizika nebo bezpečnosti, protože žádný indikátor nezachytí chybu v plánování nebo chybu v projektu.

Při každé analýze havárií je nutné určit, co nebylo správně zabezpečeno, jaká byla pravděpodobnost rizika, a zda příští událost nemůže mít ještě horší následky. V praxi totiž používáme rozdělení výskytu jevů – nejčastěji Gauss a tam platí – interval $(-\sigma, +\sigma)$ pokrývá 68,5 % případů, interval $(-2\sigma, +2\sigma)$ pokrývá 95,4 % případů, interval $(-3\sigma, +3\sigma)$ pokrývá 99,8 % případů.

Řešení úkolů analýzy a hodnocení rizik velmi závisí na tom, zda sledovaný problém lze považovat za hierarchický. Rozhodnutí v daném aspektu je

považováno odborníky za zcela zásadní faktor pro stanovení rozsahu následků a pro stanovení pravděpodobnosti ohrožení. Specifické postupy lze nalézt v britských normách COMAH (Control of Major Accident Hazards).

Ochrana kritické infrastruktury

Projektoví odborníci řady zemí řeší problém, jak vybudovat městské infrastruktury, aby u nich byl možný odhad hrozby teroristických útoků.

Jestliže k určitému problému jsou data rozptýlená nebo jen z některých intervalů, je nutné vždy počítat s neurčitostí. V případě, že známe typ rozložení náhodné veličiny, provedeme analýzu hraničních podmínek. V případě, že neznáme typ rozložení náhodné veličiny, musíme posoudit minimálně dvě konkurenční rozdělení a zvážit jejich výsledky.

Evropský program na ochranu kritické infrastruktury (EU EPCIP) je kritizován za to, že jeho cílem je jen odhad ekonomických ztrát při selhání kritické infrastruktury a že ho nezajímají dopady na lidi.

Úspory na nesprávných místech

Na základě analýz organizačních havárií velkých složitých systémů, u kterých je za provoz odpovědný tým provozovatelů a u kterých podle provedených analýz v daných případech došlo k týmovému selhání, se do praxe zavádí interakce člověk – člověk a disciplína „human and organisational factor“.

Protože v praxi převládají tendence, že na údržbě se dá šetřit, byly provedeny analýzy havárií, které prokázaly značnou krátkozrakost předpokladu, a z důvodu úspor zdrojů se vyvíjejí postupy pro optimalizaci údržby, které závisí na zařízení, tj. na kvalitě projektu, výroby a provozu, a také na podmínkách provozu.

Vývoj terminologie

V přednáškách zazněly i nové pojmy a definice. Pojem bezpečí (security) je chápán jako stav systému, aktiva, objektu apod.; pojem bezpečnost (safety) se kromě pojetí „bezpečnost je soubor lidských opatření a činností k zajištění bezpečí systému, aktiva, objektu atd.“ objevila definice „bezpečnost sociotechnického systému je úroveň účinnosti opatření a činností, kterými člověk vyjedná s riziky“, což odpovídá de facto definici indikátorů bezpečnosti v pojetí OECD z roku 2003.

doc. RNDr. Dana PROCHÁZKOVÁ, DrSc.,
ČVUT v Praze

Mise českých hasičů v Afghánistánu

Ve druhé polovině května 2012 se uskutečnila historicky první mise českých profesionálních hasičů v Afghánistánu, a to po dohodě Ministerstva zahraničních věcí a MV-generálního ředitelství HZS ČR o spolupráci s Provinčním rekonstrukčním týmem (PRT) v Lógaru.

Akce trvala 18 dní a spolu se mnou se jí zúčastnil plk. Ing. Milan Zobač, ředitel odboru operačního řízení a komunikačních a informačních systémů HZS Libereckého kraje.

Cíle a příprava mise

Prvotním záměrem bylo vyškolit vybrané příslušníky jednotky požární ochrany (PO) a pracovníky oddělení krizového řízení úřadu guvernéra působící v hlavním městě provincie Lógar Pol-e-Alam ve Školním a výcvikovém zařízení HZS ČR. Vzhledem k náročnosti zabezpečení takového výcviku po administrativní, finanční i technické stránce se však ukázalo, že bude účelnější vyslat malou skupinu českých hasičů, která na místě zmapuje aktuální situaci, posoudí možnosti zavedení systému v rámci krizového řízení a požární ochrany a zároveň připraví a provede základní výcvik s afghánskou jednotkou PO.

Po výběru účastníků mise, kdy hlavními kritérii byly jazykové předpoklady, praktická zkušenost se zásahovou činností a výcvikem jednotek PO, orientace v odborné problematice a legislativě, zařazení do systému styčných důstojníků HZS ČR a vlastní zájem o účast na misi, zahájila jednání se zástupci Ministerstva zahraničních věcí a Generálního štábu Armády ČR.

Příprava na vyslání do Afghánistánu trvala zhruba čtyři měsíce. Byl projednán způsob přepravy do země a do místa působení, zajištěno ubytování na americké vojenské základně, dohodnuty podmínky pro kontakt s místními orgány krizového řízení a zabezpečeno vybavení pro výcvik jednotky PO v hlavním městě provincie. Zároveň jsme podstoupili základní lékařské vyšetření a sérii očkování tak, abychom byli připraveni pracovat v cizím prostředí, které se zásadně liší od evropského. Příprava zahrnovala i získání mapových podkladů a veřejně dostupných i neveřejných informací o Afghánistánu. V této fázi velmi pomohly informace od zkušeného bezpečnostního technika civilní části PRT Františka Kříže, který v Lógaru působil. Kromě věcného popisu kulturních a náboženských odlišností tak účastníci mise získali údaje o provinčních krizových plánech sousedních provincií a o vybavení jednotky Fire Department (FD) Pol-e-Alam. O své cenné zkušenosti s výcvikem afghánských kolegů a praktické poznatky z pobytu na

předsunuté operační základně Shank se ochotně podělil také plk. Mgr. Robert Káčer, zástupce ředitele kanceláře generálního ředitelství a vedoucí oddělení vnějších vztahů Vězeňské služby ČR, který se s týmem instruktorů vrátil z Afghánistánu v březnu.

Souběžně se sběrem dat o zemi se postavili účastníci mise návrh priorit pro záchranný systém v Lógaru a připravili plán odborné přípravy pro afghánské hasiče.

Přesun na místo působení

K odletu do Afghánistánu došlo večer 10. května 2012 z 24. základny dopravního letectva Armády ČR Praha Kbely speciálem Airbus A319 CJ. Let se uskutečnil v rámci periodické obměny personálu a materiálu na misi ISAF (International Assistance Force). Následující ráno, po přistání na vojenské části letiště v Kábulu, jsme se ubytovali spolu s pracovníky Ministerstva zahraničních věcí a vojáky na základně NATO KAIA a absolvovali vstupní procedury. Zahrnovaly zejména přidělení ID karet nezbytných pro pohyb po základně a balistické ochrany nutné pro další působení v zemi. Další den dopoledne jsme se spolu s dvěma pracovníky civilní části PRT přesunuli malým dopravním letadlem do místa svého působiště, na americkou Forward Operating Base Shank v provincii Lógar.

Než bylo možné začít s průzkumem a výcvikem, absolvovali jsme další sérii školení, zejména pravidla pro pobyt na základně, speciální zdravotnickou přípravu, bezpečnostní pravidla, způsob jednání s obyvateli země s odlišnou kulturou a systém záchrany osob v krizových situacích. Školení vedli zkušení profesionálové 9. jednotky PRT Lógar a specialisté civilní části PRT.

Velmi dobrým zdrojem informací o aktuální situaci a odhadu dalšího

vývoje v zájmové oblasti se staly denní porady se štábem vojenského kontingentu Armády ČR a pravidelná účast na briefingu velení 1. obrněné divize U. S. Army působící v rámci účelového uskupení Task Force Bulldogs. Zajímavou zkušeností byl přátelský přístup amerických velitelů k podřízeným i hostům na jednání. I přes určitou neformálnost v jednání však byla znát přirozená autorita velících důstojníků.

Stav krizového řízení v provincii

První jednání s představiteli Crisis Management Department úřadu guvernéra se uskutečnilo na policejní akademii Afghánské národní policie v těsném sousedství FOB Shank. Představili jsme vedoucímu oddělení (Ajmal) a jeho zástupci cíle své mise a soubor klíčových dotazů pro zmapování úrovně krizového řízení v provincii. Další jednání s pracovníky krizového řízení se za přísných bezpečnostních opatření konalo již v objektu úřadu guvernéra v Pol-e-Alam.

Získat informace o legislativě, systému a zavedených pravidlech v zemi však není z řady důvodů snadné. Nejprve je nutné odbornou terminologii přeložit z angličtiny, kterou hovoří tlumočník, do jazyka Darí, potom přichází na řadu specifika regionu.

Hornatý Afghánistán s přibližně třiceti miliony obyvatel je charakteristický vysokou četností přírodních katastrof, jako jsou zemětřesení, sesuvy půdy, laviny, písečné bouře a povodně. Další problémy vznikají také v důsledku sucha nebo extrémní zimy. K tomu je nutné připočítat velmi nestabilní bezpečnostní situaci v zemi.

Systémová činnost v oblasti krizového řízení, ochrany obyvatel, plánování a analýzy nemají v zemi dlouhou tradici. Rada u nás běžných postupů je v Afghánistánu nová. Zásadním rozdílem je to, že nejsou vyžadována jednotná pravidla

z centrální úrovně. Provincie jsou samostatné a musí se spolehnout samy na sebe.

Vybavení Crisis Management Department Pol-e-Alam je skromné jak po personální, tak po technické stránce. Vedoucí a jeho dva podřízení, jejichž úkolem je koordinovat záchranné činnosti, mají k dispozici převážně tištěné informační materiály a mapy. V rámci krizového řízení provincie se zaměřují především na zmenšení následků přírodních katastrof, zejména povodní. Rizika vyplývající z ohrožení nebezpečnými látkami nejsou prioritou. Bezpečnostní ohrožení řeší ozbrojené složky, tedy Afghánská národní policie a Afghánská národní armáda. Oddělení standardně nepoužívá softwarové informační zdroje jako např. geografický informační systém, není zpracován ucelený přehled o zájmovém území. Statistika mimořádných událostí je vedena jen za poslední dva roky a v rámci státu nejsou jednotně sledovány shodné položky. Ke sdílení zpracovávaných dat s dalšími odbory na úřadu guvernéra a se záchrannými a bezpečnostními složkami chce být Crisis Management Department připsán pouze v případě mimořádné události. Společné plánování a nácviky ale neprobíhají. Spolupráce oddělení se záchrannými a bezpečnostními složkami spočívá v nepravidelných poradách s vedením policie a velitelem Fire Department (FD). Systémově není řešena otázka varování a vyrozumění obyvatel, kontaktů na představitele obcí a měst, smluv s provozovateli vhodné techniky, zdrojů pitné vody a potravin, nouzového ubytování ani pravidelné odborné přípravy v oblasti krizového řízení. Shodně jako předávání informací mezi záchrannými a bezpečnostními složkami chce oddělení krizového řízení tuto problematiku řešit, až nastane konkrétní mimořádná událost. Obecně, příprava na krizové stavy v provincii Lógar zatím není vyřešena jako uspořádaný celek.

Hasičská jednotka provincie Lógar

FD Lógar je organizačně zařazen pod provinční velitelství policie. Hasiči mají policejní uniformy a jsou ozbrojeni. Na jediné stanici v provincii, která se nachází na okraji hlavního města Pol-e-Alam, je ve službě 12 příslušníků - velitel Hedayatullah, zástupce velitele a 10 hasičů.

Měli jsme možnost získat informace od obou velitelů při osobních jednáních ve školící místnosti policejní akademie, na základně ve městě a také při praktickém výcviku, který probíhal ve výcvikovém prostoru, tzv. compoundu, Afghánské národní policie.

Jednotky PO v Afghánistánu se potýkají s řadou potíží. Zásadním problémem je vztah obyvatel k hasičům, protože ve svých policejních uniformách jsou vnímáni jako represivní složka. Občané v nich nevidí záchranný tým a v některých nestabilnějších distriktech

jsou hasiči cílem palby z ručních zbraní a RPG (ruční protitankový granátomet). Velkým problémem je neexistence jednotné bezplatné tísňové linky v zemi. Systém vyžadování pomoci je tak omezen pouze na předávání informací o mimořádné události policejními orgány, pod které hasiči organizačně spadají. V provincii Lógar je možné využít i soukromý mobilní telefon velitele a zástupce velitele FD, jejichž provoz byl zčásti dotován finančními prostředky civilní části PRT. Nejedná se tedy o systémové řešení, pouze o pomoc na lokální úrovni.

Problémy jsou i s upřesněním místa vzniku mimořádné události. V menších obcích nejsou názvy ulic, v krajském městě jsou pojmenovány jen některé hlavní ulice. Čísla popisná nejsou zavedena, neexistuje katastr nemovitostí v našem pojetí, vlastníci území nejsou vždy zřejmí.

Rozsah zášahové činnosti FD Lógar není proto tak široký jako u HZS ČR. Převažují zásahy na požáry a využití hasičské jednotky pro snížení dopadu teroristických útoků. Množství zachráněných lidí je však omezené a ztráty jsou na evropské poměry vysoké. Početní stav 12 profesionálních hasičů je na ochranu území o rozloze 4712,82 km² nedostačující. Navíc spolupráce s dalšími záchrannými a bezpečnostními složkami neprobíhá plánovitě, ale až na místě zásahu.

Statistika mimořádných událostí není jednotkou PO vedena ani vyžadována nadřízenými orgány. Nelze proto vyhodnotit druh a četnost převažujících mimořádných událostí, odvodit potřebné vybavení, specifický výcvik, personální obsazení jednotky a odůvodnit navýšení počtu příslušníků.

U hasičské jednotky Lógar není zaveden ani systém pravidelné odborné přípravy. Pouze velitel a jeho zástupce se zúčastnili základního výcviku, spíše semináře v hlavním městě Kábulu. Hasiči pravidelně necvičí, teoretická ani praktická odborná příprava téměř neprobíhá.

Činnost požární prevence spočívá pouze v improvizované informační kampani. Velitel hasičů nechal vytisknout

letáky o činnosti FD s telefonním číslem, na kterém lze ohlásit požár a provádí osvětu mezi podnikateli, při které vybízí majitele pekáren a dalších požárně nebezpečných subjektů k pořízení hasičských přístrojů.

Lepší stav je v oblasti zášahového vybavení a technických prostředků. Díky organizaci NMT-A (NATO Training Mission – Afghanistan) byly jednotky v zemi vybaveny moderní technikou a výstrojí. Bohužel nedošlo k dořešení následných služeb a zázemí. Jednotka je sice vybavena přilbami Cairns 660 Phoenix, převlekovými zášahovými oděvy z materiálu PBI, zášahovou obuví Ranger a dýchacími přístroji Avon Rubber plc., tlakové láhve však není možné doplnit, protože na základně chybí kompresor. Obdobně je tomu i u mobilní požární techniky. Na hasičské stanici jsou moderní zášahová vozidla s nástavbami od renomovaného výrobce Rosenbauer (1 x CAS 30 na podvozku Ford Cargo s nádrží na 6000 l vody, 2 x RZA na podvozku Ford F 550 s 2000 l a 1000 l vody a VEA, který slouží i pro dopravu mužstva na podvozku Ford Everest 2), ale chybí prostory pro garážování. Požární technika stojí ve venkovním prostoru stanice a v zimním období dochází k zamrznutí nádrží a armatur. Pravidelná údržba a servisní prohlídky technických prostředků nejsou dořešeny.

Stanice sestává ze dvou stanů pro mužstvo, dvou obytných kontejnerů, které slouží jako kancelář a sklad, elektrocentrály, vodojemu na užitkovou vodu a nádrže na pohonné hmoty. Objekt je chráněn drátokamennými stěnami Hesco a strážní věží. Prostor pro opravy a údržbu vybavení není zřízen. Zázemí pro mužstvo je víc než skromné a služba je, zejména v zimním období, velmi tvrdá.

Výcvik afghánských hasičů

V rámci jednání se zástupci civilní části PRT došlo i k dohodě o podobě praktického výcviku FD Lógar. Místní hasiči měli jen základní dovednosti a vybavení pro hašení požárů, ale v seizmicky aktivní zemi, kde navíc denně probíhá boj proti teroristům, nebyli schopni

zachraňovat ohrožené osoby ze zřícených nebo staticky nestabilních budov. Pro své kolegy jsme proto připravili základní výcvik ve výškách a nad volnou hloubkou.

Specialista civilní části PRT Filip Moravec zajistil po konzultaci s příslušníky HZS ČR nákup základního vybavení. V rámci programu pomoci provincií dodali veškeré prostředky pro záchranu z výšek místní afghánští obchodníci. Šlo o horolezecká lana, karabiny, slaňovací osmy a celotělové zachycovací postroje.

Plán výcviku byl zaměřen na zvládnutí základních dovedností při sebezáchrane a záchraně další osoby. Nejprve se kolegové z Pol-e-Alam naučili uzlové techniky důležité pro kotvení, jištění a slaňování. Poté se mohli pod dohledem lektorů spouštět z cvičné věže v compoundu policejní akademie. Počáteční nedůvěra brzy opadla a afghánští záchranáři cvičili s velkým zájmem. Trénink byl zaměřen zejména na automatizování dovedností a samostatnost účastníků kurzu. Po absolvování kurzu se každý z logarských hasičů umí bezpečně slanit a zachránit svého kolegu nebo ohroženou osobu. Kurz byl slavnostně ukončen po 14 dnech intenzivního výcviku v policejní akademii a každý účastník obdržel certifikát Basic Fire-rescue Training a hasičský odznak.

V sobotu 26. května se uskutečnil přelet z FOB Shank na základnu NATO do Kábulu.

Druhý den jsme navštívili velvyslanectví ČR a jednali s členy mise EUPOL, kteří v hlavním městě školí vedení Disaster Police, tedy hasičskou složku místní policie. Tzv. Fire Mentors se zde soustřeďují zejména na teoretický výcvik současných a budoucích vedoucích představitelů afghánského profesionálního hasičského sboru. Naše poznatky a návrhy na řešení problémů z běžné praxe je zaujaly a rádi by využili konceptní materiál, jehož pracovní verze byla v průběhu mise zpracována.

Výstupy z mise

Cílem mise bylo nejen poznat a posoudit afghánské podmínky, ale i vytvořit soubor návrhů na opatření pro další rozvoj země v záchranářské oblasti. Zpracováním informací zjištěných přímo v terénu vznikl analytický dokument určený pro Ministerstvo zahraničních věcí, díky kterému bude možné vytvářet projekty zaměřené na systémová řešení v krizovém řízení a požární ochraně.

Materiál obsahuje popis stávajícího stavu a vybavení a navrhuje čtyři úrovně opatření. V první úrovni jsou řešeny návrhy na organizační změny na úrovni provincie, které nevyžadují žádné zásadní finanční prostředky, jako je vytvoření jednoduché informační podpory, kontaktů na místní autority, systému pravidelného školení, sdílení dat mezi záchranými složkami, atp. Druhá úroveň

návrhů opatření má za cíl nastavit provinční priority v oblasti vybavení a zázemí pro krizové a záchrané týmy. Zde jsou navrženy nezbytné investice do pořízení vhodné techniky a technických prostředků a výstavby nových nebo zlepšení stávajících objektů. Ve třetí a nejdůležitější úrovni jsou navržena organizační a technická opatření na centrální úrovni zaměřená zejména na systém rozmístění záchraných týmů v zájmovém území, vytvoření jednotných pravidel pro celou zemi a nastavení zpětných vazeb. Poslední, čtvrtá úroveň navrhuje zabývat se koordinací mezinárodní pomoci.

Závěr

Do České republiky jsme se vrátili 28. května 2012. V zahraničí jsme mohli pracovat jen díky lidem, kteří nebyli v mediálních výstupech vidět, ale vytvořili podmínky a připravili zázemí pro fungování mise.

Velkou zásluhu na hladkém průběhu celé akce má MV-generální ředitelství HZS ČR, Generální štáb Armády ČR, vedení civilní i vojenské části PRT v Lógaru

a samozřejmě i kolegové z HZS Libereckého kraje.

Přímá podpora krizového řízení a systému požární ochrany v jednotlivých provinciích Afghánistánu na odborné úrovni je z důvodu nestabilní bezpečnostní situace velmi problematická. Situaci neusnadňuje ani relativně složitá organizační struktura státní správy a její ne vždy systémový vliv na orgány samosprávy. V zemi navíc nejsou do praxe zavedena jednotná pravidla pro vyžadování, poskytování a koordinaci státem řízené pomoci při mimořádných událostech.

Pomoc Hasičského záchraného sboru ČR by se proto měla zaměřit zejména na poskytnutí mentorské činnosti pro vytvoření jednotných pravidel pro funkční systém krizového řízení a integrovaného záchraného systému v zemi, včetně nastavení zpětných vazeb pro ověření funkčnosti navrženého systému.

plk. Ing. Roman HLINOVSKÝ,
ředitel HZS Libereckého kraje,
foto archiv autora

PRAQUE FIRE & SECURITY DAYS 2012

... místo pro Váš business, setkání a komunikaci

18.–22. 9. 2012

PVA EXPO PRAHA v Letňanech

4. ročník mezinárodního veletrhu nejnovějších trendů
zabezpečovací techniky, systémů a služeb v oborech

FIRE & SECURITY, IT PROTECTION, SAFE TRAFFIC a RESCUE PRAGUE

ODBORNÉ KONFERENCE

18.9. – GALILEO pro bezpečnější dopravu

19.9. – Projektování a realizace poplachových systémů v prostředí staveb

– Bezpečí inteligentních budov a domácností

– Novinky v plnění požadavků norem a zákonů při poskytování bezpečnostních služeb

20.9. – Poslední trendy v aktivní protipožární ochraně z pohledu legislativy a technologií

Souběžně s 23. mezinárodním stavebním veletrhem **FOR ARCH**

Organizátor

Záštita

Ministerstvo dopravy

Spolupráce

Odborní partneři

OIRISIEIC
bezpečnostní portál

Partneři

Mediální partner

www.fsdays.cz

Sedmý závod přinesl nečekaný zvrat

Liga ve výstupu na věž se přehoup-la do své druhé poloviny v Hranicích na Moravě a Uherském Brodě. Závod v Uherském Brodě byl pro zúčastně-né zároveň generální zkouškou na Mistrovství České republiky v požár-ním sportu, protože právě zde se le-tošní ročník bude konat.

Všichni znovu upínali své zraky na souboje Karla Ryla a Jakuba Pěkného, kteří letos září a zalézají jednu „třináct-ku“ za druhou. Zlom však nastal právě v Uherském Brodě, kde se Karlovi Rylovi

nedařilo tak, jak by si přál a po dvou chy-bách vybojoval pouhé dva body. Toho využil Jakub Pěkný a nejlepším výko-nem roku (13,60 s) si vybojoval zlatou helmu pro vedoucího závodníka Ligy. Mezi nejlepší letos patří i Kamil Bezruč, který doplňuje vedoucí trojlístek. Kamil Bezruč letos také dokázal překonat čtr-náctisekundovou hranici a právem jako jediný ze zbytku startovního pole ohro-žuje vedoucí dvojici.

V kategorii veteránů se od prvního zá-vodu ujal vedení Martin Provažník, který si po sedmi závodech vybojoval takový

náskok, že už nemůže být dostižen. Ligo-vého vítěze tedy máme a zbývá se soustře-dit na boje o druhé a třetí místo. Nejlépe jsou na tom při absenci Jaroslava Tkáče Pavel Sloup a Martin Šesták. Pavel Sloup dokázal ve čtyřech závodech po sobě ob-sadit druhou pozici a na Martina Šestáka má tříbodový náskok. Máme se tedy před posledními dvěma koly na co těšit.

Osmé a předposlední ligové kolo při-vítá Hradec Králové a finále se už tradič-ně koná v Ostravě za umělého osvětlení.

Martin PROVAŽNÍK, foto archiv autora

Závodník	Karlový Vary		Ústí n. Orlicí		Plzeň		Krchleby		Č. Budějovice		Hranice		Uher. Brod		Hr. Králové		Ostrava		Body
	10.5.		18.5.		25.5.		2.6.		7.6.		13.7.		20.7.		24.8.		14.9.		
	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	
Jakub Pěkný	14	14,27	13	14,22	15	13,63	14	13,82	14	13,99	13	14,13	15	13,60					98
Karel Ryl	15	14,12	15	14,00	14	14,00	15	13,72	15	13,88	15	13,93	2	14,94					91
Kamil Bezruč	13	14,40	14	14,22	12	14,60	10	14,74	13	14,21	14	13,98	13	14,22					89
Václav Novotný	12	14,40	x	x	10	14,69	11	14,64	12	14,25	10	14,83	12	14,33					67
Martin Stuchlík	8	14,99	12	14,45	x	x	13	14,59	8	14,80	11	14,74	11	14,33					63
Jaroslav Hrdlička	6	15,10	11	14,78	13	14,58	9	14,86	x	x	x	x	10	14,38					49
Jan Ježek	7	15,04	x	x	8	14,93	7	14,98	9	14,76	9	14,98	9	14,45					49
Pavel Mañas	11	14,50	10	14,96	11	14,65	12	14,64	x	x	x	x	x	x					44
Pavel Krpec	3	15,33	5	15,29	9	14,90	6	15,05	1	15,22	12	14,69	8	14,53					44
Jan Hopp	10	14,57	x	x	2	15,15	x	x	11	14,52	x	x	14	14,11					37
Lukáš Hons	9	14,84	9	14,97	5	15,09	4	15,16	x	x	3	15,38	1	14,94					31
Jaroslav Žitný	4	15,20	8	15,08	1	15,18	x	x	x	x	8	15,03	5	14,82					26
Vlastimil Žák	5	15,15	x	x	6	14,97	x	x	10	14,75	x	x	x	x					21
Milan Bobek	x	x	3	15,45	x	x	3	15,19	7	14,91	7	15,08	x	x					20
Pavel Hnízdil	x	x	x	x	7	14,96	x	x	6	14,91	x	x	6	14,81					19
Milan Netrval	x	x	x	x	x	x	8	14,87	2	15,21	x	x	7	14,57					17
Jakub Arvai	2	15,34	4	15,33	x	x	5	15,08	x	x	x	x	x	x					11
Jakub Paulíček	x	x	7	15,18	3	15,12	x	x	x	x	x	x	x	x					10

VETERÁNI

Závodník	Karlový Vary		Ústí n. Orlicí		Plzeň		Krchleby		Č. Budějovice		Hranice		Uher. Brod		Hr. Králové		Ostrava		Body
	10.5.		18.5.		25.5.		2.6.		7.6.		13.7.		20.7.		24.8.		14.9.		
	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	
Martin Provažník	5	15,83	5	15,56	5	15,37	5	15,43	3	16,26	5	15,63	5	15,74					33
Pavel Sloup	x	x	2	16,56	3	16,58	4	16,25	4	16,25	4	16,00	4	15,75					21
Martin Šesták	x	x	3	16,35	2	16,62	x	x	5	15,88	3	16,09	3	15,87					16
Jaroslav Tkáč	4	16,93	4	16,28	4	16,58	2	17,53	x	x	x	x	x	x					14
Zbyněk Hradil	x	x	x	x	1	17,01	3	16,89	2	16,70	x	x	x	x					6

Soutěžící prokázali vysokou připravenost

Ve dnech 6. až 7. července 2012 se v Blovicích v okrese Plzeň-jih konalo historicky první Mistrovství České republiky jednotek SDH obcí ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Mistrovství se zúčastnilo jedno družstvo z každého kraje, které nominoval ředitel příslušného HZS kraje zpravidla na základě výsledků dosažených v regionálním kole a jedno družstvo ze SRN Feuerwehr Triptis.

Pořadatelem mistrovství byly MV-generální ředitelství HZS ČR, HZS Plzeňského kraje a Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska ve spolupráci s Českou asociací hasičských důstojníků a Městem Blovice. Akce se konala pod záštitou hejtmána Plzeňského kraje Ing. Milana Chovance a starosty města Blovice Jana Podušky.

Soutěžit přijely jednotky SDH obcí předurčené k zásahům při dopravních nehodách. Všichni čtyři členové družstva museli být členy jednotky SDH obce jediného zřizovatele, kterého reprezentovali. Za družstvo nesměli soutěžit profesionální hasiči.

Odborný seminář

První den mistrovství se v sále Lido-vého domu uskutečnil odborný seminář o vyprošťování pro soutěžní týmy a sbor rozhodčích. Hlavním pořadatelem semináře byla Česká asociace hasičských důstojníků.

Na úvod všichni přítomní uctili minutou ticha památku zesnulého Petra Vitáska, který patřil mezi rozhodčí. Ze strany sboru rozhodčích mu byla vyjádřena úcta také tím, že si umístili fotografii kolegy na přílbu.

Prvním tématem byly alternativní, hybridní a elektro pohony u vozidel. Za společnost Mercedes-Benz, s.r.o. přednášeli Martin Šteker a Patrik Pech. Npor. Ing. Radim Bajger z HZS Moravskoslezského kraje seznámil s databází rizikových prvků osobních automobilů – RESCAR a plk. Ing. Luděk Prudil z MV-generálního ředitelství HZS ČR vystoupil s přednáškou na téma E-Call v podmínkách ČR. Po upřesnění informací týkajících se organizace soutěže byly krátce představeny týmy a vylosováno startovní pořadí.

Slavnostní nástup

V sobotu 7. července v 08.00 hodin nastoupily na Masarykovo náměstí v Blovicích všechny soutěžní týmy a akci slavnostně zahájil starosta obce Blovice Jan Poduška.

Před soutěží předvedly ukázkou děti z oddílu Soptíci Kralovice. Nutno podotknout, že pokud by byly zařazeny mezi soutěžní družstva, jistě by zvítězily. Bezpochyby měly „nejnáročnější“ scénář. Jako jediné vyprostily z havarovaného vozidla dvě těžce zraněné osoby, jednu z nich resuscitovaly a transportovaly do vrtulníku letecké záchranné služby. Následně si ještě musely poradit s požárem, protože automobil v důsledku nehody začal hořet.

Vysoká profesionalita soutěžících

Na dodržování pravidel při soutěži dohlížel sbor rozhodčích z řad HZS ČR, kteří hodnotili zásah a vyproštění zraněné osoby ve třech oblastech – taktika,

technika provedení zásahu a poskytnutí první předlékařské pomoci zraněnému. Mezi hlavní kritéria hodnocení patří v oblasti taktiky především velení u zásahu, spolupráce celého týmu a bezpečnost práce; v oblasti techniky pak ovládání vyprošťovacích zařízení, způsob využití různých ochranných prostředků na přímou ochranu zraněné osoby a vyproštění zraněného včetně zajištění životně důležitých funkcí a fixace vyprošťovaného.

Pro každé družstvo byl připraven jiný scénář. Všechny věrně simulovaly dopravní nehody, se kterými se hasiči při zásazích setkávají. Uvnitř každého havarovaného vozidla byla zaklíněna jedna osoba, která měla problémy s dýcháním a předpokládalo se poranění v oblasti krční a bederní páteře.

V dramatické soutěži nakonec titul získalo družstvo jednotky SDH z Hradce Králové-Plačic. Na druhém místě skončilo družstvo jednotky SDH z Ostrova (Karlovarský kraj) a bronz získal tým jednotky SDH z Velkých Opatovic (Jihomoravský kraj). Dobrovolní hasiči z Blovice se umístili na pátém místě. Podle slov rozhodčích byla připravenost zúčastněných družstev velmi vysoká a dobrovolní hasiči vyřešili připravené situace na úrovni srovnatelné s profesionály.

Po posledním pokusu se soutěžící družstva shromáždila na náměstí k závěrečnému neoficiálnímu vyhodnocení. Při něm mimo jiné zaznělo poděkování autorovi a veliteli této soutěže v jedné osobě npor. Bc. Zbyškoví Zuberovi. Tento den byl vyvrcholením jeho dvouletého úsilí při její přípravě a organizaci.

por. Mgr. Pavla JAKOUBKOVÁ, DiS.,
HZS Plzeňského kraje,
foto Ing. Libor MAKRLÍK,
SDH Kasejovice

Summary

Multi-source financing of firefighters

Professional and voluntary firefighters protect high value assets every year. This is one of reasons of currently discussed legal obligation for insurance companies to participate in multi-source financing of firefighters' activities. Such a plan would require amendment of the Insurance Act. p. 4

Forest fire extinguished after seven days

One of the largest forest fires in recent years occurred in May 2012 near the town of Bzenec, South Moravia. Firefighters of numerous fire units, both professional and voluntary, struggled for seven days to dispose the fire. p. 8

Forest fires in Poland

According to statistics, Poland has one of the highest number of fires in Europe. The main causes of fires are intentional ignitions and neglect of adults. p. 11

Fire safety of castles

In June 2012, the Blatná castle in South Bohemia hosted the joint conference of the owners and managers of castles, conservationists, manufacturers and suppliers of fire protection systems, and representatives of professional fire services. They sought common ways how to improve fire protection of cultural monuments. p. 14

Alternative detection of fire

Fires represent significant threats to all historic buildings. This paper presents innovative ways of fire detection, which also have their use in listed buildings. p. 16

International training of dog handlers teams

In mid-June 2012 the 4th International Workshop of Canine Teams under USAR CZ was held in Kaznějov near Plzeň. Main targets of the workshop are to practice, examine, and improve the level of practical experience that comes from canine-rescuers mission. p. 22

Interest and willingness to help others

Community-based psychosocial intervention (CIP, in Czech KIP) team is an organized group of trained volunteers whose mission is to assist actively in emergencies. Members of these teams are operating in the framework of an accredited program of the Ministry of Interior. p. 26

Main topic: emergency response

In June 2012 two conferences were held in Helsinki, Finland, both organized by the International Association of Probabilistic Safety Assessment together with the Management and European Safety and Reliability Association. The main topics were related to nuclear energy and dealing with risks in aviation and maritime transport, crude-oil production, and hazardous substances disposal. p. 27

Czech Firefighters Mission in Afghanistan

In the second half of May 2012, historically the first mission in the Czech professional firefighters to Afghanistan was realised. The aim was mapping of possible help, and also training of selected members of the Afghan fire units. p. 28

Mehrquellenfinanzierung der Feuerwehren

Berufs- und Freiwillige Feuerwehren retten alljährlich Güter von hohem Wert. Das ist einer der Gründe, warum im Moment die gesetzlich gegebene Pflicht der Versicherungsanbieter sich an der Mehrquellenfinanzierung deren Tätigkeit zu beteiligen diskutiert wird. Ein solches Vorhaben würde allerdings eine Änderung des Gesetzes über das Versicherungswesen erfordern. S. 4

Waldbrand nach sieben Tagen gelöscht

Einer der größten Waldbrände der letzten Jahre brach im Mai in der Nähe der Stadt Bzenec in Südmähren aus. Den Feuerwehren ist es erst nach sieben Tagen gelungen, den Brand zu bekämpfen. S. 8

Brände der Waldbestände in Polen

Was die Zahl der Brände betrifft, belegt Polen der Statistik nach einen der ersten Plätze in Europa. Die Hauptbrandursachen sind vorsätzliche Brandstiftung und fahrlässiges Handeln der Erwachsenen. S. 11

Gewährleistung des Brandschutzes in Burgen und Schlössern

Im Juni kamen Inhaber und Verwalter der Burgen und Schlösser, Denkmalschützer, Produzenten und Lieferanten der Brandschutzsysteme und Vertreter der Berufsfeuerwehr im Schloss Blatná auf einer gemeinsamen Konferenz zusammen, um gemeinsame Wege zur Verbesserung des Brandschutzes von Kulturdenkmälern zu suchen. S. 14

Alternative Möglichkeiten der Brand-Detektion

Eine bedeutende Gefährdung für historische Objekte stellen Brände dar. Im Artikel werden besondere Formen der Branddetektion präsentiert, die auch in denkmalgeschützten Objekten genutzt werden können. S. 16

Internationale Übung der Hundestaffeln

Mitte Juni fand in Kaznějov bei Pilsen der vierte Internationale Treffpunkt der USAR-Teams mit Hundestaffeln statt; Die Teilnehmer kamen mit dem Ziel zu üben, praktische Erfahrungen auf die Probe zu stellen und die Vorgehensweisen zu verbessern, die sich aus den Aufgabenbereichen der Rettungskräfte – Hundeführer ergeben. S. 22

Bereitschaft den Mitmenschen zu helfen

Das psychosoziale Kommun-Interventionsteam (KIP) ist eine organisierte Gruppe von ausgebildeten Helfern, deren Aufgabe es ist, in Notlagen aktiv zu helfen. Die Mitglieder dieser Teams sind im Rahmen eines akkreditierten Programms des Innenministeriums tätig. S. 26

Hauptthemen: Bewältigung von Havarien und Risiken

Im Juni fanden in Helsinki zwei Konferenzen statt, die die Assoziationen International Association of Probabilistic Safety Assessment and Management und European Safety and Reliability Association gemeinsam organisierten. Die Hauptthemen berührten die Kernkraft-Energetik und die Bewältigung von Risiken im Luft- und Seeverkehr, Erdölförderung und Behandlung von Gefahrstoffen. S. 27

Mission tschechischer Feuerwehrleute in Afghanistan

In der zweiten Maihälfte reisten HZS-Angehörige nach Afghanistan. Es war die historisch erste Mission der tschechischen Berufsfeuerwehrleute in diesem Land. Das Vorhaben: die Möglichkeiten für Hilfe zu ermitteln und Angehörige der afghanischen Feuerwehreinheit auszubilden. S. 28

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cíkhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.iszscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolečák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 23. července 2012 • Číslo 8/2012 vychází 13. srpna 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: por. Martin KASAL, HZS Karlovarského kraje

Hasiči ve Francii

Francie je jedním z mála států západní Evropy, kde zřizovatelem hasičů není nejnižší stupeň veřejné správy – obec, ale departement, což je územní jednotka odpovídající z hlediska rozlohy v našich podmínkách území mezi okresem a samosprávným krajem. I přes skutečnost, že stát není zřizovatelem hasičů, si ponechává rozhodující úlohu v koncepční, organizační a řídicí funkci vůči nim, na rozdíl např. od sousedního Německa, kde se tyto činnosti uplatňují cestou stavovské organizace.

Legislativa

Působení hasičů je vymezeno především zákonem o požární a záchranné službě z roku 1996, zákonem o dobrovolných hasičích z roku 1996, dekretem prezidenta republiky o organizaci požární a záchranné služby z roku 1997 a nařízením vlády o organizaci a působnosti Ředitelství obrany a civilní bezpečnosti Ministerstva vnitra z roku 2000. Toto ředitelství sehrává důležitou organizační a metodickou roli v oblasti požární ochrany, přestože není zřizovatelem ani profesionálních hasičů.

Model služby hasičů je kombinovaný s výrazně převládající složkou dobrovolnosti, především u hasičů, kteří jsou organizováni na úrovni departementů. Ve vojenských požárních útvech vykonávají službu vojenští profesionálové v rámci Ministerstva obrany.

Organizace

Zřizovateli a organizátory většiny hasičů jsou departementy. Za každou obec na území departementu odpovídá jedno tzv. záchranné centrum, které může zahrnovat i několik obcí. Každý departement disponuje požární a záchrannou službou (Service départemental d'incendie et de secours – SDIS), jejímiž úkoly jsou analýza rizik, příprava sil a prostředků a koordinace činnosti hasičů, kterou provádí pomocí operačního střediska departementu. Hasiči v Paříži a Marseille mají zvláštní status a jsou přímo podřízeni primátorům těchto měst.

Profesionální hasiči jsou zaměstnanci hasičského záchranného sboru se statutem místních úředníků. Pracují většinou v hasičských stanicích ve větších městech nebo v rámci departementních orgánů, které řídí činnost hasičů v rámci departementu. Vojenští hasiči jsou na základě historických tradic z napoleonského období v Paříži, Marseille a v některých departementech v okolí těchto měst. Asi 10 % aktivních hasičů tvoří ženy.

Hasiči disponují vlastní zdravotnickou a lékařskou záchrannou službou, která zahrnuje lékaře, farmaceuty, zdravotní sestry a veterináře. V této složce pracuje asi devět tisíc osob, což představuje asi 4 % z celkového počtu hasičů.

Celkový stav aktivních hasičů, vykonávajících službu na asi šesti tisících stanicích, je asi 250 tisíc osob a podle vztahu k výkonu služby se dělí na:

- dobrovolníky – asi 200 tisíc osob,
- profesionály – asi 40 tisíc osob,
- vojenské osoby – asi 10 tisíc osob.

Úkoly

Hasiči zasahují při všech druzích nevojenských ohrožení od boje s požáry přes záchranu osob až k technickým zásahům a pomoci při katastrofách. Mezi jejich hlavní úkoly patří především:

- boj s požáry,
- všeobecná zábrana škod,
- záchrana,
- transport pacientů,
- nouzové zdravotnické zásobování.

Úkolem jejich zdravotnické a lékařské záchranné služby, kromě dispenzární péče směrem k hasičům, je poskytování lékařské podpory při nehodách a nouzových situacích, včetně záchranných operací zaměřených na zvířata.

Pro záchrannou činnost v obtížně přístupném terénu, především v alpské oblasti, při likvidaci rozsáhlých lesních požárů zejména na jihu země apod., jsou předurčeny specializované jednotky, vybavené horolezeckými, speleologickými a jinými prostředky a vyškolené pro práci v extrémních podmínkách.

Odborné a metodické řízení hasičů provádí stát cestou Ministerstva vnitra - Ředitelství obrany a civilní bezpečnosti, v jehož působnosti jsou také hlavní vzdělávací zařízení, určená především pro důstojníky a řídicí pracovníky.

Profesním sdružením hasičů je od roku 1882 Národní federace francouzských hasičů-záchranářů (FNSPF), která hájí jejich pracovní a sociální zájmy a prosazuje jejich požadavky vůči zaměstnavatelům. Federace je vydavatelem odborného měsíčníku s názvem Hasič-záchranář (Le Sapeur Pompier), zaměřeného na technickou, organizační, sociální a personální oblast života francouzských hasičů.

Financování

Obecně lze říci, že náklady na činnost hasičů jsou hrazeny jejich zřizovateli, ale vzhledem k celkové řídicí úloze státu je část nákladů departementů, spojených s pořízováním nové a speciální techniky, hrazena státem. Činnost vojenských hasičů je hrazena ze státního rozpočtu příslušnou kapitolou Ministerstva obrany, které je jejich zřizovatelem.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK,

Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč,
foto archiv autora

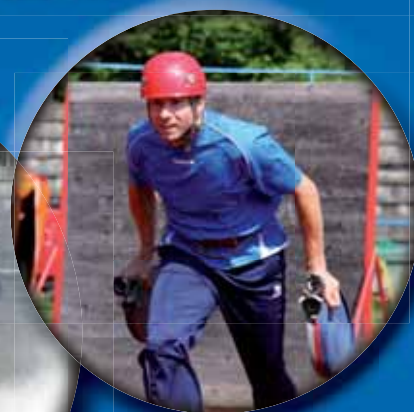
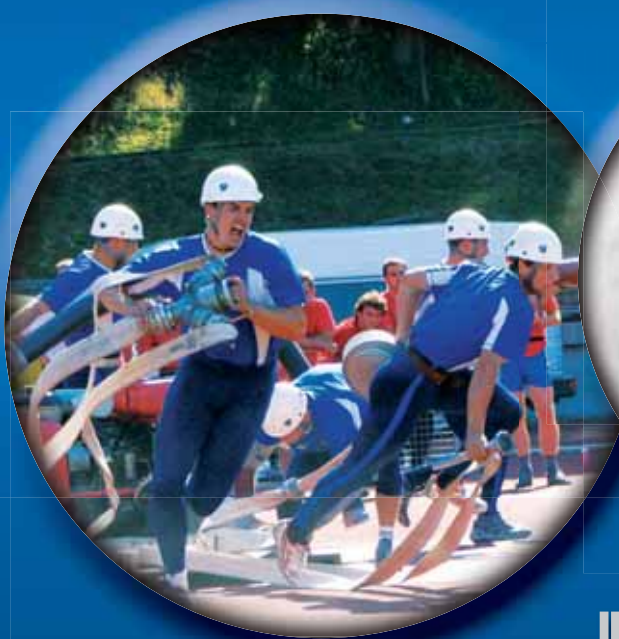

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
HZS Zlínského kraje, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a Sportovní klub hasičů Zlín

pořádají společně

Mistrovství ČR

profesionálních a dobrovolných hasičů v požárním sportu

Generální partner:

KB

Zlínský kraj

**Uherské Hradiště
31. 8. – 2. 9. 2012**

Program:

Pátek 31. 8.

Požární stanice Uherský Brod

10:30 – 15:30 výstup na věž – HZS + jednotlivci SDH

Sobota 1. 9.

Městský atletický stadion Uherské Hradiště

7:45 zahájení mistrovství

8:30 – 14:00 běh na 100 m s překážkami

14:30 – 19:00 štafety 4x100 m

Neděle 2. 9.

Městský atletický stadion Uherské Hradiště

8:30 – 14:00 požární útok

14:30 vyhodnocení, ukončení mistrovství

Mediační partneři:

DOBŘÝ DEN
s KURÝREM

HASIČSKÉ NOVINY

deník

CREVUE

**ČESKÝ ROZHLAS
BRNO**
106.5 FM • 97.5 FM • 93.6 FM

112

požáry.cz
ohnisko žhavých zpráv

5+2dny
TYDĚNÍK VYCHÁZEJÍCÍ KAŽDÝ ČTVRTEK

televize slovácko

hasiči50tv
televize hasičů

112

**ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA**

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 9/2012

Praha prověřovala připravenost na povodně

Nezasvěcení návštěvníci a obyvatelé našeho hlavního města, kteří v sobotu 11. srpna zavítali na pravý břeh Vltavy do úseku mezi Žofínem a nemocnicí Na Františku pravděpodobně nevycházeli z údivu, když se před jejich zraky objevily postavené nebo právě budované protipovodňové zábrany.

K obavám nebo panice však neměli důvod, stali se totiž svědky námětového cvičení, organizovaného u příležitosti 10. výročí ničivých povodní, které v srpnu 2002 postihly značnou část území naší republiky.

Jedním z nejvíce postižených měst byla Praha. Rozvodněná Vltava, jejíž nejvyšší průtok přesáhl 5200 m³ za sekundu (za normálního stavu přibližně 60 m³ za sekundu) a výška hladiny se oproti normálu zvedla téměř o sedm metrů, zatopila několik čtvrtí, stanice metra, část zoologické zahrady, a značně poškodila řadu staveb a památek. Zápavy ve městě napáchaly škody za zhruba 27 miliard korun, evakuovány byly desítky tisíc obyvatel.

Historickou část Prahy, včetně Staroměstského náměstí, tehdy ochránily protipovodňové zábrany vybudované na Smetanově nábreží. A právě tento úsek se stal jedním z míst námětového cvičení. Na výstavbě protipovodňové zábrany, jejíž délka činila 900 metrů, a k jejímuž vybudování bylo zapotřebí 20 kilometrů mobilních desek (hradidel), se společně podíleli hasiči, vojáci z aktivních záloh a členové Českého červeného kříže. Jádrem cvičících družstev tvořili dobrovolní hasiči ze sborů Městského sdružení hasičů hl. m. Prahy. Zábrany, které dosahovaly různé výšky (zábrana do Divadelní ulice přesáhla

dokonce výšku 9 metrů), byly stavěny tak, aby i ty nejnižší byly o 30 centimetrů vyšší, než byla výška hladiny vody před deseti lety.

Práci cvičících vysoce ocenil primátor hl. m. Prahy Bohuslav Svoboda při prohlídce stavby. V této souvislosti uvedl, že nová protipovodňová opatření stála čtyři miliardy korun, které byly vynaloženy zejména na protipovodňové stěny, zajištění kanalizační sítě a dokonalejší ochranu metra.

Podle jeho vyjádření je systémem mobilních nebo pevných protipovodňových zábran v současné době pokryta téměř celá oblast (98 %), která byla zaplavena v roce 2002. Jeho plnou funkčnost zajistí v případě ohrožení tým 260 lidí do 48 hodin.

Protipovodňový systém v Praze se začal budovat v roce 1997. Tvoří jej zemní valy, betonové stěny a mobilní hrazení. Plánovaná opatření jsou již téměř kompletně funkční, zbývá dokončit stěnu ve Velké Chuchli. Celkově budou protipovodňové hráze dosahovat délky přesahující 19 kilometrů, z toho téměř sedm kilometrů budou měřit mobilní zábrany.

Příští rok se obdobné námětové cvičení uskuteční v Praze-Karlíně.

red., foto Milan VÁVRŮ

strana 7

POŽÁRNÍ OCHRANA

Více zdrojevé financování bezpečnostního systému – mezinárodní srovnání	4
Luxusní hotelový komplex vyhořel těsně před otevřením	7
Provozování elektrických saunových kamen jako příčina vzniku požáru	10
Evakuace osob z lůžkových zdravotnických a sociálních zařízení	13

strana 14

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Taktické cvičení složek IZS s mezinárodní účastí Maafex 2012	14
Kurz neodkladné zdravotnické pomoci	18

OCHRANA OBYVATELSTVA

Poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností	19
---	----

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Historie krizových stavů a orgánů zabývajících se přípravou na řešení a řešením mimořádných událostí a krizových situací	24
--	----

INFORMACE

Poznatky ze studijního pobytu v Bělorusku	27
Studenti si vyměňovali zkušenosti	29
Činnost Národní základny humanitární pomoci	30
Obnova vodní nádrže Jordán v Táboře	32

Hlavním bodem jednání financování činnosti jednotek požární ochrany

Dne 20. srpna 2012 se uskutečnilo pracovní setkání vedení MV-generálního ředitelství HZS ČR s předsednictvem Svazu měst a obcí ČR.

Vzhledem k tomu, že města a obce jsou zřizovateli jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, bylo celé jednání vedeno v duchu spolupráce těchto složek, možných dopadů snížení rozpočtu na jejich činnost a hledání cest, jak rozpočty posílit.

V úvodu setkání generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahošlav Ryba informoval přítomné o rozpočtu HZS ČR na rok 2013, rozpočtovém výhledu na léta 2014 a 2015, a s tím souvisejícími úspornými opatřeními. Zástupci Svazu měst a obcí s povděkem přijali informaci o tom, že se rozpočet na rok 2013 oproti původnímu výhledu nebude dramaticky snižovat, a že díky úsporám, které byly v předstihu realizovány, nebude nutné v příštím roce přistoupit ke snižování počtu stanic HZS ČR ani hasičů, vyjíždějících k zásahům, což by výrazně zatížilo dobrovolné hasiče a v důsledku i finančně obce.

Jak ale plk. Ing. Ryba zdůraznil, je i nadále nutné neustále hledat další cesty, jak rozpočet HZS ČR posílit. Jednou z cest je zapojení pojišťoven do financování požární ochrany. Novela zákona o pojišťovnictví by totiž přinesla peníze jak profesionálním, tak dobrovolným hasičům. Jde o systémový krok, který je v ostatních zemích již běžný a dobré zkušenosti s ním mají i na Slovensku.

Finanční prostředky by měly být generovány z takzvaného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Je to hlavně z toho důvodu, že nejde o standardní typ pojištění, protože vlastník nebo provozovatel vozidla je povinen

tento typ pojištění uzavřít, byť si může vybrat ze spektra nabídek pojišťoven. U tohoto typu pojištění tedy nepanuje standardní tržní prostředí, protože poptávka po takovém produktu je svým způsobem vymezena právním předpisem.

Tyto typy neživotního pojištění jsou fakticky napřímo chráněny a následně při likvidaci mimořádných událostí jde o přímou ochranu majetku, kdy HZS ČR i jednotky SDH obcí likvidují škody a ochraňují majetek, který je často pojištěn uvedeným pojištěním.

Podle statistik HZS ČR tvoří zásahy u dopravních nehod 20 % všech zásahů jednotek PO. Hodnoty, uchráněné rychlým zásahem hasičů, jsou zároveň zisky pojišťoven. Čím dříve hasiči k nehodě přijedou a čím modernější mají vybavení, tím více lidských životů zachrání, a výrazně vyšší jsou i uchráněné materiální hodnoty.

Vedení Svazu měst a obcí vidí v tomto návrhu pozitivní systémový krok a jeho členové přislíbili novele zákona o pojišťovnictví v legislativním procesu plnou podporu.

kpt. Mgr. Nicole ZAORALOVÁ,
tisková mluvčí MV-generálního ředitelství HZS ČR

Svaz měst a obcí
SMO
ČESKÉ REPUBLIKY

Více zdrojové financování bezpečnostního systému – mezinárodní srovnání

Více zdrojové financování bezpečnostního systému v poměrech mezinárodního rozhledu je systémové a v současnosti často využívané řešení. V nynější situaci, tedy zejména ekonomické krizi, jsou kladeny stále větší nároky na snižování financování bezpečnostního systému. Bezpečnostní systém má z hlediska státních rozpočtů neudržitelné postavení a bohužel spíše klesající tendenci. Proto je nutné hledat jeho vhodné dofinancování.

Předložené pojednání má za cíl popsat finanční zajištění systémů ochrany obyvatelstva a vnitřní bezpečnosti (bezpečnostní systém) ve vybraných evropských státech, a to se zaměřením na integrovaný záchranný systém (zejména hasičské sbory). Zaměření bude též na možnosti zapojení pojišťoven do financování jednotek požární ochrany nebo přímo vytvoření požární daně, což je v řadě států běžnou a letitou praxí. V článku je uveden i popis z hlediska spolufinancování ze zdrojů Evropské unie.

Rada zemí Evropy má zajištěnou formu financování jednotek požární ochrany čistě ze státního rozpočtu, tak tomu je v Belgii, Dánsku, Itálii, Litvě, Řecku a Španělsku.

Ovšem řada států využívá komplexní financování z více zdrojů, tedy od vícero subjektů. Jistě je nutné dodat, že státy mají rozdílné uspořádání a postavení bezpečnostního systému, tedy rozdílné organizační struktury a také zařazení hasičského sboru.

Též je nutné dodat, že vícezdrojové financování je v našich podmínkách chápáno jako dofinancování tohoto systému, rozhodně ne jako základní finanční kanál. Opět ve státech Evropy je tato situace chápána odlišně.

Fondy Evropské unie

Rada států Evropy, členů Evropské unie, má vhodně nastaveno zapojení vícezdrojového financování z fondů Evropské unie.

Fondy Evropské unie představují hlavní nástroj realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Právě jejich prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Evropská unie disponuje těmito hlavními fondy:

- Strukturální fondy
 - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
 - Evropský sociální fond (ESF)
- Fond soudržnosti (FS)¹⁾

V rámci České republiky jsou v současné době tři velké projekty, které jsou začleněny v rámci Integrovaného operačního programu (IOP). Jedná se o jeden z operačních programů, který je financován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, díky kterému je v letech 2007 až 2013 možné

v České republice čerpat dotace z evropských strukturálních fondů. Evropská unie na jeho realizaci vyčlenila 1,582 miliard EUR a státní rozpočet ČR přispěje dalšími více než 279 milionů EUR. Poměr mezi těmito dvěma zdroji je 85 % Evropská unie a 15 % národní zdroje. Intervence IOP směřují na území České republiky a celým operačním programem prolíná společné téma modernizace a zefektivnění procesů státní správy a systému služeb občanům. Hlavním cílem programu je modernizovat a zefektivnit činnosti a procesy v oblasti státní správy, veřejných služeb a řízení územního rozvoje. IOP obsahuje šest prioritních os, které rozdělují operační program na logické celky. Ty jsou dále konkretizovány oblastmi intervence, které vymezují typy podporovaných projektů²⁾.

Jedná se o program „Jednotná úroveň informačních systémů operačního řízení a modernizace technologií pro příjem tísňového volání základních složek integrovaného záchranného systému“ (dále jen „IS IZS“). Realizací tohoto programu (jedná se o 45 dílčích projektů), dojde k:

- zefektivnění příjmu tísňového volání základních složek integrovaného záchranného systému na všech tísňových číslech,
- efektivní výměně informací o vyslaných silách a prostředcích na místo události.

Vzhledem k rychlejšímu zásahu přispěje program ke snížení škod na životech, zdraví a majetku cílových skupin – občanů ČR, ekonomických subjektů a návštěvníků ČR, a snížení následků na životní prostředí.

Program IS IZS je tedy zaměřen na vybudování jednotné systémové a technologické platformy pro příjem tísňového volání a výměnu dat operačního řízení jednotlivých základních složek IZS. Program IS IZS zajistí propojení technologii společně využívaných všemi základními složkami IZS na úseku operačního řízení a tísňového volání. Tímto krokem dojde k vyšší efektivitě fungování příjmu tísňových volání a vysílání sil a prostředků na místo události.

Další dva velké projekty jsou zaměřeny na pořízení požární techniky. Tyto dva projekty mají za cíl zmodernizovat techniku Hasičského záchranného sboru ČR.

Více zdrojové financování – zejména příspěvek dalších subjektů (pojišťoven)

V některých státech Evropy je financování bezpečnostního systému dále doplňováno například formou vytvoření určitých fondů (zejména povinně vytvořených na základě závazných předpisů), do kterých přispívají např. soukromé subjekty (pojišťovny), nebo samosprávné celky. V řadě států je například také vytvořena přímo požární (protipožární) daň.

V jiných státech není sice zapojení soukromých pojišťoven ukotveno v zákoně (tedy povinně), ovšem podílejí se na financování hasičské služby dobrovolně. Např. ve Švédsku se některé pojišťovny dobrovolně zapojují v aktivitách, které zvyšují protipožární bezpečnost, a to prostřednictvím neziskové organizace „Švédské sdružení požární ochrany“.

V některých státech je spolufinancování zajištěno pouze na smluvní bázi (např. formou sponzoringu), jedná se například o Estonsko.

Další státy Evropy mají ukotven podíl na financování hasičské služby jinými subjekty přímo, a to Finsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Slovensko, Švýcarsko a Velká Británie.

Finsko

Hasičská záchranná služba je převážně financována obcemi, stát se však na financování podílí (speciální vybavení, příslušné fondy). Pojišťovny jsou v systému financování zapojeny. Každoročně odvádějí poplatek do zvláštního fondu (Finský fond pro požární prevenci). Výše poplatku je 3 % z pojistného proti požáru. Fond je nezávislý na vládním rozpočtu, spravován je finským ministerstvem vnitra.

Německo

Ve Spolkové republice Německo jsou výkonnými složkami požární ochrany a ochrany obyvatelstva jednotky požární ochrany obcí a jednotky Technické pomocné služby (Technisches Hilfswerk – THW). Řízení ochrany obyvatelstva respektuje federalistický přístup. Hasičská služba je financována zejména ze státních prostředků. Z důvodu restrikcí ve spolkovém rozpočtu začal stát na počátku devadesátých let 20. století postupně převádět některé funkce v oblasti ochrany obyvatelstva na spolkové země. V souvislosti

¹⁾ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>, [cit.2012-7-20].

²⁾ <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/ab/abf7ef8a-1d30-4ed8-9168-23ece16c2db6.pdf>, [cit.2012-7-20].

s vývojem bezpečnostního prostředí a vznikem odlišných bezpečnostních hrozeb (zejména terorismu) přestaly jednotlivé spolkové země samostatně zvládat tyto hrozby, což v roce 2009 vedlo k převedení některých kompetencí zpět na spolkový stát. Uvedené změny se projeví i ve finančním zajištění.

Obce zřizují a na vlastní náklady vybavují a provozují jednotky požární ochrany. V případě, že nemohou tento požadavek zajistit, musejí spolupracovat na jeho splnění s dalšími obcemi. Sdružení dvou nebo více obcí může vytvořit společnou požární stanici.

Ze zákona o civilní ochraně (1997)³⁾ vyplývá, že stát hradí ze státního rozpočtu náklady, které spolkové země a dotčené subjekty vynaloží na opatření vyplývající z tohoto zákona. K pokrytí finančních nákladů spojených s požární ochranou je možné využít protipožární daň. Jejím plátcem jsou pojišťovny. Podrobnosti jsou vymezeny zákonem o dani z protipožární ochrany z roku 1979⁴⁾, ve znění pozdějších předpisů.

Pojistné, které nespadá do některé ze tří níže uvedených skupin, nepodléhá dani z protipožární ochrany. Dani podléhají pouze pojištění proti požáru, pojištění objektů a pojištění domácností.

■ Polsko

Stát hradí většinu finančních nákladů spojených s investicemi, běžným provozem i mimořádnými výdaji Celostátní centrální výkonné složky. Sponzorské prostředky tvoří zanedbatelnou část celkových příjmů.

Dalším zdrojem finančních prostředků jsou výnosy z pojištění. Podle zákona o pojišťovnictví jsou pojišťovny povinny odvádět 5 % z pojištění proti požárům pro potřeby finanční podpory sdružení dobrovolných požárníků. Rovněž mají povinnost odvádět 10 % z celkového výnosu za pojištění proti požárům profesionálním jednotkám Státní požární ochrany. Částka získaná od pojišťovanicích ústavů se dělí rovným dílem mezi Hlavní velitelství Státní požární ochrany a Hlavní správu Svazu dobrovolných hasičských sborů.

K hrazení investičních záměrů je možné použít i finanční prostředky strukturálních fondů Evropské unie, realizovaných zejména za účelem naplnění cíle konvergence.

■ Portugalsko

V Portugalsku působí čtyři typy hasičských sborů: dobrovolné, obecní, ženíjní a soukromé. Těžiště spočívá v dobrovolných sborech.

Získání a údržba materiálu a vybavení je zajištěno primárně ze státního rozpočtu. Jsou ovšem i další zdroje, např. i odvod části pojistného proti požáru, na dopravu nebezpečného zboží, z kombinovaného požárního krytí. Financování je též zajišťováno z 6 % z pojistného krytí rizik zemědělství a chovu dobytka.

■ Rakousko

Zřizovateli jednotek požární ochrany jsou obce. V souladu se spolkovou ústavou je požární ochrana záležitostí spolkových zemí. Primární odpovědnost za pokrytí území jednotkami požární ochrany mají tedy obce. Za finanční zajištění výkonných složek požární ochrany jsou odpovědní zřizovatelé, kteří za tímto účelem využívají především vlastní rozpočty.

Dalším zdrojem finančních prostředků, z nichž se hradí zejména provoz požárních škol, pořizování hasičské techniky a věcných prostředků požární ochrany, jsou podíly z výnosů daně na požární ochranu (výše 8 % ze sazby pojištění proti požáru). Daň je součástí pojištění proti požáru. Výnosy jsou přerozdělovány mezi spolkové země podle jejich hrubých příjmů z požárního pojištění. Podrobnosti upravuje zákon o dani na požární ochranu⁵⁾ č. 198 z roku 1952, ve znění pozdějších předpisů.

Na vybavení jednotek požární ochrany materiálem potřebným k zásahu při rozsáhlých mimořádných událostech a na nákup jednotného doplňkového materiálu byl zákonem zřízen tzv. fond pro mimořádné události (příspěvní částkou odpovídající 1,1 % z výtěžku z daně z příjmu). Zmíněný fond je blíže upraven zákonem⁶⁾ č. 201 z roku 1996, ve znění pozdějších předpisů. Jeho prostředky jsou použitelné i pro odstraňování

následků rozsáhlých mimořádných událostí.

■ Slovensko

Celostátními centrálními výkonnými složkami požární ochrany a vnitřního bezpečnostního systému jsou jednotky Hasičského a záchranného sboru a záchranné brigády Hasičského a záchranného sboru.

Jejich zřizovatelem je stát, který hraří jejich činnost. Financování je částečně upraveno zákonem⁷⁾ č. 315/2001 Z.z., o Hasičskom a záchrannom zbore. Podle zmíněného právního předpisu je sbor financován z prostředků státního rozpočtu prostřednictvím prezidia zařazeného ve struktuře ministerstva vnitra. Krajská ředitelství jsou rozpočtovou organizací napojenou finančními vztahy na rozpočet ministerstva vnitra. Sbor při plnění svých úkolů spravuje majetek ve vlastnictví státu.

Dalším zdrojem financování je odvod části pojistného, kde výše popisovaný princip funguje již takřka 10 let (konkrétně se jedná o zákon č. 8/2008 Z.z., o poistovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinný od 15. 2. 2008 a jemu předcházející právní předpis). Tuto povinnost upravuje § 33:

„§ 33

Odvod časti poistného

(1) Poistovňa, poistovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné odvádieť 8% z prijatého poistného z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla z činnosti vykonávanej na území Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok do konca februára príslušného roka na

³⁾ Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore. [online]. [cit. 2012-3-22]. <http://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa>.

⁴⁾ Feuerschutzsteuergesetz (FeuerschStG). [online]. [cit. 2012-3-22]. <http://www.gesetze-im-internet.de/feuerschstg_1979/index.html>.

⁵⁾ Feuerschutzsteuergesetz (FSStG). [online]. [cit. 2012-3-22]. <http://www.jusline.at/Feuerschutzsteuergesetz_%28FSStG%29_Langversion.html>.

⁶⁾ Katastrophenfondsgesetz. [online]. [cit. 2012-3-22]. <<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10005030>>.

⁷⁾ Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore. [online]. [cit. 2012-3-22]. <http://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa>.

osobitný účet Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Poisťovňa, poisťovňa z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné odvedenie časti poistného podľa prvej vety písomne oznámiť Národnej banke Slovenska a Ministerstvu financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) najneskôr do troch pracovných dní od jeho vykonania.

(2) Prostriedky z osobitného účtu podľa odseku 1 rozdelí Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky po preukovaní s ministerstvom hasičským jednotkám na úhradu nákladov spojených s obstaraním materiálo-technického vybavenia, jeho údržbou a s prevádzkovaním a zložkám Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na úhradu nákladov spojených s obstaraním technických prostriedkov potrebných na plnenie úloh súvisiacich s výkonom dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, objasňovanie príčin nehôd v cestnej doprave, s výstavbou a vybavením koordinovaných stredísk integrovaného záchranného systému a operačných stredísk tiesňového volania a s výstavbou a obstaraním technického vybavenia operačných stredísk tiesňového volania záchrannej zdravotnej služby do konca júna príslušného roka.

(3) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je povinné predložiť ministerstvu do 15. februára nasledujúceho roka prehľad všetkých prostriedkov podľa odseku 2 čerpaných do 31. decembra príslušného roka. Zároveň je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky povinné zverejniť predmetné zúčtovanie v súlade s osobitným predpisom.

K finančnému pokrytí investičných záměrů může být využíváno strukturálních fondů Evropské unie, realizovaných zejména v rámci konvergenčního cíle. Podmínkou je, aby hodnota hrubého domácího produktu na osobu nepřekročila 75% výši jejího průměru v zemích Evropské unie.“

■ Švýcarsko

Ochrana obyvatelstva je sdruženým systémem zajišťovaným spoluprací pěti

partnerských organizací. Výkonnými složkami vnitřního bezpečnostního systému jsou především jednotky požární ochrany a civilní ochrana.

Náklady na činnost jednotek požární ochrany nesou převážně obce. Stát, kantony a zejména stavební pojišťovny poskytují na jejich činnost příspěvky, především na požární prevenci.

Další část nákladů se pokrývá náhradou výdajů, která je většinou kantonů poskytována za osvobození od služební povinnosti v požární ochraně. Tyto výdaje se primárně používají na provoz a amortizaci investic.

Některé zásahy a výkony v záchrane na komunikacích, v silničním provozu, v rámci technické pomoci nebo při činnosti spojené s likvidací nebezpečných látek se považují za vyvolané a hradí je ten, kdo je zapříčinil.

■ Velká Británie

Zřizovateli jednotek požární a záchranné služby jsou municipality (hrabství, obce), které hradí většinu finančních výdajů určených k pokrytí její činnosti. Část rozpočtu je hrazena ze státních zdrojů.

Na úrovni obcí a vyšších samospráv jsou zřizovány pevné struktury požární a záchranné služby. Některé specifické zásahy jsou hrazeny subjektem, v jehož prospěch byl zásah proveden. Pro pokrytí finančních nákladů, mimořádných výdajů nebo pro kompenzaci sníženého státního příspěvku, jsou využitelné i lokální požární daně.

■ Závěr

Závěrem je tedy nutné dodat, že vícezdrojové financování je v některých státech Evropy (jak je výše popsáno) častým jevem. V našich podmínkách se také jedná o stále využívanější postup. Zejména ze strany územní samosprávy či dalších subjektů (např. soukromých, nebo státních firem) je dofinancování Hasičského záchranného sboru ČR postupem neobvyklý. Jistě i v podmínkách ČR je financování bezpečnostního systému (tedy i Hasičského záchranného sboru ČR) zajištěno zejména ze státního rozpočtu, jelikož se jedná o jednu

ze základních úloh státu zajistit bezpečnost. Ale v některých ohledech je nutné vhodné a systémově použít další zdroje k dofinancování bezpečnostního systému, jak je tomu i v jiných státech Evropy. V ČR se v současné době tento postup navrhuje; např. v senátním tisku č. 347 a i sněmovním tisku č. 709 je návrh na odvod části příjmu na zákonné povinné pojistné z provozu motorového vozidla.

Na úplný konec je mou milou povinností poděkovat kolegům z Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, kteří zpracovali podklad pro mezinárodní srovnání, což silně dopomohlo k sepiš tohoto pojednání.

■ Použitá literatura

1. Materiál vychází z dostupných zdrojů Hasičského záchranného sboru ČR, mezinárodních kontaktů Hasičského záchranného sboru ČR, analýzy Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a materiálu Parlamentního institutu (z června 2007, doplněno v březnu 2012).
2. <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>, [cit.2012-7-20].
3. <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/ab/abf7ef8a-1d30-4ed8-9168-23ece16c2db6.pdf>, [cit.2012-7-20].
4. Gesetz über den Zivilschutz und die Katastrophenhilfe des Bundes. [online]. [cit. 2012-3-22]. <<http://www.gesetze-im-internet.de/zsg/index.html>>.
5. Feuerschutzsteuergesetz (FeuerschStG). [online]. [cit. 2012-3-22]. <http://www.gesetze-im-internet.de/feuersch-stg_1979/index.html>.
6. Feuerschutzsteuergesetz(FSStG). [online]. [cit.2012-3-22]. <http://www.jusline.at/Feuerschutzsteuergesetz_%28FSStG%29_Langversion.html>.
7. Katastrophenfondsgesetz. [online]. [cit.2012-3-22]. <<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10005030>>.
8. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore. [online]. [cit.2012-3-22]. <http://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa>.

plk. JUDr. František VAVERA, Ph.D.,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv redakce

Luxusní hotelový komplex vyhořel těsně před otevřením

Dne 30. března 2012 došlo v ranních hodinách k požáru hotelového komplexu v části obce Dolní Morava-Velká Morava v okrese Ústí nad Orlicí. Šlo o stavbu čtyřpatrového luxusního hotelu Vista před kolaudačním souhlasem, tvořenou čtyřmi nadzemními a dvěma podzemními podlažími.

Průběh zásahu

Požár byl ohlášen zaměstnancem stavební firmy na krajské operační a informační středisko HZS Pardubického kraje. V 07.34 hodin vyjelo k zásahu celkem devět jednotek PO (HZS Pardubického kraje ze stanic Ústí nad Orlicí, Žamberk, Králíky a dále jednotky SDH obcí Dolní Morava, Králíky, Lichkov, Červená Vody, Mladkov a Hanušovice - Olomoucký kraj). Při příjezdu první jednotky PO z Králík na místo události byla již polovina střechy v plamenech. V budově se v době požáru nikdo nenacházel. Při provedeném průzkumu bylo zjištěno, že požár se velmi rychle šíří skrytými cestami – stoupačkami, vzduchotechnikou a kabelovými kanály. Levá polovina střešní konstrukce o rozměrech přibližně 20 x 40 m byla celá zasažena požárem, a to ve fázi intenzivního hoření. Hrozilo, že se požár rozšíří i na druhou polovinu střechy a dojde tak k rozšíření požáru na nezasazenou polovinu objektu. Hasiče ohrožovaly odpadávající hořící části dřevěného obkladu a části střechy. Tyto hořící části navíc dopadaly na balkóny pokojů a způsobovaly šíření požáru i do jednotlivých pokojů. Nejvíce ohroženo bylo 4. NP, kde docházelo k pozvolnému rozvoji a šíření požáru uvnitř budovy a silnému zakouření.

Na základě průzkumu velitel zásahu rozhodl o povolání dalších sil a prostředků – na místo byly povolány jednotky PO z druhého stupně požárního poplachu.

Přes vnější stavební výtah bylo zřízeno vedení B 75 s cílem vytvoření dvou útočných proudů C 52. Jeden proud byl určen na ochranu nezasazené části střešní konstrukce a hašení zasažené střešní plochy, druhý na hašení vzniklých ohnisek a ochranu ve čtvrtém nadzemním podlaží.

Dále bylo zřízeno dopravní vedení B 75, které bylo vedeno po vnitřním schodišti v budově s rozdělovačem k vytvoření dvou proudů C 52 - jeden na hašení ohnisek a ochranu prvního nadzemního podlaží a druhý proud k hašení střešní konstrukce a zabránění rozšíření požáru na druhou polovinu střechy hotelu. Velitel zásahu na místo povolal výškovou techniku a další věcné prostředky, mezi ně patřila zejména dýchačická technika.

Postupně na místo události dojížděly další jednotky PO, a tak bylo možné plně zřídít další proudy k likvidaci požáru (například zásah jedním proudem byl veden v I. NP, kde pravděpodobným rozšířením přes světlovody a vzduchotechniku docházelo ke vzniku a šíření požáru v kuchyni hotelu, další proud byl natažen ve 4. NP). Bylo vytvořeno čerpací stanoviště na řece Moravě a dopravní vedení na doplňování cisternové automobilové stříkačky. K čerpání vody byl využitý také vodovodní řad, který je normálně určený pro zasněžování přilehlých sjezdovek. Toto se nakonec ukázalo jako jedno z nejlepších čerpacích stanovišť a čerpací stanoviště na řece Moravě bylo během zásahu zrušeno.

Skrytá ohniska v I. a II. PP byla likvidována dalším proudem C 52. Výšková technika byla nasazena z jižní strany objektu. Celkem bylo místo zásahu rozděleno do pěti úseků. V 08.30 hodin byl zřízen štáb zdolávání požáru.

Likvidace požáru

V 09.36 hodin se podařilo hasičům dostat požár pod kontrolu. Velitel zásahu nařídil krátkodobé přerušení prací určené k odpočinku, občerstvení zasahujících, přeskupení sil

a prostředků a seznámení s dalším postupem likvidace požáru. Hlavní důraz byl kladen na zásah na střešní konstrukci. Šlo o plochou střechu na konstrukci stropu 4. NP z betonu, tepelné izolace polystyrenové i vatové, vrstvy textilních izolací, vrstev dřeva a vrchní geotextilní vrstvy kryté 20 až 30 cm vrstvou kačírku. V této konstrukci se nacházely různé technologické prostory - světlíky, vzduchotechnika. Tuto konstrukci bylo nutné rozkrýt a jednotlivá ohniska uhasit. K pracím byli využiti i zaměstnanci stavební firmy.

Velitel zásahu po celou dobu hasebních prací zdůrazňoval jednotlivým velitelům úseků omezení použití vody na nejnutnější množství, aby se zabránilo v co největší míře následným škodám způsobených hasební vodou.

Ve 13.44 hodin byly ukončeny práce na střeše a nahlášená likvidace požáru. Byl proveden závěrečný průzkum a místo bylo předáno zástupci firmy.

Zásahu se zúčastnilo celkem 59 zasahujících hasičů, během zásahu nebyl nikdo zraněn.

■ Příčina vzniku požáru

Stanoveny byly následující možné verze vzniku požáru:

1. Technická závada na elektroinstalaci,
2. Úmyslné založení,
3. Blíže nespecifikovaná nedbalost fyzické osoby.
 - ad 1) Elektrické zařízení nebylo v zapnutém stavu, verze byla vyloučena.
 - ad 2) Nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by prokazovaly vznik požáru úmyslným založením. Na místo byl mimo jiné nasazen služební pes vycvičený k detekci reziduí hořlavých kapalin. Detekce sice byla pozitivní, následnou fyzikálně chemickou analýzou však byly nalezeny pouze běžné produkty hoření. Na základě uvedených skutečností a na základě provedení svědeckých výpovědí, ohledáním místa požáru a šetřením na místě samém byla verze úmyslného založení vyloučena.

ad 3) V konstrukci průchozí části střechy bylo nalezeno místo, které bylo dělníky využíváno ke kouření a svačení.

VELKÉ POŽÁRY

od 27. 7. do 12. 8. 2012

27. 7. • **Kombajn New Holland CX 30**, Tehov, okr. Praha-východ.
Příčina - technická závada - vznícení od výfuku.
Škoda - 4 000 000 Kč.
28. 7. • **Rodinný dům s pneuservisem**, Horní Čermná, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* - technická závada elektroinstalace elektroskútru.
Škoda - 2 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
 - **Traktor Zetor**, Rožnov pod Radhoštěm, okr. Vsetín.
Příčina - technická závada. *Škoda* - 1 135 000 Kč.
29. 7. • **Osm stánků na tržnici**, hraniční přechod Folmava, okr. Domažlice. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 200 000 Kč.
30. 7. • **Rodinný dům a kolna**, Broumov, okr. Náchod.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
31. 7. • **Plynová sušička zemědělských plodin**, Lištany, okr. Plzeň-sever. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
1. 8. • **Kombajn na obilném poli**, Osoblaha, okr. Bruntál.
Příčina - technická závada. *Škoda* - 4 000 000 Kč.,
3. 8. • **Rekreační chata**, Zavlekov, okr. Klatovy.
Příčina - úder blesku. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
 - **Stodola**, Nechvalice-Chválov, okr. Příbram.
Příčina - úder blesku. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
4. 8. • **Trafostanice fotovoltaické elektrárny**, Jilovice-Kramolín, okr. České Budějovice.
Příčina - technická závada elektroinstalace. *Škoda* - 3 000 000 Kč.
 - **Nákladní automobil MAN a 5 ha pole s obilím**, Červený Újezd, okr. Praha-západ. *Příčina* - technická závada palivové soustavy.
Škoda - 1 800 000 Kč.
5. 8. • **Traktor a lis slámy na poli**, Lázně Bohdaneč, okr. Pardubice.
Příčina - technická závada. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
 - **Rodinný dům a stodola**, Velhartice-Stojanovice, okr. Klatovy.
Příčina - úder blesku. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
 - **Zemědělská usedlost**, Borovany-Dvůrec, okr. České Budějovice. *Příčina* - úder blesku. *Škoda* - 1 200 000 Kč. Zraněny 2 osoby.
8. 8. • **Fara**, Staré Křečany-Brtníky, okr. Děčín. *Příčina* - nedbalost při používání otevřeného ohně. *Škoda* - 5 000 000 Kč. Zraněny 3 osoby.
9. 8. • **Panely fotovoltaické elektrárny (nezapojené do sítě) na střeše stodoly**, Žihobce-Kadeřice, okr. Klatovy.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 015 000 Kč.
 - **Obytný dům**, Uherské Hradiště. *Příčina* - technická závada prodlužovacího kabelu. *Škoda* - 1 500 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Evakuováno 5 osob. Zachráněno 5 osob.
 - **Střecha výrobní linky tlakové slévárny zinku**, České Budějovice. *Příčina* - nepředpokládané změny provozních parametrů. *Škoda* - 4 000 000 Kč.
10. 8. • **Nákladní auto Volvo s návěsem a nákladem vápence**, Vlčice, okr. Jeseník. *Příčina* - dopravní nehoda. *Škoda* - 3 000 000 Kč.
12. 8. • **Panely fotovoltaické elektrárny na střeše prázdného skladu**, Kunice, okr. Praha-východ.
Příčina - technická závada. *Škoda* - 1 860 000 Kč.
 - **Velkokapacitní sklad sena**, Hodslavice, okr. Nový Jičín.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 776 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Domníváme se, že ke vzniku požáru došlo právě v tomto prostoru. Mohlo zde dojít například ke vzniku plamenného hoření po tepelném působení odhozeného nedopalku na papírovou kartonáž. Konkrétní osoba, která by byla za vznik požáru zodpovědná, však nalezena nebyla.

Škoda byla vyčíslena na 26 190 527 korun.

Poznatky ze zásahu

Pozitiva

- k čerpání vody bylo využito také vodovodního řádu, který je normálně určen pro zasněžování přilehlých sjezdovek,
- pomoc zaměstnanců stavební firmy při rozebírání střešních konstrukcí.

Negativa

Negativem celého zásahu byla samotná skutečnost, že šlo o rozestavěnou stavbu, která byla velmi rozsáhlá, členitá a nepřehledná. Navíc tvořila jeden požární úsek, kde většinou fyzicky nic nebránilo volnému šíření požáru. Také se zde objevily další specifické prvky stavby, které tato negativě ještě umocnila. Šlo zejména o lešení z hořlavých materiálů po celé výšce obvodové stěny, prostřednictvím kterého se požár šířil rychleji mezi jednotlivými patry a nedokončené příjezdové cesty nástupní plochy k objektu, zejména pro výškovou techniku.

nprap. Mgr. Karel HLAVA, por. Bc. Vendula HORÁKOVÁ,
foto archiv HZS Pardubického kraje

ODBORNÝ VELETRH BEZPEČNOSTI & ZÁCHRANÁŘSTVÍ

retter

NOVÉ: odborný veletrh bezpečnosti práce ve spolupráci s

4. - 7. října 2012

Zachránit Vyprostit Uhasit Ochránit

Jediný odborný veletrh bezpečnosti a složek integrovaného záchranného systému v Rakousku
Výstaviště Wels, Horní Rakousko

Messe Wels www.rettermesse.at

NUTNÉ VYBAVENÍ PRO VÝBUŠNÉ PROSTŘEDÍ

nejiskřivé nářadí

BEZPEČNOSTNÍ NÁŘADÍ ENDRES

- nejiskřivé
- nemagnetické
- odolné vůči korozi

široký výběr bezpečnostního nářadí naleznete v katalogu na

WWW.NEJISKRIVENARADI.CZ

Květnového vítězství 616/63, 149 00 Praha 4 - Chodov
tel.: 272 940 741, 272 940 750, fax: 222 357 777
ancora@ancorapraha.cz

Provozování elektrických saunových kamen jako příčina vzniku požáru

V loňském roce došlo na Ostravsku ke dvěma požárům v souvislosti s neplánovaným provozem elektrických saunových kamen. Oba případy měly stejnou příčinu vzniku požáru, která se vyskytuje ojediněle.

Požár v sauně rodinného domu

V dubnu 2011 vznikl požár osobních věcí odložených v sauně rodinného domu, a to v sauně, která nebyla užívána ke svému účelu již déle než deset let. Čtyři dny před požárem majitel domu sekal elektrickou sekačkou na zahradě trávu a během sekání došlo k výpadku elektrického proudu a k vyřazení hlavního domovního jističe. Majitel postupně zapínal a vypínal dílčí jističe ve spínací skříňce a snažil se zjistit, co výpadek způsobilo. Zapnul však také jistič pro elektricky vytápěnou saunu a byl přesvědčen, že při zapnutí jističe pro saunu se nic nestane, protože pro zapnutí vyhřívání sauny je potřebné manuálně zapnout saunový regulátor (typ S 150) na boční stěně sauny. Nevěděl, že saunový regulátor je ovládací digitální prvek, který má ve své paměti uloženo základní nastavení pro ovládání, spouštění, resp. je zde naprogramován systém spouštění elektrických saunových kamen.

Při ohledání místa požáru bylo zjištěno, že ohnisko vzniku požáru je v místě elektrického saunového topného tělesa na pravé straně saunovací místnosti. Zde došlo k vyhoření uložených věcí a ohoření nejbližšího dřevěného obložení stěn. Následně bylo při zjišťování příčiny vzniku požáru zkontrolováno ovládání sauny a bylo prokazatelně potvrzeno, že časové spínání je nastaveno pro každý den po dobu přibližně jedné hodiny. Toto naprogramování bylo stále aktivní, protože baterie v saunovém regulátoru byla funkční. Po kontrole saunového regulátoru a naprogramovaném spouštění bylo zjištěno, že elektrické vytápění spínalo každý den asi v 11.30 hodin, požadovaná teplota byla nastavena na 91 °C.

Saunové topné těleso mělo programové jištění spočívající v automatickém vypnutí vytápění po jedné hodině provozu v případě, že není sauna otevřena (po otevření dveří se mělo rozsvítit světlo a vypnout toto jištění), nebo při překročení teploty 133 °C. Jištění by ale bylo dostatečné pouze v případě prázdné sauny. Časové ovládání a zapínání saunového topného tělesa bylo podrobně a srozumitelně popsáno v návodu k sauně, které měl majitel k dispozici.

Vzhledem k prokazatelně zjištěným skutečnostem bylo konstatováno, že po zapojení jističe (který byl samostatný a správně popsán v pojistkové skříni umístěné v přízemí rodinného domu), došlo ke spuštění uloženého časového spínání a sauna byla v provozu v předchozích čtyřech dnech, kdy se každý

Pohled do vyhořelé saunovací místnosti v rodinném domě

Displej saunového regulátoru ukazoval po opětovném zapnutí v minulosti nastavené hodnoty

Saunovací místnost v rodinném domě

den vytápěla po dobu přibližně jedné hodiny. V den požáru pak nejpravděpodobněji došlo vlivem tepelného namáhání k pádu poblíž uložených věcí (plastové tašky, textilie) na elektrické topné saunové těleso, a tím ke vzniku požáru.

Požár v nemocniční sauně

Druhý požár od saunových kamen se stejnou příčinou vzniku požáru byl zaznamenán v září 2011 v objektu rehabilitačního pavilonu nemocnice.

Již v průběhu hasebních prací vyšetřovatelé příčiny vzniku požáru identifikovali ohnisko vzniku požáru v prostorách sauny, která byla situována v 1. NP objektu.

Rovněž tato sauna nebyla minimálně od roku 2000 používána ke svému skutečnému účelu. Místnost sloužila k uložení rehabilitačních pomůcek pro plavání, volně rozmístěných v prostoru sauny, zejména na dřevěných lavicích. Další věci byly uskladněny mimo saunu, a to v prostorách sprchovacího koutu, odděleného od sauny dveřmi, celkem více než 100 kusů plaveckých pomůcek, převážně z gumy, některé z PVC, jako např. plavecké pontony, plovací desky, nadlehčovací kroužky, pěnové „žížaly“. Elektrická saunová kamna byla při ohledání místa požáru nalezena v místě své instalace, tedy na podlaze na pravé straně po vstupu do saunovací místnosti. Policií ČR byla odebrána k expertiznímu zkoumání, které prokázalo jejich přítomnost v ohnisku vzniku požáru. Zároveň na nich nebyla zjištěna technická závada nebo neodborný zásah do jejich vnitřního zapojení.

Saunová kamna byla ovládána regulátorem provozu saun, který byl umístěn na vnější straně saunovací místnosti, na stěně ve výšce 170 cm nad podlahou. Regulátor byl volně přístupný. Tento výrobek s typovým označením S 150, tvořený převážně plasty, byl při požáru poškozen sálavým teplem zplodin hoření. V uživatelské příručce a návodu k použití je mimo jiné uvedeno, že regulátor umožňuje řídit provoz sauny ručně i automaticky, udržuje nastavenou teplotu sauny s velkou přesností, zvyšuje životnost saunových kamen elektronikou řízením. Uživatel si může předvolit čas zapnutí sauny až na týden dopředu a omezit dobu provozu na nezbytně nutnou dobu. V příručce je uvedeno, že regulátor si i při dlouhodobém odpojení pamatuje poslední navolené hodnoty, které není nutné znovu zadávat. Pro účely zálohování dat a času je regulátor vybaven miniaturní knoflíkovou baterií typ BR2032, napětí 3 V, životnost minimálně 10 let. Při prvním zapojení regulátoru je předprogramována požadovaná teplota 90 °C na dobu provozu pěti hodin. Také saunový regulátor byl odebrán Policií ČR k expertiznímu zkoumání.

Z expertizního zkoumání vyplynulo, že naprogramovaná data (hodnoty) uchovává regulátor i při dlouhodobém odpojení od zdroje. Obsahuje

Pohled do vyhořelé sauny nemocnice v době lokalizace požáru

Ohledání místa požáru

Regulátor provozu sauny byl poškozen sálavým teplem

Saunová kamna v ohnisku vzniku požáru

jištění pouze vnitřních obvodů regulátoru a osvětlení sauny, a to trubičkovou tavnou pojistkou hodnoty 1 A. Tato pojistka nebyla poškozena a nebyly na ní nalezeny stopy působení nadproudu (nebyla přetavená). Na elektrických obvodech regulátoru a součástkách nebyly vizuálním zkoumáním zjištěny stopy lokálního poškození nebo anomálie, jež by svědčily o technické poruše regulátoru. Neodborný úmyslný zásah do zapojení regulátoru a jeho přírodních a odvodních kabelů nebyl zjištěn. Dále bylo zjištěno, že saunový regulátor je trvale pod napětím, neboť v předložené dokumentaci nebyl popsán žádný vícepólový vypínač, kterým by bylo možné celé zařízení od sítě odpojit. Jistič, na který byl regulátor připojen, byl podle svědecké výpovědi, s největší pravděpodobností v provozu („nahozen“).

Jednotlivé pavilony nemocnice jsou vybaveny záložním zdrojem dodávky elektrické energie, kterými jsou dieselagregáty. Podle záznamů v provozní knize byla

poslední funkční zkouška dieselagregátu při zátěži provedena v odpoledních hodinách den před požárem. Během této zkoušky vznikaly problémy, proto musel být opakovaně simulován výpadek dodávky elektrického proudu. Tato simulace a opětovné zapnutí bylo provedeno asi čtyřikrát až pětkrát za sebou.

V souvislosti s opakovanou simulací výpadku elektrického proudu docházelo k restartování saunového regulátoru. Regulátor uchovával v paměti poslední nastavení pro spuštění sauny. To bylo pravděpodobně nastaveno tak, aby ke spuštění saunového topného tělesa došlo podle posledního uloženého nastavení, tedy i doby před vznikem požáru. Saunová kamna se zahřívala až na teplotu vznícení rehabilitačních pomůcek pro plavání. Vzhledem k jejich množství v prostorách sauny nelze vyloučit, že některé byly v bezprostřední blízkosti saunových kamen nebo přímo na nich.

Příčinou vzniku požáru v sauně rehabilitačního pavilonu nemocnice bylo

vznícení hořlavých materiálů – rehabilitačních pomůcek, který byly uskladněny v blízkosti rozpálených saunových kamen (v zapnutém stavu). Vzhledem k závěrům odborného vyjádření příslušníků odboru kriminalistické techniky a expertiz Policie ČR Brno lze konstatovat, že k požáru došlo v souvislosti se sepnutím saunového regulátoru, a tím i saunových kamen. Toto sepnutí regulátoru mohlo nastat v důsledku přechodových jevů v elektrické síti, k níž byl regulátor připojen. Přechodové jevy probíhaly v elektrické síti den před požárem, a to v důsledku zkoušek dieselových agregátů. Charakter přechodových jevů – opakovaný výpadek elektrického proudu – mohl mít za následek vyvolání impulsního signálu k sepnutí saunového regulátoru a následné sepnutí saunových kamen podle uloženého programu.

Závěr

Přesto, že sauna nebyla dlouhodobě užívána ke svému skutečnému účelu, bylo zjištěno minimálně porušení návodu k použití saunových kamen, v němž je mimo jiné uvedeno:

„Saunová kamna se nesmějí během provozu zakrývat hořlavými látkami.“

„Do sauny, na saunová kamna se nesmí nic pokládat, v případě náhlého sepnutí může dojít k požáru (např. ručník, osuška)! Sauna nesmí sloužit k uskladňování žádných materiálů, i když je mimo provoz.“

Předběžná přímá škoda u prvního požáru dosáhla výše 100 000 Kč, u požáru v rehabilitačním pavilonu nemocnice pak několika milionů korun. Náklady na opravu však byly mnohem vyšší.

nprap. Ing. Kamil KLAR,
foto nprap. Ing. Martin NANEK a autor,
HZS Moravskoslezského kraje

Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství
a

Česká technologická platforma bezpečnosti průmyslu, o.s.
pořádají

3. mezinárodní vědeckou konferenci Safety Engineering 2012

pod záštitou

Ministerstva práce a sociálních věcí a rektora VŠB-TU Ostrava prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc.

Hlavní téma konference

Bezpečnostní inženýrství

Tematické bloky:

Bezpečnost procesů • Bezpečnost a ochrana zdraví při práci • Požární ochrana

Organizační pokyny:

Termín konání: 17. 10. 2012 | Jednací jazyky: český, anglický | Místo konání: multifunkční aula GONG, Dolní oblast Vítkovice, Ostrava
Účast na konferenci je bezplatná

Bližší informace:

Česká technologická platforma bezpečnosti průmyslu, o.s. | Studentská 6202/17, 708 00 Ostrava-Poruba
Mgr. Šárka Hermanová, 774 819 778, sarka.hermanova@cztpis.cz | Mgr. Tereza Gavlíková, 734 232 533, tereza.gavlikova@cztpis.cz
www.safetyengineering2012.cz

Evakuace osob z lůžkových zdravotnických a sociálních zařízení

V průběhu let 2011 a 2012 se HZS Karlovarského kraje kromě jiného zabýval kontrolní činností v lůžkových zdravotnických a sociálních zařízeních. Tyto kontroly byly prováděny jako tematické s úzkým zaměřením na kontrolu funkčnosti a účinnosti stanovených podmínek požární bezpečnosti týkající se evakuace osob z ohrožených nebo zasažených prostor. Dále se kontroly zaměřovaly na vytváření podmínek pro hašení požárů a záchranné práce.

Poznatky z kontrolní činnosti

Největší pozornost pak byla věnována zjištění, zda kontrolovaná zařízení reagují při řešení průběhu evakuace na rozdílné podmínky v denní době a v době „sníženého“ provozu. V rámci této činnosti byly provedeny kontroly lůžkových pavilonů nemocnic, ústavů sociální péče, kojeneckých ústavů, léčen dlouhodobě nemocných apod.

Kontroly objevily problémy, které lze rozdělit do tří skupin. Problémy s dokumentací požární ochrany, problémy organizační a problémy technického charakteru (provedení staveb, vyhovení prostředky).

Problémy technického charakteru vyplývaly především z provedení staveb, ve kterých byly výše zmíněné činnosti provozovány. Evakuace osob byla ztížena například tím, že v některých zařízeních nebyla instalována elektrická požární signalizace, která by zajistila včasné zjištění požáru, chyběly evakuační výtahy, které jsou nutností při výskytu většího množství osob upoutaných na lůžko, v některých případech (především ve starších stavbách) byly únikové cesty provedeny jako nechráněné, což podstatně zkracovalo dobu bezpečné evakuace, ve většině případů chybělo zařízení pro účinné vyhlášení poplachu. Co se týká prostředků potřebných pro evakuaci, chybělo vybavení například nosítka, která by v případě evakuace po schodišti nahradila lůžka, nebo chyběly spojové prostředky potřebné pro komunikaci členů preventivních požárních hlídek.

Mezi problémy organizačního charakteru pak můžeme zařadit přítomnost minimálního počtu zaměstnanců na odděleních v noční době, špatné povědomí zaměstnanců o prostředcích použitelných v případě evakuace, nebo absence praktického nácviku činnosti při mimořádných událostech.

Poslední skupinou jsou problémy dotýkající se přímo činnosti odborně způsobilých osob (OZO) a techniků požární ochrany (TPO). Jedná se o úroveň zpracování dokumentace požární ochrany. Předmětem kontroly byly především požární evakuační plány, požární poplachové směrnice a pokyny pro činnost preventivních požárních hlídek. Bohužel musím konstatovat, že při žádné provedené kontrole nebylo zjištěno, že by OZO nebo TPO reagoval sám ve své dokumentaci na stav související se změnou počtu zaměstnanců v závislosti na denní době. Dokumentace byla v mnoha případech zpracována tak, aby obsahovala názvy všech odstavců předepsaných vyhláškou o požární prevenci pro daný druh dokumentace bez ohledu na to, zda podmínky požární bezpečnosti uvedené v dokumentaci tvoří funkční systém pro případ vzniku požáru (i pro případ vzniku jiného typu mimořádné události).

Opatření k nápravě

Nápravu jsme začali u statutárních zástupců provozovatelů zařízení, kterým jsme vysvětlili jejich právní odpovědnost za zjištěný stav a za případné ohrožení osob v jejich zařízení. Následně se podařilo uskutečnit spoustu opatření, která bychom nemohli ani tzv. „nařídít“. Po debatě se „statutáry“ následovalo většinou povolání OZO nebo TPO s tím, že se budou intenzivně a v úzké spolupráci s HZS ČR zabývat vytvořením funkčního

systému evakuace pacientů a personálu. V několika málo případech OZO trvaly na tom, že obsah jejich dokumentů je v souladu s vyhláškou a tudíž podmínky požární bezpečnosti uvedené v této dokumentaci jsou vyhovující. V těchto případech se přistoupilo k vyhlášení cvičného požárního poplachu, který jejich tvrzení rychle vyvrátil. Šlo však o ojedinělé případy a OZO většinou velmi ochotně spolupracovaly. Vytvoření funkčního systému evakuace ve větším zdravotnickém nebo sociálním zařízení není nic jednoduchého, proto drtivá většina OZO přijala zájem a pomoc HZS ČR velmi ráda.

Ve složitějších případech byla provedena tematická kontrola, která zjistila základní informace. Na základě těchto informací byla vytvořena modelová situace mimořádné události („malý“ cvičný požární poplach), v praxi ukázala rozdíly mezi představami zpracovatele dokumentace a reálnými možnostmi. Na tyto rozdíly bylo reagováno ve změně stanovených podmínek požární bezpečnosti a změny byly většinou prověřeny cvičným požárním poplachem.

Modelování situací na podmínky požární bezpečnosti uvedené v původní dokumentaci přineslo vždy spoustu zajímavých poznatků a na jejich základě se podařilo prosadit množství opatření. Podařilo se například obnovit pracovní místo zaměstnance, který se podílel na obsluze EPS v nemocnici, podařilo se zajistit spojové prostředky (mobilní telefony) pro službu konající sanitáře, jejichž pomoc v případě požáru využívají všechna oddělení nemocnice, podařilo se vytvořit funkční systémy zabezpečující vzájemnou pomoc pracovníků nemocničních oddělení v době sníženého provozu, podařilo se dohodnout s Krajským úřadem Karlovarského kraje, jako zřizovatelem jednoho ze zařízení, realizování stavebních úprav komunikačních prostor tak, aby vznikla plnohodnotná chráněná úniková cesta typu A, v jednom případě se podařilo prosadit zlepšení odvětrání únikové cesty (změna ovládání okenních křidel) apod.

Závěr

Problematika evakuace osob obecně není problematikou, která se dá účinně řešit bez praktického ověření stanovených podmínek pro tyto činnosti. Pouze reálné zapojení zainteresovaných osob do průběhu cvičné evakuace a dalších činností souvisejících s likvidací požáru a záchrannými pracemi může jednoznačně ukázat, zda jsme vytvořili fungující a účinný systém, nebo zda jsme sepsali pouze snůšku nic neřešících frází.

mjr. Mgr. Dominik ŠTĚPANOVSKÝ, HZS Karlovarského kraje
foto archiv redakce

Taktické cvičení složek IZS s mezinárodní účastí Maafex 2012

Desítky zraněných a mrtvých, množství zřícených domů, zaplavené ulice, přerušené dopravní spojení. Maximální nasazení všech dostupných sil a prostředků složek IZS kraje, hejtman kraje žádá o ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, jsou svolány krizové štáby kraje a ORP a štáb HZS kraje. Do České republiky přichází první nabídky pomoci ze zahraničí.

Tak vypadalo Tepelsko ráno 21. června 2012 poté, co bylo území zasaženo silným zemětřesením s následným porušením hráze Betlémského rybníka a vytrvalým deštěm.

Naštěstí nešlo o skutečnou přírodní katastrofu, ale o námět taktického cvičení složek IZS s mezinárodní účastí, které společně pořádaly HZS Karlovarského kraje, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „MV-GR HZS ČR“) a Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) pod názvem „Maafex¹⁾ 2012“. Samotné cvičení bylo rozděleno místně i časově do dvou částí. Štáb HZS Karlovarského kraje cvičil dne 21. června v budově krajského ředitelství. Taktické cvičení složek IZS pak pokračovalo ve dnech 22. a 23. června v katastru města Teplá a v areálu podniku Jitona.

Příprava cvičení

Z prvních neformálních setkání mezi zástupci HZS Karlovarského kraje a MV-GR HZS ČR vyplynulo základní zadání cvičení – ověřit připravenost orgánů krizového řízení Karlovarského kraje, složek IZS a vybraných nevládních neziskových organizací (dále jen NNO) na řešení rozsáhlých mimořádných událostí, prověřit aktuálnost mezistátní dohody o poskytování vzájemné pomoci uzavřené mezi THW-Bundesanstalt Technisches Hilfswerk-Svobodného státu Sasko a Duryňsko (dále jen „THW“) a prověřit akceschopnost Traumatemu ČR jako modulu AMP – předsunutá zdravotnická jednotka (z anglického Advanced medical post) sestaveného v souladu s požadavky Evropské unie. Úkolem HZS kraje bylo organizačně zajistit realizaci cvičení, MV-GR HZS ČR bylo ve spolupráci s MZ zodpovědné za přípravu účasti Traumatemu ČR na cvičení a dále odpovídalo za simulaci mezinárodního prostředí při nasazení Traumatemu ČR. Vzhledem k požadavku MZ na procvičení nepřetržitě činnosti Traumatemu ČR po dobu 24 hodin a s ohledem na potřeby HZS kraje bylo rozhodnuto o organizaci dvoudenního cvičení v místě

bývalé továrny Jitona Teplá a v samotném městě Teplá.

Průběh cvičení

Taktické cvičení štábu HZS Karlovarského kraje

Úkolem štábu HZS kraje byla zejména příprava strategie postupu HZS kraje a složek IZS při řešení simulované mimořádné události, včetně realizace požadavků na vyslání mezinárodní pomoci v rámci mezistátní dohody s THW a využití možností vybraných nevládních neziskových organizací (dále jen „NNO“) pro zajištění humanitární pomoci na postiženém území. Významnou částí činnosti štábu byla i komunikace s operačním a informačním střediskem (dále jen „OPIS“) MV-GR HZS ČR při upřesňování skladby nabízené mezinárodní pomoci a odřadů vysílaných v rámci Ústředního poplachového plánu.

Štáb HZS kraje využíval ke své činnosti připravené elektronické komunikační prostředí. Vedoucí štábu řídicího cvičení zasilal úkoly náčelníkovi štábu HZS kraje elektronickou cestou. Kladně byl hodnocen způsob využívání komunikačního prostředí štábu všemi účastníky, schopnost spolupráce napříč skupinami, efektivní začlenění zástupců NNO do činnosti štábu a v neposlední řadě i včasnost a kvalita řešení zadáných úkolů.

Taktické cvičení složek IZS

Cvičení probíhalo v katastru města Teplá a v areálu podniku Jitona Teplá nepřetržitě od 08.00 hodin 22. června 2012 do 14.00 hodin 23. června 2012. Štáb řídicího cvičení, jehož členové simulovali

jednotlivé situace a zadávali úkoly přímo veliteli zásahu a plnili pro velitele zásahu zároveň úlohu OPIS HZS kraje. Jednotky PO a další účastníky vysílal na místo cvičení OPIS HZS kraje na základě požadavků štábu řídicího cvičení, přičemž po příjezdu na místo řídil jejich činnost velitel zásahu se svým štábem. Realnost jednotlivých námětů byla zajištěna maskováním figurantů, skutečným stavem budov a instruktáží občanů města Teplá zapojených do cvičení. Součástí cvičení byla i spolupráce s odřadem THW (doprovod z hranic na místo cvičení, zapojení do struktury řízení na úrovni velitele zásahu i velitelů úseků, zajištění logistiky apod.). Činnost zúčastněných složek IZS a NNO byla hodnocena skupinou rozhodčích se zastoupením odborníků z HZS ČR, Zdravotnické záchranné služby Karlovarského kraje (dále jen „ZZS“), MZ a NNO, kteří ovšem všichni používali jednotný formulář. Cvičení bylo časově a územně rozděleno na sedm samostatných úseků, ve kterých probíhaly činnosti, jako vyhledávání a záchrana osob, zajištění stavebních konstrukcí, výstavba a provoz materiální základny humanitární pomoci (dále jen „MZHP“), protipovodňová ochrana území, evakuace osob a organizace materiální humanitární pomoci.

Vyhledávání a záchrana osob, zajištění stavebních konstrukcí

Činnost jednotek PO a ZZS na úsecích č. 1 až č. 4 v areálu podniku Jitona byla zaměřena na vyhledávání, záchranu a transport zraněných osob z budov a z přilehlých ploch. Zranění byla velmi realisticky maskována členy OS ČČK Karlovy Vary a Royal Rangers, figuranty

¹⁾ Maafa je označení pro katastrofu v jazyce Swahili, ex jsou začáteční písmena slova exercise = cvičení

byli studenti střední zdravotnické školy v Karlových Varech, střední školy Trivis a příslušníci HZS hl. m. Prahy. Figuranti byli v příslušnou dobu ve stanovených počtech zaváděni na předem určená místa. Celkem bylo během 24 hodin pro potřeby Traumatemu ČR namaskováno 133 zraněných, zasahovalo 13 jednotek PO, posádky ZZS, odřad THW, jednotka Royal Rangers a hlídka vodní záchranné služby.

Zúčastněné jednotky PO prokázaly během cvičení vysokou profesionalitu, zejména při nasazení ve složitých podmínkách (práce ve výškách a v suterénních prostorách, záchrana z vodní hladiny). Jednotliví velitelé a vedoucí kladli velký důraz na bezpečnost práce při činnosti svých jednotek.

■ **Výstavba a provoz MZHP**

MZHP byla na určeném místě vystavěna zaměstnanci Základny logistiky Olomouc (dále jen „ZLO“) za podpory dvou jednotek SDH obcí. Kompletní MZHP obsahovala celkem 12 stanů pro ubytování 150 osob, čtyři stany jako zázemí (dva stany jako jídelny a dva stany pro vedení a obsluhu MZHP) a čtyři stany pro sprchy. Kompletní MZHP byla vystavěna za osm hodin a podílelo se na ní celkem 40 osob. Po její výstavbě byla provedena revize všech elektrických zařízení a došlo k předání MZHP určenému příslušníkovi HZS kraje, jednotka SDH obce pak zajišťovala obsluhu technických zařízení a zejména registraci ubytovaných a výdej stravy. Likvidace MZHP proběhla přibližně za pět hodin.

Dodávka pitné vody a odvoz odpadů byl vyřešen dohodou s městem Teplá.

Zaměstnanci ZLO prokázali vysokou profesionalitu při výstavbě i likvidaci MZHP. Předurčené jednotky SDH obcí využily svou znalost postupů při příjmu a ubytování osob v evakuačním středisku.

■ **Protipovodňová ochrana území (město Teplá a hráz Pivovarského rybníku)**

Úkolem jednotek PO a odřadu THW na úseku č. 6 bylo vybudování protipovodňové hráze v délce asi 80 metrů a výšce jeden metr. První část hráze byla stavěna v nočních hodinách a podílelo se na ní celkem sedm předurčených jednotek SDH obcí s 35 členy a nákladními automobily ze stanice HZS kraje. Písek

byl naveden na místo určené starostkou města Teplá nákladními automobily Záchranného útvaru HZS ČR. Velitel úseku rozdělil přítomné jednotky PO na část plnění pytlů a část stavění hráze, přičemž obě místa byla od sebe vzdálena přibližně 1,5 km. Hráz o délce 45 metrů a výšce 0,75 metru byla vystavěna za 2,5 hodiny a bylo na ni použito 600 pytlů a asi 15 tun písku. Druhá část hráze byla stavěna odřadem THW (33 členů, 8 automobilů), který používá jiné typy pytlů i odlišný způsob jejich kladení. Za tři hodiny bylo vystavěno asi 15 metrů hráze.

Jednotky PO postupovaly při výstavbě v souladu s nově vydanými listy Bojového řádu jednotek požární ochrany. Členové z předurčených jednotek SDH obcí prokázali znalost problematiky stavění hrází, kterou získali z předchozích výcviků a cvičení. Práce byla vysoce organizována a rychle dokončena.

■ **Evakuace osob, organizace materiální humanitární pomoci (město Teplá)**

Činnost složek IZS a NNO na úseku č. 7 byla rozdělena do dvou logických celků – vybudování evakuačního střediska pro osoby evakuované z domu s pečovatelskou službou a provedení plošného průzkumu humanitárních potřeb občanů města Teplá se zřízením výdejního místa materiální humanitární pomoci.

Evakuace 20 osob z Domu s pečovatelskou službou proběhla organizovaně dopravními prostředky HZS kraje. Evakuaci zajišťovaly dvě jednotky SDH obcí a jednotka HZS kraje. Kladně byl hodnocen přístup členů jednotek PO k evakuovaným osobám (fyzická i psychická opora, poskytnutí informací o situaci a plánovaných činnostech). Evakuační středisko bylo zřízeno v budově kulturního domu, který je městem předurčen pro zřízení střediska. Jednotky PO připravily prostor pro příjem a ubytování 40 osob s využitím materiálu pro nouzové přežití ze skladu HZS kraje. Během výstavby a provozu evakuačního střediska využili členové předurčených jednotek SDH obcí znalosti o organizaci evakuačního střediska i zásadách péče o evakuované osoby získané na předchozích cvičeních.

Plnění druhého úkolu bylo zahájeno jednáním velitele zásahu, zástupců NNO, velitele jednotky SDH města Teplá a starostky města Teplá. Velitel zásahu podal informaci o provedených opatřeních a obdržel žádost o pomoc při organizaci poskytování materiální humanitární pomoci občanům města v postižených územích. Koordinátor NNO poskytl starostce města informaci o možnostech NNO a navrhl postup řešení, který byl přijat starostkou i velitelem zásahu. Přítomní zástupci NNO pak ve spolupráci se členy SDH města Teplá provedli průzkum potřeb občanů. Navštívili přibližně 25 rodin, které byly předem vybrány a simulovaly domácnosti postižené povodněmi, zjištěné informace vyhodnotili a předali

zástupcům města k dalšímu využití. Současně bylo zástupci NNO v budově hasičské zbrojnice SDH města vybudováno středisko příjmu a výdeje materiální humanitární pomoci. V průběhu cvičení se potvrdila výhoda využití NNO k organizaci humanitární pomoci na území postiženém mimořádnou událostí s ohledem na jejich zkušenosti a možnosti. Řízení činnosti NNO na území lze efektivně zajistit společným jednáním velitele zásahu, starosty obce a koordinátorem z řad NNO.

■ **Činnost Traumateamu ČR**

MV-GR HZS ČR na cvičení vyslalo poprvé nově vytvořenou předsunutou zdravotnickou jednotku, tzv. Traumateam ČR. Tato speciální jednotka je určena pro nasazování do mezinárodních záchranných operací a MV-GR HZS ČR ji vytváří ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví, Fakultní nemocnicí Brno a HZS hl. m. Prahy. Tato jednotka splňuje přísná kritéria Evropské komise na modul civilní ochrany „předsunutá zdravotnická jednotka“. Cílem účasti Traumateamu ČR na cvičení Maafex 2012

bylo prověřit jeho akceschopnost k nasazení do mezinárodních záchranných operací.

Traumateam ČR byl aktivován OPIS MV-GR HZS ČR na základě žádosti Karlovarského kraje 21. června v 09.40 hodin, svou činnost zahájil na místě mimořádné události dne 22. června v 11.20 hodin a ukončil 23. června ve 14.30 hodin. Průběh nasazení Traumateamu ČR byl ovlivněn požadavkem simulace jeho nasazení mimo území ČR, což pro účely cvičení probíhalo ve fiktivní zemi Teplau. Během cvičení se sledoval způsob aktivace sil a prostředků Traumateamu ČR, jeho přesun na místo katastrofy, překročení hranic s dodržení všech formalit, spolupráce s místní samosprávou a samotná činnost na místě katastrofy. Místní jednotky PO a ZZS nepřetržitě transportovaly do prostor Traumateamu ČR zraněné osoby, což mělo prověřit schopnost zvládnout příjem a ošetření velkého množství zraněných osob. Velitel Traumateamu ČR komunikoval v souladu s příslušnými předpisy se zástupci štábu OSOCC (štáb koordinace

mezinárodní pomoci, z anglického On-Site Coordination Operations Centre), který tvořili proškolení styční důstojníci HZS ČR.

Hlavním úkolem Traumateamu ČR jako předemnaté zdravotnické jednotky je třídění pacientů na místě pohromy, jejich stabilizace a příprava na přesun do nejvhodnějšího zdravotnického zařízení ke konečnému ošetření. Traumateam ČR je schopen roztrždit nejméně 20 pacientů za hodinu na místě katastrofy, stabilizovat nejméně 50 pacientů a ošetřit nejméně 100 pacientů s lehčími zraněními za 24 hodin. Tým je schopen pracovat nepřetržitě ve dvousměnném provozu. Je tvořen lékaři a zdravotnickým personálem Fakultní nemocnice Brno (23 členů) a osmi příslušníky HZS hl. m. Prahy. Pražští hasiči působí v Traumateamu ČR jako logistická a technická podpora, včetně velení týmu tak, aby se zdravotnická část Traumateamu ČR mohla plně soustředit na příjem a ošetření raněných v místě události.

Traumateam ČR během své 24 hodinové činnosti ošetřil celkem 134 raněných, z toho 64 vážně raněných. Účastníci cvičení hodnotili velmi kladně

vysokou profesionalitu lékařské části Traumateamu ČR i jeho logistické části. Cvičení Maafex 2012 představovalo první praktickou prověrku Traumateamu ČR složeného z hasičů, lékařů a zdravotnického personálu. Na jeho činnost dohlíželi hodnotitelé z Ministerstva zdravotnictví a odborníci ze zdravotnictví, kteří svými poznatky rovněž přispěli ke zvýšení připravenosti Traumateamu ČR na mezinárodní záchranné operace. Na základě předběžných poznatků ze cvičení lze konstatovat, že Traumateam ČR je po provedení drobných úprav ve své struktuře a vybavení připraven k nasazení v zahraničí.

■ Činnost velitele zásahu a štábu velitele zásahu

Velitel zásahu pracoval se svým štábem nepřetržitě po celou dobu trvání taktického cvičení složek IZS, a to ve dvou směnách se střídáním asi po dvanácti hodinách. Velitel zásahu plnil úkoly zadané štábem řídicího cvičení a reagoval na události simulované přímo v prostoru cvičení. Dalšími partnery jim byla starostka města Teplá, která přinášela další rozhledy, a členové štábu OSOCC,

kterí koordinovali činnost Traumateamu ČR a odřadu THW.

Závěr

Jak již bylo řečeno, organizátoři cvičení měli na samém začátku dvě základní zadání: prověřit akceschopnost Traumateamu ČR jako modulu AMP sestaveného v souladu s požadavky Evropské unie a ověřit připravenost orgánů krizového řízení Karlovarského kraje, složek IZS a vybraných NNO na řešení rozsáhlých mimořádných událostí na území kraje.

Cvičení svou délkou a realitou námětů prověřilo schopnosti a dovednosti zúčastněných hasičů, zástupců složek IZS a NNO i spolupracujících krizových orgánů až na samé hranice. Dilčí zjištěné nedostatky budou odstraněny v dalším období, celkově lze ale konstatovat, že systém jako takový je připraven na zdolávání mimořádných událostí velkého rozsahu. Ověřili jsme si správnost nastoupené cesty intenzivního výcviku vybraných jednotek SDH obcí předurčených pro plnění úkolů na úseku civilní ochrany i smysluplnost úzké spolupráce s vybranými NNO, které působí na poli humanitární pomoci. Obě aktivity HZS kraje by v budoucnu měly pokračovat spolu se snahou o materiální nebo finanční podporu činnosti zapojených jednotek SDH obcí a NNO.

Aktivní účast odřadu THW a Traumateamu ČR byla pro zúčastněné i první příležitostí si prakticky nacvičit spolupráci při příjmu a využití mezinárodní humanitární pomoci pro řešení rozsáhlé mimořádné události nebo krizové situace.

Závěrem je nutné vyzdvihnout přístup zúčastněných příslušníků HZS Karlovarského kraje a zodpovědných funkcionářů města Teplá a krajského úřadu Karlovarského kraje, bez nichž by se cvičení nemohlo konat.

mjr. Ing. Miroslav LUKEŠ,
HZS Karlovarského kraje,
plk. Ing. Lenka RAŠOVSKÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto Lenka RAŠOVSKÁ,
Hana LUKASOVÁ a Jiří KOT

VI. Mistrovství HZS ČR ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel

sobota 22. září 2012
plocha před hypermarketem Globus
Karlovy Vary - Jenišov

soutěž bude probíhat
od 9.30 do 18 hodin
doprovodný program
atrakce pro děti

Týmy profesionálních hasičů z celé České republiky se v sobotu 22. září utkají o titul oficiálního mistra ČR ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Úkolem soutěžících bude co nejrychleji se dostat ke zraněným osobám, poskytnout jim předlékařskou pomoc, a to vše za dodržení bezpečnostních pravidel. Oficiální mistrovství ve vyprošťování se v Karlových Varech koná vůbec poprvé. Záchrana osob z havarovaných vozidel je vysoce specifická činnost, kterou jako jediná složka IZS provádí právě hasiči. Při simulovaných nehodách budou soutěžící profesionální hasiči z připravených autovraků v co nejkratším čase vyprošťovat figuranty za dohledu kvalifikovaných rozhodčích.

Mezi soutěžními týmy se představí také domácí karlovarští hasiči.

Během šampionátu bude připraven doprovodný program, zaměřený na dopravní prevenci.

Kurz neodkladné zdravotnické pomoci

Dovednosti hasičů v poskytování první pomoci byly do října 2010 získávány v dodavatelsky zajišťovaném třítydenním kurzu s názvem „Kurz řidičů pro převoz nemocných a raněných“ (DRNR), který organizačně zabezpečovala Odborná učiliště požární ochrany (OUPO). V roce 2011 byla v důsledku úsporných opatření nejen sloučena OUPO Borovany, Brno a Frýdek-Místek v jedno Školní a výcvikové zařízení HZS ČR (ŠVZ HZS ČR), ale došlo také k výraznému snížení finančních prostředků na provoz.

Proto již v roce 2011 nebylo možné financovat akreditované kurzy pro dopravu nemocných a raněných a vyvstala otázka, co v této oblasti dělat dál, aby hasiči měli stále možnost odborného růstu v problematice poskytování neodkladné zdravotnické pomoci. Na podzim roku 2011 byl jmenován tým odborníků složený z profesionálních hasičů se středním zdravotnickým vzděláním nebo po úspěšném absolvování kurzu DRNR.

V duchu Konceptu vzdělávání HZS ČR na roky 2011 - 2016 s výhledem do roku 2020 dostala tato pracovní skupina z odboru IZS a výkonu služby MV-generálního ředitelství HZS ČR zadání:

- s ohledem na požadavky výkonu služby připravit nový kurz v dané oblasti,
- maximálně snížit finanční náklady na zajištění kurzu,
- zvýšit kvalitu výuky a výcviku hasičů v oblasti první pomoci.

Cílem pracovní skupiny bylo vytvořit specializační kurz k prohloubení teoretických znalostí a praktických dovedností v poskytování první pomoci s využitím technických prostředků první pomoci dostupných u jednotek PO. Úspěšní absolventi kurzu tak mohou kvalifikovaně vést poskytování první pomoci u zásahů, ale také garantovat pravidelnou odbornou přípravu na stanicích HZS ČR v dané oblasti.

Ve dnech 21. až 25. listopadu 2011 a 5. až 9. prosince 2011 proběhl nulový kurz s názvem Neodkladná zdravotnická pomoc (NZP), který absolvovali členové výše uvedené pracovní skupiny (hasiči – zdravotníci záchranáři). Výsledkem jejich práce jsou učební osnovy kurzu, výukové materiály, modelové situace i systém přezkoušení. Dne 10. února 2012 schválil generální ředitel HZS ČR učební osnovy dvoutýdenního kurzu s názvem Neodkladná zdravotnická pomoc.

Před uskutečněním prvního kurzu se ve dnech 21. a 22. února 2012 konalo instrukčně metodické zaměstnání pro lektory NZP, jehož součástí byl výběr jednotlivých výukových materiálů pro všechny lektoři s cílem nastavit jednotnou úroveň výuky i výcviku v poskytování první pomoci. Následně, v termínu od 27. února do 9. března 2012 sami lektori absolvovali pilotní kurz NZP.

Výuka v kurzu je rozdělena na teoretickou a praktickou část, teoretická část probíhá v učebně s maximálním množstvím dostupných pomůcek, kdy je teorie doprovázena praktickými nácviky. Praktická část představuje zhruba

20 modelových situací, které připomínají reálný zásah. Účastníci kurzu jsou rozděleni do čtyřčlenných skupin. Lektori pro ně spolu s vybranými účastníky kurzu připraví co nejvěrněji simulovanou situaci, kterou musí jednotlivá družstva řešit, přičemž předem neví, co je čeká. Obsah praktického nácviku je zaměřen na průzkum, celkové vyšetření, ošetření a přípravu k transportu a následné předání pacienta zdravotnické záchranné službě se stanovením pracovní diagnózy. V jednotlivých dnech dvoutýdenního kurzu se vždy skupiny střídají – jako figuranti a posléze jako zasahující.

Modelová situace

Podívejme se na některé z více než 20 námětů modelových situací. Prudké zabrzdění autobusu způsobilo zranění několika osob. Je nutné jejich ošetření a následné vyproštění a předání zdravotnické záchranné službě. Motorkář ve vysoké rychlosti přehlédl jedoucí nákladní vlak, nárazem do něj si přivodil těžká zranění. Jako první byli na místě hasiči, kteří provedli ošetření a následný transport k sanitnímu vozidlu. Při výcviku hasičů v ohňovém trenažéru došlo ke kolapsu jednoho z nich, hasiči kolegu vynášejí a poskytují mu první pomoc. Tyto a mnoho dalších modelových situací slouží maximálně dvanácti účastníkům kurzu k intenzivnímu nácviku požadovaných dovedností. Samostatně je kladen důraz na praktický nácvik a třídění raněných metodou START. Organizátorům kurzu by ovšem pomohlo, pokud by s sebou účastníci dalších kurzů dovezli

zdravotnický spotřební materiál po expiraci a také vyřazené oděvy – pro možnost rozstříhat oděv při řešení modelové situace.

Během řešení vybraných modelových situací je pořizován videozáznam, který následně slouží k vyhodnocení řešeného úkolu. Některé z videomateriálů lze najít na internetovém serveru YouTube po zadání „Neodkladná zdravotnická pomoc“.

Přezkoušení znalostí

Systém přezkoušení znalostí a dovedností se skládá ze vstupního testu (kdo „nepřeskočí látku“ kladenou na zdravotnické dovednosti každého hasiče z úrovně nástupního odborného výcviku, nemůže být do kurzu zařazen!), průběžných testů a praktického přezkušování dovedností. Na závěr pilotního kurzu předstoupili jeho účastníci – po úspěšném zvládnutí počítačového testu – před komisí, aby společně s laicky „hrajícími“ kolegy řešili vybranou modelovou situaci. Smyslem závěrečné zkoušky je mimo jiné předvedení schopnosti vést odbornou přípravu v dané oblasti.

Velmi zajímavé bylo vyhodnocení prvního kurzu NZP. Zřejmě nejlépe vypovídají některé citace ze závěrečných dotazníků: „Profesionální přístup lektorů, kurz šitý na míru potřebám hasičů, velmi vysoká kvalita výcviku formou řešení modelových situací, kurz je velmi přínosný a zajímavý, nejlepší kurz, jaký jsem kdy absolvoval, apod.“

Nápady typu zrušit úvodní přezkoušení nebo testové přezkoušení v průběhu kurzu jsme vyhodnotili jako krok směrem zpět. Naopak myšlenka zařadit problematiku výcviku v poskytování první pomoci u zásahů na nebezpečnou látku je výborná. Do dalších kurzů tímto způsobem přibývají (a dále díky nápadům účastníků kurzů budou přibývat) stále další modelové situace.

Na základě podnětů získaných z vyhodnocení podniká vedení ŠVZ HZS ČR kroky směřující k možnosti realizace kurzu v takové podobě, aby posluchač po jeho zdárném absolvování obdržel osvědčení o získání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání v oboru řidič vozidla dopravy nemocných a raněných.

plk. Ing. Radovan KOČÍ,
Školní a výcvikové zařízení HZS ČR,
nstržm. Bc. Martin TÜRKE,
HZS Moravskoslezského kraje,
foto archiv autorů

Poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností

Poskytování humanitární pomoci nestátními neziskovými organizacemi má v České republice dlouholetou tradici, která sahá v některých případech až před období první republiky. Útlum činnosti některých organizací je patrný v době druhé světové války a také v letech 1948 až 1989. Po roce 1989 se v rámci obnovy demokracie začíná na území našeho státu rozvíjet a narůst aktivita pomáhajících organizací. Kromě stávajících a tradičních organizací vznikají také nové subjekty, které si vkládají do víny snahu participovat a spolupracovat na poskytování humanitární pomoci potřebným.

Při poskytování humanitární pomoci by ovšem měla být respektována i specifika vycházející z náboženských a církevních zvyklostí, resp. zvláštností jednotlivých církví a náboženských společností.

1. Charakteristika a formy nestátních neziskových organizací působících v České republice

V České republice bylo k 1. lednu 2010 registrováno téměř sto tisíc nestátních neziskových organizací (1). Jejich zaměření je velmi různorodé, na poskytování humanitární pomoci při řešení mimořádných událostí a krizových situací se ovšem orientuje jen nepatrná část z tohoto celkového počtu (v podstatě pouze několik málo desítek).

1.1. Charakteristika nestátních neziskových organizací působících v České republice

Nestátní neziskové organizace nejsou založeny za účelem naplňování zisku k přerozdělení mezi jeho vlastníky, správce nebo zakladatele. Mohou zisk vytvořit, ale musí ho zase vložit zpět k rozvoji organizace a plnění stanovených cílů. Základním impulsem pro jejich založení je snaha řešit konkrétní problémy nebo jim předcházet. Na rozdíl od soukromých komerčních firem hlavním měřítkem není tedy finanční zisk, ale schopnost naplňovat a podílet se na veřejně prospěšné činnosti.

Komplexní a mezinárodně uznávanou charakteristiku nestátních neziskových organizací, která se snaží sledovat problematiku z nejrůznějších možných úhlů, přinesli ve svých studiích např. profesori Salamon a Anheier (2). Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě zájmům veřejným. Za určující považují pět základních vlastností, podle nichž jsou nestátní neziskové organizace:

- *institucionalizované* (organizations – organized) – tj. mají jistou institucionální strukturu bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány.
- *soukromé* (institutionally separate from government – private) – jsou institucionálně odděleny od státní správy, ani jí nejsou řízeny. To neznamená, že nemohou mít významnou státní podporu, nebo že ve vedení nemohou být mj. státní úředníci. Rozhodující je zde fakt, že základní struktura neziskových organizací je ve své podstatě soukromá.
- *neziskové* (not-for-profit and non-profit-distributing – non-profit) – ve smyslu nerozdělování zisku, tj. nepřipouští se u nich žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace. Neziskové organizace mohou svou činností vytvářet zisk, ovšem ten musí být použit na cíle dané posláním organizace.
- *samosprávné a nezávislé* (self-governing) – jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které umožňují kontrolu vlastních činností, tzn., že neziskové organizace nejsou ovládány zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe. Nekontroluje je ani stát, ani instituce stojící mimo ně.
- *dobrovolné* (non-compulsory – voluntary) – využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Dobrovolnost se může projevit jak výkonem neplacené práce pro organizaci, tak formou darů nebo čestné účasti ve správních radách (3), (4).

1.2. Právní formy nestátních neziskových organizací v České republice

V rámci České republiky můžeme hovořit v podstatě o třech formách nestátních neziskových organizací, ke kterým můžeme také zařadit vybrané církve a náboženské skupiny.

1.2.1. Občanská sdružení

Jsou zřizována podle zákona (5).

Definice: Sdružení fyzických a právnických osob, které vzniká za účelem realizace společného zájmu. Typickým znakem je členská základna. Samotná sdružení jsou pak právnickými osobami.

Registrace sdružení: Sdružení vzniká registrací. Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let (přípravný výbor). Návrh podepíší členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem (5). Registrace sdružení je v gesci Ministerstva vnitra.

1.2.2. Obecně prospěšné společnosti

Jsou zřizovány podle zákona (6).

Definice: Obecně prospěšná společnost je právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek a její hospodářský výsledek (zisk) nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů jejich orgánů nebo zaměstnanců a musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, pro které byla obecně prospěšná společnost založena.

Registrace obecně prospěšné společnosti: Obecně prospěšná společnost se zakládá zakládací smlouvou podepsanou všemi zakladateli (6). Vzniká dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností (rejstřík). Rejstřík vede soud určený zvláštním zákonem k vedení obchodního rejstříku (rejstříkový soud – součást Městského soudu v Praze a krajských soudů).

1.2.3. Nadace a nadační fondy

Jsou zřizovány podle zákona (7).

Definice: Nadace nebo nadační fond jsou účelová sdružení majetku zřízená a vzniklá pro dosahování obecně prospěšných cílů. Obecně prospěšným cílem je zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu. Nadace nebo nadační fond je právnickou osobou. Součástí názvu nadace musí být označení „nadace“, součástí názvu nadačního fondu musí být označení „nadační fond“; jiné osoby nesmějí ve svém názvu nebo obchodní firmě toto označení používat.

1.2.3.1. Nadace

Majetek nadace tvoří nadační jmění a ostatní majetek nadace. Nadace používá k dosahování účelu, pro který byla zřízena, výnosů z nadačního jmění a ostatního majetku nadace. Nadační jmění je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých

i nepeněžitých vkladů a nadačních darů zapsaných v nadačním rejstříku. Celková hodnota nadačního jmění nesmí být nižší než 500 000 Kč a po dobu trvání nadace se nesmí snížit pod tuto hodnotu. Nadační jmění může být tvořeno pouze peněžními prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi, jakož i jinými majetkovými právy a jinými majetkovými hodnotami, které splňují předpoklad trvalého výnosu a nevážnou na nich zástavní práva. Ostatní majetek nadace nebo majetek nadačního fondu může být tvořen pouze peněžními prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi, jakož i jinými majetkovými právy a jinými majetkovými hodnotami, na nichž nevážnou zástavní práva.

1.2.3.2. Nadační fondy

Nadační fond používá k dosahování účelu, pro který byl zřízen, všechny svůj majetek. Nadační fond nezřizuje nadační jmění.

Registrace: Nadace nebo nadační fond se zřizuje písemnou smlouvou uzavřenou mezi zřizovateli nebo zakládací listinou, je-li zřizovatel jediný, anebo závětí (7). Nadace nebo nadační fond vzniká dnem zápisu do rejstříku. Rejstřík stejně jako v předchozím případě vede soud určený zvláštním zákonem k vedení obchodního rejstříku (rejstříkový soud – součást Městského soudu v Praze a krajských soudů). Od 1. ledna 2014 se problematika obecně prospěšných společností, nadací a nadačních fondů bude řídit již nyní platným, ovšem zatím neúčinným zákonem (8). Tento zákon zároveň ruší k tomuto datu platnost zákonů (5) a (6).

1.2.4. Církev a náboženské společnosti

K neziskovým organizacím, poskytujícím humanitární a obdobnou pomoc, můžeme v rámci České republiky zahrnout i některé církve a náboženské společnosti. Tyto jsou pak zřizovány podle zákona (9).

Definice: Církev a náboženská společnost je dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby.

Registrace: Návrh na registraci církve a náboženské společnosti podávají Ministerstvu vnitra nejméně tři fyzické osoby, které dosáhly věku 18 let, mají způsobilost k právním úkonům a jsou občany České republiky nebo cizinci s trvalým pobytem v České republice (přípravný výbor). Členové přípravného výboru návrh podepíší a uvedou své osobní údaje (9).

1.2.5. Svazy církví a náboženských společností

K výkonu práva náboženské svobody mohou registrované církve a náboženské společnosti založit svaz církví a náboženských společností. Členy svazu církví a náboženských společností mohou být jen registrované církve a náboženské společnosti (9). Termín náboženská společnost je sice zaveden v českém právním řádu, avšak není přesně definován. Právní normy uvádějí náboženskou společnost vždy vedle církve, aniž by mezi církvemi a náboženskými společnostmi činily právní rozdíl a aniž by předpokládaly, že by se každý dotčený subjekt musel k jednomu z těchto označení jednoznačně přihlásit.

2. Specifika poskytování pomoci a záchrany příslušníkům vybraných církví a náboženských společností

V průběhu poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí nebo krizovou situací, nebo při provádění záchranných a likvidačních prací se v posledních letech ukázalo, že při těchto činnostech je třeba z humanitního hlediska respektovat jisté odlišnosti při pomoci a komunikaci s příslušníky některých církví nebo náboženských skupin, a to ale vždy za dodržení zásady nestrannosti. Tato zásada (kromě ostatních zásad – humanita, nezávislost, neutralita) by měla být neopomenutelná a k jejímu dodržování se hlásí i v jiných zemích. Jak ostatně uvádí autorka např.

v (10), „Poskytování humanitární pomoci musí být vždy nestranné a nesmí být ovlivněné národností, rasovou, náboženskou příslušností nebo politickým názorem. Jediným kritériem jejího poskytování je nouze.“ Chování a přístup poskytovatelů pomoci nebo záchranářů vůči ohroženým či postiženým skupinám obyvatel je především otázkou vzájemných vztahů daných vzděláním, inteligencí, tolerancí, profesionalitou apod. (11), v neposlední řadě pak znalostmi záchranářů a poskytovatelů pomoci. Rovněž tak je nutné přihlížet při poskytování záchrany nebo humanitární pomoci k odlišnostem u příslušníků minoritních lidských ras, etnických skupin nebo příslušníků národnostních menšin, které v rámci České republiky žijí, nebo ji využívají jako tranzitní zemi, a to bez ohledu na jejich příslušnost k církvím nebo náboženským skupinám.

Při poskytování pomoci nebo při záchrane by se zejména mělo přihlížet k odlišnostem v oblastech:

- stravování,
- ubytování,
- komunikace,
- odívání,
- smutečních obřadů,
- lékařské a zdravotnické péče, terapie,
- dopravy,
- odlišovacích znaků,
- fyzických kontaktů apod.

2.1. Církev a náboženské společnosti působící na území České republiky

Na území České republiky je několik církví nebo náboženských společností, u kterých je potřebné při poskytování záchrany, zdravotní pomoci nebo humanitární pomoci dbát na respektování některých odlišností, vycházejících z jejich víry. Jedním z mála vydaných materiálů, které se touto problematikou (viz níže) zabývají, je již jednou výše uvedená publikace (11).

2.1.1. Židé

V České republice žije několik tisíc praktikujících židů.

Stravování: Judaismus se řídí zásadou, že není dovoleno jíst „kůzle v mléce jeho matky“, což v praxi znamená, že je nepřipustné při přípravě a konzumaci míchat maso a mléko a výrobky z nich. V židovských kuchyních je proto dvojitá sada nádobí, příborů a dalších kuchyňských potřeb (prkénka apod.). Jídlo, u něhož je tato zásada dodržena, má označení košer (kosher). Pokud se židé stravují v restauracích, musí tam existovat autorizovaný dozor nad přípravou jídla z košer potravin. Totéž u nápojů. Nejlépe je dodat stravu z židovské obce, v jiném případě maso raději nepodávat (vůbec pak ne vepřové, koňské, králičí, ani zaječí). Možné ale je nabídnout vodu, ovoce, zeleninu, mléko, bílý jogurt (ne tvaroh, sýry), rybičky v oleji (ne v tomatě, se zeleninou apod.), ryby pouze se šupinami (zapovězen úhoř), brambory, sto procentní olej, nejlépe olivový, chléb kmínový Delta, nejlépe macesy. K vaření připravit nebo dodat nepoužitá nádobí, nejlépe nerez. K jídlu používat nejlépe jednorázové (například plastové) nádobí.

Ubytování: Pokud možno oddělit muže a ženy i při značném věkovém rozdílu osob, není-li to možné, je nutné ponechat do místnosti otevřená dveře.

Lékařská a zdravotnická péče: V krizové situaci lze použít běžné postupy a pomoc, v případě, že nejde o ohrožení života, bude odmítnuta krevní transfúze.

Zásady komunikace: Pokud to čas a situace dovolí, je vhodné informovat o vzniku mimořádné události ve spojení s poskytováním humanitární pomoci příslušnou židovskou obec. Je nutné rozlišovat, s kým pracuji, komu budu pomáhat.

Odívání: Zbožný žid – muž nosí černý oblek, černou pokrývku hlavy (kipu), žena nosí paruku, méně zbožný – muž má světlou kipu (háčkovanou, pletenou), žena nemá paruku bez projevu příslušnosti. Zbožní židé odmítají látky, které nejsou z čisté vlny nebo lnu.

Smuteční obřad: Kněz (kohen) nechodí na hřbitovy, nedotýká se mrtvých (výjimkou je situace, když není přítomna

žádná jiná osoba). V případě úmrtí sesbírat všechny části těla i zakrvácené oděvy, pokud možno zemřelého nevystavovat pitvě. Pohřbívání se koná do země bez rakve, pokud to nejde, tak se připouští použít obyčejnou truhlu z neholbovaných prken. Příbuzní zemřelého drží smutek sedm dní ode dne pohřbu.

Svatky: ŠABAT – trvá od západu slunce v pátek do východu hvězd v sobotu večer. V tento den se nesmí konat žádná práce, cestovat nebo realizovat obchodní transakce.

JOM KIPUR (Den smíření) – největší židovský svátek. Jde o den sebezpytování, strávený v modlitbách a půstu.

PESACH (Svátek nekvašených chlebů) – trvá osm dnů, zbožný žid v tyto dny nepřenáší a nenosí žádné předměty, ani nebude pomáhat, odmítne převoz, nepoužívá auto, světlo, oheň, telefon! Výjimku tvoří ohrožení života (otravy, horečka apod.), kdy například otec odveze autem dítě do nemocnice, ale zpět jde pěšky!

Fyzický kontakt: Ženy židovky se pokud možno dotýká pouze žena.

■ 2.1.2. Muslimové

V České republice žije do 20 tisíc muslimů, z toho jich je asi 500 původem Čechů, ostatní jsou cizinci, žijící na našem území.

Stravování: Islám zakazuje konzumaci krve, dále vepřového masa, alkoholu a drog, a to včetně potravin, které je obsahují. Výjimkou může být případ, kdy je ohroženo zdraví nebo život člověka. Vymezuje způsob života jedince i společnosti a poměrně detailně upravuje především to, jaké by měly být vztahy mezi lidmi, ale také vztah člověka k sobě samotnému a také ke Stvořiteli (jedinému Bohu, který má vlastní jméno Alláh).

Lékařská a zdravotnická péče: Muslimové mohou darovat i přijímat krev.

Smuteční obřad: Pokud se týká úmrtí, v islámu je několik zásad, které jsou předepsány, ale v různých muslimských zemích a oblastech se někdy dodržují i jiné zvyky, které nemusejí být přesně v souladu s islámem. Pitva je v islámu povolena. Muslimové (většinou rodinní příslušníci) provádějí rituální očištění (omývání) zemřelého. Poté jej celého zabalí do několika pruhů bílého plátna (muži 3 pruhy, ženy 5 pruhů) a tělo je tak připraveno k pohřbení. Za zemřelého se provede modlitba, většinou v mešitě. Pohřbívá se co nejdříve, a to vždy do země. Zemřelý leží v hrobě na pravém boku tváří směrem k Mekce. K islámské tradici patří, že po několika dnech po pohřbu lidé přinášejí rodině zemřelého nějaké jídlo. Pozůstali (hlavně ženy) by podle islámu měli být trpěliví a nekřičet nahlas, netrhat si oděv a netruchlit příliš dlouho, tak jak to bylo známo z předislámského období. Hroby jsou jednoduché, nemají se vztyčovat žádné mohyly nebo náhrobky.

Odivání: Evropané muslimové se oblékají podobně jako Evropané. Při ošetřování zraněných se postupuje podle obvyklých zásad. Doporučuje se brát mnohem větší ohled na cudnost, především u žen, tedy neodhalovat její tělo, pokud to není pro léčení a ošetření nutné, a také to nedělat před cizími lidmi, kteří u ošetření nemusejí být.

■ 2.1.3. Svědkové Jehovovi

V České republice žije necelých šestnáct tisíc členů náboženské společnosti Svědkové Jehovovi.

Stravování: Členové Svědků Jehovových nepřijímají potraviny, které jsou vyráběny z krve nebo jsou do nich přidávány krevní složky (například zabijačková polévka, jelita apod.), vyhýbají se stravě posilující obranyschopnost organismu, která obsahuje výtažky z krve nebo krevní plazmy zvířat (například juwim v některých jogurtech, mražených výrobcích typu nanuk, nápojích, apod.). Tyto výrobky bývají zpravidla označeny symbolem panáčka držícího sepnuté ruce nad hlavou. Nejedí zvěřinu (jelen, daněk, divoké prase), která nebyla po zastřelení řádně vykrváčena.

Lékařská a zdravotnická péče: Členové Svědků Jehovových odmítají očkování preparáty, obsahujícími krevní deriváty (například Heptavax B, RhoGAM®, antitoxiny, protilátky

proti jedu hadů, pavouků, imunoglobulin, gamaglobulin a hyperimunní sérové preparáty – sérum proti vzteklině). Otázka podání a přijetí těchto imunizačních látek z krve se ovšem řídí svědomím každého člena Svědků Jehovových. Přesto raději volí jinou alternativu tam, kde je to možné. V otázce krevní transfúze to není záležitostí jednotlivce, ale společnost Svědků Jehovových krevní transfúze svým členům direktivně zakazuje pod hrozbou vyloučení. Svědci Jehovovi nosí u sebe vlastnoručně podepsaný dokument, v němž je vyjádřen zámlý postoj k transfúzi (podpis člena bývá většinou notářsky ověřen). Zákaz se týká také částí krve, například červených a bílých krvinek, krevních destiček a plazmy). Je však nutné podotknout, že existence tohoto prohlášení nezabavuje lékaře právní odpovědnosti za úmrtí, jehož příčinou by bylo neprovedení transfúze z tohoto důvodu. Na druhé straně může člen Svědků Jehovových, kterému byla transfúze aplikována, podat na lékaře nebo zdravotnické zařízení žalobu. V zahraničí, například v USA a Japonsku, jsou známy případy, kdy nemocnice takovéto soudní spory prohrály a byly nuceny zaplatit finanční odškodnění. V případě poskytnutí krevní transfúze v mezní situaci bez vědomí člověka, je nepravděpodobné, že by byl člen Svědků Jehovových vyloučen z organizace, pokud by projevul kajicný postoj. Vnucení krevní transfúze považují členové Svědků Jehovových za podobný mravní prohřešek jako je například znásilnění. Pokud lékař poskytne krevní transfúzi dětem i přes nesouhlas rodičů, nemůže být za to nijak právně postižen.

■ 2.1.4. Scientologové

V České republice žije pouze několik stovek členů a příznivců Scientologické církve. Na členy této církve se nevztahují téměř žádná omezení. Jedinou výjimkou je, že člen Scientologické církve by s největší pravděpodobností odmítl jakoukoliv psychologickou a psychiatrickou pomoc (všechny metody a terapie), jakož i jakékoli léky s tím související (například stimulační preparáty, psychofarmaka, léky pro spaní apod.).

■ 2.1.5. Mormoni (příslušníci Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů)

V České republice žije kolem dvou tisíc členů této církve.

Stravování: Organizace svým členům zakazuje požívat alkohol, tabák, kávu a čaj. Dalším zákazem je zneužívání léků. Touto formulací je zřejmě myšleno užívání jakýchkoli léků, pokud to nevyžaduje zdravotní stav člena církve.

Odlíšovací znaky: Všichni misionáři a misionářky z řad mormonů nosí na levé straně černou vizitku s českým nápisem Církev Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů nebo s anglickým textem Church of Jesus Christ of Latter-day Saints a označení ELDER (muži) nebo SISTER (ženy). Pak následuje příjmení dotyčného.

■ 2.1.6. Křesťanská věda

V České republice žije několik desítek stoupenců Křesťanské vědy, převážně starších lidí. Jsou označováni pojmenováním „čtenáři“, a to podle způsobu průběhu nedělních bohoslužeb – sestávají z písní, ze čtení z Bible apod. (12).

Stravování: Stoupenci Křesťanské vědy se vyhýbají alkoholu a tabáku, v menší míře i kávě (12).

Lékařská a zdravotnická péče: Křesťanská věda neuznává medicínu jako takovou, a tudíž její stoupenci odmítají všechny léky a jakoukoliv lékařskou péči. Věřl, že nemoci neexistují, jelikož hmotné bytí, včetně například bolesti, je iluze. Stoupenci Křesťanské vědy, která v ČR ani nemá významnou institucionální formu, často odpírají lékařskou péči i vlastním dětem – viz soudní případy v zahraničí (11).

■ 2.1.7. Buddhisté

V České republice žije přibližně jeden a půl tisíce členů.

Organizační struktura je tvořena centry (jejich rozmach byl zaznamenán zejména v 90. letech minulého století) a skupinami. Tato centra a skupiny jsou velmi pružné a otevřené. Kolem těchto buddhistických center a skupin existuje další kategorie osob, které je možné označit jako „meditující“, „sympatizující“

nebo „spolupracující“. Svým počtem převyšuje počet pravidelných návštěvníků. Jejich počet je okolo 7000 (13).

Stravování: Buddhisté se řídí myšlenkou „Nechť je lék potravou a potrava lékem.“ Potrava by měla být vhodná pro meditaci. Prodlužovat život a mysl by po ní měla být čistá a klidná. Obecně jde o vegetariánskou stravu - ovoce a zelenina, které dodávají životní energii (spojení se sluncem). Dále mléko (sýry, máslo), med, celozrnný chléb, pomeranče, banány, rozinky, ořechy, brambory, neloupaná rýže, obilniny, luštěniny apod. Buddhisté ovšem nezavrhují ani maso, ryby, vejce apod. Jejich stravní návyky korespondují s oblastí, ve které žijí. Buddhisté vesměs konzumují pouze jedno hlavní jídlo denně, a to v dopoledních hodinách, pak jen až do příštího rána pijí. Snídaně může ale také nemusí být podávána, záleží na zvyklostech. Buddhistické předpisy rovněž ukládají zdržet se používání omamných látek (jako jsou drogy, alkohol apod.), které otupují smysly a působí nerozumné chování. Zabíjení zvířat kvůli potravě většinou odmítají, není-li vyhnutí, zabíjení je provedeno s nejvyšší mírou soucitu (14).

Ubytování: Buddhisté nemusejí mít vyvýšenou postel, jsou ochotni se zřeknout pohodlí a luxusu (14).

Lékařská a zdravotnická péče: Buddhisté mohou během svých svátků odmítnout některé testy a léčebné postupy. Kládou nemalý důraz na prevenci onemocnění. Dost často využívají přírodní produkty a alternativní medicínu. V některých případech mohou odmítnout podávání léků, očkovacích látek nebo transfúzi.

Smuteční obřady: Tradičně doporučovanou polohou pro umírání je poloha zvaná „spící lev“, pozice, v níž naposledy vydechl Buddha (ulehnutí na pravý bok, levá ruka spočívá na levém stehně, pravá je umístěna pod bradou a uzavírá pravou nozdru, nohy jsou nataženy a mírně ohnuty). Čistota těla je v buddhismu velmi důležitá. Po smrti předčítá mnich pasáže z Knihy mrtvých, nejprve v přítomnosti zesnulého, poté jen před jeho zobrazením. Ideálem pro umírajícího a velmi šťastnou událostí je přítomnost mistra; ale když to není možné, mohou mu velice pomoci jeho duchovní přátelé, kteří připomenou umírajícímu podstatu učení a cvičení, které bylo za života jeho srdci nejbližší. Buddhisté uznávají pochování do země i kremaci. Buddhistické pohřební zvyky se liší v každé zemi (15), (16).

Odlišovací znaky: Buddhističtí mnichové i mnišky si holí hlavu. Toto pravidlo je samozřejmostí zejména v kláštřích, mimo tyto prostory není někdy dodržováno (14).

2.1.8. Hinduisté

V České republice žije okolo pěti set příslušníků tohoto vyznání.

Z českých hinduistů jsou významné zvláště dvě skupiny:

2.1.8.1. Oddaní Kršny (příslušníci hnutí Haré Krišna)

V České republice asi 200 osob.

Stravování: Laktovegetariánská strava – bez masa a vajec, dále odmítají kávu, čaj, alkohol, kakao, přísné požadavky jsou kladeny na čistotu a přípravu jídel (například po kontaktu rukou a podlahy je nutné si znovu umýt ruce), jídlo by měli připravovat pouze oddaní Kršny. Úřednostňují požívání tradičních indických jídel.

Ubytování: Vyžaduje se oddělené ubytování mužů a žen. Pro jejich každodenní život je významné časně vstávání (kolem páté hodiny ráno) a časně uléhání.

Lékařská a zdravotnická péče: V případě nouze nejsou žádná omezení. V případě humanitární pomoci by se jejich nechuť mohla týkat například krevních derivátů. Velmi populární je asijské léčitelství „ajurvéda“. Členové odmítají jakékoliv omamné látky (chemoterapii).

Vnější znaky: Muži mívají vyholenou hlavu s pramenem vlasů na temeni (charakteristický copánek), na čele i na jiných částech těla mívají žluté obrazce (tilaky) nakreslené hlinkou. Nosí tradiční indické oděvy (z oranžové a bílé látky). Ženy bývají oblečeny v bílém, mají pokrytou hlavu a v rukou sáček s kuličkami, tzv. málu.

2.1.8.2. Následovníci Sri Chinmoye

V České republice do dvou set osob.

Doprava: Muži a ženy necestují společně (v autě, ve vlakovém kupé).

Lékařská a zdravotnická péče: V přímém ohrožení života žádná omezení neplatí, omezení by mohlo dojít k odmítání krevních derivátů (11).

2.1.9. Adventisté sedmého dne

V České republice žije asi 9500 členů.

Stoupenci Církve adventistů sedmého dne jsou označováni pojmenováním „sobotní křesťané“ (slavení soboty místo tradiční křesťanské neděle – tzv. sabatismus), zdržují se práce od pátečního do sobotního večera (12). Adventisté sedmého dne kladou důraz na harmonický životní styl, zdravou životosprávu, hygienu, vhodné oblečení, vzdělání apod.

Stravování: Oblast stravování je obdobná jako u občanů židovské víry. Maso je vhodné raději nepodávat (vůbec pak ne vepřové, koňské, králíčí, ani zaječí). Možné ale je nabídnout vodu, ovoce, zeleninu, mléko, bílý jogurt, ryby, kuře, brambory, stoprocentní olej, nejlépe olivový, chléb.

Lékařská a zdravotnická péče: Poskytování zdravotní pomoci plně přijímají až na to, že neuznávají bezvýsledné prodlužování života. Nekompromisní dodržování adventistických příkazů některými sbory nebo jednotlivci se může projevit i odmítnutím zdravotní péče v sobotu (12).

2.1.10. Hnutí Víry

V České republice lze počet stoupenců odhadovat jen velmi obtížně, neboť hnutí Víry není tvořeno pevnou strukturou církevního typu, ale samostatnými sbory, společenstvími,

misíemi, společnostmi apod. (12). Lze předpokládat počet okolo jednoho tisíce členů.

Lékařská a zdravotnická péče: Věřící má být podle učení Víry naprosto zdravý (má zemřít až sešlostí věkem), bohatý a všestranně úspěšný. Všechny problémy lze podle něho řešit vírou, která se projeví absolutním nasazením a zbavením se všeho, co by tuto víru omezovalo. Důsledkem tohoto učení je, že jeho vyznavači prokazují svou víru v uzdravení odmítáním lékařské péče. Atmosféra k takovým činům je často vytvářena na masových uzdravovacích shromážděních nebo na silně emotivních bohoslužbách (12).

Přehled jednotlivých odlišností při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností působících na území České republiky je uveden v následující tabulce.

	stravování	ubytování	komunikace	odívání	smuteční obřady	lékařská a zdravotnická péče, terapie	doprava	odlišovací znaky	fyzický kontakt
židé	+	+	+	+	+	+	+	+	+
muslimové	+			+	+				
členové Svědků Jehovových scientologové	+					+			
mormoni	+					+		+	
stoupenci Křesťanské vědy	+					+			
buddhisté	+	+			+	+			
hinduisté						+		+	
oddaní Krišny	+	+				+		+	
následovníci Sri Chinmoye			+			+			
adventisté sedmého dne	+					+			
hnutí Víry						+			

Závěr

Poskytování humanitární a obdobné pomoci je jedním z významných opatření ochrany obyvatelstva v případě řešení následků mimořádných událostí nebo krizových situací. K jejímu poskytování je třeba vždy přistupovat diferencovaně, a to v závislosti na tom, komu - jakému člověku, je tato pomoc poskytována. Jen tak bude tato pomoc prospěšná a účinná. Nejen poskytovatelé této pomoci, ale také záchranáři by si měli být vědomi výše uvedených odlišností a měli by být připraveni je v případě potřeby akceptovat.

Literatura

1. Vláda České republiky. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2010*. [Online] [Citace 3. února 2012.] Dostupné na WWW: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=332>.

2. SALAMON, L. M., ANHEIER, H. K. In Search of the Non-profit Sector. I: The Question of Definitions. 2/1992.

3. ŠKARABELOVÁ, S. *Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace*. [Online] [Citace 2. února 2012.] Dostupné na WWW: http://www.e-cvns.cz/soubory_diskuse/vymezeni_nno.pdf.

4. United Nations. *Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts*. New York: United Nations, 2003, s. 16. ISBN 92-1-161461-9.

5. Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

6. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

7. Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech), ve znění pozdějších předpisů.

8. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (účinnost od 1. ledna 2014).

9. Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.

10. MRÁŽIKOVÁ, J. Zásady a principy poskytování humanitární pomoci. In *Sborník příspěvků ze 17. mezinárodní vědecké konference Řešení krizových situací v specifickém prostředí*. Žilina: Fakulta speciálního inženýrstva, Žilinská univerzita v Žiline, 2012, s. 425-429. ISBN 978-80-554-0537-7.

11. PROCHÁZKA, Z. *Humanitární pomoc v České republice*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006. ISBN 80-86640-53-1.

12. VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-798-1.

13. HONZÍK, J. *Jednota v rozmanitosti: buddhismus v České republice*. Praha: Dharmagaia, 2010. ISBN 978-80-7436-006-0.

14. HOWLEY, A. *Nahý buddha: jedoduché vysvětlení „nového“ starého náboženství*. Praha: Talpress, 2001. ISBN 80-7197-183-9.

15. ČOUĐKOVÁ, L. *Vyznavač Buddhismu na ošetřovací jednotce*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007.

16. KRISTE, R., SCHULTZE, H., TWORUSCHKA, U. *Svátky světových náboženství*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-588-7.

mjr. Ing. Jan KYSELÁK, Ph.D.,
Univerzita obrany,
kpt. Ing. Zdeněk PROCHÁZKA,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Historie krizových stavů a orgánů zabývajících se přípravou na řešení a řešením mimořádných událostí a krizových situací

Válečné konflikty provází lidské dějiny od nepaměti. Tuto skutečnost reflektují právní předpisy, jimiž se řídí Česká republika a její předchůdci. Nedílnou součástí krizového řízení a činností krizových štábů je pochopení činnosti svých předchůdců a navázání na ni. V celé historii československých a českých právních předpisů se vyskytuje oprávnění k vyhlášení válečných stavů. V uplynulých 20 letech byla pozornost zaměřena také na nevojenské hrozby a mimořádné události a s tím související zavedení tzv. nevojenských krizových stavů.

Historie Země je protkána různými zemětřeseními, vichřicemi, mrazy, suchem, tsunami a podobnými běsněními živlů. Novodobá historie je také obohacena o chemické a radiační havárie, případně i o loňskou událost z Japonska, kde přírodní katastrofa přerostla v radiační havárii. Nelze také opomenout další možné druhy ohrožení vyplývající z používání moderních technologií, genetického inženýrství, biotechnologií atd. a z nich plynoucí sociální, zdravotnická, ekologická a jiná ohrožení. Od počátku lidstva jej provází i válečné konflikty. S rozvojem úrovně společnosti se mění i způsob vedení války a vybavení armád.

V názvu tohoto článku jsou uvedeny pojmy, které jsou právně definovány až od začátku 21. století, ale již ve 20. století se používaly různé názvy, které vyjadřovaly stavy, při kterých se mohla činit zvláštní opatření a tato směřovala k přípravě na řešení nastalé situace a jejímu případnému řešení. Stejná situace je také u orgánů, které napomáhají při rozhodování o přípravě, příp. řešení těchto událostí, i když v tomto případě je historie podstatně kratší (1).

Historie krizových stavů

Válečné konflikty hrozily vždy, a proto na ně musely být státy připraveny. Musely přijímat zvláštní opatření, která by připravila jejich armády na konflikt, mobilizovala další ročníky obyvatelstva do vojska a umožnila přežít civilnímu obyvatelstvu. Nově vzniklá Československá republika si tuto nutnost uvědomovala od samého začátku své existence.

Již v prozatímní ústavě Československé republiky z roku 1918 (2) byla zakotvena pravomoc prezidenta republiky: „Vypovídá podle usnesení Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír ku schválení.“ Ústavní listina Československé republiky z roku 1920 (3) přisuzuje prezidentovi republiky pravomoc, mj.: „Prohlašuje válečný stav, vypovídá s předchozím souhlasem Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír k vyslovení souhlasu.“ Zde se poprvé vyskytuje pojem „válečný stav“.

V ústavním zákoně č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, prezident republiky: „Prohlašuje na základě usnesení vlády válečný stav a vypovídá z rozhodnutí Národního shromáždění válku.“ (4). V této ústavě je pravomoc prezidenta navázána při vyhlášení válečného stavu na předchozí usnesení vlády. Je to z toho důvodu, že za projevy prezidenta související s prezidentským úřadem odpovídá vláda.

Ústava Československé socialistické republiky přijatá v roce 1960 stanoví v oprávněních prezidenta republiky mj.: „Vyhlašuje na návrh vlády válečný stav a vypovídá na základě rozhodnutí Národního shromáždění válku.“ (5)

Jak bylo uvedeno výše, všechny ústavy Československé republiky od r. 1918 dávají prezidentovi republiky v oblasti vojenských záležitostí pravomoc vyhlásit válečný stav, v některých případech s kontrasignací vlády. Dále je prezidentovi ve většině ústav dáno oprávnění i k vyhlášení války, většinou se souhlasem nebo rozhodnutím Národního shromáždění. Stávající platná Ústava ČR (6) stanoví, na rozdíl od předchozích ústav, že „Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu.“

Je nutné uvést, že právní řád platný pro území dnešní ČR používal v letech 1936-1999 (7, 8) také pojem „branná pohotovost státu“, která nastávala: „Jakmile byla vyhlášena mobilisace branné moci nebo prohlášen válečný stav anebo vypověděna válka, vstupuje stát do branné pohotovosti, a to dnem, kdy bylo učiněno některé z práve uvedených opatření.“ (7). Branná pohotovost státu byla ukončena dnem, který stanovila vláda, příp. prezident republiky.

Zvláštní stav ve spojitosti s „případy mimořádné povahy“ byl poprvé uveden v nařízení říšského protektora č. RP28/41 (9). Toto nařízení zakotvilo tzv. „civilní stav výjimečný“, vyhlášený pro část nebo celé území Protektorátu Čechy a Morava. V oblasti platilo stanné právo¹⁾ a „při nařizování a provádění opatření k zachování nebo obnovení veřejné bezpečnosti a pořádku lze

se odchýlit od platného práva.“ Tento stav byl vyhlášen Reinhardem Heydrichem především pro potlačení aktivního odboje a pasivní rezistence a byl základním nástrojem zlomení odboje a zastrašení obyvatelstva (10).

Prvním dokumentem v československé legislativě, který zmiňuje stav vyhlášený v souvislosti s mimořádnou událostí nevojenského charakteru, byla novela zákona č. 425/1990 Sb. (11), o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění účinném od 1. července 1992 (provedena zákonem č. 321/1992 Sb.).

Novelizovaný § 5 odst. 2 zákona č. 425/1990 Sb. upravuje od data účinnosti této novely pravomoci přednosty okresního úřadu následovně: „Okresní úřad dále plní úkoly spojené s řešením mimořádných událostí v případě živelních pohrom, nehod nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty. Za tím účelem může přednosta okresního úřadu vyhlásit obecně závaznou vyhláškou pro území okresu nebo jeho část stav ohrožení.“

Po vyhlášení stavu ohrožení mohl přednosta okresního úřadu (OkÚ) pod hrozbou pokuty až 100 000,- Kčs uložit opatření fyzickým a právnickým osobám. Po vykonání činnosti náležela osobě náhrada škody, případně náhrada účelně vynaložených nákladů. Stav ohrožení byl legislativně zakotven až do 12. listopadu 2000. Ve srovnání s dnešními krizovými stavy byl stav ohrožení velmi důležitý, ale jeho aplikace na území více okresů a koordinované řízení záchranných prací velkého rozsahu bylo velice složité.

Po přijetí ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky (12), jsou v české legislativě následující krizové stavy - stav ohrožení (do r. 2000 dle zákona č. 425/1990 Sb., vyhlášený přednostou OkÚ pro část nebo celé území okresu); od r. 2001 nahrazen stavem nebezpečí (dle zákona č. 240/2000 Sb., vyhlášeným hejtmanem kraje pro část nebo celé území kraje),

¹⁾ Stanné právo je mimořádné opatření, které má zamezit páchání velmi závažných trestných činů, k jejichž potlačení nestačí obvyklé zákonné prostředky. (ŘÍMAN, Josef et al. ENCYKLOPEDICKÝ INSTITUT ČSAV. Malá československá encyklopedie: V. svazek Pom - S. Praha: Academia, 1987, s. 842.)

nouzový stav (vyhlášený vládou pro část nebo celé území republiky), stav ohrožení státu (vyhlášený parlamentem na návrh vlády pro část nebo celé území republiky) a válečný stav (vyhlášený parlamentem pro celé území státu; je zakotveno v Ústavě České republiky).

Historie orgánů pro přípravu a řešení mimořádných událostí a krizových situací

Komise a rady

Nastalé mimořádné události a krizové situace působí obyvatelstvu útrapy a strádání a proto je třeba být dobře připraven na jejich řešení a organizačně i logisticky zvládnout jejich likvidaci. K tomu je potřeba mít ustanovené orgány, které se budou zabývat přípravou na řešení mimořádných událostí a přijímat příslušná opatření k jejich likvidaci ve všech potřebných odbornostech.

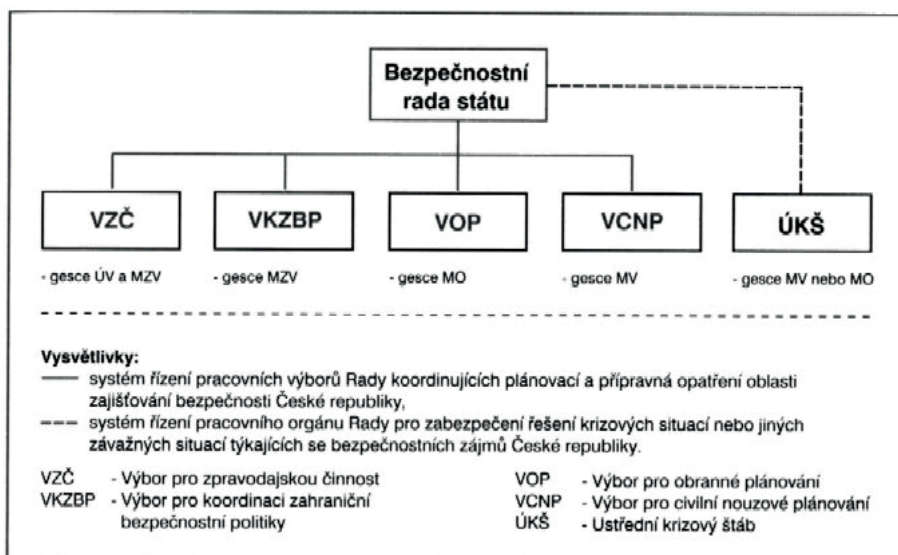
Prvním orgánem působícím k přípravě a organizaci obrany státu byla Nejvyšší rada obrany státu zřízená zákonem č. 131/1936 Sb., o obraně státu (7). Navazující právní předpis, zákon o obraně Československé socialistické republiky z roku 1961 (8), už tento orgán nezřizoval.

Zákonem č. 10/1969 Sb. (13) byla s účinností od 1. března 1969 ustanovena Rada obrany státu (dále jen „ROS“), které byly vytyčeny některé cíle; ROS mj. „schvaluje základní opatření civilní obrany a přípravy státních orgánů a hospodářství v ČSSR pro případ války.“ Základním posláním ROS bylo zejména určovat koncepci výstavby ozbrojených sil a projednávat základní opatření civilní obrany. K tomuto úkolu byla ROS zmocněna zadávat úkoly příslušným federálním ministerstvům a federálním ústředním orgánům a vyžadovat od nich zprávy a návrhy na přípravu a organizaci obrany ČSSR. Na úrovni republik byly zřízeny Rada obrany České socialistické republiky a Rada obrany Slovenské socialistické republiky. Novelou § 10 provedenou zákonem č. 133/1991 Sb. bylo upřesněno zřizování rad obrany v Praze, Bratislavě a v okresech a městech, určených Radou obrany České republiky a Radou obrany Slovenské republiky.

Přímými předchůdci bezpečnostních rad a krizových štábů u územních celků byly okresní havarijní komise.

V usnesení vlády č. 187 ze dne 18. března 1992 je zmiňován termín „Havarijní komise vlády“, tento termín však vzhledem k volbám v roce 1992 zůstal nenaplněn.

V zásadách integrovaného záchranného systému (zásada č. 7 a 8) – viz příloha usnesení vlády ze dne 19. 5. 1993 č. 246 (14) je vládě, resp. přednostům OkÚ uložena povinnost zřídit Ústřední havarijní komisi, resp. okresní havarijní komisi (dále jen „OHK“) jako svůj poradní orgán pro prevenci havárií a jako koordinační orgán pro jejich likvidaci. (15) Ústřední havarijní komise však nikdy

Struktura BRS, zdroj: (17)

nevznikla. Členy OHK jmenoval přednost OkÚ na základě doporučení vedoucího referátu obrany a ochrany OkÚ a zejména na základě znalosti všech rizik, která na území okresu mohou vzniknout (živelní pohromy, technologické havárie, požáry, radiační havárie atd.). Přednost OkÚ určoval stálé členy OHK (zpravidla náčelník okresní správy Sboru požární ochrany /ředitel HZS okresu/ kraje, vedoucí referátu obrany a ochrany OkÚ, ředitel okresního nebo územního střediska záchranné služby, ředitel okresního ředitelství Policie ČR, vedoucí referátu životního prostředí OkÚ a zástupce okresní vojenské správy) a rozšířenou OHK (pracovníci OkÚ, starostové obcí, představitelé možných původců havárií, fyzické a právnické osoby poskytující pomoc, ředitelé organizací, které na úrovni okresu zajišťují dodávky elektrické energie, plynu, vody, zajišťují spojení, hospodáři s odpady atd.).

OHK v době mimo mimořádnou událost připravovala plány pro její řešení, součinnosti dohody mezi okresy, financování potřeb IZS, opatření k likvidaci havárií apod. Za mimořádné situace, na podnět operačního střediska hasičů, policie nebo záchranné služby, svolával OHK přednost nebo jeho pověřený zástupce, případně každý stálý člen OHK, který měl od přednosty OkÚ písemné zmocnění. Povolání členové OHK a případné další pozvané osoby se dostavili do zasedací místnosti operačního střediska hasičů (nebo na jiné místo určené přednostou OkÚ), odkud byla celá akce řízena. Činnost OHK byla při řešení následků MÚ zaměřena na koordinaci nasazených sil a prostředků s cílem zabezpečit ochranu obyvatelstva a zmírnit dopady havárie na životy, zdraví a majetek občanů, koordinaci nasazení a spolupráci zasahujících složek IZS, provádění trvalého monitoringu mimořádné události, poskytování pravdivých informací občanům apod.

Bezpečnostní rada státu (dále jen „BRS“) je zřízena čl. 9 ústavního zákona

č. 110/1998 Sb. (12) Její činnost a složení byly dále upřesněny usnesením vlády ze dne 10. června 1998 č. 391 (složení BRS naposledy upraveno usnesením vlády ze dne 20. července 2011 č. 578). V současnosti má BRS 10 členů a tvoří ji předseda vlády, 1. místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí, místopředsedkyně vlády a předsedkyně Legislativní rady vlády, ministr vnitra, ministr obrany, ministr financí, ministr průmyslu a obchodu, ministr dopravy, ministr zdravotnictví a ministr životního prostředí. Struktura BRS je znázorněna na obrázku.

Na činnosti BRS se podílejí stálé pracovní výbory. Po jejím zřízení byly v usnesení vlády ze dne 10. 6. 1998 č. 391 (16) definovány dva: Výbor pro obranné plánování (pro koordinaci plánování opatření k zajištění obrany ČR) a Výbor pro civilní nouzové plánování (pro koordinaci plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva a ochrany ekonomiky a ke koordinaci požadavků na civilní zdroje, které jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR). Usnesením vlády ze dne 11. ledna 1999 č. 32 se zřizuje Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (pro vnitrostátní koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky ČR) a usnesením vlády ze dne 3. května 2000 č. 423 se zřizuje Výbor pro zpravodajskou činnost (pro koordinaci činnosti zpravodajských služeb ČR a plánování opatření k zajištění zpravodajské činnosti a spolupráci státních orgánů, které získávají, shromažďují a vyhodnocují informace nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR).

Bezpečnostní rady územních orgánů jsou ve stávající formě zřízeny krizovým zákonem (18) jako poradní orgány představitelů územně samosprávných orgánů (krajů a obcí s rozšířenou působností).

Obsah činnosti a složení bezpečnostní rady územních orgánů řeší nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (původně bezpečnostní rada kraje, okresu a obce, následně bezpečnostní rada kraje a určené obce, nyní bezpečnostní rada kraje a obce s rozšířenou působností).

Komise a krizové štáby

Usnesením vlády ze dne 13. února 1991 č. 41 byla zřízena Komise vlády ČSFR pro koordinaci opatření při radiální havárii. Usnesením vlády ze dne 11. ledna 1999 č. 33 byl zřízen Meziřesortní krizový štáb. Usnesením vlády ze dne 22. prosince 1999 č. 1359 byla převedena působnost Komise vlády ČSFR pro koordinaci opatření při radiální havárii na Výbor pro civilní nouzové plánování (oblast plánování a připravenosti na radiální havárii) a Meziřesortní krizový štáb (oblast řešení radiálních havárií). Tímto usnesením vlády byla zmiňovaná komise vlády ČSFR zrušena.

Meziřesortní krizový štáb byl usnesením vlády ze dne 10. ledna 2001 č. 53 přejmenován na Ústřední krizový štáb (dále jen „ÚKŠ“), který je dosud vrcholným výkonným orgánem při řešení mimořádných událostí a krizových situací. Podle svého statutu se ÚKŠ při hrozbě vzniku krizové situace a po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu stává pracovním orgánem Bezpečnostní rady státu pro zabezpečení řešení krizových situací týkajících se bezpečnostních zájmů ČR, resp. pracovním orgánem vlády pro řešení krizových situací. ÚKŠ zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou a ústředními správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy.

Krizové štáby, stejně jako bezpečnostní rady, byly v právních předpisech zakotveny až v zákoně č. 240/2000 Sb. (18), jako pracovní orgán vlády, ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, hejtmána kraje, přednosty OkÚ a starosty obce (nyní krizový štáb kraje a obce s rozšířenou působností).

Obsah činnosti a složení krizového štábu územních orgánů řeší nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (původně krizový štáb kraje, okresu a obce, následně krizový štáb kraje a určené obce, nyní krizový štáb kraje a obce s rozšířenou působností).

Závěr

Historie zaznamenala výrazně vyšší počet přírodních a antropogenních katastrof, než válečných konfliktů. Z tohoto důvodu je neadekvátní uvažovat o všech mimořádných událostech jako o vojenských ohroženích. Pro efektivní ochranu obyvatelstva je nutné umožnit

využití vojenských sil i v období mimo vojenské operace.

V praxi tento poznatek nebyl akceptován, neboť válečnými stavy se zabývají Ústavy Československa už od jeho vzniku v r. 1918, ale stavy vyhlášené při nevojenských ohroženích se v právních předpisech vyskytují až od 90. let minulého století. Obdobné je to i s odbornými orgány pro jejich řešení; Nejvyšší rada obrany státu byla zřízena v r. 1936, ale první orgán – okresní havarijní komise – zabývající se nevojenskými mimořádnými situacemi byl zřízen až v r. 1993. V současné době se již škodlivému působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodních vlivů, a také haváriím věnuje z pohledu výše popsaných skutečností dostatečná pozornost.

Použité zdroje

1. KARDA, Ladislav. Návrh modelu činnosti Krizového štábu Jihočeského kraje. České Budějovice, 2012. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Katedra radiologie a toxikologie. Vedoucí práce prof. RNDr. Jiří Patočka, DrSc.
2. Československá republika. Zákon č. 37/1918 Sb. ze dne 13. listopadu 1918 o prozatímní ústavě.
3. Československá republika. Zákon č. 121/1920 Sb. ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky.
4. Československá republika. Ústavní zákon ze dne 9. května 1948 č. 150: Ústava Československé republiky. In: *Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé*. Praha, 1948, roč. 1948, 52.
5. Československá socialistická republika. Ústavní zákon ze dne 11. července 1960 č. 100: Ústava Československé socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 1960, roč. 1960, 40.
6. Česká republika. Ústavní zákon ze dne 16. prosince 1992 č. 1: Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1992, roč. 1993, 1.
7. Československá republika. Zákon č. 131 ze dne 13. května 1936, o obraně státu. In: *ASPI*. 1936.
8. Československá socialistická republika. Zákon č. 40 ze dne 18. dubna 1961 o obraně Československé socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů ČSSR*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 1961, roč. 1961, 18.
9. Protektorát Čechy a Morava. Nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě o vyhlášení civilního výjimečného stavu ze dne 27. září 1941. In: *ASPI*. 1941.
10. SKALICKÝ, Jakub. Vyhlášení civilního stavu výjimečného v Protektorátu Čechy a Morava z 28. září 1941. In: *Druhá světová válka* [online]. © 1999 - 2012 [cit. 2012-04-22].
11. Česká a Slovenská federativní republika. Zákon České národní rady č. 425 ze

- dne 9. října 1990, o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. Praha: Federální ministerstvo vnitra, 1990, roč. 1990, 72.
12. Česká republika. Ústavní zákon č. 110 ze dne 22. dubna 1998 o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 1998, roč. 1998, 39.
13. Československá socialistická republika. Ústavní zákon č. 10 ze dne 31. ledna 1969 o Radě obrany státu. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. Praha: Federální statistický úřad, 1969, roč. 1969, 4.
14. Česká republika. Usnesení vlády ČR ze dne 19. května 1993 č. 246 k návrhu zásad Integrovaného záchranného systému. In: *vlada.cz*. 1993.
15. Česká republika. Usnesení vlády ČR ze dne 17. března 1993 č. 126 ke stavu civilní ochrany České republiky, její struktury a materiálnímu zabezpečení. In: *vlada.cz*. 1993.
16. Česká republika. Usnesení vlády ČR ze dne 10. června 1998 č. 391 o Bezpečnostní radě státu a o plánování opatření k zajištění bezpečnosti České republiky. In: *vlada.cz*. 1998.
17. ŠESTÁK, Oldřich a Karel PRSKA-VEC. Struktura a dosavadní činnost Bezpečnostní rady státu. *Vojenské rozhledy = Czech Military Review: teoretický časopis Armády České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2001, č. 2. ISSN 1210-3292.
18. Česká republika. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2000, roč. 2000, 73.

Ing. Ladislav KARDA,
Jihočeská univerzita,
kpt. Mgr. Ladislav KARDA,
HZS Jihočeského kraje

FIRE
JACK

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům
vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ • EFEKTIVNÍ

BESY CO spol. s r.o.

Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Poznatky ze studijního pobytu v Bělorusku

Letošní třetí červnový týden strávila skupina lektorů, vedená ředitelem Školního a výcvikového zařízení HZS ČR plk. Ing. Ladislavem Geletou, v Bělorusku. Ve státním vzdělávacím zařízení - Institutu k získávání a zvyšování kvalifikace Ministerstva pro mimořádné události Běloruska, měli účastníci studijního pobytu možnost seznámit se s problematikou odborné přípravy běloruských hasičů na zdolávání mimořádných událostí.

Institut k získávání a zvyšování kvalifikace Ministerstva pro mimořádné události Běloruska (dále jen „Institut“) se nachází u obce Světlá Roša, asi 84 km od hlavního města Běloruska Minsku, poblíž historického města Borisov. Město Borisov je jedno z nejvýznamnějších průmyslových měst s hustou infrastrukturou, farmaceutickým, strojírenským, chemickým a textilním průmyslem Běloruska. Je také známé poslední Napoleonovou bitvou před ústupem při jeho tažení na Moskvu, ve které sehrály velkou roli zdejší močály.

Už při nočním příjezdu k několika hektarovému areálu Institutu upoutala účastníky pobytu silueta vrtulníku, tyčící se vysoko nad oplocením. To dávalo tušit, s čím vším bude možno se zde seznámit.

Z historie Institutu

Při oficiálním zahájení přivítal všechny účastníky v nově zrekonstruovaném objektu zástupce ředitele Institutu plk. Dmitrij Nikolajevič Jašenja. Informoval o minulosti Institutu, který připravoval hasiče rezortu Ministerstva vnitra. Vznikl 13. srpna 1996 na místě školního a výcvikového vzdělávacího zařízení, svůj název ústav nese od roku 2000. Za dobu své existence zde bylo vyskoleno více než 48 000 příslušníků a zaměstnanců Ministerstva pro mimořádné události Běloruska a jiných rezortů. Institut má ubytovací kapacitu 190 míst, pracuje v něm 180 zaměstnanců, z toho 33 lektorů.

Od roku 2003 rozvíjí Institut mezinárodní spolupráci a dosud zde prošlo různými kurzy 1484 zahraničních posluchačů z 27 států. Od května 2007 získal Institut statut základny Společenství nezávislých států bývalého Sovětského svazu pro vzdělávání zaměstnanců v oblasti prevence a likvidace mimořádných událostí.

Na půdě Institutu se konají odborné semináře a vědecko-technické konference, kterých se účastní zástupci mezinárodních institucí zabývajících se prevencí a likvidací následků mimořádných událostí. Institut úzce spolupracuje s mezinárodní agenturou pro rozvoj jaderné energie (IAEA), provádí školení v oblasti radiační a jaderné bezpečnosti

v rámci projektu TACIS s podporou Evropské komise.

Prioritou je odborná způsobilost hasičů a záchranářů

Institut se skládá ze dvou fakult (Fakulty rekvalifikace a Fakulty zvyšování kvalifikace) a Centra zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků rezortu Ministerstva pro mimořádné události Běloruska. Toto centrum je zaměřeno zejména na zajištění odborné způsobilosti hasičů a záchranářů, kteří mají možnost zvýšit si odborné vzdělání ve více než 130 kurzech. Jeho součástí je i stanice požární ochrany. Vysokou úroveň přípravy posluchačů zabezpečují čtyři katedry:

- Organizace činnosti jednotek při mimořádných událostech,
- Prevence mimořádných událostí,
- Hasičské a havarijní techniky,
- Likvidace následků mimořádných událostí.

Mimo Institut probíhá vzdělávání záchranářů v Bělorusku v dalších sedmi vzdělávacích zařízeních, která jsou rozmístěna v jednotlivých krajích.

V případě mimořádné události vyjíždí k zásahu i školní jednotka. U ní jsme si povšimli zvláštního způsobu navazování hadic. Na hadici je v místě navázání na hadicovou spojku navlečen ještě asi 10 cm dlouhý kousek hadice, přes který je teprve provedeno navázání. Podle vyjádření sloužících hasičů je hadice v blízkosti spojky více namáhána a právě díky tomuto kousku další hadice je tento jev eliminován.

Unikátní polygon

Nácvik praktických návyků záchranářských prací se provádí na polygonu Institutu, který je unikátní základnou pod širým nebem. Obsahuje celkem 43 pracovišť, na kterých je možné simulovat

1500 různých nouzových situací. Mezi tato pracoviště patří zejména:

- víceúčelový trenážer,
- trenážer pro likvidaci technologických havárií,
- protiplynový trenážer,
- plocha pro nácvik likvidace silničních a železničních dopravních nehod,
- vodní plochy pro práci na vodě,
- trenážer pro výcvik parašutistů,
- pracoviště lezecké přípravy,
- trenážer pro likvidaci různých leteckých havárií,
- vodní nádrž pro přípravu potápěčů a nácvik řady záchranářských prací při povodních,
- ohňové trenážery,
- zařízení pro nácvik likvidace ropných havárií,
- trenážer pro psychologickou připravenost záchranářů,
- pracoviště strojní služby,
- trenážer pro nácvik havárií úniku nebezpečných látek a další.

Zdejší výcvikové možnosti jsou svého druhu jedinečné. Za podmínek maximálně přiblížených realitě se posluchači připravují na provádění celé řady záchranářských prací a trénují poskytování první pomoci zraněným osobám. Ve výcvikovém areálu je možné modelovat extrémní faktory mimořádných událostí. Cvičení, která jsou maximálně přiblížena reálným mimořádným podmínkám, posilují a trénují psychickou odolnost záchranářů. Základní výcvik běloruských záchranářů probíhá po dobu třech měsíců. Po ukončení kurzu obdrží jeho absolventi vedle osvědčení i stanovisko s doporučením k dalšímu pracovnímu uplatnění.

Náročnost jednoho z podzemních polygonů si mohli lektori ŠVZ HZS ČR vyzkoušet na vlastní kůži pod dozorem lektora Institutu Vitalije Babiče. Jeho výsoco profesionální výklad působil velmi

uklidňujícím dojmem a jeho srozumitelná ruština bořila jazykové bariéry. Součástí našeho výcviku byla i záchrana člověka v podobě figuríny a překonání různých obtížných úseků, kdy jsme dokonce neměli pod nohama pevnou zem. V pětiúrovňovém 600 m dlouhém podzemním labyrintu je několik desítek překážek, které hasiči musejí překonávat. Byl to vynikající zážitek, a určitě z této zkušenosti budeme čerpat i při výcviku našich hasičů.

Vedoucí katedry Likvidace mimořádných událostí Andrej Kamenskij nás seznámil se zde probíhajícími kurzy pro nácvik zvládání leteckých mimořádných událostí a třístupňových kurzů pro přípravu leteckého personálu. K tomuto účelu zde slouží mimo letadla TU 134 B i unikátní тренаžер simulující leteckou havárii. Тренажер je vytvořen z části trupu letadla s kabinou a je možné jej naklánět, zakouřit, simulovat hoření, křik a evakuaci cestujících evakuačními skluzy. Vedle тренажера je umístěna objemná nádrž s vodou, aby záchrana mohla být prováděna i z vody. Simuluje se také přístání na vodní hladině.

Součástí celého areálu je vedle uvedených тренажерů a letadel určených pro zásah také sportovní stadion s tribunami, tartanovým oválem a čtyřpodlažní cvičnou věží pro nácvik disciplín požárního sportu. To největší překvapení v tomto směru pro nás však bylo na konci putování areálem Institutu, kde je vchod do kryté více než stometrové sportovní haly ukončené cvičnou čtyřpodlažní věží se šesti drahami. Tento unikátní sportovní komplex slouží i pro celoroční trénink národního týmu Běloruska v požárním sportu. Našinci se při tomto pohledu až tají dech a uvědomuje si, v čem mimo jiné spočívají úspěchy běloruských sportovců na mezinárodních soutěžích v požárním sportu.

Při prohlídce areálu upoutá každého návštěvníka symbolická cisternová automobilová stříkačka na podvozku ZIL, umístěná na vysokém podstavci. V jeho blízkosti si všímáme barevného

pylonu (poutače) s emblémem Institutu a mottem: „*Бýт hasičем-зачранáрем znamená бýт vždy a všude вčas.*“ Na druhé straně pak překládáme z ruského jazyka další motto ve znění: „*Зкrotит oheň je velká zásluha, zachránit člověka je nejvyšší čest.*“ Tato dvě hesla tak trochu napovídají o přístupu běloruských záchránářů ke své profesi. K tomu lze přidat velkou dávku skromnosti, ochoty a snahy naučit se vše, co budou ke své profesi potřebovat.

Útvar speciálního nasazení

Skupina lektorů ŠVZ HZS ČR navštívila i Národní útvar speciálního nasazení Ministerstva pro mimořádné události v Minsku, který je možné účelově přirovnat k našemu Záchrannému útvaru HZS ČR. Pracuje v něm kolem 400 zaměstnanců a disponuje celkem 200 speciálními vozidly. Zajímavá je myšlenka tzv. „záchrannářského motocyklu“, který má ve svých zavazadlových prostorech malé hydraulické vyprošťovací zařízení a hasicí přístroje. Vybavení automobilů pro chemický a radiační průzkum je na obdobném principu jako v ČR. K vidění byly detekční prostředky bojových chemických látek i radioaktivních látek. Kolegové z Běloruska mají ve výjezdovém automobilu plynový chromatogram, který je rovněž ve výbavě HZS ČR. Koncepte chemické služby běloruských kolegů je podobného charakteru jako v HZS ČR.

Akademie věd prezidenta Běloruské republiky

Jeden den našeho pobytu jsme měli možnost navštívit hlavní město Minsk. V dopoledních hodinách byla na programu přednáška v Akademii věd prezidenta Běloruské republiky. Jde o vysokou školu, která se vedle vysokoškolského studia zabývá i vzděláváním pracovníků státní správy podle jednotlivých stupňů řízení. Škola velmi úzce spolupracuje i s Ministerstvem pro mimořádné události Běloruska. Za dobu činnosti školy zde prošlo studiem 430 000 řídících

pracovníků, působících nejen v oblasti mimořádných událostí.

Velitelsko-inženýrský institut

Velmi poučná a zajímavá byla návštěva Velitelsko-inženýrského institutu v Minsku. Jedná se rovněž o vysokoškolské vzdělávací zařízení, které vychovává vysoce kvalifikované odborníky v oblasti požární bezpečnosti. Historie školy spadá do roku 1937. Od roku 1992 byla škola v rezortu Ministerstva vnitra Běloruska. Pracuje v ní 200 zaměstnanců, z toho je 99 lektorů. Na denním studiu je zapsáno přibližně 400 studentů, dále pak dalších 600. Jsou zde velmi dobře vybavené učebny, jejichž součástí jsou тренажеры, na kterých si studenti mohou vyzkoušet různé stupně velení. Studenti školy procházejí při svém studiu různými úrovněmi přípravy. Součástí školy jsou i laboratoře pro zjišťování příčin vzniku požáru, zdravotnickou přípravu a simulátory nebezpečných látek. Vedle vysoce moderně vybavených specializovaných pracovišť, laboratoří a knihovny nás zaujalo i pracoviště, které připravuje velitele k poskytování informací a vystupování před kamerou v průběhu mimořádných událostí. Nechybí ani sportovní areál pro nácvik disciplín požárního sportu včetně cvičné věže. I zde se setkáváme s krytou halou se stometrovou dráhou a krytou cvičnou věží. V těsném sousedství vysoké školy působí také hasičská jednotka. Tato vysoká škola je moderním zařízením. Je zřejmé, že investice, které byly vloženy pro přípravu budoucích záchránářů, se tamní vládě beze zbytku vyplatí.

Velmi zajímavá jak po stránce odborné, tak i kulturní, byla návštěva Národní knihovny, která má tvar krystalu a je dominantou hlavního města Minsku.

Chatyn

Podvečer čtvrtého dne byl věnován návštěvě Národního památníku „Chatyn“. Obec tohoto jména postihl za druhé světové války podobný osud jako

české Lidice. Tuto událost vedle památníku zdejších obětím připomíná i symbolický hřbitov se 185 hroby, které představují počet obcí vypálených v průběhu druhé světové války na území Běloruska. V centru areálu památníkového komplexu rostou tři břízy ve třech rozích pamětní žulové desky. Místo čtvrté břízky hoří „věčný oheň“ – na památku každého čtvrtého Bělorusa, zahynuvšího ve válce. Pravidelné a současné vyzvánění více než dvaceti zvonů v intervalu 30 vteřin symbolizuje jednotlivá vypálená stavení. S myšlenkami na nesmyslnost všech válečných utrpení a s mrazením v zádech památník za drobného deště opouštíme...

Na závěr pobytu přijal českou delegaci ředitel Institutu plk. Alexandr Vasiljevič Makovčík. Při vřelém setkání a neformální diskuzi nebylo v mnoha případech potřeba tlumočit. Zazněla i myšlenka slovanské vzájemnosti. Velmi mile nás ředitel institutu překvapil, když připomenul, že i při vzdělávání hasičů je třeba uplatňovat didaktické zásady Jana Ámose Komenského, zejména zásady uvědomělosti, názornosti, soustavnosti, přiměřenosti, trvalosti, individuálního přístupu a spojení teorie s praxí.

Kromě oficiálních setkání došlo v průběhu celého týdne i k přátelským

rozhovorům a výměně zkušeností se záchranáři z Moldávie a Kazachstánu, kteří zde byli na obdobném studijním pobytu. I přes jazykové těžkosti a bez ohledu na hranice i politické zřízení jednotlivých zemí našli všichni společnou řeč o poslání záchranářů.

Je možné konstatovat, že cíl studijního pobytu – zvýšit úroveň znalostí řízení

v oblasti výchovné a vzdělávací činnosti zaměřené na likvidaci mimořádných událostí – byl splněn.

Ing. Světlana DONSIKH,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
kpt. Bc. Zdeněk ONDRÁČEK,
por. Ing. Petra LINHARTOVÁ,
foto mjr. Mgr. Michal KRÍŽ, ŠVZ HZS ČR

Studenti si vyměňovali zkušenosti

Ve dnech 16. až 27. července 2012 se v Akademii pro nouzové plánování, pomoc při katastrofách a civilní ochranu¹⁾ v německém Bad Neuenahr – Ahrweiler uskutečnilo další, v pořadí již čtvrté celosvětové setkání studentů zájímajících se o problematiku ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Cílem Mezinárodní letní akademie je vzdělávat budoucí řídicí pracovníky v ochraně obyvatelstva a připravovat je na to, co přinese budoucnost.

Studijní pobyt více než 90 studentů z 26 zemí celého světa odstartoval osobně prezident Spolkového úřadu pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách v Bonnu²⁾ Christoph Unger. Ve svém úvodním projevu mimo jiné uvedl, že právě současní mladí příznivci ochrany obyvatelstva mohou významně přispět k řešení jejich budoucích problémů.

Při překonávání úskalí managementu rizik, krizového řízení a problémů ochrany obyvatelstva a výměně zkušeností z jednotlivých zemí studentům pomáhalo na 70 přednášejících a expertů z OSN, EU, NATO, ale i vysokých škol z Velké Británie, Německa, Kanady, Nizozemí a USA. Do mezinárodního týmu lektorů vyslalo MV-generální ředitelství HZS ČR dva zástupce - plk. Ing. Jiřího Chalupu, Ph.D. a pplk. Ing. Lenku Rašovskou.

Studenti diskutovali o rozličných aspektech současné i budoucí ochrany obyvatelstva. Teoretické přednášky byly doplněny rozličnými praktickými cvičeními k vlastnímu ověření získaných znalostí. V omezeném čase, pod dozorem zkušených žurnalistů, museli studenti zvládnout základy komunikace se zástupci sdělovacích prostředků. Nebyli ušetřeni ani koordinace záchranných prací při živelní pohromě. Organizovali život ve velkoměstě po výpadku dodávky elektrického proudu, pokoušeli se řešit problémy mezinárodního energetického koncernu

během výpadku dodávky elektrické energie v několika spolkových zemích zároveň. Na platformě mezinárodní spolupráce připravovali postupy, jak řešit důsledky nepřízně počasí, která postihla severní Afriku a část západní Evropy.

Věrmě, že i Česká republika, zastoupená na tomto mezinárodním setkání VŠB-TU Ostrava, Fakultou bezpečnostního inženýrství, přispěla prostřednictvím svých studentů i lektorů k naplnění výstižného závěru úvodního projevu prezidenta Ungera: „I od malého kamene vhozeného do tichého jezera se celá jeho hladina rozčeří. Nechť letošní letní akademie je oním malým kamenem, který vyvolá ozvěnu v celém světě.“

doc. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., VŠB-TU Ostrava,
foto archiv autora

¹⁾ Akademie für Krisenmanagement, Notfallplanung und Zivilschutz (AKNZ), http://www.bbk.bund.de/DE/AufgabenundAusstattungs/AKNZ/aknz_node.html.

²⁾ Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe (BBK), <http://www.bbk.bund.de>.

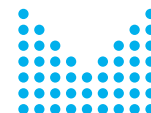
Činnost Národní základny humanitární pomoci

Národní základna humanitární pomoci (NZHP) byla vybudována v letech 2009 a 2010. Šlo o projekt realizovaný v rámci Integrovaného operačního programu, za spolufinancování ze strukturálních fondů Evropské unie, konkrétně Evropské regionálního rozvoje fondu. Z Integrovaného operačního programu bylo uhrazeno 85 % způsobilých výdajů projektu¹⁾.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Cílem projektu bylo vytvoření minimálně 2500 m² nových kapacit pro efektivní zajištění poskytování humanitární pomoci a pořízení odpovídající techniky pro manipulaci, přepravu a distribuci humanitární pomoci z nebo do základny nebo na jakékoliv místo určení. Tohoto cíle bylo dosaženo. Projekt vytvořil potřebnou infrastrukturu pro příjem a poskytování humanitární pomoci, která je garantem urychlení a zdokonalení poskytovaných veřejných služeb v této oblasti v České republice. Zrychlením dodávek humanitární pomoci do zahraničí dojde ke zlepšení vnímání České republiky jako země poskytující včasnou pomoc, čímž může dojít k růstu její prestiže. Mimo uvedený projekt byl do NZHP pořízen materiál určený pro potřeby humanitární pomoci.

Úkoly a zaměření činnosti NZHP

NZHP je nedílnou součástí víceúčelového zařízení Základny logistiky Olomouc ve Zbirohu (dále jen „Základny logistiky“). Hlavním úkolem NZHP je centralizovat organizaci příjmu a poskytování humanitární (věcné a technické) pomoci poskytnuté zahraničními dárči České republiky nebo Českou republikou příjemcům v zahraničí. Ve skladovém areálu ve Zbirohu díky NZHP, která je v majetku HZS ČR, je soustředěn materiál určený k okamžitému odeslání do zahraničí při velkých mimořádných událostech (stany, deky, protipovodňové pytle apod.). Sklad je také určen ke shromažďování, třídění a především rychlé expedici dalšího materiálu, pokud by do zahraničí byly vyžádány jiné komodity než ty, které jsou v současné době ve

skladu umístěny. Tím, že materiál pro potřeby pomoci je soustředěn v jednom centrálním skladovém prostoru, dochází k časovým, personálním a finančním úsporám. NZHP může vzhledem ke stálým zásobám reagovat v řádu hodin na mimořádné nebo krizové situace.

Činnost NZHP byla od počátku směřována do těchto oblastí:

- poskytovat humanitární pomoc - materiál a věcné prostředky při vzniku havarijních a krizových situací v České republice i v zahraničí,
- přijímat humanitární pomoc ze zahraničí určenou pro ČR (roztřídění, uskladnění, distribuce a přeprava).

V rámci své působnosti jsou kapacity a prostory NZHP využívány k ukázkám činnosti, školení a prezentaci pro určené pracovníky (propagace, osvěta).

Doplňkově jsou personální kapacity, technika a materiální prostředky soustředěné v NZHP v rámci Základny logistiky ve Zbirohu využívány k poskytování sil a prostředků pro zabezpečení logistických a týlových služeb v rámci plnění úkolů souvisejících s činností HZS ČR (cvičení, velké zásahy, soutěže, ukázky).

Činnost NZHP v uplynulém období

V letech 2010 až 2011 byl v souladu s daným účelem NZHP vydáván materiál a byly odstraňovány následky bleskových povodní v Ústeckém a Plzeňském kraji, dále byl připraven materiál pro humanitární pomoc Japonsku.

Trvale byla zabezpečena nepřetržitá připravenost všech prostředků a materiálu pro humanitární pomoc.

Personální kapacity, technika a materiální prostředky NHZP se podílely na zabezpečování a podpoře mnoha služebních akcí v rámci HZS ČR a toto období bylo završeno návštěvou komisařky pro mezinárodní spolupráci a humanitární pomoc v Evropské komisi paní Kristaliny Georgievové.

Činnost NZHP v roce 2012

V letošním roce pokračovalo využití personálních kapacit, techniky a materiálních prostředků NHZP hlavně v činnostech, které poskytují podporu a logistické zabezpečení služebních akcí HZS ČR a ve výchovné a prezentační činnosti.

V rámci otevření Expozice požární ochrany ve Zbirohu v nové muzejní sezóně v květnu tohoto roku byl NZHP organizován Den otevřených dveří i pro širokou veřejnost. Návštěvníci NZHP si prohlédli vybavení, zejména některé prostředky pro nouzové přežití obyvatelstva, evakuaci nebo pro záchranné a likvidační práce.

V měsíci červnu byly zabezpečeny dvě důležité služební akce mezinárodního významu. V Kaznějově postavila NZHP týlové, sanitární prostředky a stanové systémy pro zabezpečení IV. mezinárodního setkání kynologů ÚSAR týmů. Kvalita poskytnuté logistické podpory byla vysoce hodnocena všemi zúčastněnými.

Další služební akcí, při níž byly využity prostředky NZHP ve spolupráci s ostatními sklady Základny logistiky, byla výstavba a provoz Materiální základny, humanitární pomoci (MZHP) při cvičení Maafex 2012 v Teplé u Karlových Varů. Při zabezpečení tohoto

¹⁾ Více informací o projektu, jeho obsahu, průběhu realizace i spolufinancování z Integrovaného operačního programu je zveřejněno na webových stránkách projektu <http://www.hzscr.cz/zakladnazbiroh>.

cvičení byla využita jedna kompletní MZHP pro 150 osob, která je součástí připravených prostředků v NZHP ve Zbirohu. Dále byla tato základna doplněna nafukovacími stanovými systémy z jiných skladů Základny logistiky Olomouc. V rámci cvičení byla tato MZHP uvedena do pohotovosti, přepravena v určeném čase do prostoru cvičení, kde byla postavena a provozována pracovníky Základny logistiky po celou dobu cvičení. Šlo o velice důležitou prověrku využitelnosti prostředků NZHP.

V měsíci červenci a srpnu byly prostředky MZHP využity pro logistické a týlové zabezpečení v Blovičích při 1. mistrovství České republiky jednotek SDH ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel, v Pelhřimově při 12. celostátním hasičském festivalu dechových hudeb a v Uherském Hradišti při mistrovství České republiky v požárním sportu.

Závěr

Zabezpečování všech výše uvedených akcí prohlubuje praktické dovednosti a zvyšuje odbornou zdatnost všech pracovníků NZHP a dává záruku vysoce profesionálního přístupu ke všem úkolům a činnostem, které jsou a budou před NZHP postaveny.

Užitečnou činnost provádí NZHP i v oblasti výcviku a školení zaměřených na problematiku ochrany obyvatelstva a celkové propagace její činnosti. Je zapotřebí připomenout, že již od zahájení činnosti NZHP se v průběhu výcviku a školení vystřídal na několik desítek odborných pracovníků HZS krajů, mnoho pracovníků krizových štábů obcí a měst z Plzeňského, Karlovarského, Středočeského a Jihočeského kraje. Tito odborníci jsou seznamování hlavně se smyslem činnosti NZHP směrem k potřebám uvedených regionů, ale i celé České republiky a s možnostmi a kapacitami, kterými NZHP disponuje.

Jednou z nejvytíženějších kapacit NZHP je dopravní technika. Ta je neustále využívána na sto procent svých možností. Zabezpečuje hlavně dopravu všech prostředků a materiálu na všechny služební akce, ale plní i další přepravní úkoly hromadného charakteru, v rámci úkolů Základny logistiky (přeprava hasiv-pěnidel, přeprava materiálu centrálně pořizovaného pro HZS krajů a také přeprava materiálu pro ochranu obyvatelstva stahovaného z jednotlivých krajů do centrálních skladů Základny logistiky).

Závěrem bych chtěl vyjádřit poděkování všem pracovníkům NZHP ve Zbirohu za vynaložené úsilí při zabezpečování všech úkolů a činností. Jejich zásluhou si NZHP vybudovala vysoký kredit u odborné i laické veřejnosti.

Ing. Jiří NĚMEČEK,
ředitel Základny logistiky Olomouc,
plk. Ing. Vladimíra KRACÍKOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto Milan VÁVRU

Počátkem letošního roku byla zahájena dlouhodobě plánovaná obnova nejstarší přehradní vodní nádrže v České republice – Jordánu, ležícího uprostřed města Tábor, jehož vznik sahá až do období roku 1492. Při stavbě je zároveň plánováno Jordán po téměř pěti letech odbahnit. Odborníci v bahně předpokládají nalezení nevybuchlé letecké munice.

Důvody obnovy

Obnova Jordánu o rozloze 51 ha má být provedena v období let 2012 až 2014. Účelem této stavební akce je zejména zřízení spodní výpusti, která je zásadní pro potřebu regulace úrovně hladiny v nádrži, a to zejména při řešení povodňových a havarijních stavů. Tak jako jiným městům Evropy, ani Táboru se nevyhnula druhá světová válka. Koncem dubna roku 1945 byl spojeneckým letectvem proveden nálet. Bombardováno bylo místní vlakové nádraží, které se nachází v bezprostřední blízkosti Jordánu. Na základě svědeckých výpovědí nelze vyloučit, že se při bagrování dna vodní nádrže našly i nevybuchlá letecká munice, jejíž likvidace představuje vážné nebezpečí ohrožení života a zdraví obyvatel žijících a nacházejících se v okolí nálezu. Z tohoto důvodu stavební firma realizující stavbu provádí a bude provádět pyrotechnický průzkum celkové rozlohy dna vodní nádrže za účelem lokalizace podezřelých nebezpečných předmětů, a to jak v průběhu vypouštění Jordánu, tak i po dobu následných prací. Četné nálezy ostatní munice (střelivo, nevybuchlé granáty, apod.) nepředstavují pro obyvatele města větší ohrožení, na likvidaci postačují síly a prostředky Policie ČR. Z výše uvedeného vyplývá, že je nezbytné se připravit na různé varianty případných nálezů.

Nález munice a práce pyrotechnické služby Policie ČR

V okamžiku nálezu jakékoliv munice bude okamžitě informována pyrotechnická služba Policie ČR, která stanoví zónu ohrožení. Jinými slovy, podle místa nálezu a typu munice určí, zda bude nezbytná evakuace, a pokud ano, v jakém rozsahu. Jedna z možných variant je malá, tzv. vnitřní uzavěra, která by se realizovala v případě nálezu ruční pěchotní munice (granáty, střelivo, pumy, apod.) a týkala by se pouze některých z dvanácti vybraných objektů v bezprostřední blízkosti vody. Další možnosti, které mohou nastat, jsou v případě nálezu leteckých pum. Rozsah evakuace v tomto případě závisí na typu roznětky (mechanická nebo chemická) a v souvislosti s tím na

způsobu likvidace munice (demontáž roznětky, odpálení na místě, převoz). Varianty jsou následující. Evakuace občanů z prostoru o poloměru 500 m od místa nálezu, zahájená ráno následujícího dne po nálezu, nebo evakuace „okamžitá“, kdy se občané přemístí z oblasti o poloměru 1000 m. Rozpětí počtu evakuovaných těchto dvou uvedených variant se pohybuje okolo 3000 až 10 000 trvale žijících obyvatel. V úvahu přichází i možnost odvozu stabilní munice mimo ohroženou oblast, kdy vytipované místo se nachází přibližně 5 km od Jordánu. Tato varianta předpokládá vyvedení osob do vzdálenosti 500 m podél celé transportní trasy. Situaci komplikuje poloha Jordánu, který se nachází uprostřed města. V jeho bezprostředním okolí prochází dopravní železniční a silniční tepny. Evakuaci by bylo postiženo mnoho právnických a podnikajících osob v oblasti výroby, obchodu, stravování a ubytování, dále mateřské, základní a střední školy.

Spolupráce složek IZS

Vzhledem k rozsahu případné mimořádné události šlo v první fázi přípravy prioritně o vytvoření harmonogramu správného postupu prací a nastavení spolupráce základních složek integrovaného záchranného systému. Závěrem společného plánování musí být plně funkční celkový plán zásahu.

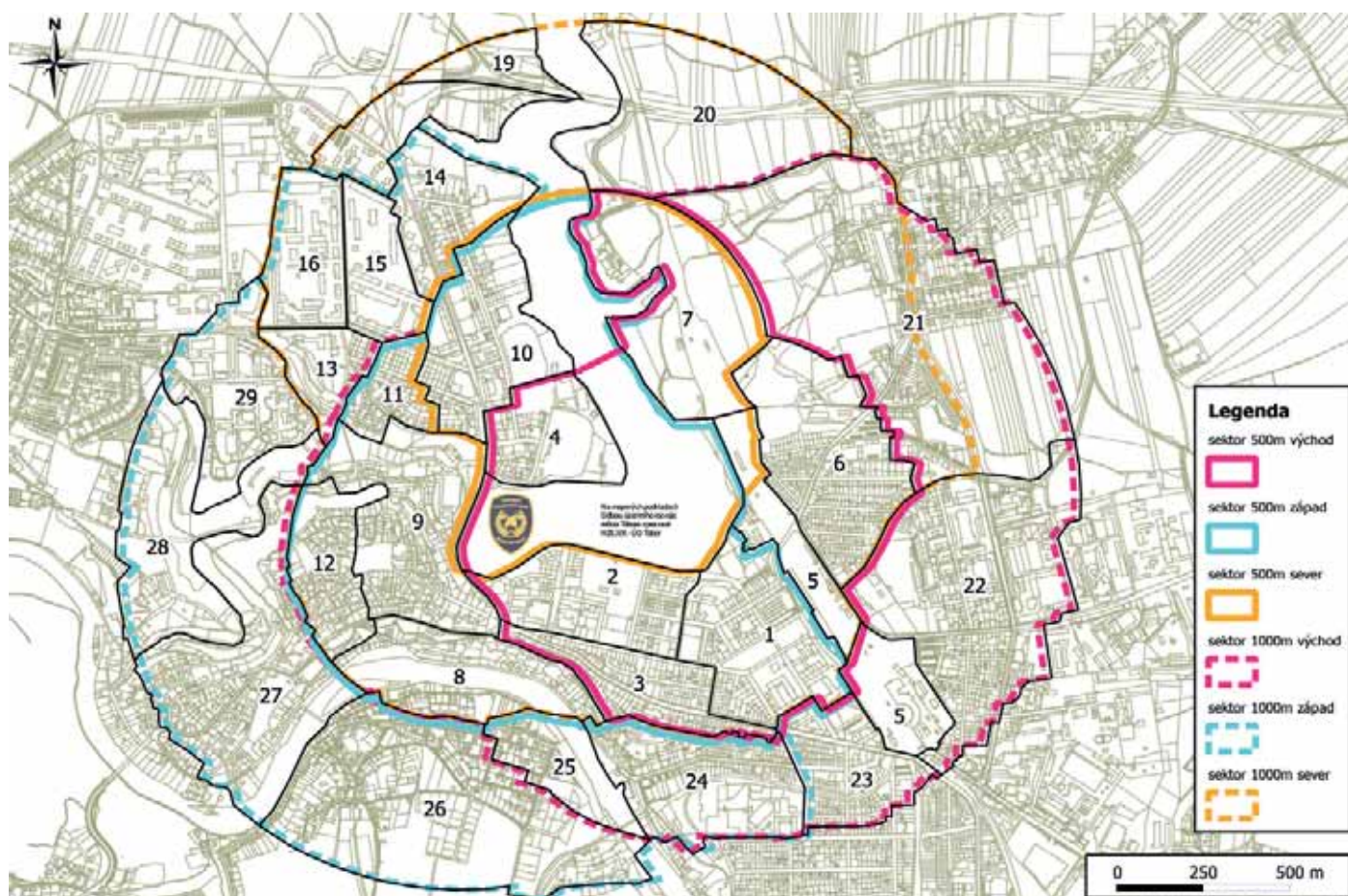
Z toho důvodu byly od 1. ledna 2012 HZS Jihočeského kraje územním odborem Tábor (dále jen ÚO Tábor) zahájeny přípravy a opatření pro zajištění a provedení evakuace ohroženého obyvatelstva. Na základě dohody bylo stanoveno, že velitelem případného zásahu bude určený příslušník Policie ČR, a že bude postupováno v souladu s Typovou činností složek IZS STČ – 03/IZS. Na taktické úrovni bude zásah rozdělen na dva sektory. Sektor 1 bude zahrnovat nebezpečnou zónu, což je v našem případě hladina Jordánu a přilehlého nábreží. Sektor 2 bude zahrnovat zbývající část místa zásahu, což v našem případě bude oblast, kterou je nutné z hlediska manipulace s leteckou municí a na základě rozhodnutí pyrotechnika Policie ČR evakuovat. Velitelem sektoru 1

bude příslušník Policie ČR a velitelem sektoru 2 bude příslušník HZS Jihočeského kraje. Z důvodu lepší organizace případné evakuace rozdělily složky IZS sektor 2 na úseky a jejich části a podle možného místa nálezu stanovily varianty evakuace severní, východní a západní. Bylo dohodnuto, že na vlastní evakuaci občanů a firem a likvidaci munice v sektoru 1 a 2 se budou podílet pouze příslušníci Policie ČR, HZS ČR a Armády ČR. Na základě žádosti Policie ČR a požadavku Armády ČR bylo zapotřebí požádat vládu ČR o nasazení sil a prostředků Armády ČR, a to prostřednictvím Generálního štábu Armády ČR. Bylo vydáno nařízení vlády č. 176/2012 Sb. o povolání vojáků v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky v období od 1. června 2012 do 30. června 2015 a uvolnění 200 vojáků v činné službě na investiční akci Obnova rybníka Jordán ve městě Tábor. Pro případ nedostatku sil a prostředků byl kontaktován i Záchranný útvar HZS ČR a Základna logistiky Olomouc (sklad Hluboká nad Vltavou).

Plánování evakuace obyvatel

Druhá fáze přípravy spočívala v naplňování evakuace obyvatel ze sektoru 2. Bylo zapotřebí úzké spolupráce mezi HZS ČR, Policií ČR a Městem Tábor, které je zároveň investorem obnovy Jordánu. Neméně důležitou součástí je i spolupráce s dobře informovanými občany města Tábor. V období šesti měsíců byly Městem Tábor organizovány veřejné besedy s občany, rozeslán dotazník, ve kterém lidé uvádějí svoje požadavky na složky IZS (zajištění převozu handicapovaným, ubytování, stravování, atd.), v městských novinách jsou publikovány články k dané problematice, je zřízena webová stránka. Dále byl u mateřských škol, které se nacházejí mezi objekty tzv. vnitřní uzavěry, proveden zábavnou formou nácvik evakuace. Tím jsme zjistili, v jakém časovém horizontu jsou děti schopny se obléknout a přejít k dopravnímu prostředku určenému pro evakuaci.

Po počátečních polemikách týkajících se zhotovení jednoho nebo dvou přijímacích

středisek nezbytných z hlediska evidence evakuovaných, množství a umístění nástupních míst, se po zvážení počtu trvale žijících obyvatel v jednotlivých úsecích přistoupilo k variantě jednoho přijímacího střediska a dvanácti nástupních míst, která ale ne za každé situace budou aktivována v plném počtu. V neposlední řadě bylo s místním dopravním podnikem dohodnuto, kolik dopravních prostředků a kde bude přistaveno. Nástupní místa poslouží k dopravě do přijímacího střediska a následně do prostor nouzového ubytování těm občanům, kteří se nejsou schopni evakuovat svépomocně. Veškerá činnost v přijímacím středisku by byla zabezpečována pracovníky Města Tábor, Městskou policií Tábor a jednotkou SDH obce Tábor.

Osobním jednáním zúčastněných, v některých případech i za účasti pyrotechnika Policie ČR, byly uspořádány, pokud možno, kompletní informace o „rizikových“ objektech a jejich vlastních v sektoru 2 tak, aby HZS ČR získal co nejpresnější představu o tom, jakým způsobem se bude provádět evakuace např. okresní nemocnice, sociálních zařízení, mateřských, základních a středních škol, autobusového a vlakového nádraží, obchodů, nákupních center, hotelů, nacházejících se v místě ohrožení. Dále byly při osobní návštěvě příslušníků ÚO Tábor podány informace všem právnickým osobám nacházejícím se v prostoru ohroženém mimořádnou událostí, na místě zodpovězeny dotazy týkající se evakuace osob a předán dopis ředitele HZS Jihočeského kraje se stručnými pokyny, co a jakým způsobem v danou chvíli zabezpečit.

Nasazení sil a prostředků

Hlavním úkolem jednotek HZS Jihočeského kraje bude aktivní pomoc občanům při evakuaci, zejména v případech, kdy občané nemohou z vážného důvodu (zdravotní stav, věk atd.) zvládnout evakuaci mimo ohroženou oblast (sektor 2) sami. Dále pak poskytnutí technické podpory příslušníkům Policie ČR při kontrole vyklizení evakuovaných úseků v sektoru 2. V případě naléhavé potřeby pak i technická pomoc pyrotechnikovi Policie ČR v sektoru 1 a zajištění přepravy letecké pumy do místa její likvidace. Příslušníci denní směny HZS Jihočeského kraje budou zajišťovat obsluhu nástupních míst. Na pracovišti velitele zásahu, které bylo stanoveno na Policii ČR ÚO Tábor, bude dislokováno z OPIS pracoviště spojaře, který bude zajišťovat komunikaci mezi složkami IZS a OPIS.

Sektor 2 byl rozdělen na 29 úseků a transportní trasa pro případný odvoz letecké pumy k likvidaci na dalších 5 úseků. Ve spolupráci s Policií ČR bylo rozhodnuto, že evakuace při obou variantách (500, 1000) bude probíhat naráz v maximálně šesti úsecích a jednotky se budou plánovitě přesunovat postupně do vzdálenějších úseků společně s příslušníky Policie ČR tak, aby dosáhly vyklizení sektoru 2 v požadovaném čase. Pro každý úsek byla určena jednotka PO 1+6 s CAS v technickém provedení s tím, že velitelem každého úseku bude příslušník ÚO Tábor, u něhož se předpokládá perfektní znalost místopisu města Tábor a místních specifik.

Spojení mezi příslušníky HZS ČR bude organizováno prostřednictvím digitální rádiové sítě Matra a s jednotkou SDH obce

Tábor bude zajištěno spojení prostřednictvím analogové radiostanice.

Po sumarizaci všech reálně možných variant činností byl vytvořen základní požadavek na počty sil a prostředků pro jednotlivé varianty evakuace. Počet příslušníků určených pro práci ve štábu, na nástupních místech, v evakuovaných úsecích a pro zabezpečení týlu se pohybuje u evakuace z území o poloměru 500 m od 55 do 96 příslušníků HZS ČR a u poloměru 1000 m maximálně 126 příslušníků HZS ČR. Počet všech zasahujících hasičů (HZS Jihočeského kraje a SDH obce) se pohybuje v rozpětí od 73 do 160 (podle poloměru území, z jakého se evakuace uskuteční). Pro zásah se uvažuje i nasazení psychologa HZS Jihočeského kraje a týmu posttraumatické intervenční péče, zejména v místě příjmového a ubytovacího střediska.

V rámci HZS Jihočeského kraje bude situace řešena povoláním jednotek PO v rámci celého kraje a jednotky SDH obce Tábor a v případě varianty 1000 m i příslušníků Záchraného útvaru HZS ČR. Pro vytvoření dostatečné rezervy sil a prostředků dojde k povolání dalších příslušníků ÚO Tábor, kteří právě nebudou mít službu. S podobně rozsáhlou potřebou evakuace takto husté obydlené oblasti jsme se v rámci HZS ČR již řadu let nesetkali. Teprve skutečné nasazení sil a prostředků při reálném zásahu ukáže, nakolik byly naše předpoklady a plány správné.

plk. Ing. Petr HOJSÁK,
por. Ing. Ivana PETRŮ,
mjr. Bc. František PODLAHA,
 HZS Jihočeského kraje,
 foto nrap. Tomáš PAZOUŘEK

Summary

Multi-source financing of firefighters

Multi-source funding of a security system is a systemic and currently frequently used solution internationally. The optimal solution how to finance national security system is also sought in the Czech Republic. p. 4

Hotel burned down before opening

In March 2012 a fire occurred in the hotel complex under construction in the village of Dolní Morava at Ústí upon Orlice district, Silesia. Firefighters managed to extinguish quickly spreading fire within six hours. The damages exceeded 26 million CZK (c. 1 million EUR). p. 7

Dangerous sauna stoves

Two fires happened last year in connection with the operation of electric sauna stoves. Both cases had the same cause of fire that rarely occurs. p. 10

MAAFEX 2012 international exercise

In June of this year MAAFEX 2012, the tactical exercise of the IRS bodies with international participation took place near Karlovy Vary. The aim of the exercise was to test responsiveness of the newly established Czech Trauma Team, configured in accordance with EU requirements, and to verify the readiness of crisis management authorities and IRS bodies of the Karlovy Vary Region in solving large-scale emergencies. p. 14

Urgent medical course

Skills of first aid now firefighters can gain in the newly designed Course of urgent medical assistance, organized by Fire Protection and Training Centre of the Czech Fire Rescue Service. p. 18

Providing humanitarian aid

In providing humanitarian assistance to members of certain churches and religious groups, specifics flowing from their religion and religious practices should be respected as well. p. 19

History of crisis situations

In history of Czechoslovak and Czech legislation the permission to declare state of war occurs. In past twenty years, attention is also focused on non-military threats and emergencies, and the related introduction of so called non-military crisis situations. p. 24

Students exchange experience

In July 2012, the fourth global meeting of students interested in issues of civil protection and crisis management was held in Bad Neuenahr-Ahrweiler, Germany. The International Summer Academy is aimed to educate future managers in the field of population protection. p. 29

Activities of the Humanitarian Assistance National Base

The Humanitarian Assistance National Base was built in the years 2009 - 2010 as a part of the project of the Integrated Operational Programme and co-financed by the European Union Structural Funds. The aim was to create new capacities, strategically placed for effective delivery of material humanitarian aid to any destination. p. 30

Restoration of Jordan water basin

Earlier this year the restoration of the oldest dam reservoirs in the Czech Republic, placed in the centre of the city of Tabor, South Bohemia, began. It is also planned to clean the mud bank of the reservoir. Experts expect to find there some unexploded ammunition, like air bombs. p. 32

Finanzierung der Feuerwehren aus mehreren Quellen

Die Finanzierung des Sicherheitssystems aus mehr Quellen stellt im internationalen Ausmaß eine Systemlösung dar, die in der Gegenwart häufig genutzt wird. Auch in Tschechien wird nach einer optimalen Lösung der Finanzierung des Sicherheitssystems gesucht. S. 4

Hotel vor der Eröffnung ausgebrannt

Im März brach im neu aufgebauten Hotelkomplex in der Gemeinde Dolní Morava im Raum Ústí nad Orlicí Brand aus. Es gelang, den sich schnell ausbreitenden Brand nach sechs Stunden zu bekämpfen. Der Sachschaden beträgt über 26 Millionen CZK. S. 7

Gefährliche Sauna-Öfen

Im vergangenen Jahr gab es zwei Brände, die mit dem Betrieb von elektrischen Sauna-Öfen zusammenhingen. Beide Fälle hatten die gleiche Brandursache, die vereinzelt vorkommt. S. 10

Übung Maafex 2012

Im Juni wurde in der Nähe von Karlsbad eine taktische Übung des Integrierten Rettungssystems in Anwesenheit ausländischer Teilnehmer durchgeführt. Das Ziel der Übung – die Aktionsbereitschaft des neu gegründeten Trauma-Teams der Tschechischen Republik und der Organe des Krisenmanagements und des Integrierten Rettungssystems bei großen Schadenslagen im Bezirk auf die Probe zu stellen. Das Trauma-Team wurde unter Berücksichtigung der Anforderungen der EU zusammengestellt. S. 14

Lehrgang der Ersten Hilfe

Die Fertigkeiten für die Leistung der Ersten Hilfe gewinnen die Angehörigen des FwRk in neu gestalteten Lehrgängen, die in der Feuerweherschule des FwRk veranstaltet werden. S. 18

Leistung der humanitären Hilfe

Bei der Gewährleistung der humanitären Hilfe sollten bei Angehörigen ausgewählter Kirchen und kirchlicher Vereinigungen auch Besonderheiten respektiert werden, die aus deren spezifischen Sitten hervorgehen. S. 19

Geschichte der Kriegszustände

In der Geschichte der tschechoslowakischen und der tschechischen Rechtsvorschriften gibt es die Berechtigung, den Kriegszustand zu beschließen. In den vergangenen zwanzig Jahren wurde die Aufmerksamkeit auch auf Gefährdungen und Notlagen nichtmilitärischer Art gerichtet. Damit hängt die Einführung der Möglichkeit, einen nichtmilitärischen Notstand auszurufen. S. 24

Studenten haben sich Erfahrungen ausgetauscht

Im Juli kamen im deutschen Bad Neuenahr-Ahrweiler junge Menschen zusammen, die sich für das Sachgebiet des Bevölkerungsschutzes und des Krisenmanagements interessieren. Das Ziel der Internationalen Sommerakademie ist die Ausbildung der künftigen Führungskräfte im Bevölkerungsschutz. S. 29

Aktivitäten der Nationalen Basis für humanitäre Hilfe

Die Nationale Basis für humanitäre Hilfe wurde in den Jahren 2009 und 2010 aufgebaut und wurde im Rahmen des Projektes des Integrierten Operationsprogramms von den Strukturfonds der EU kofinanziert. Das Ziel war die Herausbildung neuer Kapazität für effiziente Gewährleistung der humanitären Hilfe am beliebigen Ort. S. 30

Erneuerung des Stausees Jordan

Anfang dieses Jahres wurde die Erneuerung des ältesten Stausees in der Tschechischen Republik inmitten der Stadt Tábor eingeleitet. Gleichzeitig soll der Stausee entschlammt werden. Die Experten rechnen dabei mit Funden der nichtexplodierten Luftmunition. S. 32

Vydává: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cihartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, Ph.D., doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Láskovský, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolenák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 20. srpna 2012 • Číslo 9/2012 vychází 10. září 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: Milan VÁVRŮ

Hasiči ve Finsku

Jako v ostatních skandinávských státech, také ve Finsku nemají hasiči zcela samostatnou právní subjektivitu z hlediska své organizace, ale jsou součástí tzv. záchranných služeb společně se zdravotnickými a dalšími záchrannými složkami. Jejich zřizovateli jsou sice obce, ale počátkem tohoto století došlo na základě měnícího se spektra nevojenských hrozeb ke změnám v legislativě a jejich organizátory se staly k tomu účelu vytvořené územní celky.

Legislativa

Základním zákonem, upravujícím problematiku pomoci v tísni, je zákon z roku 2003 o záchranných službách. Definuje úkoly řady organizací, které jsou povinny poskytnout pomoc v tísni.

Další důležitou normou je nařízení vlády o rozdělení území státu na regiony záchranných služeb, podle něhož byla změněna organizace působnosti záchranných služeb.

Problematika hasičské a záchranné služby je podrobně rozpracována v zákoně o hasičské a záchranné službě z roku 1975, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje především zřizování hasičských sborů obcí a výcvik příslušníků hasičských a záchranných služeb na plný a částečný úvazek. Prováděcí vyhláška k tomuto zákonu stanovuje kvalifikační požadavky na profesionální příslušníky obecních hasičských sborů a způsob jejich splnění.

Organizace

Koncem minulého století nebyly organizace záchranných služeb obcí schopny plnit dostatečně svoje úkoly především z důvodů nerovnoměrného osídlení a měnícího se spektra nevojenských hrozeb. Proto bylo v roce 2004 na území Finska zřízeno 22 regionů s regionálními záchrannými středisky. Až na malé výjimky jsou regiony v souladu se správním členěním země (respektují hranice provincií a obcí).

Regionální střediska záchranných služeb disponují mimo jiné dobře vybavenou jednotkou požární ochrany a záchrany, ve které jsou výlučně profesionálové; ostatní jednotky jsou tvořeny dobrovolníky. Regionální středisko (obvykle v největším městě regionu) odpovídá ze zákona za celou oblast záchrannářství v regionu, aniž jsou dotčeny úkoly hasičů a záchranářů.

Kompetence vůči hasičům a záchranářům mají obce, které jsou v naprosté většině jejich zřizovateli; regionální záchranná střediska jsou pouze jejich organizátory. V záchranných službách působí asi 20 000 osob, z toho asi 4800 profesionálů, 4300 na částečný úvazek a asi 11 000 dobrovolníků.

Jednotku požární ochrany lze rozdělit do čtyř skupin:

- profesionální – služba v nich je vykonávána na plný úvazek a tyto jednotky jsou v asi 50 největších městech,
- poloprofesionální – v nich je služba vykonávána na částečný úvazek a tento druh jednotek je typický pro malé obce,

- dobrovolné – asociace dobrovolníků má smlouvu s obcí (jednotek tohoto druhu je asi 630),
- závodní – existují u výrobních a jiných subjektů v počtu asi 150.

Model výkonu služby v záchranných službách, a tedy i v jednotkách požární ochrany, je kombinovaný s mírnou převahou dobrovolnosti, zejména ve venkovských a málo osídlených oblastech.

Největší a nejmodernější záchrannou službou na území Finska je hasičská a záchranná služba hlavního města Helsinek. Vzhledem k poměru počtu obyvatel k počtu obyvatel v ostatních městech má zcela specifické postavení. Na území hlavního města je osm záchranných stanic, z nichž v každé jsou dvě základní jednotky – jednotka požární ochrany a záchrany a jednotka první pomoci. Celkem je v těchto jednotkách zaměstnáno asi 400 osob, z toho 200 v ústředí.

Úkoly

Jednotky požární ochrany a záchrany mají značné kompetence, především v boji s požáry a při záchrane životů. Jejich hlavními úkoly jsou:

- požární prevence,
- boj s požáry,
- zásahy při nejrůznějších druzích nehod, havárií a katastrof,
- záchrana ve vnitrozemských vodách,
- asistence při různých činnostech při účasti většího počtu osob.

Na území Finska je přibližně 700 požárních stanic, z toho asi 60 plně profesionálních. Z hlediska dosahu existují čtyři zóny s těmito dojezdovými časy:

• centrální zóny velkých měst	6 minut
• hustě osídlená území	10 minut
• venkovská území	20 minut
• řídké osídlená nebo neosídlená území	čas nestanoven

Vzdělávání

Ve spolupráci s Ministerstvem vnitra vzdělávání a přípravu příslušníků záchranných služeb zabezpečuje Finská národní záchranářská asociace, která organizuje přípravu především pro dobrovolné a částečně také pro profesionální hasiče. Ústřední vzdělávací zařízení záchranných služeb, postavené v letech 1992 až 1995, se nachází u města Kuopio ve středním Finsku a svým vybavením patřilo a stále patří k nejmodernějším v Evropě.

Financování

Financování záchranných služeb je kombinované. Většinu nákladů hradí ten, kdo za činnost odpovídá ze zákona, tedy zřizovatel, což je obec nebo region. Dalším příjmem jsou subvence provincií. Ze státního rozpočtu jsou poskytovány příspěvky na požární automobily, vybavení a na náklady spojené s regionálními středisky záchranných služeb.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK,

Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč,
foto archiv autora

PRAQUE FIRE & SECURITY DAYS 2012

... místo pro Váš business,
setkání a komunikaci

4. ročník mezinárodního veletrhu nejnovějších trendů
zabezpečovací techniky, systémů a služeb

18.–22. 9. 2012 – PVA EXPO PRAHA v Letňanech

Dovolujeme si Vás pozvat na odborné konference, na kterých budou představeny špičkové novinky
i unikátní technologie pro obory **FIRE & SECURITY**, **IT PROTECTION**, **SAFE TRAFFIC** a **RESCUE PRAGUE**

ODBORNÉ KONFERENCE

18. 9. 2012

- GALILEO pro bezpečnější dopravu
- 8. mezinárodní workshop Galileo User Forum (GUF) na téma
„Využití GNSS technologie pro krizové řízení“

19. 9. 2012

- Bezpečí inteligentních budov a domácností
- Novinky v plnění požadavků norem a zákonů při poskytování bezpečnostních služeb

20. 9. 2012

- Požární ochrana datových center z pohledu technologií a legislativy

Podrobný program a on-line registrace na www.fsdays.cz

Souběžně s 23. mezinárodním stavebním veletrhem **FIR ARCH**

Organizátor

Záštita

Ministerstvo dopravy

Spolupráce

Odborní partneři

Partneři

Mediální partner

www.fsdays.cz

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 10/2012

Nejkrásnější tatrovka je ze Zbirohu

Již podruhé se v areálu HZS ČR ve Zbirohu uskutečnila soutěž krásy automobilů značky Tatra. Volbu krásy mezi tatrovkami a zajímavý doprovodný program si v sobotu 8. září 2012 nenechalo ujít více než 1700 návštěvníků z celé republiky.

Vítězkou „devětatřicítka“

O titul královny krásy soutěžilo celkem 59 tatrovek, přičemž nejstarší dáme bylo úctyhodných 80 let. Návštěvníci akce zvolili za nejkrásnější požární automobil Tatra 148 v provedení CAS 32 SDH města Zbiroh se soutěžním číslem 39. Na druhém místě se umístila Tatra 138 v provedení CAS 32 SDH Mníšek pod Brdy, na třetím místě skončila loňská vítězná Tatra 815 Terrno v provedení CAS 20-S2R SDH Hrádek u Rokycan. Odborná porota ocenila pomyslnými vavříny Tatra 815 Terrno v provedení CAS 20 SDH Domažlice.

Doprovodný program

Posádky tatrovek soutěžily také v dovednostním klání při výměně pneumatik. Vítězství si za čas 4 minuty a 53 vteřin odnesli zbirožští hasiči.

Návštěvníky zaujala rozrůstající se Expozice požární ochrany HZS ČR s více než 130 exponáty dokumentujícími vývoj hasičské techniky od poloviny osmnáctého až po konec dvacátého století, která se rozkládá na ploše 4000 m². Lákadly byly rozšířená expozice ochrany obyvatelstva včetně prohlídky vojenského krytu i expozice zjišťování příčin vzniku požárů, ukázky dekontaminace, exhibiční vystoupení jednotky pražské posádky Čestné stráže Armády ČR na moderní hudbu, prezentace nového požárního automobilu Tatra Phoenix z THT, s.r.o., Polička.

Své místo měla prezentace vojenské techniky. Dospělí i dětská návštěvníci si doslova osahali samohybnou kanónovou houfnici ShKH DANA z 13. dělostřelecké brigády Armády ČR z Jinců

a prohlédli si také dekontaminační automobil Tatra 815 ACHR 90 ze samostatné záchranné rotы Armády ČR Rakovník.

Zpestřením byla prezentace policejního automobilu Volkswagen Passat R 36 a policejního motocyklu z dálničního oddělení Policie ČR Rudná.

Program „okořeno“ vystoupení dětského oddílu Soviček z SDH Sovětice, který předvedl zásah na požár domečku, včetně záchrany jeho obyvatel.

Dávají za nás ruku do ohně

Součástí akce bylo i vyhlášení vítězů 4. ročníku soutěže v rámci projektu Dávají za nás ruku do ohně, letos na téma **Prevence v praxi**. Odborná porota vybrala z mnoha videosnímků jediného vítěze, kterým jsou Sovičky z SDH Sovětice. Vítězný snímek *Pohádka o veliké řepě* názorně a vtipně zachycuje všestrannost hasičské profese.

Atmosféru druhého Zbirožského hasičského tatrování, kterému přálo počasí, dotvářelo vystoupení hudební skupiny Bonton Band.

Zbirožské tatrování připravuje občanské sdružení Naše hasičská minulost ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. „Jsem rád, že se tato velká akce, konaná v Expozici požární ochrany HZS ČR ve Zbirohu, stává tradicí a počet soutěžících plechových krás narůstá. Je to příležitost pro setkání všech, kteří fandí hasičskému řemeslu,“ zhodnotil akci náměstek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. Miloš Svoboda.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Požár výletní lodi na vodní nádrži Vranov	4
Požární ochrana a územní bezpečnost	6
Možnosti stanovení bodů výbušnosti hořlavých kapalin	8
Valná hromada zvolila nové vedení SPBI	9
Změna v organizaci zkoušek odborné způsobilosti fyzických osob na úseku požární ochrany	10

strana 12

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Vstupní příprava příslušníků HZS ČR	11
Jištění hasičů na místě zásahu	12
Systém psychosociální péče a podpory lidem zasaženým mimořádnou událostí	14
Pomáhají návštěvníkům horských oblastí	16

OCHRANA OBYVATELSTVA

Výcvik členů zařízení civilní ochrany ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí	17
---	----

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Aktuální stav určení prvků kritické infrastruktury v České republice. .	18
---	----

INFORMACE

strana 17

strana 28

Veletrh FSDays 2012 přilákal návštěvníky	20
Špičkové pedagogické a vědecko-výzkumné pracoviště bezpečnostního inženýrství	22
Ocenění za přínos česko-polské spolupráci	25
Hasiči před i za objektivem 2012	25
Mistry ve vyprošťování hasiči z Hořovic	26
Velký úspěch našich cyklistů	27
Ostrava obhájila titul, Plzeň bez medaile	28
Velká cena putuje do Domažlic	32
O vítězi Ligy se rozhodlo až ve finále	33

Hlavním problémem financování činnosti

V Hlinsku se v sobotu 6. října 2012 konal V. sjezd České hasičské jednoty (ČHJ). Více než osm desítek jeho delegátů, zastupujících přes šest tisíc členů ze 117 sborů, na něm zhodnotilo plnění úkolů předcházejícího sjezdu, vytýčilo hlavní směry činnosti na další období a zvolilo nové nejvyšší orgány.

Hodnocení dosažených výsledků za období od 4. sjezdu bylo hlavním obsahem zprávy o činnosti, kterou přednesl prezident ČHJ Ing. Vasil Silvestr Pekar, Ph.D. Kriticky poukázal zejména na problémy, se kterými se toto občanské sdružení musí potýkat. Limitujícím a klíčovým je, z jeho pohledu, zejména nedostatek finančních prostředků v důsledku nesprávné dotační politiky státních orgánů vůči občanským sdružením. Akceschopnost ČHJ je proto výrazně závislá na pomoci sponzorů. Problém znamenají i některá legislativní opatření, která výrazně činnost občanských sdružení komplikují – např. přijatá novela občanského zákoníku, kterou byl zrušen zákon o sdružování občanů, nebo povinnost zavést podvojné účetnictví hospodaření. Z hlediska vnitřního života pak prezident ČHJ poukázal zejména na nedostatky na úseku propagace a vnitřní informovanosti, v odborné přípravě členů a v práci s mládeží.

Směry zaměření další činnosti vytýčilo sjezdem přijaté Programové prohlášení. Mezi nejdůležitější patří ve spolupráci s představiteli obcí, státní správy a členy zastupitelských sborů všech úrovní dále zlepšovat podmínky nutné k zabezpečení činnosti dobrovolných hasičů nebo hledání nových zdrojů financování činnosti ČHJ.

Na závěr sjezdu jeho delegáti zvolili nové vedení ČHJ. Do funkce jejího prezidenta byl opětovně zvolen Vasil Silvestr Pekar.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL

Požár výletní lodi na vodní nádrži Vranov

Dne 7. června 2012 v 02.09 hodin byl na krajské operační a informační středisko HZS Jihomoravského kraje (dále jen „KOPIS“) nahlášen požár osobní motorové lodi na vodní nádrži Vranov na Znojemsku. Předběžná škoda byla vyčíslena na osm milionů korun.

Popis lodi

Lod' Dyje byla zakoupena v roce 2011 v Maďarsku a před jejím spuštěním na hladinu Vranovské přehrady prošla celkovou rekonstrukcí. Sloužila k vyhlídkovým plavbám a k přepravě osob po vodní nádrži Vranov. Šlo o motorovou osobní loď Hydrobus typ 301, která kotvila u hráze vodní nádrže Vranov. Plavidlo mělo vlastní zdroj elektrické energie - akumulátory 2x 24 V, 230 Ah a v době kotvení nebylo připojeno k vnějšímu zdroji elektrické energie.

Průběh zásahu

Požár lodi byl zpozorován 7. června 2012 kolem 01.43 hodin a na KOPIS byl oznámen v 02.09 hodin. První očitý svě-

Jméno plavidla: DYJE

Druh plavidla: osobní motorová loď

Rok výstavby: 1959

Rok rekonstrukce: 2011

Výrobce: Dunai Hajógyár, 2600 Vác, Maďarsko

Pohon: 2 vznětové motory, typ Csepel D 613, každý o výkonu 125 kW

Palivová nádrž: 4x 500 l

Délka: 26,55 m (největší délka 26,66 m)

Šířka: 5,69 m (největší šířka 5,69 m)

Počet vodotěsných oddílů: 7 (+ 2 kolizní prostory)

Přepravované osoby: maximálně 150

dek požáru oznámil událost svému kamarádovi a zároveň jej požádal o nahlášení požáru na tísňovou linku. Kamarád byl požárem natolik fascinován, že začal pořizovat bezprostředně fotografie hořící lodi a na oznámení v dané chvíli zapomněl. Osobám pozorujícím hořící loď bylo divné, že hasiči nepřijíždějí, proto byla událost oznámena dalším svědkem s časovou prodlevou od prvotního zpozorování.

Na místo události byla vyslána jednotka HZS JmK ze stanice Znojmo s CAS 24 a jednotky SDH obcí Vranov nad Dyjí, Starý Petřín a Šumná. Jako první se na místo události dostavila jednotka SDH obce Vranov nad Dyjí.

Po příjezdu na místo události byly rozvinuty dva proudy C 52. Jednotka PO zahájila hašení hořící lodě, která se nacházela mezi II. a III. fází požáru. Po příjezdu jednotky ze stanice Znojmo bylo osvětleno místo zásahu a nasazen jeden vysokotlaký proud. Postupně se na místo požáru dostavily i ostatní jednotky PO. Ty doplňovaly vodu do přistavených CAS.

■ Hrozba rozlomení trupu

Během hasebního zásahu došlo k přehoření kotvícího lana na přídi a loď se začala vzdalovat od mola. K natlačení lodě zpět k molu byl využit pracovní motorový člun Povodí Moravy, s.p. Po dotlačení k molu byla loď znovu ukotvena. Vlivem požáru došlo k poškození kovového (hliníkového) trupu lodi a hrozilo její rozlomení. Kvůli zalití a zatížení trupu vodou byly zrušeny oba proudy C 52 a provádělo se dohašování pouze vysokotlakým proudem z CAS 24. Hasební a dohašovací práce probíhaly převážně z mola a místy z bočního ochozu lodě. Vstup do prostoru lodi komplikovala zničená podlaha, po které zůstaly pouze roztavené části nosné hliníkové konstrukce s ostrými hroty. Tato konstrukce byla částečně skryta pod hladinou vody přiváděnou hasebními proudy a hrozilo možné poranění zasahujících hasičů.

■ Příčina vzniku požáru

Na požár lodi v nočních hodinách upozornily dva výbuchy. Podle očitých svědků se požár šířil ze střední části lodě na její příď a zád. Tuto skutečnost později potvrdily i doložené záběry z místních kamerových systémů. Na základě těchto skutečností byla před zahájením zjišťování příčiny vzniku požáru ustanovena vyšetřovací skupina složená z příslušníků Policie ČR a příslušníků HZS JmK, která ve dnech 7. až 8. června 2012 prováděla ohledání místa požáru. V průběhu zjišťování příčiny vzniku požáru bylo stanoveno několik verzí, z nichž byly některé na místě vyloučeny. Policii ČR, která případ doposud neuzavřela, byl ze strany příslušníků HZS JmK předán závěr vyšetřování požáru s tím, že možnou příčinu jeho vzniku bylo úmyslné zapálení nebo nedbalostní jednání při manipulaci s otevřeným ohněm.

■ Specifika zásahu

■ Pozitiva

- nehrozilo rozšíření požáru do okolí plavidla,
- nedošlo ke zranění zasahujících hasičů,
- velmi dobrá spolupráce s Policií ČR.

■ Negativa

- pozdní ohlášení požáru na KOPIS,
- zásah byl možný pouze z mola, nepřístupnost při dohašování jednotlivých ohnisek,
- hrozilo rozlomení trupu lodi a kontaminace vody provozními kapalinami (vodní nádrž Vranov slouží jako zdroj pitné vody).

mjr. Ing. Pavel DROZD, por. Bc. Květoslav KOMÍNEK,
foto Jakub TŘEŠTÍK
a archiv HZS Jihomoravského kraje

VELKÉ POŽÁRY

od 13. 8. do 17. 9. 2012

13. 8. • **Dvoupodlažní budova služeb**, Vysoké Mýto, okr. Ústí nad Orlicí.
Příčina – nedbalost při používání elektrospotřebiče.
Škoda – 2 000 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Veselí nad Moravou, okr. Hodonín.
Příčina – technická závada svařovací soupravy na CO₂.
Škoda – 1 500 000 Kč.
15. 8. • **Podkrovní byt obytného domu**, Olomouc.
Příčina – výbuch plynu. Zraněny 3 osoby. Škoda – 2 000 000 Kč.
17. 8. • **Lis na slámu**, Hrotovice-Radkovice, okr. Třebíč.
Příčina – technická závada. Škoda – 1 100 000 Kč.
19. 8. • **Teletník**, Nepoměřice, okr. Kutná Hora.
Příčina – úmyslné zapálení. Škoda 1 880 000 Kč.
- **Rekreační objekt a kůlny**, Senožaty, okr. Pelhřimov.
Příčina – úmyslné zapálení. Škoda – 4 000 000 Kč.
22. 8. • **Stáj a stodola**, Nové Dvory-Kamenec, okr. Frýdek-Místek.
Příčina – v šetření. Škoda – 1 700 000 Kč.
25. 8. • **Průmyslový sklad se střešní fotovoltaickou elektrárnou firmy South-Point**, spol. s.r.o., Kunice, okr. Praha-východ.
Příčina – v šetření. Škoda – 17 000 000 Kč.
26. 8. • **Kanceláře**, Praha 1, Václavské náměstí.
Příčina – úmyslné zapálení. Škoda – 3 000 000 Kč.
27. 8. • **Truhlárna**, Slatiny-Milíčov, okr. Jičín.
Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč.
31. 8. • **Osobní automobil Audi A6**, Hodonín.
Příčina – úmyslné zapálení. Škoda – 2 000 000 Kč.
3. 9. • **Dřevěná budova drtičky a třídičky kamene**, Polná-Hrbov, okr. Jihlava. Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč.
4. 9. • **Rodinný dům**, Praha 21-Újezd nad Lesy.
Příčina – úmyslné zapálení. Škoda – 2 000 000 Kč.
8. 9. • **Byt panelového domu**, Sokolov.
Příčina – v šetření. Škoda – 1 500 000 Kč. Zraněny 4 osoby.
- **Drtič na slámu a sláma ve výrobní hale**, Týmákov, Plzeň-Týmákov. Příčina – technická závada. Škoda – 1 000 000 Kč.
9. 9. • **Byt panelového domu**, Kutná Hora-Šipší. Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Evakuováno 6 osob.
- **Sklad a výroba palet**, Lhota, okr. Kladno. Příčina – mechanická jiskra od cizího předmětu ve stroji. Škoda – 1 500 000 Kč.
- **Rodinný dům**, Peruc, okr. Louny.
Příčina – v šetření. Škoda – 3 500 000 Kč.
10. 9. • **Tržnice**, Brno-Černovice.
Příčina – v šetření. Škoda – 5 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
12. 9. • **Rekreační objekt**, Kovářská, okr. Chomutov.
Příčina – v šetření. Škoda – 1 500 000 Kč.
14. 9. • **Nákladní automobil Scania**, Habrovany, okr. Vyškov.
Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč.
- **Byt panelového domu**, Frýdek-Místek.
Příčina – v šetření. Škoda – 2 000 000 Kč. Zraněno 9 osob. Zachráněny 2 osoby. Evakuováno 100 osob.
15. 9. • **Hala strojírenské výroby**, Kopřivnice-Vlčovice, okr. Nový Jičín.
Příčina – v šetření. Škoda – 1 000 000 Kč.
16. 9. • **Truhlárna**, Horní Pěna-Malíkov nad Nežárkou, okr. J. Hradec.
Příčina – nedbalost při řezání plamenem. Škoda – 3 000 000 Kč.
17. 9. • **Obytný dům**, Heřmanův Městec, okr. Chrudim.
Příčina – v šetření. Škoda – 1 500 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
- **Kabelový kanál válcoven firmy Evraz, a.s.**, Ostrava-Vitkovice.
Příčina – v šetření. Škoda – 20 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Požární ochrana a územní bezpečnost

Ve dnech 5. až 6. září 2012 uspořádaly v Ostravě VŠB-Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství ve spolupráci s Českou asociací hasičských důstojníků XXI. ročník mezinárodní konference Požární ochrana.

Jednání konference, jejímž hlavním tématem byla problematika požární ochrany a územní bezpečnosti, bylo rozděleno do dvou sekcí a pěti tematických bloků, zahrnujících témata požární prevence, zásahové činnosti, civilní nouzové připravenosti, protivýbuchové prevence a zajištění bezpečnosti osob a majetku. Hlavní pozornost byla zaměřena zejména na požární bezpečnost staveb, eliminaci rizik výbuchů v průmyslu, likvidaci mimořádných událostí přesahujících hranice kraje a státu, úlohu obcí s rozšířenou působností v managementu bezpečnosti území a na inovativní bezpečnostní technologie.

Nosnou v sekci věda a výzkum v požární ochraně byla problematika zkušebních metod stanovení požárně technických charakteristik, efektivnost hasiv a hašení požárů. V sekci zkušebnictví a certifikací v požární ochraně se zabývali novými a aktualizovanými zkušebními postupy pro ověřování stavebních konstrukcí a materiálů v podmínkách požáru.

Záštitu nad konferencí převzali rektor VŠB-Technické univerzity Ostrava prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc. a generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahošlav Ryba, který ve svém úvodním vystoupení objasnil, v jaké ekonomické situaci se nachází HZS ČR. Řekl: „Jsem přesvědčen, že snižování rozpočtu sbo-

ru je pouze dočasné, proto nechceme rušit stanice, ale zachovat podmínky pro stejný přístup ke všem činnostem a stále kvalitně zabezpečovat životy, zdraví a majetek občanů a chránit životní prostředí.“ Dále hovořil o řešení zapojením pojišťoven do financování činnosti sboru, jako tomu bylo u nás v různých modifikacích do roku 1990 a jak tento model funguje v mnoha státech EU. Informoval, že se připravuje novelizace všech právních norem dotýkajících se činnosti hasičů, především zákona o HZS ČR. Seznámil s integrovaným operačním programem, který je zaměřen na vybudování jednotné systémové a technologické platformy pro příjem tísňového volání a výměnu dat operačního řízení jednotlivých základních složek IZS. Dojde k propojení technologií společně využívaných všemi základními složkami IZS na úseku operačního řízení a tísňového volání, k efektivnějšímu příjmu tísňových vo-

lání a vysílání sil a prostředků na místo události.

Mezinárodní bezpečnost a spolupráce

V plenární části konference se přednášející zaměřili na mezinárodní bezpečnostní situaci a formy spolupráce. Pro lepší orientaci účastníků konference v otázkách aktuálního vývoje na Blízkém Východě přispěl zasvěcený výklad zástupce Ministerstva obrany Mgr. Ing. Libora Kutěje, Ph.D., o reálných vztazích Egypta, Sýrie, Izraele, Palestiny, Libanonu, Saudské Arábie, Jordánska a sousedních států a zhoršujícím se chaotickým prostředí v těchto zemích po stránce politické, náboženské, sociální a především bezpečnostní. Situace se stává hrozbou pro Evropu, zatím v podobě neúnosné zátěže migrujícím nespokojeným, často zbídačeným obyvatelstvem. Etnické nepokoje, vysoká míra korupce, lhostejnost k základním právním normám přináší stále větší násilí, zločinnost, terorismus, chudobu a také nemoci.

Islámský svět poznali také příslušníci HZS ČR, kteří byli vysláni do Afghánistánu zejména s cílem zmapovat situaci a navrhnout soubor priorit a opatření pro další rozvoj země v záchranářské oblasti. Ve spolupráci s Provinčním rekonstrukčním týmem rovněž školili afghánské hasiče v Lógaru. Pro účastníky české mise nebylo jednoduché se seznámit s místními podmínkami a zvolit optimální způsob výcviku zaměřený na zachraňování osob ze staticky nestabilních budov. V zemi je neklidná bezpečnostní situace a neexistuje žádný systém poskytování a státem řízené pomoci při mimořádných událostech (podrobně byla tato mise přiblížena v časopisu 112 č. 8/2012).

V roce 2001 rozhodla Rada EU o zřízení tzv. Mechanismu civilní ochrany EU. Jedním z hlavních cílů Mechanismu je organizovat pomoc v případě mimo-

řádnych událostí, například mobilizovat zásahové týmy. V rámci Mechanismu byl v roce 2007 zřízen systém 17 typů modulů civilní ochrany, v nichž jsou standardizovány určité druhy pomoci. Na základě žádosti pro urgentní potřebu je možné získat například moduly pro vysokokapacitní odčerpávání vody, pro čištění vody, povodňové záchranné práce, polní nemocnice, dočasného nouzového přístřeší, detekce a odběru vzorků CBRN a další moduly odborné i technické podpory.

Do mezinárodních záchranných operací se zapojila i Česká republika, která připravuje a nahlásila pět typů modulů, především ze sil a prostředků HZS ČR.

Také v České republice se daří rozvíjet přeshraniční spolupráci mezi příslušníky HZS ČR a záchranáři sousedních států. HZS Karlovarského kraje v posledních deseti letech postupně dohodl společný postup při zásahu v prostoru příhraničního území Spolkové republiky Německo (vládní obvod Chemnitz - Sasko a vládní obvod Horní Franky - Bavorsko). Bylo nutné překonat odlišné legislativní prostředí, jazykové bariéry, zákaz používání rádiových frekvencí, zákaz používání světelných a zvukových výstražných zařízení na území jiného státu, ale také různé přístupy k řešení stejných typů mimořádných událostí, různé principy řízení apod. Důležitá jsou smluvní ujednání, ale především osobní kontakty velitelů jednotek PO.

Požární prevence

Připravovaná novela stavebního zákona zásadním způsobem uvolňuje stavební činnost v území, kdy na pozemcích rodinných domů a rekreačních chat bude umožněno stavět bez součinnosti stavebního úřadu. Tvůrci Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje se obávají, že tak nemohou důsledně chránit území před negativními vlivy. Při územním plánování varují před zastavováním plochy, aby neovlivňovala průtok řek, jako i opatření na ochranu území před přírodními katastrofami (sesuvy půdy, eroze atd.). Při umístění stavby vedle ochranných pásem energetických zařízení mohou bez asistence stavebních úřadů nastat problémy s rozestupy umožňujícími zásah požární techniky mimo bezpečnostní pásmo. Stejně tak umístování výroby elektrické energie z fotovoltaických článků na pozemky a na střechy objektů bez zohlednění ochranných pásem může mít přímé dopady na okolí, což přináší s sebou zásadní omezení vlastnických práv.

Některé příspěvky se zabývaly eliminací rizik výbuchu v průmyslových provozech. Například při spalování tuhých alternativních/směsných paliv obsahujících částice prachu (menší než 0,5 mm) existují rizika spojená s nebezpečím vzniku výbuchu při skladování, úpravě a dopravě materiálu do spalovacího zařízení. Nebezpečí vzniká v místech, kde dochází k většímu vývinu prašnosti a je-

jím rozvíření v prostoru (prachové víry). Prachové částice jsou hořlavé a ve směsi se vzduchem vytvářejí při určitých koncentracích výbušnou směs. Provozovatelé jsou povinni mít detailní znalost požárně technických a výbuchových charakteristik materiálu a instalovat do provozu speciální zařízení a ochranné systémy do prostředí s nebezpečím výbuchu (ATEX 100).

Významné místo v požární prevenci zaujímá Technický ústav požární ochrany v Praze, který v příštím roce oslaví 20 let své existence, a který provádí požárně technické expertízy v oblasti zjišťování příčin vzniku požárů. Vývoj vědy a techniky umožňuje stále kvalitnější laboratorní rozborů a výzkumnou činnost zaměřenou zejména na hořlavost materiálů a výrobků, technické prostředky požární ochrany a toxicitu plyných zplodin hoření. Zvyšuje se také celospolečenská poptávka po výsledcích zjišťování příčin vzniku požárů, protože při zhoršující se ekonomické situaci nabývá na důležitosti odpověď na otázku, kdo ponese náklady za škody způsobené požárem. Znalecké posudky ústavu stále častěji odhalují jako příčinu vzniku požáru úmyslné zapálení.

Zásahová činnost

Jedním z největších a nejsložitějších zásahů letošního roku byl květnový zásah na požár lesního porostu u Bzence, na kterém se podílelo více než 1500 profesionálních a dobrovolných hasičů hasičů z 208 jednotek PO z České ale i Slovenské republiky a dalších složek IZS (*analýza tohoto zásahu byla uveřejněna v časopisu 112 č. 8/2012*). Jednotkám PO se podařilo požár zlikvidovat za sedm dní a dalších osm dní držely jednotky SDH obci asistenční službu v místě zásahu, dokud nezačalo pršet. Během zásahu bylo nutné rozebírat mechové porosty s jehličím a pískem, aby neprohořívaly, a prolévat půdu vodou z řeky Moravy (za použití velkokapacitních čerpadel). Některé problémy v komunikaci mezi zasahujícími složkami vyřešilo po-

užití motocyklu, kterým bylo možné se nejlépe dostat do všech špatně přístupných částí místa zásahu.

Nové aspekty bezpečnostní politiky

Při zajišťování bezpečnosti je nutné přihlížet k novým podmínkám v České republice, kde se rodí méně dětí, obyvatelstvo zestárla, změnila se jeho struktura a zvýšil se počet těch, kteří potřebují pomáhat. Současná společnost bude nucena se přizpůsobit novému vývoji a vychovávat obyvatele k sebekontrole, sebeochraně a pomoci - k odpovědnosti za vlastní bezpečnost. Mění se svět, přírodní jevy, nové technologie přinášejí nová rizika a nové hrozby, zranitelnost lidské společnosti se zvyšuje. Nelze dosáhnout stoprocentní ochrany, proto je nutné volit přijatelná rizika. Bezpečnostní politika je závislá na výši finančních prostředků, proto změna myšlení obyvatel ČR a jejich odpoutání se od minulosti, je nutností. Mezi nejnovější bezpečnostní hrozby patří biotechnologie, jejichž odpad je ještě mnohem agresivnější než chemické toxické látky. Další rizika se skrývají v geomagnetických bouřích, ve zneužívání nanotechnologií, genetického inženýrství a v neposlední řadě informačních technologií.

Nároky obyvatel se zvyšují, ale zdrojů ubývá. Alarmující je nedostatek pitné vody, v letním období, v týdnech bez srážek, klesají hladiny podzemních vod i v ČR. Významná je i bezpečnost potravin a jejich výroba, skladování i včasná doprava dodavatelskými řetězci, které jsou ovlivněny mnoha faktory. Pro řešení krizových situací v zásobování obyvatelstva slouží plán nezbytných dodávek.

Z příspěvků, které na konferenci zazněly, vyplynula stále větší potřeba vzdělávání a spolupráce na všech úrovních, jak potvrdili i zahraniční hosté nejen ze Slovenska, ale i z Polska, Německé spolkové republiky, Itálie a další.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Možnosti stanovení bodů výbušnosti hořlavých kapalin

Autoři stručně seznamují s novou zkušební metodou podle ČSN EN 15794 [1]. Tato metoda je určena ke stanovení bodů výbušnosti hořlavých kapalin za atmosférického tlaku a teplotách od -50 °C do 300 °C.

Normu EN 15794 vypracovala technická komise CEN/TC 305, pracovní skupina WG2. Technický ústav požární ochrany (TÚPO) se podílel na jejím vypracování. Body výbušnosti (explosion points) hořlavých kapalin umožňují posoudit pravděpodobnost vytvoření výbušné směsi par se vzduchem. Jejich velikost závisí na:

- vlastnostech kapaliny (chemickém složení, tenzi par),
- atmosférickém tlaku a teplotě,
- velikosti, tvaru a míře naplnění zkušební nádoby,
- iniciačním zdroji (typu, energii).

Bod výbušnosti hořlavé kapaliny bývá nižší než její bod vzplanutí. Některé kapaliny, které nemají bod vzplanutí, mají body výbušnosti a koncentrační meze výbušnosti. Z tohoto hlediska je zkušební metoda ČSN EN 15794 přínosná pro posuzování rizika výbuchu směsi par hořlavých kapalin se vzduchem a realizaci potřebných preventivních opatření.

Porovnání naměřených hodnot bodů výbušnosti s body vzplanutí hořlavých kapalin

Kapalina	bod vzplanutí (°C)	dolní bod výbušnosti (°C)	horní bod výbušnosti (°C)
xylén	25	21	58
isopropylalkohol	13	12	40
butylalkohol	22	21	52

Charakteristika zkušebního zařízení a postupu zkoušky

TÚPO vyrobil zkušební zařízení svépomocí. Sestává z:

- ohřívací, resp. chladicí komory (obrázek 1),
- testovací nádoby válcovitého tvaru o rozměrech Ø 10 cm, výška 30 cm (obrázek 2),
- vysokonapěťového iniciačního zdroje,
- magnetického míchadla.

Dolní/horní body výbušnosti jsou teploty hořlavé kapaliny, při které koncentrace nasycených par ve vzduchu dosahuje dolní/horní koncentrační meze výbušnosti.

Při stanovení bodů výbušnosti plníme zkušební nádobu do poloviny jejího objemu testovanou kapalinou s následným mícháním magnetickým míchadlem při nastavené teplotě k dosažení teplotní rovnováhy mezi kapalinou a parní fází. Následně

provedeme iniciaci vysokonapěťovým zdrojem zapálení. Výsledkem je buď „výbuch nenastane“ nebo „výbuch nastane“. Kritériem výbuchu je nárůst teploty v parní fázi. Opakovanými pokusy s novou dávkou kapaliny se hledá nejnižší teplota, při které „výbuch“ právě nastane (DBV) nebo ještě nastane (HBV).

TÚPO vypracoval interní metodiku č. 18-10 [2]. V roce 2011 byla tato metoda akreditována Českým institutem pro akreditaci v AZL č. 1011.2.

Porovnání bodů výbušnosti s body vzplanutí

Příklady výsledků experimentů TÚPO jsou uvedeny v tabulce. Bod vzplanutí byl stanoven rychlou rovnovážnou metodou v uzavřeném kelímku [3, 4].

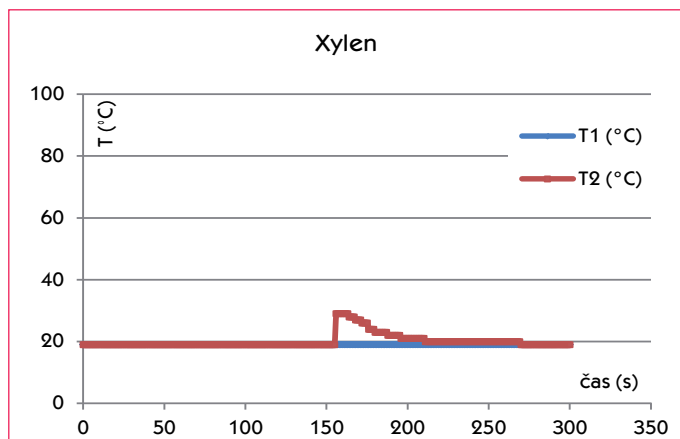
Porovnání negativního a pozitivního pokusu při stanovení DBV a HBV je patrné z následujících obrázků 3 až 6.

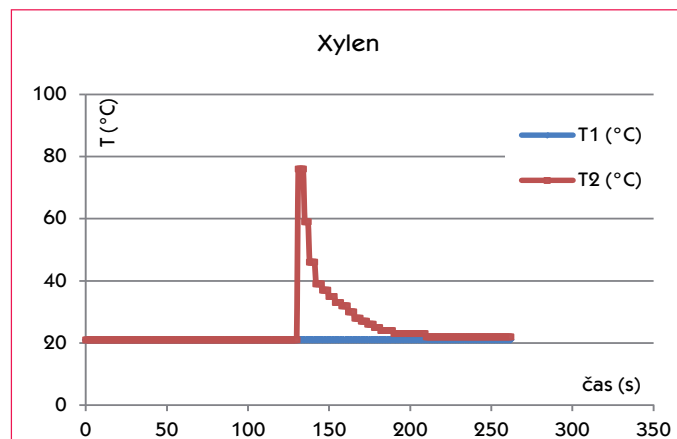
Obrázek 1 Zkušební zařízení podle ČSN EN 15794 [1]

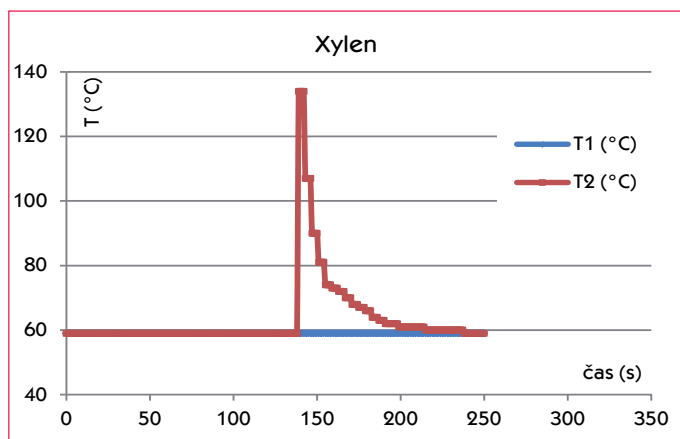
Obrázek 2 Testovací nádoba

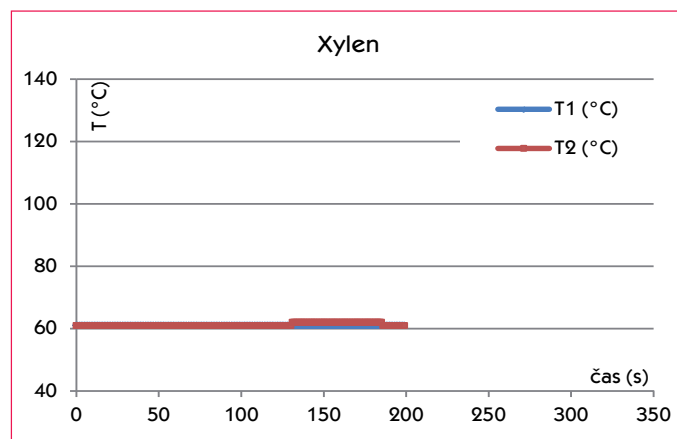
Obrázek 3 Záznam pozitivního pokusu při stanovení DBV (T1 je teplota kapaliny, T2 je teplota parní fáze kapaliny) [5]

Obrázek 4 Záznam negativního pokusu při stanovení DBV (T1 je teplota kapaliny, T2 je teplota parní fáze kapaliny) [5]

Obrázek 5 Záznam pozitivního pokusu při stanovení HBV (T1 je teplota kapaliny, T2 je teplota parní fáze kapaliny) [5]

Obrázek 6 Záznam negativního pokusu při stanovení HBV (T1 je teplota kapaliny, T2 je teplota parní fáze kapaliny) [5]

Závěr

Popsaná zkušební metoda umožňuje stanovit dolní a horní bod výbušnosti (DBV, HBV) hořlavých kapalin a jejich směsí. Určitou nevýhodou je časová náročnost a množství vzorku pro stanovení [6].

Použitá literatura

[1] ČSN EN 15794:2010 Stanovení bodů výbušnosti hořlavých kapalin.

[2] Metodika TÚPO č. 18-10 Stanovení bodů výbušnosti hořlavých kapalin, Praha, 2011.

[3] Metodika TÚPO č. 09-09 Stanovení bodu vzplanutí hořlavých kapalin v uzavřeném kelímku postup A - rychlou rovnovážnou metodou a postup B - podle Penskyho-Martense, Praha, 2009.

[4] ČSN EN ISO 3679:2004 Stanovení bodů vzplanutí - Rychlá rovnovážná metoda v uzavřeném kelímku.

[5] ŠEVČÍK, L., DVOŘÁK, O.: Využitelnost výpočetních odhadů bodů výbuš-

nosti hořlavých kapalin pro potřebu zkušební stanovení. *Sborník přednášek*. Ostrava: VŠB-TUO, 2009.

[6] DVOŘÁK, O. a kol.: Zkušební metody a kritéria samovznícení hořlavých látek a materiálů jako příčina vzniku požárů, *Závěrečná výzkumná zpráva*, Praha, 2011.

kpt. Ing. Libor ŠEVČÍK,
plk. Ing. Otto DVOŘÁK, Ph.D.,
Technický ústav požární ochrany,
foto archiv autorů

Valná hromada zvolila nové vedení SPBI

Dne 5. září 2012 se v Ostravě konala valná hromada Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Po projednání zpráv o činnosti a hospodaření se uskutečnil mimořádné volby vedoucích funkcionářů SPBI.

Jejich důvodem bylo odstoupení doc. Dr. Ing. Michaila Šenovského, po téměř dvaceti letech, z funkce prezidenta a doc. Dr. Ing. Miloše Kvarčáka z funkce tajemníka Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství.

Pro následující čtyřleté období byla do funkce prezidentky Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství zvolena jeho dosavadní jednatelka Ing. Lenka Černá. Tajemníkem se stal doc. Dr. Ing. Aleš Bernatík a jednatelem byl zvolen Ing. Ivan Kričfaluši, Ph.D. Čestným prezidentem Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství zvolila valná hromada doc. Dr. Ing. Michaila Šenovského.

doc. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., VŠB-TU Ostrava,
foto archiv Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství

Změna v organizaci zkoušek odborné způsobilosti fyzických osob na úseku požární ochrany

Zkoušky odborné způsobilosti fyzických osob dle § 11 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, se doposud konaly v rámci všech hasičských záchranných sborů krajů a ve vybraných případech (zahraníční uchazeči) byly zkoušky pořádány před komisí MV-generálního ředitelství HZS ČR. Od účinnosti nového Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 37/2012 (11. září 2012) přebírá celou agendu spojenou s organizováním zkoušek a s vydáváním osvědčení o odborné způsobilosti Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku (dále jen „SOŠ PO a VOŠ PO“ nebo „škola“).

Co vedlo ke změně?

Od počátku roku 2011 bylo zřejmé, že je potřeba, aby došlo v oblasti odborné způsobilosti fyzických osob ke změně. Existuje pro to řada důvodů, jedním z nich je výrazně nestejnoměrné vyžití prací v této oblasti u jednotlivých hasičských záchranných sborů krajů (dále jen „HZS krajů“). Posledním a asi i rozhodujícím důvodem je současná situace celého Hasičského záchranného sboru ČR, kdy dochází ke snižování počtu příslušníků HZS krajů a klade se důraz na finanční úspory při výkonu svěřených funkcí.

V oblasti ověřování odborné způsobilosti fyzických osob byl v minulých letech nastaven pro občany poměrně vysoký standard, spočívající v provádění zkoušek na 14 místech v republice a v častých termínech. V současné situaci, kdy hledáme možné úspory, jak časové, tak finanční, téměř ve všech oblastech, již nelze takto vysoký standard udržet. Příslušníkům HZS ČR jsou zákonem stanoveny i jiné povinnosti, především výkon státního požárního dozoru, zjišťování příčin vzniku požárů, kontrolní činnost a řada činností v rámci stavební prevence, kterou musí zajistit v zákonem stanovených lhůtách. I přesto bylo naší prioritou najít takové řešení, které by budoucí žadatele o zkoušku neodradilo, protože jsme si vědomi, že odborně způsobilé osoby jsou součástí systému požární ochrany v České republice a mají zde své zákonné místo.

Postupně jsme navrhli a vyhodnotili několik možností, jak tuto situaci vyřešit. Jako optimální řešení se ukázalo organizování zkoušek i vydávání osvědčení jednou institucí. Za tímto účelem pak byla vybrána SOŠ PO a VOŠ PO.

Jak bude celý systém fungovat?

Zkoušky k ověřování odborné způsobilosti fyzických osob, jako i vydávání osvědčení o odborné způsobilosti bude organizace zabezpečovat SOŠ PO a VOŠ PO. Neznamená to však, že všechny zkoušky musí být prováděny výhradně v prostorách této školy. V případě dostatečného počtu zájemců mohou být zkoušky uspořádány i jinde, např. v prostorách HZS krajů, Záchranného útvaru HZS ČR nebo v zařízeních MV-generálního ředitelství HZS ČR. Stanovení místa konání zkoušky bude plně v kompetenci SOŠ PO a VOŠ PO, stejně tak stanovení jednotlivých termínů. Termíny a místa konání zkoušek budou vyhlášovány vždy na pololetí běžného roku a budou zveřejňovány takovým způsobem, aby byly dostupné veřejnosti - veškeré informace budou k dispozici na internetových stránkách školy (www.sospofm.cz) a MV-generálního ředitelství HZS ČR (www.hzscr.cz). Občané budou informováni o těchto změnách i na internetových stránkách HZS krajů. Pokud budou zkoušky probíhat v prostorách školy, mohou zde uchazeči o zkoušku

využít i možnosti ubytování. Veškeré informace včetně poplatku za ubytování budou rovněž dostupné na výše uvedených internetových adresách.

Podstatnou změnou, která přispěje ke snížení zátěže příslušníků HZS krajů, kteří vykonávají státní požární dozor, je změna ve složení komisí ke zkouškám. Vzhledem k tomu, že hlavní administrativní zátěž spojenou s organizováním zkoušek nese předseda komise, budou předsedové komisí jmenováni pouze z řad příslušníků SOŠ PO a VOŠ PO. HZS krajů budou do komisí navrhovat své příslušníky pouze jako členy komisí. I v tomto spatřujeme snížení pracovní

vytiženosti příslušníků HZS krajů. Zda bude v každé komisi zastoupen příslušník HZS kraje nebo zda bude celá komise složena pouze z příslušníků SOŠ PO a VOŠ PO, je na rozhodnutí ředitele školy.

Co se změní pro uchazeče o zkoušku?

Zásadní a v podstatě jedinou změnou pro uchazeče o zkoušku bude místo konání zkoušky. Nebude již poskytována taková škála možností. Pro některé uchazeče o zkoušku to bude znamenat větší dojezdovou vzdálenost a tím i větší finanční náklady. Pokud ale vezmeme v úvahu, že osvědčení o odborné způsobilosti na úseku požární ochrany získává úspěšný uchazeč na celý život, lze tyto náklady akceptovat. SOŠ PO a VOŠ PO se bude snažit vyjít uchazečům o zkoušku maximálně vstříc podle svých kapacit a možností.

Jako přínos lze označit naprosto rovné podmínky pro všechny uchazeče. Příslušníci SOŠ PO a VOŠ PO, kteří budou předsedy a členy komisí, jsou zkušenými pedagogickými pracovníky, kteří mají rozsáhlé znalosti v požární ochraně a dovedou posoudit potřebnou míru znalostí uchazečů o odbornou způsobilost, která je tematicky dána vyhláškou č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

Závěr

Hasičský záchranný sbor ČR musí neustále přehodnocovat organizaci svěřených úkolů tak, aby dosáhl maximální optimalizace výkonu a minimalizace nákladů. Věříme, že nově nastavený systém v oblasti ověřování odborné způsobilosti fyzických osob bude přínosem pro všechny zúčastněné strany a přejeme všem budoucím uchazečům o získání odborné způsobilosti v oblasti požární ochrany úspěšné složení zkoušek a další úspěšné působení v oblasti požární ochrany.

kpt. Ing. Jitka PICKOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autorky

Vstupní příprava příslušníků HZS ČR

Závěrem loňského roku byla pod č.j. MV-114606-1/PO-PVP-2011 schválena nová učební osnova kurzu Vstupní příprava příslušníků HZS ČR, modul III - IZS, která vstoupila v platnost 1. ledna 2012 a nahradila tak osnovu z roku 2009. Jedná se o modul zejména pro hasiče zařazené v jednotkách HZS krajů.

Prioritou praktický výcvik

Na přípravě osnovy se vedle příslušníků Školního a výcvikového zařízení HZS ČR podíleli i zástupci HZS krajů, aby osnova vyhovovala především jejich představám o obsahu odborné přípravy nových příslušníků HZS ČR. Prakticky to znamená prodloužení kurzu o 40 hodin, které jsou věnovány praktickému výcviku. Jde zejména o zaměření technického výcviku na družstva o zmenšeném početním stavu, na větší samostatnost hasiče při rozhodování a především na taktiku zásahu jednotlivce (při zdolávání mimořádných událostí).

Práce na vodě

Mezi připomínkami zástupců HZS krajů se objevila i upozornění na nedostatky ve výcviku příslušníků HZS ČR v práci na vodě. Proto byla část navýšených hodin věnována právě této oblasti. Zachován byl čtyřikrát společný dvouhodinový výcvik v bazénu, zaměřený na plavání se záchrannou vestou, vstup do neznámé vody, různé způsoby plavání při záchrane tonoucího, jednotlivé varianty přiblížení se k tonoucímu a jeho transport ke břehu včetně vytážení z vody. Dále prověrka plavání na 200 metrů volným způsobem a orientace pod vodní hladinou. Další výcvik se pak provádí postupně vždy jen s třetinou třídy o počtu osmi posluchačů, aby byl intenzivní a všichni si mohli vyzkoušet a lépe se naučit jednotlivé prvky práce na vodě.

Zcela nově byl do kurzu zařazen výcvik s nafukovacím člunem a různými ochrannými oděvy v bazénu, který je možné provádět bez ohledu na počasí. K tomuto účelu byl vyčleněn člun Pulsar 380, aby byla zaručena jeho čistota pro používání v bazénu. Tento výcvik se opět provádí vždy jen s jedním osmičlenným družstvem. Posluchači se mimo jiné naučí vytahování osob z vody do člunu. Mezi nejzajímavější patří pád do vody a sebezáchra vytážením se do člunu. V případě převrácení člunu se posluchači učí opět člun otočit a nalodit celou posádku přímo z vody. V závěru výcviku si vyzkoušejí oblékání a použití speciálních oděvů pro práci ve vodě. Jde o neoprenové suché i mokré oděvy a suchý trilaminátový oblek. V neposlední řadě si vyzkoušejí i pád do vody a plavání v zásahovém oděvu, který je pro tyto účely rovněž zvlášť vyčleněn. Cílem tohoto výcviku je vyzkoušet si uvedené situace a naučit se na ni správně reagovat.

Závěrečná část je věnována nácvičení vynášení osoby z vody, na který navazuje výcvik na klidné hladině rybníka, opět

s jednou třetinou třídy. Zde se opakuje bezpečné a rychlé nastupování do člunu. Dále je tento výcvik zaměřen především na správné řízení člunu a používání záchranných prostředků, jako jsou házečské pytlíky a záchranný kruh. Část výcviku je věnována vyhledávání předmětů pod vodní hladinou lehkým trhacím hákem a tvorbě improvizované norné stěny za použití hadic B 75.

Další praktický výcvik na vodě, opět na rybníku, je věnován opakování již získaných dovedností a tvorbě různých druhů norných stěn.

Poslední výcvik se čluny probíhá na tekoucí vodě. Posluchači si ověří získané dovednosti v řízení člunu, protože na tekoucí vodě se každý nedostatek ihned projeví dvojnásob. Všichni si vyzkouší především pádlování proti proudu, využívání směru toku přes překážky a následujících zpětných proudů, nebezpečí vývarové linie u splavu. Opět následuje používání házečských pytlíků, tentokrát v podmínkách zarostlých břehů a proudící vody.

Celkově je v kurzu VPP modulu III - IZS věnováno výcviku v bazénu a na vodní hladině 24 hodin.

Je zcela přirozené, že názory a představy jednotlivých služebních funkcí HZS ČR na rozsah a náplň kurzu Vstupní příprava příslušníků HZS ČR jsou různé. Snahou proto zůstává, aby stávající osnova splňovala ty nejzákladnější potřeby a představy a kurz nebyl jen povinnou součástí odborné přípravy.

Aby přinesl jeho absolventům co nejvíce znalostí a především praktických dovedností, které budou kvalitním základem pro profesionální růst hasičů v rámci jejich výkonu služby při zásahové činnosti nebo pravidelné odborné přípravě a podnítil je k potřebě dalšího odborného vzdělávání.

Závěr

V současné době probíhají přípravy na zpracování návrhu nového nástupního odborného výcviku příslušníků HZS ČR zařazených v jednotkách požární ochrany. Hlavními cíli v souladu s požadavky HZS krajů jsou:

- zrušení modulového systému VPP a zkrácení kurzu,
- odstranění duplicit obsažených v modulovém systému,
- úspora na cestovních nákladech,
- zefektivnění výcviku a celkové zjednodušení organizace tak, že kurz bude od začátku do konce realizován pouze prostřednictvím Školního a výcvikového zařízení HZS ČR,
- navýšení hodin na technický a praktický výcvik oproti výuce v učebně dle stávajícího modulu III - IZS.

kpt. Bc. Zdeněk ONDRÁČEK,
kpt. Ing. Pavel ŠAMÁNEK,
plk. Ing. Radovan KOČI,
foto mjr. Mgr. Michal KRÍŽ,
Školní a výcvikové zařízení HZS ČR,
středisko Brno

Jištění hasičů na místě zásahu

„Velitel zásahu za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví zasahujících hasičů analyzuje informace o nebezpečí na místě zásahu. Rozděluje místo zásahu na zóny s charakteristickým nebezpečím a stanoví odpovídající režim práce a způsob ochrany.“

Takto zní obecně závazný právní předpis¹⁾, který ukládá povinnosti velitele zásahu a vymezuje problematiku sledování rizik a zakládá povinnost rizikům vhodným způsobem čelit. Specifickou oblastí taktiky vedení zásahu je problematika jištění hasičů na místě zásahu, které je nezbytné organizovat nebo zabezpečovat při celé řadě prováděných činností. Problematika taktiky jištění je dosud málo propagována a řeší se v rámci odborné přípravy jednotek PO pouze u konkrétních specifických činností (např. při práci ve výšce nebo v nebezpečné zóně při zásahu na nebezpečné látky). S ohledem na skutečnost, že jištění je poměrně důležitou součástí v řetězci bezpečnostních opatření přijímaných u mimořádných událostí, je nezbytné chápat proces jištění jako ucelenou samostatnou oblast taktiky.

Obecné definování procesu jištění u zásahu lze charakterizovat následovně:

„Jištěním se rozumí soubor organizačních a technických opatření směřujících k okamžité a předem připravené reakci na náhle uniklý nebezpečný stav na místě zásahu s cílem provedení efektivní záchrany zasahujících osob.“

V zásadě lze říci, že do náhlého ohrožení se mohou v průběhu zásahu dostat jednotlivé osoby, ale také skupiny nebo celé jednotky. To závisí na druhu prováděné práce a charakteru místa zásahu se specifickými riziky. Potřeba jistit může nastat při mnoha činnostech, které nelze vždy předem dost dobře odhadnout. Specifická taktika jištění je popsána u již výše zmíněných činností, jejichž charakter se stále opakuje a ze své podstaty je vždy stejný. U dalších případů, u nichž se může velitel ocitnout třeba i jen jednou v kariéře, je třeba být připraven obecně a být srozuměn s podstatou taktiky jištění osob nebo jednotek. V praxi se při organizování jištění můžeme v mnoha případech setkat s celou řadou chyb. Dochází k chybám jak taktické, tak strategické povahy a chybně reagují velitelé i hasiči. Chyby jsou nejen na straně hasičů, kteří jistí, ale v řadě případů také na straně hasičů, kteří jsou jištěni. Organizace jištění je navýsost týmová práce a takto musí být chápána a především na místě zásahu nekompromisně vyžadována. Problematiku jištění

Obrázek 1 Příklad poklesu „ostráživosti“ jistící skupiny při jištění nebezpečné činnosti.

ní najdeme v různé literatuře, zpravidla ve vztahu ke konkrétní činnosti (práce ve výškách, nebezpečné látky, zřícené budovy apod.). Problematiku jištění je však třeba popsat také obecně, neboť základní principy jištění a organizace této činnosti jsou založeny na stejných principech. Následující text si klade za cíl upozornit odbornou veřejnost na častá úskalí této velice důležité součásti taktiky.

Hasiči podceňují jištění – v čem jsou příčiny?

Fakt, že hasiči podceňují problematiku jištění je znám každému, kdo občas přijede k místu mimořádné události a rozhlédne se „po bojišti“. Vidíte postávat hloučky hasičů z různých jednotek, ti kteří mají jistit, vedou rozhovor a ne zřídka i pokuřují. Málokdo z nich má jasnou představu co bude dělat, dojde-li k náhlé změně situace. Jen těžko domýšlet případné následky takového stavu. Podceňování má bezesporu své racionální důvody. Málokdy při podobných haváriích (ale i běžných dopravních nehodách) došlo ke vzniku požáru v průběhu zásahu. Rovněž nejsou příliš zkušenosti s tím, že by někdo zkolaboval v nebezpečné zóně nebo na místě zásahu. Nedostatek zkušeností vede ke značné nepozornosti hasičů, kteří mají jistit životy svých kolegů (obrázek 1). Odvracejí svou pozornost, opouštějí stanoviště, neznají svůj přesný úkol a podobně. Na obrázku 2 je zásah při havárii cisterny přepravující mythyl-methakrylát a n-butylmethakrylát (hořlavé látky). V případě vzniku požáru při práci v nebezpečné

zóně by byly šance na přežití zasahujících minimální s ohledem na stav aktivity jistící skupiny. Vodní proud není pod účinným tlakem. Jistící skupina jej nemá pod kontrolou. V případě vzniku požáru jde doslova o každou sekundu a v uvedeném případě by trvalo desítky vteřin, než by byl k dispozici proud s potřebnou účinností (obdobně je to u obsluhy CAS).

Velitel odpovědný za jistící skupinu má několik možností jak tento nežádoucí stav minimalizovat. Základní pravidlo platné pro většinu hasičů zní: „Nemluvte na hasiče, jestliže se obléká do výstroje“. Další nutností je zabezpečit jistícím skupinám pravidelné střídání (každých 10 až 15 minut). Tím je vytvořen předpoklad udržení jejich potřebné koncentrace. Většina havárií patří do kategorie zásahů dlouhodobých a k tomu je zapotřebí přizpůsobovat také strategii jištění.

Ovšem ne zřídka se zapomíná na jištění nasazených hasičů také u požárů (obrázek 3). Vždy by měla být k dispozici předem instruovaná skupina (družstvo nebo jednotka podle velikosti a složitosti zásahu), jejímž úkolem je okamžitě zasáhnout k záchraně zasahujících hasičů. Náhlý kolaps stavebních konstrukcí nebo ztráta orientace hasičů mohou vyvolat fatální následky. Rychlá a předem připravená pomoc pak má rozhodující vliv na úspěšnost provedené záchrany.

Bezpečnostní brífinky

Bezpečnostní brífink organizuje velitel zásahu nebo velitel úseku (sektoru), v jehož odpovědnosti je organizace činnosti v nebezpečné zóně. Slouží k tomu,

¹⁾ § 26 odst. 5 písm. a) a b) vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

Obrázek 2 Naprosté selhání jištění zasahujících v nebezpečné zóně.

aby před zahájením rizikové činnosti byla všem dotčeným zasahujícím jasná dělba práce. Je naprosto neefektivní vysvětlovat hasičům jejich úkoly v době, kdy se např. oblékají do ochranných obleků. V tuto dobu se plně soustředí na dokonalé oblečení a zajištění tak své vlastní ochrany. Jestliže v tento čas velitel sdě-

luje své záměry, málokdy hasičům utkví v paměti. Velitel pak jen sleduje, jak zasahující hasiči provádí zcela jiné úkony, než ty které jim sdělil. Tento aspekt je do jisté míry možné eliminovat dokonalým výcvikem hasičů. Jestliže mají činnosti jako je oblékání ochranných obleků zvládnuty jako návyk, pak mají disponibilní ka-

pacitu (rozumovou) na vnímání dalších podnětů z okolí. Je to stejné jako při řízení motorového vozidla, kdy řidiči návyk umožňuje nepřemýšlet nad řazením rychlostních stupňů a jedná automaticky a většinou naprosto správně a spolehlivě. U řady činností, které hasiči provádějí, je „návyk“ nezbytností. Ovšem do jaké míry a v jakých činnostech je dosaženo kýženého výsledku vždy bude záviset na náročnosti velitelů „v době míru“, tedy na tom, jak kvalitně dokážou své lidi vycvičit a připravit na náročné zásahové situace (je na samostatné pojednání). Zasahujícím těsně před zahájením činnosti v nebezpečné zóně musí velitel na bezpečnostním brífinku:

- Sdělit, jaký je úkol pro skupinu pracující v nebezpečné zóně. Někdy je vhodné zasahujícím jasně sdělit, co velitel považuje za splněný cíl (tzv. STOP kritérium), a to z toho důvodu, aby se hasiči nepohybovali v nebezpečné zóně déle, než je nezbytně nutné nebo i z důvodu návazností dalších prací.
- Sdělit nouzové signály a cesty případného úniku z nebezpečné zóny, což je klíčová část instruktáže. Pokud není dopředu stanoveno na jaké signály a jak má kdo reagovat, dojde jen ke zmatku. Velitel musí bezpodmínečně sdělit hasičům, kteří jistí, kdy a jak provedou záchranný zákrok (podněty k zásahu mohou být někdy velmi individuální podle charakteru zásahu). Zasahující v nebezpečné zóně musí vědět kterým směrem se vydat do bezpečí (únikové cesty mohou být předem zajištěny vodními proudy apod., podle druhu rizika).
- Vysvětlit všem zainteresovaným co a kdy bude vykonáno (například v jakém pořadí). V řadě případů se na zásahu podílejí nejen hasiči, ale i osoby zařazené do jednotky při poskytování osobní a věcné pomoci nebo členové dalších složek IZS. U nich nemusí být vycvičeni potřebné návyky na týmovou práci, a to ještě v podmínkách mimořádné události (např. jeřábníci, statici).

Velitel (nebo osoby, které se zapojují do bezpečnostního brífinku) si musí vždy zajistit zpětnou vazbu. V tomto případě by měli všichni nahlas zopakovat celý svůj úkol, včetně všech dalších zásad sdělených velitelem. Jedině tak má odpovědný velitel, ale i všichni zainteresovaní zasahující, jistotu, že všichni správně pochopili své role a vědí co a jak kdy vykonat.

Pro instruktáž je vhodné využít podpůrné prostředky, jako jsou nákresy a schémata činností nebo rozmístění techniky apod. Toto vše zvýší pravděpodobnost správného a efektivního provedení úkolu v rizikových podmínkách. Délka a rozsah brífinku musí být volen úměrně složitosti a rozsahu prováděných prací (předpokládaných činností).

plk. Ing. Oldřich VOLF,
HZS Karlovarského kraje,
foto por. Martin KASAL

Obrázek 3 Osamělé skupině by v případě vzniku krizové situace byla pomoc organizována velmi neefektivně.

System psychosociální péče a podpory lidem zasaženým mimořádnou událostí

Psychologická služba HZS ČR funguje v České republice od roku 2002. K jejím hlavním činnostem patří zajišťování podkladů pro personální práci, poskytování psychologické péče a podpory zaměstnancům a příslušníkům, podpora lidem zasaženým mimořádnou událostí a oblast vzdělávání. Organizace, odborné zaměření a konkrétní úkoly vyplývají z řady vnitřních předpisů, mj. také z „Koncepte psychologické služby HZS ČR pro roky 2010–2015“.

Od začátku svého působení v roce 2002 si psychologická služba vybudovala své místo ve struktuře HZS ČR. Původně byla využívána především k pomoci a podpoře zaměstnanců, zejména hasičů. V průběhu let se však stále více do popředí dostává oblast podpory občanům zasaženým mimořádnou událostí. Psychologická služba HZS ČR také pomáhá lidem, kteří se dostali do situace, kdy jsou konfrontováni s nějakou emocionálně zátěžovou událostí. Charakter těchto mimořádných událostí a jejich dopady na člověka bývají rozmanité. Lidé mohou být zranění, prožívají ztrátu blízkého člověka, ztrátu bezpečí, majetku apod. Z pohledu psychologie jsou mimořádnými událostmi ty, které jsou pro nás v daném okamžiku obtížně uchopitelné a jejichž společným znakem bývá skutečnost, že se nám obvykle nedáří je zvládnout v běžném čase a běžnými způsoby. Jsou to situace, které jsou často provázeny pocitem nejistoty, ohrožení a bezradnosti a také dojmem, že jsme na všechno sami. Do takto náročné životní situace se může dostat každý z nás. Duševní otřes je při traumatizujících událostech normální lidskou reakcí v nenormální situaci.

Podpora lidem zasaženým mimořádnou událostí

Ve většině případů je pomoc koordinována a poskytována v terénu přímo na místě mimořádné události, zpravidla bezprostředně poté, kdy k mimořádné události dojde. Je to činnost, která probíhá podle stanovených pravidel.

Z organizačního hlediska podléhá její zabezpečení odborně nastavenému systému povolávání psychologa ve výkonu služby v operačním řízení. Velmi důležité je fungování tzv. „týmů posttraumatické péče“ složených z vyškolených příslušníků HZS ČR, nejčastěji hasičů. Jejich činnost je zpravidla koordinována krajským psychologem.

Psychologická služba HZS ČR přijala a nastavila do své praxe odborně zpracovaný soubor postupů a činností, označených jako první psychická pomoc. Systém kroků první psychické pomoci byl inspirován poznatky ze zahraničí a jeho cílem je stabilizace psychického stavu zasaženého jedince přímo na místě mimořádné události, a to v co nejkratší době po události, aby se situace pro zasaženého člověka pokud možno již ne-

zhoršovala, byly zajištěny jeho základní potřeby a mohl být následně předán do další péče.

K dalším odborným postupům patří, vedle první psychické pomoci, také např. psychosociální krizová pomoc a spolupráce. Jejím odborným východiskem jsou tzv. „standardy“ psychosociální krizové pomoci a spolupráce. Vymezení termínu a obsahu psychosociální krizové pomoci a spolupráce vychází z materiálu „Standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce zaměřené na proces a výsledek“, který vytvořila pracovní skupina při MV-generálním ředitelství HZS ČR.

Proces vyrovnávání se s mimořádnou událostí, zpracovávání důsledků a vypořádání se s dopady je však mnohdy dlouhodobější záležitostí. Nemusí mít

vždy podobu jednoho „vstupu“ nebo jednoho setkání, může jít o střednědobou nebo dlouhodobou činnost v řádech týdnů až měsíců. Stejně tak požadavek podpory může vycházet jak z potřeb jedince, tak i z potřeb celé komunity nebo samosprávy.

Organizace psychosociální krizové pomoci a spolupráce musí být koordinovaná a centralizovaná tak, aby byla zajištěna její včasnost, dostupnost a efektivnost. Koordinace je podstatná i z pohledu zajištění kontinuity psychosociální krizové pomoci od akutní fáze po střednědobou až dlouhodobou pomoc.

Organizace psychosociální krizové pomoci a spolupráce je v situaci mimořádné události většího rozsahu zabezpečována spoluprací krajského psychologa, koordinátorů psychosociální krizové pomoci a spolupráce a humanitární pomoci, přičemž role zúčastněných jsou stanovené tak, aby se vzájemně doplňovaly a reagovaly na všechny potřeby, které mohou v kontextu mimořádných událostí v této rovině vznikat.

Pro HZS Středočeského kraje je v tomto směru nejintenzivnější spolupráce s mezinárodní humanitární organizací ADRA a jejím tzv. Komunitním intervenčním psychosociálním týmem složeným z dobrovolníků (KIP tým). Činnost těchto dobrovolníků je zaměřena na střednědobou a dlouhodobou pomoc a podporu lidem zasaženým mimořádnou událostí. Pro potřeby HZS Středočeského kraje již fungují dva KIP týmy, které jsou schopné pokrýt téměř celé území Středočeského kraje.

Role dobrovolníků při mimořádných událostech

Po skončení práce složek integrovaného záchranného systému následuje v případě zranění práce zdravotníků ve zdravotnických zařízeních, v případě úmrtí rodičů práce sociálních pracovníků s pozůstalými dětmi nebo jiných odborníků zaměřených na řešení specifických dopadů mimořádné události. Ve chvílích, kdy není specializovaná pomoc potřeba, zůstává zasažený sám. Jeho původní známý svět je v důsledku mi-

mořádné události změněn, a to mnohdy velice zásadně. V některých případech se setkáváme s potřebou zasahujících složek předat tyto osoby někomu, kdo se o ně postará třeba jen tím, že nezůstanou sami. V současné době je možné zavolat v takových případech dobrovolníky KIP týmu.

KIP tým může doplňovat psychologickou péči. Vzhledem k malému počtu psychologů není možné ke všem událostem tohoto profesionála poslat, musíme však podotknout, že ne všichni zasažení specializovanou pomoc psychologa potřebují. Některým postačí pouze blízkost nějakého člověka, kterému mohou svěřit své dojmy a pocity, položit otázky, které je napadají, nebo jen mít kontakt na někoho, komu budou moci zavolat, když nebudou vědět, jak dál.

KIP tým vznikl na bázi dobrovolnictví. Obecně používaná definice říká, že dobrovolník je každý člověk, který ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává něco ve prospěch druhých lidí. V našem případě to „něco“ představuje střednědobou podporu zasaženého, a to jakési doprovázení jedince v jeho „novém světě“ po mimořádné události – pomoc v případě potíží s adaptací na novou situaci i podporování přirozených reakcí, jako je např. truchlení. V mnohých případech si zasažení připadají „nenormálně“, protože jejich pocity, reakce a stav, ve kterém se ocitli, pro ně nenormální jsou, avšak v kontextu mimořádné události jsou ve většině případů zcela odpovídající. Normalizování těchto stavů, pocitů a jevů je jednou z činností dobrovolníků KIP týmu. Dobrovolníci jsou školeni v rozlišování normálních průběhů a reakcí na mimořádné události od reakcí, které již vyžadují specializovanou péči psychologů nebo lékařů. V případě, že dobrovolník sledá reakci jako neodpovídající nebo již hraniční, doporučí zasaženému návštěvu specialisty.

Práci dobrovolníků je podpora poskytovaná laiky, občany, kteří žijí v blízkosti zasažených osob. Každý dobrovolník prochází sérií školení a jeho činnost je supervidována.

Co mohou dobrovolníci vykonávat ve spolupráci se složkami IZS?

Velice záleží na charakteru situace. V případě živelní pohromy, např. povodně, dobrovolníci pomáhají s likvidací škod (s odstraňováním nánosů bahna, se stěhováním věcí apod.). V průběhu této manuální práce probíhá komunikace mezi dobrovolníkem a zasaženým, která je zaměřena na psychosociální podporu. Zejména je důležité dát prostor pro vyjádření vlastních pocitů zasažených a hledat odpovědi na jejich otázky, které bývají většinou praktického rázu (komunikace s pojišťovnou, aktuální předpověď počasí atd.).

Pokud spolupráce mezi dobrovolníky a složkami IZS probíhá u dopravní nehody většího charakteru nebo rozsáhlého požáru, obvykle dobrovolníci setrvávají se zasaženými, kteří nejeví známky fyzického zranění, odvedou je do ústraní a dbají o naplňování jejich základních potřeb (ticho, tekutiny, potřeba informací, zprostředkování kontaktu s blízkými, v případě potřeby sdílení emocí, poskytnutí první psychické pomoci atp.). V případě nedostatečného počtu profesionálů mohou dobrovolníci asistovat v potřebných činnostech na místě zásahu, nikoliv však nahrazovat odbornou profesionální činnost.

Základním posláním dobrovolníků je doplňovat poskytovanou profesionální práci záchranářů v terénu, zejména u mimořádných událostí velkého rozsahu, v případě potřeby přímo navazovat na práci profesionálů. Dobrovolníci poskytují psychosociální podporu, zasažené mohou provázet střednědobou dobu po mimořádné události. Jednou ze základních myšlenek KIP týmů je blízkost pomoci, proto by dobrovolníci měli pocházet z regionu, ideálně z místa, kde zasažení žijí. Jejich činnost by měla mobilizovat blízké okolí a nechávat prostor pro vlastní zvládání zátěžových situací.

kpt. PhDr. Eva BIEDERMANNOVÁ, psycholog HZS Středočeského kraje,
Erika PANENKOVÁ, koordinátorka KIP týmu, foto archiv redakce a autorek

Pomáhají návštěvníkům horských oblastí

Horská služba České republiky, o.p.s. (dále jen „Horská služba“), působí v sedmi horských oblastech v Beskydech, Jeseníkách, Jizerských horách, Krkonoších, Krušných horách, Orlických horách a na Šumavě.

V rámci své činnosti zachraňuje, ošetřuje a transportuje zraněné a nemocné z nepřístupných horských lokalit do míst dostupných zdravotnické záchrané službě. Velmi úzce spolupracuje také s leteckou záchranou službou, kterou využívá v případě urgentních transportů, právě z těchto lokalit. Spolupracuje i s dalšími složkami IZS, zejména s Policií ČR, při pátrání po pohřešovaných osobách, nejen v horských oblastech, ale i mimo ně. Horská služba je naprosto samostatně operující organizací, vybavenou transportní technikou, vlastní radiosítí, výstrojí a výzbrojí určenou do extrémních podmínek a terénu. Hlavně však v ní pracují výtečně vycvičení záchranáři.

K vyhledávání osob z lavin využívá Horská služba záchranářské psy. V posledních letech se však stále častěji psi využívají i při pátrání po nezvěstných a zbloudilých turistech, a to ve spolupráci s Policií ČR. V současné době disponuje Horská služba třinácti vycvičenými záchranářskými psy. V loňském roce psi, kromě pravidelných cvičení (13 oficiálních cvičení), zasahovali u pěti ostrých akcí. Letos se již šestkrát podařilo záchranářskému psu Horské služby nalézt ztracenou osobu.

Více těžkých úrazů

Největší část záchrané činnosti Horské služby se odehrává v horách, a to jak ve volném terénu, tak na sjezdových tratích, které jsou dnes rozmístěny téměř ve všech horských střediscích. Během zimních měsíců, to znamená od prosince do dubna, členové Horské služby každoročně ošetří a odtransportují z terénu nebo ze sjezdových tratí šest až sedm tisíc osob s úrazem. V uplynulé zimní sezoně, i vlivem povětrnostních podmínek, které byly velmi rozmanité a chvílemi až extrémní, evidovala 5900 případů. Bohužel trendem posledních let je neustálé se zvyšující počet těžkých úrazů. Zatímco v roce 2005 bylo přibližně 12 % těžkých úrazů z celkového počtu, v zimní sezoně 2011 - 2012 už to bylo asi 17 %, z nichž podstatnou část tvořily úrazy hlavy. Proto Horská služba za podpory řady zákonodárců již několik let usiluje o schválení zákonné normy, která by přikázala alespoň mladistvým lyžařům a snowboardistům používání ochranné přilby.

Letošní výkyvy počasí byly také příčinou rapidního zvýšení počtu pátracích a záchraných akcí v terénu. Celkem se uskutečnilo 46 akcí, kdy záchranáři byli nasazeni 725 hodin a s pásovou technikou najeli 2919 km.

Mobilní „Horská služba“

Díky nové aplikaci „Horská služba“, kterou pro „chytré telefony“ připravila Česká pojišťovna, a.s., se podařilo zjednodušit přenos informací o zdravotních nebo jiných problémech v horách, od návštěvníků přímo na jednotlivá pracoviště Horské služby, s podrobným určením místa s koordinátou GPS. Mobilní „Horská služba“ pomůže také vyhledat

lyžařská střediska, poskytnout základní aktuální informace o sněhových podmínkách, lavinovém nebezpečí a počasí na daném místě. Podle aktuální polohy uživatele umí také najít nejbližší stanici Horské služby a zobrazit její telefonní číslo a dobu provozu. Součástí aplikace jsou čtyři informační oblasti – desatero Horské služby, návod, jak poskytnout první pomoc, pravidla jízdy na sjezdovkách a instrukce, jak předcházet nebezpečí v lavinových oblastech. Tato funkce navíc není závislá na dostupnosti datového signálu.

Bohužel se projevilo i jedno negativum této aplikace, a to nedostatečné zabezpečení proti neúmyslnému zneužití dětmi. Na zkvalitnění fungování průběžně pracují obě strany.

Lavinová prevence

Další činností, kterou Horská služba vykonává, je lavinová prevence. Má za úkol monitorovat lavinovou aktivitu v lavinovém katastru, zejména v Krkonoších a Jeseníkách, ale i v dalších horských oblastech, ve kterých je předpoklad sesuvů lavin nebo lavinových splazů. Podle sněhové a povětrnostní situace provádí takzvaná lavinová měření, při kterých je na základě posouzení mnoha fyzikálních parametrů sněhové pokrývky zpracován výstup a na jeho základě vyhlášen stupeň lavinového nebezpečí. V zimní sezoně 2011 - 2012 došlo celkem k 28 sesuvům lavin, při nichž právě zásluhou kvalitní lavinové prevence nedošlo k žádné lavinové nehodě.

Zimou činnost nekončí

Tak jak postupně končí zimní sezona, mění se samozřejmě i některé úkoly Horské služby, a také mechanismy a spektrum úrazů. V jarních měsících, v závislosti na návštěvnosti hor, tradičně klesá úrazovost a práce členů Horské služby se orientuje na údržbu techniky používané v zimní sezoně, přípravu letní techniky a dále na údržbu a úklid tyčového zna-

čení v terénu. Další nápor návštěvníků začíná už během května a nese s sebou zvýšený počet úrazů, převážně z horské cyklistiky, paraglidingu, horských koloběžek, bobových drah a v neposlední řadě také z horské turistiky. I když je počet úrazů nižší než v zimní sezoně, dostupnost některých lokalit je v létě daleko složitější a vyžaduje větší personální a náročnější fyzické nasazení členů Horské služby a použití jiných typů transportních prostředků, než je tomu ve stejných místech v zimě.

Léto a podzim je také obdobím, kdy probíhá větší množství metodických akcí, které slouží pro zvyšování odborné způsobilosti členů Horské služby, počínaje čekateli, přes dobrovolné členy, až po sezonní a stálé zaměstnance. Výcvik je věnován teorii a především praxi, přičemž všechny disciplíny, jak technické tak odborné, jsou dozorovány lektory, instruktory, cvičiteli a lékaři Horské služby. Největší důraz je kladen hlavně na ošetřování úrazů a řešení akutních stavů v nedostupném terénu, s případným vyproštěním a následným transportem. Probíhají také všechna školení týkající se BOZP, školení řidičů a další školení předepsaná právními předpisy. V rámci prověřování fyzické kondice, během celé letní sezony, zaměstnanci Horské služby absolvují sportovní metodická zaměstnání, která v září vrcholí fyzickým testem a lékařskými prohlídkami se zátěžovým testem. Jak zdravotní prohlídkou, tak i fyzickým testem, musí každoročně projít celá členská základna Horské služby.

V první řadě však musíme, stejně jako v zimní sezoně, zabezpečit akceschopnost členů Horské služby obsazením klíčových stanic a pracovních obvodů, abychom byli schopni kdykoli zasáhnout v případě jakéhokoli problému v horských oblastech a na vyžádání složek IZS také mimo ně.

Adolf KLEPŠ, Horská služba ČR, o.p.s.,
foto archiv autora

Výcvik členů zařízení civilní ochrany ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí

Ještě před nabytím účinnosti zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, a prováděcích právních předpisů k tomuto zákonu (zejména vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva), působily u řady subjektů, které v rámci své činnosti skladovaly a používaly nebezpečné látky, tzv. mobilní skupiny analytického zjišťování (MSAZ).

Odborná příprava členů MSAZ byla organizována zpravidla cestou chemických laboratoří tehdejšího systému civilní ochrany, včetně praktického výcviku a soutěží, v rámci kterých jednotlivé MSAZ prokazovaly svou dovednost a připravenost k plnění úkolů (poslední proběhla v roce 1998 v Jeseňnici u Rakovníka). Zaměření MSAZ se z původních zbraní hromadného ničení (bojové otravné látky a radioaktivní záření) postupně orientovalo také na problematiku nebezpečných látek, s důrazem na látky, se kterými bylo manipulováno v jejich mateřském podniku nebo okolí.

Také v působnosti Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje, územního odboru Semily, byla zřízena MSAZ u firmy Cutisin, s.r.o., Jilemnice (od roku 2011 Devro, s.r.o.). Po přijetí vyhlášky č. 380/2002 Sb. bylo z této skupiny vytvořeno zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity (dále jen „zařízení CO“), a to jako zařízení CO ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí. Činnost i vybavení zařízení CO zůstalo prakticky stejné jako za MSAZ – ochranné oděvy SOO CO, ochranné masky s filtrem, radiometr DC-3E-98, chemický průkazník CHP-71, polní chemická laboratoř PCHL75 a meteostanice - METCHEM. Již samotný výčet těchto přístrojů signalizuje, že jejich správné užívání může provádět pouze odborně vyškolená a vycvičená osoba. Proto územní odbor Semily organizuje v souladu s příslušným ustanovením vyhlášky č. 380/2002 Sb. a po dohodě s firmou Devro, s.r.o., pravidelnou odbornou přípravu personálu tohoto zařízení CO. Poslední takováto příprava proběhla v červnu letošního roku.

Výcvik probíhal ve Školícím středisku a chemické laboratoři Kamenice (patří do struktury HZS Středočeského kraje), se kterou má územní odbor Semily velmi dobré zkušenosti z minulých let. Zaměstnání se konalo pod dohledem odborníků, kteří připravili pro členy zařízení CO cvičné vzorky tak, aby bylo možné s využitím dostupných přístrojů provést zjištění přítomnosti nebezpečné látky nebo ionizujícího záření. Výhodou této formy výcviku bylo zjištění a označení konkrétních nebezpečných látek a naměření hodnot úrovně radiace. Nešlo tedy pouze o teoretický výklad. Část praktických dovedností proběhla v terénu. Konkrétně šlo o vyhledávání zářičů

v terénu, vytyčení nebezpečné zóny, dozimetrickou kontrolu zasažených osob, chemický průzkum, zjišťování meteosituační, oblékání ochranných oděvů SOO CO na čas a jejich správné svlékání a terénní práce v ochranném oděvu. Při práci s polní laboratoří bylo cílem zejména stanovení neznámého vzorku nebezpečné látky. Výcvik kladl vysoké nároky na odbornou a také fyzickou připravenost všech členů zařízení CO.

Uvedené zařízení CO ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí je pro svoji vysokou míru odbornosti zařazeno i do Havarijního plánu Libereckého kraje a je připraveno chránit životy a zdraví osob v případě vzniku mimo-

řádné události jak v areálu zřizovatele, tak podle potřeby kdekoli v rámci území Libereckého kraje. Velmi kladně lze hodnotit skutečnost, že zřizovatel zařízení CO, společnost Devro, s.r.o., plně podporuje jeho činnost, a to jak uvolňováním členů na výcvik, tak i pořízováním potřebných věcných prostředků. Například v roce 2011 zakoupilo vedení společnosti přístroj GasAlert Extreme, který členové zařízení CO využívají k detekci amoniaku, který je velmi frekventovanou nebezpečnou látkou na území regionu.

mjr. Ing. Václav KOPAL,
HZS Libereckého kraje, foto autor

Aktuální stav určení prvků kritické infrastruktury v České republice

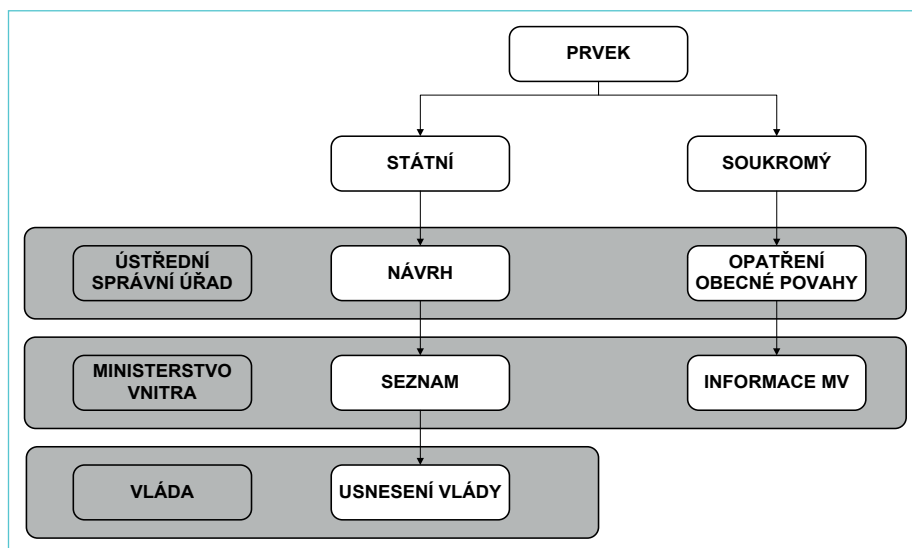
Dnem 1. ledna 2011 nabyla účinnosti novela zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, která, mimo jiných zásadních změn, legislativně zakotvila problematiku kritické infrastruktury. Vzhledem k tomu, že kritická infrastruktura včetně její ochrany svou povahou patří do oblasti zachování základních funkcí státu a ochrany obyvatelstva, stala se tímto okamžikem jednou ze stěžejních oblastí krizového řízení.

Zpracování problematiky kritické infrastruktury si vyžádalo podstatnou úpravu stávajícího znění krizového zákona v celé jeho šíři. Aby mohla být problematika kritické infrastruktury aplikovatelná, musely být upraveny některé stávající pojmy a vydefinovány pojmy nové. Byly jasné nastaveny vazby mezi krizovým řízením a kritickou infrastrukturou jak na národní, tak evropské úrovni, aby byl vytvořen ucelený systém. Kromě vymezení nových pojmů musela v krizovém zákoně s ohledem na zpracování problematiky kritické infrastruktury následovat i úprava kompetencí a povinností vlády, ministerstev a jiných ústředních správních úřadů a České národní banky v této oblasti, a musel být definován proces určování prvků kritické infrastruktury.

Postup určování prvků kritické infrastruktury

Na tomto místě je vhodné shrnout postup určování prvků kritické infrastruktury tak, jak byl legislativně nastaven a následně realizován. Předpokladem pro určení prvku kritické infrastruktury je splnění dvou základních podmínek, a to naplnění definice kritické infrastruktury a definice prvku kritické infrastruktury (viz krizový zákon) a aplikace průřezových a odvětvových kritérií (viz nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury). Následně je třeba si uvědomit odlišnost určování v případě prvků, jejichž provozovatelem je organizační složka státu, a prvků, jejichž provozovatelem není organizační složka státu. V prvním případě ministerstva a jiné ústřední správní úřady a Česká národní banka zašlou návrhy prvků Ministerstvu vnitra (resp. Ministerstvu vnitra-generálnímu ředitelství HZS ČR), které z takto zaslaných podkladů zpracuje seznam. V dalším kroku jej předloží vládě, která usnesením rozhodne o prvcích kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu.

V případě určování prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem není organizační složka státu, realizují rozhodující činnost příslušná ministerstva a jiné ústřední správní úřady a Česká národní banka. Tyto určí prvky opatřením obecné povahy a o tomto určení bez zbytečného odkladu informují Ministerstvo vnitra. V případě určování opatřením obecné povahy

Postup určování prvků kritické infrastruktury

musí být dodržena ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Opatření obecné povahy je právním institutem, který můžeme definovat jako zvláštní typ úkonu správního orgánu vůči neurčitému počtu dotčených osob. Postup určování dokresluje schéma.

Prvním krokem aplikace ustanovení krizového zákona ve vztahu k určování prvků kritické infrastruktury byla identifikace prvků evropské kritické infrastruktury v odvětvích energetika a doprava, v souladu s požadavky Směrnice Rady 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu. V roce 2011 proběhla bilaterální jednání mezi Českou republikou a sousedními členskými státy Evropské unie, kdy na základě předložených návrhů bylo Ministerstvem průmyslu a obchodu, jako příslušným ústředním správním úřadem, v březnu 2011 určeno opatřením obecné povahy celkem osm prvků evropské kritické infrastruktury v odvětví energetika.

V odvětví doprava nebyl, v souladu s výsledky bilaterálních jednání, ze strany Ministerstva dopravy identifikován žádný prvek evropské kritické infrastruktury.

Ve druhé polovině roku 2011 proběhl proces určení prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu, tedy prvků kritické infrastruktury tzv. státních. Ministerstvu

vnitra byly, v souladu s výše popsáním postupem, zaslány příslušnými úřady návrhy prvků kritické infrastruktury, na základě kterých byl vypracován seznam, který byl předložen vládě k projednání. Navržený seznam obsahoval 103 prvků ve třech odvětvích (veřejná správa, komunikační a informační systémy a nouzové služby) v gesci Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva financí, Ministerstva životního prostředí, Národního bezpečnostního úřadu a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Tento seznam byl vládou projednán a schválen dne 14. prosince 2011 přijatým usnesením č. 934 k určení prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu. Ministerstvo vnitra předpokládá vládě předkládat ke schválení aktualizovaný seznam podle potřeby, nejméně však jedenkrát za rok.

V případě určování prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem není organizační složka státu, realizovaly rozhodující činnost příslušná ministerstva a jiné ústřední správní úřady a Česká národní banka, kdy tyto orgány za dodržení ustanovení krizového zákona a správního řádu určily prvky kritické infrastruktury opatřením obecné povahy. Prvky kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem není organizační složka státu, byly určeny v odvětvích:

- energetika
 - elektřina (zpracovatel opatření obecné povahy Ministerstvo průmyslu a obchodu; určeno 200 prvků),

- ropa a ropné produkty (zpracovatel opatření obecné povahy Správa státních hmotných rezerv; určeno 93 prvků),
- vodní hospodářství (zpracovatel opatření obecné povahy Ministerstvo zemědělství; určeno 11 prvků),
- doprava (zpracovatel opatření obecné povahy Ministerstvo dopravy; určeno 13 prvků),
- komunikační a informační systémy
 - technologické prvky pevné sítě elektronických komunikací (zpracovatel opatření obecné povahy Ministerstvo průmyslu a obchodu; určeno 719 prvků),
 - technologické prvky pro poštovní služby (zpracovatel opatření obecné povahy Ministerstvo průmyslu a obchodu; určeno 101 prvků)
- finanční trh a měna (zpracovatel opatření obecné povahy Česká národní banka; určeno 74 prvků) a

- nouzové služby (zpracovatel opatření obecné povahy Ministerstvo vnitra; určeno 19 prvků).

Obdobně jako proces určování prvků státních, je i proces určování prvků, jejichž provozovatelem není organizační složka státu, tedy prvků tzv. soukromých, procesem živým. Aktuálně určené prvky kritické infrastruktury mohou zanikat, nebo nové mohou vzniknout.

Závěr

Na závěr je možné shrnout nejdůležitější čísla k dosud určeným prvkům kritické infrastruktury:

- 103 prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu,
- 1230 prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem není organizační složka státu,
- celkem 1333 prvků kritické infrastruktury v sedmi odvětvích, jejichž pro-

vozovatelem je **152 subjektů** kritické infrastruktury.

Pro úplnost je vhodné zmínit, že Ministerstvo vnitra zpracuje přehledy všech prvků kritické infrastruktury po jednotlivých krajích, pro potřeby HZS krajů, jako zpracovatelů krizových plánů krajů a krizových plánů obcí s rozšířenou působností. Tyto přehledy se stanou součástí uvedených krizových plánů v souladu s nařízením vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. S ohledem na to, že přehledy budou obsahovat bližší identifikaci prvku kritické infrastruktury, budou v některých odvětvích pravděpodobně zpracovány v režimu utajení podle jiného právního předpisu.

pplk. JUDr. Marika ROSINOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství

a

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství

ve spolupráci s

MV-generálním ředitelstvím HZS ČR

pořádají

XII. ročník mezinárodní konference

Ochrana obyvatelstva - DEKONTAM 2013

pod záštitou

rektora VŠB – TU Ostrava prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc., generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Drahošlava Ryby
a předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Ing. Dany Drábové, Ph.D.

Hlavní téma konference

Bezpečné území – bezpečná společnost

Termín konání: 29. až 30. ledna 2013

Místo konání: Aula VŠB - TU Ostrava, 17. listopadu, Ostrava-Poruba

Jednací jazyky: český, slovenský, anglický

Úbytování: koleje VŠB - TU Ostrava, Studentská 1770, Ostrava-Poruba

Zahájení jednání: 09.00 hodin

Jednání konference bude probíhat v odborných blocích s následujícím zaměřením:

1. Ochrana obyvatelstva

2. DEKONTAM

3. Workshop - úloha jednotek SDH obcí v ochraně obyvatelstva

Program konference

29. 1. 2013	7.30-9.00	Prezence
	9.00	Zahájení (NA1)
	9.15-12.00	Společné jednání (NA1)
	12.00-13.00	Přestávka

13.00-17.00

OOb – NA1 (blok přednášek)

DEKONTAM – NA3 (blok přednášek)

Společenský večer (aula VŠB – TUO)

30. 1. 2013

8.30-12.00

Workshop – NA1

DEKONTAM – NA3 (blok přednášek)

12.00

Ukončení konference

Závazné termíny:

15. 1. 2013

odevzdání přihlášky

15. 1. 2013

úhrada účastnického poplatku

Sekretariát konference:

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava
VŠB – TU Ostrava, Lumírova 13, 700 30 Ostrava-Výškovice
e-mail: konference@spbi.cz, fax: 597 322 837,
http://www.spbi.cz

Ing. Lenka Černá

e-mail: lenka.cerna@spbi.cz

tel. 597 322 970

Zuzana Bystřičanová

e-mail: zuzana.bystricanova@spbi.cz

tel: 597 322 837

Veletrh FSDays 2012 přilákal návštěvníky

Výstavní areál PVA Expo Praha v Praze-Letňanech hostil ve dnech 18. až 22. září letošního roku 4. ročník přehlídky nejnovějších trendů v oboru protipožární a zabezpečovací techniky, systémů a služeb Prague Fire & Security Days 2012 (FSDays). Organizátorem akce byla již tradičně společnost Mascotte, s.r.o.

Veletrh FSDays je určen zástupcům bezpečnostních složek státu, soukromých bezpečnostních služeb, bezpečnostním manažerům, odborníkům ve stavebnictví, poskytovatelům služeb v oblasti ochrany zdraví, života a majetku. Součástí veletrhu byly také zajímavé konference, semináře a odborné programy s mezinárodní účastí. Letošní premiérový termínový a prostorový souběh s nejvýznamnějším stavebním veletrhem v České republice FOR ARCH přinesl vystavovatelům zároveň nové obchodní příležitosti a vyšší zájem návštěvníků.

Prezentace novinek

S novými produkty a službami se na veletrhu FSDays prezentovalo více než 30 významných firem. Zájem odborné veřejnosti vzbudily novinky v oblasti požární bezpečnosti a zabezpečení objektů. Fire Eather CZ, a.s., vystavila hasicí systémy s inertním plynem Inergen. Krátce po uvolnění této látky do místnosti, obvykle během 30 až 45 sekund, dojde k úplnému uhašení požáru, aniž by došlo k případnému ohrožení lidí i vnitřního vybavení.

Inovaci v oblasti detekce a lokalizace úniku kapalin – systém TraceTek prezentovala Ray Service, a.s. Systém detekuje únik kapalin u zdroje, spustí alarm a zobrazí přesnou pozici úniku látky.

Zaujaly prostředky požární signalizace a kamerové systémy (Techfors CZ, s.r.o., Viacom CZ, s.r.o., Euroalarm, spol. s r.o., Elfnet Group, s.r.o., Total Security

Systems, s.r.o., ASM, s.r.o., IPSECURITY, s.r.o.). Flajzar, s.r.o., představila miniaturní GSM kameru, která snímá střežený prostor a při detekci pohybu pořídí fotografie pachatele nebo sekvence snímků, jež neprodleně odešle na příslušný mobilní telefon a e-mail.

Komplexní bezpečnostní řešení pro technologie budov, umožňující integraci produktů vyvinutých pro „inteligentní budovy“, vystavily tradiční výrobci (Schneider Electric CZ, s.r.o., Insight Home, a.s.).

Zvýšený zájem návštěvníků vzbudily prezentace sortimentu a příslušenství v oblasti mechanických zábranných systémů, inovovaných modelů bezpečnostních dveří (Sherlock bezpečnostní dveře, s.r.o.), mechanických uzamykacích systémů (Kaba Czech Republic

a trezorové techniky (Telmo, spol. s r.o., Gunnebo CZ, s.r.o.).

Představen byl projekt Cechu mechanických zámkových systémů „Bezpečná země“, nad kterým převzal záštitu odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. V rámci projektu jsou zájemcům poskytovány informace k problematice zabezpečení osob a majetku a nabídnut ucelený přehled produktů a služeb na českém trhu.

S činností Městské policie hl. m. Prahy seznámili příslušníci jejího útvaru situační prevence, kteří předvedli také služební automobil Škoda Yeti, vybavený přehledovými předními a zadními kamerami a nahrávacím zařízením s možností vzdáleného sledování obrazu.

Po celých pět dní konání veletrhu byly pro návštěvníky připraveny informační

materiály – letáčky, publikace s preventivní tematikou a odborné časopisy.

Doprovodný program

V rámci doprovodného programu se uskutečnily odborné konference (Galileo pro bezpečnější dopravu, Bezpečí inteligentních budov a domácností, Novinky v plnění požadavků norem a zákonů při poskytování bezpečnostních služeb, Požární ochrana datových center z pohledu technologií a legislativy) a 8. mezinárodní workshop Galileo User Forum (GUF) na téma „Využití GNSS technologie pro krizové řízení“.

Využití GNSS technologie

Cílem workshopu, který pořádalo Ministerstvo dopravy, bylo podpořit další rozšiřování využívání služeb GNSS (Global Navigation Satellite System) v oblasti bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Akce se zúčastnili také zástupci evropských institucí, do jejichž kompetencí spadá rozvoj globálních družicových navigačních systémů EGNOS a Galileo a navazujících aplikací především pro profesionální využití.

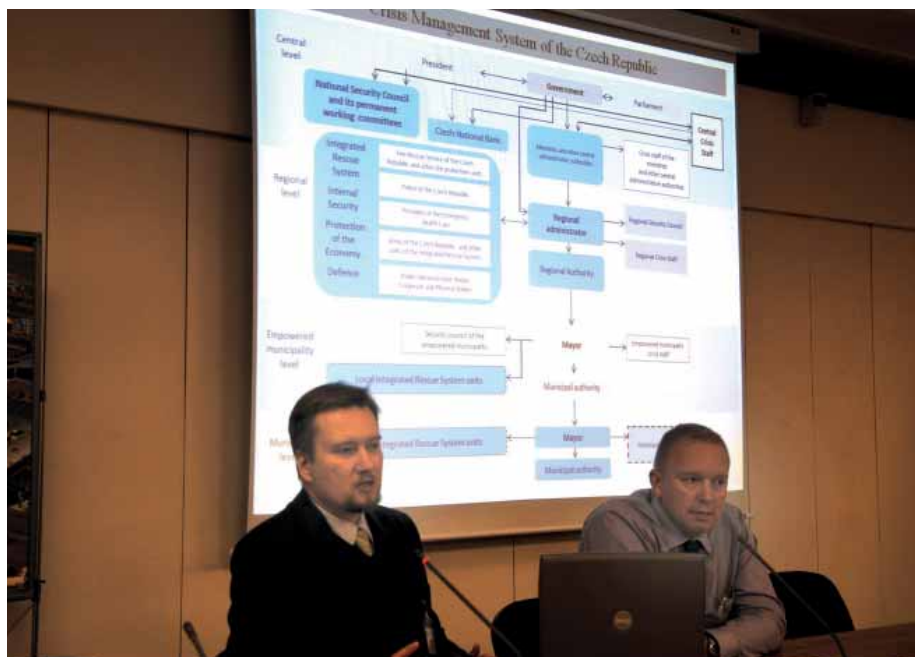
V úvodu workshopu Dr. Frederic Bastide z European Commission zdůraznil potřebu integrace GNSS systémů do celoevropské funkční struktury, jejich rozšíření a hledání nových aplikací.

Možnosti využití evropského družicového navigačního systému Galileo v krizovém řízení analyzovali Mgr. Oldřich Krulík, Ph.D., z Policejní akademie ČR v Praze a Ing. Martin Bittner z Logica, CGI Group. Tento systém, který má být do provozu uveden v průběhu roku 2014, bude poskytovat několik druhů služeb. Základní služby (přístupné bez omezení), komerční služby (přístupné platícím uživatelům), regulované služby (určené státem autorizovaným uživateli, bezpečnostním složkám státu) s uplatněním nejnovějších technologií pro oblast IZS, k podpoře ochrany kritické infrastruktury a boje proti terorismu. Prostřednictvím GNSS mohou být nejen navigovány záchranné týmy, ale rovněž jimi lze zmapovat zájmová místa.

O zkušenosti s nasazením systému ALICE (Adaptive Layers for Information & Collaboration in Emergency) se podělila Mgr. Anna Foks-Ryznar ze Space Research Centre v Polsku. Systém ALICE byl vyvinut s podporou polských hasičů a s úspěchem testován v průběhu mezinárodního součinnostního cvičení EU CARPATHEX 2011. Oceněna byla zejména rychlá výměna informací a operativnost využití sdílených dat.

Požární ochrana datových center

Součástí doprovodného programu byla také odborná konference se zahraniční účastí Požární ochrana datových center z pohledu legislativy a technologií. Datová centra, informační střediska, velíny, dispečinky apod. uchovávají in-

formace, které mají vysokou hodnotu, proto je jejich ochraně věnována vysoká pozornost a vyplácí se zabezpečení i za cenu vyšších nákladů.

Plk. Ing. Zdeněk Hošek z MV-generálního ředitelství HZS ČR uvedl problematiku bezpečnosti informačních systémů a datových center jejich rozdělením především podle charakteru zpracovávaných informací a utajení uchovávaných dat do kategorií na vyhrazené, důvěrné a tajné a na přísně tajné. Podle těchto kategorií by měly být používány nejvyšší prvky bezpečnosti přesně podle požadavků právních norem. V případě mimořádné situace, kdy je vyhlášen krizový stav, vzniká jiná právní situace a je nutné se řídit krizovou legislativou a zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Základní požadavek požární ochrany je, aby datové centrum tvořilo samostatný požární úsek a vždy bylo pod kontrolou elektrické požární signalizace. Podle rozlehlosti sálu je důležité rozmístění detektorů vzhledem k četným omezením, která pro radiové vlny tvoří podhledy a zdvojené podlahy. Používají se samočinné nasávací hlásiče kouře, optimální je však videodetekce s termovizí, která umožňuje vizuální ověření bezpečnostní situace v prostoru. Při hašení požáru v datových centrech nelze použít vodu ani prášek, proto v těchto prostorách není požární ochrana jednoduchou záležitostí. Nejvhodnější je objemový způsob hašení plynem.

Požárně bezpečnostní řešení je vždy odstupňováno podle úrovně ekonomických dopadů poškozených hodnot, je nutné volit přijatelné riziko. Jeden z přednášejících, Ing. Pavel Rybář, klade důraz na stabilní hasicí zařízení na bázi inertních plynů, přesně fungujících požárních klapek, vzduchotechniky, zařízení pro odvod kouře a tepla a pořádek na daném pracovišti. V prostoru, kde jsou

umístěny počítače lze použít k hašení pouze nevodivá hasiva, a to plynová. Problém je v tom, že rychlé a účinné jsou chemické plyny, které jsou však toxické a nebezpečné pro zdraví člověka. Inertní plyny jsou ekologicky čisté, nepoškozují ozónovou vrstvu, avšak k hašení požáru je jejich potřeba velké množství, což přináší mimo jiné obtíže s jejich dopravou do místa zásahu a je nutné sledovat, aby nedošlo k přetlaku v nádobách a k jejich explozi.

Včasné zjištění vzniku požáru umožní osazení objektu kamerovými systémy s vysokými parametry citlivosti, které zároveň zabezpečí prostor i před dalšími negativními vlivy, jako je vniknutí cizích osob. Standardní je model objektové bezpečnosti s ochranou pláště objektu, ochranou perimetru, parkoviště, systémem ochrany všech vstupů, apod. Tyto systémy upozorní také na případný požár, který by se mohl do datového centra dostat zvenku.

Na konferenci byly prezentovány také zahraniční zkušenosti. V Holandsku bylo například nutné řešit zvyšující se počet planých výjezdů hasičů ze stanic, kde byl hlásič připojen přímo na jejich dispečink.

V Německu se osvědčil systém snižování kyslíku v prostoru informačních středisek na 15 %. Toto množství kyslíku umožňuje zdravému dospělému člověku normální dýchání a nikterak ho neohrožuje na zdraví, nepodporuje však hoření valné většiny materiálů. Proto je nezbytné budovat datová centra pouze z předepsaných materiálů a vpuštěním dusíku do uzavřeného prostoru naředit vzduch na stanovenou hustotu, která je nepřetržitě monitorována. Ne příliš častým otvíráním dveří se může množství kyslíku zvýšit maximálně o 0,2 %.

**Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,**

foto Milan VÁVRŮ a Zbyněk KOUKOLÍK

Špičkové pedagogické a vědecko-výzkumné pracoviště bezpečnostního inženýrství

V říjnu letošního roku slaví Fakulta bezpečnostního inženýrství Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava 10. výročí svého vzniku. Toto kulaté jubileum si zaslouží, abychom se podívali alespoň krátce zpět a bilancovali.

Vznik Fakulty bezpečnostního inženýrství (FBI) Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava (VŠB-TU Ostrava) završil předchozí rozvoj vysokoškolského studia v oboru požární ochrany, které na tehdejší Vysoké škole báňské v Ostravě bylo zahájeno v roce 1968, kdy byl otevřen obor *Technika požární ochrany a bezpečnosti průmyslu*. Organizačně byl obor zařazen na Hornicko-geologickou fakultu, garantující katedrou byla zpočátku Katedra důlního větrání a techniky bezpečnosti, která se mimo jiné zaměřovala na bezpečnost práce (primárně v dolech). Vývoj studijního oboru a jeho odlišnost od studijních oborů „hornický“ orientovaných vedly k ustanovení samostatné Katedry techniky požární ochrany a bezpečnosti průmyslu (TPO a BP), která byla zřízena 1. září 1973.

Již od počátku na tvorbě studijního oboru TPO a BP smluvně participovaly republikové a federální ministerstva vnitra, a to jak v oblasti odborné, tak i personální, a tato spolupráce přetrvala až do dneška v případě Ministerstva vnitra. Vzhledem k dislokaci Vysoké školy báňské v Ostravě byla postupně také zahájena výuka dálkového studia v konzultačním středisku Praha a od roku 1987 i v konzultačním středisku Žilina, kde výuka probíhala až do rozpadu federace.

Po roce 1990 se podařilo vybudovat i studijní obor doktorského studia Požární ochrana a bezpečnost průmyslu, zřízen byl i obor habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem, který se nejprve jmenoval Požární ochrana a bezpečnost průmyslu. Po organizačních změnách na tehdejší Hornicko-geologic-

ké fakultě, kde bylo habilitační a jmenovací řízení uskutečňováno, byl obor nově akreditován pod názvem *Bezpečnost průmyslu, větrání a požární ochrana*.

V reakci na rostoucí požadavky na vysokoškolsky vzdělané odborníky v oblasti bezpečnosti byl zřízen nový studijní obor *Bezpečnostní inženýrství*. Poté, co nový vysokoškolský zákon zavedl bakalářské studium jako povinný stupeň vysokoškolského studia, byly postupně stávající obory rozděleny na čtyřleté bakalářské obory TPO a Bezpečnost práce a procesů (BPP) s dvouletými magisterskými nadstavbami TPO a Bezpečnostní inženýrství. Postupem času k nim přibyl také bakalářský a dnes již také magisterský obor *Technická bezpečnost osob a majetku (TBOM)*.

Začlenění studijního programu Požární ochrana a průmyslová bezpečnost na Hornicko-geologickou fakultu však výrazně zkreslovalo pohled na zaměření jeho absolventů a komplikovalo nejen další rozvoj studijního programu, ale i vztahy s partnerskými univerzitami a dalšími institucemi. Proto padlo na úrovni vedení univerzity, v čele s rektorem prof. Ing. Václavem Roubíčkem, CSc., rozhodnutí vybudovat novou fakultu, a to **Fakultu bezpečnostního inženýrství**, zaměřenou na přípravu odborníků v celé škále problematiky bezpečnosti a požární ochrany.

Toto rozhodnutí nepadlo jen na základě vnitřních úvah na univerzitě. Bylo podpořeno i tehdejším hejtmánem Moravskoslezského kraje Ing. Evženem Tošenovským. Významnou roli při formování těchto úvah sehráli i prof. Ing. Karol Balog, Ph.D., plk. Ing. Vladimír Vl-

ček, Ph.D., doc. Dr. Ing. Michail Šenovský a další osobnosti.

Fakulta byla od svého vzniku v roce 2002 umístěna v areálu bývalé základní školy v Ostravě-Výškovicích, který univerzita získala darem od statutárního města Ostrava. Budovy základní školy však ne zcela vyhovovaly požadavkům na přípravu vysokoškolsky vzdělaných odborníků a související vědeckou a výzkumnou činnost, a proto byl zpracován projekt na jejich rekonstrukci. Již v roce 2002 proběhla „malá rekonstrukce“, v rámci které byly upraveny prostory studijního oddělení, děkanátu, knihovny, počítačových učeben a menzy.

V další etapě rekonstrukce v letech 2005 až 2007 byly vybudovány nové laboratoře, posluchárny pro více než 200 posluchačů a v neposlední řadě parkovací plochy.

V současné době se připravuje další etapa rekonstrukce, v rámci které bude zrekonstruován další pavilon a přistaven nový pavilon pro těžké laboratoře (pro výzkum výbuchů).

Fakulta sestávala ze dvou kateder - *Katedry požární ochrany a ochrany obyvatelstva* a *Katedry bezpečnostního managementu*. Rozvoj fakulty, zvyšující se počet akreditovaných studijních oborů a zvyšující se počet studentů (z 1082 v roce 2002 na téměř 2000 v roce 2011) samozřejmě vedl také k organizačním změnám. V současné době jsou na fakultě následující pedagogická a vědeckovýzkumná pracoviště:

- Katedra požární ochrany,
- Katedra bezpečnostního managementu,
- Katedra ochrany obyvatelstva,

- Katedra bezpečnostních služeb,
- Laboratoř výzkumu a managementu rizik.

Katedra požární ochrany

Odborné zaměření

Katedra požární ochrany je přímým pokračovatelem prvního a ve své době jediného celorepublikového vysokoškolského pracoviště, Katedry techniky požární ochrany a bezpečnosti průmyslu ustavené při Vysoké škole báňské v Ostravě, zabývající se výchovou vysokoškolsky vzdělaných odborníků pro oblast požární ochrany a průmyslové bezpečnosti. Aktivita katedry jsou zaměřeny na předcházení mimořádným událostem (požár, výbuch), zmírňování jejich následků a řešení bezpečné a efektivní likvidace s využitím teoretických znalostí a praktických dovedností. Snahou katedry je participovat na projektech vědy a výzkumu a náročnějších úkolech pro praxi a získané poznatky publikovat a implementovat do výuky. Katedra se tedy zaměřuje na tradiční oblasti požární ochrany - požární prevenci a zásahovou činnost.

Pedagogické zaměření

Pedagogická činnost je zaměřena zejména na následující oblasti: dynamika požáru, technické a právní předpisy požární ochrany, organizace a řízení požární ochrany, chování materiálů a stavebních konstrukcí při tepelném namáhání, zkušebnictví, navrhování stavebních konstrukcí za běžných i mimořádných situací (požár, výbuch), požární bezpečnost staveb a technologií včetně aktivních systémů požární ochrany, zjišťování příčin vzniku požárů, znalecká činnost, požární taktika a činnost integrovaného záchranného systému včetně technických prostředků pro bezpečnost a požární ochranu, simulace reálných dějů při mimořádných situacích, praktická výuka a výcvik.

Věda a výzkum

Vědecko-výzkumné zaměření katedry je orientováno na analýzu rizik, bezpečnost průmyslu a staveb včetně staveb dopravních, požární ochranu a kritickou infrastrukturu. Řešené výzkumné projekty jsou podporovány především z národních, ale také zahraničních zdrojů. Aktuální vědecko-výzkumná činnost katedry je realizována ve spolupráci s dalšími vysokoškolskými a výzkumnými pracovišti včetně účasti organizací a průmyslových podniků v následujících oblastech: zjišťování příčin vzniku požárů a hodnocení nebezpečných účinků požárů, experimentální výzkum hoření a hašení plamenů, stanovování technikobezpečnostních parametrů hořlavých látek, požární prevence technologických procesů a bezpečnost staveb, účinky výbuchu na stavby, modelování rozvoje požáru a zplodin hoření, šíření nebezpečných látek v atmosféře, evakuace,

validace a verifikace naměřených dat, prevence havárií a modelování dopadů havárií v dopravě, analýza rizik prvků kritické infrastruktury, zvýšení bezpečnosti dodávek pitné vody při mimořádné události, výzkum synergických účinků v průmyslových zónách, bezpečnost dopravy v silničních a železničních tunelech, spolehlivost mobilní požární techniky a bezpečnostní limity zásahových oděvů.

Katedra bezpečnostního managementu

Odborné zaměření

Zřízení Katedry bezpečnostního managementu představuje pokračování dlouhodobého procesu rozvoje vědecko-výzkumné činnosti a studijních oborů orientovaných na bezpečnost v důsledku změny v orientaci společnosti dávající vyšší priority otázkám analýzy a prevence technologických rizik a rizik bezpečnosti práce.

V současné době se katedra významně profiluje v oblastech souvisejících s bezpečností práce a technologických procesů. Jsou to zejména oblasti: analýza rizik, metodologie a aplikace analýzy rizik, bezpečnost práce a prostředí, analýza pracovních rizik, aplikovaná ergonomie, lidský faktor ve vztahu k bezpečnosti, nebezpečné látky, chronická rizika vyplývající z chemických látek, bezpečnost procesů a technologií, požární a protivýbuchová prevence technologických procesů, prevence havárií, systém celoživotního vzdělávání v oblasti bezpečnosti práce a prevence závažných havárií.

Věda a výzkum

V oblasti vědy a výzkumu se katedra zabývá problematikou bezpečnosti pracovního prostředí a bezpečnosti práce, zejména v oblasti analýzy pracovních rizik a hledání způsobů omezování jejich působení.

V oblasti bezpečnostního inženýrství je to hledání cest a způsobů zjišťová-

ní rizik, jejich identifikace a metodologie omezování jejich působení. V bezpečnosti technologií se zaměřuje na rozvíjení excelentní fakultní laboratoře v oblasti měření mezi výbušnosti prachů a hledání způsobů řízení těchto bezpečnostních rizik.

Katedra ochrany obyvatelstva

Odborné zaměření

Vznik Katedry ochrany obyvatelstva se váže k datu 1. ledna 2010. Výuka problematiky ochrany obyvatelstva má však na fakultě historii daleko delší. V nevyprofilované podobě se tato problematika přednášela jako součást různých předmětů již od vzniku studijního oboru Technika požární ochrany a bezpečnosti průmyslu, otevřeného v roce 1968. Samostatný studijní obor Havarijní plánování a krizové řízení byl akreditován v roce 2000 a první studenti začali studovat v roce 2001. Katedra ochrany obyvatelstva pojímá bezpečnost komplexně, svým odborným zaměřením proto usiluje o integraci dosud samostatných oblastí jako je požární ochrana, bezpečnost průmyslu, ochrana obyvatelstva apod. do jediného koherentního celku.

Pedagogické zaměření

Pedagogická činnost je zaměřena zejména na následující oblasti: identifikace vzniku mimořádných událostí, stanovení četností jejich výskytu a následků při dopadu v území, analýza dopadu mimořádné události na osoby, infrastrukturu a životní prostředí, optimalizace funkcí a použití aktivních bezpečnostních zařízení, jejich integrace do společného řídicího a bezpečnostního systému (BMS), taktika zdolávání mimořádných událostí a činnost integrovaného záchranného systému, integrální bezpečnost, bezpečnost informačních systémů, ochrana obyvatelstva, ochrana kritické infrastruktury, praktický výcvik bezpečnostních manažerů.

■ Věda a výzkum

Vědecké a výzkumné aktivity katedry jsou zaměřeny do oblasti ochrany obyvatelstva před možnými hrozbami, ochrany kritické infrastruktury, inovace přípravy osob zařazených do krizových štábů, výzkum a vývoj podpůrných nástrojů pro modelování krizového managementu a následků mimořádných událostí.

■ Katedra bezpečnostních služeb

■ Odborné zaměření

Katedra bezpečnostních služeb je nejmladší katedrou Fakulty bezpečnostního inženýrství Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava. Vznik Katedry bezpečnostních služeb je datován k 1. červenci 2011. Katedra vznikla osamostatněním Oddělení bezpečnosti osob a majetku, které do té doby bylo organizační součástí Katedry bezpečnostního managementu. Zřízení Katedry bezpečnostních služeb představuje pokračování dlouhodobého procesu rozvoje vědecko-výzkumné činnosti a studijních oborů orientovaných na bezpečnost. Katedra bezpečnostních služeb je zaměřena na vysokoškolskou přípravu odborníků poskytujících služby bezpečnostní ochrany hmotného a nehmotného majetku, fyzických a právnických osob v oblasti fyzické ochrany kritické infrastruktury, bezpečnostních služeb, vnitřní bezpečnosti státu, ochrany osob, objektů a podniků, bezpečnosti a ochrany civilního letectví před terorizmem, extremismem a dalšími protiprávními činy včetně pyrotechnické činnosti, studie řízení rizika a otázky prevence dalších rizik vyplývajících z ochrany osob a majetku.

■ Věda a výzkum

Vědecko-výzkumné zaměření katedry navazuje na výsledky dosažené v předcházejících letech, zejména svou orientací na vnitřní bezpečnost státu, bezpečnostní služby, technickou a organizační ochranu osob a majetku, systémy řízení rizika a fyzickou ochranu kritické infrastruktury. Jedná se zejména o problematiku hledání způsobů zabezpečení osob před účinkem nástražných výbušných systémů, identifikace osob a způsobů eliminace rizika teroristického útoku v oblasti ochrany letišť. Dále pak zdokonalování monitorovacích a bezpečnostních systémů ochrany významných budov. Členové katedry jsou zapojeni do řešení projektů podporovaných z národních i zahraničních zdrojů.

■ Laboratoř výzkumu a managementu rizik

Laboratoř výzkumu a managementu rizik (LabRisk) byla založena spolu se vznikem Fakulty bezpečnostního inženýrství v roce 2002. Svoji činnosti navazuje na aktivity Oddělení bezpečnosti technologií Výzkumného energetického centra Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava a Interuniverzitní

ho centra založeného v rámci projektu Tempus Trimm.

Laboratoř výzkumu a managementu rizik je výzkumné a pedagogické pracoviště zaměřené na poznání, porozumění a zvládnutí technologických a přírodních rizik. Zabývá se jak akutními, tak chronickými riziky. LabRisk realizuje základní výzkum v oblasti metodologie analýzy a řízení rizik a aplikovaný výzkum v oblasti managementu rizik. Výzkum, vývoj a inovace probíhají v rámci výzkumných a vývojových projektů a při řešení konkrétních problémů praxe; nespecifický výzkum bez vlastních zdrojů financování je realizován pouze na nově se objevujících výzkumných tématech (např. bezpečnost nanomateriálů).

LabRisk podporuje výuku zapojením studentů v bakalářském, magisterském a doktorandském studiu do řešení projektů a případových studií v rámci řešení diplomových a disertačních prací i v rámci svobodného bádání. LabRisk se věnuje i celoživotnímu vzdělávání, osvětě a specializovaným kurzům v oblasti technologických a přírodních rizik. LabRisk je otevřené multidisciplinární pracoviště, které spolupracuje s ostatními pracovišti VŠB-TU Ostrava, domácími i zahraničními vysokými školami, vědecko-výzkumnými pracovišti a odborníky v širokém spektru svých aktivit. LabRisk poskytuje poradenství podnikům, orgánům státní správy a samosprávě a ostatním subjektům zabývajícím se riziky.

Od února 2011 je LabRisk také oficiální školicí pracoviště doktorandů. Od vzniku fakulty dokončilo studium třináct doktorandů, kteří úzce spolupracovali s LabRiskem. Své disertační práce zde připravovali také doktorandi z jiných fakult.

■ Široká spolupráce

Za období deseti let své existence fakulta navázala a rozvinula širokou spolupráci v oblasti pedagogické a v oblasti vědy a výzkumu s řadou institucí a zařízení jak v zahraničí, tak v České republice. Na mezinárodní úrovni FBI spolupracuje například s následujícími institucemi: Žilinská univerzita v Žilině, Technická univerzita ve Zvolenu, Technická univerzita v Košicích, Materiálově-technologická fakulta STU v Trnavě, Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie - Polsko, Universidad de Córdoba - Španělsko, Technische Universität München - Německo, Technical University - Dánsko, Katolická univerzita v Ružomberoku, University of Niš - Srbsko, TU Otto von Guericke Magdeburg - Německo, Salzburg University of Applied Science - Rakousko, Politechnika Śląska Gliwice - Polsko, University Institute of Ergonomic Professionalisation Albi - Francie, INERIS - Francie, Joint Research Centre - Major Accident Hazards Bureau - Itálie, TNO - Nizozemí, NATO - Belgie, CMI, Bergische Universität Wuppertal - Německo, Laboratoire de Physique des lasers, Atome set

Molécules, Université Lille - Francie, Ecole des Mines de Douai - Francie, Ecole des Mines de Ales - Francie.

Mezi nejvýznamnější instituce a podniky, se kterými fakulta úzce spolupracuje v České republice, můžeme například zařadit následující: HZS ČR, Univerzita Pardubice, Univerzita obrany Brno, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany, v.v.i., Státní ústav radiační ochrany, v.v.i., Jaderná elektrárna Dukovany, Jaderná elektrárna Temelín, VVUÚ, a.s., RSBP, spol. s r.o., Krajské ředitelství Policie ČR Moravskoslezského kraje, Krajské ředitelství cel Ostrava, společnost SECURITAS ČR, s.r.o., Abas IPS management, s.r.o., a další. Významně se rozvíjí spolupráce také s Ústavem bezpečnostního inženýrství Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a se společností F.S.C. Bezpečnostní poradenství, a.s., se sídlem v Ostravě a další.

■ Závěr

Během deseti let své existence se fakulta zbavila řady dětských nemocí. Některé problémy, např. kvalitní personální obsazení s dobrou kvalifikační i věkovou strukturou, však vyžadují dlouhodobé řešení. Zlepšení v personální oblasti by mělo vést i k většímu otevření fakulty v národním i mezinárodním prostoru.

Vznik Fakulty bezpečnostního inženýrství v roce 2002 představoval významný mezník v přípravě vysokoškolsky vzdělaných odborníků a vědecké a výzkumné činnosti v oblasti požární ochrany a bezpečnosti na VŠB-TU Ostrava. Další rozvoj fakulty a studijních oborů vyučovaných na fakultě je předpokladem pro dynamický rozvoj bezpečnostního inženýrství na VŠB-TU Ostrava.

„Deset let v životě vysokoškolské organizace není nic výjimečného, ale je to doba, která nás nutí zamyslet se nad dosaženými výsledky a předejít si vytyčit strategii dalšího rozvoje. Fakulta bezpečnostního inženýrství VŠB-TU Ostrava za dobu své existence prošla složitým vývojem nově vznikající instituce. Dosáhla celou řadu významných úspěchů jak pedagogických, tak i vědeckých. Fakulta bezpečnostního inženýrství, nedílná součást VŠB-TU Ostrava, se rozvíjí jako excelentní pedagogické a vědecko-výzkumné pracoviště bezpečnostního inženýrství. Aby tato excelence zůstala zachována, prioritou fakulty je bezpečnostní výzkum a na něm založený vzdělávací proces ve všech formách vzdělávání,“ říká děkan Fakulty bezpečnostního inženýrství prof. Ing. Pavel Poledňák, PhD.

Kolektiv Katedry ochrany obyvatelstva Fakulty bezpečnostního inženýrství VŠB TU-Ostrava,
foto archiv Fakulty bezpečnostního inženýrství VŠB TU-Ostrava

Ocenění za přínos česko-polské spolupráci

Dne 21. září letošního roku se v Olomouci uskutečnilo 26. veřejné zasedání Zastupitelstva Olomouckého kraje, kterého se jako host zúčastnil velitel Státní požární ochrany (SPO) Opolského vojvodství nadbryg. Mgr. inž Karol Stępień.

Účast tohoto významného představitele polských hasičů na zasedání nebyla náhodná, v jeho průběhu převzal z rukou hejtmana Olomouckého kraje Ing. Martina Tesaříka Medaili Olomouckého kraje „Za zásluhy o bezpečnost“. Medaile mu byla udělena na návrh Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje za jeho osobní přínos k česko-polské spolupráci při řešení mimořádných událostí a krizových stavů.

Nadbryg. Mgr. inž Karol Stępień pracuje v profesionální požární ochraně od roku 1981, ve funkci velitele SPO Opolského vojvodství působí od dubna roku 2000. Po novém krajském uspořádání v České republice stál u zrodu spolupráce mezi HZS Olomouckého kraje a SPO Opolského vojvodství. Významně se zasloužil zejména o vybudování funkčního systému vzájemné pomoci mezi Olomouckým krajem a Opolským vojvodstvím. Přes odlišnosti v legislativě se podařilo nastavit pravidla pro účinnou spolupráci, díky kterým jsou dnes běžnou záležitostí společné zásahy českých a polských jednotek požární ochrany na obou stranách státní hranice. Zvláště pro Olomoucký kraj jsou krátké dojezdové vzdálenosti polských

hasičů do některých lokalit na Jesenicku velmi zásadní.

První dohoda o spolupráci byla podepsána na úrovni HZS Olomouckého kraje a SPO Opolského vojvodství v roce 2005. V roce 2008 pak byla uzavřena dohoda mezi vojvodou Opolského vojvodství a hejtmánem Olomouckého kraje. Za účelem přípravy na řešení různých typů mimořádných událostí jsou pravidelně organizována taktická cvičení na obou stranách hranice. Společně se také podařilo uskutečnit několik projektů

v rámci fondů Evropské unie, díky kterým byly jednotky požární ochrany v příhraničních oblastech na polské i české straně vybaveny novou požární technikou a jejich příslušníci se účastní společné odborné přípravy - výcviku řidičů, potápěčů, apod. Intenzivní je rovněž komunikace mezi operačními středisky HZS Olomouckého kraje a Velitelství SPO Opolského vojvodství, a to nejen v oblasti řešení konkrétních událostí, ale také při vzájemném informování o hrozícím nebezpečí, apod. Z každoročního vyhodnocování česko-polské spolupráce na centrální úrovni vyplývá, že nastavený systém mezi Olomouckým krajem a Opolským vojvodstvím je na velmi vysoké úrovni. K dosažení tohoto stavu svým osobním přístupem výrazně přispěl také nadbryg. Mgr. inž Karol Stępień.

por. Bc. Ing. Vladimíra HACSÍKOVÁ,
foto archiv HZS Olomouckého kraje

Hasiči před i za objektivem 2012

Česká asociace hasičských důstojníků, o.s. (ČAHD), společně s HZS Moravskoslezského kraje, územním odborem Bruntál a preventivně výchovným portálem www.hasik.cz vyhlásila výsledky 8. ročníku fotografické soutěže pod názvem „Hasiči před i za objektivem“.

Soutěžilo se ve čtyřech kategoriích: A – požáry, B – ostatní zásahy, C – výcvik a D – život na stanici. Zasláné fotografie vyhodnotil již tradičně světoznámý fotograf Jindřich Štreit. Stejně jako v minulém ročníku poslali své fotografie také autoři ze Slovenska, kteří zvítězili v kategoriích A a C. První tři autoři z každé kategorie obdrželi od ČAHD finanční odměny.

Mimo oficiální vyhodnocení soutěže se uskutečnilo také internetové hlasování. V něm zvítězil snímek Ing. Ondřeje Fabiána pod názvem Stříbrný proud, 2. místo obsadil snímek Martina Petrů Hasičský křest a na 3. místě se umístil snímek Františka Cajthamla Záchrana kočky.

Nejllepší fotografie jak z oficiální soutěže, tak i z hlasování veřejnosti lze shlédnout na stránkách www.hasik.cz.

Kategorie A • Požáry		
1. místo	Ing. Tibor Gärtner	To zvládnem
2. místo	Ondřej Hanus	Únava po 36 hodinách
3. místo	Martin Petrů	V oblacích
Čestné uznání	Josef Janoušek	Čarodějnice
Kategorie B • Ostatní zásahy		
1. místo	František Cajthaml	Záchrana kočky
2. místo	Michal Šafus	Nahá Dufta
3. místo	David Modrý	Rudé bludičky
Čestné uznání	Josef Janoušek	Rozhled
Kategorie C • Výcvik		
1. místo	Matej Kapusta	Hasenie penou
2. místo	Bc. Petr Teslík	Okno
3. místo	Ing. Tomáš Lach	Trabant-poslední rozloučení
Čestné uznání	Ondřej Fabián	V červeném
Kategorie D • Život na stanici		
1. místo	Dagmar Siegllová	Bez názvu
2. místo	Ivana Žůrková	Pár kliků na zahřátí
3. místo	Marie Šimová	Zahradní rozprašovač

Ing. Břetislav JANOŠEK, ČAHD, foto Ing. Tibor GÄRTNER

Mistry ve vyprošťování hasiči z Hořovic

V pořadí šesté Mistrovství HZS ČR ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel hostily na konci září Karlovy Vary. Do lázeňského města přijelo čtrnáct družstev profesionálních hasičů, vítězů krajských kol ve vyprošťování, které doplnilo družstvo HZS podniku Škoda Auto, a.s.

Mistrovství pořádalo MV-generální ředitelství HZS ČR společně s HZS Karlovarského kraje, Českou asociací hasičských důstojníků a Sportovním klubem HZS Karlovarského kraje pod záštitou hejtmána Karlovarského kraje a primátora statutárního města Karlovy Vary. Doprovodný program, zaměřený na dopravní prevenci, pak zajistila Asociace Záchranný kruh, se kterou HZS Karlovarského kraje velmi úzce spolupracuje v rámci prevence mládeže.

Vítěze mistrovství vybírala četa kvalifikovaných rozhodčích pod vedením plk. Ing. Martina Žaitlika. Požadavek pořadatelů při přípravě jednotlivých scénářů pro soutěžící byl jasný - každé družstvo musí použít vyprošťovací nástroje. Tomu odpovídaly i připravené automobily, které dodala mladoboleslavská automobilka.

Nejvyšší počet bodů připsali rozhodčí družstvu reprezentujícímu HZS Středočeského kraje. Hasiči ze stanice Hořovice nasbírali 298 bodů, a to i s patnáctibodovou penalizací za čas jejich pokusu. Ten ukončili osmnáct vteřin před vypršením dvacetiminutového limitu. V samostatném hodnocení taktiky vedení zásahu skončili hořovičtí třetí, za techniku provedení zásahu nasbírali nejvíc bodů ze všech, za první předlékařskou pomoc dostali od rozhodčích čtvrtý nejvyšší počet bodů. Středočeši museli vyprostit zraněného figuranta z vozidla, které leželo na boku, blokovalo ho další havarované vozidlo a za zadními, pátými dveřmi, měli ještě další pevnou překážku. Do auta se nakonec dostali po odstřižení zadních dveří a části střechy. Družstvo ze Středních Čech patří dlouhodobě mezi nejlepší v republice, na posledním mistrovství, které se konalo v roce 2010 v Přerově, skončilo třetí. Letos v Karlových Varech reprezentovali svůj kraj ve složení velitel Jan Drnec a hasiči Jindřich Pacák, Petr Nájemník a Pavel Záležák.

Jen o tři body za vítězi skončilo družstvo z HZS Moravskoslezského kraje. Hasiči ze stanice Trinec vyhráli bodování za předlékařskou péči, v oblasti techniky vedení zásahu získali druhý nejvyšší počet bodů a za taktiku zásahu pak pátý nejvyšší počet bodů. Také oni dokončili svůj pokus s patnáctibodovou penalizací za čas, časomíra se zastavila tři vteřiny před limitem. Družstvo soutěžilo ve

složení velitel Dan Legirski a hasiči Václav Zowada, Daniel Hořava a David Sadowski.

Překvapením je pak třetí příčka pro podnikové hasiče ze Škoda Auto, a.s. Ti se kvalifikovali při letošní středočeské krajské soutěži, kde v celkovém hodnocení skončili mezi profesionály na druhém místě hned za vítězi z Hořovic. Družstvo ve složení velitel Jiří Cerman a hasiči Jiří Müller, Pavel Svoboda a Přemysl Novotný má za sebou pouze jednu soutěž, již zmiňovanou letošní krajskou v Lysé nad Labem, navíc se jako podniková jednotka téměř vůbec nedostane k běžným zásahům na silnicích jako příslušníci jednotek HZS ČR. I tak si podnikoví hasiči připsali celkově třetí nejvyšší počet bodů. V hodnocení jednotlivých oblastí skončili v taktice osmí, v technice čtvrtí a v předlékařské pomoci opět osmí. Hodně jim pomohlo, že svůj soutěžní pokus dokončili v čase 14:59 minut.

Družstvo, které zvládne vyproštění do patnácti minut, nezískává žádné trestné body. Za každou minutu navíc až do časového limitu dvacet minut si pak soutěžní družstva odepisují body za časovou penalizaci. Do patnácti minut, tedy bez časové penalizace, dokončilo svůj soutěžní pokus kromě podnikových hasičů ještě družstvo HZS Jihomoravského kraje, ostatní soutěžní družstva obdržela od deseti do patnácti trestných bodů.

Den před soutěží se družstva zúčastnila odborného semináře v kongresovém sále karlovarského hotelu Thermal. Součástí přednášek byly například novinky ve využití projektu pro motoristy v nouzi E-call v podmínkách České republiky, nebo nové poznatky o zásadách u dopravních nehod aut s alternativními pohony.

Konečné pořadí

1. HZS Středočeského kraje
2. HZS Moravskoslezského kraje
3. HZSP Škoda Auto, a.s.
4. HZS hl. m. Prahy
5. HZS Pardubického kraje
6. HZS Plzeňského kraje
7. HZS Libereckého kraje
8. HZS Jihomoravského kraje
9. HZS Jihočeského kraje
10. HZS Zlínského kraje
11. HZS Ústeckého kraje
12. HZS Olomouckého kraje
13. HZS kraje Vysočina
14. HZS Karlovarského kraje
15. HZS Královéhradeckého kraje

por. Martin KASAL,
HZS Karlovarského kraje, foto autor

**STABILNÍ HASIČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům

vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

Ekologické • Ekonomické • Efektivní

BESYCO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Velký úspěch našich cyklistů

Poslední srpnový víkend se konal v Ostravě a jejím okolí jubilejní 30. ročník Mistrovství světa hasičů v cyklistice, navíc poprvé na území České republiky. Velmi dobře se role hlavního organizátora zhostil HZS Moravskoslezského kraje. Závodníci si pochvalovali jak technicky náročnou trať horských kol, tak členitý terén s minimem rovinek pro časovku a silniční závod.

Pořadatelé zaregistrovali více než 200 cyklistů a cyklistek z 15 zemí. I když se na startu jednotlivých soutěží objevila řada favoritů z cyklisticky vyspělejších zemí, než je Česká republika, naši reprezentanti mistrovství dominovali. V celkovém hodnocení byli se 24 medailemi jednoznačně nejlepší, druhá Belgie jich získala „jen“ dvanáct.

Šampionát byl zahájen v pátek 24. srpna 2012 v ostravském Bělském lese, kde jsou vhodné podmínky pro závody horských kol. Ženy společně a muži v šesti věkových kategoriích postupně vyrazili na start na trať cross country, kde se o dva dny později jel světový pohár v MTB.

Zlatou medaili pro Českou republiku v této disciplíně v kategorii 41 až 50 let (délka trati 20,8 km) získal Tomáš Veselý, bronzovou pak Daniel Kouřil. V kategorii 51 až 55 let si stříbro odvezl Jiří Sedláček. Mezi ženami skončily na trati dlouhé 15,6 km za vítěznou Belgičankou Sabine Bombaertovou druhá Pavlína Maráčková a třetí Šárka Chmuřová.

Jednoznačný triumf slavila česká výprava v kategorii 31 až 40 let. Na šestadvacetikilometrové trati dominoval Petr Dobrý, stříbrný byl Zdeněk Tomeček a bronz si odvezl Michal Přecechtěl. Na stejné dlouhé trati v kategorii 18 až 30 let doplnil sbírku českých medailí třetím místem Adam Kauer.

Do prvního sobotního silničního závodu - časovky na 21 km kolem Klimkovic, již šla česká výprava jasně na průběžném prvním místě s devíti medailemi. Bylo chladno, ale opět bez deště. V závodě žen získaly zlato resp. bronz Veronika Kotalová a Zuzana Wernerová. V závodě mužů dominovali Zdeněk Šlehofer v kategorii 61 až 65 let a Stanislav Pilecki v kategorii 56 až 60 let, stříbro přidal Petr Baran v kategorii 51 až 55 let, bronz pak Marcel Bában v kategorii 31 až 40 let. Češi tak v časovce získali dalších šest medailí.

Během nedělního silničního závodu kolem Klimkovic získala česká výprava tři zlaté, tři stříbrné a tři bronzové medaile. V deštivém ránu vyrazili jako první na trať ženy a muži ve dvou nejstarších věkových kategoriích. Soutěžící v dalších kategoriích již závodili na oschlém asfaltu.

V neděli získali na trati dlouhé 78 km všechny tři kovy cyklisté v kategorii 31 až 40 let - zlato Daniel Tremel, stříbro Michal Přecechtěl a bronz Zdeněk Tomeček.

Zlato do skvělé české série přidal ještě Vladimír Baťa v kategorii nad 61 let (trať 48 km), stříbrné medaile vybojovali v kategorii 18 až 30 let Tomáš Berger (78 km) a v kategorii 41 až 50 let Daniel Kouřil (60 km), bronz vybojoval v sobotu v časovce stříbrný Petr Baran, a to v kategorii 51 až 55 let (60 km).

Stranou nezůstala ani naše děvčata - na trati dlouhé 48 km, stejně jako při sobotní časovce, byla první Veronika Kotalová a třetí Zuzana Wernerová.

Pořadí zúčastněných zemí podle počtu získaných medailí

1. Česká republika 24 (8-7-9)
2. Belgie 12 (4-6-2)
3. Itálie 10 (7-0-3)
4. Francie 6 (0-4-2)
5. Velká Británie 4 (2-2-0)
6. Německo 2 (0-1-1)
7. Švýcarsko 2 (0-0-2)
8. Španělsko 1 (1-0-0)
9. Rakousko 1 (0-0-1)

Podrobné zpravodajství a celkové výsledky mistrovství jsou k dispozici na <http://www.ostrava2012.cz/cz/>.

por. Mgr. Petr KÚDELA,
HZS Moravskoslezského kraje, foto autor

Ostrava obhájila titul, Plzeň bez medaile

Po loňské ostravské premiéře zavítal tentokrát společný republikový šampionát profesionálních a dobrovolných hasičů v požárním sportu do srdce Slovácka Uherského Hradiště.

Z hlediska sportovních výkonů a dosažených výsledků tří denní klání „kopírovalo“ mistrovství provázející rozmazy počasí. Zahřmělo v podobě nového národního rekordu, zazářili někteří jednotlivci a týmy, dusno vládlo po některých pokusech, jasno v celkovém pořadí přinesla poslední disciplína, ně-

kteřá umístění byla jako blesk z čistého nebe, po rozjasněných ale i zamračených tvářích soutěžících občas stékaly proudy slz. To vše bylo umocněno bouřlivou diváckou kulisou a skvělou atmosférou, ke které výraznou měrou přispěl hlavní organizátor akce – HZS Zlínského kraje.

Titul okořeněný národním rekordem

Na startu XXXXI. mistrovství HZS ČR se představilo 14 družstev HZS krajů, doplněných o družstvo HZS podniku Správa železniční dopravní cesty, s.o. (HZSP SZDC) a reprezentační výběr HaZS Slovenské republiky.

Všeobecně se očekával jasný scénář, o titul se utkají dva hlavní favorité - úřadující mistři republiky z HZS Moravskoslezského kraje (HZS MsK) a družstvo HZS Plzeňského kraje, na paty jim, po loňském výpadku, bude tvrdě šlapat ambiciózní tým HZS kraje Vysočina. Odborníci však ve svých titech tak jednoznační nebyli. Mistrovský tým se musel obejít bez své „star“ Jakuba Pěkného, který na šampionátu již hájil barvy HZS Ústeckého kraje, plzeňští omladili tým a otázkou bylo, jak se družstvo vyrovná s tlakem psychicky. Vedle toho se dal očekávat atak skvělou připraveností signalizujícího družstva HZS Královéhradeckého kraje, zneprjemnit cestu na medailové stupně se chystalo vyhecované družstvo „domácího“ HZS Zlínského kraje.

Průběh a výsledky daly nakonec za pravdu spíše odborníkům. Titul s třetíčkou na dortu v podobě nového národního rekordu v běhu na 4x 100 m s překážkami putuje opět do Ostravy, toužebného stříbra se dočkali na Vysočině, nespoutaná radost doprovázela převzetí bronzové medaile družstvem HZS Královéhradeckého kraje. Po letech na

výsluní si tentokrát kalich hořkosti vypila „ekipa“ z Plzně, kterou zejména nezdar ve „štafetách“ odsunul těsně pod medailové stupně.

Po dvou disciplínách podle předpokladů

Stejně jako při své premiéře, bylo mistrovství odstartováno výstupem do 4. podlaží cvičné věže. Průběh disciplíny, která se uskutečnila na stanici HZS Zlínského kraje v Uherském Brodě, částečně ovlivňovaly deštivé přeháňky. I tak jsme byli svědky skvělých výkonů - první tři závodníci dosáhli exceletních časů pod 14 sekund, patnáctisekundovou hranici pokořilo 18 závodníků. V soutěži družstev zvítězil HZS MsK před týmy Plzně a Vysočiny. Čtvrtým místem poslal svou vizitku HZS Královéhradeckého kraje.

V dramatické soutěži jednotlivců pak Jakub Pěkný potvrdil, že mu „změna dresu“ nic neubrala na výkonnosti a zvítězil časem 13,63 s. Pro stříbro si, stejně jako v loňském roce, zalezl časem 13,68 s Kamil Bezruč, bronz patří českému rekordmanovi v této disciplíně Karlu Rylovi za čas 13,75 s (oba HZS MsK).

Sobotním slavnostním zahájením vstoupil šampionát do své víkendové části, která se odehrála v nádherném sportovním areálu Městského atletického stadionu v Uherském Hradišti.

Co dokáže udělat psychika, názorně prezentovali papíroví favorité v prvních pokusech první víkendové disciplíny -

běhu na 100 m s překážkami. Exceloval pouze Jakub Pěkný časem 15,88 s. Jen pět závodníků se dokázalo dostat pod hranici 17 sekund, ostravští se tradičně nevyhnuli problémům na rozdělovači, plzeňští sázeli na jistotu, nejlepší závodník z Vysočiny se krčil v polovině třetí desítky výsledkové listiny.

Druhé pokusy však nabídl skvělou podívanou. Plzeňský Milan Netrval odsunul o jednu setinu sekundy na druhé místo Jakuba Pěkného, dvojnásobný mistr republiky v této disciplíně Pavel Krpec z HZS MsK bral za vynikající čas 15,95 s „pouze“ bronz.

Bitvu gigantů nakonec ve svůj prospěch rozhodl HZS MsK. Že to s útokem na medailové stupně v celkovém hodnocení myslí vážně, dokázalo ziskem třetího místa družstvo HZS Královéhradeckého kraje. Svoji slabou chvíli si naopak vybrali borci z Vysočiny, kterým patřilo až páté místo za skvělým týmem po medaili prahoucích domácích.

Výsledky z „věží“ a „stovek“ rozhodly o mistrovském titulu ve dvojboji jednotlivců. Na pomyslný trůn se po roční odluce vrátil suverénní Jakub Pěkný, stříbro a bronz putují do Ostravy zásluhou Karla Ryla a loňského vítěze dvojboje Pavla Krpce.

Chléb se lámal ve štafetách

Že o konečném pořadí rozhoduje poslední disciplína - požární útok, je známostou pravdou. Tradiční vrcholového klání (a letošní šampionát byl toho opět dů-

Pořadí	Družstvo	věž		100 m		štafeta		útok		Celkem bodů
		čas	body	čas	body	čas	body	čas	body	
1	HZS Moravskoslezského kraje	98,69	1	87,05	1	54,46	1	22,59	4	7
2	HZS kraje Vysočina	103,40	5	90,10	3	56,03	3	22,16	2	13
3	HZS Královéhradeckého kraje	101,26	3	91,37	4	55,79	2	23,07	6	15
4	HZS Plzeňského kraje	99,34	2	88,90	2	62,22	10	22,85	5	19
5	HZS Zlínského kraje	103,26	4	92,81	5	56,66	4	23,37	7	20
6	HZS Ústeckého kraje	108,14	8	96,99	8	59,53	7	21,93	1	24
7	HZS Olomouckého kraje	107,22	6	94,42	6	57,65	5	23,69	9	26
8	HZS Jihočeského kraje	108,78	9	94,80	7	61,39	9	23,40	8	33
9	HZS podniku SŽDC s.o.	111,33	11	104,37	12	63,15	11	22,21	3	37
10	HZS Jihomoravského kraje	111,05	10	101,19	10	59,92	8	24,25	10	38
11	HZS hl. m. Prahy	107,49	7	101,23	11	59,15	6	25,70	14	38
12	HZS Středočeského kraje	112,80	12	98,69	9	63,33	12	25,58	13	46
13	HZS Pardubického kraje	116,01	13	108,10	13	63,81	13	24,96	11	50
14	HZS Libereckého kraje	121,35	15	122,30	15	63,84	14	25,18	12	56
15	HZS Karlovarského kraje	121,34	14	111,12	14	74,26	15	30,78	15	58

kazem) je však také skutečnost, že se chléb láme ve štafetovém běhu na 4x 100 m s překážkami.

Atraktivnosti této disciplíny z pohledu diváků určitě prospělo, že proti sobě nastoupila družstva největších favoritů na celkové vítězství – HZS MsK a Plzeňského kraje. Zda to prospělo psychice závodníků, vědí jen oni sami. V prvních pokusech, které nejlépe zvládli královéhradečtí, se obě štafety nevyvarovaly chyb na jednotlivých úsecích a dokonce se nedostaly pod šedesátisekundovou hranici. S napětím se proto očekával souboj „běčkových“ štafet. Ten jednoznačně vyzněl ve prospěch štafety HZS MsK, která časem 54,46 s vytvořila nový národní rekord, čímž družstvo udělalo rozhodný krok za obhajobou loňského titulu. Skvěle rozběhla závod i štafeta B HZS Plzeňského kraje, její poslední člen však „neuhasil“. Až de-

sáté místo tak reprezentantům HZS Plzeňského kraje značně vzdálilo vidinu zisku mistrovského titulu a zároveň je vystavilo tlaku před finálovou disciplínou – požárním útokem. Po výsledcích štafetových běhů (2. HZS Královéhradeckého kraje, 3. HZS kraje Vysočina) bylo zřejmé, že byt Plzeň zpravidla na republikových šampionátech královské disciplíně vévodí, nemusí ji ani vítězství zaručovat medailové stupně v konečném pořadí. Po třech disciplínách totiž ztrácela na zatím největší překvapení šampionátu - družstvo HZS Královéhradeckého kraje, pět bodů, a tři body ji dělily od borců z Vysočiny, kteří tradičně požární útok „umí“.

■ O překvapení nebyla nouze

Tím největším v požárním útoku bylo nečekané vítězství HZS Ústeckého kraje, jehož družstvo jako jediné dosáhlo

času pod 22 sekund (21,93 s). Druhým pak až páté místo HZS Plzeňského kraje, což po zisku stříbra pro HZS kraje Vysočina a šesté příčky pro HZS Královéhradeckého kraje znamenalo, že na západ Čech poputuje nepopulární bramborová medaile. Na nervovou soustavu svých skalních fanoušků „zabrnkalo“ v prvním pokusu také družstvo HZS MsK (špatné napojení proudnice na pravém proudě „vyneslo“ čas 33,95 s a odsunulo tým do spodních pater pořadí po prvním kole), aby je čtvrtým nejlepším časem ze druhého pokusu uvedlo do euforie z obhajoby titulu republikového šampiona.

Výsledky v požárním útoku nakonec rozhodly o tom, že HZS kraje Vysočina se v celkovém hodnocení konečně dočkal toužené stříbrné medaile a HZS Královéhradeckého kraje se může pyšnit historicky první, ale určitě zaslouženou, medailí za třetí místo.

Mistrovství v režii nováčků a královen

O překvapení a zvraty nebyla nouze ani na v pořadí již 59. mistrovství ČR sborů dobrovolných hasičů SH ČMS v požárním sportu, kterého se zúčastnily i reprezentace České hasičské jednoty a Moravské hasičské jednoty.

V běhu mužů na 100 m s překážkami hodil všem soupeřům nečekaně rukavici časem 16,01 s v prvním pokusu David Grůza ze Skláry Karolinka. Na stupních vítězů jej doplnili talentovaní členové mládežnické reprezentace František Kunovský (Kunovice) a letošní mistr světa v této disciplíně z Lotyšska Martin Lidmila (Široký Důl).

Dramatický závod žen v téže disciplíně rozhodly druhé pokusy. Ty vynesly na stupně vítězů nejen loňskou vicemistryni Šárku Jiroušovou (Poniklá), ale i v pořadí druhou, resp. třetí, Kláru Šenkyříkovou (Pravčice) a Andreu Frgálovou (Otaslavičce). Jedna z velkých favoritek, úřadující mistryně republiky Lenka Tomandlová (Lednice), tentokrát na medaili nedosáhla a skončila pátá.

■ Těškovice zaskočily favority

Největším překvapením soutěží družstev byly v obou kategoriích výkony týmů z Těškovic, reprezentujících Moravskoslezský kraj. Těškovičtí přijeli na šampionát jako úplní nováčci, ale zvukných jmen svých soupeřů se nezalekli. Byť ani v jedné z disciplín nevítežili, předvedli

vyrovnané výkony, a na rozdíl od některých favorizovaných družstev, v rozhodujících momentech i pevnější nervy a větší vůli po vítězství. V kategorii mužů zvítězili Těškovice před loňskými suverény ze Širokého dolu a dalším nováčkem mistrovství Kunovicemi. Za zmínku stojí nezdár loňských vicemistrů z Horní Kamenice, kteří suverénně vládli „stovkám“ a štafetám, aby své naděje pohřbili jedenáctým místem v požárním útoku.

V soutěži družstev žen se po roční přestávce vrátily královny ženského požárního sportu první dekady tohoto století - děvčata z Chválenic, aby ve všech disciplínách vyškolila své soupeřky. O to urputnější boj se rozpoutal o zbývající příčky na stupních vítězů. Ze sříbra se nakonec radovaly Těškovice, bronz si odvázejí loňské mistryně z jihočeských Ledenic.

Pořadí nejlepších

MUŽI - běh na 100 m s překážkami (jednotlivci): 1. David Grůza (Sklárna Karolinka) 16,01 s; 2. František Kunovský (Kunovice) 16,09 s; 3. Martin Lidmila (Široký Důl) 16,29 s; **družstva:** 1. Horní Kamenice, 2. Lichovy, 3. Těškovice; **štafeta 4x 100 m s překážkami:** 1. Horní Kamenice 58,56 s; 2. Široký Důl 58,67 s; 3. Těškovice 59,18 s; **požární útok:** 1. Lhenice 24,84 s; 2. Dalovy 24,91 s; 3. Kunovice 25,72 s; **celkově:** 1. Těškovice 10 bodů; 2. Široký Důl 12; 3. Kunovice 13. **ŽENY - běh na 100 m s překážkami (jednotlivci):** 1. Šárka Jiroušová (Poniklá) 17,01 s; 2. Klára Šenkyříková (Pravčice) 17,07 s; 3. Andrea Frgálová (Otaslavice) 17,62 s; **družstva:** 1. Chválenice, 2. Pravčice, 3. Otaslavice; **štafeta 4x 100 m s překážkami:** 1. Chválenice 64,15 s; 2. Těškovice 64,54 s; 3. Meziměstí 64,81 s; **požární útok:** 1. Chválenice 24,78 s; 2. Těškovice 25,51 s; 3. Ledenice 26,65 s; **celkově:** 1. Chválenice 3 body; 2. Těškovice 10; 3. Ledenice 12.

Zlato pro organizátory

Hlavní tíhu odpovědnosti za organizaci společného mistrovství nesl HZS Zlínského kraje. Svou roli zvládl tým, vedený ředitelkou HZS Zlínského plk. Ing. Jarmilou Čičmancovou, Ph.D., skvěle. Uherské Hradiště, jako místo konání, bylo šťastnou volbou nejen kvůli nádhernému sportovnímu areálu, ale zejména z hlediska zajištění perfektního logistického zabezpečení hlavních akterů - soutěžících týmů, rozhodčích a „přespolních“ členů organizačních týmů. Nelze opomenout ani vysoce kvalitní práci tiskového střediska. To vše bylo umocněno přístupem k řešení problémů všemi, kteří zajišťovali dění bezprostředně na stadionu. Vše se řešilo bez známek vnějšího napětí, převládala vstřícnost, ochota, srdečnost. V tomto směru nastavili zlíňští organizátoři latku hodně vysoko.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto Milan VÁVRŮ

Velká cena putuje do Domažlic

Během měsíce září letošního roku se uskutečnila obě závěrečná kola 16. ročníku Velké ceny v požárním útoku družstev Hasičského záchranného sboru České republiky a hasičských záchranných sborů podniků o Putovní pohár generálního ředitele HZS ČR.

Předposlední, čtvrté kolo, se uskutečnilo 13. září v Mošnově. Tentokrát se pořadatelům z HZS podniku Biocel Paskov, a.s., nepodařilo „zajistit“ průměrné počasí. I když v deštivém a chladném dopoledni nastoupilo k závodům pouze devět mužstev, bylo se na co dívat, neboť boj o body do celkového pořadí se rozpoutal hned od začátku. Velmi dobré výkony byly ozdobeny zejména časy dosaženými družstvem HZS kraje Vysočina v obou pokusech. Vítězný čas 20,44 s však nemohl být uznán jako národní rekord, ale je veden „pouze“ jako nejlepší dosažený čas v požárním útoku s použitím přetlakového ventilu. Stříbrný post si výkonem 22,11 s zajistilo družstvo HZS Zlínského kraje před kolegy z HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Karviná, kteří dosáhli času 22,25 s.

Závěrečné kolo soutěže hostil 20. září Havlíčkův Brod. Šanci získat putovní pohár mělo před jeho odstartováním celkem osm družstev. Po čtyřech kolech patřilo průběžné vedení týmu HZS kraje Vysočina, na paty mu šlapali reprezentanti HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice a družstvo HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov.

Velmi kvalitní závod vyhrál tým HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice časem 22,66 s. Pod hranici 23 sekund se vešla ještě dvě další družstva - HZS podniku Správa železniční dopravní cesty, s.o., Česká Třebová (22,87 s), které bylo druhé a HZS kraje Vysočina třetím nejlepším časem 22,93 s. Zajímavé byly také výsledky na čtvrtém a pátém místě, kde dvě družstva (HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov a HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Ostrava) docílila na setinu stejného času - 23,20 s. O pořadí v tomto kole musela rozhodovat další pravidla, která byla na počátku sezóny pro tuto soutěž nastavena.

Putovní pohár pro celkového vítěze 16. ročníku předával osobně generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoš Ryba do rukou družstva HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice, které vítězství v pátém kole posunulo až na nejvyšší stupínek.

Loňské stříbro obhájil výběr HZS kraje Vysočina a třetí příčku pak výsledkem v pátém kole potvrdilo družstvo HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov.

Celé soutěže se zúčastnilo celkem 19 družstev, z toho 14 družstev HZS ČR a pět družstev HZS podniků. Absolutně nejrychlejší požární útok v rámci celého ročníku soutěže se podařil výběru HZS kraje Vysočina, který ve čtvrtém kole v Mošnově docílil času 20,44 s. Tým za svůj výkon obdržel cenu za nejlepší dosažený čas v celém ročníku, kterou předal Bc. Metoděj Popov, velitel HZS podniku Biocel Paskov, a.s.

Bc. Metoděj POPOV,
HZS podniku Biocel Paskov, a.s.,
mjr. Ing. Bc. Zdeněk ŠACH,
HZS kraje Vysočina,
foto Bc. Metoděj POPOV

HZS kraje, podniku	Datum a místo	I. kolo 11.5.2012 Dneboh u M. Hradiště		II. kolo 17.5.2012 Česká Třebová		III. kolo 1.6.2012 Odolena Voda		IV. kolo 13.9.2012 Mošnov		V. kolo 20.9.2012 Havlíčkův Brod		Celkem body	Započteno bodů	Celkové pořadí
		výsledný čas	body	výsledný čas	body	výsledný čas	body	výsledný čas	body	výsledný čas	body			
HZS Plzeňského kraje	ÚO Domažlice	21,94	15	24,05	5	22,03	10	23,24	6	22,66	15	51	46	1
HZS kraje Vysočina	krajský výběr	24,26	8	23,39	10	22,33	6	20,44	15	22,93	10	49	43	2
HZS Olomouckého kraje	ÚO Prostějov	25,89	3	22,62	15	21,39	12	23,55	5	23,20	6	41	38	3
HZS Moravskoslezského kraje	ÚO Ostrava	25,87	4	24,23	3	21,24	15	22,76	8	23,20	8	38	35	4
HZSP SŽDC, s.o.	Česká Třebová	24,66	6	24,04	6	22,27	8	23,81	4	22,87	12	36	32	5
HZS Zlínského kraje	krajský výběr	27,04	1	23,36	12	23,15	3	22,11	12			28	28	6
HZSP SŽDC, s.o.	Plzeň	23,02	12	23,81	8	22,42	4					24	24	7
HZS Moravskoslezského kraje	ÚO Karviná	26,88	2	25,00	1	22,40	5	22,25	10	24,07	4	22	21	8
HZS Středočeského kraje	krajský výběr	24,19	10	25,89	1	23,93	2					13	13	9
HZSP Škoda Auto, a.s.	ÚO Mladá Boleslav	25,70	5	25,48	1	27,64	1	25,28	3	31,50	1	11	10	10
HZS Jihočeského kraje	krajský výběr	32,53	1	25,37	1	24,32	1			23,34	5	8	8	11
HZSP DEZA, a.s.	Valašské Meziříčí			25,44	1			26,78	2	24,43	3	6	6	12
HZS Královéhradeckého kraje	krajský výběr			24,15	4							4	4	13
HZS Moravskoslezského kraje	ÚO Frýdek-Místek	28,25	1	24,41	2	25,25	1					4	4	14
HZSP Litvínovská uhelná, a.s.	Most	47,18	1	28,43	1	35,85	1			40,11	1	4	4	15
HZS Pardubického kraje	krajský výběr									25,47	2	2	2	16
HZS Plzeňského kraje	ÚO Plzeň			25,73	1							1	1	17
HZS kraje Vysočina	ÚO Havlíčkův Brod									27,45	1	1	1	18
HZS Středočeského kraje	ÚO Mladá Boleslav	34,42	1									1	1	19

Celkové hodnocení: Z pěti závodů se do celkového vyhodnocení započítají body ze čtyř nejlépe hodnocených závodů. Vítězem se stává družstvo s nejvyšším počtem takto získaných bodů. V případě rovnosti získaných bodů rozhodne čas dosažený v posledním společném závodě. Dalším kritériem jsou časy dosažené v průběhu celé soutěže.

O vítězi Ligy se rozhodlo až ve finále

Liga ve výstupu na věž 2012 dospěla do svého finále posledním závodem v Ostravě. Jejími vítězi se stali Karel Ryl a Martin Provazník.

Ozdobou letošního jubilejního desátého ročníku se staly souboje Karle Ryla, Jakuba Pěkného a Kamila Bezruče. Tito závodníci dokázali nespočetněkrát „stlačit“ svoje časy pod čtrnáct sekund, a to Liga nepamatuje. Vítězný Karel Ryl nasbíral 103 bodů a zvítězil tak o jeden jediný bod před Jakubem Pěkným.

V kategorii veteránů se nejlépe vedlo nejmladšímu z veteránů Martinu Provazníkovi, který nasbíral 35 bodů. Druhé místo si vybojoval Pavel Sloup před Martinem Šestákem.

Slavnostní vyhodnocení Ligy se uskutečnil 3. listopadu od 15 hodin v kongresovém sále v Dobřanech u Plzně.

Martin PROVAZNÍK,
foto Vlasta MICHALOVIČOVÁ

Závodník	Karlový Vary		Ústí n. Orlicí		Plzeň		Krchleby		Č. Budějovice		Hranice		Uher. Brod		Hr. Králové		Ostrava		Body
	10.5.		18.5.		25.5.		2.6.		7.6.		13.7.		20.7.		24.8.		14.9.		
	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	Body	Čas	
Karel Ryl	15	14,12	15	14,00	14	14,00	15	13,72	15	13,88	15	13,93	2	14,94	14	14,14	14	13,92	103
Jakub Pěkný	14	14,27	13	14,22	15	13,63	14	13,82	14	13,99	13	14,13	15	13,60	15	13,84	15	13,61	102
Kamil Bezruč	13	14,40	14	14,22	12	14,60	10	14,74	13	14,21	14	13,98	13	14,22	13	14,23	13	13,98	93
Václav Novotný	12	14,40	x	x	10	14,69	11	14,64	12	14,25	10	14,83	12	14,33	9	14,65	8	14,87	76
Martin Stuchlík	8	14,99	12	14,45	x	x	13	14,59	8	14,80	11	14,74	11	14,33	7	14,67	x	x	70
Jaroslav Hrdlička	6	15,10	11	14,78	13	14,58	9	14,86	x	x	x	x	10	14,38	11	14,41	7	14,94	67
Pavel Maňas	11	14,50	10	14,96	11	14,65	12	14,64	x	x	x	x	x	x	10	14,63	12	14,35	66
Jan Hopp	10	14,57	x	x	2	15,15	x	x	11	14,52	x	x	14	14,11	12	14,34	11	14,68	60
Pavel Krpec	3	15,33	5	15,29	9	14,90	6	15,05	1	15,22	12	14,69	8	14,53	8	14,66	6	14,98	54
Jan Ježek	7	15,04	x	x	8	14,93	7	14,98	9	14,76	9	14,98	9	14,45	3	15,15	1	15,51	52
Lukáš Hons	9	14,84	9	14,97	5	15,09	4	15,16	x	x	3	15,38	1	14,94	x	x	10	14,76	41
Milan Netrval	x	x	x	x	x	x	8	14,87	2	15,21	x	x	7	14,57	x	x	9	14,80	26
VETERÁNI																			
Martin Provazník	5	15,83	5	15,56	5	15,37	5	15,43	3	16,26	5	15,63	5	15,74	5	15,69	x	x	35
Pavel Sloup	x	x	2	16,56	3	16,58	4	16,25	4	16,25	4	16,00	4	15,75	2	16,10	x	x	23
Martin Šesták	x	x	3	16,35	2	16,62	x	x	5	15,88	3	16,09	3	15,87	x	x	x	x	16

www.hzsik.cz

Ministerstvo vnitra - generální ředitelství HZS ČR
 HZS Libereckého kraje - územní odbor Jablonec n. N.
 Horská služba - oblast Jizerské hory
 Statutární město Jablonec nad Nisou

pořádají pod záštitou
 Ing. Petra Beitla, primátora Statutárního města Jablonec n. N.
 a plk. Ing. Františka Zadiny, náměstka generálního ředitele HZS ČR

Přebor HZS ČR v lezení na obtížnost na umělé stěně

27. listopadu 2012
 Lezecká aréna **MAKAK Climbing s. r. o.**
 Liberecká 480/104, Jablonec nad Nisou

zahájení závodu v 10:00 hod.

Závod je volně přístupný pro veřejnost bez vstupného.

Summary

Fire of a boat

In June 2012 a fire occurred on a passenger ship on the Vranov dam near Znojmo, South Moravia. To extinguish the fire was possible only from the pier. Deliberate ignition was probably the cause of the fire, with estimated damage of eight million CZK (c. 320,000 EUR). p. 4

Not only about fire safety

In September 2012 the 21st International Conference of Fire Protection 2012 was held in Ostrava, Silesia. Main attention was focused on fire safety of buildings, explosion risk elimination in industry, and liquidation of emergencies with transboundary range of the region / the state. p. 6

Securing of firefighters

Protection of firefighters on the fire ground represents a specific part of intervention tactics. The set of organisational and technical measures of pre-prepared rescue serves for immediate help to an intervening person in sudden danger during the intervention. p. 12

Psychosocial care system

Since 2002 the Psychological Service of the Fire Rescue Service has worked in the Czech Republic. It was originally designed to help and support firefighters in preference. Over the years, however, support to people affected by emergencies is increasingly coming to the fore. p. 14

Help to visitors in mountain areas

The Mountain Rescue Service of the Czech Republic operates in seven mountain areas throughout the country. Its members rescue, treat and transport wounded and sick people from inaccessible locations to sites accessible for emergency medical services. p. 16

Training of members of civil protection facilities

Some companies within their activities store and use hazardous substances. For detection and marking of dangerous areas they also establish civil protection facilities. p. 17

Critical infrastructure elements

Protection of critical infrastructure belongs to the area of maintaining the basic functions of the state and the population protection, and has become one of the key areas of crisis management. One of its tasks is now to determine its basic elements. p. 18

FSDays 2012 Safety Fair

The 4th Prague Fire & Security Days 2012 (FSDays 2012) took place in Prague Letňany this September. The trade fair presented the latest trends in fire and security equipment, systems and services. p. 20

Faculty of Safety Engineering celebrates

In October this year the Faculty of Safety Engineering in the VŠB - Technical University of Ostrava celebrates 10th anniversary of its founding. The faculty today is an internationally recognized top educational and scientific-research workplace of safety engineering. p. 22

Together they fought for titles

In the end of August 2012, the Czech Championship of Teams of Firefighters in Fire Sport was held in Uherské Hradiště, the Zlín region, and again, representatives of professional firefighters compared their abilities together with voluntary firefighters. Firefighters from Moravian Silesian FRS defended their victory in main category. p. 28

Brand auf dem Schiff

Im Juni brach auf einem Motorboot auf dem Stausee Vranov in der Nähe von Znojmo ein Brand aus. Die Brandbekämpfung war lediglich vom Kai möglich. Die Ursache des Brandes, der einen Schaden von acht Millionen Kronen anrichtete, war vermutlich die Brandstiftung. S. 4

Nicht nur Brandsicherheit

Im September fand in der Stadt Ostrava bereits der XXI. Jahrgang der internationalen Konferenz Brandschutz statt. Zu den Hauptthemen gehörte die Brandsicherheit der Bauten, Senkung der Risiken von Explosionen in der Industrie und Bewältigung von Notlagen, die über die Grenzen der Bezirke und des Staates hinausragen. S. 6

Sicherung der Feuerwehreinheiten im Einsatz

Einen spezifischen Bestandteil der Einsatztaktik stellt die Problematik der Sicherung der Einsatzkräfte am Einsatzort dar. Es handelt sich um einen Komplex von organisatorischen und technischen Maßnahmen, die rasche und genau vorbereitete Rettung der Einsatzkräfte bei plötzlich auftretenden Gefahren während des Einsatzes zum Ziel haben. S. 12

System der psychosozialen Fürsorge

Der psychologische Dienst des HZS funktioniert in der Tschechischen Republik seit 2002. Ursprünglich war er als Hilfe und Unterstützung vor allem für die Feuerwehreinheiten gedacht. Im Laufe der Jahre rückt allerdings die Hilfe den durch ein Ereignis betroffenen Bürgern immer mehr in den Vordergrund. S. 14

Sie helfen in den Bergen

Die Bergwacht der Tschechischen Republik ist in sieben Gebirgslokalitäten tätig, wo sie Personen rettet, Verletzte und Kranke betreut und aus schwer zugänglichen Orten transportiert, damit sie vom medizinischen Rettungsdienst behandelt werden können. S. 16

Ausbildung der Mitglieder der Einrichtungen für Zivilschutz

Für die Feststellung und Markierung von Gefahrgebieten werden bei manchen Unternehmen, die im Rahmen ihrer Tätigkeit Gefahrstoffe lagern und nutzen, Zivilschutzeinrichtungen errichtet. S. 17

Elemente der Kritischen Infrastruktur

Der Schutz der KI dient der Aufrechterhaltung der grundlegenden Funktionen des Staates und gehört in den Bereich des Bevölkerungsschutzes und Krisenmanagements. Eine der wichtigsten Aufgaben ist die Festlegung seiner Basiselemente. S. 18

Sicherheits-Messe FSDays 2012

In Praha-Letňany fand im September der 4. Jahrgang der Ausstellung der neuesten Trends im Bereich der Brandschutz- und Sicherheitstechnik, -Systeme und -Dienstleistungen Prague Fire & Security Days 2012 statt. S. 20

Jubiläum der Fakultät für Sicherheitsengineering

Im Oktober d. J. feiert die Fakultät für Sicherheitsengineering der Hochschule für Bergbau – der Technischen Universität Ostrava das 10. Jubiläum ihrer Gründung. Die Fakultät ist heute eine international angesehene pädagogische und Forschungsstätte auf dem Gebiet des Sicherheitsengineerings. S. 22

Sie kämpften gemeinsam um Titel

Ende August und Anfang September fand in Uherské Hradiště die gemeinsame Meisterschaft der Republik der professionellen und freiwilligen Feuerwehren im Feuerwehrsport statt. Den Titel errang die Mannschaft des Bezirkes Mähren-Schlesien. S. 28

Vydávající: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, Ph.D., doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Lákis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolenák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 24. září 2012 • Číslo 10/2012 vychází 15. října 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: Milan VÁVRŮ

Hasiči v Ruské federaci

Rozhodující podíl na zdolávání požárů a činnostech s ním souvisejících má v Ruské federaci Státní požární ochrana, která počínaje rokem 2002 přešla z rezortu Ministerstva vnitra do rezortu Ministerstva civilní obrany, mimořádných událostí a likvidace následků přírodních pohrom (dále jen „ministerstvo“).

Vzhledem k ohromným rozměrům a diametrálně odlišným geografickým a klimatickým podmínkám Ruské federace je podíl činnosti dobrovolné požární ochrany minimální. Tento stav je zapříčiněn mimo jiné její faktickou likvidací v důsledku nezvládnuté privatizace v první polovině devadesátých let minulého století.

Legislativa

Mezi nejdůležitější právní předpisy, vymezující činnost požární ochrany, patří především federální zákon o požární bezpečnosti z roku 1994 ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje právní, ekonomické a sociální zásady zajištění požární bezpečnosti Ruské federace.

Zásadním právním dokumentem, upravujícím technické otázky požární bezpečnosti, je v roce 2008 přijatý federální zákon s názvem „Technický předpis o požadavcích požární bezpečnosti“, který vytváří platformu pro přijetí národních standardů, norem a dalších předpisů v oblasti požární ochrany.

Východím dokumentem existence a činnosti dobrovolné požární ochrany je federální zákon z roku 2011 o dobrovolné požární ochraně, zaměřený na vymezení vztahů, které vznikají mezi veřejnou správou, fyzickými a právnickými osobami při zabezpečování prevence, hašení požárů a provádění záchranných a likvidačních prací. Definuje také nové pojmy, nezbytné pro činnost dobrovolné požární ochrany.

K federálním zákonům přistupují také zákony, týkající se ochrany před požáry na úrovni jednotlivých subjektů Ruské federace (83), respektující smysl federálních zákonů a především zohledňující odlišné podmínky těchto subjektů na úseku požární ochrany.

Organizace

Požární ochrana se člení na:

- státní požární službu,
- místní požární ochranu,
- rezortní požární ochranu,
- privátní požární ochranu,
- dobrovolnou požární ochranu.

Státní požární služba (dále jen „SPS“), která má rozhodující podíl na likvidaci požárů a oblast prevence, se skládá z federální požární služby a požární služby subjektů Ruské federace. Organizační struktura řídicí i výkonných orgánů SPS odpovídá strukturám ministerstva na federální, regionální (8 územních expozitur ministerstva) a teritoriální (subjekty Ruské federace) úrovni. Součástí ministerstva jsou také orgány státního požárního dozoru.

V rámci SPS je organizováno asi 5,5 tisíc jednotek, z nichž převážná většina je určena k požární ochraně měst, průmyslových a jiných objektů. Celkový počet příslušníků SPS je asi 220 tisíc. Ke specializovaným součástem patří regionální specializované oddíly, speciální jednotky a oddíly technické služby. Mezi ně patří také jednotky zvláštního určení k požární ochraně strategických podniků, jaderně-energetických zařízení a vybraných objektů federální a teritoriální správy.

Dobrovolná požární ochrana se po přijetí zákona rychle rozvíjí, ale i přes masivní finanční dotace ze strany státu je počet akceschopných dobrovolných hasičů stále nízký (asi 75 tisíc), přičemž kalkulace potřeby je asi 800 tisíc. Z hlediska velkých dojezdových vzdáleností a často extrémních klimatických podmínek chybí síly a prostředky k hašení požárů ve venkovských

a řídicí obydlených oblastech, kde je většinou naprosto nedostatečná dopravní a i jiná infrastruktura, a bez vzdušných prostředků nelze prakticky vyvíjet žádnou činnost. Před současným vedením ministerstva stojí prvořadý úkol - snížit počet požárů (asi 12 až 15 tisíc ročně) a následných nenávratných ztrát (asi 1,1 až 1,3 tisíc osob) na přijatelnou úroveň, přibližující se evropskému průměru.

Z hlediska charakteru služby v požární ochraně převládá většinou profesionální model, přičemž se jedná o státní službu v tzv. vnitřní správě v rámci ministerstva. Podíl dobrovolníků na hašení požárů je asi 18 až 20 %.

Úkoly

Hlavními úkoly SPS jsou především:

- požární prevence,
- organizace výkonu státního požárního dozoru,
- likvidace požárů,
- záchrana osob při požárech,
- záchranné a likvidační práce,
- odborná příprava příslušníků SPS.

V souladu s nově přijatým zákonem o dobrovolné požární ochraně se mají dobrovolníci v oblasti požární ochrany účastnit preventivních opatření a podílet se na kontrole jejich dodržování, v rámci možností likvidovat požáry především ve venkovských oblastech, kde jich je podle statistik většina, a provádět záchranné a likvidační práce.

Ministerstvo vydává odborný měsíčník s názvem *Požarnoje dělo*, jehož náplní je především problematika činnosti SPS.

Vzdělávání

Mezi nejdůležitější vzdělávací instituce v oblasti požární ochrany patří Akademie v Moskvě, Petrohradská univerzita, Voroněžský, Ivanovský a Uralský institut a 25 vzdělávacích středisk, rozmístěných na celém území Ruské federace. Jejich zaměření a učební programy pokrývají veškeré požadavky na odbornou teoretické i praktické vzdělávání všech příslušníků SPS.

Financování

Naprosta většina nákladů SPS je hrazena z federálního rozpočtu z kapitol ministerstva včetně dotací pro dobrovolníky na jejich vybavení a pořízení techniky. Pouze velmi malou část tvoří příspěvky sponzorů privátních a jiných subjektů.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Zvířecí záchranáři v Lysé nad Labem

Ve dnech 7. až 9. září letošního roku se po jedenácté prezentovaly složky integrovaného záchranného systému na výstavišti v Lysé nad Labem, tentokrát pod názvem Tři dny se záchranáři. V rámci programu se uskutečnila krajská soutěž jednotek PO ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel a soutěž dětských družstev SDH obcí v požárním útoku. Policie ČR představila svůj odbor služební kynologie a hipologie.

Na venkovní ploše výstaviště předváděli záchranáři návštěvníkům ukázky své činnosti. Příslušníci HZS Středočeského kraje seznámili zájemce se současnou požární technikou, zejména s požárními automobilovými žebříky a plošinami, které přitahují dětské diváky. Děti pozorně sledovaly slaňování příslušníků lezecké skupiny a odhodlaně se hlásily jako dobrovolní figuranti ukázek jednotlivých způsobů transportu zachraňované osoby prostřednictvím výškové požární techniky.

Ve stanu Územního střediska záchranné služby Středočeského kraje si děti vyzkoušely svoje schopnosti při resuscitaci postiženého na modelech a odpovídaly na otázky prověřující znalosti z poskytování první pomoci. Ty nejšikovnější získaly za odměnu figurku Kryštůfka záchranáře - symbol projektu pro pomoc dětem při nácviu dovedností první pomoci.

Nejpřitažlivější však pro děti i dospělé byli zvířecí pomocníci Policie ČR, a to služební psi a koně. Odbornou přípravu psů vedou se služebními psy a policisty - jezdci se služebními koňmi zabezpečují výcviková střediska odboru služební kynologie a hipologie. Odbor řídí chovné stanice pro obměnu a doplňování stavů služebních psů a koní (nákup koní a veterinární péče) podle požadavků jednotlivých útvarů Policie ČR.

Policejní psůvodi demonstrovali poslušnost svých svěřenců, kteří přinášeli konkrétní předměty přesně podle pokynů psůvoda. Nechybělo ani zadržení nebezpečného pachatele jedním psem, který se zakousl do speciálního rukávu a také dvěma psy, kdy figurant oblékl ochranný kabát. Divákům se líbila atraktivní zkouška psí síly přetahováním o podušku, kterou si statečně vyzkoušely i malé děti.

Policisté oddělení služební hipologie a služební koně jsou nasazováni pro výkon hlídkové služby, zajišťování bezpečnosti osob a majetku při konání sportovních a kulturních akcí a k zákrokům pod jednotným velením při nepovolených shromážděních osob a srazech extremistických skupin. Charakter jejich přímého výkonu služby je závislý na vývoji bezpečnostní situace v teritoriu, kde jsou dislokována jednotlivá oddělení služební hipologie. Jezdci na koních jsou mnohdy rychlejší než kterýkoliv jiný dopravní prostředek a dostanou se i do méně přístupných prostor. Policisté - jezdci ze všech oddělení služební hipologie jsou využíváni i k reprezentaci Policie ČR při významných a slavnostních událostech.

Jezdci a koně předvedli divákům překonávání různých překážek, včetně hořících zábran, koně se pohybovali podle pokynů policistů bez zaleknutí i při ostré střelbě.

Násilné vniknutí do uzavřeného motorového vozidla a zadržení pachatele zvláště závažného trestného činu předvedla jednotka Útvaru rychlého nasazení Policie ČR, který je určen k zasahování zejména proti teroristům a v případech souvisejících s organizovaným zločinem.

Přehlídku uzavřela ukázka bojového umění Taekwon-Do ITF oddílu Milovice.

Ve vnitřním prostoru výstaviště byla k vidění historická požární technika, expozice činnosti a odborné přípravy a výcviku základních a některých ostatních složek IZS a také výstavka dětské výtvarné a literární soutěže Záchranáři 2012. Pro děti a mládež se nabízela celá řada preventivně výchovných akcí.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ, foto autorka

 112

**ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA**

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 11/2012

Nepodceňujme údržbu spalínových cest a spotřebičů paliv!

Se začátkem topné sezóny, ale i během ní hasiči každoročně likvidují zvýšený počet požárů způsobených vadami a nesprávným provozováním komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv.

V roce 2011 vzniklo celkem 291 požárů způsobených provozem komínů a dalších 135 požárů při provozu spotřebičů paliv. Tyto požáry si vyžádaly tři lidské životy, 48 zraněných a škody dosáhly částky téměř 75 milionů korun.

Během prvních devíti měsíců roku 2012 hasiči evidovali 217 větších požárů od komínů a 99 požárů způsobených závadou spotřebičů paliv. V samotných komínových tělesech (bez dalšího rozšíření a beze škody) vzniklo ještě 478 již dále nedošetřovaných požárů.

Požáry způsobené závadami komínů v letech 2006 až 2011

Komíny	2006	2007	2008	2009	2010	2011
nehodná konstrukce	75	67	68	81	71	68
zazděný trám v komíně	68	44	45	60	59	59
spáry v komíně	51	50	45	33	36	32
jiskry z komína, vznícení sazí	133	102	114	140	152	132
Celkem požárů	327	263	272	314	318	291

Požáry způsobené závadami spotřebičů paliv v letech 2006 až 2011

Topidla	2006	2007	2008	2009	2010	2011
technická závada topidla	57	55	38	39	55	35
špatný stav topidla, kouřovodu	32	32	22	31	23	20
nesprávné umístění nebo instalace	79	71	54	74	84	69
jiná závada topidla	13	5	16	16	9	11
Celkem požárů	181	163	130	160	171	135

Ze statistik vyplývá, že nejvíce požárů je způsobeno vznícením sazí a jiskrami z komína.

Rady odborníka

„Údržbu spalínových cest a spotřebičů paliv by lidé neměli podceňovat. Způsobené škody jdou ročně do stovek milionů korun a hlavně dochází ke zranění i k úmrtím,“ upozorňuje plk. Ing. Zdeněk Hošek, vedoucí oddělení technické prevence MV-generálního ředitelství HZS ČR. „Při samotném užívání spotřebičů paliv a provozu spalínových cest bychom se měli řídit následujícími bezpečnostními zásadami:

1. Volba druhu a umístění spotřebiče paliv

Podle druhu prostoru, resp. v závislosti na charakteristice prostředí, ve kterém má být spotřebič umístěn, je nutné správně zvolit i druh spotřebiče. Ne každý spotřebič může být umístěn v jakémkoliv prostoru, například v garážích nebo autodílnách je možné umístit pouze spotřebiče pro tyto prostory vhodné.

2. Připojení spotřebiče paliv

Pro správnou funkci spotřebičů je potřebné i jejich odborné připojení k příslušnému topnému médiu (plyn, elektřina, LTO apod.). Správné připojení bývá v převážné většině i předmětem výchozích zkoušek nebo revizí.

3. Dostatečný přívod vzduchu

Většina spotřebičů potřebuje ke své správné funkci i dostatek spalovacího vzduchu. Posouzení tohoto požadavku, popř. stanovení dalších případných opatření, bývá součástí příslušné technické nebo projektové dokumentace.

4. Odvod spalin

Spaliny je třeba bezpečně odvést od spotřebiče do volného prostoru – většinou do komína. Správné připojení kouřovodu nebo odtahu spalin od spotřebičů podléhá revizi a pravidelné kontrole.

5. Používání předepsaného paliva

Každý spotřebič je konstruován na určitý druh paliva, jehož používání je nutné dodržovat. Zejména u spotřebičů na pevná paliva bývá tato zásada často porušována.

6. Dodržování bezpečných vzdáleností

Každý spotřebič by měl mít výrobcem stanoveny bezpečné vzdálenosti od hořlavých předmětů. Jejich dodržování je důležité pro zabránění vzniku požáru vlivem sálavého tepla. Neurčili výrobce tyto vzdálenosti, jsou všeobecně určeny v příloze č. 8 vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, a v ČSN 06 1008.

7. Nehořlavé a izolační podložky, nehořlavé podlahy

Uplatňují se zejména u spotřebičů na pevná paliva a brání vzniku požáru od vypadlých zbytků hořících částí paliva. Jejich rozměry, resp. velikosti přesahů od stěn topidel, jsou rovněž určeny v ČSN 06 1008.

8. Dodržování návodů k obsluze

Ke každému spotřebiči výrobce přikládá i návod k obsluze. S tímto návodem je třeba se seznámit a při používání spotřebiče doporučené zásady správného používání a manipulace respektovat.

9. Používání schválených topidel

Výrobce je povinen garantovat správnou a bezpečnou funkci spotřebiče. Proto nejsou povoleny žádné „domácí“ úpravy a vylepšení spotřebičů. Mohly by být příčinou vzniku požáru, výbuchu nebo jiné havárie.

10. Pravidelné čištění, kontroly a revize komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv

Četnost těchto úkonů stanoví v podrobnostech nařízení vlády č. 91/2010 Sb., o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv. Dodržovat tyto termíny je i v současné době povinností každého uživatele v rámci obecné prevenční povinnosti zakotvené občanským zákoníkem a zákonem o požární ochraně. Komíny, popř. jiné odtahy spalin, které čištění nebo jinou údržbu nevyžadují, doporučujeme rovněž občas prohlédnout a překontrolovat.“

Změny ve lhůtách čištění komínů s účinností od 1. ledna 2011 naleznete na: <http://www.hzscr.cz/clanek/zmeny-ve-lhutach-cistení-kominu.aspx>.

kpt. Ing. Ivana SVITÁKOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv HZS Pardubického kraje

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Příčinou rozsáhlého požáru bylo svařování	4
Zkoušky požárních automobilů	7
Výsledky zkoušek, jejich terminologie, nejistota a statistika	10
Větrání chráněných únikových a zásahových cest	14

strana 10

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Propracovaný systém prevence v Zentivě	18
Policejní potápěči dosahují světové úrovně	20

OCHRANA OBYVATELSTVA

Mezinárodní organizace civilní obrany	22
---	----

strana 20

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Finanční zabezpečení krizových opatření na úrovni obce	24
--	----

INFORMACE

Prosazovat zájmy všech podnikových hasičů	28
Čeští hasiči zazářili u protinožců	29
Bronz ověčený zlatem a světovým rekordem	30
Olympijská vítězka Miroslava Knapková nejlepší sportovkyně Ministerstva vnitra	32

strana 30

PŘÍLOHA

Medaile HZS ČR udělené u příležitosti státního svátku
Dne vzniku samostatného československého státu

Delegace z Ázerbájdžánu navštívila HZS ČR

Ve dnech 29. až 31. října letošního roku navštívila HZS ČR delegace Ministerstva pro mimořádné situace Ázerbájdžánské republiky, vedená náměstkem ministra pro mimořádné situace genpor. Etibarem Mirzajevem.

Pracovní pobyt zahájili ázerbájdžánští hosté návštěvou MV-generálního ředitelství HZS ČR, v jejímž úvodu se uskutečnilo jednání s vedením generálního ředitelství HZS ČR. V jeho průběhu byli seznámeni s posláním, organizační strukturou a úkoly sboru, problematikou krizového řízení v České republice, integrovaným záchranným systémem a s koncepcí ochrany obyvatelstva. Hosté si rovněž prohlédli operacní a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR a seznámili se se systémem příjmu tísňového volání v České republice.

Na závěr setkání podepsali generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahoslav Ryba a genpor. Etibar Mirzajev Deklaraci, v níž vyjádřili svůj zájem o rozšíření spolupráce mezi HZS ČR a Ministerstvem pro mimořádné situace Ázerbájdžánské republiky v oblasti prevence, přípravy na reakci a likvidaci následků přírodních a technologických mimořádných událostí a o výměnu zkušeností a poznatků z oblasti ochrany obyvatelstva v případě mimořádných událostí.

V průběhu dalšího pracovního pobytu v České republice ázerbájdžánskou delegaci přijal první náměstek ministra vnitra Mgr. Jaroslav Hruška. Hosté rovněž zavítali k HZS Kraje Vysočina, kde navštívili ředitelství HZS kraje, krajské operační a informační středisko a některé stanice.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, foto František ŠPAČEK

Příčinou rozsáhlého požáru bylo svařování

Dne 9. května 2012 krátce po 14.00 hodině vznikl rozsáhlý požár ve výrobní hale podniku HP - Pelzer, s.r.o., v Plzni-Křimicích. Na jeho likvidaci se podílelo celkem 17 jednotek PO a více než 130 hasičů.

Plzeň 5-Křimice je městský obvod na západě statutárního města Plzně. Tvoří téměř celé katastrální území historické obce Křimice a nepatrný jihozápadní výběžek katastru historické obce Radčice u Plzně. Obvodem protéká řeka Mže. V severním výběžku katastrálního území za řekou Mží se nalézá průmyslový areál firmy HP - Pelzer, s.r.o., která se zabývá výrobou polyuretanových součástí a komponentů pro automobilový průmysl. K požáru došlo v objektu výrobní haly P1, která byla z bývalé posklizňové linky upravena tak, aby se zde mohly vyrábět autodoplňky z plastických hmot, a to jednak tvarováním za tepla z dovezených fólií, jednak stříkáním pěnových hmot do forem (tvrdých i měkkých), a dále upravovat výrobky polepováním a stříkáním pěnovou hmotou.

Popis objektu

Jde o dvoulodní výrobní halu s ocelovou nosnou konstrukcí střechy. Střecha každé lodi je sedlová, shodného provedení, s mezistřešním žlabem. Střešní plášť je tvořen hliníkovým trapezovým plechem na dřevěných vaznicích. Vaznice leží na trubkových vaznicích ve styčnicích a v mezilehlé poloze.

Osově rozpětí lodí je 15 m, celková vnitřní šířka 31 m, vnitřní délka 49,5 m a výška haly pod vazníky 6,3 m. Ve vestavbě haly při severním štítu a mezi vraty při komunikaci se nachází rozvodna a kompresorovna. Před jižním štítem navazují stavebně oddělené sklady s nádržemi, dvoupodlažní míchárna a šatny. Sloupy haly vytvářejí dvoudřívkové vierendelovy sloupy z trubek. Obvodový plášť je vyzděný (tloušťka zdi 250 až 300 mm). Objekt výrobní haly je podle požární bezpečnostního řešení rozdělen do 12 požárních úseků. Z prostoru výroby na úrovni 1. NP vedou více než dvě nechráněné únikové cesty na volné prostranství před objekt.

V celém areálu jsou zpevněné asfaltové a dlážděné komunikace vhodné jako nástupní plochy. Jako zdroj požární vody slouží nadzemní hydrant před vrátnicí a nadúrovňová požární nádrž o objemu 52,8 m³ v severovýchodní části podniku. Mimo jiné jsou ve výrobní hale rozmístěny nástěnné požární hydranty

C 52, a to jak v prostorách výroby, tak na vnějším plášti objektu. Vzhledem k velmi dobrému tlaku byly tyto nástěnné hydranty využity k vedení účinných proudů uvnitř budovy.

Průběh zásahu

Ve středu 9. května 2012 se ve 14.00 hodin výroba nacházela v režimu střídání pracovních směn. Dopolední směna předávala pracoviště a odpolední směna nastupovala. V podniku se v tuto chvíli nacházelo 300 zaměstnanců ve výrobě a 20 vedoucích pracovníků a technicko hospodářských zaměstnanců v objektu vedení podniku. V hale bylo 19 zaměstnanců a dva pracovníci provádějící svařování kovového zábradlí na pochozí ocelové plošině ve výšce 3,5 m nad úrovní podlahy haly. Požár vznikl na ocelové plošině v místě IBC kontejneru, ve kterém byl uložen separátor ACMOS (hořlavá kapalina II. třídy nebezpečnosti). O prvotní hasební zásah se pokusili oba pracovníci provádějící opravu zábradlí. Jeden použil přenosný hasicí přístroj (PHP) CO₂, který měl spolu s PHP práškovým připravený na svářečském pracovišti. Druhý pracovník začal požár, který se již šířil na konstrukci podhledu, hasit zespodu s použitím nástěnného hydrantu C 52. Protože tepelný tok z rychle se rozvíjejícího požáru byl vysoký a kouř byl již značného vývinu, nebyl prvotní zásah účinný a nezabránil dalšímu šíření. Ostraha podniku oznámila ve 14.12 hodin událost na TCTV 112.

Operační důstojník vyhlásil první stupeň požárního poplachu a vyslal na místo události první čtyři jednotky PO. Již při jejich výjezdu z míst dislokace byl na vzdálenost několika kilometrů patrný sloup černého hustého kouře. Vzhledem k plnění jiných služebních záležitostí v blízkosti místa události se na místo dostavil řídící důstojník HZS Plzeňského kraje. U brány závodu se spojil se zástupci firmy, kteří již čekali na příjezd jednotek PO. Nádvoří podniku bylo plné zaměstnanců, před areálem podniku a na příjezdových komunikacích se začalo shromažďovat velké množství občanů a zaměstnanců okolních firem. Situace se stávala značně nepřehlednou. Řídící důstojník na základě informací od prokuristy firmy a na základě prvotního průzkumu vydal pokyn k vyhlášení třetího stupně požárního poplachu. Mezitím na místo události přijížděly jednotky PO.

Místo zásahu bylo v první fázi rozděleno na dva úseky. Síly a prostředky byly nasazovány jak do vnitřní části haly, tak z výškové techniky a požárních výlezů na střechu objektu.

Ostraha podniku zpřístupnila všechny brány do areálu, aby mohla požární technika k hořícímu objektu přijíždět ze všech stran. Velitel zásahu (VZ) nařídil zřídit štáb velitele zásahu a o přítomnost v něm požádal prokuristu firmy. Ten informoval o přítomnosti velkého množství chemických látek v prostoru výroby. VZ rozhodl o okamžité evakuaci celého areálu podniku a zastavení výroby. Na místo zásahu byla povolána chemická laboratoř HZS Plzeňského kraje z Třemošné u Plzně, o situaci byli informováni zástupci Magistrátu města Plzně a starosta městské části Plzeň 7-Radčice. Štáb VZ byl dále rozšířen o vedoucího chemika podniku, který měl k dispozici bezpečnostní listy nebezpečných látek. Místo zásahu bylo rozšířeno o další dva požární úseky.

■ Chlazení zásobníků

Vzhledem k přítomnosti velkého množství toxických hořlavých látek (přibližně 35 tun - VORANOL CP 1421 Polyol DA, VORANOL VORACTIV VM 779 Polyol DA, SPECIFLEX NS 540 Isocyanate DA) došlo k přeskupení sil a prostředků na I. a II. úseku hašení. Prvořadým úkolem se stalo chlazení nádrží a hašení střešy nad zásobníky s uskladněnými nebezpečnými látkami.

Vzhledem k masivnímu nasazení sil a prostředků jednotek PO z Plzně a severozápadního předměstí Plzně bylo nutné řešit zajištění PO zbylých částí města a okolí. Proto byli na pokyn řídícího důstojníka povoláni příslušníci HZS Plzeňského kraje do zálohy na stanice a do pohotovosti byly uvedeny ostatní jednotky SDH na území města Plzně.

■ Únik chemikálií

Voda na hašení byla čerpána z požárních hydrantů v podniku i mimo jeho areál. Sousední firma poskytla požární nádrž v oblasti IV. úseku, odkud byla čerpána voda na IV. a I. úsek. Jako záloha pro kyvadlovou dopravu vody bylo zřízeno čerpací stanoviště na řece Mži přibližně 0,5 km od podniku.

Při lokalizaci požáru byl zasažen prostor o rozloze 2500 m² - výrobní hala, mistrovna, kancelář, sklad motorů, kotelna, nástrojárna, dílna údržby a kompresorovna. Dalším průzkumem bylo zjištěno, že v prostoru výroby došlo k prohoření produktovodu látek VORANOL CP 1421 Polyol DA a VORANOL VORACTIV VM 779 Polyol DA. Tyto látky unikaly z poškozeného potrubí. Vzhledem ke zjištěným faktům byly zřízeny vzdouvací normé stěny na řece Mži pro případ úniku kontaminované vody do dešťové kanalizace. Na místo události povolal VZ inspekci životního prostředí a zástupce referátu životního prostředí Magistrátu města Plzně. O možném úniku bylo dále informováno Povodí Vltavy, závod Berounka.

■ Likvidace požáru

Rozebírání sendvičových střeš a dohašování skrytých ohnisek pokračovalo až do úplné likvidace události dne 10. května 2012 v 15.46 hodin. Po celou dobu zásahu prováděla měření a odběr vzorků chemická laboratoř. Měření nebyly zjištěny překročené koncentrace žádných nebezpečných látek. Na místo zásahu se v jeho průběhu dostavil ředitel HZS

VELKÉ POŽÁRY

od 18. 9. do 13. 10. 2012

18. 9. • **Rekreační chata**, Velký Šenov-Janovka, okr. Děčín.
Příčina - používání otevřeného ohně. **Škoda** - 2 200 000 Kč.
Zraněn 1 hasič.
19. 9. • **Nákladní automobil T 815**, Pohnánek, okr. Tábor. *Příčina* - technická závada palivového systému. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
• **Prodejna barev a laků a restaurace Karibik**, Šluknov, okr. Děčín.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
• **Elektrická rozvodna teplárny Trmice a.s.**, Ústí nad Labem-Trmice.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 19 000 000 Kč.
• **Velkokapacitní sklad sena**, Rudná pod Pradědem, okr. Bruntál.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
21. 9. • **Opuštěný obytný dům**, Plzeň-Dýšina.
Příčina - nedbalost. **Škoda** - 2 000 000 Kč. Zraněn 1 hasič.
25. 9. • **Nákladní automobil s návěsem a nákladem papírových rolí**, Jablonné nad Orlicí, okr. Ústí nad Orlicí.
Příčina - technická závada. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
26. 9. • **Kompresorovna firmy Paramo a.s.**, Pardubice.
Příčina - technická závada motoru ventilátoru. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
• **Stodola a 3 osobní automobily**, Šluknov-Rožany, okr. Děčín.
Příčina - úmyslné zapálení. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
Zraněn 1 hasič.
• **Tři osobní automobily**, Ostrava-Šenov.
Příčina - úmyslné zapálení. **Škoda** - 3 000 000 Kč.
27. 9. • **Obytný dům**, Jesenice, okr. Rakovník.
Příčina - nedbalost při používání hořlavých plynů.
Škoda - 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Evakuováno 21 osob.
28. 9. • **Rodinný dům a stodola**, Sendraž, okr. Náchod.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 4 000 000 Kč. Zraněn 1 hasič.
29. 9. • **Kanceláře s elektronikou a výpočetní technikou v bývalých kasárnách**, Písek. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 40 000 000 Kč.
Zraněna 1 osoba.
• **Rekreační chata**, Dešenice-Matějovice, okr. Klatovy.
Příčina - závada kominového tělesa. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
30. 9. • **Sklad slámy**, Lovosice, okr. Litoměřice. *Příčina* - nedbalost a vznícení od sálavého tepla. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
• **Rodinný dům**, Smržice-Oldší, okr. Prostějov.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 5 000 000 Kč.
4. 10. • **Penzion Elizabeth**, Harrachov, okr. Semily.
Příčina - úmyslné zapálení. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
6. 10. • **Roubená restaurace Václavovice**, okr. Frýdek-Místek.
Příčina - nedbalost při vysypávání žhavých nedopalků cigaret.
Škoda - 2 500 000 Kč.
• **Elektrárna na bioplyn**, Tušimice, okr. Chomutov.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 5 000 000 Kč.
9. 10. • **Stodola s uskladněným dřevem**, Císařov, okr. Přerov.
Příčina - nedbalost při manipulaci s rozbrušovačkou.
Škoda - 1 300 000 Kč.
12. 10. • **Stodola**, Loket-Němčice, okr. Benešov.
Příčina - technická závada. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
• **Sportovní hala Sport Eden**, Beroun.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 15 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba.
13. 10. • **Rodinný dům**, Pchery, okr. Kladno. *Příčina* - nepředpokládané změny provozních parametrů. **Škoda** - 4 000 000 Kč.
• **Rodinný dům**, Nový Malín, okr. Šumperk. *Příčina* - v šetření.
Škoda - 1 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby. Zachráněny 2 osoby.
• **Stodola se senem a slámou**, Červené Poříčí, okr. Klatovy.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 3 700 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Plzeňského kraje plk. Ing. František Pavlas a první náměstek ministra vnitra Mgr. Jaroslav Hruška.

Následky požáru

Při prvotním zásahu došlo ke zranění jednoho pracovníka, který se nadýchal toxických zplodin hoření a byl ZZS převezen do Fakultní nemocnice Plzeň. Požár zachvátil plochu o celkové výměře 2500 m². Došlo k úplné destrukci střechy výrobní haly, k úplnému vyhoření mistrovny a kanceláří podniku. Zasažena byla i některá technická a technologická zařízení v tomto provozu. Škoda způsobená požárem byla vyčíslena na 38 milionů korun. Jednotky PO svým včasným zásahem uchránily hodnoty ve výši 50 milionů korun.

Příčina vzniku požáru

Podle zjištěných stop po plamenném hoření v nejnižším místě v hale, kde působily vysoké teploty, nalezením ohniskových příznaků a označením svědeckého ohniska bylo zjištěno, že se kriminalistické ohnisko požáru nachází v místě IBC kontejneru obsahující separátor ACMOS, který byl umístěn na ocelové plošině výrobní haly P1. V bezprostřední přítomnosti

IBC kontejneru byly prováděny svařovací práce MMA metodou (ruční obloukové svařování obalenou elektrodou). I přes oddělení místa svařování v místě zábradlí (plechem) od IBC kontejneru s hořlavou kapalinou došlo při svařování k odletu okuje na IBC kontejner, jehož obal je z vysokohustotního polyetylenu HDPE. Při kontaktu okuje (teplota 1100 - 1550 °C) s HDPE obalem kontejneru, jehož teplota tání je 105 až 130 °C, nastalo propadnutí okuje dovnitř kontejneru a k současnému vznícení hořlavých par separátoru se vzduchem (teplota vznícení 200 - 300 °C) a ke vznícení HDPE obalu IBC kontejneru (teplota vznícení 350 - 400 °C).

Specifika zásahu

Do osmi minut po ohlášení požáru zasahovalo na místě události 40 hasičů, kteří měli k dispozici pět CAS s celkovým množstvím vody 25,6 m³ a dva automobilové žebříky. Vrstva prachu a mastnoty z výroby společně s přítomností hořlaviny II. třídy však zapříčinila značný rozvoj požáru. Požár se při příjezdu jednotek PO nacházel v přechodu mezi II. a III. fází, kdy probíhalo velmi intenzivní hoření a požárem bylo zachváčeno téměř 80 % hořlavých látek ve střešní konstrukci. Dalším specifikem zásahu byla přítomnost značného množství toxické hořlavé látky (35 tun).

Pozitiva

- rychlé zpozorování požáru,
- dostatečné vodní zdroje určené pro hašení v areálu firmy,
- velmi dobrá spolupráce s vedením podniku a jeho zaměstnanci,
- velmi dobrá spolupráce s orgány státní správy a samosprávy,
- velmi dobrá akceschopnost jednotek SDH obcí i v pracovní době,
- vysoká úroveň vybavení všech jednotek PO, které se likvidace požáru účastnily.

Negativa

- přítomnost velkého množství toxických hořlavých látek,
- velká rychlost volného rozvoje požáru v provozu firmy.

npor. Bc. Robert KUČERA, HZS Plzeňského kraje,
foto archiv HZS Plzeňského kraje

Zkoušky požárních automobilů

Technický ústav požární ochrany (dále jen TÚPO) je jednou z organizačních složek MV-generálního ředitelství HZS ČR. Oddělení technických prostředků požární ochrany (dále jen OTPPO) je součástí Akreditované zkušební laboratoře č. 1011.2 TÚPO, která je dozorována Českým institutem pro akreditaci.

Mezi hlavní činnosti OTPPO patří zkoušky požárních zásahových automobilů. Nejčastěji zkoušeným typem požárního automobilu je cisternová automobilová stříkačka (dále jen „CAS“), která je nejvíce používaným zásahovým požárním automobilem u jednotek požární ochrany.

Převážná většina zkoušek CAS se provádí pro Certifikační orgán TÚPO (dále jen COV) při posuzování shody a certifikaci podle platných zákonů. V tomto případě se na CAS provádí pouze ty zkoušky, které jsou specifikovány normami uvedenými ve vyhlášce č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění vyhlášky č. 53/2010 Sb. (dále jen vyhláška o technických podmínkách požární techniky).

V případě CAS probíhají zkoušky podle norem:

- ČSN EN 1846-2: Požární automobily – Část 2: Obecné požadavky – bezpečnost a provedení
- ČSN EN 1846-3+A1: Požární automobily – Část 3: Pevně zabudovaná zařízení – bezpečnost a provedení
- ČSN EN 1028-1+A1: Požární odstředivá čerpadla se zařízením pro zavodnění – Část 1: Třídění – Všeobecné a bezpečnostní požadavky
- ČSN EN 1028-2+A1: Požární odstředivá čerpadla se zařízením pro zavodnění – Část 2: Ověřování všeobecných a bezpečnostních požadavků

Jiné parametry, než které jsou uvedeny v normách, nemají na certifikaci CAS žádný vliv, proto se při zkouškách nesledují. Většina zkoušek se provádí podle akreditovaných zkušebních metodik ve zkušebních prostorách TÚPO. Posuzování dynamických parametrů CAS probíhá na přistávací dráze letiště Aero Vodochody, a.s. Externě je zajišťována zkouška statické stability ve VOP Šternberk, zkušebna Vyškov.

Průběh procesu certifikace

Prvním krokem procesu certifikace je kontaktování COV zadavatelem, kterým je zpravidla výrobce nebo dovozce požární techniky. Zadavatel se na COV obrátí se žádostí o certifikaci vozidla. COV sepiše se zadavatelem smlouvu a vypracuje zadání zkoušek, ve kterém jsou definovány zkoušky potřebné pro certifikaci. Vypracované zadání zkoušek COV předá OTPPO, které na základě těchto zadání provádí zkoušky, ze kterých vypracovává záznamy z měření a následně zkušební protokoly. Výsledky měření jsou postoupeny zpět na COV, které prostřednictvím hodnotitele posuzuje naměřené parametry. Hodnotitel COV dále posuzuje, zda požární automobily splňují předepsané právní a technické předpisy. V tomto procesu slouží OTPPO jako poradní orgán, na který se může COV obrátit. Veškeré poznatky z hodnocení a zkoušek automobilů jsou COV zpracovány do závěrečné zprávy o posouzení shody. Splní-li zkoušené vozidlo všechny požadavky, je zadavateli vystaven certifikát na příslušný typ zkoušeného požárního automobilu. V případě, že se v průběhu zkoušek nebo v hodnocení vyskytnou neshody, je vozidlo předáno zpět zadavateli k jejich odstranění. Po odstranění závad zadavatelem se zkoušky, při kterých se vyskytly neshody, opakuji.

Zkoušky požárních čerpadel CAS

Zkoušky požárních čerpadel CAS a ostatních zásahových požárních automobilů, které jsou vybaveny požárním čerpadlem poháněným motorem vozidla, jsou z hlediska použité měřicí techniky nejnáročnější. Jedná se zpravidla o tyto zkoušky:

Zkouška trvalého chodu

Tato zkouška slouží k ověření provozních parametrů požárního čerpadla a hnacího ústrojí CAS. Zaznamenávají se veličiny, které charakterizují činnost čerpadla - průtok, tlak a otáčky čerpadla při jmenovitých podmínkách po dobu čtyř hodin. Sledují se také další důležité vlastnosti, které automobil při zkoušce trvalého chodu vykazuje. Měří se teploty na převodovkách pomocných pohonů, sleduje se, zda se některá z namáhaných částí nepřehřívá a zda je systém spojení čerpadla s motorem pomocí hnacích hřídelů vhodně navržen. Důležitým parametrem je objem nádrže na pohonné hmoty, se kterým si CAS musí během čtyřhodinové zkoušky vystačit bez doplňování paliva. Během zkoušky je CAS napojena na externí měřicí přístroje, které jsou přes datovou ústřednu propojeny s počítačem a aktuální měřené hodnoty se zobrazují na velkoplošném monitoru. Průběh zkoušky je zaznamenáván na grafu, ve kterém jsou průběžně vyobrazovány měřené veličiny. Zkouška se provádí ve zkušební hale TÚPO, pro tyto účely vybavené podzemními nádržemi, ve kterých lze upravovat výšku vodní hladiny tak, aby byla nastavena jmenovitá sací výška čerpadla.

Během zkoušky se projeví většina závad na automobilu spojených s chodem požárního čerpadla. Mezi nejzávažnější patří přehřívání mechanicky namáhaných komponentů mezi převodovkou a požárním čerpadlem (přídavné převodovky) a dále nedostatečný odvod tepla

z oblasti motoru a výfukového systému. To má za následek mnoho dalších závad. Dochází k úniku oleje z převodovky, propálení elektroinstalace podvozku, praskání vzduchových rozvodů, porušení chladicích okruhů a okruhu rozvodu paliva. V neposlední řadě dochází také k přehřívání akumulátorových baterií vlivem nesprávného umístění nebo nedostatečné izolace v blízkosti výfukového systému. Mezi další závady patří praskání hřídelí náhonu požárního čerpadla vlivem velkých úhlů mezi jednotlivými hřídelemi, čímž dochází k poškození kloubových spojení. Další příčinou je nesprávná volba materiálu u kompozitových hřídelí, kdy vlivem přenosu kroutícího momentu dochází k porušení celistvosti.

■ **Zkouška průtoku**

Touto zkouškou se ověřují průtoky nízkotlakých a vysokotlakých výstupů z požárního čerpadla při jmenovitých parametrech. Měření se provádí indukčními průtokoměry napojenými na výpočetní techniku, která naměřené průtoky zaznamenává.

Chyby zjištěné u těchto zkoušek bývají způsobeny špatně navrženým průměrem sacího potrubí, přechody na sacím potrubí z menších průměrů na větší, nevzetím v úvahu hydraulické ztráty při členitosti sacího potrubí. Překvapivě velké hydraulické ztráty vznikají na sítku vstupu do čerpadla, je-li vyrobeno vypalováním laserovým paprskem do plechu. Tato sítky mají při shodném průměru potrubí ve srovnání s drátovými sítky mnohem menší plochu otvorů.

■ **Tlaková zkouška – zkouška nejvyšších tlaků**

Při zkoušce nejvyšších tlaků nesmí být překročena limitní hodnota tlaku při maximálních nastavitelných otáčkách. Limitní hodnoty tlaku jsou pro nízkotlakou část čerpadla 17 barů a pro vysokotlakou část čerpadla 54,5 barů.

Závady při těchto zkouškách způsobuje neomezení horní hranice otáček pomocného pohonu.

■ **Zkouška sání na sucho**

Zkouška se provádí při uzavření všech vstupních a výstupních armatur. Čerpadlo se provozuje v režimu sání daným výrobcem po dobu 30 s. V této době musí být dosaženo podtlaku 0,8 bar. Po dobu dalších 60 s nesmí dojít k poklesu podtlaku o více jak 0,1 bar.

Při této zkoušce většinou nedochází k závadám, protože u nových vozidel nejsou uzavírací armatury opotřebovány a dostatečně těsní.

■ **Tlaková zkouška**

Tato zkouška se provádí jako závěrečná po provedení všech zkoušek na čerpadle. Skládá se ze zkoušky sací a výtlačné strany čerpadla. Při zkoušce sací strany se čerpadlo zavodní z externího tlakového zdroje a odvzdušní. Všechny armatury jsou uzavřeny, víčka výtlačků jsou sejmuta.

Zkouška trvalého chodu

Utržená hnací hřídel

Prasklá hadice rozvodu vzduchu

Propálená kabeláž u výfukového potrubí

Zkouška průtoku vysokotlakého zdroje

Netěsnosti ventilů výtlačků při tlakové zkoušce

Tlak v čerpadle se postupně zvyšuje až na hodnotu tzv. statického zkušebního tlaku (1,5 násobek jmenovitého tlaku čerpadla). Statický tlak se na této hodnotě udržuje po dobu pěti minut. Po této době se spustí čerpadlo CAS a zvyšují se otáčky až do dosažení dynamického tlaku na výtlačné straně čerpadla. Dynamický zkušební tlak čerpadel se jmenovitým výtlačným tlakem 10 bar je 22,5 baru.

V průběhu zkoušek nesmí dojít k poškození žádné části čerpadla včetně armatur ani ke vzniku žádné netěsnosti. Tato zkouška odhalí všechny netěsnosti čerpadla a armatur vzniklých při předchozích zkouškách nebo při výrobním procesu. Běžnou závadou je používání spojení armatur pomocí pružných hadic a nevhodných spon, které nevydrží předepsané tlakové zatížení.

Závěr

Parametry výše uvedených zkoušek by měly splňovat veškeré zásahové požární automobily používané jak profesionálními, tak dobrovolnými jednotkami PO. Existuje však mnoho případů, kdy tomu tak není. Takový automobil však není schválen k používání. V případě, že by došlo k nehodě, nebo ke zranění zasahujících hasičů, mohl by mít chybějící certifikát negativní dopad na následné odškodnění poškozených, a to i v případě, že by nebyla přímá souvislost mezi zkoušenými parametry a příčinou nehody.

Vyskytují se názory, že zkoušky čerpadel u CAS jsou zbytečné, neboť u nás certifikované CAS (až na výjimky) jsou osazovány čerpadly renomovaných výrobců, která jsou prověřena léty provozu u jednotek PO a navíc jsou ve směs certifikována podle normy EN 1028 v zemích svého původu.

Jak vyplývá z výše uvedeného, při certifikačním procesu neprobíhá prověřování samostatných čerpadel, ale CAS jako celku.

Je třeba zdůraznit, že získání certifikátu typu znamená, že požární automobil odpovídá všem požadavkům platných předpisů. Zdaleka to ovšem neznamená, že všechna konstrukční řešení budou odpovídat představám provozovatele, tedy příslušné jednotce PO. I nepraktické konstrukční řešení, pokud není v rozporu s platnými předpisy a bezpečnostními požadavky, není důvodem k nezískání certifikátu typu. V takových případech má COV a OTPPO pouze možnost formou doporučení vyzvat výrobce k tomu, aby uvážil, zda by nemohl zvolit ještě jiné možnosti. Na toto doporučení však výrobce nemusí brát zřetel. V opačném případě vozidlo, které by bylo zkonstruováno podle vlastních požadavků a představ jednotek PO, ale nesplňovalo by všechny požadavky příslušných předpisů, certifikát typu získat nemůže.

kpt. Ing. Miloš VEDRAL,
por. Bc. Jakub VAVERA,

Technický ústav požární ochrany,
foto Milan VÁVRŮ a archiv autorů

Výsledky zkoušek, jejich terminologie, nejistota a statistika

Z normy ČSN EN ISO/IEC 17 025:2005 [1], platné pro akreditované laboratoře a pracoviště vyplývá, že vyjadřovat ne-určitost výsledků měření prostřednictvím nejistot je nutné, neboť upřesňuje jejich správnost/spolehlivost.

Norma mj. požaduje:

- povinně uvádět nejistoty u všech výsledků činnosti laboratoře; nejistoty musí být obsaženy ve veškerých dokumentech vydávaných pracovištěm, jako jsou kalibrační listy apod.,
- laboratoř musí mít dokonale zpracované metodiky analýzy všech složek nejistot, které se mohou rozhodujícím způsobem podílet na výsledku měření,
- laboratoř musí určit míru přesnosti a metody odhadu nejistot,
- nejistotu je třeba uvádět u veškerých číselných výsledků zkoušek, testů atd. kvantitativního charakteru [2] - [9],
- nejistota nemusí být uváděna u výsledků testů, které nemají číselný charakter, tj. např. konstatování vyhovuje/nevyhovuje a obdobné výroky kvalitativního charakteru.

Současný trend však je uvádět nejistotu též u kvalitativních výsledků analýz/screeningů/měření, ne však jako interval kolem vypočtených/naměřených výsledků, ale jako pravděpodobnost jejich správnosti [10].

Poznatky jsou ze zřejmých důvodů aplikovatelné i v neakreditovaných výzkumných a požárních/forenzních laboratořích. Problematické by měli rozumět i pracovníci jiných profesí – certifikačních orgánů, projektanti požární bezpečnosti, profesionální pracovníci na úseku požární prevence a zásahové činnosti, IZS, stavbaři a konstruktéři při výstavbě a konstrukci, provozovatelé a uživatelé, všichni kdo pracují s hodnotami výsledků zkoušek a výpočtů.

Související terminologie

Technická terminologie je pro neoborníky v daném oboru velkým problémem, ale i odborníkům může působit problém při překladu z cizojazyčné technické literatury. Bohužel se lze setkat s nesprávnými překlady některých speciálních termínů i v normách ČSN, které vyšly překladem norem EN, ISO nebo IEC. To platí též pro převod například direktiv EÚ do směrnic /vyhlášek/zákonů ČR, pokud unikly pozornosti v připomínkovém řízení.

V souvislosti s prezentací a interpretací kvantitativních a kvalitativních výsledků měření/požárních zkoušek v oblasti požární ochrany je potřebné rozumět a správně používat mj. související odborné termíny, jejich anglické ekvivalenty a jejich definice (tabulka 1).

Prakticky použitelné distribuční funkce a jejich funkce přežití

Pro praktické aplikace v požární ochraně, konkrétně pro popis vlastností náhodných veličin, jejichž hodnoty jsou nezáporné s asymetrickou funkcí přežití, lze předpokládat/doporučit typy rozdělení, které jsou charakterizovány v následující tabulce 2.

Z těchto funkcí lze kombinací tvořit další funkce. Například jsou-li $F_1(x)$ a $F_2(x)$ dvě různé funkce, lze jejich součtem vytvořit funkci novou

$$F(x) = p \cdot F_1(x) + (1-p) \cdot F_2(x) \quad (1)$$

kde p je další parametr, nabývající hodnot z intervalu (0,1).

V praxi se užívá též tzv. „useknutí“ (truncation) funkce $F(x)$ na novou funkci $F_0(x)$ následujícím postupem: položí se $F_0(x) = 0$ pro $x < 0$, potom

$$F_0(x) = (F(x) - F(\Theta)) / (1 - F(\Theta)) \quad (2)$$

pro $x \geq \Theta$, když Θ je nový parametr.

K volbě „vhodného“ rozdělení lze obecně doporučit tyto zásady:

1. Porovnat předpokládané „teoretické“ a „empirické“ distribuční funkce (resp. funkce přežití), a to graficky nebo numericky.
2. Pokud je to možné, při volbě rozdělení (při analýze) zohlednit všechny dostupné znalosti o podstatě dat.
3. Rozdělení typu gamma nepřipouští vyjádření pomocí elementárních funkcí, numerické integrování se obvykle provádí pomocí počítače a grafická analýza není možná. Z tohoto důvodu je používání tohoto typu rozdělení nepraktické.
4. Velmi obtížná je též analýza „směsí“ rozdělení a „useknutých“ rozdělení.
5. Transformace na linearity u logaritmicko-normálního rozdělení vyžaduje pracovat s distribuční funkcí $F(x)$ a jejím empirickým protějškem $\hat{F}(x)$.

Pravidla pro zaokrouhlování výsledků měření

Výsledky je potřebné uvádět s přesností jenom na tolik míst, kde je zaručena přesnost. Čísla s desetinnými místy bez zaručené přesnosti je nezbytné zaokrouhlovat:

- Je-li číslice, která má být odstraněna zaokrouhlováním na $n+1$ desetinném místě > 5 , pak bude číslice na n -tém desetinném místě zvětšena o 1.
- Je-li číslice, která má být odstraněna zaokrouhlováním na $n+1$ desetinném místě $<$ menší než 5, pak bude číslice na n -tém desetinném místě nezměněna.
- Je-li číslice, která má být odstraněna zaokrouhlováním na $n+1$ desetinném místě $= 5$, pak bude číslice na n -tém desetinném místě zvětšena o 1 pokud je lichá, a zůstane nezměněna, pokud je sudá. To platí, pokud tato číslice 5 je poslední platnou číslicí, nebo pokud další platné číslice jsou jen nuly.

Pravidlo pro počet platných desetinných míst výsledku sčítání nebo odečítání čísel: jejich výsledek má mít stejný počet platných desetinných míst jako sčítanec, který má nejmenší počet platných desetinných míst (při odečítání má sčítanec záporné znaménko).

Pravidlo pro počet platných číslic výsledku násobení nebo dělení:

- výsledek obsahuje stejný počet platných číslic, jako má ten součinitel, který má nejmenší počet platných číslic.

Klasický přístup k výpočtu nejistoty měření

Přístup GUM [2] vychází z následujících základních principů:

1. všechny složky nejistoty jsou vyjádřeny formou směrodatné odchylky,
2. zpravidla se předpokládá, že všechny odchylky (systematické chyby) jsou korigovány a případné nejistoty v souvislosti s těmito systematickými chybami jsou nejistotami těchto korekcí,
3. nulové korekce jsou možné, pouze pokud příslušné odchylky (systematické chyby) nemohou být korigovány, a pak musí být stanovena nejistota s nimi spojená,
4. všechny intervaly nejistot musí být symetrické.

Nejistoty vyhodnocované postupem A

U složek nejistot vyhodnocovaných postupem A máme celkem tři základní kategorie těchto nejistot, které souvisí s náhodnými chybami:

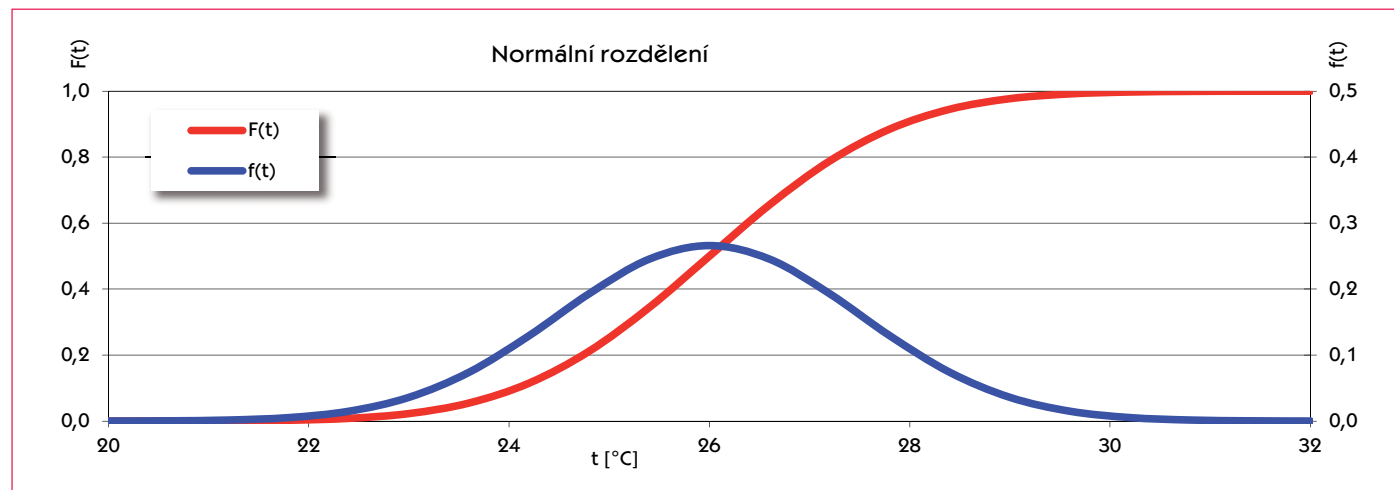
1. nejistoty, které se projevují náhodně v průběhu času a nejsou závislé na čase (například chyby vznikající za podmínek opakovatelnosti a chyby vznikající za podmínek reprodukovatelnosti),

Tabulka 1 Frekventovaně používané termíny a jejich definice

Termín	Definice	Termín anglicky
Přesnost měření	Těsnost shody mezi výsledkem zkoušky a přijatou referenční hodnotou.	Accuracy
Správnost měření	Těsnost shody mezi průměrnou hodnotou získanou z velké řady výsledků zkoušek a přijatou referenční hodnotou.	Trueness
Strannost (vychýlení)	Rozdíl mezi střední hodnotou výsledků zkoušek a přijatou referenční hodnotou.	Bias
Shodnost (preciznost)	Těsnost shody mezi nezávislými výsledky zkoušek získanými za předem specifických podmínek.	Precision
Mez opakovatelnosti (r)	Hodnota, o níž lze předpokládat, že s 95% pravděpodobností bude pod ní ležet nebo jí bude rovna absolutní hodnota rozdílu mezi dvěma výsledky zkoušek za podmínek opakovatelnosti.	Repeatability Limit
Mez reprodukovatelnosti (R)	Hodnota, o níž lze předpokládat, že s 95% pravděpodobností bude pod ní ležet nebo jí bude rovna absolutní hodnota rozdílu mezi dvěma výsledky zkoušek za podmínek reprodukovatelnosti.	Reproducibility Limit
Pravá (skutečná) hodnota veličiny	Skutečná hodnota, která charakterizuje dokonale definovanou veličinu za podmínek, kdy je zvažována.	True value of a Quantity
Konvenčně pravá hodnota veličiny	Hodnota veličiny, která může nahradit její pravou hodnotu pro daný účel.	Conventional True Value of a Quantity
Chyba výsledku	Výsledek zkoušky minus přijatá referenční hodnota veličiny.	Error of a Result
Nejistota výsledku	Odhad přiřazený k výsledku zkoušky a charakterizující interval hodnot, o němž se tvrdí s určitou pravděpodobností, že uvnitř něho leží správná hodnota.	Uncertainty
Distribuční funkce náhodné veličiny (F(x))	Funkce udávající pro každou hodnotu x pravděpodobnost, že náhodná veličina X bude menší nebo rovna x. $F(x) = P(X \leq x)$.	Distribution Function
Funkce spolehlivosti (přežití) ($\bar{F}(x)$)	Doplněk distribuční funkce s významem podle definiční rovnice $\bar{F}(x) = (1 - F(x)) = P(X > x)$ pro všechna x.	Survival Functions
Pravděpodobnostní funkce (p _x)	Funkce udávající pro každou hodnotu x diskrétní náhodné veličiny X pravděpodobnost p _x , že tato náhodná veličina se rovná x. $p_x = P(X = x)$.	Probability Mass Function
Hustota pravděpodobnosti (f(x))	První derivace distribuční funkce spojitě náhodné veličiny X. $f(x) = \frac{dF(x)}{dx}$.	Probability Density Function
Výběrový rozptyl (s ²)	Míra rozptýlení, která je součtem čtverců odchylek jednotlivých výsledků měření od jejich průměru děleným počtem stupňů volnosti. $s^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$	Variance
Výběrová směrodatná odchylka (s)	Druhá odmocnina z výběrového rozptylu nebo rozpětí.	Standard Deviation
Rozpětí (Ro)	Rozdíl mezi největší a nejmenší hodnotou výsledku měřené veličiny $R = X_{\max} - X_{\min}$	Range
Výběrový variační koeficient (relativní směrodatná odchylka) (s _v)	Poměr výběrové směrodatné odchylky s a průměru naměřených výsledků $\bar{x}$. $s_v = \frac{s}{\bar{x}}$	Coefficient of Variation
Rozdělení (náhodné veličiny)	Funkce udávající pravděpodobnost, že náhodná veličina nabývá dané hodnoty nebo patří do dané množiny hodnot	Probability Distribution
Bayesův teorém	Bayesův teorém lze vyjádřit např. podmíněnou pravděpodobností P hypotézy H vzhledem k výsledkům experimentu E (levá strana rovnice), a to pomocí nepodmíněných (tzv. apriorních) pravděpodobností hypotézy P(H), výsledku experimentu P(E) a podmíněné (tzv. aposteriorní) pravděpodobnosti P výsledků experimentu E vzhledem k hypotéze H $P(H E) = \frac{P(H) \cdot P(E H)}{P(E)}$	Bayes' theorem
Regrese	Popisuje závislost náhodné proměnné y na volených přesných hodnotách x. Úkolem regr. analýzy je najít pro dvojice hodnot (x _i , y _i) konstanty a, b regresní rovnice $y = a + bx$	Regression
Korelace	Měří těsnost vztahů, tj. závislost mezi dvěma proměnnými náhodnými veličinami. Pro posouzení stupně lineární závislosti mezi oběma proměnnými počítáme korelační koeficient.	Correlation
Korelační koeficient (r) Pearsonův	Pro lineární závislost mezi veličinami x a y $r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$	Correlation Coefficient
Mez detekce (L _D)	Mez detekce daného analytického postupu je dána nejmenším množstvím analytu ve vzorku, které může být detekováno, ale které nemusí být stanovitelné jako exaktní hodnota. Podle IUPAC se určí mez detekce obecně podle vztahu $L_D = 3,29 \cdot s_{bl}$, kde je s _{bl} směrodatná odchylka blanku - slepého pokusu.	Limit of Detection
Odlehlá hodnota	Hodnota měření natolik vzdálená od ostatních hodnot souboru, že lze usuzovat, že nepatří do studovaného souboru hodnot. K jejímu vyloučení ze souboru hodnot se používají statistické metody.	Outlier
Plán vzorkování	Předem stanovený postup pro výběr, odběr, úpravu na místě, dopravu a přípravu dílčích vzorků nebo vzorků, které budou odebrány ze základního souboru jako vzorek.	Sampling Plan
Vzorkování	Činnosti související s přípravou a zpracováním plánu vzorkování, s vlastním odběrem vzorku a dalším nakládáním se vzorkem a činnosti související se zpracováním příslušné dokumentace.	Sampling
Odběr vzorku	Odběr vzorků je součástí vzorkování a zahrnuje činnost související s vyjmutím vzorku, jeho vložením do vzorkovnice, uložení a přepravu do laboratoře včetně pořízení protokolu o odběru.	Sampling Procedure

Tabulka 2 Prakticky použitelné distribuční funkce a jejich funkce přežití [12]

Typ rozdělení	Distribuční funkce		Funkce přežití	
		platná pro		platná pro
Exponenciální	$F(x) = 0$ $F(x) = 1 - e^{-ax}$	$x = 0$ $x \geq 0$	$\bar{F}(x) = 1$ $\bar{F}(x) = e^{-ax}$	$x < 0$ $x \geq 0$
„Posunuté“ exponenciální	$F(x) = 0$ $F(x) = 1 - \exp(-a(x-d))$	$x < d$ $x \geq d$	$\bar{F}(x) = 1$ $\bar{F}(x) = e^{-a(x-d)}$	$x < d$ $x \geq d$
Weibullovo	$F(x) = 0$ $F(x) = 1 - \exp(-ax)^m$	$x < 0$ $x \geq 0$	$\bar{F}(x) = 1$ $\bar{F}(x) = \exp(-ax)^m$	$x < 0$ $x \geq 0$
„Posunuté“ Weibullovo	$F(x) = 0$ $F(x) = 1 - \exp(-a(x-d)^m)$	$x < d$ $x \geq d$	$\bar{F}(x) = 1$ $\bar{F}(x) = \exp(-a(x-d)^m)$	$x < d$ $x \geq d$
Gamma	$F(x) = 1/C(r) \int_0^x a^r v^{r-1} e^{-av} dv$ $F(x) = 0$	$x < 0$ $x \geq 0$		
Logaritmicko- normální	$F(x) = 0$ $F(x) = U(\ln x - n)/v$	$x < 0$ $x \geq 0$		
Paretovo 1. druhu	$F(x) = 0$ $F(x) = 1 - (d/x)^m$	$x < d$ $x \geq d$	$\bar{F}(x) = 1$ $\bar{F}(x) = (d/x)^m$	$x < d$ $x \geq d$
Paretovo 2. druhu	$F(x) = 0$ $F(x) = 1 - (d/(d+x))^m$	$x < 0$ $x \geq 0$		

Obrázek 1 Graf hustoty pravděpodobnosti $f(t)$ a distribuční funkce $F(t)$ normálního rozdělení náhodné veličiny t

- nejistoty způsobené specifickými podmínkami měření,
- nejistoty způsobené náhodnou heterogenitou materiálu.

U nejistot vyhodnocovaných postupem A se předpokládá vždy normální rozdělení (obrázek 1).

V souvislosti s normálním rozdělením jsou často zmiňovány náhodné chyby, nebo nejistoty měření, způsobené velkým počtem neznámých a vzájemně nezávislých příčin. Proto bývá **normální rozdělení** také označováno jako **zákon chyb**. Podle tohoto zákona se také řídí rozdělení některých fyzikálních a technických veličin. Normální rozdělení se většinou značí $N(\mu, \sigma)$. Parametr ležící pod vrcholem hustoty je **střední hodnota** μ , parametr σ je **směrodatná odchylka** a jeho druhá mocnina **rozptyl** σ^2 (variance) náhodné veličiny X . Plocha pod křivkou hustoty normálního rozdělení je rovna jedné. Pravděpodobnost, že náhodná veličina nabude hodnot z určitého intervalu, je rovna ploše pod hustotou nad tímto intervalem. Například pro interval s hranicemi $(\mu - 1,96\sigma)$ a $(\mu + 1,96\sigma)$ má tato plocha velikost **0,955**.

Náhodná veličina X nabývá tedy hodnot z tohoto intervalu

- s **95,5%** pravděpodobností a pouze s **4,5%** pravděpodobností leží její hodnoty mimo uvedený interval.
- přibližně **68,3 %** výsledků leží uvnitř $\pm 1 \sigma$,
- přibližně **98 %** výsledků leží v intervalu $\pm 2 \sigma$,
- přibližně **99,7 %** výsledků leží uvnitř $\pm 3 \sigma$.

■ Nejistoty vyhodnocované postupem B

Neobvyklejší zdroji nejistot, které jsou vyhodnocovány přístupem B – tedy metodami hodnocení nejistot jinými, než je statistická analýza řady měření, jsou:

- měřidla a etalony kalibrované v jiných laboratořích,

- fyzikální konstanty používané při výpočtu výsledné uváděné hodnoty,
- vlivy prostředí, které nemohou být statisticky vyšetřeny,
- možné odlišnosti v uspořádání měřidel a realizaci měřicího procesu,
- nedostatek rozlišovací schopnosti měřidla.

U složek nejistot vyhodnocovaných postupem B jde ve většině případů o použití jiného typu rozdělení pravděpodobnosti, než je normální rozdělení. Většinou se zde vychází z rozdělení rovnoměrného nebo z rozdělení trojúhelníkového.

Pokud je znám pouze interval chyb, resp. pouze **mezni odchylka** a , volí se buď trojúhelníkové nebo rovnoměrné rozdělení hustoty pravděpodobnosti - příklad $f(p(t))$ na obrázku 2.

V obou případech je **střední hodnota chyb** $E(\Delta) = \mu_t$ a **směrodatná odchylka** pro

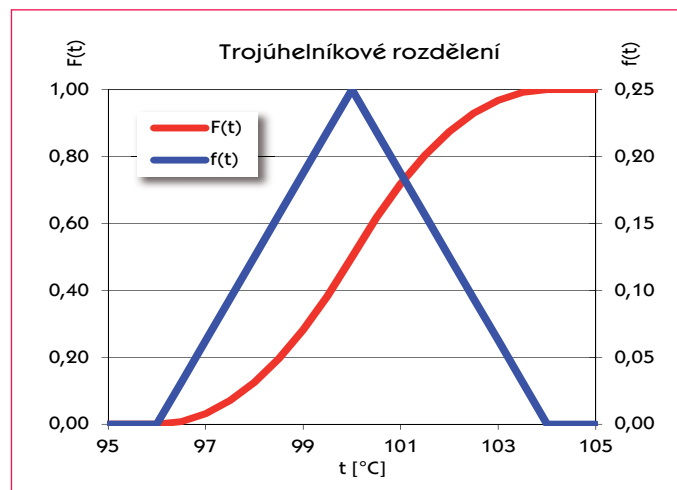
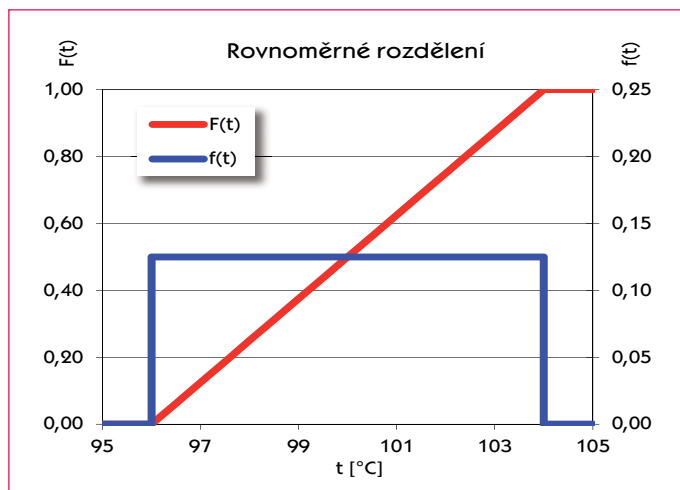
- pro trojúhelníkové rozdělení $u(x) = \sigma = a/\sqrt{6}$,
- pro rovnoměrné rozdělení rovna $u(x) = \sigma = a/\sqrt{3}$.

■ Nepřímé odhady kombinované nejistoty u_c [2], [5], [7]

Nepřímé odhady kombinované nejistoty u_c veličiny y definované obecně vzorci (1), (2) a (3):

$$y = f(x_1, x_2, \dots, x_n) \quad (1)$$

$u_c(y(x_1, x_2, \dots, x_n)) = (\sum (c_i^2 u^2(x_i)))^{1/2}$,
kde $c_i = (\partial y / \partial x_i)$ je tzv. citlivostní koeficient, a když $x_1, x_2, \dots, x_n$ jsou **vzájemně nezávislé parametry**

Obrázek 2 Grafy hustoty pravděpodobnosti $f(t)$ a distribuční funkce $F(t)$ rovnoměrného (obdélníkového) rozdělení a trojúhelníkového rozdělení náhodné veličiny t

$$y = (p+q+r+...)$$

(2)

$$u_c(y(p+q+r+...)) = (u^2(p) + u^2(q) + u^2(r) + ...)^{1/2}$$

$$y = p \cdot q \cdot r \cdot s$$

(3)

$$u_c(y) = y [(u(p)/p)^2 + (u(q)/q)^2 + (u(r)/r)^2 + ...]^{1/2}$$

Rozšířená nejistota U

Rozšířená nejistota U je odhadována vynásobením kombinované nejistoty u_c koeficientem rozšíření k [2], [5], [7], [9]. Cílem je získat jistotu spolehlivosti 98 % ($k = 2$) nebo 99,7 % ($k = 3$), že správná hodnota leží v intervalech $\pm 2 u_c$ nebo $\pm 3 u_c$ v okolí stanoveného výsledku.

Závěr

Príspevek je stručným přiblížením vybrané terminologie, se kterou se setkávají odborní pracovníci v oblasti požární ochrany. Je zřejmé, že bez matematické statistiky a pravděpodobnosti se dnes neobejde žádný vědecký/inženýrsko-technický obor. Podrobnější informace lze získat v odkazech použité literatury a v řadě dostupných monografií, např. [15].

Použitá literatura

- [1] ČSN EN ISO/IEC 17025:2001 Posuzování shody Všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří ČSN, 2001.
- [2] Guide to the expression of uncertainty in measurement (Směrnice pro vyjadřování nejistoty při měření). BIPM, IEC, ISO, OIML, 1995. Dostupná na <http://www.temperatures.ru/pdf/GUM.pdf>
- [3] ISO 5725-1 až 3:1997 Přesnost (správnost a shodnost). – Část 1: Obecné zásady a definice. ČNI, 1996.

[4] ČSN 01 0115:1996 Mezinárodní slovník základních a všeobecných termínů v metrologii. ČNI, 1996.

[5] Dvořák, O.: Nejistota požárních testů. 150 Hoří, č. 3 a č. 4/1998.

[6] ČSN P ENV 13005 Pokyn pro vyjadřování nejistoty měření. 1999.

[7] Quantifying uncertainty in analytical Measurement. Guide CG 4 EURACHEM. 2000.

[8] ČSN EN ISO/IEC 10012:2003 Systémy managementu měření – požadavky na měření a měřicí vybavení. Praha, ČSN, 2003.

[9] EA 4/16 Směrnice EA o vyjadřování nejistot v kvantitativním zkoušení. ČIA, 2004, dostupná na <http://www.cai.cz>.

[10] Dvořák, O.: Nejistota kvalitativních výsledků požárních zkoušek. Požární ochrana 2005. Ostrava: VŠB-TUO, 2011. s. 42-45.

[11] Dvořák, O.: Možnosti statistického vyhodnocení výsledků laboratorních stanovení jakostních parametrů technických prostředků PO a hasiv pro potřeby certifikace. Požární ochrana 2005. Ostrava: VŠB-TUO, 2005. s. 115-119.

[12] Dvořák, O.: Equalizing the statistical or experimental fire protection data by the practically usable probability distributions. Security and Safety Management and Public Administration Conference. Praha: Policejní akademie ČR, 2008.

[13] Dvořák, O.: Statistické testy významnosti výsledků laboratorních zkoušek. Požární ochrana 2009. Ostrava: VŠB-TUO, 2009. s. 107-115.

[14] ČSN ISO 3534-1:2010 Statistika - Slovník a značky. Část 1: Obecné statistické termíny a termíny používané v pravděpodobnosti. ÚNMZ. 2010.

[15] HENDL, J.: Přehled statistických metod. Praha: Portál, s.r.o., 2009, 695 s.

Ing. Otto DVOŘÁK, Ph.D.,
Technický ústav požární ochrany

Bez Hasičských novin se opravdový hasič neobejde.

Ještě dnes si je objednejte!

Roční předplatná 299 Kč.

DVAKRÁT MĚSÍČNĚ SE DOZVÍTE AKTUÁLNÍ INFORMACE:

- ✓ Budete mít přehled o mimořádných událostech a činnosti jednotek
- ✓ Najdete v nich mnoho inspirací pro zlepšení činnosti sboru a jednotky
- ✓ Při pravidelném čtení vám neunikne žádný nový předpis týkající se PO
- ✓ Budete pravidelně informováni o jednání vřcholných orgánů Sdružení hasičů
- ✓ Nezanedbatelná pozornost je věnována i hasičské mládeži a jejím aktivitám
- ✓ Na stránkách Hasičských novin se dozvíte o všech novinkách v požární technice

WWW.HASICSKENOVINY.CZ

Objednávejte na e-mailu distribuce@hasicisro.cz nebo tel. 491 474 150.

Větrání chráněných únikových a zásahových cest

Větrání chráněných únikových cest je v současné době v České republice řešeno národními nebo evropskými technickými předpisy. Tyto standardy se nevyvíjely souběžně, nečerpaly ze stejných zdrojů a vykazují značný nesoulad zejména při řešení přetlakového způsobu větrání. Návrhové odchylky přináší uživatelům těchto standardů řadu problémů.

Únikové cesty, jejich členění a typy chráněných únikových cest

Únikovou cestou rozumíme trvale volnou komunikaci umožňující bezpečnou evakuaci osob z objektu ohroženého požárem, nebo z jeho části, na volné prostranství nebo do jiného bezpečného prostoru. Bývá využitelná také pro přístup jednotek požární ochrany do prostorů napadených požárem.

Únikové cesty se člení na následující druhy:

- nechráněné,
- částečně chráněné,
- chráněné.

Chráněné únikové cesty se podle doby, po kterou se při požáru mohou osoby v únikové cestě bezpečně zdržovat (závisí na způsobu větrání a oddělení od ostatních požárních úseků), třídí na:

- chráněnou únikovou cestu typu A,
- chráněnou únikovou cestu typu B,
- chráněnou únikovou cestu typu C.

Jednotlivé druhy únikových cest se liší svým stavebním provedením a způsobem větrání (viz obr. 1 a 2) [1], [2].

Provedení chráněných únikových cest

Ochranný účinek chráněných únikových cest je zajištěn:

- dělením na samostatné požární úseky,
- stavebním provedením a vybavením,
- vhodným dispozičním řešením,
- větráním.

Tvorbu samostatných požárních úseků dochází k vytvoření prvotních podmínek pro ochranu osob před působením plamene a vysokých teplot požáru. Na chráněné únikové cesty je kladena rovněž řada požadavků z hlediska materiálového provedení konstrukcí (konstrukce druhu DP1), povrchových úprav (kromě podlah a madel musí být povrchové úpravy konstrukcí provedeny z výrobků třídy

reakce na oheň A1 nebo A2, podlahové krytiny třídy reakce na oheň alespoň $C_{fl} - s1$), umístění minimálního množství hořlavého materiálu (téměř žádné požární zatížení) atp. [1], [2].

Významným aspektem chráněných únikových cest je jejich větrání, kterým musí být vybaveny všechny typy chráněných únikových cest. Větrací systémy v kombinaci s vhodným dispozičním řešením zajišťují ochranu osob proti působení kouře.

Základní požadavky na větrání chráněných únikových cest

Větrání chráněných únikových cest je jedním z nejvýznamnějších bezpečnostních opatření, která podmiňují existenci a ochrannou funkci chráněných únikových cest.

Větrání chráněných únikových cest je možné členit na větrání:

- přirozené,
- nucené,
- přetlakové.

V některých případech lze přirozené a nucené větrání chráněných únikových cest kombinovat. Návrh kombinace takového způsobu požárního větrání je však nutné pečlivě zvážit. Oba způsoby větrání chráněných únikových cest pracují na různých principech a při jejich kombinaci může docházet k vzájemnému negativnímu ovlivnění a ke zhoršení výsledného větracího efektu. Účinnost kombinovaného větrání chráněných únikových cest musí být vždy výpočtově prokázána.

Únikové cesty musí umožnit bezpečnou evakuaci všech osob tak, aby nedošlo k jejich ohrožení zplodinami hoření, především kouřem. Evakuaci osob po chráněné únikové cestě je možné pokládat za bezpečnou:

- pokud je tlakovými poměry omezen tok zplodin hoření a kouře do chráněné únikové cesty, nebo

- pokud je zajištěno zředění přitékajících zplodin hoření do chráněné únikové cesty na koncentraci 1 %, nejvýše 2 %.

Obecně platí, že tlakovými poměry je omezen tok zplodin hoření a kouře tehdy, je-li v chráněné únikové cestě zajištěn přetlak nejméně 25 Pa oproti hořícímu prostoru (případně 12 Pa při instalaci samočinného stabilního hasicího zařízení¹⁾). V těchto případech se navrhuje přetlakové větrání chráněných únikových cest.

Zředění zplodin hoření na stanovenou koncentraci se zajišťuje přirozeným nebo nuceným větráním. [1], [2]

Větrání chráněných únikových cest se navrhuje:

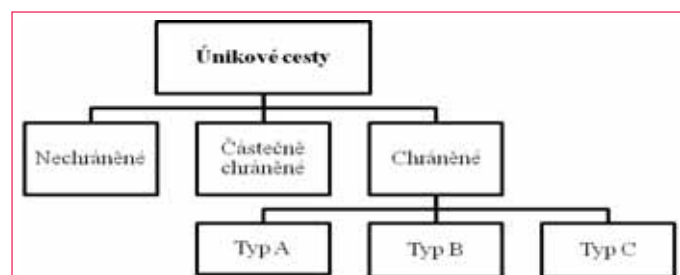
- normativně (taxativně) stanovenými hodnotami,
- zjednodušeným výpočtem,
- podrobným výpočtem se zohledněním pronikajících zplodin do chráněné únikové cesty.

Přirozené větrání

Základní charakteristika

Přirozené větrání chráněných únikových cest je založeno na principu tzv. *komínového efektu*, který je způsoben rozdílem hustot vzduchu uvnitř a vně objektu. Za předpokladu nižších teplot v exteriéru a vyšších v interiéru stavby $T_e < T_i$, je hustota plynů v exteriéru vyšší než v interiéru $\rho_e > \rho_i$ a vzduch je spodním otvorem nebo jeho spodní částí přisáván do objektu a horním otvorem nebo jeho horní částí vytlačován vně objektu. Pokud je teplota v exteriéru vyšší než v interiéru $T_e > T_i$, potom je hustota plynů v exteriéru nižší než v interiéru $\rho_e < \rho_i$ a jev má *reverzní charakter*.

Při komínovém efektu vzniká hybná energie, která závisí rovněž na vzdálenosti spodního a horního větracího otvoru, případně na výšce větracího otvoru.

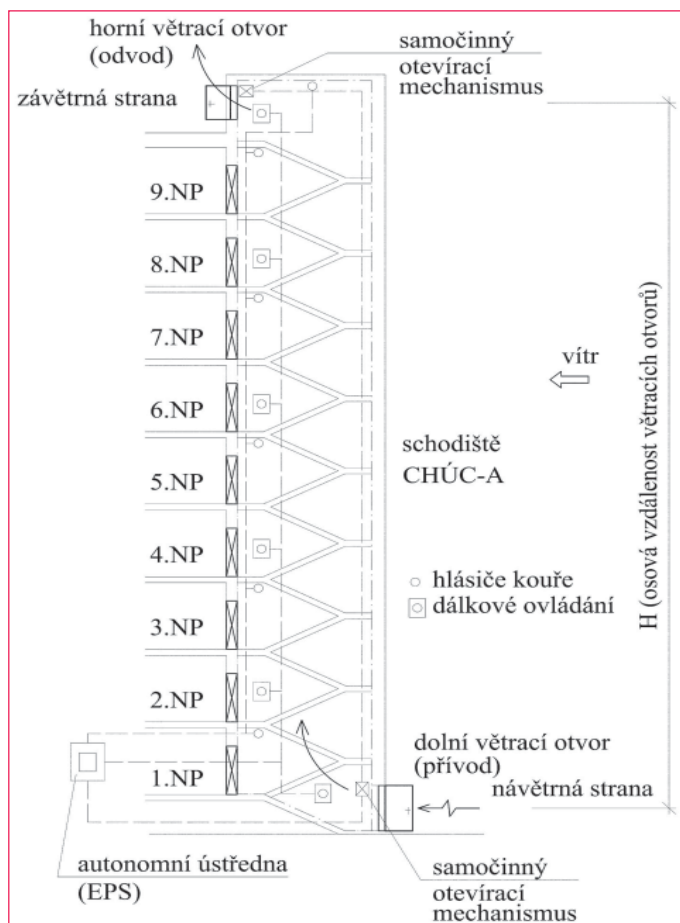

Obr. 1 Členění únikových cest

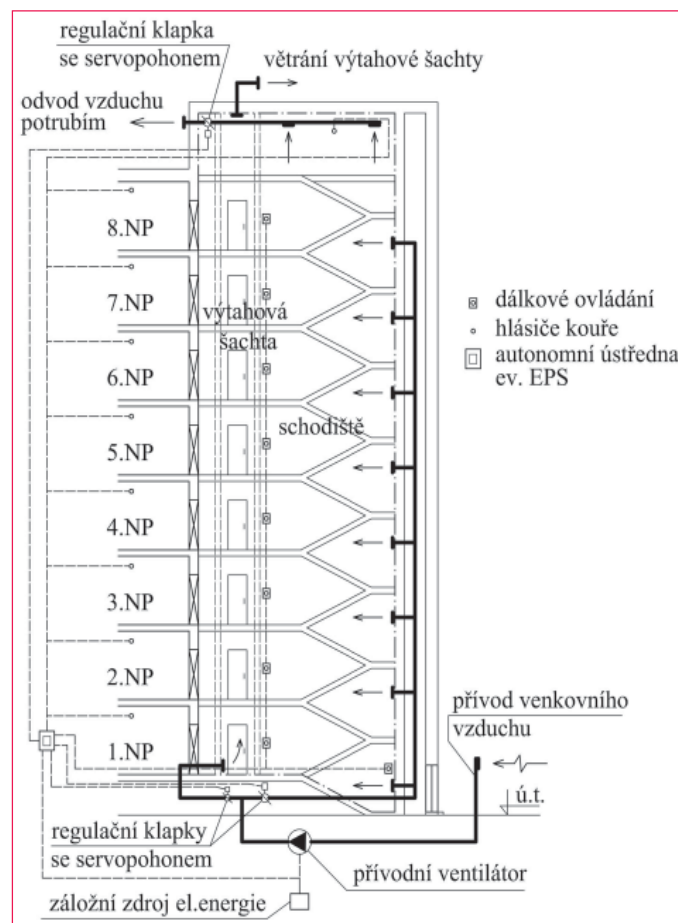

Obr. 2 Členění větrání chráněných únikových cest

¹⁾ Kmenové normy požární bezpečnosti staveb (ČSN 73 0802 a ČSN 73 0804) nejsou ve stanovených přetlácích, a jejich případných sníženích s vazbou na druh samočinného stabilního hasicího zařízení, jednotné.

Obr. 3 Příklad větrání otvory v nejvyšším a nejnižším místě

Obr. 4 Příklad nuceného větrání chráněné únikové cesty

Přirozené větrání chráněných únikových cest je možné zajistit [1], [2]:

- otevíratelnými otvory v každém podlaží,
- otvory v nejvyšším a nejnižším místě,
- větracími průduchy.

Přirozené větrání se navrhuje v chráněných únikových cestách typu A a typu B s požárními předsíněmi.

■ Komentář k účinnosti přirozeného větrání

Přirozené větrání je založeno na fyzikálním principu volného neizotermního proudění vzduchu (případně směsi vzduchu a kouře) ve schodišťovém prostoru chráněné únikové cesty. Ze své přirozené (fyzikální) podstaty je toto větrání v průběhu dne značně proměnlivé. Jde o *nejméně stabilní a nejméně spolehlivý větrací systém*. Jeho účinnost závisí na celé řadě vlivů, mezi které lze zařadit zejména:

- rozdíl teplot mezi interiérem a exteriérem stavby,
- výšková vzdálenost větracích otvorů,
- výšková poloha vzniku požáru,
- místo s vyšší nebo nižší teplotou (možný vznik reverzního komínového efektu),
- rychlost a směr větru,
- tvar budovy,
- aerodynamický součinitel budovy,
- poloha větracích otvorů vůči větru,
- hodnoty vtokových a výtokových součinitelů větracích otvorů.

Směr a rychlost větru spolu s polohou větracích otvorů vůči větru má na účinnost přirozeného větrání zásadní význam. Hybná energie vyvolaná vzlakem, který vzniká na základě rozdílu hustot vnějšího a vnitřního vzduchu, může být, za určitých okolností, eliminována hybnou energií vyvolanou tlakem větru, který působí protisměrně. V těchto případech by bylo větrání chráněné únikové cesty účinné pouze omezeně nebo zcela neúčinné.

Z důvodů nízké a proměnlivé účinnosti lze doporučit, aby přirozené větrání chráněných únikových cest bylo navrhováno pouze v nízkých objektech (např. nejvýše do pěti nadzemních podlaží), kde je doba evakuace krátká a ohrožení osob zplodinami hoření relativně nízké.

Negativní účinek větru je možné do značné míry ovlivnit vhodným rozmístěním otvorů ve stavbě (např. umístěním přívodních otvorů na návětrné straně a odváděcích otvorů na závětrné straně) (viz obr. 3) [3].

■ Nucené větrání

■ Základní charakteristika

Nucené větrání zajišťuje konstantní přívod venkovního vzduchu do prostoru chráněné únikové cesty prostřednictvím ventilátoru (viz obr. 4). Objemový průtok přívodního vzduchu V je stanoven jako součin intenzity větrání I , tj. počtu výměn vzduchu za hodinu, a objemu prostoru O . Intenzita větrání I je, podle druhu chráněné únikové cesty, stanovena

normativními hodnotami. Jde o desetinásobnou výměnu vzduchu za hodinu pro chráněnou únikovou cestu typu A. Pro chráněnou únikovou cestu typu B je nutné intenzitu větrání navýšit o 25 %.

Požadavek bývá doplněn, např. u výrobních objektů, minimální hodnotou přívodu vzduchu. Podle typu chráněné únikové cesty je stanovena minimální normativní hodnota (např. $1,5 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$) [1], [2].

Principem nuceného větrání je zajištění dodávky vzduchu při respektování stanovených návrhových parametrů a zajištění odvodu vzduchu (např. samočinnou žaluzií, šachtami, průduchy).

Při nuceném větrání dochází prostřednictvím přívodního ventilátoru k vytvoření určitého mírného přetlaku v chráněné únikové cestě, který pomáhá omezovat průnik zplodin hoření a kouře. Výše takto vznikajícího přetlaku však není návrhovou, ani provozně sledovanou hodnotou. Je druhotným průvodním jevem nuceného větrání. Primárním návrhovým parametrem je objemový průtok větracího vzduchu.

Nucené větrání musí být ovladatelné z několika míst chráněné únikové cesty, nejméně v úrovni vstupního podlaží a dále v každém druhém podlaží (optimálně v každém podlaží).

■ Komentář k účinnosti nuceného větrání

Nucené větrání chráněných únikových cest je účinným a spolehlivým

větracím systémem, který je schopen plnit své cíle za většiny předpokládaných podmínek.

U tohoto systému lze očekávat pronikání kouře z hořícího prostoru do prostoru chráněné únikové cesty, kde by mělo dojít k jeho naředění vzduchem a tím k vytvoření podmínek přijatelných pro bezpečnou evakuaci osob a v některých případech i pro zásah jednotek požární ochrany.

Návrh nuceného větrání je ve většině případů záležitostí bezproblémovou. [3]

Přetlakové větrání

Základní charakteristika

Přetlakové větrání zajišťuje, obdobně jako nucené větrání, přívod venkovního vzduchu do prostoru chráněné únikové cesty ventilátorem, avšak hlavním výkonovým parametrem je zde přetlak vzduchu (případně rychlost proudění vzduchu v otevřených dveřích) podle definovaných návrhových podmínek. Projektované (návrhové) podmínky se u tohoto způsobu větrání značně přibližují reálnému stavu při požáru a evakuaci (zásahu), neboť respektují dva základní provozní stavy (požární scénáře), které se nejčastěji vyskytují (viz níže).

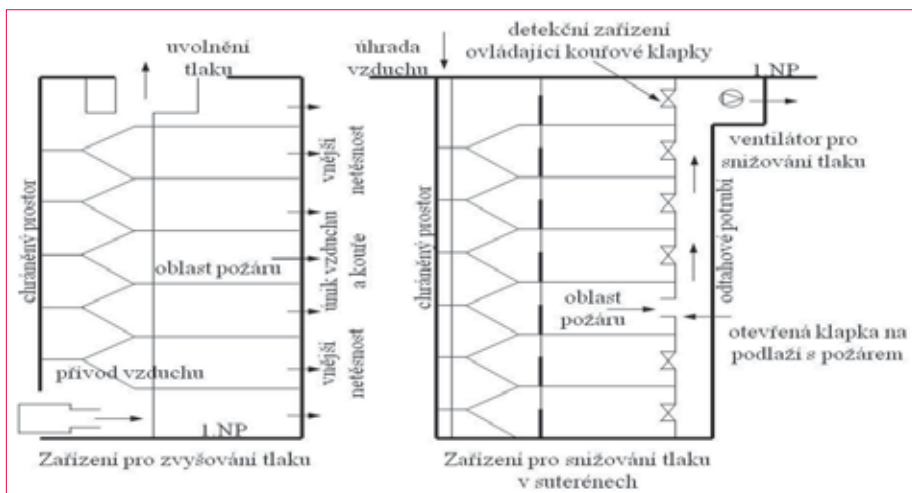
Dosažení stanoveného přetlaku vzduchu v prostoru chráněné únikové cesty (případně rychlosti vzduchu v otevřených dveřích) je zajištěno přivedením objemového průtoku větracího vzduchu, jehož množství je jednak proměnné (podle aktuálního provozního stavu) a zpravidla výrazně vyšší než je tomu u nuceného větrání. Přetlakový větrací systém je složitější jak z hlediska návrhu, tak z pohledu sestavy komponentů, ze kterých se skládá.

Cílem přetlakového větrání je zcela zabránit, případně významně omezit, pronikání kouře do prostoru chráněné únikové cesty. Přetlakové větrání je nejúčinnější větrací systém, který nejlépe zabezpečuje chráněnou únikovou cestu po dobu evakuace osob, případně zásahu jednotek požární ochrany. Bohužel je však také nejnákladnější.

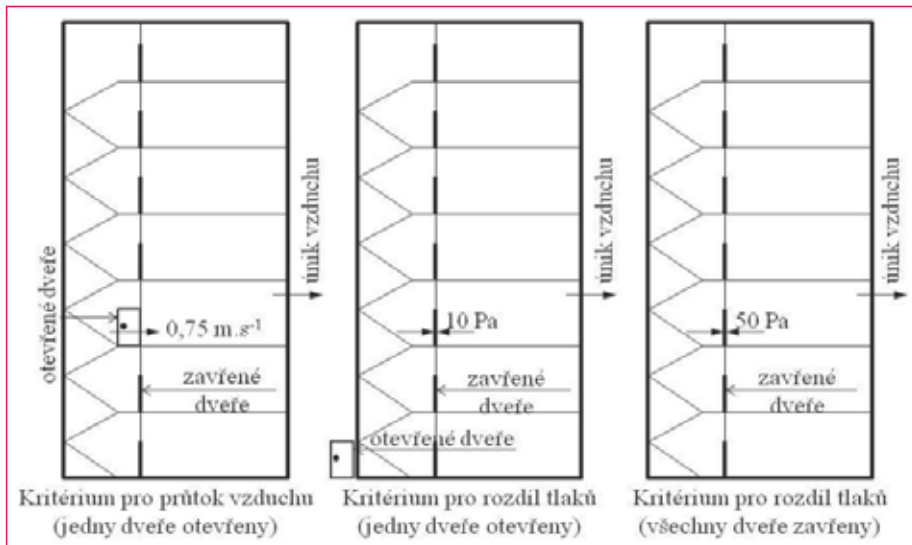
Hlavní podmínky pro návrh přetlakového větrání lze v současné době nalézt ve dvou normových skupinách, národní a evropské, které nejsou zatím dostatečně sjednoceny.

Návrhové parametry a výpočtová metodika jsou podrobně rozvedeny v evropské normě ČSN EN 12 101-6 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla - Část 6: Technické podmínky pro zařízení pracující na principu rozdílu tlaků - Sestavy.

Národní kmenové normy požární bezpečnosti staveb obsahují některá z návrhových kritérií, ovšem metodiku výpočtu podrobněji nerozvádí. Navíc jsou některá z kritérií definována odchylně od ČSN EN 12 101-6 a současně jsou dosud promítnutá pouze do některých projekčních norem požární bezpečnosti

Obr. 5 Zařízení pro zvyšování a snižování tlaku

Obr. 6 Návrhové podmínky pro zařízení třídy C

staveb řady ČSN 73 08xx. Do budoucna se předpokládá výraznější sjednocení národních normativních podmínek s evropskými, které jsou v problematice přetlakového větrání únikových cest komplexnější.

Zařízení pracující na principu rozdílu tlaků (EN)

V evropském pojetí je zavedena terminologie zařízení pracující na principu rozdílu tlaků (viz obr. 5).

Zařízení pracující na principu rozdílu tlaků je možné navrhovat jako zařízení pro:

- zvyšování tlaku (udržování přetlaku v chráněných prostorech),
- snižování tlaku (odvádění horkých plynů z oblasti požáru tak, aby byl vytvořen podtlak oproti přilehlému chráněnému prostoru).

Zařízení pro snižování tlaku lze aplikovat především pro užitné prostory v podzemním podlaží nebo jiné prostory bez oken s odtahem do venkovního prostředí. V současné době nejsou tato zařízení téměř používána a jsou v textu popsána spíše pro úplnost. V článku budou dále rozvedena zařízení pro zvyšování tlaku, u kterých bude používána obvyklá terminologie přetlakového větrání. [4]

Klasifikační třídy zařízení (EN)

V evropském pojetí jsou přetlaková větrací zařízení členěna podle své funkce (cílového působení) do šesti klasifikačních tříd A až F (viz tab. 1).

Pro jednotlivé třídy zařízení jsou stanoveny základní návrhové parametry, kterými jsou:

- kritéria pro rozdíl tlaků (mezi určenými prostory 10, 45 a 50 Pa),
- kritéria pro průtok vzduchu (rychlosti ve dveřích 0,75; 1 a 2 m.s⁻¹).

Hodnoty těchto kritérií slouží k výpočtu průtoku větracího vzduchu. Úlkázka návrhových podmínek pro zařízení třídy C je znázorněna na obr. 6. [4]

Základní komponenty přetlakového větrání (EN)

Základními komponenty přetlakového větrání jsou:

- zařízení pro přívod vzduchu do únikové cesty,
- zařízení pro uvolnění přetlaku v únikové cestě,
- zařízení pro únik vzduchu a kouře z hořícího prostoru.

Zařízení pro únik vzduchu a kouře z hořícího prostoru je vnímáno jako nezbytná součást pouze v evropských technických normách. České technické

Tab. 1 Klasifikační třídy zařízení

Třída zařízení	Příklady použití
zařízení třídy A	pro únikové cesty, ochrana na místě
zařízení třídy B	pro únikové cesty a požární zásah
zařízení třídy C	pro únikové cesty při současně evakuaci
zařízení třídy D	pro únikové cesty, riziko při spánku
zařízení třídy E	pro únikové cesty při postupné evakuaci
zařízení třídy F	hasicí zařízení a únikové cesty

Tab. 2 Návrhové parametry pro přetlakové větrání pro nevýrobní objekty

Typ CHÚC	Hodnota přetlaku nebo posloupnost přetlaku (bez SHZ ²⁾ /s SHZ) (Pa)	Doba funkce zařízení (evakuace/zásah) (min)
B (bez požární předsíně)	25/12	30/45
C	50-25/37,5-12,5	45/60

Tab. 3 Návrhové parametry pro přetlakové větrání pro výrobní objekty

Typ CHÚC	Hodnota přetlaku (bez SHZ/s SHZ) (Pa)	Doba funkce zařízení (evakuace/zásah) (min)
B (bez požární předsíně)	50(Z), 10(O)/25(Z)	20/45
C	50(Z), 10(O)/25(Z), 5(O)	30/60

normy tuto součást přetlakového větrání nepožadují.

■ Návrhové scénáře pro přetlakové větrání (EN)

Pro všechny klasifikační třídy zařízení jsou vždy definovány dva provozní stavy (požární scénáře) včetně návrhových kritérií, které lze charakterizovat jako:

1. stav, při kterém jsou všechny dveře vedoucí do a z únikové cesty uzavřeny. Stav je simulací obvyklého běžného provozu v okamžiku vzniku požáru ve dne, v noci, o víkendy apod.,
2. stav, při kterém je otevřen příslušný definovaný počet dveří (vždy jsou otevřeny východové dveře do venkovního prostředí a jedny nebo více dveří dalších). Stav je simulací evakuace nebo probíhajícího hasebnímu zásahu.

Při prvním stavu je sledováno kritérium pro rozdíl tlaků, při druhém kritérium pro průtok vzduchu nebo nižší hodnota rozdílu tlaků.

U přetlakového větrání se rovněž ověřuje, zda síla potřebná pro otevření dveří nepřekročí maximální stanovenou hodnotu 100 N na klice. Kontrola síly nutné k otevření dveří se provádí zejména z důvodu možné přítomnosti seniorů, dětí nebo jiných kondičně slabších osob. [4]

■ Přetlakové větrání podle národních norem požární bezpečnosti staveb (ČSN)

Přetlakové větrání je vnímáno jako optimální větrací systém, který zajistí podmínky pro současnou i postupnou evakuaci osob v objektech s osobami v bdělém stavu i spánku a současně zásah jednotek požární ochrany. Je navrhováno u chráněných únikových cest typu B (bez požárních předsíní) a C (s požárními předsíněmi).

Návrhovými požadavky je hodnota přetlaku a rychlost proudění vzduchu za stanovených podmínek.

Mezi návrhovými parametry kmenových norem požární bezpečnosti staveb

jsou pro nevýrobní a výrobní objekty významné odchylky. Návrhové parametry přetlaku a doba funkce přetlakového větrání jsou pro přehlednost rozvedeny v tab. 2 a tab. 3.

Posloupnost přetlaku popisuje stav, kdy dochází k postupnému poklesu přetlaku mezi chráněnou únikovou cestou a její předsíní. Tato posloupnost je požadována pouze u nevýrobních objektů.

U výrobních objektů není řešena tlaková posloupnost, ovšem hodnota návrhového přetlaku rozlišuje situaci se všemi uzavřenými dveřmi (stav Z) nebo se dvěma otevřenými dveřmi (stav O).

Pro výrobní objekty jsou uváděny další údaje, které lze využít při určení množství dodávaného vzduchu, např. výměnu vzduchu, minimální průtok, rychlost proudění vzduchu otevřenými dveřmi.

Podle kmenových norem požární bezpečnosti staveb je možné průtok vzduchu pro přetlakové větrání navrhnout také normativní násobnou výměnou vzduchu za časovou jednotku (např. 15-ti a 20-ti násobná výměna vzduchu za hodinu). V těchto případech je nutné si uvědomit, že splněním násobné výměny vzduchu za časovou jednotku, nemusí být, a zpravidla také nebude, zajištěn požadovaný přetlak. [1], [2]

■ Komentář k účinnosti přetlakového větrání

Přetlakové větrání je nejúčinnějším způsobem větrání chráněných únikových cest. Nejlépe ochraňuje evakuované osoby a významně pomáhá jednotkám požární ochrany v jejich činnosti. Z hlediska návrhu je však také systémem nekomplikovanějším s řadou obtížně stanovitelných výpočtových veličin (např. netěsnost výtahových dveří, kouřotěsných požárních dveří) a řadou nepředvídatelných skutečností (reálné provedení stavby a přetlakového větrání, netěsnost stavebních konstrukcí atd.). V řadě případů je to však jediný možný způsob větrání chráněné únikové

cesty, a to zejména u výškových, rozsáhlých nebo jinak z hlediska větrání a evakuace komplikovaných staveb. [3]

■ Odchylky v pojetí přetlakového větrání mezi ČSN/ČSN EN

Požadavky na přetlakové větrání chráněných únikových cest nejsou, jak je patrné již z předchozího textu, podle projekčních norem požární bezpečnosti staveb ČSN 73 08xx a ČSN EN 12 101-6 shodné. Mezi základní rozdíly patří:

- různý počet typů únikových cest (klasifikačních tříd zařízení),
- odchylný návrh z hlediska cílového působení (ČSN 73 08xx evakuace osob, případně zásah jednotek požární ochrany, ČSN EN 12 101-6 podrobnější členění),
- odlišné hodnoty přetlaků v různých částech chráněných únikových cest,
- odlišné hodnoty rychlosti proudění vzduchu v otevřených dveřích,
- evropské normy nesnižují hodnoty přetlaků z důvodu instalace stabilních hasicích zařízení,
- národní normy požární bezpečnosti staveb nepožadují instalaci zařízení pro odvod vzduchu a kouře z hořícího prostoru.

Popisované rozdíly jsou příčinou významných odlišností při návrzích přetlakového větrání chráněných únikových cest. [3]

■ Závěr

Z komentářů k účinnosti jednotlivých způsobů větrání chráněných únikových a zásahových cest je patrné, že se liší z hlediska náročnosti projekčního návrhu, realizace, ceny a zejména pak z pohledu vlastní účinnosti a stability větrání.

Současně je nezbytné si uvědomit, že oblast větrání staveb je oblastí značně specifickou, vyžadující rozsah znalostí, které nejsou součástí standardního vzdělávání odborníků v oblasti požární ochrany. Spolupráce specialistů z oblasti větrání je zpravidla nezbytná.

■ Literatura

- [1] ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb - Nevýrobní objekty. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2009.
- [2] ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb - Výrobní objekty. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.
- [3] POKORNÝ, J., TOMAN, S. Požární větrání - větrání chráněných únikových a zásahových cest. Edice SPBI SPEKTŘUM, sv. 75. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2011. s. 111. ISBN 978-80-7385-104-0.
- [4] ČSN EN 12 101-6 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla - Část 6: Technické podmínky pro zařízení pracující na principu rozdílu tlaků - Sestavy. Praha: Český normalizační institut, 2006.

Ing. Jiří POKORNÝ, Ph.D.,
HZS Moravskoslezského kraje,
Ing. Stanislav TOMAN

²⁾ Zkratkou SHZ je myšleno sprinklerové stabilní hasicí zařízení nebo doplňkové sprinklerové hasicí zařízení.

Propracovaný systém prevence v Zentivě

Již šestatřicátý rok existence si letos připisuje Hasičský záchranný sbor podniku Zentiva, k.s. Vznikl v roce 1976 pod názvem Závodní požární útvar Léčiva. Za dobu jeho působení se v podniku mnohé změnilo, systém požární ochrany je neustále zdokonalován a vylepšován. Vzhledem k potenciálnímu nebezpečí specifické chemické výroby léčiv je propracovaný systém prevence nezbytný.

Zentiva, k.s., je generická platforma společnosti Sanofi. Jedná se o třetí největší a rychle rostoucí generickou firmu v Evropě. Mezi hlavní produktové skupiny patří léky pro léčbu infekcí a kardiovaskulárních onemocnění, analgetika, přípravky pro léčbu onemocnění centrální nervové soustavy, gastrointestinální přípravky a další. Ve střední a východní Evropě Zentiva provozuje čtyři velké výrobní závody, je tak jedním z největších farmaceutických výrobců v Evropě, co se objemu výroby týče.

Jednotka HZS podniku

V současné době slouží v HZS podniku Zentiva, k.s., celkem dvaadvacet hasičů a velitel útvaru.

„Je nás tu poměrně málo, před časem jsme dostali souhlas HZS hl. m. Prahy se snížením stavu, takže nyní máme celkem čtyři směny ve dvanáctihodinových cyklech ve čtyřech lidech plus spojař. Navíc máme dva pracovníky, kteří slouží tak, abychom co nejvíce omežili přesčasové hodiny a naplnili fond pracovní doby,“ vysvětluje velitel

útvaru Štěpán Juhász, dlouholetý člen Asociace velitelů HZS podniků, v současné době ve funkci krajského pověřence pro Prahu. Tato organizace není samostatná, jak dokazují každoroční semináře, kde si vyměňují zkušenosti velitelé HZS podniků.

Budova stanice v areálu Zentivy, která se rozkládá na ploše 146 000 m², je strategicky umístěna tak, aby dojezdové časy byly co nejkratší. Operační středisko, které přepojuje všechny příchozí hovory, však sídlí již dva roky společně s ostrahou podniku v hlavní budově mimo stanici, což má své výhody i nevýhody. „Hlavní výhodou spatřuji v tom, že spojař má možnost ihned každou událost prověřit na monitorech jednotlivých kamer rozmístěných po celém

areálu. Na druhou stranu osobní styk je vždy velmi důležitý a takto při řešení nějaké události vznikají zbytečné informační šumy, které mohou být i v řádech minut,“ hodnotí Štěpán Juhász.

Zabezpečení podniku

V podniku Zentiva, k.s., pracuje více než devět set lidí. Fluktuace zaměstnanců je velmi nízká. Výrobní závody a další budovy podniku jsou z 90 % pokryty elektrickou požární signalizací (EPS), v odvětvích výroby, která to vyžadují, je umístěn také systém MANAG, který sleduje hladinu kyslíku, přítomnost dusíku nebo vodíku a mimo jiné i výbušnou atmosféru.

Kromě toho jsou u hal rozmístěna polostabilní hasicí zařízení a pro včasné varování zaměstnanců v případě mimořádné události také instalovány sirény. Únikové cesty v areálu i v jednotlivých budovách jsou velmi dobře značeny fotoluminiscenčními značkami. „Jsou zde i dvě vytyčená místa pro evakuaci

objektu. Každý úsek výroby má svoji požární hlídku, kterou každoročně školíme. Hlídky tak vědí, kde co vypnout v případě nenadálé události, pomáhají i s evakuací zaměstnanců. Všichni zaměstnanci mají svoje osobní ochranné prostředky,“ doplňuje velitel útvaru.

V areálu objektu jsou dvě hydroforní podzemní nádrže – každá obsahuje 800 m³ vody, aby byl dostatek vody v případě požáru a samozřejmě funkční hydrantová síť a požární posilové čerpadlo, umožňující navýšení tlaku v řadu při nadměrném odběru v případě použití polostabilních hasicích zařízení a připojení požární techniky.

Specifická výroba

Při výrobě léčiv se v podniku používají různé chemikálie, například methanol, etanol, toluen, v areálu jsou také v nadzemních nádržích uloženy různé hořlaviny. „Některých látek jsou potřeba velké zásoby, jedná se o desítky tun. Pořád to ale nepřevyšuje takové množství, aby tyto objekty byly zařazeny mezi ty s vysokým požárním nebezpečím, jsou ve třídě pouze zvýšeného požárního nebezpečí,“ upřesňuje Štěpán Juhász.

Hlavní výrobu představují pevné lékové formy jako tablety, masti a injekce. Provozy jsou poměrně bezpečné, nejrizikovější z hlediska požární bezpečnosti je chemická prvovýroba na přípravu substancí.

Prevence a požární asistence

Náplň činnosti podnikových hasičů, kromě sledování všech uvedených zabezpečovacích prvků, spočívá hlavně v preventivní činnosti a v požární asistenci u nejrůznějších technických oprav. „Těch je opravdu hodně, okolo tisícovky ročně. Neustále se zde provádějí údržbářské práce, ale také různé opravy a podobně. Kromě dohlídek zajišťujeme i technickou pomoc, jako chlazení nádrží u chemické výroby, dodávky vody nebo provádíme záplavové zkoušky střech, když se pracuje s nebezpečnými látkami, jako například s pentanem. Na každou práci v areálu je potřeba mít povolení pro činnost se zvýšeným požárním nebezpečím,“ říká velitel útvaru.

Výjezdů je opravdu hodně. Jsou to technické zásahy, čerpání vody, záchrana osob z výtahů, první pomoc při úrazech a kolapsech, úniky provozních kapalin, nejen na komunikacích, ale i v provozech. Těch nejzávažnějších, jako jsou požáry, je díky vysokému stupni prevence zanedbatelné minimum.

„V minulosti jsme zažili sérii několika požárů v chemické výrobě, kdy hořelo odštěďovací zařízení na aceton, které nakonec bylo vyměněno,“ přibližuje některé ze zásahů velitel útvaru. „Někdy také dochází k úniku chemických látek, ale nikdy v takovém množství, aby to nějak ohrozilo okolí obyvatel.“

Podnikoví hasiči mají také za úkol každý měsíc zkontrolovat 1020 hasičích přístrojů rozmístěných v areálu podniku, včetně 153 nástěnných hydrantů. Při každé směně také procházejí pěšky

v rámci preventivních kontrol celý areál, každé ráno je nutné zkontrolovat průjezdnost všech místních komunikací. „Musím zmínit výbornou spolupráci zaměstnanců, kteří nám každou zvláštní událost hlásí,“ uvádí Štěpán Juhász.

Hasiči jsou dostatečně vybaveni požární technikou, ačkoliv některé automobily by si již zasloužily obnovu. „Máme k dispozici CAS 24 na podvozku Scania, RZA a také starou CAS 8 na podvozku Avia, kterou bychom rádi v budoucnu vyměnili za novější automobil,“ říká Štěpán Juhász.

Námětová cvičení

Každý rok HZS podniku organizuje vlastních osm cvičení, jedenkrát ročně se také účastní součinnostního cvičení s HZS hl. m. Prahy. „Náměty cvičení se snažíme střídát a připravovat stále nové situace, k nimž by mohlo dojít a na které musíme být připraveni, například evakuaci objektů, záchranu zraněných osob z výšky, únik

nebezpečných látek, havárie produktovodu, úniky čpavku a další. Nácvik různých situací je opravdu znát, například před lety trvala evakuace výškové jedenáctipatrové budovy i 40 minut, nyní jsou zaměstnanci v bezpečí i za pouhých devět minut. To je opravdu velké zlepšení. Máme také velmi dobře zpracovány vnitřní havarijní plány,“ uvádí velitel podnikových hasičů.

Speciální nároky na výcvik

Zaměstnanci HZS podniku Zentiva, k.s., mají samozřejmě k základnímu kurzu vzhledem k charakteru výroby podniku ještě další specializační kurz. Na každé směně je jeden chemik, také další zaměstnanci mají své specializace. „Máme tu již řadu let stálý tým lidí, i když jsme při snižování stavu museli některé propustit. Denně však dostáváme až pět nabídek od lidí, kteří by chtěli v našem sboru pracovat,“ říká velitel Štěpán Juhász. Podle jeho slov upřednostňuje při výběru nových lidí spíše ty, kteří již mají odborný kurz za sebou. „I tak trvá téměř půl roku, než se nováček plně seznámí se všemi provozy a je plnohodnotným členem sboru,“ dodává.

V dřívějších dobách jezdili místní hasiči na výcvik do polygonu, nyní už to vzhledem k nízkému početnímu stavu a zároveň nutnosti zajistit plně chod stanice není možné.

Výhled do budoucna

Před několika lety zpracovaný projekt na kompletní rekonstrukci stanice bohužel nebyl realizován, takže hasiči přetrvávají ve stávajících prostorách. „Velký problém v tom nevidím. Spíše bychom byli rádi, kdybychom zase měli zpět spojaře u nás na stanici, protože osobní komunikace je v případě jakékoliv události velmi důležitá,“ dodává Štěpán Juhász.

kpt. Mgr. Jana KEMROVÁ,
foto autorka

a archiv HZS podniku Zentiva, k.s.

Policejní potápěči dosahují světové úrovně

V letošním roce oslavili policejní potápěči z brněnské základny odboru speciálních potápěčských činností a výcviku ředitelství Služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR (OSPČV) třicáté páté výročí jejího založení. V současnosti tvoří tým dvaadvaceti policejních potápěčů útvar zasluhující uznání laické i odborné veřejnosti.

„V České republice neexistuje jiná skupina potápěčů, která by mohla provádět potápěčské činnosti v hloubce pod 61 metrů. Naším posláním je potápění v souvislosti s plněním úkolů v trestním řízení, zejména forenzní potápění, pátrání po osobách pod vodní hladinou, po předmětech pocházejících z trestné činnosti, pyrotechnická činnost pod vodní hladinou, potápění v zatopených jeskyních, dolech, pod ledem i práce ve výškách a nad volnou hloubkou,“ uvádí vedoucí OSPČV plk. PhDr. Lubomír Znojil.

Potápěči z OSPČV jsou ročně nasazeni na přibližně 150 celodenních akcí ze základen v Brně, Praze a Frydku-Místku. Jsou také osloveni bezpečnostními sbory jiných států, aby jim pomohli při řešení složitých úkolů pod vodní hladinou. OSPČV plní zároveň metodickou úlohu, zajišťuje kurzy a školení policejních potápěčů, kurzy a školení pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou, kurzy vůdců malých plavidel nebo kurzy pro vodní záchranáře.

Odborná příprava a výcvik

Pro zařazení k útvaru je podmínkou doba trvání služebního poměru minimálně dva roky, minimální stupeň vzdělání v bakalářském studijním programu, fyzická, zdravotní a osobnostní způsobilost. K získání odborné způsobilosti je nutné dále absolvovat odbornou přípravu a stáž. Odborná příprava, která probíhá v prostorách brněnské základny, je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Její součástí je výcvik zaměřený na hloubkové potápění, potápění pod ledem, střeleckou přípravu a horolezecký výcvik, absolvování kurzu první pomoci, kurzu lektorských dovedností a specializačních kurzů (pyrotechnický kurz, kurzy na svářečské práce a pálení konstrukcí pod vodní hladinou, fotografování, videodokumentace, apod.). Na jednu hodinu ponoru připadá pět hodin výcviku a minimálně hodina údržby techniky a vybavení. Součástí odborné přípravy je také intenzivní dálkové plavání v základní výstroji.

Psychická odolnost

V průběhu záahové činnosti je policejní potápěč vystaven celé řadě stresorů – fyzikálních, chemických, biologických. „Potápěč musí znát své limity a umět pracovat se stresem. Stresující a traumatická událost klade na každého člověka extrémně vysoké nároky, náhle musí pracovat s řadou neočekávaných podnětů, může se projevit akutní stresová reakce, následovat její rozvinutí

až do posttraumatické stresové poruchy. Rizikům se snažíme předcházet přísným výběrem a speciálním výcvikem v naší skupině," dodává a profesi psychologa nezapře plk. Znojil. Zpětnou vazbu potápěči získávají zejména z analýz jednotlivých zásahů a vzájemné výměny vlastních zkušeností.

Vybavení

Ponory se často uskutečňují v prostředí s viditelností jen na několik centimetrů. Používány jsou přilbové potápěčské soupravy, které umožňují kvalitní drátovou i bezdrátovou komunikaci, možnost volby dodávky dýchacího média a poskytnutí zároveň účinnou ochranu ve znečištěné a kontaminované vodě. Součástí výstroje jsou suché potápěčské obleky a obleky určené pro HAZMAT SUITS (HAZardous MATerial suit - oblek proti působení nebezpečných látek). Vzhledem k tomu, že voda odvádí teplo až 25krát rychleji než vzduch, je nutnou součástí vybavy také izolační oblek z dutého vlákna, případně izolační vrstva s aktivním ohřevem. Pro potápění pod vodní hladinu až do hloubky 100 metrů jsou používány hypoxické a hyperoxické směsi (nitrox, heliox, trimix). Ve výbavě však dosud chybí potápěčské přístroje typu Rebreather s uzavřeným okruhem, jejichž výhoda spočívá v hospodárnějším využití dýchací směsi (vydechovaný vzduch je recyklován a znovu použit).

Techniku doplňují motorové čluny SeaStar a Ryds v policejním provedení.

Spolupráce se složkami IZS

Potápěči z OSPČV úzce spolupracují s dalšími složkami IZS. Při společných zásazích jsou však jediným útvarem, který je oprávněn provádět forenzní potápění, jehož součástí je ohledání místa činu pod vodní hladinou.

Organizují také některá součinnostní cvičení složek IZS. Zasažovali například v průběhu cvičení Hranická propast 2009 při společných záchranných speleo-potápěčských akcích, nebo v rámci cvičení Krize 2010 pod hladinou vodní nádrže Želivka k vyloučení možné kontaminace pitné vody.

Mezinárodní spolupráce

Systematické vzdělávání a sledování nových trendů v oblasti hloubkového potápění není možné bez výměny zkušeností a součinnosti s potápěčskými týmy ze zahraničí. Svou komplexní činnost potápěči z OSPČV prezentovali v červnu letošního roku zahraničním partnerům zastupujícím ozbrojené sbory a složky z Rakouska, Japonska a USA. Zejména ze strany rakouských kolegů, se kterými probíhá dlouholetá spolupráce, byla opakovaně oceňována nabídka pomoci při řešení složitých případů spojených s ponory do extrémních hloubek.

Mise v Bosně a Hercegovině

Na základě projektu OSPČV, týkajícího se bezpečnostní rozvojové policejní

spolupráce se zeměmi Západního Balkánu, se v září letošního roku uskutečnila desetidenní expertní mise do Bosny a Hercegoviny. Projekt byl zpracován na základě oficiální žádosti bosenské Státní agentury pro vyšetřování a ochranu SIPA (State Investigation and Protection Agency) o pomoc s odminováním části dna řeky Sávy. Expertní misi zorganizoval OSPČV ve spolupráci s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra za pomoci odboru mezinárodních vztahů Policejního prezidia ČR, Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje, Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra, a také Velvyslanectví ČR v Bosně a Hercegovině. Cílem bylo nalézt a vyzvednout přibližně 150 kusů minometných granátů ráže 120 mm ze dna řeky Sávy. V průběhu mise bylo nalezeno a vyzvednuto celkem 151 kusů dělostřelecké minometné munice (ráže 120 mm, 60 mm, puškové a ruční granáty, RPG). Dva kusy dělostřeleckých minometných granátů ráže 120 mm musely

být zničeny na místě z důvodu jejich nestability, ostatní munice byla převezena do přísně střeženého vojenského polygonu na jihu Bosny a Hercegoviny a zničena výbuchem. Odminování, které přispělo k procesu obnovy dopravní funkce řeky Sávy, bylo vysoce oceněno bosenskohercegovskými partnery a byly posouzeny další možnosti vzájemné spolupráce.

Plány do budoucna

Finanční škrty v rozpočtu Policie ČR se promítají i do činnosti OSPČV. Potápěči jsou však optimisté a přes všechna úsporná opatření věří v možnosti vybavení nejmodernější technikou, zejména při využití finančních prostředků z různých strukturálních fondů, dotací, a v neposlední řadě v personální posílení, protože personální nedostatečnost je v současné době jejich největším problémem.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK,
foto autor a archiv Policie ČR

Mezinárodní organizace civilní obrany

Mezinárodní organizace civilní obrany (International Civil Defence Organisation, dále jen „ICDO“) je mezinárodní organizací napomáhající rozvoji státních struktur civilní obrany. Podporuje spolupráci a uplatňování preventivních přístupů jak v období války, tak v míru při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích. Její činnost je zaměřena především na rozvojové oblasti. Česká republika není členskou zemí ani pozorovatelským státem. Organizace byla ustanovena v roce 1958, vychází však z tradic, jejichž počátky sahají až do třicátých let.

Vznik a vývoj

Předchůdcem dnešní ICDO byla Asociace ženevských zón (Lieux de Genève Association), se sídlem v Paříži (dále jen „Asociace“). Vznikla v roce 1931 z iniciativy francouzského chirurga, generála George Saint-Paula. Ženevskými zónami byla neutrální území označována také jako nebráněná města (chráněná města), která po opuštění všemi příslušníky ozbrojených sil nekladla nepřátelské straně odpor. V neutrálních územích v době válečného konfliktu zde mohly nalézt útočiště určité kategorie civilního obyvatelstva, především ženy, děti, nemocné a staré osoby. Podle Haagských úmluv z roku 1907 platil zákaz útoku na tato města.

Zakladatel iniciativy George Saint-Paul kladl již od počátku důraz na preventivní přístup a prosazoval vytipování chráněných měst už před vypuknutím konfliktu. V souladu s uvedenou zásadou schválil francouzský parlament v roce 1935 svou rezoluci návrh Asociace vyzývající tehdejší Společnost národů k posouzení možnosti vytvořit území, která by v případě válečného konfliktu byla chráněna před bojovými akcemi. Po smrti George Saint-Paula v roce 1937 Asociace přesídlila do Ženevy již pod označením Mezinárodní asociace pro ochranu civilního obyvatelstva a historických budov v době války.

První úspěšná aplikace principu ženevských zón ve válečném konfliktu byla během občanské války ve Španělsku (ve městech Bilbao a Madrid) a války mezi Japonskem a Čínou (ve městech Šanghai a Nanking). Ačkoliv zkušenosti byly velmi omezené, prokázala se účelnost a prospěšnost této iniciativy. V průběhu druhé světové války však koncept nechráněných měst zcela ztroskotat.

Druhá světová válka byla provázena mimořádnými zločiny páchanými na civilním obyvatelstvu, podíl civilního obyvatelstva na celkovém počtu obětí dosáhl 50 %. V důsledku válečných zkušeností se na diplomatické konferenci konané v Ženevě v roce 1949 přistoupilo k revizi předpisů mezinárodního humanitárního práva a tvorbě nových dokumentů. Jedním z myšlenkových zdrojů konference byly i přístupy Henri George, následovníka generála George Saint-Paula, prezentované v jeho práci z roku 1947 s názvem „Moderní válka a civilní ochrana“.

V roce 1958 došlo k přeměně Mezinárodní asociace pro ochranu civilního

obyvatelstva a historických budov v době války na Mezinárodní organizaci civilní obrany. Ačkoliv byl původní koncept ženevských zón zachován, stále větší pozornost byla věnována mimořádným událostem v době míru, což bylo potvrzeno statutem přijatým v roce 1966 v Monaku, který vstoupil v platnost v roce 1972.

ICDO se podílela na tvorbě Dodatkových protokolů I a II k Ženevským úmluvám z roku 1949 přijatých v roce 1977 a významně podpořila implementaci myšlenky chráněných měst do mezinárodního humanitárního práva. Podle článku 59 Dodatkového protokolu I jsou jimi místa a zóny podléhající zvláštní ochraně označovaná jako nebráněná místa.

ICDO přispěla do diskuze také při přípravě návrhů mezinárodního rozeznávacího znaku civilní obrany. Již v roce 1973 byly navrženy dvě možnosti jeho podoby, a sice bledě modrý trojúhelník na bledě oranžovém poli nebo dva i více vertikálních bledě modrých pruhů na bledě oranžovém pozadí. ICDO prosazovala označení prostřednictvím dvou šikmých červených pásů na žlutém pozadí, které využívala jako svůj emblém až do roku 1998. Návrh odůvodňovala podobností symbolu s již zavedeným znakem nemocničních a bezpečnostních zón, obsaženým v článku 6 přílohy I k Ženevské

úmluvě IV o ochraně civilních osob za války. Snahy ICDO byly motivovány především omezením redundance symbolů. Nakonec byla upřednostněna modifikace prvního návrhu.

Vývoj organizace, od konceptu ženevských zón až do současnosti, lze charakterizovat rozšířením činnosti a změnou jejího zaměření, čemuž odpovídá stále platný statut přijatý v Monaku. Těžší pozornosti se přesunulo z původního válečného určení na prevenci katastrof všeho druhu a redukci jejich dopadů na civilní obyvatelstvo, což bylo opětovně potvrzeno v následně přijatých deklaracích. Změna celkového zaměření organizace je logickým důsledkem vyplývajícím z vývoje bezpečnostního prostředí.

Cíle a úkoly

Činnost organizace je upravena statutem a vnitřní směrnici z roku 1974, v jejím posledním aktualizovaném znění z roku 2011. Při stanovení hlavních úkolů ICDO vychází ze zásady, že každá země by především sama měla být připravena na nebezpečí, které ji může postihnout. Jedině v tomto případě může být koordinace externích záchranných opatření efektivní. Proto si tato organizace vytkla za svůj hlavní úkol přípravu civilní obrany na státní úrovni s důrazem na organizaci a strukturu národní civilní

obranu jednotlivých zemí, opírajících se o autoritu svých vlád.

Základními cíli jsou podpora mezinárodní spolupráce, posílení kapacity národních struktur civilní obrany a podpora prevence katastrof. Za tímto účelem organizace ICDO:

- podporuje vznik a rozvoj systémů civilní obrany na národních úrovních,
- spolupracuje se specializovanými vládními agenturami, odbornými organizacemi,
- shromažďuje informace o možných ohroženích a pro veřejnost poskytuje rady o zásadách chování v nebezpečných situacích,
- pomáhá členským zemím zvyšovat informační povědomí o civilní obraně,
- vydává odborné zprávy a studie,
- pořádá odborná setkání, školení, konference.

ICDO není součástí „dceřiných“ organizací OSN, ale je především založena na svébytném a dobrovolném respektování společně přijatých závěrů členských zemí, které bývají velmi často postihovány nejrůznějšími přírodními katastrofami.

Při plnění svého poslání úzce spolupracuje s řadou mezinárodních organizací, například s Organizací spojených národů - Úřadem pro koordinaci humanitární pomoci (OCHA), sekretariátem Mezinárodní strategie pro omezování důsledků katastrof (ISDR), Světovou zdravotnickou organizací (WHO), Mezinárodním výborem Červeného kříže a Mezinárodní federací společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

Významným počinem v oblasti mezinárodní spolupráce bylo přijetí dokumentu s názvem „Rámcová úmluva o pomoci v civilní obraně“ v roce 2000. Jeho posláním je zmírnit nebo odstranit překážky při poskytování vzájemné pomoci mezi zeměmi a zvýšit tak efektivitu mezinárodní spolupráce v oblasti civilní obrany.

Za účelem popularizace civilní obrany je, na základě rozhodnutí valného shromáždění ICDO z roku 1990, v některých členských zemích slaven 1. března jako „Den civilní obrany“. Smyslem zavedené tradice je především posílit povědomí veřejnosti o problematice a vyzdvihnout činnost záchranných složek. Průběh oslav je provázen řadou doprovodných akcí v podobě debat, konferencí a dnů otevřených dveří. Tematické zaměření dnů civilní obrany se každý rok mění. Pro rok 2012 byla ústředním tématem „civilní obrana a domácí nehody“.

Pro podporu rozvoje informační oblasti vydává ICDO periodikum The International Civil Defence Journal. Nosnými tématy časopisu jsou civilní obrana a nouzový management. Časopis rovněž poskytuje informace o systémech civilní obrany ve vybraných státech. Periodikum vychází v pěti jazykových mutacích (angličtina, arabština, čínština, francouzština a ruština) v elektronické, popř. i v tištěné podobě.

Struktura organizace

Organizační struktura je tvořena valným shromážděním, výkonnou radou a sekretariátem. Činnost orgánů se řídí statutem a vnitřní směrnici.

Valné shromáždění (dále jen „shromáždění“) je nejvyšším orgánem složeným z delegátů členských zemí. Pravidelná setkání se konají alespoň jednou za dva roky v některé ze členských zemí. Ve výjimečných případech může být na žádost výkonné rady nebo členských států svoláno mimořádné zasedání. Oznámení o řádném zasedání shromáždění musí být doručeno jeho členům alespoň tři měsíce před vlastním jednáním. Zpráva o mimořádném zasedání se zveřejňuje s předstihem alespoň 45 dní.

Každý stát je zastoupen jedním delegátem, zpravidla vedoucím příslušné ústřední struktury civilní obrany. Shromáždění si volí ze svého středu prezidenta, viceprezidenta a další vedoucí pracovníky, rovněž jmenuje členy do výkonné rady a tajemníka sekretariátu. Dohlíží na finanční politiku organizace a schvaluje rozpočet. Rozhodnutí jsou přijímána na základě souhlasu dvou třetin hlasujících. Podmínku usnášedlnosti statut neupravuje.

Výkonná rada (dále jen „rada“) je orgánem exekutivy scházejícím se alespoň jednou za rok. V ojedinělých případech, na základě požadavku většiny svých členů, zasedá častěji. Oznámení o jejím řádném zasedání musí být odesláno členům alespoň 60 dnů před zahájením setkání. Informace o mimořádném zasedání je dostupná nejpozději 30 dnů předem.

Funkční období členů rady je čtyřleté s poloviční obměnou každé dva roky. Rada si volí svého předsedu a místopředsedu. Rozhodnutí jsou přijímána na základě vyslovení souhlasu většiny zástupců. Podmínka schopnosti usnášet se je omezena přítomností alespoň dvou třetin členů. Pokud to vyžadují okolnosti, je rada oprávněna zřizovat odborné komise, zpravidla za účelem zajištění odbornosti nebo plnění dílčích úkolů.

Sekretariát má na starost technické a administrativní řízení organizace. V čele sekretariátu je generální tajemník jmenovaný shromážděním na návrh rady. Generální tajemník má k dispozici podpůrný a administrativní personál. Stálé sídlo sekretariátu je v Ženevě.

Generální tajemník vypracovává návrh rozpočtu a předkládá jej radě, která návrh postoupí shromáždění k případnému schválení.

Členství

Členem ICDO se může stát jakýkoliv stát, který přijme statut organizace a následně jej ratifikuje. Při porušování stanovených povinností je shromáždění oprávněno pozastavit výhody plynoucí z členství. Rozlišují se tři úrovně členství:

- členské státy,
- pozorovatelské státy,

- přidružení členové.

Členské státy mají plná práva garantovaná statutem organizace, tzn. hlasovací právo a personální zastoupení v organizační struktuře. V současnosti je ICDO složena z 51 členských zemí, z nichž většina jsou africkými státy a státy jihozápadní Asie. Členy jsou rovněž Ruská federace a Čína.

Pozorovatelské státy mají omezené pravomoci, zejména nedisponují volebním právem. Do této kategorie spadají i některé evropské země, například Francie, Portugalsko, Slovensko, Srbsko, Švýcarsko. Statut pozorovatelského státu má celkem 17 zemí.

Přidruženými členy mohou být vládní i nevládní organizace. Patří sem například Svaz civilní ochrany (Švýcarsko), Institut civilní ochrany a nouzového managementu (Velká Británie), Národní asociace odborníků civilní obrany (Španělsko).

Závěr

Mezinárodní organizace civilní obrany je jednou z nejstarších humanitárních mezinárodních organizací na světě. Svoji činností se aktivně podílí na rozvoji a podpoře systémů civilní obrany ve světě, a to především prostřednictvím odborné a osvětové činnosti. Poskytuje platformu vzájemné komunikace a spolupráce mezinárodním organizacím, státům a nestátním aktérům. Organizace se významně zasloužila o vytvoření současné podoby mezinárodního humanitárního práva. Vzhledem k jejímu současnému charakteru není kromě Ruské federace a Číny členem ani jeden průmyslově a hospodářsky vyspělý stát. V současné době se ICDO, jako i jiné mezinárodní organizace s humanitárním zaměřením, potýká s nedostatkem financí.

Mgr. František PAULUS,
Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

**STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

spolehlivý systém zabezpečení
prostor a zařízení proti požárům

vhodný do archivů, serveroven a prostředí
s nebezpečím výbuchu

Ekologické • Ekonomické • Efektivní

BESY CO spol. s r.o.
Kvapilova 9/958
150 00 Praha 5
Tel./fax: +420 257 215 632
GSM: +420 775 225 061
e-mail: besyco@besyco.cz
www.besyco.cz

Finanční zabezpečení krizových opatření na úrovni obce

Začátek roku 2011 přinesl do oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva a kritické infrastruktury tak dlouho všemi očekávanou novelu krizového zákona. Pracoviště krizového řízení Městského úřadu Písek po provedeném průzkumu území svého správního obvodu zjistilo, že některá nová ustanovení zákona budou starostům obcí a nejen jim činit určité nesnáze. Proto iniciovalo zpracování dokumentu pod názvem „Pomůcka pro starosty obcí Jihočeského kraje – Finanční zabezpečení krizových situací na úrovni obce pro kalendářní rok 2011“ (dále jen „pomůcka“).

Svým obsahem se pokouší politikům a úředníkům samosprávných územních celků pomoci získávat finanční prostředky a tvořit rozpočty obcí se zaměřením na prevenci a přípravu, řešení a odstraňování následků krizových situací. Jedná se tedy o zcela nové pojetí finančního zabezpečení krizových opatření na nejnižším stupni samosprávy.

Řešení krizových situací a likvidace jejich následků vždy vyžaduje značné množství finančních prostředků. Hlavní úkoly zde plní orgány obcí. Zkušenosti z dosud řešených krizových situací ukázaly, že v oblasti financování jejich řešení existuje u obcí řada nejasností a neznalostí. Vzniká pak mnoho problémů a nedorozumění. Z tohoto důvodu se Město Písek rozhodlo zpracovat pomůcku a po dohodě s Krajským úřadem Jihočeského kraje ji vydat pro všechny obce a města v Jihočeském kraji.

Pomůcka je zpracována na základě krizového zákona [1] a představuje tím aktualizované pojetí finančního zabezpečení krizových opatření na úrovni orgánů krizového řízení. Účelem je především pomoci starostům obcí a jejich účetním nebo rozpočtářům získávat finanční prostředky, vytvářet rozpočty obcí se zaměřením na prevenci a přípravu, řešení a odstraňování následků krizových situací. Zpracovaný dokument je zaměřen především na obce a obce s pověřeným obecním úřadem, a to z toho důvodu, že do konce roku 2010 nebyly povinny ve svém rozpočtu na příslušný kalendářní rok vyčleňovat:

- objem finančních prostředků k zajištění přípravy na krizové situace;
- účelovou rezervu na řešení krizových situací;
- účelovou rezervu na odstraňování následků krizových situací.

Bylo to dáno i tím, že mnoho obcí, a týkalo se to někdy i těch s rozšířenou působností, nebylo postiženo žádnou větší mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Orgány krizového řízení si mnohokrát nepřipouštěly, že by takováto událost mohla na jejich území nastat. Většinou hodnotily daný stav věci v duchu hesla: „Až se to stane, tak někde finanční prostředky nebo jiné zdroje najdeme.“

■ Zajištění přípravy na krizové situace včetně její prevence

■ Rozpočet obce

Zpracovatel pomůcky se snaží v tomto bodě dokumentu upozornit na to, že

rozpočet obce je především finančním plánem, podle kterého obec celý kalendářní rok řádně hospodáří. Roztřídil jej, podle vyhlášky o rozpočtové skladbě [2], na odpovídající odvětvovou část, kde jsou popsány jednotlivé paragrafy týkající se:

- ochrany obyvatelstva (§ 5212 – příprava na krizové situace);
- činnosti orgánů krizového řízení na územní úrovni a dalších územních správních úřadů v oblasti krizového řízení (§ 5272 – řešení krizové situace);
- ostatní správy v oblasti krizového řízení (§ 5273), které pro obce daného typu jsou spíše informativního charakteru;
- částečně se také dotkl požární ochrany – dobrovolné části (§ 5512), kterou již obce ve svých rozpočtech na základě zákona o požární ochraně [3] mají zařazenu z let předcházejících.

Další třídění bylo provedeno podle druhu (do položek) [2], a to se zaměřením na výdajovou část rozpočtu obce. Jde především o:

- platy a ostatní platby za provedenou práci;
- nákup materiálu;
- nákup materiálu jinde nezařazeného;
- nákup vody, paliv a energie;
- nákup ostatních služeb;
- ostatní nákupy.

■ Programové a jiné financování

Jednou z možností finančního zajištění krizového řízení, tj. prevence i přípravy, je využití prostředků programového financování. Tato kategorie veřejných financí je podle rozpočtových pravidel [4] charakterizována jako soubor podmínek (věcných, časových a finančních) pro pořízení nebo technické zhodnocení majetku, jeho údržbu a opravy. Státní rozpočet se může podílet na programovém financování ve dvou podobách, a to ve formě výdajů na financování programů anebo poskytuje státní záruku za úvěry přijaté právníky nebo fyzickými osobami. Účast obcí se zpravidla realizuje cestou grantů, transferů, projektů, dotací a subvencí. V oblasti krizového řízení je používáno prostředků programového financování například na řešení vzniklých škod jako následků mimořádných událostí, jak tomu bylo v roce 2006, kdy se využilo programů na financování obnovy území postiženého povodněmi nebo na nové vybavení složek integrovaného záchranného systému.

Přední strana pomůcky pro starosty obcí

Princip programování se rovněž využívá při čerpání evropských zdrojů. Pro využívání fondů Evropské unie v novém období, tj. v letech 2007 až 2013 připravila Česká republika celkem 24 operačních programů. Z tohoto počtu je sedm programů regionálních a pět programů přeshraniční spolupráce.

Zpracovatel pomůcky pro starosty obcí se zaměřil především na stěžejní garanty, jako:

- v gesci Ministerstva zemědělství – oblast vodovodů a kanalizací, rybníky a prevence před povodněmi se zaměřením na další snižování úrovně ohrožení a povodňových rizik v záplavových územích vodních toků (program realizován v letech 2007 až 2013);

- v gesci Ministerstva životního prostředí – prioritní osa 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní se zaměřením na podoblast podpory – 1.3.1 Zlepšení systému povodňové služby a preventivní protipovodňové ochrany (např. budování a modernizace varovných a výstražných systémů ochrany před povodněmi a zpracování digitálních povodňových plánů) a 1.3.2 Eliminace povodňových průtoků systémem přírodně blízkých protipovodňových opatření (např. úprava koryt a niv, výstavba poldrů);

- v gesci Ministerstva pro místní rozvoj – v rámci regionálního operačního programu;

- v gesci Ministerstva vnitra – dotace obcím na reprodukci požární techniky,

účelová neinvestiční dotace - zabezpečení akceschopnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí (SDH) kategorie JPO II, mzdové výdaje a zákonné pojištění členům vykonávajícím službu v jednotce SDH vybrané obce kategorie JPO II nebo JPO III jako svoje zaměstnání podle zákona práce, věcné vybavení neinvestiční povahy, získání nebo prodloužení odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a zásahy mimo obec, a to na výzvu operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru kraje.

Další podpora pro obce může být poskytnuta z kraje jako územního samosprávného celku, a to přímo z jeho rozpočtu nebo jeho prostřednictvím z rozpočtu ústředního orgánu státní správy. Protože se příspěvek zabývá především pomocí obcím Jihočeského kraje, budiž vyspecifikovány jednotlivé oblasti podpory.

Na základě zákona o podpoře regionálního rozvoje [5], zpracovává Jihočeský kraj každým rokem akční plán Programu rozvoje kraje, který je nedílnou součástí strategických a programových dokumentů zabývajících se podporou regionálního rozvoje. Jako prevence a příprava na krizové situace by se daly využít prioritní osy:

- venkovský prostor – Podpora rekonstrukce požárních nádrží (návesních rybníčků) v obcích;
- životní prostředí – Podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury a Ochrana před povodněmi.

Dále Jihočeský kraj poskytuje podporu jednotkám SDH obcí, jak už bylo uvedeno výše. Jde o finanční prostředky ze státního rozpočtu na výdaje související s výkonem státní správy v přenesené působnosti k zabezpečení plošného pokrytí území kraje. Účelem je poskytnutí dotace na výdaje spojené s činností jednotek SDH obcí, které vychází z ustanovení právních předpisů. Podkladem kraje pro přidělení dotace obcím je věcný rozpis, který předkládá ředitel HZS Jihočeského kraje obvykle v měsíci říjnu, a to na základě *Podmínek pro poskytování a použití účelové neinvestiční dotace z rozpočtu MV-GR HZS ČR do rozpočtu krajů a hl. m. Prahy na výdaje jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí na příslušný kalendářní rok*. Z rozpočtu Jihočeského kraje jsou poskytovány finanční prostředky na výdaje spojené s udržení akceschopnosti jednotek SDH obcí zařazených do kategorie JPO II, JPO III a JPO V (např. usnesení Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 66/2012/ZK – 30 ze dne 27. 03. 2012).

Řešení krizové situace

Obec

Finanční prostředky na řešení a odstraňování následků krizové situace obec použije všech možných dostupných zdrojů jako:

- rozpočet obce (vlastní zdroje - vyčleněné prostředky, účelová rezerva, peněžní fond, rozpočtová opatření apod.);

- pojištění majetku obce;
- dary a příspěvky od jiných subjektů (občané, umělci, různé typy právnických a podnikajících fyzických osob, humanitární nebo náboženské organizace, jiné státy apod.);
- zdroje charitativních organizací;
- veřejné sbírky.

Po prokazatelném vyčerpání výše citovaných zdrojů mohou požádat o finanční pomoc kraje nebo o uvolnění finančních prostředků z účelové rezervy státního rozpočtu.

Například o finanční pomoc Jihočeského kraje lze žádat, ale pouze písemnou formou. Postup, příklady žádostí o poskytnutí mimořádných finančních prostředků jsou uvedeny na jeho webových stránkách. [6]

V případě poskytnutí finančních prostředků ze státního rozpočtu jsou obce povinny se řídit právními předpisy o rozpočtování, účetnictví a příslušným usnesením vlády České republiky. [7]

Starosta obce

Starosta obce v průběhu krizové situace organizuje, zabezpečuje a zajišťuje mnoho činností, které mu jsou svěřeny různými právními předpisy. Je zcela zřejmé, že všechny budou více či méně spojeny s výdajem finančních prostředků rozpočtu obce, a to i těch, které získá např. ze státního rozpočtu. Aby do budoucna předešel odebrání dotace příslušným ústředním orgánem státní správy nebo čelil trestnímu stíhání, měl by:

- zřídit nebo aktivovat řídicí tým (krizový štáb, povodňová komise), který bude řešit krizovou situaci;
- v prvním zápisu ze zasedání řídicího týmu zaznamenat, kdo je pověřen obhajobou služeb, prací, pořizováním nákupu potřebného materiálu pro řešení a odstraňování následků krizové situace;
- zaznamenat, která určená osoba zapisuje, provádí kontrolu náležitostí účetních dokladů ve smyslu zákona o účetnictví a finanční kontrole ve veřejné správě, zaúčtuje, opatří likvidačním

dokladem a proplatí faktury za úkony, které jsou popsány např. v první části tohoto článku;

- realizovat příslušná opatření podle charakteru a rozsahu krizové situace;
- řešit dopady krizové situace na infrastrukturu místního významu;
- získávat (prokazatelně) zdroje potřebné k řešení krizové situace;
- zajistit zřízení veřejné sbírky a oficiálně zveřejnit, jakou formou se bude provádět (číslo zvláštního bankovního účtu, pokladnička, pronájem telefonní linky, např. DMS apod.);
- zajistit osoby, prostory a manipulační techniku pro příjem, evidenci, uskladnění a distribuci humanitární pomoci;
- průběžně řešit finanční zajištění nebo krytí objednaných služeb, prací, nákupu;
- každou proplacenou fakturu, která byla prokazatelně vystavena na řešení krizové situace, vést odděleně v účetní evidenci např. podle jednotlivých akcí, včetně objednávek a bankovního výpisu o úhradě;
- prostředky poskytnuté z dotace vést odděleně v účetní evidenci podle jednotlivých účelových znaků;
- uchovávat doklady v souladu se zákonem o účetnictví.

Odstraňování následků krizové situace a obnova postiženého území

Starosta obce nebo obecní úřad pro odstraňování následků krizové situace a provádění obnovy postiženého území:

- bez jakýchkoliv odkladů zahájí inventarizaci škod (provádí fotografickou a video dokumentaci pro plnění pojistných událostí) vzniklých v důsledku krizové situace a v případě, že se jedná o živelní pohromu s vyhlášeným krizovým stavem, uplatňuje se zákon o státní pomoci při obnově území [8];
- reálně vyhodnotí škody na obecním majetku (znalecké posudky, obvykle zajišťuje obec s pověřeným obecním úřadem);

– připraví si podklady do Přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou stanovenou zákonem [8] a prováděcí vyhláškou [9];

– spolupracuje s osobou, kterou za tím účelem pověřil Jihočeský kraj a umožňuje ji vstupovat na pozemky a do objektů nacházejících se na území postiženém mimořádnou událostí;

– může požádat Ministerstvo pro místní rozvoj o poskytnutí státní pomoci po živelní nebo jiné pohromě ve formě dotace, např.:

- » v oblasti bydlení;
- » **na obnovu majetku ve vlastnictví obcí a krajů;**
- kontaktuje pojišťovny;
- zpracuje harmonogram obnovy postiženého území a stanoví priority;
- organizuje provádění sanačních a asanačních prací [10];
- řeší sociální dopady dané situace (osoby, které se v důsledku krizové situace ocitly bez přístřeší apod.);
- v případě potřeby, tak jako v době řešení krizové situace, zabezpečuje nouzové přežití obyvatelstva, které se v důsledku situace nemůže vrátit do svých domovů;
- jestliže jde o mimořádnou událost způsobenou havárií a byl vyhlášen krizový stav, požaduje na základě objektivní odpovědnosti od původce havárie úhradu nákladů vynaložených na provedení likvidačních prací a úhradu využitě věcné nebo osobní pomoci;
- zajišťuje finanční krytí na obnovu postiženého území (získávání finančních prostředků z různých zdrojů);
- proplácí faktury za vykonání a poskytnutí pracovní povinnosti, pracovní výpomoci, popř. dobrovolné pomoci a dodání věcné pomoci;
- organizuje a zajišťuje postupný návrat k běžnému životu.

Obec za účelem získání finančních prostředků na odstraňování následků krizové situace může zřídit veřejnou sbírku. Ta se pořádá na základě zákona o veřejných sbírkách. [11] Veřejnou sbírku (dále jen „sbírka“) se rozumí získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí. Sbírkou je oprávněna konat za podmínek stanovených výše citovaným zákonem pouze právnická osoba, tedy obec.

Oznámení o konání veřejné sbírky je nutné podat písemně u příslušného odboru Krajského úřadu Jihočeského kraje, a to na předem vyhotoveném tiskopise. Dokument je zveřejněn na webových stránkách Jihočeského kraje. [12]

Tabulka Vzor možného finančního zabezpečení krizových opatření obce

Období	Kapitola	Název kapitoly, paragrafu	Kalendářní rok	
			2011 [13] (tis. Kč)	2012 [14] (tis. Kč)
Prevence	702	životní prostředí a vodní hospodářství - celkem	3 433	420
		- protierozní, protilavinová a protipožární ochrana (digitální povodňový plán a varovný systém)	3 182	364
		- péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň (údržba břehových porostů)	20	20
		- ekologická výchova a osvěta	231	36
	718	oddělení starosty - celkem	50	50
		- poradenství, analýzy a studie (§ 5272)	50	50
	739	rozvoj, investice a majetek města - celkem	1 218	7 121
		- vodní díla v zemědělské krajině	1 218	4 121
		- komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené (oprava ledolamů)	0	3 000
	741	všeobecná pokladní správa - celkem	6 000	6 000
		- rezerva	6 000	6 000
	745	výstavba a územní plánování - celkem	72	1 150
		- územní plánování (zpracování územně analytických podkladů a územně plánovacích dokumentů apod.)	72	1 150
	CELKEM všechny kapitoly		10 773	14 741
	Procent z rozpočtu města		1,42 %	2,13 %
Příprava	718	oddělení starosty - celkem	2 159	3 060
		- ochrana obyvatelstva (§ 5212)	300	1 300
		- pracoviště krizového řízení (§ 5273)	130	110
		- požární ochrana (§ 5512)	1 829	1 650
	CELKEM všechny kapitoly		2 159	3 060
	Procent z rozpočtu města		0,28 %	0,44 %
Řešení	718	oddělení starosty - celkem	638	670
		- činnost krizového řízení – krizová situace (§ 5272)	638	670
	CELKEM všechny kapitoly		638	670
	Procent z rozpočtu města		0,08 %	0,1 %
Obnova	739	rozvoj, investice a majetek města - celkem	??	??
		- sbírky, fondy, dotace, granty, transfery, dary apod.	??	??
	741	všeobecná pokladní správa - celkem	6 000	6 000
		- rezerva (vyčleněna již v přípravném období)	6 000	6 000
	CELKEM všechny kapitoly		6 000	6 000
	Procent z rozpočtu města		??	??
Celkem rozpočet města za všechna období		13 570	18 471	
Procent z rozpočtu města za všechna období		1,79 %	2,67 %	

Příklad finančního zabezpečení krizových situací u obce

Město Písek, jako obec s rozšířenou působností, od roku 2003 pravidelně zpracovává a projednává ve výdajové části rozpočtu Města Písku objem finančních prostředků, které jsou vyčleněny k zabezpečení prevence, přípravy, řešení a odstraňování následků mimořádných událostí nebo krizových situací v jeho správním obvodu. V tabulce je uveden příklad, jak lze finanční prostředky v rámci rozpočtu obce roztrždit.

V roce 2011 mělo Město Písek rozpočtováno na prevenci, přípravu, řešení a odstraňování následků krizové situace celkem 13 570 tisíc Kč, tj. 1,79 % rozpočtu města. Pro rok 2012 je to 18 471 tisíc Kč tj. 2,67 % rozpočtu města.

Závěr

Zpracovatel v závěru pomůcky shrnul pro starosty obcí Jihočeského kraje nejnutnější kroky a úkoly, které souvisejí s prevencí a přípravou, řešením a odstraňováním následků krizových situací v oblasti finančního zabezpečení obce.

Do budoucna předpokládá, že zpracuje nový dokument, a to pro všechny starosty obcí a obecní úřady v České republice.

V letošním roce pracoviště krizového řízení Městského úřadu Písek připravilo pro starosty obcí, kteří nejsou pravidelně postihováni povodněmi, obdobný pomocný materiál. Ten je zaměřen na finanční zabezpečení vybraných činností vyplývajících z povodňového plánu obce (např. ochrana ohrožených míst, evakuace, činnost k odstavení hlavních uzávěrů, osazení mobilními zábranami, materiál pro záchranné práce, dopravní prostředky a mechanismy, síly a prostředky, náhradní zdroj vody, náhradní doprava a další). Dokument bude určen obcím ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Písek, ale nejen pro ně, uveřejněn na webových stránkách Města Písek, a to v nově připravované sekci Ochrana a bezpečnost, části Informace pro obce.

Seznam použitých zdrojů

[1] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

(krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

[2] Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

[5] Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

[6] Jihočeský kraj, *Mimořádná opatření a pomoc lidem v nouzi - archiv*, [online], [2012-09-03]. Dostupné z: [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1150&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1150&par[lang]=CS).

[7] Příloha k usnesení vlády ČR ze dne 22. září 2010 č. 675 Způsob použití finančních prostředků z účelové rezervy na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků, vytvořené v kapitole Všeobecná pokladní správa

podle zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

[8] Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území), ve znění pozdějších předpisů.

[9] Vyhláška č. 186/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou a vzor pověřené osoby pověřené krajem zjišťováním údajů nutných pro zpracování tohoto přehledu, ve znění vyhlášky č. 93/2006 Sb.

[10] Metodická pomůcka Ministerstva vnitra č.j.: PO-1590/IZS-2003 ze dne 30. června 2003, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, likvidačních

a obnovovacích (asanačních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí (Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí, ročník 1, částka 6).

[11] Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách), ve znění pozdějších předpisů.

[12] Jihočeský kraj, *Oznámení veřejné sbírky - tiskopis*, [online], [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: [http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=41026&par\[view\]=0](http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=41026&par[view]=0).

[13] Město Písek, *Rozpočet města Písek pro rok 2011*, [online], [cit. 2011-09-22]. Dostupné z: <http://www.mesto-pisek.cz/soubory/dokument12662.xls>.

[14] Město Písek, *Rozpočet města Písek pro rok 2012* [online], [cit. 2012-06-29]. Dostupné z: <http://www.mesto-pisek.cz/soubory/dokument15581.xls>.

Ing. Aleš KUDLÁK, Město Písek,
foto archiv redakce

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství

a

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství

ve spolupráci s

MV-generálním ředitelstvím HZS ČR

pořádají

XII. ročník mezinárodní konference

Ochrana obyvatelstva - DEKONTAM 2013

pod záštitou

rektora VŠB – TU Ostrava prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc., generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Drahošlava Ryby
a předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Ing. Dany Drábové, Ph.D.

Hlavní téma konference

Bezpečné území – bezpečná společnost

Termín konání: 29. a 30. ledna 2013

Místo konání: Aula VŠB - TU Ostrava, 17. listopadu, Ostrava-Poruba

Jednací jazyky: český, slovenský, anglický

Úbytování: koleje VŠB - TU Ostrava, Studentská 1770, Ostrava-Poruba

Zahájení jednání: 09.00 hodin

Jednání konference bude probíhat v odborných blocích s následujícím zaměřením:

1. Ochrana obyvatelstva

2. DEKONTAM

3. Workshop - úloha jednotek SDH obcí v ochraně obyvatelstva

Program konference

29. 1. 2013	7.30-9.00	Prezence
	9.00	Zahájení (NA1)
	9.15-12.00	Společné jednání (NA1)
	12.00-13.00	Přestávka

13.00-17.00 **OOB – NA1** (blok přednášek)

DEKONTAM – NA3 (blok přednášek)

Společenský večer (aula VŠB – TUO)

Workshop – NA1

DEKONTAM – NA3 (blok přednášek)

Ukončení konference

Závazné termíny:

15. 1. 2013

odevzdání přihlášky

15. 1. 2013

úhrada účastnického poplatku

Sekretariát konference:

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava
VŠB – TU Ostrava, Lumírova 13, 700 30 Ostrava-Výškovice
e-mail: konference@spbi.cz, fax: 597 322 837,
<http://www.spbi.cz>

Ing. Lenka Černá

e-mail: lenka.cerna@spbi.cz

tel.: 597 322 970

Zuzana Bystřičanová

e-mail: zuzana.bystricanova@spbi.cz

tel.: 597 322 837

Prosazovat zájmy všech podnikových hasičů

Ve dnech 10. a 11. října 2012 se v hotelu Sepetná v obci Ostravice v okrese Frýdek-Místek uskutečnilo dvoudenní setkání členů Asociace velitelů HZS podniků.

Cílem asociace, která v letošním roce vstoupila do druhé dekády své existence, je zejména prosazovat u orgánů státní správy zájmy podnikových hasičů a poskytovat těmto orgánům aktuální informace o jejich podnětech, potřebách a návrzích bez ohledu na jejich členství ve sdružení.

Odborný seminář

První den setkání byl věnován odbornému semináři, který byl zaměřen na specifiku zásahů a činnosti v podmínkách HZS podniků. Nosnými byla témata z oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení (např. vliv nebezpečných látek na organismus, úloha krizového štábu při zdolávání mimořádných událostí, tvorba vnitřních a vnějších havarijních plánů a jejich návaznost, nebo využití automatizovaného systému odesílání hlasových zpráv AMDS k vyrozumívání členů krizového štábu podniku). Probírána byla také témata související se zásahovou činností jednotek HZS podniků – psychologická zátěž hasičů nebo zřízení štábu velitele zásahu. Účastníci semináře se rovněž seznámili s postavením, činností a problémy HZS podniků ve Slovenské republice. Vhodným doplněním semináře byla prezentace produktů a služeb výrobců a dodavatelů působících v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva – DEVA-FM, s.r.o., Zahas, s.r.o., Gumotex, a.s., Reo Amos, spol. s r.o., Dräger Safety, s.r.o., Ing. Radomír Knězek, THT, s.r.o., Polička, a dalších, doplněná o řadu praktických ukázek.

Volební konference

Dne 11. října 2012 se uskutečnila v pořadí XI. konference Asociace velitelů HZS podniků (AVHZSP), tentokrát spojená s volbou nového výkonného výboru a revizní komise asociace.

V jejím úvodu prezident asociace Ing. Oldřich Lukš přednesl zprávu o činnosti za letošní rok a celé volební období. Zdůraznil, že i přes řadu problémů vedení asociace v rámci svých možností pokračovalo v plnění úkolů, vytyčených zejména v Programovém zaměření činnosti Asociace pro roky 2010 – 2012.

Mimo jiné zmínil i mediálně prezentovaný problém možného rušení HZS některých podniků a jejich nahrazení jednotkami HZS krajů. V této souvislosti vedení asociace zaslalo dopis předsedovi vlády Petru Nečasovi s variantními návrhy na úsporu finančních prostředků na úseku PO, spojenými s lepším využitím a spoluprací s HZS podniků,

případně jejich převzetím do HZS ČR. Předseda vlády ve své odpovědi mimo jiné sdělil, že převzetí všech jednotek HZS podniků do HZS ČR je v současnosti varianta systémově, legislativně i ekonomicky nereálná.

Prezident asociace rovněž informoval o výsledcích jednání s vedením MV-generálního ředitelství HZS ČR, na kterém vedení asociace nabídlo větší využití jednotek HZS podniků pro výjezdy do okolí jejich určených hasebních obvodů zařazením těchto jednotek do požárních poplachových plánů ve vyšší kategorii. Dále bylo projednáno možné rušení HZS podniků a jejich nahrazení jednotkami HZS kraje a rovněž koncepce dalšího rozvoje HZS ČR, v níž je řešena problematika HZS podniků bez toho, že by byla předem konzultována se zástupci AVHZSP. Výsledkem jednání bylo, že MV-generální ředitelství HZS ČR provede analýzu situace v jednotlivých krajích a na základě jejich výsledků navrhne potřebná opatření. Konkrétní rozpracování problematiky HZS podniků v koncepci dalšího rozvoje HZS ČR bude konzultováno se zástupci AVHZSP.

Prezident AVHZSP dále definoval některé zásadní problémy, jejichž řešení bude prioritní v dalším období - nedostatečně jsou řešeny sociální benefity zaměstnanců HZS podniků, není zajištěna stabilita existence HZS podniků a dosud není řešena možnost ustavení HZS podniků na základě výroby a manipulace s nebezpečnými látkami, chybí řešení zajištění požární ochrany v průmyslových areálech s množstvím různorodých firem.

„K tomu, abychom byli více úspěšní v našem snažení, je třeba dále rozšiřovat naši členskou základnu. Rádi

proto uvítáme v našich řadách další zájemce o tyto aktivity, jejichž naplnění přispěje k vylepšení pozice všech HZS podniků,“ uvedl na závěr svého vystoupení prezident AVHZSP.

Konference AVHZSP projednala a schválila Programové zaměření činnosti Asociace pro roky 2013 – 2015, ve kterém si mimo jiné vytyčila následující základní úkoly:

- uskutečnit jednání s poslanci a senátory Parlamentu ČR za účelem prosazení a schválení návrhů AVHZSP do připravované novely zákona o požární ochraně,
- pokračovat v jednáních a ve spolupráci s vedením MV-generálního ředitelství HZS ČR při posuzování návrhů nových právních předpisů v oblasti PO a prosazování lepšího postavení HZS a SDH podniků,
- informovat o postavení a problémech podnikových jednotek PO všech subjektů, které by mohly přispět ke zlepšení jejich situace,
- pokračovat ve spolupráci a vzájemné podpoře s SH ČMS,
- operativně reagovat na nové možnosti spolupráce vedoucí k dalšímu vylepšování pozice podnikových hasičů, včetně možností spolupráce s institucemi, jež poskytnou podporu návrhům asociace,
- rozvíjet spolupráci se zahraničními sdruženími obdobného charakteru,
- dále zlepšovat propagaci a zvyšovat povědomí o asociaci a její činnosti.

Na závěr jednání proběhly volby orgánů asociace – výkonného výboru a revizní komise. Do funkce prezidenta Asociace velitelů HZS podniků byl opětovně zvolen Ing. Oldřich Lukš.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto autor

Čeští hasiči zazářili u protinožců

Letošní, v pořadí již 12. ročník Světových hasičských her, hostilo největší australské město Sydney. Organizátoři her měli nelehkou pozici, a to zejména proto, že museli navázat na špičkově pořádané hry v jihokorejském Daegu v roce 2010.

Hry se konaly ve dnech 19. až 28. října 2012 za jarního počasí, které provázelo účastníky po celou dobu sportovního klání. Zúčastnilo se jich několik tisíc sportovců z více než 40 států světa, kteří se postupně utkali v šedesáti sportech.

Z České republiky odcestovalo celkem šestnáct závodníků a redaktor internetového serveru www.pozary.cz. Z hlediska finančního zajištění byly doprava a pobyt všech závodníků z drtivé většiny hrazeny z privátních finančních zdrojů.

Slavnostní zahájení her se uskutečnilo v olympijské vesnici v samém centru Sydney, v krásném prostředí Darling Harbour.

Pro většinu českých závodníků byla prioritou účast v soutěži TFA, která byla a je stěžejní soutěží každých Světových hasičských her.

Čeští závodníci vstoupili do her v soutěži na veslařských trenažérech. V závodě jednotlivců na 2000 m obsadili Gabriela Šínová a Jan Kubíček 3. místa.

Vynikajících výsledků dosáhli brněnští závodníci Radek Málek a Stanislav Kalvoda. Prvně jmenovaný získal dvě zlaté medaile dominováním v soutěži kulturistů, v silovém trojboji zvítězil v kategorii lehkých vah, a svou sbírku kovů obohatil stříbrnou medailí v páce. Stanislav Kalvoda se získáním šesti zlatých, dvou stříbrných a jedné bronzové medaile z lehkooatletických disciplín, doplněných o stříbro v páce, stal nejúspěšnějším členem české výpravy.

V silovém trojboji obsadil Miroslav Šin z HZS Moravskoslezského kraje ve své kategorii 1. místo, celkově pak skončil druhý úžasným výkonem 700 kg. Druhé stříbro získal v páce v kategorii nejtěžších vah.

První vysoce prestižní sportovní klání se uskutečnilo 21. října 2012. Šlo o výběh do 83. patra nejvyšší budovy v Sydney, Sydney Tower, měřící 250 m. Závod se běžel v kompletní zásahové výstroji s neaktivním dýchacím přístrojem na zádech. Naprosto fenomenální výsledek dosáhl Jan Semerádt z HZS Libereckého

kraje, který zvítězil nejen ve své věkové kategorii, ale i v celkovém hodnocení jednotlivců, když 1496 schodů vyběhl za 11 minut a 23 sekund. Další skvělých úspěchů dosáhli Dušan Plodr z HZS Středočeského kraje a Josef Vlk z HZS Zlínského kraje - oba dosáhli na bronzové medaile. V závodě žen, které běžely v lehkooatletických sportovních dresech, zvítězila Gabriela Šínová.

Hlavní závod v TFA probíhal postupně od pondělí do čtvrtka, kdy se konala soutěž jednotlivců, v pátek byly na pořadu štafety. Soutěž se uskutečnila v Sydney Olympic Parku, dějišti letních olympijských her v roce 2000. Z pohledu závodníků byla extrémně náročná zejména druhá disciplína, v níž závodník táhne 90 kg vážící figurínu na vzdálenost 100 m.

V závodě jednotlivců v celkovém pořadí skončil na vynikajícím 3. místě Lukáš Novák z HZS Pardubického kraje, který se zároveň stal vítězem nejmladší kategorie závodníků a znovu potvrdil, že patří k absolutní světové špičce. Dalšího skvělého výsledku dosáhl Josef Vlk, který ve své kategorii skončil druhý. V hodnocení států skončila Česká republika na 3. místě za týmy Hongkongu a Německa. V pátečním závodě štafet vybojovalo české kvarteto ve složení Zdeněk Koutník, Jan Semerádt, Lukáš Novák a Dušan Plodr v konkurenci 32 týmů senzační 3. místo za hasiči z Brazílie a vítězným týmem z Německa.

Z hlediska organizace lze hodnotit hry pozitivně i přes nemalé organizační nedostatky, které se však v jejich průběhu dařilo pořadatelům odstranit.

Za všechny členy naší úspěšné výpravy bych chtěl poděkovat především všem sponzorům a jednotlivým osobám, kteří se významnou měrou zasloužili o to, že čeští hasiči mohli reprezentovat Českou republiku na této velice prestižní sportovní události.

nprap. Ing. Zdeněk KOUTNÍK, HZS hl. m. Prahy,
foto archiv autora

Bronz ověňčený zlatem a světovým rekordem

Turecká Antalya je nádherné turistické letoviště s průzračným mořem a oblázkovými plážemi, vzdálené od Prahy přibližně 2500 km, ale také město, které se ve dnech 16. až 21. října letošního roku stalo důstojným hostitelem osmého Mistrovství světa hasičů a záchranářů v požárním sportu.

Když se řekne Turecko a požární sport, napadne většinu zainteresovaných spousta otázek. Dělal by vůbec Turci požární sport, zvládnou tak náročné pořadatelské, na jakých překážkách a s jakými technickými prostředky se bude soutěžit, co exotická strava a mnoho dalších? Odpovědi se dostalo členům naší reprezentace až v průběhu šampionátu.

Tréninky, losování

Zpočátku vše běží podle harmonogramu. Družstva se střídají v patnáctiminutových intervalech při jednotlivých trénincích na stadionu Akdeniz, kde je možné si vyzkoušet překážky pro disciplínu běhu na 100 m s překážkami nebo na štafetu 4x 100 m s překážkami a rovněž tak i vyzkoušet nářadí a stroj Rosenbauer FOX pro požární útok. Věž s vyvýšeným pódiem pro disciplínu výstup do 4. podlaží cvičné věže postavili pořadatelé v centrálním parku Atatürk u skleněné pyramidy. Ve 12.00 hodin začíná v Antalya Cultural Center, které se rovněž nachází v centrálním parku, jednání mandátní komise. To zahájili vrchní inspektor sportovní federace Andrej Kalinin a velitel místních hasičů Emin Pehlivan. Následně

všechny přítomné seznámil generální sekretář federace Alexandr Morozov s přihlášenými družstvy. O nový nádherný putovní pohár a titul mistra světa družstev se utká 15 reprezentačních výběrů, mimo soutěž bude startovat druhé družstvo Turecka. Dalším, kdo se ujímá slova je hlavní rozhodčí mistrovství plk. Ing. Zdeněk Nytra, který seznamuje všechny přítomné se sborem rozhodčích a vysvětluje některé sporné body pravidel. Bouřlivá diskuse se spouští až v otázce určení soutěžících na dopingové testy. Konečné řešení je nakonec kompromisní. Dopingové zkoušky se zúčastní osm semifinalistů v obou individuálních disciplínách. Následuje první napětí spojené s losováním startovních čísel. První přichází losovat družstvo Ruska (15), poté následuje

Bělorusko (8), Kazachstán (1) a jako čtvrtý si z losovacího osudí jde vylosovat vedoucí českého družstva Tomáš Lefner. Máme desítku, což nás řadí do rozběhů s Bulharskem, Německem a prvním výběrem domácího Turecka. Názory na los se různí – nic moc kvalita, ale na druhou stranu bychom měli být bez nervů.

Výstup na věž

Brzká snídaně, odjezd do centrálního parku, rozcvička, mírná nervozita před prvním výstřelem – tak se dá charakterizovat úvodní soutěžní ráno šampionátu. Z našich se první staví do dráhy Kamil Bezruč a zabíhá první třináctkový čas dnešního dne – 13,85 s. Následují další naši reprezentanti. Součet časů po prvním kole je 92,81 s, což nás řadí na průběžné čtvrté místo. Jsme tam, kde jsme v družstvech chtěli být, ale jednotlivé výkony je potřeba zlepšit. Druhé pokusy začíná opět Kamil a zlepšuje na 13,68 s. A za ním postupně i ostatní, což znamená konečný součet 85,44 s. Je to sice nejlepší čas v historii reprezentace, nicméně stále jsme na čtvrtém místě za družstvy Ruska, Běloruska a Ukrajiny. Nejlepšího času dosáhl Albert Loginov z Ruska, který v obou pokusech překonal stávající světový rekord. Ten nový má po jeho druhém pokusu hodnotu **12,56 s!** Ve večerním finále bezprostředně navazujícím na slavnostní zahájení nastupuje osm nejlepších závodníků z dopoledních běhů. Mistrem světa se stává Vladimír Strelčenja časem 13,06 s z Běloruska před Konstantinem Kurganskim z Ruska a Dmitrijem Simakem z Běloruska. Nový světový rekordman Albert Loginov obsazuje až čtvrté místo.

Máme mistra světa

Druhý soutěžní den zahajuje běh na 100 m s překážkami. Start je plánován na 10.00 hodin, ale ještě o půl jedenácté není vše připraveno. Kladiny se houpou, bariéry nejsou dostatečně zatíženy, problémy jsou i s časomírou.

V českém výběru dochází ke dvěma změnám oproti nasazení závodníků na věž. Místo Kamila Bezruče nastupuje Petr Mařan a Jana Hoppa nahrazuje nováček týmu Jakub Paulíček. Přejeme si nejhůře čtvrté místo v soutěži družstev a v koutku duše myslíme i trochu výš, pokud by došlo k zaváhání soupeřů. Celkový čas 100,26 s po prvním kole není žádný zázrak, ale jsme třetí za prvními Bělorusy a druhými Ukrajinci. Z našich je na tom nejlépe Jakub Pěkný s vynikajícím časem 15,55 s.

Ve druhém kole všechny tři velmoci (Bělorusové, Rusové a Ukrajinci) tlačují celkové časy družstev stále níž a níž. Je zřejmé, že v této disciplíně naše družstvo na stupně nedosáhne, ale je potěšitelné, že se v průběžném pořadí v osmičce postupujících do finálových běhů drží Jakub Pěkný. A Jakub svým druhým pokusem potvrzuje, že formu má. Čas 15,33 s ho posouvá na třetí místo a řadí

mezi favority na medaile. Jako družstvo končíme opět čtvrtí se součtem časů 97,42 s, za družstvy Běloruska, Ruska a Ukrajiny. Adrenalin a napětí mezi českými příznivci stoupají – Jakub nastupuje ke druhému semifinálovému běhu, který vyhrává v novém národním rekordu 15,11 s, což mu zajišťuje účast ve finále. Těžko popsat atmosféru v českém táboře, máme finalistu, ale chceme placu. Na Jakubovi je vidět, že si ve finále věří. Už po startu si drží druhé místo za Bělorusem Strelčenjou. Na rozdělovací se rozhodne – Bělorus nedává, Jakub ano. A teď rychle proudnici a ... **máme mistra světa. Prvního v historii a ve fantastickém čase 15,12 s!**

Opět čtvrtí

Pohoda, klid a odhodlání poprat se s nejlepšími. Tak by se dala popsat atmosféra před štafetami. Ze strany pořadatelů nastávají opět zmatky způsobené skluzem v harmonogramu a soutěž je odstartována s téměř dvouhodinovým časovým zpožděním. Naši nastupují do prvního pokusu ve složení Jaroslav Hrdlička, Milan Netrval, Martin Stuchlík a Jan Hopp. První tři úseky zvládají ve vynikajícím tempu a celé družstvo věří v úspěch. Bohužel Honzovi se nepodařilo uhasit a tak se vrací zpět k hořící kádi a chce pokus dokončit. Ale co to, místní turecký rozhodčí již odnesl hasicí přístroj mimo dráhu. Honza si jej našel a štafetu dokončil v čase 80,51 s. Moc špatné, z paměti vyskakují vzpomínky na loňské mistrovství v Cottbusu. Zkoušíme protestovat, podle pravidel totiž nesmí nikdo zasahovat do pokusu družstva před jeho ukončením, a to se odnesením hasicího přístroje evidentně i z videozáznamu prokázalo. Bohužel vítězi „politika“ a německý rozhodčí disciplíny a jeho pomocníci náš protest zamítají. Nezbyvá věřit a připravit se na pokus druhé štafety. Ta nastupuje ve složení Jakub Paulíček, Petr Mařan, Jakub Pěkný a Pavel Krpec. Výsledný čas 56,23 s znamená

opět čtvrté místo za družstvy Ruska, Běloruska a Ukrajiny. Po dvou dnech jsme tedy v celkovém umístění družstev se 12 body na čtvrtém místě.

Kralujeme královské disciplíně

Požární útok je právem označován jako disciplína královská. Akčnost, napětí, dovednost, rychlost, taktika a v neposlední řadě i týmový duch a chuť dosáhnout společného cíle – tak se dá charakterizovat disciplína, které vládne Česi. Chuť dokázat, co umí, byla znát na každém členu družstva. Po prvních kolech pokusů, které se dá z hlediska pořadatelského nazvat bramboračkou, vedou právě Česi časem 26,07 s. Ve druhém kole však začíná přituhovat. Nejdříve Slováci dosahují času 25,98 s a jdou do vedení. O pár minut později Bělorusové časem 25,85 s strhují vedení na svou stranu. Napětí stoupá a všichni čekají, co předvedou obhájci loňského titulu z České republiky. Po výstřelu probíhá vše tak, jak bylo mnohokrát natrénováno a čeká se jen na nástrík terčů. **Čas 25,14 s – to je nový světový rekord!** Po dokončení druhých pokusů je rozhodnuto. Družstvo ve složení Martin Stuchlík, Jan Hopp, Karel Ryl, Jakub Pěkný, Petr Mařan, Pavel Krpec a Jaroslav Hrdlička se stává mistry světa v požárním útoku pro rok 2012 v novém světovém rekordu.

Český tým obhájil zlato v požárním útoku a na pódium si vystoupal ještě jednou pro bronzovou medaili v celkovém hodnocení družstev. Titul světových šampionů putuje do Běloruska, stříbro získali loňští mistři světa Rusové. Další mistrovství světa se uskuteční v daleké Jižní Koreji pravděpodobně začátkem října příštího roku.

Fotografie a videozáznamy z mistrovství světa je možné nalézt na <http://www.antalya.firesport.tv/>.

npor. Ing. Tomáš LEFNER,
vedoucí reprezentace,
foto archiv autora

Olympijská vítězka Miroslava Knapková nejlepší sportovkyní Ministerstva vnitra

Hosté, ubytovaní v TOP hotelu v Praze, kteří se v úterý 30. října 2012 v podvečerních hodinách nacházeli v jeho vstupních prostorách, jen nevěřicně sledovali, zda kolem nich procházející krásné dámy a urostlí sympatáci jsou skutečně ti, které zpravidla vidávají na televizní obrazovce při přenosech z různých sportovních klání. „Podívej, to je přece Martina Sáblíková. A ten pán vedle ní, to byl určitě její trenér, to je sympaták. Není to Mirka Knapková, která vyhrála na olympiádě v Londýně? Nevíš, kdo je ten hezký chlap? Určitě ho odněkud znám. To je přece ten sportovní komentátor Petr Vichnar...“

Zasvěcení však o důvodu koncentrace sportovních osobností měli jasno – v TOP hotelu se totiž uskutečnilo vyhlášení nejlepších sportovců Ministerstva vnitra za rok 2012. V průběhu slavnostního večera, za účasti ministra vnitra Jana Kubiceho, dalších představitelů Ministerstva vnitra, HZS ČR, Policie ČR, funkcionářů sportovních organizací a osobností našeho sportu, byli za vynikající výkony oceněni jak reprezentanti Centra sportu Ministerstva vnitra, tak nejlepší sportovci a sportovní družstva z řad hasičů a policistů.

V hlavní kategorii ankety, o nejlepšího sportovce Centra sportu Ministerstva vnitra, bylo zřejmé, že pořadí rozhodujícím způsobem ovlivní výsledky dosažené na vrcholné sportovní události roku – letních olympijských hrách v Londýně. Podle očekávání se vítězkou ankety stala královna ženského skifu, veslařka **Miroslava Knapková**, která k zisku

olympijského zlata následně přidala i titul šampionky starého kontinentu. Třetí příčka patří další z medailových olympioniček, **Adéle Šýkorové**. Jako jediná z olympijské střelecké reprezentace, od níž se očekávala žeň olympijských kovů, přivezla domů bronzovou medaili, kterou získala ve střelbě ze sportovní malorážky na 3x 20 ran. Mezi hvězdy olympijské reprezentace se „vklínila“ loni v anketě rovněž druhá, fenomenální rychlobruslařka **Martina Sáblíková**. Její sbírka titulů a kovů z letošních vrcholných rychlobruslařských klání je opět úctyhodná – stříbro na mistrovství světa ve víceboji, mistryně světa na 3000 m a 5000 m, mistryně Evropy ve víceboji. Univerzálnost Martiny potvrzují i výsledky, kterých dosáhla v silniční cyklistice – na mistrovství světa v Nizozemsku se v časovce umístila na devátém místě!

Velký obdiv a uznání si zaslouží v anketě čtvrtý, cyklista **Jiří Ježek**. „Jsem

prvním paralympijským sportovcem podporovaným Centrem sportu Ministerstva vnitra, a jsem za to velice vděčný. Je to také jeden střípek z mozaiky důvodů, proč chci dále trénovat, závodit a vyhrávat," uvedl při přebírání ceny náš nejlepší paralympijský reprezentant.

V Top desítce nejlepších sportovců Centra sportu Ministerstva vnitra se dále umístili Petra Kvitová – tenis, Jaroslav Soukup – biatlon, Jiřina Svobodová – atletika (skok o tyči), Jiří Orság – vzpírání, Jana Pechanová – dálkové plavání, a Karolína Erbanová – rychlobruslení.

Ve světlech reflektorů se rovněž ocitli i nejlepší sportovci a sportovní kolektivy z řad příslušníků HZS ČR a Policie ČR. V kategorii jednotlivců se nejlepším sportovcem HZS ČR stal **Jakub Pěkný** (HZS Ústeckého kraje). Letošní sezóna zastihla oporu naší reprezentace v požárním sportu ve vynikající formě. Na prvním akademickém mistrovství světa v požárním sportu svými výkony v disciplíně výstup do 4. podlaží cvičné věže a ve dvojboji splnil, jako první v České republice, limity pro udělení čestného titulu Mistr požárního sportu. To nejlepší si Jakub Pěkný schoval na závěr

sezóny. Nejprve vítězstvím ve dvojboji (první na věži, druhý ve stovkách) kraloval soutěži jednotlivců na společném mistrovství HZS ČR a SH ČMS v požárním sportu v Uherském Hradišti. Světovou elitu v požárním sportu pak ohromil na říjnovém Mistrovství světa hasičů a záchranářů v požárním sportu v Turecku ziskem titulu světového šampióna v běhu na 100 m s překážkami.

Titul pro nejlepší sportovní kolektiv HZS ČR si letos odvezlo **reprezentativní družstvo HZS ČR v disciplínách TFA**. Tým ve složení Ing. Zdeněk Koutník (HZS hl. m. Prahy), Jan Semerádt (HZS Libereckého kraje), Štěpán Karban, Pavel Kubín, Ondřej Rosenkranz (HZS Královéhradeckého kraje), Ing. Lukáš Novák, Jiří Mikulecký (HZS Pardubického kraje), Josef Nečas (HZS Jihomoravského kraje), Vladimír Vysocký, Tomáš Zobaník, Michal Přecechtěl (HZS Olomouckého kraje), a Josef Vlk (HZS Zlínského kraje), dominoval na letošním Mistrovství Evropy v disciplínách TFA, které se konalo v německém Mönchengladbachu.

Lukáš Novák do své sbírky přidal již pátý titul evropské jedničky v kategorii

do třiceti let, prvenství získal i v absolutním pořadí bez rozdílu věku. Loňský titul obhájil v kategorii 45 až 50 let Josef Vlk, v kategorii 30 až 35 let získal zlato Pavel Kubín.

Družstvo ve složení Lukáš Novák, Zdeněk Koutník, Tomáš Zobaník a Michal Přecechtěl zvítězilo ve štafetě, druhé družstvo pak obsadilo třetí místo.

Nejlepšími sportovci Policie ČR byli vyhlášeni judisté **Jindřich Drahoš** a **Tomáš Veselý**, vítězství v kategorii družstev získala **plavecká štafeta** ve složení Ivan Pilát, Karel Findrik, Michal Špaček, Zbyněk Čurda, Pavel Obr a Jaroslav Musil.

Do Síně slávy Centra sportu Ministerstva vnitra byla uvedena olympijská medailistka z Lake Placid a Sarajeva, lyžařka **Květa Jeriová-Pecková**.

Role průvodce galavečerem se jako tradičně skvěle zhostil sportovní komentátor České televize Petr Vichnar, k příjemné atmosféře přispěl Big Band Hudby Hradní stráže a Policie ČR pod taktovkou plk. Václava Blahunka.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto Milan VÁVRU

Summary

Safety during heating in households

Annually, with the beginning of the heating season firefighters faced increased number of fires caused by defects in the chimneys, flues and heating appliances. Almost 20,000 of those fires are registered every year, the most serious of them in households. p. 2

Welding caused the fire

More than 130 firefighters were fighting with an extensive fire, which originated in the production hall in an industrial company in Pilsen. The fire caused damage of 38 million CZK (i.e. 1.52 million EUR), and its liquidation was complicated by large amounts of toxic flammable substances. p. 4

Tests of fire engines

The main activities of the Technical Institute of Fire Protection in Prague are testing of fire equipment. Fire engines are the most frequently tested, but fire pumps are the most demanding for testing. p. 7

Processing of test results

The article introduces requirements of standards for tests carried out by professionals in the field of fire protection. Main attention must be paid to the terminology, and to processing the results of performed measurements. p. 10

Ventilation of protected escape routes

Ventilation of protected escape routes is done by national or European technical regulations. These standards show a considerable discrepancy especially when dealing with positive pressure ventilation. Design variations cause users a number of problems. p. 14

Divers of the Czech Police

The Divers Team of the Czech Police is the only group specialised for diving in tasks related to crime. For that not only other IRS bodies within the Czech Republic call them in, but they also work closely with emergency services abroad. p. 20

International Organisation of Civil Defence

The International Organization of Civil Defence is one of the oldest intergovernmental humanitarian organizations in the world. It is involved through its activities in development and support of civil defence systems worldwide, mainly through training and educational activities. p. 22

Financial resources for crisis measures

Crisis situations and liquidation of their consequences require a considerable amount of funds. The lowest level - local authorities and municipalities fulfil main tasks in that branch. p. 24

Great success in Turkey

In October 2012 the 8th World Championship in Fire Sport among Fire Fighters and Rescuers was held in the Turkish city of Antalya. The Czech Republic representatives in competition of national teams from 16 countries won overall third place, which was decorated by the world record in the Fire Attack Deployment. In individual competition then Jakub Pěkný dominated the 100-meters Obstacle Course. p. 30

Sicherheit der Heizung in Haushalten

Am Anfang der Heizperiode bekämpfen die Feuerwehren alljährlich eine zunehmende Zahl von Bränden, die durch Schornstein-, Rauchabzüge- und Heizanlagen-Mängel verursacht werden. Im Jahr werden rund 20 tausend Brände erfasst. Am schwerwiegendsten sind die Brände in Haushalten. S. 2

Brandursache –Schweißen

Mehrere Feuerwehreinheiten waren bei einem weit ausgedehnten Brand in der Produktionshalle eines Betriebes in Pilsen stundenlang im Einsatz. Die Bekämpfung des Brandes, der einen Sachschaden in der Höhe von 38 Millionen CZK anrichtete, wurde von großen Mengen toxischer Stoffe erschwert. S. 4

Tests der Löschfahrzeuge

Zu den Hauptaufgaben des Technischen Instituts für Brandschutz gehören die Tests der Feuerwehr-Einsatzfahrzeuge. Der meistgeprüfte Typ ist das Tanklöschfahrzeug, am anspruchsvollsten sind die Tests der Feuerwehrpumpen. S. 7

Nachbereitung der Testergebnisse

Der Autor präsentiert die Normen für die Tests, die von Fachleuten im Brandschutz durchgeführt werden. Große Aufmerksamkeit ist der Terminologie und der Nachbereitung der Ergebnisse der durchgeführten Messungen zu widmen. S. 10

Lüftung von geschützten Fluchtwegen

Die Lüftung von geschützten Fluchtwegen wird durch nationale oder europäische technische Vorschriften geregelt. Diese Standards weisen vor allen Dingen bei der Lösung der Überdruckbelüftung erhebliche Disharmonien auf. Abweichungen bedeuten vielerlei Probleme für die Benützer. S. 14

Polizeitauher

Das Team der Taucher der Polizei der Tschechischen Republik ist die einzige Taucher-Gruppe, die vielfältigen mit Kriminalität zusammenhängenden Aufgaben nachkommt. Ihre Dienste nutzen nicht nur weitere Bestandteile des Integrierten Rettungssystems in der Tschechischen Republik. Die Gruppe arbeitet auch mit Rettungskräften im Ausland eng zusammen. S. 20

Internationale Zivilschutz-Organisation

Die Internationale Zivilschutz-Organisation ist eine der ältesten humanitären Zwischenregierungsorganisationen der Welt. Mit ihren Aktivitäten beteiligt sie sich an der Entwicklung und Förderung der Systeme des Zivilschutzes in der Welt, und das vor allem durch Aufklärungsarbeit und fachliche Ausbildung. S. 22

Finanzielle Absicherung der Maßnahmen bei Krisen

Die Bewältigung von Krisenlagen und die Bekämpfung deren Folgen erfordern beträchtliche Finanzbeträge. Die Hauptaufgaben auf diesem Gebiet erfüllen die Subjekte der Selbstverwaltung – die Gemeinden. S. 24

Toller Erfolg in der Türkei

In der türkischen Stadt Antalya fand im Oktober die achte Weltmeisterschaft im Feuerwehrsport statt. Die Tschechische Republik errang im Wettbewerb mit Sport-Teams aus 16 Ländern der Welt insgesamt den dritten Platz, den sie mit dem Weltrekord in der Disziplin Löschangriff gekrönt hat. In Wettkämpfen der Einzelnen dominierte dann Jakub Pěkný im 100 m-Lauf mit Hindernissen. S. 30

Vydává: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktoři - Mgr. Zuzana Cikhartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, Ph.D., doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Láskovský, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolenák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 22. října 2012 • Číslo 11/2012 vychází 12. listopadu 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv HZS Pardubického kraje

Hasiči v Itálii

Itálie je prakticky jedinou zemí západní Evropy, kde jsou hasiči z téměř 80 % ve služebním poměru tak, jak je to obvyklé v naprosté většině zemí bývalého tzv. východního bloku. Tento stav pochází z období diktatury mezi dvěma světovými válkami a je v podstatě reliktem totality v Itálii, která skončila v roce 1945. V současné době se především v regionech na severu země rychle zvyšuje počet dobrovolných hasičů.

Legislativa

Italské zákonodárství týkající se požární ochrany je, a nejen v této oblasti, značně složité a jeho základ byl položen zákonem z roku 1941, ve znění pozdějších předpisů. Legislativní dekret z roku 2006 definuje postavení Národního požárního sboru (dále jen „Sbor“), jeho poslání, úkoly, organizaci a činnost ve vztahu k dalším právním předpisům.

Činnost dobrovolných hasičů se po odborné stránce řídí především zákonem z roku 2000 o posílení Sboru, do něhož jsou dobrovolní hasiči začleňováni, a především regionální legislativou tam, kde působí ve větší míře (sever Itálie). Sdružování dobrovolných hasičů do národní asociace vychází ze zákona o sdružování občanů a dalších právních předpisů. Vztah dobrovolných hasičů a samosprávy je upraven zvláštními předpisy na základě zákona z roku 2002, které stanovují úkoly a povinnosti obce včetně finanční podpory hasičů.

Organizace

Základní výkonnou složkou v oblasti požární ochrany, ale i civilní ochrany, je výše uvedený Sbor - celostátní profesionální požární organizace, řízená Úřadem pro národní požární sbor, civilní ochranu a pomoc obyvatelstvu (dále jen „Úřad“) v rezortu Ministerstva vnitra. Úřad má v podřízenosti 18 regionálních úřadů, 100 provinčních úřadů a asi 800 stanic. Působí na celém území státu s výjimkou regionu Valle d'Aosta a provincií Bolzano a Trento (mají svoje hasiče).

V rámci Sboru působí asi 25 tisíc profesionálů, pět tisíc profesionálů na částečný úvazek a asi pět tisíc osob, vykonávajících náhradní vojenskou službu jako pomocný hasič. Vzhledem k tomu, že pravidelným ročním výcvikem projde uvedený počet mladých mužů, je k dispozici asi 70 tisíc osob s určitou kvalifikací pro výkon v požární službě. Protože velká většina aktivních hasičů je příslušníky Sboru, jedná se o model výkonu služby s převahou profesionálů. Profesionální hasiči Sboru se sdružují ve stavovské organizaci s názvem Národní asociace profesionálních hasičů (Associazione Nazionale Vigili del Fuoco del Corpo Nazionale).

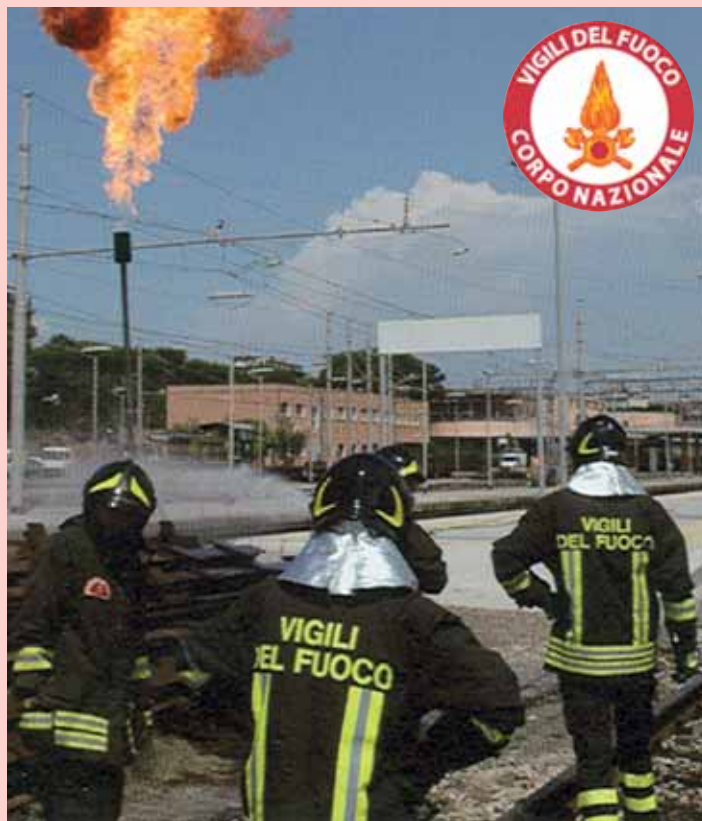
Dobrovolní hasiči jsou doplňkem Sboru na celém území státu s tím, že nejvíce jednotek, asi pět tisíc členů schopných nasazení, je na severu, a to zejména v regionu se zvláštním statutem Trentino Alto Adige, kde podle regionálního zákona musí být v každé obci jednotka požární ochrany.

Přestože dobrovolní hasiči působí společně s profesionály v rámci Sboru, jejich jednotky (15 až 20 osob) jsou složeny pouze z dobrovolníků. Pokusy o vytvoření smíšených jednotek dopadly velmi negativně a v některých případech i velké obce (města) často zůstaly bez požární ochrany.

Dobrovolní hasiči jsou sdruženi v Národní asociaci dobrovolných hasičů (Associazione Nazionale Vigili del Fuoco Volontari), ustavené v roce 1970, která je jako jediná organizace oprávněna vystupovat jménem dobrovolných hasičů, hájit jejich zájmy a prosazovat oprávněné požadavky. Asociace vydává a distribuje vlastní časopis.

Úkoly

Příslušníci Sboru, vzhledem ke svému statutu a materiálnímu vybavení, zabezpečují široké spektrum úkolů, počínaje prevencí a konče technickými zásahy např. při zemětřesení, obdobně jako třeba v Německu organizace THW. Mezi hlavní úkoly Sboru patří především:

- prevence a likvidace požárů,
- technické zásahy při narušení inženýrských sítí (plyn, voda, elektrická energie),
- odstraňování následků živelních pohrom,
- zásahy při dopravních nehodách a nehodách při transportu nebezpečných látek,
- záchrana osob a zvířat v nouzových situacích,
- podíl na činnosti v rámci civilní ochrany.

Při hašení lesních požárů (zejména na jihu země) poskytují jednotky Sboru urgentní technickou pomoc osobám na zasaženém území a zachraňují jejich majetek. Při této činnosti úzce spolupracují s jednotkami Lesní stráže.

Dobrovolní hasiči působí při těchto druhých událostí:

- požáry (mimo lesních),
- nehody, při nichž dochází k újmě osob, zvířat a věcí,
- zřícení staticky narušených objektů,
- silniční nehody,
- jiné, obecně nebezpečné situace.

Až donedávna nemohly být členy především profesionálních hasičů ženy, což je zejména ve skandinávských zemích zcela běžné. V současné době je mezi dobrovolnými hasiči více než 100 žen a dokonce jsou ojediněle i členkami Sboru.

Vzdělávání

Příslušníci Sboru a vybraní dobrovolní hasiči se vzdělávají a připravují ve školách a výcvikových zařízeních v rámci Sboru, které jsou dislokovány v jednotlivých regionech na celém území státu. Řídící pracovníci a vyšší velitelé se připravují a doškolují na Vysoké škole požární ochrany, která je v rezortu Ministerstva vnitra.

Financování

Veškerá činnost Sboru je hrazena ze státního rozpočtu cestou příslušných kapitol Ministerstva vnitra. Náklady na činnost dobrovolných hasičů jsou na základě regionální legislativy a zákonů, týkajících se obecního zřízení, hrazeny většinou zřizovateli, tedy obcemi (v těch regionech, kde to zákon ukládá), dotacemi a příspěvky různých subjektů. Při velkých přírodních katastrofách je část nákladů dobrovolných hasičů refundována regiony, popř. i státem.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

PROTIPOVODŇOVÉ STĚNY

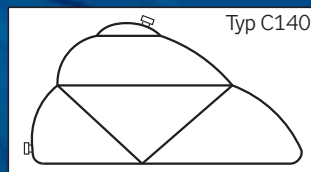
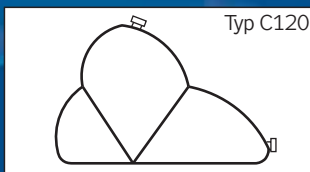
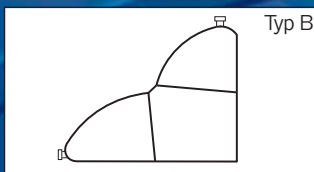
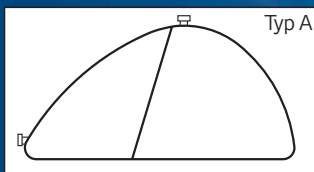
Protipovodňové stěny WW (Water Wall) Rubena jsou speciální vaky vyrobené z pryžotextilního materiálu, jehož textilní vložka je z vysokopevnostní PES tkaniny, která je opatřena oboustranným pryžovým nánosem a přírubami pro plnění vodou a vyprazdňování. Pryž, která je na bázi EPDM, má vynikající fyzikálněchemické a mechanické vlastnosti (oděruvzdornost, odolnost proti ozónu, UV záření a povětrnostním vlivům). Jednotlivé díly protipovodňové stěny Rubena se v ohroženém prostoru jednoduše spojují na potřebnou ochrannou délku a napustí vodou.

Výhodami protipovodňových stěn Rubena je velmi příznivá cena díky mnohonásobné možnosti použití a jejich multifunkčnosti, vysoká operativnost, jednoduchá manipulace, rychlá montáž a demontáž, možnost plnění čerpadlem přímo z řeky nebo požární cisterny.

Standardní díl protipovodňové stěny Rubena
(rozměry naplněné stěny)

Parametry	(informativně)	Typ A	Typ B	Typ C120	Typ C140
Délka	(m)	5	5	5	5
Šířka	(m)	2,55	1,8	3,2	3,5
Ochranná výška	(m)	0,8	0,8	1,2	1,4
Objem	(l)	6 600	6 600	9 000	16 000
Hmotnost (prázdný vak)	(kg)	70	75	115	210

V základní řadě vyráběných dílů můžeme dodat i díly délek 2, 3 a 4 metry, popřípadě jsme schopni vyrobit rozměry vaku dle konkrétních požadavků zákazníka.

Praktické použití WW Rubena

Další protipovodňové prostředky Rubena – Těsnicí vaky potrubí / Hradicí jezy

RUBENA a.s., SBU Speciální výroba, Českých bratří 338, 547 36 Náchod, Tel.: +420 491 447 522, Fax: +420 491 447 109, E-mail: eco@rubena.cgs.cz, www.rubena.eu
Návod k použití protipovodňových stěn bude otištěn v příštím čísle.

Medaile HZS ČR

udělené u příležitosti státního svátku
Dne vzniku samostatného československého státu

Medaile HZS ČR Za statečnost

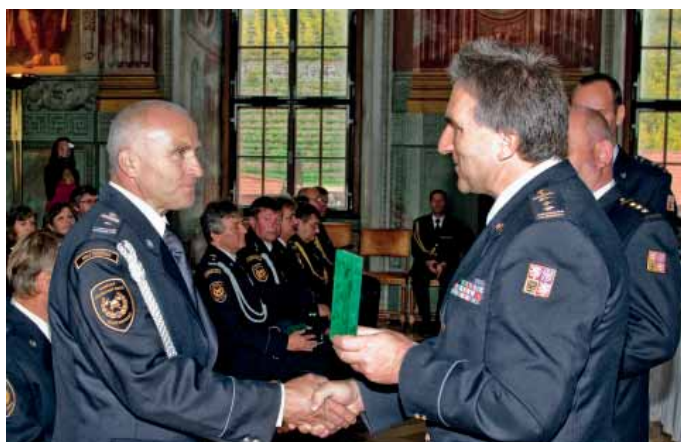
instržm. Miroslav Poledna

Príslušník HZS Kraje Vysočina.

V červenci letošního roku došlo na silnici z Vranova do Telče k dopravní nehodě osobního automobilu, které po nárazu do stromu sjelo do rybníka. Ve vozidle bylo celkem pět cestujících. Čtyři z nich vyprostili náhodní kolemjdoucí, ale poslední z nich, mladé dívky, zůstala zaklíněna noha ve vozidle a nebylo jí možné z vozidla vyprostit. Proto jí nad hladinou držel obličej lékař přivolané záchranné služby.

Vozidlo pod hladinou nebylo stabilní, a pokud by došlo k jeho pohybu, potopilo by se i s dívkou. Nadstrážmistr Miroslav Poledna, který byl s jednotkou PO k nehodě povolán, se proto potopil pod hladinu a přes jedno z bočních oken vozidla se opakovaně pokoušel nohu dívky uvolnit, což se mu nakonec podařilo.

Prokázal tak nejen velké množství osobní statečnosti, ale i schopnost rychle nalézt účinné řešení celé situace, protože dívku nebylo možné zachránit standardním způsobem.

Medaile HZS ČR Za věrnost I. stupně

brig. gen. Ing. Miloš Svoboda

plk. Ing. Rudolf Kaiser

plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška

nprap. Jiří Brejla

nstržm. Václav Kasl

pprap. Luboslav Procházka

nprap. Lumír Jíra

nprap. František Hanč

nprap. Zdeňka Bartáková

pprap. Jiří Heger

pprap. Jiří Provazník

náměstek generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a CNP, MV-generální ředitelství HZS ČR

ředitel odboru prevence, MV-generální ředitelství HZS ČR

ředitel odboru IZS a výkonu služby, MV-generální ředitelství HZS ČR

velitel družstva, HZS hl. m. Prahy

hasič - strojník, HZS Plzeňského kraje

technik technické služby, HZS Jihočeského kraje

velitel družstva, HZS Libereckého kraje

velitel družstva, HZS Libereckého kraje

příslušnice oddělení kontrolní činnosti a zjišťování příčin vzniku požárů, HZS Kraje Vysočina

technik spojové služby, HZS Kraje Vysočina

technik strojní služby, HZS Karlovarského kraje

nrap. Jan Kotland
por. Bc. Vlastimil Šír

nrap. Michal Brynych
ppor. Vladimír Šindelář
plk. Mgr. Milan Novák
plk. Ing. Josef Setnička
plk. Ing. Václav Hrubý
ppor. Josef Grulich
nstržm. Svatoslav Smrž
nrap. Ing. Jiří Klein

plk. Ing. Ivo Pieter

velitel družstva, HZS Královéhradeckého kraje
příslušník oddělení kontrolní činnosti a zjišťování příčin vzniku
požárů, HZS Královéhradeckého kraje
velitel družstva, HZS Středočeského kraje
velitel čety, HZS Středočeského kraje
ředitel územního odboru Beroun, HZS Středočeského kraje
ředitel územního odboru Benešov, HZS Středočeského kraje
náměstek ředitele HZS Olomouckého kraje pro prevenci a CNP
velitel čety, HZS Olomouckého kraje
hasič - strojník, HZS Olomouckého kraje
příslušník oddělení kontrolní činnosti a zjišťování příčin vzniku
požárů, HZS Moravskoslezského kraje
ředitel územního odboru Karviná, HZS Moravskoslezského kraje

Ocenění za skvěle odvedenou práci

Generální ředitel HZS ČR plk. Ing. Drahošlav Ryba předal 25. října 2012 v prostorách Trojského zámku v Praze medaile HZS ČR, které udělil vybraným příslušníkům HZS ČR u příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatného československého státu. Kromě vedení MV-generálního ředitelství HZS ČR byl aktu přítomen také předseda Odborového svazu hasičů Zdeněk Jindřich Oberreiter.

Slavnostní atmosféru zahajovacího ceremoniálu doplnila svým vystoupením mladá houslová virtuoska Markéta Dominikusová přednesem skladeb Johanna Sebastiana Bacha Andante a Allegro ze Sonáty A moll.

Svůj projev zahájil plk. Ing. Drahošlav Ryba citátem, jehož autorem je římský filozof a básník Lucius Annaeus Seneca: „Všude tam, kde je člověk, je místo pro dobrý čin.“ Dále pokračoval: „Již podruhé mám možnost předat medaile těm, kteří jdou svými činy příkladem. Tyto chvíle mi vynahrazují vše nepříjemné, co ve své funkci zažívám při náročných jednáních, protože mohu vyslovit své díky a ocenit 29 skvělých lidí. Medaili za statečnost si dnes převezme příslušník HZS ČR z mého bývalého působiště, z HZS kraje Vysočina, který zachránil lidský život. To se samozřejmě nemůže povést všem. Ale i ti ostatní odvádějí skvělou práci, a proto jsou dnes tady. Aneb jak říká klasik, pokud svoji práci miluješ, nebudeš nikdy pracovat. A snad v žádném povolání není tolik nadšenců, jako v tomto,“ řekl generální ředitel.

Jako první z oceněných převzal Medaili HZS ČR Za statečnost příslušník HZS Kraje Vysočina nstržm. **Miroslav Poledna**. Generální ředitel HZS ČR mu tuto medaili udělil za záchranu života mladé ženy zraněné při vážné autonehodě, ke které došlo 24. července 2012 nedaleko Telče, kde osobní automobil narazil do stromu a poté sjel do rybníka. Ve vozidle bylo pět mladých lidí, čtyři vyprostili náhodní kolemjdoucí, ve vraku však zůstala zaklíněna mladá dívka. Tu vyprostil až nstržm. Poledna, když se potopil pod hladinu a uvolnil ji nohu z vraku. „Když jsme přijeli na místo události, zjistili jsme, že má zaklíněnou nohu, hlavu jí držel nad hladinou lékař ze záchranky. Automobil nebyl stabilní, a tak jsem přemýšlel hlavně nad tím, jak z něho dívku dostat ven. Záchrana jejího života byla na-prosto prioritní. Nakonec se to podařilo a byl jsem opravdu rád, že při této vážné nehodě nikdo nezemřel,“ popsal nstržm. Miroslav Poledna svůj zásah. „Jsem u hasičů již deset let, vždy jsem u nich chtěl pracovat. Mým motivem bylo hlavně to, že mohu pomáhat ostatním. Moc se mi líbí, že mi kolegové mají stejné smýšlení,“ dodal.

Mezi těmi, kteří z rukou generálního ředitele obdrželi Medaili HZS ČR Za věrnost I. stupně, byl i ředitel odboru integrovaného záchranného systému a výkonu služby MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. **Dr. Ing. Zdeněk Hanuška**. „Už jako šestiletý jsem byl u dobrovolných hasičů, v hasičské zbrojnici jsem téměř vyrůstal. Takže tuto profesi jsem si vybral opravdu záhy. Vzpomínám si, že když jsem nastupoval k hasičům, byl jsem na generálním ředitelství nejmladší. Už je to spousta let, ale rozhodně toho nelituji. Ta práce má opravdu smysl,“ zavzpomínal. Podle jeho slov je nyní nutné

udržet sbor na takové úrovni, jaké dosáhl. „Dnes mají hasiči úžasné možnosti nejen v oblasti zásahové činnosti, ale velký skok dopředu je znát i v oblasti techniky a dalších. Byla by velká škoda, kdyby se tento pokrok kvůli úsporným opatřením zastavil. Navíc by přišly desítky let práce mnoha lidí nazmar, sbor stavěly opravdu generace lidí, které mu podřídily celý svůj život. Proto bych si moc přál, aby to vše bylo zúročeno,“ dodal plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška.

Mezi těmi, kteří měli do Trojského zámku trochu delší cestu, patřil i oceněný pprap. **Luboš Procházka** z HZS Jihočeského kraje. Medaile HZS ČR Za věrnost I. stupně mu právem patří, hasičskému řemeslu se věnuje již 38 let. „Mám z tohoto ocenění opravdu krásný pocit, trochu i mrazení, protože je to moc milé uznání za léta práce. Kdysi mě k hasičům přivedl bratr. Nyní pracuji jako technik technické služby, ale postupně jsem prošel všemi obory. Zároveň jsem i dobrovolným hasičem,“ uvedl pprap. Luboslav Procházka, kterému se během jeho praxe také podařilo zachránit lidský život. „Byl to krásný pocit, ale už je to dávno. Moc bych si přál, aby se nyní změnila finanční situace, kdy hasiči musejí opravdu hodně šetřit. Rozhodně to nemá vliv jen na profesionály, ale hlavně na samotné občany,“ dodal.

Kromě medaile Za statečnost a medaili Za věrnost I. stupně předal generální ředitel HZS ČR v Trojském zámku také jednu medaili Za věrnost II. stupně a pět medailí Za věrnost III. stupně.

kpt. Mgr. Jana KEMROVÁ, foto Milan VÁVRŮ

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK XI • ČÍSLO 12/2012

Hasiči se letos určitě nenudili

Měsíc prosinec je spjat nejen s nejkrásnějšími svátky roku, ale je také obdobím, kdy se ohlížíme zpět, bilancujeme, hodnotíme. Jaký byl rok 2012 z hlediska zásahové činnosti jednotek požární ochrany? V řeči strohých statistických čísel určitě neradostný. I když celkové statistické údaje budou k dispozici až v prvním čtvrtletí příštího roku, ty dosud známé by nás však v předvánočním období měly vést k zamyšlení.

V období od 1. ledna do 30. září 2012 zasahovaly jednotky PO u **80 894 událostí**, což je o **1,8 %** více než ve stejném období roku 2011. Nejčtenějšími událostmi byly **technické havárie** (50,3 %), následují **požáry** (20,2 %), **dopravní nehody** (17,0 %), **úniky nebezpečných chemických látek** (4,8 %). **Plané poplachy** tvoří 7,6 % z celkového počtu událostí.

Počet zásahů jednotek PO vzrostl oproti stejnému období roku 2011 o **7 %**, na počet **111 624**. Podíl jednotek HZS ČR na celkovém počtu zásahů činí **63,8 %** (stejně jako v roce 2011), podíl SDH obcí je **28,3 %** (-0,1 % oproti roku 2011). Jednotky HZS podniků se podílejí na celkovém počtu zásahů **6,8 %** (-0,4 %), podíl jednotek SDH podniků a jiných jednotek PO tvoří **1,1 %** (+0,5 %) z celkového počtu všech zásahů.

Jednotky PO bezprostředně zachránily nebo evakuovaly z ohrožených prostor **58 911 osob** (+25 511) - nejvíce při technických pomocích, požárech, dopravních nehodách. Zároveň bylo **365 hasičů zraněno** (+32), z toho 265 profesionálních (+13) a 100 dobrovolných (+19). Při likvidaci požáru porostu trávy zemřel dne 26. 8. 2012 dobrovolný hasič - člen SDH Lomnice, okr. Sokolov.

Při zásazích se vyskytlo **1683 usmrcených osob** (+103) - jednotky PO pomáhaly při jejich vyprošťování a vynášení při dopravních nehodách, požárech a při nouzovém otevírání bytů. Dále byla **13 769 zraněným osobám** (+1759) poskytnuta předlékařská první pomoc (převážně u dopravních nehod, technických pomoci požárů).

Požáry

Oproti stejnému období loňského roku došlo k nárůstu požárů. Důvodem bylo především jarní období sucha, které se projevilo na počtu požárů volných skládek, odpadů, lesních porostů a požárů v přírodním prostředí vůbec. V období od 1. ledna do 30. září 2012 vzniklo v ČR **16 793 požárů** (+294). **Přímé škody dosáhly částky 1999,9 mil. Kč** (+193,4). Při požárech bylo **101 osob usmrceno** (+7) a dalších **962 osob bylo zraněno** (+136). Jednotky PO uchránily před zničením hodnoty ve výši **8,2 mld. Kč** (+3,0). Počet požárů je oproti stejnému období roku 2011 vyšší o **1,8 %**, přímé škody jsou vyšší o **10,7 %**, počet usmrcených je vyšší o **7,4 %**, počet zraněných vyšší o **16,5 %**.

Požáry - základní ukazatele za období leden - září

Rok	Počet požárů	Škoda (mil. Kč)	U	Z
2010	13 851	1 452,9	82	780
2011	16 499	1 806,5	94	826
2012	16 793	1 999,9	101	962

U - počet usmrcených osob, Z - počet zraněných osob

Výši škod ovlivnily velké požáry (se škodou 1 mil. Kč a vyšší), kterých letos vzniklo 291 (+24), přímé škody u nich dosáhly více než 69 % z celkových škod.

Z celkového počtu **101** usmrcených osob při požárech bylo:

- **69** osob ve věku od 15 do 60 let,
- **31** osob ve věku nad 60 let,
- **1** dobrovolný hasič.

Počet požárů podle nejčastějších příčin za období leden - září

Příčina/rok	2010	2011	2012	Index 12/11	Podíl na celkovém počtu v %
úmyslné zapálení	1 222	1 332	1 207	91	7,2
hra dětí s ohněm	175	190	147	77	0,9
nedbalost dospělých	1 927	1 969	2 110	107	12,6
závady komínů	196	199	217	109	1,3
závady topidel	114	85	99	116	0,6
technické závady (mimo komínů a topidel)	2 175	2 135	2 105	99	12,5
samovznícení	71	88	72	82	0,4
výbuchy	13	13	9	69	0,0
blesky	51	60	70	117	0,4
dopravní nehody	99	93	97	104	0,6
dále nedošetřované požáry	7 129	9 482	9 912	105	59,0
ostatní příčiny	32	23	30	130	0,2
neobjasněno, v šetření	647	830	718	87	4,3
CELKEM	13 851	16 499	16 793	102	100,0

Oproti loňskému roku poklesl letos počet požárů úmyslně založených, zaviněných hrou dětí, způsobených samovznícením, výbuchem a dosud v šetření nebo neobjasněných. U dalších v tabulce jmenovaných příčin počet požárů vzrostl nebo stagnoval.

Počet usmrcených je vyšší v domácnostech a obytných domech (+11). Počet zraněných je vyšší také v domácnostech a obytných domech (+53) a v odvětví ubytování a stravování (+37).

Dopravní nehody

Počet dopravních nehod, jejichž následky likvidovaly jednotky PO, vzrostl o **13 %**. Celkově u dopravních nehod hasiči bezprostředně zachránili nebo evakuovali **5899 osob** (+2770), při zásazích se vyskytlo **487 usmrcených osob** (-7) a **9794 zraněných osob** (+674), jimž hasiči v mnoha případech poskytli předlékařskou první pomoc.

plk. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
foto archiv HZS Libereckého kraje

strana 4

strana 12

strana 19

POŽÁRNÍ OCHRANA

- Zásahy hasičů tentokrát s úsměvem 4
 Je hudební festival Colours of Ostrava bezpečným festivalem? 8
 Biokrby – (ne)bezpečná bytová dekorace? 10

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

- Zapojení HZS ČR do řešení problematiky výskytu
 otravy metylalkoholem v ČR 12
 Koordinační roli sehráli hygienici 18
 Cvičení Ostrava 2012 prověřilo připravenost ÚSAR týmů 19

OCHRANA OBYVATELSTVA

- Cvičení Humanitární pomoc 2012 22
 Hasík míří ke studentům středních škol a mezi sluchově postižené děti . 24

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

- Energie, voda, potraviny - klíčové komodity bezpečnosti
 a prosperity v současném století 30
 Vzdělávání v oblasti bezpečnosti státu 32

INFORMACE

- Čeští a němečtí záchranáři realizují společný projekt na řece Labi . . . 33

PŘÍLOHA

Obsah ročníku XI časopisu 112

Koncert pro přátele a příznivce nadace

V pražském paláci Blaník se 8. listopadu 2012 již tradičně uskutečnil Koncert pro přátele a příznivce Nadace policistů a hasičů - vzájemná pomoc v tísni, která v letošním roce úspěšně završila deset let své prospěšné činnosti.

Slavnostní večer byl poděkováním spolupracovníkům a přispěvatelům, bez kterých by nadace nemohla pomáhat v současné době čtyřiceti pozůstalým rodinám s 66 dětmi po policistech a hasičích zahynulých při výkonu služby a 45 policistům a hasičům těžce tělesně postižených následkem zranění utrpěného v souvislosti s výkonem služby.

Příjemnou atmosféru vytvořil se svou hudební skupinou populární zpěvák a hudebník Janek Ledecký, který oblíbenými písněmi strhl ke zpěvu i posluchače v sále.

V průběhu slavnostního večera převzali členové správní rady nadace symbolické šeky - na částku 100 000 korun od

České podnikatelské pojišťovny, a.s., a od Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR, částku 60 000 korun nadaci věnoval Odborový svaz hasičů.

Reditel nadace PhDr. Vladimír Šutera poděkoval za všestrannou pomoc, podporu a finanční příspěvky sponzorům a za finanční dary policistům, hasičům a občanským pracovníkům Ministerstva vnitra, kteří na účet nadace pravidelně zasílají část svého platu.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
 foto Milan VÁVRU

Zásahy hasičů tentokrát s úsměvem

Houkání sirény požárního automobilu nemusí vždy souviset se závažnou mimořádnou událostí. Ačkoliv většina zásahů profesionálních i dobrovolných jednotek požární ochrany vyžaduje po zasahujících hasičích velkou míru odolnosti proti stresu, naprosté soustředění, odborné znalosti a náročnou fyzickou práci, vyskytují se i takové, které mají šťastný konec, ve tvářích hasičů vyvolají úsměv a natrvalo se zapíší do kroniky tzv. kuriózních zásahů. O ty nebyla nouze ani v letošním roce.

„Obecná škola“ v Chodově

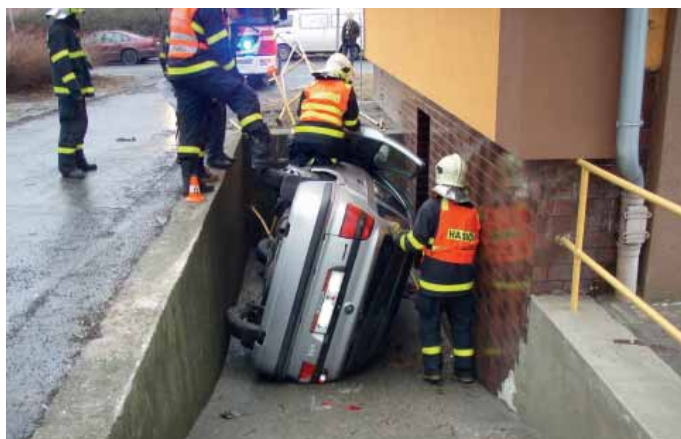
Scénu jak vystřiženou přímo z oblíbeného filmu Obecná škola si zahráli v praxi hasiči v Chodově na Sokolovsku. Prv-

ní únorový víkend, kdy venkovní teploty spadly na minus patnáct stupňů Celsia, se čtrnáctiletý školák rozhodl vyzkoušet, co se stane, když jazykem olízne namrzlý kovový sloupek dopravní značky. Stalo se přesně to, co ve filmu. Chlapec zůstal jazykem ke značce přilepený. Přivolání hasiči začali sloupek značky zahřívát teplou vodou, připravili si také horkovzdušnou pistoli. Po zahřátí kovového sloupku chlapce opatrně odtrhli a předali k ošetření zdravotnické záchranné službě. V tu chvíli hasiči netušili, že je podobné případy budou pronásledovat celý víkend. Hned v sobotu dopoledne odtrhávali v Pomezí u Chebu přimrzlou packu malé kočky ke kovové tyči, v neděli navečer pak hasiči v Kraslicích vyjžděli k dalšímu případu přimrzlého jazyka. Tentokrát si tento pokus vyzkoušeli dva školáci na zábradlí. Jeden se nakonec odtrhl sám, druhému pomohli hasiči po zahřátí kovového zábradlí. Všichni nechtění herci slavné scény vyvázli naštěstí bez vážnějších zranění.

Parkovat se dá všude

Ostravští profesionální hasiči se pomalu ale jistě stávají odborníky na vyprošťování nezvykle zaparkovaných automobilů.

Loni v září skončila Škoda Felicia na boku v podchodu v Ostravě-Výškovcích doslova jako ježek v kleci, ve středu 29. února

2012 stejný typ osobního automobilu v úzkém sjezdu do sklepa obytného domu v Ostravě-Hrabůvce.

Felicie ležela, stejně jako před půl rokem, na pravém boku, a to mezi vnější zdí sklepa a betonovou zdí, zpevňující sjezd pod silnici. Hasiči ji vyprostili za použití speciální techniky.

Ani tentokrát nebyla na místě řidiče nalezena krev. Ten se na místě nehody pohyboval, ale podle zasahujících hasičů nepříliš jistě. Zraněním to nebylo...

Hlava v ledu

V úterý 14. února vyjela jednotka PO z jindřichohradecké stanice k záchraně člověka, který podle ohlašovatele na tís-

ňovou linku zamrznul v rybníku Vajgar v Jindřichově Hradci a nad ledem byla vidět jen hlava. Na místě hasiči společně s příslušníky Policie ČR zjistili, že nejde o člověka, ale o figurínu, kterou následně z ledu vysekali.

Nepoučitelný

Dne 13. března 2012 v odpoledních hodinách byla jednotka hasičů ze stanice Jihlava vyslána do ulice Březinova. Patnáctiletý chlapec si zde chtěl „něco pěkného“ najít v kontejneru

na elektroodpad. Dovnitř se dostal snadno, pomoci ven už mu museli hasiči. Kontejner byl nadzvednut jeřábem a chlapec za pomoci hasičů poté vylezl spodními dvířky ven. Celá záchranná akce trvala třicet minut. Na místě chlapce prohlédli zdravotníci a konstatovali, že neutrpěl žádná závažná poranění. Kdo by se však domníval, že tento nepříjemný zážitek chlapci stačil, ten se mýlil. Dne 1. dubna 2012 ho hasiči vyprošťovali znovu, tentokrát z kontejneru na elektroodpad v ulici U Brízek.

Kuřata „na černo“

Do objektu prodejny Billa v Českých Budějovicích vyjela 9. května 2012 k ohlášenému požáru místní profesionální jednotka hasičů. Na místě se však ukázalo, že zaměstnanci obchodu pouze spálili kuřata na grilu. Jednotka zasahovat nemusela.

Maraton s teletem

Jednotky profesionálních a dobrovolných hasičů z Vysokého Mýta byly dne 16. května 2012 přivolány do Týniště, kde

své majitelce uteklo tele. Zvíře všechny skutečně prohnalo asi sedmikilometrovou trasou, přičemž je zavedlo do lesa a pak i na silnici I. třídy, kde zasahující hasiče ohrožoval volně pobíhající pes bojového plemene. Po několika nezdařených pokusech bylo tele zahánáno do rohu plotu v obci Rzy, kde bylo odchyceno, svázáno a v pořádku předáno majitelce.

„Špaček“ na třešni

O tom, že se za deště nevyplácí mlsat třešně přímo ze stromu, se 4. června 2012 přesvědčil jedenáctiletý Jakub z Ostravy. V Ostravě-Zábřehu jej museli zachránit z koruny mohutné třešně profesionální hasiči.

Pohybově nadaný školák bez větších problémů vylezl až do výšky osmi metrů, ale mokré strom se pak začal účinně bránit – Kuba tak najednou nemohl ani nahoru, ani dolů. Hasiče přivolala jeho třídní učitelka, kterou na spolužáka na třešni upozornil kamarád. Hasiči ze stanice v Ostravě-Hrabůvce postavili pod větev, na níž chlapec visel, nastavovací žebřík a jistili jej lezeckým lanem. Během několika minut byl Kuba v bezpečí na pevné, byť také mokré zemi.

Litinový opasek

Další z neobvyklých případů museli řešit 14. června 2012 večer profesionální hasiči z Orlové. Pomáhali zhruba

čtyřicetiletému hubenému muži od těžkého nákladu – místo koženého opasku si nedobrovolně navlékl litinový, přesněji kanálovou vpusť, zhruba deset centimetrů silnou.

Muži spadl do kanálu mobilní telefon. Ten sice vytáhl, ale s ním nahoru putoval i kus kanálu jako velmi těžká obruč, s níž nešlo bez újmy na zdraví hnout. Na tísňovou linku hasičů zavolali jeho kamarádi. Hasiči se pokusili litinovou skruž sundat u obnaženého kanálu, ale bez úspěchu. Proto postiženého muže převezli i se skruží do nemocnice v Orlové, kde zdravotníci pomazali muže vazelinou pro lepší skluz kanálu. Dolů to i přes nově uzpůsobenou „hladkou“ cestu nešlo. Pak ale hasiči vyzkoušeli jinou variantu – cestu vrchem přes hlavu – a povedlo se! Bez rozřezání kanálu.

Slunečník pro koně

Táborská profesionální jednotka zasahovala 5. července 2012 v obci Bítov, kde jedním proudem ochlazovala koně. Kůň, jenž pravděpodobně utrpěl infarkt, byl přehřátý, pouze ležel a bylo nutné snížit jeho tělesnou teplotu. Po ochlazení hasiči pomohli se stavbou provizorního zastínění koně.

Západ slunce

Profesionální jednotka ze stanice Jindřichův Hradec vyjela 10. července 2012 se dvěma vozidly CAS do obce Horní Pěna, kde byl ohlášen požár stodoly. Operační a informační středisko svolalo zároveň jednotku místních dobrovolných hasičů. Během jízdy k zásahu byla informace o požáru operačním a informačním střediskem ověřována, ale nakonec se zjistilo, že se jedná o planý poplach, kdy si oznamovatel spletl požár se zapadajícím sluncem.

Čáp tentokrát v komíně

Dne 2. srpna 2012 byla vyslána jednotka ze stanice Karvíná k záchraně čápa z komína. Na místě bylo zjištěno, že čáp

zůstal uvězněn v patě samostatně stojícího komína, který je dnes již nefunkční. Komín je přibližně 30 metrů vysoký a má dva průduchy, každý o průměru asi 80 cm. Jedním z těchto průduchů čáp propadl až na dno komína, kde zůstal uvězněn. Po zvážení situace bylo rozhodnuto, že nejsnazším a pro čápa nejméně stresujícím způsobem jeho záchranu je vyproštění za použití lezecké techniky.

Úkolu se ujali členové lezecké skupiny, kteří nejdříve vystoupali na komín a zde zajistili místo zásahu. Poté se jeden z nich spustil do komína, kde nejdříve lepicí páskou zajistil zobák čápa, aby jeho ani sebe nezranil. Poté byl pták umístěn do batohu, na laně vytažen ven z komína a následně i s batohem spuštěn na zem. Pták nedoznal vážnější újmy na zdraví, pokud pomineme to, že jeho jindy pěkně bílé perí bylo černé od sazí.

„Zasekl se“ v baru

Milevská profesionální jednotka PO byla 14. srpna 2012 povolána do baru na Husově náměstí v Milevsku k vyproštění muže. Na místě hasiči zjistili, že dotyčný je zaklíněný mezi

pevně ukotvenými barovými židlemi a vystříhali jej z neobvyklého vězení.

Kočka leze dírou, kocour oknem

Hasiči dostali dne 21. srpna 2012 krátce před 18. hodinou neobvyklou žádost z Opavy-Kateřinek. V plastovém okně by-

tového domu, pootevřeném jen na větrání, se ve velkém horku - s hlavou uvnitř, krkem skřípnutým ve „větrače“ a zbytkem těla venku na okenním parapetu - trápil v nepřírozené poloze statný kocour. Jeho nepochopitelný čin mohl způsobit buď stesk po páníčcích, nebo jen prostá kočičí zvědavost. Na místo tedy vyjela jednotka PO z Opavy. Na místě hasiči vyjeli v koši automobilového žebříku nahoru, kocoura bez problémů vysvobodili a viditelně vyčerpaného a dehydrovaného předali sousedům.

Račte nahoru

Dne 22. srpna 2012 byla vyžádána pomoc hasičů při záchrane jezevce, který uvíznul v přibližně dva metry hluboké

jímce, poblíž letiště v areálu zemědělského družstva u obce Bánov. Na místo události byla vyslána jednotka PO z Uherského Brodu spolu s jednotkou sboru dobrovolných hasičů obce Bánov. Po příjezdu na místo bylo zjištěno, že jezevec zapadnul do betonové jímky o rozměru asi 4 x 4 m s výškou hladiny okolo 70 cm a sedí na kusu betonu nad úrovní hladiny. Na první pohled jevil známky vyčerpání. Po spuštění žebříku do jímky se sám snažil vylézt, ale z kluzkých a hladkých příček žebříku spadl zpět do jímky. Následně zkusili hasiči spustit do jímky lano se smyčkou. Tento pokus však také k vytažení zvířete nevedl. Nakonec hasiči použili znovu žebřík, do kterého proplekli hadici, a to tak, aby jezevec nepropadl a mohl se na žebříku zachytit. Snad i to, že byl hasiči slušně požádán, aby se ještě jednou pokusil, vedlo k tomu, že opravdu po žebříku sám z jímky vylezl.

Ani tam, ani zpátky

Dne 24. srpna 2012 ráno byli hasiči ze stanice Uherský Brod požádáni Policií ČR o asistenci při vyproštění osoby uvízné

VELKÉ POŽÁRY

od 13. 10. do 5. 11. 2012

- 14. 10. • **Skladová hala, 3 nákladní automobily a člun**, Roudnice nad Labem-Podluský, okr. Litoměřice. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 10 000 000 Kč.
- 15. 10. • **Byt v 5. patře panelového domu**, Praha 8-Kobylisy. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 2 000 000 Kč. Usmrcena 1 osoba. Zraněno 5 osob. Zachráněno 5 osob.
- 16. 10. • **Bývalá pekárna v rekonstrukci**, Vsetín. *Příčina* - nedbalost při řezání konstrukcí PB hořákem. **Škoda** - 4 500 000 Kč.
• **Autobus na parkovišti v areálu mrazíren**, Olomouc. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 4 500 000 Kč.
- 18. 10. • **Kamion a osobní automobil**, Kostelní Lhota, okr. Nymburk. *Příčina* - dopravní nehoda. **Škoda** - 1 000 000 Kč. Usmrcena 1 osoba.
- 19. 10. • **Kamion naložený senem**, Hrušovany-Lažany, okr. Chomutov. *Příčina* - vznícení sena od žhavého výfuku. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
• **Rodinný domek**, Kačice, okr. Kladno. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. **Škoda** - 1 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby.
- 20. 10. • **Rodinný domek**, Velim, okr. Kolín. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
- 21. 10. • **Obytný dům**, Praha 10-Vršovice. *Příčina* - nedbalost. **Škoda** - 1 000 000 Kč. Zraněna 1 osoba. Zachráněna 1 osoba. Evakuováno 13 osob.
• **Roubený rodinný dům**, Valkeřice, okr. Děčín. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
- 26. 10. • **Autobus**, Vrbčany, okr. Kolín. *Příčina* - technická závada. **Škoda** - 2 500 000 Kč.
• **Celodřevěná přístavba u restaurace**, Zlín-Malenovice. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. **Škoda** - 2 150 000 Kč.
- 27. 10. • **Odchovna prasat**, Hlinsko-Srní, okr. Chrudim. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 6 800 000 Kč.
• **Rodinný dům**, Kosmonosy-Horní Stakory, okr. Mladá Boleslav. *Příčina* - závada komínového tělesa. **Škoda** - 2 500 000 Kč.
- 29. 10. • **Truhlářská dílna**, Světlá nad Sázavou-Horní Březinka, okr. Havlíčkův Brod. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
• **Skladová hala odpadových materiálů**, Horšovský Týn, okr. Domažlice. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
• **Obytný dům s trafikou**, Sedlčany, okr. Příbram. *Příčina* - úmyslné zapálení. **Škoda** - 2 000 000 Kč. Zraněny 2 osoby.
- 31. 10. • **Transformátor fotovoltaické elektrárny**, Ledce, okr. Brno-venkov. *Příčina* - technická závada. **Škoda** - 9 000 000 Kč.
- 2. 11. • **Tahač DAF s nákladem pneumatik na návěsu**, Sadská, okr. Nymburk. *Příčina* - úmyslné zapálení. **Škoda** - 3 700 000 Kč.,
• **Hotel Kuba**, Kubova Huť, okr. Prachatice. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 10 500 000 Kč. Zraněny 2 osoby. Evakuována 1 osoba.
- 3. 11. • **Byt ve 3. patře obytného domu**, Hradec Králové. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. **Škoda** - 1 000 000 Kč. Zachráněna 1 osoba.
• **Zemědělská usedlost**, Pěčín, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
- 5. 11. • **Byty v panelovém domě**, Plzeň-Doubavka. *Příčina* - nedbalost při vaření a následné vznícení potravin. **Škoda** - 10 000 000 Kč. Zraněno 6 osob. Zachráněno 6 osob. Evakuováno 17 osob.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

u provozovny občerstvení. Po příjezdu na místo zásahu hasiči zjistili, že v úzké mezeře mezi dvěma zdmi přímo u objektu občerstvení, do kterého se chtěl pravděpodobně dostat, je zaklíněný mladý muž. Protože nebylo samozřejmě možné provést demolici stavebních konstrukcí nebo použít vyprošťovací prostředky a zařízení, musela nastoupit síla a obratnost. Muže se následně podařilo z mezery vytáhnout, aniž by došlo k jeho poranění. Poté byl předán do rukou přítomných policistů a jednotka se vrátila na svou stanici.

Velká hlavička

Na tísňovou linku hasičů volala 3. října 2012 zoufalá matka z Karviné-Ráje. Nemohla pomoci svému dvouletému chlapci,

který uvízl hlavou v otvoru pod opěradlem houpacího křesílka. Do jejího bytu okamžitě vyjela jednotka PO z karvinské stanice. Pro maminku neřešitelný problém hasiči vyřešili okamžitě a bezbolestně – přestříhli kovové madlo křesílka a vysvobozeného chlapečka předali do matčina náručí. Zdravotní stav chlapečka zkontrolovala ještě zdravotnická záchranná služba.

Dobrá hospodyně i přes plot skočí

Dne 4. října 2012 vyjeli brněnští hasiči do městské části Královo Pole k záchraně ženy, která podle ohlášení visela na plotě. Pětapadesátiletá žena lezla přes více než dva metry vysoký plot oddělující dvůr domu od trafostanice dopravního podniku, protože tam chtěla vysvobodit uvízlého holuba. Zachránkyně ale sama uvízla na vrcholu plotu, kde se nejprve o kovové hroty zranila na noze a pak se za jeden trn zachytila

za kalhoty a zůstala bezmocně viset hlavou dolů. K vysílené ženě visící na opačné straně plotu u uzamčené trafostanice hasiči pronikli za použití nastavovacích žebříků. Ženu uvolnili z plotu, postavili zpátky na nohy a po žebříku dostali zpátky do dvora domu. Tam jí poskytli předlékařskou pomoc a předali do péče zdravotníků.

Studená koupel

Dne 17. října 2012 nevěřili hasiči, kteří na Vyškovsku zasahovali u nehody osobního auta, vlastním očím. Řidička auta,

které sjelo do rybníka, policistům a záchranářům vysvětlila, že za jízdy kolem rybníka v Rostenicích-Zvonovicích jí do cesty vběhl divočák. Když ve snaze zabránit srážce strhla volant, sjela nejdříve do příkopu a poté do rybníka. Z auta, které se zastavilo 25 metrů od břehu potopené až po střešku, čtyřiašedesátiletá (!) řidička duchapřítomně vylezla a v šatech doplávala ke břehu. Z události seniorka vyvázla zcela bez zranění a jedinou újmou bylo prochladnutí ve studené vodě a v mokřem oblečení. K vytažení „utopeného“ automobilu musel velitel zásahu přivolat policejní potápěče. Ti vozidlo uvázali na lano a hasiči ho pak jeřábem dostali zpátky na břeh a na silnici.

Zpracováno redakcí

podle podkladů tiskových mluvčích HZS kraje

Dárek zájemcům o hasičskou historii

Pod přílehlavým názvem Neštěstník vyšla v uplynulých dnech nová kniha známého „hasičského“ autora a našeho bývalého redakčního kolegy Josefa Nitry. Jak sám autor přiznává, vznikala celých deset let.

Z archivů a historických materiálů Josef Nitra shromáždil obrovské množství informací, týkajících se velkých požárů, které těžce poznamenaly nebo zcela zničily obce a města na území království Českého, a tyto informace sestavil do přehledného encyklopedického soupisu. Kdo by si ale myslel, že se jedná o nezáživné čtení, určitě se mýlí. Čtenář se může dozvědět například to, že město Žďár nad Sázavou se během své historie vzpamatovávalo z osmi velkých požárů nebo že po jednom z ničivých požárů ve Velkém Meziříčí zůstal ve městě stát jen zámek, pivovar a masné krámy. Popis detailů, postavených na historické autentičnosti, dává knize punc mnohdy velmi napínavého čtení s nečekanými závěry...

„K měšťanu Farkášovi přišly na uherské víno až k snídani ženy jihlavské. Zpívaly se oblekly v mužské vomerály,

ověsily se zrcadly... A při té nechvalné veselosti vzňal se oheň. Opilá domácí paní složila se, a nerozumné děvče, strojíc vaření místo ní, ulilo vodu do másla. Shofelo skoro všechno a s ním 22 osobu.“

Svým netradičním formátem, zčásti ručním provedením a limitovanou edicí se kniha stává ceným dárkem, kterým můžete poděkovat za práci svým kolegům hasičům i potěšit do „hasičiny“ zapálené rodinné příslušníky. Publikace rozhodně zaujme také čtenáře, zajímající se o historii míst, která znají.

Publikace zaujme také atypickým formátem 15 x 23 cm.

Knihu si můžete objednat telefonicky na čísle 774 862 150 nebo na e-mailu distribuce@hasicisro.cz.

red.

Je hudební festival Colours of Ostrava bezpečným festivalem?

Přídomek bezpečný festival je zmíněn v propagačních materiálech festivalu a nepochybně je celé bezpečnosti festivalu věnována maximální pozornost a péče. To však neznamená, že vše funguje bezchybně a již není co zlepšovat. Navíc se v souvislosti s přemístěním festivalu do prostor Národní kulturní památky, kterou tvoří areál dolu Hlubina, koksovny a vysoké pece v tzv. Dolní oblasti Vítkovic (dále jen „NKP“) a výrazným navýšením počtu návštěvníků objevily nové nebo zvýraznily drobné problémy z minulých let.

První hudební festival „Colours“ se uskutečnil v roce 2002, kdy hudební produkce probíhaly zejména v barech a klubech přímo ve Stodolní ulici nebo v její bezprostřední blízkosti. Postupně se festival přesunul do vhodnější lokality ostravské Černé Louky a Slezsko-ostravského hradu. Vzhledem k rostoucí popularitě festivalu, který se z regionální úrovně posunul minimálně na úroveň republikovou, však i tyto prostory začaly být nedostačující. Letošní 11. ročník poprvé probíhal v prostorách NKP a díky jedinečnému prostoru se této kulturní události mohlo v roce 2012 zúčastnit na 35 000 návštěvníků.

Zajišťování požární bezpečnosti festivalu

První ročníky festivalu byly ze strany Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje (dále jen „HZS MSK“) zajišťovány místním šetřením příslušníka odboru IZS a příslušníka odboru prevence. Ti posoudili zajištění požární bezpečnosti a případné problémy řešili operativně přímo na místě. V dalších letech se ukázalo, že vzhledem ke zvyšující se popularitě festivalu a narůstajícímu rozsahu akce, je nutné věnovat požárnímu zabezpečení větší pozornost a podmínky požární bezpečnosti zpracovat v dostatečném předstihu písemně. Proto je každoročně předložen odboru IZS a odboru prevence HZS MSK ke konzultaci písemný materiál s vyhodnocením

všech aspektů týkajících se požární bezpečnosti. Poté následuje schůzka všech bezpečnostních složek a pořadatelů, na které jsou projednány další podrobnosti k celkovému zabezpečení akce, řeší se případné nejasnosti a nepřesnosti. V dopoledních hodinách před zahájením festivalu provozovatel organizuje prohlídku areálu se všemi bezpečnostními složkami. HZS MSK provádí v rámci této pochůzky tematickou požární kontrolu zaměřenou na zabezpečení požární ochrany v souladu se zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Také kontroluje, zda jsou dodržovány povinnosti stanovené věcně příslušnou vyhláškou města Ostravy a vlastní organizační opatření stanovená v pořadatelem zpracované dokumentaci požární ochrany. O provedené kontrole je na místě sepsán zápis, v němž jsou uvedena opatření k odstranění zjištěných nedostatků, které se nepodařilo vyřešit v průběhu tematické kontroly. Termín odstranění závad je stanoven určitou hodinou (do zahájení festivalu).

Tím však práce hasičů a jejich dohled nad konáním akce nekončí. V průběhu festivalu provádějí příslušníci odboru prevence HZS MSK namátkové tematické požární kontroly. V prvních letech byly tyto namátkové kontroly zaměřeny

na povinnosti provozovatele festivalu, zejména na vybavení pódii přenosnými hasicími přístroji (dále jen „PHP“), provádění revizí elektrické instalace na pódii apod. S postupem času a vzrůstající diváckou základnou festivalu bylo nutné řešit také zajištění požární bezpečnosti zvětšujícího se stanového městečka a nově vznikajících scén. S nárůstem návštěvníků bylo nutné se zaměřit také na vzrůstající počet prodejních stánků, z nichž zejména ty, kde používají k úpravě potravin otevřený oheň a spotřebiče s tlakovými láhvemi s LPG vytvářejí značné riziko požáru nebo výbuchu.

Specifika nového místa konání

Specifické prostředí NKP bylo oproti areálům z minulých let nepochybně prostorově velkorysejší a umožňovalo v případě jakékoliv bezpečnostní hrozby přirozený přesun velkého množství účastníků na bezpečné místo v rámci areálu. Základní bezpečnost osob tím byla poměrně dobře zajištěna. Avšak je nutné konstatovat, že zde vznikají i rizika ohrožující NKP. O zdroje případného požáru není nouze, ať už jsou to neukáznění kuřáci, otevřený oheň ve stáncích pro přípravu jídel nebo závada na provizorní elektrické instalaci.

Jedním ze zásadních bezpečnostních opatření bylo ustavení dostatečného počtu preventivních požárních hlídek (dále jen „PPH“). Všechny PPH byly jmenovány z řad zaměstnanců bezpečnostní agentury, která zabez-

pečovala ostrahu a další bezpečnostní služby v areálu. Tato firma poskytuje služby i v oblasti požární ochrany a zajišťovala odbornou přípravu PPH podle individuálně zpracovaného tematického plánu a časového rozvrhu odborné přípravy. PPH byly ustaveny pro jednotlivá pódia, budovy a veřejná prostranství včetně stánků. Jediné místo, kde využití těchto osob nebylo zcela ideální, byl prostor objektu GONG, ve kterém jsou vzhledem k jeho charakteru velmi specifické požadavky na požární bezpečnost vycházející z projektové dokumentace budovy. Objekt GONG je bývalý plynojem, ve kterém po významné rekonstrukci vznikl společenský sál s kapacitou přibližně 1600 míst a další prostory (např. výstavní sál, předsálí). V krátké době, určené pro jednorázovou akci, je dosti obtížné tyto požadavky pochopit a seznámit s nimi další osoby, které nemají znalosti a zkušenosti v oblasti požární bezpečnosti staveb. V souvislosti s tím pak docházelo k porušování požární bezpečnosti např. při instalování reklamních bannerů v profilu nechráněných únikových cest, nebo byl prostor předsálí vybaven plastovým nábytkem, přestože podle projektu jde o prostor bez požárního rizika. Tyto skutečnosti nebyly členy PPH vyhodnoceny jako nedostatky a nebylo včas zabráněno instalaci těchto nevhodných zařízení předemětů v prostorách objektu pro shromažďování většího počtu osob. Proto příště doporučíme využití PPH se znalostí specifických podmínek objektu.

Areál NKP je charakteristický množstvím nenahraditelných prostor, které pořadatelé chtěli využívat pro divadelní a hudební vystoupení. Před zahájením akce byl kladen ze strany HZS MSK velký důraz na výpočet kapacity stávajících únikových cest a zajištění bezpečné evakuace osob z těchto prostorů. Velká pozornost byla věnována značení směru únikových cest a východů. Počet návštěvníků těchto prostorů byl regulován bezpečnostní službou vybavenou zařízením pro sledování počtu osob tak, aby nebyla překročena kapacita únikových cest.

Další problém, který bylo nutné těsně před otevřením festivalu řešit, vznikl v jedné ze zděných historických budov, kde jeden z hlavních sponzorů zřídil restauraci. Designéři v této restauraci navrhli textilní dekorace v kombinaci s provizorním elektrickým osvětlením. Pořadatel dodal ve velmi krátké době doklad o tom, že tento materiál při hoření nebo při tepelném rozkladu neodkapává a neodpadává a splňuje tedy podmínky části B přílohy č. 6 vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb. Dále bylo předloženo kladné vyjádření revizního technika elektrických zařízení k elektrické instalaci. Přesto takové úpravy představují zvýšené požární riziko,

kteří zbytečně ohrožuje nenahraditelnou NKP.

Jak již bylo uvedeno, pozorně bylo kontrolováno i stanové městečko. V rámci určeného prostoru bylo v písemném materiálu vyhodnoceno rozdělení stanů do skupin o ploše maximálně 1500 m² a jejich oddělení prolukami o šířce 6 m, tento odstup byl rovněž požadován u stánků umístěných v blízkosti oplocení stanového městečka. Ve skutečnosti bylo v průběhu festivalu zjištěno, že tyto proluky byly zúženy na prostor přibližně 3,5 m. Hlavní komunikace procházející celým městečkem však zůstala dostatečně široká pro průjezd všech záchranných složek. V průběhu kontroly provedla odborně způsobilá osoba přepočty odstupových vzdáleností mezi skupinami stanů a dále bylo stanoveno doplňující opatření spočívající v navýšení počtu PHP a častějších obchůzek PPH, které kontrolují dodržování zákazu kouření a používání otevřeného ohně, zejména vařičů.

Důležitou součástí festivalu je i poskytování služeb návštěvníkům. Převážné množství stánků bylo umístěno v řadách při oplocení jednotlivých částí areálu tak, že skupiny stánků o ploše maximálně 1500 m² nebyl problém dodržet. Nově však vznikl problém s větší plochou jednotlivých stánků, které měly více tepelných zařízení pro přípravu jídla a tím i více tlakových lahví s LPG. Ve smlouvě o pronájmu bylo sice zakotveno, že v jednom stánku lze instalovat pouze jednu provozní a jednu zásobní 15 kg tlakovou lahev s hořlavým plynem, avšak v praxi to mnozí stánkáři nerespektovali. Ve vybavení stánků PHP byly zjištěny nedostatky jen sporadicky a ve většině případů byly operativně odstraněny. Z tematických kontrol jednotlivých stánků byly sepsány zápisy

přímo na místě a provozovateli bylo uloženo opatření k nápravě. V případě, že nebyla přítomna osoba oprávněná zápis podepsat, byly zápisy projednány buď osobně (pokud byl podnikatel z Moravskoslezského kraje) nebo korespondenčně.

Plánovaná opatření

Přes všechny úspěchy a pokroky v zajišťování požární bezpečnosti této náročné akce musíme i v dalších letech ve spolupráci s pořadatelem i nadále zlepšovat zajištění požární bezpečnosti zejména v oblastech, kde byly při letošním festivalu zjištěny nedostatky. V případech nedodržení pravidel požární bezpečnosti jednotlivými nájemci bychom v příštích letech chtěli uplatnit postih příkazem na místě, avšak narážíme na problém, kdy asi v polovině případů není na místě jednatel nebo jiný pověřený zástupce firmy a bez jeho podpisu nelze příkaz na místě uplatnit. V tom případě bude muset být využito časově náročnější uložení postihu v klasickém správním řízení.

Závěr

Závěrem si odpovíme na otázku z úvodu článku. Je hudební festival Colours of Ostrava bezpečným festivalem? Jsme přesvědčeni, že ano a že přes některé nedostatky, které bohužel při tomto typu akce nelze zcela eliminovat, je úroveň požární bezpečnosti tohoto festivalu na velmi dobré úrovni.

**mjr. Ing. Věra ŽÍDKOVÁ,
kpt. Ing. Martin PLISKA,
por. Ing. Václav KOMÁREK,**
HZS Moravskoslezského kraje,
foto archiv Colour Production, s.r.o.
a archiv autorů

Biokrb – (ne)bezpečná bytová dekorace?

V uplynulých dvou letech se na trhu rozšířila nabídka moderní bytové dekorace - krb na biopalivo („biokrb“). Biokrbby vyráběné různými výrobci jsou dodávány i mnoha internetovými obchody, kdy jde často o dovoz ze zahraničí. Jejich hlavními výhodami jsou možnost instalace do míst, kde nelze instalovat tradiční krb, provoz bez kouřovodu a menší finanční náročnost.

Biokrbby mohou být vyráběny jako stolní, nástěnné, volně stojící, vestavné nebo zavěšené v prostoru. Reklamy uvádějí jednoduchou instalaci a dále již bezpečný a bezproblémový provoz. Jenže je vše tak bezproblémové a bezpečné, jak to vypadá na první pohled? Praxe ukazuje, že tento typ krbu lze většinou bezpečně provozovat za předpokladu, že uživatel dodrží návod k použití. Mimo nutnost větrat prostory, kde jsou biokrbby užívány, vzhledem k spotřebě vzdušného O_2 a vývoji CO_2 , se uživatel může setkat také s nebezpečím vzniku požáru.

■ Popálení při zapalování

Nový rok, nedělení odpoledne. Na integrovaném bezpečnostním centru HZS Moravskoslezského kraje je na tísňové lince 112 přijat hovor o požáru v bytě, kde mělo dojít k popálení dvou osob při zapalování biokrbu. Na místo je vyslána jednotka PO, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR. Na místo požáru vyjíždí také pracovník pro zjišťování příčin vzniku požáru, který zjišťuje, že zdravotnická záchranná služba ošetřuje dvě osoby, které není možné na místě vyslechnout. Požár údajně vznikl v obývacím pokoji u biokrbu, který byl zavěšen na zděné stěně. Prvotní ohledání obývacího pokoje neukazuje žádné známky požáru (zakouření nebo stopy po hoření vybavení bytu). U biokrbu byly jen střepy skla a několik bílých kamenů spadlých na podlahu. Při detailnějším pohledu na biokrb je patrná jen malá stopa po roztaženém plastu na horní hraně, kde byl podle vypálení umístěn kruhový předmět. Nezanížený uživatel bytu následně vypovídá, že k požáru mělo dojít v době, kdy jeho manželka přilávala do biokrbu palivo. Na dotaz, zda mají k dispozici návod k použití, odpověděl, že nikoliv¹⁾. Biokrb si objednali na internetu a byl jim doručen přepravní službou. Spolu s krbem si objednali šest kusů originálních plastových litrových lahví s palivem bioDECO²⁾ pro krby a toto palivo použili pro

provoz biokrbu. Internetový obchod, kde byl biokrb zakoupen, byl následně telefonicky kontaktován a operátorka na požádání návod k použití biokrbu zaslala elektronicky během patnácti minut. Po prostudování návodu bylo mimo jiné zjištěno, že je zde uvedeno: „*Nikdy nedolívajte biopalivo, pokud v krbu stále hoří, hrozí riziko požáru. Je třeba počkat 15 minut na vychladnutí, aby nedošlo k popálení.*“

Zraněnou uživatelku bytu, která chtěla doplnit palivo, bylo možné vyslechnout až po dvou týdnech, kdy se vrátila z nemocnice. Vypověděla, že biokrb zapálila, ale po několika minutách se jí zdálo, že nevidí plameny. Rozhodla se proto dolít do nádržek palivo zakoupené spolu s krbem. Poslední co si dále pamatovala, byla koule plamenů vyšlehnoucí z biokrbu.

V případě tohoto požáru došlo k porušení návodu k použití, kdy nebyla dodržena předepsaná doba patnácti minut „na vychladnutí“ a při dolévání biopaliva došlo k jeho okamžitému vzplanutí. Dále bylo zjištěno, že biokrb obsahoval bezpečnostní prvek umožňující zhasnutí/regulaci plamene (víčko hořáku), který také nebyl uživatelkou použit.

■ Zjištěné poznatky

Na základě konkrétní zkušenosti s tímto neobvyklým požárem bylo zahájeno zjišťování informací o biokrbch a požárech s nimi spojených.

Bylo zjištěno, že v České republice není certifikace této „dekorace“ povinná. Nejsou tak dány konstrukční standardy (normy), které by měly stanovit bezpečnostní minima. Jen někteří renomovaní

zahraniční výrobci mají krby certifikovány (v rámci ČR byla zjištěna jediná společnost provádějící certifikaci - TÜV SÜD Group). Dále pak byl u některých krbů renomovaných výrobců uváděn odkaz na certifikaci v zahraničí (např. Švédsko, certifikační organizace SITAC).

■ Návod k použití

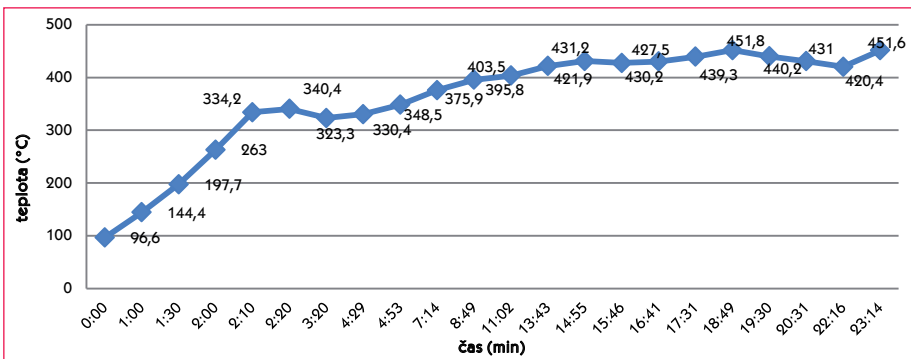
Kvalita návodů (z hlediska bezpečnosti) je velmi různorodá, od velmi strogých s uvedením bezpečnostních zásad jen v bodech, po obsáhlé, které obsahují podrobný popis, jak biokrb instalovat/používat. Jsou dány pokyny k instalaci (od textových po schéma s popisem), jak plnit biokrb palivem, jak zapalovat/zhaset, jaké palivo lze použít (jen originální palivo - bioetanol) nebo jak doplňovat palivo. Poslední bod, doplňování paliva, se jeví z hlediska možnosti vzniku požáru jako nejvíce rizikový. Návod k použití biokrbů se shodují v tom, že je možné palivo doplňovat pouze u zhasněného, vychladlého biokrbu. Některé návod dále uvádějí časový interval 15 až 20 minut od uhasnutí plamene, kdy je možné palivo doplnit.

Nezodpovězenou otázkou ale bylo, jak běžný uživatel pozná, zda je biokrb dostatečně vychladlý, a zda má teplota povrchu hořáku vliv na vznícení bioetanolu (hovorově biolíh). Pro prověření iniciace bioetanolu byla provedena praktická zkouška. Nejdříve bylo vyzkoušeno jeho vznícení na horkém povrchu. Bylo zjištěno, že ani při teplotě povrchu 358 °C nedošlo ke vznícení bioetanolu (teplota vznícení uváděná v literatuře³⁾ je 365 - 404 °C). Následně bylo zjištěno, že při uhasínání hořícího bioetanolu klesá

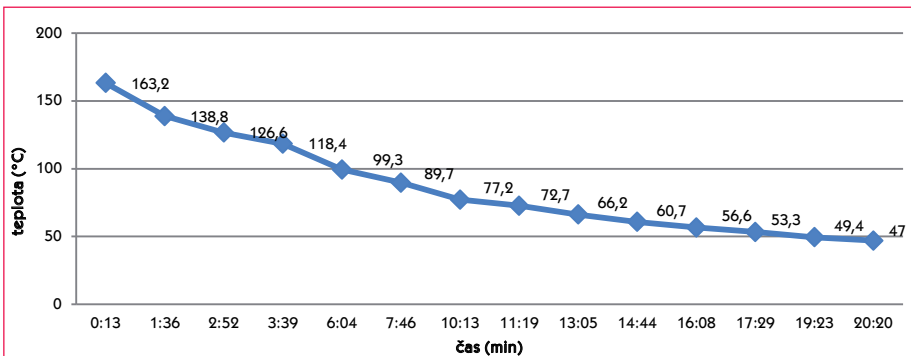
¹⁾ Skutečnost, zda byl návod dodán nebo nikoliv, se nepodařilo u tohoto požáru jednoznačně ověřit.

²⁾ Výrobek firmy KRATKI.PL MAREK BAL, UL.GOMBROWICZA 4, JEDLIŃSK 26-660, Polsko, www.kratki.com. Palivo bioDECO bylo podrobeno praktické zkoušce, kdy bylo zjištěno, že hoří žlutým plamenem, jak bylo deklarováno, teplota plamene přibližně 340 °C při hoření na pánvi v krychlovém prostoru (strana 43 cm) s otevřenou přední stěnou. Při teplotě přibližně 160 °C, kdy již nebyl patrný plamen, bylo provedeno doliti biopaliva - došlo k okamžitému prudkému odpaření a vznícení!

³⁾ Dipl.-Chem. Dr. rer. nat. Hans-Dieter Steinleitner, *Tabellenbuch brennbarer und gefährlicher Stoffe*, Staatsverlag 1980. Český překlad a zpracování Vlastimil Novotný a Eduard Benda, *Tabulky hořlavých a nebezpečných látek*, 1. vydání 1980.

Průběh maximálních teplot v době hoření krbu

Povrchové teploty kovové nádoby v průběhu 20 minut po uhasnutí plamene

teplota v zóně hoření, plamen zbarvený žlutě se zmenšuje (hoří jen na části povrchu) a přechází do modrého zbarvení, které bylo okem prakticky nepozorovatelné. Tato situace byla vyhodnocena jako nejnebezpečnější, protože při jakémkoliv dožití bioetanolu v době, kdy ještě probíhalo hoření, byť i jen minimální, došlo k okamžitému a prudkému vzplanutí plamene. Hořelo pak nejen v nádobě, kde byl bioetanol zapálen, ale došlo také ke vznícení výparů nad nádobou s palivem! Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem lze konstatovat, že časový interval udávaný v návodech slouží především k zajištění skutečnosti, že v biokrbu již neprobíhá plamenné hoření.

Technická kvalita

Rozhodující je použitý materiál, konstrukční řešení a vybavení biokrbu bezpečnostními prvky. V případě použitého materiálu se můžeme setkat od hliníkového plechu přes slitiny kovů až po kvalitní ocel (odráží se v ceně). Konstrukční řešení se týká například kvality zavěšení (možný přenos tepla do závěsných bodů). Mezi bezpečnostní prvky u biokrbů se kromě použitého materiálu a konstrukce dále počítají regulovatelný hořák (umožňující bezpečné zhasnutí biokrbu) a ochranné sklo (odráží se v ceně).

Používané palivo

Návody uvádějí, že je povoleno použít pouze originálního paliva pro biokrb – bioetanolu (kapalina, gel) určeného pro spalování v biokrbch. Jenže ani zde není situace jednotná. Biopalivo určené pro provoz v biokrbch je vyráběno a dodáváno různými výrobci, kdy složení tohoto paliva zásadně ovlivňuje kvalitu hoření (emise, barva plamene,

produkce sazí). Kvalitní bioetanol pro biokrb obsahuje přibližně 96 % etanolu. Hoří bez prskání, žlutým plamenem bez produkce sazí. Pro samotné palivo nebyla zjištěna povinnost výrobce/prodejce prokazovat kvalitu/složení – prodejci krbů většinou doporučují nakoupit jimi prodávané palivo pro biokrb, kdy může být dodáno i palivo vyráběné v zahraničí. U zahraničních paliv pak bylo v případě požáru v Ostravě zjištěno, že dodané palivo bylo vyrobeno v Polsku.

Balení o objemu 1 l bylo na náš trh dodáno s obalem označeným pouze v polském jazyce s výstražným symbolem a textovým označením „wysoce łatwopalny“ (vysoko hořlavý).

Toto je v rozporu s pravidly pro balení, označování, uvádění na trh a používání chemických látek nebo látek obsažených ve směsích, které upravuje zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon). V § 3 odst. 1 chemického zákona je zakotvena povinnost: „Dodavatel, který uvádí na trh nebezpečnou směs, je povinen při klasifikaci, balení a označování směsi postupovat podle tohoto zákona nebo podle příslušných ustanovení přímo použitelného předpisu Evropské unie o klasifikaci, označování a balení látek a směsí“. Způsob a rozsah označování obalů je pak stanoven v § 12 a je zde jednoznačně uvedeno, že dodavatel, který uvádí na trh nebezpečnou směs, zajistí, aby její označení na obalu splňovalo požadavky stanovené prováděcím právním předpisem a aby na obalu nebezpečné směsi byly jasné, čitelné a nesmazatelné v českém jazyce uvedeny mimo jiné tyto údaje: výstražné symboly, standardní věty označující

specifickou rizikovost směsi (tzv. R-věty) a standardní pokyny pro bezpečné zacházení se směsí (tzv. S-věty).

Vlastnosti bioetanolu uváděné v bezpečnostních listech se odkazují na etanol³⁾, lehce vznětlivou bezbarvou kapalinu, která se velmi rychle odpařuje a páry tvoří se vzduchem výbušnou směs. Teplota vznícení 365 až 404 °C, teplota tání -114,6 °C, teplota varu 78 °C, teplota vzplanutí 13 až 21 °C, hustota 789,3 kg.m⁻³, meze výbušnosti 3,6 až 19 % obj.

Experimentální měření

Laserovým teploměrem (Votcraft IR-380, teplotní rozsah od -50 do +800 °C, přesnost ±2 %) bylo provedeno měření teplot závěsného biokrbu (BIO-03) bez ochranného skla o rozměrech 74 x 60 x 24 cm s těmito výsledky:

- teploty na okraji nádoby s palivem v době hoření přibližně 280 až 290 °C,
- ve 29. minutě došlo k dohořívání paliva v biokrbu a při teplotě přibližně 160 °C již nebyl vizuálně patrný plamen.

Podobné výsledky experimentálního měření jsou znázorněny v grafech.

Údaje ze statistiky

K 1. červnu 2012 jsou na území České republiky registrovány tři závažné požáry související s provozováním biokrbů, u nichž došlo k usmrcení dvou osob a sedm dalších bylo zraněno. Níže jsou uvedeny základní informace o těchto požárech:

- Praha, listopad 2011 - bytový dům, biokrb umístěný v nebytovém prostoru. Jedna usmrcená a tři zraněné osoby. Příčinou vzniku požáru byla s největší pravděpodobností nedbalost nebo nepozornost při manipulaci s hořlavou kapalinou.
- Ostrava, leden 2012 - bytový dům, biokrb instalován na stěně obývacího pokoje. Dvě zraněné osoby (jedna vážně v obličeji). Příčinou vzniku požáru bylo nedodržení návodu výrobce při doplňování biopaliva.
- Karlovy Vary, leden 2012 - penzion, biokrb instalován v obývacím pokoji bytové jednotky. Jedna usmrcená a dvě zraněné osoby. Příčinou vzniku požáru bylo nedodržení návodu výrobce při doplňování biopaliva.

Závěr

Na základě výše uvedených zjištěných skutečností lze konstatovat, že provoz biokrbu skrývá reálná nebezpečí ohrožení materiálních hodnot a zdraví jejich uživatelů. Scházející legislativa pro tyto krby umožňuje prodej a provozování zařízení, které nemají bezpečnostní prvky a nejsou dány standardy pro specifikování rizik uváděných v návodech.

nprap. Ing. Martin NANEK,
HZS Moravskoslezského kraje,
foto archiv autora,
grafy a experimentální měření
kpt. Bc. Radek KISLINGER,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Zapojení HZS ČR do řešení problematiky výskytu otravy metylalkoholem v ČR

V souvislosti s nelegálním obchodováním s alkoholem a jeho pančováním metanolem vypukla v září letošního roku „metanolová aféra“, která si vyžádala oběti na životech. Na následky otravy metanolem zemřelo od počátku září do poloviny listopadu 35 lidí. Další více než sto osob bylo prokazatelně intoxikováno. Policie České republiky doposud obvinila více než padesát osob. Cílem článku není popsat ani analyzovat metanolovou kauzu, nýbrž vyhodnotit zapojení a pomoc HZS ČR při řešení této tragické události.

Stručná charakteristika metanolu

Podle chemického názvosloví bývá označován nejčastěji jako metanol nebo metylalkohol. Je to bezbarvá kapalina s alkoholovou vůní, která je neomezeně mísitelná s vodou.

Pro organismus není toxický vlastní metanol, ale jeho metabolické produkty. Působením enzymů se odbourává na formaldehyd a kyselinu mravenčí, která způsobuje ochrnutí zrakového nervu, opuchy sítnice, poškození centrální nervové soustavy a metabolickou acidózu vedoucí k smrti.

Symptomy intoxikace metylalkoholem: opilost, křeče v břiše, závratě, bolest hlavy, nevolnost a zvracení, lehký narkotický stav, poruchy vidění, slepota, bezvědomí, zástava dechu.

Při kombinaci metanolu s etanolem nelze přesně určit smrtelnou nebo škodlivou dávku pro člověka, protože etanol působí jako antidotum při intoxikaci metanolem. Při jeho požití se doporučuje vypít 2 dcl kvalitního 40% alkoholu (etanolu). Jaký je mechanismus působení etanolu jako antidota intoxikace metanolem? Organismus totiž dává přednost odbourávání etanolu před metanolem, čímž se zpozdí vytvoření fatální kyseliny mravenčí. Navíc metabolismus každého organismu je jiný. To jsou důvody, proč po okamžitém požití pančovaného alkoholu po počátečním alkoholovém opojení nedochází bezprostředně k projevům intoxikace, ale dochází ke zpoždění účinků, které může trvat 12 až 24 hodin.

Při léčbě se doporučuje vyvolat okamžité zvracení, které je však účinné bezprostředně po požití, protože metanol se velmi rychle vstřebává. Kromě požití čistého etanolu se aplikuje kyselina listová, která odbourává kyselinu mravenčí na oxid uhličitý a vodu. Dále se aplikuje kalium a důležitá je ochrana očí před světlem.

Novým přípravkem je Fomepizol (4-metylpirazol), což je protijed používaný při intoxikaci metanolem nebo etylenglykolem. Je inhibítozem (zpomaluje rychlost přeměny) enzymu alkoholdehydrogenázy, která naopak katalyzuje metabolismus metanolu na jeho toxické metabolity. Fomepizol nebyl v ČR registrován; v době, kdy vrcholila metanolová kauza, jej do Česka přivezl lékař Erik Hovda z norského Toxikologického informačního střediska.

Destiláty připravované z přírodních surovin vždy obsahují malé množství

Tab. 1 Výběr fyzikálně chemických a toxikologických vlastností metanolu

bod varu	64,6 °C (etanol 78 °C)
relativní hustota par (vzduch)	1,1
hustota kapaliny	0,792 g/cm ³
dolní mez výbušnosti par	6,0 % obj.
horní mez výbušnosti par	36,5 % obj.
LD 50	5,6 g/kg, orálně – krysa

LD 50 letální dávka – množství látky vyjádřené v g na kg hmotnosti pokusného živočicha, které je pro něj při určitém způsobu aplikace smrtelné do 24 hodin od podání v 50 % případů.

Tab. 2 Limity metanolu v lihovinách a destilátech dle vyhlášky č. 305/2004 Sb.

Druh lihoviny / destilátu	Koncentrace metanolu vyjádřená v gramech na litr 100% etanolu
genever	0,05
lihoviny ostatní (konzumní líh)	0,8
lihoviny míchané	1,8
vinný destilát (vínovice)	2,0
destiláty ostatní	6,0
ovocný destilát s výjimkou švestek, sliv, mirabelek, jablek a hrušek	10,0
destiláty pravé (švestky, slívy, mirabelky, jablka, maliny, ostružiny a hrušky s výjimkou druhu Williams)	12,0
ovocné lihoviny (černý a červený rybíz, černý bez)	13,5
matolinovice vinná, ovocná, ovocný destilát z hrušek Williams	15

Pro potřeby Policie ČR vzorky, které obsahovaly metanol v koncentraci vyšší než 15 g/l stoprocentního etanolu, byly označeny jako pozitivní na obsah metanolu.

metanolu, který vzniká fermentací (kvašením) ovoce a nelze jej zcela odstranit destilací. Proto náleží metanolu v destilátech a lihovinách není vždy znakem pančování, jeho koncentrace však nesmí překročit hodnoty uvedené ve vyhlášce č. 305/2004 Sb., kterou se stanoví druhy kontaminujících a toxikologicky významných látek a jejich přípustné množství v potravinách. Tato vyhláška byla sice dne 1. října 2012 zrušena, nicméně podle ní nastavené limity se již v průběhu metanolové aféry neměnily. Na druhou stranu nepřítomnost stop metanolu v destilátech může být důkazem míchání čistého etanolu s dalšími příměsmi a nikoliv pálením fermentovaného ovoce. Metanol se také používá k denaturaci etanolu.

Stručná geneze metanolové kauzy

První člověk zemřel na otravu metanolem 3. září 2012, první informace o dalších otravách byly zveřejněny 6. září. Dne 12. září zakázalo Ministerstvo zdravotnictví (MZ) prodej tvrdého alkoholu s obsahem etanolu nad 30 % obj. ve stáncích, o dva dny později byl zákaz rozšířen na prodej alkoholu nad 20 % obj. včetně kamenných obchodů

na celém území republiky. Dne 16. září zakázala polská vláda prodej lihovin dovezených z ČR, dva dny na to stejný zákaz nařídila slovenská vláda. MZ zakazuje vývoz lihovin a destilátů s obsahem etanolu nad 20 % obj. do zahraničí. Policie ČR (PČR) oznamuje první významné výsledky pátrání a 24. září policejní prezident informuje o obvinění dvou osob z Moravskoslezského kraje z obecného ohrožení. Obě osoby stojí na pomyslném vrcholu pyramidy obchodu s pančovaným alkoholem. Dne 26. září vláda zmírnila prohibici tím, že lze prodávat a konzumovat lihoviny vyrobené před 1. lednem 2012 a letos vyrobené lihoviny s rodným listem (prokázaný původ lihu). Likérky dostávají od Ministerstva financí nové kolký. Od 27. září dochází k dalšímu zmírnění prohibice tím, že je možný vývoz „starších“ lihovin a lihovin s prokázaným původem. V říjnu byly nalezeny další sklady se smrtící směsí etanolu a metanolu a pančovaným alkoholem.

Zapojení HZS ČR

Usnesením vlády ČR č. 675 ze dne 12. září 2012 byl ustanoven dočasný krizový štáb pro řešení problematiky výskytu otravy metylalkoholem v České

republiky. K účasti na jednání krizového štábu a z něho přejmenováním následně vzniklé mezirezortní pracovní skupiny byli přizváni i zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR (MV-GŘ HZS ČR).

Řešení vzniklé problematiky na úrovni krajů se při pracovních jednáních na krajských hygienických stanicích účastnili zástupci HZS krajů. K plnění úkolů byli nasazeni:

- příslušníci chemických laboratoří na analýzu vzorků,
- příslušníci jednotek HZS krajů na přepravu vzorků,
- příslušníci MV-GŘ HZS ČR a ředitelství HZS krajů pro práci ve štábech a pracovních skupinách,
- příslušníci státního požárního dozoru HZS ČR pro účast při kontrolních akcích.

Mezi hlavní činnosti, které zajišťoval HZS ČR, zejména ve spolupráci s PČR a Celní správou České republiky (CS), patřila urgentní analýza dodaných vzorků prováděná v chemických laboratořích HZS ČR (CHL) a servisní úlohy jednotek HZS krajů spočívající v:

- práci s těžkou manipulační technikou (kontejnery o objemu tisíc litrů),
- přepravě zabavených zásob do skladů,
- uskladnění části zabavených zásob na žádost PČR ve skladech HZS ČR; aktuálně část vzorků zůstává ve skladech HZS ČR (HZS Moravskoslezského kraje, HZS Zlínského kraje); největší část o objemu přibližně 140 m³ alkoholu je umístěna ve skladu Drahanovice Základny logistiky Olomouc.

Činnost chemických laboratoří HZS ČR

Na základě potřeb PČR a nabídky MV-GŘ HZS ČR bylo do akce zapojeno všech pět chemických laboratoří: CHL Kamenice (HZS Středočeského kraje), CHL Třemošná (HZS Plzeňského kraje), CHL Tišnov (HZS Jihomoravského kraje), CHL Frenštát pod Radhoštěm (HZS Moravskoslezského kraje) a CHL Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. V počátečním období řešení situace CHL pracovaly v nepřetržitém výkonu služby po 24 hodin denně, přitom přijaté vzorky alkoholu byly rozvázeny do všech CHL.

Přípravné práce

Dne 12. září 2012 operační a informační středisko MV-GŘ HZS ČR uvedlo do pohotovosti všechny CHL, které přešly do nepřetržitého režimu výkonu služby, přičemž službu zastávali vždy dva příslušníci. Úkolem CHL byla chemická analýza dodaných vzorků destilátů nebo lihovin a stanovení metanolu zejména pro potřeby PČR, CS a dalších orgánů státní správy.

Jelikož stanovení metanolu v lihovinách nespádá do priorit činnosti CHL, začaly okamžitě přípravy na ověření metodik pro jednotlivé přístroje, které mají CHL k dispozici, přičemž stěžejním

Obr. 1 Vzorky analyzovaných lihovin a destilátů

Obr. 2 Pracoviště pro příjem vzorků

přístrojem byl plynový chromatograf s hmotnostním detektorem (GC/MS).

Přijem vzorků

Kromě několika případů na začátku akce, kdy některé CHL vyjížděly k případům a vzorky si odebíraly ve spolupráci s PČR nebo CS samy na místě, bylo rozhodnuto, že bude efektivnější, když CHL nebudou vyjíždět na místa odběru vzorků. Vzorky pak byly do CHL dováženy podle působnosti krajů jednotlivými HZS krajů nebo PČR. Vzorky lihovin a destilátů byly v lahvích, soudcích, sudcích nebo barelech (viz obr. 1 a 2).

Přijem vzorků byl realizován na základě písemné žádosti PČR, případně CS. Písemná žádost o provedení expertízy obsahovala kromě seznamu vzorků i zadání co má být ve vzorcích stanoveno a kam zjištěné výsledky hlásit. Po přijetí vzorku se vždy provedla fotodokumentace, zaevidování vzorků a příslušných žádostí o provedení expertízy

a bylo odebráno určité množství vzorku potřebné k analýze na GC/MS a archivaci. Evidence každého přijatého vzorku obsahovala evidenční číslo, datum přijetí, způsob přijetí, popis vzorku, identifikátor vzorku, spojení na zadavatele, datum analýzy, výsledek analýzy apod. Elektronický systém evidence umožňoval rychlou orientaci v přijatých vzorcích, rychlé vyhledávání a třídění pozitivních vzorků, vyhledávání lihovin stejné značky nebo třídění vzorků podle dodavatele.

Pracoviště CHL, zejména Tišnov a Frenštát pod Radhoštěm (viz graf 1), byla plně vytěžována příjmem velkého počtu vzorků dodaného příslušníky odboru hospodářské kriminality PČR. V případě většího počtu dodaných vzorků, které nebyla příslušná CHL schopna analyzovat v krátkém čase, byly vzorky roztrženy a odesílány do ostatních laboratoří HZS ČR. Tuto činnost koordinovala operační a informační střediska (OPIS MV-GŘ HZS ČR a KOPIS), která

zajišťovala převoz vzorků mezi CHL podle jejich aktuálního vyřízení i návrat analyzovaných vzorků do CHL, kde byly původně přijaty. Jelikož docházelo k hromadění již analyzovaných vzorků v prostorách některých CHL, bylo třeba je pravidelně vracet PCR.

■ Analýza vzorků

Pro analýzu metanolu v alkoholických nápojích se používaly screeningové metody a forenzní metoda.

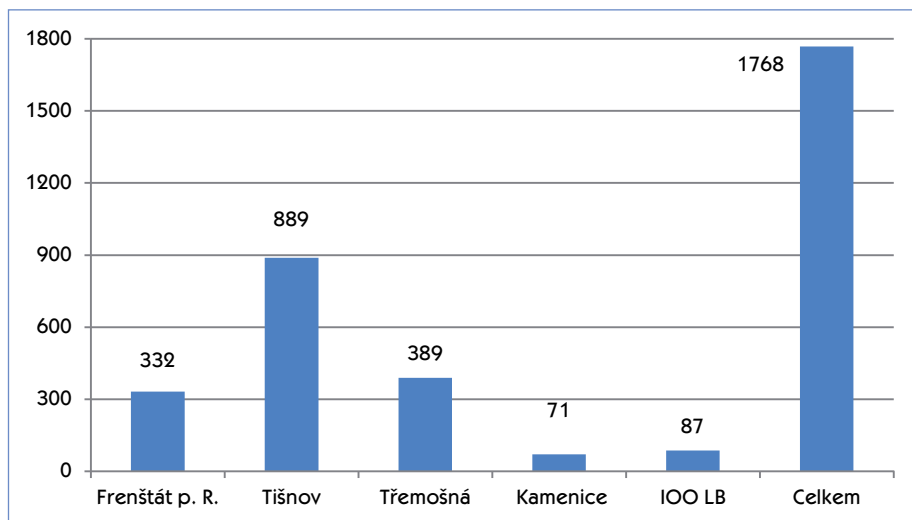
Screeningové metody sloužily k rychlé identifikaci metanolu v lihovinách a destilátech; ukázaly se však jako nedostatečné pro hodnocení lihovin z hlediska překročení potravinářských norem, nicméně lze jimi zjistit významné překročení těchto norem, které se u pančovaného alkoholu ve většině případů vyskytovalo. Účelem metody je rychlá a finančně nenáročná identifikace kontaminované lihoviny za účelem dalšího stanovení forenzní metodou. Jako screeningová metoda byla používána Ramanova spektrometrie s využitím přístroje First Defender XL, v některých CHL rovněž infračervená spektrometrie s Fourierovou transformací ve spojení s diamantovým jednodrázovým ATR nástavcem (FTIR).

Screeningové metody se používají pro prvotní analýzu a klasifikaci lihovin a nelze jimi nahradit metodu plynové chromatografie s hmotnostní detekcí (GC/MS), která byla stěžejní metodou a pomocí které lze obsah metanolu v lihovinách kvantifikovat.

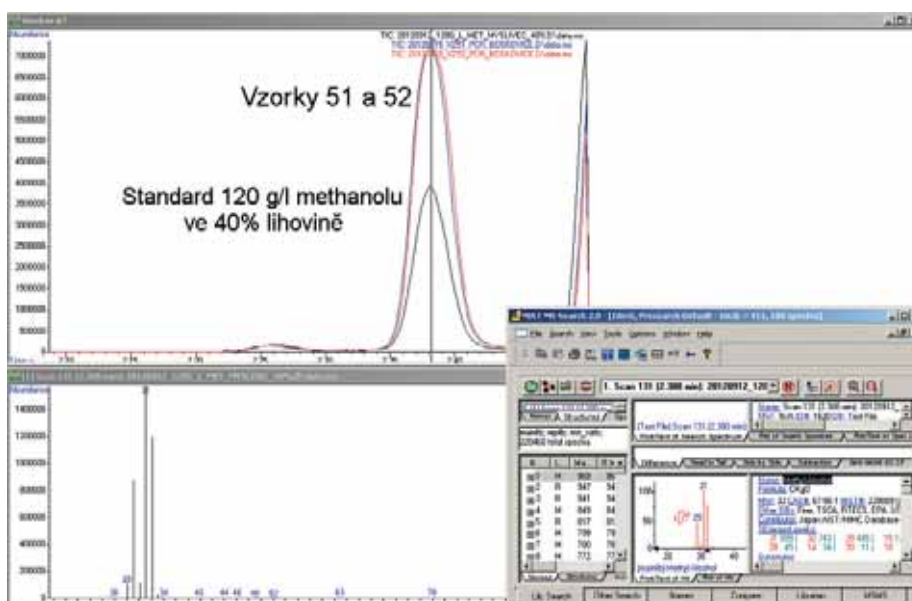
1. Plynová chromatografie s hmotnostní spektrometrií (GC/MS)

Metoda slouží k jednoznačné identifikaci a současně ke stanovení metanolu v lihovinách a destilátech. V konkrétních podmínkách CHL, kdy bylo nutné zpracovat velké množství vzorků, představovaly určitou nevýhodu rychlost metody a nutnost provádět přípravu vzorku. Po úvodních ověřeních se jako nejspolehlivější ukázala technika SPME, při které musí být dostatečné množství vzorku zahřáto a k němu umístěno speciální SPME (Solid Phase Microextraction) vlákno, které na sebe sorbuje (pohlcuje) jednotlivé těkavé složky ze vzorku, tzn. hlavně metanol, etanol a další těkavé látky obsažené v nápoji. Doba úpravy vzorku a sorpce na vlákno je v řádech jednotek minut (do 15 min).

Následně se vlákno vloží do nástřikového prostoru plynového chromatografu, kde dochází k desorpci (uvolňování) těkavých složek vzorku (metanol a etanol) a poté tyto složky procházejí přes separační (dělicí) kapilární kolonu plynového chromatografu. Obě oddělené složky jsou následně detekovány hmotnostním spektrometrem, který přenese naměřená data do počítače. Výsledný záznam (chromatogram) se vyhodnotí pomocí speciálního software, kterým je možné po nakalibrování

Graf 1 Počet přijatých vzorků v chemických laboratořích HZS ČR k 12. 11. 2012

Obr. 3 Identifikace metanolu ve slivovici metodou GC/MS

přístroje spočítat koncentraci metanolu ve vzorku alkoholického nápoje. Samotná analýza na plynovém chromatografu s hmotnostním spektrometrem trvá přibližně 20 min (celá analýza asi 35 min).

2. Infračervená spektrometrie (FTIR)

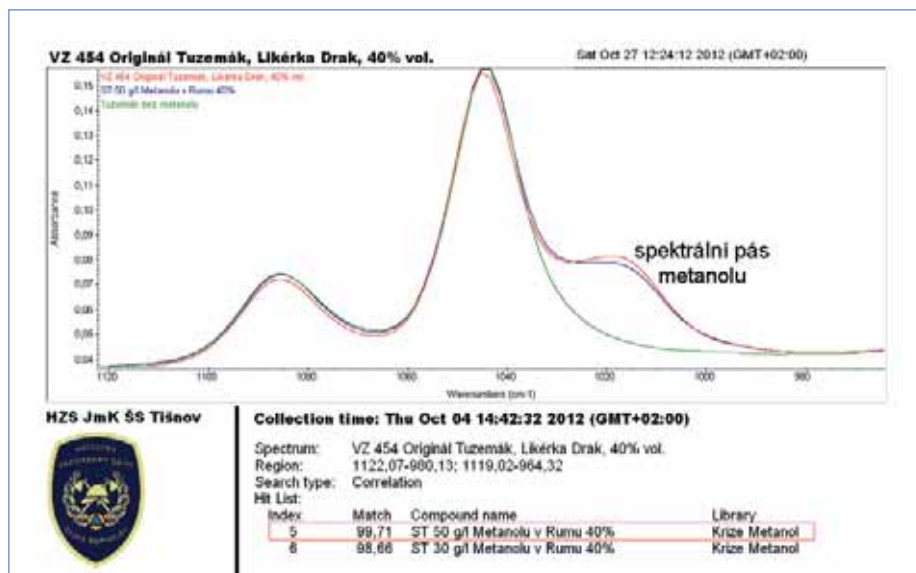
Metoda umožňuje prostřednictvím přístroje s jednodrázovým diamantovým ATR nástavcem velmi rychlou analýzu obsahu metanolu v alkoholických nápojích. Malé množství vzorku se nakápne na diamantový krystal a do jedné minuty lze identifikovat přítomnost metanolu ve vzorku nápoje. Kromě relativně nízkého detekčního limitu a poměrně rychlé identifikace lze provést semikvantitativní stanovení koncentrace metanolu ve vzorku lihoviny. Nevýhodou této metody je její „imobilita“, protože jde o laboratorní přístroj. Metoda FTIR se používala pouze v CHL Tišnov.

3. Ramanova spektrometrie

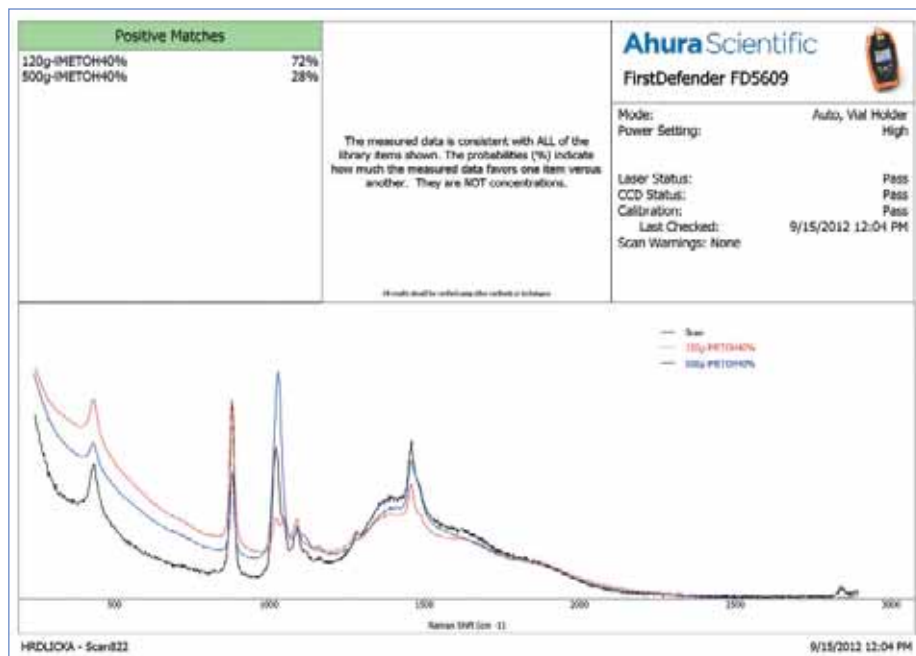
Ramanova spektrometrie je další screeningovou metodou, kterou lze použít pro rychlou identifikaci metanolu

v alkoholických nápojích. Všechny CHL využívaly Ramanův spektrometr First Defender XL, jehož velkou výhodou je mobilní použití. Přístroj je konstruován pro terénní analýzu nebezpečných látek, takže i jeho ovládání je velmi jednoduché. Oproti infračervené spektrometrii, která však byla zastoupena laboratorním přístrojem s lepšími vyhodnocovacími možnostmi, vykazuje vyšší detekční limit, horší interpretaci a reprodukovatelnost a má složitější vyhodnocování naměřených výsledků a spotřebuje se větší množství vzorku.

I přes tyto nevýhody je metoda velmi dobře použitelná pro screening metanolu v alkoholických nápojích. Další výhodou Ramanova spektrometru First Defender je možnost měření přes skleněnou láhev, případně plastový obal, nicméně na úkor zhoršení kvality naměřených spekter, a tudíž i zvýšení detekčního limitu. Ramanův spektrometr se používal zejména ke třídění vzorků nebo vytipování velmi rizikových vzorků s vysokým obsahem metanolu, které se pak zpracovávaly (analyzovaly se metodou GC/MS) přednostně. First Defender XL

Obr. 4 Identifikace a semikvantitativní stanovení metanolu ve vzorku rumu pomocí FTIR

Obr. 5 Identifikace metanolu ve slivovici metodou Ramanovy spektrometrie

Obr. 6 Třídění vzorků na Ramanově spektrometru

však neodhalí nižší koncentrace, které mohou být nadlimitní (zdraví škodlivé), nebo hraniční. Velmi záleží na obsahu etanolu a druhu lihoviny.

4. Kolorimetrická metoda dle ČSN ISO 1388-8

Tato metoda se použila jako srovnávací zkouška v počátku akce, kdy si jednotlivé CHL porovnávaly mezi sebou výsledky. Je určena pro stanovení metanolu v čistém etanolu. Principem metody je oxidace metanolu na formaldehyd pomocí manganistanu draselného v prostředí kyseliny fosforečné a důkaz formaldehydu Schiffovým činidlem.

■ Standardní roztoky, kalibrační křivky a porovnání výsledků

Jak již bylo uvedeno, byly připraveny metodiky pro jednotlivé přístroje. Tyto metodiky byly ověřeny na vzorcích lihovin, které byly úmyslně kontaminovány přesně definovaným množstvím metanolu.

Standardní roztoky byly připraveny z absolutního etanolu, metanolu a vody tak, aby jejich složení odpovídalo komerčním lihovinám. Ze standardních roztoků byly sestaveny kalibrační závislosti plochy chromatografického píku metanolu na jeho koncentraci v roztoku, nebo některé CHL použily závislost poměru ploch chromatografických piků metanolu a etanolu na koncentraci metanolu, což umožnilo přímo odečíst koncentraci metanolu v lihovině v jednotkách g/l 100% etanolu a eliminovat tak vliv různého obsahu etanolu v destilátech. Kalibrace GC/MS na kontrolní standardy se prováděla během každé série měření vzorků vždy po změření určitého počtu vzorků. Standardní roztoky byly rovněž použity pro semikvantitativní kalibraci screeningových metod.

U infračervené spektrometrie se ukázalo jako přesnější a spolehlivější manuální vyhodnocování spekter, kdy byl nalezen charakteristický spektrální pás metanolu, jehož výška (plocha) byla přímo úměrná koncentraci metanolu v lihovině. Pro vyhodnocení bylo možné použít i interpretace spektra pomocí knihovny, do které byla předem vložena spektra standardních roztoků o přesné koncentraci metanolu v etanolu. Nicméně tento postup se ukázal jako méně spolehlivý. Proto se vyhodnocení přítomnosti metanolu ve vzorcích alkoholických nápojů provádělo výhradně manuálním vyhodnocením spektra oblasti charakteristického spektrálního pásu metanolu (viz obr. 4).

Rovněž u Ramanova spektrometru nebylo vyhodnocení prováděno pomocí knihovny spekter, do které byly předem vloženy spektra standardních roztoků, ale bylo použito přesnější a spolehlivější manuální vyhodnocení, kdy byl nalezen charakteristický spektrální pás metanolu při vlně 1020 cm⁻¹, jehož výška (plocha) byla přímo úměrná koncentraci metanolu v alkoholickém nápoji.

Ramanův spektrometr First Defender XL má však nižší limit detekce než FTIR spektrometr.

První sada pozitivních výsledků na obsah metanolu v lihovinách a destilátech byla uvnitř HZS ČR kontrolována jednak jinou CHL metodou GC/MS a jednak jinou CHL kolorimetrickou metodou. Všechny porovnané výsledky analýz byly shodné, takže byla potvrzena rovněž správná laboratorní praxe. V průběhu akce bylo provedeno několik srovnávacích testů s vysokými školami a Kriminalistickým ústavem Policie ČR.

■ Odevzdávání výsledků a zkušební protokoly

V závislosti na počtu vzorků byly vzorky analyzovány maximálně do dvou dnů od dodání. Výsledky byly vyhodnoceny podle vyhlášky č. 305/2004 Sb. (viz tab. 2), přičemž za pozitivní byly považovány vzorky s obsahem metanolu o koncentraci 15 g/l stoprocentního etanolu. Výsledky byly zpracovány formou protokolu o zkoušce s pořadovým číslem expertizy, v rámci které bylo uvedeno přiřazení k jednotlivým případům PČR. Pokud byly zjištěny i jiné zdraví škodlivé látky, byly v protokolu uvedeny i nad rámec požadavků. V protokolu bylo rovněž uvedeno, že o požitelnosti může rozhodnout pouze příslušná akreditovaná laboratoř.

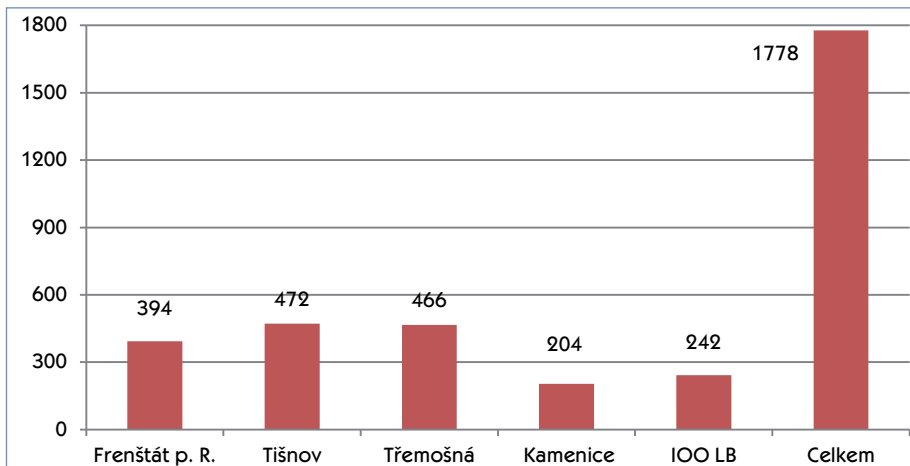
PČR byla vždy po analýze bezodkladně informována tak, aby se nezdržovalo vyšetřování. O výsledcích byli zástupci PČR vždy informováni telefonicky a příslušný protokol o zkoušce jim byl podle konkrétní situace odeslán e-mailem, faxem, doporučenou poštou, datovými schránkami nebo si ve zvlášť důležitých případech příslušníci PČR počkali na výsledky v laboratoři. Protokoly byly rovněž posílány na KOPIS a OPIS MV-GR HZS ČR.

■ Spolupráce mezi chemickými laboratořemi

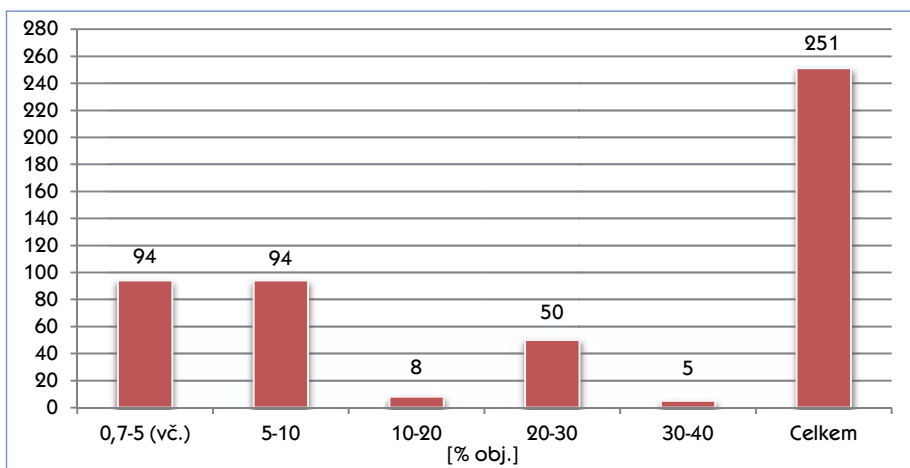
Na počátku metanolové krize bylo potřeba co nejrychleji ověřit metody pro stanovení přítomnosti metanolu v lihovinách a destilátech. CHL mezi sebou úzce spolupracovaly zejména výměnou zkušeností a konzultací o podrobnostech metodik na přístrojích, které mají jednotlivé laboratoře k dispozici.

Během největšího náporu vzorků si podle aktuální kapacity CHL vypomáhaly, přičemž přesuny vzorků byly koordinovány OPIS MV-GR HZS ČR a KOPIS (viz grafy 2 a 3 a srovnání přijatých a analyzovaných vzorků).

Spolupráce probíhala také v terénu, když byly CHL Tišnov a Frenštát pod Radhoštěm povolány do Olomouce, aby asistovaly, odebíraly a přímo na místě analyzovaly odebrané vzorky neznámých látek, které byly zajištěny kriminální policií při domovní prohlídce objektu místních sladoven. Ve vzorcích byl identifikován etanol, aceton a jejich směs. Během zásahu jednotek požární

Graf 2 Počet zpracovaných vzorků v chemických laboratořích HZS ČR k 12. 11. 2012

Graf 3 Počet pozitivních vzorků na metanol podle koncentračního rozmezí

ochrany obě CHL prováděly monitoring ovzduší uvnitř objektu z důvodu unikajících kapalin, které mohly vytvářet pro zasahující hasiče, příslušníky PČR a CS nebezpečné koncentrace (nebezpečí intoxikace a výbuchu).

■ Spolupráce s orgány státní správy

Státní potravinářská a zemědělská inspekce (SPZI), která je organizačně složkou státu a která je přímo podřízena Ministerstvu zemědělství, je orgánem státního dozoru zejména nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin. Laboratoře SPZI však kapacitně nestačily analyzovat obrovské množství vzorků lihovin a destilátů, proto se na chemických analýzách podílely další chemické laboratoře. Kromě laboratoří kriminalistického ústavu, které od začátku pracovaly ve prospěch PČR, dále spolupracovaly laboratoře hygienické služby, CS a HZS ČR.

SPZI prověřovala u CHL způsob analýzy, vyhodnocení výsledků a formu výstupů. Následně zaslala vlastní metodiku analýzy metanolu a doporučila CHL, že se mají zdržet analýz pro obyvatelstvo a pracovat výhradně pro PČR a CS. V této souvislosti poslala SPZI CHL dva zásadní dokumenty:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008, o definici, popisu, obchodní úpravě, označování

a ochraně zeměpisných označení lihovin,

- Nařízení komise ES č. 2870/2000, kterým se stanoví referenční metody Společenství používané pro rozbor lihovin.

Zpočátku metanolové akce byly koncentrace metanolu vyjadřovány v objemových procentech metanolu v lihovině nebo gramech na litr lihoviny. SPZI upozornila však CHL, že obsah metanolu se podle vyhlášky č. 305/2004 Sb. vyjadřuje v gramech na jeden litr 100% etanolu, k čemuž je třeba znát obsah etanolu v analyzované lihovině. Nicméně pro informace zástupců mezirezortní pracovní skupiny, která se scházela na Ministerstvu zdravotnictví, bylo vyjadřování koncentrací v objemových procentech srozumitelnější.

Hlavními dodavateli vzorků alkoholu byla oddělení hospodářské kriminality PČR. Od komunikace až po logistiku vzorků, kdy během velkých dodávek vzorků vznikl problém s uložením již analyzovaných vzorků, byla spolupráce oboustranně hodnocena velmi dobře. Spolupráce HZS ČR a PČR byla velmi kladně hodnocena ve sdělovacích prostředcích rovněž policejním prezidentem.

Kromě již zmíněných laboratoří se podílely na analýzách metanolu i komerční, popř. vysokoškolské laboratoře, které zdarma analyzovaly vzorky pro

širokou veřejnost. V případě, že taková laboratoř našla pozitivní vzorek, byla tato skutečnost oznámena PČR, která pak vzorek alkoholu zaevidovala a převzela do své laboratoře, případně CHL HZS ČR k opětovné analýze.

Do CHL v Tišnově se tak dostaly vzorky dvou soukromých osob, které laboratoř jedné vysoké školy označila jako pozitivní na přítomnost metanolu. Výsledkem analýzy v Tišnově však bylo zjištění, že vzorky neobsahují nadlimitní množství metanolu. Tento rozpor PČR řešila rozhodčí analýzou v pražském kriminalistickém ústavu, který potvrdil výsledky CHL Tišnov. Vzorky rumu shodně neobsahovaly metanol v toxikologicky významném množství (koncentrace metanolu byla nižší než 0,5 g metanolu na litr absolutního lihu). Do CHL Tišnov byly dodány ještě další vzorky analyzované komerčními laboratořemi, případně vysokými školami. Výsledky se pak už vždy shodovaly.

Po odeznění hlavní vlny akce „Metanol“ stále pokračuje spolupráce s PČR a CS. Pokud byly nalezeny nelegální sklady a nekolikované láhve alkoholu, podrobovaly se analýze na přítomnost metanolu. Tento stav trvá doposud. Naposledy byl vyžádán výjezd CHL Frenštát pod Radhoštěm do prostor skladů Správy státních hmotných rezerv v Hnojníku, ve kterých byly uloženy zajištěné barely (1000 l) s lihem a pomocí Ramanova spektrometru se prováděly klasifikace podle zvýšeného obsahu metanolu.

Statistické údaje

Z grafu 1 je patrné, že do 12. listopadu 2012 CHL analyzovaly 1768 vzorků. Z grafu je rovněž vidět, v kterých krajích byly zdroje nálezů nebezpečného alkoholu. Proto byly vzorky z Tišnova a Frenštátu pod Radhoštěm často posílány do Kamenice, Třemošné nebo Lázní Bohdaneč, aby se urychlilo jejich zpracování. Podobným způsobem se distribuovaly vzorky, kterých přišlo v jednom okamžiku do jedné CHL velké množství a které nebylo možné analyzovat v krátkém čase. PČR dostávala urgentní výsledky skoro okamžitě, ostatní výsledky zpravidla do 48 hodin.

Z grafu 3 vyplývá, že k 12. listopadu bylo označeno 251 pozitivních vzorků na obsah metanolu. Je třeba zdůraznit, že díky vysoké flexibilitě HZS ČR zasobovala PČR chemické laboratoře HZS ČR velmi podezřelými zásilkami a z toho vyplývá relativně velmi vysoký počet pozitivně označených vzorků. Z grafu rovněž vyplývá, že 188 pozitivních vzorků (75 %) bylo s obsahem metanolu do 10 % obj. Zajímavé je zjištění, že 50 pozitivních vzorků (20 %) bylo s obsahem metanolu v intervalu 20 až 30 % obj. Dá se předpokládat, že právě tyto lihoviny byly premixy metanolu a etanolu (tzv. smrtící koktejly), z kterých se dále pančoval alkohol.

Zajímavosti

Na začátku metanolové kauzy se CHL dostaly do pozornosti médií, což zdržovalo jejich práci. V CHL Kamenice, která se nachází blízko Prahy, se vystřídala snad všechna velká veřejnoprávní a komerční média. To trochu brzdilo průběh práce, na druhé straně však veřejnost byla kvalifikovaně informována a práce CHL se zviditelnila.

Dne 27. září bylo do CHL Tišnov doručeno příslušníky oddělení hospodářské kriminality PČR Brno v rámci šetření trestné činnosti přibližně 20 l slivovice balené do pětilitrových plastových kanistrů, které byly majetkem nejmenované firmy. V předávacím protokolu bylo uvedeno, že jelikož se jedná o majetek firmy, požaduje firma v případě negativního výsledku na přítomnost metanolu vrácení slivovice zpět. Laboratorní analýza všech vzorků prokázala vysokou koncentraci metanolu ve všech vzorcích slivovice, a to v koncentraci od 25 do 29 % obj. metanolu, což po přepočtu (vzorky obsahovaly 50 % obj. etanolu) dávalo koncentraci od 400 do 460 g/l absolutního lihu. Tak vysoká koncentrace metanolu je smrtelná nebo může způsobit vážné zdravotní problémy. Na základě tohoto a dalších případů, které se staly během metanolové aféry na území České republiky, se důrazně doporučuje nekonzumovat tvrdý alkohol, který pochází z neznámých a neověřených zdrojů.

Motorista si v průběhu měsíce září koupil na jedné z brněnských čerpacích stanic láhev whisky, která však nebyla opatřena kolkem. Na základě informací z médií pojal podezření, že se jedná o nelegální alkohol, a proto originální nekolikovanou a neotevřenou láhev odnesl na nejbližší policejní stanici. Zde byla láhev příslušníky řádně zaevidována a převzena do laboratoře Tišnov k analýze. Laboratorní analýza jednoznačně neprokázala přítomnost metanolu v obsahu láhve. Po měsíci se majitel o svůj vzorek přihlásil a požadoval vrácení. Láhev mu byla po ověření totožnosti a předložení policejního protokolu vydána.

Dne 30. září byly odebrány příslušníky územního odboru Přerov HZS Moravskoslezského kraje vzorky vody z řeky Moštěnka z důvodu úhynu ryb. Byla provedena analýza na koncentraci amoniakálního, dusitanového a dusičnanového dusíku, síranů, celkového fosforu a pH pro podezření na fekální znečištění. Ve všech vzorcích byly zjištěny nadlimitní koncentrace amoniakálního dusíku, celkového fosforu a hodnoty pH. Z důvodu upozornění technika chemické služby odebírajícího vzorky na lihově „aroma“ byla provedena analýza

na přítomnost těkavých organických látek pomocí GC/MS. Zkoumáním bylo zjištěno, že vzorky vody obsahují etanol a acetaldehyd. S největší pravděpodobností došlo k úniku velkého množství (řádově v tisících litrech) lihu do vodního toku. Vzorky vody byly hasiči nadále odebírány a v laboratoři kontrolovány po celý následující týden. Dne 3. října došlo k úhynu ryb v řece Moštěnce v obci Žalkovice, spadající do Zlínského kraje. V odebraných vzorcích byla zjišťována koncentrace amoniakálního, dusitanového a dusičnanového dusíku, celkového fosforu a pH. Za zmínku stojí, že do řeky Moštěnky, která napájí rybníky s úhynem ryb, se vlévá řeka Bystřička. Tento vodní tok protéká obcí Chvalčov, která je známá díky likérce Drak, významně figurující v kauze „Metanol“.

Závěr

Spolupráce CHL, OPIS MV-GŘ HZS ČR, KOPIS a jednotlivých krizových štábů byla na velmi dobré úrovni. Na jednání mezirezortní pracovní skupiny na Ministerstvu zdravotnictví i na krajích hygienických stanicích, která se konala v době vrcholu metanolové aféry každý den, byly přenášeny aktuální informace přímo z „terénu“ tak, že se o HZS ČR a výsledcích jeho práce často hovořilo.

CHL svou intenzivní práci prokázaly, že jsou připraveny na analýzu toxických látek nejen v životním prostředí, ale i v potravinách. Tento velký test připravenosti laboratoří přinesl, kromě odhalení drobných nedostatků, také jednu důležitou zkušenost, že laboratoře jsou schopny spolu aktivně spolupracovat a vytvořit tak celorepublikovou síť, která je připravena i na neočekávaný nápor velkého počtu vzorků nebezpečných látek, které je potřeba nejen identifikovat, ale i stanovit jejich koncentraci. Tato připravenost je ale podmíněna dostatečnou finanční podporou tak, aby mohly udržovat v chodu potřebné metody, přístroje a odborníky na detekci a analýzu nebezpečných látek.

CHL odvedly velmi dobrou práci. Účinná spolupráce mezi Policií ČR a CHL byla několikrát vyzdvížena policejním prezidentem ve sdělovacích prostředcích. Potvrdil se jejich význam pro HZS ČR zejména ve vztahu k zásahům na nebezpečné látky. Právě v oblasti událostí s výskytem nebezpečných látek HZS ČR svou strukturou jednotek požární ochrany, HAZMAT týmů, mezi které patří právě CHL, dekontaminačních oddílů a týmů specialistů přesně zapadá do konceptu EU uvedené v jejím akčním plánu (CBRN Action Plan).

plk. Ing. Luděk PRUDIL, pplk. Ing. Jiří MATĚJKA, kpt. Ing. Petra NAJMANOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR, **plk. Ing. Karel MUSIL,** HZS Středočeského kraje, **plk. Ing. Josef URBÁNEK,** HZS Plzeňského kraje, **por. Ing. Jan HRDLÍČKA,** HZS Jihomoravského kraje, **mjr. Ing. Jitka PIKULÍKOVÁ,** HZS Moravskoslezského kraje, **Ing. Tomáš ČAPOUN, CSc.,** Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto por. Ing. Jan HRDLÍČKA

Koordinační roli sehráli hygienici

Prodej nekvalitního až smrtelně toxického alkoholu se stal od září 2012 černou mýrou, kdy jsme se téměř denně dozvídali o narůstajícím počtu obětí. Kromě zdravotníků, Policie ČR, chemických laboratoří HZS ČR a dalších dotčených státních orgánů byli v pohotovosti také zaměstnanci krajských hygienických stanic, zejména moravských.

Krajská hygienická stanice Zlínského kraje se sídlem ve Zlíně (KHS ZK) provádí kontroly v provozovnách stravovacích služeb, kterými jsou výroba, příprava nebo rozvoz pokrmů podávaných v restauracích, ve školních jídelnách, menzách, při stravování zaměstnanců, podávání pokrmů jako součásti zdravotních a sociálních služeb, ubytovacích služeb a služeb cestovního ruchu apod. (jejich definice je obsažena v § 23 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Pokrmem se podle tohoto zákona rozumí potravina včetně nápoje, kuchyňsky upravená studenou nebo teplou cestou nebo ošetřená tak, aby mohla být přímo nebo po ohřevu podána ke konzumaci v rámci stravovací služby (§ 23 odst. 1). Kontroly se řídí tímto zákonem a při plnění úkolů jsou orgány ochrany veřejného zdraví v rozsahu své působnosti oprávněny přijímat opatření na základě a v mezích přímo použitelných předpisů Evropských společenství (nařízení ES č. 852/2004, nařízení ES č. 178/2002).

Když potravina ohrožuje lidské zdraví

Zjistí-li Ministerstvo zemědělství nebo Ministerstvo zdravotnictví v důsledku nových informací nebo přehodnocení stávajících informací podrobné důvody k názoru, že použití některé látky nebo suroviny v potravinách nebo některá potravina představují hrozbu pro lidské zdraví, třebaže je v souladu s právem Evropských společenství nebo seznamem vypracovaným podle tohoto práva, může omezit nebo zakázat používání nebo uvádění do oběhu takové látky, suroviny nebo potraviny, a tím pozastavit nebo omezit uplatňování práva Evropských společenství na svém území, jakož i rozhodnout o zrušení takového opatření. O tomto postupu a jeho důvodech jménem České republiky neprodleně uvědomí ostatní členské státy Evropské unie a Komisi Evropských společenství (§ 16 odst. 1 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Ing. Pavel Kopel, náměstek ředitelky pro odbornou činnost KHS Zlínského kraje se sídlem ve Zlíně říká: „Orgány ochrany veřejného zdraví vykonávají státní dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem o potravinách a tabákových výrobcích a zvláštním právním předpisem jednak pro poskytování stravovacích služeb a dále ke zjištění příčin poškození nebo ohrožení zdraví a zamezení šíření infekčních onemocnění nebo jiného poškození zdraví z potravin, a to je možné i mimo provozovny stravovacích služeb.“

Dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, pokud jde o prodej výrobků a poskytování služeb, které jsou upraveny

zákonem o ochraně veřejného zdraví, provádějí krajské hygienické stanice (kompetence KHS ZK vyplývá z § 23 odst. 3). Kontrolují také poctivost prodeje výrobků a poskytování služeb, aby prodávající prodával výrobky a poskytoval služby v předepsané nebo schválené jakosti, aby neprovozoval nekalé praktiky (neovlivňoval spotřebitele tak, že by mohl učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil) ani klamavé obchodní praktiky (aby nebyl užít nepravdivý údaj). Prodávající je povinen výrobky prodávat v hygienicky nezavázaných obalech.

Prodávající je povinen řádně informovat spotřebitele o vlastnostech prodáváných výrobků. Této povinnosti se nemůže prodávající zprostit poukazem na skutečnost, že mu potřebné nebo správné informace neposkytl výrobce, dovozce nebo dodavatel. Také musí zajistit, aby jím prodávané výrobky byly přímo viditelně a srozumitelně označeny označením výrobce nebo dovozce, popřípadě dodavatele a údaji potřebnými podle povahy výrobku k jeho identifikaci, popřípadě užití. Prodávající je povinen všechny údaje na požádání spotřebitele nebo orgánů, které provádějí dozor nad dodržováním ustanovení tohoto zákona doložit. Provozovatel tržišť, včetně obce pronajímající část veřejného prostranství k příležitostnému stánkovému prodeji, jsou povinni vést evidenci prodávajících s údaji v předepsaném rozsahu, a předložit ji na žádost dozorového orgánu. Evidenci je povinen uchovávat po dobu jednoho roku ode dne provedení evidenčního záznamu (§ 14a).

Kontroly původu alkoholických nápojů

„Příslušná oprávnění a opatření vyplývající z jednotlivých právních předpisů byla koordinována i s Policií ČR a Celní správou. Po výskytu otrav metanolem začali pracovníci KHS ZK dne 11. září 2012 od ranních hodin na území Zlínského kraje s intenzivními mimořádnými kontrolami, kdy se zaměřili především na původ alkoholu a na kontrolu nabývací dokumentace. V případě vážného podezření prováděli odběr vzorků alkoholických nápojů k laboratornímu vyšetření,“ uvedl Ing. Pavel Kopel a upřesnil: „V době od 11. září do 9. října 2012 provedla KHS ZK celkem 1007 mimořádných kontrol lihovin, tuzemáku a konzumního lihu. Na těchto mimořádných kontrolách se podílelo přibližně 20 až 25 pracovníků KHS ZK - všichni pracovníci odboru hygieny výživy. Vypomáhali i pracovníci jiných odborných částí KHS ZK. Kontroly probíhaly každodenně včetně sobot a neděl v odpoledních i nočních hodinách.“

V pátek 14. září 2012 ve večerních hodinách vyhlásil ministr zdravotnictví mimořádné opatření, které zakazuje prodej a nabízení alkoholu o obsahu ethanolu od 20 % objemových všem provozovatelům potravinářských podniků včetně osob provozujících stravovací služby.

Ještě též večer zahájili pracovníci KHS ZK kontroly tohoto mimořádného opatření.

Vzhledem k tomu že se jednalo o celostátní akci, každá krajská hygienická stanice zajišťovala kontroly v rámci své krajské působnosti.

V souvislosti s případem závažného alkoholu zřídila KHS ZK kontaktní linku a e-mailovou adresu, kam bylo možné směřovat své dotazy a podněty.

Součinnost se složkami IZS

Od 12. září 2012 se pravidelně scházela každý den včetně sobot, nedělí a svátků meziresortní pracovní skupina. Po celou dobu měli členové koordinační skupiny telefonní pohotovost 24 hodin. S účinností od 5. října 2012 byla četnost operativních porad v souladu s pokynem Ministerstva zdravotnictví snížena, a členové pracovní skupiny se pravidelně scházeli jednou týdně, vždy v pátek. Složena byla ze zástupců Policie ČR, Celní správy ČR, zástupce krizového řízení Krajského úřadu Zlínského kraje, zástupce Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI), České obchodní inspekce (ČOI) a HZS Zlínského kraje.

O součinnosti složek IZS Ing. Kopel řekl: „KHS ZK měla v této mimořádné situaci koordinační roli, a proto se u ní sbíhaly veškeré informace o nových otravách, hospitalizacích apod. Spolupráce se zdravotníky měla převážně informativní charakter o nově hospitalizovaných, propuštěných apod. HZS ČR byl nápomocen především Policii ČR při zajištění analýz ve svých chemických laboratořích a technickým zabezpečením při rozsáhlejších policejních kontrolách. Pomohl také při společné akci Policie ČR, Celní správy ČR, SZPI a KHS ZK se svým detekčním přístrojem pro zjištění obsahu metanolu - Ramanovým spektrometrem.“

Velmi užká byla spolupráce hygieniků výživy s Policií ČR - společné kontroly, pravidelné předávání informací, zjištění a podezření. Pracovníci protiepidemického odboru dále depistážemi - cíleným vyhledáváním osob podezřelých z otravy nebo zdrojů otravy - pomáhali Policii ČR při zjišťování dalších údajů. Ve Zlínském kraji byla tato spolupráce vyhodnocena jako vynikající,“ chválí Ing. Pavel Kopel.

Z epidemiologické analýzy vyplynulo, že jedovatý metanol nebyl zjištěn ani v jedné z provozoven stravovacích služeb, tedy žádný postižený se neotrávil v restauraci nebo jiném zařízení, které je pod kontrolou krajských hygieniků.

„Kvalita prodáváného potravinového zboží, včetně alkoholických nápojů velmi závisí na individuálním přístupu provozovatelů stravovacích zařízení. Snahou všech dozorových a kontrolních orgánů je, aby tato kvalita byla co nejvyšší, Krajská hygienická stanice Zlínského kraje dělá pro dosažení tohoto cíle maximum,“ uzavřel Ing. Pavel Kopel.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ

Cvičení Ostrava 2012 prověřilo připravenost USAR týmů

Ve dnech 16. až 19. října 2012 se Ostrava stala místem setkání speciálních vyhledávacích a záchranných USAR týmů (Urban Search and Rescue), jejichž hlavním posláním je záchrana osob ze zřícených budov. Týmy přijaly pozvání k účasti na taktickém cvičení nesoucím název Ostrava 2012, aby prověřily svou připravenost na plnění úkolů v rámci mezinárodní záchranné operace. Námětem cvičení bylo vyhledávání a záchrana osob zavalených pod troskami budov zřícených vlivem ničivého zemětřesení ve fiktivním státu Chachárie.

Cvičení se zúčastnily dva české USAR týmy (HZS Moravskoslezského kraje a HZS hl. m. Prahy), které byly složeny každý z 35 členů - hasičů, atestovaných kynologů předurčených pro mezinárodní záchranné operace a lékařů z Úrazové nemocnice v Brně. Z Polska dorazil sedmdesátčlenný USAR tým a pozvání pořadatelů rovněž přijal USAR tým ze Slovenska složený z 29 členů.

Cíl cvičení

Cílem cvičení bylo prověřit aktivaci, nasazení a demobilizaci dvou českých USAR týmů v rámci vyslání na mezinárodní záchrannou operaci v souladu s metodikou INSARAG a dále spolupráce se zahraničními USAR týmy. Mezinárodní metodika INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group) byla přijata Rezolucí Valného shromáždění OSN č. 57/150 ze dne 16. prosince 2002, o posílení efektivity a o koordinaci pomoci při mezinárodních vyhledávacích a záchranných operacích. V rámci této metodiky jsou USAR týmy klasifikovány tak, aby potvrdily svou připravenost na mezinárodní záchranné operace. Český USAR tým tento náročný certifikát na úroveň HEAVY získal v roce 2010. Polský USAR tým dosáhl stejné úrovně již v roce 2009. Slovenský USAR tým se na získání tohoto certifikátu zatím připravuje a účast na cvičení Ostrava 2012 byla pro jeho členy neoceňitelnou zkušeností.

Stěžejní činnost USAR týmů, tedy vyhledávání a záchrana osob ze zřícených

budov následkem zemětřesení, probíhala v oblasti Dolních Vítkovic v Ostravě, kde Záchranný útvar HZS ČR (dále jen „ZÚ Hlučín“) ve spolupráci se střelmistry HZS ČR připravil reálné prostředí simulující objekty těžce destruované vlivem zemětřesení.

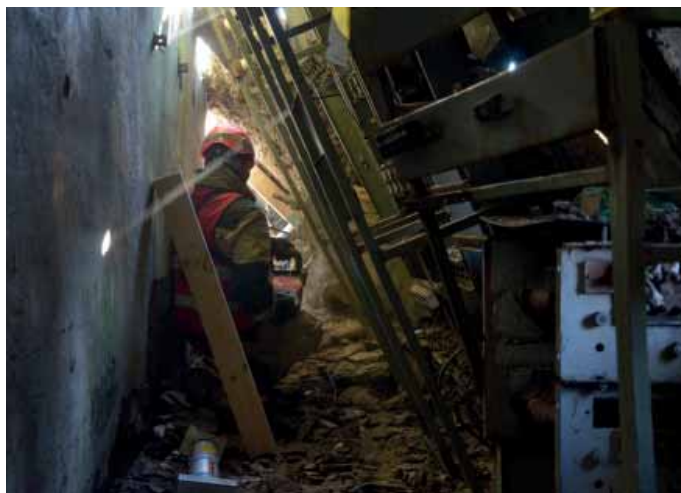
Průběh cvičení

V úterý 16. října 2012 v 03.00 hodin místního času (01.00 UTC) zasáhlo evropskou zemi Chacháriu ničivé zemětřesení o síle 7,6 stupně Richterovy škály. Epicentrum zemětřesení bylo v hloubce 10 km a vzdáleno 8 km západně od hlavního města Ostravy. Závažné škody byly zaznamenány zejména v Ostravě, jejím okolí a dvou průmyslových oblastech. Následkem zemětřesení byla totální destrukce většiny budov městské aglomerace, u zbylých stojících objektů byl předpoklad velmi narušené stability. Existovala reálná hrozba zavalení mnoha osob troskami budov. Byla poškozena kritická infrastruktura, narušena dodávka vody, pravděpodobně došlo k úniku chemických látek. Vzhledem k tomu, že Chachárie neměla dostatečné síly a prostředky na zvládnutí situace, požádala o zahraniční pomoc prostřednictvím mezinárodních organizací.

Operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR obdrželo tuto žádost o pomoc v 08.00 hodin. Na základě této informace aktivuje řídicí důstojník MV-generálního ředitelství HZS ČR štáb MV-generálního ředitelství HZS ČR pro vyslání zahraniční záchranářské

činnosti a v následujících dvou hodinách je v simulovaném rozhodovacím procesu rozhodnuto o nabídce poskytnutí humanitární pomoci Chachárii formou vyslání dvou záchranných jednotek – středních USAR odřadů, jejichž specializací je vyhledávání a záchrana osob ze zřícených budov v městské zástavbě. Tato pomoc je v 11.00 hodin Chachárií akceptována a USAR odřady v Praze a Ostravě začínají mobilizovat své síly a prostředky pro výjezd. Podle interních předpisů HZS ČR musejí být USAR týmy připravené k odjezdu do šesti hodin od jejich aktivace. Na stanicích HZS ČR v Praze-Strašnicích a Ostravě-Zábřehu jsou ustanovena mobilizační stanoviště, přijíždějí svolaní členové týmů, kteří procházejí zdravotními prohlídkami a kontrolou osobních dokumentů, probíhá nakládka vybavení a briefing členů týmů o situaci v Chachárii a jejich předpokládaných úkolech. V 17.00 hodin jsou již oba USAR týmy připraveny k výjezdu.

Vstupním místem do Chachárie byl pro účely cvičení hraniční přechod Hlučín, kde byl v areálu ZÚ Hlučín simulován hraniční přechod. Sem dorazí přibližně ve 20.30 hodin první USAR tým, kterým je tým z Polska a během dvou hodin je následován USAR týmem HZS Moravskoslezského kraje, HZS hl. m. Prahy a USAR týmem ze Slovenska. Všechny USAR týmy projdou postupně celními a vízovými procedurami. Polský tým již ve 21.00 hodin jedná se zástupci místních krizových orgánů Chachárie zodpovědných za

řízení záchranných prací v postižené oblasti a informuje je jak o svém poslání, tak i o dalších týmech z České republiky a Slovenska, které rovněž míří do Chachárie. Získávají informace o situaci na místě, doporučeném místě pro vybudování základny, následně styčný důstojník buduje tzv. RDC (Reception Departure Centrum = Recepční a odjezdové centrum pro koordinaci příjezdících týmů). Zbytek polského ÚSAR týmu již odjíždí na doporučené místo pro vybudování základny. Mezitím oba české a slovenský ÚSAR tým poté, co projdou celními procedurami, získávají veškeré potřebné informace od polského styčného důstojníka v RDC. Celní procedury byly realistické především díky zapojení příslušníků Celního úřadu Opava, který je součástí Celního ředitelství Ostrava. Prostor hraničního přechodu byl režimově rozdělen se striktními pravidly chování, na jejichž dodržování dohlíželi příslušníci Speciální pořádkové jednotky Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje.

Základna týmů byla vybudována v areálu HZS Moravskoslezského kraje v Hranečniku, kde v noci z 16. na 17. října vybudovaly všechny týmy své tábory. Bezprostředně po příjezdu ÚSAR týmu Polska na místo stavby základny je vyslána průzkumná skupina do Dolních Vítkovic. Činnost v Dolních Vítkovicích tak začíná již v brzkých

ranních hodinách 17. října a pokračuje nepřetržitě až do 12.00 hodin následujícího dne.

Prvotní průzkum byl proveden polským týmem, jehož úkolem bylo vyhodnotit zadaných pět objektů z hlediska priorit (počet pohřešovaných osob), konstrukcí a komplikovanosti provádět záchranné práce (polská průzkumná skupina dostala k dispozici pouze GPS koordináty jednotlivých budov). Současně v průběhu průzkumu vznikl na základně mezinárodních týmů tzv. OSOCC (On-Site Operational Coordination Centre) v souladu s INSARAG Guideline. OSOCC je koordinačním orgánem mezinárodních týmů v místě mimořádné události pro zefektivnění jejich nasazení a usnadňuje především přenos informací a potřeb z místního krizového orgánu (LEMA) k jednotlivým týmům a zpětný přenos informací od týmů. OSOCC byl zřízen a fungoval po celou dobu cvičení. Do OSOCC měl povinnost každý tým obsadit svého zástupce. Organizačními opatřeními (rozsáhlá dokumentace včetně popisů jednotlivých budov v sektorech s GPS souřadnicemi a dalšími nutnými informacemi) se povedlo zajistit, že jeho činnost probíhala v reálném čase a členové OSOCC museli řešit a koordinovat řadu úkolů a požadavků vznesených ze strany LEMA.

OSOCC komunikoval po celou dobu cvičení v anglickém jazyce, musel být

schopen pružně reagovat na požadavky nasazených týmů týkajících se možnosti využití dřeva pro stabilizaci, užitkové vody nutné pro korunkové vrtání a dělení konstrukcí a mnoho dalších.

Po prvotním průzkumu provedeném polským týmem OSOCC rozhodl o nasazení jednotlivých týmů na konkrétní zříčené objekty.

Činnost nasazených ÚSAR odřadů byla korigována z hlediska organizace a operačního řízení veliteli sektorů, kteří v průběhu cvičení byli v postavení velitelů zásahu místních složek na místě mimořádné události. Velitelé sektorů byli schopni ovlivňovat svými pokyny průběh záchranných prací, v převážné většině byly jejich pokyny směřovány ke zkomplikování činnosti (průrazy přes konstrukce z visu na laně aj.). Velitele sektorů představovali vybraní příslušníci HZS Moravskoslezského kraje, HZS Jihomoravského kraje a HZS hl. m. Prahy se zkušenostmi z oblasti záchrany osob ze staticky narušených budov, kteří byli také částečnými autory scénářů.

Praktická část cvičení se odehrávala v areálu Dolních Vítkovic, který už více než osm let slouží pro výcvikové účely HZS Moravskoslezského kraje. Přípravné práce pro realizaci cvičení trvaly více než tři měsíce a aktivně se do nich zapojili střelmistři HZS ČR, opěrný bod Morava (příslušníci HZS Jihomoravského kraje, ZÚ Hlučín a HZS Olomouckého

kraje). Provedením trhacích prací se podařilo připravit nově další dvě budovy jako sutiny, které byly maximálně reálné a vhodné pro výcvik ÚSAR odřadů. Proto, aby byly sutiny bezpečné, bylo nutné je sanovat pomocí těžké techniky ZÚ Hlučín. Následná finální příprava scénářů vyžadovala částečné zapojení techniky ZÚ Hlučín a speciální techniky HZS Moravskoslezského kraje.

Celkově byl prostor Dolních Vítkovic rozdělen na 34 sektorů (tedy budov, jejich sutin nebo komplexů budov a sutin). Organizační skupina připravila celkem 114 scénářů, doba trvání jednoho scénáře se lišila v závislosti na obtížnosti plněných úkolů a pohybovala se od jedné do osmnácti hodin nepřetržité práce ÚSAR týmu. V průběhu cvičení byly některé ze sektorů znovu připravovány, aby byly k dispozici pro jiné týmy. Velmi komplikovaná byla koordinace a načasování provedení jednotlivých scénářů. Snahou organizátorů, která byla nakonec úspěšná, bylo eliminovat prodlevy vzniklé při cvičení mezi ukončením jednoho úkolu a zadáním nového ze strany OSOCC. V praxi to znamenalo, že ve chvíli, kdy ÚSAR odřad nahlásoval cestou OSOCC ukončení činnosti na sektoru, byl již pro něj připraven sektor další. Funkce figurantů se bezproblémově zhostili příslušníci ZÚ Hlučín a příslušníci – účastníci kurzů Školního a výcvikového zařízení HZS ČR, střediska Frýdek-Místek.

Scénáře byly většinou orientovány na činnost, se kterými se členové ÚSAR týmu v praxi setkávají a které musejí řešit. Součástí jednoho scénáře bylo vykopání přibližně 3 m hluboké šachty, její zajištění, prostup zeminou pod základy budovy a následně prokopání zpět nahoru do budovy. Tento pracně vytvořený vstup sloužil, jak bylo obvyklé i u jiných sektorů, jako jediný vstup do budovy a výstup z ní. V průběhu cvičení ÚSAR týmy musely řešit záchranu osob z výšky a volné hloubky (po pádu zničená kabina výťahu v přibližně 40 m hluboké výťahové šachtě – ošetření a záchrana osob a následně vyproštění mrtvých těl), stabilizaci konstrukcí vzpěrami, podpěrami a rozpěrami různých typů, stabilizaci panelů a sloupů (celkem pět

osobních automobilů v podzemní garáži, která byla značně poškozena zemětřesením), dělení konstrukčních prvků, provádění průrazů přes konstrukce včetně tzv. „čistých průrazů“, kdy nesmí dojít k pádu trosek a částí konstrukcí nekontrolovaně dolů, práci ve stísněných podmínkách – zasypané kabelové kanály a studny aj.

Účast na reálném zásahu

Jeden ze scénářů předpokládal transport části týmu vrtulníkem Policie ČR Letecké služby (dále jen „PČR LS“) s nezbytným vybavením a vysazení ve visu na zřícenou budovu s úkolem provést průzkum a záchranu osob, případně vyproštění těl. Několik desítek sekund před zahájením tohoto scénáře byl ale přítomný vrtulník PČR LS odvolán na reálný zásah ve Zlíně. Jelikož existovala pravděpodobnost výskytu osob pod sutinami, velitel zásahu si vyžádal na místo speciálně připravované a atestované záchranné psy se psodvory na sutinové vyhledávání. Právě tyto psy s psodvory byli součástí ÚSAR týmů HZS Moravskoslezského kraje a HZS hl. m. Prahy, které se účastnily cvičení. Rychlým zásahem organizátorů byli vybraní kynologové se psy přepraveni na určené místo do Zlína, přičemž oba dva české týmy pokračovaly ve cvičení. Po průzkumu kynologů nebyla nalezena žádná zavalená osoba a vrtulník převezl všechny kynology se psy zpět do Ostravy, kde se bezprostředně opět zapojili do cvičení.

Průběh cvičení Ostrava 2012 ve stejný den ovlivnila i další reálná událost, a to zřícení ocelové konstrukce bývalé koksové baterie o výšce přibližně 40 m při demoličních pracích a zavalení dvou zaměstnanců montážní firmy v areálu Dolních Vítkovic. Členové organizační skupiny HZS Moravskoslezského kraje vyslání na místo zásahu, provedli průzkum a našli oba zavalené zaměstnance, kteří utrpěli zranění neslučitelná se životem. Následně byli vybraní členové ÚSAR týmu HZS Moravskoslezského kraje odvoláni ze cvičení a společně se členy organizační skupiny provedli vyproštění těl (hrozilo další zřícení konstrukcí).

Součástí cvičení byla také kontrola totožnosti a osobních dokladů zasahujících členů ÚSAR týmů provedená příslušníky Speciální pořádkové jednotky Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje. Ve spolupráci s touto jednotkou pak organizátoři prověřili reakci nasazených týmů na blíže neidentifikovatelnou střelbu z ručních zbraní. Druhou noc cvičení byla v areálu Dolních Vítkovic simulována letecká nehoda, zasahující ÚSAR odřady byly staženy na jedno místo a všichni velitelé se museli dohodnout na koordinaci a provedení plošných vyhledávacích prací v prostoru o rozloze přibližně 500 x 1200 m.

ÚSAR týmy za přibližně 34hodinovou nepřetržitou činnost v Dolních Vítkovicích vyprostily ze sutin 76 přeživších osob a vyprostili 15 těl obětí.

Cvičení přihlíželi i zahraniční pozorovatelé z Belgie, Velké Británie, Německa, Polska, Slovinska a Slovenska.

Závěr

Organizátory cvičení byli HZS Moravskoslezského kraje a MV-generální ředitelství HZS ČR. Dalšími partnery, kteří se podíleli na přípravě i samotném úspěšném průběhu cvičení, byly Záchraný útvar HZS ČR Hlučín, HZS hl. m. Prahy, HZS Jihomoravského kraje, Celní ředitelství Ostrava, Školní a výcvikové zařízení HZS ČR, středisko Frýdek-Místek a Speciální pořádková jednotka Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje. Všem těmto složkám patří velký dík. Finančně se na zajištění cvičení významně podílel Moravskoslezský kraj. Cvičení českých ÚSAR týmů, ať už ve sloučené úrovni HEAVY nebo jako samostatné ÚSAR týmy HZS hl. m. Prahy a HZS Moravskoslezského kraje úrovně MEDIUM, se konají každý rok jako součást přípravy záchranářů na mezinárodní záchranné operace a udržení úrovně získané certifikátem INSARAG.

plk. Ing. Lenka RAŠOVSKÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
mjr. Ing. Richard FRANC,
HZS Moravskoslezského kraje,
foto archiv autorů

Cvičení Humanitární pomoc 2012

Ve dnech 20. až 21. září 2012 se uskutečnilo významné a svým rozsahem mimořádné taktické cvičení složek integrovaného záchranného systému (IZS) a orgánů krizového řízení Pardubického kraje pod názvem „Humanitární pomoc 2012“.

Tématem cvičení bylo procvičení postupu vyžádání materiálu a výdej zásob pro rozvinutí materiální základny humanitární pomoci (MZHP), vybudování zázemí pro výstavbu a provoz MZHP a procvičení vybraných předurčených jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí (JSDHO) a humanitárních jednotek vybraných oblastních spolků Českého červeného kříže (ČČK) při výstavbě a provozu MZHP pro obyvatelstvo postižené povodní. Tato problematika spadá do jednoho ze základních opatření ochrany obyvatelstva, kterým je nouzové přežití. Kromě příslušné legislativy je nouzové přežití upraveno také interním aktem řízení - Pokynem generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 10/2010 k realizaci opatření nouzového přežití obyvatelstva v působnosti Hasičského záchranného sboru České republiky.

Námět cvičení

Na základě rozsáhlé povodně a nedostatku ubytovacích možností pro evakuované osoby projednal krizový štáb obce s rozšířenou působností (ORP) Políčka možnost vybudování MZHP. Akutně bylo třeba zajistit nouzové ubytování pro zhruba 100 evakuovaných osob. Vzhledem k tomu, že všechny další možnosti nouzového ubytování v předurčených stacionárních zařízeních (tělocvičny, ubytovny, školy) již byly vyčerpány, požádal starosta ORP Políčka cestou velitele zásahu krajské operační a informační středisko IZS Pardubického kraje o vybudování MZHP. Operační důstojník HZS Pardubického kraje (HZS kraje) bezodkladně informoval ředitele

HZS kraje plk. Ing. Miroslava Kvasničku o tomto požadavku a cestou operačního a informačního střediska MV-generálního ředitelství HZS ČR (GR HZS ČR) byl následně informován řídící důstojník GR HZS ČR, který o vybudování MZHP rozhodl. Ředitel HZS kraje určil vedoucím MZHP plk. Mgr. Libora Nového, ředitele odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS kraje, který specifikoval druh a množství požadovaných zásob, místo a čas odběru materiálu ze Základny logistiky Olomouc - sklad Skuteč, upřesnil místo vybudování MZHP v areálu letiště Políčka a stanovil nezbytný počet osob a jednotlivých skupin pro výstavbu a provoz MZHP.

Cíle cvičení

- prověřit schopnost výstavby a provozu MZHP v reálných podmínkách na území Pardubického kraje,
- prověřit součinnost složek IZS, orgánů krizového řízení a dalších subjektů při výstavbě a provozu MZHP,
- prověřit připravenost JSDHO, předurčených k plnění úkolů ochrany obyvatelstva,
- prověřit činnost humanitárních jednotek vybraných oblastních spolků ČČK Pardubického kraje,
- prověřit funkčnost zpracovaného Poplachového plánu IZS a Havarijního plánu Pardubického kraje,
- prověřit činnost Základny logistiky Olomouc,
- prověřit vhodnost prostoru vytipovaného pro výstavbu MZHP, procvičit komunikaci složek IZS a orgánů krizového řízení,

- procvičit činnost operačního a informačního střediska IZS Pardubického kraje (OPIS HZS kraje).

Průběh cvičení

Vzhledem k tomu, že šlo o taktické cvičení, byla časová osa rozdělena do dvou dnů - etap. V případě reálné situace by výstavba MZHP probíhala bez přerušení i v nočních hodinách, v podmínkách cvičení pokračovala výstavba i druhý den. Po jejím dokončení proveden příjem a ubytování evakuovaného obyvatelstva a řešena další opatření nouzového přežití.

V další části tohoto příspěvku jsou popsány sektory MZHP, které byly reálně vybudovány a provozovány, a také činnost jednotlivých skupin.

Nezbytnou součástí MZHP je **technické zázemí** (sektor velení a zajištění provozu), které zajišťuje **provozní skupina**. „Tato skupina odpovídá za bezpečné dodávky elektrické energie, tedy za napojení k rozvaděči, rozvedení desítek metrů kabelů, umístění, zabezpečení a provoz elektrocentrál. Zajišťuje rozvinutí a provoz kontejneru nouzového přežití, který umožňuje zajistit přístřeší, odpočinek, hygienické zázemí a stravování v temperovaných prostorách. Svým vybavením může posloužit při povodních, evakuaci osob při požáru, teroristickém útoku a podobně. Kontejner je též využíván pro zasahující hasiče při dlouhotrvajících zásazích, jako stanoviště týlového zabezpečení,“ vysvětlil na místě vedoucí provozní skupiny mjr. Ing. Pavel Vítek, vedoucí oddělení krizového řízení HZS kraje. Kontejner je vybaven vytápěným nafukovacím stanem s pevnou podlahou, stoly a lavicemi pro 50 osob a pěti lehátky pro osoby se sníženou pohyblivostí, elektrocentrálou o výkonu 14 kVA, která je schopna zajistit chod celého zařízení včetně provozu osvětlovacího balónu. Kontejner nouzového přežití byl rozvinut jako první a tvořil zázemí pro osoby provádějící výstavbu základny. Provozní skupina dále zajišťovala dodávky pitné vody (rozmístění a naplnění cisteren), shromažďování a likvidaci odpadních vod. Elektrocentrály a cisterny s pitnou vodou byly zabezpečeny Správou státních hmotných rezerv (SSHR) z pohotovostních zásob, vytvořených v systému hospodářských opatření pro krizové stavy.

Další součástí MZHP je **pořádková skupina**, která je podřízena velení základny, aktivuje se před zahájením činnosti pracovních skupin k výstavbě základny a plní celou řadu úkolů. „V rámci tohoto cvičení byli do pořádkové skupiny zařazeni nejen příslušníci HZS kraje, ale i příslušníci Policie ČR, za samosprávu pak tajemník Bezpečnostní rady ORP Políčka, členové

Městské policie Polička a také člen Aeroklubu Polička,“ doplnil vedoucí pořádkové skupiny mjr. Mgr. Vlastimil Štrumfa, vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení územního odboru Svitavy HZS kraje.

Další důležitou skupinou v rámci MZHP je **přijímací středisko osob**, jehož hlavním úkolem je vedení evidence ubytovaných osob a poskytování informací o rodinných příslušnících. V případě potřeby spolupracuje s tzv. pátrací službou ČČK při vyhledávání a kontaktování členů rozdělených rodin. Velitel přijímacího střediska osob por. Ing. Martin Kusenda, příslušník oddělení krizového řízení HZS kraje, k činnosti střediska upřesnil: „V rámci tohoto cvičení probíhal samotný příjem osob ve třech vlnách. V první vlně mohli přítomní sledovat, že roli figurantů plnili členové ČČK, oblastního spolku Chrudim, z nichž někteří simulovali drobná zranění. V dalších dvou vlnách plnili roli evakuovaných členové JSDHO.“ Cvičící byli rozděleni do fiktivních rodin, všichni museli projít přijímacím stanem, kde byl každý člen rodiny zaevidován, byl mu vydán průkaz ubytovaného a sděleno, ve kterém stanu je ubytován. V přijímacím stanu byla zároveň evakuovaným zajištěna **prvotní zdravotní a psychosociální pomoc**. Tuto činnost zajišťovali členové humanitární jednotek ČČK Chrudim a Pardubice. Zkušenosti z předcházejících let ukázaly, že profesionálové z HZS kraje, zdravotnických záchranných služeb a Policie ČR jsou schopni poskytnout občanům postiženým při katastrofách rychlou a efektivní pomoc. V případě rozsáhlejších nebo déletrvajících mimořádných událostí vystupuje do popředí otázka zabezpečení tzv. druhého sledu. Jednou z organizací, která se v průběhu uplynulých let úkolů druhého sledu s úspěchem ujala, byl ČČK.

„Druhosledové aktivity jsou už zaměřeny na lehké zraněné a nezraněné osoby. Ve zdravotnickém stanu členové humanitární jednotky Oblastního spolku ČČK Svitavy zajišťovali poskytování první pomoci osobám, které byly evakuovány. Na základě rozhodnutí zasahující zdravotnické záchranné služby byly ve stanu přítomny pouze osoby, které měly lehčí poranění. Na simulovaných poraněních zdravotníci humanitární jednotky ČČK předváděli např. ošetření pohmožděnin, výronu kotníku, odřenin apod.,“ uvedla Ludmila Dvořáková, velitelka zdravotnické skupiny.

Po ošetření byly poraněné osoby předány do **ubytovacího stanu**, kde jim byla poskytnuta **psychosociální pomoc**, kterou se rozumí pomoc osobám zasaženým mimořádnou událostí tak, aby v této náročné situaci nezůstávaly samy.

Psychosociální pomoc zahrnuje činnosti v naplňování potřeb ve všech oblastech, jak tělesné, duchovní

a sociální, tak psychické. Dále zahrnuje činnosti humanitárního a nouzového přežití. „Po stránce psychické jde především o poskytování první psychické pomoci, kdy cílem je stabilizovat zasaženou osobu zejména tím, že se dbá na naplnění základních lidských potřeb a potřeby bezpečného místa. Především je důležité zajistit základní informace, k čemuž lze využít i letáky vztahující se k prožité události. Zasažení zde najdou také kontakty na pracoviště další pomoci v blízkosti svého bydliště,“ vysvětlila psycholožka Záchranného útvaru HZS ČR kpt. PhDr. Dagmar Fišerová. Psychologové HZS ČR jsou schopni poskytnout zasaženým krizovou intervenci, která je zacílená nejen na stabilizaci jedince, ale i na uvolnění emočního napětí v bezpečném prostředí a na mobilizaci vnitřních rezerv tak, aby byla zasažená osoba schopna překonat náročnou situaci. „Pokud jedinec potřebuje dlouhodobou pomoc, může se obrátit rovněž na neziskové organizace, které spolupracují s HZS ČR, zejména při mimořádných událostech rozsáhlého charakteru, jako jsou povodně a jiné.“ doplnila kpt. PhDr. Dagmar Fišerová. Psychosociální pomoc může být poskytována na místě události, ale i jinde, vychází to z aktuální situace a potřeb zasažených. Pomoc na místě zásahu organizuje velitel zásahu nebo jím pověřený pracovník, např. může určit psychologa HZS kraje jako koordinátora psychosociální pomoci a ten se pak stává členem příslušného krizového štábu. Pro evidenci potřeb lze využít monitorovací dotazník, zejména při větším počtu zasažených.

Hlavní část MZHP tvoří **ubytovací sektor**, v němž je prakticky realizováno nouzové ubytování osob evakuovaných z místa mimořádné události. V průběhu cvičení bylo členy JSDHO ve spolupráci s příslušnými HZS kraje postaveno celkem pět ubytovacích stanů vzor 65 o rozměru 6 x 9 m, z toho čtyři v prvním dnu a poslední, pátý, byl postaven druhý den v rámci ukázek pro přizvané hosty cvičení. Pro úplnost je třeba dodat, že standardní MZHP zahrnuje 10 ubytovacích stanů pro 150 osob. „Jeden ze stanů byl kompletně dokončen včetně standardního vybavení, tj. osvětlení, polní kamna, stůl, židle, lehátka a další materiál osobní potřeby ubytovaných, jako spací pytle, příkrývky, hygienické prostředky, jídelní nádoby a soupravy náhradního ošacení podle ročního období,“ uvedla kpt. Ing. Eva Kuthanová, vedoucí ubytovací skupiny. Každý ubytovací stan měl svého vedoucího, který si převzal evakuované osoby z přijímacího střediska, zajistil jejich ubytování, vydal jim prostředky nouzového přežití a současně podával informace o chodu MZHP, tj. seznámil nouzově ubytované osoby s provozním a denním řádem základny.

Hygienický sektor MZHP zahrnuje polní umývárny a chemické toalety. Umývárny vždy tvoří dva technologické celky s autonomním zásobováním vodou a elektřinou. V rámci cvičení byla jedna z těchto umýváren uvedena do provozu. Doba výstavby mobilní umývárny (dámská a pánská část) činí u vycvičené skupiny čtyř osob přibližně dvě hodiny. Ohřev vody v zásobnících trvá v první fázi další dvě až tři hodiny a dále již probíhá automaticky. Obsluhu a technické zajištění umýváren zvládne jeden vyškolený člověk. Jako zdroj vody pro umývárnu sloužila při cvičení automobilní cisterna z pohotovostních zásob SSHR. Je třeba ještě dodat, že SSHR, jako ústřední orgán státní správy pro oblast hospodářských opatření pro krizové stavy, na tomto taktickém cvičení složek IZS a orgánů krizového řízení prezentovala činnosti a úkoly, které plní ve spolupráci s HZS ČR a dalšími orgány při řešení krizových situací. Představila techniku, prostředky pro nouzové zásobování pitnou vodou, náhradní zdroje elektrické energie a materiál humanitární pomoci.

V sektoru **přípravy a výdeje stravy** zajišťovala činnost opět provozní skupina, konkrétně členové občanského sdružení Klub vojáků v záloze Pardubického kraje Patriot, kteří připravili stravu ve vlastní polní kuchyni a zabezpečili její výdej účastníkům cvičení. Toto občanské sdružení vzniklo v roce 2007 a od roku 2009 má s HZS kraje uzavřenu dohodu o poskytnutí pomoci na vyžádání.

V rámci cvičení se prezentovala také firma EGO Zlín, spol. s r. o., svými prostředky v oblasti zabezpečení nouzového ubytování, dekontaminace nebo individuální ochrany obyvatelstva.

Shrnutí

Vedoucí oddělení ochrany a přípravy obyvatelstva HZS kraje (při cvičení zástupkyně vedoucího MZHP) shrnula průběh cvičení takto: „*Taktické cvičení bylo organizačně náročné, ale neslo se v duchu snahy připravit se co nejlépe na řešení následků mimořádných událostí nebo krizových situací. Průběh cvičení prakticky prověděl schopnosti předurčených sil a prostředků vybudovat MZHP v reálných podmínkách a rovněž se prokázala vhodnost vytipovaného prostoru pro výstavbu základny. Ve fázi přípravy cvičení se prověřila komunikace základních i ostatních složek IZS a orgánů krizového řízení Pardubického kraje.*“

Z hlediska hodnocení cvičení je možné konstatovat, že všechny stanovené cíle, včetně otázek zajištění veřejného pořádku a bezpečného provozu MZHP v součinnosti s Policií ČR a zdravotnického zabezpečení ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou Pardubického kraje, byly splněny.

por. Bc. Vendula HORÁKOVÁ,
foto archiv HZS Pardubického kraje

Hasík míří ke studentům středních škol a mezi sluchově postižené děti

O programu Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva se již v časopise 112 několikrát psalo a jistě ho mnozí z čtenářů znají. V následujícím článku bychom chtěli informovat o nových akcích, které se podařilo uskutečnit v rámci preventivně výchovné činnosti HZS Jihomoravského kraje (HZS JmK).

V roce 2007 byla v Jihomoravském kraji vyškolená první dvojice instruktorů programu Hasík CZ - Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Díky výborné spolupráci s Citadela, o.s. a HZS Moravskoslezského kraje se podařilo vytvořit Koncept preventivně výchovné činnosti HZS JmK a začít s výukou.

I přes počáteční skepsi se díky ochotě a pomoci velitelů stanic i vedení HZS JmK podařilo vytvořit stabilní tým nadšených instruktorů, který v současnosti tvoří 138 dobrovolných a profesionálních hasičů. Přesný počet škol a dětí zapojených do systematické výuky budeme znát až začátkem roku 2013, ale již teď víme, že jen v rámci Jihomoravského kraje letos výuku absolvovalo přes 5500 dětí.

Základem úspěchu uvedeného programu je, že přípravu instruktorů zajišťují přímo jeho autoři - profesionální hasiči Bohdan a Štěpán Mikulkovi z HZS Moravskoslezského kraje a dětský psycholog Mgr. Miroslav Piňos, ředitel pedagogicko-psychologické poradny Bruntál. Veškerá metodika výuky vychází z jejich mnohaleté praxe a stovek odučených hodin. V pěti dnech intenzivní přípravy se budoucí instruktoři dostávají k praktickým radám, co a jak z témat požární ochrany a ochrany obyvatelstva předat dětem tak, aby je to provázelo celým životem. Kdo sám někdy učil nebo přednášel, ví, že zaujmout děti a studenty tak, aby byli ochotni přednášejícímu naslouchat, není nic jednoduchého. Hasiči mají v tomto ohledu před pedagogy nespornou výhodu – nejsou „okoukaní“ a děti jim věří.

Zaměření na středoškoláky

Se žádostí o výuku se začali obracet nejen ředitelé základních škol, ale také gymnázií, středních odborných škol a učilišť. A protože je zbytečné vymýšlet vymyšlené, požádali jsme o pomoc Citadela, o.s., které má za sebou téměř patnáctiletou praxi v tvorbě systému výuky. Abychom zjistili největší „slabiny“ dnešních středoškoláků, provedli vybraní instruktoři v první polovině letošního roku na jedenácti středních školách v Jihomoravském kraji dotazníkové šetření. Vytypovali jsme jak gymnázia, kde

se předpokládá nejvyšší míra budoucích studentů vysokých škol, tak střední průmyslové školy, střední zdravotní školy a odborná učiliště. Správné odpovědi na otázky z analyzované problematiky dělaly studentům značné potíže a v oblasti požární prevence a ochrany obyvatelstva (dále i „PO“ a „OOB“) se orientovala sotva desetina dotázaných. Potvrdila se hypotéza, že je nejvyšší čas vypracovat instruktorům metodickou učebnici pro výuku témat PO a OOB na středních školách a začít zaplňovat „díru na trhu vzdělávání“. Tuto metodiku budou zpracovávat kolegové ze sdružení Citadela v součinnosti s odborníky z HZS JmK a měla by sloužit jako základní pomůcka pro instruktory programu z celé ČR. Velkým pomocníkem při sestavování metodiky nám budou zpracovaná témata v příručce projektu Vaše cesty k bezpečí, aneb Chytré blondýnky radí (www.firebro.cz/vase-cesty-k-bezpec). Zahájit „zkušební výuku“ v Jihomoravském kraji chceme koncem prvního pololetí roku 2013. Na měsíc duben připravujeme první dvoudenní výcvik stávajících instruktorů, kteří výuku na středních školách odstartují. Zahájení výuky bude předcházet také tvorba nových materiálů preventivně výchovné činnosti, přizpůsobených cílové věkové skupině. Typ grafiky, kterou jsme se rozhodli pro středoškoláky používat, je vyzkoušený z časopisů pro „náctileté“. V současné době již probíhá akreditace tohoto vzdělávacího programu na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy.

Hasík mezi sluchově postiženými dětmi

Odvést svou práci jako profesionální hasič, učitelka, záchranář, řidič, účetní nebo vysokoškolský pedagog a ve svém volnu se sebrat a jít učit jako instruktor „Hasíka“, je v současné době často považováno za „postižení“. Zvláště když se

ještě kvůli tomu, aby vám sluchově postižené děti při výuce rozuměli, začnete po nocích učit znakovou řeč. A když se na HZS JmK obrátila první škola pro sluchově postiženou mládež, přemýšleli jsme, zda jsme schopni vůbec tuto výuku provádět. Měli jsme za sebou pár přednášek pro neslyšící – dospělé, ale žádné zkušenosti s dětmi. „Objevil“ se však kolega Miroslav Mlečka ze stanice Lidická, který se „po hlavě“ vrhl do intenzivního studia znakové řeči. První zkušenosti se nám podařilo načerpat v Mateřské škole a Základní škole pro sluchově postižené Brno, příspěvkové organizaci v Novoměstské ulici. Opět se zúčastila praxe našich „guru“ ve vzdělávání z Moravskoslezského kraje a díky jejich informacím jsme zvolili výuku o rok starších dětí, než je u programu obvyklé, tedy žáků 3. a 7. třídy.

Základním předpokladem úspěšné výuky je maximální spolupráce a porozumění se speciálním pedagogem, který má třídu na starost. Byli jsme překvapeni, že neexistuje nějaká „univerzální znaková řeč“ (ve školách se vyučuje v tzv. znakové češtině). Současně jsme zjistili, že na území České republiky jsou historicky dány dvě „znakové školy“. Existují tedy určité rozdílné znaky v Čechách a na Moravě. Výhodou je malý počet dětí ve třídách (do deseti) a tudíž v případě dotazů dostatečný prostor na individuální odpovědi. Naopak těžší je vysvětlení technických pojmů, které provázejí představování práce hasičů. Díky profesionalitě vyučujících, jejich znalostí žáků a obrovskému „improvizačnímu“ umění se podařilo dětem předvést vše, co jim například u požáru může zachránit život. Problémem je skutečnost, že dosud neexistuje jednotné např. faxové číslo, nebo číslo, na které by se mohla v případě nouze v rámci České republiky obrátit neslyšící osoba například formou SMS zprávy. Děti nás

samy na tento problém upozornily. Jedinou možností je pro ně v případě nějaké mimořádné události SMS zpráva na rodiče nebo někoho známého, který bude předávat informaci na národní tísňová čísla nebo číslo 112.

Další možnost rozvoje programu spatřujeme ve vypracování názornějších materiálů – fotografií z konkrétních mimořádných situací. Obrázkový materiál, který používáme při výuce v klasických školách je pro sluchově postižené nedostatečný. Zvažujeme také změnit strukturu výuky a v první hodině navštívit s dětmi požární stanici nebo zbrojnici. Mnohem lépe se budeme „bavit“ o práci hasičů, když si děti vizuálně spojí pojmy z „hasičiny“.

Velmi milým překvapením pro nás byly samotné děti, které se nebály experimentovat. Při výuce v klasických školách se musejí instruktoři občas potýkat s nezájmem. U dětí sluchově postižených byla výuka opravdovou radostí z nového poznání. Jejich nadšení, když je hasič pozdraví znakovou řečí a snaží se od nich naučit něco nového, je obrovské.

Jsme zatím na začátku cesty za ideálně koncipovanou výukou pro sluchově postižené. Věříme, že jsme se vydali správným směrem. Jakékoliv poznatky a zkušenosti čtenářů z této oblasti rádi přijímáme. Vždyť nejde o nic menšího,

než pomoci dětem, které to mají v životě o poznání těžší.

kpt. Bc. Pavla PRAŽÁKOVÁ,
HZS Jihomoravského kraje,
foto archiv autorky

Na školení učitelů měl úspěch Hasík

Odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV) připravil v říjnu 2012 další běh školení k tematice ochrany člověka za mimořádných událostí zařazené do Rámcově vzdělávacích programů základních a středních škol.

Seminář s názvem „Učíme děti správnému chování při mimořádných událostech“ byl určen především učitelům základních a středních škol Libereckého kraje.

Školení se uskutečnilo na území okresů Česká Lípa, Semily a Liberec. Vzhledem k nízkému počtu zájemců z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou bylo školení v Jablonci nad Nisou zrušeno a sloučeno se školením pro učitele ze škol v působnosti obcí s rozšířenou působností Liberec a Frýdlant.

V letošním roce byla zvolena tři hlavní témata - Ochrana obyvatelstva v souvislosti s analýzou rizik území Libereckého kraje, Nebezpečné látky a jak se zachovat při jejich úniku a Preventivně výchovný program „Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“. Lektorský tým HZS Libereckého kraje vycházel při zpracování témat z Havarijního plánu Libereckého kraje, zejména ze zpracované analýzy rizik pro jednotlivá území obcí s rozšířenou působností a z praktických zkušeností. Prezентovaný materiál byl cíleně zaměřený na problematiku uváděnou v publikaci pro učitele základních a středních škol „Ochrana člověka za mimořádných událostí“, především na živelní, technické a technologické pohromy a opatření k ochraně obyvatelstva.

Učitelé byli seznámeni s preventivně výchovným programem „Hasík CZ“, do jehož realizace se HZS Libereckého kraje zapojil v roce 2011. Pro lepší názornost připojili dvě praktické ukázky přednášek ve 2. třídách ZŠ. Ukázky měly sloužit především jako návod, jak lze hravou a příjemnou formou předávat dětem důležité informace z oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva.

Pedagogové byli také informováni o možnosti využít zpracované propagační a jiné materiály s danou tematikou, které se nachází na internetových serverech např. HZS Libereckého

kraje, HZS ČR, Záchranný kruh, IOO Lázně Bohdaneč – klipy Štěstí přeje připraveným. Lektori rovněž doporučili využití materiálu Podklad k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách, v němž naleznou mimo jiné návrhy na rozložení dané problematiky do jednotlivých ročníků základních škol a testové otázky. Tento materiál je k dispozici na webových stránkách HZS ČR.

Tak jako každý rok, vyplnili účastníci školení dotazníky pro zpětnou vazbu, v nichž mohli vyjádřit spokojenost s obsahem přednášených témat, s organizací a vznést požadavky k naplnění dalších tematických okruhů. Lektorský tým, obsah přednášek i způsob prezentace byl hodnocen kladně. Z dotazníků také vyplynulo, že nejvíce se líbila praktická ukázka nahlášení mimořádné události na tísňovou linku a samouhašení, které jsou součástí programu Hasík CZ.

Vzhledem ke snižujícímu se počtu zúčastněných pedagogických pracovníků, zahlcení škol dalšími školeními a projekty a zprávám o možném rušení NIDV bude nutné organizaci příštího školení zvážit.

por. Mgr. Iva MICHALÍČKOVÁ, HZS Libereckého kraje,
foto archiv autorky

Ochrana obyvatelstva v Litvě

V souvislosti s osamostatněním Litvy a její přípravou ke vstupu do euroatlantických struktur byla přijata nová komplexní legislativa, která postihuje oblast ochrany obyvatelstva a poskytuje dostatečný právní podklad pro řešení nouzových situací vzniklých v důsledku nevojenských hrozeb v míru a také v období války. Nejdůležitější a největší záchranná organizace – Státní hasičská a záchranná služba – je státní organizací, ve které většinu tvoří příslušníci tzv. vnitřní služby Ministerstva vnitra. Činnost ostatních nestátních organizací nejrůznější právní povahy na úseku ochrany obyvatelstva je oproti západním zemím minimální.

Bezpečnostně-politická situace a z ní vyplývající rizika

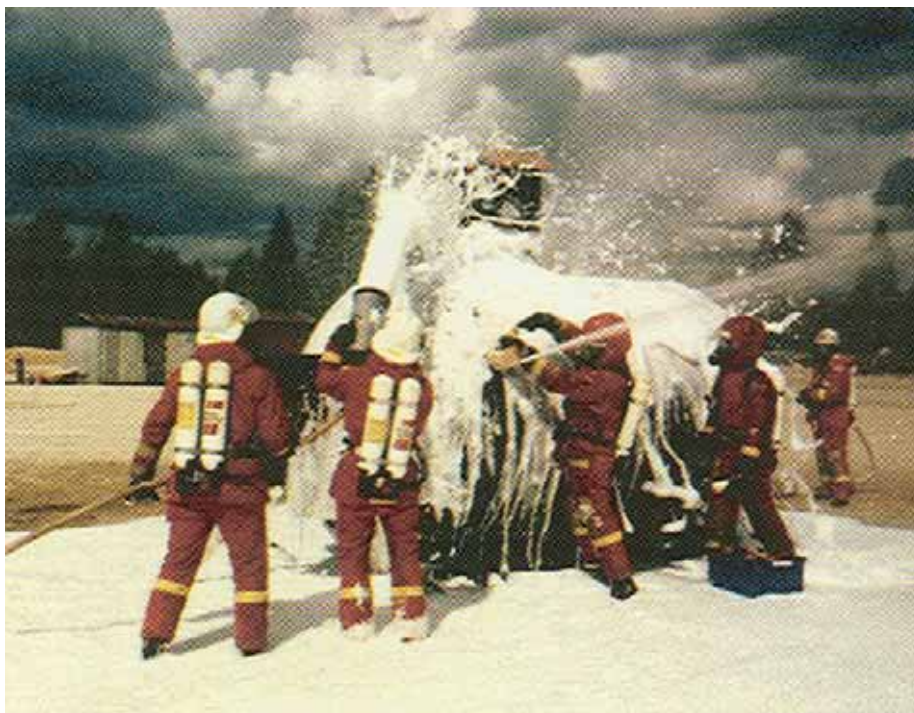
Litva vyhlásila v roce 1990 nezávislost na bývalém Sovětském svazu a přes jeho pokusy o její zpětné začlenění byla v roce 1991 spolu s Lotyšskem a Estonskem mezinárodně uznána jako samostatný stát. Hraničí se čtyřmi státy, z nichž Lotyšsko a Polsko jsou členy NATO a EU, Bělorusko tvoří spolu s Ruskem měnovou unii. Hranice s Ruskem (Kaliningradská oblast) je občas předmětem sporu o její část na řece Němen.

Vzhledem k historickému vývoji za posledních devadesát let, ruské menšině a vysoké energetické závislosti na Rusku, je prioritou bezpečnostní a obranné politiky (tak jako u ostatních baltských postsovětských republik) členství v NATO. Základními dokumenty, týkajícími se bezpečnostní a obranné politiky, jsou Strategie národní bezpečnosti z roku 2002 a Bílá kniha obranné politiky z roku 2006.

Strategie národní bezpečnosti byla přijata za účelem vstupu do NATO v roce 2004 a je koncipována jako obvykle vytvářený a přijímaný dokument v západních zemích, který obsahuje všechny aspekty problematiky národní bezpečnosti demokratického státu. Stanovuje cíle a prostředky národní bezpečnostní politiky a zahrnuje politickou, diplomatickou, obrannou, ekonomickou a další oblasti. Její realizace umožňuje zachování státní suverenity, územní integrity, demokratického právního řádu, občanských práv a svobod jednotlivce a bezpečného prostředí pro život. Výzvy, obsažené ve strategii, vycházejí především z nevojenských hrozeb, majících původ zejména mimo území Litvy, jakými jsou mezinárodní terorismus, organizovaná kriminalita, rozšiřování zbraní, pašování drog, ilegální migrace a šíření epidemií.

Hrozba přímé vojenské intervence je v dohledné době, vzhledem k členství v NATO a k postupně se stabilizující situaci v pobaltském prostoru, téměř vyloučena. Z důvodu nedávné celosvětové hospodářské recese se značným dopadem na Litvu a další pobaltské státy zejména v bankovním sektoru může docházet a dochází k napětí ve vztazích k národnostním menšinám.

Bílá kniha obranné politiky již reaguje na členství země v NATO a jejím smyslem je přestavba ozbrojených sil a jejich zdrojové části tak, aby byly platnou součástí této aliance, přičemž hlavním cílem obranné politiky je alianční obrana

státního území při respektování určitého podílu vlastní obranné kapacity. Důležitým úkolem je podíl na aliančních misích ve světě, jak humanitárního, tak i vojenského charakteru.

Litva vymezuje tyto nevojenské hrozby a z nich vyplývající rizika:

- průmyslové havárie,
- přírodní katastrofy,
- nekontrolovanou migraci,
- regionální nestabilitu,
- mezinárodní terorismus,
- šíření zbraní hromadného ničení,
- „staré“ ekologické zátěže.

K těmto pro území státu nejzávažnějším rizikům patří dále sociální nestabilita v důsledku dopadu hospodářské krize, narušení informační, surovinové a energetické bezpečnosti.

Struktura ochrany obyvatelstva

V souvislosti se vznikem samostatného litevského státu po rozpadu Sovětského svazu byla od počátku patrna snaha vybudovat systém nevojenských obranných a ochranných opatření diametrálně odlišný od sovětského modelu. S přípravou země a její legislativy na co nejrychlejší vstup do NATO byl za základ tohoto systému převzat model civilní nouzové připravenosti tak, jak je uplatňován v této organizaci a v řadě jejích členských států, ale s tím rozdílem, že rozhodující záchranné složky jsou státní.

Po roce 2005 došlo ke sloučení tehdejší civilní ochrany a požární ochrany do jednoho systému, který je určitým subsystémem civilní nouzové připravenosti, zaměřeným na ochranu a záchranu lidských životů, majetku a životního prostředí v případě přírodních a antropogenních neštěstí a katastrof, a v případě války. Toto spojení se uskutečnilo také po stránce institucionální a jeho výsledkem je jedna pevná řídicí struktura na úrovni státu – Úřad požární ochrany a záchrany v rezortu Ministerstva vnitra.

Jednotlivá ministerstva a ústřední úřady jsou v rámci svých kompetencí odpovědné za předpovídání nouzových situací a jejich následků, stanovení úkolů prováděných v nouzových situacích, přípravu plánů pro plnění těchto úkolů, přípravu a výcvik civilního obyvatelstva k realizaci ochranných opatření a úkolů obsažených v plánech pro nepředvídané události v období míru a v době války.

Pojem civilní ochrana je používán obdobně jako v EU a v litevském právním řádu je spolu s opatřeními civilní ochrany vymezen příslušným zákonem. Struktura organizace civilní ochrany, zejména v podnicích hospodářské sféry a ve státní správě, je určitým reliktem ze sovětských dob. Pojem ochrana obyvatelstva, jak je znám z České republiky a řady dalších evropských států, není užíván a v litevském právním řádu neexistuje.

Civilní ochrana je řízena a organizována na třech úrovních veřejné správy:

- národní úroveň – vláda, vládní nouzová komise, Úřad požární ochrany a záchrany v rámci Ministerstva vnitra a jeho podřízené agentury, ministerstva a ostatní státní instituce, konající strategická rozhodnutí ve vztahu k civilní ochraně,
- regionální úroveň – guvernéri krajů, oddělení civilní ochrany krajů a nouzový management požárních a záchranných úřadů krajů odpovědný za organizaci připravenosti a pohotovosti v případě nouzových stavů,
- místní úroveň – představitelé samospráv, personál oddělení civilní ochrany (jednotky a služby), místní nouzový management, požární prevence a služby civilní ochrany, příslušné útvary ekonomických a ostatních nevládních subjektů.

Řídící struktury

Ústředním orgánem, odpovědným za ochranu obyvatelstva, jeho majetku a životního prostředí v případě nouze a za preventivní opatření, je **Úřad požární ochrany a záchrany** (dále jen „Úřad“). Úřad, nezávislý subjekt v rámci Ministerstva vnitra:

- určuje státní politiku v oblasti požární a civilní ochrany,
- vypracovává strategii podřízených služeb,
- navrhuje legislativu požární a civilní ochrany a dbá o její realizaci,
- řídí dozor nad požární ochranou,
- zabezpečuje prevenci a management nouzových situací,
- poskytuje poradenství nevládním subjektům v civilní ochraně,
- koordinuje přípravu a výcvik požární a civilní ochrany,
- poskytuje poradenství veřejnosti v problematice požární a civilní ochrany,
- vede statistiku zásahové činnosti,
- podporuje nevládní a dobrovolné organizace na úseku požární prevence.

V čele Úřadu stojí ředitel a jeho nosnou strukturu tvoří tři odbory, které se dále člení na odbory a samostatná oddělení:

- odbor státního požárního dozoru
 - oddělení státního požárního dozoru,
 - oddělení veřejných informací a analýz;
- odbor civilní ochrany
 - oddělení nouzové připravenosti,
 - oddělení nouzové připravenosti a varování,
 - koordinační oddělení,
 - oddělení mezinárodních vztahů;
- odbor operační
 - oddělení organizačních opatření,
 - oddělení managementu katastrof,
 - oddělení komunikací.

Vládní organizace

Největší a nejdůležitější záchranná organizace je Státní hasičská

a záchranná služba, kterou tvoří Úřad a jemu podřízené složky:

- deset hasičských a záchranných úřadů v jednotlivých krajích s podřízenými hasičskými a záchrannými službami,
- jeden specializovaný hasičský a záchranný úřad,
- tři hasičské a záchranné služby strategických podniků (elektrárna, jaderná elektrárna a ropný terminál),
- hasičské výcvikové zařízení,
- výzkumné středisko požární ochrany,
- středisko tísňového volání 112.

Krajské hasičské a záchranné úřady disponují celkem dvěma až šesti hasičskými a záchrannými stanicemi. Na území státu jich je třicet šest.

Celkový počet příslušníků Státní hasičské a záchranné služby je přibližně pět tisíc, z čehož jsou asi čtyři tisíce ve služebním poměru v rámci tzv. vnitřní služby Ministerstva vnitra, zbytek tvoří občanskí pracovníci a zaměstnanci na základě pracovní smlouvy.

Středisko tísňového volání 112 slouží pro oznamování jakýchkoli plánovaných nebo spáchaných přestupků, případů ohrožení života, zdraví, bezpečnosti, životního prostředí, materiálních, nemateriálních nebo jiných hodnot a k přivolání pomoci v nouzi.

Nevládní organizace

Dobrovolní hasiči

Model dobrovolnosti v požární ochraně není v Litvě zaveden, a proto existuje pouze šest sborů dobrovolných hasičů v okrese Vilnius, které jsou schopny zajišťovat pokrytí území jednotkami požární ochrany.

Červený kříž

Litevská společnost Červeného kříže (dále jen „Červený kříž“) vznikla po osamostatnění země a její činnost vychází ze zákona o Červeném kříži z roku 1990 a z vlastních stanov, a plně respektuje principy Mezinárodní organizace Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

Červený kříž je největší nestátní organizace působící v ochraně obyvatelstva. Poskytuje pomoc především při přírodních a antropogenních neštěstích a katastrofách a zúčastňuje se humanitární pomoci v zahraničí v rámci mezinárodních organizací.

Vzdělávání

Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva na národní úrovni zabezpečuje Výcviková škola požární ochrany, dislokovaná ve Vilniusu. Ročně absolvuje výcvik na různé úrovni a s různým zaměřením přibližně pět set příslušníků Státní hasičské a záchranné služby a tisíc osob z privátního sektoru majících vztah k ochraně obyvatelstva.

Expertizní a výzkumnou činnost v oblasti požární ochrany provádí výzkumné středisko požární ochrany se sídlem ve Vilniusu.

Ochranná infrastruktura

Stálé tlakově odolné úkryty umožňující delší pobyt ukrývaných, určené pro obyvatelstvo, byly budovány pouze v omezeném rozsahu v největších městech ještě za éry Sovětského svazu. V současnosti jsou ale prakticky nepoužitelné. Provozoschopné jsou pouze úkryty pro vládní úřady a strategické průmyslové podniky.

Výstavba tlakově odolných úkrytů pro obyvatelstvo se neplánuje a ani do budoucna se s ní nepočítá.

Legislativa

Nejdůležitější zákony vymezující problematiku ochrany obyvatelstva:

- zákon o civilní ochraně z roku 1998,
- zákon o požární ochraně z roku 2002,
- zákon o stavu nouze z roku 2002.

Zákon o civilní ochraně definuje základní pojmy v oblasti ochrany obyvatelstva, vymezuje subjekty civilní ochrany a záchranného systému, stanovuje jejich cíle a základní úkoly, organizační principy, fungování a právní základy pro všechny úrovně veřejné správy.

Zákon o požární ochraně stanovuje zásady prevence před požáry, organizaci, strukturu a zásady činnosti jednotek PO a jejich kompetence v rámci protipožárního pokrytí území a model služby příslušníků jednotek PO včetně pracovních vztahů a sociálního zabezpečení.

Zákon o stavu nouze vymezuje a charakterizuje jednotlivé „nestandardní“ stavy a situace, oprávněnost jejich deklarování a vyhlášení, zásady činnosti státních i nestátních subjektů a chování obyvatelstva při jejich vyhlášení.

Zákony související a další právní předpisy, které se vztahují k problematice civilní ochrany a záchranného systému jsou především:

- zákon o národní bezpečnosti z roku 1997,
- zákon o válečném stavu z roku 2000,
- zákon o státních rezervách z roku 2000,
- zákon o ochraně životního prostředí z roku 1992,
- zákon o jaderné energii z roku 1996,
- zákon o ochraně před radiací z roku 1999,
- zákon o zdravotnickém systému z roku 1994,
- usnesení vlády o ustavení vládní komise pro nouzové stavy, jejím složení a úkolech z roku 2000,
- usnesení vlády o schválení kritérií pro stav nouze z roku 2006.

Uplatňování opatření civilní ochrany a záchranného systému na regionální a místní úrovni se řídí příslušnými zákony o regionální a místní správě.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK,
Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč,
foto archiv autora

Evakuace hospitalizovaných pacientů po havárii v jaderné elektrárně Fukušima

Zdravotnické záchranné práce, hledání zdravotnických zdrojů a evakuace hospitalizovaných pacientů prováděné pracovníky Japonské lékařské školy po havárii jaderné elektrárny Fukušima Daiiči po velkém zemětřesení na východě Japonska v roce 2011 jsou zdrojem poučení pro budoucí řešení krizových situací při mimořádných událostech.

Sled události

Dne 11. března 2011 po velkém zemětřesení na východním pobřeží ostrova Honšú vyhlásila japonská vláda stav ohrožení po havárii v jaderné elektrárně Fukušima Daiiči poškozené vlnou tsunami. Asi 3000 obyvatel v okolí elektrárny v prefektuře Fukušima bylo vyzváno k evakuaci. Vládní tajemník vyhlásil evakuaci pro obyvatele žijící v okruhu 3 km od elektrárny a lidé žijící v okruhu 10 km neměli opouštět budovy. Jaderné elektrárny přestalo fungovat chlazení a 12. března 2011 byly v jejím okolí zachyceny stopy radioaktivního cesia a jódu. Když se problémy vyhroutily výbuchem vodíku v prvním reaktoru, vyzval předseda japonské vlády k evakuaci obyvatelstvo žijící ve 20 km okruhu od jaderné elektrárny Fukušima 1 (Daiiči) a v okruhu 10 km od sousední elektrárny Fukušima 2 (Daini). K dalšímu výbuchu vodíku ve třetím reaktoru JE Fukušima 1

došlo 14. března 2011, kdy bylo poraněno 11 osob. Tehdy předseda vlády upozornil obyvatelstvo žijící 20 až 30 km od elektrárny, aby nevycházelo z budov.

Za těchto okolností i obyvatelé Iwaki, které je vzdáleno od JE Fukušima 1 přes 50 km, začali město opouštět, čímž ztížili zásobování obyvatel, kteří na území

zůstali. V místní nemocnici Kyoritsu začaly docházet zásoby. Jedinou cestou umožňující každodenní zásobování potravinami a dopravu léků a zdravotnického materiálu byly silnice, ale řada řidičů kvůli falešným informacím o radioaktivní kontaminaci odmítala do města záježdět. Tehdy Japonská lékařská škola

Tabulka Podrobnosti k transportu pacientů z nemocnice Kyoritsu v Iwaki

Datum	Věk	M/Ž	Diagnóza	Sanitka	Lékař	Příjmová nemocnice	Vybavení
17.3	41	Ž	peritonitis, sepse, intubace	NMS	2	NMS	infúzní čerpadlo, sedativa, dopamin
17.3	80	Ž	poranění krční páteře C2, akutní subdurální hematom, tracheostomie	KMH	1	KMH	Jackson (ventilační okruh s dýchacím vakem)
17.3	91	Ž	plicní embolie / akutní selhání ledvin	privátní	1	NCGM	hemodialýza, ventilátor
17.3	66	M	amyotrofická laterální skleróza	NMS-TN	1	NMS-TN	ventilátor
17.3	77	Ž	pneumonie / intubace	DMC	2	DMC	Jackson, dopamin
17.3	-	-	-	DMC	1	DMC	
18.3	84	M	amyotrofická laterální skleróza	NMS-MK	2	NMS-MK	ventilátor
18.3	89	M	chronická obstruktivní pulmonární choroba / intubace	privátní	1	NMS	Jackson
18.3	78	M	chronická obstruktivní pulmonární choroba / intubace	IKH	1	NMS-CH	ventilátor
18.3	84	Ž	astma / emfyzém	KMH	1	TMDU	tracheostomie
19.3	80	M	pneumonie	privátní	1	NMS	tracheostomie
19.3	87	M	pneumonie / chronická obstruktivní pulmonární choroba	KMH	1	NMS	intubace
19.3	73	M	pneumonie	hasiči Iwaki	1	NCGM	Bi-pap (ventilace dvoufázový pozit. tlak)
21.3	57	Ž	hypertrofická kardiomegalie	NMS	2	NMS	
21.3	73	M	pneumonie	hasiči Iwaki	1	NMS	

Zkratky – názvy nemocnic:

NMS	Nippon Medical School Hospital (nemocnice při Japonské lékařské škole)
NMS-TN	Nippon Medical School – Tama Nagayama Hospital
NMS-MK	Nippon Medical School – Musashi Kosugi Hospital
NMS-CH	Nippon Medical School – Chiba Hokusoh Hospital
KMH	Kawaguchi Municipal Hospital (Městská nemocnice Kawaguchi)
DMC	Disaster Medical Center (Lékařské centrum při katastrofě)
TMDU	Tokio Medical and Dental University (Lékařská a stomatologická univerzita Tokio)
NCGM	National Center for Global Health and Medicine (Národní centrum pro globální zdraví a medicínu)

(JLŠ) nabídla nemocnici v Iwaki pomoc. Tým pracovníků z JLŠ byl nucen překonávat byrokratické překážky při dodávkách zdravotnického materiálu a léků, poskytování péče a evakuaci hospitalizovaných pacientů.

Lékařská pomoc v Iwaki

O tíživé situaci nemocnice Kyoritsu v Iwaki informoval vedení JLŠ e-mailem dne 15. března 2011 ředitel nemocnice, psal o ubývajících zásobách zdravotnického materiálu a o výzvě k evakuaci obyvatel mladších 40 let. Tím došlo ke snížení počtu ošetřujícího personálu, který pak nestačil pacientům poskytovat adekvátní péči. Oznamoval dále, že lékární ve městě jsou zavřené a v nemocnici se začíná projevovat nedostatek léčiv. Nemocnice nemůže provádět chirurgické zákroky, dokonce ani apendektomie. Problémem jsou také dodávky vody a neexistující plán na jejich obnovu.

Další nemocnice už kvůli nedostatku zásobování těmito základními potřebami přestaly poskytovat služby ambulantním pacientům (i hemodialýzu). Hasiči nestačili reagovat na nouzová volání, jejichž počet stále stoupal. Přednosta urgentního oddělení nemocnice Kyoritsu požádal o pomoc při zajištění dodávek vody, léků, potravin, pohonných hmot, o pomoc zdravotníků a evakuaci asi 300 hospitalizovaných pacientů.

Vedení JLŠ se rozhodlo nejprve zhodnotit situaci na místě. Prof. Yokota přijel do Iwaki 16. března 2011 a ještě večer hovořil s ředitelem a přednostou urgentního oddělení, a společně zhodnotili stav asi 200 hospitalizovaných pacientů. Vybrali jako prioritní pro transport pacientů s nutností ventilační podpory, protože v případě úřady vyhlášené okamžité hromadné evakuace by nemohli být evakuováni a byli by ohroženi na životě. Snahy uskutečnit transport oficiální cestou pomocí celostátních týmů lékařské pomoci po katastrofě (DMAT - Disaster Medical Assistance Team) nebyly úspěšné, protože nemocnice neležela v ohrožené evakuované zóně. Navíc městské úřady nepodporovaly tuto evakuaci kvůli nepravdivým obavám, že je město radioaktivně zamořeno. Nakonec se pracovníci JLŠ rozhodli část pacientů transportovat vlastními silami a kontaktovali kolegy v Tokiu, aby připravili pro evakuované pacienty lůžka v nemocnicích. Evakuace začala 17. března 2011, mise se účastnili pouze lékaři, kteří sami řídili sanitní vozidla a během pěti dnů převezli 15 pacientů do osmi tokijských nemocnic (viz tabulku). Díky této akci bylo možné snížit počet nejtěžších pacientů a tím ulevit nemocnici Kyoritsu v Iwaki. Podařilo se tak zvládat péči o ostatní pacienty a provoz této nemocnice udržet.

Z retrospektivního pohledu lze říci, že by tuto evakuaci pacientů měly zajistit centrální nebo místní úřady a také vytvořit systém pro tyto mimořádné situace. Avšak pro budoucnost je pro

překonání možných byrokratických problémů nutné mít připraveny také postupy privátních institucí, jaké byly použity např. při této příležitosti, a reagovat tak pružně při rozsáhlých katastrofách.

Poznátky a hodnocení

Naše pomocná akce v Iwaki byla úspěšná, otázkou však zůstává, proč byla vůbec potřeba. Přednosta urgentního oddělení nemocnice Kyoritsu se s žádostí o pomoc obrátil nejprve na japonské celostátní vedení záchranných (J-DMAT) týmů při Ministerstvu zdravotnictví, práce a sociálních věcí. Tento úřad se snažil pomoci, protože nemocnice Kyoritsu je ve své oblasti stěžejní a leží nedaleko evakuované zóny, proto bylo důležité, aby zde její provoz zůstal nenarušen. Vedení J-DMAT týmů nejprve navrhlo, aby záchranné týmy pomohly nemocnici evakuovat, nakonec dostaly přednost zásahy těchto týmů na pomoc nemocnicím v evakuované třicetkilometrové zóně. Tato opatření se řídila vzdáleností jednotlivých nemocnic od JE Fukušima 1, nikoli jejich důležitostí v rámci postižené oblasti.

Když se pracovníci JLŠ dozvěděli, že pomoc J-DMAT týmů nebude možná, požádali hasičský sbor v Iwaki o svolení k použití jejich sanitních vozidel k transportu pacientů. Vedení hasičského sboru vyjádřilo pochopení, sanitní vozidla však neuvolnilo z obav, že při podpoře této evakuace budou posíleny fámy o radioaktivním zamoření města. Vzhledem k těmto dilematům, které státní a místní úřady při katastrofě musely řešit, neposkytly nemocnici při evakuaci pomoc.

Proto se pracovníci JLŠ rozhodli provést evakuaci sami (akce byla nazvána „Mise Tomodači“). Naštěstí měli k dispozici multifázovou privátní síť včetně informačního systému oddělení urgentní a kritické péče nemocnice při JLŠ. Prostřednictvím informační sítě byly kontaktovány i další nemocnice v Tokiu a blízkém okolí. Rovněž byla připravena

sanitní vozidla pro přepravu pacientů. „Mise Tomodači“ začala asi 10 hodin od rozhodnutí o její nutnosti a trvala pět dní, podíleli se na ní zdravotničtí pracovníci privátních pracovišť JLŠ.

Při zpětném pohledu lze zvažovat, že by měly podobnou akci provádět státní nebo místní úřady a mít také vytvořeny postupy pro tyto situace. Je ale také vhodné mít připraven i záložní způsob řešení těchto složitých situací, podobně jako pomoc privátní Japonské lékařské školy, kterým by se pružně zajistil postup v případě neočekávaných velkých katastrof.

Dne 16. března 2011 počet lékařů a dalšího personálu významně poklesl kvůli výbuchu v JE Fukušima 1 a v těchto podmínkách pak nemocnice pracovala asi týden.

Počet hospitalizovaných na standardních lůžkách po zemětřesení a tsunami 11. března plynule klesal, počet pacientů na intenzivní péči od 12. března stoupal, protože nemocnice přijímala těžké případy z oblasti postižené zemětřesením. Od 18. března počet těchto pacientů poklesl díky jejich transportu do nemocnic v Tokiu, organizovaném pracovníky Japonské lékařské školy.

Autor: Koyama A, Fuse A et al., zdroj: J Nippon Med Sch 2011, 78: 393-396

Překlad článku vznikl s finanční podporou Evropského sociálního fondu a rozpočtu České republiky v rámci realizace projektu Podpora spolupráce a vytvoření sítě partnerů mezi institucemi terciálního vzdělávání, vědeckými a výzkumnými pracovišti a veřejným sektorem v oblasti urgentní medicíny, medicíny katastrof a hromadných neštěstí, CZ.1.07/2.4.00/17.0113.

Ing. Vlasta NEKLAPILOVÁ,
Úrazová nemocnice v Brně,
foto archiv autorky

Energie, voda, potraviny - klíčové komodity bezpečnosti a prosperity v současném století

Dne 16. listopadu 2012 se na tradičním místě v budově Národní technické knihovny uskutečnil v pořadí již VIII. ročník Pražské bezpečnostní konference, pro niž bylo zvoleno téma „Energie – voda – potraviny, klíčové komodity bezpečnosti a prosperity pro Evropu a ČR ve 21. století“.

Akci pořádalo Středisko bezpečnostní politiky CESES FSV UK, které se zabývá výzkumem v oblasti bezpečnosti a bezpečnostního systému a mimo jiné také prognózou vývoje bezpečnostní situace v České republice, v Evropě a ve světě. Budoucnost je možné odvozovat pouze na základě dat z minulosti, které naznačují určité trendy, a je možné odhadovat analogický vývoj, abychom se mohli včas připravit, případně některým hrozbám zabránit. Program konference zahájili pořadatelé prezentací scénářů bezpečnostního vývoje do roku 2027 se zaměřením na rizika v oblasti zajištění energie, vody a potravin. Na konkrétní názory obsažené ve scénářích postupně reagovali odborníci příslušných oborů.

Energie

Dne 15. listopadu 2012, den před konáním konference došlo v Mnichově k největšímu výpadku elektřiny za poslední čtvrtstoletí, který způsobil zřejmě defekt v rozvodné síti v důsledku jejího přetížení. Bez proudu se od sedmé hodiny ranní ocitlo téměř půl milionu obyvatel bavorské metropole. Podobné a pravděpodobně ještě větší výpadky čekají v budoucnu i další průmyslově vyspělé státy, zvláště když ekonomická krize omezuje finanční zdroje na realizaci mnohých programů, které by měly zdokonalit funkci energetických systémů. Vzrostly ceny ropy i plynu, některé státy se brání využívání jaderné energie, biopaliva vyžadují spotřebu zemědělských plodin na úkor pěstování potravin, solární energie se zatím také ukazuje jako nevýhodná, fosilní paliva se rychle vyčerpávají a jejich užívání má neblahý vliv na životní prostředí. Současná lidská populace hledá nové zdroje a nové cesty, pro které budou platit základní předpoklady – udržitelnost, bezpečnost, minimální dopady na životní prostředí.

Mgr. Pavel Kavina, Ph.D., z Ministerstva průmyslu a obchodu se ve svém příspěvku zamýšlel nad neustále se zvyšující spotřebou surovin pro výrobu elektrické energie, ale i vzácných kovů pro nové technologie: „*Rodí se stále noví energetičtí konzumenti a ti stávající jsou stále náročnější. Země, které dříve suroviny pouze vyvážely, se zařadily mezi spotřebitele, nebo již také*

potřebují dovážet. Lety propracovanou surovinovou strategií mají Japonsko a Jižní Korea, poslední dobou se k nim řadí také Čína, která uzavírá s některými, například africkými zeměmi, tzv. surovinová partnerství. Nerostné bohatství země je nenahraditelným národním majetkem, se kterým je nutné rozumně hospodařit. Evropa musí být konkurenceschopná, podporovat technické vzdělávání, vyvíjet materiálově úsporné technologie a budovat obchodní vztahy – podílet se na celosvětovém vývoji a najít si v něm svoje místo.“

Německo ustoupilo od výroby elektrické energie jadernou cestou, ale to mu nebrání spolupracovat s českými energetiky, jak řekl **prof. PD Dr. Lutz Mez** ze Svobodné univerzity v Berlíně. Informoval o transformaci německého energetického systému, který bude vyžadovat zapojení občanů, aby se co nejvíce omezilo používání fosilních paliv a snížily emise kyslíčnicku uhličitého do ovzduší. Byla zahájena diskuze o co nejefektivnějším využívání elektrické energie, kde a jak dosáhnout co nejvyšších úspor a zda se zaměřit na energii solární, větrnou nebo vodní. Rovněž byly zadány studie řešící dočasné ukládání přebytečné energie (přenosové soustavy, podmořské kabely).

Prof. Dr. Catherine Cesarsky z francouzské Komise pro atomovou energii vyslovila názor, že budoucnost patří jaderné energii. Ve Francii je jádro využíváno pro výrobu energie ze 75 procent, a to v současné době 58 atomovými reaktory. Ropa se těží stále vyšší

energetickou náročností a její cena stoupá. Francie nemá tolik uhlí jako Německo a považuje jadernou energii za čistší, bezpečnější a levnější. Dříve postavené elektrárny se nyní bohatě vyplácí a Francie může být energeticky nezávislá na rozdíl například od Itálie, která veškerou elektřinu dováží. Nově se staví reaktory III. generace, které jsou ještě lépe zabezpečeny než ty předchozí, protože mají několikrát jistěny bezpečnostní systémy (pro chlazení reaktoru čtyři vodní rezervoáry). Neštěstí ve Fukušimě vývoj zpomalilo (hloubkové audity), ale nezastavilo, jen zpřísnilo bezpečnostní opatření a donutilo experty posilovat bezpečnost. Výstavba jaderných elektráren ve světě pokračuje, reaktory IV. generace efektivněji zpracovávají odpad a budou mít menší spotřebu uranu.

Ing. Pavel Cyraní, MBA, z ČEZ, a.s., doporučoval ne příliš radikální řešení – nezavádět plošně jeden typ výroby energie, protože se rychle vyvíjejí nové a dokonalejší, a je nutné přihlížet k místním podmínkám. Například „větrné parky“ se nyní staví hlavně v Polsku a v Rumunsku, naopak v Česku je výhodnější využít vodních toků a biomasy.

Optimální energetický mix prosazuje **Ing. Dana Drábová, Ph.D.**, ze Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. „*Nemáme žádné dobré řešení,“ říká, „hledáme to nejlepší ze špatných. Tento energetický hlavolam řeší každá země po svém v závislosti na lokálních možnostech a podmínkách, aby co nejvíce uspokojila potřeby obyvatel při co nejmenší újmě. Nutně však*

musíme myslet na budoucí generace.“ Dodala, že již řada lidí investuje do samostatného nezávislého řešení dobře zaizolovaných domů s vlastním zdrojem tepla a energie.

Voda

V souvislosti se změnou klimatu ubývá sladké vody. Srážky jsou nárazové, dochází k lokální akumulaci srážkových vod, často přicházejí sušší léta a na jaře povodně (voda však rychle odečte, aniž by se stačila vsáknout), ubývá lesů zadržujících vodu, ledovce tají, slaná voda proniká do řek a v oceánech klesá množství kyslíku a hrozí překyselení. V letním období, kdy málo prší, vysychají vodní zdroje pro nadměrné čerpání. Stále více lidí nemá přístup ke kvalitní pitné vodě. Odsolování mořské vody není efektivní, především pro svou vysokou energetickou náročnost.

Mgr. Mark Rieder z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masyryka, v.v.i., uvedl, že mnohé produkty například potravinářského a textilního průmyslu jsou vysoce náročné na spotřebu vody a rostou poptávka po vodě i v energetickém průmyslu. Pro zadržování vody na našem území jsou nutná včasná řešení, dokud jsou dostupná. Čím později k nim přistoupíme, tím budou složitější a nákladnější.

„Diskuzi vyvolalo udělení Nobelovy ceny za mír pro rok 2012 Evropské unii,“ zahájila svůj příspěvek **Dr. Christiane Markard** z Federální agentury pro životní prostředí SRN a pokračovala: *„diskutovali však ti, kteří nevědí, kolik EU iniciovala mírových dohod například mezi sousedními státy, které se dělí o vodní zdroje. Kolik vyvolala jednání vedoucích k odstranění obrovského znečišťování vodních toků. Zabránila vypouštění dusíkatého odpadu do Severního moře způsobujícího přemnožení řas, které mělo za následek úhyn tuleňů. Plnění směrnice vydaných od roku 2000 značně ozdravilo životní prostředí a vodní ekosystém evropských povodí.“* Dále zmínila spolupráci Německa s Českou republikou v povodí Labe, kde dojde v souladu s ekologickými pravidly k rozvoji dopravy zboží a osob vodní cestou.

Ing. Ladislav Kašpárek, CSc., z Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masyryka, v.v.i., seznámil s koncepcí vodohospodářů, která obsahuje metodiku a postupy pro řešení krizové situace vyvolané výskytem sucha a nedostatkem vody na území ČR, podobně jako byly zavedeny a v příslušném právním řádu zakotveny pro povodně. Nová koncepce by měla definovat pravomoce orgánů státní správy, které mají rozhodující slovo v nakládání s vodou a vodními zdroji, včetně stanovení priorit způsobu využití vody v období sucha. Vodohospodářská opatření omezují předimenzované průmyslové provozy, výstavbě vodních nádrží brání složité majetkoprávní vztahy.

RNDr. Jan Hollan, Ph.D., z Akademie věd ČR hovořil o velkých letních teplotních extrémech, které přinášejí povodně nebo mimořádné sucha a způsobují zemědělcům každý rok jiná nepříjemná překvapení a nestejnou zátěž pro infrastrukturu země, přičemž variabilita změn se zvyšuje. Sucho je spojeno s ničivými požáry a neúrodou, záplavy devastují krajinu a znečišťují pitnou vodu. Pokud se nesníží emise oxidu uhličitého na celém světě, extrémní počasí se bude prohlubovat. Česká republika je na tom relativně lépe, má oproti jiným evropským zemím poměrně výhodnou polohu.

Potraviny

Zásobování rychle se množícího lidstva potravinami je stále obtížnější. Aby dosáhli konkurenceschopnosti, nahrazují výrobci dražší suroviny méně kvalitními náhražkami, které mohou způsobit oslabení zdravotního stavu populace a snížení její odolnosti. Rostoucí ceny potravin jsou příčinou zvyšující se počtu rodin žijících na hranici bída a nedostatku jídla pro množství podvyživených obyvatel Země. Následkem nárůstu oxidu uhličitého v oceánech klesají zásoby ryb, lesy se kácí jako biomasa pro výrobu elektrické energie, úrodná půda se zastavuje a využívá k nezemědělským účelům. Je nutné účelně aplikovat „zelené technologie“.

Doc. Ing. Luboš Smutka, Ph.D., z České zemědělské univerzity v Praze poukázal na fakt, že z asi sedmi miliard lidí na světě jich již polovina žije ve městech, zatímco ještě před sto lety to byla pouze pětina, ostatní se věnovali zemědělství. Velké množství potravin využíváme nepotravinářským způsobem (jako palivo, kosmetika, léčiva). Lidé, kteří nemají přístup ke kvalitním potravinám, trpí podvýživou a jejich organismus proto nevydrží ani minimální pracovní zátěž (přibližně 15 % veškeré populace). Většinou trpí tzv.

specifickým hladem, kdy jsou živeni neplohodnotnou stravou s nedostatkem živočišných bílkovin, vitamínů a minerálů. Příčinou velkého množství hladovějících je také nerovnováha spotřeby, protože její růst na jednoho obyvatele je ovlivněn ekonomickým rozvojem regionu, v němž žije. Neexistuje solidarita vyspělého světa s rozvojovým (pro domácí mazlíčky, na podnikovou zábavu nebo za cigarety se v USA utratí mnohonásobně více, než činí potravinová pomoc hladovějícím).

Ing. Jitka Götzová z Ministerstva zemědělství se zabývala nejednotnou kvalitou potravin na evropském trhu, která je ovlivněna nedostatky dovozové politiky, nespravedlivými dotacemi některým farmářům a nevyváženým systémem podpor z finančního rozpočtu na rozvoj venkova. Na nestabilitu cen a kvality v ČR mají vliv obchodní řetězce a jejich nadměrná koncentrace na našem území. Stále se zvyšuje podíl dovozu, přitom spotřeba stagnuje. Nakupující stále více dávají přednost domácím výrobkům. Český trh je soběstačný v produkci obilí, mléka a drůbežního masa (zelenina z 90 %, vejce ze 70 %, vepřové maso z 65 %, ovoce ze 40 %).

Ing. Jan Veleba z Agrární komory ČR se ve svém příspěvku vrátil k výkyvům počasí, které ovlivňují každoroční výnosy našich plodin (na Jižní Moravě letos nepršelo a úroda se ani nevyplatilo sklízet). Podle jeho názoru je nutné v zemědělství více uplatnit nové pěstební technologie, poznatky vědy ve šlechtění a ochraně rostlin. Potravinovou bezpečnost ohrožuje redukce stavů chovaných hospodářských zvířat.

Česká republika by měla opět dosáhnout soběstačnosti ve výrobě a zpracování potravin, aby byl zachován dlouhodobě udržitelný rozvoj.

Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Vzdělávání v oblasti bezpečnosti státu

V rámci projektu operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“, nesoucího název „Vzdělávání pro bezpečnostní systém státu“ (CZ.1.07/2.2.00/15.0070), se na Univerzitě obrany v Brně uskutečnil dne 21. listopadu letošního roku pracovní workshop na téma „Vzdělávání v oblasti bezpečnosti státu“.

„Pozitivem v oblasti rozvoje vzdělávání bezpečnostního managementu je vytvoření pracovní skupiny zaměřené na vojenské a bezpečnostní obory, která působí v rámci Akreditační komise České republiky. Paralelním záměrem je podpora výzkumu a vzdělávání v dané sféře,“ uvedl při zahájení workshopu prorektor Univerzity obrany v Brně prof. Ing. Rudolf Urban, CSc.

Specifika systému vzdělávání prezentovala doc. Ing. Šárka Kročová, Ph.D., z Fakulty bezpečnostního inženýrství Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava (VŠB-TU). Seznámila s vývojem vzdělávacích programů na VŠB-TU, která zajišťuje systém vzdělávání v oblasti bezpečnosti a požární ochrany již od roku 1968. Poukázala na stoupající zájem o komplexní vzdělávání, jež vyplývá z analýzy požadavků současné bezpečnostní praxe.

Na možnosti inovace vzdělávacích programů v oblasti komerční bezpečnosti se zaměřil prezident Asociace soukromých bezpečnostních služeb JUDr. Jiří Kameník. Upozornil na zvyšující se nároky na zaměstnance soukromých bezpečnostních služeb (školení a systematické vzdělávání) a na možnosti efektivní spolupráce s vysokými školami, včetně zařazení komerčně bezpečnostních témat do výuky (ekonomické plánování v oblasti řízení bezpečnostních firem).

Postavení a úlohu HZS ČR v procesu vzdělávání a preventivně výchovné činnosti (PVC) analyzoval kpt. Mgr. Jaromír Šiman z MV-generálního ředitelství HZS ČR. Uvedl, že s využitím zpětné vazby z realizovaných projektů („Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“, „Vaše cesty k bezpečí“ a „Záchraný kruh“) dochází k úpravě probíhajících rámcových vzdělávacích programů. Dodal, že ani přes kvalitativní posun v procesu vzdělávání a PVC není situace zcela odpovídající stanoveným požadavkům, a to především v cílové skupině dospělého obyvatelstva, která podle průzkumů vykazuje malou iniciativu přijímat nové informace, přesycenost informacemi a je nejnáročnější na vysoký standard formální podoby sdělovaných informací. Budoucí vývoj představuje řešení, které lze pojmenovat jako „vzdělávací mix“, založený na kombinaci aplikovaných forem vzdělávání a projektů. Mezi současné priority patří revize programů k výuce tematiky ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách, příprava pedagogů na pedagogických fakultách vysokých škol (usnesení vlády č. 734/2011),

spolupráce s dalšími rezorty a využití mediální prezentace ke zvýšení efektivity vzdělávání dospělé populace.

Na inovace v procesu přípravy občanů k obraně státu se zaměřil Ing. Jiří Navrátil z Ministerstva obrany. Připomenul, že příprava občanů k obraně státu je vymezena v zákoně č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Upozornil na potřebu dílčích změn v již zaběhnutých způsobech zajišťování obrany (mobilizace, aktivní zálohy, věcné prostředky).

Na závěr workshopu byly diskutovány další možnosti vzdělávání bezpečnostního managementu s využitím nových poznatků z oblasti bezpečnostního výzkumu. Rozsáhlá diskuse proběhla zejména k problematice uplatnění absolventů studijních oborů s tematikou ochrany obyvatelstva a krizového řízení státních, veřejných i soukromých vysokých škol, k možnostem aplikace moderních metod vzdělávání, včetně public relations aktivit prostřednictvím veřejnoprávních médií.

Mgr. Zbyněk KOUKOLÍK, foto autor

Čeští a němečtí záchranáři realizují společný projekt na řece Labi

Údolí Labe v chráněné krajinné oblasti Labských pískovců je významným a jedinečným přírodním územím. Protékající řeka spojuje Českou republiku se Svobodným státem Sasko ve Spolkové republice Německo. Lidé, žijící na obou stranách hranice, řeší stejné problémy v souvislosti s mimořádnými událostmi.

Při povodňových stavech dochází velmi často k zaplavení části údolí mezi městy Děčín a Bad Schandau. Vznikají tak velké škody na majetku a životním prostředí a jsou ohroženy i lidské životy. Z tohoto důvodu vznikl společný projekt s názvem „Spolupráce při řešení krizových situací na řece Labi v česko-saském příhraničí“, který řeší vzájemnou součinnost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému na obou stranách hranice.

„Ahoj sousede!“

V rámci projektu jsou naplánována společná taktická cvičení, kurzy, semináře a workshopy s cílem koordinovat společné příhraniční zásahy při mimořádných událostech a krizových situacích typu povodně, ekologické havárie, požáru v obtížně dostupném terénu labského kaňonu, dopravní nehody na řece, železnici nebo pozemní komunikaci kopírující říční profil. „Ahoj sousede“ – takový slogan v českém i německém jazyce má logo Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu Cíl 3 / Ziel 3.

Soutěž v požárním útoku

V rámci projektu se ve dnech 8. a 9. září 2012 uskutečnily první společné aktivity všech partnerů – statutárního města Děčín, města Bad Schandau a obce Reinhardtsdorf-Schöna ze Svobodného státu Sasko.

V sobotu 8. září se u Mlýnského rybníka v zalesněné části děčínské městské části Maxičky uskutečnil již 45. ročník soutěže jednotek SDH obcí v požárním útoku „O putovní pohár města Děčín“, kterého se zúčastnilo 13 družstev z Děčínska, Ústecka a Saska. Pohár i letos zůstal v Děčíně, neboť zvítězila jednotka z Děčína-Boletic před svými kolegy z pořádajícího děčínského Horního Žlebu a třetími, rovněž děčínskými, Křešicemi. Soutěže se kromě družstev z partnerských obcí, které skončily hluboko v poli poražených, zúčastnili také hasiči z Ottendorfu, kteří se umístili ze zahraničních hostů nejlépe - na 6. místě.

Odborný seminář a workshop

Odpoledne se více než sedm desítek hasičů obou zemí přesunulo do pěkného

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

prostředí Vysokoškolské koleje Českého vysokého učení technického v Děčíně (v objektu bývalé zámkové sýpky), kde pro ně byl připraven dvouhodinový odborný seminář, zaměřený na spolupráci jednotek dobrovolných hasičů v česko-saském příhraničí při ochraně před povodněmi. Dvoudenní program vyvrcholil v neděli na pravém břehu Labe v Děčíně-Starém Městě, kde se formou ukázek z projektu pořízeného motorového člunu a plovoucího mola konal workshop.

Taktické cvičení složek IZS

Své schopnosti natáhnout přes řeku Labe u státní hranice nornou stěnu a zlikvidovat tak únik ropného produktu prověřovali 13. října 2012 při taktickém cvičení složek IZS na soutoku říčky Suché Kamenice a řeky Labe u obce Hřensko společně čeští a němečtí dobrovolníci i profesionální hasiči v součinnosti s poříčními oddíly policie obou států a saskými složkami THW z Pirny. Hornožlebští dobrovolní hasiči měli zároveň možnost si poprvé „naostro“ vyzkoušet kvality z projektu získaného motorového pracovního člunu Marine 17H s turbínou.

Prohloubení koordinace při zásahu

Poslední letošní společnou akcí projektových partnerů, která měla přispět ke zkvalitnění společných činností v příhraničním prostoru, byl seminář „Vodní poměry na Labi při povodni“ s teoretickou částí a praktickou ukázkou protipovodňových opatření saských sousedů, který se uskutečnil 10. listopadu 2012 v Bad Schandau.

Všechny projektové akce přispěly nejen k navázání nových kontaktů a přátelství mezi hasiči v příhraničním regionu, ale zejména k prohloubení a zdokonalení koordinace při společných zásazích, a to nejen při krizových situacích na Labi, ale i v území po obou jeho březích. Proto jsou i na příští rok plánována další společná

cvičení se zajímavými tématy. Bude to například likvidace požáru při povodni, v jejímž důsledku bude poškozena silnice do obcí Dolní Žleb a Prostřední Žleb a doprava bude možná pouze po vodě nebo železnici, nebo na německé straně likvidace požáru na přívozu spojená s evakuačními cestujícími.

Pořízení novou technikou

Součástí projektu je také pořízení vhodné techniky k usnadnění zásahové činnosti záchranářů. Česká strana pořizuje v rámci projektu záchranné čluny, vybavení pro vodní záchranáře a komunikační prostředky, německá strana malý terénní traktor do těžko přístupného terénu labského kaňonu, motorový člun a komunikační prostředky.

Na projekt, trvající 24 měsíců v období od 1. dubna 2012 do 31. března 2014, s udržitelností ještě pět let po jeho ukončení, byly vyčleněny společné finanční prostředky ve výši 442 054 Eur. Z toho městu Děčín, jako lead partnerovi, bylo schváleno 243 260 Eur, městu Bad Schandau 171 524 Eur a obci Reinhardtsdorf-Schöna 27 270 Eur. Projekt je z 85 % dotován z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu Cíl 3 / Ziel 3, na české straně dále přispívá 5% dotací stát prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj a 10 % tvoří spoluúčast každé ze zúčastněných obcí.

Na veletrhu záchranné techniky FLORIAN 2012 v Drážďanech, kde se ve dnech 18. až 20. října 2012 představilo 152 vystavovatelů z 11 zemí, byl projekt statutárním městem Děčín prezentován a vzbudil u odborné i laické veřejnosti značný zájem.

Více informací o projektu naleznou zájemci na webových stránkách <http://cil3.mmdecin.cz/>.

Richard MUSIL, DiS., Magistrát města Děčín, foto archiv autora

Summary

Curious firefighters' interventions

Sometimes firefighters encounter cases that raise a smile and enrol permanently to a chronicle of curious interventions. Even this year wasn't short of such cases. p. 4

Safe festival Colours of Ostrava

Since 2002, a music festival called Colours of Ostrava takes place in different locations of Ostrava, Silesia. This year's festival took place for the first time in premises of the Dolní Vítkovice National Cultural Monument. A significant increase in number of visitors has brought increased demands on fire safety. p. 8

Safety of bio-fireplaces

In the past two years, the market has expanded offer of a modern home decoration – a fireplace into bio fuel. Firefighters findings show that operation of these bio-fireplaces hides real danger to property and to the health of their users. p. 10

Methyl alcohol poisoning

Since the beginning of September to mid-November of this year as many as 35 people in our country died of methanol poisoning. In addressing the issue of methyl alcohol poisoning also the chemical laboratories within the Fire & Rescue Service of the Czech Republic were involved. p. 12

Test of readiness for rescue teams

In October 2012 the exercise aimed to examine the responsiveness of special teams to rescue people from collapsed buildings - USAR teams - took place in Ostrava, Silesia. In addition to the Czech teams also rescuers from Slovakia and Poland participated. p. 19

Humanitarian Assistance 2012 exercise

In September this year the exceptional tactical exercise of IRS bodies and crisis management authorities of the Pardubice region was held. The aim of the Humanitarian Assistance 2012 exercise was to verify the ability of construction and operation of a material base for humanitarian assistance, and collaboration of all involved bodies and authorities. p. 22

Hasík among deaf children

Hasík is a nickname for a successful preventive educational programme called Education of children in fire prevention and protection of population. Firefighters in the South Moravia region extended this programme also to high school students and to deaf children. p. 24

Evacuation of patients following the Fukushima earthquake

Findings from the analysis of medical rescue work, including evaluation of evacuation of patients hospitalised after the accident at the Fukushima nuclear power plant, are now a source of guidance for future crisis response in emergencies. p. 28

Prague Security Conference

In November 2012 the 8th Prague Security Conference was held, with the actual theme Energy - water - food, the key commodities for security and prosperity of Europe and the Czech Republic in the 21st century. p. 30

Education and national security

In November 2012 a workshop aimed at streamlining of the education system of security management was held in the University of Defence in Brno, South Moravia. p. 32

Spektakuläre Feuerwehreinätze

Ab und zu begegnen die Feuerwehren solchen Fällen, die ein Lächeln hervorrufen und für immer in der Chronik spektakulärer Einsätze ihren Platz finden. Solche Einsätze waren auch in diesem Jahr nicht rar. S. 4

Sichere Festspiele Colours of Ostrava

Seit 2002 findet alljährlich das Musikfestival Colours an verschiedenen Orten der Stadt Ostrava statt. Dieser Jahrgang wurde zum ersten Mal in den Räumlichkeiten des Nationalen Kulturdenkmals Dolní Vítkovice organisiert. Die deutlich erhöhte Besucheranzahl stellte höhere Ansprüche an die Gewährleistung der Brandsicherheit. S. 8

Sicherheit der Bio-Kamine

In den vergangenen zwei Jahren gibt es auf dem Markt ein erweitertes Angebot an modernen Wohn-Dekorationen - Kaminen für Bio-Brennstoffe. Nach Erfahrungen der Feuerwehren wird deutlich, dass das Betreiben dieser Kamine reale Gefahren für das Vermögen und die Gesundheit der Nutzer in sich birgt. S. 10

Vergiftung durch Methylalkohol

An Folgen der Vergiftung durch Methanol verstarben in der Tschechischen Republik von Anfang September bis Mitte November 35 Menschen. An der Bewältigung der Probleme rund um die Vergiftung waren die Chemie-Labors des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik beteiligt. S. 12

Probe für Rettungsteams

Im Oktober fand in Ostrava eine Übung statt, deren Ziel es war, die Aktionsbereitschaft spezieller USAR-Teams für die Rettung von Personen aus eingestürzten Objekten auf die Probe zu stellen. An der Übung nahmen neben den tschechischen Teams noch Rettungskräfte aus der Slowakei und aus Polen teil. S. 19

Übung Humanitäre Hilfe 2012

Im September dieses Jahres wurde eine außerordentliche taktische Übung des Integrierten Rettungssystems und der Organe des Krisenmanagements des Bezirkes Pardubice durchgeführt. Das Ziel: den Aufbau und Betrieb der materiellen Basis für humanitäre Hilfe und das Zusammenwirken der zuständigen Subjekte des Systems zu beüben. S. 22

„Hasík“ unter tauben Kindern

Das erfolgreiche präventive Aufklärungsprogramm Erziehung der Kinder auf dem Gebiet Brandschutz und Bevölkerungsschutz – HASÍK, erweiterten die Feuerwehrleute im Bezirk Südmähren auch für die Schüler an Oberschulen und für taube Kinder. S. 24

Evakuierung der Patienten nach dem Erdbeben in Fukushima

Die Schlussfolgerungen der Analyse der Rettungsarbeiten im medizinischen Bereich incl. Auswertung der Evakuierung der Krankenhaus-Patienten nach der Havarie des Kernkraftwerks Fukushima sind lehrreich für die Bewältigung der Krisenlagen in der Zukunft. S. 28

Prager Sicherheitskonferenz

Im November fand der 8. Jahrgang der Prager Sicherheitskonferenz statt. Für die Konferenz wurde ein aktuelles Thema gewählt - „Energie – Wasser – Lebensmittel, Schlüsselartikel für die Sicherheit und Prosperität für Europa und Tschechien im 21. Jahrhundert“. S. 30

Ausbildung im Bereich Staatssicherheit

An der Militäruniversität in Brno fand im November ein Workshop zum Thema der Effizienz des Systems der Ausbildung des Sicherheitsmanagements statt. S. 32

Vydává: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - plk. Dr. Jaroslav Vykoukal - 950 819 949; redaktori - Mgr. Zuzana Cihartová - 950 819 951, kpt. Mgr. Jana Kemrová - 950 819 947, Mgr. Zbyněk Koukolík - 950 819 950

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 950 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: Ing. Lubomír Pešek - předseda, plk. Ing. Zdeněk Ráž - místopředseda, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, plk. Ing. Jiří Chalupa, Ph.D., doc. Ing. Josef Janošík, CSc., plk. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Rudolf Kaiser, Ing. Ladislav Karda, plk. Ing. Ivan Kolenák, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, plk. Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil, kpt. Ing. Ivana Svitáková

Grafická úprava a předtisková příprava: ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I • **Tisk:** POLYGRAF, s.r.o., Modřišice 156, 511 01 Turnov

Předplatné a distribuce: Moraviapress, a.s., U póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 176, zelená linka: 800 100 314, fax.: 519 321 417, e-mail: 112@moraviapress.cz

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 19. listopadu 2012 • Číslo 12/2012 vychází 10. prosince 2012 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány.

www.hzscr.cz

Foto na titulní straně: archiv HZS Kraje Vysočina

Rozhodující a nepostradatelná záchranná složka

Hasiči jsou prakticky ve všech evropských státech rozhodující a nepostradatelnou záchrannou složkou při převážně většině přírodních nebo antropogenních negativních událostí bez ohledu na jejich rozsah, důsledky, lidské nebo materiální ztráty. V oblasti ochrany, respektive přípravy na tyto události, jejich role již tak jednoznačná není a ovlivňuje ji především subjekt zřizovatele hasičů nebo jejich organizátora.

Zřizovatel

Z hlediska zřizovatele lze v Evropě najít přesnou pomyslnou dělící čáru, která odděluje státy bývalého tzv. východního bloku a zbytek Evropy. Ve státech východní Evropy byl a i po změně společenských poměrů v nich je, až na malé výjimky, zřizovatelem převážně většiny jednotek požární ochrany stát a příslušníci těchto jednotek jsou profesionálové ve služebním poměru (státní hasiči). Pouze ve Slovinsku došlo v první polovině 90. let minulého století k přeměně části jednotek požární ochrany na veřejnoprávní organizace s profesionály, zbytek hasičů jsou dobrovolníci.

Ve státech bývalé tzv. západní Evropy (většina zemí) je zřizovatelem hasičů co nejnižší stupeň veřejné správy, většinou obec nebo sdružení obcí a hasiči jsou jejich zaměstnanci v různém pracovním vztahu a s různým rozsahem pracovního úvazku. V některých zemích jsou zřizovateli nižší územní celky administrativního členění (departementy ve Francii, kantony ve Švýcarsku) a hasiči jsou jejich zaměstnanci. Výjimku mezi západními zeměmi tvoří Itálie, kde i v současnosti je zřizovatelem většiny rozhodujících jednotek požární ochrany stát, což je relikv totality ještě z Mussoliniho éry, a Francie, kde jsou i vojenští hasiči, což je také pozůstatek napoleonského období.

V některých zemích je z různých praktických důvodů organizátorem hasičů jiný subjekt než jejich zřizovatel (Finsko – k tomu účelu zřízený region, Francie – stát).

Dobrovolnost

Požární ochrana ve většině evropských zemí je postavena na činnosti dobrovolných hasičů. V některých, zejména německy mluvících zemích, tvoří dobrovolníci převážnou většinu všech aktivně působících hasičů, především v menších městech a na vesnicích. V Německu jsou profesionální hasiči pouze ve městech s více než 80 tisíci obyvateli, v Rakousku, kde je podíl dobrovolnosti nejvyšší, jsou profesionální hasiči pouze v šesti největších městech. Tento vysoký podíl dobrovolnosti vychází z historických tradic, smyslu obyvatel pro spolkovou a konfesní činnost a z vysokého vědomí vlastní odpovědnosti za věci veřejné.

Naproti tomu v některých zemích, především státech bývalého Sovětského svazu (Litva, Lotyšsko, Estonsko, Ruská federace atd.) dobrovolní hasiči prakticky neexistují nebo je jejich činnost marginální. Tento stav často zapříčinila ukvapená snaha o privatizaci v první polovině 90. let minulého století, která naopak činnosti dobrovolných hasičů velmi uškodila.

Model služby

V požární ochraně evropských zemí jsou zastoupeny všechny varianty modelu služby od téměř výhradně státní služby přes různé kombinace profesionálů a dobrovolníků až po naprostou převahu dobrovolnosti. Hasiči ve služebním poměru převládají ve státech východní Evropy, přičemž např. v pobaltských zemích dobrovolnost téměř neexistuje. Na opačném pólu stojí Německo, Francie a především Rakousko, kde princip dobrovolnosti výrazně převládá. Z východních zemí je největší zastoupení dobrovolníků, schopných se účinně podílet zejména na likvidaci požárů, v České republice. Ve skandinávských zemích je obvyklý kombinovaný model s přibližně stejným zastoupením obecních profesionálů, dobrovolníků a osob podléhajících povinné službě

v požární ochraně (ta se ale v praxi většinou nevyužívá). Povinná služba je ve větším rozsahu zavedena pouze v některých kantonech ve Švýcarsku na základě kantonální odvodní povinnosti.

V řadě států, jako např. v Nizozemsku, Belgii, Velké Británii a v některých skandinávských zemích, zabezpečují požární ochranu také specializované komerční firmy na základě smlouvy s orgány veřejné správy.

Legislativa

Základní právní dokumenty – zákony a nejrůznější právní předpisy na jejich úrovni (dekrety hlavy státu atd.) se zabývají zejména celkovým zabezpečením požární ochrany v preventivní a zásahové oblasti a postavením hasičů v závislosti na modelu služby. V zemích se spolkovým uspořádáním (Německo, Rakousko, Švýcarsko) nebo ve státech s výraznými pravomocemi regionů (Itálie, Španělsko, Belgie apod.), jsou zákony týkající se požární ochrany přijímány na těchto stupních veřejné správy (pokud mají v této oblasti legislativní pravomoci). Obvykle tyto dokumenty spojují problematiku hašení požárů, poskytování pomoci záchrannou službou a ochranu před nebezpečnými látkami (agenda SEVESO). Na ústřední úrovni však v těchto zemích obvykle neexistuje právní dokument, týkající se problematiky požární ochrany.

Financování

Obecně platí princip, že hasiče, a nejen je, platí jejich zřizovatel. Téměř beze zbytku to platí u zemí, kde jsou hasiči zaměstnanci státu ve služebním poměru. Pokud jsou zřizovateli obce nebo nižší stupně veřejné správy, je také těmto zřizovatelům činnost hasičů hrazena různým způsobem a různými subjekty formou dotací, příspěvků, úlev a výhod. V řadě zemí se na spolufinancování hasičů podílejí pojišťovny.

Trend vývoje

U všech záchranných akcí, tedy i u hašení požárů a činnostech s tím souvisejících, je patrná snaha převést je v co největší míře na záchranné organizace, jejichž zřizovatelem není veřejná správa, ale subjekty nejrůznější právní povahy, aby role veřejné správy byla minimální. Jejich činnost bývá vymezena zákony a je obvykle licencovaná. Pokud jde o podnikatelské subjekty, jako např. FALCK (Nizozemsko, Velká Británie, skandinávské státy atd.), tak veřejná správa a především samospráva jejich služby poptává a nakupuje na základě standardní smlouvy o činnosti. Tato praxe je na západě Evropy obvyklá i v jiných oblastech záchranářství. Ve východoevropských zemích je tento způsob zabezpečování požární ochrany rozšířen pouze v Rumunsku (společnost FALCK).

Většímu rozšíření komerčních služeb v oblasti hašení požárů, ale i v dalších oblastech záchranářství, ve státech východní Evropy často brání tradičně pojatá legislativa a nejrůznější, většinou politicko-sociální důvody, především strach ze ztráty monopolu, z konkurence a předsudky.

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva
Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ

FIRE JACK

jednoduše
jednoduché

HASICÍ AEROSOL

EFEKTIVNÍ • EKOLOGICKÝ • EKONOMICKÝ

- ☞ Mnohonásobně účinnější než běžná hasiva
- ☞ V uzavřených prostorech hasí požáry třídy A, B, C
- ☞ Neporušuje ozónovou vrstvu
- ☞ Vysoká životnost
- ☞ Použití v archivech, serverovnách, rozvodnách, skladech, skladech hořlavých kapalin, kabelových kanálech
- ☞ Možno použít v rozmezí teplot $-40 + 100^{\circ}\text{C}$ při 100% vlhkosti i v prostorách s nebezpečím výbuchu.

RUČNÍ HASICÍ PROSTŘEDKY

FIRE JACK

BESY CO spol. s r.o.

Kvapilova 9/958, 150 00 Praha 5 - Košíře

www.firejack.cz; e-mail: besyco@besyco.cz

Tel./fax: +420 257 215 632

ZEVETA AMMUNITION a.s.

Tovární 532, 687 71 Bojkovice

www.zeveta.cz; e-mail: zeveta@zeveta.cz

Tel: +420 572 612 111

OBSAH ročníku XI časopisu 112

Vybraná témata

POŽÁRNÍ OCHRANA

	str./č.		str./č.
Úder blesku příčinou požáru nprap. Martin Petrák, por. Bc. Josef Koutenský, Ing. Jiří Kutáč	6/1	Problematika kontrol vietnamských tržnic mjr. Ing. Jiří Dudek	8/6
Využití nových technologií v oblasti ochrany před bleskem v České republice Ing. Jiří Kutáč, doc. Ing. Zbyněk Martinek, CSc., Ing. Jan Mikeš	8/1	Zkoušky v rámci posuzování shody věcných prostředků požární ochrany plk. Ing. Vladislav Straka	13/6
Spalinové cesty a spotřebiče paliv plk. JUDr. František Vavera, Ph.D.	11/1	Požár lesa v Beskydech npor. Bc. Bohdan Sikora, MSc.	4/7
Konference byla odrazovým můstkem František Kregl	14/1	Požáry lesních porostů na Tišnovsku nprap. Zdeněk Doubek, npor. Ing. Ladislav Steinhauser ..	7/7
Nové výzkumné projekty TÚPO k řešení v období let 2011 až 2012 plk. Ing. Otto Dvořák, Ph.D.,	15/1	Požár lesa uhašen až po sedmi dnech plk. Ing. Petr Oháňka, mjr. Ing. Pavel Tinka.	8/8
Hasiči zachránili více než dvanáct tisíc lidských životů a uchránili několikamiliardové hodnoty Mgr. Zbyněk Koukolík, kpt. Ing. Ivana Svitáková, pplk. Vladimír Vonásek	4/2	Požáry lesních porostů v Polsku Mgr. Tomasz Sawicki	13/8
Požár vznikl v příručním skladu mjr. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Bc. Libor Pospíšil.	8/2	Zabezpečení hradů a zámků před požáry kpt. Mgr. Nicole Zaoralová.	14/8
Nový požární bezpečnostní standard pro cigarety kpt. Bc. Radek Kisliner, kpt. Ing. Martin Podjukl.	10/2	Alternativní možnosti detekce požáru v památkově chráněných budovách pplk. Ing. Marek Hütter	16/8
Jednotné doklady ke stavbě v elektronické podobě Ing. Martin Pospíšil, Ph.D.	14/2	Nově akreditované zkušební metody a metodiky odběru vzorků plk. Ing. Otto Dvořák, Ph.D.	18/8
Požár lakovacího boxu mjr. Ing. Jaromír Mottl	4/3	Luxusní hotelový komplex vyhořel těsně před otevřením nprap. Mgr. Karel Hlava, por. Bc. Vendula Horáková ...	7/9
Koncepce požární prevence v České republice na období let 2012 až 2016 plk. Ing. Květoslava Skalská	6/3	Provozování elektrických saunových kamen jako příčina vzniku požáru nprap. Ing. Kamil Klar	10/9
Protiexplozní pojistky Karel Goldmann	8/3	Evakuace osob z lůžkových zdravotnických a sociálních zařízení mjr. Mgr. Dominik Štěpanovský	13/9
Co znamenají zkratky QR a RTI Ing. Pavel Rybář	10/3	Požár výletní lodi na vodní nádrži Vranov mjr. Ing. Pavel Drozd, por. Bc. Květoslav Komínek	4/10
PKPO nabízí možnost získání certifikátů odborné kvalifikace Mgr. Ing. Jarka Kovaříková	12/3	Požární ochrana a územní bezpečnost Mgr. Zuzana Cikhartová	6/10
Negativní důsledky používání chemických protipožárních nátěrů na historické dřevo Ing. arch. Věra Kučová	13/3	Možnosti stanovení bodů výbušnosti hořlavých kapalin kpt. Ing. Libor Ševčík, plk. Ing. Otto Dvořák, Ph.D.	8/10
Den požární bezpečnosti Ing. Břetislav Janošek	14/3	Změna v organizaci zkoušek odborné způsobilosti fyzických osob na úseku požární ochrany kpt. Ing. Jitka Picková	10/10
Zásah komplikovaly exploze tlakových lahví por. Lukáš Kamenský	6/4	Nepodceňujme údržbu spalinových cest a spotřebičů paliv! kpt. Ing. Ivana Svitáková	2/11
Bezdomovectví a požární prevence kpt. Bc. Radek Kislinger	9/4	Příčinou rozsáhlého požáru bylo svařování npor. Bc. Robert Kučera.	4/11
Analýza požárů souvisejících s výskytem nebo činnostmi bezdomovců na území hl.m. Prahy plk. Ing. Jiří Hošek	10/4	Zkoušky požárních automobilů kpt. Ing. Miloš Vedral, por. Bc. Jakub Vavera	7/11
Požár bytu byl založen úmyslně npor. Mgr. Pavel Hošek, nprap. Radek Rybák	4/5	Výsledky zkoušek, jejich terminologie, nejistota a statistika Ing. Otto Dvořák, Ph.D.	10/11
Jubilejní konference Červený kohout Mgr. Zuzana Cikhartová	6/5	Větrání chráněných únikových a zásahových cest Ing. Jiří Pokorný, Ph.D., Ing. Stanislav Toman.	14/11
Aktivní požární ochrana skladů Ing. Pavel Rybář	8/5	Hasiči se letos určitě nenudili plk. Dr. Jaroslav Vykoukal, pplk. Ing. Vladimír Vonásek ..	2/12
Pátek ve znamení požární bezpečnosti Ing. Břetislav Janošek	12/5	Zásahy hasičů tentokrát s úsměvem podle podkladů tiskových mluvčích HZS krajů.	4/12
Areálem protékala hořící řeka por. Bc. Petr Dvořák, por. Bc. Vendula Horáková	4/6	Je hudební festival Colours of Ostrava bezpečným festivalem? mjr. Ing. Věra Židková, kpt. Ing. Martin Pliska, por. Ing. Václav Komárek.	8/12
Pokračujeme v pozitivních aktivitách v oblasti požární prevence plk. Ing. Květoslava Skalská	7/6	Biokrby – (ne)bezpečná bytová dekorace nprap. Ing. Matin Nanek.	10/12

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Je možné využít vrtulník s bambivakem k zásobování vodou? mjr. Ing. Pavel Viták	16/1	Zdokonalovací kurz chemických laboratoří por. Ing. Jan Hrdlička	14/6
Identifikace nebezpečného organofosfátového pesticidu v terénu por. Ing. Jan Hrdlička	19/1	Péče o psychické zdraví záchranářů Mgr. Zuzana Cikhartová	15/6
Motolskou nemocnici chrání vlastní hasiči Mgr. Zuzana Cikhartová	20/1	Letecká hasičská služba v roce 2011 kpt. Ing. Pavel Agh	9/7
Simulační program pro výcvik hasičů kpt. Ing. Roman Hejzlar	15/2	Neobvyklá dopravní nehoda prověřila um a síly zasahujících hasičů nprap. Pavel Zeithammer, mjr. Bc. Michal Kalous.	11/7
Prověрка připravenosti ÚSAR odřadu plk. Ing. Oldřich Klegr, por. Bc. Pavlína Adamcová	18/2	Nejčastější nálezy nebezpečných chemických látek por. Ing. Jan Hrdlička	14/7
Projekt vzniku českého DVI týmu Mgr. Zbyněk Koukolík	20/2	Konference přinesla řadu podnětů pplk. Ing. Jiří Matějka	16/7
E-learning – ověřená platforma vzdělávání plk. Ing. Norbert Rabas, kpt. Bc. David Lucák	22/2	Nová stanoviště dekontaminace osob předána HZS krajů pplk. Ing. Jiří Matějka	19/8
Internet ve státní správě a samosprávě plk. JUDr. František Vavera, Ph.D., plk. Ing. Luděk Prudil	15/3	Ohlédnutí za mezinárodním cvičením kynologických týmů kpt. Ing. Roman Hejzlar	22/8
Brno hostilo VII. kongres Medicína katastrof Ing. Vlasta Neklapilová	16/3	Taktické cvičení složek IZS s mezinárodní účastí Maafex 2012 mjr. Ing. Miroslav Lukeš, plk. Ing. Lenka Rašovská	14/9
Základní prioritou je stabilizace Policie ČR Mgr. Zbyněk Koukolík	17/3	Kurz neodkladné zdravotnické pomoci plk. Ing. Radovan Kočí, Bc. Martin Türke.	18/9
Koncepce požárního automobilu určeného k zásahům v městské zástavbě nprap. Ing. Tomáš Horvát	21/3	Vstupní příprava příslušníků HZS ČR kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, kpt. Ing. Pavel Šamánek, plk. Ing. Radovan Kočí.	11/10
Souhrn metodických předpisů pro činnost jednotek požární ochrany plk. Ing. Martin Žaitlik	22/3	Jištění hasičů na místě zásahu plk. Ing. Oldřich Volf.	12/10
Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje kpt. Ing. Petr Faster, Ing. Petr Berglowiec	12/4	Systém psychosociální péče a podpory lidem zasaženým mimořádnou událostí kpt. PhDr. Eva Biedermannová, Erika Panenková	14/10
Neznají den bez zásahu Mgr. Zuzana Cikhartová	17/4	Pomáhají návštěvníkům horských oblastí Adolf Klepš	16/10
Metodika, prevence a vzdělávání v oblasti psychologie pro operační řízení plk. PhDr. Zuzana Vrbová.	20/4	Propracovaný systém prevence v Zentivě kpt. Mgr. Jana Kemrová.	18/11
Mezinárodní setkání záchranářů na Lipensku MUDr. Eva Tauchmanová, Ing. Milan Bukáček	21/4	Policejní potápěči dosahují světové úrovně Mgr. Zbyněk Koukolík	20/11
Kriminalistika ve službách hasičů Mgr. Zbyněk Koukolík	13/5	Zapojení HZS ČR do řešení problematiky výskytu otravy metylalkoholem v ČR pplk. Ing. Matějka a kolektiv	12/12
Možnost využití interference rázové vlny při likvidaci požáru cisterny Ing. Miroslav Janíček, Ph.D.	14/5	Koordinační roli sehráli hygienici Mgr. Zuzana Cikhartová	18/12
Zástupci složek IZS jednali ve Zbirohu Mgr. Zuzana Cikhartová	16/5	Cvičení Ostrava 2012 prověřilo připravenost ÚSAR týmů plk. Lenka Rašovská, mjr. Ing. Richard Franc.	19/12

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v Belgii Ing. Bohumil Šilhánek	22/1	Výchova k bezpečí – ochrana osob za mimořádných okolností Ing. Marie Pokorná, mjr. Ing. Pavel Řezníček	20/5
Fentanyl a využití spektrální analýzy při jeho včasném určení Ing. Romana Jelínková	24/1	Spolupráce profesionálních i dobrovolných hasičů se školami v Libereckém kraji por. Mgr. Iva Michalíčková, kpt. Mgr. Michaela Stará ...	21/5
Poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu zasaženému následky mimořádné události Josef Koláček, mjr. Ing. Miroslav Lukš.	23/2	Vzdělávání seniorů v Plzeňském kraji kpt. Mgr. Lenka Basáková	22/5
Ochrana proti zbráním hromadného ničení Ing. Otakar J. Mika, CSc.	23/3	Multimediální učebna má široké využití mjr. Mgr. Kamila Mráčková	23/5
Ochrana obyvatelstva a nebezpečné látky Mgr. Zuzana Cikhartová	25/3	Ochrana obyvatelstva v Estonsku Ing. Bohumil Šilhánek	16/6
Ochrana obyvatelstva v Srbsku Mgr. František Paulus.	22/4	Výcvik a příprava členů humanitárních jednotek Českého červeného kříže mjr. Ing. Hana Šepsová	18/7
Plnění úkolů ochrany obyvatelstva jednotkami sborů dobrovolných hasičů obcí mjr. Ing. Alice Hrubá.	18/5	Mladý záchranář – dokaž, že umíš kpt. Bc. Jana Mejzlíková	19/7
		Mezinárodní kurzy OPCW a NATO pplk. Ing. Ladislava Navrátilová	20/7

Materiál humanitární pomoci HZS Moravskoslezského kraje Ing. Josef Brettschneider	22/7
Ochrana obyvatelstva v Rumunsku Ing. Bohumil Šilhánek	24/8
Zájem a ochota pomáhat druhým mjr. Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D., mjr. PhDr. Marie Mezníková	26/8
Poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností mjr. Ing. Jan Kyselák, Ph.D., kpt. Ing. Zdeněk Procházka ..	19/9
Výcvik členů zařízení civilní ochrany ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí mjr. Ing. Václav Kopal	17/10

Mezinárodní organizace civilní obrany Mgr. František Paulus	22/11
Cvičení Humanitární pomoc 2012 por. Bc. Vendula Horáková	22/12
Hasík míří ke studentům středních škol a mezi sluchově postižené děti kpt. Bc. Pavla Pražáková	24/12
Na školení učitelů měl úspěch Hasík por. Mgr. Iva Michaličková	25/12
Ochrana obyvatelstva v Litvě Ing. Bohumil Šilhánek	26/12

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Krizové řízení v rezortu zdravotnictví Mgr. Rostislav Černý	27/1
Sjednocování postupů krizového řízení v roce 2011 pplk. JUDr. Marika Rosinová, plk. Ing. Daniel Miklós ..	24/2
Ocenění za bezpečnostní výzkum doc. Ing. Josef Janošec, CSc.	25/2
Výbor pro civilní nouzové plánování a jeho činnost v roce 2011 kpt. Ing. Ilona Štěpánková	26/2
Krizové řízení v působnosti Ministerstva životního prostředí MUDr. Marie Adámková, CSc.	28/2
Civilní nouzové plánování v NATO v roce 2011 pplk. Ing. Tomáš Matušek	30/2
Metodická pomoc obcím při přípravě na mimořádné události a krizové situace por. Ing. Dana Trubačová	27/3
Předsednictví Dánska v Radě EU v oblasti civilní ochrany kpt. Ing. Alena Veselá	28/3
Vodárenství a jeho provozování v souvislosti se změnami krizového zákona doc. Ing. Šárka Kročová, Ph.D., Ing. Bc. Milan Lindovský, MBA	24/4
Řešení problematiky ochrany před CBRN látkami a materiály v Evropské unii kpt. Ing. Silvie Kociánová	30/4
Nebezpečné látky a jejich limity akutní toxicity v ochraně obyvatelstva Ing. Kateřina Blažková, Ph.D., Ing. Tomáš Koval, Ing. Libor Folwarczny, Ph.D.	24/5
V Praze jednali představitelé civilní ochrany zemí Visegrádské čtyřky kpt. Mgr. Lukáš Pidhanyuk, nrap. Iva Brejzová	26/5

Zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatelstva jako základní povinnost státu mjr. Ing. Vladimír Klaban	18/6
Vyrozumění členů krizových štábů systémem automatického vyrozumění Ing. Karolína Chmelíková, Ing. Petr Rostek, doc. Ing. Vilém Adamec, Ph.D.	20/6
Hlavním tématem havárie ve Fukušimě doc. RNDr. Dana Procházková, DrSc.	22/6
Příprava mezinárodního cvičení Taranis 2013 mjr. Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.	23/6
Bezpečnostní management a společnost Mgr. Zbyněk Koukolík	24/6
Nebezpečné nákazy hospodářských zvířat MVDr. Petr Kučinský	23/7
Krizový management v teorii a praxi Mgr. Zbyněk Koukolík	24/7
Hlavními tématy řešení havárií a rizik doc. RNDr. Dana Procházková, DrSc.	27/8
Historie krizových stavů a orgánů zabývajících se přípravou na řešení a řešením mimořádných událostí a krizových situací Ing. Ladislav Karda, kpt. Mgr. Ladislav Karda	26/9
Aktuální stav určení prvků kritické infrastruktury v České republice pplk. JUDr. Marika Rosinová	18/10
Finanční zabezpečení krizových opatření na úrovni obce Ing. Aleš Kudlák 24/11	
Evakuace hospitalizovaných pacientů po havárii v jaderné elektrárně Fukušima Ing. Vlasta Neklapilová	28/12
Energie, voda, potraviny - klíčové komodity bezpečnosti a prosperity v současném století Mgr. Zuzana Cikhartová	30/12
Vzdělávání v oblasti bezpečnosti státu Mgr. Zbyněk Koukolík	32/12

INFORMACE

Rok činnosti Školního a výcvikového zařízení HZS ČR kpt. Bc. Zdeněk Ondráček	28/1
Pražští hasiči se podíleli na analýze výpadku energetických zdrojů por. Mgr. Michal Friedrich, por. Martin Hable, DiS.	29/1
Posláním je profesní rozvoj a způsobilost řidičů Jiří Berec	30/1
Nová linka krizové intervence Mgr. Zbyněk Koukolík	31/1
Mezi královnami kralovala Petra Kvítová plk. Dr. Jaroslav Vykoukal	32/1
Prioritou odborná stránka videopříspěvků Mgr. Zbyněk Koukolík	31/2

Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR poskytovaná nestátním neziskovým organizacím na plnění projektů grantů v roce 2012 kpt. Ing. Alena Veselá	29/3
Země s největší četností zemětřesení Ing. Milan Hron	30/3
Činnost Základny logistiky Olomouc v roce 2011 Ing. Jiří Němeček	32/3
Expozice požární ochrany ve Zbirohu otevírá své brány návštěvníkům Petr Bíza	32/4
Pragoalarm/Pragosec 2012 a požární ochrana budov	33/4

Prioritou rozvoj základních registrů Mgr. Zbyněk Koukolík	29/5
Prezident republiky ocenil záchranářské činy Mgr. Zuzana Cikhartová	30/5
Zvyšování právního vědomí v rámci HZS ČR kpt. JUDr. Radka Šteinhachová	25/6
Návštěva u partnerů v Polsku plk. RSDr. Lubomír Žumár	26/6
Nejvíce ocenění pro HZS Jihočeského kraje plk. Dr. Jaroslav Vykoukal	27/6
FSDays 2012 – přípravy v plném proudu První akademické mistrovství v požárním sportu hostila Ostrava Radek Dopirák	30/6 31/6
V centru pozornosti zabezpečení budov Mgr. Zbyněk Koukolík	26/7
Šedesát let profesionálních hasičů v Kladně plk. JUDr. Jaroslav Mrnka	28/7
PKPO zvolila nové prezidium Mgr. Zuzana Cikhartová	30/7
Čtyři zlata českým hasičům kpt. Ing. Jiří Rosenkranz, nprap. Ing. Zdeněk Koutník ..	32/7
Vítězství v prestižní soutěži obhájili záchranáři z polského Prudniku por. Mgr. Petr Kúdela	33/7
Mise českých hasičů v Afghánistánu plk. Ing. Roman Hlinovský	28/8
Soutěžící prokázali vysokou připravenost por. Mgr. Pavla Jakoubková, DiS.	33/8
Poznatky ze studijního pobytu v Bělorusku Ing. Světlana Donskikh, kpt. Bc. Zdeněk Ondráček, por. Ing. Petra Linhartová	27/9
Činnost Národní základny humanitární pomoci Ing. Jiří Němeček, plk. Ing. Vladimíra Kracíková	30/9

Obnova vodní nádrže Jordán v Táboře plk. Ing. Petr Hojsák, por. Ing. Ivana Petřů, mjr. Bc. František Podlaha	33/9
Veletrh FSDays 2012 přilákal návštěvníky Mgr. Zbyněk Koukolík, Mgr. Zuzana Cikhartová	20/10
Špičkové pedagogické a vědecko-výzkumné pracoviště bezpečnostního inženýrství Kolektiv Katedry ochrany obyvatelstva FBI VŠB TU-Ostrava	22/10
Ocenění za přínos česko-polské spolupráci por. Bc. Ing. Vladimíra Hacsiková	25/10
Hasiči před i za objektivem 2012 Ing. Břetislav Janošek	25/10
Mistry ve vyprošťování hasiči z Hořovic por. Martin Kasal	26/10
Velký úspěch našich cyklistů por. Mgr. Petr Kúdela	27/10
Ostrava obhájila titul, Plzeň bez medaile plk. Dr. Jaroslav Vykoukal	28/10
Velká cena putuje do Domažlic Bc. Metoděj Popov, mjr. Ing. Bc. Zdeněk Šach	32/10
O vítězi Ligy se rozhodlo až ve finále Martin Provazník	33/10
Prosazovat zájmy všech podnikových hasičů plk. Dr. Jaroslav Vykoukal	28/11
Čeští hasiči zazářili u protinožců nprap. Ing. Zdeněk Koutník	29/11
Bronz ověčený zlatem a světovým rekordem npor. Ing. Tomáš Lefner	30/11
Olympijská vítězka Miroslava Knapková nejlepší sportovkyní Ministerstva vnitra plk. Dr. Jaroslav Vykoukal	32/11
Čeští a němečtí záchranáři realizují společný projekt na řece Labi Richard Musil, DiS.	33/12

OSTATNÍ

Nadační rodinka v předvánoční Praze redakce	2/1
Zachovat standard bezpečnosti, jaký občanům dosud poskytujeme plk. Dr. Jaroslav Vykoukal	4/1
První pomoc na duševní křižovatce PhDr. Jaroslava Otrádočková, Mgr. Ladislav Ptáček, DiS. ..	36/1
Český registr dárců krvetvorných buněk oslavil dvacetiny Bc. Gabriela Hošková	2/3
Všestranná pomoc, podpora a péče PhDr. Vladimír Šutera, CSc.	2/4
Jednání uzavřeno podpisem deklarace plk. Mgr. Jiří Musílek	3/4
Hledáme reálná a optimální východiska řešení současné složité situace kpt. Mgr. Nicole Zaoralová	4/4
Od Olše po Dřevnici aneb jízda dvěma kraji Josef Nitra	36/6

Granty pro rok 2013 pplk. Ing. Alena Veselá	2/7
Nejzávažnější prověrka funkčnosti integrovaného záchranného systému redakce	2/8
Více zdroje financování bezpečnostního systému v proměnách historie plk. JUDr. František VAVERA, Ph.D.	4/8
Praha prověřovala připravenost na povodně redakce	2/9
Více zdroje financování bezpečnostního systému – mezinárodní srovnání plk. JUDr. František Vavera, Ph.D.	4/9
Nejkrásnější tatlovka je ze Zbirohu Mgr. Zbyněk Koukolík	2/10
Zvířecí záchranáři v Lysé nad Labem Mgr. Zuzana Cikhartová	36/10
Hasiči v Evropě I – XII Ing. Bohumil Šilhánek	35/1-12

PŘÍLOHY

	číslo
Směrnice Ministerstva vnitra č. j. MV-117572-2/PO-OKR-2011	1
Veletrhy a výstavy pořádané v České republice a v zahraničí v roce 2012	1
Kalendář sportovních soutěží na rok 2012	2
Metodika zpracování plánů krizové připravenosti	2
Statistická ročenka 2011	3
Elektrická požární signalizace - navrhování, projekce, montáž, provoz a údržba	4

	číslo
Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů	5
Medaile HZS ČR udělené u příležitosti státního svátku Dne vítězství	6
Výťahy z požárně bezpečnostního hlediska	7
Medaile HZS ČR udělené u příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatného československého státu	11
Obsah ročníku XI časopisu 112/2012	12